PRAELECTIONES THEOLOGICAE, DE SACRAMENTIS IN GENERE, QUAS IN SCHOLIS...

Honoré Tournely, Raniero : da#Lucca, ...

Digitized by Google

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO VITT. EMANUELE
32
3 I
27

Digitized by Google

Preter Tomos sex numeratos, quatuor adhuc restant, ac denarium numerum constituunt.
Opus Universum in Tomos decem distributum, ad usum simplicem Patris Raynerii Mª de Lucca Ord: min: Cto: Lect: Jub: sacrorum Rituum Consultoris, et Secretarii Generalis Ordinis jamdiu rohitum ad Bibliothecam Sancti Bartolomei in Insula spectat Superiorum Venia, ac Benefattoris desiderio.
Memoria Anni 1803, diei 24 Novembris.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ, DE SACRAMENTIS IN GENERE,

Quas in Scholis Sorbonicis habuit

HONORATUS TOURNELY

SACRÆ FACULTATIS PARISIENSIS Doctor, Socius Sorbonicus, Regius & Emeritus Profeſſor, Sacroſanctæ Capellæ Regii Palatii Pariſienſis Canonicus.

Utebatur Anno 1803.

VENETIIS,
Apud NICOLAUM PEZZANA.

MDCCXXXI.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

THEOLOGIÆ CANDIDATIS

PRÆFATIO.

EXpoſuimus vobis, dilectiſſimi Candidati, univerſam divinæ gratiæ naturam, vires, efficaciam, dotes: neceſſitatem: his autem omnibus cognitis ritèque perpenſis neceſſe eſt, ſi quicquam ſapimus, aut omnino Chriſtiani ſumus, vehementi divinę gratiæ conſequendæ, conſervandæ, augendæque deſiderio animos noſtros inflammari, eoque deſiderio inflammatos cupere diligenter, ſcire & exploratum habere ubinam tam pretioſum munus deliteſcat, quibuſve rebus contineatur, quibus producatur cauſis, qua via dimanet ad nos, quaque ratione conſervetur:

Quapropter ad ſacros publicoſque divinæ gratiæ fontes vobis reſerandos accedimus, ex quibus cùm aquæ in vitam ęternam ſalientes jugi fluxu ſcaturiant, quas haurire mortalium quilibet, ſi ſalvus eſſe velit, teneatur, quanti momenti ſit puram earum originem ac ſaluberrimam naturam detegere, facilè, ut puto, mecum agnoſcetis.

Septem intelligo Eccleſię Sacramenta, *per quæ omnis vera juſtitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amiſſa reparatur.* Septem illę ſunt columnę quas ſibi divina excidit Sapientia, quę ipſo Chriſti Mediatoris ſanguine conſtructę, firmiſſimum adverſus omnes hoſtium impetus Eccleſię ędificium fulciunt ac ſuſtentant. *Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſeipſum tradidit pro ea ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.* Neque verò Eccleſię tantùm fulcimenta ſunt, ſed etiam auguſta quędam Religionis ſymbola, & inſignes teſſerę quibus & noſtra palam declaratur fides, & vinculum communionis & ſocietatis inter Fideles fovetur ac conſervatur. *In nullum quippe nomen Religionis ſeu verum ſeu falſum,* ait ſanctus Auguſtinus Lib. 19. contra Fauſt. cap. 11. *coagulari homines poſſunt, niſi aliquorum ſignaculorum aut Sacramentorum viſibilium conſortio*

Conc. Trid. Seſſ. 7. in proœ.

Ephe. 5. v. 15.

To 3. p. 319. E.

colligentur. Pretioſa vaſa ſunt quibus Chriſti ſanguis ac merita continentur; ac totidem veluti canales per quos innumera divinę clementię beneficia ad nos defluere Chriſtus ſancivit; pigmenta denique ſuavitatis, & unctiones ſanitatis quas fecit cœleſtis Unguentarius, ut cum Auctore ſacro loquamur, in quibus adversùs omnes animorum noſtrorum morbos paratiſſimum ac pręſentiſſimum nobis offertur remedium. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis*, exclamat Chriſtus, *& ego reficiam vos*.

Eccli. 38. v. 7. *Matth. 11. v. 28.*

Quibus verò modis reficit? Aut potius quibus modis non reficit? Quis illius opes veritate incredibiles, multitudine innumeras, ſuavitate jucundiſſimas, numero pariter ac potentia infinitas enumeret? Pręcipuè verò tùm Corporis ſui in Euchariſtia cœleſti prorſus alimonia, tùm aliorum Sacramentorum vario uſu, ac fructu multiplici corroborat, ornat, delectat.

Quę cùm tanta ſint, ac humanę mentis captum tantopere ſuperent, ut fidem faciliùs invenirent, ac exciperentur libentiùs, jam diu antè in veteri Teſtamento pręnuntiata & adumbrata fuere. Ita nos Deus Optimus Maximus ad hanc futuram aliquando largam & uberem donorum divinorum effuſionem pręparavit, ac quaſi manu duxit, cùm per Ezechielem declaravit, *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris .... Dabo vobis cor novum, & ſpiritum meum ponam in medio veſtri*. Illam quoque pręſignaverat Iſaias c. 12. v. 3. his verbis: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris*; ad quas, ut venirent omnes, prophetico ſpiritu afflatus invitabat, *Omnes ſitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite. Venite, emite abſque ullo argento, abſque ulla commutatione vinum & lac*. His enim ſymbolis noſtra, quę futura olim eſſent, procul dubio Sacramenta pręfigurabat, quorum valor ac pretium non auro & argento, non rei cujuſcunque terrenę ac caducę commutatione conſtat aut comparatur, ſed eo qui ęſtimari ſatis non poteſt, Chriſti Sanguine, unde tanquam à fonte & origine omne meritum defluit, gratiſque nobis conceditur. *Qui ſitit*, ait S. Joannes, *veniat; & qui vult, accipiat aquam vitæ gratis*. *Hæc*, interprete S. Bernardo, Serm. 2. de Reſurr. Chriſti, *etiam nummo propriæ voluntatis emenda ſunt, ut communis fiat, quæ propria fuit. Porrò communis voluntas, charitas eſt*; quo alludit Chriſtus Apoc. 3. v. 18. *ſuadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, ut locuples fias, & veſtimentis albis induaris*. *Aurum iſtud ignitum*, ait Rupertus in hunc locum, *eme pretio piæ confeſſionis, & jugi memoria propriæ fragilitatis, ſemper memorando quid ex te ſis, quid à Deo acceperis. Ut locuples fias, id eſt, addatur tibi gratia, & veſtimentis albis induaris, non ex operibus tuis, ſed ex eadem gratia largitionis*.

Ezech. 36. v. 25. & 26. *Iſai. c. 55. v. 1.* *Apocal. 22. v. 16.* *To. 1. f. 901. A.*

Tanta

Digitized by Google

Tanta ſcilicet eſt, tam effuſa in nos Dei benignitas & clementia, ut etiam pretium, unde aurum illud ignitum comparare nobis poſſimus, per Sacramenta gratis ſuppeditet. *O miram beneficentiæ celeritatem!* exclamat S. Gregorius Nazianzenus Orat. 40. in S. Baptiſma. *O facilem contrahendi rationem! Hoc bonum ſola voluntate venale tibi proponitur, cupiditatem ipſam Deus ingenti pretii loco habet.* To.1.p. 657.C. *Sitit ſitiri; liberè cupientibus potum præbet; cùm ab eo beneficium petitur, beneficio afficitur, promptus eſt, liberalis ac munificus; iucundiùs dat, quàm alii accipiant.*

Hinc cohortationes illæ tam frequentes tam vehementes SS. Patrum, ad ſitim illam in noſtris mentibus ardentiùs excitandam, ut plùs gratiarum à Deo impetremus & hauriamus. *Hoc unum caveamus*, Ibid.D. pergit idem S. Doctor, *ne ieiuni ac minuti animi notam ſubeamus, parva, Deique liberalitate parum digna poſtulantes. Beatus ille, à quo, ut ab illa Samaritana, potum Chriſtus poſcit, fontemque dat aquæ in vitam æternam ſalientis.*

Hinc S. Clemens Alexandrinus Admonitione de Gentes, ad citata Iſaiæ verba, *Omnes ſitientes venite ad aquas, Adhortatur*, inquit, *ad lavacrum, ad ſalutem, ad illuminationem; propemodum clamans & dicens: Do tibi, ò fili, terram & mare & cœlum .... Solummodo, ò fili, patrem ſitias, Deus tibi gratis oſtendetur.* Edit. Pariſ. 1612.p. 83.n.30. Gratis quoque & bonam voluntatem, quæ neceſſaria prorſus eſt, tibi Deus gratiæ ſuæ largitate inſpirat, qua aliquid etiam datur ad cœleſtia dona in Sacramentis emenda & comparanda. *Noſtrum enim eſt velle*, ait S. Auguſtinus Lib. de bono viduit. cap. 7. n. 21. *ſed voluntas ipſa & admonetur ut ſurgat, & ſanatur ut valeat, & dilatatur ut capiat, & impletur ut habeat.* To.6.p. 380.F.

Intelligitis nimirum, dilectiſſimi Candidati, nihil appoſitum magis à divina providentia inſtitui potuiſſe in humanæ ſalutis ſubſidium, quàm ut homines, qui ſpiritu & carne conſtant, quique ad ſpiritualia vix aliter quàm per corporalia poſſunt aſſurgere, per ſigna quædam exteriora dona cœleſtia deguſtarent ac perciperent. *Si tu*, ait S. Chryſoſtomus Hom. 83. in Matth. *incorporeus eſſes, ipſe dona incorporea tradidiſſet tibi: quoniam verò corpori coniuncta eſt anima tua, in ſenſibilibus intelligenda tibi traduntur.* Edit. Comm. p.703.E.

Quid quod & ipſa etiam Sacramenta, quemadmodum obſervat appoſitè Bellarminus, non omnino corporalia, ſed magna ex parte ſpiritalia ſunt. Corporale eſt elementum, corporale etiam verbum; ſed mirifica illa virtus & poteſtas, qua fit ut aqua corpus tangat, & cor abluat, ut loquitur S. Auguſtinus, planè ſpiritalis eſt. Itaque Dominus Nicodemo, non ex aqua ſolùm, ſed ex aqua & ſpiritu renaſcendum eſſe pronuntiavit. *Quandoquidem*, ut annotavit S. Gregorius Nazianzenus Orat. 40. in ſanctum Baptiſma, *duabus par-* To.1.p. 641.B.

Digitized by Google

tibus, hoc eſt, animo & corpore, conſtamus, quarum altera in aſpectum cadit, altera oculorum ſenſum fugit, duabus quoque rebus conſtat Baptiſmus, aqua ſcilicet & ſpiritu; illa viſibili & corporeo modo accepta, hoc verò incorporeo & inviſibili concurrente; illa typica, hoc verò & intimos animi fines purgante.

Quapropter utrumque conjungit & corporale & ſpiritale Tertullianus, cùm de Sacramentis noſtris mentionem habet. *Caro*, in-
Lib. de Reſurr carnis. quit, *abluitur, ut anima emaculetur. Caro ungitur, ut anima conſecretur. Caro manus impoſitione adumbratur, ut anima ſpiritu illu-*
p.330.B. *minetur. Caro corpore Chriſti veſcitur, ut anima de Deo ſaginetur.*

Pro vario autem hominis ſtatu ac multiplici morbo, quo tentari & affligi illius animus poteſt, diverſa certoque numero definita Sacramenta, veluti totidem iis morbis ſanandis accommodata pharmaca cœleſtis animorum noſtrorum medicus Chriſtus præparavit, veteribus priſci populi Sacramentis longè, ait S. Auguſt. Lib. 19. contra Fauſt. cap. 13. *virtute maiora, utilitate meliora, aditu*
To.8.p. 320.A. *faciliora, numero pauciora.*

Septenario numero definita illa ſunt. Cur autem neque plura, neque pauciora numerentur; in cauſa eſt una Dei voluntas: in rebus etenim hujuſcemodi, tota ratio facti eſt voluntas facientis. Quamquam Auctores Catechiſmi Romani, poſt Angelicum Doctorem, numerum illum, ex iis etiam rebus quæ per ſimilitudinem à naturali vita ad ſpiritualem transferuntur, probabili quadam ratione deducant. Homini quippe ad vivendum vitamque ex ſua Reique-pub[illegible] utilitate conſervandam, hæc ſeptem neceſſaria videntur: ut [illegible] in lucem edatur, augeatur, alatur; ut ſi in morbum incidat, [illegible]netur, imbecillitas virium reficiatur: deinde, quod ad Rempublicam attinet, ut Magiſtratus nunquam deſint, quorum auctori[illegible] & imperio regatur; ac poſtremò legitima ſobolis propagation[illegible]ium & humanum genus, vel potius divinam & à Chriſto inſtitutam communitatem conſervet. Quæ omnia, quoniam vitæ illi qua anima Deo vivit reſpondere ſatis apparet, ex iis facilè Sacramentorum numerus colligitur. Primus enim eſt Baptiſmus, veluti cæterorum janua, quo Chriſto renaſcimur; deinde Confirmatio, cujus virtute fit, ut divina gratia augeatur & roboremur: baptizatis enim jam Apoſtolis, ut divus Auguſtinus teſtatur, inquit Dominus, *Sedete in civitate, donec induamini vir[illegible]te ex alto.*
Luc.23. v.49. Tùm Euchariſtia, qua tanquam cibo verè cœleſti ſpiritus noſter alitur, & ſuſtinetur; de illa enim dictum eſt à Salvatore: *Caro mea*
Joan 6. *verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus.* Sequitur quarto loco
v. 56. Pœnitentia, cujus ope ſanitas amiſſa reſtituitur, ſi quando peccati vulneribus aut læſa, aut amiſſa fuerit: poſtea verò Extrema Unctio, qua peccatorum reliquiæ tolluntur, & animi virtutes recrean-

creantur; ſiquidem D. Jacobus cùm de hoc Sacramento loqueretur, ita teſtatus eſt: *Etſi in peccatis ſit, remittentur ei.* Sequitur Jac. 5.
Ordo, quo publica Sacramentorum miniſteria perpetuò in Eccleſia v. 16.
exercendi, ſacraſque omnes functiones exequendi poteſtas traditur: poſtremò additur Matrimonium, ut ex maris & fœminæ legitima & ſancta conjunctione filii ad Dei cultum, & humani generis conſervationem procreentur, ac religioſè educantur.

Inter illa verò non eadem eſt, nec par omnium dignitas ac neceſſitas. Dignitate ac majeſtate omnia longè vincit Euchariſtia, ob realem corporis & ſanguinis Chriſti præſentiam: Alia verò tria ſunt, tametſi non eadem ratione ac gradu, tamen præ cæteris neceſſaria. Baptiſmus, dicente Domino: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Pœnitentia; ſed Joan 3.
illis dumtaxat neceſſaria, qui ſe poſt Baptiſmum aliquo peccato mor- v. 5.
tali obſtrinxerint. Ad illos enim iſta Chriſti verba ſunt: *Niſi pœni-* Luc. 13.
tentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis ..... Si pœnitentiam non v. 3. &
egeritis, omnes ſimiliter peribitis. Ordo præterea etſi non ſingulis 5.
Fidelibus, toti tamen Eccleſiæ omnino neceſſarius eſt; neque enim ſtare Eccleſia poteſt ſine Sacrificio, Miniſterio publico & Miniſtris.

Atque inde nata apud Theologos diſtinctio duplicis modi quo res aliqua neceſſaria dici poteſt; neceſſitate ſcilicet medii, vel præcepti. Neceſſitate medii res aliqua neceſſaria eſt, quæ ſine tali medio obtineri abſolutè non poteſt; ita ſine cibo & potu non poteſt homo vivere: neceſſitate verò præcepti tantùm, quæ vel ideò neceſſaria eſt, quia imperata, vel quia faciliùs tali via obtinetur; ita alim[illegible] melioris ſucci conferunt ad ſanitatem corporis faciliùs obtinendam vel fovendam. Primariam verò cauſam & rationem diſcriminis inter Sacramenta neceſſaria neceſſitate aut medii, aut præcepti, multi repetunt ex gratia ſpecie vel gradu diverſa quæ unicuique Sacramento eſt annexa. Sine gratia regenerante, aut à lapſu reparante, nemo ſalvus eſſe poteſt: inde cauſa cur Baptiſmus & Pœnitentia Sacramenta ſint prorſus neceſſaria, quia Pœnitentia gratiam confert à lapſu reparantem, Baptiſmus verò regenerantem.

Quantò autem effuſa magis eſt Dei benignitas ac providentia in Sacramentis pro ſalute omnium hominum inſtituendis, tantò major exarſit dæmonis invidia & furor in iis impugnandis, unde tot hominum millia ſibi eripi perditus ille intellexit. Mirum quàm varias ac multiplices artes, dolos & machinationes adhibuerit, quàm projectos ad quodlibet audendum homines ſuſcitaverit, ut, ſi fieri poſſet, ſalutares illos gratiæ fontes exſiccaret, ac cœleſtes divinorum chariſmatum theſauros diriperet ac diſſiparet.

Hæreticos intelligitis, dilectiſſimi Candidati, quorum alii omnia

Digitized by Google

Suuenchfeldius. nia ſimul Chriſtiana Sacramenta repudiarunt: homines ſcilicet ſupra modum ſpiritales & Angelici, quia ab omni corporis conſortio ſegregati, nihil ſibi cum ſignis exterioribus commercii eſſe voluerunt. Alii faſtidioſi ac delicati, vel ipſum Sacramenti nomen, eo

Lutherus. quòd in Scripturis non legeretur, dedignati, ab Eccleſiæ uſu rejiciendum aliquando putaverint. Alii, cùm nomen ſervent, multa Sacramenta ſuſtulerunt, pauca retinuere, ac ne illa quidem plena & efficacia, ſed vacua, inania, & virtutis indigna. Nonnullis

Sociniani. quippe Sacramenta viſa ſunt tanquam mera & nuda ſigna ſeu ſym-
Calvinus. bola, in diſtinctionem Chriſtianorum ab Infidelibus; aliis tanquam externa ſigilla, quibus hoc unum inſitum eſt, ut divinas promiſ-
Luth.& Calv. ſiones conſcientiis noſtris obſignent; aliis denique, maximè verò Lutheranis, nonniſi externa ſigna & inſtrumenta ad excitandam, vel alendam fidem deſtinata: Qui omnes communi conſilio, junctiſque viribus eò tendunt ac conſpirant, ut Sacramentis Chriſti vim omnem ſeu efficientiam ad fructum ſpiritale eripiant.

Verùm non tantùm vano prorſus & irrito conatu, ſed etiam non ſine manifeſta pugna & colliſione Lutheranos inter & Calviniſtas ex una parte, & Anaptiſtas ex altera. Quippe, ut ſolidè arguit Bellarminus, ſi Sacramentum nihil eſt aliud niſi excitandæ vel alendæ fidei inſtrumentum, quorſum infantes in Eccleſia baptiſantur? Num ea vis eſt in Sacramentis, ut in iis etiam qui uſum rationis non habent, fidem excitent eamque ipſis perſuadeant? An non potius rectè docent Anabaptiſtæ, ſolis adultis ſanis Sacramenta prodeſſe? *Minimè verò*, inquiunt Lutherani, *quin potiùs graviter errant Anabaptiſtæ, homines*

Lutherani. *fanatici ac furioſi, dum infantes baptiſari prohibent. Nam etſi parvuli alio tempore judicio rationis carent, tamen dum baptiſantur, ſic in eorum mentibus operatur Deus, ut & verbum Dei audiant, & Deum etiam agnoſcant ac diligant, quemadmodum olim Sanctus Joannes in utero matris Chriſti præſentiam ſenſit, & præ gaudio exultavit*. En ſtolidum, ſi quod unquam fuit, Lutheri figmentum, quo ſe recipere compulſus fuit, ut ſe à laqueis Anabaptiſtarum quoquomodo expediret. Sed ne in eo quidem loco illum pedem figere paſſi ſunt; undique enim concluſum iſto dilemmate tenuerunt. Vidiſtis ali-

Bellar. quando infantes dum baptiſantur, quàm refugiant, ejulent, obluctentur. Quæro igitur, vel intelligunt quid agant, vel non intelligunt; ſi non intelligunt, nec credunt; ſi non credunt, perperam baptiſantur, & vicerunt Anabaptiſtæ: ſi intelligunt, ſacrilegi ſunt, qui ſic pervicaciter Sacramenta recuſant, nec tam purgantur, quàm maculantur; non igitur baptiſentur, & vicerunt Anabaptiſtæ. Quid quòd has ineptias jam olim Auguſtinus

ſtinus

Digitized by Google

ſtinus in Epiſtola 187. aliàs 57. ad Dardanum irriſit; & ad exemplum S. Joannis, qui ſingulari miraculo in utero exultavit, argutè reſpondit, aliquando etiam Aſinam Balaam ſapienter eſ- To.2.p.
ſe loquutam, *nec tamen ob id admonitos eſſe homines in delibe-* 683.F.
rationibus ſuis aſinina expectare conſilia.

Sed quid mirum ſuis Hęreticos figmentis nihil niſi jocos riſumque accerſere, cùm ipſe ſatanas illorum doctor ac parens Catholicam de Sacramentis doctrinam conatus convellere, ipſam magis confirmavit; & quantùm illi Sacramenta corrumpendo depravandoque ſibi nocuerunt, tantum iſte nobis eadem imitando profuit. Nam ſive ut ſuos faciliùs ineſcaret, ſive ut noſtris illuderet adumbrata Myſteriorum ſpecie ac ſimilitudine, omnes ferè Sacramentorum Chriſti ritus ſacrilega imitatione æmulatus eſt. *Diaboli partes ſunt*, dicebat Tertullianus Lib. de Præſcript. cap. 40. *in-* P.216. D.
tervertendi veritatem, qui ipſas quoque res Sacramentorum divinorum, Idolorum Myſteriis æmulatur. Tingit & ipſe quoſdam, utique credentes & fideles ſuos: expoſitionem delictorum de lavacro repromittit; & ſi adhuc memini, Mithra ſignat illic in frontibus milites ſuos. Celebrat & panis oblationem, & imaginem reſurrectionis inducit, & ſub gladio redimit coronam. Quid? quod & Summum Pontificem unius nuptiis ſtatuit: habet & virgines, habet & continentes. Et Lib. de Baptiſmo c. 5. *Nationes extraneæ* P.215.
ab omni intellectu ſpiritualium poteſtatum eadem efficacia Idolis D.
ſuis ſubminiſtrant, ſed viduis aquis ſibi mentiuntur: nam & Sacris quibuſdam per lavacrum initiantur, Iſidis alicuius aut Mithræ ipſos etiam deos ſuos lavationibus efferunt.

Ante Tertullianum idem obſervaverat S. Juſtinus Apologia 2. pro Chriſtianis. *Porrò*, inquit, *lavationem hanc* (Baptiſmum P.94.E.
Chriſti) *cùm audiſſent dæmones per Prophetam promulgatam, ut & ingreſſuri in delubra eorum, & acceſſuri ad illos, atque libationibus, & adipis nidoribus offerendis operaturi, ſeipſos aquæ aſperſione luſtrarent, effecerunt. Quin ut in toto quoque corpore lavarentur prodeuntes, priuſquam ad Templa, ubi illi collocati ſunt, veniant, inſtinctu & opera ſua curant. Nam & illud, quod fana eorum ingredientes, calceos deponunt, & cultores eorumdem idem facere Sacerdotes iubent, per imitationem eius inſtituerunt, quod Moſæ Prophetæ, quem diximus, accidit.*

Denique S. Auguſtinus Lib. 4. de Trinitate cap. 10. *Dæmon*, in- To.8.p
quit, *fallaciarum regnum exercet ..... & animas deceptas illu-* 819.B.
ſaſque præcipitat .... pollicens etiam purgationem animæ per eas quas τελετὰς *appellant, transfigurando ſe in angelum lucis per multiformem machinationem in ſignis & prodigiis mendacii.* Eoſdem ferè purgationis & præparationis gradus Gentiles à ſuis exigebant,

priuſ-

priuſquam Sacris initiarentur, quos Chriſtiani à ſuis Catechumenis & pœnitentibus. *In Sacris*, ait Olympiodorus in Phædone Platonis, *præcedebant publicæ purgationes, deinde has excipiebant aliæ reconditiores, poſt has aggregationes, tùm ſequebantur initiationes, ad poſtremum epoptia*, ideſt, Sacramentorum omnium plena participatio; nihil enim aliud in Sacris ulterius erat, quàm ut fieret aliquis Epopta, ideſt, juxta vim nominis, teſtis oculatus, quia tunc apertè Myſteria contemplari licebat; quod à Valentinianis obſervatum quoque fuiſſe refert Tertullianus adversùs Valentinianos cap. 1. *Diutiùs*, inquit, *initiant, linguam conſignant; cùm epoptas ante quinquennium inſtituunt, ut opinionem ſuſpendio cognitionis ædificent.*

P. 250. A.

At nec iſta quoque mendacii ac fallaciæ via, quod volebat, dæmon obtinuit, imò malè providus imitando confirmavit quod evertere nitebatur. *Omnia namque*, ait appoſitè idem Tertullianus Apolog. cap. 47. *adversùs veritatem de ipſa veritate conſtructa ſunt, operantibus æmulationem iſtam ſpiritibus erroris.*

P. 37. B.

Et verò niſi divini aliquid ad placandum iratum numen idoneum, in his exterioribus ſignis latitare dęmon ſubodoratus fuiſſet, nuſquā profectò ad ſuorum Idolorum cultum ea traduxiſſet. Unde porrò id intellexit? non aliunde ſanè, quàm ex pervulgata Chriſtianorum ſententia de ſumma Sacramentorum ſuorum virtute ac poteſtate, quam quidem vel ipſe dęmon magnam eſſe ſenſit ex infinita propemodum hominum cujuſcunque conditionis atque ætatis multitudine, qui ejurato inſano Idolorum cultu, ſalutaribus undis ad Chriſti fidem converſi ſunt, ac piè ſanctèque vitam traduxerunt.

Mira enim verò eſt, ac planè ſtupenda Sacramentorum virtus, dilectiſſimi Candidati. *Unde tanta virtus aquæ*, exclamabat S. Auguſtinus, *ut corpus tangat, & cor abluat?* Nemo profectò eſt qui iſtud ſatis animo concipere & verbis eloqui poſſit. Neque porrò id mirum: commune quippe hoc habent Sacramenta noſtra cum cæteris fidei noſtræ Myſteriis, quæ ab omni ratione & ſenſu longè ſepoſita ſunt. Nonne cæco nato luti applicatione viſum Chriſtus reſtituit? Nonne Lazarum à morte ad vitam ſolo verbo revocavit? Quidni ergo vel una aquæ guttula poterit totum hominem ad vitam ſpiritalem interiùs renovare?

Tract. 80. in Joan.

Iſta, inquiet aliquis, lubens agnoſco & ſuſpicio; ſed id me potiſſimùm anxium tenet & afficit, quòd in re ſacramentaria, quæ tanti momenti eſt, unde & veritas Sacramenti pendet, & ſalus hominis, tam pauca, vel in Scripturis, vel in SS. Patribus expreſsè declarata habeamus; imò & tam multa ſint dubia, incerta, atque in diſputatione apud Theologos etiamnum poſita, quæ vel materiam, vel formam, ideſt, ſubſtantiam ipſam Sacramentorum ſpectant.

Digitized by Google

ſtant. Una quidem eſt omnium vox atque ſententia, Sacramenta rebus & verbis conſtare: at ſi Baptiſmum & Euchariſtiam exceperis quorum clarè ac diſtinctè à Chriſto Domino determinata eſt tùm materia, tùm forma, quot inter nos lites, quot diſſenſiones circa materiam & formam Sacramentorum v. g. Confirmationis & ſacrę Ordinationis? Nulla in Scripturis mentio unctionis, nec iſtorum verborum, *Signo te &c.* ubi de Sacramento Confirmationis. Nullum pariter veſtigium tactus inſtrumentorum in ſacris Ordinationibus, nec verborum quę adjici ſolent, *Accipe poteſtatem &c.* Imò nuſquam eorum uſus apud Gręcos, apud Latinos verò etſi perantiquus, non tamen perpetuus & uniformis fuit. Inde nata in Scholis quęſtio, quomodo ſcilicet res Sacramentorum ſint à Chriſto Domino conſtitutę ac determinatę; an in ſpecie, unoquoque ſigno ſpeciatim declarato; an in genere tantùm, data Eccleſię licentia ejuſmodi ſignum aſſumendi, quod ſimilitudinem quamdam habeat cum effectu ſeu fine Sacramenti. *Si enim*, ait S. Aug. Epiſt. ad Bonif. 98. aliàs 23. *Sacramenta quamdam ſimilitudinem earum rerum non haberent, quarum Sacramenta ſunt, omnino Sacramenta non eſſent.* To. 2. p. 267. F.

Atqui tamen ex iſta quęſtione, quę necdum deciſa eſt ac definita, ſed hinc & inde in Eccleſia diſputatur, ambigua ac veluti in ſuſpenſo manet ſacrarum Ordinationum veritas ac ſubſtantia. Quanti tamen momenti res ſit, apprimè noſſe quę ſit illarum materia & forma eſſentialis, vel integralis aut accidentalis, nemo non intelligit: nullibi certè periculoſiùs in praxi erratur, unde tot damna & pericula in populum Chriſtianum, & Eccleſiam ipſam univerſam poſſunt derivari.

Verùm, dilectiſſimi Candidati, iſta ne minimùm quidem vos moveant: nihil eſt profectò quod inde Sacramentorum veritati, aut Eccleſię timeatis. Salva res eſt, ſi ritè illud omne obſervetur, quod vel ab Apoſtolis, docente Chriſto, legimus obſervatum, vel ab Eccleſia pro data ſibi poteſtate prę ſcriptum fuit. Manuum impoſitione, & oratione Apoſtoli ſacros ordinarunt Miniſtros: Occidentalis Eccleſia ad expreſſiorem ſacramentalis effectus ſignificationem tactum inſtrumentorum etiam adjecit, ſive Apoſtolorum exemplo, quamquam ſcriptis non tradito, edocta; ſive optimis de cauſis excitata, ea uſa fuerit auctoritate quam à Sponſo ſuo Chriſto accepit: eſt enim illa columna & firmamentum veritatis, in moribus & uſu Sacramentorum, non minùs quàm in fide, ab omni errore longè aliena.

Itaque religiosè ea omnia in praxi retineantur & obſerventur, quę illa retinet & obſervat; ita in tuto erit Sacramentorum ſubſtantia, ſepoſita iſta quęſtione, qua animo fortè nimiùm curioſo ac litigioſo in partes Sacramentorum eſſentiales vel integrales tantùm inquiritur.

ur. Nec verò integritati ac ſubſtantię Sacramentorum tantùm onſuletur, ſed & in concordiam, quantùm ad praxim pertinet, oppoſitę noſtrorum Theologorum ſententię adducentur, de immediata & in ſpecie, vel mediata tantùm ac in genere, parum aliquorum Sacramentorum determinatione.

Duę verò potiſſimùm nobis cauſæ videntur eſſe, cur tam pauca de Sacramentis obſervata & tradita in Veterum monumentis habeamus.

Prima eſt, quòd quę uſu publico & quotidiana praxi trita ſunt & explorata, non rarò in Scriptis ſuis veteres Scriptores prętermittunt, quòd nempe res hujuſcemodi oblivioni vix unquam tradi poſſit, quia viva quadam ac ſpirante traditione quaſi per manus ad poſteros transmittuntur. Iſtud porrò quaſi proprium ac ſingulare habet hujuſcemodi viva traditio, quòd longè minùs ſubjaceat ęquivocationibus ac falſis Novatorum interpretationibus, quàm traditio ſcriptis conſignata. Quot enim verò circa proprium verborum ſenſum lites nobis moverint Hęretici, vel uno ſcriptę circa Euchariſtiam traditionis, ac grandioris Albertini Calviniſtę in ea impugnanda voluminis exemplo omnibus manifeſtum ac comprobatum eſt.

Altera maximè animadvertenda cauſa & ratio, eſt lex ſilentii quam in Myſteriis fidei noſtrę non divulgandis tanta religione Veteres obſervari voluerunt, ne fortè Gentilium & impiorum hominum irriſioni ac profanationi objicerentur. Inde Auguſtino teſte, Myſteria nuncupata ſunt, hoc eſt, ſecreta & occulta, quę nefas eſt in publicum efferre, ac ſolis initiatis communicanda ſunt.

Lib. de Catech. rudibus c.9. To.6.p. 272. P.8. A.

Hujus ſilentii ac ſecreti tot ferè teſtes ſunt, quot ex Veteribus de Religione ſcripſerunt.

Tertullianus Apolog. c.7. *Omnibus Myſteriis*, ait, *ſilentii fides debetur*. S. Joannes Chryſoſtomus Hom. 40. in Ep. 1. ad Corinth. loquens de Baptiſmo, *Volo quidem*, inquit, *apertè dicere, non audeo tamen propter eos qui non ſunt initiati: ii enim expoſitionem nobis faciunt difficiliorem, ut qui nos cogant, vel non apertè dicere, aut eis arcana enuntiare; ſed tamen dicam tectè & adumbratè*. Denique Innocentius I. de nonnullis quę ad Sacramenta pertinent à Decentio Eugubino Epiſcopo interrogatus, *Verba dicere non poſſum*, ait, *ne magis prodere videar, quàm ad conſultationem tuam reſpondere*.

Edit. Comm. p.688.

Hinc mos ille ſolemnis Catechumenos ac pœnitentes publicos à conſpectu Sacrificii, quo tempore peragendum erat, ejiciendi, proclamante Diacono, *Exite Catechumeni, exite pœnitentes*. Eandem ſilentii ac ſecreti legem moremque in abominandis Idolorum Myſteriis Pagani ſervaverunt.

Epiſt. Rom. PP. To. 1.p.859. A.

Narrat Livius Libro tertio, duos juvenes tanquam ob infandum ſcelus miſerè trucidatos, quòd cùm initiati non forent, Templum

Cereris

Cereris ingreſſi, abſurdè quædam de Sacris fuiſſent percunctati. Nota eſt & Penthæi laniatio, propter curioſiùs inſpecta Myſteria: quo reſpiciebat Syneſius L. de Providentia ſect. 2. ubi ſcribens de ſilentio Myſteriis debito, ait: *Tam is qui oſtenderit, quàm qui viderit, in offenſionem numinis incurrit. Ac Bæotorum narrationibus proditum eſt, eum qui Bacchi Orgya temerè irrumpens inſpexerit, repentè laniari.* Ed. Par. 1640 p. 124. B. Etenim ignoratio Sacris addit auctoritatem, & reverentiam conciliat: propterea nocti Myſteria committuntur. Inde ſolemnis illa apud Gentiles formula, tempore quo Sacra ſua operabantur, *Procul hinc, procul eſte profani.*

Mirum igitur vobis videri non debet, neque officere cauſę noſtrę bonitati, quòd Veteres hac ſilentii ſeu ſecreti ſervandi lege ſeveriùs adſtricti, tam parcè ac diſſimulanter de Sacramentis noſtris tractaverint. Quod in eorum Scriptis deerat, utcunque ſupplevit oralis ſeu viva & ſpirans Traditio, in uſu & praxi quotidiana fideliter expreſſa.

Attamen inde perdifficilis ac maximè operoſa Theologis ſemper viſa eſt accurata de Sacramentis diſceptatio, quæ infinitam propemodum rerum qua veterum, qua recentiorum, ad ſeverioris criticæ judicium exactam notitiam poſtulat.

Quæ verò in prçſenti Tractatu vobis offerimus, dilectiſſimi Candidati, eo majoris momenti ſunt, & diligentiori cura ſtudioque à vobis excipienda, quòd communia omnibus Sacramentis principia & fundamenta continent, quę niſi planè perſpecta vobis fuerint, priuſquam ad ſingulorum Sacramentorum tractationem accedatis, neceſſe erit vos velut cęcos mediis in tenebris palpare, ac incertis prorſus veſtigiis incedere. Ut autem ſtatim in ipſo hujus Tractatus aditu dignoſcatis quę ſit Eccleſiæ doctrina de Sacramentis generatim ſumptis, veſtramque in anteceſſum fidem prçformemus, tredecim Canones, quos Tridentina Synodus eam in rem condidit, oculis veſtris ſubjicimus.

Primus eſt, *Si quis dixerit, Sacramenta novæ Legis non fuiſſe omnia à Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta; aut eſſe plura vel pauciora quàm ſeptem, videlicet, Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem & Matrimonium; aut etiam aliquod horum ſeptem non eſſe verè & propriè acramentum, anathema ſit.* To. 14. Conc. p. 776.

Secundus, *Si quis dixerit, ea ipſa novæ Legis Sacramenta à Sacramentis antiquæ Legis non differre, niſi quia cæremoniæ ſunt aliæ, & alii ritus externi, anathema ſit.*

Tertius, *Si quis dixerit, hæc ſeptem Sacramenta ita eſſe inter ſe paria, ut nulla ratione aliud ſit alio dignius, anathema ſit.*

Quartus, *Si quis dixerit, Sacramenta novæ Legis non eſſe ad ſalutem neceſſaria, ſed ſuperflua, & ſine eis, aut eorum voto, per ſolam fidem homines à Deo gratiam juſtificationis adipiſci,*

licèt

licèt omnia ſingulis neceſſaria non ſint, anathema ſit.

Quintus, *Si quis dixerit, hæc Sacramenta propter ſolam fidem nutriendam inſtituta fuiſſe, anathema ſit.*

Sextus, *Si quis dixerit, Sacramenta novæ Legis non continere gratiam, quam ſignificant, aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, quaſi ſigna tantùm externa ſint acceptæ per fidem gratiæ vel iuſtitiæ, & notæ quædam Chriſtianæ profeſſionis, quibus apud homines diſcernuntur Fideles ab Infidelibus, anathema ſit.*

Septimus, *Si quis dixerit, non dari gratiam per huiuſmodi Sacramenta ſemper & omnibus, quantùm eſt ex parte Dei, etiamſi ritè ea ſuſcipiant, ſed aliquando, & aliquibus, anathema ſit.*

Octavus, *Si quis dixerit, per ipſa novæ Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, ſed ſolam fidem divinæ promiſſionis ad gratiam conſequendam ſufficere, anathema ſit.*

Nonus, *Si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc eſt, ſignum quoddam ſpiritale & indelebile, unde ea iterari non poſſunt, anathema ſit.*

Decimus, *Si quis dixerit, Chriſtianos omnes in verbo & omnibus Sacramentis adminiſtrandis habere poteſtatem, anathema ſit.*

Undecimus, *Si quis dixerit, in Miniſtris, dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi quod facit Eccleſia, anathema ſit.*

Duodecimus, *Si quis dixerit, Miniſtrum in peccato mortali exiſtentem, modò omnia eſſentialia quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, ſervaverit, non conficere aut conferre Sacramentum, anathema ſit.*

Decimus tertius, *Si quis dixerit, receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus, in ſolemni Sacramentorum adminiſtratio- adhiberi conſuetos aut contemni aut ſine peccato à Miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe, anathema ſit.*

Novem Quæſtionibus totam iſtam de Sacramentis in genere diſputationem abſolvemus.

Prima erit de natura ſeu definitione Sacramenti.

Secunda, de fine ac neceſſitate ſeu exiſtentia Sacramentorum.

Tertia, de virtute & efficacia eorumdem.

Quarta, de effectibus, gratia & charactere.

Quinta, de auctore ſeu inſtitutione.

Sexta, de Miniſtro.

Septima, de conditionibus in Miniſtro requiſitis ut Sacramenta perficiat.

Octava, de ſubjecto, ſeu de homine percipiente Sacramenta.

Nona denique, de cęremoniis Sacramentorum.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
QUÆSTIONUM.

QUÆSTIO I. *De natura ſeu definitione Sacramenti.* pag. 1.
ARTICULUS I. *De nomine ac definitione Sacramenti.* ibid.
Definitio Sacramenti. 3.
Definitio Sacramenti apud Hæreticos. 4.
ARTICULUS II. *De genere Sacramenti.* 8.
An & quale ſit ſignum. ibid.
CONCLUSIO. *Sacramentum eſt in genere ſigni.* 9.
ARTICULUS III. *De differentia Sacramenti, an debeat eſſe ſignum efficax, ſeu alicujus ſanctitatis effectivum.* 11.
CONCLUSIO. *Differentia ſpecifica Sacramenti in eo eſt, ut ſignificet & conferat aliquam ſanctitatem; adeoque ut ſit ſignum efficax, practicum & operativum.* ibid.
ARTICULUS IV. *De materia & forma Sacramenti.* 12.
Quid per materiam & formam Sacramenti Theologi intelligant. 13.
An quodlibet Sacramentum neceſſariò conſtare debeat rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma. 16.
PRIMA CONCLUSIO. *Quodlibet Sacramentum ſeu veteris ſeu novæ Legis, conſtare neceſſariò debet rebus aliquibus tanquam materia.* ibid.
SECUNDA CONCLUSIO. *Quodlibet veteris Legis Sacramentum neceſſariò verbis tanquam forma non conſtabat.* 17.
TERTIA CONCLUSIO. *Quodlibet Legis Evangelicæ Sacramentum neceſſariò conſtat rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma: ſive rerum nomine, elementum, aut ſubſtantiam, aut actiones quaſdam; & per verba, vocalia verba intelligas, aut aliquid ſimile ipſis æquivalens.* ibid.
An & quomodo materiæ & formæ Sacramentorum ſint à Chriſto Domino fixæ ac determinatæ. 20.
Res Sacramentorum duplici modo determinari poſſunt, in genere & ſpecie. ibid.
Materia Sacramentorum alia phyſica, alia moralis. Quid inter eas diſcriminis? ibid.
An & quæ mutatio, ſive in materia, ſive in forma Sacramentum nullum & irritum efficiat. 23.
Qualia ſint verba Sacramentorum: an promiſſionis & concionis, an conſecrationis. 28.
PRIMA CONCLUSIO. *Ad eſſentiam Sacramenti non requiritur concio, qua exponatur Sacramentorum vel promiſſio, vel inſtitutio, vel effectus.* 31.
SECUNDA CONCLUSIO. *Verba Sacramentorum verè ac propriè conſecratoria ſunt, non promiſſoria, nec concionalia.* 33.
Solvuntur Objectiones. 35.
Quotuplex generatim ſit forma Sacramentorum. An ea quæ conditionalis dicitur, in uſu ſemper fuerit; & quibus in caſibus uſurpanda. 40.
QUÆSTIO II. *De fine ac neceſſitate ſeu exiſtentia Sacramentorum.* 43.
Duplex neceſſitas, medii & præcepti. ibid.
Unde repoſci debeat diſcrimen neceſſitatis medii & præcepti. ibid.
ARTICULUS I. *De fine ſeu cauſis propter quas conſentaneum fuit inſtitui Sacramenta.* 44.

AR-

ARTICULUS II. *De Sacramentis innocentis naturæ. An in eo ſtatu aliqua extiterint, aut extitura fuiſſent, ſi perſeveraſſet diutiùs.* 45.
PRIMA CONCLUSIO. *Sacramentorum inſtitutio nullam videtur ex ſeſe habere repugnantiam & oppoſitionem cum perfectione ſtatus innocentiæ.* ibid.
SECUNDA CONCLUSIO. *Nulla de facto extitere in ſtatu innocentiæ Sacramenta.* 47.
TERTIA CONCLUSIO. *Veriſimilius eſt, quòd vi præſentis decreti nulla futura fuiſſent in ſtatu innocentiæ, ſi diutiùs perſeveraſſet, Sacramenta: utrum autem virtute alterius decreti futura fuiſſent, quis conſiliarius Dei fuit, ut certò poſſit definire?* 48.
ARTICULUS III. *De Sacramentis Legis naturæ.* ibid.
PRIMA CONCLUSIO. *Extitiſſe parvulis in Lege naturæ aliquod adversùs peccatum originale remedium, pia eſt ac vera ſententia; illud verò in fide venturi Meſſiæ ſigno aliquo vel actu exteriori demonſtrata poſitum fuiſſe, veriſimilius.* 49.
SECUNDA CONCLUSIO. *Conjici non immeritò poteſt, in Lege naturæ nonnulla pro adultis Fidelibus extitiſſe Sacramenta.* 53.
ARTICULUS IV. *De Sacramentis Legis ſcriptæ Moſaicæ, & Evangelicæ.* 54.
PRIMA CONCLUSIO. *Inſtituta ſunt nonnulla in Lege veteri Sacramenta.* ibid.
SECUNDA CONCLUSIO. *Chriſtus in nova Lege vera & propriè dicta Sacramenta inſtituit, numero ſeptem, non plura nec pauciora: videlicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem & Matrimonium.* 55.
Occupatur objectio ducta ex ſilentio Veterum qui ſeptem non numerant Sacramenta. ib.
Alia objectio occupatur ex variis ſpeciebus Ordinationis. 57.
An lotio pedum ſit verum Sacramentum. 58.
Incerta & varia diſciplina circa lotionem pedum. 59.
Origo & finis illius lotionis. ibid.
Quid ſignificetur per lotionem pedum. 60.
Quis ſenſus verborum Chriſti, Niſi lavero te &c. 61.
Quo ſenſu Profeſſio religioſa Sacramentum ab aliquibus dicitur. 62.
QUÆSTIO III. *De virtute & efficacia Sacramentorum.* ibid.
ARTICULUS I. *An Sacramenta Legis Evangelicæ ex ſe ſeu ex opere operato, gratiam non ponentibus obicem conferant.* ibid.
Duplex modus producendi gratiam, ex opere ſcilicet operato, & ex opere operantis. 63.
Fraudes ac mendacia Novatorum circa ſenſum iſtorum verborum, ex opere operato. 64.
Quæ ſit Novatorum ſententia de virtute & efficacia Sacramentorum. 66.
Novatores vim producendi gratiam ex opere operato Sacramentis adimunt. ibid.
Novatores veram in Sacramentis virtutem & efficaciam reſpectu gratiæ agnoſcere interdum videntur. 67.
Probatur Catholicum dogma de virtute & efficacia Sacramentorũ ex opere operato. 70.
CONCLUSIO. *Sacramenta novæ Legis gratiam ex opere operato iis conferunt, qui nullum obicem opponunt.* ibid.
Prima probatio ex Scripturis. ibid.
Secunda probatio ex conſtanti Eccleſiæ traditione. 72.
Concilia. ibid.
Sancti Patres. 73.
Tertia probatio ex Theologica ratione. 74.

Digitized by Google

Ratio Theologica ex Baptiſmo infantium. ibid.
Quid ſit non ponere obicem gratiæ ſacramentali. 75.
Solvuntur Objectiones. ibid.
ARTICULUS II. *De modo quo Sacramenta gratiam conferunt, an phyſicè, an moraliter.* 82.
Exponitur duplex cauſalitatis modus, phyſicus & moralis; ac variæ recenſentur Scholæ opiniones. ibid.
Varii modi explicandi cauſalitatem phyſicam Sacramentorum. 84.
Varii modi explicandi cauſalitatem moralem Sacramentorum. ibid.
CONCLUSIO. *Veriſimilius nobis videtur, Sacramenta cauſas eſſe dumtaxat morales, non phyſicas gratiæ ſanctificantis.* 85.
Solvuntur Objectiones. 87.
ARTICULUS III. *De diſcrimine efficientiæ Sacramentorum novæ ac veteris Legis, imprimis verò Circumciſionis.* 89.
Sententia Novatorum. 90.
Opiniones Scholæ. 91.
Opiniones circa vim Circumciſionis. 92.
PRIMA CONCLUSIO. *Vetera Sacramenta nullam vim & efficaciam habuere ad gratiam ex opere operato conferendam.* 93.
SECUNDA CONCLUSIO. *In veteribus Sacrificiis ac Sacramentis gratia conferebatur ex opere operantis, hoc eſt, ex fide & pietate ſeu miniſtrantis, ſeu percipientis Sacramentum.* 95.
TERTIA CONCLUSIO. *Circumciſio inſtituta non videtur in remedium peccati originalis, nec gratiam contulit ex opere operato.* 97.
Solvuntur Objectiones adversùs Concluſiones præcedentes. 99.
QUÆSTIO IV. *De effectibus Sacramentorum.* 107.
ARTICULUS I. *De gratia quæ primarius eſt Sacramentorum effectus.* ibid.
An gratia ſanctificans quæ per Sacramenta confertur, ſit interna, formalis, permanens, habitualis & vera qualitas. 108.
CONCLUSIO. *Fide Catholica certum eſt, gratiam quæ per Sacramenta infunditur, eſſe aliquid internum, formale, inhærens, diſtinctum ab actu fluente ac tranſitorio; quod, deſinente ſæculo duodecimo, per habitualem qualitatem explicari cœpit: an autem vera ſit habitualis qualitas, Philoſophorum ſenſu, definitum ab Eccleſia non fuit.* 109.
An per ſingula Sacramenta prima ſanctificans gratia conferri poſſit. 113.
CONCLUSIO. *Sacramenta vivorum poſſunt per accidens primam conferre gratiam, & Sacramenta mortuorum, ſecundam.* ibid.
Quæ & qualis ſit gratia ſacramentalis. An ſit habitus diſtinctus à gratia ſanctificante. ibid.
PRIMA CONCLUSIO. *Singula Sacramenta præter ſanctificantem gratiam, peculiarem aliquam, quæ ſacramentalis dicitur, conferunt.* 114.
SECUNDA CONCLUSIO. *Veriſimilius eſt gratiam ſacramentalem non eſſe habitum diſtinctum à gratia ſanctificante, eique jus aliquod dumtaxat addere ad obtinenda, cùm opus eſt, auxilia gratiæ neceſſaria ad proprios uniuſcujuſque Sacramenti effectus conſequendos.* ibid.
Quantam Sacramenta gratiam conferant, & an in omnibus ſemper æqualem. 115.
PRIMA CONCLUSIO. *Idem ſpecie Sacramentum æqualem ſemper gratiæ effectum confert iis qui æqualiter præparati ea percipiunt.* ibid.

Digitized by Google

SECUNDA CONCLUSIO. *Sacramenta inæqualem conferunt ex opere operato gratiam in iis qui ſunt inæqualiter diſpoſiti.* 116.
ARTICULUS II. *De charactere qui per aliqua Legis novæ Sacramenta imprimitur.* ibid.
Novatorum error circa characterem. 117.
Quid veteres Scholaſtici de characteris exiſtentia. ibid.
Variæ Scholaſticorum ſententiæ circa eſſentiam characteris. 118.
PRIMA CONCLUSIO. *Certum eſt ex fide, in tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione & Ordine, imprimi characterem in anima; hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale & indelebile, unde ea iterari non poſſunt.* 121.
SECUNDA CONCLUSIO. *Character non eſt pura relatio rationis, non extrinſeca dumtaxat denominatio, nec relatio realis, ſed eſt aliquid reale abſolutum quod ad ſecundam ſpeciem qualitatis revocatur, atque in intellectu tanquam in ſuo immediato ſubjecto reſidet.* 124.
Solvuntur Objectiones adverſùs præcedentes Concluſiones. 126.
QUÆSTIO V. *De auctore ſeu inſtitutore Sacramentorum.* 130.
ARTICULUS I. *An Chriſtus Dominus omnia & ſingula novæ Legis Sacramenta inſtituerit, & quomodo; an per ſeipſum immediatè, an mediatè per Apoſtolos.* Ib.
CONCLUSIO. *Chriſtum Dominum omnia & ſingula novæ Legis Sacramenta immediatè & per ſeipſum inſtituiſſe, certa quidem eſt ac vera ſententia, non tamen de fide.* 131.
ARTICULUS II. *An auctoritas inſtituendi Sacramenta poſſit hominibus communicari.* 134.
CONCLUSIO. *Poteſtas auctoritatis primaria & independens inſtituendi Sacramenta, nulli puræ creaturæ communicari poteſt. Ea verò quæ dicitur excellentiæ, & humanitati Chriſti tanquam inſtrumento divinitati conjuncto conceſſa fuit, adæquatè quantùm ad omnes effectus communicari non poteſt, ſed inadæquatè dumtaxat.* ibid.
QUÆSTIO VI. *De Miniſtro Sacramentorum.* 135.
ARTICULUS I. *An Miniſter Sacramentorum activè concurrat ad gratiam ſanctificantem.* ibid.
CONCLUSIO. *Miniſter Sacramentorum tanquam vera, inſtrumentalis & materialis cauſa ſimul cum Sacramento proximè & activè concurrit ad gratiam ſacramentalem.* ibid.
ARTICULUS II. *An ſolus & quilibet homo ſit Miniſter Sacramentorum.* 136.
PRIMA CONCLUSIO. *Solus homo viator idoneus eſſe poteſt Miniſter Sacramentorum.* 137.
SECUNDA CONCLUSIO. *Homo quilibet Chriſtianus (ſi Baptiſmum excipias in caſu neceſſitatis) idoneus non eſt Miniſter Sacramentorum, ſed ille tantùm qui per legitimam Ordinationem miniſterii poteſtatem accepit.* 138.
QUÆSTIO VII. *De conditionibus in Miniſtro requiſitis ut Sacramenta perficiat.* 140.
ARTICULUS I. *De intentione Miniſtri Sacramentorum.* ibid.
An & quæ in eo neceſſaria ſit ut ſacramenta validè perficiat. ibid.
De neceſſitate intentionis ratione objecti. ibid.
Status quæſtionis. ibid.
Variæ hypotheſes. 141.
Intentio externa & interna variè explicatur. 142.
Sententia Novatorum de intentione Miniſtri ſacramentorum. 143.

De

Digitized by Google

De ſententia Catharini & nonnullorum aliorum Catholicorum. 145.
PRIMA CONCLUSIO. *Ad veritatem & integritatem ſubſtantialem Sacramenti neceſſaria eſt interna Miniſtri intentio, qua velit, non fingere ac ſimulare, ſed verè ac ſeriò facere ſimpliciter ac generatim ſaltem id quod facit Eccleſia.* 148.
SECUNDA CONCLUSIO. *Ad veritatem & integritatem Sacramenti non requiritur ut Miniſter intendat facere vel effectum Sacramenti, vel ritum Eccleſiæ formaliter ut Sacramentum eſt, vel etiam facere quod facit Eccleſia Catholica & Romana; ſed ſufficit ut ſimpliciter ac generatim velit facere quod facit Eccleſia, quæcunque tandem illius ſit, & de Eccleſia & de Sacramento ejuſque effectu ac fine, ſententia.* 154.
De intentione abſoluta & conditionata. 157.
An intentio ad certam & determinatam perſonam dirigi debeat. 158.
Solvuntur Objectiones adverſùs primam Concluſionem. ibid.
Objectiones ex factis hiſtoricis. 159.
Factum S. Athanaſii incertum ac dubium. ibid.
Factum S. Geneſii etiam incertum. 160.
Objectiones ex ſanctis Auguſtino, Thoma & Innocentio IV. 161.
Expenditur mens ſancti Auguſtini. ibid.
Expenditur mens ſancti Thomæ. 167.
Expenditur mens Innocentii IV. 170.
Objectiones ex momentis ac rationibus Theologicis. 171.
Solvuntur Objectiones adverſùs ſecundam Concluſionem. 177.
De neceſſitate intentionis ratione modi conſideratæ: hoc eſt, an neceſſaria ſit intentio actualis; an virtualis, vel habitualis, aut interpretativa ſufficiat. 180.
CONCLUSIO. *Intentio conficiendi Sacramenti, habitualis non ſufficit: intentio verò actualis & formalis ſufficit quidem, at non requiritur: intentio verò virtualis & requiritur & ſufficit.* 181.
Duplex dubium circa intentionem virtualem. 182.
ARTICULUS II. *An fides neceſſaria ſit in Miniſtro, ut Sacramentum validè perficiat.* 184.
Status controverſiæ inter Stephanum & Cyprianum. ibid.
Error Donatiſtarum. Quàm diverſa eorum & Cypriani conditio. 185.
Agrippinus primus auctor erroris. ibid.
Tertullianus ad decretum Agrippini reſpexiſſe videtur. 186.
Origo & occaſio hujus controverſiæ, juxta Baronium. 187.
Plures de hoc argumento Epiſtolæ & Synodi ſancti Cypriani. ibid.
Ad Orientales pariter ſcripſit Stephanus. 188.
Firmilianus aſſerit antiquam & omni memoria ſuperiorem in ſua Eccleſia Rebaptiſantium ſententiam & praxim. ibid.
Cyprianus & Firmilianus non diſſimulant multos inter ſuos diverſæ fuiſſe ſententiæ. ib.
CONCLUSIO. *Fides Miniſtri neceſſaria non eſt ut Sacramentum verè ac validè perficiat.* ibid.
Argumentum ex Scripturis. 189.
Firmius ex Traditione ducitur argumentum. ibid.
Traditionem agnoſcunt S. Auguſtinus & alii. ibid.
Ne in Africa quidem & in Oriente obliterata vera Traditio. 190.
Concilia diſtinguunt inter Hæreticos formam Baptiſmi obſervantes, & violantes. ib.

Variis rationum momentis pugnavit S. Auguſtinus. 191.
Solvuntur Objectiones ex momentis rationum. 194.
Prima Objectio ex parte Hæreticorum. ibid.
Secunda Objectio ex parte Sacramentorum. 196.
Tertia Objectio ex parte effectus Sacramentorum. 197.
Solvuntur Objectiones ex auctoritate. 198.
S. Dionyſius Alexandrinus. 199.
S. Baſilius. 201.
S. Athanaſius. 203.
S. Optatus Milevitanus, 206.
S. Cyrillus Hieroſolymitanus. 210.
Expenduntur nonnullæ quæſtiones facti quæ ad Hiſtoriã Rebaptiſantium pertinent. 211.
An S. Cyprianus, Firmilianus, aliique tùm Africæ, tùm Orientis Epiſcopi, excitatam de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam ad fidem vel ad diſciplinam pertinere crediderint. ibid.
PRIMA CONCLUSIO. *Videntur Cyprianus, Firmilianus cæterique ipſis adhærentes Epiſcopi, exiſtimaſſe excitatam de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam non ad fidei dogma, ſed ad diſciplinam dumtaxat pertinere.* 211.
Solvuntur Objectiones. 213.
SECUNDA CONCLUSIO. *Stephanus S. Pontifex quæſtionem de Baptiſmo ab Hæreticis dato ad fidem pertinere cenſuit, ac implicitè ſaltem definivit.* 215.
Solvuntur Objectiones. 216.
An Summus Pontifex Stephanus reipſa S. Cyprianum, Firmilianum alioſque Rebaptiſantes à ſua communione ſuſpenderit. 219.
CONCLUSIO. *Stephanus S. Pontifex comminatus eſt quidem ſua communione privandos Cyprianum, Firmilianum cæteroſque Rebaptiſantes, reipſa tamen eos non privavit, ſed hæſit intra minas.* 220.
Solvuntur Objectiones. 222.
An Stephanus Romanus Pontifex in errorem oppoſitum errori Cypriani lapſus fuerit, approbato omnium indiſtinctè Hæreticorum Baptiſmo. 226.
CONCLUSIO. *Stephanus Romanus Pontifex Cyprianum impugnans in extremum errorem lapſus non fuit, nec alium Hæreticorum Baptiſmum ratum uſquam habuit, quàm qui verbis Evangelicis,* In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, *conſecratus fuiſſet.* ibid.
Solvuntur Objectiones. 228.
An S. Cyprianus, Firmilianus, cæterique Africani & Orientales Epiſcopi errorem ſuum ante mortem revocaverint. 230.
CONCLUSIO. *Certum non eſt Cyprianum & Firmilianum ab errore Rebaptiſantium ante mortem receſſiſſe, quamquam id conjici meritò poſſit.* ibid.
Solvuntur Objectiones. ibid.
Quodnam ſit plenarium illud totius Orbis Concilium, in qua controverſiam de Baptiſmo Hæreticorum terminatam ac finitam fuiſſe teſtatur toties S. Auguſtinus. 232.
CONCLUSIO. *An Concilium totius Orbis plenarium, quo S. Auguſtinus aſſerit controverſiam de Baptiſmo Hæreticorum eliquatam & omnibus remotis dubitationibus finitam fuiſſe, ſit Arelatenſe I. vel Nicænum generale I. definire certò non poſſumus.* 233.
ARTICULUS III. *An Miniſtri probitas neceſſaria ſit, ut validè, vel licitè Sacramenta perficiat.* 238.

PRI-

Digitized by Google

PRIMA CONCLUSIO. *Improbi Miniſtri, ſeu publici ſeu occulti, qui omnia neceſſaria ritè obſervant, Sacramenta validè perficiunt.* ibid.
SECUNDA CONCLUSIO. *Peccat graviter Miniſter, qui cùm ſibi conſcius eſt peccati alicujus mortalis, Sacramenta ex officio conficit aut diſpenſat.* 239.
TERTIA CONCLUSIO. *Urgente mortis periculo licitum eſt à malis Miniſtris, ſive publicis ſive occultis, ſive toleratis ſive non, imò & communiter à Parocho cui ex officio miniſtrare incumbit, aut ab alio Sacerdote ad miniſtrandum parato, quamquam perverſo tolerato, Sacramenta petere & accipere, cùm adeſt juſta ea petendi ratio: ſecluſa autem ea neceſſitate & cauſa legitima, non licet.* 242.
Solvuntur Objectiones. 245.
QUÆSTIO VIII. *De ſubjecto Sacramentorum.* 250.
ARTICULUS I. *An ſolus homo viator ſit Sacramentorum capax.* ibid.
CONCLUSIO. *Solus homo viator ſubjectum eſt Sacramentorum capax.* ibid.
ARTICULUS II. *An & quæ requiratur intentio ſeu voluntatis conſenſus, ut quis verè Sacramentum percipiat.* 251.
PRIMA CONCLUSIO. *In adulto, ut Sacramenta verè percipiat, requiritur vera & interna intentio, ſeu conſenſus voluntatis in ritum Eccleſiæ quem percipit.* 252.
SECUNDA CONCLUSIO. *Non ſufficit in adulto intentio percipiendi merè externum ac materialem Eccleſiæ ritum; nec etiam requiritur, ut eum expreſsè tanquam verum Sacramentum intendat, ſed ſufficit ut ex animo ac generatim velit percipere id quod facit Eccleſia.* 255.
TERTIA CONCLUSIO. *In aliquibus Sacramentis percipiendis v. g. Baptiſmo, Confirmatione, Penitentia, Unctione extrema, actualis aut virtualis non requiritur, ſed interpretativa ſufficit intentio recipientis.* 256.
Solvuntur Objectiones. ibid.
ARTICULUS III. *De diſpoſitionibus neceſſariis ad Sacramenta validè aut licitè & cum fructu percipienda.* 259.
PRIMA CONCLUSIO. *Fides non eſt diſpoſitio neceſſaria ad Sacramenta validè percipienda, una excepta Penitentia.* ibid.
SECUNDA CONCLUSIO. *Ut Sacramentum licitè ac cum fructu percipiatur, neceſſariæ ſunt prævia ex fide ac pietate diſpoſitiones.* ibid.
Solvuntur Objectiones. 260.
QUÆSTIO ULTIMA. *De Cæremoniis Sacramentorum.* 262.
Nomen, definitio, ac partitio cæremoniarum. ibid.
Cæremoniarum rectitudo & æquitas. 263.
Cæremoniarum neceſſitas & utilitas. 264.
Eſt-nè aliquarum cæremoniarum quidam ſpiritualis effectus? 267.
Habet-ne Eccleſia poteſtatem inſtituendi cæremonias? ibid.
Neceſſitas obſervandi cæremonias ab Eccleſia præſcriptas. 269.
An Eccleſiaſticæ cæremoniæ in ſua prima inſtitutione, ſymbolicam ſeu myſticam & ſpiritualem ſignificationem contineant. ibid.
Qua lingua Officia divina celebrari in Eccleſia debeant. 274.
De uſu nonnulla in ſacrificio Miſſæ ſubmiſſa voce pronuntiandi. 283.

FINIS INDICIS.

Digitized by Google

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Reviſione, & Approbatione del P.F. Tomaſo Maria Gennari Inquiſitore nel Libro intitolato *Prælectiones Theologicæ de Sacramentis in Genere, quas in Scholis Sorbonicis habuit Honoratus Tournely*, non v'eſſer coſ'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, & buoni coſtumi, concedemo Licenza a Nicolò Pezzana, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gl'ordini in materia di Stampe, & preſentando le ſolite copie alle Publiche Librarie di Venezia, & di Padoa.

Dat. 6. Giugno 1728.

{ *Gio: Franceſco Moroſini Kav. Ref.*

{ *Alviſe Piſani Kav. Proc. Ref.*

{

Agoſtino Gadaldini Segr.

AD-

Digitized by Google

ADMONITIO
AD LECTOREM
OCCASIONE LIBRI SUPPLICIS ſub nomine Paſtorum Pariſienſium ad Eminentiſſimum Cardinalem Noallium Archiepiſcopum Pariſienſem.

PRodiit in lucem paucis ab hinc diebus gallico idiomate, Libellus quidam ſupplex ſub nomine Paſtorum Pariſienſium, ad Eminentiſſimum Cardinalem Noallium Archiepiſcopum Pariſienſem. Siluiſſem profectò, ac Scriptum illud furtivis typis abſque auctoritate publica in lucem editum, publica ipſa auctoritate reprimendum neglexiſſem, nisi fidem & doctrinam meam vellicaret, & ad juſtam me cogeret defenſionem. *Nolo*, dicebat ſapienter S. Hieronymus, *in ſuſpicione hæreſeos quemquam eſſe patientem, ne apud eos qui ignorant innocentiam ejus, diſſimulatio conſcientia judicetur ſi taceat .... ſtultum enim eſt fruſtra infamiam ſuſtinere.* Neque verò infamiam impoſiti mihi erroris fruſtra ſuſtinuiſſem: quin potius tota illa recidiſſet in publicam offenſionem ac ſcandalum Theologiæ noſtræ Candidatorum, quibus erroris ſuſpecta redderetur doctrina, quam in eorum gratiam publicis ſcriptis evulgare pergo.

Epiſt. 48. ad Pamm. Tom. 4. nov. ed. p. 307.

Scio equidem, ſupplici Libello ſpecioſum, ut moris eſt, obtendi læſæ ac periclitantis Religionis nomen, fidei morumque violatam integritatem, depreſſum ac ferè extinctum amoris Dei præceptum, catholicum gratiæ à ſe efficacis dogma in errorem Janſenianum traductum, pernicioſum æquilibrii ſyſtema, velut Eccleſiæ doctrinam Fidelibus propoſitum. At ſcio etiam non hodie primùm vana hæc monſtra conficta fuiſſe ad ſimplicium & indoctorum fraudem, & ad invidiam eorum qui proſcriptos Janſenii errores ſtrenuè pro viribus impugnant. Janſenium impetis? Tibi crimen eſt; & crimine in uno quot & quanta alia! Illico infamaris tanquam conjuratus doctrinæ SS. Auguſtini & Thomæ, ac gratiæ Chriſti inimicus, ſectator Semipelagianorum, Chriſtianæ moralis corruptor, præcepti amoris Dei, imò & ipſius divinæ omnipotentiæ deſtructor. Ut verò fidem apud ſimplices inveniant, quot doli ac fraudes! Adulteratur Scriptorum textus; ſenſus genuinus invertitur ac detorquetur; quæ disjuncta ſunt, copulantur; quæ unita, ſeparantur; quæ præcedunt vel ſequuntur, unde Scriptoris mens elucescit, callidè omittuntur. Ac ne inſignis hujus falſitatis & malæ fidei exempla repetam altiùs, duo inter alia multa vel ipſe Libellus ſupplex nobis ſubminiſtrat, quorum unum bonæ memoriæ Cameracenſem Archiepiſcopum, alterum verò me ipſum ſpectat. In uno literalis textus turpiter truncatur,

Digitized by Google

interpolatur, corrumpitur; in altero textus ad erroneum ſenſum, textu ipſo renitente, ac invita auctoris mente, trahitur ac detorquetur.

Summa ingenii luce ac vi eloquentiæ totius ſyſtematis Janſeniani virus omne ac periculum detegit ac proſequitur Cameracenſis Archiepiſcopus? Pęnas luat neceſſe eſt. Statim in tribunali Janſeniano reus declaratur damnatæ gratiæ à ſe efficacis Thomiſticæ. In ſyſtemate Janſenii, ait auctor Libelli, ſyſtema gratiæ efficacis Thomiſticæ proſcriptum fuiſſe contendit Cameracenſis. *Oui* (verba ipſa ſunt Libelli ex prima Cameracenſis ad Quenellium Epiſt. pag. 33.) *oui il faut* QUE CE SOIT UNIQUEMENT LE SYSTEME DE LA GRACE EFFICACE DES THOMISTES, QUE L'EGLISE A VOULU CONDAMNER *dans Janſenius, ou bien cette Egliſe n'a voulu condamner rien de ſerieux. Si ce n'eſt pas là prècisément ce qu'elle y condamne, elle agit comme un homme en delire; ou bien elle ſe joue & de la foi, & de ſa propre autorité, & de la croyance de ſes enfans; cette Egliſe imagine un ſens chimèrique & ridicule, pour ſervir de fantome ſur lequel tombent tous ſes anathèmes*. Proſequitur: *Les termes de la grace efficace par elle-meme ſont un nom adouci, ſous lequel on enſeigne la dèlectation neceſſitante*.

Si hæc revera ſcripſit (ut auctor Libelli refert) Cameracenſis, non diſſimulo, aberravit; nuſquam etenim de proſcribendo ſyſtemate gratiæ à ſe efficacis ſenſu Thomiſtico, Eccleſia cogitavit. Si verò ea non ſcripſit, ſed ipſi mendaciter imponuntur, quanti criminis reus ille habendus eſt, qui adultera manu tantam intulit in textum Illuſtriſſimi Archipræſulis falſitatem? Judica, lector æquiſſime, ex genuinis Cameracenſis verbis, quę tibi ſumma fide repræſento, hęc ſunt. *Voilà le ſyſteme* (de Janſenius) *qui ſaute aux yeux de tout homme un peu ſenſé &*
1. Lettre au P. Queſnel. p. 33. *attentif, quand il lit ce Livre. C'eſt ſur quoi il ne peut ſe mèprendre. Il faut que ce ſoit uniquement ce ſyſteme, que l'Egliſe ait voulu condamner dans Janſenius, ou bien elle n'a voulu y condamner rien de ſèrieux. Si ce n'eſt pas là prècisément ce qu'elle y condamne, elle agit comme un homme en delire, ou bien elle ſe joue & de ſa foi & de ſa propre autorité, & de la croyance de tous ſes enfans. Elle imagine un ſens chimerique & ridicule, pour ſervir de fantome ſur lequel tombent tous ſes anathèmes*.

De ſyſtemate Janſeniano circa duas delectationes relativè victrices unicè loquitur Archipræſul; de ſyſtemate verò Thomiſtico gratiæ à ſe efficacis, eò loci ne verbum quidem. Ergo verba iſta Libelli, *Il faut que ce ſoit uniquement le ſyſteme de la grace efficace des Thomiſtes que l'Egliſe a voulu condamner dans Janſenius, ou bien cette Egliſe &c.* Verba, inquam, iſta ſuppoſititia ſunt, falſa, adulterina, germano textui malignè ac fraudulenter aſſuta.

Eodem loco habenda, quæ ſimili fraude ac mala fide reddit auctor Libelli: *Les termes de la grace efficace par elle-meme ſont un nom adouci, ſous lequel on enſeigne la dèlectation nèceſſitante*. Ecce Cameracenſis verba pag. 40. ejuſdem Epiſtolæ: *Le parti voit les Moliniſtes par tout; & quiconque ne croit point la dèlectation nèceſſitante ſous le nom radouci de grace efficace par elle-meme, lui paroit Moliniſte & Pèlagien.* Heu! quantùm hæc diſtant à ſenſu & verbis quæ refert Libellus! Cameracenſi Libellus imputat, quod Archipræſul Janſenianis tribuit. Itane unum cum alio permiſcere ac confundere licet? *Crimine ab uno, diſce omnes.*

Vix ſcio quid ad tam enormem fraudem ac falſitatem reponere poſſint Libelli ſupplicis auctores; atque hæc me cogitatio dubium & ancipitem tenuit, verumne eſſet an fictus dictus Libellus. Occurrebat animo ſapientia, eruditio & pietas Paſtorum Pariſienſium. Qui ergo, dicebam intra me tacitus, fieri pótuit, ut tantæ falſitatis crimine ſe ſe implicare voluerint? Occulta confęderatione ac coitione dicti Libelli furtivæ ſubſcriptiones oſtiatim emendicatæ circumferuntur: at quis prudens & cordatus, viris tam gravibus id imputet? norunt illi occultas coitiones in ſocietate qualibet periculoſas eſſe, ac ſeditioni ut plurimùm proximas. Unicus hujus Libelli ſupplicis finis ac ſcopus videtur eſſe, ut XII. famoſi articuli, quos ventitant quaſi totidem Bullæ *Unigenitus* Explicationes Roma in Galliam miſſos, vindicentur & approbentur. At

non.

non ignorant, Scriptum typis editum, cui gallicè titulus eſt, *Explications de N.S.P. le Pape Benoit XIII. envoyées en France au mois de Mars 1725. ſur la Bulle Unigenitus*, ſupremi Conſiſtorii Decreto die 2. Junii ejuſdem anni ſuppreſſum fuiſſe, ac cautum ut Exemplaria lacerarentur. An verò Scriptum illud quaſi de novo revocare in lucem, ac contentos in eo articulos publico Inſtrumento confirmare voluiſſent Paſtores Pariſienſes? Credat qui voluerit, non ego. Regii Decreti hæc verba ſunt: *Sa majeſtè ètant bien inſtruite que les Propoſitions contenues en cet Ecrit, n'ont juſqu'à preſent ètè autoriſees par aucun acte èmanè de Sa Saintetè, & voulant reprimer la tèmeritè de ceux qui non ſeulement ont oſè les faire imprimer, mais meme y ajouter de leur chef des notes pleines d'artifice, qu'ils ont appuyèes ſur un prètendu Corps de Doctrine de la Facultè de Thèologie de Paris, qui n'a jamais ètè reconnu pour l'ouvrage de cette Facultè, ni revètu d'aucune ſorte d'autoritè; Sa majeſtè a ordonnè & ordonne que le dit Ecrit imprimè ſous le titre d'*Explications &c. *ſera & demeurera ſupprimè: & en conſequence que tous les Exemplaires qui ont ètè rèpandus dans le Royaume ſeront inceſſamment rapportès ..... pour ètre lacerès*.

Verùm, ut ad cauſam meam jam propiùs accedam, quiſquis tandem ſit Libelli ſupplicis auctor, non poſſum quin illum falſi poſtulem, quòd me nominatim in crimen vocaverit propugnatæ turpis cujuſdam æquilibrii doctrinę.

Accuſationis anſam & prętextum arripit ex iis quę circa naturam & vires gratię ſufficientis docuimus, gratiam nempe ſufficientem conferre homini *expeditam, proportionatam & relativam ad præſentes ſubjecti circumſtantias, ad opus bonam potentiam, viresque pares & æquales ſuperandæ oppoſitæ concupiſcentiæ*. Bilem maximè cenſori noſtro movent verba iſta, *vires pares & æquales*; quaſi virus omne æquilibrii ac æqualitatis virium, qualem ille fingit, apertè in ſe continerent. *On veut*, inquit, *que l'homme libre ſoit toujours dans une ègalitè de forces pour faire le bien & le mal; & que la plus foible grace qui porte à une action ſainte, lui donne des forces ègales pour ſurmonter la plus forte tentation: c'eſt-à-dire, que ſi tot que l'homme aura quelque ſainte penſee, ou quelque foible deſir de vaincre les attraits de la cupiditè, il ne pourra plus, ſans une erreur manifeſte, confeſſer devant Dieu les beſoins d'un libre arbitre affoible & inclinè, ni lui demander de plus grandes forces, & que Dieu mème ne pourra pas lui en donner de ſuperieures à la tentation, parce qu'en òtant l'ègalitè il feroit perir la libertè*. Manifeſtè fallitur, vel fallit cenſor. Sententiam noſtram aut non intelligit, aut malignè diſſimulat.

T. 2. de Grat. p. 103. & 411. Requète p. 2.

Hanc etenim virium æqualitatem, inter gratiam & concupiſcentiam, quam unam ille reprehendere meritò poteſt, expreſsè damnamus ac rejicimus. In fraudem procul dubio cenſorem noſtrum induxit ambigua æquilibrii & ęqualitatis virium ſignificatio. Ut ergo omnis ambiguitas procul amoveatur; & nomen, & multiplex æquilibrii diſtinctio exponi ſtatim à nobis debet.

Æquilibrium in moralibus quædam eſt voluntatis quaſi ſuſpenſio, & indeterminatio; metaphora ducta à bilance, quæ in æquilibrio eſſe dicitur, quando examen ejus in neutram partem inclinatur.

Multiplex æquilibrii ſpecies diſtinguenda.

I. Æquilibrium quoddam eſt naturale, liberum nempe arbitrium, ſeu facultas illa naturalis quę ad oppoſita flexibilis eſt, nulli parti tenaciter ac immobiliter affixa. Solet hæc in Scholis appellari activa indifferentia. *Liberum arbitrium*, ait ſanctus Auguſtinus, *illa media vis eſt, quæ vel intendi ad fidem, vel inclinari ad infidelitatem poteſt*. Speciem hanc æquilibrii repudiarunt Manichæi, quorum hic error fuit, homines ad bonum vel malum fatali quadam & ferrea neceſſitate rapi & determinari.

L. de Sp. & Litt. c. 33. n. 58. To. 10. p. 118. E.

II. Æquilibrum quoddam eſt quo voluntas ex ſe ſe ad bonum ſicut ad malum æqualiter libera eſt ac expedita; quale admiſerunt Pelagiani, qui cùm neque infirmitatem naturæ noſtræ ex primævo Adami peccato derivatam, neque gratiæ neceſſitatem aut ad volendum, aut ad adperficiendum bonum agnoſcerent, conſequenter affirmabant,

volun-

Digitized by Google

voluntatem æqualiter ex ſeſe ad bonum & ad malum liberam eſſe, nec ſine manifeſta læſione ac ruina libertatis per gratiam præveniri & ad bonum applicari poſſe. Genus iſtud æquilibrii feſtivè carpit ſanctus Auguſtinus impugnans Julianum: *Libra tua*,
L.3.Op. inquiebat, *quam conaris ex utraque parte per æqualia momenta ſuſpendere*,
imp. n. *ut voluntas quantùm eſt ad malum, tantum etiam ſit ad bonum libera, ver-*
117.Ib. *gendo in unam partem te indicat delirantem*.
p.1098.
B.C. III. Aliud æquilibrium eſt potentiæ nimirum ſeu facultatis, ideſt voluntatis, quo
Conc. fit ut voluntas ſub motione cujuſcumque gratiæ, libera ſit, *ut poſſit ei diſſentire ſi*
Trid *velit*; atque promptam & expeditam retineat ad contrarium poteſtatem. Iſtam æqui-
Seſſ. 6. librii ſpeciem, quæ ad fidem ſpectat, directè impugnant Janſeniani. Apud illos
Can.11. quippe, neceſſe eſt voluntatem eò ſemper ac neceſſariò inclinari, quò eam rapit indeliberata ſuperior ac victrix delectatio, qua velut quodam *vinculo* li-
Jean.L. gatur ac conſtringitur: *Niſi enim*, ait Janſ. L. 4. de Gr. Ch. c. 10. *ſuavitas*
7.de Gr. *gratiæ tanta fuerit, ut ei delectationes rerum creatarum ceſſerint, vel peccabi-*
cap.5.p. *tur, vel alternante delectationum fluctu, in medio remanebitur*.
315. 1. IV. Quoddam fingi poteſt æquilibrium æqualis inclinationis ſeu propenſionis &
col. facilitatis ad bonum & ad malum, quod exigit æqualitatem virium gratiam inter ac
To.3.p. concupiſcentiam; ita ut ad meritum vel demeritum actionis, neceſſe ſit vires gratiæ
184.col. commenſurari ac pares & æquales eſſe viribus oppoſitæ concupiſcentiæ.
2. Hæc igitur virium æqualitas, quæ nobis objicitur, ſpectatur vel reſpectu facultatis ſeu voluntatis quæ per gratiam ſufficientem redditur relativè expedita & idonea ut poſſit tentationi reſiſtere, & operari bonum mediatè aut immediatè; vel reſpectivè ac comparatè ad gratiam & concupiſcentiam. Prior ſenſus verus eſt ac orthodoxus; poſterior falſus & erroneus. Janſeniani priori ſenſu callidè omiſſo ac diſſimulato, in altero, qui à nemine defenditur, explodendo ac confutando jactantiùs exultant ac triumphant.

His prænotatis, poſtremum hunc ac erroneum æquilibrii ſenſum mihi opponit & exprobrat auctor Libelli; verùm, pace dixerim, inſignis calumnia eſt. Omni etenim ambiguitate nominis remota, tam clarè ac diſtinctè æqualitatem illam virium gratiam inter ac concupiſcentiam damno ac rejicio, ut craſſi hujuſce mendacii pudere cenſorem debeat, ſi quid in ipſo frontis eſt ac pudoris. Audiat igitur cenſor quæ ſcribo Tom. 2. de Gratia pag. 337. *Nec minùs certum eſt, neceſſe non eſſe ut pares ſint & æquales ex utraque parte, gratiæ nimirum & concupiſcentiæ, vires. Neque enim hìc vires unius cum viribus alterius comparantur; ſed hoc unum exigit Eccleſia contra ſententiam Janſenii, ut vires gratiæ, tametſi gradibus inferiores viribus concupiſcentiæ, iſtas nihilominus ſuperare poſſint, ſeu pares ſint illis vincendis ac ſuperandis: quod è diametro pugnat cum ſyſtemate Janſeniano, in quo impoſſibile eſt vim majorem à minori ſuperari*. Hæc-ne, quæſo, obſcura ſunt vel ambigua? An potui mentem meam clariùs & nitidiùs exprimere? Cur ergo ea confundit ac perturbat? Cur malignè cenſor diſſimulat? Cur æqualitatem virium inter gratiam & concupiſcentiam, quam rejicio, ſubſtituit in locum æqualitatis virium in voluntate, quam ſolam admitto?

Hac ſolita & communi fraude auctores XII. articulorum, qui quartum numero velut antidotum opponunt errori æquilibrii, ſic illum ambiguè conformant, ut verum cum falſo permiſceant; en articulus. *Ut in ſtatu naturæ lapſæ liberum hominis arbitrium peccare aut mereri cenſeatur, non requiritur æqualis ad bonum & malum facilitas, aut æqualis utrinque propenſio; nec æquales in voluntate vires requiruntur*. Prima hujus articuli pars de æquali ad bonum & malum facilitate ac propenſione non neceſſaria, *ut liberum hominis arbitrium peccare aut mereri cenſeatur*, vera eſt, omniumque Theologorum calculo probata: altera verò de virium æqualitate in voluntate, ambigua planè, vel ſuperflua & cum prima parte confunditur, ſi intelligatur de virium æqualitate inter gratiam & concupiſcentiam; vel falſa, erronea & Janſeniana, ſi de virium æqualitate in potentia ſeu volunta-

te ad.

re ad oppoſitas concupiſcentiæ vires debellandas. Ita Janſeniani in æquivocò deliteſcere amant, ac fallere.

Hanc profectò ambiguitatem, quæ cenſorem decipere potuerit, non præſeferunt, noſtra quæ mox reddidimus, verba; non ea quæ ex Angelico Doctore toties laudavimus, quæ nonniſi inſulsè ſupponere quis poſſet cum prætenſo, quo infamamur, æquilibrio conciliari unquam poſſe. *Minima gratia*, inquit S. Doctor 3. p. q. 62. art. 6. ad 3. *poteſt reſiſtere cuilibet concupiſcentiæ, ac mereri vitam æternam*. Et rurſus ibidem q. 70. art. 4. in corpore. *Minima gratia poteſt reſiſtere cuilibet concupiſcentiæ, & vitare omne peccatum quod committitur in tranſgreſſione mandatorum*. Non magis diſtat cęlum à terra & lux à tenebris, quàm hæc S. Thomæ doctrina ab æquilibrio, & æqualitate virium: ſi enim minima gratia reſiſtere poteſt, ſaltem mediatè, cuilibet concupiſcentiæ, etiam ſuperiori & ardentiori, ergo neceſſe non eſt ut pares & æquales vires habeat cum viribus oppoſitæ concupiſcentiæ; ergo calumniæ vel inſcitiæ plena eſt accuſatio qua auctor Libelli me impetit.

Objectionem contra naturam gratiæ ſufficientis ex æquilibrio ductam mihi propono pag. 333. æquilibrium iis omnibus tetris coloribus depingo, quibus ſolet depingi; vanam & ridiculam eſſe aſſevero iſtam adverſus nos objectionem, ab iis hominibus confictam, qui vel non intelligunt, vel malignè & ad invidiam, ſententiam, quam tuemur, ut erroneam traducunt, *Volentes eſſe Legis Doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant*. Tùm ad ſolvendam propoſitam objectionem, multiplicem diſtinguo ſpeciem æquilibrii, præſertim verò unum inclinationis ſeu æqualis propenſionis ac facilitatis ad bonum & malum, quod cum omnibus Orthodoxis apertè repello ac damno; alterum potentiæ ſeu voluntatis, quo fit ut voluntas ſub quacunque motione gratię libera remaneat, & ad oppoſitum relativè expedita; quod adverſùs Janſenium cum omnibus Orthodoxis admitto; atque hujuſce doctrinę noſtrę pręſidium ac firmamentum ex Angelico Doctore locis mox laudatis potiſſimùm mutuamur. *1. ad Timot. 1. v. 7.*

At immeritò prorſus, dicet cenſor, S. Thomam invitum ad nos trahimus: loquitur etenim S. Doctor de ſola gratia habituali ſeu ſanctificante, occaſione Circumciſionis.

Fallitur cenſor, de utraque enim tùm habituali, tùm actuali gratia intelligendus eſt D. Thomas; habitualis quippe gratia opus habet actuali ut in actum erumpat, judice eodem S. Doctore 1. 2. q. 109. art. 9. *Dicendum*, inquit, *quòd homo ad rectè vivendum dupliciter auxilio Dei indiget. Uno quidem modo, quantùm ad aliquod habituale donum, per quod natura humana corrupta ſanetur: & etiam ſanata elevetur ad operanda opera meritoria vitæ æternæ, quæ excedunt proportionem naturæ. Alio modo, indiget homo auxilio gratiæ, ut à Deo moveatur ad agendum*. Laudat verò ſanctus Doctor in confirmationem ſuæ ſententię, egregium iſtud S. Auguſtini teſtimonium ex Libro de Natura & Gratia cap. 26. *Sicut enim oculus corporeus pleniſſimè ſanus, niſi candore lucis adjutus non poteſt cernere, ſic homo perfectiſſimè etiam juſtificatus, niſi æterna luce juſtitiæ divinitùs adjuvetur, rectè non poteſt vivere*. Ergo cùm à gratia habituali, ubi urget pręcepti obſervatio, ſeparari non debeat actualis, iſta, quemadmodum & habitualis, licèt minima ſufficit in mente ac doctrina Doctoris Angelici cuilibet vincendę ac ſuperandæ concupiſcentię.

Nihil profectò eſt quod Janſeniano ſyſtemati tam capitaliter repugnet & adverſetur, quàm hęc D. Thomę ſententia. Paradoxum quidem Janſenio videtur in principiis (ut ipſe putat) ſancti Auguſtini, *charitatem quamvis minimam ſufficere ad quamcumque tentationem ſuperandam, vel quæcumque præcepta ſine tranſgreſſione ſervanda*. Verùm longè meliori jure paradoxa videri debet Janſenii doctrina ad ipſum uſque in Scholis Catholicis inaudita, quę novitate ſua, ut ipſemet Janſenius pręſentiebat, univerſam turbatura erat Eccleſiam. Reipſa enim eaſdem in gratia ſufficiente vires, quas nos jam poſt Janſenium appoſitè ad illius errorem repel- *Lib. 3. de Gr. c. 15. T. 3. p. 144. col. 1. E.*

lendum

lendum pares & equales dicere cogimur, veteres Theologi ſub aliis verbis admiſerunt; nempe per gratiam ſufficientem voluntati hominis conferri ad bonum potentiam ſufficientem, expeditam, proximam, completam. Quare igitur, inquies, ab his verbis jam nos recedimus? Non recedimus, ſi Catholico intelligantur ſenſu. Verùm cùm apud Janſenianos ambigua ſint, quibus illi abutuntur ut ſuum occultent & involvant errorem, verba iſta, in iis qui meritò ſuſpecti ſunt, non ſufficere arbitramur ad declinandam erroris Janſeniani ſuſpicionem. Certum quippe eſt, Janſenianos plenis manibus dare potentiam, quam confert gratia ſufficiens, *ſufficientem eſſe*, *ſufficientiſſimam*, *completam*, *completiſſimam*, *plenam*, *pleniſſimam*, *expeditam*, *expeditiſſimam*. Solita nempe æquivocatione, potentiam illam *pleniſſimam*, *completiſſimam &c.* appellant, ſpectata natura gratię ſufficientis in ſe abſolutè, ac pręciſis pręſentibus ſubjecti circumſtantiis, non autem relativè ad illas; ſub qua una conſideratione, gratię ſufficientis virtutem ac potentiam hic adversùs Janſenium ſpectamus, prout ſcilicet hic & nunc ad pręceptum implendum conferri debet: abſtracta etenim illa & abſoluta virtus, quid ad uſum & exercitium operis boni actu exercendi?

Paulus Irenæus diſ.3.ar. 22. ad calcem Diarii de S. Amour p. 206. col. 2.

Neque verò eſt quòd Janſeniani vitio nobis vertant, novos *potentiæ abſolutæ & relativæ* terminos in Scholam nos invehere. Ipſi nos coegerunt: iſtud à duce & magiſtro ſuo diſcant. *Cùm aliquid propter novas opiniones emergentes efficaciter exprimendum & accuratè ab aliis diſtinguendum eſt, rem veterem novo vocabulo inſignire, nihil vetat.*

Janſ.L. 3.de Gr. c.2.T.3. p. 341. col.1.B.

Quantùm porrò ab iſta, quam fusè in noſtro Tractatu expoſuimus, Catholicorum circa vires & naturam gratię ſufficientis ſententia, diſtet ac diſcrepet Janſeniana, res eſt luce meridiana clarior. Totius ſcilicet Janſeniani ſyſtematis baſis ac fundamentum eſt, vim totam gratię relativam eſſe ad oppoſitam majorem vel minorem cupiditatis oppoſitę delectationem. *Delectatio victrix*, ait Janſenius, *quæ Auguſtino eſt efficax adjutorium*, *relativa eſt*; *tunc enim eſt victrix quando alteram ſuperat*. *Quòd ſi contingat alteram ardentiorem eſſe*, *in ſolis inefficacibus deſideriis hærebit animus*. Conſequenter igitur eo in ſyſtemate, neceſſe eſt gratiam ſufficientem, quam Janſenius parvam appellat, inferiorem eſſe viribus oppoſita cupiditate; adeoque ipſi relativè impoſſibile eſſe ut eam ſuperet, *propter defectum virium*, ait Janſenius: unde juſtis qui volunt & conantur ſecundùm præſentes quas habent vires, ideſt, relativè ad illas vires, impoſſibilia dicit mandata Dei: impoſſibile quippe eſt ut minor delectatio vincat majorem, quemadmodum impoſsibile eſt ut majus pondus à minori trahatur. Iſta profectò in ſyſtemate Janſeniano tam neceſſariò cohærent ac connexa ſunt, ut divelli à ſe invicem non poſsint, niſi ab iis qui ſyſtema illud ignorant, vel diſsimulant, aut corrumpunt. Ex quibus iſtud obiter inferes; cauſam primariam ac capitalem diſcriminis quod eſt inter gratiam ſufficientem Thomiſticam, & Janſenianam, ex eo eſſe, quòd gratia Thomiſtica ex virtute ſua abſoluta, Janſeniana verò ex relativa operętur, comparatè ſcilicet ad oppoſitam cupiditatem: quapropter ut in actum exeat, non tantùm æqualis eſſe debet, ſed illa etiam major ac ſuperior. Diſcrimen iſtud gratię victricis per delectationem ſuperiorem relativam ſenſu Janſenii, tùm à pręmotione phyſica Thomiſtarum, tùm à gratia efficaci per delectationem ſimpliciter victricem ſenſu quorumdam Theologorum, ex profeſſo expoſuimus T. 1. de Gratia pag. 624. & 625.

L. 3. de G. ch. c. 2. p. 3 4.

L. 3. de Gr. cap. 13. pag. 138.

Quę autem ſit Janſenii circa vires gratię ſufficientis, quę non ſufficiunt quia ſunt inferiores, mens ac ſententia, nemo niſi cęcus fuerit, non videt. *Cur*, inquit Janſenius Lib. 4. de Grat. Chr. cap. 10. *Auguſtinus omnem omnino gratiam purè ſufficientem auferat*, *ratio perſpicua eſt*: *quia cùm ei nulla ſit gratia operandi præter iſtam ſuavitatem Dei*, *niſi iſta tanta fuerit*, *ut ei delectationes rerum creatarum ceſſerint*, *vel peccabitur*, *vel alternante delectatio-*

To.3.ſ. 184.col. 2.

Digitized by Google

ſtationum fluctu in medio remanebitur: ſin autem iſta ſuperaverit, jam ſine dubio voluntas benè operabitur; Quod enim amplius nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt. Sed utrumlibet fiat, non erit ſufficiens gratia, ſed vel efficax vel ita inefficax, ex qua operatio nequidem poſſit ſequi, niſi ejus inefficacia per aliam ſuppleatur. Quare verò ex gratia ſufficienti ſeu parva, *operatio non poteſt ſequi? propter defectum virium,* ſeu quia vires non habet pares & æquales; ex quo neceſſariò conſequens eſt, ut juſtis, qui hac ſola gratia ſufficiente inſtructi ſunt, relativè ad illas in quibus conſtituti ſunt circumſtantias, impoſſibilia ſint Dei mandata. Et revera hic ipſe error eſt primæ Propoſitionis damnatæ inter quinque famoſas Janſenii, *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus ſecundùm præſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia; deeſt quoque illis gratia qua poſſibilia fiant.* Hic non loquitur Janſenius de impoſſibilitate abſoluta, de juſtis enim qui volunt & conantur loquitur; ſed de impoſſibilitate relativa, *ſecundùm præſentes quas habent vires*, quæ cùm inferiores ſint oppoſita concupiſcentia, non ſunt huic debellandæ relativè pares. Ergo oppoſita huic errori Eccleſiæ doctrina hæc eſt, juſtis impoſſibilia non eſſe Dei mandata relativè ad præſentes, ſeu *ſecundùm præſentes eorum vires*; atque adeo ipſis adeſſe gratiam quæ pares & æquales vires ipſi conferat, ut oppoſitam concupiſcentiam ſuperiorem ſuperare poſſint, ac mandatum, quod urget, mediatè ſaltem obſervare. Atque hoc ipſum eſt quod meritò aſſeruimus pertinere ad ſubſtantiam dogmatis Eccleſiæ circa naturam & vires gratiæ ſufficientis, quod quidem iſto ſimplici argumento demonſtramus: Eccleſia eam in gratia ſufficiente ad opus bonum potentiam eaſque vires agnoſcit, quas negat Janſenius in ſua prima damnata Propoſitione: atqui Janſenius in hac ſua prima damnata Propoſitione negat per gratiam ſufficientem relativam conferri potentiam ad opus bonum perficiendum; negat ipſi vires pares & æquales ad oppoſitam cupiditatem fortiorem debellandam; ergo veritas Catholica huic errori oppoſita, hæc eſt, per gratiam ſufficientem voluntati relativam conferri potentiam ad opus bonum perficiendum, ac vires pares & æquales ad oppoſitam cupiditatem fortiorem debellandam.

L. 3. de Gr. Ch. c. 13. p. 138. col. 2. E.

Duo hìc non omittenda, quæ velut abſurda nobis opponuntur.

Primum, ad ſubſtantiam dogmatis Catholici ex nobis illud pertinere, quòd nempe gratia ſufficiens in ſe generatim ſumpta, prout juſtis & peccatoribus communis eſt, vires pares & æquales voluntati afferat ad opus bonum perficiendum. Atqui tamen de ſolis juſtis ab Eccleſia definitum fuit, non de aliis; ergo limites fidei ab Eccleſia hic poſitos prætergredimur.

Alterum, à nobis hìc damnari Thomiſtas, qui cùm gratiæ ſufficienti, ut in actum erumpat, neceſſarium eſſe doceant novum ex parte Dei auxilium efficax ac phyſicè præmovens, conſequenter negant gratiæ ſufficienti ſoli & ab efficaci ſejunctæ vires adeſſe pares & æquales ad bonum opus perficiendum.

Verùm, parùm nos urgent, nec quidquam momenti ac ponderis habent duo hæc prætenſa abſurda & incommoda.

Non primum: quia tametſi de ſolis juſtis, occaſione primæ Propoſitionis Janſenii, Eccleſia pronuntiaverit, non tamen prohibet, imò antiquæ Scholæ libertati permittit, ut eædem vires pares & æquales, quas gratiæ ſufficienti juſtorum tribuit, ipſi quoque prout peccatoribus communis eſt, tribuantur; imò hæc eſt Scholæ pervulgata magis ac probata ſententia, à qua diſcedere periculoſum foret. Non alia etenim natura eſt gratiæ ſufficientis juſtorum, quàm peccatorum; & ſi iſta vires pares, ac expeditam ad bonum potentiam non conferat, homo peccator cum illa gratia laborabit vera impotentia antecedente ac relativa ad bonum, & ad tentationem ſuperandam, quod quidem ſalva fide afferi non poteſt.

Non ſecundum. Abſit à me ut ſyſtema Thomiſticum damnem vel improbem,

bem, tametſi illud non ſequar, quòd difficultates ejus pro mea tenuitate digerere non poſſim. Utrum autem gratia ſufficiens, ut agat, indigeat auxilio actualis gratiæ phyſicè præmoventis, vel tantùm moraliter excitantis, ac phyſicè dumtaxat cooperantis aut concomitantis, ad ſubſtantiam dogmatis Catholici non pertinet, ſed ad opinionem Scholæ, ac varium modum explicandi operationem, ſeu vires & efficientiam gratiæ ſufficientis. Sciunt porrò Theologi omnes, varios myſteria explicandi modos non pertinere ad fidem, atque ab iis minimè pendere dogmatis ſubſtantiam; quod quidem duplici exemplo illuſtravimus Tom. 2. de Gratia pag. 678. alicujus ver. grat. Neſtoriani, qui unionem hypoſtaticam Verbi divini cum humanitate ex eo capite impugnaret, quòd inter nos non conſtet quænam ſit natura illius unionis; an modalis entitas, an relatio &c. Calviniani pariter qui ad fidem realis Chriſti in Euchariſtia præſentiæ exigeret, ut exponatur ipſi quomodo hæc præſentia fiat, an per creationem, vel adductionem localem aut veram reproductionem. Tota ſophiſtica eſt iſthæc arguendi ratio, à dicto, ut vocant Dialectici, ſecundùm quid, ad dictum ſimpliciter. Sive igitur neges, ſive affirmes unionem Verbi cum humanitate eſſe, vel non eſſe modalem entitatem, perinde eſt ad fidem Catholicam, modò fatearis eſſe phyſicam & perſonalem unionem. Hîc hæret fides. Pariter ſeu neges, ſeu affirmes Chriſtum præſentem fieri in Euchariſtia aut per veram reproductionem, aut per ſimplicem adductionem, nihil Catholico dogmati nocet, modò agnoſcas Chriſtum verè, realiter ac ſubſtantialiter præſentem eſſe in Euchariſtia. Pari quoque ratione, ſepoſitis variis modis quibus Theologi exponunt ſufficientis gratiæ efficientiam & operationem, ſive per ſe ipſam, ſive per auxilium phyſicè præmovens, aut aliud quodlibet, dicimus hoc unum hic ad ſubſtantiam dogmatis Eccleſiæ pertinere, nempe per gratiam ſufficientem voluntati conferri potentiam relativè proportionatam & expeditam, non impeditam nec ligatam, ut Janſenio placet, vinculo ſuperioris delectationis; adeoque pares & æquales eſſe illius vires ſuperandæ oppoſitæ concupiſcentiæ, ac implendo, ubi urget, Dei mandato.

Pares & æquales, repeto, cùm dicimus vires, non eas comparamus nec commenſuramus cum viribus oppoſitæ concupiſcentiæ, ſed cum ipſa potentia ſeu voluntate, quæ beneficio gratiæ ſufficientis poteſt etiam relativè oppoſitam cupiditatem ſuperiorem vincere, ac præceptum mediatè ſaltem obſervare. Particulam iſtam, *mediatè*, in ea ipſa pagina 411. unde auctor Libelli nos arguit, non ſine conſilio addidimus, quam ille tamen, pro ea qua eſt fide, ſuppreſſit, ut gravi huic ſuo commentario locum daret. *C'eſt-à-dire, que ſitôt que l'homme aura quelque ſainte penſée, ou quelque foible deſir de vaincre les attraits de la cupidité, il ne pourra plus, ſans une erreur manifeſte, confeſſer devant Dieu les beſoins d'un libre arbitre affoibli & incliné, ni lui demander de plus grandes forces, & que Dieu-même ne pourra plus en donner de ſuperieures à la tentation, parce qu'en ôtant l'égalité, il feroit perir la liberté.*

Requête p. 2.

Monſtra ſibi fingit cenſor, ut ea impugnet. Vanæ profectò huic ſuæ declamationi parcere debuiſſet, quam funditùs diruit particula *mediatè*, quam ille data opera omiſit, ut reprehendere poſſet. Nuſquam enim diximus, gratiam ſufficientem per ſe ſolam ac *immediatè* valere ſemper ad quodlibet opus bonum arduum ac difficile, ſed *mediatè* ſaltem, implorando ſcilicet uberius Dei auxilium, quo accedente opus bonum perficiatur: atque hæc ipſa eſt Concilii Tridentini doctrina, ſeſſ. 6. de Juſtif. cap. 11. *Deus*, inquit, *impoſſibilia non jubet; ſed jubendo monet, & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis*. Supponit igitur Concilium, nonnulla eſſe ardua & difficilia, quæ ex præſenti gratia ſufficiente *immediatè* non poſſumus, quę poſſumus tamen *mediatè*, implorando auxilium uberius & abundantius, quod Deus ex infinita ſua in homines benignitate ac cle-

ac clementia non denegat facientibus quod in ſe eſt ex viribus gratię præ-
ſentis , quam liberaliter concedit Deus , *qui fidelis eſt , qui non patietur nos* 1. Cor.
tentari ſupra id quod poſſumus . Hæc ſi non diſsimulaſſet perſonatus cenſor , 10. v.
quæ legere debuerat pag. 337. Tom. 2. de Gratia , ubi ſolvitur objectio ex 13.
ęquilibrio ducta , nihil habuiſſet quod nobis ad invidiam potuiſſet oppone-
re . At jam animo concepta erat & parata in nos criminatio ; Janſeniano-
rum quippe antiquus mos eſt , Catholicos , à quibus arguuntur , vice
verſa erroris inſimulare , ut hac arte diſtractis animis errorem ſuum co-
gnitioni Fidelium ſubducant . At hic non effugiet larvatus cenſor . Quip-
pe , vel agnoſcit Janſenium de natura ſufficientis gratiæ ita ſenſiſſe , ut mox
expoſuimus , vel non agnoſcit : ſi agnoſcit , ergo agnoſcat neceſſe eſt ve-
ritatem huic errori contrariam , quam Eccleſia contra Janſenium defini-
vit , ad ſubſtantiam dogmatis Catholici circa vires & naturam gratię ſuffi-
cientis pertinere , ſicut nos contendimus ; adeoque & ſe ipſum erroris Jan-
ſeniani reum eſſe . Si non agnoſcit , ſed factum revocet in dubium ; ergo
Eccleſia vano erroris ſimulacro deluſa umbram ac evanidum quoddam
phantaſma tandiu ſeriò inſecuta fuit , ac planè inanem emiſit cenſuram .
Itane verò ſentire Paſtores Pariſienſes abſque gravi contumelia ſupponere
ille potuit ? An ignorat ne unum quidem eſſe inter Paſtores illos , qui
Formulæ fidei Alexandri VII. circa factum Janſenii etiam cum juramen-
to non ſubſcripſerit ? An porrò mendacii & perjurii reos illos omnes
traducet & incuſabit ? Intoleranda profectò temeritas & audacia foret pę-
nis publicis coercenda.

Antequam finiam , non poſſum quin cenſorem noſtrum moneam , illud
omne quod in æquilibrio ridiculum & odioſum Janſeniani exaggerant , in ip-
ſum eorum caput recidere. In ſyſtemate quippe Janſeniano tota virtus gratiæ
relativa eſt , pro majori nimirum vel minori oppoſita delectatione ; *ac niſi*
delectatio gratiæ tanta fuerit , ut ei delectationes rerum creatarum ceſſerint , To. 3 p.
vel peccabitur , vel alternante delectationum fluctu in medio remanebitur , 184. 2.
ait Janſenius Lib. 4. de Gratia Chriſti cap. 10. Ergo in eo ſyſtemate, Deus, col.
qui hominem ad fidem & cordis converſionem efficaciter adducere decrevit ,
explorare priùs debet quot ſint in illo homine concupiſcentiæ gradus , ut
nempe iis commenſuret gradus oppoſitæ cœleſtis delectationis : in conflictu
quippe gratiæ & concupiſcentiæ , qua proportione augetur ac creſcit concu-
piſcentia , eadem augeri & creſcere debet gratia cœleſtis , imò & ſuperior
evadere ; ſi enim ad ęqualitatem tantùm deveniret , voluntas in medio quaſi
ſuſpenſa remaneret . An non hoc ipſum eſt putidum æquilibrii ſyſtema ,
quod velut monſtrum quoddam in moralibus ſuperbiùs oſtentant Janſe-
niani ? Improvidè igitur ac incautè nobis illi vitium imputant , quod eorum
proprium eſt.

Ne porrò cenſor noſter exiſtimet nos plùs æquo difficiles ac moroſos eſſe, Car. de
duo ipſi non illibenter damus. Biſſy

I. Cùm nomen æquilibrii ambiguum ſit , varioſque in ſenſus poſſit trahi , Inſtr.
quos eruditè ac ſolerter evolvunt Eminentiſſimus Cardinalis de Biſſy, & poſt Paſt.
ipſum Illuſtriſſimus Epiſcopus Sueſſionenſis , nec prorſus rejiciendum eſt , de l'an.
quo Veteres nonnulli uſi ſunt ; nec promiſcuè ac ſine additione uſurpandum, 1725.
ſed explicandum ; ne æmulis noſtris , qui eo obtuntur , obtrectandi locum pag 44.
demus , & ne quis ſuſpicari poſſit , nos æquilibrii nomine exigere aut ęqua- Evêque
lem ad bonum & malum propenſionem & facilitatem , aut æquales & pares de Soiſſ.
gratiam inter & concupiſcentiam vires. Lett V.

II. Cùm in iſtis verbis , *vires pares & æquales* , nonnihil pariter ambi- Paſt. 1.
guitatis ſubſit , ac utroque dicto ſenſu poſſint accipi , fortè placebit magis par. 1. p.
61. & ſuiv.

dicere,

dicere, *voluntatem, vel hominem per gratiam ſufficientem parem reddi ſuperandæ tentationi ac obſervando mandato*. Idem reverà eſt quantùm ad rei ſubſtantiam ſenſus; at loquendi ratio videtur ambiguitati ac reprehenſioni minùs patere. Nomen quippe iſtud, *par*, in voluntatem vel hominem cadit, iſta verò, *vires pares*, videri poſſunt apertiùs indicare ęquales ex utraque parte, gratiæ nimirum & concupiſcentiæ, vires. Eliget lector quam voluerit partem, nobis perinde eſt.

Hęc te, amice lector, monitum volebamus ad juſtam noſtram defenſionem,
Eph. 4. v. 3. quę dicta volumus abſque cujuſquam offenſione, *ſupportantes invicem in charitate, ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis.*

PRÆ-

Digitized by Google

PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ DE SACRAMENTIS IN GENERE.

QUÆSTIO PRIMA.

De natura ſeu definitione Sacramenti.

NATURA Sacramenti per nomen & definitionem ejus declaratur. Cùm autem definitio conſtet genere ac differentia, de genere primùm ac differentia Sacramenti diſſeremus, tùm de partibus ipſius quaſi phyſicis, materia ſcilicet & forma.

ARTICULUS PRIMUS.

De nomine ac definitione Sacramenti.

IDem omnino eſt Latinis Sacramentum, quod Græcis *μυστήριον*, *myſterium*. Utriuſque nominis eadem derivatio, à re nimirum ſacra & ſecreta, ſeu occulta. Habent autem illæ voces, etiam apud Auctores profanos, neſcio quid religionis, reverentiæ ac majeſtatis plenum.

Priſcis linguæ latinæ auctoribus ſacramentum duo ſignificat.

I. Pecuniam ſive pignus à litigantibus apud Pontifices in loco ſacro depoſitum, quo mulctabatur is qui cauſa ceciderat, in pœnam injuſtæ litigationis.

II. Juramentum, quod nonniſi invocato ſacro quodam numine concipiebatur: unde ſacramento contendere, apud Tullium, idem eſt ac jurejurando affirmare. Peculiariter verò uſurpatur ad ſignificandum juramentum militare, quo milites certo ritu ac præſcriptis verbis Reipublicæ defenſioni obligabantur, ſuumque nomen militiæ inſcribebant; unde Sacramentarii dicebantur. Quo ſenſu Tertullianus Lib. ad Martyres cap. 3. ait
Ed. Rigalt. p. 138. A. p. 102. A. *vocatos nos eſſe ad militiam Dei vivi, jam tunc cùm in ſacramenti verba reſpondimus*. Quod verò ſit illud ſacramentum, exponit Lib. de Corona militis cap. 3. cùm nempe *aquam Baptiſmatis adituri, in Eccleſia ſub Antiſtitis manu conteſtamur nos renuntiare diabolo, & pompæ, & Angelis ejus*.

Apud Scriptores ſacros & Eccleſiaſticos Sacramentum ſeu myſterium ſignificat

I. Rem ſacram, ſed occultam & latentem. Sapientiæ 2. v. 22. *Neſcierunt ſacramenta Dei*. Matth. 13. v. 11. *Vobis datum eſt noſſe myſteria Regni Cælorum*. Epheſ. 1. v. 9. *Ut notum faceret nobis ſacramentum voluntatis ſuę*. 1. Corinth. 2. v. 7. *Loquimur Dei ſapientiam in myſterio quæ abſcondita eſt*. Et 1. Corinth. 4. v. 1. *Sic nos exiſtimet homo ut Miniſtros Chriſti & diſpenſatores myſteriorum Dei*. Hoc ſenſu, quælibet Religionis noſtræ ac fidei capita generatim myſteria dicuntur. 1. ad Timoth. 3. v. 16. Incarnatio Verbi divini *magnum* dicitur *pietatis ſacramentum*, græcè μυςήριον. Quin & ad res quoque non ſacras, ſed quas evulgare religio eſt, extenditur. Sic Tobiæ 12. v. 7. de ſecreto Regis dicitur: *Sacramentum Regis abſcondere bonum eſt*.

Idem quoque ſignificat apud auctores profanos, rem ſcilicet ſacram, ſed obſcuram, arcanam ac latentem. Apud illos etenim Religionis arcana, myſteria dicebantur, Sacra opertanea, aut Sacra operta; à ſilentio ſcilicet quo ſua Sacra obtegi & obvelari curabant: ſummum quippe apud eos piaculum erat, res ſacras profanis & nondum initiatis aperire. Hinc ſolemnis illa formula in celebrandis myſteriis præmitti ſolita, *Procul hinc, procul ite profani*.

II. Myſterium & Sacramentum ſignificat ipſum rei latentis & occultæ ſymbolum ſeu ſignum: quo ſenſu Apocal. 1. v. 20. appellatur *ſacramentum ſeptem ſtellarum*. Et cap. 17. v. 7. *ſacramentum mulieris & beſtiæ. Cujus in fronte*, ut dicitur ver. 5. *ſcriptum erat Myſterium*. Hoc eſt, quale ſignum ſint, ſeu quid ſignificent ſeptem ſtellæ, quid ſignificet mulier & beſtia &c.
Ed. nov. T. 2. p. 412. E. Ib. pag. 267. F. Quo ſenſu dixit ſanctus Auguſtinus Epiſtola 138. aliàs 5. num. 7. *Signa, cùm ad res divinas pertinent, Sacramenta appellari*. Et Epiſtola 98. ad Bonifacium, aliàs 23. n. 9. *Si Sacramenta quamdam ſimilitudinem earum rerum, quarum Sacramenta ſunt, non haberent, omnino Sacramenta non eſſent*.

Hoc eodem ſenſu uſurpatur etiam à Paganis; qui ſua ſacrilega myſteria nonnullis ſignis ac ſymbolis exprimebant, de quibus Clemens Alexandrinus in Protreptico ſeu Oratione ad Gentes exhortatoria, Arnobius Lib. 5. Eu-
Ed. Paris. 1528. p. 50. A. Ib. p. 65. D. ſebius Lib. 2. Præpar. Evang. cap. 3. ubi ait: *Hæc ſunt Sacrorum ſymbola, Talus, Pila, Trochus, Poma, Turbo, Speculum, Vellus*. Ibid. refert *myſteriorum Eleuſiniorum hanc communem quaſi Teſſeram fuiſſe: Jejunavi; cinnum ebibi; accepi è ciſta &c.*

III. Significat rem ſacram occultam, ſed ſacrantem ſeu initiantem ho-

minem

minem divino cultui: quæ poſtrema ſignificatio maximè propria eſt ac præſenti noſtro inſtituto accommodata. Sacramenti quippe nomine hìc intelligimus ſignum rei ſacræ qua Deo conſecramur ſeu ſanctificamur, & ejus cultui initiamur. *Inde Sacramenta manarunt*, ait ſanctus Auguſtinus Lib. 15. de Civitate Dei cap. 26. *quibus credentes initiantur*. Et Libro de Catechiſandis rudibus capite 26. admonet de hoc imprimis rudes informandos eſſe, nempe *Sacramenta ſignacula eſſe rerum divinarum viſibilia; ſed res ipſas inviſibiles in eis honorari, nec ſic habendam illam ſpeciem benedictione ſanctificatam, quemadmodum habetur in uſu quolibet*. S. Ambroſius Librum ſcripſit cui titulum fecit, *de Myſteriis, ſeu de initiandis*. S. Thomas 1. 2. qu. 102. Articulo 5. in corpore ait, *Sacramenta propriè dici illa, quæ adhibebantur Dei cultoribus ad quamdam conſecrationem; per quam ſcilicet deputabantur quodammodo ad cultum Dei*. Atque hoc ſenſu unio conjugalis viri & mulieris Epheſ. 5. v. 32. dicitur, *magnum Sacramentum in Chriſto Jeſu & in Eccleſia*, non tantùm quia ſignum eſt unionis Chriſti & Eccleſiæ, ſed quia ſignum efficax gratiæ, qua donantur conjuges cùm in Domino nubunt.

T. 7. p. 410. E.

T. 6. p. 297. F.

Hoc ipſo ſenſu veteres Pagani myſteria ſua initia dicebant, *Quibus*, ait Tullius Lib. 2. de Legibus, *ex agreſti vita exculti ad humanitatem ſumus, tanquam ea ſint vitæ melioris principia*.

Diſplicuit aliquandò moroſis ac faſtidioſis noſtris Novatoribus Sacramenti nomen, ea potiſſimum de cauſa quòd in Scripturis non extaret; ſed ineptè prorſus: latinum quippe nomen eſt, quod in primigenio Scripturæ textu Hebraico vel Græco inſulsè quæreretur. Cùm autem in uſu Eccleſiæ idem prorſus ſignificet Sacramentum apud Latinos, quod Myſterium apud Græcos, meritò Sacramenti nomen retinuit Eccleſia, ut & multa alia vocabula, tametſi in Scripturis expreſſa non legantur. Quapropter obtinuit ſubinde apud Novatores ipſos: ſoli Sociniani ab eo, velut à ſuperſtitione abhorrent.

Definitio Sacramenti.

Videntur nonnulli dubitare an Sacramentum definiri accuratè poſſit. Ratio dubitandi ipſis eſt, quòd Sacramentum vel eſt aggregatum quoddam per accidens, conſtans rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma; vel eſt ens rationis, ſi formaliter conſideretur ratione ſuæ ſignificationis, quam habet ex inſtituto.

Verùm, eſto non poſſit accuratè definiri Sacramentum phyſicè ſpectatum, poteſt tamen ſi moraliter conſideretur, ut reipſa ſolet à Theologis conſiderari. Hac quippe ratione eſt totum quoddam deſtinatum ad ſignificandam & efficiendam hominis ſanctificationem: poſſe autem totum morale definiri, ſolus ille inficiabitur, qui negaverit Eccleſiam, Concilium, Regnum, Civitatem aut familiam definiri poſſe. Quæ porrò ſit definitio Sacramenti tùm apud Hæreticos, tùm apud Orthodoxos, exponendum.

Digitized by Google

Definitio Sacramenti apud Hæreticos.

T. 1. p. 709. Sociniani definiunt Sacramentum, *nudum & ſimplex ſignum, quo Chriſtianus à Judæo vel Gentili diſtinguitur.* Ita Catecheſis Racoviana cap. 4. Socinus diſp. de Baptiſmo, VolKelius Lib. 4. de vera Religione cap. 22.

Rejicitur à Lutheranis & Calviniſtis hæc definitio, quibus Sacramentum non tantùm ad otioſam & vacuam diſtinctionis notam, ſed etiam ad promiſſiones divinæ gratiæ in nobis obſignandas & confirmandas inſtitutum videtur.

Lutherani igitur & Calviniſtæ Sacramenta definiunt, *ſigna ſeù ſigilla divinitùs inſtituta ad obſignandas in nobis & confirmandas divinas gratiæ promiſſiones, ad ſuſtinendam fidei noſtræ imbecillitatem, & excitandam noſtram in Deum pietatem.* Colligitur hæc definitio ſeu deſcriptio Sacramenti ex Calvino Lib. 4. Inſtitutionis cap. 14. & ex Kemnitio parte 2. examinis Concilii Tridentini. Bellarminus Lib. 1. de Sacramentis in genere cap. 14. 15. 16. & 17. fusè definitionem hanc proſequitur ac refellit.

Si porrò verba hæc, ut ſonant, & præciſa à tota contextus & doctrinæ Novatorum ſerie attendantur, non videntur ſenſum habere à Catholico dogmate alienum. Sano quippe ſenſu Sacramenta dici poſſunt ſigna ſeu ſigilla quibus divinæ promiſſiones confirmantur; non quidem ex parte Dei, cujus promiſſio ex ſe firma eſt, nec vade aut ſponſore indiget, ſed ex parte noſtri, ob fidei noſtræ tarditatem & imbecillitatem. Confirmantur autem, non mera dumtaxat ac ſterili oſtenſione ſeu ſignificatione gratiæ, ſed collatione; non ſpeculativè tantùm, ſed practicè: confirmat enim Deus in nobis ſuas promiſſiones tùm maximè cùm per Sacramenta velut per inſtrumenta illas adimplet ac veluti obſignat. Valere etiam plurimùm Sacramenta ad juvandam fidem noſtram & excitandam pietatem agnoſcit Catechiſmus Concilii Tridentini parte 2. num. 13. *Magnam*, inquit, *vim habent Sacramenta ad fidem in animis noſtris excitandam & exercendam, & ad charitatem inflammandam.* Paulò antè dixerat, *Chriſtum, cùm peccatorum veniam, cæleſtem gratiam, Spiritus ſancti communicationem nobis pollicitus eſt, quædam ſigna oculis & ſenſibus ſubjecta inſtituiſſe, quibus eum quaſi pignoribus obligatum haberemus, atque ita fidelem in promiſſis futurum dubitare nunquam poſſemus.*

Itaque ſi in uno dumtaxat verbum ſono ac cortice hæreremus, ab hac auctorum Catechiſmi ſententia recedere non viderentur Novatores, cùm Sacramenta definiunt, *ſigna ſeu ſigilla quibus divinæ in nobis promiſſiones obſignantur & confirmantur &c.* Verùm multiplex in eorum ſententia error involvitur.

Docent enim 1. Sacramenta eſſe ſigilla gratiæ reſpectu electorum dumtaxat, non aliorum hominum, *Docemus*, ait Calvinus in L. de Conſenſione inter Tigurinos & Genevenſes de re Sacramentaria, *Deum non promiſcuè vim ſuam exercere in omnibus qui Sacramenta percipiunt, ſed tantùm in electis. Nam quemadmodum non alios ad fidem illuminat, quàm quos prædeſtinavit ad vitam; ita arcana Spiritus ſui virtute efficit, ut percipiant electi quæ offerunt Sacramenta.*

Docent

Digitized by Google

Docent 2. gratiam hanc nihil eſſe internum homini, ſed meram & externam peccati non imputationem.

Docent 3. quod hìc capitale eſt, non aliam Sacramentis vim & efficaciam ineſſe, quàm ut objectivè moveant & excitent fidem, non verò ut efficienter gratiam conferant. Ita rem totam exponit Theodorus Beza Lib. de Summa rei Sacramentariæ q. 2. *Efficacia*, inquit, *Sacramentorum eſt à Spiritus ſancti operatione in ſolidum, non autem à ſignis, niſi quatenùs externis illis objectis interiores ſenſus moventur.*

Si quando igitur apud Novatores legeris, *Sacramenta eſſe inſtrumenta Dei ad noſtram ſanctificationem inſtituta*, cave, dolus eſt: nullam etenim in illis veram efficientiam, ſed meram movendi & excitandi vim objectivam & externam agnoſcunt. *Scholæ ſophiſticæ*, ait Calvinus Lib. 4. Inſtit. cap. 14. paragr. 14. *magno conſenſu tradiderunt, Sacramanta novæ legis juſtificare & conferre gratiam, modò non ponamus obicem peccati mortalis. Quæ ſententia dici non poteſt*, pergit ille, *quàm ſit exitialis & peſtilens*. Deinde eam ſeriò refellit, quaſi mens Catholicorum foret, Sacramentum vi ſua propria, naturali, interna & inhærente producere gratiam, ſine ullo vel influxu ex parte Dei, vel motu fidei ac pietatis ex parte noſtri. Sic ille ſibi monſtra fingit, ut ea faciliùs impugnet ac ſimpliciores decipiat. Verùm de hoc poſteriori Novatorum errore fuſiùs & ex profeſſo dicemus ad tertiam hujus Tractatus Quæſtionem: non deſunt enim inter noſtros, quibus hac in parte ſententia Novatorum à Catholica, nonniſi loquendi modo, diſtare videtur.

Ed. Genev. 1558. p. 476.

Anabaptiſtæ definiunt Sacramenta, *allegorias ſeu ſigna quędam vitę ſpiritualis, morum atque bonorum operum, quibus ſcilicet ſignis admonemur bonis operibus nos exercere.*

Zuinglius Lib. de vera & falſa Religione, docet Sacramentum nihil eſſe præter *initiationem quamdam & oppignorationem, qua Chriſto ſe homines obligant, atque ejus militię nomen dant.*

Omnes illæ definitiones hoc habent commune vitium, quòd nullam in Sacramento vim ad ſanctificationem hominis efficiendam agnoſcant; quam agnoſci debere, ex profeſſo Quæſtione 3. hujus Tractatus demonſtrabimus.

Definitio Sacramenti apud Catholicos.

Multæ paſſim apud Scholæ Magiſtros leguntur Sacramenti definitiones, quæ tametſi nonnullis verbis diſcrepent, & aliæ minùs, aliæ verò magis evolutæ ſint & explicatæ, unum tamen habent eumque ortodoxum ſenſum.

Magiſter Sententiarum Lib. 4. diſt. 1. tres proponit Sacramenti definitiones.

Prima hæc eſt: *Sacramentum eſt ſacrę rei ſignum.* Verùm rectè obſervat Hugo Victorinus Lib. 1. de Sacramentis parte 9. cap. 2. illam non tam definitionem eſſe, quàm nominis interpretationem, quæ latiùs patet quàm res definita: ſiquidem multa ſunt rei ſacræ ſigna, quæ non ſunt vera Sacramenta, quales fuere omnes veteris Teſtamenti figuræ.

Altera definitio hæc eſt: *Sacramentum eſt inviſibilis gratię viſibilis forma.* Verùm ſtrictior videtur hæc definitio, nec ſatis adæquata; cùm ea dumtaxat

ſigna comprehendat, quæ interiorem gratiam ſignificant, ſive eam efficiant, ſive non.

Denique Sacramentum definit, *id quod ita ſignum eſt gratiæ Dei, & inviſibilis gratiæ forma, ut ipſius imaginem gerat, & cauſa exiſtat*

Verùm hæc quoque definitio ſatis adæquata non videtur, quandoquidem ſolis novæ Legis Sacramentis competit: hìc verò definitionem quærimus, generalem & adæquatam, quæ poſſit omni vero Sacramento adaptari.

Hugo Victorinus loco jam citato Sacramentum definit, *corporale vel materiale elementum foris ſenſibiliter propoſitum, ex ſimilitudine repræſentans, & ex inſtitutione ſignificans, & ex ſanctificatione continens aliquam inviſibilem & ſpiritalem gratiam.*

Edit. Mogun. T. 3. p. 405. F.

At deſcriptio potius hæc eſſe videtur quàm accurata Sacramenti definitio, nec omnibus, ſed ſolis Chriſti Sacramentis congruit.

Catechiſmus Concilii Tridentini parte 2. duas exponit, quæ in eundem ſenſum recidunt.

Primam n. 5. his verbis: *Sacramentum eſt inviſibilis gratiæ viſibile ſignum ad noſtram juſtificationem inſtitutum*. Quæ definitio ex Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. 3. excerpta videtur.

Alteram nu. 10. his verbis: *Sacramentum eſt res ſenſibus ſubjecta, quæ ex Dei inſtitutione ſanctitatis & juſtitiæ tùm ſignificandæ, tùm efficiendæ vim habet*. Prior definitio optima quidem ac retinenda, cùm de Sacramentis novæ Legis definiendis agitur; poſterior verò, cùm de Sacramento generatim ſumpto.

Dicitur autem 1. res ſenſibus ſubjecta, ſeu ſignum quoddam ſenſibile; quo nomine genus Sacramenti aperitur: per res autem ſenſibiles, non tantùm intelligimus elementum ſeu ſubſtantinm quamdam exteriùs uſurpatam, v. g. aquam in Baptiſmo, oleum in Confirmatione &c. ſed etiam ſenſibiles & externas actiones, ſeu Miniſtri conficientis, ſeu hominis recipientis Sacramentum, quales ſunt v. g. in Sacramento Pœnitentiæ, contritio & confeſſio ex parte pœnitentis; & abſolutio ex parte Sacerdotis.

Dicitur 2. *Quæ ex Dei inſtitutione vim habet*, quia nempe ſignum illud ſenſibile ſacrum, non habet ex ſe propriaque ſua natura, ſed ex voluntate Dei inſtituentis, quòd rem ſacram & religioſam ſignificet.

Dicitur 3. *Quæ vim habet ſignificandæ & efficiendæ ſanctitatis & juſtitiæ*: quæ verba differentiam ſpecificam ſigni ſacramentalis ab aliis, exprimunt. Sacramenti etenim proprium iſtud eſt ac ſingulare, ut ſanctitatem aliquam & juſtitiam ſignificet & conferat, ſive ea exterior dumtaxat ſit ac legalis, qualis à Sacramentis veteribus conferebatur; ſive interior ac ſpiritualis, quæ Sacramentorum novæ Legis propria eſt.

Dices 1. Definitio accurata non eſt quæ non convenit ſoli definito: atqui talis eſt adducta mox definitio Sacramenti; convenit enim ipſi etiam Sacrificio, quod certè ſignum eſt rei ſacræ ſeu ſanctitatis ac juſtitiæ quam impetrat & producit.

Reſp. nego min. Ad probationem dico, Sacrificium & Sacramentum convenire quidem in ratione ſigni ſacri, tam ex parte cæremoniæ, quia utrumque debet eſſe cæremonia religioſa, quàm ex parte rei ſignificatæ, quia in utroque debet eſſe res ſacra; differre tamen in eo maximè, quòd Sacrifi-

Digitized by Google

crificium primariò & immediatè referatur ad cultum Dei, ob teſtimonium quod continet, ſupremi ipſius in res omnes dominii; Sacramentum verò primariò ac immediatè tendat ac referatur ad ſanctificationem hominis & ſignificandam & efficiendam: unde fit ut Sacrificium conſiſtat in actione aliqua ſeu oblatione quæ ad Deum refertur, & ut non tantùm offerentibus, ſed etiam aliis prodeſſe poſſit; Sacramentum verò in receptione ſeu quaſi paſſione, quæ in homine aliquo modo recipitur, & ipſi ſoli recipienti prodeſt. Altera diſcriminis ratio eſt, quòd Sacrificium non proſit v.g. defunctis in Purgatorio detentis, ex opere operato ac per modum Sacramenti, ſed ex opere operantis, pro conditione ſcilicet ac menſura bonorum operum, quæ illi, dum viverent, fecerunt. *Neque enim*, ait ſanctus Auguſtinus, *mortuis nova merita comparantur, cùm pro eis boni aliquid operantur ſui, ſed eorum præcedentibus conſequentia iſta redduntur. Hoc quippe meritum*, pergit idem ſanctus Doctor, *ſibi quiſque cùm in corpore viveret, comparavit, ut ei poſſent iſta* (vivorum ſuffragia) *prodeſſe*. Vide quæ eam in rem diximus Tractatu 1. de Attributis pag. 605. & ſeq. Sacrificium igitur ex intrinſeca ſua & formali ratione hoc unum exigit, ut directè ac primariò publica ſit proteſtatio excellentiæ Dei ac ſupremi ejus in res omnes dominii, ſecundariò autem ut à Deo nova quædam beneficia impetret; Sacramenti verò natura eſt, ut primariò ac directè, gratiam, quam ſignificat, operetur.

Serm. 171. aliàs 32. de verbis Apoſtoli n. 2. T. 5. p. 818. Enchiridii c. 110. T. 6. p. 238.

Dices 2. Multa tùm in veteri, tùm in nova Lege occurrunt ſigna rei ſacræ, quæ inter vera Sacramenta recenſeri non poſſunt. Sic tranſitus maris rubri ſignificavit ſanctitatem per Baptiſmum conferendam; manna pariter ſignificavit ſanctitatem dandam per Euchariſtiam. Omnes denique veteres cæremoniæ, figuræ quædam erant eorum omnium quæ in nova Lege adimpleri debebant, nec tamen hæc omnia inter vetera Sacramenta recenſenda ſunt. Apud nos pariter multa ſunt ſigna rei ſacræ, & quidem ſuo modo efficacia, quæ tamen pro veris non habentur Sacramentis: talia ſunt omnia Sacramentalia, ſeu ritus & cæremoniæ Sacramentorum: talis aquæ luſtralis ſeu benedictæ conſecratio, ejuſque uſus quo peccata venialia dimitti, dæmones morbique expelli ac fugari dicuntur; tale ſignum crucis; tale martyrium infantium ab Herode occiſorum, quod quidem ex opere etiam operato ipſis ad ſalutem profuit; talis denique lotio pedum, & alia innumera quæ ad Chriſtianam humilitatem ac varia pietatis officia ſignificanda & promovenda uſurpata fuere.

Reſp. Cùm Sacramentum ſignum ſit rei ſacræ non cujuſcumque, ſed ſacrantis ſeu initiantis & ſanctificantis hominem, à numero Sacramentorum excludi debent quæcunque ſigna rei ſacræ ſimpliciter ſpeculativa, non practica & efficacia: atque ita nec tranſitus maris rubri, nec manna, nec ſerpens æneus, nec alia hujuſcemodi benè multa, veri nominis Sacramenta fuere apud Judæos; quia etſi rem aliquam ſpiritalem futuram deſignarent, attamen vel non erant ſtabiles cæremoniæ ſacræ ab ipſo Deo inſtitutæ, vel ſteriles omnino erant & otioſæ, quæ nullam nequidem legalem & externam ſanctitatem operabantur.

In nova pariter Lege, illud dumtaxat ſignum ſacrum pro vero Sacramento haberi debet, quod gratiam ex ſe ſe ſeu ex opere operato producit: quapropter Sacramentalia, ſeu ritus Sacramentorum, vera non ſunt Sacramen-

ta, quia ex pietate dumtaxat, ſeu ex opere operantis, vim aliquam exercere poſſunt, non ex ſeipſis; ſunt etenim iſthæc omnia inſtituta ab Eccleſia, quæ poteſtatem non habet ſigna inſtituendi, quibus gratia certò & efficaciter conferatur. Aqua igitur benedicta, ſi vim habeat dimittendi peccata venialia, hanc profectò non habet, niſi per modum impetrationis & ſuffragii totius Eccleſiæ, & propter affectum pietatis & religionis in ea uſurpanda, non verò ex ipſius uſu phyſico & materiali: ad morbos pariter & dæmones pellendos ut valeat, Eccleſia deprecatur; at vim illam certò & infallibilter annexam non habet: dici etiam poſſunt per illius aquæ religioſum uſum ſpiritaliter fugari dœmones, quando tollitur aut minuitur in nobis, id per quod dæmones nos ſibi obnoxios & quaſi mancipatos tenent, id eſt peccatum; quod, ut diximus, non per aquæ illius aſperſionem præcisè, ſed per orationes Eccleſiæ, aut pietatem hominis, Deo condonante, dimittitur. S. Thomas 3. p. q. 60. art. 2. ad 3. ſolvens hanc objectionem ductam ex aſperſione aquæ benedictæ, diſtinguit inter diſpoſitionem ad ſanctitatem, & ſanctitatem ipſam; vultque aſperſionem aquæ benedictæ eſſe diſpoſitionem dumtaxat ad ſanctitatem, non verò operari ſanctitatem, adeoque non eſſe Sacramentum. *Dicendum*, inquit, *quòd res denominatur à fine & complemento: diſpoſitio autem non eſt finis neque perfectio. Et ideo quę ſignificant diſpoſitionem ad ſanctitatem, non dicuntur Sacramenta, (de quibus procedit objectio) ſed ſolùm ea quæ ſignificant perfectionem ſanctitatis humanę*. Signum crucis eodem modo efficax eſt, non ex ſe ſe, ſed ex pietate ac religione illius qui ſe aut res alias ſignat. Martyrium verò Innocentium verum non fuit Sacramentum, etſi ex opere operato ipſis ad ſalutem profuerit, quia nempe Sacramentum ritus eſt exterior à Chriſto Domino inſtitutus in Religione conſtans ac perpetuus; at martyrium eſt à dæmone ejuſque miniſtris in odium Chriſti ac Chriſtianæ Religionis, neque ſignum eſt ſtabile ordinarium ac perpetuum in Eccleſia ad gratiam conferendam, ut per ſe patet. Denique, lotio pedum documentum quidem fuit humilitatis, at non verùm ſanctitatis efficiendæ Sacramentum.

ARTICULUS II.

De genere ſacramenti.

An & quale ſit ſignum.

PLacet Lutheranis genus Sacramenti actionem potius eſſe, quàm ſignum: ratio ipſis eſt, quia Sacramentum verum eſſe non poteſt extra uſum. Calviniſtæ licèt in uſu pariter & actionibus Sacramentum reponant, ſatius tamen eſſe ducunt Sacramentum ad ſignum velut ad genus ſuum revocare ac referre. Verùm confundunt illi Hæretici externas Sacramenti cauſas cum internis: actiones quidem neceſſarias eſſe ut perficiatur Sacramentum, omnes fatentur; ſed actiones illæ ſunt dumtaxat cauſæ externæ conficientes Sacramentum, uſus verò conditio eſt neceſſaria: nos verò hìc loquimur de cauſis internis Sacramenti. Ad hanc ſententiam Novatores maximè adduxit error alius quo circa Euchariſtiam laborant, quam quidem in ſolo uſu, non verò in re permanenti poſitam eſſe contendunt.

Ortho-

Digitized by Google

Orthodoxi Theologi communi ſuffragio docent ſignum eſſe genus Sacramenti, ſeu Sacramentum eſſe in genere ſigni. Signum autem definitur à S. Auguſtino Lib. 2. de doctrina Chriſtiana c. 1. *Res, quæ præter ſpeciem quam ingerit ſenſibus, aliud aliquid facit in cognitionem venire.* T. 5. p. 1 p. 19. B.

CONCLUSIO.

Sacramentum eſt in genere ſigni.

Probatur: Quia omne Sacramentum eſt cæremonia ſeu ritus quidam exterior ſacer ac religioſus à Deo inſtitutus, & ſignificat rem aliquam ſacram & religioſam pertinentem ad cultum Dei & ſanctificationem hominis. Ita Circuncifio Gen. 17. v. 11. dicitur *ſignum fœderis* Deum inter & Abrahamum. Et Rom. 4. v. 11. dicitur *ſignaculum juſtitiæ fidei*. Et cap. 6. v. 3. idem Apoſtolus de Baptiſmo loquens, ait: *Quicunque baptiſati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptiſati ſumus &c.* quia nempe Baptiſmus figura eſt, ſignum ac ſymbolum mortis & reſurrectionis Chriſti. De Euchariſtia 1. Corinth. 11. v. 26. idem Apoſtolus ait: *Quotieſcunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis*: quia nempe Euchariſtia in ſignum & memoriam paſſionis Chriſti eſt inſtituta. Epheſ. 5. v. 32. unio conjugalis viri & mulieris dicitur Sacramentum ſeu ſignum ac ſymbolum unionis Chriſti cum Eccleſia.

Ratio eſt, quia illud eſt genus reſpectu Sacramenti, quod de multis rebus ſacris & Sacramentis ſpecie diſtinctis prædicatur: atqui eſſe ſignum & quidem ſacrum prædicatur de multis rebus ſacris & Sacramentis ſpecie diſtinctis: figuræ enim veteris Teſtamenti, ſicut & omnia illius ævi Sacramenta vera erant ſigna rei alicujus ſacræ, & quidem ſpecie diſtincta à Sacramentis Legis Evangelicæ; ergo &c.

Quæres 1. quale ſignum ſit Sacramentum.

Reſp. 1. eſſe ſignum exterius ac ſenſibus ſubjectum; quia eſt ſymbolum diſtinctionis & Religionis. *In nullum enim nomen Religionis, ſeu verum, ſeu falſum,* ait ſanctus Auguſtinus Lib. 19. contra Fauſtum cap. 11. *coagulari homines poſſunt, niſi aliquo ſignaculorum aut Sacramentorum viſibilium conſortio colligentur.* T. 8. p. 319. E

II. eſſe ſignum rei ſacræ, non cujuslibet, ſed ſacrantis ſeu activè initiantis hominem: qua diſcriminis ratione verum Sacramentum diſtinguitur ab alio quocunque ſigno ſacro.

III. eſſe ſignum non naturale, ſed ex inſtituto, cujus tota vis & efficacia pendet à libera Dei inſtituentis voluntate.

IV. eſſe ſignum fixum ac in Religione perpetuum, cujus non alius futurus eſt finis, quàm qui & Religionis. Unde Geneſ. 17. & Exodi 12. ritus Circumciſionis & Agni Paſchalis dicitur *fœdere & cultu ſempiterno* obſervandus: & Euchariſtia 1. Corinth. 11. v. 26. celebranda dicitur in memoriam Chriſti, *donec ipſe veniat*. Id eſt, ad finem uſque mundi.

V. eſſe ſignum quandam habens cum re ſignificata proportionem ſeu analogiam. *Si enim Sacramenta*, inquit S. Auguſtinus Epiſtola jam citata ad Bonifacium 98. aliàs 23. *quandam ſimilitudinem earum rerum, quarum Sacramenta* T. 2. p. 267. F.

Digitized by Google

menta ſunt, non haberent, omnino Sacramenta non eſſent. Sic v. g. ablutio externa in Baptiſmo, rectè ſignificat & exprimit internam animæ à peccatorum ſordibus munditiem.

VI. denique, eſſe ſignum efficax & practicum ſanctitatis quam efficit, ſive externa illa ſit ac legalis, ſive interna & vera animæ juſtitia, ſicut jam expoſuimus.

Quæres 2. quarum rerum ſigna ſint Sacramenta.

Reſp. per ſignum ſacramentale ſignificari 1. gratiam ſanctificantem, vel futuram, qualem vetera, vel præſentem, qualem nova Sacramenta exhibent ac ſignificant. 2. Paſſionem & mortem Chriſti, quæ eſt cauſa gratiæ, & vel futura, vel præterita repræſentatur. 3. Vitam æternam, quæ eſt effectus gratiæ, & ut futura præfiguratur. Tria hæc in aliquibus novæ Legis Sacramentis, v. g. Baptiſmo & Euchariſtia, diſtinctè ſignificantur; in aliis verò implicitè ſaltem ac confusè. De Baptiſmo ſanctus Paulus Rom. 6. v. 3. ait: *An ignoratis quia quicunque baptiſati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptiſati ſumus? conſepulti enim ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem.* De gratia verò Baptiſmali ibid. v. 7. ait: *Qui mortuus eſt, juſtificatus eſt à peccato.* Et Act. 22. v. 16. *Baptiſare, & ablue peccata tua.* Denique de vita æterna idem Apoſtolus citato capite 6. ad Roman. v. 5. ait: *Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis ejus, ſimul & reſurrectionis erimus.* Eadem in Euchariſtia exprimi oſtendunt quæ canit Eccleſia in ſolemni ejus Officio. *O ſacrum convivium*, exclamat, *in quo Chriſtus ſumitur; recolitur memoria paſſionis ejus, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur.*

Sacramentum propriè dicitur, ait S. Th. 3. p. q. 60. art. 3. in corp. *quod ordinatur ad ſignificandam noſtram ſanctificationem, in qua tria poſſunt conſiderari, videlicet ipſa cauſa ſanctificationis noſtræ, quæ eſt paſſio Chriſti, & forma noſtræ ſanctificationis, quæ conſiſtit in gratia & virtutibus, & ultimus finis ſanctificationis noſtræ, qui eſt vita æterna. Unde Sacramentum eſt ſignum rememorativum ejus quod præceſſit, ſcilicet paſſionis Chriſti; & demonſtrativum ejus quod in nobis efficitur per Chriſti paſſionem, ſcilicet gratiæ; & prognoſticum, id eſt, prænuntiativum futuræ gloriæ.*

Præterea per Sacramenta noſtri admonemur officii, tùm erga Deum, tùm erga proximum. Erga Deum, ut memores accepti beneficii ulteriùs non peccemus. Rom. 6. v. 4. *Conſepulti enim ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem; ut quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos novitate vitæ ambulemus.* Erga proximum verò admonemur mutuæ charitatis ſervandæ, quia omnes fratres ſumus & unius Capitis Chriſti membra; 1. Corinth. 12. v. 13. *In uno ſpiritu omnes nos in unum corpus baptiſati ſumus.* Inter hæc omnia gratia ſanctificans eſt principale ſignificatum ſigni ſacramentalis, quam nempe ſignificando producit.

ARTICULUS III.

De Differentia Sacramenti.

An debeat eſſe ſignum efficax, ſeu alicujus ſanctitatis effectivum.

QUæſtio non vertitur, an Sacramentum ſemper in uſu ſanctitatem operetur: fieri enim poteſt ut per accidens, propter malam recipientis diſpoſitionem, ſuum non conſequatur effectum.

Quæſtio pariter non eſt, utrum omne Sacramentum ſanctitatem ſpiritualem & interiorem operetur: nobis quippe certum eſt, quod poſtea demonſtrabimus, vetera Sacramenta vim talem non habuiſſe.

Quæſtio igitur eſt, utrum Sacramentum in genere, prout abſtrahit à veteribus & novis, aliquam ſanctitatem, ſeu exteriorem & legalem, ſeu ſpiritualem & internam, ex ſe producere valeat, ita ut ex ſua inſtitutione ſit ſignum efficax & practicum.

Circa quam quæſtionem variè opinantur Scholæ Theologi.

Sunt qui exiſtimant eſſe de ratione veri Sacramenti, ut veram & internam animæ ſanctitatem ſignificet & conferat; atque inter illos aliqui idcirco negant vetera Sacramenta propria & vera fuiſſe, ac cum noſtris univocè convenire, quòd veram & internam illam gratiam non efficerent. Ita Magiſter Sententiarum Lib. 4. diſt. 1. Alii è contra, & verè ac propriè illa Sacramenta fuiſſe, ac ſpiritualem gratiam contuliſſe docent. Ita ſentire videntur Hugo Victorinus Lib. 1. de Sacramentis p. 9. cap. 1. S. Bonaventura in 4. diſt. 1. art. 1. quæſt. 5.

Sunt qui volunt ad rationem Sacramenti dumtaxat pertinere, ut ſignificet veram & internam animæ ſanctitatem, ſive futuram & per Chriſtum dandam, ſive præſentem; non verò ut aliquam reipſa ſanctitatem conferat ſive perfectam ſive imperfectam. Videtur hæc communis eſſe diſcipulorum S. Thomæ opinio.

Sunt denique qui putant, eſſe de ratione eſſentiali Sacramenti, ut aliquam operetur ſanctitatem, aut veram & internam, aut legalem & externam; internam verò neceſſariò ſignificet.

CONCLUSIO.

Differentia ſpecifica Sacramenti in eo eſt, ut ſignificet & conferat aliquam ſanctitatem; adeoque ut ſit ſignum efficax, practicum & operativum.

Probatur: quia differentia ſpecifica Sacramenti in eo reponenda eſt, per quod verum Sacramentum conſtituitur & diſtinguitur ab aliis ſignis ſacris quæ non ſunt veri nominis Sacramenta: atqui per hoc maximè verum Sacramentum conſtituitur, ac diſtinguitur ab aliis ſignis ſacris quæ veri nominis Sacramenta non ſunt, quòd aliquam ſanctitatem naturæ ſuæ proportionatam efficiat, hoc eſt, vel externam & legalem, ſi ſit veteris Legis Sacramentum, vel internam ac ſpiritualem, ſi ſit Sacramentum Legis Evangelicæ.

Sacra-

Digitized by Google

Sacramenta etenim vetera quamdam legalem ac externam ſanctitatem contuliſſe, res eſt per ſe manifeſta. De Sacerdotibus veteribus Exodi 28. v. 41. dicitur: *Cunctorum conſecrabis manus, ſanctificabiſque illos, ut Sacerdotio fungantur mihi.* Levitici 8. v. 12. Aaron à Moyſe conſecratur per infuſionem olei; & Apoſtolus generatim de omnibus veteris Legis cæremoniis, Hebr. 9. v. 9. pronuntiat, eas valuiſſe *ſolummodò in cibis, & in potibus & variis baptiſmatibus & juſtitiis carnis.* Et v.13. *Sanguis*, inquit, *hircorum & taurorum, & cinis vitulæ aſperſus, inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis.*

Quanta verò ſit Sacramentorum Legis Evangelicæ virtus & efficacia, inferiùs ex profeſſo demonſtrabimus: ſufficiat jam vel hoc unum Apoſtoli teſtimonium de Baptiſmo, ad Titum 3. v. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti, quem effudit in nos abundè per Jeſum Chriſtum Salvatorem noſtrum.*

Et verò Sacramentum omne ex ſe ſe cæremonia quædam eſt ſacra, initians ſeu conſecrans & deputans homines ad cultum Dei. Ita olim Circumciſio hominem Deo quodammodo conſecrabat, ſicut jam Baptiſmus; & ſicut Baptiſmus janua eſt & introitus ad Religionem Chriſti, ita olim & Circumciſio ad Religionem Moyſis: unde univerſæ Legis debitor erat quicunque circumciſus fuerat; quemadmodum & Chriſtianæ Legis præceptis obſtrictus tenetur, qui per Baptiſmum Chriſto nomen ſuum dedit & obligavit.

Ex dictis hactenus naſcitur inter Scolaſticos controverſia, utrum ſcilicet definitio Sacramenti ſuperiùs adducta univocè conveniat omnibus tum veteris tum novæ Legis Sacramentis. Affirmant qui cenſent ad hoc ſatis eſſe, quòd vetera Sacramenta internam ac ſpiritualem ſanctitatem per Chriſtum nobis dandam ſignificaverint, externam verò aliquam & legalem contulerint: negant verò qui exiſtimant tantum differre Sacramenta vetera à ratione veri & propriè dicti Sacramenti, quantùm differt ſanctitas legalis & externa, ab interna & ſpirituali. Cùm autem hæc analogicè tantùm cum illa conveniat, idcirco aſſerunt vetera Sacramenta analogicè dumtaxat convenire cum Sacramentis Evangelicis: quæ certè controverſia, cùm fidem non ſpectet, tanti non videtur, ut in ea immorari diutiùs neceſſe ſit.

Hactenus de partibus Sacramenti logicè ſpectatis, genere ſcilicet & differentia; nunc de partibus ejuſdem phyſicis, materia ſcilicet & forma diſſerendum.

ARTICULUS IV.

De materia & forma Sacramenti.

Circa materiam & formam Sacramenti univerſim conſiderati, hæc ſunt exponenda capita.

I. Quid per materiam & formam Sacramenti Theologi intelligant?

II. An quodlibet Sacramentum neceſſariò conſtare debeat rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma?

III. An materiæ & formæ Sacramentorum ſint à Chriſto Domino fixæ & determinatæ?

IV. An

Digitized by Google

IV. An & quæ mutatio, ſive in materia, ſive in forma, Sacramentum irritum faciat?

V. Qualia ſint Sacramentorum verba, an promiſſoria, an concionalia, an conſecratoria?

VI. Denique, quotuplex generatim ſit forma Sacramentorum: anea quæ conditionalis dicitur, ſemper in uſu fuerit, & quibus in caſibus uſurpanda?

Quid per materiam & formam Sacramenti Theologi intelligant.

Apud veteres Eccleſiæ Scriptores, Sacramentorum partes, quas nos materiam & formam appellamus, ſimpliciter res Sacramentorum dicebantur. Ita Tertullianus Lib. de Præſcriptionibus cap. 40. ait dæmonem in ſuis idolorum myſteriis *res Sacramentorum divinorum* æmulari. Dicebantur etiam communiter, myſtica ſymbola, ſacra ſigna, Religionis initia ſeu initiationes, & Sacramenta. Paulò diſtinctiùs aliquando deſignabantur per elementum & verbum; quo ſenſu de Baptiſmo dicebat S. Auguſtinus Tract. 80. in Joan. n. 3. *Accedit verbum ad elementum & fit Sacramentum.* P. 216. D. T. 3. p. 2. p. 603. C.

Reipſa quidem formam Baptiſmatis ab illis aliquando dictam legimus; at non eo profectò ſenſu, qui è Schola Peripatetica ſubinde manavit; per formam enim, non partem aliquam, ſed totum Baptiſmatis ritum, ipſos etiam exorciſmos cæteraſque cæremonias intelligunt, ex quibus ſanctus Auguſtinus Lib. 1. de peccatorum meritis & remiſſione cap. 34. & Patres Milevitani Concilii, quos inter ſedebat ſanctus ille Doctor anno 402. demonſtrabant adversùs Pelagianos efficaciam Baptiſmi, & exiſtentiam peccati originalis. Si enim nullum eſt in parvulo qui baptiſatur peccatum, arguebant illi, neceſſe eſt formam Baptiſmatis in remiſſionem peccatorum, non veram ſed falſam eſſe. Simili argumento adversùs Novatores utitur Concilium Tridentinum ſeſſ. 5. in Decreto de peccato originali, verba Concilii Milevitani ſua faciens. T. 10. p. 35. & 36. Tom. 2. Conc. p. 1664. A. To. 14. Conc. p. 752. D.

Methodus igitur explicandi partes Sacramentorum per materiam & formam, ante exortam Scholaſticam Theologiam incognita fuit. E placitis Philoſophiæ Peripateticæ, quibus imbuti jam tum & innutriti erant Scholaſtici, fluxit ad Scholas Theologorum; quamquam non ſtatim Scholas omnes occupaverit: quippe centum jam annis integris obtinuerat Philoſophia Peripatetica, priuſquam methodus hæc à Theologis uſurpata fuerit. Nihil de ea veteres Scholæ Magiſtri, ne ipſe quidem Petrus Lombardus, Magiſter Sententiarum dictus, nec Hugo Victorinus. Licèt enim iſti interdum aut formam, aut materiam Baptiſmi nominent, non tamen Philoſophorum ſenſu: neque enim de forma, per ordinem ad materiam, aut de materia, per ordinem ad formam, locuti videntur: ſed per materiam, totum ſenſibile quo conſtat Sacramentum; per formam verò, Juriſconſultorum more, certas verborum formulas ſeu conceptiones intelligebant, quas & Judices in formula Judiciorum, & Miniſtri Eccleſiaſtici in adminiſtratione Sacramentorum obſervare tenerentur. Petrus Lombardus obiit anno 174. Hugo Victorinus obiit anno 1140.

Primus itaque inter Scholaſticos Sacramenta per materiam & formam diſtinctè expoſuit Guilielmus Antiſſiodorenſis in ſua Summa Theologica an. 1215. Ab eo verò tempore ſummo conſenſu methodus hæc recepta fuit, publi-

publico etiam Eccleſiæ uſu conſecrata, tùm in Decreto Eugenii IV. ubi di-
To. 13. Conc. p. 535. A. citur: *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi quod facit Eccleſia. Quorum ſi aliquod deſit, non perficitur Sacramentum.* Tùm in Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 3. ubi tres actus pœ-
To. 14. Conc. p. 817. A. nitentis, nempe contritio, confeſſio & ſatisfactio appellantur *quaſi materia*, & verba abſolutionis, *forma* Sacramenti Pœnitentiæ. Obſerva particulas iſtas, *tanquam*, &, *quaſi*, quibus certè innuitur, materiæ & formæ vocabula, cùm ad rem ſacramentariam transferuntur, non proprio ac phyſico ſenſu, ſed metaphorico & improprio uſurpari: neque enim Sacramentum hìc ſpectatur, ut eſt totum quoddam phyſicum, ſed morale dumtaxat conſtans ex partibus à Chriſto Domino deſtinatis ad ſignificandam & producendam in nobis gratiam ſanctificantem.

Ex analogia verò quæ eſt inter totum Sacramentale, & totum phyſicum, fluxit methodus exponendi partes Sacramentorum per materiam & formam. Sicut enim in compoſito phyſico materia præcedit, forma accedit; ita in Sacramento accedit verbum ad elementum. Pariter, ſicut in toto phyſico materia ex ſe indifferens eſt & indeterminata ad hoc vel illud compoſitum, determinatur autem & contrahitur per formam; ita in Sacramen-
T. 3. p. 2. p. 703. B. to verbum determinat indifferentiam elementi. *Detrahe verbum*, ait ſanctus Auguſtinus Tract. 80. in Joan. n. 3. *quid eſt aqua, niſi aqua? Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.* Denique, ut in compoſito phyſico materia eſt imperfecta, forma verò perfecta, & rem ipſam conſtituit; ita in Sacramento verba ſunt rebus perfectiora, & apertiùs ſignificant. In Baptiſmo v.g. aqua quæ refrigerandi perinde ac abluendi vim habet, accedente verbo vitæ, ad interiorem animæ mundationem ſignificandam coarctatur. Epheſ. 5. v. 25. & 26. Chriſtus *dilexit Eccleſiam, & ſeipſum tradidit pro ea, ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ. Dicendum,* ait ſanctus Thomas 3. part. q. 60. articulo 7. in corp. *quòd in Sacramentis verba ſe habent per modum formæ, res autem ſenſibiles per modum materiæ. In omnibus autem compoſitis ex materia & forma, principium determinationis eſt ex parte formæ, quæ eſt quodammodo finis & terminus materiæ: & ideò principaliùs requiritur ad eſſe rei determinata forma, quàm determinata materia; materia enim determinata requiritur, ut ſit proportionata determinatæ formæ. Cùm igitur in Sacramentis requirantur determinatæ res ſenſibiles quæ ſe habent in Sacramentis ſicut materia, multò magis requiritur in eis determinata forma verborum.*

Per materiam igitur Sacramenti, intelligitur illud omne ſenſibile quod magis confuſè gratiam ſignificat; ſive illud ſenſibile ſit res quædam ſeu ſubſtantia, qualis eſt aqua in Bapiſmo, unctio in Confirmatione, panis & vinum in conſecranda Euchariſtia &c. ſive ſit quædam actio aut ex parte miniſtrantis, aut ex parte ſuſcipientis Sacramentum, qualis eſt manus impoſitio in Miniſtro Confirmationis & Ordinationis, & contritio, confeſſio, & ſatisfactio in pœnitente.

Per formam verò intelliguntur non tantùm verba propriè dicta quæ ore proferuntur, ſed id omne quod in Sacramento rem ſenſibilem arctiùs & clariùs reſtringit ad ſignificandam gratiam ſanctificantem, ſive illud verbum

ſit.

Digitized by Google

ſit vocale, ſive non: ut ſunt v. g. nutus, & ſimilia ſigna, quæ ſanctus Auguſtinus Lib. 2. de Doctrina Chriſtiana cap. 3. appellat *verba viſibilia*, T.3.p.1 quia nempe verborum vice funguntur, & verba poſſunt appellari, ſumpta p.20.D denominatione à nobiliori ſignorum genere, quod eſt verbum, ut docet ibidem ſanctus Auguſtinus. Quod quidem in Sacramento Matrimonii locum habere poteſt, cùm nempe qui contrahit matrimonium vocis uſu privatus, ſolo nutu conſenſum exteriùs demonſtrare valet, ſaltem in eorum opinione, qui mutuum conſenſum hujus Sacramenti formam eſſe affirmant. In Sacramento etiam Pœnitentiæ ſufficit ad illius materiam, ut confeſſio & contritio aliquo exteriori ſigno ſeu nutu declaretur: quapropter ſacramentalis abſolutio impendi ſolet moribundo qui ſubita vi morbi oppreſſus, voce confiteri non poteſt, ſed nutu aliquo aut geſtu ſuum de peccatis dolorem teſtatur.

Sapienter obſervat Dominicus Soto in 4. diſt. 1. q. 1. art. 6. *fidei eſſe Catholicæ, Sacramenta conſtare rebus & verbis, quod ſine manifeſta hæreſi*, inquit, *negari non poſſet*: quòd verò res materiæ, verba autem formæ nomine donentur, ex uſu dumtaxat Theologorum invaluiſſe, à quo recedere jam non licet, cùm ſit totius Eccleſiæ praxi approbatus & conſecratus.

Ab illo uſu recedunt Novatores, qui Sacramenti formam, non in verbis ipſis, ſed in virtute ſeu efficacia, & in ſignificatione tùm rerum, tùm verborum collocant. *Sacramenti materia*, ait Spalatenſis Lib. 5. de Republica Chriſtiana cap. 4. n. 10. *eſt actio ſenſibilis*; *forma verò, vis aliquo modo producendi gratiam ſeu efficaciter teſtandi*. Ita porro ſentiunt illi, quòd exiſtiment verba Sacramentorum promiſſionis eſſe ac concionis, unicè deſtinata ad fidem audientium excitandam.

Ex noſtris aliqui, quamquam ſenſu ab errore Novatorum longè alieno, dixere totum id quod in Sacramento ſenſibile eſt, ſive res ſit, ſive verbum, eſſe loco materiæ, ſignificationem verò eſſe loco formæ totius Sacramenti. Scilicet Sacramentum illi materialiter & ſubjectivè conſiderant, prout eſt ſignum quoddam totale ſenſibile compoſitum ex rebus & verbis: cùm autem ſigni veluti forma ſit ipſa ſignificatio, inde totius Sacramenti formam in ſignificatione poſitam eſſe dixere: non tamen negant illi quin verba ad elementum comparata, & verè conſecratoria ſint, & formæ rationem habeant. Audiatur eam in rem Maldonatus, da natura Sacramentorum parte 3. *Solet vulgò dici*, inquit, *Sacramentorum materiam eſſe res, formam verba, quod aliquo quidem modo verum eſt; ſi verò ſummo agamus jure, falſum*. Ed. Pariſ.1677 *Nam quemadmodum in re artefacta materia conſtat ex materia ſingularum partium*, p. 7. D *forma ex formis ſingularum; ſic in Sacramento (quod res quædam eſt artificioſa) neceſſe eſt, ut materia totius Sacramenti conſtet ex materia ſingularum partium, & forma ex forma. Singulæ autem partes Sacramenti, ſunt res & verba. In rebus, id quod videtur, eſt materia; ſignificatio, forma: in verbis id quod auditur, materia; ſignificatio, forma: Ergo in toto Sacramento, id quod videtur & auditur ſimul, id eſt, res & verba, materia; ſignificatio, quæ neque videtur, neque auditur, forma*. Quo loco non comparat Maldonatus unam Sacramenti partem cum altera, ſed omnes cum toto Sacramento; atque ſub ea conſideratione vult res & verba eſſe materiam, ſignificationem verò rerum & verborum, eſſe formam totius Sacramenti. Idem

Theolo-

Theologus agens de Sacramento Matrimonii q. 1. multùm laborat in aſſignanda materia & forma hujus Sacramenti, aſſeritque *non ita ſubtiliter in Sacramentis quærendam eſſe materiam & formam*; ac tandem concludit, *conjunctionem & ſocietatem externam viri & mulieris, eſſe materiam; ſignificationem verò eſſe formam Sacramenti Matrimonii*.

Quamquam verò hæc Maldonati & aliquorum recentiorum ſententia fidei Catholicæ non adverſetur, emendari nihilominus debet, judice Bellarmino de Sacramentis in genere Lib. 1. c. 18. quia non licet à communi & re-
Ed. Colon. 1615. T. 3. p. 3. cepto uſu loquendi Eccleſiæ recedere; Eccleſia autem res Sacramentorum materiam, verba autem formam appellare conſuevit.

Quærunt hìc nonnulli, utrum materia & forma dici poſſint partes componentes Sacramentum. Ratio dubitandi eſt, quòd partes illæ ſimul non uniantur, ſed aliquo intervallo temporis à ſe invicem ſeparentur, quod maximè patet in Sacramento Euchariſtiæ, quod perſeverat poſtquam verba conſecrationis effluxerunt.

Verùm facilè reponitur, id non obſtare quominus materia & forma dici poſſint partes componentes Sacramentum, ſaltem illud quod in uſu & actione tranſeunte poſitum eſt; ſufficit enim ad morale compoſitum, quale Sacramentum eſt, moralis unio partium, quæ fit, cùm una & eadem judicio prudentum cenſetur eſſe moralis actio, per quam materia & forma Sacramenti adhibetur; neque verò moroſiùs ac ſcrupuloſiùs hìc exigendum, ut eodem puncto mathematico temporis materia & forma ſimul conjungantur: moraliter iſtud æſtimari debet, non phyſicè aut mathematicè.

Specialis porro ac propria videtur eſſe ratio Euchariſtiæ, quæ ſola habet eſſe permanens, etiam poſtquam effluxere verba conſecrationis: ut conſecretur quidem neceſſaria ſunt verba, quæ ſunt veluti forma: at poſt conſecrationem perfectam, perſeverat Sacramentum, corpus ſcilicet & ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus panis & vini.

An quodlibet Sacramentum neceſſariò conſtare debeat rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma.

Quæſtio moveri poteſt de Sacramentis tùm veteribus tùm novis.

PRIMA CONCLUSIO.

Quodlibet Sacramentum ſeu veteris ſeu novæ Legis, conſtare neceſſariò debet rebus aliquibus tanquam materia.

Probatur: Quia quodlibet Sacramentum eſt ſignum ſenſibile; ergo neceſſe eſt res aliquas habeat externas & ſenſibiles, quibus tanquam materia componatur & in ſenſus incurrat.

SE-

Digitized by Google

SECUNDA CONCLUSIO.

Quodlibet veteris Legis Sacramentum neceſſariò verbis tanquam forma non conſtabat.

Probatur. Quia Gen. 17. ritus Circumciſionis; Exodi 12. ritus Agni Paſchalis; Levitici 8. ritus Conſecrationis Pontificum ac Sacerdotum deſcribuntur, abſque ulla præſcripta verborum ſolemnitate ac forma.

Neque obſtat quòd Levitici 4. 5. & 6. quædam ex mandato Dei preces adhibendæ ſint in ſacrificiis pro peccato. Quid enim inde? niſi hoc unum, in aliquibus cæremoniis Deum verba nonnulla obſervanda præſcripſiſſe, in aliis verò non præſcripſiſſe, pro ſua voluntate; neque enim alia hìc quærenda eſt ratio præter Dei voluntatem, quia in hujuſmodi rebus, tota ratio facti eſt voluntas facientis. In illis verò Sacramentis quæ ſine verbis perficiebantur, ipſa ſymboli ſeu ſigni exterioris ſignificatio, veluti formæ rationem induebat.

TERTIA CONCLUSIO.

Quodlibet Legis Evangelicæ Sacramentum neceſſariò conſtat rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma: ſive rerum nomine, elementum, aut ſubſtantiam, aut actiones quaſdam; & per verba, vocalia verba intelligas, aut aliquid ſimile ipſis æquivalens.

Probatur inductione ſingulorum noſtrorum Sacramentorum.

Baptiſmi materia eſt aqua; forma, invocatio Sanctiſſimæ Trinitatis: Matth. 28. v. 19. *Docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti.*

Confirmationis materia eſt manus impoſitio & unctio; forma, oratio. Act. 8. v. 15. & 17. *Oraverunt pro eis ..... tunc imponebant manus ſuper illos.* De unctione 2. Corinth. 1. v. 21. & 22. Apoſtolus ait: *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus; qui & ſignavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus.* Quæ verba de interna unctione per gratiam multi interpretantur, rectè quidem, at non excludit Apoſtolus externam olei unctionem quæ interioris ſignum ac ſymbolum eſt: imò ad eam illum alludere eo veriſimilius videtur, quòd vel à primis Eccleſiæ temporibus, unctionem olei in Sacramento Confirmationis uſurpatam fuiſſe certiſſimis monumentis teſtatum habeamus; cui unctioni correſpondet quædam verborum formula, quæ cum oratione integram & completam hujus Sacramenti formam perficit.

Euchariſtiæ materia eſt panis & vinum; forma, hæc verba, *Hoc eſt corpus meum. Hic eſt calix ſanguinis mei.* Matth. 26. v. 26. *Accepit panem, & benedixit ....& ait: Hoc eſt corpus meum.* Et de calice; *Hic eſt ſanguis meus, &c*

Pœnitentiæ materia remota, ſunt peccata; proxima, pœnitentis actus, contritio, confeſſio & ſatisfactio: forma verò, verba quibus Sacerdos abſolvit à peccatis. Joan. 20. v. 22. & 23. *Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Digitized by Google

Ex quibus verbis ſemper intellexit Eccleſia, datam eſſe à Chriſto Sacerdotibus auctoritatem dimittendi peccata per verum ac propriè dictum Sacramentum Pœnitentiæ: quæ auctoritas exerceri non poteſt, niſi ex prævia pœnitentis confeſſione, & ſubſequente abſolutione Sacerdotis, ut fuſiùs ſuo loco oſtendemus.

Unctionis extremæ materia, eſt olei unctio; forma, oratio. Jac. 5. v. 14. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ; & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.*

Ordinis materia, eſt manus impoſitio; forma, oratio. Act. 6. v. 6. de Ordinatione Diaconorum dicitur: *Hos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus.*

Matrimonii denique materia, rectè poteſt aſſignari aut mutua corporum traditio, aut mutuus contrahentium conſenſus; forma verò, aut acceptatio mutua, aut verba Sacerdotis, pro varia ea de re Theologorum opinione. Epheſ. 5. v. 31. *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ; & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia.*

Verùm de materia & forma uniuſcujuſque Sacramenti commodiùs ac fuſiùs, cùm de ſingulis diſputabimus.

Concluſionem noſtram confirmat Decretum Eugenii IV. jam citatum, ubi ait, *omnia Sacramenta tribus perfici, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi quod facit Eccleſia; quorum ſi aliquod deſit, non perfici Sacramentum.* Illud verò ſine quo Sacramentum perfici non poteſt, haud dubiè abſolutè neceſſarium eſt.

To. 13. Conc. p. 535. A.

Tam illud certum & exploratum omnibus Chriſtianis ſemper fuit, ut dæmon divinitatis æmulator, in Sacrificiis idolorum, ac Gentilium myſteriis eaſdem ferè res eoſdemque ritus imitatus fuerit, quos à Chriſtianis in ſuorum Sacramentorum uſu obſervari noverat. *Dæmon*, inquit ſanctus Auguſtinus Lib. 4. de Trinitate cap. 10. *fallaciarum regnum exercet ...... & animas deceptas illuſaſque præcipitat .... pollicens etiam purgationem animæ per eas quas τελετάς appellant, transfigurando ſe in Angelum lucis per multiformem machinationem in ſignis & prodigiis mendacii.*

To. 8. p. 819. A. B.

P. 216. D.

Tertullianus Lib. de Præſcriptionibus cap. 40. *Diaboli*, inquit, *partes ſunt intervertendi veritatem, qui ipſas quoque res Sacramentorum divinorum, idolorum myſteriis æmulatur. Tingit & ipſe quoſdam, utique credentes & fideles ſuos: expoſitionem delictorum de lavacro repromittit; & ſi adhuc memini, Mithra ſignat illic in frontibus milites ſuos: celebrat & panis oblationem, & imaginem reſurrectionis inducit, & ſub gladio redimit coronam. Quid? quòd & Summum Pontificem unius nuptiis ſtatuit? Habet & virgines, habet & continentes.*

S. Juſtinus Apol. 2. pro Chriſtianis, refert Gentiles ad imitationem Chriſtianorum ſuis in Sacrificiis panem & calicem offerre verbis *etiam quibuſdam additis.* Et paulò antè narrat, quomodo dæmones in abominandis Paganorum Myſteriis Chriſtianorum Baptiſma imitati fuerint. *Porrò*, inquit, *lavationem hanc cùm audiſſent dæmones per Prophetam promulgatam, ut & ingreſſuri in delubra eorum, & acceſſuri ad illos, atque Libationi-*

Ed. Pariſ. 1615. p. 98. C. p. 94. E.

bus &

bus & adipis nidoribus offerendis operaturi, ſeipſos aquæ aſperſione luſtrarent, effecerunt. Quin ut toto quoque corpore lavarentur prodeuntes, priuſquam ad templa, ubi illi collocati ſunt, veniant, inſtinctu & opera ſua curant. Nam & illud, quòd ſana eorum ingredientes, calceos deponunt, & cultores eorumdem idem facere Sacerdotes jubent, per initiationem ejus inſtituerunt quod Moſæ Prophetæ, quem diximus, accidit.

Hoc ipſum de luſtrationibus ac lotionibus Paganorum ad imitationem noſtram factis, teſtatur Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 5. *Sed enim*, inquit, *Nationes extraneæ ab omni intellectu ſpiritualium poteſtatum eadem efficacia idolis ſuis ſubminiſtrant: ſed viduis aquis ſibi mentiuntur. Nam & ſacris quibuſdam per lavacrum initiantur, Iſidis alicujus aut Mithræ. Ipſos etiam Deos ſuos lavationibus efferunt.* P. 225. D.

Quamdam etiam peccatorum confeſſionem exigebant ab eo qui initiandus erat. Conſtat ex Plutarcho in Apophtegmatis, ubi narrat Antalcidam, cùm erat initiandus, à Sacerdote fuiſſe interrogatum, cujus maximi peccati eſſet ſibi conſcius. Notum eſt Neronem, poſt occiſam matrem, auſum non fuiſſe accedere ad ſacra Eleuſinia: adeo nempe vel ipſis Gentilium animis altè inſederat, nonniſi pura conſcientia ad Deorum Sacra eſſe accedendum. Hinc ſolemnis illa apud ipſos formula, *Procul hinc, procul ite prophani*: qua certè agendi ratione Chriſtianos imitabantur, apud quos ſeverè cautum ſemper fuit, ne quis indignus abſque prævia per Sacramentum Pœnitentiæ purgatione, ad ſacram Menſam auderet accedere. *Nolite*, dicebat Chriſtus Matth. 7. v. 6. *ſanctum dare canibus*.

Quin & prævios illos inſtructionis ac purgationis gradus, quos & Catechumeni ante Baptiſmum, & pœnitentes ante abſolutionem ex more Chriſtiano percurrebant, Gentiles utcunque adumbraſſe, & erga eos quos Sacris ſuis initiabant, obſervaſſe videntur. *In Sacris*, ait Olympiodorus in Phædone Platonis, *præcedebant publicæ purgationes; deinde has excipiebant aliæ reconditiores: poſt has aggregationes, tum ſequebantur initiationes; ad extremum Epoptiæ*, id eſt, Sacrorum omnium plena participatio. Nihil enim aliud in Sacris ulterius erat, quàm ut fieret aliquis Epopta, id eſt, juxta vim nominis, teſtis oculatus; quia tunc apertè Myſteria contemplari licebat. Hoc ipſum de Valentinianis refert Tertullianus in Libro quem adversùs eos ſcripſit cap. 1. *Diutiùs*, inquit, *initiant, linguam conſignant, cùm Epoptas ante quinquennium inſtituunt, ut opinionem ſuſpendio cognitionis edificent.* Dial. apud Pl. de anima. P. 250. A.

Denique, quod Chriſtianis ſolemne erat ut Myſteria ſua ſilentio prememerent, nec coram prophanis aperirent, ipſi quoque Gentiles religiosè obſervabant, apud quos ſeverè puniebantur, qui non initiati ſe Sacris immiſcere auſi fuiſſent. Narrat ea occaſione Livius Lib. 31. duos juvenes tanquam ob infandum ſcelus miſerè trucidatos fuiſſe, quòd cùm initiati non forent, Templum Cereris per initiorum dies imprudentes cum cæteris ingreſſi, abſurdè quædam de Sacris fuiſſent percunctati.

Syneſius Libro de Providentia Sect. 2. de ſilentio Myſteriis debito dicebat: *Tam is qui oſtenderit, quàm qui viderit, in offenſionem numinis incurrit. Ac Bœotorum narrationibus proditum eſt, eum qui Bacchi Orgya temerè irrumpens inſpexerit, repentè laniari. Etenim ignoratio Sacris addit auctoritatem: propterea noctu Myſteria committuntur.* Ed. Paris. 1640 p. 124. B

Atque hæc, occaſione rerum & verborum quibus noſtra perficiuntur Sacramenta, enarranda nobis fuere, ut pateat quàm falsò Celſus apud Origenem, & alii nonnulli poſt ipſum affirmaverint, omnes ferè Chriſtianorum ritus à Gentilibus per imitationem dimanaſſe: quam opinionem fusè refellit Origenes Lib. 6. contra Celſum. Imò potius Paganorum ritus ac fabulæ ex Judæorum Myſteriis ac Hiſtoriis inverſis & depravatis, ſacrilega æmulatione originem traxere: *Omnia enim adversùs veritatem*, verè ait Tertullianus Apolog. cap. 47. *de ipſa veritate conſtructa ſunt, operantibus æmulationem iſtam ſpiritibus erroris*. P. 37. B.

An & quomodo materiæ & formæ Sacramentorum ſint à Chriſto Domino fixæ ac determinatæ.

Aliquæ Sacramentorum res in Scripturis non expreſſæ.

Nonnulla in aliquibus Sacramentis ſigna ſeu ſymbola & verba uſurpantur, quorum nulla extat in Scripturis mentio; imò quæ aut Eccleſia Græca nuſquam, aut Latina non ſemper adhibuit. V. g. nulla in Scripturis mentio unctionis Chriſmatis, & iſtorum verborum, *Signo te ſigno crucis*, ubi de Sacramento Confirmationis, quod per ſolam manus impoſitionem & orationem datum ab Apoſtolis legimus Act. 8. Nulla pariter mentio inſtrumentorum, & iſtorum verborum, *Accipe poteſtatem &c.* in ſacris Miniſtrorum Ordinationibus perficiendis: imò nullus unquam eorum uſus apud Græcos; apud Latinos verò, etſi antiquus, non tamen perpetuus & uniformis fuit.

Atque hinc duplex inter Theologos nata controverſia: prima, an hujuſcemodi materia & forma ſit Sacramento eſſentialis, an accidentalis dumtaxat aut integrans. Secunda, an & quomodo Chriſtus Dominus ſingulorum Sacramentorum materiam & formam determinaverit. Seposita jam priori quæſtione, quæ ſuo proprio loco ſervanda eſt, de poſteriori dumtaxat hìc agemus, cui prima locum & ortum dedit.

Res Sacramentorum duplici modo determinari poſſunt, in genere & ſpecie.

Obſervandum autem primò, res & verba Sacramentorum duobus modis à Chriſto Domino determinari potuiſſe, in genere ſcilicet & in ſpecie: in genere quidem, ſi tantùm præſcripſit aſſumendum eſſe ſignum aliquod exterius, aptum & idoneum ad finem inſtituti Sacramenti ſignificandum; Eccleſiæ verò poteſtatem fecerit tale ſignum eligendi ac determinandi. In ſpecie verò, ſi ipſemet Chriſtus ſignum illud notaverit ac determinaverit, impoſita lege eo ſemper utendi: v. g. aqua in Baptiſmo; pane & vino in Euchariſtia. Quod de rebus ſeu materia Sacramentorum, idem de verbis, quæ formæ rationem habent, planè dicendum: quocunque autem modo ea per Chriſtum determinata fuiſſe dixeris, quoad ſenſum dumtaxat ac ſignificationem, ſeu, ut ajunt, formaliter, non verò quoad ſonum & idioma, ſeu materialiter determinata ſunt; quocunque enim idiomate collatus Baptiſmus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ratus ac validus eſt.

Materia Sacramentorum alia phyſica, alia moralis. Quid inter eas diſcriminis.

Obſervandum 2. Sacramentorum noſtrorum materiam, aliam in re quadam ſeu ſubſtantia phyſica conſiſtere, qualis eſt aqua Baptiſmi, oleum Confirmationis, panis & vinum Euchariſtiæ &c. aliam in actione quadam morali, quales ſunt actus pœnitentis in Sacramento Pœnitentiæ, qualis conſenſus mutuus contrahentium in Sacramento Matrimonii. Iſtud autem diſcriminis eſſe obſervant Theologi, inter materiam Sacramenti phyſicam & mo-

& moralem, quòd phyſica nullatenus pendeat à legibus Eccleſiæ, ut rata ſit, ac verum efficiat Sacramentum: è contra, moralis his legibus ſubjaceat, ita ut ſi obſervatæ illæ non fuerint, nullum & irritum ſit Sacramentum. V.g. poſt receptum Decretum Concilii Tridentini irritantis matrimonia clandeſtina, mutuus contrahentium conſenſus clanculum & contra Eccleſiæ leges datus nullus eſt, ac irritum facit matrimonium: non quòd mutetur materia Sacramenti à Chriſto inſtituta, ſed quòd perſonæ inhabiles reddantur ad contrahendum.

Conſentiunt omnes inter ſe Scholæ Magiſtri, Chriſtum Dominum aliquorum Sacramentorum materiam & formam in ſpecie aſſignaſſe ac determinaſſe, puta Baptiſmi & Euchariſtiæ; cæterorum verò ſaltem in genere.

Hoc unum igitur in dubium & controverſiam adducitur, utrum, non tantùm in genere, ſed etiam in ſpecie ſingulorum omnium Sacramentorum res & verba Chriſtus Dominus per ſeipſum determinaverit: affirmant aliqui, negant alii. *Duplex opinio.*

Qui affirmant, his ducuntur momentis,

I. Quia nullum eſt ex ſeptem novæ Legis Sacramentis, cujus ſufficiens non occurrat in Scripturis expreſſa materia & forma: quod quidem, inductione facta, demonſtrant locis Scripturæ Concluſione 3. præcedenti citatis. Quidquid ergo ad hanc materiam & formam ex Eccleſiæ uſu aut præcepto temporis lapſu acceſſit, illi revocant ad partem Sacramenti accidentalem, aut integrantem, nullatenus verò ad ſubſtantialem & eſſentialem. Ita ſentiunt de unctione Chriſmatis in Confirmatione, & porrectione inſtrumentorum cum verbis adjunctis in ſacris Miniſtrorum Ordinationibus. *Affirmantis momēta.*

II. Quia Chriſtus Dominus immediatè ac per ſe omnia & ſingula Legis Evangelicæ Sacramenta inſtituit. Doctrinam hanc colligunt ex Conc. Trid. ſeſſ.7. can.1. quam nos ipſi inferiùs propugnabimus. Atqui ſi Eccleſiæ poteſtatem feciſſet ſpeciatim determinandi materiam & formam Sacramentorum, non immediatè, nec per ſe, ſed mediatè ac per Eccleſiam, ea Sacramenta inſtituiſſe dicendus foret: qui enim partes Sacramenti eſſentiales inſtituit, is certè Sacramentum ipſum inſtituere dicitur.

III. Concilium Tridentinum ſeſſ.21. c.2. docet, *hanc poteſtatem perpetuò in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione ſalva illorum ſubſtantia, ea ſtatueret vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum & locorum varietate magis expedire judicaret*. Opponit eò loci Concilium, ſubſtantiam Sacramentorum ritibus ac cæremoniis quæ in eorum diſpenſatione obſervantur: ritus quidem illos ab Eccleſia ſtatui ac mutari poſſe, ſubſtantiam verò non poſſe, ſatis apertè declarat. Porrò ſi Eccleſiæ datum eſſet, in ſpecie determinandi eſſentiales Sacramenri alicujus partes; ſi pro rerum, temporum ac locorum varietate, varias aſſumere poſſet, mutationi profectò ſubjacerent partes ſubſtantiales Sacramenti, perinde ac ritus & cæremoniæ: qua enim libertate potuiſſet Eccleſia hanc vel illam materiam aut formam præſcribere, potuiſſet & mutatis circumſtantiis immutare, alia ſubrogata in locum prioris; & ita ſalva ſemper & integra non remaneret Sacramenti ſubſtantia, contra expreſſam Concilii Tridentini doctrinam. Et verò, inquiunt, ſi porrectio inſtrumentorum v.g. pertinet ad ſubſtantiam ſacrarum Ordinationum, *To. 14. Conc. p. 846.D.*

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

cùm hæc ab Eccleſia uſurpata ſemper non fuerit, omnino neceſſe eſt fateri, ad ſubſtantiam ſacræ Ordinationis de novo aliquid acceſſiſſe; adeoque mutatam illam fuiſſe, non quidem per detractionem ritus antiqui, ſed per additionem novi.

Addunt denique, eſſe de dignitate Sacramentorum, ut ſubſtantialis eorum ritus conſtans ſit, perpetuus ac uniformis: talem verò eſſe, ſi in iis reponatur rebus, quas aſſignat Scriptura, ubi de illis mentionem facit; ſecùs verò, ſi in iis, quas varius Eccleſiæ uſus, varia diſciplina diverſis temporibus invexit: quæ certè, pro reverentia & obedientia quæ Eccleſiæ debetur, religiosè obſervari quidem debent, non ut ſubſtantiales, ſed ut accidentales aut integrantes Sacramenti partes.

Opinio negans qua ratione nitatur. Qui ex adverſo exiſtimant; non in ſpecie, ſed in genere dumtaxat Chriſtum Dominum aliquorum Sacramentorum res & verba determinaſſe, Eccleſiæ ſuæ data libertate ea ſpeciatim aſſignandi, ii hac una maximè ratione moventur, quòd ſubſtantialis Sacramenti veritas inter tam diverſam ac diſcrepantem Eccleſiarum praxim, aliter ſalvari ac vindicari non poſſit. Nonnulla ſiquidem, ut jam obſervavimus, in perficiendis Sacramentis uſurpat Eccleſia tanquam eſſentialia, quorum tamen in Scripturis nulla prorſus mentio, quorum varius eſt in Eccleſia Græca & Latina uſus, imò nec in ipſa quidem Latina ſemper conſtans ille fuit ac uniformis; talis eſt imprimis porrectio inſtrumentorum in ſacris Ordinationibus, cujus nulla in Scripturis mentio, nullumque in Eccleſia Latina veſtigium deprehenditur ante decimum vel duodecimum Eccleſiæ ſæculum: quomodo igitur in hac varietate ſtabit veritas ſubſtantialis Sacramenti, niſi dixeris, Chriſtum Eccleſiæ permiſiſſe, ut quas idoneas judicaret, res Sacramentorum ſeligeret ac determinaret?

Supponit hæc opinio & unctionem Chriſmatis, & porrectionem inſtrumentorum ad ſubſtantiam Sacramenti Confirmationis & Ordinis pertinere; de quibus aptus non eſt hic dicendi locus.

Ad momenta verò prioris ſententiæ reponunt.

Reſpõſio ad momẽta primæ opinionis. I. non omnia quæ ad Sacramenta pertinent, in Scripturis expreſſa eſſe, ſed multa ex Traditione conſtanti & perpetua dimanaſſe, quæ ad ſubſtantiam Sacramentorum ſunt pariter revocanda.

II. Rectè iſta duo conciliari, Chriſtum immediatè ac per ſe omnia Sacramenta inſtituiſſe, ac Eccleſiæ ſuæ poteſtatem feciſſe nonnullorum Sacramentorum res & verba ſpeciatim determinandi; quia ad hoc ſatis eſt quòd Chriſtus & rebus ab Eccleſia ſelectis vim & efficaciam dare promiſerit; & quòd ipſam formalem ſignificationem ſigni ab Eccleſia materialiter determinati, per ſeipſum inſtituerit: hoc eſt, effecerit ut tale ſignum, v.gr. porrectio inſtrumentorum, efficaciter ſignificet ſpiritualem aliquam poteſtatem datam ei qui ſacram Ordinationem percipit.

III. Reſpondent, ſalvam ſemper remanere Sacramenti ſubſtantiam, quæcunque ſit in ritu, quo perficitur, varietas, & diſcrepantia, quia nempe idem ſemper quoad ſubſtantiam Sacramentum remanet, cùm ſervatur Chriſti inſtitutio; ſervatur autem, cùm Eccleſia, pro conceſſa ſibi libertate, juxta ſponſi ſui mentem aſſumit ſignum aliquod idoneum ad finem Sacra-

cra-

Digitized by Google

cramenti exprimendum: quapropter, etſi ſignum illud materialiter ſpectatum, ſit diverſum, formaliter tamen idem eſt, quod ſufficit ut ſalva & integra remanere dicatur Sacramenti ſubſtantia.

IV. Reſpondent, non aliam in præſenti argumento quærendam eſſe congruam rationem, quàm voluntatem Chriſti inſtituentis Sacramenta, qui voluit ut Eccleſia nonnullas res & verba eorum in ſpecie determinaret.

En momenta quibus utraque ſententia innititur. Utraque ſuos habet Catholicos defenſores, utramque probabilem judicamus: quam quiſque voluerit eligat & ſequatur; modò tamen expendat priùs, quam partem amplecti maluerit circa materiam & formam adæquatam & totalem tùm Confirmationis, tùm Ordinis: inde enim veluti præjudicatam & præformatam habebit circa præſentem noſtram quæſtionem ſententiam.

De his etenim ſolummodo duobus Sacramentis, ut jam innuimus, dubium movetur; an ſcilicet in Confirmatione præter manuum impoſitionem & orationem, unctio Chriſmatis cum forma ei correſpondente; & in ſacra Ordinatione pariter præter impoſitionem manuum & orationem, porrectio inſtrumentorum cum verbis adjunctis, materiæ & formæ ſubſtantialis rationem habeant, an tantùm accidentalis ſeu integrantis. Prior ſententia Hæreticis in re noſtra ſacramentaria peccantibus preſſiùs confutandis eò videtur aptior, quòd eam dumtaxat utrique Sacramento materiam & formam aſſignat, de qua in Scripturis mentio habetur. Altera verò commodior vendicandæ ac ſimul conciliandæ in utraque Eccleſia Græca & Latina eorumdem Sacramentorum veritati; iis nimirum pro materia & forma eſſentiali aſſignatis, quæ Eccleſia longo & conſtanti uſu adhibuit. Quæſtionem hanc in ſuſpenſo Eccleſia hactenus reliquit, ac Scholæ diſputationi permiſit; pendente autem illo dubio, ea omnia religiosè obſervanda quæ obſervat Eccleſia, & cautè ſupplendum, ſi quid fortè omiſſum fuerit.

An & quæ mutatio, ſive in materia, ſive in forma, Sacramentum nullum & irritum efficiat.

Duplex generatim hìc mutatio diſtinguenda: una ſubſtantialis, accidentalis altera. Qua in re hæc generalis ac certa eſt regula omnem ſcilicet mutationem ſubſtantialem, ſeu materię, ſeu formę, nullum & irritum reddere Sacramentum.

Subſtantialis eſt mutatio materiæ, cùm non remanet eadem, vel quoad ſpeciem phyſicam, vel quoad uſum humanum & communem. Baptizet v.g. aliquis in vino, aut in aqua ex floribus expreſſa, aut in alio quocunque liquore qui non ſit vera, naturalis & elementaris aqua, mutat ſpeciem phyſicam materiæ Sacramenti Baptiſmatis, nec conſequenter verè baptizat: pariter congelatam aquam adhibeat, aut in perficienda Euchariſtia, loco panis, maſſam non coctam, nullum etiam erit Sacramentum. Quid ita? quia recepto ac communi uſu, nec aqua congelata ſit lotio, nec maſſa nondum cocta nutritio. E contra baptizet in aqua calida vel frigida, maris vel fontis, benedicta vel non benedicta; panem azimum vel fermentatum conſecret, perinde eſt ad veritatem ſubſtantialem Sacramenti Baptiſmi & Euchariſtiæ, quia mutatio illa materiæ prorſus accidentalis eſt, quæ Sacramento non officit.

Digitized by Google

Subſtantialis verò eſt mutatio formæ, cùm idem non remanet verborum ſenſus. Non in ſono quippe, ſed in ſenſu ac ſignificatione potiſſimùm vis verborum poſita eſt; nec alia re meliùs Veteres æſtimabant an verus, an falſus eſſet Baptiſmus datus ab Hæreticis, quàm ſi ſenſum verborum Chriſti quibus Baptiſma perficitur retinuiſſent, vel adulteraſſent.

Quæcunque autem ſit mutatio, ſive ſubſtantialis, ſive accidentalis, cautè fugienda eſt, quæ culpa carere non poteſt, & quidem graviſſima, ſi mu-
Ed.vet. tatio ſubſtantialis fuerit. *Oportet enim*, ait ſanctus Baſilius Lib. de Spiritu
T.2. p. ſancto, c.12. *inviolabilem manere traditionem ..... ut quidquam addere aut*
170.A. *detrahere planè ſit ab æterna vita excidere. Proinde ſi in Baptiſmo ſeparare Spiritum à Patre & Filio, ut periculoſum eſt baptizanti, ita Baptiſmum accipienti*
P.229. *inutile. Lex tingendi impoſita eſt*, ait Tertull. Lib. de Baptiſmo c. 13. *&*
D. *forma præſcripta. Ite, docete nationes, tingentes eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Graviter etiam peccat Miniſter, qui non obſerva-
To. 14. to ritu Eccleſiæ, accidentalem invehit mutationem. *Si quis enim dixerit*,
Conc. p. 177. E. ait Conc. Trid. ſeſſ.7. Can.13. *receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe, anathema ſit.*

Obſervant hìc Theologi, mutationem faciliùs in verba obrepere, & quidem variis modis.

Primus eſt per ſimplicem mutationem, quæ triplex fingi poteſt: ratione ſcilicet vel idiomatis, vel ſynonimæ alicujus vocis, vel modi indicativi pro imperativo, aut abſoluti pro deprecativo, aut vice verſa.

Prior mutatio accidentalis prorſus eſt, ac planè indifferens ad ſubſtantiam Sacramenti: quocunque enim idiomate ſeu lingua perficiatur, ſi ſervatur integra Chriſti inſtitutio, ratum eſt Sacramentum. Senſu quippe, non ſono, verba ſacramentalia operantur; ſenſus autem idem occurrit in diverſo idiomate. Abſit autem à publico Sacramentorum Miniſtro, ut in eorum adminiſtratione alio utatur ſermone, quàm qui publico & communi Eccleſiæ uſu receptus eſt.

Altera mutatio quæ fit unius vocis in aliam ſynonimam & ejuſdem ſignificationis, accidentalis pariter eſt: ut ſi quis v.g. diceret, *Ego te abluo*, *lavo, vel tingo*, loco; *Ego te baptizo.* Non ita eſſet, ſi aliud verbum ſubſtitueret aut diverſæ ſignificationis, aut non æquè diſtinctæ & claræ ac eſt ſignificatio verborum quibus Eccleſia utitur: v.g. ſi quis diceret, *Te mundo, purgo, vel refrigero in nomine Patris &c.* ſubſtantialis foret mutatio, quia mundatio ſeu purgatio peccatorum ſignificari hoc in Sacramento debet per modum ablutionis. Si quis nomine collectivo baptizaret in nomine Trinitatis, nullus eſſet Baptiſmus, quia juſſi ſumus baptizare in clara & diſtincta invocatione Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: nomen verò collectivum Trinitatis confusè tantùm & indiſtinctè tres divinas perſonas exprimit.

Sapienter hìc monet Dominicus Soto in 4.diſt.1. q.1. Articulo 8. neceſſe eſſe ut ſignificatio vocis in quam fit mutatio, publica ſit & communi impoſitione recepta: neque enim privatorum eſt ad arbitrium ſignificationem verbis imponere.

Denique mutatio verbi ratione modi indicativi vel imperativi, abſoluti

vel

Digitized by Google

vel deprecativi, accidentalis pariter eſt, nec nocet integritati Sacramenti. Sic Latini verbo indicativo dicunt, *Ego te baptiſo*: Græci autem *Baptiſatur, vel baptiſetur talis*. In Sacramento etiam Pœnitentiæ, Latini verbis abſolutis, Græci deprecativis utuntur: utrobique autem verus eſt Baptiſmus, vera abſolutio ſacramentalis, quia idem eſt quoad ſubſtantiam verborum ſenſus.

Secundus modus mutationis verborum fit per ſimplicem corruptionem. Talis fuit corruptio, de qua conſultus olim fuit Zacharias Summus Pontifex. *Quidam ſcilicet Sacerdos qui latinam linguam penitus ignorabat, neſcius latini eloquii, infringens linguam dicebat*: *Baptiſo te in nomine Patria & Filia & Spiritu ſancta*. Sic baptiſatos iterum baptiſari juſſerat Bonifacius Epiſcopus: Summus verò Pontifex data ad eum Epiſtola, quam refert Gratianus de Conſecratione diſt. 4. cap. *Retulerunt* 86. & extat Tom. 6. Conc. reſpondet: *Si ille qui baptiſavit, non errorem introducens aut hæreſim, ſed pro ſola ignorantia Romanæ locutionis infringendo linguam, ut ſuprà fati ſumus, baptiſans dixiſſet, non poſſumus conſentire ut denuo baptiſentur*. P. 1505. D.

Duo hac reſponſione inſinuat Summus Pontifex: primum, per corruptionem in pronuntianda forma, ſive ſit ex ignorantia latini ſermonis, ſive ex vitio ſeu eliſione linguæ, non deſtrui veritatem Baptiſmatis. Quod intelligo, modò ſenſus verborum ex communi audientium judicio integer maneat, qualis præſumitur fuiſſe ſenſus illius Sacerdotis de quo loquitur Summus Pontifex. Si enim ſenſus legitimus deſtrueretur, quacunque tandem de cauſa, non perficeretur Baptiſmus. Alterum, per corruptionem quæ fit animo introducendi errorem vel hæreſim, nullum reddi Sacramentum; iſtud enim contrario ſenſu videtur inferri ex verbis Pontificis: quippe ſi corruptio formæ facta ſine intentione errorem introducendi non nocet ſubſtantiæ Sacramenti, à contrario nocet ubi eſt intentio introducendi errorem. Cujus quidem rei rationem reddit S. Thomas 3. parte q. 60. ar. 8. in corpore, *Quia non videtur quòd ille intendat facere id quod facit Eccleſia*. Sanctus igitur Doctor nullum tunc cenſet Sacramentum, non quidem ex defectu formæ, ſed ex defectu intentionis debitæ in Miniſtro.

Suares in 3. p. q. 60. ar. 8 ſect. 1 4. & 5. Vaſqu. ib. ad q. 60. ar. 8. diſ. 129. c. 6. & 7. Iſambertus de Sacr. in gen. ad qu. 60. diſp. 7. ar. 2. 3. 4. 5. & 6. To. 2. p. 134. C. D.

Atque occaſione hujuſce poſtremi capitis quod ex reſponſo Zachariæ deducitur, prolixè diſputant recentiores Scholaſtici, de veritate Sacramenti cujus forma eo fine corrumpitur, ut error vel hæreſis inducatur: eorum ſententia ad hæc capita revocari poteſt.

I. nullo errore interiori, quicunque ille ſit, violari veritatem Sacramenti quod ritu legitimo celebratur. Ita expreſsè S. Auguſtinus Lib. 4. de Baptiſmo contra Donat. cap. 15. *Jam ſatis oſtendimus*, inquit, *ad Baptiſmum, qui verbis Evangelicis conſecratur, non pertinere cujuſquam vel dantis vel accipientis errorem, ſive de Patre, ſive de Filio, ſive de Spiritu ſancto aliter ſentiat, quàm cœleſtis doctrina inſinuat*.

II. errore, qui exteriùs manifeſtatur, nec invertit legitimum verborum ſenſum, Sacramenti ſubſtantiam non deſtrui, quæcunque tandem ſit privata intentio Miniſtri pro errore inducendo. Ratio eſt, quia privata intentio Miniſtri nocere non poteſt generali Eccleſiæ intentioni, per quam illa præſumitur velle facere id quod facit Eccleſia. Sit v. g. Græcus aliquis,

quis, qui iſta Baptiſmi forma apud ſuos recepta, *Baptizatur*, vel *baptizetur talis*, eo utatur animo, ut velit modum baptizandi Latinorum invalidum eſſe; aut qui iſtis verbis Euchariſticis, *Hoc eſt corpus meum*, hæc addat tanquam eſſentialia, *quod pro vobis tradetur*; aut fermentatum panem ſic adhibeat, ut declaret azymum inſufficientem eſſe, profectò ille validè baptizat, & conſecrat Euchariſtiam; quia error, quo laborat, intactam & integram relinquit Sacramenti ſubſtantiam.

III. denique, cùm ex corruptione formæ verborum ſenſus aut apertè corrumpitur, aut ambiguus ſaltem redditur, ex ipſa intentione Miniſtri volentis errorem vel hæreſim inducere, ambiguus ſenſus ad perverſum determinatur, & tunc judicatur eſſe ſubſtantialis corruptio, cum qua non ſtat ſubſtantia Sacramenti. V.g. baptizat quis in nomine Matris, Filii, & Spiritus ſancti; corruptio eſt manifeſta, & apertè contraria ſenſui verborum Chriſti; baptizat verò in nomine Patria, & Filia, & Spirit. ſancta; ſenſus poteſt eſſe ambiguus. Si ex circumſtantiis ac judicio audientium corruptio hæc fiat ex ignorantia latini ſermonis, aut eliſione linguæ, mutatio eſt accidentalis; ſi verò fiat ex intentione inducendi errorem, nempe in Deo quamdam eſſe perſonam generis feminini, filiam, non filium, corruptio eſſentialis eſt, nec poteſt compati cum ſenſu verborum quibus voluit Chriſtus Baptiſmum perfici; atque hoc ſenſu intelligenda videtur reſponſio ſuprà memorata Zachariæ: quo caſu nullum eſt Sacramentum, non modò ex defectu debitæ intentionis Miniſtri, ſicut innuit ſanctus Thomas, ſed etiam ex defectu veræ ac legitimæ ſignificationis in forma verborum. Si quis pariter Lutheranus in conſecranda Euchariſtia diceret, *Hic eſt corpus meum*; ambiguus foret ſenſus. Si enim particulam, *Hic*, adverbialiter ſumeret, innuens Chriſtum hìc, ſicut & in cæteris aliis locis per ubiquitatem, ut ajunt, eſſe præſentem, non verò præſentem fieri vi pronominis demonſtrativi, *Hoc*, & aliorum verborum, profectò irrita foret conſecratio, eo quòd non ſervaretur ſenſus verborum Chriſti: non ita ſi particulam, *Hic*, ex ignorantia vel lapſu linguæ, maſculinum pro neutro uſurpans, loco pronominis, *hoc*, pronuntiaret, nullum habens in animo perverſum conſilium. Ambiguus autem dictionis alicujus ſenſus judicatur, vel ex proprietate verborum, quæ non ſervatur, vel ex communi uſu, à quo receditur, vel ex circumſtantiis perſonæ ſeu Miniſtri, qui vel ſuſpectus eſt, vel non.

Tertius mutationis verborum modus fit per additionem quæ ſenſum verborum Chriſti aut corrumpit, aut integrum ſervat. Si prius, irritum eſt Sacramentum; ſi poſterius, firmum, ac ratum. In exemplum prioris additionis ſit hæc forma baptizandi quam Eunomiani uſurpabant, referente S.Epiphanio hæreſi 76. *Baptizo te in nomine Dei increati, & Filii creati, & Spiritus ſanctificantis à creato Filio creati*. Vel iſta qua utebantur Marcitæ, teſte S.Irenæo Lib.1. cap.21. aliàs 18. *In nomine ignoti Patris univerſorum, in veritate matre omnium, in eo qui in Jeſum deſcendit, in unione ac redemptione & communione virtutum*.

Edit. Pariſ. 1622. T. 1. p. 922. B. *Edit. nova p.* 95. *col.* 1.

Nemo ſanè hìc recognoſcit formam baptizandi quam Chriſtus præſcripſit Matth.28. *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*: quibus certè verbis exprimitur æqualitas & conſubſtantialitas trium divinarum perſonarum. Propter adulteratam iſtam à Pau-

lia-

Digitized by Google

lianiſtis Baptiſmi formam, juſſit Synodus Nicæna I. generalis anno 325. Can. 19. eos, ſi ad Eccleſiam redirent, rebaptizari. Si quis pariter diceret, *Baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, & beatæ Virginis*, verè non baptizaret; quia hæc additio formæ ſenſum adulterat, quâ nempe innuitur, B.Virginem in auctoritate ac poteſtate æqualem eſſe perſonis divinis; hoc enim importat iſta formula loquendi, *In nomine &c.* qui profectò ſenſus à Catholica fide longè alienus eſt. S.Thomas 3. p. q.60. articulo 8. in corpore ait; quòd ſi iſthæc additio, *& B.Virginis, ſic intelligatur, non quaſi nomen beatæ Virginis aliquid operetur in Baptiſmo, ſed ut ejus interceſſio proſit baptizato ad conſervandam gratiam baptiſmalem, non tollitur perfectio Sacramenti.*

Verùm, cùm verborum ſignificatio non pendeat à privata loquentis intentione, ſed ab uſu publico; atque ex uſu publico baptizare in nomine *B.Virginis*, ſignificet Baptiſmum auctoritate ac virtute B.Virginis collatum, conſequenter nullus eſſet Baptiſmus ob corruptum exteriùs formæ ſenſum, quantumvis interiùs rectè ille ſentiret. Sicut enim internus error mentis Sacramenti perfectionem non tollit, cùm omnia neceſſaria ritè obſervantur; ita pariter interna mentis intentio recta, non corrigit, nec tollit exteriùs formæ vitium, quod ex recepta & communi ſignificatione eſſentiale ſeu ſubſtantiale judicatur.

Poſterioris additionis exemplum eſt, ſi quis v.g. baptizaret *in nomine Patris ingeniti, Filii geniti, & Spiritus ſancti procedentis*: vel *in nomine Patris omnipotentis, & Filii ſapientis, & Spiritus ſancti paracleti*; ille verum Sacramentum perficeret, quia ejuſmodi additio non invertit ſubſtantialem verborum Chriſti ſenſum.

Quartus modus mutationis fit per detractionem alicujus verbi, quod vel neceſſarium judicatur ad integritatem ſenſus, vel non judicatur neceſſarium. Si prius, eo verbo detracto, nullum eſt Sacramentum: ut ſi quis baptizaret in nomine Filii & Spiritus ſancti, omiſſo Patre, aut vice verſa. Vel ſi in conſecranda Euchariſtia diceret, *Corpus meum*, omiſſo pronomine *Hoc*, vel, *Hoc eſt corpus*, ſuppreſſo *meum*. Si poſterius, ratum ac validum eſt Sacramentum; ut ſi quis diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, omiſſo pronomine, *ego*, aut in conſecranda Euchariſtia diceret, *Hoc eſt corpus meum*, dempta particula, *enim*.

Quintus mutationis modus fit per tranſpoſitionem ſeu inverſionem verborum, cum qua ſi idem ſubſtantialiter remanet ſenſus, valet Sacramentum; ſi non remanet, nullum eſt. V.g. ſi quis ita baptizaret, *Filii ego te baptizo in nomine Patris & Spiritus ſancti*, invalidè prorſus baptizaret; quia hæc tranſpoſitio invertit ac perturbat ſenſum verborum Chriſti. Secus ſi diceret, *In nomine Filii, Patris, & Spiritus ſancti ego te baptizo*; quia hæc tranſpoſitio, quamquam animo erroris alicujus inducendi facta, non mutat eſſentialem ſignificationem formæ conſuetæ.

Ultimus denique mutationis modus fit per interruptionem verborum, quæ ſi tanta eſſet ut communi judicio non cenſeretur eſſe una & eadem moralis actio, & interciperetur intentio pronuntiantis, haud dubiè, ait ſanctus Thomas 3. parte q.60. art.8. ad 3. *tollitur ſenſus Sacramenti, & per conſequens veritas ejus*. Ut ſi quis v.g. poſt iſta verba, *Ego te baptizo in nomine*

mine Patris &c. Miſſam celebraret, vel Horas Canonicas recitaret, tum rediens ad prius miniſterium pergeret, *&| Filii & Spiritus ſancti.* Secus verò ſi hæc interruptio tanta non eſſet, quin moraliter eadem æſtimaretur actio: neque enim phyſicè aut mathematicè temporis inſtantia numeranda ſunt.

Atque iſti ſunt vulgares modi quibus immutari poſſunt verba Sacramentorum. Rectè autem hìc Bellarminus, de Sacramentis in genere Lib. 1. cap. 21. *Utcunque varientur verba*, inquit, *addendo, detrahendo, mutando, transponendo, corrumpendo, interrumpendo, ſemper manet integritas ſubſtantialis, dum manet idem ſenſus: è contra, minima etiam variatio deſtruit integritatem ſubſtantialem, ſi pereat ſenſus .... Accidentalis autem integritas conſiſtit*, (pergit ille) *in cæteris omnibus, ideſt, in integro ſono, ordine & numero ſyllabarum.*

To. 3. p. 38. B. C.

Quòd ſi in praxi dubium aliquod grave occurrat circa mutationem aliquam, an ſubſtantialis habenda ſit vel accidentalis, conſulendus loci Epiſcopus, ac legitimo perſeverante dubio, Sacramentum ſub conditione iterandum.

Qualia ſint verba Sacramentorum: an promiſſionis & concionis, an conſecrationis.

Inaudita ante Lutherũ queſtio.

Ante Lutherum & Calvinum inaudita prorſus fuit præſens controverſia. Communi quippe ac trito uſu, Sacramentorum verba vocabantur ſolemnia, Evangelica, divina, ſacramentalia; verba invocationis, benedictionis & conſecrationis. Illis primùm viſum eſt Novatoribus, ea etiam, & quidem potiſſimum, nuncupare verba promiſſionis, concionis, prædicationis ſeu inſtructionis & doctrinæ: quæ controverſia tota de nomine & appellatione videri poſſet, niſi certam ac neceſſariam connexionem haberet cum altera Novatorum ſententia circa vim & efficaciam Sacramentorum. Quippe ſi non aliam illi agnoſcunt in Sacramentis virtutem, quàm ut fidem, qua juſti ſumus, objectivè moveant & excitent, conſequenter verba, quibus ea perficiuntur, promiſſionis eſſe, concionis & prædicationis ſeu inſtructionis, affirment neceſſe eſt, utpote quæ eo unicè deſtinata ſint, ut audientium fidem ac pietatem exteriùs promoveant; ſeu, ut loquitur Calvinus L. 4. Inſtit. cap. 14. num. 4. *ut clara voce à Miniſtro prædicata plebem eò manu ducant, quò ſignum tendit ac nos dirigit.* Si è contra Novatores nonniſi diverſo loquendi modo à Catholicis diſcrepant circa efficaciam Sacramentorum, ſicut aliqui è noſtris ſentiunt, quod nos inferiùs expendemus, profectò nonniſi etiam de nomine præſens æſtimanda erit controverſia. Quod ut apertius fiat; & termini ipſi exponendi ſunt, & quid ſit ex utraque parte conceſſum vel negatum, aperiendum.

Connexionem habet cũ alia de vi & efficacia Sacramentorum.

Pa. 472.

Quid verbum promiſſionis.

I. Itaque verbum promiſſionis appellant illud, quod divinas promiſſiones aut expreſsè continet, qualia iſta ſunt de Baptiſmo, Joan. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei.* Et iſta de Euchariſtia, Joan. 6. v. 54. *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*: aut ad eas promiſſiones jam factas animum erigit ac revocat, qualia ſunt hæc Baptiſmi, *Ego te baptiſo in nomine Patris &c.* & iſta Euchariſtiæ, *Hoc eſt corpus meum &c.*

Verbum

Digitized by Google

Verbum concionis ſeu inſtructionis & doctrinæ dicunt,quod alta & intelligibili voce prolatum fidem audientium movet & excitat aut ſaltem ex ſe movere poteſt & excitare.

Quid verbum concionis.

Verbum denique conſecrationis ſeu benedictionis dicitur, quod rem ab uſu prophano & vulgari ad ſacrum & religioſum traducit, ac ſacram efficit: de quo tritum iſtud Auguſtini Tract. 80. in Joan. *Accedit verbum ad elementum & fit Sacramentum.*

Quid verbum conſecrationis.

II. Aberrat Calvinus ac inverecundè Catholicis imponit, cùm ait apud illos verbum conſecrativum illud eſſe, *quod ſine ſenſu & fide inſuſurratum, ſolo ſtrepitu velut magica incantatione, conſecrandi elementi vim habeat*, Inſtitutionis Lib. 4. cap. 14. n. 4. Apage tam craſſum errorem ac tam apertam calumniam. Nullus Catholicorum ita deſipuit unquam.

Calumnia Calvini circa verbum cõſecrationis. p. 472.

III. Quamquam Novatores Sacramentorum verba promiſſionis ac concionis eſſe doceant, non tamen negant, ea verè conſecratoria eſſe, quibus elementum ab uſu profano & communi traducitur ad ſacrum & religioſum. Hoc profectò vult Calvinus, cùm Libro & capite mox citato numer. 16. probans vim ac veritatem Sacramenti non pendere à conditione aut arbitrio illius qui vel miniſtrat, vel recipit Sacramentum, ſic loquitur: *Conſecratum verbo Domini ſymbolum eſt revera quod dicitur, vimque ſuam conſervat.* Hoc eſt, verum ac ratum eſt Sacramentum, etiam ſecluſa fide vel miniſtrantis, vel recipientis illud. Longè apertiùs mentem ſuam ea de re explicant poſteriores Calviniſtæ: unum hìc appellabimus Turretinum in Academia Genevenſi Theologiæ Profeſſorem, de Sacramentis q. 6. n. 2. *Facilè admittimus*, inquit, *verbum ſacramentale inſtitutionis prædicatum, eſſe etiam conſecratorium reſpectu ſignorum, quatenus per illud ab uſu communi & prophano transferantur ad uſum ſacrum*. Et n. 3. dilucidè aperiens ſtatum hujus noſtræ quæſtionis, *Hinc patet*, inquit, *ſtatus quæſtionis: non, an detur verbum ſacramentale conſecratorium, quod non negamus: ſed an ita ſit conſecratorium, ut ſit etiam operativum, quod negamus: non, an verbum aliquod proferendum ſit ſuper ſigna; ſed an ſit verbum quod alta & intelligibili voce ſit prædicandum, ut ab iis intelligatur quibus Sacramentum eſt adminiſtrandum, vel ea ratione conſecratorium dici poſſit.* Agnoſcit ergo ille, verbum ſacramentale verè & eſſe ac dici poſſe conſecratorium reſpectu ſignorum; tametſi & illud alta & intelligibili voce pronuntiandum eſſe velit, ut intelligi poſſit ab iis quibus Sacramentum adminiſtratur, nempe ut fidem in illis excitet.

Novatores non negãt verbum ſacramẽtale eſſe verè cõſecratorium. Calvinus. p.476. Turretinus.

IV. Docent iidem Novatores, verbum illud conſecratorium, quod & concionale appellant, qua parte concionis ac doctrinæ ſpeciem habet, non pertinere ad ſubſtantiam Sacramenti, ſed ad conditionem dumtaxat neceſſariam, ut cum fructu percipiatur Sacramentum. Ita rem explicat Lambertus Danæus ad cap. 19. Libri primi Bellarmini de Sacramentis, Controverſia 3. ubi ſic loquitur. *Explicatio promiſſionis Dei ad Sacramenti legitimam adminiſtrationem requiritur, ſ uti ad illius participationem vera fides: neutra tamen ut pars eſſentialis Sacramenti; utraque tamen velut res ad verum Sacramenti uſum neceſſariæ.* Quæ doctrina fundamentum habet in quotidiana praxi & diſciplina Novatorum: ratum enim illi habent Baptiſmum datum infantibus, qui doctrinæ & inſtructionis tunc ſunt incapaces.

Novatores docent verbum concionis non pertinere ad ſubſtantiam Sacramẽti. Danæus.

Tota igitur præſens controverſia eò recidit, utrum verba ſacramentalia meritò

Digitized by Google

Quò recidat præſens controverſia. ritò poſſint appellari verba promiſſionis, & concionis ſeu inſtructionis, perinde ac conſecrationis; & utrum altiori voce ſint pronuntianda cùm adminiſtratur Sacramentum: quæ certè quæſtio præciſa ab altera quæ ſpectat Sacramentorum efficaciam merè externam & objectivam, circa quam obſcura & incerta videtur ſententia Novatorum, levis videri poteſt ac tota ferè de nomine, de qua ſolliciti plurimùm non ſunt Orthodoxi, cùm fidem in tuto eſſe intelligunt. Permittent illi facilè Novatoribus, verba ſacramentalia promiſſionis ac concionis appellari, modò non inficientur ea quoque conſecratoria eſſe: permittent ea dici divinarum promiſſionum ſigilla, modò agnoſcant ea eſſe operativa & efficacia: permittent ut doceant ea ad doctrinam audientium utcùmque pertinere, valere etiam ad eorum fidem & pietatem excitandam, adeòque inſtitutionem, vim, energiam, ſignificationem Sacramentorum à Paſtoribus etiam lingua vernacula populo explicari debere, ſicut ſtatuit Tridentina Synodus ſeſſ. 24. de Reform. c. 7. modò credant vim & veritatem Sacramenti non pendere tanquam à vera cauſa, aut à concione Miniſtri, aut à fide audientis: hæc omnia Catholicis Novatoribus non inviti concedunt, à quibus iſti multùm alieni non videntur. Inde factum eſt, ut inter Canones tredecim quos Tridentinum Concilium ſeſſ. 7. oppoſuit doctrinæ Novatorum circa Sacramenta univerſim ſpectata, nullus ſit qui directè ac axpreſsè verba Sacramentorum promiſſoria & concionalia perſtringat. Quid ita? Quia noverant Patres Tridentini, aut nullum hìc ſpecialem errorem eſſe, aut ſaltem non diſtinctum ab eo qui circa virtutem Sacramentorum purè objectivam & externam verſatur, quem Canonibus 4. 5. 6. & 7. proſcribunt. Ita Novatorum ſententiam in re præſenti, nonnulli explicare & emollire conantur.

Quid Catholici Novatoribus hìc concedant.

Verùm, ſi mens ac ſententia Novatorum propiùs inſpiciatur, ludere in verbo illi videntur, cùm Sacramentorum verba non recuſant conſecratoria nuncupare. Reipſa enim non ad elementum, ut conſecretur, ſed ad eum qui Sacramentum percipit, ut Dei juſtitiam apprehendat ac ſibi applicet, verba illa dirigi arbitrantur. Quod ut intelligatis, paulò altiùs res repetenda eſt. Scilicet docent Novatores poſt Calvinum, in juſtificatione inhærentem juſtitiam non infundi, qua interiùs homo renovetur, ſed Chriſti juſtitiam dumtaxat imputari; adeoque Sacramentum in eo dumtaxat vim exerere ſuam, ut fidem promiſſionum Dei in nobis excitet, & divinam apprehendendo juſtitiam, eam nobis applicet; qui error aliorum omnium caput & origo eſt. *Hanc donationem* (peccati originalis) ait Calvinus Lib. 4. Inſtit. cap. 15. n. 10. *ſublatam & à ſe depulſam eſſe certi per Baptiſmum fideles fiunt, quando Dominus hoc ſigno nobis pollicetur plenam ſolidamque remiſſionem factam eſſe, & culpæ quæ imputanda nobis erat, & pœnæ quæ ob culpam luenda: juſtitiam quoque apprehendunt, ſed qualem in hac vita obtinere populus Dei poteſt, nempe imputatione duntaxat; quia pro juſtis & innocentibus eos ſua miſericordia Dominus habet.* P. 484.

Itaque in ſententia Novatorum, homo qui juſtificatur, peccator manet & immundus, & ſolùm habetur pro juſto propter imputatam Chriſti juſtitiam, qua non obſtante omnia hominis opera peccata ſunt mortalia, quæ tamen homini non nocent, quia per Chriſti juſtitiam tanquam per quoddam velamen obteguntur & occultantur.

Porro,

Digitized by Google

Porro ut hæc juſtitia Chriſti, qua juſti cenſemur, nobis imputetur, & quodammodo noſtra fiat, ſola fide opus eſt quæ eam apprehendat, & quaſi nobis communicet; atque hoc ſenſu aſſerunt ſolam fidem juſtificare. Hæc autem fides qua homo juſtificatur, eſt fides promiſſionum. Alia enim eſt hiſtorica, qua creduntur quæ narrantur in Scripturis; alia miraculorum, qua creditur nihil eſſe Deo impoſſibile; tertia tandem eſt promiſſionum, qua creditur veras eſſe Dei promiſſiones de gratuita peccatorum remiſſione per merita Chriſti; & hæc potiſſimùm fides duplex eſt: generalis una, qua generatim creditur promiſſam eſſe remiſſionem peccatorum iis omnibus qui in Chriſtum credunt; ſpecialis altera, qua unuſquiſque in particulari promiſſionem illam ſibi applicat, credendo certò omnia peccata propter meritum Chriſti ſibi eſſe remiſſa, & hac ſpeciali fide juſtificatur homo, quia per eam ſibi adaptat juſtitiam Chriſti.

Cùm ergo in mente Novatorum ſola fides unicum ſit medium quo gratia homini communicatur, conſequenter Sacramenta nuda ſunt ſigna, quæ per ſe ac immediatè gratiam non conferunt, ſed dumtaxat exhibendo oculis per ſymbola externa promiſſiones Chriſti, excitant ac roborant promiſſionum fidem qua homo juſtificatur. Inde eſt quòd Calvinus Sacramentum definiat vel deſcribat, *Signum quo benevolentiæ erga nos ſuæ promiſſiones conſcientiis noſtris Dominus obſignat ad ſuſtinendam fidei noſtræ imbecillitatem; & nos viciſſim pietatem erga eum noſtram tam coram eo & Angelis, quàm apud homines teſtamur*. Ex qua definitione intelligitur nunquam ſine præeunte promiſſione eſſe Sacramentum, ſed promiſſioni tanquam appendicem adjungi Sacramentum, eo fine ut promiſſionem ipſam obſignet & ratam quodammodo faciat.

L.4.Inſtit.cap. 14.n.1. p. 471.

Ib.n.3.

Ex quibus omnibus inferimus, (quidquid tandem recentiores aliqui Calviniſtæ ad fucum faciendum dicant) verba in Sacramentis eo dumtaxat fine ab illis adhiberi, ut per ea populus edoceatur, & fides promiſſionum Chriſti excitetur ſignis externis quæ Chriſtus inſtituit.

Catholici verò qui exiſtimant in Sacramentis, & per Sacramenta tanquam Dei inſtrumenta gratiam conferri, non propter meritum conferentis, nec propter ſuſcipientis fidem, ſed vi ipſius actionis ſacramentalis ad hoc à Deo inſtitutæ, docent conſequenter primò, ad eſſentiam Sacramenti non eſſe neceſſariam concionem, qua eorum excitetur fides, qui Sacramentum ſunt percepturi: ſecundò, ad eſſentiam Sacramentorum requiri quædam verba determinata, quæ propriè conſecratoria ſunt, quibus elementum ad dignitatem Sacramenti elevetur.

PRIMA CONCLUSIO.

Ad eſſentiam Sacramenti non requiritur concio, qua exponantur Sacrmentorum vel promiſſio, vel inſtitutio, vel effectus.

Probatur 1. ex Scripturis quæ cùm loquuntur de Baptiſmo & Euchariſtia, nullam concionis habendæ faciunt mentionem; quinimò officia baptiſandi & concionandi velut diſtincta exhibent. Ait quippe ſanctus Paulus 1. Cor. 1. v. 17. *Non miſit me Chriſtus baptiſare, ſed evangeliſare*: & Chriſtus

ſtus ipſe deſcribitur inſtituens Euchariſtiam, nullo adhibito de ejus inſtitutione ſermone. Qui enim legitur cap. 13. ſancti Joannis Euchariſtiam non ſpectat.

Secundò: certum eſt olim Hæreticorum Baptiſma, cujus integra forma ſervabatur, à Catholicis admiſſum fuiſſe, atque ad hoc unum eos attentos fuiſſe, an baptiſarent in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. *Si Evangelicis verbis*, ajebat S. Auguſtinus, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, Marcion Baptiſmum conſecrabat, integrum erat Sacramentum, quamvis ejus fides ſub eiſdem verbis aliud opinantis quàm Catholica veritas docet, non eſſet integra, ſed fabuloſis falſitatibus inquinata. Nam ſub eiſdem verbis, id eſt, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſanctis, non ſolùm Marcion, aut Valentinus, aut Arius, aut Eunomius, ſed ipſi carnales parvuli Eccleſiæ.... ſi poſſent ſinguli diligenter interrogari, tot diverſitates opinionum fortaſſis, quot homines numerarentur.* Diverſa ergo fuit expoſitio horumce verborum, *In nomine Patris* &c. Alio quippe ſenſu intelligebantur ab Arianis, alio ab Eunomianis, & alio à Valentinianis, attamen ratum & validum erat Sacramentum ab illis datum, dummodo verba hæc integra redderentur. Ergo aut dicendum eſt concionem præviam ad eſſentiam Sacramenti non pertinere, aut agnoſcendum concionem hæreticam impietatis & blaſphemiæ plenam, in qua perversè promiſſio & inſtitutio Sacramenti exponebatur, fuiſſe partem eſſentialem Sacramenti; quod certè ferre non poſſunt aures Chriſtianæ.

Lib. 3. de Baptiſmo c. 15. n. 20. T. 9. p. 115. F. G.

Tertiò, ſi concio ad eſſentiam Sacramenti pertineret, infantes baptiſandi non eſſent. Ad quid enim concio, ubi non eſt qui eam intelligat? Atqui infantes nec promiſſionem nec inſtitutionem Sacramentorum intelligere poſſunt; ergo ad eos habenda non eſt concio: ergo nec baptiſandi ſunt, ſi concio ad eſſentiam Baptiſmatis pertinet. Atqui Eccleſia Catholica infantes ſemper baptiſavit, imò & eos vel ipſi Novatores baptiſant; ergo ut ſecum illi cohæreant, fateri debent concionem non pertinere ad eſſentiam Sacramentorum.

Reſpondet Calvinus, infantibus quidem, quo tempore baptiſantur, non prodeſſe Baptiſmum cujus ſignificationem non agnoſcunt, ſubinde tamen profuturum. *Nihil plus in pædobaptiſmo*, ait Calvinus, *præſentis efficaciæ requirendùm eſt, quàm ut fœdus cum illis à Domino percuſſum obfirmet & ſanciat. Reliqua ejus Sacramenti ſignificatio, quo tempore Deus ipſe providerit, poſtea conſequetur.*

L. 4. Inſtit. cap. 16. n. 21. p. 497.

Verùm, illuſoria prorſus eſt reſponſio. Si enim concio eſt de eſſentia Baptiſmi, debet ab infantibus actu percipi, ſicut aqua debet actu eos attingere. Adde plures infantes mori priuſquam quidquam utilitatis ex concione conſequantur.

Reſpondet 2. concionem, ſi non proſit infantibus, prodeſſe ſaltem circumſtantibus. Verùm Sacramenta non celebrantur propter circumſtantes, ſed ad utilitatem ſuſcipientium. Præterea fieri poteſt nullum adeſſe præter infantem baptiſandum & Miniſtrum baptiſantem.

Dices: Matth. 28. v. 19. Chriſtus Apoſtolis mandat ut gentes doceant & baptiſent. *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Ergo Baptiſmo præire debet doctrina ſeu concio.

Reſp.

Digitized by Google

Reſp. doctrinam & inſtructionem præmittendam eſſe, non quidem erga infantes, quibus planè inutilis eſt, ſed erga adultos; non ut partem eſſentialem Sacramenti, ſed ut conditionem præviam ac neceſſariam ut adulti Baptiſmum cum fructu percipiant. Priùs enim quàm baptiſentur, doctrina Chriſtiana imbuendi ſunt ac præformandi.

SECUNDA CONCLUSIO.

Verba Sacramentorum verè ac propriè conſecratoria ſunt, non promiſſoria, nec concionalia.

Probatur 1. auctoritate Scripturæ, ac conſtanti uſu Scriptorum Eccleſiaſticorum, à quibus verba Sacramentorum, non promiſſionis, nec concionis ſeu inſtructionis dicuntur, ſed

I. Benedictionis 1. Cor. 10. v. 14. *Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt?* Idem porrò eſt apud nos verbum benedictionis, ac conſecrationis.

II. Dicitur verbum invocationis. 1. Cor. 1. v. 14. *Numquid in nomine Pauli baptiſati eſtis?* id eſt, invocato Pauli nomine: quo ſenſu Act. 22. v. 16. dicitur; *Exurge & baptiſare, & ablue peccata tua, invocato nomine ipſius.*

III. Verbum vitæ. Epheſ. 5. v. 26. *Mundans eam* (Eccleſiam) *lavacro aquæ in verbo vitæ.*

IV. Dicitur verbum cœleſte, Evangelicum, Dei verbum. Sanctus Irenæus Lib. 5. cap. 2. *Quando mixtus calix & fractus panis percipit verbum Dei; fit Euchariſtia corporis & ſanguinis Chriſti.* P. 294. nu. 3.

Sanctus Ambroſius Lib. 2. de Sacramentis cap. 5. *Venit*, inquit, *Sacerdos, precem dicit ad fontem, invocat Patris nomen, præſentiam Filii & Spiritus ſancti: utitur verbis cæleſtibus. Cæleſtia verba quæ? Chriſti ſunt, quòd baptiſemus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Edi. nova T. 2. p. 357. F.

S. Auguſtinus Lib. 3. de Baptiſmo cap. 10. *Baptiſmus Chriſti verbis Evangelicis conſecratus, & per adulteros & in adulteris ſanctus eſt.* To. 9. p. 113. A.

V. Dicitur verbum ſolemne ab auctore Sermonis de Baptiſmo, inter Opera S. Cypriani. *Verborum ſolemnitas*, inquit, *& ſacri invocatio nominis, & ſigna inſtitutionibus Apoſtolicis Sacerdotum miniſteriis attributa, viſibile celebrant Sacramentum.* Ed. Rigalt. p. 320.

VI. Dicitur verbum conſecrationis ſeu ſanctificationis à ſancto Ambroſio Lib. 4. de Sacramentis cap. 4. *Ubi acceſſit*, ait, *conſecratio, de pane fit caro Chriſti.* Et Libro de Myſteriis aliter de Initiandis cap. 3. n. 14. *Aqua ſine prædicatione Dominicæ crucis ad nullos uſus futuræ ſalutis eſt: cùm verò ſalutaris fuerit crucis myſterio conſecrata, tunc ad uſum ſpiritalis lavacri & ſalutaris poculi temperatur.* Ed. nova T. 2. p. 368. C. Ibid. p. 328. D. E.

A Sancto Gregorio Nyſſeno Oratione Catechetica cap. 37. *Dei verbo ſanctificatum panem*, inquit, *in corpus Dei Verbi transmutari credo.* Ed. Pariſ. 1615. To. 2. p. 536. C.

A Sancto Auguſtino Lib. 19. contra Fauſtum cap. 16. *Illæ ſyllabæ*, inquit, *celeriter ſonantes & tranſeuntes .... niſi dicantur, non conſecratur* (Baptiſmus.) Et Lib. 6. de Baptiſmo cap. 25. *Deus adeſt*, inquit, *Evangelicis verbis ſuis, ſine quibus Baptiſmus conſecrari non poteſt; & ipſe ſanctificat Sacra-* To. 8. p. 321. C. To. 9. p. 176. D.

cramentum ſuum, ut homini ſive ante quàm baptiſetur, ſive cùm baptiſatur, ſive poſtea quandoque ad ſe veraciter converſo, id ipſum valeat ad ſalutem, quod ad perniciem, niſi converteretur, valeret.

VII. denique, idem S. Auguſtinus Tract. 80. in Joannem, unde Calvinus potiſſimum arguit, iis caracteribus verbum ſacramentale deſcribit, qui nullatenus in verbum concionis ſed conſecrationis cadere poſſunt. Ait nempe 1. *Detrahe verbum, quid eſt aqua, niſi aqua?* At detracto verbo doctrinæ quo inſtruuntur audientes, pronuntiatis autem Evangelicis verbis, aqua non eſt aqua ſimplex & communis, ſed ſacra ad effectum planè ſpiritualem deſtinata. Ait 2. *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.* At verbum concionis non dirigitur ad ſurdum elementum, rectè autem verbum conſecrationis. Ait 3. *Unde tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor abluat, niſi faciente verbo?* Et poſtea: *Mundatio nequaquam fluxo & labili tribueretur elemento, niſi adderetur, in verbo.* Quid verò poteſt verbum inſtructionis reſpectu aquæ? Ait 4. *Hoc verbo, ut mundare poſſit, conſecrari Baptiſmum.* Conſecratur autem verbis iſtis Evangelicis, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, fatente ipſomet S. Doctore Lib. 3. contra Donat. c. 26. Ait denique, *hoc verbum fidei tantùm valere in Eccleſia Dei, ut per ipſum credentem, offerentem, benedicentem, tingentem, etiam tantillùm, mundet infantem; quamvis nondum valentem corde credere ad juſtitiam, & ore confiteri ad ſalutem.* At verbum concionis ſeu inſtructionis nihil prodeſt, niſi actu credatur, ſeu fidem excitet audientis.

T.3.p.1. p.705.B. Ibid.C. Ibid. Ibid.E. Ibid.D. Ibid.E.

Accedit totum eſſe S. Doctorem, ut adversùs Donatiſtas demonſtret vim ac veritatem Sacramentorum Chriſti non pendere ex privata conditione, fide ac pietate Miniſtri. *Non eſt aqua propbana*, inquit L. 3. de Baptiſmo cap. 10. *& adultera ſuper quam Dei nomen invocatur, etiamſi à propbanis & adulteris invocetur.... Baptiſmus Chriſti verbis Evangelicis conſecratus, & per adulteros & in adulteris ſanctus eſt, quamvis illi ſint impudici & immundi: quia ipſa ejus ſanctitas pollui non poteſt, & Sacramento ſuo divina virtus aſſiſtit.* Non pendet igitur, in mente ſancti Auguſtini, vis ac veritus Sacramenti aut ex doctrina ſeu inſtructione miniſtrantis, aut ex fide & pietate ſuſcipientis; adeoque ad ſubſtantiam verbi ſacramentalis non pertinet, quòd per modum concionis clara & alta voce prædicatum fidem in audiente moveat & excitet.

To 9.p. 113.A.

Probatur 2. Quia finis primarius, proximus & immediatus verborum ſacramentalium non eſt ut divinas in nobis obſignent promiſſiones, aut fidem excitent; ſed ut & ſymbola ipſa conſecrent, & hominem divino cultui devoveant ac ſanctificent.

Antecedens manifeſtum eſt, tùm quia verba quibus Sacramenta perficiuntur, nullas clarè & expreſsè continent divinas promiſſiones, qualia ſunt iſta Baptiſmi, *Ego te baptiſo in nomine Patris &c.* Et iſta Euchariſtiæ, *Hoc eſt corpus meum &c.* quorum loco hæc potius adhibenda fuiſſent, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Joan. 3. v. 5. &, *Niſi manducaveritis carnem filii hominis & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Ib. 6. v. 54. ſi verum eſſet verba ſacramentorum primariò ac immediatè deſtinata eſſe ad divinas in nobis promiſſiones obſignandas.

Tùm

Digitized by Google

Tùm quia ratum ac firmum eſt Sacramentum Baptiſmatis, etſi nullam excitet in infante, qui baptiſatur, fidem ac pietatem. Nec juvat reponere, Baptiſmum illum tunc inutilem, poſtea vires ſuas recuperaturum, cùm infans in adulta ætate confirmabit quod antea neſciens ſuſceperat. Eſto, ita ſit: (quod hìc non expendimus) at ſaltem non iteratur ejuſcemodi Baptiſmus; ergo quoad ſubſtantiam ratus & validus fuit, quamquam ſine fide datus aut ſuſceptus.

Tùm denique, quia ut Eccleſia de veritate collati Baptiſmatis certa & ſecura ſit, non attendit ad fidem, doctrinam & inſtructionem Miniſtri, ſed ad formam qua baptiſavit; quam, ſi ritè, ut oportet, obſervavit, validus; ſi è contra violavit & adulteravit, invalidus ac nullus judicatur Baptiſmus. Ita Concil. Nicænum generale primum Can. 19. Paulianiſtarum, & Conc. Laodicenum Can. 8. Cataphrygarum Baptiſmum reprobavit. E contra Conc. Arelatenſe I. Can. 8. admiſit Baptiſmum datum ab Arianis. Unde porro diſcrimen iſtud? An ex fide & doctrina baptiſantium? minimè: omnes enim illi turpiter errabant contra orthodoxam fidem; ſed ex diverſa baptiſandi forma, quam quidem violabant Paulianiſtæ, Ariani verò integram retinebant.

Probatur denique ex Concilio Tridentino. Quamvis enim, ut dictum eſt, nullo ſpeciali Canone verba promiſſionis & concionis directè perſtringat, indirectè ſaltem Canone 6. Seſſ. 7. de Sacramentis in genere comprehenduntur, quo damnantur qui dicunt, *Sacramenta novæ Legis eſſe tantùm externa ſigna acceptæ per fidem gratiæ vel juſtitiæ.* Verba quippe promiſſionis ac concionis qualia Novatores admittunt, ſunt tantùm externa ſigna gratiæ ſeu juſtitiæ per fidem acceptæ; nec ad aliud ex ſeſe valent, quàm ad fidem illam movendam & excitandam. Ergo verba illa indirectè ſaltem Canone illo 6. damnantur. *To. 14. Conc. p. 777. A.*

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Omne Sacramentum ſignum eſt ac ſymbolum rei alicujus: ſigni autem natura in eo eſt, ut in cognitionem alterius ducat; ergo eſſentia Sacramenti in eo conſiſtit, ut ſuſcipientem ducat in cognitionem alicujus rei, nempe myſteriorum Religionis, excitando ſcilicet in eo fidem ac pietatem per quam ad Deum erigitur. In Sacramentis verò non tantùm res, ſed etiam verba ſigni rationem habent: verba autem ſignificare non poſſunt, niſi prædicata; ergo nullam vim habent, niſi in audiente fidem excitent; adeoque meritò ſunt & dici poſſunt verba concionis ſeu inſtructionis & doctrinæ.

Reſp. diſtinguo ant. Omne Sacramentum eſt ſignum rei alicujus efficax & practicum, concedo: ſignum nudum & merè ſpeculativum, nego. Diſtinguo pariter iſtam propoſitionem, ſigni natura in eo eſt, ut in cognitionem alterius ducat, ſigni ſpeculativi, eſto: ſigni efficacis & practici, iterum diſtinguo: ut in cognitionem ducat, vel ex ſe ducere poſſit, concedo: ut actu ſemper ducat, nego. Itaque fallacia Objectionis propoſitæ in eo eſt, quòd confundat ſignum practicum & operativum, cum ſigno merè ſpeculativo. Equidem ſignum merè ſpeculativum, niſi in cognitionem rei ſignificatæ du-

 tæ du-

Digitized by Google

tæ duxerit, inutile prorſus videtur: non ita ſignum practicum, quod operatur id quod ſignificat independenter à notitia rei ſignificatæ. Porrò ex dictis ſuprà Art. 3. differentia ſpecifica ſigni ſacramentalis eſt, ut ſit efficax & practicum ſanctitatis alicujus, quæ ſanctitas eſt res principaliùs per Sacramentum ſignificata. Revera Sacramentum nonnulla etiam ſpeculativè ſignificat, quæ non operatur: ita Baptiſmus repræſentat mortem ac reſurrectionem Chriſti; Euchariſtia pariter in memoriam ejuſdem mortis celebratur. At id quod præcipuè ſignificat, hæc ipſa res eſt quam efficit, gratiam ſcilicet & caracterem.

Inſtabis 1. Apoſtolus Rom. 4. v. 11. loquens de Abrahamo, ait, *eum accepiſſe ſignum Circumciſionis, ſignaculum juſtitiæ fidei quæ eſt in præputio*: at circumciſio non fuit ſignum practicum ſeu operativum juſtitiæ fidei.

Reſp. Quidquid ſit de virtute & efficacia Circumciſionis quoad internam animæ juſtitiam, de qua proprius erit infrà differendi locus, ſaltem legalem aliquam & externam ſanctitatem illa conferebat: ſiquidem Judæorum nullus populo Dei accenſeri, ac omnium veterum Sacramentorum particeps fieri poterat, niſi circumciſus priùs fuiſſet; adeoque ſub ea conſideratione Circumciſio ſignum fuit efficax & practicum.

Inſtabis 2. Sanctus Petrus Epiſtolæ 1. cap. 3. v. 21. de Baptiſmo ait: *Vos ſimilis formæ ſalvos facit Baptiſma, non carnis depoſitio ſordium; ſed bonæ conſcientiæ interrogatio in Deum*. Quo loco obſervat Lutherus, vocem Græcam ἐπερώτημα quam Latinus Interpres vertit, interrogationem, ſignificare pactum ſeu ſtipulationem, quam nempe anima init cum Deo, quando promiſſiones ejus fide apprehendit: unde concludit, verba quibus conſtat Baptiſmus, eſſe verba pacti & promiſſionis.

Reſp. nego conſequens. Namque dato, quod vult Lutherus, vocem Græcam ἐπερώτημα ſignificare pactum ſeu ſtipulationem, & aliquando per metonymiam ſumi pro ipſa reſponſione ſeu promiſſione quæ interroganti redditur, ne vel minimùm inde noſtra læditur Concluſio.

Tùm quia pactum illud, de quo ſanctus Petrus, non ſe tenet ex parte Sacramenti ſeu Baptiſmi, (nuſquam enim ſanctus Petrus Baptiſmum appellavit ſigillum promiſſionum Dei, vel pactum Dei) ſed ex parte baptiſati, qui in Baptiſmo *ſub Antiſtitis manu*, inquit Tertullianus L. de Corona c. 3.
P. 102. A. *conteſtatur ſe renuntiare diabolo, & pompæ, & angelis ejus*.

Tùm quia Baptiſmo eandem ad ſalutem animæ procurandam vim & efficaciam tribuit ſanctus Petrus, quam Arcæ Noe ad ſalutem corporis: atqui Arca Noe non tantùm teſtificando & obſignando promiſſiones aliquas, ſed etiam verè in ſe continendo & ab aquis diluvii præſervando octo animas ſalvas fecit; ergo pariter Baptiſmus non tantùm ſpeculativè, ſed effectivè ſalutem animæ operatur per infuſionem gratiæ regenerantis. Tùm denique, quia citato loco conſilium Apoſtoli hoc unum videtur eſſe, nempe ut diſcrimen afferat quod eſt inter lotiones Judæorum, & Baptiſmum à Chriſto Domino inſtitutum. Illæ quippe externas dumtaxat corporis ſordes abluebant, & ad munditiem carnis valebant; iſte verò internam animæ ſanctificationem ac purgationem operatur, quæ quidem exprimitur ac deſignatur, tanquam per proprium ſuum effectum, per bonam conſcientiæ in Deum interrogationem.

Inſta-

Digitized by Google

Inſtabis 3. Sacramenta frequenter à ſanctis Patribus appellantur ſignacula, ſigilla, pignora, arrhæ &c.

Reſp. hæc Catholicis immeritò opponi, quæ ultro agnoſcunt ac profitentur. Neque enim in Novatoribus arguunt, quòd Sacramenta dicant eſſe ſignacula, ſigilla, pignora divinarum promiſſionum ac cœleſtis gratiæ; ſed quòd negent aut negare ſaltem videantur, ea eſſe ſigilla & pignora efficacia & practica, ut jam monuimus. Concedant hoc Novatores, & ſola remanebit inter nos circa quæſtionem hanc, de nomine controverſia.

Objicies 2. Sanctum Ambroſium Lib. de Myſteriis cap. 3. n. 14. *Aqua*, inquit, *ſine prædicatione Dominicæ Crucis ad nullos uſus futuræ ſalutis eſt: cùm verò ſalutaris fuerit Crucis myſterio confectata*, (alii legunt conſecrata) *tunc ad uſum ſpiritualis lavacri & ſalutaris poculi temperatur. Sicut ergo in illum fontem Moyſes miſit lignum, hoc eſt, Propheta; ita & in hunc fontem Sacerdos prædicationem Dominicæ Crucis mittit, & aqua fit dulcis ad gratiam.* T. 2. novæ Edit. p. 328.

Reſp. per prædicationem Dominicæ Crucis hìc non intelligere Ambroſium verbum concionis ſeu inſtructionis & doctrinæ, ſed verbum conſecrationis. Concio enim ad aquam non dirigitur, ſed ad audientes; verbum verò conſecratorium ad aquam dirigitur tanquam forma in materiam, & eam dulcem reddit, quia ad gratiæ productionem illam determinat. *Quid vidiſti?* ait ſanctus Ambroſius initio capitis citati, *Aquas utique, ſed non ſolas. Levitas illic miniſtrantes, Summum Sacerdotem interrogantem & conſecrantem.* Ib. p. 327 Quomodo verò conſecrat? Verbo utique quod conſecratorium appellamus, & elementum ab uſu communi ac profano transfert ad uſum ſacrum ac divinum. S. autem Doctor verbum illud conſecratorium vocat prædicationem ſanctæ Crucis, eo quòd ſignum ſit præteritæ paſſionis Chriſti, cujus virtute ſanctificatum eſt Baptiſma.

Objicies 2. S. Auguſtinum Tract. 80. in Joan. n. 3. ad hæc verba, *Jam vos mundi eſtis propter verbum quod locutus ſum vobis. Quare non ait*, quærit ſanctus Doctor, *mundi eſtis propter Baptiſmum quo loti eſtis, ſed ait, propter verbum quod locutus ſum vobis: niſi quia & in aqua verbum mundat? Detrahe verbum, & quid eſt aqua niſi aqua? Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum, etiam ipſum tanquam viſibile verbum. Nam & hoc utique dixerat, quando pedes diſcipulis lavit, Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet; ſed eſt mundus totus. Unde iſta tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor abluat, niſi faciente verbo: non quia dicitur, ſed quia creditur? Nam & in ipſo verbo, aliud eſt ſonus tranſiens, aliud virtus manens. Hoc eſt verbum fidei quod prædicamus, ait Apoſtolus, quia ſi confeſſus fueris in ore tuo quia Dominus eſt Jeſus, & credideris in corde tuo quia Deus illum ſuſcitavit à mortuis, ſalvus eris. Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem. Unde in Actibus Apoſtolorum legitur, Fide mundans corda eorum. Et in Epiſtola ſua beatus Petrus, ſic & vos, inquit, Baptiſma ſalvos facit, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ bonæ intorrogatio. Hoc eſt verbum fidei quod prædicamus: quo ſine dubio ut mundare poſſit, conſecratur & Baptiſmus. Chriſtus quippe nobiſcum vitis, cum Patre agricola, dilexit Eccleſiam, & ſe ipſum tradidit pro ea. Lege Apoſtolum, & vide quid adjungat: Ut eam ſanctificaret, inquit, mundans eam* To. 3. p. 2. p. 705. B.

Digitized by Google

lavacro aquæ in verbo . Mundatio igitur nequaquam fluxo & labili tribueretur elemento, niſi adderetur, in verbo . Hoc verbum fidei tantum valet in Eccleſia Dei , ut per ipſum credentem, offerentem , benedicentem, tingentem, etiam tantillùm, mundet infantem: quamvis nondum valentem corde credere ad juſtitiam , & ore confiteri ad ſalutem . Totum hoc fit per verbum , de quo Dominus ait , Jam vos mundi eſtis, propter verbum quod locutus ſum vobis. Huc uſque ſanctus Auguſtinus , ex quibus Novatores duo potiſſimum inferunt. Nempe 1. S. Doctorem verbis citatis loqui de verbo ſacramentali, ſeu de illo quo materia elevatur ad dignitatem Sacramenti. 2. Verbum illud ſacramentale verbum eſſe concionis & doctrinæ.

Primum demonſtratur his momentis.

I. Sanctus Doctor de illo verbo loquitur quod ſi ab aqua detrahatur, ipſa ſola manet.

II. De illo verbo quo accedente ad elementum, fit Sacramentum.

III. De illo verbo quod aqua mediante cor abluit.

IV. Illud verbum de quo loquitur tale eſt, ut per id conſecretur Baptiſmus, ut mundare poſſit.

V. De verbo loquitur quod tantùm valet in Eccleſia Dei, ut per ipſum credentem, offerentem, benedicentem, tingentem etiam tantillùm, mundet infantem.

His momentis ultro ſubſcribunt Orthodoxi, quibus invictè demonſtratur ſanctum Auguſtinum, ubi loquitur de verbo quo fit hominis mundatio, intelligere non tantùm verbum concionis ſeu doctrinæ, ſed etiam verbum conſecrationis quod proprium eſt Sacramentorum; qui enim mox delineati ſunt verbi mundantis characteres, perfectè exprimunt verbum conſecratorium ſeu ſacramentale.

Secundum igitur quod urgent Novatores iſtud eſt, nempe verbum illud ſacramentale, de quo ſanctus Auguſtinus, eſſe concionale ad fidem excitandam deſtinatum, probant,

I. Quærit Auguſtinus quare Chriſtus non dixerit, *Mundi eſtis propter Baptiſmum quo loti eſtis, ſed dixerit, mundi eſtis propter verbum quod locutus ſum vobis*; ac reſpondet cauſam iſtam eſſe, *quia & in aqua verbum mundat*. Sed verbum quod in aqua mundat illud ipſum eſt quod Chriſtus Apoſtolis prædicavit, quod certè verbum fuit concionis & inſtructionis.

II. Ait verbum illud mundare , *non quia dicitur* , *ſed quia creditur*. At verbum quod mundat quia creditur, haud dubiè verbum eſt concionis quod fidem excitat & excitando mundat.

III. Verbum quod ex Auguſtino mundat in aqua, eſt fidei verbum quod Apoſtoli prædicabant, de quo loquitur ſanctus Paulus Rom. 10. v. 8. & S. Petrus Epiſt. 1. c. 3. v. 21. At verbum hujuſmodi concionis eſt ac doctrinæ, eò unicè tendens ut fidem per quam juſtitia comparatur, excitet:

Reſp. ad primum: Rectè obſervat ſanctus Doctor Chriſtum dixiſſe, *Vos mundi eſtis propter verbum*, & non dixiſſe, *mundi eſtis propter Baptiſmum* , quia in omni mundatione, ſive fiat in Sacramento, ſive extra Sacramentum, vis mundandi ſemper oriturà verbo. Si enim mundatio fiat extra uſum Sacramenti, neceſſe eſt ut adſit fides actualis: *fides autem ex auditu, auditus autem per verbum Chriſti*. Rom. 10. v. 17. Si verò mundatio fiat in Sacramento,

mento, neceſſe eſt ad elementum accedat verbum conſecrationis. Igitur ſanctus Auguſtinus citato Tractat. 80. in Joan. univerſim loquitur de omni verbo per quod fit mundatio: quapropter promiſcuè argumenta & teſtimonia Scripturæ proponit, quibus mundatio verbo tribuitur tùm ſacramentali & conſecratorio, tùm concionali. Nec ulla tamen eſt in verbis ſancti Doctoris ambiguitas & æquivocatio: tam quippe diſtincti ac diverſi ſunt verbi utriuſque characteres, ut nemo decipi poſſit. Neganda igitur primi argumenti conſecutio: verbum enim quod in aqua mundat, propriè verbum eſt conſecrationis; non illud quod prædicarunt Apoſtoli: niſi fortè hoc ſenſu intelligere volueris, quòd nempe Apoſtoli verbi hujus efficaciam & virtutem annuntiaverint & expoſuerint.

Ad ſecundum: ſenſus Sancti Doctoris non eſt, verbum ſacramentale nullatenus mundare, *quia dicitur*, quaſi neceſſe non foret illud pronuntiare: ne ipſi quidem Novatores ſenſum hunc admittunt. Neque etiam ſenſus eſſe poteſt, nullam vim ineſſe verbis ſic pronuntiatis: ſi enim elementum vim mundandi habeat, quantò magis verba? Cùm pariter ſanctus Auguſtinus ait, verbum illud mundare *quia creditur*, haud dubiè fidem actualem abſolutè non exigit: noverat enim vim illam à Chriſto ipſo derivari, ac firmum ſtare Sacramentum verbis Evangelicis conſecratum, etiam ſine fide datum vel acceptum. Cùm igitur ait, verbum illud mundare, *non quia dicitur, ſed quia creditur*; ſenſus illius hìc eſt, verbum vim mundandi non habere præcisè ex materiali ac ſenſibili ſono, ſeu ex ſtrepitu tranſeunte, ſed ex invocatione Trinitatis; ſeu ex ſenſu qui fide apprehenditur, & eſt objectum fidei. *Verbum enim*, ait S. Thom. 3. p. q. 60. art. 7. ad 1. *operatur in Sacramentis, non quia dicitur, id eſt, non ſecundùm exteriorem ſonum vocis; ſed quia creditur, id eſt, ſecundùm ſenſum verborum qui fide tenetur*. Seipſum clarè exponit ſanctus Auguſtinus his verbis: *Quæ eſt tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor abluat, niſi faciente verbo: non quia dicitur, ſed quia creditur? Nam & in ipſo verbo aliud eſt ſonus tranſiens, aliud ſenſus manens*. Et Epiſtola 23. ad Bonifacium nunc 98. *Non ſcriptum eſt*, inquit, *Niſi quis renatus fuerit ex parentum voluntate, aut ex offerentium vel miniſtrantium fide; ſed, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto. Aqua igitur exhibens forinſecùs Sacramentum gratiæ, & Spiritus operans intrinſecùs beneficium gratiæ, regenerant hominem*. Diſtinguenda igitur hæc propoſitio argumenti, verbum quod mundat, *non quia dicitur, ſed quia creditur*, mundat excitando fidem; ſi mundat, quia creditur actu & formaliter, concedo: ſi mundat, quia creditur objectivè, id eſt, quia eſt objectum ſeu verbum fidei, nego. Porrò hoc poſteriori dumtaxat modo ait ſanctus Auguſtinus, verbum ſacramentale mundare: infantes enim per Baptiſmum mundantur, etſi corde credere non poſſint ad juſtitiam, & ore confiteri ad ſalutem.

T. 2. p. 264. B.

Ad tertium: Quæ laudat ibi ſanctus Doctor Scripturæ teſtimonia, de verbo prædicationis ſeu concionis rectè intelliguntur, quia, ut jam obſervatum fuit, generatim agit de omni verbo per quod fit mundatio: at per verbum concionis, mediante fide quam excitat, mundatio fit. Quapropter argumenta & probationes quibus utitur ſanctus Auguſtinus, accommodatè diſtribui debent ad ſcopum quem ſibi proponit, & naturam verbi de quo loquitur, quod & conſecrationis eſt & concionis.

Quotuplex generatim ſit forma Sacramentorum? An ea quæ conditionalis dicitur, in uſu ſemper fuerit; & quibus in caſibus uſurpanda.

Quæres 1. Quotuplex generatim à Theologis diſtinguatur forma Sacramentorum?

Reſp. duplicem diſtingui: abſolutam, quæ nullam involvit conditionem; ut ſi dicas, *Ego te baptiſo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*; alteram conditionalem, quæ conditionem aliquam includit; ut ſi dicas, *Si non es baptiſatus, ego te baptiſo in nomine Patris &c.*

Quæres 2. An vulgatus apud veteres fuerit uſus formæ conditionalis, cùm dubia erat veritas Sacramenti?

Reſp. ad octavum uſque Eccleſiæ ſæculum nullum occurrere veſtigium formæ conditionalis adhibitæ, etiam cùm de veritate collati Sacramenti legitimum dubium moveri poterat.

Tertio ſæculo excitata eſt quæſtio de Baptiſmo Clinicis per aſperſionem dato, an validus eſſet, vel iterum conferendus, de quo Magnus ſanctum Cyprianum conſuluit. Reſpondit ſanctus Doctor per Epiſtolam 76. ſibi quidem verum ac legitimum videri Baptiſmum, iis tamen qui dubitant, auctorem eſſe ut eum iterum conferant, nulla prorſus injecta mentione conditionis. *Si aliquis exiſtimat*, ait, *eos nihil conſecutos, eo quòd aqua ſalutari* Pag.154. *tantùm perfuſi ſunt, ſed inanes & vacui ſunt; non decipiantur, ut ſi incommodum languoris evaſerint, & convaluerint, baptiſentur.*

In celebri etiam controverſia de Baptiſmo Hæreticorum, inter ſanctum Cyprianum & Orientales Epiſcopos ex una parte, ac ſanctum Stephanum Romanum Pontificem & Occidentales ex altera, cùm nondum veritas planè eliquata foret, ac pendente adhuc dubio, opportunè forma conditionalis uſurpata fuiſſet, nullum tamen illius tunc temporis exemplum in veteribus monumentis deprehenditur.

Quarto ſæculo, Cœciliani Carthaginenſis Archiepiſcopi Ordinatio in dubium vocata fuit ab auctoribus ſchiſmatis Donatiſtarum, hoc prætextu, quòd illam accepiſſet à Felice Aptungitano ſacrorum codicum traditore. Cœcilianus verò alteri Ordinationi, quaſi prior invalida fuiſſet, ſe ſubjecit, nulla prorſus facta mentione conditionis. Ita refert Optatus L. 1. de Schiſmate Donatiſtarum adverſùs Parmenianum.

Eodem ſæculo, anno ſcilicet 398. Canone 6. Concilii V. Carthaginenſis T.2.Con. p.1216. C. providetur, ut *quoties certiſſimi non inveniuntur teſtes, qui aſſerant infantes fuiſſe baptiſatos, neque ipſi ſunt per ætatem idonei de traditis ſibi Sacramentis reſpondere, abſque ullo ſcrupulo baptiſentur, ne iſta trepidatio eos faciat Sacramentorum purgatione privari.* Repetitur idem Canon altero in Conc. Ibid. p. 1652.E. Africano an. 401. Abſolutè, ſine ulla conditione volunt Africani Patres, ejuſmodi infantibus Baptiſmum conferri.

Eandem diſciplinam quinto ſæculo retinuit S. Leo. Interrogatus etenim Ed.Queſnell.in 4. T. 1. p. 411. à Ruſtico Narbonenſi, de his *qui parvuli ab hoſtibus capti ſunt, & non ſe ſapiunt baptiſatos; ſed ſciunt ſe aliquoties ad Eccleſiam à parentibus ductos: utrum poſſint vel debeant, cùm ad Romaniam veniunt, baptiſari?* Sic autem reſpondet S. Pontifex: *Qui poſſunt meminiſſe, quòd ad Eccleſiam veniebant*

Digitized by Google

bant cum parentibus ſuis, poſſunt recordari an quod eorum parentibus dabatur, acceperint. Sed ſi hoc etiam ab ipſorum memoria alienum eſt, conferendum eis videtur, quod collatum eſſe neſcitur : quia non temeritas intervenit præſumptionis, ubi eſt diligentia pietatis. Pluribus hoc ipſam exponit idem ſanctus Pontifex in ſua ad Neonam Ravennatem Epiſcopum Epiſtola num. 135. iſto nixus fundamento, quod vulgatum ac commune tunc erat, *Quoniam non poteſt in iterationis crimen venire, quod factum eſſe omnino neſcitur.* *Ibid. p. 717.*

Sanctus Gregorius Magnus labente ſexto ſæculo & initio ſeptimi, eandem cum anteceſſoribus viam iniit. In Epiſtola ad Felicem Epiſcopum Meſſanæ quæ eſt n. 32. Lib. 12. Indictione 7. nunc 17. Lib. 14. Indict. 7. ſic loquitur: *Hoc vos ritè tenere debetis, quod ab anteceſſoribus noſtris traditum accepimus: id eſt, ut quoties tam de Baptiſmo aliquorum, vel Confirmatione, quàm de Eccleſiarum conſecratione dubitatio habetur, & nec Scriptis nec teſtibus ratio certa habetur, utrum baptiſati, vel confirmati, ſive Eccleſiæ conſecratæ ſint; ut baptiſentur tales ac confirmentur, atque Eccleſiæ canonicè dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monſtratur iteratum, quod non certis indiciis oſtenditur ritè peractum.* Sedit anno 590. & obiit an.604. *Ed. novæ T.2. p.1279.* C.

Gregorius II. initio octavi ſæculi Epiſtola 13. ad Bonifacium Epiſcopum reſponſione ad 9. articulum, *De parvulis,* inquit, *qui à parentibus ſubſtracti ſunt, & an baptiſati an non ignorant, quia interrogaſti: hos ut baptiſare debeas, ſecundùm Patrum traditionem, ſi non fuerit qui teſtificetur, ratio poſcit.* Nulla pariter hìc mentio conditionis appoſitæ. *Tom.6. Conc p. 1439.D.*

Gregorius III. Epiſtola 2. ad eundem Bonifacium, jubet ordinari Preſbyteros de quibus dubium eſt an fuerint à veris Epiſcopis ordinati. *Ibid. p. 1475.* A. B.

Octavo primùm ſæculo legitur forma baptiſandi ſub conditione, Lib. 6. Capitularium cap. 184. his verbis: *De quibus dubium eſt utrum ſint baptiſati an non, omnimodis abſque ullo ſcrupulo baptiſentur, his tamen verbis præmiſſis: Non te rebaptiſo; ſed ſi nondum baptiſatus es, baptiſo te in nomine Patris &c.* Eundem Canonem totidem verbis deſcribit Iſaac Lingonenſis Epiſcopus titulo 11. cap. 17. & ante ipſum ſanctus Bonifacius Moguntinus Archiepiſcopus in Statutis quæ Tom. 9. Spicilegii edita ſunt. *Tom. 1. cap. Baluſii, p. 954.*

Alexander III. S. Pontifex qui ſedit an. 1159. & obiit an. 1181. diſertè jubet ſub conditione rebaptiſari eum de quo dubium eſt, an fuerit baptiſatus. Sic refertur Extra. *de Baptiſmo* càp. *de quibus.* *Pag.65.*

Pariter Odo Pariſienſis Epiſcopus Alexandro coætaneus, in Statutis Synodalibus eandem in dubio baptiſandi formam præſcribit.

Nihilominus tamen nec octavo, nec duodecimo ſæculo, etiam poſt Decretum Alexandri III. ubique planè receptus ac confirmatus videtur uſus formæ illius conditionalis. Siquidem & Lib. 7. Capitularium cap. 391. repetitur quod ex Canone 6. Conc. V. Carthaginenſis mox retulimus, de repetendis ſine ulla conditione, Baptiſmo, Confirmatione, & conſecratione Eccleſiarum; & duo Anglicana Concilia, Eboracenſe an. 1195. Londinenſe an. 1200. jubent abſolutè conferri Baptiſmum, ubi legitima ſubeſt dubitandi ratio an collatus fuerit, hac indicata communi ratione, *quia non dicitur iteratum, quod non ſcitur fuiſſe collatum.* Quin & vivente adhuc Alexandro III. & etiam poſt ejus obitum, multi (quibus haud dubiè ejus Decretalis non innotuerat) idem ſtatuerunt, ut Petrus Lombardus Lib. 4. Sent. diſt. 6. *T. 1. p. 1109.* *To. 10. conc. p. 1792.B. To. 11. conc. p. 14. D.*

& ip-

& ipſius ſingularis diſcipulus Petrus Pictavienſis, Commentario in illum Lombardi textum ; & Petrus Cantor in Summa manuſcripta folio 156. ubi narrat excitatam tunc temporis inter Doctores Pariſienſes præſentem controverſiam, aliis ſub conditione, aliis verò, quibus ipſe ſuffragatur, abſolutè in dubio conferri debere Baptiſmum contendentibus.

Ex his colligi non immeritò poteſt, priùs ubique non invaluiſſe formam baptiſandi ſub conditione, quàm Decretalis Alexandri III. fuerit à Gregorio nono, qui ſedit an. 1227. in Corpus Juris Canonici relata. Ab eo verò tempore uſque in hodiernum diem, conſtanti praxi in Eccleſia obſervatur.

Quæres 3. an, quo tempore forma conditionalis primùm invaluit, omnia Sacramenta ſub conditione iterata fuerint, an aliqua dumtaxat.

Reſp. ex citatis teſtimoniis manifeſtum eſſe, ea dumtaxat Sacramenta ſub conditione iterata fuiſſe, quæ abſolutè iterari non poſſunt, ob eum quem imprimunt characterem, quibus & Eccleſiarum conſecratio adjuncta fuit : ſubinde tamen ad alia quoque Sacramenta eundem agendi morem fluxiſſe teſtantur aliqui. Sic, referente Homobono in examine Eccleſiæ parte 1. Tractatu 7. cap. 18. quæſt. 84. Clemens VIII. qui ſedit anno 1592. cùm vidiſſet aliquem è fabrica ſancti Petri præcipitem cadentem, eum abſolvit his verbis, *Si es capax, abſolvo te à peccatis*. Nihilominus multis diſpar hìc videtur ratio Pœnitentiæ & aliorum Sacramentorum. Namque vel conditio appoſita ſpectat Miniſtrum, hoc modo, *Si poſſum, ego te abſolvo*; vel ſubjectum ſeu hominem qui abſolvitur, hoc modo, *Si es capax, ego te abſolvo*. Atqui neutra ex parte putant illi apponi poſſe conditionem. Non ex parte Miniſtri: qui enim prudenter judicat ſe non delinquere abſolvendo, poteſt ſine conditione abſolvere ; non etiam ex parte ſubjecti, quia vel ſufficiens dignoſcitur adeſſe materia Sacramenti, contritio ſcilicet & confeſſio, vel dignoſcitur non adeſſe; ſi primum, abſolutè abſolvendus ille eſt; ſi poſtremum, nullatenus abſolvendus. Atque hæc potiſſimùm illis auctoribus videtur eſſe ratio diſcriminis inter Sacramentum Baptiſmi v. g. & Pœnitentiæ, quoad præſens inſtitutum, quia parata ſemper ac certa eſſe poteſt Baptiſmatis materia; non ita verò Pœnitentiæ: ut contingit quando moribundus ſubita vi morbi oppreſſus, nullo exteriori ſigno nec peccata, nec ſuum de illis dolorem manifeſtare poteſt.

Quæres 4. quibus in circumſtantiis ſub conditione conferri debeat Sacramentum.

Reſp. cùm legitima eſt ratio dubitandi, an revera collatum fuerit Sacramentum. *Sciendum eſt*, ait Eſtius in 4. diſt. 4. paragr. 15. *non quamcumque levem in contrarium ſuſpicionem vel ſcrupulum debere ſufficere, ad hoc ut ſub conditione quis hoc pacto baptiſetur; ſed requiri dubitationem probabilem.... Ea autem probabilis dubitatio eſt, quæ facta etiam diligenti indagine diſcuti non poteſt, ita ut nec moralis certitudo facti haberi queat.* *Itaque*, pergit Eſtius, *vituperabilis eſt conſuetudo quorumdam, qui paſſim ac ſine diſcrimine infantes ab obſtetricibus propter vitæ periculum baptiſatos iterum ſub conditione baptiſant, non aliam dubitandi cauſam habentes, quàm quòd muliercula fortè vel intentione deficere, vel in verbis proferendis hallucinari potuerit; cùm tamen obſtetrix interrogata teſtetur ſe ritè totum myſterium peregiſſe. Contra quem abuſum graviter ſcribunt Dominicus Soto in 4. diſt. 3. art. 6. Petrus de Palude diſt. 6. q. 4. &c.*

Edit. Pariſ. 1696. T. 2. p. 58. B.

QUÆ-

QUÆSTIO SECUNDA.

De fine ac neceſſitate, ſeu exiſtentia Sacramentorum.

EX fine propter quem inſtituta ſunt Sacramenta, eorum ſequitur ac dignoſci debet neceſſitas.

Duplex verò diſtingui generatim poteſt neceſſitas Sacramentorum: una inſtitutionis ſeu exiſtentiæ, altera uſus; & hæc iterum duplex, medii ſcilicet, & præcepti.

Duplex neceſſitas, medii, & præcepti.

Neceſſitas medii ſeu finis ea dicitur, qua res ad finem aſſequendum ſic eſt neceſſaria, ut ſine ipſa non poſſit obtineri. Ita cibus & potus neceſſarii ſunt ad vitæ conſervationem. Ita Baptiſmus neceſſarius ad vitam æternam habendam.

Neceſſitas præcepti dicitur ea, qua res eſt neceſſaria ad finem faciliùs & tutiùs obtinendum: talis eſt ſobrietas in cibo & potu, ad ſanitatem corporis; & perceptio Euchariſtiæ, ad ſanitatem animæ conſervandam & fovendam. Prior neceſſitas rectè dici poteſt interna, quæ nempe ex natura rei ipſius neceſſariæ; altera verò externa, quæ ex præcepto dumtaxat naſcitur.

In re quippe noſtra ſacramentaria, totum diſcrimen neceſſitatis medii & præcepti repetitur dumtaxat ex natura gratiæ ſacramentalis quam Chriſtus Dominus ſua inſtitutione unicuique Sacramento propriam eſſe voluit: quæ ſi talis eſt ut ſine ipſa ſalus æterna non poſſit obtineri, Sacramentum neceſſarium dicitur neceſſitate medii: talis eſt Baptiſmus, talis Pœnitentia, propter gratiam quam continent, vel regenerantem, vel reparantem. Si verò gratia ſacramentalis non eſt abſolutè neceſſaria ad vitam æternam, qualis eſt gratia confortans in Sacramento Confirmationis, & nutriens ac roborans in Sacramento Euchariſtiæ, Sacramenta neceſſaria dumtaxat dicuntur neceſſitate præcepti; & qui, urgente præcepto, hujuſmodi Sacramenta percipere vel negligunt vel contemnunt, ii quidem rei ſunt violati præcepti ac æternæ damnationi obnoxii, non quidem præcisè ex defectu gratiæ quæ propria eſt illorum Sacramentorum, ſed ob lethale peccatum ex violato præcepto contractum. Unde fit ut omne medium ad finem aſſequendum neceſſarium, ſub præceptum etiam cadat; & vice verſa, quod ex præcepto neceſſarium eſt, fiat medium neceſſarium: quia præceptorum obſervatio neceſſaria eſt illis qui ſunt præcepti capaces. Nec tamen propterea confundenda neceſſitas medii & præcepti, quæ, ut diximus, Deo ita volente conſiſtit in natura vel gradu gratiæ ſacramentalis, quam in aliquibus Sacramentis abſolutè ad ſalutem neceſſariam eſſe voluit Chriſtus, in aliis verò non neceſſariam.

Unde repoſci debeat diſcrimen neceſſitatis medii & præcepti.

Non hìc agimus de neceſſitate uſus Sacramentorum, ſive abſoluta ſit & medii, ſive tantùm præcepti; ſed de neceſſitate dumtaxat inſtitutionis & exiſtentiæ, non quidem ſimplici & abſoluta, quæ ſoli Deo convenit, ſed hypothetica & relativa ad finem ſupernaturalem. Imò nec quæſtio eſt, utrum ex hypotheſi quòd voluerit Deus gratiam homini conferre, neceſſe omnino fuerit inſtitui Sacramenta: certum quippe eſt virtutem Dei ſignis externis ſic aligatam non eſſe, quin abſolutè poſſit Deus per ſemetipſum, abſque ullis

uliis Sacramentis, gratiam conferre. Quæſtio igitur eſt de neceſſitate congruentiæ ac ſapientis cujuſdam œconomiæ, an nempe conſentaneum fuerit & divinæ providentiæ & naturæ hominis, ut per ſigna quædam externa cœleſtis gratia daretur.

Cùm verò humanum genus in quadruplici quaſi ſtatu conſiderari poſſit, nempe innocentiæ, à creatione ſcilicet Adami uſque ad ejus lapſum; Legis naturæ, à lapſu Adami uſque ad Moyſen; Legis ſcriptæ, à Moyſe uſque ad Chriſtum; & Legis Evangelicæ, à Chriſto uſque ad mundi finem, quæritur an congruum & conſentaneum fuerit in variis illis naturæ humanæ ſtatibus, Sacramenta quædam inſtitui.

ARTICULUS PRIMUS.

De fine ſeu cauſis propter quas conſentaneum fuit inſtitui Sacramenta.

MUltæ inſtitutionis Sacramentorum cauſæ ſeu rationes vulgò proferuntur. Iſtæ ſunt præcipuæ.

I. Ad domandam & ſanandam primævam hominis ſuperbiam: ut nempe qui Deo ſubjici noluit, & jugum ejus peccando excuſſit, ſignis quibuſdam externis ſubjiceretur & ab illis dependeret tanquam mediis & inſtrumentis ad ſalutem æternam aſſequendam neceſſariis.

II. Ad eruditionem. Cùm enim ea ſit nativa hominis conditio, ut ex rebus ſenſu perceptis ad ſpiritualia deducatur, ſapienter inſtituta ſunt Sacramenta, velut externa quædam documenta quibus ad cœleſtia erigatur. *Nam* Edit. Commel. p. 703. E. *ſi tu incorporeus eſſes*, ait S. Joan. Chryſoſt. Homil. 83. in Matth. *nuda ipſe dona & incorporea tradidiſſet tibi: quoniam verò corpori conjuncta eſt anima tua, in ſenſibilibus intelligenda tibi traduntur.*

III. Ad fidei noſtræ firmitatem. Quemadmodum enim in veteri Lege Dominus promiſſiones ſuas multa ſignorum varietate confirmavit, ut populus ille firmiùs adhuc verbis Dei crederet, ita quoque in nova Lege Chriſtus cùm nobis veniam peccatorum, juſtitiam, Spiritum ſanctum, vitam æternam promiſerit, quædam ſigna ſenſibus ſubjecta inſtituit, quibus eum quaſi pignoribus obligatum haberemus, atque ita fidelem in promiſſis futurum minimè dubitaremus.

IV. In fidei noſtræ teſtimonium: ut nempe per Sacramenta, tanquam per voces quaſdam viſibiles, in hominum conſpectu fidem noſtram profiteamur. Sicut enim *corde creditur ad juſtitiam*, ſic *ore confeſſio fit ad ſalutem*, Rom. 10. ver. 10. Sic & aliis quibuſcunque externis ſymbolis, iis maximè quæ ad ſpiritualia ſignificanda divinitus inſtituta ſunt, quaſi totidem vocibus fidem noſtram manifeſtam omnibus fieri conſentaneum maximè fuit. Talia verò ſunt Sacramenta, quæ ſanctus Auguſtinus Lib. 19. contra Fauſtum cap. 16. appellat *quaſi verba viſibilia*.

T. 8. p. 321. C. V. Ad diſtinctionem Fidelium, & adunationem Eccleſiæ; ad utrumque enim neceſſaria ſunt Sacramenta. Fideles quippe diſtinguunt ab Infidelibus, ipſoſque inter ſe Fideles ſancto quodam ſocietatis vinculo connectunt. *In* Ib. p. 319. E. *nullum quippe Religionis nomen, ſeu verum, ſeu falſum, coagulari poſſunt homines*, ait ſanctus Auguſtinus Lib. 19. contra Fauſtum cap. 11. *niſi aliquo ſigna-*

Digitized by Google

ſignaculorum vel Sacramentorum viſibilium conſortio colligentur: quorum Sacramentorum vis inenarrabiliter valet plurimùm, & ideo contempta ſacrilegos facit.

VI. Denique ad ſanctificationem hominis, quæ præcipua cauſa eſt inſtitutionis Sacramentorum, *per quæ* ſcilicet, ajunt Patres Tridentini ſeſſ.7. *omnis vera juſtitia vel incipit, vel cæpta augetur, vel amiſſa reparatur*: quæ ratio vel in ipſa Sacramenti definitione quam adducit Catechiſmus Conc. Trid. continetur. Eſt quippe Sacramentum, res ſenſibus ſubjecta, quæ ex Dei inſtitutione ſanctitatis & juſtitiæ tùm ſignificandæ tùm efficiendæ vim habet. *Illud ſine dubitatione tenendum eſt*, ait ſanctus Auguſtinus, *quæcunque illa ſanctificatio ſit, non valere ad Chriſtianos faciendos, atque ad dimittenda peccata, niſi Chriſtiana & Eccleſiaſtica inſtitutione Sacramentis efficiantur fideles. Nam nec conjuges infideles, quamlibet ſanctis & juſtis conjugibus hæreant, ab iniquitate mundantur, quæ à Regno Dei ſeparatos in damnationem venire compellit; nec parvuli de quibuslibet ſanctis juſtiſque procreati, originalis peccati reatu abſolvuntur, niſi in Chriſto fuerint baptiſati, pro quibus tantò impenſiùs loqui debemus, quantò pro ſe ipſi minùs poſſunt.* Verùm de hoc argumento pleniùs infrà diſputabimus.

To. 14. Conc. p. 776. B.

L. 3. de peccat. mer. & rem. cap. 12. n. 21. T. 10. p. 83. A.

ARTICULUS II.

De Sacramentis innocentis naturæ. An eo in ſtatu aliqua extiterint; aut extitura fuiſſent, ſi perſeveraſſet diutiùs.

In his quæ ab una Dei voluntate pendent, cùm ſilet Scriptura & Eccleſiæ Traditio, ſilere & nos ſatius forſan eſſet, quàm meris indulgere conjecturis. De Sacramentis autem naturæ innocentis altum in Scripturis ac Traditione ſilentium: conjecturis ergo ac ratiociniis, ut mori Scholæ ſerviamus, res tota hìc perficienda.

Senſus verò Articuli propoſiti multiplex eſſe poteſt. 1. Utrum Sacramentorum inſtitutio repugnantiam & oppoſitionem quamdam ex ſeſe habeat, quod exiſtimant nonnulli, cum perfectione naturæ innocentis. 2. Suppoſito quòd nulla ſit repugnantia, utrum aliqua de facto extiterint in ſtatu innocentiæ Sacramenta. 3. An ſi perſeveraſſet diutiùs ætas illa innocens, vi præſentis decreti eadem habuiſſet Sacramenta, quæ nunc habet collapſa natura, aut ſaltem alia diverſæ conditionis, & virtute alterius decreti.

PRIMA CONCLUSIO.

Sacramentorum inſtitutio nullam videtur ex ſeſe habere repugnantiam & oppoſitionem cum perfectione ſtatus innocentiæ.

Probatur: Quia Sacramenta conſiderari poſſunt vel ut ſigna, vel ut cauſæ gratiæ: atqui neutra ex parte pugnant cum perfectione naturæ innocentis.

Non ut ſigna: imò ſub ea ratione multiplex deprehenditur eorum utilitas & convenientia.

I. Ad comparandam rerum ſpiritualium actualem cognitionem. In eo quippe ſtatu, actualis rerum ſive naturalium, ſive ſupernaturalium perceptio

Ita Suarez ad 3. p. S. Th. q. 61. ar. 2. diſ. 3. ſect. 3. Iſam-

bertus de Sacramentis in genere ad qu. 61. diſp. 1. art. 2.

tio modo naturali comparata fuiſſet, per ſpecies quaſdam ſenſibiles, & converſionem ad phantaſmata. Quamquam enim tunc cum gratia & juſtitia originali infuſus fuerit habitus fidei, non tamen infuſæ ſpecies ac phantaſmata quibus homo ex nativa ſua conditione indiget, ut actu apprehendat res fidei: neque enim factæ fuiſſent omnibus ac ſingulis hominibus interiores revelationes rerum omnium credendarum, ſed per traditionem filii à parentibus accepiſſent; neceſſe ergo tunc fuiſſet homines in rebus fidei inſtitui per voces ac ſigna ſenſibilia. Neque modus iſte magis alienus videtur à perfectione naturæ integræ, quàm modus (qui fuiſſet) acquirendi ſcientiam experimentalem rerum naturalium miniſterio ſenſuum & phantaſmatum; vel utendi alimentis ad vitæ conſervationem; vel declarandi cogitationes mentis per voces aut ſcripturam, aut alia quælibet exteriora ſigna. Quòd ſi perfectioni naturæ Angelorum non repugnat ut inferiores à ſuperioribus illuminentur, quare repugnet perfectioni hominis innocentis, ut ad cognitionem rerum ſpiritalium per ſenſibilia quædam ſigna erigeretur?

II. Valerent eo in ſtatu ſigna ſacramentalia ad exprimendam & profitendam interiorem fidem: quia *ſicut corde creditur ad juſtitiam, ſic ore confeſſio fit ad ſalutem*; & hæc eſt naturalis hominis conditio, ut nonniſi externo quodam medio teſtetur ac ſignificet quod intus habet in animo præconceptum. In ſtatu autem innocentiæ, ſi duraſſet, congruum fuiſſet interiorem fidem manifeſtari exteriùs, non tantùm Sacrificiis, ſed etiam Sacramentis: neque enim iſta magis quàm illa excluſiſſet hujus ſtatus perfectio.

III. Valerent ad excitandam memoriam. Neque enim continuò præſentes animo obverſarentur res fidei, eas igitur aliquibus adjumentis exteriùs excitari & revocari in memoriam oportuiſſet, aut ſaltem illud abſurdum & abſonum non fuiſſet.

IV. Valerent ad quamdam repræſentationem ſupernaturalium myſteriorum, & faciliorem eorum apprehenſionem.

V. Ad conſenſionem & unitatem hominum ejuſdem Religionis in exteriori Dei cultu. Fuiſſet enim tunc vera Religio, fuiſſet vera Eccleſia: porrò, ex ſancto Auguſtino jam citato, *in nullum Religionis nomen coagulari homines poſſunt, niſi aliquorum ſignaculorum vel Sacramentorum viſibilium conſortio colligentur*.

Non pugnarent etiam Sacramenta cum ſtatu innocentiæ, quatenùs ſunt cauſæ gratiæ. Nam quamvis eo in ſtatu, nullo exiſtente peccato, gratia medicinali ac ſanante opus non fuiſſet, non repugnaſſet tamen augeri gratiam: quin & neceſſaria fuiſſet gratia conſervans ac præſervans à lapſu, imò & à lapſu etiam reparans, ſi fortè homo peccaſſet, quod contingere potuiſſet, quandoquidem in gratia confirmatus non fuiſſet, ſicut revera non fuit, ne ipſi quidem confirmati fuere Angeli viatores. Atqui quòd per Sacramenta, tanquam per inſtrumenta efficacia, homini etiam innocenti (de lapſo enim vix dubium eſſe poteſt) communicata fuiſſet gratia vel major, vel conſervans, & præſervans, non videtur contrarium perfectioni ſtatus innocentiæ: è contra potius. Tùm quia habere gratiam vi operis ipſius externi ultra meritum operantis, perfectio eſt & utilitas maxima, qua ſapienter conſulitur nativæ fragilitati hominis. Tùm quia conferre gratiam per res ſenſibiles unum eſt ex maximis operibus ſapientiæ, potentiæ & bonitatis di-

vinæ;

vinæ; quia res infimas cum ſupremis eo in opere mirabiliter conjungit, quod eſt maximæ ſapientiæ; & res inferioris ordinis elevat ad perfectiones efficiendas, quod eſt maximæ potentiæ; ac denique in rebus facilibus & quæ paſſim uſu veniunt, ſanctificationem & gratiam præſtat, quod eſt magnæ bonitatis & miſericordiæ. Igitur hujuſmodi Sacramenta non ſolùm propter utilitatem hominum, ſed etiam propter manifeſtationem divinæ virtutis, poterant in ſtatu innocentiæ ſufficientem habere congruentiam.

Neque dicas indecens futurum & contra ordinem ſtatus innocentis naturæ, quòd homo ſubjiceretur rebus ſenſibilibus ab bona ſpiritualia conſequenda. Ita ſanctus Thomas 3. par. q. 61. art. 2. in corp. Namque 1. non magis iſtud indecens fuiſſet in ordine ſupernaturali, quàm uti ſpeciebus & phantaſmatibus ad cognitionem rerum naturalium, aut alimentis ad conſervationem vitæ corporalis. 2. Sicut non fuit contra dignitatem ſtatus innocentiæ, ut in ſignum obedientiæ & ſubjectionis homini prohiberetur uſus ligni ſcientiæ boni & mali; ita pariter non fuiſſet contra dignitatem ejuſdem ſtatus, ſi propter obedientiam & humilis Deum ſubjectionis teſtificationem, voluiſſet Deus hominem ſignis ſenſibilibus uti ad conſervationem vel augmentum vel reparationem gratiæ ſanctificantis: neque propriè tunc rebus illis ſenſibilibus ſubjectus homo fuiſſet, ſed uni Deo uſum illarum rerum imperanti. Ad ſancti Thomæ auctoritatem fatemur eum nobis hìc adverſari: ſed præſens controverſia ex earum eſt numero quæ pondere rationum, non verò auctoritate, ſepoſitis rationum momentis, definiendæ ſunt.

SECUNDA CONCLUSIO.

Nulla de facto extitere in ſtatu innocentiæ Sacramenta.

Probatur: Tùm quia nulla prorſus eorum facta legitur mentio in Scripturis aut Traditione: quæ autem pendent ab uno Dei inſtituentis arbitrio, ea abſque teſtimonio Scripturæ vel Traditionis inſtituta eſſe, prudens nuſquam affirmabit Theologus. Tùm quia Sacramentum eſt ſignum ſtabile ac permanens in Religione: atqui ſtatus innocentiæ breviſſimo duravit tempore: ergo conſentaneum non fuit inſtitui Sacramenta tam citò abolenda.

Neque porrò hìc par & eadem eſt ratio Sacrificii, ac Sacramenti. Namque Sacrificium non ordinatur primariò & immediatè ad ſanctificationem offerentis, ſed ad officium Religionis ſeu cultum & honorem Dei, in ſignum ſcilicet & teſtificationem ſupremi ipſius in res omnes dominii, & in gratiarum actionem pro acceptis ab ipſo beneficiis. *Tua ſunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi*. 1. Paralip. 29. v. 14. Unde ſanctus Thomas 2. 2. q. 45. art. 1. in corp. ait, *rationem ſacrificii pertinere ad ius naturale*.

E contra, Sacramentum primariò deſtinatur ad ſanctificationem hominis, aut primò efficiendam, aut conſervandam. Verùm homo innocens in ortu ſuo juſtitiam originalem à Deo immediatè accepit, atque cùm tam brevi poſt tempore ea propter inobedientiam ſpoliandus eſſet, nulla videntur neceſſaria fuiſſe eo in ſtatu Sacramenta.

Neque etiam Matrimonium Adami & Evæ Gen. 2. v. 24. verum & propriè dictum

dictum fuit Sacramentum, ſed latiori tantùm ſenſu, quatenùs nempe futuram ſignificabat unionem Chriſti cum Eccleſia: quomodo lignum vitæ appellatur aliquando à ſancto Auguſtino Sacramentum; & quomodo pariter Lib. 1. de nuptiis & concup. cap. 21. dixit idem ſanctus Doctor, *tria nuptiarum bona, prolem, fidem, & Sacramentum fuiſſe in paradiſo*: fuit enim dumtaxat primum illud conjugium, in officium naturæ, quod Chriſtus ſubinde ad dignitatem & virtutem Sacramenti evexit. Unde Apoſtolus de illo verba faciens Epheſ. 5. v. 22. non ait illud fuiſſe, *ſed eſſe in Chriſto & Eccleſia magnum Sacramentum, propter quod homo relinquet patrem & matrem*; quod quidem de Adamo ad litteram dici non potuit.

Lib. 11. de Gen. ad lit. c. 32. & 40. Lib. 13. de Civit. Dei cap. 21. & alibi. T. 10. p. 192.

TERTIA CONCLUSIO.

Veriſimilius eſt, quòd vi præſentis decreti, nulla futura fuiſſent in ſtatu innocentiæ, ſi diutiùs perſeveraſſet, Sacramenta: utrum autem virtute alterius decreti futura fuiſſent, quis conſiliarius Dei fuit, ut certò poſſit definire?

Prima pars probatur. Quia vi præſentis decreti, Sacramenta deſtinata ſunt ad conferendam homini gratiam medicinalem, vel reparantem, vel præſervantem à lapſu, quam efficaciam trahunt ex morte & paſſione Chriſti: atqui Adamo non peccante, nulla opus fuiſſet, vi præſentis decreti, gratia medicinali; neque etiam Chriſtus in carne veniſſet, neque conſequenter Sacramenta ſuam ex morte Chriſti virtutem traxiſſent, adeoque non fuiſſent noſtris ſimilia; ergo veriſimilius videtur, vi præſentis decreti, nulla futura fuiſſe in ſtatu perſeverantis innocentiæ Sacramenta.

Secunda pars probatur. Quia nemo ſcire poteſt quid in alio rerum ordine Deus facturus fuiſſet. Quamquam enim ex dictis Concluſione prima, Sacramentorum inſtitutio nihil habeat in ſe quod pugnet cum perfectione naturæ innocentis, inde tamen certò affirmari non poteſt, futurum ut eo in ſtatu, ſi diutiùs perſeveraſſet, Deus Sacramenta quædam inſtitueret: neque enim Deus ſemper operatur quod nobis infirmis mortalibus congruum magis ac conſentaneum apparet; quod vel uno patet malorum Angelorum exemplo, quos creavit Deus, etſi brevi lapſuros ac ſine ulla ſpe remedii æternùm cruciandos fore prævidiſſet.

ARTICULUS III.

De Sacramentis Legis naturæ.

Lex naturæ ab Adami lapſu ad Moyſen uſque ſolet extendi, ſic dicta, non per excluſionem gratiæ, ſed Legis ſcriptæ. Quia verò Deus Circumciſionis præceptum Abrahamo impoſuit multis ante Moyſen annis, idcirco nos Legis naturæ ſtatum hìc conſideramus dumtaxat ante imperatam Circumciſionem, de qua ſuus erit dicendi locus, ubi de Sacramentis Legis Moſaicæ.

Quæritur ergo hìc 1. utrum toto illo intervallo temporis quod fluxit ab Adami lapſu ad præceptum uſque Circumciſionis, extiterit aliquod remedium à Deo deſtinatum ad delendum in parvulis originale peccatum. 2.

Qua-

Digitized by Google

Quale illud fuerit? an ſola interior fides parentum, an aliqua exterior actio neceſſaria etiam fuerit. 3. An actio illa ſeu ſignum exterius, fuerit verum Sacramentum, & qua ratione determinatum? an à Deo, an ab homine? 4. Quomodo efficax fuerit, an ex opere operato, an ex opere operantis? 5. denique, an aliqua alia eo in ſtatu extiterint pro adultis Sacramenta.

Circa hæc omnia nihil fide Catholica certum ac præfinitum habemus: quapropter varias in partes hìc abeunt Theologi, præſertim circa naturam & virtutem illius remedii.

Ante S. Auguſtinum, qui ex profeſſo contra Pelagianos accuratè demonſtravit, unumquemque hominem naſcendo ex Adamo trahere peccatum originale, nullus ferè inter Veteres exiſtentiam illius originalis peccati probavit ex remedio adversùs illud inſtituto. Primus ſanctus Auguſtinus efficax inde duxit argumentum; quamquam candidè agnoſcat & fateatur Lib. 15. de Civitate Dei cap. 16. de illo remedio prorſus ſilere ſacros Scriptores. *Utrum*, inquit, *aliquod fuerit, vel ſi fuit, quale fuerit corporale atque viſibile regenerationis ſignum ante diluvium, ſicut Abrahæ Circumciſio poſtea eſt imperata, ſacra Hiſtoria tacet*. Idem repetit Lib. 2. de peccato originali cap. 30. His præmiſſis ſit *To. 7. p. 399. B.* *T. 10. p. 268. E.*

PRIMA CONCLUSIO.

Extitiſſe pro parvulis in Lege naturæ aliquod adversùs peccatum originale remedium, pia eſt ac vera ſententia; illud verò in fide venturi Meſſiæ ſigno aliquo vel actu exteriori demonſtrata poſitum fuiſſe, veriſimilius.

Prima pars probatur auctoritate S. Auguſtini Lib. 5. contra Julianum cap. 11. *Nec ideo credendum eſt*, inquit, *ante Circumciſionem famulos Dei, quandoquidem eis inerat Mediatoris fides in carne venturi, nullo Sacramento ejus opitulatos fuiſſe parvulis ſuis; quamvis quid illud eſſet, aliqua neceſſaria cauſa Scriptura ſacra latere voluerit. Nam & ſacrificia eorum legimus, quibus utique ſanguis ille figurabatur qui ſolus tollit peccata mundi. Apertius etiam Legis jam tempore naſcentibus, offerebantur ſacrificia pro peccatis*. Et Lib. 2. de nuptiis & concupiſcentia cap. 11. *Superioribus temporibus* (nempe ante Circumciſionem) *omnino*, inquit, *latuit Sacramentum juſtificationis ex fide*. Non ait ſanctus Doctor, nullum fuiſſe, ſed latuiſſe dumtaxat Sacramentum quod ex fide juſtificabat. *Ibid. p. 651. C.* *Ibid. p. 313. D.*

Sancti Proſperi Lib. 2. de vocatione Gentilium cap. 23. ubi ait, *non irreligioſè credi, neque inconvenienter intelligi, quòd iſti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratiæ partem, quæ ſemper univerſis eſt impenſa nationibus; qua utique ſi benè eorum uterentur parentes, etiam ipſi per eos juvarentur*. At parentes ſuis parvulis tutiùs ſubvenire non poterant, quàm ipſis procurando remedium quo ab originali labe mundarentur. *Edit. nova p. 911. C.*

Innocentii III. cap. *Majores*, *De Baptiſmo & ejus effectu*, ubi poſtquam aſſeruit originale peccatum in veteri Lege per Circumciſionem, in nova autem per Baptiſmum deletum eſſe, hanc generalem adducit cauſam & rationem: *Abſit enim ut univerſi parvuli pereant, quorum quotidie tanta* *P. 1383. col. 2. n. 20.*

Digitized by Google

multitudo moritur, quin & ipſis miſericors Deus, qui neminem vult perire, aliquod remedium procuraverit ad ſalutem; quæ certe ratio ad eos etiam parvulos extenditur qui in Lege naturæ vixere.

Auctoris Tractatus de operibus cardinalibus Chriſti, inter Opera ſancti Cypriani (fuit ille Abbas Bonævallis qui decimo tertio floruit Eccleſiæ ſæculo.) Eo in opere, ubi de Circumciſione, hæc habet dictus Auctor. *Sanè originale peccatum quod à primis parentibus in totam generis humani ſucceſſionem defluxit, omni tempore aliquibus remediis oportuit expiari; licèt vim plenam ſignificantia non habuerint, donec ad rem ipſam ventum eſt, quæ figurarum operiebatur velamine. Et licèt Sacramentorum arcana omnibus non paterent, virtus tamen & effectus eorum ignorari non poterat.*

Oper. S. Cypr. p. 318.

Idem mox patebit ex aliis quæ referemus, Veterum teſtimoniis, quibus conſtat remedium illud in fide poſitum fuiſſe. Idem univerſi affirmant Scholæ Doctores in 4. diſt. 1. & 2. abſque ulla controverſia aut opinionum varietate; *quod ſignum eſt*, ait Suares in 3. p. S. Thomæ q. 61. diſp. 4. art. 3. ſect. 1. *dogma hoc certum ac indubitatum apud illos fuiſſe.*

Edit. Lugd. 1608. T. 3. p. 42. col. 2. B.

Et quidem ſanctus Thomas in Summa 3. p. q. 61. ar. 3. in corpore, poſtquam aſſeruit univerſim neceſſaria eſſe Sacramenta ad humanam ſalutem, *in quantùm ſunt quædam ſigna ſenſibilia inviſibilium rerum, quibus homo ſanctificatur;* ſic pergit: *Et ideo oportebat ante Chriſti adventum eſſe quædam ſigna viſibilia, quibus homo fidem ſuam proteſtaretur de futuro Salvatoris adventu. Et hujuſmodi ſigna dicuntur Sacramenta.* Quæſtione 60. ar. 5. ad 3. dixerat: *Sicut in ſtatu legis naturæ, homines nulla lege exteriùs data, ſed ſolo interiori inſtinctu movebantur ad Deum colendum, ita etiam ex interiori inſtinctu determinabatur eis, quibus rebus ſenſibilibus ad Dei cultum uterentur.*

Et in 4. d. 1. qu. 1. articulo 2. in reſponſione ad 3. quæſt. ad 2. *Dicendum eſt*, inquit, *quòd ante Legem ſcriptam erant quædam Sacramenta neceſſitatis, ſicut illud fidei Sacramentum quod ordinabatur ad deletionem originalis peccati; & ſimiliter Penitentia, quæ ordinabatur quoque ad deletionem actualis.*

Edit. Nicolai T. 10. p. 9. col. 2. E.

Atque hoc ipſum Legis naturæ contra originalem noxam remedium perſeveravit etiam in Lege Moyſis, ac locum habuit tùm in infantibus, qui ante octavum à nativitate diem circumcidi non poterant, tùm in mulieribus quæ à Lege Circumciſionis erant immunes: pro illis enim non aliud fuit remedium, quàm quod tempore Legis naturæ uſurpabatur.

Ratio autem petitur ex ſumma Dei clementia, qui cùm neminem perire velit, ſed omnes ſalvos fieri, haud dubiè ſaluti parvulorum in Lege naturæ conſuluit, per aliquod remedium ad eluendam maculam originalem deſtinatum. *Nulla ratio patitur*, ait Melchior Canus, Relectione de Sacramentis in genere, parte 3. *ut divina providentia ullo tempore defuerit hominibus in neceſſariis ad ſalutem. Non poſſent autem filiis parvulis remedia parentes applicare, niſi per Dei revelationem cognoviſſent, & parvulos originali peccato teneri, & aliquod remedium ad eos ſervandos idoneum eſſe, quod licèt ſcriptum non ſit, non eſt tamen minùs exploratum, quàm ſi fuiſſet ſcriptum. Et cùm Scriptura exprimat ante Abrahamum fuiſſe Religionem ac Sacerdotium, ex conſequenti tradit fuiſſe Sacramenta, ſine quibus nec Religio, nec Sacerdotium eſt. Cumque etiam in Lege naturæ Sacrificia pro peccatis fierent,*

P. 781.

ut Job

Digitized by Google

ut Job 1. *capite dicitur, non poteſt quin in Lege naturæ fuerint aliqua Sacramenta*. Ita Canus.

Secunda Concluſionis pars, nempe remedium illud in fide venturi Meſſiæ poſitum fuiſſe, Secunda pars Concluſionis, remedium illud fuit fides.

Probatur 1. Quia ſine fide in Chriſtum Mediatorem nulla eſt ſperanda ſalus. Act. 4. v. 12. *Non eſt aliud ſub Cœlo nomen datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri*. Et 1. Corinth. 3. v. 11. *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Jeſus*. Unde meritò S. Aug. Epiſtola 190. aliàs 157. ad Optatum ait: *Illa eſt fides ſalva, qua credimus nullum hominem ſive majoris, ſive parvulæ quamlibet & recentis ætatis, liberari à contagione mortis antiquæ & obligatione peccati, quod prima nativitate contraxit, niſi per unum Mediatorem Dei, & hominum, hominem Chriſtum Jeſum*. To. 2. p. 701. C. D.

Probatur 2. auctoritate ſanctorum Patrum.

S. Auguſtinus Lib. 2. de nuptiis & concupiſcentia cap. 11. *Superioribus temporibus*, inquit, *omnino latuit Sacramentum juſtificationis ex fide. Eadem tamen fides Mediatoris ſalvos juſtos faciebat antiquos, puſillos cum magnis.... Quia ſicut credimus nos Chriſtum in carne veniſſe, ſic illi venturum; ſicut nos mortuum, ſic illi moriturum*. T. 10. p. 313. D. E.

S. Gregorius Magnus Lib. 4. Moralium cap. 3. *Quod verò*, inquit, *apud nos valet aqua Baptiſmatis, hoc egit apud Veteres vel pro parvulis ſola fides, vel pro majoribus virtus Sacrificii, vel pro his qui ex Abrahæ ſtirpe prodierant, myſterium Circumciſionis*. To. 1. p. 102. C.

Venerabilis Beda Lib. 1. in Lucam cap. 8. ſic loquitur: *Qui vel ante tempora Circumciſionis, vel etiam poſt datam Circumciſionem de exteris gentibus extitere Fideles, ut exemplar patientiæ Job, & amici liberique illius, ſive victimis hoſtiarum ſe ſuoſque ab originali peccato, ſeu certè ſola fide ſalvabant, quia juſtus ex fide vivit, & ſine fide impoſſibile eſt placere Deo*. Edit. Baſil. To 5. p. 211. nu. 37.

S. Bernardus Epiſtola 77. ad Hugonem à ſancto Victore, quæ inter Tractatus rejecta eſt ad Tomum 2. editionis poſtremæ cap. 1. nu. 4. poſtquam dixit Abrahamo ejuſque poſteris datam eſſe Circumciſionem in remedinm peccati originalis, ſic pergit: *In nationibus verò quotquot inventi ſunt Fideles, adultos quidem fide & Sacrificiis credimus expiatos, parvulis autem ſolam profuiſſe, imò & ſuffeciſſe parentum fidem*. To. 1. p. 627. B.

Idem planè ſentiunt Magiſter Sententiarum L. 4. diſt. 1. Hugo à S. Victore Lib. 1. parte 2. cap. 3. S. Bonaventura in 4. diſt. 1. parte 2. art. 2. q. 2. ſanctus Thomas tùm in Lib. 4. Sententiarum, diſt. 1. qu. 2. art. 6. tùm in Summa 3. parte qu. 70. articulo 4. ad 2. ubi docet, hujuſce remedii vim in fide potiſſimum poſitam fuiſſe: *Sicut*, inquit, *ante inſtitutionem Circumciſionis ſola fides Chriſti futuri juſtificabat tam pueros, quàm adultos; ita etiam & Circumciſione data. Sed antea non requirebatur aliquod ſignum proteſtativum hujus fidei, quia nondum homines fideles ſeorſim ab infidelibus cœperant adunari ad cultum unius Dei*.

Ante illos omnes Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 13. concedit ultro ante Legem ſolam fidem abſque ullis ſignis exterioribus ſufficientem fuiſſe ad ſalutem. *Fuerit*, inquit, *ſalus retro per fidem nudam ante Domini paſſionem & reſurrectionem: at ubi fides aucta eſt credendi in nativitatem, paſſionem & re-* P. 129. D.

Digitized by Google

& reſurrectionem ejus, addita eſt ampliatio Sacramento, obſignatio Baptiſmi; veſtimentum quodammodo fidei, quæ retro erat nuda.

Fidem autem illam ſolam & nudam non fuiſſe, ſed aliquo ſigno ſeu actione externa circumveſtitam, probabile omnino nobis videtur: tùm quia ſanctus Auguſtinus ait *credendum eſſe aliquo Sacramento famulis Dei primis illis temporibus ſubventum eſſe*; Sacramentum autem eſt ſignum ſenſibile: tùm quia per illud remedium ſeu Sacramentum, infantes populo Dei aliqua ratione adunabantur: tùm quia id veriſimile putat S. Thomas 3. parte qu. 70. articulo 4. ad 2. ubi poſtquam dixit ſola fide juſtificatos fuiſſe tam parvulos, quàm adultos, addit, *probabile tamen eſſe, quòd parentes fideles pro parvulis natis, & maximè in periculo exiſtentibus, aliquas Deo preces funderent, vel aliquam benedictionem eis adhiberent, (quod erat quoddam ſignaculum fidei) ſicut adulti pro ſe ipſis preces & Sacrificia offerebant.*

Quo ſenſu dicunt Veteres ſola fide juſtificatos fuiſſe parvulos.

Quo ergo, inquies, ſenſu aſſerunt Veteres mox citati, parvulos ſola parentum fide, adultos autem Sacrificiis mundatos fuiſſe?

Reſp. ſolam ab ipſis fidem pro remedio infantium aſſignari, non per excluſionem ſigni alicujus exterioris quo manifeſta fieret, ſed per excluſionem Sacrificii. *Veteres*, ait Melchior Canus Relectione de Sacramentis in genere parte 3. *diſtinguunt fidem non à ſigno ſeu Sacramento, ſed à Sacrificio, aſſerentes Sacrificium pro adultorum peccatis fuiſſe neceſſarium, ſed propter generale peccatum fuiſſe etiam generale remedium, nempe fidei quamcumque profeſſionem.* P. 780.

Præterea, ſolam idcirco fidem Veteres hìc appellant, quòd ab illa, non verò à ſigno exteriori, potiſſimùm penderet vis tota & efficacia remedii, ſignum enim illud infirmum erat & egenum elementum, ac mera conditio neceſſaria; fides autem vera juſtificationis cauſa: denique à fide nòn diſtinguunt nec ſeparant externam ipſius profeſſionem & proteſtationem; quæ profeſſio etiam ab ipſis fides appellatur, quia Sacramentum eſt ſeu ſignum fidei.

Quæres, quomodo fides illa cauſa fuerit juſtificationis, an ex merito credentis, an verò ex merito objecti, ſeu Chriſti qui credebatur venturus?

Reſp. fidem illam vim habuiſſe impetrandi gratiam, non præcisè ut erat actus perſonæ credentis, ſed propter objectum, ſeu Chriſtum, qui credebatur. Unde ſanctus Thomas in 4. diſt. 1. qu. 2. art. 6. ad 2. ait, *eam quamdam habuiſſe ſimilitudinem cum noſtris Sacramentis, in quantùm juſtificabat quaſi ex opere operato, non autem ex opere operante*. T. 10. p. 26. co. 1. E. De induſtria particulam iſtam imminuentem, *quaſi*, apponit ſanctus Doctor, ut innuat non eumdem planè fuiſſe modum agendi ex opere operato hujus remedii in Lege naturæ, qualis eſt Sacramentorum Chriſti in Lege Evangelica: remedium enim illud prius ex ipſo exteriori ſigno non pendebat ſicut jam pendet, ſed ex fide, non tantum objectivè ſumpta, ſed etiam ſubjectivè, quia nempe neceſſe erat per actum fidei parvulo remedium illud applicari, hoc eſt, meritum fidei in Chriſtum. Operabatur enim illa fides ſimul per modum meriti & ſuffragii: meritum autem potiſſimùm ex parte objecti crediti, nempe Chriſti venturi, profluebat; ſuffragium autem erat ex parte credentis, qui reme-

dium

dium applicabat. Unde meritò dixit ſanctus Thomas, *fidem illam juſtificaſſe ex objecto, quaſi ex opere operato, non ex opere operante*: quia licèt fides ex parte operantis neceſſaria foret ut cauſa applicans remedium, non erat tamen cauſa efficaciæ & virtutis ipſius remedii; atque in hoc potiſſimùm à veteribus Sacramentis nova diſcrepant, quòd nova ex virtute Chriſti ſine ulla Miniſtri fide data, etiam valeant & rata ſint.

Fides verò illa parentum, qua parvuli mundabantur, ſola non erat mentis credulitas, ſed quælibet moralis ac pia actio quæ ex fide manabat, & cujus quoddam erat ſignum proteſtativum. Neceſſe etiam non erat, ut fides illa charitate formata foret; quia, ex mox dictis non operabatur virtute actus ſeu perſonæ credentis, ſed virtute objecti ſeu Chriſti qui credebatur venturus: non ſufficiebat tamen fides habitualis, ſed actualis requirebatur, ea ſcilicet per quam Deo parvulus offerebatur.

Neque inde licet inferre, aut fidem in Chriſtum majoris efficaciæ apud Veteres fuiſſe, quàm jam ſit apud nos; aut meliorem etiam fuiſſe infantium tunc temporis conditionem, quàm noſtrorum, quibus nempe ſola parentum fides ad ſalutem ſufficiebat, cùm jam Sacramentum Baptiſmatis prorſus neceſſarium ſit.

Namque de virtute fidei nihil prorſus detractum eſt, quæ plurimùm ſemper valuit ſive in Lege naturæ, ſive in Lege Moſis aut Chriſti; fidei ſolummodo in Lege Chriſti, acceſſit Sacramenti neceſſitas velut quoddam veſtimentum, ait Tertullianus: unde concludi non debet, fidem jam ſalutem noſtram non operari; ſed ſolam non operari, cùm neceſſaria prorſus ſint Sacramenta, velut cauſæ effectrices gratiæ ſalutaris. Tantùm igitur abeſt ut melior inde fuerit Veterum conditio, quin noſtra longè præſtantior: tum quia obſcurior & rarior erat fides apud antiquos, & gratia parcior; nunc verò & fides frequentior ac magis evoluta, & gratia uberior: tùm quia ſalus infantium pendebat olim ex fide parentum, vel eorum à quibus Deo offerebantur; nunc verò ſecluſa etiam illa parentum vel Miniſtri Sacramentorum fide, virtute ipſius Sacramenti applicati ſalus obtinetur: tùm denique quia innumeris ritibus ac legalibus cæremoniis Veteres obruebantur, quibus nos per Chriſtum jam liberi facti ſumus: tantò igitur ſors noſtra veteri præſtat, quantò filius ſervo, figuræ veritas, lux tenebris antecellit.

SECUNDA CONCLUSIO.

Conjici non immeritò poteſt, in Lege naturæ nonnulla pro adultis fidelibus extitiſſe Sacramenta.

Probatur: Quia fuere eo in ſtatu Deo oblata Sacrificia, ut patet exemplis, Abelis, Cain, Job, Abraham, Melchiſedecis: quin & Gentiles ipſi hoc quaſi innatum habuere, ut quos Deos colerent, eos cultu aliquo externo venerarentur. Unde Gen. 41. & 47. mentio fit Sacerdotum Ægypti, & Exodi 2. & 3. nominatur Sacerdos Madian: gentium quippe omnium conſenſu firmatum illud eſt, non aliter quàm oblatis Deo ſacrificiis divinam iram placari ac mitigari poſſe; quidni ergo fuere eo in ſtatu Sacramenta? Maximè cùm idem ritus exterior, ſimul & ſacrificii ad cultum Dei, & Sacramenti ad ſanctificationem hominis, rationem habere potuerit, quam

Digitized by Google

ſanctificationem non virtute ritus externi, ſed merito fidei tunc homines conſequebantur. Adde quòd rationes omnes & cauſæ propter quas oſtendimus conſentaneum fuiſſe aliqua poſt hominis lapſum inſtitui Sacramenta, locum habeant in ſtatu Legis naturæ, perinde ac in Lege ſcripta. Favere videtur ſanctus Thomas jam citatus in 4. diſt. 1. q. 1. art. 2. in reſponſione ad 3. q. ad 2.

ARTICULUS IV.

De Sacramentis Legis ſcriptæ Moſaicæ, & Evangelicæ.

DE una hic dumtaxat loquimur Sacramentorum in Lege veteri & nova inſtitutione ac exiſtentia: dicturi ſubinde de eſſentia, de virtute, ac diſcrimine noſtrorum à veteribus.

PRIMA CONCLUSIO.

Inſtituta ſunt nonnulla in Lege veteri Sacramenta.

Probatur: Quia multi ea in Lege fuere ritus, multæ cæremoniæ ſtabiles ac fixæ quæ legalem & externam conferebant ſanctitatem, internam verò per Chriſtum dandam præfigurabant: talis imprimis fuit Circumciſio, talis Agnus paſchalis, & alia hujuſmodi benè multa, quibus totidem umbris ac figuris venturus Chriſtus adumbrabatur; finis enim Legis Chriſtus. Unde Apoſtolus 1. Corinth. 10. v. 11. generatim pronuntiat, *omnia Judæis in figura contigiſſe*: ritus porro illi fuere priſci populi Sacramenta, quibus in unum Religionis corpus adunabatur. In re tam certa & omnibus explorata ſuperfluum foret plura referre Veterum teſtimonia.

Unus hìc ſufficiat S. Thom. qui ſcribens in L. 4. Sentent. diſt. 1. q. 1. art. 2. in ſolutione ad 4. q. cauſam exponit cur diverſis temporibus oportuerit diverſa inſtitui Sacramenta. *Cùm Sacramentorum uſus*, inquit, *fidei proportionaliter reſpondeat, oportuit quòd ſecundùm diverſum ſtatum fidei diverſimodè Sacramenta traderentur: fides autem quantùm ad articulorum explicationem, ſemper magis & magis crevit ſecundùm propinquitatem temporis gratiæ; & ſecundùm hoc oportuit Sacramenta magis ac magis determinari. Et propter hoc, quia in Abraham fides primò habuit quaſi notabilem quantitatem, ut propter fidei religionem ab aliis ſepararetur, ideo ei ſignaculum ſive Sacramentum fidei determinatum fuit, ſcilicet Circumciſio. Et quia tempore Moyſi jam fides ad tantam quantitatem devenerat, ut non ſolùm in uno homine refulgeret, vel in familia, ſed in una tota gente, populo Dei multiplicato, ideo oportuit & Legem dari ... & Sacramenta in ſpeciali determinari & multiplicari; & propter hoc neceſſarium fuit in Lege Moyſi determinari ſacrificia, oblationes, & decimas, quantùm ad omnes ſingulares circumſtantias, & matrimonia ordinari, & pœnitentiæ ſatisfactiones diſtingui.* Hæc ſanctus Thomas.

T. 10. p. 10. col. 1. A.

De duratione ac tempore quo vetera Sacramenta non tantùm mortua, ſed & mortifera fuere, non eſt hìc aptus dicendi locus, ſed pertinet ad diſputationem de Legibus, ubi de veteri Lege controverſia inſtituitur.

SE-

Digitized by Google

SECUNDA CONCLUSIO.

Chriſtus in nova Lege vera & propriè dicta Sacramenta inſtituit, numero ſeptem, non plura nec pauciora: videlicet, Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium.

Probatur: Quia in verbo Dei ſeu ſcripto ſeu tradito iſthæc dumtaxat ſeptem, non alia, referuntur à Chriſto Domino inſtituta veri nominis Sacramenta. Teſtimonia Scripturæ eam in rem ſuperiùs, occaſione materiæ & formæ Sacramentorum, laudavimus. Traditionis verò ſeriem hìc texere nobis animus non eſt, quòd, Deo aſpirante, ubi de unoquoque ſigillatim Sacramento, exequemur adversùs Novatores, qui ſeptenarium illum numerum detractis aliquibus Sacramentis, non ſine aliqua inter ſe varietate & inconſtantia labefactare tentarunt. Vide Bellarminum Lib. 2. de Sacramentis in gen. cap. 23.

Occupatur objectio ducta ex ſilentio Veterū qui ſeptem non numerant Sacramenta.

Neque porrò vim Catholicæ probationis elidere poteſt prætenſum illud, quod jactitant Novatores, antiquorum ſilentium, apud quos, inquiunt, ex ordine deſcriptus non legitur ſeptenarius ille Sacramentorum numerus, qualis primùm occurrit apud Hugonem à ſancto Victore an. 1130. & apud Petrum Lombardum an. 1140.

Namque 1. argumentum iſtud planè negativum eſt, cujus apud ipſoſmet Novatores nullum pondus, nullum ferè eſt momentum. 2. Pari argumento ſi valeret, impugnari & everti poſſet auctoritas & veritas Librorum Canonicorum, quia ante Laodicenam Synodum eorum Catalogus ex ordine concinnatus non legitur. 3. Veteres pro data dumtaxat occaſione ac ſuſcepti operis inſtituto, non de omnibus ſimul, ſed de aliquibus ſolummodo Sacramentis tractarunt, ac de illis potiſſimùm, quæ eodem tempore initiandis conferebantur, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, & Euchariſtia, de quibus ordo poſtulabat ut Catecheſes & inſtitutiones præmitterentur: quæ certè cauſa fuit, cur ſanctus Ambroſius, aut quiſquis apud ipſum auctor eſt Librorum de Sacramentis, & ſanctus Cyrillus Hieroſolymitanus in ſuis ad Neophitos Catecheſibus, de tribus illis dumtaxat Sacramentis verba fecerint; ſanctus verò Juſtinus in 2. Apologia, de duobus tantùm, Baptiſmo & Euchariſtia: non quòd cætera excluſa voluerint, abſit; ſed quòd eorum expoſitionem non poſtulabat tunc ſuſcepti ab ipſis operis ratio. 4. Ea quæ quotidiano Eccleſiæ uſu ac praxi teruntur, quia ſunt in publica veluti luce poſita, & à nemine ignorantur, nonnunquam ſuis in Operibus commemorare prætermittunt Scriptores Eccleſiaſtici, quæ negare nemo auſus fuiſſet, quin ſtatim, toto inſurgente ac reclamante Orbe Chriſtiano, repreſſus fuiſſet. Ad hunc Orbis totius conſenſum ac publicam praxim provocabat olim ſanctus Hieronymus, ut Sacramentum Confirmationis demonſtraret: *An neſcis*, inquiebat Dialogo adversùs Luciferianos ante medium, *Eccleſiarum hunc eſſe morem, ut baptiſatis poſtea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus ſanctus? Exigis ubi ſcriptum ſit? In Actibus Apoſtolorum. Etiam ſi Scripturæ auctoritas non ſubeſſet, totius orbis in hanc partem conſenſus inſtar precepti obtineret.*

Tom. 1. Conc. p. 1521. D. E.

Ed. nov. T. 4. p. 2. p. 294.

Quamquam facile ſit plura ex ſanctis Patribus teſtimonia hìc proferre; quibus ſeptem illa Eccleſiæ Catholicæ Sacramenta deſignantur, unus inpræſentiarum ſufficiat ſanctus Auguſtinus.

Lib. 5. de Baptiſmo cap. 20. n. 28. *Si adhuc valet*, inquit, *quod dictum*
To.9.p. *eſt in Evangelio, Deus peccatorem non audit, ut per peccatorem Sacramen-*
154 & *ta non celebrentur, quomodo exaudit homicidam deprecantem, vel ſuper aquam*
155. A. *Baptiſmi, vel ſuper oleum, vel ſuper Euchariſtiam, vel ſuper capita eorum quibus manus imponitur? Quæ omnia tamen & fiunt & valent etiam per homicidas ..... in ipſa intus Eccleſia.*

Lib. 2. contra Petil. cap. 104. nu. 239. exponens verba Pſalmi, *tanquam*
Ib.pag. *unguentum in capite*, quæ Petilianus antea in ſenſum ſuum interpretatus fue-
293. B. rat, *In hoc unguento*, inquit ſanctus Auguſtinus, *Sacramentum Chriſmatis vultis interpretari, quod quidem in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt ſicut ipſe Baptiſmus.*

Ib.p.80. Lib. 1. de Baptiſmo cap. 1. num. 2. *Sacramentum*, ait, *dandi Baptiſmi eſt*
A.B. *quod habet qui ordinatur ..... ſi ab unitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit ..... Qui priuſquam recederent ordinati ſunt, non utique rurſus ordinantur, ſed aut adminiſtrant quod adminiſtrabant, aut ſi non adminiſtrant, Sacramentum Ordinationis ſuæ tamen gerunt, & ideo eis manus inter laicos non imponitur.*

T.10.p. 275. F. Lib. 1. de Nuptiis cap. 10. num. 11. *Dicit Apoſtolus*, inquit, *Viri diligite uxores veſtras ſicut & Chriſtus dilexit Eccleſiam: hujus procul dubio Sacramenti res eſt, ut mas & fœmina connubio copulati quamdiu vivunt inſeparabiliter perſeverent*. Et Lib. 9. de Gen. ad litt. cap. 7. n. 12. ait, *Matrimonii tri-*
T.3.p.1. p.247.E. *plex bonum, proles, fides, Sacramentum.*

Ex his omnibus patet, ſanctum Auguſtinum ſeptem agnoviſſe Sacramenta, quæ ſatis in teſtimoniis adductis deſignantur, niſi fortè Unctionem extremam excipias, quæ tamen olei nomine in primo teſtimonio ſubintelligi poteſt.

Ante Auguſtinum Tertullianus nonnulla commemorat Eccleſiæ Sacramenta quæ diabolus in myſteriis idolorum imitabatur. *Ipſas*, inquit, *quoque res Sacramentorum divinorum, idolorum myſteriis æmulatur. Tingit*
Lib. de *& ipſe quoſdam, utique credentes & fideles ſuos: expoſitionem delictorum de*
Præſcr. *lavacro repromittit; & ſi adhuc memini, Mithra ſignat illic in frontibus mi-*
c.40.p. 116. D. *lites ſuos: celebrat & panis oblationem, & imaginem reſurrectionis inducit, & ſub gladio redimit coronam. Quid? quod & Summum Pontificem unius nuptiis ſtatuit? habet & virgines, habet & continentes*. Tria hìc apertè Sacramenta deſignantur, Baptiſmus, Confirmatio, Euchariſtia; alibi mentionem facit Pœnitentiæ, de qua Librum integrum ſcripſit; Ordinationis
Pa.165. C. Lib. 1. ad uxorem cap. 7. ubi ait, *Eccleſiæ diſciplinam non permittere bigamos præſidere, viduam adlegi in ordinem niſi univiram*. Et Lib. de Præſcript. cap. 41. ubi Hæreticorum Ordinationes temerarias, leves, inconſtantes eſſe o-
P. 217. C. ſtendit, apud quos *alius hodie Epiſcopus, cras alius: hodie Diaconus, qui cras Lector: hodie Presbyter, qui cras Laicus*. Matrimonii mentionem habet L. 2.
P. 171. C. ad uxorem cap. 8. *Unde, ſufficiamus ad enarrandam felicitatem ejus Matrimonii, quod Eccleſia conciliat, & confirmat oblatio*, inquit, *& obſignat benedictio; Angeli renuntiant, pater rato habet?*

Deni-

Digitized by Google

Denique utramque Eccleſiam Græcam & Latinam ſummo conſenſu ſeptem agnoſcere Legis novæ Sacramenta, demonſtrant Arcadius & Leo Allatius.

Huic verò Concluſioni noſtræ, quæ Catholicorum omnium eſt, & ad fidei dogma pertinet, non adverſantur qui ex noſtris Scholaſticis docent, unumquemque Ordinem, Epiſcopatus, Presbyteratus, Diaconatus &c. eſſe Sacramentum propriè dictum ac ſpecie diſtinctum: non enim propterea creſcit in eorum ſententia, qui definitus eſt, ſeptenarius Sacramentorum numerus; quia ſcilicet ſpecies illæ variæ Ordinationis revocantur ad unum genus quod dicitur Sacramentum Ordinis. Non eſt autem ab Eccleſia definitum, ſed diſputationi permiſſum, an illæ variæ Ordinationes, ſint, vel non ſint totidem ſpecie diſtincta Sacramenta.

Alia objectio occupatur ex variis ſpeciebus Ordinationis.

Eugenius IV. S. Pontifex in Decreto ſeu Inſtructione Armenorum, Sanctus Thomas cæterique Scholæ Magiſtri hujus ſeptenarii Sacramentorum numeri congruam rationem & cauſam reddunt, ex analogia & ſimilitudine vitæ ſpiritualis cum corporea, ſeu publica, ſeu privata. Hanc eleganter exponunt auctores Catechiſmi Conc. Tridentini parte 2. nu. 18. his verbis: *Homini ad vivendum vitamque conſervandam & ex ſua Reique publicæ utilitate traducendum, hæc ſeptem neceſſaria videntur: ut ſcilicet in lucem edatur, augeatur, alatur, ſi in morbum incidat, ſanetur, imbecillitas virium reficiatur; deinde, quod ad Rempublicam attinet, ut Magiſtratus nunquam deſint, quorum auctoritate & imperio regatur, ac poſtremò legitima ſobolis propagatione ſeipſum & humanum genus conſervet. Quæ omnia quoniam vitæ illi, qua anima Deo vivit, reſpondere ſatis apparet, ex iis facilè Sacramentorum numerus colligetur. Primus enim eſt Baptiſmus, veluti cæterorum janua, quo Chriſto renaſcimur. Deinde Confirmatio, cujus virtute fit ut divina gratia augeatur; & roboremur .... Tum Euchariſtia, quo tanquam cibo verè cæleſti ſpiritus noſter alitur ac ſuſtinetur .... Sequitur quarto loco Pœnitentia, cujus ope ſanitas amiſſa reſtituitur, poſtquam peccati vulnera accepimus. Poſtea verò Extrema unctio, qua peccatorum reliquiæ tolluntur, & animi virtutes recreantur ..... Sequitur Ordo, quo publica Sacramentorum miniſteria perpetuò in Eccleſia exercendi, ſacraſque omnes functiones exequendi poteſtas traditur. Poſtremò additur Matrimonium, ut ex maris & fœminæ legitima & juſta conjunctione, filii ad Dei cultum & humani generis conſervationem procreentur, & religiosè educantur.*

Catechiſmus Concilii Tridentini cauſam exponit ſeptenarii numeri Sacramentorum.

Quæres 1. quis ſit ordo inter Sacramenta numeranda ſervandus.

Reſp. eum eſſe quem Concluſio noſtra ex Decreto Eugenii IV. & ex Concil. Trid. ſeſſ. 7. Can. 1. exprimit: cujus quidem ordinis conſentanea ratio manifeſta eſt ex mox citatis Catechiſmi Romani verbis.

Quis ſit ordo inter Sacramenta?

Ordo porrò ille non eſt ordo perfectionis: alioquin Euchariſtia, quæ Chriſtum ipſum continet, ac cæteris idcirco dignitate eſt ſuperior, primo loco numeranda fuiſſet: neque etiam eſt ordo neceſſitatis; aliàs Pœnitentia ante Confirmationem collocanda foret: neque etiam ordo naturæ & cauſalitatis, quia unum Sacramentum non eſt cauſa alterius: neque pariter ordo temporis, quaſi neceſſe foret Sacramenta eo ordine percipi quo numerata ſunt. Eſt igitur ſolummodo ordo relativus ad fines Sacramentorum proprios, quatenus ſcilicet ad ſpiritualem vitam ordinantur, vel cum ea conjunctionem

nem

Digitized by Google

nem habent: hac quippe de cauſa dicuntur priora Sacramenta, quæ privatam ſingulorum vitam ſpectant; poſteriora verò, quæ publicam.

Quæres 2. an omnia Sacramenta novæ Legis ſint neceſſaria.

Reſp. affirmativè, quamquam diverſo neceſſitatis gradu. Aliqua enim neceſſaria ſunt neceſſitate medii ſeu finis, ut Baptiſmus & Pœnitentia; alia verò neceſſitate præcepti, ut Confirmatio, Euchariſtia &c. nullum porrò eſt planè otioſum ac ſuperfluum. *Si quis dixerit*, ait Canon 4. Tridentinus ſeſſ. 7. de Sacramentis in genere, *Sacramenta novæ Legis non eſſe ad ſalutem neceſſaria, ſed ſuperflua, & ſine eis aut eorum voto, per ſolam fidem homines à Deo gratiam juſtificationis adipiſci, licèt omnia ſingulis neceſſaria non ſint, anathema ſit.* (To. 14. Conc. 776. E.)

Quæres 3. an omnia Sacramenta ſint inter ſe dignitate paria.

Reſp. negativè. Ita Conc. Trid. ſeſſ. 7. citata Cant. 3. *Si quis dixerit hæc ſeptem Sacramenta ita intèr ſe paria eſſe, ut nulla ratione aliud ſit alio dignius; anathema ſit.* (Ibid.) Et verò Euchariſtia quæ continet Chriſtum totius gratiæ fontem & auctorem, cætera Sacramenta dignitate & excellentia ſuperat.

(An lotio pedum ſit verum Sacramentū. Rationes dubitandi.) Quæres 4. cur inter vera novæ Legis Sacramenta non recenſeatur illa pedum lotio quæ à Chriſto facta refertur ante ultimam cœnam, Joan. 13. v. 5. & ſeq. nihil quippe eorum quæ ad verum Sacramentum exiguntur, in ea deſiderari videtur. 1. eſt ſignum exterius: *Cœpit lavare pedes diſcipulorum*. 2. annexum habet præceptum: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis*. 3. continet promiſſionem gratiæ: *Si non lavero te*, ait Chriſtus ad Petrum, *non habebis partem mecum*. Rurſus: *Qui lotus eſt, non indiget, niſi ut pedes lavet*; quæ verba neceſſariam deſignant mundationem à venialibus peccatis poſt acceptam gratiam Baptiſmalem. Denique myſticam ea in lotione ſignificationem latitaſſe, indicant hæc Chriſti verba ad ſanctum Petrum: *Quod ego facio tu neſcis modò, ſcies autem poſtea*. Accedit & auctoritas nonnullorum è Veteribus.

(S. Ambroſius.) Sanctus Ambroſius Lib. 3. de Sacramentis cap. 1. contendit ritum illum lavandi pedes non ad humilitatem modò, ſed etiam ad ſanctificationem ſeu mundationem à peccatis inſtitutum fuiſſe. *Audi*, inquit, *quia myſterium eſt & ſanctificatio: Niſi lavero tibi pedes, non habebis partem mecum*. Et poſtea; *In Baptiſmate omnis culpa diluitur. Recedit ergo culpa: ſed quia Adam ſupplantatus à diabolo eſt, & venenum ei effuſum eſt ſupra pedes, ideo lavas pedes; ut in ea parte in qua inſidiatus eſt ſerpens, majus ſubſidium ſanctificationis accedat, quo poſtea te ſupplantare non poſſit. Lavas ergo pedes, ut laves venena ſerpentis. Ad humilitatem quoque proficit, ut in myſterio non erubeſcamus, quod dedignamur in obſequio.* (To. 1. p. 353. A. Ibid. C.)

(Ib. p. 333. A.B.) Et Lib. de Myſteriis cap. 6. *Ideo*, inquit, *planta ejus* (Petri) *abluitur, ut hæreditaria peccata tollantur; noſtra enim propria per Baptiſmum relaxantur.*

(S. Bernardus.) Sanctus Bernardus Serm. in Cœna Domini, cui titulus eſt de Baptiſmo, Sacramento altaris, & ablutione pedum n. 2. poſtquam præmiſit Deum curaſſe ut aliquo viſibili ſigno ſuam nobis gratiam communicaret, ſic pergit: *Ad hoc inſtituta ſunt omnia Sacramenta; ad hoc Euchariſtiæ participatio; ad hoc pedum ablutio; ad hoc denique ipſe Baptiſmus initium Sacramentorum omnium.* (To. 1. p. 890. F.) Confert eò loci ſanctus Doctor, lotionem pedum cum Baptiſmo & Euchariſtia, veris ſine dubio Sacramentis, atque ea omnia ad hoc inſtituta eſſe

affir-

Digitized by Google

affirmat, ut ſigno viſibili inviſibilis gratia nobis donetur. Quod ubi de Baptiſmo & Euchariſtia demonſtravit, tùm n. 4. de lotione pedum ſubjungit : *Ut de remiſſione quotidianorum minimè dubitemus, habemus ejus Sacramentum, pedum ablutionem. Quæris fortè unde ſciam, quòd Sacramentum ſit hujus remiſſionis? Maximè cùm ipſe Dominus promiſerit Petro dicens, Quod ego facio tu neſcis modò, ſcies autem poſtea; nihil autem de Sacramento locutus eſt, ſed tantùm, Exemplum dedi vobis, ut & vos ita faciatis ..... Vis autem noſſe, quia pro Sacramento illud eſt, non pro ſolo exemplo factum? Illud attende quod Petro dictum eſt: Si non lavero te, non habebis partem mecum. Aliquid igitur latet quod neceſſarium eſt ad ſalutem, quando ſine eo nec ipſe Petrus partem haberet in regno Chriſti & Dei .... Unde ſcimus quia ad abluenda peccata, quæ non ſunt ad mortem, & à quibus planè cavere non poſſumus ante mortem, ablutio iſta pertineat? Ex eo planè, quòd offerenti manus & caput pariter ad abluendum, reſponſum eſt, Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet.*

Ib. pag. 891. E.

Ib. pag. 892. A.

Igitur ſanctus Bernardus lotionem pedum comparat Baptiſmo & Euchariſtiæ, aſſeritque 1. eam Sacramentum eſſe quotidianorum peccatorum. 2. illam non pro ſolo exemplo, ſed etiam pro Sacramento factam. 3. aliquid in ea latere ad ſalutem neceſſarium, ſine quo nec ipſe Petrus partem habere potuiſſet in regno Chriſti. 4. denique, ad diluenda peccata à quibus omnino cavere non poſſumus, ablutionem illam pertinere.

Denique auctor Tractatus de ablutione pedum inter Opera ſancti Cypriani, exiſtimare pariter videtur ablutionem illam pro delendis quotidianis peccatis inſtitutam fuiſſe, quod probat his verbis Chriſti. *Si non lavero te, non habebis partem mecum: quæ conditio propoſita*, inquit, *inevitabilem declarat hujus myſterii neceſſitatem.*

Arnoldus Abbas Bonevallis. *Oper. Cypr. pa.* 334.

Reſp. non aliam in factis hujuſmodi rationem & cauſam quæri aut reddi poſſe, præter unam voluntatem Chriſti, cujus Eccleſia fidelis eſt interpres : hæc porrò lotionem illam pedum nuſquam loco veri Sacramenti à Chriſto Domino inſtituti ſe habuiſſe apertè declaravit, tùm præfinito ſeptenario Sacramentorum numero; tùm varia & inconſtanti ſua diſciplina & praxi in ea lotione retinenda, vel non retinenda. Teſtatur id ſanctus Auguſtinus in Epiſtola 55. aliàs 119. ad Januarium. *Ne*, inquit, *ad ipſum ſacramentum Baptiſmi videretur pertinere*, (pedum lotio) *multi hoc in conſuetudine recipere noluerunt. Nonnulli etiam de conſuetudine auferre non dubitarunt. Aliqui autem ut hoc & ſacratiore tempore commendarent, & à Baptiſmi Sacramento diſtinguerent, vel diem tertium Octavarum, quia & ternarius numerus in multis Sacramentis maximè excellit, vel etiam ipſum octavum, ut hoc facerent, elegerunt.*

Solvuntur rationes dubitandi.

Incerta & varia diſciplina circa lotionem pedum. *T. 2. p.* 141. F.

Et verò Eccleſia Romana cæterarum mater ac magiſtra, ritum hunc lavandi pedes non obſervavit, teſte ipſomet ſancto Ambroſio Lib. 3. de Sacramentis cap. 1. n. 5. Eccleſia pariter Hiſpanica in Conc. Eliberitano Can. 48. prohibuit lavari à Sacerdotibus vel Clericis pedes eorum qui baptiſabantur: Eccleſia etiam Africana certam ac fixam ea in re diſciplinam non habuit, ut ex citato ſancto Auguſtino intelligimus.

Quòd ſi origo & finis hujuſce lotionis aliquibus in locis obſervatæ propiùs inſpiciatur, non alius eſſe videbitur, quàm ut ſordida baptiſandorum corpo-

Origo & finis illius lotionis.

Digitized by Google

Ibid. p. 127. E. corpora, ne fortè oculos offenderent, mundarentur. *Si quæris*, ait ſanctus Auguſtinus Epiſtola 54. aliàs 118. *cur lavandi mos ortus ſit, nihil mihi hac de re cogitanti probabilius occurrit, niſi quia baptiſandorum corpora per obſervationem quadrageſimæ ſordidata, cum offenſione ſenſus ad fontem tractarentur, niſi aliqua die lavarentur. Iſtum autem diem potius ad hoc electum quo Cæna Dominica anniverſariè celebratur. Et quia conceſſum eſt hoc Baptiſmum accepturis, multi cum his lavari voluerunt, jejuniumque relaxare.*

Eam ob cauſam Hiſpanica Eccleſia non modò pedes, ſed & caput baptiſandorum lavabat die Dominica Palmarum, quam propterea vulgò *Capitilavium* vocatam fuiſſe obſervat Iſidorus Lib. 6. Etymologiarum cap. 17. & Lib. 1. de Officiis Eccleſiaſticis cap. 26. In Galliis quoque eundem morem aliquando invaluiſſe narrat Alcuinus Lib. de Eccleſiaſticis Officiis. Quin & ex Miſſalibus Gothico pag. 249. & Gallicano veteri, quæ doctiſſimus Mabillonius evulgavit, conſtat non tantùm caput, ſed & pedes baptiſandorum lavari ſolitos fuiſſe.

Ad argumenta autem prius adducta reſpondemus,

I. Equidem lotionem illam eſſe ſignum exterius: verùm id non ſufficit ad verum Sacramentum, ſed neceſſe eſt ut ſit ſignum conſtans, in Religione perpetuum, efficax & practicum gratiæ ſanctificantis, quæ præſertim conditio deſideratur in lotione pedum.

II. Morem hunc lavandi pedes, in ſplendidis conviviis olim uſurpari ſolitum, ut multi exiſtimant, Chriſtus ipſe obſervavit in exemplum & documentum humilitatis, charitatis & hoſpitalitatis; nullatenus verò ut legem ac præceptum daret Sacramenti in perpetuum celebrandi. *Si ergo*, inquit Joan. 13. v. 13. *ego lavi pedes veſtros Dominus & Magiſter, & vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis ..... Amen, amen dico vobis: Non eſt ſervus major domino ſuo, neque Apoſtolus major eo qui miſit illum.*

Quid ſignificetur per lotioné pedum. III. Nulla eſt promiſſio gratiæ à Chriſto annexa huic cæremoniæ, ſed nuda dumtaxat ſignificatio alicujus myſterii & effectus ſpiritualis; quam quidem varii variam aſſignant. Sunt qui volunt ea pedum lotione adumbratum fuiſſe Sacramentum Confirmationis, quo homini baptiſato robur accedit contra tentationes mundi, dæmonis & concupiſcentiæ: alii Sacramentum Pœnitentiæ, quod lapſis poſt Baptiſmum planè neceſſarium eſt; idque ſignificaſſe Chriſtum his verbis, *Qui lotus eſt non indiget niſi ut pedes lavet*. Sunt qui ſolam remiſſionem venialium ſeu quotidianorum peccatorum ea lotione deſignatam dicunt, ſimilitudine nimirum ducta ab iis qui è balneo exeuntes corpore mundi ſunt, nec indigent niſi ut lavent pedes quos calcata terra iterum paululum inquinat; idque eo conſilio à Chriſto factum ac dictum aſſerunt, ut ſuos edoceret qua animi puritate ac munditie ad ſacram Euchariſtiam, quam mox ipſis daturus erat, accedere deberent. De variis illis Interpretum expoſitionibus lege Maldonatum in cap. 13. ſancti Joannis. Exiſtimat ille probabilius, ea lotione deſignari Sacramentum Pœnitentiæ. Sed quidquid ſit, hoc unum apud nos certum & exploratum eſſe debet, huic lotioni nullam à Chriſto Domino annexam fuiſſe vim & efficaciam ad gratiam ſanctificantem conferendam: quapropter hæc comminantis Chriſti verba ad ſanctum Petrum, *Niſi lavero te, non habebis partem*

mecum,

Digitized by Google

mecum, non indicant ipſius præcisè lotionis ac gratiæ annexæ defectu excludendum ſanctum Petrum à Regno Cœlorum; ſed eorum verborum ſenſus eſt juxta nonnullos, Si obſtinatè recuſes tibi à me lavari pedes, propter inobedientiam non habebis partem mecum in Regno Cœlorum: vel, juxta alios, Si non lavero te, non fies particeps Euchariſtiæ quam mox inſtituturus ſum: vel, Si non lavero te lotione ſcilicet interna & ſpirituali, qua brevi indigebis, poſtquam me negaveris, non habebis partem mecum. Sub typo enim lotionis materialis, Chriſtus internam intelligebat, ac futurum prævidens Petri lapſum, atque in ejus perſona omnes alloquens homines, admonet, poſt Baptiſmum, qui repeti non poteſt; contra humanas prolapſiones tam frequentes gratiam pœnitentiæ neceſſariam inſuper eſſe. Quis ſenſus verborum Chriſti: *Niſi lavero te &c.*

IV. Denique, fatemur ea in lotione myſticum aliquid latitaſſe, quod tunc ignorabat ſanctus Petrus, & quod poſtea cogniturus erat, ſive cùm lapſum ſuum agnovit & amarè deflevit; ſive cùm audivit Chriſtum dicentem, *Rogavi pro te ne deficiat fides tua*; ſive cùm in die Pentecoſtes Spiritum ſanctum accepit; ſive cùm ipſe pœnitentiæ neceſſitatem prædicavit Act. 8. v. 22. Quod verò ſit illud myſterium, ex iis quæ mox dicta ſunt, colligere quiſque facilè poterit. *Luc. 22. v. 32.*

Ad auctoritatem ſancti Ambroſii, dicimus reipſa quidem S. Doctorem agnoſcere lotionem illam pedum non tantùm ad humilitatem, ſed etiam ad ſanctificationem inſtitutam fuiſſe, quam nempe ſignificabat, non verò ex ſe operabatur: porrò Sacramenti proprius character eſt, ut non tàntùm ſignificet, ſed etiam conferat gratiam ſanctificantem; nec aliter hìc exponenda ſancti Ambroſii, quàm ipſius Scripturæ verba mox relata.

Plus momenti habere videtur quod ait ſanctus Doctor in Libro de Myſteriis cap. 6. unde monet Maldonatus, locum illum indigere tuto lectore ac benevolo interprete. Verùm ſeipſum interpretatur ſanctus Doctor Expoſitione in Pſalm. 48. n. 9. ubi per hæreditaria peccata, non intelligit ipſum quod ab Adamo jure nativitatis peccatum traximus, ſed concupiſcentiam ipſam quam ibidem appellat *lubricum delinquendi*, & quæ peccatum dicitur, quia eſt à peccato, & ad peccatum inclinat. Senſus igitur illius eſt: poſt mundationem baptiſmalem, aliam rurſus neceſſariam eſſe qua purgentur hæreditaria peccata, id eſt, ea quotidiana ad quæ continuò per hæreditariam concupiſcentiam ſollicitamur; quam quidem mundationem ſignificat, non autem efficit illa pedum lotio, niſi ſaltem ex opere, ut vocant, operantis.

S. Bernardus lotionem illam Sacramentum appellat latiori quodam ſenſu, quia nempe rem aliquam ſacram ſeu ſpiritualem ſignificabat; at non aſſerit virtute ipſius exterioris ſigni rem illam ſpiritualem ſeu gratiam conceſſam eſſe. Ait quidem eſſe myſterium rei ad ſalutem neceſſariæ; ſed non ait rem illam neceſſariam, id eſt, mundationem à venialibus peccatis, virtute lotionis externæ obtineri; ait lotionem illam pertinere quidem ad abluenda peccata quæ non ſunt ad mortem; ſed non ait eam eſſe cauſam effectricem mundationis à peccatis.

Idem videtur eſſe ſenſus eademque mens Arnoldi Carnotenſis Abbatis Bonævallis, qui auctor eſt Tractatus citati de lotione pedum; tametſi exiſtimet Maldonatus, auctorem hunc voluiſſe per lotionem pedum ſignificatam

fuiſſe

fuiſſe non tantùm remiſſionem venialium peccatorum per opera humilitatis, ſed etiam mortalium, per verum Sacramentum Pœnitentiæ.

Quo ſenſu profeſſio religioſa Sacramentū ab aliquibus dicitur.

Quæres denique, quo ſenſu nonnulli, ut ſanctus Dionyſius, Theodorus Studita, Profeſſionem religioſam ſeu Monachatum Myſterium & Sacramentum appellavere?

Reſp. ſenſu latiori & improprio, quia à Chriſto inſtitutam eſſe probant religioſam Profeſſionem, tanquam ſecundum quemdam Baptiſmum quo peccata remittuntur, non quidem ex opere operato, ſed ex opere operantis, propter fervorem ac vehementiam charitatis eorum qui mundo renuntiant. *Rationabiliter dici poteſt*, ait ſanctus Thomas 2. 2. q. ultima articulo 3. ad 3. *quòd etiam per ingreſſum Religionis aliquis conſequatur remiſſionem omnium peccatorum. Si enim aliquibus eleemoſynis factis, homo poteſt ſtatim ſatisfacere de peccatis ſuis, ſecundùm illud Danielis 4. Peccata tua eleemoſynis redime; multò magis in ſatisfactione pro omnibus peccatis ſufficit, quòd aliquis ſe totaliter divinis obſequiis mancipet per Religionis ingreſſum, quæ excedit omne genus ſatisfactionis, etiam pœnitentiæ publicæ ..... Unde legitur in vitis Patrum, quòd eandem gratiam conſequuntur Religionem intrantes, quam conſequuntur baptiſati*. Ita ſanctus Thomas, qui tamen longè abeſt ut exiſtimet parem in omnibus eſſe virtutem & efficaciam Profeſſionis Monaſticæ, ac Sacramenti Baptiſmatis. Lege Leonem Allatium Lib. 3. de conſenſu cap. 16. num. 22. & ſeq. ubi explicat quo ſenſu Veteres nonnulli Monachatum Sacramentum eſſe dixerint.

QUÆSTIO TERTIA.

De virtute & efficacia Sacramentorum.

TRia hic occurrunt nobis diſcutienda capita.

Primum ſpectat dogma fidei adversùs Hæreticos, an ſcilicet Sacramenta novæ Legis gratiam ex opere operato conferant iis qui nullum opponunt obicem, cùm ea percipiunt.

Secundum ſpectat Scholæ diſſidium, ſeu controverſiam liberæ Theologorum diſputationi permiſſam, nempe an Sacramenta modo phyſico vel morali operentur.

Tertium denique ſpectat diſcrimen noſtrorum Sacramentorum à veteribus; nimirum utrum vetera Sacramenta, imprimis Circumciſio, vim habuerint ex ſua inſtitutione conferendi gratiam ſanctificantem.

ARTICULUS PRIMUS.

An Sacramenta Legis Evangelicæ ex ſe, ſeu ex opere operato, gratiam non ponentibus obicem conferant.

REi Catholicæ intereſt plurimùm, noſſe quæ genuina ſit Sacramentorum noſtrorum virtus & efficacia, ex qua, ut eorum dignitas & præſtantia, ita & ſanctificatio noſtra derivatur. Inde graves de hocce argumento Ca-

to Catholicos inter & Novatores Lutheranos & Calviniſtas diſcordiæ; quæ, ut pluribus videtur, ex eo plurimùm creverunt, quòd non ſatis ex utraque parte litigantium ſententia perſpecta & eliquata viſa fuerit; nec ſeſe mutuò ſatis intellexerint.

Ut verò intelligatis quid ſit apud Theologos Sacramentum agere ex opere operato, obſervate ſtatim ad juſtificationem hominis iſta concurrere: 1. ex parte Dei, concurrit voluntas, qua vult Miniſtrum uti tali materia ſenſibili ad conferendam gratiam ab eo determinata. 2. ex parte Chriſti, ejus Paſſio, cujus merita applicantur. 3. ex parte Miniſtri, intentio & poteſtas. 4. ex parte Sacramenti, ipſa externa actio, quæ exurgit ex debita materiæ & formæ applicatione. 5. denique, ex parte ſubjecti ſeu hominis ſacramentum percipientis, ſi adultus fuerit, actus fidei, ſpei &c. diſpoſitiones ſunt ſeu præparationes præviæ ad Sacramentum cum fructu percipiendum omnino neceſſariæ. Chriſtus igitur eſt gratiæ ſacramentalis cauſa meritoria; Deus cauſa primaria ſeu principalis; Miniſter cauſa miniſterialis, quando materiam cum forma conjungit; Sacramentum verò ut inſtrumentum Dei gratiam operatur; actus fidei, ſpei &c. ſunt diſpoſitiones ſeu conditiones neceſſariæ.

Duplex modus producendi gratiam, ex opere ſcilicet operato, & ex opere operantis.

Duplicem Theologi modum diſtinguunt producendi gratiam: unum ex opere operato, alterum ex opere operantis.

Gratia produci dicitur ex opere operantis, quæ conceditur à Deo intuitu fidei ac pietatis ſeu meriti, vel miniſtrantis, vel ſuſcipientis Sacramentum.

Dicitur verò produci ex opere operato, quæ vi & efficacia ipſius operis externi ſacramentalis à Chriſto Domino inſtituti ac debitè ſubjecto applicati, producitur ultra omne meritum miniſtrantis vel recipientis Sacramentum; quamquam non ſine præviis ex parte ſubjecti Sacramentum percipientis, fidei & pietatis diſpoſitionibus, quæ diſpoſitiones ſeu præparationes, neque ſunt cauſæ effectrices gratiæ, neque ipſis Sacramentis vim & efficaciam tribuunt, quam habent à Chriſto ipſo derivatam, ſed removent dumtaxat obicem ſeu obſtacula quibus impediri ac retardari poſſet vis & efficacia Sacramentorum: eo ferè modo quo in combuſtione ligni v. g. ignis eſt cauſa naturalis & phyſica combuſtionis, ſiccitas autem diſpoſitio eſt ex parte ligni, & approximatio ad ignem conditio eſt requiſita. Iſtud verò manifeſtum ſit exemplo duorum parvulorum, quorum unus baptiſatur, alter non baptiſatur. Uterque pari labe originali infectus eſt ac æternæ damnationi obnoxius; uterque propriæ ſeu perſonalis diſpoſitionis pariter incapax: qui tamen baptiſatur, ſalvus eſt, ſi in infantia moriatur; altero æternùm pereunte, non quidem propter meritorum diverſitatem, quæ in utroque nulla ſunt, ſed propter merita Chriſti quæ uni per Baptiſmum applicantur, alteri verò non applicantur. Quomodo verò uni applicantur? ex opere ſcilicet operato, virtute & efficacia operis externi ſacramentalis. Non alius porrò eſt, ſed idem prorſus modus agendi Sacramentorum in adultis, qui & in infantibus: in hoc uno ſtat diſcrimen, quòd in adultis

præ-

Digitized by Google

prævia fidei ac pietatis diſpoſitiones exiguntur, non autem in infantibus, quarum incapaces ſunt.

Opus igitur operatum hìc nihil aliud eſt quàm Sacramentum ipſum ſubjecto debitè applicatum; atque adeo gratiam produci ex opere operato à Sacramentis, id unum ſignificat, Deum nempe vi actionis externæ Sacramenti determinari efficaciter ad producendam gratiam, propter promiſſionem ab ipſo annexam actioni externæ qua materia Sacramenti ritè cum forma conjungitur.

Novatores, quibus propoſitum eſt odioſam reddere Concilii Tridentini doctrinam, mirum in modum pervertunt ac deformant ſenſum & interpretationem iſtorum verborum, *ex opere operato*.

Fraudes ac mendacia Novatorum circa ſenſum iſtorum verborum, ex opere operato.

Fingunt alii Sacramenta agere ex opere operato, idem apud nos eſſe, ac illa cauſas eſſe gratiæ primarias ac principales. Senſum hunc innuere videtur Calvinus Lib. 4. Inſtit. cap. 14. paragr. 17. *Hic tantùm quæritur*, ait, P. 477. *propriane & intrinſeca virtute operetur Deus, an externis ſymbolis reſignet vices ſuas. Nos verò*, pergit ille, *contendimus quæcunque adhibeat organa, primariæ ejus operationi nihil decedere.* Verùm fruſtra hæc Calvinus: contendunt enim Catholici, non aliam in Sacramentis agnoſcendam efficaciam, quàm inſtrumentalem divinæ virtuti ac motioni, velut cauſæ primariæ ac principali, ſubordinatam.

Placet aliis fingere, docere nos Sacramenta virtute ſua naturali ac phyſica ſanctificationem in animis noſtris operari. At putida eſt columnia. Profitentur enim Orthodoxi omnes cum S. Baſilio Lib. de Spiritu ſancto cap. 15. Ed. vet. To. 2. p. 177. D. *quòd ſi quæ ſit in aqua gratia, non ex aquæ natura ſit, ſed ex præſentia Spiritus.*

Dicunt alii, agere ex opere operato idem eſſe apud nos, atque agere per qualitatem inſitam, inhærentem ac permanentem. Verùm malignè confundunt illi privatam aliquorum ex noſtris opinionem cum dogmate Catholico. Ortodoxi quidem omnes in eo conſpirant, Sacramenta gratiam conferre vi operis externi ſubjecto debitè applicati, non autem merito vel ſuſcipientis, vel miniſtrantis: an verò id aſſequatur per qualitatem quamdam inhærentem & inſitam, an per motionem ſeu actionem Dei fluentem ac tranſeuntem, Scholæ diſputationi, ſalva & integra fide, permittunt.

Alii ſupponunt idem eſſe apud nos agere ex opere operato, ac agere modo phyſico; atque in eo agendi modo Sacramentorum confutando mirè illi exultant. Verùm ſcopum illi non attingunt: modus quippè agendi Sacramentorum phyſicus vel moralis, non pertinet ad dogma fidei, ſed ad varium Scholæ placitum. Hoc unum fides Catholica hìc exigit, Sacramenta ex ſe ipſis cauſas eſſe gratiæ effectrices, non ex fide ac merito ſubjecti vel Miniſtri Sacramentorum. Et quamquam exponi ſatis & explicari non poſſet modus hujus efficaciæ, non tamen propterea minùs firma & certa illa permaneret: atque hoc haberet commune cum cæteris fidei noſtræ myſteriis, quæ certiſſima ſunt, etſi modus eorum intelligi & explicari ſatis non poſſit. Diceret

in præ-

Digitized by Google

in præſenti argumento prudens Theologus, quod dicebat Sanctus Auguſti-
nus Lib. 3. de peccat. mer. & rem. cap. 4. de argumentis Pelagianorum ad-
verſùs modum quo peccatum originale traducitur, *Ego autem*, inquiebat, To. 10.
etſi refellere iſtorum argumenta non valeam, video tamen inhęrendum eſſe iis p.74.C.
quę in Scripturis ſunt apertiſſima. Et in Epiſtola 166. aliàs 28. ad ſanctum
Hieronymum cap. 4. nu. 9. dicit ſe, cùm interrogatur, quomodo pecca- To. 2. p.
tum Adæ propagatur in poſteros, reſpondere ſolitum: *Sicut alia multa, &* 587. B.
hoc me ignorare confiteor. C.

Fingunt denique omnes ferè Novatores, per opus operatum Sacramen-
torum Catholicos excludere à ſuſcipientibus tanquam neceſſarios prævios
fidei, ſpei & aliarum virtutum motus; quaſi Sacramenta ex ſe ipſis cuicun-
que ſubjecto admota gratiam certò conferrent: atque in hac abſurditate
refellenda ſeriò illi occupantur, & triumphant. *Quid eſt*, exclamat Cal-
vinus Lib. 4. Inſtit. cap. 14. paragr. 14. *Sacramentum ſine fide ſumptum*, P. 476.
niſi certiſſimum Eccleſię exitium? Paulò antè dixerat, *Catholicorum ſententiam
exitialem eſſe, peſtilentem ac diabolicam, dum juſtitiam ſine fide pollicetur*.
At pugnant illi cum larvis & umbris. Quis enim Catholicus ita unquam
deliravit, ut dixerit Sacramenta iis adultis prodeſſe, qui non benè præ-
parati ac diſpoſiti ea percipiunt? An non legerunt quod ſeſſ. 6. Conc. Trid.
cap. 7. ſcriptum eſt, *unumquemque juſtitiam recipere ſecundùm menſuram*, To. 14.
quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm propriam cu- Conc. p. 759. D.
juſque diſpoſitionem, & cooperationem. Et cap. 6. ibidem, nonne Conci- Ib. pag.
lium enumerat diſpoſitiones quibus adulti ad gratiam juſtificationis ſe præ- 627. E.
parare debent? Unde meritò Patres Tridentini ſeſſ. 14. de Pœnitentia cap. 4.
ajunt, *Falsò quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quaſi tradiderint Sa-
cramentum Pœnitentię abſque bono motu ſuſcipientium gratiam conferre, quod
nunquam Eccleſia Dei docuit nec ſenſit*.

Neque porrò eſt quòd Novatores opponant, hanc loquendi rationem,
ex opere operato, novam ac barbaram eſſe.

Namque Eccleſia univerſa in Concilio Tridentino ſeſſ. 7. can. 8. hanc uſur-
pavit & conſecravit: quæ licèt quoad ſonum verborum non ita antiqua
videatur, nec multò ante tempora ſancti Thomæ fuerit uſu recepta, atta-
men quoad ſenſum & rem ſignificatam ipſi Eccleſiæ coæva eſt. Hoc volebat
S. Aug. cùm L. 4. contra Creſconium cap. 16. dicebat, *Baptiſmum non eorum* To. 9. p.
meritis à quibus miniſtratur, nec eorum quibus miniſtratur, conſtare, ſed pro- 593. G.
pria ſanctitate atque veritate, propter eum à quo inſtitutus eſt. Et de Circum-
ciſione ipſa, quantò magis de Baptiſmo? L. 4. contra Donatiſtas cap. 24. do- Ib. pag.
cebat, *ipſum per ſemetipſum Sacramentum multùm valuiſſe*: quod certè idem 140. E.
eſt ac ſi dixiſſet, ex ſe ſe, ſeu ex opere operato valuiſſe. Fatemur equidem
puriorem latinitatem non redolere dictam loquendi formam: at de rebus In Pſal.
Theologicis accuratè magis, quàm politè dicere ſolliciti ſunt Doctores Ca- 138.
tholici, ſatiuſque eſſe ducunt cum S. Auguſtino, *ut reprehendant Grammatici*, To. 4. p. 1545. B.
quàm ut non intelligant populi. Liceat ergo Theologis quod unicuique in
arte ſua permittitur, propria ſcilicet uſurpare diſciplinæ ſuæ vocabula, ad
dogma quod ſignificare volunt, & ad revincendas Hæreticorum fraudes &
cavillationes apta maximè & accommodata.

Digitized by Google

Quæ ſit Novatorum ſententia de virtute & efficacia Sacramentorum.

Novatorum ſententiam dubiam & incertam reddere videntur, tùm varia & pugnans eorum loquendi ratio, tùm diverſa de illorum ſenſu nonnullorum Scriptorum judicia & teſtimonia.

Novatores vim producendi gratiam ex opere operato Sacramentis adimunt.

Sociniani & Anabaptiſtæ omnem Sacramentorum uſum ac fructum in eo collocant, ut nuda & ſterilia ſint ſigna, tùm externæ profeſſionis fidei Chriſtianæ, tùm diſtinctionis Fidelium ab Infidelibus. Ita Catecheſis Racoviana cap. 4. de Baptiſmo q. 1. Volkelius Lib. 4. de vera Religione c. 22.

Hanc Anabaptiſtarum ſui temporis ſententiam acriùs perſtringunt Lutherus & Calvinus; atque vim & efficaciam Sacramentorum ita extollunt aliquando, ut Catholicis ipſis fucum faciant ac ferè perſuadeant ſe Catholicè omnino de virtute illa Sacramentorum ſentire, quæ non tantùm ſignacula, ſigilla & pignora divinarum promiſſionum appellant, ſed etiam Dei inſtrumenta & organa gratiæ. Verùm ſub his verbis occultatur error; aut ſaltem dubium ac incertum videtur, quo ſenſu Sacramenta dicant eſſe efficacia divinarum promiſſionum ſigna, ſigilla, pignora, gratiæ organa & inſtrumenta; an immediatè ac per ſe, id eſt, vi divinæ inſtitutionis & ipſius operis externi; an mediatè dumtaxat, quatenus ſcilicet fidem alunt vel excitant, qua ſola homo juſtus fit, & ſine qua vanum ac nullum eſt Sacramentum.

Communior noſtrorum opinio eſt, Lutheranos & Calviniſtas non aliam in Sacramentis agnoſcere vim & efficaciam, quàm merè externam & objectivam, ad fidem ſcilicet movendam & excitandam, ſicut antea diximus, ubi de verbis Sacramentorum, an concionis ſint vel conſecrationis, agebamus: qui certè Novatorum error ab alio tanquam à principio & fonte defluit, nempe ſola fide homines juſtos conſtitui. Quamdiu enim ab hoc ſuo principio Novatores non recedent, ſcitè obſervat Bellarminus Lib. 2. de Sacramentis in genere c. 2. neceſſe erit fateantur, Sacramenta non habere immediatè ullam veram efficientiam reſpectu gratiæ, ſed mediatè dumtaxat, quatenùs videlicet fidem movent & excitant, per quam homines juſtitiam aſſequuntur. Cùm autem illi præviam in ſuſcipiente Sacramentum fidem exigant, ipſius virtute priùs juſtificatum illum cenſere debent, quàm Sacramenti particeps factus fuerit: unde conſequens eſt, Sacramentum in illo homine ſignum eſſe dumtaxat jam collatæ gratiæ, non verò cauſam ipſius effectricem; adeoque merum eſſe ac planè vacuum diſtinctionis ſymbolum, ſicut contendunt Sociniani, quibus Novatores, ſi ſuis ſtare velint principiis ac cohærenter ſentire & loqui, vel inviti infeliciter ſuffragantur.

To. 2. p. 56. col. 2.

Hanc porrò eſſe Lutheri & Calvini mentem atque ſententiam probant ex eorum verbis.

Lutherus Lib. de Captivitate Babylonica cap. de Baptiſmo. *Baptiſmus*, inquit, *neminem juſtificat, nec ulli prodeſt, ſed fides in verbum promiſſionis, cui additur Baptiſmus ...... Idem Deus qui nos nunc per Baptiſmum & pa-*

nem

nem ſalvat, ſalvavit Abel per Sacrificium, Noe per Arcam, Abraham per Circumciſionem, & alios omnes per ſigna. Et paulò poſt numerat inter Sacramenta veteris Legis, quæ contendit inferiora noſtris quoad efficaciam non fuiſſe, ſignum datum Gedeoni in rore & vellere, & ſignum datum Manue in ſacrificio, & ſignum oblatum Achaz Iſaiæ 7. ac tandem ita concludit: *Noſtra & patrum ſigna ſeu Sacramenta habent annexum verbum promiſſionis quod fidem exigit ..... ideo ſunt ſigna ſeu Sacramenta juſtificationis, quia ſunt Sacramenta juſtificantis fidei, & non operis; unde tota eorum efficacia eſt ipſa fides, non operatio.*

Calvinus Lib. 4. Inſtit. c. 14. paragr. 12. docet *hoc unicum eſſe Sacramentorum officium, ut Dei promiſſiones oculis noſtris ſpectandas ſubjiciant, & eo-* P. 475. *rum nobis ſint pignora.* Et paragr. 17. ait, *alias non eſſe Sacramentorum, quàm verbi Dei partes, quæ ſunt offerre nobis ac proponere Chriſtum, & in* P. 477. *eo cæleſtis gratiæ theſauros.* Et infrà: *Sacramenta id ſunt nobis à Deo quod ab hominibus rerum lætarum nuntii, vel arrhæ in pactis ſanciendis: utpote quæ* Ibid. *non à ſe quidem largiantur aliquid gratiæ, ſed renuntient & oſtendant, atque (ut ſunt arrhæ & teſſeræ) rata apud nos faciant, quę divina largitate donata nobis ſunt.*

Theodorus Beza in Lib. de Summa rei Sacramentariæ q. 2. ait, *totam illam efficaciam Sacramentorum à Spiritus ſancti operatione in ſolidum derivari, non à ſignis, niſi quatenùs externis illis objectis interiores ſenſus moventur.*

Confeſſio Gallica art. 38. hæc habet: *Dicimus elementum aquę quantumvis caducum, nihilominus verè teſtificari interiorem animi noſtri ablutionem in ſanguine Jeſu Chriſti per ſancti Spiritus efficaciam. Itemque panem illum & vinum illud quod nobis in Cœna datur, verè nobis fieri ſpiritale alimentum, quatenus videlicet oculis noſtris ſpectandum prebent carnem Chriſti noſtrum cibum eſſe, & ejuſdem ſanguinem nobis eſſe potum.* Nihil hìc externum & objectivum Sacramentis tribuitur: nempe Baptiſmo ut *teſtificetur interiorem animi noſtri ablutionem*; & Euchariſtiæ, ut oculis noſtris objiciat carnem Chriſti & ejus ſanguinem tanquam ſpiritalem animæ noſtræ cibum & potum. *Corpus & ſyntagma Confeſſionum fidei. Genevæ an. 1612. P. 110.* Quapropter Synodus Tridentina ſeſſ. 7. Can. 5. ad illum Novatorum errorem attendens ſic ſtatuit: *Si quis dixerit hec Sacramenta propter ſolam fidem nutriendam inſtituta fuiſſe, anathema ſit.* To. 14. Conc. p. 777. A.

Verùm reclamant nonnulli, & ad ipſos Novatorum Libros ac publicas fidei eorum Confeſſiones provocant, ut efficiant, unam hìc eſſe inter illos & nos de nomine controverſiam; nec alium iſtorum verborum, *ex opere operato*, ſenſum ab illis rejici, quàm qui ſupponit Sacramenta propria ſua & naturali virtute gratiam ſuſcipientibus conferre, abſque fide & ullo bono ex eorum parte motu.

Novatores veram in Sacramentis virtutem & efficaciam reſpectu gratiæ agnoſcere interdum videntur.

Probant ex Luthero Hom. 2. de Baptiſmo, ubi docet Baptiſmum inſtitutum eſſe in regenerationem & renovationem Spiritus ſancti; tantam eſſe illius virtutem, ut peccata abluere, mortem ſubmergere & ſuffocare, & omnia vitia & ſordes ſanare & mundare poſſit.

Digitized by Google

Inter Opuſcula Edit. Genev. an. 154. p. 734. ibidem Ibid. p. 755. Ibid. p. 474.

Ex Calvino in Antidoto Conc. Trid. ad ſeſſ. 7. & Can. 5. ubi ait, *Sacramenta inſtrumentales eſſe gratię conferendę cauſas.* Et ad Canonem 6. *Si qui ſunt*, inquit, *qui negent Sacramentis contineri gratiam quam figurant, illos improbamus ..... Nos verò*, pergit, *ſicuti monachale illud commentum repudiamus, aliter prodeſſe Sacramenta quàm per fidem, ita libenter cum ſignis conjungimus veram rei exhibitionem, ut nullus eorum extra fidem ſit effectus, & tamen non inania ſunt nudaque gratię procul remotę ſigna.* Et in Canonem 7. *Quis*, inquit, *ritè ut decet, accedentibus exhiberi dubitat quam Deus illic promiſit gratiam?* Et Lib. 4. Inſtit. cap. 14. paragr. 9. *Sic*, inquit, *inter Spiritum & Sacramenta partior, ut penes illum agendi virtus reſideat, his miniſterium dumtaxat relinquatur: idque ſine Spiritus actione inane ac frivolum; illo verò intus agente vimque ſuam exerente multę energię refertum.*

Probant prætereа ex publicis Novatorum fidei Confeſſionibus.

Corpus Confeſſ. p. 14. Confeſſio Auguſtana articulo 9. de Baptiſmo, declarat, *quòd neceſſarius ſit ad ſalutem, tanquam cæremonia à Chriſto inſtituta; & quòd per Baptiſmum offeratur gratia Dei; & quòd infantes ſint baptiſandi, & quòd infantes per Baptiſmum Deo commendati, recipiantur in gratiam Dei, & fiant filii Dei.*

Ib p. 109. Confeſſio Gallica art. 34. *Credimus adjuncta eſſe verbo Sacramenta, amplioris confirmationis cauſa, gratię Dei nimirum pignora & teſſeras, quibus infirmę & rudi fidei noſtrę ſubveniatur; fatemur enim talia eſſe ſigna hęc exteriora, ut Deus per illa, ſancti ſui Spiritus virtute operetur, nec quidquam ibi* Ibid. *fruſtra nobis ſignificetur.* Et art. 35. *In eo* (Baptiſmo) *inſerimur Chriſti corpori, ut ejus ſanguine abluti, ſimul etiam ipſius Spiritu ad vitę ſanctimoniam re-* p. 110. *novemur.* Ibidem aſſerunt Baptiſmum infantibus neceſſarium eſſe. Et art. 37. *Credimus tam in Cœna quàm in Baptiſmo, Deum nobis reipſa, ideſt, verè & efficaciter donare quidquid ibi Sacramentaliter figurat; ac proinde cum ſignis conjungimus veram poſſeſſionem ac fruitionem ejus rei quę ibi nobis offertur.*

Confeſſio Polonica. *Sacramenta ſunt externa & in oculos incurrentia ſigna, ſigilla & teſtimonia voluntatis divinę per verbum elemento additum, à Deo ipſo inſtituta, ad inviſibilem gratiam, quę verbo fœderis promittitur, obſignandam, & mediantibus illis ſignis exhibendam.* Multò plura in rem eamdem profert Veronius Controverſiarum parte 5. de Sacramentis cap. à quibus recenſendis, cùm nihil novi addant, hìc ſuperſedemus.

Atque hæc ſunt quibus nonnulli non Hæretici modò, ſed & Catholici inducti fuere, ut dicerent reipſa Novatores, quoad ſubſtantiam Catholici dogmatis, nobiſcum hac in parte conſentire, ac unam eſſe inter illos & nos de nomine controverſiam.

Kemnitius in examine Conc. Trid. parte 2. cap. *De opere operato*, expendens iſtorum verborum ſenſum: *Si hoc vellent* (Catholici) ait, *ſacramentorum veritatem non eſſe ex Miniſtri operantis dignitate ſeu merito ęſtimandam, ſed ex Dei auctoris inſtitutione, potentia & operatione, & falſum eſſe per Sacramenta gratiam ſine prævia ſuſcipientis fide conferri, quia ſententia vera eſt, nulla eſſet controverſia.* Videtur hìc Kemnitius non aliam rejicere verborum iſtorum, *ex opere operato*, interpretationem, quàm falſam illam & commentitiam, quæ à nonnullis falsò & per calumniam nobis imponitur.

Inter

Inter poſtremos Calvini diſcipulos Ludovicus le Blanc in ſuis Theſibus Sedanenſibus fusè oſtendit vel ipſo parvulorum exemplo, Sacramenta virtute propria ex Deo profluente, non autem ex merito ſuſcipientis operari; eoſque refellit, qui non alias, in juſtificatione hominis, Sacramenti, quàm verbi partes eſſe affirmant. *Proinde*, inquit, *circa modum & rationem agendi, Sacramenta in duobus à verbo nobis differre videntur: 1. quidem, quòd verbum non agit niſi objectivè, id eſt, niſi perceptum & cognitum ab iis in quibus efficax eſt; Sacramenta verò etiam aliter quàm objectivè agunt. Deinde, quòd ex nullo pacto tenetur Deus verbum virtute ſui Spiritus comitari, ut fidem in his, potius quàm in illis creet; Sacramentis autem ex certa Dei pactione adeſt virtus divina, per quam gratiam quamdam ſalutarem communicant omnibus illis qui ſecundùm ordinem à Deo poſitum illa participent.* Ludovicus le Blanc.

De Dominis Spalatenſis Archiepiſcopus & Apoſtata Lib. 5. de Republica Chriſtiana cap. 4. poſtquam num. 27. & 28. noſtram & Reformatorum ſententiam de virtute Sacramentorum expoſuit, ac pronuntiavit *iſtum fuiſſe Eccleſiæ Catholicæ etiam puræ & incorruptæ ſenſum perpetuum, Sacramenta nempe gratiam ex opere operato, hoc eſt, ex ſe, & non ex merito ſuſcipientis contuliſſe*, n. 29. ait, *noſtram ſententiam veram eſſe, quam Reformatores tolerare, nec propterea unioni, ſi quis eam cuperet, reſiſtere debent: nam & ipſi*, inquit, *coguntur fateri Sacramenta eſſe ſigna efficacia gratiæ, hoc eſt, non tantùm ſignificativa, ſed talia ut gratia ea ſemper conſequatur vel comitetur*. Et nu. 26. *definiri non poſſe quis ſit modus agendi Sacramentorum, an phyſicus an moralis, quia myſterium eſt divinarum operationum nobis inſcrutabile; ac ſufficere nobis debet, quòd ſciamus ea inſtrumenta eſſe, ad quorum præſentiam Deus ſuam nobis concedit gratiam.*

Denique Illuſtriſſimi & doctiſſimi Præſules de Vvalenburch To. 2. in Compendio controverſiarum particularium cap. 21. exiſtimant, *Proteſtantes facilè judicare nihil hìc eſſe in doctrina Catholica quod meritò reprehendant, imò quod ipſi non teneant; ideoque de modo loquendi non eſſe litigandum*. Idem planè videtur eſſe Veronii ſenſus.

Verùm ſi propiùs inſpiciatur Novatorum ſententia de fide juſtificante, manifeſtum erit, quod obſervat Bellarminus citatus, Sacramenta per ſe ac immediatè gratiam non conferre, ſed mediatè dumtaxat, quatenus fidem excitant, quæ ſola cauſa eſt juſtificationis, & ſine qua Sacramentum vacuum eſt ac inane ſignum. Hoc ſenſu dicunt Sacramenta eſſe ſigna efficacia, eſſe cauſas inſtrumentales gratiæ præſentis, Deum per illa operari, nec fruſtra ſigna illa inſtituta fuiſſe &c. ſub illis etenim verbis latet error, non excluditur; nec vera & interna efficientia, ſed externa dumtaxat & objectiva defenditur. *Per Baptiſmum offertur gratia Dei*, ait Confeſſio Auguſtana. *Verbo adjuncta ſunt Sacramenta, amplioris confirmationis cauſa*, inquit Confeſſio Gallica. Item, *Aqua teſtificatur interiorem animi ablutionem. Panis Euchariſticus fit nobis cibus ſpiritalis, quatenus oculis ſpectandam prebet carnem Chriſti*. In his profectò nihil niſi merè externum & objectivum deprehenditur.

Sed, inquiet aliquis, nonne hìc ſatis eſſe debet, quòd ex utraque parte tùm Novatorum tùm Catholicorum iſtud conceſſum habeamus, fidem prorſus neceſſariam eſſe ut Sacramentum cum fructu percipiatur? Hanc quidem

dem Novatores cauſam dicunt juſtificationis effectricem, Catholici verò tantùm diſpoſitionem appellant: verùm, quæſtio hæc tanti ne eſt ut nos à Novatoribus fide & communione ſejungat? Ita certè. Si enim fides una eſt juſtificationis cauſa, ergo Sacramentnm ex ſeſe nihil poteſt, ſed iners eſt ac ſterile ſignum; ergo gratiam ex opere operato non producit: quod certè quàm falſum ſit & à fide Catholica alienum, præter Tridentinam definitionem, manifeſtè demonſtrat vel ipſe infantium Baptiſmus, qui ratus ac validus eſt etiam ſine fide datus & acceptus.

Probatur Catholicum dogma de virtute & efficacia Sacramentorum ex opere operato.

CONCLUSIO.

Sacramenta novæ Legis gratiam ex opere operato iis conferunt, qui nullum obicem opponunt.

PRIMA PROBATIO.

Ex Scripturis.

Ea Sacramenta gratiam in non ponentibus obicem producunt ex opere operato, quæ eam producunt virtute operis externi à Chriſto Domino inſtituti, ſubjecto debitè applicati, non autem ex merito ſeu miniſtrantis, ſeu recipientis Sacramentum: atqui talia ſunt Sacramenta novæ Legis.

De Baptiſmo Joan. 3. v. 5. dicitur: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei.* Regenerandi vis & efficacia aquæ non minùs, quàm Spiritui ſancto hìc tribuitur: aquæ, tanquam inſtrumento; Spiritui ſancto, tanquam cauſæ principali.

Calvinus L. 4. Inſtit. cap. 16. parag. 25. reſpondet figuratam eſſe eò loci Chriſti locutionem, neque de vero aquæ Baptiſmo mentionem fieri, ſed de ſola renovatione interiori per Spiritum ſanctum, *qui purgando & irrigando animas fideles, vice aquæ fungitur*; hoc eſt, ut ipſe loquitur, *qui in anima id facit, quod aqua in corpore*: eo prorſus modo quo Matth. 3. v. 11. S. Joan. dicebat: *Qui poſt me venturus eſt ...... ille vos baptiſabit in Spiritu ſancto & igni.* P. 498.

Verùm, præterquamquòd univerſa Eccleſiæ traditio hìc in Calvini commentum inſurgit, quæ ſummam Baptiſmi neceſſitatem ex citato S. Joannis textu ſemper demonſtravit, nonne S. Paulus verborum Chriſti fidelis interpres, ad hanc renovationem ſeu regenerationem alludens, de vero aquæ Baptiſmo dicebat ad Titum 3. v. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti?*

Nullo porrò alio in loco, quàm Joannis 3. v. 5. vis regenerandi Baptiſmo aquæ conceſſa fuit à Chriſto; ergo citatus textus de vero aquæ Baptiſmo, non autem de ſola interiori renovatione per Spiritum ſanctum intelligendus eſt: aliàs iſtud, *ex aqua*, ſuperfluum omnino foret, nihilque ſignificaret à Spiritu diſtinctum. Neque paritas Baptiſmi in igne, Calvino favet:

Digitized by Google

vet: namque verè ſub ſpecie ignis die Pentecoſtes ſuper Apoſtolos Spiritus ſanctus delapſus eſt, totque miris ac ſtupendis donis eos cumulavit. Quamquam etſi ſenſu figurato ac metaphorico ignis ille de quo S. Matth. cap. 3. exponendus foret, quid inde aſſequeretur Calvinus? nihil omnino.

Apertum diſcrimen oſtendit conſtans & perpetua praxis Eccleſiæ, quæ inter baptiſandum elementum aquæ ſemper uſurpavit, non ignem: quæ profectò praxis, viva quædam eſt ac ſpirans voluntatis ac verborum Chriſti interpretatio. Quapropter Synodus Tridentina ſeſſ. 7. de Baptiſmo Can. 2. anathema dicit iis, *qui citata Chriſti Domini verba, Niſi quis renatus fuerit &c. ad metaphoram aliquam detorſerint.* To. 14. Conc. p. 778. A.

Epheſiorum 5. v. 26. *Chriſtus dilexit Eccleſiam, & tradidit ſemetipſum pro ea, ut illam ſanctificaret, mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ.* Ergo Baptiſmus aquæ verè mundat, Deo mundationem illam per aquam operante; non ergo ex fide miniſtrantis vel recipientis Baptiſmum, aqua mundat, ſed ex ſeſe virtute divinæ inſtitutionis.

Actorum 2. v. 38. *Pœnitentiam agite, & baptiſetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum.* Et Marci ultimo ver. 15. *Qui crediderit, & baptiſatus fuerit, ſalvus erit.* Baptiſmus igitur remiſſionem peccatorum ac ſalutem operatur, præſuppoſita in adultis fide.

Denique Lucæ 3. & Joannis 1. *Ego,* ait Chriſti Præcurſor, *baptiſo vos aqua, ille vos baptiſabit in Spiritu ſancto:* ubi tantum diſcrimen ponitur inter Baptiſma Joannis & Baptiſma Chriſti, quantum eſt inter aquam & Spiritum: atqui Baptiſmus Joannis excitabat fidem, prædicabat enim Baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum; ergo Baptiſma Chriſti alio modo gratiam producit, quàm excitando fidem, ſcilicet ex opere operato.

De Confirmatione Act. 8. v. 17. & 18. dicitur: *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum. Cùm autem vidiſſet Simon, quia per impoſitionem manus daretur Spiritus ſanctus, obtulit eis pecuniam &c.*

De Euchariſtia Joan. 6. v. 55. *Qui manducat,* inquit Chriſtus, *meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam.*

De Pœnitentia Joan. 20. ver. 23. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

De Unctione extrema S. Jacobus Epiſt. cap. 5. v. 14. ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ; & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & ſi in peccatis ſit, remittentur ei.*

De Ordine 1. ad Timoth. 4. v. 14. *Noli,* ait Apoſtolus, *negligere gratiam quæ eſt in te, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii.* Idem affirmat 2. ad Timoth. 1. v. 6.

Matrimonii denique gratiam commendat & inſinuat Chriſtus, cùm nuptias in Cana Galilææ præſentia ſua cohoneſtavit & ſanctificavit.

Et hæc quidem ex Scripturis ducta probatio hìc ſufficiat: plenior enim & accuratior propriis locis ſervanda eſt, cùm nempe de unoquoque ſigillatim Sacramento tractabimus.

Digitized by Google

SECUNDA PROBATIO.

Ex conſtanti Eccleſiæ Traditione.

Conſtans illa & perpetua Traditio Eccleſiæ nobis ex Conciliis ac SS. Patribus certò innoteſcit.

CONCILIA.

Tom. 2. Conc. p. 955. B. Conſtantinopolitanum I. quod eſt generalè ſecundum an. 381. in ſymbolo fidei. *Confitemur unum Baptiſma in remiſſionem peccatorum.*

Ibid. p. 1538. D. E. Milevitanum II. an. 416. Can. 2. *Parvuli qui nihil peccatorum in ſeipſis adhuc committere potuerunt, ideo in remiſſionem peccatorum veraciter baptiſantur, ut in iis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.* Et initio Canonis anathemate damnatur *quicunque negaverit parvulos recèntes ab* *Ibid. C.* *uteris matrum baptiſandos, aut dixerit in remiſſionem quidem peccatorum eos baptiſari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro expietur: unde conſequens fit ut in eis forma Baptiſmatis in remiſſionem peccatorum, non verè, ſed falsè intelligatur.*

Tom. 4. Conc. p. 1672. A. Arauſicanum II. an. 529. Can. 25. *Hoc etiam*, ajunt Patres, *ſecundùm fidem Catholicam credimus, quòd accepta per Baptiſmum gratia, omnes baptiſati, Chriſto auxiliante & cooperante, quæ ad ſalutem animæ pertinent poſſint & debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere:* quam quidem fidei profeſſionem, cùm ad omnes pertineat, ab omnibus etiam Laicis, propria manu ſubſcribi debere jubent ſanctiſſimi hujus Concilii Epiſcopi.

To. 13. Conc. p. 543. D. Florentinum an. 1489. ſive Eugenius IV. in Decreto. *Novæ Legis*, inquit, *ſeptem ſunt Sacramenta ..... quæ multum à Sacramentis differunt antiquæ Legis. Illa enim non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per paſſionem Chriſti dandam eſſe figurabant; hæc verò noſtra & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt.*

To. 14. Conc. p. 776. B. Tridentinum denique inchoatum an. 1545. abſolutum an. 1563. ſeſſ. 7. in decreto de Sacramentis in genere: *Conſentaneum viſum eſt*, ajunt Patres, *de ſanctiſſimis Eccleſiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera juſtitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amiſſa reparatur.*

Ibid. p. 777. A. B. Et Can. 6. *Si quis dixerit Sacramenta novæ Legis non continere gratiam, quam ſignificant; aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, quaſi ſigna tantùm externa ſint accepta per fidem gratiæ vel juſtitiæ, & notæ quædam Chriſtianæ profeſſionis, quibus apud homines diſcernuntur fideles ab infidelibus, anathema ſit.*

Ibid. B. Can. 7. *Si quis dixerit non dari gratiam per hujuſmodi Sacramenta ſemper & omnibus, quantùm eſt ex parte Dei, etiam ſi ritè ea ſuſcipiant, ſed aliquando, & aliquibus, anathema ſit.*

Ibid. C. Canone denique 8. *Si quis dixerit per ipſa novæ Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, ſed ſolam fidem divinæ promiſſionis ad gratiam conſequendam ſufficere, anathema ſit.*

Sancti

Digitized by Google

Sancti Patres.

Eadem Traditio probatur ex SS. Patribus, quorum teſtimonia longo ordine referunt Bellarminus Lib. 2. de Sacramentis cap. 6. & 7. Maldonatus de Sacramentis in genere q. 4. cap. 1. Coccius in Theſauro T. 2. Lib. 5. art. 4. & alii paſſim Theologi. Ne verò prolixior evadat hæc noſtra diſputatio, ad certa generatim capita revocabimus, quæ de virtute Sacramentorum fuſiùs SS. Patres ediſſerunt.

Docent igitur 1. vim ſanctificandi ſignis exterioribus à Spiritu ſancto inditam eſſe; ea cauſas eſſe ſanctificationis; ſine Spiritu & ſymbolis ſalutem obtineri non poſſe.

Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 4. *Aquæ ſanctificatæ* (à Spiritu ſancto) *vim ſanctificandi combibunt*. Et Lib. de reſurrectione carnis cap. 8. *Caro*, inquit, *abluitur*, *ut anima emaculetur*. *Caro ungitur*, *ut anima conſecretur*. *Caro ſignatur*, *ut & anima muniatur*. *Caro manus impoſitione adumbratur*, *ut anima ſpiritu illuminetur*. *Caro corpore Chriſti & ſanguine veſcitur*, *ut & anima de Deo ſaginetur*. P. 225. C. D. P. 330. B.

S. Irenæus Lib. 3. c. 17. aliàs 19. *Corpora noſtra*, inquit, *per lavacrum illam*, *quæ eſt ad incorruptionem*, *unitatem acceperunt*: *animæ autem per ſpiritum*. *Unde & utraque neceſſaria*, *cùm utraque proficiunt in vitam Dei*. P. 208. n. 2.

S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. *Qui in aquam deſcenſurus es*, inquit, *non aquæ ſimplici mentem adhibe*, *ſed Spiritus ſancti virtute ſalutem ſuſcipe*: *nam ſine utriſque ad perfectionem deduci non poteris*. Edit. Pariſ. 1640. p. 16. C. D.

S. Gregorius Nyſſenus Oratione in Baptiſmum Chriſti ſic loquitur: *Baptiſma peccatorum expiatio eſt*, *remiſſio delictorum*, *renovationis & regenerationis cauſa*: ſupple, inſtrumentalis & ſecundaria; primaria enim Deus eſt. Edit. Pariſ. 1615. To. 2. p. 800. D.

Docent 2. falſam fore Baptiſmatis formam, ſi revera Baptiſmus peccata non remitteret. Ita Patres Concilii II. Milevitani citati.

Docent 3. Sacramenta vim ſanctificandi habere ex ſeipſis, ſeu ex ſua per Chriſtum facta inſtitutione, non autem ex merito miniſtrantis vel ſuſcipientis, in quo conſiſtit quæ ex opere operato dicitur vis & efficacia. Ita paſſim ſanctus Auguſtinus in ſuis contra Donatiſtas Operibus. Lib. 4. contra Creſconium cap. 16. *Non eorum*, inquit, *meritis à quibus miniſtratur*, *nec eorum quibus miniſtratur*, *conſtat Baptiſmus*, *ſed propria ſanctitate atque veritate propter eum à quo inſtitutus eſt*; *malè utentibus ad perniciem*; *benè utentibus ad ſalutem*. To. 9. p. 493. G.

Docent 4. Sacramentorum efficaciam ſimilem eſſe (proportione ſervata) efficientiæ ſeu cauſalitati rerum naturalium: v. g. terræ ad fructus producendos, ſeminis ad generationem hominis, ignis ad calefaciendum &c.

Docent 5. ſtupendam eſſe, quæ verbis explicari non poſſit, Sacramentorum virtutem & efficaciam. Sanctus Gregorius Nyſſenus Oratione de Baptiſmo jam citata, poſtulanti ut exponeretur modus quo aqua Baptiſmatis regenerat, reſpondet: *Oſtende mihi modum nativitatis quæ fit ſecundùm carnem*; *& ego tibi vim regenerationis quæ ſecundùm animam fit*, *exponam*.... *ubique divina vis & efficacia incomprehenſibilis eſt*, *nullaque vel ratione*, *vel arte explorari poteſt*. To. 2. p. 803. B. Ib. C.

S. Au-

To.8.p. 319. E. F. S. Auguſtinus Lib. 19. contra Fauſtum c. 11. *Sacramentorum vis*, inquit, *inenarrabiliter valet plurimùm, & ideo contempta ſacrilegos facit. Impiè quippe contemnitur, ſine qua non poteſt perfici pietas*. Et Tr. 80. in Joan. exclamat: To.3.p. 2.p.703. C. *Unde tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor abluat?* Porrò ſi Sacramenta objectivè dumtaxat agerent, movendo & excitando fidem, nihil profectò tam ſtupendum & ad explicandum difficile occurreret; ergo alia quàm purè externa & objectiva, in Sacramentis agnoſcenda vis eſt & efficientia.

QUARTA PROBATIO.

Ex Theologica ratione.

Ratio Theologica ex Baptiſmo infantium. Probatur 4. ratione Theologica ducta ex Baptiſmo infantium. Contendunt ſcilicet nobiſcum adversùs Anabaptiſtas Lutherani & Calviniſtæ, infantes baptiſandos eſſe ut Regni Cœlorum participes fieri poſſint: at vel Baptiſmus ex ſe ipſo, ſeu ex opere operato, prodeſt infantibus, vel non prodeſt, merumque eſt ſymbolum externum diſtinctionis à populo infideli. Si prius dixerint, vincimus; ſi poſterius, vincunt Sociniani: nullum enim videtur eſſe medium. Baptiſmus etenim vel ex ſe ipſo prodeſt infantibus, vel ex merito fidei ſeu fiduciæ in divinam clementiam quam in ipſis excitat: porrò tam fatui & abſurdi non ſunt Novatores, ut credant in infantibus actualem fidem excitari, cujus planè incapaces ſunt; & jam diu eſt ex quo ab hoc Lutheri putido figmento receſſerunt: ſupereſt igitur ut aſſerant Baptiſmum ſeipſo, hoc eſt, virtute à Chriſto accepta, in ipſis efficacem eſſe.

Neque verò nodum ſolvunt, qui reſpondent Baptiſmum non eſſe nudum ſignum, ſed efficax, quia non falsò, ſed verè præſentem ſignificat gratiam, quam inſtar ſigilli obſignat & confirmat: namque vix intelligitur in quo poſita ſit hæc efficacia. Vel enim effectivè ſignum exterius aliquid operatur, vel objectivè dumtaxat ſignificat rem factam; qua ratione ſigillum Principis chartæ appenſum, vera non facit, ſed declarat & oſtendit quæ in charta deſcripta ſunt; qua ratione pariter Trophæa Principi erecta, ſigna ſunt victoriæ merè ſpeculativa, non practica & efficacia. Si dixerint ſignum ſacramentale effectivè aliquid operari, ac ſigillum eſſe, non tantùm ſignificando, ſed cauſando ſaltem moraliter, quia nempe Deum ſua præſentia certiſſimè movet ad gratiam concedendam; ſi, inquam, id dixerint, ſufficit nobis: Catholicè ſentiunt, nec ulla ſupereſt inter illos & nos circa rem præſentem controverſia. Si è contra dixerint, Sacramentum objectivè tantùm operari, quatenus movet fidem per quam juſti ſumus, à Socinianis reipſa non recedunt; quacunque tandem verborum pompa vim Sacramentorum extollant, quæ tota ad fucum & fraudem faciendam compoſita eſt.

Neque dicant infantes baptiſari in fide Eccleſiæ, quæ in illis eam ſupplet quam præ infantia habere non poſſunt. Rectè quidem: ſed fides illa generalis & communis Eccleſiæ infantes non juſtificat, niſi quia ipſis applicatur Baptiſmus qui eſt Sacramentum fidei. In mente quippe Novatorum, fides quæ juſtificat, perſonalis eſſe debet ac ſubjectiva; talis porrò non eſt generalis Eccleſiæ fides reſpectu infantium; niſi fortè (quod veriſimile non videtur) velint illi recurrere ad obſoletum iſtud commentum, Deum infantes interiùs,

Digitized by Google

riùs, dum baptiſantur, illuminare ac fidem in ipſis excitare; quod tam abſonum & inſulſum videtur, ut ipſis affingi facilè non debeat.

Diximus in Concluſione, Sacramenta gratiam ex opere operato conferre non ponentibus obicem, hoc eſt iis qui ex præviis fidei, ſpei, & aliarum virtutum bonis motibus ritè, ut oportet, præparati, ad Sacramentum accedunt. *Habent enim ſinguli*, ait Eſtius in 4. diſt. 1. parag. 10. *partes ſuas atque ordinem in noſtra juſtificatione. Per fidem enim medicina cognoſcitur, per ſpem deſideratur, per invocationem ad eam appropinquatur, per pœnitentiam a morbo receditur, per vitæ mutationem ad ſanitatem acceditur; denique per Sacramentum ſeu poculum quoddam efficax & ſalutare, medicina hauritur, morbus pellitur, & ſanitas reſtituitur. Quæcunque ergo Sacramentum præcedunt, præparationes ſeu diſpoſitiones quædam ſunt ad juſtitiæ effectum ex Chriſti morte conſequendum, ſed non continuò juſtum reddunt.* Hæc Eſtius, quibus certè funditus evertitur calumnia Novatorum, aſſerentium Catholicos docere Sacramenta ſic ex opere operato efficacia eſſe, ut etiam ſine fide aliiſque bonis motibus ſuſcepta ad ſalutem proficiant.

Quid ſit non ponere obicem gratiæ ſacramentali. To. 2. p. 9. col. 2. A B.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Objicies 1. Scriptura ſoli fidei vim ſanctificandi tribuit, non verò Sacramentis, niſi quatenus fidem movent & excitant. Rom. 1. v. 18. *Juſtus ex fide vivit*. Et cap. 3. v. 28. *Arbitramur juſtificari hominem per fidem*. Et cap. 4. v. 3. *Credidit Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad juſtitiam*. Jo. 3. v. 18. *Qui credit in eum* (Chriſtum) *non judicatur: qui autem non credit, jam judicatus eſt.*

Reſp. planè falſum eſſe antecedens.

Ad probationem 1. In nullo ex citatis Scripturæ locis excluſiva particula, *ſola*, legitur, ſicut falsò ſupponit argumentum. Quamquam igitur fides ſuas habeat in juſtificatione hominis partes, non idcirco excluduntur Sacramenta, aut alia virtutum exercitia.

II. Fides illa qua juſtus vivere dicitur Rom. 1. non eſt virtus Theologica, ſed potius fiducia per quam juſtus conſtanter expectat divinas promiſſiones, nec frangitur aut deficit propter moram in eis adimplendis. Alludit ſcilicet Apoſtolus ad hæc verba Prophetæ Habacuch, *Si moram fecerit, expecta eum; quia veniens veniet & non tardabit. Ecce qui incredulus eſt, non erit recta anima ejus in ſemetipſo, juſtus autem in fide ſua vivet*, quæ de firma in venturum Meſſiam ſpe atque fiducia rectè intelliguntur: quamquam & rectè intelligi quoque poſſunt de fide ſeu perſuaſione qua credimus vera eſſe quæ divinitùs revelata & promiſſa ſunt; atque illud imprimis, à Deo juſtificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Jeſu: his enim verbis fidem juſtificantem exponit Conc. Trid. ſeſſ. 6. cap. 6. fides autem illa qua homo juſtitiam vel adipiſcitur, vel jam adeptam conſervat, non eſt ſola credulitas & perſuaſio mentis, ſed cum ſpe ſeu fiducia & bona voluntate placendi Deo in omnibus conjungitur.

Habac. 2. v. 3.

III. Cùm Apoſtolus Rom. 3. v. 28. ait: *Arbitramur juſtificari hominem per fidem*, excludit dumtaxat opera Legis Moſaicæ, non Sacramenta, non alia virtutum merita: *Arbitramur*, inquit, *juſtificari hominem per fidem, ſine operi-*

operibus Legis. Et v. 20. dixerat: *Ex operibus Legis non juſtificabitur omnis caro*. Judæos ſcilicet ex operibus Legis ſe juſtos eſſe confidentes, ac inde ſe ſe ſupra Gentiles ſuperbiùs efferentes Apoſtolus eò loci reprimit, propoſito exemplo Abrahæ omnium credentium parentis, qui non ex Circumciſione, ſed ex fide juſtificatus eſt.

IV. denique, ne ipſis quidem recentioribus Calviniſtis fides, qua juſtificamur, eſt aut mera credulitas mentis, aut ſterilis & purè ſpeculativa fiducia, qua credimus nobis per Chriſtum condonata eſſe peccata, aut otioſa fides à charitate & bonis moribus ſejuncta: ſed fides eſt actuoſa, charitate formata, quæ firmum includit voluntatis propoſitum ſervandi omnia Dei mandata, ac proinde & uſum ipſum Sacramentorum quæ Deus præſcripſit; de qua fide dicitur Marci ultimo v. 15. *Qui crediderit, & baptiſatus fuerit, ſalvus erit*. Et Jacobi 2. v. 20. *Fides ſine operibus mortua eſt*. Et v. 24. *Ex operibus juſtificatur homo, & non ex fide tantùm*. Lege Theſes Sedanenſes arctore Ludovico le Blanc. Idcirco autem juſtificationem fidei præſertim tribuit Scriptura, *quia*, ait Conc. Trid. ſeſſ. 6. cap. 8. *fides eſt humanæ ſalutis initium, fundamentum & radix omnis juſtificationis, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo*.

Tom. 14. Conc. p. 760. B.

Inſtabis 1. Marci ultimo v. 15. Chriſtus ait: *Qui crediderit, & baptiſatus fuerit, ſalvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur*; unde duplex argumentum eruit Lutherus.

Primum: Qui credit & baptiſatur, ſalvus eſt; qui non credit, damnatur, etiamſi baptiſetur; igitur non Baptiſmus, ſed fides ſalvat.

Secundum: Chriſtus ait: *Qui non crediderit, condemnabitur*, non autem ait: Qui non fuerit baptiſatus, condemnabitur; ergo ſola fides ſalvat, non verò Baptiſmus.

Reſp. vitioſum eſſe duplex illud argumentum.

Primum, quia malè concludit: ſic enim concludere deberet; ergo non ſolus Baptiſmus, ſed etiam fides ſalvat, quod certè concedimus: fides enim diſpoſitio eſt omnino neceſſaria in adultis, ut cum fructu Sacramentum Baptiſmatis percipiant; ac tam obliquè ac diſtortè concludit argumentum iſtud, Baptiſmus ſine fide non ſalvat, ergo ſola fides ſalvat; quàm iſtud, Fides ſine charitate non prodeſt ad ſalutem, ergo fides nihil omnino prodeſt ad ſalutem.

Secundum: 1. Quia falſum ſupponit, nempe Chriſtum non dixiſſe eum, qui baptiſatus non fuerit, fore condemnandum; hunc enim ſenſum manifeſtè præ ſe ferunt hæc Chriſti verba jam citata Joan. 3. v. 5. *Niſi qui renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei*. Revera in citato loco Marci ultimo, non repetit Chriſtus hanc ſuæ ſententiæ partem, *& qui baptiſatus non fuerit condemnabitur*. Quare? quia neceſſe non erat, cùm ex ſeſe ſatis intelligeretur, atque ex iſtis verbis, *Qui non crediderit, condemnabitur*, nexu quodam neceſſario ſequeretur: qui enim non credit, conſequenter non vult baptiſari, atque etiamſi vellet, nihil tamen ipſi proficeret ad ſalutem Baptiſmus ſine fide ſuſceptus. 2. Ex iſto antecedente, Qui non crediderit, condemnabitur, malè infertur, Ergo ſola fides ſalvat; ſed tantùm adultum debere credere ſimul & baptiſari.

Inſtabis 2. ex ſancto Petro 1. Epiſtolæ cap. 3. v. 21. *Salvos facit Baptiſma*

Digitized by Google

non carnis depoſitio ſordium, ſed bonæ conſcientiæ interrogatio in Deum; non ergo ex opere ipſo operato ſalutem affert Baptiſmus, ſed ex fide non ficta & conſcientia pura.

Reſp. nego conſeq. ſenſus enim Apoſtoli iſte eſt, Baptiſma ſalvos facere quos abluit, non quidem mundando ſordes corporis, quod unum poterant Baptiſmata Judæorum, ſed mundando ſordes animæ: quam mundationem expreſſit S. Petrus per bonæ conſcientiæ interrogationem, ſeu, juxta Græcum, promiſſionem & ſtipulationem: ſtipulationis autem nomine per metonymiam intelligit & reſponſionem, ſeu bonum animæ teſtimonium, quia ſcilicet qui per gratiam baptiſmalem interiùs mundatur, is ex pacto fœdere Deum ſibi veluti obſtrictum habet, & ſeipſum vice verſa obligat Deo, ſuumque ipſi ſpondet ac devovet obſequium: cujus rei externum ſymbolum exhibetur, tùm in multiplici interrogatione qua Miniſter poſtulat à baptiſando, utrum credat in Deum Patrem &c. utrum renuntiet diabolo & pompis ejus; tùm in reſponſione baptiſandi, Credo, renuntio. De illo ſancti Petri teſtimonio jam diximus Quæſt. 1. Articulo 4. cùm oſtendimus verba Sacramentorum conſecratoria eſſe, non concionalia &c.

Inſtabis 3. S. Petrus citato in loco addit, Baptiſmum *ſalvos facere per reſurrectionem Jeſu Chriſti*; ideſt, per fidem in reſurrectionem Jeſu Chriſti.

Reſp. diſt. ant. Per reſurrectionem Jeſu Chriſti, tanquam cauſam exemplarem noſtræ juſtificationis ſeu reſurrectionis à morte peccati, concedo: tanquam cauſam efficientem & meritoriam, nego. Chriſtus enim ſua paſſione & morte omnem implevit juſtitiam, ſua verò reſurrectione fidem noſtram confirmavit, ac novæ vitæ ineundæ exemplar nobis propoſuit. *Conſepulti ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem*, ait Apoſt. Rom. 6. v. 4. *ut quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.*

Inſtabis 4. Solus Deus eſt auctor gratiæ & gloriæ, & de Chriſto dicitur Joan. 1. v. 33. *Hic eſt qui baptiſat*. Ergo Sacramenta non ſunt veræ cauſæ efficientes gratiæ.

Reſp. diſtinguo conſeq. Sacramenta non ſunt cauſæ efficientes primariæ ſanctificationis, concedo: non ſunt cauſæ inſtrumentales & ſecundariæ, nego. *Sic nos exiſtimet homo*, ait Apoſtolus 1. Corinth. 4. v. 1. *ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.* Diſpenſant igitur Miniſtri Sacramenta tanquam inſtrumenta & organa quibus Deus gratiæ auctor primarius uti voluit, ut ſuam nobis gratiam communicaret: unde Miniſter abſolutè pronuntiat, *Ego te baptiſo, te ſigno, te abſolvo*; quæ loquendi forma mendax prorſus & falſa foret, niſi revera Miniſter per Sacramenta id operaretur, quod his verbis ſignificat: cauſa verò primaria & principalis omnis gratiæ, Deus eſt. *Omne datum optimum & omne donum perfectum*, ait ſanctus Jacobus Epiſtolæ ſuæ cap. 1. v. 17. *deſurſum eſt; deſcendens à Patre luminum.* Differt autem cauſa miniſterialis & inſtrumentalis à primaria, quòd iſtius virtus non ſit externis ſignis alligata, ſicuti alligata eſt cauſa miniſterialis: poteſt enim Deus gratiam per ſe ipſum ſine Sacramento infundere; non poteſt verò Miniſter.

Objicies 2. ſancti Patres non rarò Sacramenta appellant ſigilla, ſignacula & pignora gratiæ: ſigillum autem, ſignaculum & pignus objectivè tantùm, ſeu ſignificando operantur, non effectivè.

Reſp.

Reſp. Sacramenta ſigilla, ſignacula & pignora appellari quidem, ſed efficacia & practica, non verò merè ſpeculativa; hoc quippe efficiunt, quod ſignificant.

Inſtabis: S. Bernardus Sermone de Cœna Domini ait: *Qua ratione inveſtitur Canonicus per librum, Abbas per baculum, Epiſcopus per annulum, ſic diviſiones gratiarum diverſis traditas eſſe Sacramentis.* Ergo cenſet Sacramenta ſigna eſſe merè ſpeculativa gratiæ, ſicut eſt liber reſpectu Canonici, baculus reſpectu Abbatis, & annulus reſpectu Epiſcopi.

T. 10 p. 89. A.

Reſp. S. Bernardum hæc exempla non proponere, ut cum iis comparet modum agendi Sacramentorum, quaſi v. g. Baptiſmus nihilo plus conferret ad ſalutem baptiſati, quàm baculus vel annulus ad ſalutem Abbatis vel Epiſcopi; ſed ut oſtendat varias eſſe in Sacramentis gratiarum diviſiones, ſicuti varii ſunt in Eccleſia dignitatum gradus, quarum inſignia quædam ſunt baculus, annulus &c. S. Thomas 3. p. qu. 62. art. 1. in corp. hanc ex S. Bernardo expendens auctoritatem, docet Sacramenta habere ſimul & rationem ſigni, & rationem cauſæ; atque S. Bernardum loco citato ſpectare dumtaxat ad rationem ſigni, non cauſæ, eamque in rem exempla proferre baculi, annuli &c. quæ ſigna dumtaxat ſunt dignitatis qua quis induitur & inſignitur. *Secundùm hoc igitur*, ait ſanctus Thomas, *Sacramenta novæ Legis nihil plùs eſſent quàm ſigna gratiæ: cùm tamen ex multis Sanctorum auctoritatibus habeatur, quòd Sacramenta novæ Legis non ſolùm ſignificant, ſed cauſant gratiam.*

Objicies 3. auctoritatem ſancti Auguſtini qui nonnullis in locis eam Sacramentis noſtris vim agendi negare videtur, quæ ex opere operato dicitur.

Libro 19. contra Fauſtum cap. 16. ait Sacramenta eſſe mutabilia ſigna. *Quid enim ſunt aliud quæque corporalia Sacramenta*, inquit, *niſi quædam quaſi verba viſibilia, ſacroſancta quidem, verumtamen mutabilia & temporalia?* Ergo ſupponit ſanctus Doctor, non aliter Sacramenta concurrere ad ſanctificationem hominis, quàm verba ipſa Concionis, quæ ad excitandam dumtaxat fidem proficere poſſunt.

To. 8. p. 311. B. C.

Reſp. nego conſequens. Sanctus enim Auguſtinus loco citato Sacramenta potiſſimùm conſiderat quatenus ſigna ſunt quibus Chriſtus ſignificatur; ac proinde mutabilia, prout ſignificant Chriſtum aut venturum, qualia erant priſci populi Sacramenta, aut jam natum, mortuum & paſſum, qualia noſtra ſunt. Scilicet ſanctus Doctor, ut occurrat Manichæis qui Legem veterem damnabant, demonſtrat Chriſtum non veniſſe Legem ſolvere, ſed adimplere; tametſi Sacramenta Legis veteris mutaverit, quæ pro conditione temporis mutanda ſunt, utpote quæ Chriſtum aut naſciturum ſignificant, aut jam natum. Porrò quemadmodum rectè in antiqua Lege dicebatur, Chriſtus veniet, Chriſtus morietur, quia reipſa nondum venerat, ſed venturus erat; ita nunc non rectè diceretur, Chriſtus venturus eſt, moriturus eſt; quia reipſa jam venit ac mortuus eſt. Mutanda ergo fuere Sacramenta, ſeu ſigilla illa quæ Chriſtum in antiqua Lege venturum ſignificabant, & alia in eorum locum ſubſtituenda quæ Chriſtum jam natum, paſſum, & mortuum ſignificent. Neque propter illam ſignorum mutationem damnanda venit Lex vetus, ut Manichæis videbatur; ſed tantùm ſpectanda & attendenda

Digitized by Google

denda ſignorum natura, quæ mutantur, licèt diverſæ non ſint res quas illa ſignificant: quod illuſtrat ſanctus Auguſtinus exemplo verborum, quæ pro tempore mutantur, licèt eadem res ſit, non diverſa, quæ aliter enuntiatur facienda, aliter verò facta. *Si enim*, ait loco citato, *ſoni verborum quibus loquimur, pro tempore commutantur, eademque res aliter enuntiatur facienda, aliter facta . . . . . quid mirum ſi aliis myſteriorum ſignaculis Paſſio & Reſurrectio Chriſti futura promiſſa eſt, aliis jam facta annuntiatur? .... Porrò quid aliud ſunt quæque corporali Sacramenta*, pergit S. Auguſt. *niſi quædam quaſi verba viſibilia, ſacroſancta quidem, verumtamen mutabilia & temporalia?* Licèt autem ſigna illa *mutabilia ſint, virtus tamen quæ per iſta operatur*, addit S. Doctor, *jugiter manet, & donum ſpiritale, quod per iſta inſinuatur, æternum eſt.* Quibus profectò verbis vim & efficaciam Sacramentorum ſanctus Doctor extollit, ac commendat: atque inde concludit, propter iſtam ſignorum mutationem, Legem veterem culpandam non eſſe; quod unum adversùs Fauſtum Manichæum demonſtandum habebat S. Aug. Ib. A. B. Ib. C. D.

Inſtabis 1. Idem ſanctus Doctor Lib. 15. de Trinitate cap. 26. negat Apoſtolos dediſſe Spiritum ſanctum. *Neque enim*, ait, *aliquis Diſcipulorum ejus* (Chriſti) *dedit Spiritum ſanctum. Orabant quippe ut veniret in eos quibus manum imponebant, non ipſi eum dabant.* Porrò ſi Miniſtri non dant per Sacramentum Spiritum ſanctum, conſequenter nec ipſa etiam Sacramenta eum ex opere operato conferunt. Ibid. p. 999. A.

Reſp. diſtinguo antecedens: S. Auguſtinus negat Apoſtolos dediſſe Spiritum ſanctum auctoritate primaria, principali & independente, concedo: auctoritate ſecundaria ſeu miniſteriali, nego. Agit ſcilicet eò loci ſanctus Doctor de proceſſione Spiritus ſancti, quem probat eſſe à Patre & Filio, quia ab utroque datur & mittitur, quod oſtendit multis Scripturæ teſtimoniis. Occurrendum autem ipſi erat huic tacitæ objectioni: Apoſtoli mannum impoſitione dabant Spiritum ſanctum: atqui tamen ab Apoſtolis non procedit Spiritus ſanctus. Negat autem Auguſtinus ab Apoſtolis datum fuiſſe Spiritum ſanctum; eo ſcilicet modo quo à Patre & Filio datur, auctoritate nimirum & independentia: non negat verò ab illis dari tanquam à Miniſtris Chriſti; quod ipſe ſatis manifeſtat afferendo ſtatim teſtimonium ex cap. 8. Act. Apoſtolorum, quo ſignificatur per manuum impoſitionem Spiritum eſſe datum: quod etiam apertè ſatis declarant verba in Objectione relata; orabant enim tanquam Miniſtri ut ſuper illos veniret, quibus manus imponebant.

Inſtabis 2. Ex eodem S. Doctore Tract. 26. in Joan. n. 12. Judæi eamdem nobiſcum eſcam ſpiritalem manducaverunt, & eumdem potum ſpiritalem biberunt, atque eorum *Sacramenta in ſignis à noſtris diverſa quidem ſunt, at in re quæ ſignificatur paria*: atqui Sacramenta vetera non producebant gratiam ex opere operato; ergo nec noſtra eam producunt. To. 3. p. 2. pag. 498. F.

Reſp. diſt. ant. Sacramenta vetera noſtris paria ſunt in re quam ſignificant, concedo: in modo ſignificandi, & operandi, nego.

Omnia Sacramenta hoc commune habent, ut ſignificent gratiam, ſalutem, Chriſtum; ſed in hoc differunt noſtra à veteribus, quòd iſta gratiam dumtaxat promittebant, noſtra verò eam conferant; vetera venturum Chriſtum adumbrabant, noſtra præſentem exhibent: conveniunt ergo generatim in

ratione

Digitized by Google

ratione ſigni; at differunt in modo ſignificandi, & operandi. Sed de hoc argumento recurret poſtea proprius dicendi locus.

Objicies 4. Si quæ ratio demonſtraret Sacramenta novæ Legis producere gratiam ex opere operato, maximè illa quæ ex Baptiſmo infantium colligitur: atqui ea ratio & probatio ſatis firma non videtur. Namque Circumciſio non producebat gratiam ex opere operato, juxta communem Theologorum ſententiam, qui exiſtimant Judæorum infantes juſtificatos fuiſſe per fidem parentum cui accedebat Circumciſio tanquam conditio ſine qua nihil ſignum exterius operabatur: quidni ergo dici etiam nunc poteſt, infantibus remitti peccatum originale in Baptiſmate per fidem ſeu parentum, ſeu ſocietatis in qua Baptiſma confertur; ita tamen ut illa fides requirat Baptiſma tanquam conditionem ſine qua infantem non mundat à labe originali? Ab iſta opinione non longè recedere videtur Calvinus Lib. 4. Inſtit. cap. 16. par. 4. & 5. & Voſſius diſputatione 13. de Baptiſmo, art. 11. & 14.

Reſp. 1. Novatores multùm diſtare à Theologorum ſententia & Catholico dogmate. Namque non exiſtimant illi Circumciſionem olim, & Baptiſma nunc neceſſarium eſſe ad remittendum peccatum originale, ſed putant Fidelium infantes ſine Circumciſione ſanctos fuiſſe, & etiam nunc ſine Baptiſmate ſalvari. Ratio ipſis hæc eſt, quia fœdus idem iniit Deus cum Fidelibus novi Teſtamenti, quod inierat olim cum Fidelibus veteris Legis: porrò fœdus initum in antiqua Lege non ſolos ſpectabat Fideles adultos, ſed & eorum infantes, quod probant multis Scripturæ teſtimoniis; ergo Fidelium liberi & ante Circumciſionem fuerunt, & nunc ante Baptiſma fœderis Dei ſunt participes: ſi autem ſunt fœderis participes, arcendi non ſunt à Regno Cœlorum, ſi ante Baptiſma moriuntur; quia ante Baptiſma per ſolum fędus res per Baptiſmum ſignificata illis communicatur, nempe adoptio in filios Dei. Si autem à Calvino quis ſciſcitetur, ad quid ergo Fidelium infantibus proſit Baptiſmus, ſi ante Baptiſmum gratiæ baptiſmalis ſunt participes? reſpondet, Baptiſmum actu ſuſceptum prodeſſe multùm Fidelium infantibus: quia nempe *aliis membris* Eccleſiæ per illud ſignum externum *ſunt aliquantò commendatiores: deinde ubi adoleverint, eo ad ſerium Dei colendi ſtudium non mediocriter ſtimulantur, à quo in filios ſolemni adoptionis ſymbolo accepti fuerint, antequam per ætatem eum agnoſcere patrem poſſent*. Prodeſt & infantium parentibus, *ſiquidem Dei ſignum puero communicatum, velut impreſſo ſigillo, promiſſionem pio parenti datam confirmat; ac ratum eſſe declarat, quòd Dominus non illi modò, ſed ſemini ejus in Deum ſit futurus: neque eum modò bonitate gratiaque ſua proſequi velit, ſed ejus poſteros in milleſimam uſque generationem*. Ergo in ſententia adverſariorum, non tantùm nec Circumciſio olim produxit, nec Baptiſma nunc producit gratiam ex opere operato, ſed nec ſunt conditiones neceſſariæ, ſine quibus fides nihil operari poſſit, cùm ſine Circumciſione actu data Judæorum infantes fuerint ſancti, & etiam nunc Fidelium infantes mortui ante Baptiſma ſalventur, quod quidem quantùm diſtet à Catholico fidei noſtræ dogmate, nemo eſt qui facilè non intelligat. Nam pueros non baptiſatos Dei viſione intuitiva non frui, docet ac ſemper docuit Eccleſia; & Circumciſionem fuiſſe in antiqua Lege conditionem neceſſariam, qua non poſita maſculi non juſtificabantur, eorum Theologorum ſententia eſt, qui ad dimittendum

Calv. L. 4. Inſ. c. 16 pa. 26. Voſſius diſ. de Baptiſmo n. 17. & 19.

Ib. para. 9. p. 492.

Ibid. p. 491.

pecca-

Digitized by Google

peccatum eam credunt inſtitutam: cùm ergo neutrum admittant Calviniſtæ, à Theologorum ſententia & fidei dogmate æqualiter recedunt. Sed ut ad propoſitum redeamus,

Reſp. 2. dici non poſſe Baptiſmum, qui Circumciſioni ſucceſſit, eſſe tantùm conditionem ſine qua per parentum aut Eccleſiæ fidem infans non juſtificaretur. Namque

I. fidei aut parentum aut ſocietatis in qua confertur Baptiſma, non eſſe tribuendum Baptiſmatis effectum, dogma certum ac conſtans eſt: certum quippe eſt Hæreticorum Baptiſma validum eſſe, quorum tamen aut nulla, aut perverſa fides eſt.

II. Circumciſionem per ſe ipſam non juſtificaſſe, multorum Theologorum ſententia eſt, de qua quæſtione paulò poſt diſſeremus; ergo per ſolam parentum fidem, aut potius propter Dei fœdus cum Judæis initum, infantes juſtificabantur.

Objicies 5. Ea Sacramenta non conferunt gratiam ex opere operato, quæ majorem vel minorem conferunt pro majori vel minori ſuſcipientium diſpoſitione: atqui ſic eſſe docet Conc. Trid. ſeſſ. 6. cap. 7. *Juſtitiam*, ait Synodus, *in nobis recipientes unuſquiſque ſuam ſecundùm menſuram, quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm propriam cujuſque diſpoſitionem & cooperationem*. *To. 14. Conc. p. 759. D.*

Neque eſt quòd dicas, diſpoſitiones illas eſſe tantùm conditiones neceſſarias ad gratiam per Sacramentum percipiendam, non verò illius cauſas effectrices. Siquidem diſpoſitiones illæ non ſunt conditiones quædam mortuæ, ſteriles & otioſæ, qualis eſt v. g. approximatio ligni ad ignem; ſed ſunt activæ & efficaces. In quo enim conſiſtunt diſpoſitiones illæ? in actibus fidei, ſpei, charitatis &c. Sed actus hujuſmodi cauſæ ſunt majoris ſeu amplioris gratiæ, prout magis vel minùs virium ſeu perfectionis habent.

Reſp. diſt. maj. Quæ majorem vel minorem conferunt gratiam pro majori vel minori diſpoſitione ſuſcipientis, tanquam vera cauſa effectrice gratiæ, concedo: tanquam conditione neceſſaria ut Sacramenta majorem vel minorem ex ſeſe gratiam exerant, nego. Porrò diſpoſitiones illæ ſeu præparationes præviæ ex actibus fidei, ſpei, charitatis, &c. ſunt conditiones dumtaxat; Sacramenta verò ſunt veræ cauſæ effectrices inſtrumentales gratiæ, quam ex ſe ipſis tantam efficiunt, quantam admittere poteſt ſubjecti capacitas. Agunt nempe Sacramenta ad modum agentium naturalium, intenſiùs vel remiſſiùs pro varia illa capacitate ſubjecti, quomodo ignis intenſiorem producit calorem in ligno arido, quàm in viridi. Sol abundantiorem lucem diffundit in cubiculum undequaque apertum, quàm in ſemiclauſum: neque tamen aut ſiccitas ligni, aut apertura cubiculi eſt vera & phyſica cauſa caloris, aut lucis. Licèt igitur major vel minor detur gratia in uſu Sacramentorum, pro majori vel minori diſpoſitione ſuſcipientis, vera tamen illius cauſa non eſt diſpoſitio ſuſcipientis, tametſi in actibus vitalibus poſita illa ſit; ſed eſt ipſummet Sacramentum, quod ex ſe ipſo ſeu ex opere operato natum eſt tantam producere gratiam, quantam exigit ſubjecti benè præparati capacitas.

Objicies denique: Illa non producunt gratiam vi actionis ſuæ, quæ nec à natura ſua, nec à Deo habent naturæ ſuæ ſuperadditam virtutem qua gra-

Digitized by Google

tiam producere poſſint: atqui Sacramenta nec à natura ſua, nec à Deo inſitam habent virtutem illam.

Primò, non habent à natura ſua, aliàs aquæ cuilibet, cuivis pani vis ineſſet juſtificandi.

II. Non habent à Deo virtutem operandi aliquid quod non poterant priùs: nam ea virtus in Sacramentis aut eſſet corporalis, aut ſpiritualis. Non poteſt dici corporalis, quia tunc non ageret in animam; nihil enim poteſt agere ultra vires ſuas: nec etiam illa virtus dici poteſt ſpiritualis; concipi etenim non poteſt virtus ſpiritualis quæ inhæreat per modum accidentis, aut qualitatis in ſubjecto corporali & extenſo.

Reſp. Objectionem illam pugnare quidem adversùs eos Theologos qui exiſtimant Sacramenta novæ Legis producere gratiam ex opere operato phyſicè, non contra nos, qui ea ſpectamus tantùm ut cauſas morales, ut mox patebit. Quamquam propoſitam Objectionem nullo negotio diſſolvunt, qui ſtant pro cauſalitate phyſica Sacramentorum. Dicunt enim virtutem divinitus inditam Sacramentis, non eſſe aliquam qualitatem ſpiritualem vel corpoream Sacramento inhærentem, ſed eſſe ipſum motum Dei qui ut cauſa principalis applicat actionem Sacramenti ad producendam gratiam, quomodo pictor applicat penicillum ad pingendum; ita ut Deus faciat ut Sacramentum attingat effectum ſupernaturalem, quem attingere non poſſet à quocunque alio moveretur.

ARTICULUS II.

De modo quo Sacramenta gratiam conferunt, an phyſicè, an moraliter.

Exponitur duplex cauſalitatis modus, phyſicus, & moralis; ac variæ recenſentur Scholæ opiniones.

DUplicem hìc Theologi poſt Philoſophos generatim diſtinguunt cauſalitatis ſeu efficientiæ modum; phyſicum unum, moralem alterum.

Phyſicus agendi modus ille eſt, qui effectum immediatè producit per realem influxum, motum & contactum: hoc modo ignis calorem, Sol lumen producit.

Moralis verò ille dicitur, qui movendo dumtaxat & excitando alium ad operandum, ſive imperio, ſive conſilio & ſuaſione, ſive merito, aut ex pacto quodam fœdere aliquid operatur: ita dominus imperans ſervo ut aliquem occidat, cauſa eſt moralis homicidii; ita quoque merita Chriſti ſunt cauſa moralis & meritoria noſtræ redemptionis; & Sacramenta, in ſententia multorum Theologorum, ſunt cauſa moralis juſtificantis gratiæ; quia per ſuam præſentiam & ex pacto Chriſti, Deum certiſſimè movent & inducunt ad conferendam gratiam. Cauſa autem moralis tam verè cauſa eſt & efficax, quàm cauſa phyſica; imò effectus aliquando magis imputatur cauſæ morali, quàm phyſicæ: ſic Judex innocentem condemnans ad mortem, eum magis occidiſſe cenſetur, quàm carnifex.

Utraque verò cauſa, tùm phyſica, tùm moralis, vel eſt primaria ſeu principalis,

Digitized by Google

cipalis, vel ſecundaria ſeu inſtrumentalis. Primaria, quæ immediatè agit propria ſua virtute ſeu motu proprio: ſic faber lignum dividens & ſecans, eſt cauſa phyſica principalis ſectionis ligni; & creditor exigens à debitore pecuniam, eſt cauſa moralis primaria movens ad ſolvendum.

Inſtrumentalis ea eſt, quæ agit motu & virtute cauſæ principalis vel phyſicè, vel moraliter, phyſicè, ut ſerra qua utitur faber ut lignum dividat; moraliter, ut ſyngrapha debitoris, quam creditor exhibet ut ſolutionem debiti exigat. In inſtrumento autem phyſico requiritur diſpoſitio apta & proportionata ad effectum producendum; ſic ſerra, ut lignum dividat, acutos dentes habere debet: non ita eſt in inſtrumento morali quod ex inſtituto movet, qualia ſunt Sacramenta, quæ vim omnem ſuam ex una Dei voluntate & inſtitutione mutuantur.

Quæſtio igitur inter Theologos movetur, qua ratione Sacramenta gratiam conferant, an ut veræ cauſæ phyſicæ, an ut cauſæ dumtaxat morales, non quidem primariæ, ſed inſtrumentales: quæ ſanè quæſtio, ut jam monuimus, perperam à multis è Novatoribus confunditur cum priori, quæ eſt de efficacia Sacramentorum ex opere operato: prior quippe ad ſubſtantiam dogmatis Catholici pertinet; poſterior, ad modum dumtaxat explicandi dogma Catholicum: prior, fidei eſt; poſterior, opinionis Scholæ. Quapropter à ſcopo penitus declinant, qui, ut dogma fidei faciliùs impugnent, vim omnem argumentorum ſuorum dirigunt adversùs phyſicam Sacramentorum cauſalitatem: falluntur illi, & operam perdunt. Quamquam enim hanc expugnarent, imò quamquam exponi nullatenus à nobis poſſet modus quo Sacramenta operantur, non minùs tamen vera & certa foret virtus Sacramentorum, qualem declarant ac ſtatuunt Scripturæ, Traditio, & Eccleſiæ auctoritas.

In duas autem generatim partes tota Schola hic dividitur. Thomiſtica phyſicam. Scotiſtica moralem dumtaxat admittit Sacramentorum efficientiam. Ad Thomiſtas hac in parte accedunt è recentioribus Bellarminus Lib. 2. de Sacramentis cap. 11. Suares in tertiam partem S. Thomæ qu. 62. diſp. 9. ſectione 1. Iſambertus de Sacramentis in genere ad qu. 62. diſp. 4. artic. 3. Eſtius verò in 4. Librum Sententiarum diſt. 1. paragr. 5. Maldonatus de Sacramentis cap. 2. quæſtionem verſant in utramque partem. Affirmat Eſtius, ſententiam Thomiſtarum Scripturæ ac Veterum dictis conformiorem videri, ac Sacramentorum dignitati magis conſentaneam, quamquam intellectu & captu difficilem, quæ non poteſt ad plenum ſatisfacere contrariis argumentis; ſententiam verò Scotiſtarum faciliorem eſſe, rationi & captui noſtro magis accommodatam; dignitati & efficaciæ Sacramentorum aliunde nihil omninò derogantem, atque in Scholis magis vulgatam. Melchior Canus inſignis è familia Dominicana Theologus, Relectione de Sacramentis in genere parte 4. divi Thomæ ſententiam deſerit ac impugnat; & omnium primus, ſi Morino fides Lib. 8. de pœnit. cap. 3. cauſalitatem Sacramentorum appoſitè moralem appellavit.

In explicanda verò cauſalitate illa, ſeu phyſica, ſeu morali, in tot ſubinde varias opiniones ſcinduntur Scholaſtici Magiſtri, ut idem Canus aſſerere non dubitet, eos hac ſua opinionum multitudine ac varietate, confundere magis, quàm explicare modum quo Sacramenta operantur.

rantur. *Nulla enim res eſt*, inquit, *de qua tantopere non ſolùm indocti; ſed etiam docti diſſentiant*.

Varii modi explicandi cauſalitatem phyſicam Sacramentorum.

Inter patronos cauſalitatis phyſicæ, veteres Scholaſtici cum S. Thoma in 4. diſt. 1. q. 1. art. 4. exiſtimant per Sacramenta immediatè non produci gratiam ſanctificantem, ſed diſpoſitionem aliquam qua mediante gratia producitur: diſpoſitionem verò illam dicebant in tribus Sacramentis, Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine, eſſe characterem, in aliis ornatum quemdam. Verùm hæc opinio jam diu obſoleta jacet ſine defenſore.

Alii cum Dominico Soto in 4. diſt. 1. qu. 3. art. 1. ajunt Sacramenta eſſe quidem phyſica inſtrumenta quibus homo gratus & acceptus Deo redditur, ea tamen non concurrere phyſicè ad productionem gratiæ ſanctificantis, ſed tantùm ad unionem illius cum anima: eo ferè modo quo homo eſt quidem cauſa phyſica generationis alterius hominis, licèt non concurrat phyſicè ad creationem, ſed tantùm ad unionem animæ rationalis cum corpore. Fundamentum hujus opinionis eſt, quòd gratia per creationem à Deo producatur; nulla verò creatura poſſit eſſe inſtrumentum creationis.

Alii vim illam efficacem Sacramentorum ajunt eſſe qualitatem quamdam phyſicam, affixam & inhærentem, quam aliqui formaliter ſpiritualem, alii formaliter corpoream, & virtualiter ſpiritualem eſſe contendunt.

Alii denique, quorum vulgata magis ac recepta videtur explicandi ratio, dicunt phyſicam illam Sacramentorum cauſalitatem eſſe ipſammet motionem ſeu uſum Dei, qui pro ſuo ſupremo in res omnes dominio, ſignis exterioribus utitur tanquam phyſicis inſtrumentis ad productionem effectus ſpiritualis; qua ratione utitur igne materiali ad torquendos dæmones. Deus autem non ſupponit, ſicut artifex creatus, in ejuſmodi inſtrumentis præviam quamdam diſpoſitionem, ſed eam facit. Ita S. Thomas parte qu. 62. art. 1. 3. & 4.

Varii modi explicandi cauſalitatem moralem Sacramentorum.

Qui ex altera parte pugnant pro cauſalitate Sacramentorum dumtaxat morali, ii etiam in modo explicandi non conſentiunt.

Sunt quibus placet Sacramenta eſſe tantùm conditiones ſine quibus Deus gratiam non largitur. Ita ſentire videtur Durandus in 4. diſt. 1. q. 4. n. 19. quod illuſtrat exemplo illius *qui reciperet denarium plumbeum, facta tali ordinatione, ut qui recipit unum de illis, recipiat eleemoſynam Regis, non quòd*, inquit, *denarius ſit cauſa eleemoſynæ, ſed ſolùm Rex: denarius autem eſt ſignum & cauſa ſine qua non*.

Sunt qui Sacramenta non eſſe cauſas propriè efficientes, ſed quaſi materiales aſſerunt, hoc ſenſu quòd gratiam contineant, ſicut vas continet medicinam quam ægrotus propinat. Ita Altiſſiodorenſis Lib. 4. Summæ Tract. 3.

Sunt qui dicunt Sacramenta conferre gratiam per modum impetrationis, quia nempe impetrant à Deo gratiam. Ita Guillelmus Pariſienſis Lib. de Sacramentis in genere cap. 1. Vaſques in 3. par. S. Th. q. 132. cap. 5.

Sunt

Digitized by Google

Sunt qui docent Sacramenta conferre gratiam inſtar chirographi moraliter continentis pretium meritorum Chriſti, vel inſtar manus porrigentis pretium pro redemptione captivorum; movendo ſcilicet efficaciter Deum, ex pacto quo ſe liberè obſtrinxit, ut ad præſentiam ſignorum ſacramentalium aſſiſtat, & gratiam conferat iis qui debitè præparati Sacramentorum fiunt participes. Ita Melchior Canus Relectione de Sacramentis in genere parte 4. concluſione 6. qui modus explicandi cauſalitatem ſeu efficientiam Sacramentorum planus & facilior, videtur dignitati ac virtuti eorumdem etiam accommodatus. De illis variis Scholaſticorum opinionibus fusè diſputantes lege, ſi vacat, Suarem ad q. 62. 3. partis S. Thomæ diſp. 9. integra. Vaſqueſium in eandem quæſtionem diſp. 132. Iſambertum de Sacramentis in gen. ad eamdem qu. diſp. 4. art. 2. & diſp. 5. integra. His præmiſſis, quæ veriſimilior nobis videatur ſententia, Concluſione ſequenti aperiemus.

C O N C L U S I O.

Veriſimilius nobis videtur, Sacramenta cauſas eſſe dumtaxat morales, non phyſicas gratiæ ſanctificantis.

Probatur 1. Quia non ſatis intelligimus qua ratione res materialis & corporea poſſit phyſicè concurrere ad rem ſpiritualem efficiendam: nulla quippe inter eas eſt proportio, ne inchoata quidem ac remota.

At, inquies, efficacia Sacramentorum unum eſt ex fidei noſtræ myſteriis, quorum hæc nativa conditio eſt, ut comprehendi & explicari ſatis non poſſit. Fatemur quidem: verùm modus efficaciæ Sacramentorum phyſicus vel moralis ad myſterium & dogma fidei non pertinet, ſed ad Theologicam myſterii expoſitionem. Si ergo Theologis licet, quod nemo certè ipſis denegat, induſtriam ſuam in exponendis & explicandis myſteriis collocare, ea profectò expoſitio videtur aliis præferenda, quæ, ſervata fidei ac myſterii dignitate & veritate, ejus obſcuritatem utcunque imminuit, ac cum ſana philoſophandi ratione meliùs conciliatur; qualis certè non videtur eſſe modus explicandi vim Sacramentorum per phyſicam cauſalitatem: hæc enim ſic obſcura eſt & implicata, ut Catholicum dogma plùs involvat, quàm explicet; atque ad tot ſubtilitates & argutias illud adducit, ut Hæreticis audaciam & vires in eo refellendo majores ſubminiſtret. Nec juvat exempla proferre humanitatis Chriſti, quæ velut inſtrumentum divinitati conjunctum miracula phyſicè operabatur; vel aquæ piſcinæ, quæ poſt motum Angeli morbos pariter ſanabat; vel ignis materialis, qui dæmones phyſicè alligat & torquet: quaſi unum obſcurum per aliud æquè obſcurum exponi deberet; quamquam multi graves Theologi in exemplis mox adductis, non phyſicam, ſed moralem tantùm agnoſcunt ad memoratos effectus cauſalitatem.

II. Cauſa phyſica non agit niſi cùm phyſicè & quoad entitatem ſuam exiſtit: atqui Sacramenta etiam cùm non exiſtunt quoad ſuam entitatem, operantur, ea præſertim quæ in uſu poſita ſunt, v. g. Baptiſmus, Confirmatio &c. Sunt quippe entia ſucceſſiva quæ in fluxu conſiſtunt: entia verò hujuſmodi dum fiunt, non exiſtunt, non tantùm quoad integram entitatem, ſed nequidem

Digitized by Google

quoad partem illam ultimam quæ totam actionem claudit & determinat. Gratia etenim ſacramentalis non infunditur, niſi cùm omnibus ſuis numeris perfectum eſt & abſolutum Sacramentum: non eſt autem perfectum, niſi poſtquam ultima dictio, particula vel ſyllaba pronuntiata fuit; ubi verò pronuntiata fuit, ſtatim evaneſcit nec exiſtit amplius: quomodo igitur phyſicè agere concipi poteſt?

Mirè implicatum videtur quod hìc reponunt, entia nempe ſucceſſiva operari per ultimam ſui partem qua complentur, eaque incipere ac deſinere extrinſecè, ſeu incipere per ultimum ſui non eſſe, & ſimiliter deſinere per primum ſui non eſſe. Si ita eſt, ergo non ſunt ſeu non exiſtunt amplius integræ partes Sacramenti, ne ultima quidem, cùm phyſicè operari dicitur: quomodo igitur partes à ſe invicem longo interdum intervallo ſejunctæ ac diſſitæ phyſicum influxum habere poſſunt, ut fit v. g. in Sacramento Pœnitentiæ, quando abſolutio ſacramentalis à confeſſione plurium dierum ſpatio diſtat? Niſi fortè dixerint, per partes ſingulas aliquam gratiæ ſacramentalis partem produci, quod profectò perabſurdum foret, cùm illa ſit indiviſibilis, ut pote ſpiritualis. Aut igitur invertenda eſt notio cauſalitatis phyſicæ, quam Philoſophia ſuppeditat, aut Sacramentis non affingenda. En ambages & anguſtiæ quibus implicantur qui cauſalitatem illam phyſicam Sacramentorum tuentur.

III. Communis ac trita eſt Theologorum doctrina, Baptiſmum ſcilicèt fictè ſuſceptum, ideſt, cum conſcientia peccati mortalis, recedente fictione reviviſcere, & in homine pœnitente ſuum effectum ſortiri: atqui non poteſt tunc phyſicè effectum ſuum producere, cùm non amplius exiſtat Baptiſmus; quod enim non exiſtit, phyſicè agere non poteſt.

Ludunt profectò qui reſpondent, aut Deum eo in caſu ſupplere exiſtentiam Baptiſmi, aut Baptiſmum, per characterem quem impreſſit, tanquam per reſiduam ſui partem phyſicè agere. Namque primum non eſt ad rem noſtram: loquimur enim de efficacia ipſius Sacramenti, non de actione Dei ſupplentis vices ipſius. Alterum verò planè abſurdum eſt: character quippe non eſt pars, ſed effectus Sacramenti, neque ſpiritualis regeneratio ad characterem, ſed ad Baptiſmum ipſum tanquam ad cauſam refertur. Verius alii cum Suare fatentur, eo in caſu Baptiſmum phyſicè non agere. Rectè quidem: at fateantur etiam neceſſe eſt, nullum eo in caſu locum habere quotquot generatim ex Scripturis & SS. Patribus pro phyſica Sacramentorum efficientia probationes congeſſit Suares.

IV. Omnis cauſa phyſica debet attingere ſubjectum in quo agit per realem ac phyſicum contactum ſaltem virtutis alicujus profluentis, quomodo Sol in viſceribus terræ per calorem à ſe diffuſum operatur: atqui Sacramenta animam, in quam agunt, non attingunt phyſicè, ſed ſolum corpus; imò nec corpus ſemper phyſicè tangunt, ut contingit cùm Matrimonium inter abſentes per procuratores contrahitur; vel cùm verba ſacramentalis abſolutionis ad pœnitentem uſque phyſico motu non perveniunt; quod quidem eo præſertim tempore verum erat, quo rata habebatur abſolutio abſentibus per litteras conceſſa.

V. denique, cauſalitas illa phyſica Sacramentorum nullo ſatis firmo in Scripturis aut SS. Patribus argumento nititur, ut mox patebit ex ſolutione Objectionum.

Quæres

Digitized by Google

Quæres quo tempore Sacramenta gratiam conferant; an ſucceſſivè, an & in quo inſtanti temporis?

Reſp. 1. gratiam totam ſimul non ſucceſſivè ac quaſi per partes produci; quia ſpiritualis eſt & indiviſa. 2. illam eo inſtanti temporis infundi à Deo, quo ſuis omnibus partibus conſtant & perfecta ſunt Sacramenta, pro natura ſcilicet entium moralium, quæ in fluxu poſita ſunt, ac ultimum ſuum complementum habere cenſentur, cùm acceſſit ultima pars totam veluti claudens ac conſummans eſſentialem actionem.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Objicies 1. Teſtimonia Scripturæ quæ Concluſione Articuli ſuperioris laudavimus, aliam quàm moralem videntur exprimere Sacramentorum efficaciam. Ajunt enim de Baptiſmo verbi gratia hominem *ex aqua & Spiritu renaſci* Joan. 3. v. 5. *Mundari lavacro aquæ in verbo vitæ.* Epheſ. 5. v. 26. *Salvum fieri per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti.* Ad Titum 3. v. 5. quæ particulæ, *ex*, *in*, *per* veram & phyſicam denotant efficientiam.

Reſp. nego ant. Particulæ enim illæ oſtendunt quidem Sacramenta veras eſſe ac proprias cauſas efficaces noſtræ ſanctificationis, quod agnoſcunt omnes Catholici; at cauſas eſſe potius phyſicas quàm morales, nullatenus inde concludes; niſi pariter concludere volueris, ſanguinem Chriſti qui effuſus eſt, cauſam eſſe phyſicam noſtræ redemptionis ac ſalutis: de illo enim dicitur 1. Joan. 1. v. 7. *Sanguis Jeſu Chriſti emundat nos ab omni peccato.* Et Hebr. 9. v. 12. *Chriſtus per proprium ſanguinem introivit ſemel in ſancta, æterna redemptione inventa.* Et Apocalypſis 1. v. 5. *Chriſtus lavit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo.* Et cap. 5. v. 9. *Redemit nos in ſanguine ſuo.* Porrò ſicut ſanguis Chriſti eſt cauſa dumtaxat moralis ac meritoria noſtræ ſalutis, ſic & Sacramenta ſunt cauſæ morales inſtrumentales, quibus pretium & meritum ſanguinis Chriſti nobis applicatur.

Objicies 2. Videntur SS. Patres phyſicam agnoſcere in Sacramentis virtutem. 1. quia dicunt eam explicari non poſſe. 2. quia ad omnipotentiam Dei recurrunt, ut eam explicent. 3. quia eam comparant cum veris & phyſicis cauſis, v. g. cum virtute ſeminis, aquis mundi primordialibus, igne calefaciente, utero virginali &c.

Reſp. nego ant. SS. quippe Patres hoc unum dumtaxat voluere, Sacramenta ſcilicèt veras eſſe ac reales cauſas ſanctificationis noſtræ: quomodo autem ſint cauſæ, an phyſicè, an moraliter, (quæ Scholæ controverſia eſt) non aſſignarunt. Cauſa verò moralis, ut diximus, tam vera eſt ac efficax cauſa, quàm phyſica.

Ad primam & ſecundam probationem, non immeritò aſſerunt ſancti Doctores, vim Sacramentorum enarrari non poſſe, atque ad unam Dei omnipotentiſſimam voluntatem confugiendum eſſe: quis enim rectè explicet quomodo ad præſentiam aquæ Deus certiſſimè moveatur ad infundendam ſanctificantem gratiam? Nonne meritò exclamabat hìc S. Auguſtinus, *Quæ eſt tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor abluat?* Nonne ad unam Dei virtutem ac voluntatem recurrendum nobis eſt, quamquam moralis dumtaxat Tract. 80. in Jo.

 ſit.

Digitized by Google

ſit illa Sacramentorum vis & efficacia? Quemadmodum etſi moralis dumtaxat fuerit ea virtus qua ad vocem Joſue Sol ſtetit, & ea qua ad prædicationem Apoſtolorum univerſus Orbis ad fidem Chriſti converſus eſt, nihilominus tamen ſtupenda & omni eloquio ſuperiora ſunt iſthæc prodigia.

Ad tertiam. Similitudines illæ non plùs æquo urgeri debent; aliàs efficerent Sacramenta eſſe cauſas naturales gratiæ. Harum igitur & ſimilium rerum exemplo probare dumtaxat voluerunt ſancti Patres, verè & propriè nobis per Sacramenta gratiam conferri: de modo autem quo illam conferunt, ſolliciti fuiſſe non videntur.

Objicies 3. Eccleſia in Concilio Trid. ſeſſ. 7. Can. 6. definit Sacramenta continere gratiam, eamque non ponentibus obicem conferre. Et Can. 8. eam conferre *ex opere operato*: at vix iſtud intelligi poteſt niſi phyſicè operentur Sacramenta.

Reſp. neg. min. Sacramenta enim moraliter continent gratiam quam conferunt, movendo ſcilicet efficaciter Deum ut eam conferat: eo modo quo ſanguis Chriſti continet redemptionem noſtram, cujus eſt cauſa meritoria: agere autem ex opere operato, & agere phyſico modo, duo ſunt valdè diſtincta, ut ſæpius monuimus.

Inſtabis. Eccleſia in benedictione Fontis baptiſmalis à Deo poſtulat, *ut dignetur aquis impertiri vim regenerandi . . . . ut Spiritus ſanctus arcana ſui numinis admixtione eas fecundet; ut ſanctificatione concepta ab immaculato divini fœtus utero, in novam renata creaturam, progenies cœleſtis emergat*. Et Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 4. *Aquæ*, inquit, *ſanctificatæ* (à Spiritu ſancto) *vim ſanctificandi combibunt*. At hæc omnia cauſalitatem phyſicam apprimè deſignant & exprimunt.

Reſp. neg. min. In benedictione quippe aquæ luſtralis quę ſingulis fit diebus Dominicis, ſimiliter Eccleſia poſtulat à Deo, ut *huic elemento virtutem ſuæ benedictionis infundat; ut ad abigendos dæmones morboſque pellendos divinæ gratiæ ſumat effectum*; an vero inde inferes, per aquam benedictam phyſica virtute dæmones expelli aut morbos ſanari? minimè profectò. His igitur ſuis precibus rem ipſam poſtulat Eccleſia; ad modum verò quo res illa confertur, non attendit: ſit phyſicus, ſit moralis, perinde ipſi eſt, modò rem aſſequatur, quam poſtulat. Non alius eſt Tertulliani ſenſus.

Objicies 4. Ea Sacramentis efficacia concedenda eſt, quæ eorum dignitati atque præſtantiæ magis conſentanea videtur: atqui talis eſt cauſalitas phyſica; ergo &c.

Reſp. I. neg. maj. Neque enim eam hìc quærimus Sacramentorum efficaciam, quę noſtro ſenſu magis videatur eorum dignitati accommodata, ſed eam quam ipſis reipſa Chriſtus indidit, & nos intelligere faciliùs poſſumus: in factis enim hujuſmodi una conſuli debet divina inſtitutio, non humanus ſenſus.

II. Nego min. Moralis enim efficacia non minùs commendat Sacramentorum dignitatem, quàm phyſica, utpote quæ ſuum effectum tam certò aſſequatur quàm cauſa phyſica. An verò ſanguis Chriſti minùs perfecta idcirco eſt noſtræ ſanctificationis cauſa, quòd non phyſica ſit, ſed tantùm moralis? minimè profectò. Non eſt porrò quòd perfectius genus cauſalitatis tribuatur Sacramentis, quàm ipſimet Chriſti ſanguini, ex quo omnis eorum virtus derivatur ac profluit.

Obji-

Digitized by Google

Objicies 5. Inſtrumentum cauſæ principalis phyſicè agentis debet etiam phyſicè concurrere ad effectum: atqui Sacramenta inſtrumenta ſunt Dei, qui eſt cauſa principalis & phyſica gratiæ; ergo &c.

Reſp. nego maj. Sanguis enim Chriſti medium ſeu inſtrumentum fuit quo voluit Deus humanam operari ſanctificationem: Apoſtoli etiam inſtrumenta fuere, quibus Chriſtus uſus eſt ad fundandam & propagandam Eccleſiam; non tamen phyſicè, ſed moraliter dumtaxat ad hos effectus concurrerunt.

Objicies denique. Si Sacramenta non ſunt cauſæ phyſicæ ſanctificationis noſtræ, ſequitur 1. ea meras eſſe dumtaxat conditiones ſine quibus non confertur à Deo gratia. 2. ea eſſe nuda ſigna quorum hoc unum officium eſt, ut Deum moveant ad concedendam gratiam: cauſa ſcilicet moralis non aliter, quàm movendo cauſam phyſicam, operatur. Sequitur 3. Sacramenta noſtra à Moſaicis virtute non differre: hæc enim morabant pariter Deum ut gratiam dignè ſuſcipientibus conferret.

Reſp. nego tria hæc conſectaria. Primum, quia conditio ſine qua non ex ſe ipſa non eſt activa: Sacramenta autem vim habent efficacem & activam, ſaltem moraliter. Secundum, quia nudum ſignum ad ſignificandum dumtaxat ordinatur: at Sacramenta non tantùm ad ſignificandum, ſed etiam ad operandum ſunt inſtituta; quia nempe certò & efficaciter movent Deum, ex pacto quo ſe liberè obſtrinxit ad gratiam conferendam iis qui dignè ut oportet iis utuntur, in quo uno eorum moralis cauſalitas & efficientia poſita eſt. Tertium denique, quia Sacramenta vetera certò & infallibiliter ex ſe ipſis Deum non movebant ad gratiam conferendam, ſicut noſtra; ſed ex fide dumtaxat; cujus ſigna erant ac publicæ quædam proteſtationes: uno verbo, noſtra Sacramenta ex opere operato proſunt ad ſalutem; vetera ex opere dumtaxat operantis, ſicut Articulo mox ſequenti fuſiùs demonſtrabimus.

ARTICULUS III.

De diſcrimine efficientiæ Sacramentorum novæ ac veteris Legis, imprimis verò Circumciſionis.

VEl ipſa inſcriptio Articuli ſtatum præſentis controverſiæ ſubindicat. Neque enim hìc dumtaxat eſt quæſtio, an Sacramenta Chriſti diſcrepent à Moſaicis, aut ritibus & cæremoniis externis, aut numero, aut facilitate utendi, aut claritate ſigni, aut amplitudine objecti, aut duratione temporis: his quippe omnibus titulis, imò & uberioris gratiæ diffuſione Sacramenta Chriſti veteribus antecellere non negant Novatores. *Non negamus*, ait Calvinus in antidoto Conc. Trid. ad Seſſionis ſeptimæ Canonem 2. *quin uberior ſub Chriſti regno percipiatur gratia.* Et Lib. 4. Inſtitut. cap. 14. n. 22. *Quin uberior*, inquit, *Spiritus ſancti gratia hic ſe proferat, ſi tempus cum tempore compares, non dubium eſt.* Tota igitur præſens controverſia in eo verſatur, an vetera Sacramenta vim aliquam & efficaciam habuerint ad conferendam gratiam, ſive ex opere operato, ſive ex opere operantis: circa quam Novatorum & Catholicorum ſententia paucis exponenda eſt. *Opuſc. p. 734. Inſtit. p. 479.*

Senten-

Sententia Novatorum.

I. Calvinus Lib. 4. Inſtit. cap. 14. nu. 23. ait, *penitus explodendum eſſe* Inſtit. p. 479. *ſcholaſticum illud dogma, quo tam longum diſcrimen inter veteris ac novæ Legis Sacramenta notatur, perinde ac ſi illa non aliud quàm Dei gratiam adumbrarent, hæc verò præſentem conferant.* Deinde probat Veteres in ſuis Sacramentis *parem nobiſcum percepiſſe Chriſti gratiam*. Et cap. 16. n. 3. oſtendit P. 489. Circumciſionem perinde ac Baptiſmum annexam à Deo habuiſſe gratiæ promiſſionem ac peccatorum veniam.

Si hoc unum Calvinus voluit, vetera nempe Sacramenta novis in eo adæquare, quòd utraque parem habuerint ad fidem excitandam, per quam juſtitia obtinetur, virtutem, procul dubio in fidei dogma peccavit, non quidem vetera extollendo, ſed nova deprimendo Sacramenta, quorum longè aliam eſſe quàm merè externam & objectivam efficaciam demonſtravimus. Hoc autem ſepoſito errore, ſi Novatores non aliud hìc contendant, quàm Sacramenta Moſaica perinde ac Evangelica, ex pacto & promiſſione Dei, virtutis aliquid habuiſſe ad juſtitiam conferendam, cum multis Scholaſticis Doctoribus ſentiunt, nec à fide hac in parte aberrare videntur: nullo Quid in hac quæſtione ſit ab Eccleſia definitum. enim Decreto, nullo Canone Eccleſia oppoſitum definivit. Canone quidem 2. ſeſſionis 7. Concilium Tridentinum damnat eos qui dixerint, *novæ Legis Sacramenta à Sacramentis antiquæ Legis non differre, niſi quia cæremoniæ ſunt aliæ, & alii ritus externi*: quibus verbis innuit quidem Synodus, inter vetera & nova Sacramenta aliud eſſe quàm rituum & cæremoniarum diſcrimen: quod porrò illud ſit, non explicat, ſicut advertit Eſtius To. 14. Conc. p. 776. D. E. in 4. diſt. 1. paragr. 27. Neque eo Canone perſtrictus cenſeri poſſet, qui diſcrimen illud reponeret non tantùm in ritibus & cæremoniis, ſed etiam in menſura gratiæ quæ parcior fuit in Moſaicis, uberior verò eſt in Evangelicis Sacramentis. Canonibus pariter 6. 7. & 8. declarat eadem Synodus, Sacramenta Legis Evangelicæ *continere gratiam quam ſignificant, eamque non ponentibus obicem conferre ex opere operato*: de Sacramentis autem Le- Ib. p. 777. gis Moſaicæ id neque affirmat, neque negat. Quapropter Bellarminus L. 2. de Sacramentis in genere cap. 13. cogitur fateri Concilium Trid. *obſcuriùs & breviùs iſtud definiiſſe*. Rationem hanc objicit, *quia*, inquit, *neceſſe* To. 3. p. 69. A. *non erat, cùm jam res eſſet definita ſeſſ. 7. Can. 2.* At ne illo quidem Canone definitam fuiſſe mox obſervavimus. Noluit ſcilicet pro ſua ſapientia Concilium, eam ſuis Canonibus notare ſententiam quam noverat inter Scholæ Doctores liberè agitari.

Cùm etiam Eugenius IV. Summus Pontifex in Decreto ſeu Inſtitutione Armenorum affirmat, *Sacramenta Evangelica multùm differre à Sacramen-* To. 13. Conc. p. 534. D. *tis antiquæ Legis: hæc non cauſaſſe gratiam, ſed eam ſolùm per paſſionem Chriſti dandam figuraſſe; illa verò & continere gratiam, & dignè ſuſcipientibus conferre*, cùm, inquam, hæc dixit Summus Pontifex, communiorem Theologorum ſententiam, non dogma fidei neceſſariò credendum propoſuit; aliàs nulli Catholico jam licitum foret (quod tamen licet) aſſerere in uſu Circumciſionis & aliorum veterum Sacramentorum gratiam aliquam conceſſam olim fuiſſe. Aliunde verò certum eſt in aliis nonnullis capitibus, præ-

Digitized by Google

ſertim iis quæ materiam & formam aliquorum Sacramentorum ſpectant, Eugenium IV. uſum & diſciplinam Eccleſiæ Romanæ Armenis quos informabat expoſuiſſe, non verò totidem fidei articulos ipſis ad credendum præſcribere voluiſſe. Si quis ergo Novatorum hic error eſt, non in eo certè collocandus quòd vetera extollant, ſed quòd noſtra deprimant Sacramenta: neque etiam Catholica fides veteribus efficaciam omnem detrahit, ſed noſtris debitam ſolummodo vendicat & aſſerit.

Opiniones Scholæ.

II. Scholaſtici Doctores valdè diſcordes ſunt inter ſe circa præſentem controverſiam: multi exiſtimant aliter ſtatuendum de Circumciſione ac de cæteris Legis Moſaicæ Sacramentis.

Circa Moſaica Sacramenta, ſunt qui omnem penitus ipſis virtutem etiam ex opere operantis detrahere videntur. Ita Magiſter Lib. 4. Sententiarum diſt. 1. ubi ait *ex operibus Legis neminem juſtificatum fuiſſe, etiamſi in fide & charitate fierent*: quia impoſuit ea Deus in *ſervitutem, non in juſtificationem, & ut figura futuri eſſent*. Magiſtrum nonnulli benignè ſic exponunt, quaſi dumtaxat voluerit Moſaica Sacramenta, etiam in fide & charitate ſuſcepta, ex ſe & ex opere operato nihil ad ſalutem animæ profeciſſe. Magiſter.

Alii ex oppoſito cenſent, in Sacramentis Legis Moſaicæ datam fuiſſe gratiam, non tantùm ex merito operantis, ſed etiam præter illud, ſeu ex opere operato. Ita Paludanus in 4. diſt. 1. q. 5. Durandus in eamdem diſtinctionem qu. 5. ubi docet inter Sacramenta veteris Legis diſtinguendum eſſe; atque alia propriè & verè Sacramenta fuiſſe, alia verò impropriè & latiori quodam ſenſu, qualia fuere quædam Sacrificia & oblationes: hæc quidem poſteriora vacua & prorſus ſterilia ex ſe ſe fuiſſe affirmat; priora verò partim efficacia, partim non efficacia pro diverſa eorum conditione. Quæ enim deſtinabantur ad effectum qui ſine gratia poterat obtineri, gratiam non conferebant, cujuſmodi erant legales expiationes & purificationes: quæ verò ordinabantur ad effectum qui ſine gratia non poteſt haberi, ea gratiam moraliter conferebant ex pactione & ordinatione divina. *Non enim*, inquit Durandus, *Deus deficit in neceſſariis, & talia videntur fuiſſe Circumciſio, quæ ordinabatur ad deletionem peccati originalis quæ fieri non poteſt ſine gratia, & unctio Sacerdotalis, quæ ordinabatnr ad Sacramentorum adminiſtrationem, quæ non poterat benè fieri ſine gratia*. Ita Durandus, qui ibidem q. 8. aliter judicat de remedio Legis naturæ, quod cum dicat verum non fuiſſe Sacramentum, conſequenter gratiam in eo per modum meriti ac ſuffragii totius Eccleſiæ fidem ſuam parvulo applicantis, non autem per illud à Deo datam fuiſſe contendit. Durandus. *N. 11.*

S. Bonaventura in 4. diſt. 1. parte 1. q. 5. refert ac probat Hugonis Victorini ſententiam, nimirum Sacramenta vetera gratiam ex opere operato contuliſſe, non quidem per ſe ac primariò, quia nullam habebant annexam Dei promiſſionem, ſed per accidens ac ſecundariò, propter fidem cujus erant ſigna proteſtativa; Sacramenta verò Chriſti per ſe ac primariò gratiam hanc conferre, virtute ipſius inſtitutionis Chriſti. Hæc opinio videtur Eſtio maximè commoda conciliandis in ſpeciem oppoſitis tùm Scripturæ, tùm SS. S. Bonaventura. Eſtius.

Patrum

Digitized by Google

Patrum teſtimoniis circa præſens argumentum; eamque ipſe amplectitur in 4. diſt. 1. paregr. 28.

Inter illas verò duas extremas opiniones, quarum una negat etiam ex opere operantis, altera verò concedit etiam ex opere operato, ſaltem per accidens ac ſecundariò, vetera Sacramenta vim ſanctificandi habuiſſe, media eſt ſancti Thomæ & aliorum vulgò Theologorum ſententia, vetera ſcilicet Sacramenta ex opere operantis, ſeu ex merito fidei miniſtrantis vel ſuſcipientis, vim habuiſſe; noſtra verò ex opere operato, ſeu ex ipſa Chriſti inſtitutione. Cujus diſcriminis cauſam hanc proferunt, quòd cùm Sacramenta ſint inſtrumenta Chriſti, quæ vim omnem ſuam ex ipſius paſſione ac morte trahunt, vetera, Chriſto nondum nato ac mortuo, virtutem illam habere non potuerunt, quam nova, poſt illius adventum & mortem, in ſe continent. Quæ profectò ratio in eorum dumtaxat opinione aliquid momenti habere videtur, qui exiſtimant Sacramenta eſſe phyſica gratiæ conferendæ inſtrumenta: morale quippe inſtrumentum tam benè movere poteſt abſens, quàm præſens; qualis eſt v.g. mors Chriſti, quæ futura non minùs profuit, quàm jam proſit præterita.

Opiniones circa vim Circumciſionis.

Quantùm verò ad Circumciſionem attinet, quam à Sacramentis Moſaicis nonnulli idcirco diſtinguendam exiſtimant, quòd ejus inſtitutio ac præceptum Moyſen præceſſerit, ſanctus Thomas 3. parte Summæ q. 62. art. 6. ad 3. plures refert Auctorum ſui temporis opiniones. Prima erat, per Circumciſionem condonatum fuiſſe peccatum, non collatam gratiam. Secunda, collatam quidem gratiam quantùm ad remiſſionem culpæ, ſed non quantùm ad alios effectus, v.g. vitam æternam. Tertia, datam gratiam quantùm ad remiſſionem peccati & obſervationem Legis, non verò quantum ad repreſſionem cupiditatum. Quarta, datam eſſe gratiam quantùm ad remiſſionem peccati, ſed non quantùm ad conſequendam divinam benevolentiam. Verùm abſurdæ ac falſæ videntur opiniones illæ. Quidquid enim cauſa eſt remiſſionis peccatorum, neceſſariò cauſa eſt gratiæ & vitæ æternæ: quod autem cauſa eſt vitæ æternæ, neceſſariò cauſa eſt mediorum quæ conferunt ad vitam æternam: media autem ſunt divina benevolentia, obſervatio Mandatorum, repreſſio cupiditatum; ergo quidquid dat gratiam quantùm ad remiſſionem peccatorum, dat & quantùm ad benevolentiam Dei, & quàntùm ad obſervationem Legis, & ad repreſſionem cupiditatum.

His verò prætermiſſis, quæ jam abſolutæ ſunt, opinionibus, univerſa Theologorum Schola in duas generatim partes hìc dividitur.

Prima exiſtimat Circumciſionem, æquè ac Baptiſmum, fuiſſe à Deo inſtitutam in remedium peccati originalis, atque ex ipſo, ut ajunt, opere operato gratiam contuliſſe. Ita Magiſter in 4. diſt. 1. *Fuit*, inquit, *Circumciſionis Sacramentum idem conferens remedium contra peccatum, quod nunc Baptiſmus præſtat*: quod probat adductis teſtimoniis ſancti Auguſtini & Venerabilis Bedæ. Ita pariter Alexander, Scotus, Durandus, Paludanus, ſanctus Bonaventura in 4. diſt. 1. ubi docet ex opere operato & quidem primariò ac per ſe, non verò tantùm ſecundariò & per accidens, ſicut alia Moſaica

Digitized by Google

ſaica Sacramenta, Circumciſionem vim habuiſſe delendi originale peccatum: cui ſententiæ ſubſcribit Eſtius in 4. diſt. 1. parag. 13. *Fatendum eſt*, inquit, *Circumciſionis ſignaculum gratiam contuliſſe etiam ex opere operato.* To 2. p. 2. col. 2. E.

Secunda opinio eorum eſt qui cum ſancto Thoma 3. parte q. 62. articulo 6. & qu. 70. articulo 4. contendunt Circumciſionem non ex ſe ſeu ex opere operato, ſed ex opere dumtaxat operantis, ratione ſcilicet fidei, cujus ſignum erat proteſtativum, vim habuiſſe purgandi à labe originali. Quomodo autem fides illa efficax fuerit, an ut actus perſonæ credentis, an propter ipſius objectum, nempe Chriſtum Mediatorem venturum, expoſuimus antea ubi de Sacramentis Legis naturæ. Huic ſententiæ adhærent Melchior Canus Relectione de Sacramentis in genere parte 5. Bellarminus de Sacramentis Lib. 2. cap. 14. Vaſques in 1. 2. S. Thomæ diſput. 184. cap. 4. & alii benè multi.

Ex hac opinionum varietate planè intelligitur, præſentem controverſiam ex earum eſſe numero, de quibus dicebat olim S. Auguſtinus, *inter ſe aliquando doctiſſimos & fidei Catholicæ defenſores ſalva fidei compage non conſentire.* Quapropter pondere rationum ac momentorum definienda eſt, non auctoritate vel numero defenſorum. Sit itaque

PRIMA CONCLUSIO.

Vetera Sacramenta nullam vim & efficaciam habuere ad gratiam ex opere operato conferendam.

Multiplex hujuſce rei argumentum ſuppeditant nobis divinæ Scripturæ.

Primum ducitur ex diſcrimine utriuſque Legis. Joan. 1. v. 17. *Lex per Moyſen data eſt, gratia & veritas per Jeſum Chriſtum.* Hebr. 10. ver. 1. *Umbram habens Lex futurorum bonorum, non ipſam imaginem rerum.* Ergo Legis obſervatio non ex ſe, ſed ex fide dumtaxat juſtificabat. *In Lege nemo juſtificatur apud Deum*, ait Apoſtolus Galat. 3. v. 11. *quia juſtus ex fide vivit; Lex autem non ex fide, ſed qui fecerit ea, vivet in illis.* Id eſt, opera ex Lege facta non ſunt opera fidei, ſi tamen quis ea ex fide adimpleverit, vivet in illis: *factores enim Legis juſtificabuntur.* Rom. 2. v. 14.

Secundum, ex inſufficientia & inutilitate Legis. Hebr. 7. v. 18. *Reprobatio fit præcedentis mandati, propter infirmitatem ejus & inutilitatem: nihil enim ad perfectum adduxit Lex.* Et Rom. 8. v. 3. *Quod impoſſibile erat Legi, in quo infirmabatur per carnem, Deus Filium ſuum mittens ... ut juſtificatio Legis impleretur in nobis.*

Tertium, ex defectu promiſſionis gratiæ quæ veteribus Sacramentis annexa non fuit, ſicut annexa eſt novis. Hebr. 8. ver. 6. *Melius ſortitus eſt miniſterium, quanto & melioris teſtamenti mediator eſt, quod in melioribus repromiſſionibus ſancitum eſt.* Quænam verò ſint illæ promiſſiones exponit ibid. v. 12. *Propitius ero*, inquit, *iniquitatibus eorum, & peccatorum eorum jam non memorabor*: quæ verba ex cap. 31. v. 34. Jeremiæ deprompta ſunt.

Quartum denique, ex infirmitate & inſufficientia veterum Sacramentorum ad internam animæ ſanctificationem efficiendam. Galat. 4. v. 9. *Quomodo*, ait Apoſtolus, *convertimini iterum ad infirma & egena elementa?* Et

cap. 3.

Digitized by Google

cap. 3. v. 11. *In Lege nemo juſtificatur apud Deum*. Hebr. 9. v. 9. de veteribus Sacrificiis ac Sacramentis generatim pronuntiat, *Munera & hoſtiæ offeruntur, quæ non poſſunt juxta conſcientiam perfectum facere ſervientem ſolummodo in cibis & in potibus & variis Baptiſmatibus & juſtitiis carnis*. Et v. 13. *Sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ aſperſus inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis*. Et cap. 10. v. 4. *Impoſſibile eſt ſanguine taurorum & hircorum auferri peccata*.

Occupatur ad hæc Scripturæ teſtimonia reſponſio.

Fruſtra quis reponeret, ex his teſtimoniis hoc unum colligi poſſe, Sacramenta nempe vetera ex ſe ipſis, & à Chriſto ſejuncta, infirma & egena fuiſſe elementa: quaſi de Sacramentis noſtris Evangelicis idem dici non deberet, ac ſine Chriſto ſpectata, vim aliquam haberent? Vera igitur ratio diſcriminis eſt, quòd vetera Sacramenta ex ipſa Legis, in qua erant, nativa conditione, à Chriſto ejuſque gratia ſejuncta forent; noſtra verò cum Chriſto, quem habent auctorem, ſint intimè conjuncta. *Lex enim non ex fide*. Galat. 3. ver. 12. *Lex per Moyſen data eſt, gratia & veritas per Jeſum Chriſtum*. Joan. 1. v. 17. Si quid igitur cœleſtis gratiæ Veteres percipiebant, non ex ipſis ſignis ſeu Sacramentis, neque ex Lege, ſed ex fide ipſa in Meſſiam venturum profluebat, quæ fides & gratia propria erat novi Teſtamenti, adeoque per accidens cum Lege Moſaica ejuſque Sacramentis conjungebatur: quapropter non ex ſe ipſis, ſeu ex opere operato, ſed ex fide ſeu ex opere operantis valebant ad ſpiritualem animæ ſanctificationem.

An dici poſſit vetera Sacramenta ex opere operato per accidens ac ſecundariò gratiam contuliſſe.

Neque porrò ſatis intelligimus, quid ſit apud Auctores antea citatos, gratiam per vetera Sacramenta conferri ex opere operato per accidens ac ſecundariò, non autem primariò ac per ſe. Namque vel illi efficaciam adſcribunt ſoli fidei, cujus Sacramentum ſignum erat proteſtativum, vel fidei ſimul & Sacramento: ſi prius, ex opere dumtaxat operantis valebat Sacramentum; ſi poſterius, neceſſe eſt fateantur, ejuſmodi Sacramentis annexam à Deo fuiſſe promiſſionem gratiæ, nempe ut quoties ex fide uſurparentur, Deum certiſſimè inducerent ad conferendam gratiam: quod ſi fateantur, neceſſe eſt agnoſcant Sacramenta hæc non tantùm per accidens ac ſecundariò, ſed etiam primariò ac per ſe, propter annexam Dei promiſſionem, vim ſimul cum fide habuiſſe gratiam conferendi. Quod incommodum declinare volens ſanctus Bonaventura, negavit ullam interceſſiſſe Dei promiſſionem de gratia concedenda in legitimo Sacramentorum uſu: verùm in aliud incommodum ipſe ſanctus Doctor lapſus eſt, nimirum vetera Sacramenta ex opere operato per accidens ac ſecundariò vim habuiſſe conferendi gratiam, ſine ullo Dei pacto ſeu promiſſione; quod quidem non videtur facilè conciliari poſſe.

Accedunt ad confirmationem noſtræ ſententiæ SS. Patres.

Ed. vet. To. 2. p. 174. B. C.

S. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto cap. 14. *Quid confers*, inquit, *lavacra cum lavacris, quæ ſolam nominis appellationem habent communem, rerum verò tanta eſt differentia, quanta eſt inter ſomnia & veritatem: inter umbras imagineſque, & inter ea quæ reverà ſubſiſtunt?*

Ed. novæ T. 2. p. 370. C.

S. Chryſoſtomus Oratione de Baptiſmo Chriſti. *Judaica*, inquit, *expiatio nequaquam à peccatis liberabat, ſed à corporis ſordibus tantùm: noſtra verò talis non eſt, ſed multò major, ac multa gratia referta; nam & à peccatis liberat, & animam emundat, & Spiritus gratiam largitur*.

S. Am-

S. Ambroſius Lib. 1. de Sacramentis cap. 4. *Diviniora*, inquit, *& priora ſunt Sacramenta Chriſtianorum, quàm Judæorum*. Et Lib. de initiandis ſeu de Myſteriis cap. 8. *Probatum eſt*, ait, *antiquiora eſſe Eccleſiæ Sacramenta, nunc cognoſce potiora. Revera mirabile eſt quòd Manna Deus pluerit Patribus, & quotidiano Cœli paſcebantur alimento ...... ſed tamen panem illum qui manducaverunt, omnes mortui ſunt in deſerto; iſta autem eſca quam accipis, iſte panis vivus qui de Cœlo deſcendit, vitæ æternæ ſubſtantiam ſubminiſtrat.* To. 2. p. 351. A. Ib. pag. 337. E.

S. Auguſtinus in Pſalm. 73. non longè ab initio. *Sacramenta*, inquit, *non eadem*, (in utroque Teſtamento) *quia alia ſunt Sacramenta dantia ſalutem, alia promittentia Salvatorem. Sacramenta novi Teſtamenti dant ſalutem, Sacramenta veteris Sacramenti promiſerunt Salvatorem ..... Mutata ſunt Sacramenta, facta ſunt faciliora, pauciora, ſalubriora, feliciora.* To. 4. p. 769. D.

Lib. 19. contra Fauſtum cap. 13. *Proinde*, inquit, *prima Sacramenta quæ obſervabantur & celebrabantur ex Lege, prænuntiativa erant Chriſti venturi, quæ cùm ſuo adventu Chriſtus implevisset, ablata ſunt; ..... & alia ſunt inſtituta virtute majora, utilitate meliora, actu faciliora, numero pauciora.* To. 8. p. 320. A.

Denique quæſtione 25. in Librum Numerorum. *Si per ſe*, inquit, *attendantur* (Sacramenta vetera) *nullo pacto poſſunt mederi: ſi autem res ipſa quarum hæc Sacramenta ſunt inquirantur, in eis inveniri poterit purgatio peccatorum*. Non potuit ſanctus Doctor ſignificantiùs exprimere id quod contendimus, vetera némpe Sacramenta ex ſe ſe ſeu ex opere operato non juſtificaſſe, ſed ex fide dumtaxat ſeu ex opere operantis. Tom. 3. part. 1. p. 588. C.

Eugenius IV. Summus Pontifex in Decreto ſeu inſtructione Armenorum, ubi ait: *Novæ Legis ſeptem ſunt Sacramenta .... quæ multùm à Sacramentis differunt antiquæ Legis. Illa enim non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per paſſionem Chriſti dandam eſſe figurabant; hæc verò noſtra & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt.* To. 13. Conc. p. 534. D.

Nullis rationum momentis Concluſionem noſtram confirmamus, quia in re, quæ ab una Dei voluntate pendet, non alia eſt facti quærenda ratio, quàm voluntas facientis.

Quod verò ait S. Th. 3. parte q. 62. art. 6. in uſu veterum Sacramentorum idcirco gratiam datam non fuiſſe, quia paſſio Chriſti, unde omnis gratia defluit, nondum peracta erat; quod autem nondum eſt in rerum natura, non poteſt movere ſecundùm uſum exteriorum rerum, probat ad ſummum, Sacramenta illa vetera non fuiſſe phyſica gratiæ inſtrumenta, non verò moralia. Potuiſſet quippe Deus intuitu futuræ paſſionis Chriſti obligare ſe, ut ad præſentiam & uſum illorum Sacramentorum gratiam benè præparatis concederet.

SECUNDA CONCLUSIO.

In veteribus Sacrificiis ac Sacramẽtis gratia conferebatur ex opere operantis, hoc eſt, ex fide & pietate ſeu miniſtrantis, ſeu percipientis Sacramentum.

Teſtatur Scriptura Gen. 4. v. 4. *Deum reſpexiſſe ad Abel & ad munera ejus, ad Cain verò & ad munera ejus non reſpexiſſe*. Cauſam diſcriminis aſſignat Apoſtolus Hebr. 11. v. 4. Quia nempe *fide plurimam hoſtiam Abel*, quàm

quàm Cain obtulit Deo. Levitici 1. v. 17. ex eadem procul dubio fide *holocauſtum & oblatiò* dicitur *eſſe ſuaviſſimi odoris Domino*. E contrà, Sacrificia ſine fide, ac judaico ſeu carnali animo oblata, ſibi plurimùm diſplicere declarat Deus Iſaiæ 1. v. 13. *Ne offeratis*, inquit, *ultra ſacrificium fruſtra: incenſum abominatio eſt mihi .... manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt*. Et Proverb. 15. v. 8. *Victimæ impiorum abominabiles Domino, vota iſtorum placabilia*.

De Sacramentis pariter v. g. de Circumciſione, Rom. 3. v. 30. Apoſtolus ait: *Unus eſt Deus qui juſtificat Circumciſionem ex fide, & præputium per fidem*. Et cap. 4. v. 3. de Abrahamo ait: *Credidit Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad juſtitiam*. Et v. 11. *ſignum accepit Circumciſionis, ſignaculum juſtitiæ fidei*. Juſtitia ergo ex fide erat; Circumciſio verò, ſignum fidei & juſtitiæ.

Ratio Concluſionis duplex eſt fundata in Scripturis.

Prima: Quia Sacramentorum uſus à Deo præſcriptus & imperatus fuerat; mandatorum autem obſervatio, eo quo par eſt animo perfecta, juſtificat. *Factores Legis*, ait Apoſtolus Roman. 2. v. 13. *juſtificabuntur*. Et cap. 10. v. 5. *Juſtitiam quæ ex Lege eſt, qui fecerit homo, vivet in ea*. Et Jacobi 2. v. 21. *Abraham pater noſter, nonne ex operibus Legis juſtificatus eſt, offerens Iſaac filium ſuum ſuper altare?*

Veteribus Patriarchis &c. promiſſa fœlicitas æterna.

Secunda; Quia veteribus Patriarchis, Prophetis, cæteriſque priſcæ gentis viris ſanctis, non tantùm caduca & temporalis bonorum hujus vitæ fœlicitas, ſed etiam æterna ac ſpiritalis in cœlo merces promiſſa fuit in præmium fidei, obedientiæ & obſervationis mandatorum Dei. *Ego*, ait Deus ad Abrahamum Gen. 15. v. 1. *protector tuus ſum, & merces tua magna nimis*. Iſaiæ 56. ver. 4. *Qui cuſtodierint Sabbata mea, & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum ..... nomen ſempiternum dabo eis*. De quo præmio cap. 64. v. 4. idem Iſaias dicit, *oculus non vidit, Deus abſque te, quæ præparaſti expectantibus te*. Mercedem illam ſpiritualem ex fide expectabant, quotquot fuere apud Veteres ante Chriſtum natum fideles ac juſti, qui in terram Chanaan promiſſam ingreſſi non ſunt. Ii enim, ait Apoſtolus Hebr. 11. v. 16. *nunc meliorem appetunt, id eſt cæleſtem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum; paravit enim illis civitatem*. Inde eſt quòd Chriſtus Matth. 8. v. 11. non aliud regnum fidelibus novi Teſtamenti promittit, quàm illud in quo cum Abrahamo & reliquis Patriarchis accumbent. *Multi*, inquit, *ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Iſaac & Jacob in Regno Cælorum*. Regnum illud Chriſti oculis fidei viderat Abraham, Joan. 8. v. 56. *Abraham pater veſter exultavit ut videret diem meum: vidit & gaviſus eſt*. Illud viderunt pariter quotquot juſti & ſancti fuere & ante Chriſtum verè Chriſtiani, quorum fidem & opera refert & commendat Apoſtolus Hebr. 11. à verſu 17. uſque ad 33.

Fides in Chriſtum ſemper neceſſaria.

Fides quippe in Chriſtum Mediatorem, ad ſalutem ſemper neceſſaria fuit; *Non eſt enim aliud ſub cælo nomen datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri*. Act. 4. v. 12. *Quem propoſuit Deus propitiationem per fidem in ſanguine ipſius, ad oſtenſionem juſtitiæ ſuæ, propter remiſſionem præcedentium delictorum*. Rom. 3. v. 25. fides autem illa in venturum Meſſiam, & gratiam in hac vita, & gloriam in altera à Deo impetrabat & obtinebat.

Ita docet ſanctus Auguſtinus citata jam q. 25. in Librum Numerorum:

Et

Digitized by Google

Et in Libro 2. de nuptiis & concup. cap. 11. ſic loquitur: *Eadem fides Mediatoris ſalvos juſtos faciebat antiquos, puſillos cum magnis .... Quia ſicut credimus Chriſtum in carne veniſſe, ſic illi venturum; ſicut nos mortuum, ſic illi moriturum*. Et Lib. 2. de peccato originali cap. 32. *Mutatis*, inquit, *Sacramentis, poſtea quam venit qui eis ſignificabatur eſſe venturus, non tamen mutato Mediatoris auxilio, qui etiam prius quàm veniſſet in carne, antiqua ſua membra liberabat ſuæ Incarnationis fide*. T.10.p. 313.D. Ibid. p. 269.C. D.

Ita pariter S. Th. 1. 2. q. 103. art. 2. in corp. *Poterat*, inquit, *mens fidelium tempore Legis per fidem conjungi cum Chriſto incarnato & paſſo; & ita ex fide Chriſti juſtificabantur: cujus fidei proteſtatio erat hujuſmodi cæremoniarum obſervatio, in quantùm erant figura Chriſti. Et ideo pro peccatis offerebantur ſacrificia quædam in veteri Lege: non quia ipſa ſacrificia à peccato emundarent, ſed quia erant quædam proteſtationes fidei, quæ à peccato mundabant; & hoc etiam ipſa Lex innuit ex modo loquendi. Dicitur enim Levitici 4. & 5. quòd in oblatione hoſtiarum pro peccato orabit pro eo Sacerdos, & dimittetur ei: quaſi peccatum dimittatur non vi ſacrificiorum, ſed ex fide & devotione offerentium*. Hæc S. Thomas, quæ cùm ex ſe perſpicua ſint, expoſitione non indigent. S.Tho.

TERTIA CONCLUSIO.

Circumciſio inſtituta non videtur in remedium peccati originalis, nec gratiam contulit ex opere operato.

Probatur 1. ex cap. 17. Gen. v. 10. & 11. ubi ad hoc unum inſtituta legitur Circumciſio, ut eſſet ſignum fœderis Deum inter & Abrahamum ejuſque poſteros. *Hoc eſt pactum meum*, ait Deus, *quod obſervabitis inter me & vos, & ſemen tuum poſt te. Circumcidetur ex vobis omne maſculinum, & circumcidetis carnem præputii veſtri, ut ſit in ſignum fœderis inter me & vos*. Non ait, ut ſit in remedium peccati & cauſam ſanctificationis; ſed in ſignum fœderis: nempe ut Circumciſio ſignum foret tùm diſtinctionis populi Judaici à cæteris nationibus; tùm ſingularis erga ipſum Dei amoris ac providentiæ; tùm denique Religionis ac cultus quo populus ille Deum ſpecialiter colere & honorare tenebatur. Quapropter Apoſtolus Rom. 4. v. 11. dicit Abrahamum *accepiſſe ſignum Circumciſionis, ſignaculum juſtitiæ fidei, quæ eſt in præputio*. Et v.9. ac 10. dixerat, *fidem Abrahæ imputatam eſſe ad juſtitiam, non in Circumciſione, ſed in præputio*. Deinde addit iſtud in Abrahamo ſingulare non fuiſſe, ut juſtitiam ex fide conſequeretur, ſed iis omnibus etiam commune qui ipſius fidem imitantur, ſive circumciſi ſint, ſive non. *Ut ſit*, inquit, *pater omnium credentium per præputium, ut reputetur & illis ad juſtitiam; & ſit pater Circumciſionis, non iis tantùm qui ſunt ex Circumciſione, ſed & iis qui ſectantur veſtigia fidei, quæ eſt in præputio patris noſtri Abrahæ*. Cujus quidem rationem reddit idem Apoſtolus v. 13. *Non per Legem promiſſio Abrahæ aut ſemini ejus, ut heres eſſet mundi, ſed per juſtitiam fidei*. Denique cap. 3. v. 1. quærens quæ ſit utilitas Circumciſionis, reſpondet: *Multùm per omnem modum. Primùm quidem, quia credita ſunt illis eloquia Dei*. Eſt ergo illud præcipuum Circumciſionis Prima probatio ex Scriptura.

 privi-

Digitized by Google

privilegium, ut eloquia Dei, id eſt, Lex & mandata Judæis conceſſa fuerint: juſtitia verò ex fide erat, ſive in Circumciſione, ſive in præputio. *Unus eſt Deus*, pergit ibid. ſanctus Paulus v. 30. *qui juſtificat Circumciſionem ex fide, & præputium per fidem.*

Probatur 2. ex S. Patribus tùm Græcis tùm Latinis.

Secunda probatio ex SS. Patribus. Ex Græcis. Sanctus Juſtinus Dial. cum Tryphone (pag. 234.) *Circumciſio*, inquit, *quam ab Abrahamo accepiſtis ſecundùm carnem, in ſignum notamque data eſt, ut ſitis ab aliis gentibus & à nobis diſcreti.* Et poſtea: (pag. 241.) *Abraham .... Circumciſionem accepit in ſignum, non ad juſtitiam: quemadmodum & Scripturæ, & res ipſæ nos fateri cogunt ..... Et quod genus muliebre Circumciſionis carnalis capax non eſt, ſatis id oſtendit in ſignum datam Circumciſionem iſtam, non ut juſtitiæ opus.*

P. 236. n. 1. Ib. n. 2. Sanctus Irenæus Lib. 4. cap. 16. aliàs 30. ſic loquitur: *Circumciſionem non quaſi juſtitiæ conſummatricem, ſed in ſigno eam dedit Deus, ut cognoſcibile perſeveret genus Abrahæ .....* Et infrà. *Et quia non per hæc juſtificabatur homo, ſed in ſigno data ſunt populo, oſtendit, quòd ipſe Abraham ſine Circumciſione .... credidit Deo, & reputatum eſt illi ad juſtitiam.*

Edit. Pariſ. 1622. To. 1. p. 19. C. D. Sanctus Epiphanius hæreſi 8. quæ eſt Epicureorum: *Illic*, inquit, *corporis præſcripta Circumciſio eſt, quæ in uſu tandiu fuit, quoad ingens eſt illa Circumciſio ſubſecuta, Baptiſmus videlicet, quo nos à peccatis præcidimur, & in Dei nomine ſignamur.*

To. 4. p. 258. C. D. Sanctus Chryſoſtomus hom. 27. in Geneſim, *Attende*, inquit, *quomodo poſtea tempore procedente, voluerit Circumciſionem pro lege ſtatui, non quòd ad animæ ſalutem perficere hæc poſſit aliquid; ſed ut hoc grati animi indicium, quaſi ſignum & ſigillum circumferrent Judæi, & ne liceret eis commiſceri gentium congreſſibus. Hinc beatus Paulus ſignum hoc vocat, dicens: Et ſignum dedit, Circumciſionis ſigillum. Nam quòd ad juſtitiam nihil conducat, ecce & hic juſtus, nondum ſtatuta Circumciſione, ad eandem pervenit virtutem.*

Ex Latinis. P. 185. A. Ibid. C. P. 246. Tertullianus Lib. contra Judæos cap. 2. *Si Circumciſio*, inquit, *purgat hominem, Deus Adam incircumciſum cùm faceret, cur eum non circumcidit; vel poſtquam deliquit, ſi purgat Circumciſio?* Et poſtea cap. 3. *Providens Deus quòd hanc Circumciſionem in ſignum, non in ſalutem eſſet daturus &c.*

To. 2. p. 1081. E. F. Sanctus Cyprianus Lib. 1. contra Judæos cap. 8. opponit carnalem Judæorum Circumciſionem, ſpirituali Circumciſioni Chriſtianorum, & addit, Adamum, Henoc, Noe, & Melchiſedech juſtos fuiſſe ſine Circumciſione, *quia*, inquit, *ſignaculum ſeminis nihil profuit.*

Sanctus Ambroſius Epiſtola 72. nunc 74. ad Irenæum: *Signum*, inquit, *Circumciſio corporalis, veritas autem Circumciſio ſpiritualis; illa membrum amputat, iſta peccatum.* Idem docet Lib. 1. de Abraham cap. 4. ubi ex profeſſo tractat de Circumciſione. S. Hieronymus in caput 3. ad Galat. rationem reddens inſtitutæ Circumciſionis, ne verbulo quidem indicat eam in remedium peccati fuiſſe; ergo in ſignum dumtaxat fuit diſtinctionis Judæorum ab aliis nationibus.

Ab hac communi ſententia omnium primus receſſiſſe videtur ſanctus Auguſtinus: quibus verò momentis ductus ille fuerit, patebit mox ex ſolutione Objectionum.

Probatur 3. variis rationibus.

I. Lex

Digitized by Google

I. Lex Circumciſionis fœminas non obligabat, neque etiam maſculos infantes ante octavum à nativitate diem; ex quo ſequitur, aut nullum fuiſſe pro illis contra originalem noxam remedium, aut illud à Circumciſione fuiſſe diverſum: prius non patitur quæ ſumma Dei eſt pro ſalute omnium providentia & effuſa voluntas; poſterius longè meliorem reddidiſſet fœminarum conditionem, quæ nec octavum à nativitate diem expectare tenebantur, ut remedio Legis naturæ fruerentur, nec dolori Circumciſionis ſubjiciebantur.

II. Per annos quadraginta quibus Judæi in deſerto manſerunt, obſervata non fuit lex Circumciſionis, ut conſtat ex Lib. Joſue cap. 5. v. 6. ſive quia tuuc ſine gentis alterius commixtione vivebant, nec ullo indigebant ſigno quo à cæteris nationibus ſepararentur; ſive quia in illa quotidiana ferè peregrinatione, Circumciſionis dolorem ſuſtinere non potuiſſent: an verò nullum fuit pro toto illo intervallo temporis remedium peccati originalis?

III. Ut dici meritò poſſet, quod dicunt nonnulli ex citatis antea Theologis, Circumciſionem ſaltem per accidens ac ſecundariò vi ſua ſimul cum fide, cujus erat publica quædam declaratio, deleviſſe peccatum originale, certò conſtare deberet 1. Deum ſecundariò ſaltem in hunc finem deſtinaſſe Circumciſionem. 2. ſic determinaſſe Circumciſionem in ſignum fidei ac remedium peccati originalis, ut nullo alio uti licitum fuerit: atqui hæc duo planè incerta & dubia ſunt, quorum nullum extat in Scripturis aut Traditione veteris Eccleſiæ veſtigium; atque veriſimile prorſus eſt, infantes qui ante octavum à nativitate diem à fidelibus & piis parentibus oblati Deo fuiſſent, à labe originali purgatos fuiſſe, per applicationem remedii, quod in Lege naturæ valebat propter fidem, cujus erat ſignum proteſtativum.

IV. Denique, neque Philo Judæus in Libro de Circumciſione ubi varias ipſius cauſas enumerat, neque Joſephus Lib. 1. Antiquitatum cap. 12. nec Rabbini rerum Judaicarum periti, uſpiam mentionem faciunt virtutis illius ſpiritualis, quam nonnulli Doctores Catholici Circumciſioni affingunt.

Non negamus tamen quin illa plurimùm valuerit ex fide, cujus quædam erat publica profeſſio; imò planè affirmamus, ac de Circumciſione dicta volumus, quæcunque hìc Concluſione 2. & ſuprà Qu. 2. Art. 3. Concluſione 1. expoſuimus de virtute Sacramentorum Legis naturæ & ſcriptæ.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Adversùs Concluſiones præcedentes.

Objicies 1. contra primam Concluſionem. Scriptura teſtatur veteribus Sacrificiis ac Sacramentis annexam à Deo fuiſſe gratiæ & remiſſionis peccatorum promiſſionem. Objectiones contra primã Concluſionem.

I. Levitici 4. v. 21. & ſeq. & cap. 5. v. 10. & c. 17. v. 11. his & ſimilibus utitur loquendi formulis, *Orabit pro eo Sacerdos, & dimittetur ei; & propitius erit Dominus, & ſanguis pro animæ piaculo eſt.* Unde Apoſtolus Hebr. 5. v. 1. generatim pronuntiat: *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & ſacrificia pro peccatis.*

II. Iiſdem ferè verbis ſacer contextus exprimit veterum & novorum Sacramentorum efficaciam. V.g. de impoſitione manuum de qua dicitur Act. 4. v. 17. *Tunc imponebant* (Apoſtoli) *manus ſuper eos, & accipiebant Spiritum ſanctum*; Deuteronomii ultimo v.9. dicitur: *Repletus eſt Joſue ſpiritu ſapientiæ, quia Moyſes poſuit ſuper eum manus ſuas*; quæ particula, *quia*, cauſalitatem & efficientiam ſignificat. De Sacrificio pariter & unctione idem prorſus dicitur Levitici 4. quod Jacobi 5. Nam priori loco legitur: *Orabit Sacerdos, & remittetur ei*; & in poſteriori: *Orent Presbyteri ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini .... & alleviabit eum Dominus, & ſi in peccatis ſit, remittentur ei.*

III. Certum eſt Veteres tempore Legis naturæ & ſcriptæ, Deo ſacrificia obtuliſſe ut eum ſibi placatum ac propitium redderent, ipſique gratias pro acceptis beneficiis referrent. Ita Abel, Noe, Melchiſedech, Abraham &c. David quoque Lib. 2. Regum cap. ultimo, oblato ſacrificio graſſantis peſtis relaxationem à Deo impetravit. Et Lib. 2. Machabæorum cap. 3. oblatum pro Heliodoro ſacrificium fructu non caruit. Et cap. 12. Judas Machabæus juſſit offerri ſacrificium pro mortuis, ut nempe à peccatis ſolverentur. Erat ergo in hujuſmodi ritibus & ſacrificiis vis quædam efficax ad conciliandam divinam benevolentiam, & ad effectus quoſdam ſpirituales, qualis eſt remiſſio peccatorum &c.

IV. Apoſtolus 1. Corinth. 10. v. 3. & 4. de veteribus Hebræis ait: *Omnes eandem eſcam ſpiritualem manducaverunt, & omnes eundem potum ſpiritualem biberunt: bibebant autem de ſpiritali conſequente eos petra, petra autem erat Chriſtus.* Eſca illa & potus ſpiritualis, eſt gratia Chriſti, quam in ſymbolis ſeu ſacramentis mannæ & aquæ è petra defluentis Veteres percepere. Favet conſilium Apoſtoli: admonebat ſcilicet eo loci Chriſtianos, ne plùs æquo confiderent in perceptione Sacramentorum, neque exiſtimarent ſibi omnia eſſe ſalva, quòd Baptiſmum & Euchariſtiam percepiſſent, niſi etiam in bonis operibus perſeverarent: id verò probat exemplo veterum Judæorum quibus parum profuere ſimilia Sacramenta, cùm à peccando vix deſtiterint.

Reſp. nego ant.

Ad primam probationem reſpondet S. Th. 1. 2. q. 103. art. 2. per vetera Sacrificia & Sacramenta peccata remiſſa quidem fuiſſe quoad pœnam & immunditiem legalem, non verò quoad culpam & reatum pœnæ æternæ, niſi ſolùm ex opere operantis, hoc eſt, ex fide, pietate ac perfecta contritione, vel offerentis Sacrificium, vel Sacramentum percipientis: nullatenus autem ex opere operato, ſeu ex virtute ipſius externi ritus tùm Sacrificii, tùm Sacramenti. Fundatur hæc ſolutio in citatis Scripturis, quæ declarant illos omnes ritus *infirma & egena fuiſſe elementa, quæ non potuerunt juxta conſcientiam perfectum facere ſervientem; ſed inquinatos ſolummodo ſanctificaſſe ad emundationem carnis.* Ratio eſt, quia ſacrificia illa certis dumtaxat quibuſdam peccatis expiandis erant deſtinata, ut patet ex citatis locis Levitici: porrò ſi vim habuiſſent expiandi peccata quoad culpam & reatum pœnæ æternæ, omnia ſimul expiaſſent; certum quippe eſt unum ſine alio dimitti non poſſe quoad culpam, cùm non dimittatur niſi per infuſionem gratiæ ſanctificantis, quæ quidem nullam ſecum lethalem noxam compati poteſt. Ergo per illa Sacrificia

Digitized by Google

crificia & Sacramenta remittebatur tantùm pœna temporalis, irregularitas & immunditia legalis major vel minor, pro conditione delicti.

Neque verò obſtat, quod Levitici 6. dicitur, ſacrificio arietis expiari omne id peccatum, *quo peccare ſolent homines*: hoc enim limitat ipſe ſacer contextus, ad omne peccatum quo proximus in bonis ſuis læditur, ut conſtat ex verſibus 1. 2. & 3. alioqui fruſtra cap. 4. & 5. varia deſtinarentur ſacrificia variis expiandis peccatis.

Ad ſecundam: Ex comparatione locorum veteris & novi Teſtamenti quibus nova aut vetera commendantur Sacramenta, facile eſt colligere quàm latum ſit inter utraque diſcrimen. Manus impoſitio v.g. cujus tam frequens erat apud Judæos uſus, merè externus ritus erat, omni gratia ſpirituali vacuus, quo dumtaxat ſignificabatur rem, vel perſonam, cui manus imponebantur, eſſe ſub dominio, protectione & cura Dei ſingulari, eamque ipſi devoveri ac conſecrari &c. Ita Joſue dicitur plenus ſpiritu ſapientiæ ad regendum ſcilicet Dei populum, quia Moyſes ad hoc miniſterium, Deo jubente, per manuum impoſitionem illum deſignaverat & conſecraverat. Per manus verò impoſitionem Apoſtolorum, de qua mentio fit Act. 8. dabatur Spiritus ſanctus. Unctio pariter & Sacrificium de quibus Levitici 4. valebant, ut mox dictum eſt, ad remiſſionem pęnæ dumtaxat alicujus legalis & temporalis; non ita oratio & unctio, de qua S. Jacobus, quæ dicitur eſſe *oratio fidei, & unctio facta in nomine Domini, quæ peccata dimittit*.

Ad tertiam: Si quid juris habuere vetera ſacrificia in reatum culpæ diluendum, totum illud referri debet ad fidem & pietatem offerentium, non ad rem ipſam oblatam: quamquam, ut plurimùm, ad effectus purè temporales virtus illa extendebatur; qualis fuit diriſſimæ peſtis ceſſatio ad ſacrificium Davidis, vitæ Heliodori prorogatio, propter ſacrificium Oniæ Sacerdotis, de quo Lib. 2. Machab. cap. 3. verſic. 33. dicitur: *Oniæ Sacerdoti gratias age, nam propter eum Dominus tibi vitam donavit*; remiſſio pœnæ temporalis altera in vita à mortuis luendæ, ob quam Judas Machabæus juſſit pro defunctis ſacrificia offerri ut à peccatis ſolverentur, hoc eſt, à pœna peccatis debita, non quidem æterna ſed temporali.

Ad quartam, dicimus 1. teſtimonium illud appoſitum non videri ad rem noſtram præſentem. Neque enim aut manna, aut aqua de petra ſcaturiens inter vera Legis antiquę Sacramenta, de quibus hìc loquimur, computari debent: Sacramentum quippe debet eſſe ritus ſtabilis ac diuturnus in Religione; iſthæc verò ad aliquod dumtaxat tempus pro ſuſtentandis Judæis poſita fuere.

II. Apoſtolus non ait veteres Judæos eandem nobiſcum, ſed eandem inter ſe eſcam & eundem potum ſpiritualem habuiſſe, manna ſcilicet & aquam de petra fluentem: eſcam autem illam & potum ſpiritualem appellat Apoſtolus, non propter internam ſanctificationem, ſed alias ob cauſas; nempe vel propter auctorem miraculi, Deum ſcilicet, qui ſpiritus eſt, quique manna de cęlo dedit, & ex petra aquam largiſſimam; qua ratione petra ſpiritualis dicitur, quia Deus ei aquam indiderat, tum primùm aquæ vi per occultos meatus in eam confluente, ut exponit Philo Judæus: vel propter varios guſtus quos manna in corpore pro vario manducantium affectu operabatur; vel denique propter ſpiritualem ſignificationem: man-

na quippe de cœlo, datum figurabat Chriſtum cœlitus nobis miſſum, & in Euchariſtia realiter præſentem ad animæ alimentum; pariter rupes percuſſa ſignificabat Chriſtum ad mortem percuſſum, & aqua de rupe defluens, Baptiſmum, & ita de cæteris Veterum Sacramentis & ritibus: *Omnia enim illis in figura contingebant*, ait Apoſtolus eodem cap. 10. 1. Corinth. v. 11.

III. Denique: Etſi daremus Judæos veteres eandem nobiſcum gratiam Chriſti communicaſſe, an ſequitur eodem modo, ac pari Sacramentorum virtute datam illis & nobis fuiſſe? minimè. Nobis enim datur virtute & efficacia ſacramenti, illis virtute & efficacia fidei; nobis ex opere operato, illis ex opere operantis. Quod ex ſcopo Apoſtoli in citato textu apponitur, leve omnino & infirmum eſt: quocunque enim modo gratia obtineatur per Sacramenta, niſi homo in ea firmius ad finem uſque vitæ perſeveraverit, fruſtra de perceptis Sacramentis gloriátur ac confidentiùs ſibi blanditur.

Objicies 2. nonnulla SS. Patrum teſtimonia.

Sancti Auguſtini in Pſalm. 77. *Cùm eſſent*, inquit, (antiquis) *omnia com-* To. 4. p. 816. C. *munia Sacramenta, non communis erat omnibus gratia, quæ Sacramentorum virtus eſt. Sicut & nunc jam revelata fide, quæ tunc velabatur, omnibus in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti baptiſatis commune eſt lavacrum; ſed ipſa gratia, cujus ipſa ſunt Sacramenta, non communis eſt omnibus.*

Tom. 3. part. 1. p. 524. B. Et in quæſt. 84. in Leviticum: *Moyſes*, inquit, *ſanctificabat viſibilibus Sacramentis per miniſterium ſuum. Dominus autem inviſibili gratia per Spiritum ſanctum, ubi eſt totus fructus etiam viſibilium Sacramentorum.*

Tractatu denique 26. in Joan. ait veteres eandem nobiſcum *ſpiritualem* Tom. 3. part. 2. p. 498. ibid. p. 499. A. *eſcam manducaſſe, non eandem corporalem: illi manna; nos aliud ..... ſpecie viſibili, quod tamen hoc idem ſignificaret virtute ſpiritali.* His in locis videtur ſanctus Doctor parem agnoſcere Sacramentorum utriuſque Legis virtutem ſpiritualem.

Sancti Ambroſii Lib. 7. in Lucam nu. 66. ubi ait, Dominum ad Veteres veniſſe, atque adventum ejus ex beneficiis recognoſci. *Alibi*, inquit, *puri-* To. 1. p. 1450. D. *ficatio, alibi ſanctificatio, alibi juſtificatio eſt; Circumciſio purificavit, ſanctificavit Lex, juſtificat gratia: Unus in omnibus, & in uno omnia.*

S. Leonis Serm. 3. de Nativitate Domini. *Hoc*, inquit, *magnæ pietatis Sa-* To. 1. p. 152. *cramentum .... tam potens in ſuis ſignificationibus fuit, ut non minùs adepti ſint, qui in illud credidere promiſſum, quàm qui ſuſcepere donatum.*

Et Serm. 2. in die Pentecoſtes. *Patriarchæ & Prophetæ & Sacerdotes,* Ib. p. 321. *omneſque Sancti qui prioribus fuere temporibus, ejuſdem ſunt Spiritus ſancti ſanctificatione vegetati; & ſine hac gratia nulla unquam inſtituta Sacramenta, nulla unquam celebrata myſteria: ut eadem ſemper fuerit virtus chariſmatum, quamvis non eadem fuerit menſura donorum.* Igitur in mente S. Leonis, Sacramenta vetera non diſtant à novis, niſi menſura gratiæ; quia uberior jam eſt gratia, quæ Veteribus rarior & parcior fuit.

Reſp. meritò dixiſſe ſanctum Auguſtinum, gratiam virtutem eſſe Sacramentorum: nempe vel ſignificatione tantùm, vel ſignificatione ſimul & efficacia, pro diverſa ſcilicet Sacramentorum natura & conditione. Vetera quippe Sacramenta dandam per Chriſtum gratiam ſignificarunt & adumbrarunt, noſtra ſignificant & conferunt. Seipſum exponit ſanctus Doctor: ait enim manna & aquam è petra defluentem, *eundem in myſterio cibum & potum*

tum

Digitized by Google

tum fuiſſe Judæorum, qui noſter eſt, ſignificatione, non ſpecie; quia idem ipſe Chriſtus illis in petra figuratus, nobis in carne manifeſtatus. Et quæſt. 25. in Librum Numer. jam citata, peremptoriam ipſe ſuppeditat reſponſionem. *Si per ſe,* inquit, *attendantur,* (Sacramenta vetera) *nullo pacto poſſunt mederi: Si autem res quarum hæc Sacramenta ſunt* (Chriſti ſcilicet myſteria) *inquirantur, in eis inveniri poterit purgatio peccatorum.* *Tom. 3. part. 1. p. 499. A.* *Tom 3. part. 1. p. 538. C.*

Sanctificatio verò illa, quam citata q. 84. in Leviticum, tribuit Moſaicis Sacramentis, externa dumtaxat fuit & legalis: hanc enim opponit gratiæ, quam Deus per Spiritum ſanctum diffundit in cordibus.

Tractatu denique 26. in Joan. affirmat, quod & nos ultro agnoſcimus, inter Judæos qui pietate ac ſanctitate illuſtres erant, eamdem nobiſcum Chriſti gratiam participaſſe, at non per eamdem Sacramentorum virtutem & efficaciam, de quo uno capite hìc diſputamus.

Eadem eſt ad ſanctum Ambroſium reſponſio. Omni ſcilicet tempore ſuis beneficiis Deus ad homines acceſſit, ad Abrahamum per Circumciſionem, ad Moyſen per Legem, ad Mariam per ſuam nativitatem &c. at nec beneficiorum eadem ſemper menſura fuit, nec par efficacia inſtrumentorum, quibus diverſis temporibus Deus uti voluit, ut ſua nobis communicaret beneficia. *Populus enim Judæorum,* ait ipſemet ſanctus Ambroſius citato in loco, *neque purificari potuit, quia Circumciſionem non animi, ſed corporis habuit; neque ſanctificari, quia virtutem Legis ignoravit, qui carnalia magis, quàm ſpiritualia ſequebatur .... neque juſtificari, quia delictorum ſuorum pænitentiam non gerebat, & ideo gratiam neſciebat.* *To. 1. p. 405. E.*

Sanctus Leo Serm. 3. de nativitate non agit de Sacramentis, ſed de Chriſto dumtaxat, quem omnibus cujuſcunque ætatis hominibus auctorem ſalutis propoſitum ſemper fuiſſe oſtendit: *Non itaque,* inquit, *novo conſilio Deus rebus humanis, nec ſera miſeratione conſuluit: ſed à conſtitutione mundi unam eandemque omnibus cauſam ſalutis inſtituit. Gratia enim Dei, qua ſemper eſt univerſitas juſtificata ſanctorum, aucta eſt Chriſto naſcente, non cœpta.* Quid verò hæc adverſus Concluſionem noſtram? nihil profectò. Non alia eſt S. Doctoris mens Serm. 2. in die Pentecoſtes, niſi quòd fides in Chriſtum Mediatorem omni tempore ad ſalutem neceſſaria fuerit, quod ultro profitemur. *To. 1. p. 152.*

Objicies 3. hæc rationum momenta.

I. Eadem fuit quoad ſubſtantiam Veterum fides, ac noſtra; ergo eamdem illi per ſua Sacramenta animo fideli percepta, gratiam conſequebantur, quam nos per Sacramenta Chriſti.

II. Sacramenta vetera ita referebantur ad ſanguinem Chriſti fundendum, ſicut nova ad eundem jam effuſum; ergo parem ex illo ſanguine contraxere virtutem.

III. Si quis tempore Legis Moſaicæ uſus fuiſſet ſignis à ſe excogitatis ad profitendam ſuam in Meſſiam venturum fidem, non eum procul dubio effectum conſecutus fuiſſet, quem per ſigna à Deo inſtituta; habebant ergo iſta ſigna ſpecialem aliquam efficaciam.

IV. Qui cum fide ac pietate utebatur Sacramento vel Sacrificio, plùs emolumenti ſpiritualis conſequebatur, quàm ſi Sacramentum vel Sacrificium non adhibuiſſet.

V. Denique ſequitur, minorem jam eſſe fidei virtutem quàm fuerit apud

Digitized by Google

Veteres; adeoque meliorem eorum fuiſſe conditionem: quia per ſolam fidem gratiam illi obtinebant, nos verò præter fidem Sacramentis indigemus.

Reſp. ad primum, diſtinguo conſeq. Eamdem illi gratiam percipiebant virtute fidei, concedo: virtute Sacramenti, nego.

Ad ſecundum, nego conſeq. Ratio diſcriminis aliunde repeti non debet, quàm ex voluntate Dei, qui Sacramenta vetera infirma & egena eſſe voluit, noſtra efficacia & plena.

Ad tertium: Qui ſignis à Deo inſtitutis ex fide uſus fuiſſet, præter meritum fidei, habuiſſet & meritum obedientiæ: qui verò ſignis à ſe excogitatis uſus eſſet ad ſuam fidem declarandam, is habuiſſet quidem meritum fidei, non autem obedientiæ, quandoquidem illorum ſignorum uſus ipſi præceptus non fuiſſet: ex ſignis verò ipſis præciſè nullus ſperandus erat ſpiritualis effectus.

Ad quartum, eadem eſt ſolutio. Qui enim cum fide ac pietate utebatur Sacramento vel Sacrificio, is majorem fructum percipiebat, quàm ſi Sacrificium vel Sacramentum non adhibuiſſet; non quidem ratione Sacramenti aut Sacrificii, ſed ratione obedientiæ ſimul ac fidei.

Ad quintum denique, vide reſponſionem ſuprà Qu. 2. Art. 3. Concluſione 1. ubi de Sacramentis Legis naturæ. Fidei enim virtuti nihil deperiit, ſed acceſſit tantùm *ampliatio Sacramenti, velut fidei veſtimentum*, ut loquitur

P. 229. D. Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 13.

Objectio contra ſecundam Concluſionem.

Objicies 3. contra ſecundam Concluſionem: Sacramenta vetera infirma, egena, inutilia dicuntur in Scripturis Concluſione 1. citatis; nullo igitur modo gratiam etiam ex opere operantis, ſeu ratione fidei conferebant: neque enim noſtra ſine fide ſuſcepta quidquam pariter ad ſalutem animæ proficiunt, multùm tamen differunt à veteribus.

Reſp. nego conſeq. Noſtra enim Sacramenta ex ſe ipſis operantur, atque fides non cauſa eſt, ſed diſpoſitio requiſita ad gratiam juſtificationis vi Sacramentorum percipiendam: apud Veteres autem fides erat cauſa juſtificationis, & Sacramentum mera conditio. Quapropter ſi vetera Sacramenta in ſe ipſis ſpectentur, meritò infirma & egena dicuntur elementa, ſi verò ſpectetur fides, cujus erant ſigna, vim abluere ſanctificandi, non quidem, ut dictum eſt, ex opere operato, ſed ex opere operantis. Reſponſionem ſuppeditat S. Aug. q. 25. in Lib. Numerorum: verba Concluſione 1. laudavimus.

Objectiones contra tertiam Concluſionem.

Objicies 4. contra tertiam Concluſionem hæc Scripturæ verba Geneſ. cap. 17. ubi Circumciſionis refertur inſtitutio, verſ. 14. *Maſculus cujus præputii caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo, quia pactum meum irritum fecit.* Quo in loco tria ſunt quæ innuere videntur Circumciſionem inſtitutam fuiſſe ſaltem ſecundariò ad delendum originale peccatum.

Primum eſt comminatio quæ generalis eſt, & ad omnes etiam infantes extenditur. Græci quippe codices ſeptuaginta Interpretum ſic habent: *Maſculus cujus præputii caro circumciſa non fuerit octavo die, delebitur &c.* Et Vulgata noſtra citato cap. 17. Gen. v. 12. ait: *Infans octo dierum circumcidetur in vobis.* Tam gravis autem comminatio infantes ſpectare non poſſet, niſi quia defectu Circumciſionis privarentur remedio adversùs labem originalem deſtinato.

Secun-

Secundum eſt pœna quam comminatur Deus contra eum qui circumciſus non fuerit: *Delebitur*, inquit, *anima illius de populo ſuo*: hoc eſt, æternùm peribit, ut poſte qui ab illa primæva labe mundatus non fuerit.

Tertium eſt pactum Dei quod irritum redditur: *Quia pactum meum irritum fecit*, ait Deus. At pactum illud cujus infans incircumciſus eſt infractor, non eſt pactum Circumciſionis: infans enim ut præcepti eſt incapax, ita & violati præcepti reus eſſe non poteſt; ergo eſt pactum cum Adamo initum de non comedendo fructu ligni prohibiti: quod quidem pactum cùm violavit primus parens, peccavit; & in ipſo omnes ejus poſteri idem pactum violando peccarunt, quod idcirco naturæ ſeu originale peccatum appellatur, in omnes diffuſum; adversùs quod Deus remedium aliquod ſemper inſtituit, Circumciſionem in Lege Moyſis, & Baptiſmum in Lege Chriſti. His adde ſpirituales eſſe, quas Deus huic pacto annexas voluit promiſſionès: *Statuam pactum meum inter me & te*, ait Deus ad Abrahamum Gen. 17. v. 7. *ut ſim Deus tuus, & ſeminis tui poſt te*.

Reſp. negando ex citatis Geneſeos verbis quidquam extundi poſſe, quod innuat Circumciſionem ex ſe vires habuiſſe delendi peccatum originale.

Ad primum, reſp. 1. hæc verba, *octavo die*, quæ verſio Septuaginta continet, non legi nec in codicibus Hebraicis; nec in Paraphraſi Chaldaica, nec in vulgata noſtra Editione. 2. Quamquam legerentur, non alius eſſet eorum ſenſus, quàm versùs 12. infantem ſcilicet nonniſi poſt octavum à nativitate diem circumcidendum eſſe; quia ob tenellam ætatem impar fuiſſet ante hoc tempus ferendo dolori Circumciſionis. Dicta igitur comminatio ſpectabat infantes quantùm ad pœnam, non quidem ſpiritualem, ſed temporalem, excluſionem ſcilicet à populo Dei, quia nullus poterat Dei populo accenſeri, niſi qui priùs circumciſus fuiſſet; ſpectabat verò adultos quantùm ad præceptum, quia ipſis cura incumbebat circumcidendi infantes, ac niſi feciſſent, rei erant violati mandati. Inde eſt quòd Deus Exodi 4. Moyſen occidere voluit, quòd filium ſuum non circumcidiſſet.

Ad ſecundum: Pœna quam Deus interminatur adversùs eos qui circumciſi non fuiſſent, non eſt damni ſeu gehennæ æternæ, ſed temporalis ac legalis: nempe, vel mors temperalis, ut Exodi 12. v. 15. *Quicunque comederit fermentatum, peribit anima illa de Iſrael*; id eſt, occidetur. Pariter cap. 31. v. 14. *Cuſtodite ſabbatum meum ..... qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi ſui*. Vel pœna hæc eſt tantùm ſeparatio quædam ſeu excluſio à populo Dei: quo ſenſu Levitici 7. v. 21. dicitur: *Anima quæ tetigerit immunditiam hominis, interibit de populis ſuis*, Et Numer. 19. ver. 20. *Si quis hoc ritu non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio Eccleſiæ*; hoc eſt, excommunicabitur. Qui ergo circumciſus non fuiſſet, ille, ut mox dictum eſt, à populo Dei ſeparatus fuiſſet, & tanquam non Judæus habitus.

Ad tertium: Pactum illud de quo mentio fit citato c. 17. Gen. pactum eſt Circumciſionis, quod quidem octies ibi nominatur, nullatenus verò pactum cum Adamo initum. *Hoc eſt pactum meum*, inquit Deus v. 10. *quod obſervabitis inter me & vos. Circumcidetur ex vobis omne maſculinum*. Hoc verò pactum irritum faciebat quicunque non circumcidebatur: ſi adultus erat, peccabat violando pactum; ſi infans, non peccabat quidem, ſed populo Dei aggregatus non cenſebatur.

Digitized by Google

Ad quartum: Quamquam ex dictis pateat promiſſiones veteribus Patriarchis ac Prophetis à Deo factas, merè temporales non fuiſſe, ſed etiam interdum ſpirituales, non tamen conſequens eſt Deum Circumciſioni promiſſionem gratiæ adjunxiſſe: neque hæc verba: *ſtatuam pactum meum inter me & te, ut ſim Deus tuus, & ſeminis tui poſt te*, aliam quàm temporalem continent promiſſionem, ſingularem ſcilicet Dei providentiam ac protectionem, bonorum hujus vitæ abundantiam, prolis multiplicationem, terræ Chanaan poſſeſſionem. Patent iſthæc omnia ex ipſomet citato cap. 17. Geneſeos v. 2. *Ponam fœdus meum inter me & te, & multiplicabo te vehementer nimis*. Et v. 4. *Eris pater multarum gentium*. Et v. 6. *Faciam te creſcere vehementiſſimè, & ponam te in gentibus, Regeſque ex te egredientur*. Et v. 8. *Dabo tibi & ſemini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in poſſeſſionem æternam*.

P. 490. Inſtat Calvinus Libro 4. Inſtit. cap. 16. n. 5. Meris præſtigiis Deus *ludificatus eſſet populum ſuum, ſi fallacibus ſimbolis eos lactaſſet, quod ſolo auditu horrendum eſt*. Equidem ſolo auditu id horrendum eſt. At nunquam Circumciſioni vim producendi gratiam Deus alligavit; ergo ea ex parte non fuit ſymbolum fallax, nec illa falſa ſpe Judæos unquam lactavit Deus, qui Circumciſionem dumtaxat imperàvit in ſignum fœderis, & diſtinctionis Judæorum ab aliis populis.

Objicies 5. teſtimonia ſanctorum Patrum.

To. 7. p. 440. S. Auguſtini, qui Lib. 16. de Civ. Dei cap. 27. contendit 1. pactum illud quod infans incircumciſus irritum facit, eſſe pactum illud primævum quod Deus cum Adamo iniit. 2. defectu Circumciſionis non deleri originale peccatum, quia Circumciſio ſignum regenerationis fuit. 3. pœnam his verbis expreſſam, *delebitur anima illius de populo*, eſſe pœnam æternam damni.

T. 10. p. 313. C. Et Lib. 2. de nuptiis & concupiſcentia cap. 11. ſic loquitur: *Ex quo inſtituta eſt Circumciſio in populo Dei, quod erat tunc ſignaculum fidei, ita ad ſignificationem purgationis valebat, & in parvulis originalis veteriſque peccati, ſicut & Baptiſmus ex illo valere cœpit ad innovationem hominis, ex quo inſtitutus eſt*.

To. 9. p. 140. E. Lib. denique 4. contra Donatiſtas c. 24. *Cur ergo*, inquit, *ei* (Abrahamo) *præceptum eſt, ut omnem deinceps infantem maſculum octavo die circumcideret, qui nondum potuerat corde credere, ut ei deputaretur ad juſtitiam; niſi quia & ipſum per ſeipſum Sacramentum multùm valebat? Quod in filio Moyſi per Angelum manifeſtatum eſt*.

Tom 1. p. 102. C. D. Sancti Gregorii Magni Lib. 4. Moral. cap. 3. *Quod valet apud nos aqua Baptiſmatis*, inquit, *hoc egit apud Veteres vel pro parvulis ſola fides, vel pro majoribus virtus Sacrificii, vel pro his qui ex Abrahæ ſtirpe prodierant, myſterium Circumciſionis*.

Idem ferè docent Innocentius III. cap. *Majores*. S. Bernardus Epiſtola 77. ad Hugonem, Venerabilis Beda Lib. 1. in Lucam, cap. 8. Magiſter Sententiarum Lib. 4. diſt. 1. Hugo Victorinus Lib. 1. par. 2. cap. 3.

Reſp. Fatemur nobis hìc adverſari S. Auguſtinum, à cujus ſententia, ſalva quæ ipſi debetur reverentia, recedere nobis fas eſt. Ad hanc verò ſententiam ductus videtur ſanctus Doctor, 1. quia in citato loco Gen. 17. legebat cum ſeptuaginta Interpretibus verba hæc, *octavo die*: ex quibus conſequens eſſe puta-

Digitized by Google

putavit, & pactum quod infans incircumciſus irritum facit eſſe pactum cum Adamo initum, & pœnam quam Deus comminatur, eſſe privationem gratiæ, & æternam damnationem. 2. quia diſputans adversùs Pelagianos, undequaque colligebat argumenta quibus evincere poſſet unumquemque hominem naſcendo peccatum originale contrahere, quod quidèm ex remedio adversùs ipſum deſtinato commodè demonſtrabat, Baptiſmo ſcilicet in Lege Chriſti, & Circumciſione in Lege Moyſis.

QUÆSTIO QUARTA.

De effectibus Sacramentorum.

DUplex diſtinguitur Sacramentorum effectus, gratia ſcilicet & character: hic à tribus dumtaxat Sacramentis imprimitur, nempe Baptiſmo, Confirmatione, & Ordinatione; illa ab omnibus confertur, aut ſaltem conferri poteſt. De utroque illo effectu ſigillatim diſſerendum.

ARTICULUS PRIMUS.

De gratia quæ primarius eſt Sacramentorum effectus.

GRatia quæ per Sacramenta confertur, vel communis eſt omnibus Sacramentis, vel propria uniuſcujuſque. Communis, eſt ipſa ſanctificans gratia, prima, vel ſecunda; ideſt, quæ homini vel primùm datur, vel jam data augetur. Sacramenta quæ primam conferunt gratiam, vulgò dicuntur Sacramenta mortuorum, ut Baptiſmus & Pœnitentia: quæ verò ſecundam conferunt, dicuntur Sacramenta vivorum, ut Confirmatio, Euchariſtia &c.

Gratia verò quæ propria eſt uniuſcujuſque Sacramenti, & quæ idcirco ſacramentalis appellatur, ab unoquoque Sacramento confertur ad ſpeciales quoſdam effectus aſſequendos: ſic gratia roborans, propria eſt Sacramenti Confirmationis ad fidem conſtanter profitendam; gratia nutriens, propria Euchariſtiæ ad incrementum charitatis, & profectum in omni genere virtutum; & ita de cæteris.

Circa hanc utramque Sacramentorum gratiam, tùm communem, tùm propriam, hæc ſunt expendenda capita.

Primum: An gratia ſanctificans quæ per Sacramenta confertur, ſit interna, formalis, permanens, habitualis, & vera qualitas.

Secundum: An prima ſanctificans gratia per ſingula Sacramenta conferri poſſit.

Tertium: Quæ & qualis ſit gratia ſacramentalis: an habitus diſtinctus à gratia ſanctificante.

Quartum denique: quantam, & an ſemper æqualem Sacramenta conferant gratiam.

An

Digitized by Google

An gratia ſanctificans quæ per Sacramenta confertur, ſit interna, formalis, permanens, habitualis, & vera qualitas.

Obſervat Magiſter Lib. 4. Sentent. diſt. 4. ſuo tempore in controverſia fuiſſe poſitum, an parvulis, cùm baptiſantur, gratia conferretur, qua ad majorem venientes ætatem poſſent velle & operari bonum. De adultis enim, inquit, qui dignè percipiunt Sacramentum, non ambigitur quin gratiam operantem & cooperantem percipiant. Negabant aliqui infantibus conferri gratiam, quia hæc charitas eſt & fides quæ voluntatem præparat & adjuvat: at infantes, inquiebant illi, talem charitatem & fidem non habent, qua uti non poſſunt. Alii è contra dicebant, illis conferri gratiam operantem & cooperantem, non quidem in uſu, ſed in munere, hoc eſt in habitu. Non aperit Magiſter quam ex his duabus ſequatur opinionem: cùm tamen Lib. 1. diſt. 17. doceat charitatem, qua diligimus Deum & proximum, eſſe ipſummet Spiritum ſanctum; (quæ ſententia velut erronea in ipſo notatur) conſequenter multis viſus eſt exiſtimaſſe gratiam quæ per Sacramenta datur, internam non eſſe nec formalem: quamquam loco mox citato agnoſcat *adultis dari gratiam operantem & cooperantem*. Et L. 2. diſt. 27. *virtutem eſſe qualitatem quæ in anima eſt, tanquam forma; & gratiam eſſe virtutem nobis à Deo infuſam*. Verùm quæcunque ſit Magiſtri ſententia, certum eſt nonnullos exiſtimaſſe hominem juſtum fieri, non per juſtitiam internam & formalem, ſed per externum dumtaxat Dei amorem; eo ipſo modo quo homo homini gratus & acceptus eſt, per meram & externam benevolentiam, ſine ulla transfuſa interna & inhærente qualitate. Ita eorum mentem exponunt ac referunt Andreas Vega Lib. 7. in Conc. Trid. ca. 24. Domicus Soto in 4. diſt. 6. qu. 1. art. 3. concluſione 2. Innocentius 3. Extra *de Baptiſmo & ejus effectu,* Clemens V. in Conc. generali Viennenſi Clementina de fide Catholica, ſanctus Thomas in Summa 3. parte quæſt. 69. art. 6. ubi obſervat cauſam erroris fuiſſe, quòd Veteres illi non ſatis diſtinguerent inter habitum & actum; atque concluderent infantes virtutes infuſas non habere, quòd illis uti actu non poſſent.

Novatores Lutherani & Calviniſtæ docere videntur, homines juſtos fieri per ſolam externam juſtitiæ Chriſti imputationem, qua noſtra obteguntur peccata, ſine ulla interiori ac formali gratia in cordibus per Spiritum ſanctum diffuſa: Ita ſentire illos communis ferè eſt noſtrorum ſententia.

Verùm adversùs calumniam totis viribus reclamant nonnulli recentiores Calvini diſcipuli, in primis Ludovicus le Blanc in jam citatis Theſibus Sedanenſibus, ubi publicam exhibet Reformatorum in Polonia Confeſſionem ſect. 2. n. 7. qua aſſerunt, *ſe falsò accuſari, quaſi omnem inhærentem juſtitiam fidelibus negarent, eoſque ſola externa juſtitiæ Chriſti imputatione, quæ ſit ſine ulla interna renovatione, juſtificari ſtatuerent*. Idem affirmat Confeſſio Anglicana cap. 13. & Gallica art. 22. Addunt deceptos nos fuiſſe vulgata definitione juſtificationis, quam ex uſu forenſi Reformatores mutuati ſunt, ſecundùm quam juſtificari nihil aliud eſt, quàm à peccato abſolvi & inſontem pronuntiari: verùm in uſu Theologico, aliud importat, gratiam ſcilicet internam, formalem & inhærentem. Si reipſa ita ſentiunt Novatores, benè

ſit:

Digitized by Google

ſit: utinam & in aliis fidei capitibus nobiſcum pariter ſentirent. Verùm hac miſſa facti quæſtione, ſit

CONCLUSIO.

Fide Catholica certum eſt, gratiam quæ per Sacramenta infunditur, eſſe aliquid internum, formale, inhærens, diſtinctum ab actu fluente ac tranſiorio; quod deſinente ſæculo duodecimo, per habitualem qualitatem explicari cœpit: an autem vera ſit habitualis qualitas, Philoſophorum ſenſu, definitum ab Eccleſia non fuit.

Probatur prima pars Concluſionis multiplici ex Scripturis argumento. I. Ex modo quo Deus affirmat ſe in juſtis permanere & habitare. Joan. 14. v. 23. *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit; & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.* Et Apoſtolus 1. Cor. 3. v. 16. *Neſcitis*, inquit, *quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis.* Iſthæc loquendi ratio, *venire ad aliquem, manſionem apud eum facere, habitare tanquam in templo*, indicat præſentiam Spiritus ſancti per gratiam intimam ac permanentem.

II. Ex modo quo Deus nos ſanctificat. 1. Petri 1. v. 3. *Secundùm miſericordiam ſuam magnam regeneravit nos.* Ad Titum 3. v. 5. *Secundùm miſericordiam ſuam ſalvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti.* Epheſ. 4. v. 24. *Induite novum hominem, qui ſecundùm Deum creatus eſt in juſtitia & ſanctitate veritatis.* Porrò ſicut terminus generationis & creationis eſt aliquid fixum & permanens, ita & regenerationis ac renovationis ſpiritualis per inhabitantem Spiritus ſancti gratiam.

III. Ex modo quo ſanctificans gratia conceditur, nempe per infuſionem, quæ quidem intimum aliquid ac formale importat. Rom. 5. v. 5. *Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum qui datus eſt nobis.*

IV. Idem evincunt ea Scripturæ loca, in quibus gratia dicitur eſſe *ſemen Dei*, 1. Joan. 3. v. 9. *pignus hæreditatis*. Epheſ. 1. v. 14. *ſignaculum Spiritus ſancti*, ibid. cap. 4. v. 30.

V. denique probatur ex iis Scripturæ teſtimoniis quibus dicitur *impoſſibile eſſe ſine fide placere Deo*. Hebr. 11. v. 6. & Rom. 3. v. 28. *Arbitramur juſtificari hominem per fidem.* Ex quibus ſic arguitur: Impoſſibile eſt ſine fide placere Deo, ac verè juſtum eſſe: atqui infantes baptiſati Deo placent ac juſti ſunt; *Nihil enim damnationis eſt iis qui ſunt in Chriſto Jeſu*. Ergo infantes habent fidem, non quidem actualem, ſicut olim ſomniavit Lutherus, cujus figmentum à ſuis exploſum ſubinde fuit; cujuſcunque enim actus eliciendi planè incapaces ſunt infantes: habent igitur fidem habitualem, inhærentem, diſtinctam ab actu fluente ac tranſitorio, ſeu, ut loquebantur Veteres Scholæ Magiſtri, *habent fidem in munere, non in uſu*. Rom. 8. v. 1.

Probatur 2. ex Concilio Trid. ſeſſ. 6. cap. 7. cujus hæc doctrina eſt: *In hac impii juſtificatione per Spiritum ſanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum qui juſtificantur, atque ipſis inhæret. Unde in ipſa juſtificatione cum remiſſione peccatorum hæc omnia ſimul infuſa accipit homo per Jeſum Chriſtum cui inſeritur, fidem, ſpem, & charitatem.* Porrò charitas, ſeu gratia quæ dicitur. To. 14. Conc. p. 759. E.

citur.

citur diffundi & inhærere, haud dubiè eſt aliquid internum formale, diſtinctum ab actu fluente ac tranſitorio.

Et ſeſſ. 7. Can. 13. de infantibus baptiſatis ſic ſtatuit; *Si quis dixerit parvulos, eo quòd actum credendi non habent, ſuſcepto Baptiſmo inter fideles computandos non eſſe, ac propterea cùm ad annos diſcretionis pervenerint eſſe rebaptiſandos, anathema ſit.* Habent igitur infantes baptiſati fidem, non certè actualem; ergo habitualem.

Ibib. p. 779. A.

Denique Can. 11. ſeſſ. 6. *Si quis dixerit, homines juſtificari vel ſola imputatione juſtitiæ Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia & charitate quæ in cordibus eorum diffunditur, atque illis inhæret, anathema ſit.* Hæc porro gratia & charitas diffuſa in cordibus atque inhærens, haud dubiè aliquid eſt internum, formale, fixum ac permanens.

Ibid. p. 765. D.

Ante Concilium Tridentinum jam anno 1311. Clemens V. in Concilio generali Viennenſi, Clementina *de fide Catholica*, declaraverat, probabiliorem eſſe ſententiam eorum qui exiſtimant infantibus per Baptiſmum infundi gratiam habitualem inhærentem. En verba: *Quantùm ad effectum* (Baptiſmi) *cùm Theologi varias opiniones habeant, videlicet dicentibus quibuſdam, parvulis culpam remitti, ſed gratiam non conferri, aliis è contra aſſerentibus quòd & culpa eiſdem in Baptiſmo remittitur, & virtutes ac informans gratia infunduntur quoad habitum, etſi non pro illo tempore quoad uſum. Nos attendentes generalem efficaciam mortis Chriſti, quæ per Baptiſma applicatur pariter omnibus baptiſatis, opinionem ſecundam, quæ dicit tam parvulis quàm adultis conferri in Baptiſmo gratiam informantem & virtutes, tanquam probabiliorem, & dictis Sanctorum ac Doctorum modernorum Theologiæ magis conſonam & concordem, ſacro approbante Concilio, duximus eligendam.*

To. 11. Con. 1. p. 1567. C.

Opinio, quam Summus Pontifex probabiliorem hìc appellat, ea ipſa erat de qua diſcordes tunc temporis erant Scholæ Theologi, an nempe infantibus baptiſatis gratia informans ac virtutes quoad habitum infunderentur: adultis enim eas infundi, communis omnium ferè erat ſententia, ut obſervat Magiſter, qui à cæteris idcirco notatus fuit, quòd viſus ipſis eſſet docere charitatem in nobis diffuſam nihil eſſe creatum, ſed eſſe ipſummet Spiritum ſanctum. Ratio diſcriminis hæc ipſis erat, quòd infantibus videretur planè inutilis habitualis gratia, quam reducere in uſum non poſſunt, ſicut poſſunt adulti. Opinionem verò illam, quæ ipſos ſpectabat infantes, probabiliorem dumtaxat appellat S. Pontifex, non autem certam certitudine fidei, quia tunc, ob diſſidentes Theologorum opiniones, eam apertè definire noluit Eccleſia, quam ſubinde definivit Synodus Tridentina, cùm nempe intellexit omnes Theologos ad hanc ſententiam rediiſſe. Ita teſtantur duo inſignes Tridentinæ Synodi Theologi, Andreas Vega Franciſcanus, & Dominicus Soto Dominicanus.

Vega ſcribens in ſeſſionem 6. Concilii Tridentini de juſtificatione Lib. 7. cap. 24. *Hæc opinio*, inquit, *acceptata eſt ab Eccleſia in Concilio Viennenſi, ut probabilior, & Sanctis & recentioribus Doctoribus magis conſona; atque eam ſumma concordia poſt Magiſtri tempora defenderunt Scholaſtici Doctores.* Paulò poſt ait, Synodum Tridentinam ſententiam hanc ſimpliciter & abſque limitatione acceptaſſe, & anathema dixiſſe cuicunque oppoſitum aſſerenti.

Domi-

Dominicus Soto in 4. diſt. 6. q. 1. art. 3. Conc. 1. ſic rem totam exponit: *Quòd gratia Baptiſmate ablutis infundatur, duplicem habere poteſt ſenſum: unum, quòd fiant Deo grati; & hic ſemper fuit habitus tanquam fides Catholica: alter verò ſenſus eſt, quòd illa gratia ſit qualitas ab homine diſtincta, divinitus conſecrata, qua fiat homo gratus, ſicuti eſt habitus ſcientiæ & virtutis acquiſitæ; atque hic ſenſus non eſt tanquam de fide uſque adeo antiquus, quoniam neque tam planè ex ſacra pagina colligitur. Nam, ut diſt. 1. q. 3. explicuimus, nihil repugnat hominem eſſe Deo gratum, abſque ulla ſibi inhærente qualitate, ſicuti ego ſum gratus amico, eo ſolùm quòd diligor ab illo. Et pariter diſtinguendum eſt de virtutum infuſione. Quòd enim fides, ſpes & charitas ſint auxilia quædam ſpecialia Dei, quibus nos ſupra naturam ad credendum movet, & ſperandum, & amandum, confeſſio Evangelica eſt ...... Quòd autem ſint habitus diſtincti potentiarum, ſicuti acquiſiti, nec tam planè colligitur ex ſacris Litteris, nec eſt tam antiqua Eccleſiæ confeſſio. Imò gradatim veritas hæc ab Eccleſia ſuſcepta eſt: primùm enim Innocentius in cap. Majores, De Baptiſmo, tanquam rem inter Theologos dubiam reliquit, utrum hoc ſecundo modo gratia & virtutes per Baptiſmum infundantur: poſtmodum verò in Concilio Viennenſi pars hæc affirmativa tanquam probabilior, dictiſque Sanctorum & Doctorum magis concors recepta eſt; quòd ſcilicet tam parvulis quàm adultis infundantur, ut patet in Clementina, Fidei Catholicæ, De ſumma Trinitate & fide Catholica; & hoc potiſſimùm propter parvulos, de quibus majus erat dubium: nunc autem noviſſimè in Concilio Tridentino tanquam certa veritas eſt ſub hoc verborum tenore decreta.* Refert deinde verba Canonis 11. ſeſſ. 6. quæ mox laudavimus. Clariora ſunt hæc inſignis Theologi verba, quàm ut explicatione indigeant.

Probatur 3. ex communi Sanctorum Patrum doctrina.

Docent enim 1. eos perfectos eſſe, qui Spiritum in ſe perſeverantem habent. Ita S. Irenæus Lib. 5. cap. 6. *P. 299.*

II. operationem Spiritus ſancti ita eſſe in homine juſto, ſicut ars eſt in artifice, ſanitas in corpore, verbum in mente; quas comparationes profert & exponit ſanctus Baſilius Lib. de Spiritu ſancto cap. 26. *Edit. vet. T. 2. pag. 206.*

III. impreſſionem gratiæ ſimilem eſſe picturæ; gratiam eſſe animæ ſanitatem, vigorem, veram libertatem, Dei filiationem, novam nativitatem ac regenerationem, quibus certè omnibus aliquid internum formale, fixum ac permanens ſignificant.

IV. S. Auguſtinus gratiam illam permanentem parvulis, dum baptiſantur, infundi, diſertè affirmat Lib. 1. de peccatorum meritis & rem. cap. 9. ubi ait, *Chriſtum dare Fidelibus occultiſſimam ſui Spiritus gratiam, quam latenter infundit & parvulis.* Et cap. 19. ait, *infantes fideles eſſe ac dici per Sacramentum fidei.* Non quidem iſto dumtaxat ſenſu, quòd exterius fidei ſignum percipiant, ſed etiam quòd internam & inhærentem habeant fidem, quam habitualem appellamus: jam enim dixerat, in illis infantibus per Baptiſmum fidem ineſſe, quomodo inerat per nativitatem Adami peccatum. Et Lib. de gratia & libero arbitrio cap. 22. ait, *infantibus, quando baptiſantur, etiam reluctantibus gratiam hærere.* *T. 10. p. 7. B. Ibid. p. 14. E. F. Ibid. p. 742. G.*

Atque hinc meritò Andreas Vega loco mox citato obſervat, *Patres Tridentinos, cùm rem noſtram præſentem definiere, rectè intellexiſſe hanc commu-*

nem

Digitized by Google

nem fuiſſe Eccleſiæ fidem, tametſi non ſub nomine habituum; neque potuiſſe à Catholicis Doctoribus diverſiſſimorum temporum ſumma concordia ſententiam hanc tradi, niſi eſſet à Spiritu ſancto, & digna quæ ab omnibus reciperetur.

At, inquies, ad quid inſervire poteſt in parvulis gratia inhærens, informans & habitualis, quandoquidem in actum exire illa non poteſt, imò & actuali gratiæ auxilio indigeant, ut grandiores facti credere in Deum, ſperare, ac ipſum diligire valeant?

Reſp. iſtud utilitatis ac commodi habere ejuſmodi gratiam, ut parvulos interiùs ſanctificet, immutet, regeneret, Deo gratos & acceptos reddat; ut accedente auxilio Dei actuali, fidei, ſpei, & charitatis habitus ad actus ſimiles eliciendos moveat & impellat: atque in eo maximè diſcrepant habitus ſupernaturales infuſi à naturalibus acquiſitis, quòd iſti cùm per frequentes actus ſint comparati, ex ſe ſe ad actus ſimiles diſponunt, movent & inclinant, nec tam facilè poſſunt à ſubjecto dimoveri; habitus verò infuſi ſunt qualitates veluti ſopitæ ac quieſcentes, quæ, ut in actum erumpant, indigent tùm exrernis tùm internis auxiliis: unde etiam fit ut per unicum actum contrarium expellantur; puta fides per hæreſim, ſpes per deſperatiouem, charitas per peccatum mortale.

Secunda pars Concluſionis, ſcilicet definitum ab Eccleſia non eſſe, gratiam illam ſanctificantem eſſe verum habitum & veram qualitatem, Philoſophorum ſenſu, probatur teſtimonio Theologorum qui Concilio Tridentino interfuere.

Andreas Vega loco jam indicato ait, rem quidem definitam fuiſſe, tametſi non ſub nomine habituum.

Dominicus Soto Lib. 2. de gratia cap. 18. ait, *revera temerarium eſſe negare gratiam hanc inhærentem*, (nempe per modum qualitatis) *non tamen eſſe contra fidem*. Et cap. 8. ait, *Concilium conſulto abſtinuiſſe à vocabulo habitus, ut rem expreſsè non definiret.*

Et in Librum 4. Sent. diſt. 1. q. 3. art. 1. *Qui ſanè intelligere cupit*, ait, *quomodo Sacramenta gratiam conferant, id primùm conſtituat oportet, fingendo nullam ejuſmodi qualitatem eſſe neceſſariam: nam profectò Patres nunquam de illa diſputare cogitarunt; imò res eſt non adeo antiqua. Enim verò in Concilio Viennenſi, propter parvulos ante uſum rationis ſacro fonte intinctos ſanxerunt, ut probabilius; & nuper in Tridentino, ut certius, qualitates illas quæ ſunt gratia & virtutes baptiſatis infundi; ſed hoc tantùm à tempore Apoſtolorum docti docereque poſtmodum poſteros contendebant, quòd Sacramenta novæ Legis in hoc ſenſu gratiam conferrent, quòd homines facerent Dei amicos, ſive per qualitatem id fieret, ſive ſine illa, ut inter homines accidit.* Cùm aſſerit Soto, tanquam rem certam à Concilio Tridentino definitam fuiſſe, gratiam ſcilicet & qualitates infundi, per qualitatem haud dubiè intelligit tantùm aliquid internum, formale, diſtinctum ab actu fluente & tranſitorio, quod quidem, recepto uſu, qualitas & habitus nuncupatur; quamquam ab hac appellatione abſtinere conſultò voluerit Synodus, ne quæſtionem de nomine dirimeret. Revera enim non alia hìc videtur eſſe, quàm de nomine controverſia, an nempe gratia quæ infantibus, dum baptiſantur, infunditur, habitus & qualitas dicenda ſit. Sic autem communi uſu (à quo recedere non licet) appellatur; at fidei ille ſatisfacit, qui putat gratiam

illam

Digitized by Google

illam eſſe aliquid internum diſtinctum ab actu, quidquid tandem illud ſit.

Melchior Canus ex Familia Prædicatorum inſignis alter Theologus, qui Concilio Tridentino pariter interfuit, Lib. 7. de Locis cap. 2. inter quæſtiones in Scholis, ſalva fide, controverſas, hanc reponit, an gratia qua juſtificamur ſit quædam qualitas animo impreſſa.

Ruardus Tapperus unus è Theologis ejuſdem Concilii art. 7. qui eſt de libero arbitrio, idem quoque teſtatur. Idem & alii non ignobiles Scholæ Doctores, Bannes 2. 2. q. 23. art. 2. Medina in primam 2. qu. 100. artic. 2. concluſione 2. Thomas Stapleton Lib. 5. de Juſtificatione cap. 8. Albertus Pighius Lib. 5. de libero arbitrio.

An per ſingula Sacramenta prima ſanctificans gratia conferri poſſit.

Quæſtio eſt utrum Sacramenta vivorum, quæ ex primaria ſua inſtitutione deſtinata ſunt ad incrementum gratiæ conferendum, poſſint per accidens primam; & Sacramenta mortuorum, ſecundam conferre gratiam.

CONCLUSIO.

Sacramenta vivorum poſſunt per accidens primam conferre gratiam; & Sacramenta mortuorum, ſecundam.

Ratio eſt: Quia Sacramenta ex ſe ſe gratiam ſemper conferunt non ponentibus obicem: ſi ergo contingat, quod fieri poteſt, adultum ex perfecta charitate priùs juſtificatum eſſe quàm accedat ad Baptiſmum vel Pœnitentiam, (quæ duo appellantur mortuorum Sacramenta) haud dubiè Baptiſmus & Pœnitentia primam non conferunt ſanctificantem gratiam, ſed incrementum dumtaxat illius: quamquam eo caſu prima illa gratia non datur ſine voto ſeu deſiderio percipiendi reipſa Sacramenta. Pariter, ſi quis eo quo par eſt pietatis ac religionis affectu ad ſacram Menſam accederet, cum aliquo tamen mortali peccato, cujus poſt diligens examen ſe reum eſſe ignorat, Euchariſtica Communio per accidens primam in eo produceret ſanctificantem gratiam. Verùm de hoc argumento uberiùs ſuo loco.

Quæ & qualis ſit gratia ſacramentalis. An ſit habitus diſtinctus à gratia ſanctificante.

Gratia Sacramentalis dicitur, quæ propria eſt uniuſcujuſque Sacramenti; de qua duo quæruntur.

Primum, an ſingula Sacramenta præter gratiam ſanctificantem, quæ omnibus communis eſt, ſuam peculiarem conferant.

Secundum, quid ſit illa ſpecialis ac ſingularis gratia: an à gratia ſanctificante diſtinguatur, & quid ei ſuperaddat.

Digitized by Google

PRIMA CONCLUSIO.

Singula Sacramenta præter ſanctificantem gratiam, peculiarem aliquam, quæ ſacramentalis dicitur, conferunt.

Probatur: Quia unumquodque Sacramentum ad ſpecialem finem deſtinatur. *Caro abluitur*, ait Tertullianus Lib. de reſurrectione carnis cap. 8. *ut anima emaculetur. Caro ungitur, ut anima conſecretur. Caro manus impoſitione adumbratur, ut anima Spiritu illuminetur. Caro corpore Chriſti veſcitur, ut anima de Deo ſaginetur.*

P. 330. B.

Et Eugenius IV. in Decreto: *Per Baptiſmum ſpiritualiter renaſcimur; per Confirmationem augemur in gratia, & roboramur in fide: renati autem & roborati nutrimur divina Eucharistiæ alimonia. Quòd ſi per peccatum incurrimus ægritudinem animæ, per Pœnitentiam ſpiritualiter ſanamur; ſpiritualiter etiam & corporaliter, prout animæ expedit, per Extremam unctionem; per Ordinem verò Eccleſia gubernatur & multiplicatur ſpiritualiter; per Matrimonium augetur corporaliter.* Porrò ad fines illos varios & diſtinctos aſſequendos neceſſaria videtur propria & ſpeci alis gratia ſacramentalis: effectus quippe Sacramenti induit rationem medii reſpectu finis ejuſdem Sacramenti; ac niſi effectus ille varius foret ac diſtinctus, vix aliter differrent inter ſe Sacramenta, quàm externo ritu; neque unum alio majoris foret neceſſitatis.

To. 13. Concil. 534. E.

SECUNDA CONCLUSIO.

Veriſimilius eſt gratiam ſacramentalem non eſſe habitum diſtinctum à gratia ſanctificante, eique jus aliquod dumtaxat addere ad obtinenda, cùm opus eſt, auxilia gratiæ neceſſaria ad proprios uniuſcujuſque Sacramenti effectus conſequendos.

Probatur: Quia ſuperfluus omnino videtur habitus ille diſtinctus à gratia ſanctificante; ſiquidem hæc una id omne præſtat, quod præſtaret diſtinctus ille habitus: animam quippe ejuſque facultates perficit & complet in ordine ad exercendos ſupernaturales actus proprios cujuſque Sacramenti; ergo ſacramentalis gratia ſupra habitualem ſanctificantem adjicit ſolummodo jus aliquod certum ac fundatum in divina promiſſione, qua ſe gratuitò obſtrinxit ut dignæ Sacramentorum perceptioni & ſanctificantem gratiam annecteret, & jus illud obtinendi actualia gratiæ auxilia, ad finem uniuſcujuſque Sacramenti proprium aſſequendum.

Neque porrò eſt quòd reformident nonnulli jus illud admittere, ne fortè gratia inde deſinat eſſe gratuita, ad quam jus habetur. Quis enim non videat jus illud non in noſtris meritis, ſed in liberali ac planè gratuita Dei promiſſione ac benevolentia fundatum eſſe; nec alio titulo eſſe debitum, quàm fidelitatis Dei, qui fidelis eſt in promiſſis, & in neceſſariis nunquam deeſt?

Quæres 1. an illa auxilia gratiæ ſtatim à ſuſcepto Sacramento conferantur.

Reſp. ea conferri ſuo tempore & loco, cùm nempe poſtulat neceſſitas. Plerumque enim contingit, aut non eſſe neceſſaria hujuſmodi auxilia cùm

Sacra-

Digitized by Google

Sacramentum percipitur; aut tunc eſſe neceſſaria, cùm percipi amplius non poteſt. V.g. puer Sacramentum Confirmationis percipit cùm nullas patitur circa fidem tentationes; non indiget tunc ſpeciali illo auxilio gratiæ, quod proprium eſt hujus Sacramenti: eo tamen ſubinde indigebit, cùm Sacramentum percipere amplius non poterit. Illa ergo gratiæ auxilia, ad quæ per Sacramentum jus acquirit, ſuo tempore & loco conferuntur.

Quæres 2. an qui per mortale peccatum excidit à gratia ſanctificante, jus amittat habendi ſuo tempore prædicta auxilia.

Reſp. ita eſſe: quia amiſſo juris fundamento, jus ipſum amittitur.

Quantam Sacramenta gratiam conferant, & an in omnibus ſemper æqualem.

Quęſtio eſt de eodem Sacramento in ſe conſiderato, non comparatè ad aliud. Cenſent aliqui idem Sacramentum habere poſſe inæqualem effectum gratiæ, etiamſi æqualis ſit ex parte ſuſcipientis diſpoſitio. Ita Paludanus in 4. diſt. 4. q. 1. & Cajetanus qu. 64. art. 1. Fundamentum Paludani eſt, quòd parvuli, qui cum ſolo Baptiſmo moriuntur, inæqualem in Cœlo conſequantur gloriam; quia deſtinati ſunt ſupplendæ Angelorum ruinæ, eorumque ſedibus occupandis: Angeli porrò illi, ſi in gratia perſeveraſſent, inæqualem obtinuiſſent gloriam. Cajetanus alia ratione utitur: Quia, inquit, in Baptiſmo parvulorum plurimùm valent parentum ac Miniſtrorum merita; ergo ſicut inæqualia ſunt iſta merita, ſic etiam inæqualis eſt Baptiſmi effectus in parvulis. Cenſent alii, idem Sacramentum æqualem ſemper conferre gratiæ effectum, quomodocumque homo ſit diſpoſitus, modò non ponat obicem. Ratio ipſis eſt, quia Sacramentum ex ſeſe cùm non reperit obicem, tantam producit, quantam poteſt gratiam. Alii denique ajunt, Sacramenta etiam ex opere operato majorem conferre gratiam pro majori ſuſcipientium diſpoſitione, ſeu pietate.

PRIMA CONCLUSIO.

Idem ſpecie Sacramentum æqualem ſemper gratiæ effectum confert iis qui æqualiter præparati ea percipiunt.

Probatur: Quia ubi cauſa eſt eadem & eodem modo applicata, & diſpoſitio ex parte ſuſcipientis eadem, effectus idem planè debet eſſe. Neque Paludani aut Cajetani fundamentum quidquam habet ponderis: quia falsò ſupponitur infantes qui cum ſolo Baptiſmo moriuntur, inæqualem habere gloriam: falsò quoque ſupponitur nos ſupplendis Angelorum ruinis, & ſedibus in Cœlo occupandis dumtaxat eſſe deſtinatos: falſum non minùs eſt, quòd aliquis gratiæ ſacramentalis gradus reſpondeat merito parentum vel Miniſtrorum; certum quippe eſt, virtutem omnem Sacramentorum ab uno Chriſto derivari: *Hic enim eſt qui baptiſat. Numquid*, ait Apoſtolus 1. Corinth. 1. v. 13. *Paulus crucifixus eſt pro vobis: aut in nomine Pauli baptiſati eſtis?* Jo. 1. v. 33. Perinde valet Sacramentum, à quocunque Miniſtro conferatur: poteſt quidem Miniſter ſuis precibus impetrare à Deo gratiam aliquam pro eo cui

Digitized by Google

Sacramentum adminiſtrat, ut docet S. Thomas 3. parte qu. 64. art. 1. ad 2. at non poteſt gratiam illam de condigno mereri ſine proprio actu vel merito ſuſcipientis. *Effectus Sacramentorum*, ait Angelicus Doctor, *non datur melior per meliorem Miniſtrum. Aliquid tamen annexum impetrari poteſt recipienti Sacramentum per devotionem Miniſtri: nec tamen Miniſter illud operatur, ſed impetrat operandum à Deo.*

SECUNDA CONCLUSIO.

Sacramenta inæqualem conferunt ex opere operato gratiam iis qui ſunt inæqualiter diſpoſiti.

Probatur ex Concilio Trid. ſeſſ. 6. cap. 7. ubi aſſerit, *in baptiſatis juſtitiam recipi ſecundùm menſuram quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, ſecundùm propriam cujuſcunque diſpoſitionem & cooperationem.* To. 14. Conc. p. 759. D.

Ratio eſt, quia agentia naturalia quæ ex ſe ſe toto ſuo niſu ac impetu agunt, æqualem vel inæqualem effectum producunt, pro diverſa diſpoſitione ſeu capacitate ſubjecti in quod agunt: ſic ignis intenſiorem producit calorem in uno ſubjecto quàm in alio; in ligno v. g. quàm in ſtipula. Atqui Sacramenta agunt ut cauſæ neceſſariæ & naturales, quæ determinatum quidem habent effectum quoad ſpeciem, non verò quoad intenſionem: major enim vel minor illa vis & intenſio pendet ex varia capacitate ſeu diſpoſitione ſubjecti. Quamquam ergo Sacramenta ex ſeipſis apta ſint & poſtulent gratiam conferre perfectiſſimam, quia tamen eorum actio pendet à diſpoſitione ſubjecti, idcirco majorem vel minorem conferunt gratiam pro varia diſpoſitione, hoc eſt pietate ſuſcipientium Sacramenta.

Neque eſt quòd dicas, inde conſequens eſſe majorem illa gratiam non dari ex opere operato, ſeu vi ipſius Sacramenti, ſed ex opere operantis, hoc eſt, virtute diſpoſitionum quæ ſunt in ſubjecto: namque diſpoſitiones illæ, ut ſuprà jam obſervavimus, non ſunt cauſæ effectrices gratiæ, ſed tantùm conditiones neceſſariæ ex parte ſubjecti, ut Sacramentum vim ſuam exerat: eo modo quo v. g. ſiccitas in ligno non eſt cauſa combuſtionis & caloris, ſed conditio duntaxat; vera enim & phyſica cauſa caloris & combuſtionis, eſt ignis.

ARTICULUS II.

De charactere qui per aliqua Legis novæ Sacramenta imprimitur.

Quid character.

CHaracteris nomine intelligunt hìc Theologi ſignum quoddam ſpirituale animæ impreſſum & indelebile, per quod Chriſtiani diſtinguuntur & apti fiunt ad aliquid ſacri ſuſcipiendum vel peragendum: metaphora ſcilicet ducta vel à ſigno ſeu charactere per inuſtionem ferri in pecoribus expreſſo, tanquam nota indelebili poſſeſſoris, ait Thomas Vualdenſis de Sacramento Baptiſmi cap. 109. vel à charactere militari quo notabantur exteriùs, qui militiæ nomen ſuum inſcribebant: quo exemplo ſæpius utitur S. Auguſtinus Epiſtola 185. aliàs 50. cap. 7. & Lib. 1. contra Creſconium cap. 30. & Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani c. 13.

Duo

Duo circa characterem expendenda: exiſtentia nimirum ipſius, & eſſentia ſeu natura. Primum ad fidem, alterum ad Scholæ opionem pertinet.

Novatorum error circa characterem.

Circa exiſtentiam characteris erravit Joannes Vviclefus Lib. 4. Trialogi c. 15. referente Thoma Vvaldenſi loco mox indicato. Lutherus & Calvinus eorumque diſcipuli ſummo conſenſu negant pariter ullum imprimi per aliquot Sacramenta characterem, atque Innocentium III. primum eſſe hujus dogmatis inventorem fabulantur: quin & multos ex noſtris antiquioribus Scholaſticis ſibi hac in parte ſuffragari gloriantur.

Quid veteres Scholaſtici ſenſerint de characteris exiſtentia.

At immeritò prorſus: illi etenim de natura magis, quàm de exiſtentia characteris; ac de genere & vi probationis qua exiſtere oſtenditur, videntur potiſſimùm diſputaſſe.

I. De natura characteris; an nempe eſſet qualitas abſoluta vel non. *Characterem eſſe qualitatem abſolutam animæ impreſſam, nec ratio neceſſaria demonſtrat, nec evidens auctoritas probat*, ait Gabriel Biel in 4. diſt. 6. qu. 2. artic. 1. Concl. 1. *Sic ergo patet*, pergit, *characterem ad hunc intellectum in quo accipitur à recentioribus, non eſſe ponendum.* Idem eſt ſenſus Alberti Magni in 4. diſt. 6. artic. 4. *De charactere*, inquit, *in ſenſu quo Magiſtri diſputant* (nempe an ſit qualitas abſoluta) *parùm invenitur in dictis Sanctorum.* Gabriel Biel.

II. Diſputabant de vi & pondere probationis qua characteris exiſtentia demonſtratur: an ſcilicet de fide ſit; an tantùm probabilius, propter auctoritatem veterum, illum exiſtere. Idem Biel loco mox citato, *Patet*, inquit, *quòd neque auctoritas Scripturæ, neque ſanctorum Patrum originalia dicta cogunt ponere characterem.* Et Concluſione 2. *Per rationes*, inquit, *perſuaſivas & Eccleſiæ auctoritatem oſtendi poteſt probabiliter ponendum eſſe characterem.* Auctoritatem autem illam Eccleſiæ unicè ille repetit ex Innocentio III. cap. *Majores*; quamquam & addit ibid. illum exponi poſſe quomodo ipſemet exponit SS. Dionyſium, Damaſcenum, & Auguſtinum, nempe vel de exteriori Sacramento, vel del gratia interiori. Non laudat Biel Decretum Eugenii IV. anno 1439. cujus tamen notitiam habere potuit, cùm floruerit ſub Alexandro VI. Summo Pontifice anno 1494.

Durandus pariter in 4. diſt. 4. q. 1. fatetur admittendum eſſe characterem; *quia omnes moderni*, inquit, *profitentur illum imprimi in aliquibus Sacramentis.* Non laudat ille Conſtitutionem Innocentii III. quòd nempe tunc publica & cognita non eſſet. Obiit enim Durandus anno 1333. & Decretalis Innocentii in Corpus Juris Canonici translata eſt à Gregorio IX. qui obiit anno 1241. Durandus. N. 4.

Scotus etiam in 4. diſt. 6. q. 9. affirmat, *propter ſolam Eccleſiæ auctoritatem admittendum eſſe characterem, cùm nec Scriptura, nec SS. Patres aliquid ſatis expreſſum de illo tradiderint.* Scotus. To. 8. p. 344. n. 14.

Cajetanus in 3. p. S. Thomæ q. 63. art. 1. fatentur etiam neque ex Scripturis, Cajetanus.

neque ex ſanctis Patribus, *ſed ex ſola Eccleſiæ auctoritate, & quidem non multùm antiqua*, inquit, *colligi poſſe characterem per aliqua Sacramenta imprimi. Quod patet*, inquit, *ex ſacris Canonibus, & priſcis quæſtionibus Patrum de reiteratione Baptiſmi, quæ locum non habuiſſent, ſi Eccleſia jam determinaſſet imprimi in anima characterem per Baptiſmum; quod Innocentius III. Extra. de Baptiſmo cap.* Majores, *determinavit*.

Quin in ipſomet Tridentino Concilio, teſte Pallavicino Lib. 9. Hiſtoriæ Concilii Tridentini cap. 5. nonnulli contendebant articulum, qui characterem ſpectat, ut probabiliorem dumtaxat, non ut omnino certum, ut dicebat Seripandus, declarandum eſſe.

Non eſt igitur quòd Novatores illorum Theologorum patrocinio abutantur; non enim omnino negant illi per aliqua Sacramenta characterem imprimi, ſed tantùm dubitant an iſtud de fide ſit, cùm in Scripturis ac ſanctis Patribus nulla, ut ipſis videtur, de charactere illo mentio occurrat: qua in re, ſi quid illi peccarunt quod reprehenſione dignum ſit, non illud profectò quod affirmant, de fide non eſſe characterem per aliqua Sacramenta imprimi; quo enim tempore illi ſcribebant, res illa nondum clarè & expreſsè ab Eccleſia definita fuerat, ſicut in Concilio Tridentino definita ſubinde fuit.

Emendatur Cajetanus. Quamquam in duobus maximè attentionem ac judicium Cajetani hìc deſideramus: primo: quòd aſſerat doctrinam Eccleſiæ de charactere, neque ex Scripturis, neque ex ſanctis Patribus erui poſſe. Si ita eſt, unde ergo Synodus Tridentina dogma illud hauſit? An nova ipſi facta eſt revelatio? minimè profectò. Ergo ex traditione ſanctorum Patrum ac communi Doctorum ſententia illud accepit: neque enim alius eſt canalis per quem Chriſti & Apoſtolorum doctrina poſſit ad ſubſequentes ætates defluere; ac multa ex fide credimus, quæ in Scripturis expreſſa non ſunt, ſed ab una Traditione accepimus, qualis eſt Baptiſmus infantium; qualis neceſſitas pronuntiandi in forma Baptiſmatis iſta verba, ***In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti***; qualis veritas Baptiſmi ab Hæreticis collati, & alia hujuſmodi non pauca. Alterum quod in Cajetano, ſicut & in Spalatenſi arguimus, iſtud eſt, quòd nempe ex veteri controverſia circa iterationem Baptiſmatis ab Hæreticis dati, inferunt, tunc temporis incognitum fuiſſe characterem. Diſtorta planè & obliqua conſecutio. Illi enim non negabant characterem imprimi per Baptiſmum, cùm iſte verus ac ratus eſt; ſed negabant, in quo error erat, verum ac ratum eſſe Sacramentum Baptiſmatis datum ab Hæretico; unde conſequens erat ut dicerent, nullum ab hujuſmodi falſo & ficto Baptiſmate imprimi characterem: verum enim Baptiſmum ſemel conferri poſſe, nec unquam iterari, communis & certa fuit Veterum doctrina.

Lib. 5. de Rep. c. 4. nu. 25.

III. denique, etſi apud aliquos ex antiquis Scholæ Magiſtris, ante definitionem Eccleſiæ, incerta & dubia fuiſſet characteris veritas, quid inde Novatores adversùs Catholicum dogma? nihil certè. Neque enim fides noſtra, ut jam obſervatum eſt, ex privata nonnullorum doctrina debet æſtimari, ſed ex publicis Confeſſionibus, ac Decretis Eccleſiæ.

Variæ Scholaſticorum ſententiæ circa eſſentiam characteris.

Circa eſſentiam ſeu naturã characteris magna eſt opinionum Scholę varietas.

Duran-

Durandus in 4. diſt. 4. q. 1. exiſtimat characterem non eſſe aliquid reale & abſolutum diſtinctum ab anima, ſed eſſe dumtaxat relationem rationis, ſeu denominationem externam per quam homo deputatur ad aliquas ſacras functiones, activè vel paſſivè: qua ratione pretium nummi augetur vel imminuitur per ſolam externam Principis voluntatem, abſque ulla entitate nummo ſuperaddita vel detracta: qua pariter ratione Magiſtratus ad aliqua Officia deputatur ſola Principis deſtinatione. Durandi fundamentum eſt, quòd vix explicari poſſit quid ſit illud reale & abſolutum in quo reponi dicitur characteris natura: *non ſit autem conveniens in explicandis fidei dogmatibus, adducere, ut ipſe loquitur, vias obſcuras quæ plùs habent obſcuritatis & difficultatis, quàm principale propoſitum.* N. 11.

Bellarminus Lib. 2. de Sacramentis cap. 19. & Suares in 3. partem S. Thomæ qu. 63. art. 4. diſp. 11. ſectione 2. judicant hanc Durandi ſententiam ab errore Novatorum non differre, cùm ipſi talem externam relationem ſeu deputationem negare non poſſint: at Vaſques in eandem qu. art. 6. diſput. 134. cap. 2. latè oſtendit, amplum diſcrimen eſſe inter errorem Novatorum & opinionem Durandi.

Scotus in 4. diſt. 6. qu. 10. fatetur quidem cum Durando, characterem non eſſe qualitatem abſolutam; & contendit eſſe relationem realem extrinſecùs animæ advenientem, velut effectum Sacramenti: qua occaſione latè ibi digreditur, ut oſtendat dari relationes reales per actionem agentis productas. Fundamentum Scoti videtur iſtud eſſe, nempe characterem eſſe in genere ſigni, ſignum autem ad relationem revocatur.

Dominicus Soto in 4. diſt. 1. q. 4. art. 2. poſtquam Durandi opinionem recenſuit, hæc adjungit: *Hæc opinio, fateor, quantùm ad id quod ponit, characterem non eſſe rem diſtinctam à ſubjecto, nunquam mihi viſa eſt à veritate multùm aliena, cum quodam tamen moderamine. Nam profectò iſtarum rerum multiplicatio, ubi excuſari poteſt, nullibi mihi arriſit: moderamen tamen eſt, quòd quamvis quiſpiam non cenſeat characterem rem eſſe ab intellectu diſtinctam, non tamen ſubinde negandum eſt Sacramentum characterem imprimere, eſſeque qualitatem ſecundæ ſpeciei.* Igitur in mente hujus Theologi, defendi poteſt characterem non eſſe quid realiter diſtinctum ab anima, modò dicatur imprimi per Sacramentum; quod ſanè videtur difficilè conciliari poſſe, judicio Suaris in 3. part. q. 63. art. 4. diſp. 11. ſect. 2. & Vaſquesii in eandem qu. diſp. 134. cap. 2.

Non minor diſſenſio eſt inter alios Scholaſticos, quibus placet characterem eſſe aliquid abſolutum diſtinctum ab anima, ſeu veram qualitatem. Sunt enim qui non directè, ſed indirectè tantùm & reductivè characterem ad qualitatem revocari arbitrantur cum S. Thoma q. 63. art. 2. & Richardo in 4. diſt. 5. art. 2. qu. 1. ad 3. diverſa tamen ex cauſa. Richardus quidem, quia ſupernaturalis qualitas per ſe revocari non poteſt ad prædicamentum qualitatis naturalis: ſanctus verò Thomas, quia character eſt per modum potentiæ ſeu virtutis inſtrumentalis, quæ per ſe non eſt ſub genere, ſed tantùm reductivè.

Alii poſt Philoſophos, qualitatem dividunt in quatuor ſpecies bimembres, nempe habitum & diſpoſitionem; potentiam naturalem vel impotentiam; patibilem qualitatem & paſſionem; formam & figuram: ad quam verò ex

illis, ſpeciem qualitatis ſit revocandus character, non conſentiunt.

Alii revocant cum Marſilio in 4. q.4. Concluſione 7. ad ſpeciem figuræ: quia per characterem quædam fit in anima ſpiritualis configuratio.

Alii cum Altiſſiodorenſi Lib. 4. Tract. 3. cap. 2. revocant ad patibilem qualitatem; eo quòd ſit quoddam lumen ſpiritale quo anima illuminatur.

Alii cum Alenſi 4. parte q. 19. art. 2. revocant ad habitum ſeu diſpoſitionem partim activam, partim paſſivam. Ita multi è recentioribus, Suares, Vaſques, Iſambertus &c. Ratio ipſis eſt, quia tria ſunt characteris officia. 1. facere aptum ad cultum divinum. 2. conſignare hominem Chriſto: 3. diſtinguere ab aliis. Character Baptiſmi eſt paſſiva poteſtas, qua homo fit aptus ad ſuſcipienda alia Sacramenta: character verò Ordinis eſt activa poteſtas ad miniſtranda alia Sacramenta: character Confirmationis partim eſt paſſivus, quia facit hominem aptiorem ad alia Sacramenta ſuſcipienda; partim activus, quia facit aptum ad profitendam fidem.

Alii denique, cum S. Thoma, characterem conſtituunt ſub ſecunda ſpecie qualitatis, nempe potentia, vel phyſica, vel morali.

De ſubjecto pariter cui character inhæreat, non minor diſcordia. Dicunt alii illum eſſe immediatè in intellectu, tanquam diſpoſitionem neceſſariam ad exercendos actus intellectus: alii è contra in voluntate, tanquam diſpoſitionem ad actus charitatis: alii in utraque potentia: alii denique ſimpliciter in ſubſtantia animæ. Atque hæ ſunt controverſiæ in quibus permittit Eccleſia, ut, ſalva fidei veritate, ſeſe exerceant Scholæ Doctores. Deſinant igitur Novatores hanc noſtrorum diſcordiam nobis opponere, quaſi incertum inde redderetur dogma Catholicum. Aberrant illi: ad fidem enim hoc unum hic pertinet, characterem per aliqua Sacramenta imprimi: cætera ſpectant opiniones Scholæ. Sequatur quiſque quam veriſimiliorem judicaverit.

PRIMA CONCLUSIO.

Certum eſt ex fide, in tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione & Ordine, inprimi characterem in anima; hoc eſt, ſignum quoddam ſpirituale & indelebile, unde ea iterari non poſſunt.

Concluſio ipſis verbis Concilii Trid. ſeſſ. 7. Can. 9. concepta eſt.

Bellarminus Lib. 2. de Sacramentis in gen. cap. 20. & multi cum ipſo Theologi, Concluſionem probant his Scripturæ teſtimoniis.

Secundæ Corinth. 1. v. 21. *Qui unxit nos Deus, qui & ſignavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris.*

Epheſ. 1. v. 13. *In quo* (Chriſto) *credentes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto, qui eſt pignus hæreditatis noſtræ.*

Et cap. 4. v. 30. *Nolite contriſtare Spiritum Dei, in quo ſignati eſtis in diem redemptionis.* Signum porrò illud, inquiunt, ac pignus Spiritus, eſt character impreſſus per Sacramentum Baptiſmi & Confirmationis. Ita ſit, non repugnamus: attamen probationem hanc planè decretoriam non eſſe facilè judicabit, quiſquis attenderit ſanctos Patres laudata teſtimonia ſenſu litterali interpretatos eſſe de interiori per gratiam unctione, in qua pignus eſt Spiritus Dei & hæreditatis æternæ. Eſtius in hæc loca docet, unctionem & conſignationem

tionem Spiritus ſancti non aliam eſſe ab illa gratiæ & chariſmatum abundantia qua repleti Apoſtoli, ac veluti ſigillo quodam probati & manifeſtati fuere, tanquam veri Chriſti miniſtri adverſus Pſeudo-apoſtolos judaiſantes. Certum porrò eſt efficacem ex Scripturis elici non poſſe probationem, niſi cùm in eandem explicationem conſpirant SS. Eccleſiæ Patres, juxta regulam Concilii Trid. ſeſſ. 4. in Decreto de Canonicis Scripturis.

Neque propterea minùs certum haberi debet de charactere dogma Catholicum, eo quòd in Scripturis apertè expreſſum non ſit; cùm, ut jam diximus, ſatis ſit illud ex conſtanti Traditione, quæ altera eſt fidei noſtræ regula, ab Eccleſia definitum fuiſſe, ut & benè multa alia, de quibus dicebat Tertullianus Lib. de Corona militis cap.4. *Si legem expoſtules Scripturarum, nullam invenies: traditio tibi pretendetur auctrix, conſuetudo confirmatrix, & fides obſervatrix*. Et ſanctus Auguſtinus Lib. 5. de Baptiſmo cap. 23. *Multa ſunt quę univerſa tenet Eccleſia, & ob hoc ab Apoſtolis pręcepta benè creduntur, quamquam in Scriptura non inveniantur*. Concluſio itaque ex Traditione efficaciter demonſtranda eſt, qua conſtat per aliqua Sacramenta imprimi ſignum diſtinctum tùm ab externo Sacramenti ritu, tum ab interiori gratia; quod animæ inhæreat, perpetuùm ſit ac indelebile; quod denique Fideles diſtinguat à cæteris, & efficiat ut Sacramenta hæc iterari non poſſint. P. 101. A.B. To.9.p. 156. F.

Primò itaque, ſignum illud ab externo Sacramenti ritu diſtingui, patet ex eo maximè quòd ſit effectus Sacramenti; quòd animæ inhæreat etiam poſtquam fluxit actio ſacramentalis.

Sanctus Cyrillus præfatione in Catecheſes. *Magnum ſanè eſt*, inquit, *propoſitum hoc Baptiſma, captivitatis liberatio, peccatorum remiſſio, mors peccati, animę regeneratio, veſtimentum candidum, ſignaculum ſanctum & indelebile*. Enumerat hìc ſanctus Doctor effectus Baptiſmi, inter quos appellat *ſignaculnm, ſeu characterem indelebilem*: at de ipſo externo Sacramento id dici meritò non poteſt. Et Catecheſi 4. *Spiritus ſanctus*, inquit, *tempore Baptiſmatis animam obſignat*. Nimirum non tantùm per gratiam, ſed etiam per characterem. P.29.D.

Sanctus Epiphanius hæreſi 8. diſcrimen inter Circumciſionem & Baptiſmum aſſignat his verbis: *Illic præſcripta corporis Circumciſio eſt, quę in uſu tandiu fuit, quoad ingens eſt illa Circumciſio ſubſecuta, Baptiſmus videlicet, quo nos à peccatis præcidimur, & in Dei nomine ſignamur*. Duplicem hìc ſpiritualem effectum Baptiſmi diſtinguit, nempe circumciſionem à peccatis per gratiam, & obſignationem per characterem: obſignatio porrò illa ſpiritualis, eſt à Sacramento diſtincta, ſicut effectus à cauſa. To.1.p. 19.C.D.

Sanctus Joannes Damaſcenus Lib. 4. Orthod. fidei cap.9. *Nunc*, inquit, *Spiritus ſancti primitias per Baptiſmum accipimus, & regeneratio, alterius nobis vitę initium, & ſignaculum, & preſidium, & illuminatio efficitur*. Edit. nova T.1.p. 261. B.

Sanctus Ambroſius Lib. 1. de Spiritu ſancto cap.6. *Etſi*, ait, *ſpecie ſignemur in corpore, veritate tamen ſignamur in corde*. En duplex ſignum, exterius in Sacramento, & interius in charactere. Et Lib. de iis qui initiantur ſeu de Myſteriis cap. 7. *Repete*, inquit, *quia accepiſti ſignaculum ſpiritale*. T.2.p. 616. E. Ibid. p. 336. A.

Sanctus Auguſtinus ſæpius affirmat characterem imprimi, hærere, portari etiam à deſertoribus & apoſtatis; quæ loquendi ratio exteriori Sacramento adaptari non poteſt. Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 13. poſtquam

Digitized by Google

quam comparavit characterem baptiſmalem cum nota ſeu charactere quo milites notabantur, *An fortè*, inquit, *minùs hærent Sacramenta Christiana, quàm corporalis hæc nota?* Et Lib. 1. contra Creſconium grammaticum, eundem characterem inſigi, imprimi, affirmat: cenſet igitur eum eſſe quid diſtinctum à ſigno externo Sacramentali. (To 9. p. 45. C.)

Secundò, characterem, de quo Veteres, diſtinctum eſſe à gratia ſanctificante conſtat; quia affirmant eum amitti non poſſe, quòd gratiæ non convenit; in iis imprimi qui ficti accedunt ad Baptiſmum; in apoſtatis & deſertoribus permanere: unde inferunt, corrigendum quidem eſſe errorem deſertoris, ſed non iterandum Baptiſmum.

S. Auguſtinus Tract. 6. in Joan. *Tene quod accepiſti*, inquit, *non mutatur, ſed agnoſcitur: character eſt Regis mei, non ero ſacrilegus: corrigo deſertorem, non muto characterem*. Et Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 13. *An fortè*, inquit, *minùs herent Sacramenta Christiana, quàm corporalis hæc nota, cùm videamus nec apoſtatas carere Baptiſmate, quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur, & ideo amitti non poſſe judicatur?* Lib. denique 6. contra Donatiſtas cap. 1. *Satis eluxit*, inquit, *Paſtoribus Eccleſiæ Catholicæ toto Orbe diffuſæ, per quos poſtea plenarii Concilii auctoritate originalis conſuetudo firmata eſt; etiam ovem, quæ foris errabat, & Dominicum characterem à fallacibus deprædatoribus ſuis foris acceperat, venientem ad Christianæ unitatis ſalutem, ab errore corrigi, à captivitate liberari, à vulnere ſanari, characterem tamen Dominicum in ea agnoſci potius quàm improbari*. Idem repetit Epiſtola 185. aliàs 50. n. 43. ubi Donatiſtam inducit ſic loquentem: *Quare ergo me non baptiſas, ut abluas me à peccatis? Reſpondeo*, (Auguſtinus) *Quia non facio injuriam characteri Imperatoris, cùm errorem corrigo deſertoris*. (T. 3. par. 2. p. 337. D. — To. 9. p. 45. C. — Ib. p. 161. C. D. — To. 2. p. 660. B.)

Tertiò denique. Veteres affirmant characterem ita tenaciter animæ inhærere, ut nullatenus deleri poſſit, nec iterari debeant Sacramenta per quæ imprimitur, per illum nos conſignari & à cæteris diſtingui.

Sancti Chryſoſtomus & Epiphanius, hic hæreſi 8. ille Oratione 2. in Epiſtolam ad Epheſios docent, *nos in anima ſignari per Baptiſmum, quomodo Judei in corpore per circumciſionem ſignabantur*: Circumciſionis verò ſignum perpetuum erat. Hinc eſt quòd ſanctus Cyrillus præfatione in Catecheſes jam citata, ſignaculum Baptiſmatis indelebile appellat. Alii illum comparant vel cum regio charactere qui monetis imprimitur; vel cum nota qua milites ſuo Imperatori, & oves ſuo poſſeſſori aſſeruntur; vel cum ea conſecratione per quam res aliqua ab uſu prophano ad ſacrum & religioſum traducitur. Ita ferè ſanctus Auguſtinus Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 13. ubi ait Sacramentum Baptiſmi & Ordinis iterari idcirco non poſſe, quòd conſecratione quadam conferatur. *Utrumque*, inquit, *Sacramentum eſt, & quadam conſecratione utrumque homini datur, illud cùm baptiſatur, iſtud cùm ordinatur; ideoque in Catholica utrumque non licet iterari*, quod paulò poſt illuſtrat exemplis mox dictis. (Chryſo. p. 1041. — Epiph. l. 1. p. 19. — To. 9. p. 44. B.)

Sanctus Baſilius hom. 13. in ſanctum Baptiſma: *Agnoſcet te nemo*, inquit, *noſter ne ſis, an hoſtium, niſi myſticis ſignis neceſſitudinem affinitatemque oſtenderis, niſi ſignatum ſit ſuper te lumen vultus Domini. Quomodo vindicabit te Angelus? Quomodo eripiet ex hoſtibus, niſi agnoverit ſignaculum* (chara- (Ed. nova T. 2. p. 17. B)

cte-

racterem Baptiſmi?) *Quomodo dicturus es tu, Dei ſum, ſi notas ac inſignia non exhibeas? An ignoras Exterminatorem domos ſignatas præteriiſſe, in his verò quæ ſignatæ non erant, primogenita occidiſſe? Theſaurus non obſignatus diripi à furibus facilè poteſt: cui ſigno carenti tutò ſtruuntur inſidiæ.*

Traditionem hanc certam & conſtantem præ oculis habebat Concilium Trident. cùm ſeſſ. 7. Can. 9. ſic ſtatuit: *Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptiſmo, Confirmatione & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc eſt, ſignum quoddam ſpirituale & indelebile, unde ea iterari non poſſunt, anathema ſit.* *To. 14. Conc. p. 777.*

Ante Concilium Trid. jam an. 1439. Eugenius IV. in Decreto dixerat, *inter Sacramenta tria eſſe, Baptiſmum, Confirmationem & Ordinem, quæ characterem, id eſt, ſpirituale quoddam ſignum à cæteris diſtinctivum, imprimunt in anima indelebile, unde in eadem perſona non reiterantur.* *To. 13. Conc. p. 535. B.*

Ante Eugenium Innocentius III. de charactere per Baptiſmum impreſſo loquitur, velut de re trita & communi apud Theologos; quam, occaſione erroris Donatiſtarum, omnium primus clariùs & expreſſiùs expoſuit ſanctus Auguſtinus, & quam Synodus Tridentina apertè definivit. Id autem dumtaxat definivit & ad fidem pertinet, nempe, in tribus Sacramentis, Baptiſmo, Confirmatione & Ordine imprimi in anima characterem, hoc eſt, ſignum quoddam ſpirituale & indelebile, unde fit ut ea iterari non poſſint: cætera verò quæ naturam hujus characteris ſpectant, Theologis diſcutienda reliquit.

Quapropter Durandi & Scoti opinio ſuprà memorata diſtat ab errore Novatorum in duobus: primò, quia Novatores Confirmationem & Ordinem expungunt è numero Sacramentorum, non ita Auctores laudati. 2. quia Novatores characterem velut figmentum ab Innocentio III. excogitatum, explodunt ac rejiciunt; non ità Durandus & Scotus. Eorum igitur ſententia ab Eccleſia damnata non fuit, quæ, licèt non ita commodè, abſolutè tamen cum dogmate Catholico conciliari poteſt. Quamquam enim fingas characterem non eſſe aliquid abſolutum, ſed meram relationem, ſeu realem, ſeu rationis, dici nihilominus poteſt, quòd imprimatur in anima; quòd inhæreat & indelebilis ſit: tùm quia ex Sacramento reſultat reſpectus ille, ſeu deputatio ad res ſacras, quæ cùm nuſquam à Deo revocetur, perpetua dicitur & indelebilis: tùm quia quod morale dumtaxat eſt ac relativum, rectè nihilominus imprimi, & inhærere dicitur: ſic macula peccati dicitur imprimi, & hærere in anima poſtquam fluxit actus peccati, cùm tamen non videatur eſſe niſi peccatum moraliter perſeverans non revocatum nec dimiſſum. *Durandi & Scoti opinio differt ab errore Novatorum, & conciliari poteſt cum dogmate fidei.*

Inde eſt quòd Dominicus Soto fateatur opinionem Durandi cum moderamine aliquo intellectam, ſibi non diſplicere; & Alphonſus à Caſtro Lib. 4. adversùs hæreſes dicat, *characterem eſſe figuram; ac parum intereſſe ſive illa dicatur eſſe qualitas, ſive relatio.* *P. 246.*

Sanctus Thomas cæterique poſt ipſum Theologi, neceſſitatem & exiſtentiam characteris probant ex officiis illius, quæ ſunt 1. aptum reddere hominem ad cultum divinum, ſed ad res ſacras percipiendas, vel perficiendas. 2. eum Chriſto configurare, per poteſtatem ab ipſo tanquam ab æterno Sacerdote derivatam. 3. eum diſtinguere à cæteris. 4. efficere ut Sacramenta per quæ imprimitur, iterari non poſſint. Tria autem dumtaxat

ſunt

ſunt hujuſmodi, nempe Baptiſmus, Confirmatio & Ordo: *Quia*, inquit Eſtius in 4. diſt. 1. paragr. 20. tres dumtaxat ſunt characteres: *in Baptiſmo datur character civitatis ſeu familiæ Chriſti; in Confirmatione character militiæ Chriſtianæ; in Ordine verò character poteſtatis, ſeu miniſterii Eccleſiaſtici.*

To.24. 17. col. 2. B.

SECUNDA CONCLUSIO.

Character non eſt pura relatio rationis, non extrinſeca dumtaxat denominatio, nec relatio realis, ſed eſt aliquid reale abſolutum quod ad ſecundam ſpeciem qualitatis revocatur, atque in intellectu tamquam in ſuo immediato ſubjecto reſidet.

Prima pars probatur contra Durandum: Quia communi Eccleſiæ ac Theologorum uſu loquendi, character imprimi dicitur, hærere in anima, atque ſignum eſſe ſpirituale & indelebile: at hæc omnia nonniſi valdè impropriè & abuſivè dici poſſunt de relatione rationis ac merè extrinſeca denominatione: ea porrò Eccleſiæ reverentia debetur, ut quæ in Scholis propugnantur opiniones, rectè cohæreant cum proprietate verborum, quibus Eccleſia utitur.

Licèt igitur Durandi opinio fidei non adverſetur, quia tamen non ſatis accommodata eſt recepto loquendi modo Eccleſiæ, idcirco rejicienda.

Adde quòd ex quolibet Sacramento reſultat extrinſeca illa denominatio, in qua Durandus characterem reponit, neque tamen ſingula Sacramenta characterem imprimunt.

Secunda pars contra Scotum oſtenditur: Tùm quia accuratè ac philoſophicè loquendo, relatio per veram actionem non producitur, ſed reſultat ex fundamento & termino: at character dicitur produci, imprimi per Sacramenta. Tùm quia omnis relationis aſſignari debet aliquod fundamentum: at difficile eſt in opinione Scoti illud aſſignare. Quod enim differt? An gratia, dona, virtutes? at his etiam ſepoſitis character imprimitur & perſeverat. An ſola animæ ſubſtantia, vel aliqua ejus facultas? at Veteres Judæi cùm vera Sacramenta percipiebant, & animam, & facultates illas habebant, atque ad cultum Dei deputabantur; neque tamen aliquo interno charactere ſignabantur. An denique ipſa ſacramentalis actio; at jam diximus relationem verè non produci, ſed reſultare dumtaxat ex fundamento & termino; præſupponi igitur debet hujus actionis ſacramentalis terminus, priuſquam intelligatur reſultare illud relativum, quod character nuncupatur.

Tertia pars, nempe characterem eſſe aliquid reale poſitivum & abſolutum, ſeu qualitatem aliquam fixam & permanentem, ſequitur ex rejectis opinionibus Durandi & Scoti.

Triplex dumtaxat ſupereſſe hìc poteſt dubitatio. Prima, an ejuſcemodi ens abſolutum directè vel indirectè & reductivè ſit in cathegoria qualitatis. Secunda, ad quam ſpeciem qualitatis revocari debeat. Tertia, in quo ſubjecto immediatè reſideat, de quibus fusè diſputant Suares, Vaſques & alii Scholaſtici. Nos, qui ad graviora properamus, levi ac ſuſpenſa dumtaxat manu ea attingemus, reſpondendo

Ad primam: characterem non reductivè tantùm, ſed directè eſſe in cathego-

thegoria qualitatis. Ratio eſt quia docent communiter Philoſophi, aliquid in cathegoria qualitatis reponi directè, quando eodem modo recipitur in ſubjecto illudque afficit, quo ſolet qualitas creata & naturalis: atqui character eodem modo recipitur in anima eamque afficit, quo ſolent qualitates creatæ & naturales recipi & afficere ſubjectum in quo ſunt; quia nempe educitur è potentia animæ, ipſi inhæret, & per ipſum homo denominatur talis, id eſt, aptus ad Sacramenta activè vel paſſivè.

Ad ſecundam: veriſimilius eſſe characterem revocari ad ſecundam ſpeciem qualitatis, nempe potentiam. 1. quia non videtur revocari ad diſpoſitionem vel habitum. Ratio eſt quia diſpoſitio eſt facilè mobilis à ſubjecto, character verò firmus eſt ac indelebilis; habitus autem intendi poteſt vel remitti, & movet ad faciliùs dumtaxat agendum: at talis non eſt character. 2. revocari non poteſt ad tertiam vel quartam ſpeciem qualitatis, id eſt patibilem qualitatem aut paſſionem, formam aut figuram: quia ad illas qualitatis ſpecies ea dumtaxat accidentia revocari ſolent, quæ adhærent corpori; character autem ſignum eſt ſpiritale inhærens animæ: ſupereſt igitur ut revocetur ad potentiam. Et verò ea qualitas meritò potentia dicitur, quæ dat ſimpliciter poſſe agere vel pati: atqui talis eſt character per quem homo ad ſarra deputatur activè vel paſſivè, id eſt, ſuſcipienda, vel perficienda.

Ad tertiam denique reſpondemus, probabilius nobis videri characterem inmediatè reſidere in intellectu, non verò in ſubſtantia animæ, tanquam in ſubjecto proximo. Ratio eſt, quia character datur ad agendum vel recipiendum aliquid ſacri: atqui anima non agit nec patitur, niſi per ſuas facultates. Character autem non videtur eſſe in voluntate; quia voluntas illarum qualitatum ſubjectum videtur eſſe, à quibus homo bonus vel malus denominatur: at talis non eſt character, qui in malis eſt ſicuti in bonis. Præterea character ordinatur ad executionem cultus divini: cultus autem divinus quædam eſt fidei proteſtatio; igitur in eodem ſubjecto reſidet character in quo eſt fides; at illa eſt in intellectu.

Quæres 1. an de fide ſit characterem eſſe indelebilem.

Reſp. de fide eſſe, illum hac in vita deleri non poſſe; quia Concilium Trid. ait *eſſe ſignum indelebile*. An verò in altera vita ſit delendus, planè incertum eſt, cùm nihil ea de re pronuntiaverit Eccleſia: verbis tamen Concilii conformius videtur, illum delendum non fore, qui in beatis permanſurus eſt ad gloriam, in damnatis ad pœnam.

Quæres 2. utrum per Sacramenta vetera character imprimeretur.

Reſp. negativè: quia nulla auctoritate aut ſatis firma ratione id oſtendi poteſt.

Quæres 3. utrum character fuerit in Chriſto Domino.

Reſp. negativè: quia nullibi talis characteris in anima Chriſti impreſſi mentio fit; nec tali nota Salvator noſter indiguit, qui *eſt ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ Patris*. Hebr. 1. v. 3. *In quo inhabitat plenitudo divinitatis corporaliter*. Coloſſ. 2. v. 9. Et verò character qui per Sacramenta Chriſti in nobis imprimitur, eſt participatio quædam ac dimanatio Sacerdotii Chriſti; ergo in Chriſto æterno Sacerdote nullus fuit ejuſmodi character.

SOL-

Digitized by Google

SOLVUNTUR OBJECTIONES

Adverſùs præcedentes Concluſiones.

Objicies 1. contra primam Concluſionem. De charactere per aliqua Sacramenta impreſſo, nulla in Scripturis fit mentio, ut nos ipſi cum multis antiquis Scholaſticis non diffitemur: apud veteres autem SS. Patres & Theologos ante Innocentium III. hoc eſt, ſæculum decimum-tertium, de illo pariter altum eſt ſilentium: nihil de illo Magiſter Sententiarum, nihil Hugo Victorinus, licèt de Sacramentis ex profeſſo tractaverint. Magiſter enim L. 4. diſt. 4. agens de iis qui fictè ad Sacramentum accedunt, ait *eos Sacramentum, non verò rem Sacramenti percipere*; per rem verò Sacramenti, intelligit gratiam: neque diſtinguit duplicem effectum Sacramenti, ut nos jam diſtinguimus, gratiam ſcilicet & characterem. Eodem Libro diſt. 7. rationem reddit cur Confirmatio repeti non poſſit, nempe quia non debet Sacramento fieri injuria; fieret autem ſi repeteretur: quod enim per conſecrationem aliquam confertur, judice ſancto Auguſtino, iterari non poteſt: ſi verò characterem agnoviſſet Magiſter, procul dubio eum laudaſſet tanquam veram cauſam cur repeti non poſſit Confirmatio.

(Magiſter obiit anno 1164. Hugo anno 1140.)

Reſp. 1. ſilentium Scripturæ opponi hìc meritò non poſſe, cùm aliunde certa & conſtans eſt Eccleſiæ Traditio. 2. Falſum eſt veteres ſanctos Patres nihil de charactere ſuis in Scriptis ad nos tranſmiſiſſe: fidem faciunt quæ hìc laudata ſunt eorum teſtimonia. 3. Veteres Scholaſtici, ut diximus, non tam de exiſtentia characteris, quàm de natura ipſius, diſputant, ac de genere probationis unde certò poſſit demonſtrari illum per aliqua Sacramenta imprimi. 4. Magiſter Sententiarum characteris quidem nomine non utitur, at rem nomine ipſo ſignificatam agnovit. Lib. enim 4. diſt. 7. mox citata, docet Baptiſmum, Confirmationem & Ordinem iterari non poſſe, quia per quamdam conſecrationem conferuntur, quæ ratio ex ſancto Auguſtino deprompta eſt, ac characterem noſtrum ſubindicat.

(Obiit anno 1205.) Et verò Petrus Pictavienſis Lombardi diſcipulus, & in Cathedra Theologica Pariſienſi, quam annis prope quadraginta magno cum plauſu tenuit, ſucceſſor, primuſque Sententiarum Lombardi Commentator, in diſt. 24. diſtinctè de charactere impreſſo mentionem facit, ſicut & Guillelmus Pariſienſis Epiſcopus qui floruit an. 1240. cap. 3. de Baptiſmo, quos ſummo conſenſu cæteri Scholæ Magiſtri ſequuti ſunt.

Objicies 2. Veteres Eccleſiæ Doctores, imprimis verò ſanctus Auguſtinus, per characterem cujus aliquando meminerunt, intelligunt, vel exterius Sacramentum, vel internam gratiæ unctionem, vel externam denominationem; quemadmodum explicat Durandus antea memoratus. Hoc ſenſu S. Auguſtinus Sermone coram Emerito Donatiſta, ait fidem in nomine Trinitatis eſſe characterem quem Chriſtus militibus ſuis imprimi juſſit. (*To. 6. p. 619. C. D.*)

Reſp. nego ant. Ad ſanctum Auguſtinum, diſtinguo: per characterem imprimentem, ſeu cauſam characteris inſtrumentalem, intelligit ſanctus Auguſtinus Sacramentum exterius aut fidem Trinitatis, hoc eſt, invocationem ſolemnem Trinitatis quæ fit in Baptiſmo, concedo: per characterem impreſ-

ſum,

Digitized by Google

ſum, nego. Porrò citato loco loquitur Auguſtinus de charactere imprimente, nos autem hìc agimus de charactere impreſſo.

Inſtabis 1. Eodem in loco ſanctus Doctor aſſerit, quòd ſi Donatus in nomine ſuo baptiſaſſet, characterem impreſſiſſet: at talis character haud dubiè nihil internum fuiſſet ac ſpiritale.

Reſp. ſanctum Doctorem ex hypotheſi loqui, ut ſæpè fit inter diſputandum. Scilicet conſilium ipſi erat oſtendere, Sacramentum vim ſuam unicè à Chriſto trahere, atque validum & ratum illud eſſe, à quocunque Miniſtro, ritu legitimo & à Chriſto præſcripto conſecratum; quod oſtendit ex hypotheſi in qua ſupponeretur Donatus proprium ſuum Baptiſmum conferre, aitque Donatum eo in caſu characterem ſuum impreſſum in iis quos baptiſaret. Hypotheſim autem non probat nec admittit ſanctus Doctor, ſed ea facta rectè concludit quod volebat, nempe Sacramentum Chriſti non pendere à privata Miniſtri conditione, ſed à virtute Chriſti de quo dicitur, *Hic eſt qui baptiſat*.

Inſtabis 3. Ibidem ſanctus Doctor ait characterem exteriùs cognoſci, quod de ſigno ſpiritali & interno dici non poteſt, benè verò de exteriori Sacramento.

Reſp. diſt. ant. ait characterem exteriùs cognoſci in ſua cauſa, nempe viſibili Sacramento, concedo: in ſeipſo immediatè, nego.

Objicies 3. Vitioſus occurrit in noſtra ſententia circulus: namque idcirco probamus characterem imprimi per aliqua Sacramenta, quia hæc iterari non poſſunt; & probamus ea iterari non poſſe, quia characterem imprimunt.

Reſp. vitioſum non eſſe circulum, cùm probatio ex diverſo cauſæ genere deducitur; qua ratione effectus per cauſam, & cauſa per effectum aliquando probatur. Iterari non poſſe aliqua Sacramenta probamus ex charactere impreſſo, tanquam ex effectu Sacramenti; & viciſſim probamus characterem ab illis Sacramentis imprimi, tanquam ex cauſa.

Inſtabis. Ex eo quòd Sacramentum aliquod non poſſit iterari, malè infertur per illud characterem imprimi; namque Matrimonium iterari ſæpius cum eadem perſona non poteſt, nec tamen imprimit characterem.

Reſpond. Matrimonium ex ſe iterari poſſe cum diverſis perſonis, quod ſatis eſt ut characterem non imprimat. Cum eadem verò perſona repeti non poteſt, non quidem propter characterem quem imprimat, ſed propter vinculum quod diſſolvi non poteſt niſi ſola morte, ſi conſummatum fuerit; ſunt enim duo in carne una.

Objicies 4. Neceſſe non videtur recurrere ad characterem, ut explicetur cur Baptiſmus v. g. repeti non poſſit; in promptu quippe ſunt rationes aliæ. Prima, quia Baptiſmus eſt janua ſeu introitus ad Eccleſiam: ubi autem ſemel aperta eſt janua, neceſſe non videtur ut ſæpius aperiatur. Secunda, quia Baptiſmus deſtinatus eſt ad delendum originale peccatum, quod unicum eſt. Tertia, quia per Baptiſmum promittitur vita æterna, Dei autem promiſſio certa eſt.

Reſp. 1. nego ant. Etſi enim rationes illæ & cauſæ, quas Novatores exaggerant, quidquam momenti ac ponderis haberent, an idcirco excludenda ea quam ex charactere impreſſo Eccleſia repetit? minimè profectò. 2. Leves admodum & parum firmæ videntur adductæ cauſæ & rationes. Prima

quidem

quidem, quia janua Eccleſiæ quæ baptiſatis aperitur, iiſdem apoſtatis ac deſertoribus, ſi redire velint, rurſus aperienda eſt, non quidem per Baptiſmum, ſed per Pœnitentiam. Secunda, quia qui fictus accedit ad Baptiſmum, à labe peccati originalis non mundatur, & tamen non rebaptiſatur cùm reſipiſcit. Tertia, quia per Euchariſtiam promittitur quoque vita æterna, & tamen ſæpius percipi poteſt ac debet Euchariſtica Communio.

Objicies 5. Inutilis omnino videtur character, ut ſit nota diſtinctionis: Cui enim inſerviret? An Deo? at omnia per ſeipſum novit immediatè. An Beatis? at omnia vident in verbo. An homini? at videt tantùm ea quæ patent exteriùs.

Reſp. ad hoc maximè utilem eſſe characterem, quòd ſit nota ſeu ſignum quoddam fixum ac permanens, per quod homo Deo conſecratur, ac diſtinguitur à cæteris. Neque refert quòd abſque tali ſigno potuiſſet homo Deo conſecrari, à Deo & Beatis cognoſci, & ſecerni ab aliis: neque enim hìc diſputamus de eo quod fieri potuit, ſed de eo quod reverà à Deo factum eſt; neque hujuſce facti alia quærenda ratio, quàm voluntas facientis. Simili argumento probaret quis, ſuperflua eſſe Sacramenta ad ſanctificationem noſtram, quia potuit Deus alia via ſuam nobis communicare gratiam: voluit tamen eam per Sacramenta nobis communicare; ulterior autem ratio quærenda non eſt.

Objicies 6. Per omnia Sacramenta imprimi deberet character, non autem per tria dumtaxat, quia nempe per omnia Sacramenta homo deputatur ad cultum divinum.

Reſp. S. Th. 3. parte q. 63. art. 6. per ea tantùm Sacramenta characterem imprimi, per quæ homo deputatur *ad agendum aliquid vel recipiendum quod pertineat ad cultum Dei*. Atqui tria dumtaxat ſunt hujuſmodi Sacramenta. *Pœnitentia enim directè ad divinum cultum non ordinatur*, ait ibid. Angelicus Doctor: *per illam enim homo liberatur à peccato, non autem exhibetur ipſi aliquid de novo pertinens ad divinum cultum, ſed reſtituitur in ſtatum priſtinum. Pertinet autem*, pergit ſanctus Thomas, *aliquod Sacramentum ad divinum cultum tripliciter: uno modo, per modum ipſius actionis; alio modo per modum agentis; tertio modo per modum recipientis. Per modum quidem ipſius actionis pertinet ad cultum divinum Euchariſtia, in qua principaliter divinus cultus conſiſtit, in quantùm eſt Eccleſiæ ſacrificium; & per hoc idem Sacramentum non imprimitur homini Character, quia per hoc Sacramentum non ordinatur homo ad aliquid aliud ulteriùs agendum vel recipiendum in Sacramentis, cùm potius ſit finis & conſummatio omnium Sacramentorum*. Ita ſanctus Thomas.

Objectiones contra ſecundam Concluſionem.

Objicies 7. contra ſecundam Concluſionem.

Inter varias circa naturam characteris opiniones, ea cæteris præferenda videtur, quæ, ſalva fide, facilior eſt, ac clariùs exponit quæcunque ad characterem pertinent: atqui talis eſt opinio Durandi ſuprà memorata, quæ per ſolam externam Dei voluntatem ſeu deſtinationem nitidè exponit qua ratione homo per Sacramenta deputetur ad res ſacras percipiendas vel peragendas, abſque ulla ſuccreſcente in anima entitate ſeu qualitate, quæ ita obſcura eſt ut vix intelligi poſſit; quomodo Magiſtratus ad varia Officia deputatur, & pretium monetæ creſcit vel minuitur per ſolam Principis voluntatem, ſine ulla qualitate addita vel in Magiſtratu vel in moneta.

Reſp.

Digitized by Google

Reſp. prudenti & cauto Theologo ſufficere non debere, quòd opinio, quam amplectitur, ſit facilior & fidei non adverſetur, ſed prǽterea neceſſe eſſe, ut cum modo loquendi, ſeu proprietate verborum, quæ uſurpat Eccleſia, apertè conſentiat. Quamvis autem opinio Durandi cum fide conciliari poſſit, at utcunque ſit intellectu facilior, vel eo tamen ſolo nomine rejici debet, quòd videatur aliena à communi uſu loquendi Eccleſiæ & Theologorum, ubi de charactere verba faciunt. Ajunt enim characterem eſſe ſignum ſpiritale animæ impreſſum, inhærens & indelebile: an verò propriè id dici poteſt de externa quadam denominatione & deſtinatione hominis ad res ſacras ſive perficiendas ſive recipiendas? minimè profectò. Hic ergo loquendi modus denotat aliquid abſolutum & internum, ſeu qualitatem animæ inhærentem: neque adducta exempla quidquam hìc juvant Durandum. Princeps enim cùm Magiſtratum ad aliqua Officia delegat, nihil in eo ponit, nec aptum eum facit, ſed ſupponit: Deus è contra qui in animam ipſam hominis illabitur, quem amat ſuo amore dignum facit per infuſionem gratiæ; & quem pariter ad cultum ſuum certa ratione conſecrat, per internam aliquam qualitatem ipſum diſponit ac deſtinat. Neque verò refert quòd difficile ſit qualitatem illam explicare. Quaſi iſtud à Theologis exigi meritò poſſet, ut res Theologicas, omni prorſus deterſa obſcuritate, planas& faciles omnibus redderent.

Objicies ultimò. Character eſt ſignum: omne autem ſignum relativum eſt ad rem quam ſignificat; ergo character eſt relatio quædam realis, ut contendit Scotus.

Reſp. in omni ſigno, præter illam ad rem ſignificatam relationem, eſſe aliquid reale & abſolutum. V. gr. in charactere quo notatur ovis vel miles, præter illum reſpectum quem habet ad poſſeſſorem& ducem, eſt aliquid reale abſolutum: pariter igitur in charactere per Sacramenta impreſſo, præter ordinem quem dicit ad cultum Dei, aliquid eſt abſolutum & reale in anima inhærens, quod ſolet appellari qualitas: quemadmodum gratia ſanctificans, præter reſpectum quem habet ad Dei amorem & benevolentiam, aliquid in ſe reale ac poſitivum importat.

QUÆSTIO QUINTA.

De auctore ſeu inſtitutore Sacramentorum.

DE duobus hìc controverſia movetur. Primò, an Chriſtus Dominus omnia & ſingula Sacramenta inſtituerit, & quomodo; an immediatè & per ſeipſum, an mediatè per Apoſtolos. Secundò, an auctoritas inſtituendi Sacramenta poſſit hominibus communicari.

ARTICULUS PRIMUS.

An Chriſtus Dominus omnia & ſingula novæ Legis Sacramenta inſtituerit, & quomodo; an per ſeipſum immediatè, an mediatè per Apoſtolos?

SI quis hìc Novatorum error eſt, non tam circa inſtitutionem, quàm circa numerum Sacramentorum verſatur. Agnoſcunt enim illi, Sacramenta à ſolo Chriſto immediatè inſtitui potuiſſe; nec alio prætextu duo tantùm admittunt, Baptiſmum nempe & Euchariſtiam, quàm quòd ea duo Chriſtus per ſeipſum immediatè inſtituiſſe legatur, cætera verò Apoſtolis vel Eccleſiæ ſuam debeant originem.

Orthodoxi Theologi conſentiunt quidem omnes, Baptiſmum & Euchariſtiam immediatè à Chriſto fuiſſe inſtituta: conſentiunt pariter Chriſtum mediatè ſaltem omnium & ſingulorum Sacramentorum auctorem eſſe ac parentem; de duobus tantùm diſputant, nempe an Chriſtus omnia immediatè inſtituerit, & an iſtud certa fide Catholica ſit definitum.

Ex veteribus Scholaſticis aliqui exiſtimarunt, Apoſtolos, pro conceſſa ſibi à Chriſto poteſtate, nonnulla inſtituiſſe Sacramenta, præſertim verò Confirmationem & Unctionem extremam. Ita Magiſter Sentent. Hugo Victorinus & S. Bonaventura. Quin Alexander Alenſis parte 4. Summæ qu. 24. membro 1. longè poſt Apoſtolorum tempora Sacramentum Confirmationis in Concilio Meldenſi circa annum Chriſti 845. inſtitutum fuiſſe fabulatur, cujus certè improbanda omnino eſt ſententia. *Etſi enim ferenda ſit,* ait Eſtius in 4. diſt. 1. parag. 16. *eorum opinio qui alicujus Sacramenti inſtitutionem Apoſtolis adſcribunt, minimè tamen eis aſſentiendum, qui poſt Apoſtolorum tempora putant aliquod eorum fuiſſe inſtitutum; quandoquidem commiſſio verbis facta non ultra Apoſtolos extendere ſe potuerit: alioquin enim & hodie poſſet aliquid in Sacramentis Eccleſia mutare, vel inſtituere.* Hæc Eſtius.

Lib. 4. ſent. diſ. 23 Hugo Vict. L. 2. de Sacramentis cap. 2.

In L. 4. Sent. ad diſt. 17. art. 1. q. 3.

To. 2. p. 15. col. 1. C. D.

Qui in ea verſantur ſententia, haud dubiè perſuaſum non habent de fide eſſe, Chriſtum Dominum per ſeipſum & immediatè ſingula Sacramenta inſtituiſſe.

Alii è contra exiſtimant iſtud ad fidem pertinere, atque à Concilio Trid. ſeſſ. 7. Can. 1. definitum fuiſſe; oppoſitamque ſententiam velut erroneam traducere non dubitant. Ita Bellarminus Lib. 1. de Sacramentis cap. 23. Vaſques in 3. partem ad qu. 64. art. 4. diſput. 135. cap. 1. Becanus de Sacramentis in communi cap. 5. & Iſambertus in 3. partem ad q. 64. diſp. 1.

art. 1.

Digitized by Google

art. 1. Et art. 2. non alia ratione veteres Scholaſticos aliter ſentientes excuſat, quam quòd Scripta ſua Judicio Eccleſiæ ſubjecerint.

Alii denique mediam quamdam tenentes ſententiam, contendunt revera quidem Chriſtum Dominum immediatè per ſeipſum omnia & ſingula Sacramenta inſtituiſſe; at iſtud eſſe de fide, pronuntiare non audent. Ita Dominicus Soto in 4. diſt. 1. qu. 5. art. 2. concluſione 3. Eſtius in 4. diſt. 1. paragr. 16. Suares quoque ſcribens in 3. partem S. Thomæ ad qu. 64. art. 4. diſput. 12. ſectione 1. quamquam aſſerat dubitari vix poſſe quin hæc ſit mens Concilii Trident. attamen apertè ad fidem eam pertinere non affirmat. His præmiſſis ſit.

CONCLUSIO.

Chriſtum Dominum omnia & ſingula Legis novæ Sacramenta immediatè & per ſeipſum inſtituiſſe, certa quidem eſt ac vera ſententia, non tamen de fide.

Prima Concluſionis pars:

Probatur 1. ex Scripturis triplici argumento. I. Quia nullum eſt ex ſeptem Sacramentis cujus aperta non fiat in Scripturis mentio, ac proinde cujus immediata inſtitutio ad Chriſtum non videatur referri debere. De Baptiſmo mentio fit Matth. 28. v. 19. de Confirmatione, Act. 8. v. 15. de Euchariſtia, Matth. 26. v. 26. de Pœnitentia, Joan. 20. v. 23. de Unctione extrema, Jacobi 5. v. 14. de Ordine, Act. 6. ver. 6. de Matrimonio, Epheſ. 5. v. 31. II. Apoſtoli declarant ſe dumtaxat Miniſtros ac diſpenſatores eſſe, non auctores myſteriorum Dei. 1. Corinth. 4. v. 1. *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.* Et cap. 3. v. 5. jam dixerat Apoſtolus: *Quid eſt Apollo? quid verò Paulus? miniſter ejus cui credidiſtis.* III. denique teſtatur S. Lucas, Chriſtum poſtquam à mortuis ſuſcitatus eſt, per dies quadraginta cum Diſcipulis converſatum, & de Regno Dei collocutum fuiſſe; quo certè temporis ſpatio Apoſtolos ſuos informabat, eaque omnia, quæ ad ritus Sacramentorum pertinent, ipſis exponebat. Ita ſanctus Leo Serm. 1. de Aſcenſione Domini. *Hi dies*, inquit, *qui inter Reſurrectionem Domini Aſcenſionemque fluxerunt, non otioſo tranſiere decurſu; ſed magna in his confirmata Sacramenta, magna ſunt revelata myſteria.* To. 1. p. 312. Quamquam verò concederemus Novatoribus, nonnullorum Sacramentorum inſtitutionem clarè ac diſtinctè in ſacris Litteris non exprimi, an non Apoſtolica Traditio ſufficeret iis omnibus retinendis, quæ Eccleſia ab Apoſtolis edocta conſtanter retinuit? *Quod enim*, ait S. Auguſtinus Lib. 4. de Baptiſmo cap. 24. *univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur.* To. 9. p. 140. C. D. Apoſtoli autem à Chriſto, Chriſtus à Deo, quod nobis traditum eſt, accepere, ait Tertullianus.

Probatur 2. ex ſanctis Patribus, Ambroſio præſertim & Auguſtino.

S. Ambroſius Lib. 4. de Sacramentis cap. 4. *Auctor Sacramentorum*, inquit, *quis eſt, niſi Dominus Jeſus?* To. 2. p. 368. B.

S. Auguſtinus Lib. 3. de Doctrina Chriſtiana cap. 9. agens de Sacramentis novæ Legis, *Quædam pauca*, inquit, *pro multis, eademque factu facillima,* Tom. 3. part. 1. p. 49. B.

& intellectu auguſtiſſima, & obſervatione caſtiſſima, ipſe Dominus, & Apoſtolica tradidit diſciplina.

To.2. p. 124. A. Et Epiſtola 54. aliàs 118. *Tenere te volo* (alloquitur Januarium) *Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .... leni jugo ſuo nos ſubdidiſſe, & ſarcinæ levi: unde Sacramentis numero pauciſſimis, obſervatione facillimis, ſignificatione præſtantiſſimis ſocietatem novi populi colligavit. Sicuti eſt Baptiſmus Trinitatis nomine conſecratus; communicatio corporis & ſanguinis ipſius, & ſi quid aliud in Scripturis Canonicis commendatur... Illa autem quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum Orbe ſervantur, datur intelligi vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis Conciliis, quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima auctoritas, commendata atque ſtatuta retineri, ſicuti quòd Domini Paſſio & Reſurrectio &c. anniverſaria ſolemnitate celebrentur.* Diſtinguit eò loci S. Doctor Sacramenta à cæteris ritibus in eo maximè, quòd iſti vel ab Apoſtolis, vel ab Eccleſia inſtituti fuerint; illa verò à Chriſto Domino, immediatè ſcilicet: aliàs ab Eccleſia inſtituta fuiſſe dici poſſent quamquam precaria auctoritate, id eſt, à Chriſto Sponſo ſuo accepta.

To. 14. Conc. p. 776. D. Probatur 3. auctoritate Concilii Trid. ſeſſ. 7. Can. 1. *Si quis dixerit Sacramenta novæ Legis non fuiſſe omnia à Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta .... anathema ſit.* Etſi autem Synodus non dicat, *immediatè inſtituta*; atque propter hanc cauſam Concluſio noſtra ſtatuat id de fide non eſſe, nihilominus videtur hæc eſſe mens Concilii, fundata in communi uſu loquendi: ea enim quis inſtituere dicitur, quæ per ſe ac immediatè inſtituit.

Ibid. p. 816. A. Ibid. p. 855. A. Ibid. p. 862. B. Ibid. p. 822. B. Seſſione 14. cap. 1. de Pœnitentia, eadem Synodus docet, tunc præcipuè à Chriſto Domino inſtitutam, cùm *à mortuis excitatus inſufflavit in Diſcipulos ſuos dicens: Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis.* Et ſeſſ. 22. cap. 1. docet pariter, *Chriſtum Dominum in ultima Cœna Apoſtolos Sacerdotes inſtituiſſe.* Et ſeſſ. 23. cap. 1. *Sacrificium & Sacerdotium Dei ordinatione conjunctum eſſe*, atque ut Sacrificium ſic & Sacerdotium ex Domini inſtitutione Eccleſiam accepiſſe. De Unctione extrema ſeſſ. 14. cap. 1. ait, *inſtitutam eſſe ſacram hanc Unctionem infirmorum, tanquam verè & propriè Sacramentum novi Teſtamenti, à Chriſto Domino noſtro apud Marcum quidem inſinuatum, per Jacobum autem Apoſtolum ac Domini fratrem, Fidelibus commendatum ac promulgatum.* Denique ſeſſ. 21. cap. 2. docet id

Ibid. p. 846. D. eſſe diſcriminis inter Sacramenta, & ſacramentalia ſeu ritus & cæremonias Sacramentorum, quòd Eccleſia nihil poſſit in ſubſtantiam Sacramentorum, ſicut poteſt in ritus & cæremonias. En verba: *Declarat ſancta Synodus, hanc poteſtatem perpetuò in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione, ſalva illorum ſubſtantia, ea ſtatueret vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi magis expedire judicaret.* Porrò ſi Eccleſia accepiſſet à Chriſto poteſtatem inſtituendi Sacramenta, poſſet haud dubiè eorum materiam & formam pro data opportunitate mutare, addendo vel detrahendo: atqui tamen declarat Synodus, quacunque interveniente in ritu mutatione, ſalvam ſemper remanere Sacramenti ſubſtantiam. Quid ita? quia quæ ſunt juris divini à Chriſto Domino præfixa & determinata, non poſſunt ab Eccleſia mutari; ergo omnia & ſingula Legis novæ Sacramenta ſunt à Chriſto Domino immediatè inſtituta.

Non eſt de fide Chriſtũ Secunda pars Concluſionis probatur: quia nullum ſatis firmum ex auctoritate momentum habemus, quo teneamur fide divina credere, Chriſtum Domi-

Digitized by Google

Dominum omnia & ſingula Legis novæ Sacramenta immediatè per ſe ipſum inſtituiſſe. Non ex verbo Dei ſeu ſcripto ſeu tradito, ex quo inferimus quidem Chriſtum Dominum Sacramentorum auctorem eſſe; at immediatum eſſe auctorem nullibi legimus. Non ex definitione Eccleſiæ: Canon enim Tridentinus mox citatus errorem dumtaxat Novatorum perſtringit, qui è ſeptenario Sacramentorum numero quinque hoc prætextu expungunt, quòd non ſint à Chriſto Domino inſtituta; adversùs quos Synodus ſtatuit, omnia Sacramenta quæ Catholica Eccleſia agnoſcit, fuiſſe à Chriſto Domino inſtituta: an verò mediatè vel immediatè, non determinat Synodus; atque conſultò pro ſua ſapientia ab hac particula, *immediatè*, abſtinuit, quòd ſciret rem eſſe inter Scholaſticos hinc & inde agitatam. Quapropter non videtur nobis Bellarminus Lib. 1. de Sacramentis cap. 23. ſcopum attigiſſe, cùm ſcripſit inutilem futurum eum Canonem, niſi mens Concilii fuiſſet ſtatuere, Chriſtum immediatè per ſe ipſum omnia Sacramenta inſtituiſſe; *Cùm nemo*, inquit, *unquam dubitaverit quin ſaltem mediatè Sacramenta à Deo ſint inſtituta*. Nemo quidem Catholicus dubitavit; at ipſi negabant Novatores, & contendebant vera non eſſe Sacramenta, niſi quæ Chriſtus immediatè inſtituit.

Dominum immediatè per ſe ipſum omnia Sacramenta inſtituiſſe.

To. 3. p. 41. F.

Probatur 2. Quia, ſalva fide, in Scholis liberè diſputatur hæc præſens noſtra Concluſio. Multi præterea etiamnum docet, Chriſtum Dominum in genere dumtaxat aliquorum Sacramentorum materiam & formam deſignaſſe, atque ſpecialem earum determinationem Eccleſiæ ſuæ arbitrio permiſiſſe: quæ profectò ſententia in iſtam ferè incidit, nempe Chriſtum non immediatè omnia Sacramenta inſtituiſſe, ſed aliqua mediatè tantùm; qui enim poteſtatem habet determinandi materiam & formam Sacramenti alicujus, ille cenſetur habere acceptam à Chriſto Domino auctoritatem inſtituendi Sacramenti. Quamquam non ignoramus conſecutionem hanc ab aliquibus Theologis, Iſamberto imprimis, negari; exiſtimat enim ille, ſimul & Chriſtum immediatè omnia Sacramenta inſtituiſſe, ac Apoſtolis & Eccleſiæ dediſſe poteſtatem in ſpecie determinandi materiam & formam Sacramenti, quas ipſe in genere dumtaxat aſſignavit.

Probatur denique teſtimonio duorum (ut cæteros omittamus) graviſſimorum Theologorum, Dominici Soto, & Guillelmi Eſtii.

Dominicus Soto in 4. diſt. 1. qu. 5. articulo 2. concluſione 3. *Non uſque adeo conſtat*, inquit, *hæreticum eſſe negare Sacramenta Confirmationis & Extremæ unctionis fuiſſe ore Chriſti proprio inſtituta*. Et concluſione 4. *Eſſet tamen*, pergit, *temerarium negare omnia Sacramenta à Chriſto inſtituta*.

Dominicus Soto.

Eſtius in 4. diſt. 1. paragr. 16., *Cùm*, inquit, *non ſit à Synodo definitum Sacramenta novæ Legis omnia immediatè à Chriſto inſtituta eſſe, diſputatur adhuc inter Catholicos, utrum omnia ſeptem Chriſtus immediatè & per ſe ipſum inſtituerit, an verò quorumdam inſtituendorum miniſterium Apoſtolis vel Eccleſiæ commiſerit. Dubitandi enim cauſa videtur, quòd in Scriptura nuſquam legimus ubi Confirmationis & extremæ Unctionis Sacramenta Chriſtus inſtituerit, ſed utrumque Apoſtoli poteſtate ſibi à Chriſto commiſſa videantur Eccleſia tradidiſſe Act. 8. & Jacobi 5. Multòque minùs exiſtimant Ordinem Diaconatus & Subdiaconatus, & quatuor minores Ordines immediatè à Chriſto fuiſſe inſtitutos, præſertim quoad ſingulorum materiam & formam, quarum determinationem, alterationem, atque mutationem volunt Apoſtolis, imò & poſteriori*

Eſtius. To. 2. p. 14. col. 1. D.

Digitized by Google

riori Eccleſiæ, prout Fidelium ſaluti expedire judicarent, fuiſſe concreditam. De hac verò ſententia ſic ibidem judicat gravis Theologus: *Hæc opinio*, inquit, *ut aliquid probabilitatis habeat, majori tamen probabilitate diverſæ ſententiæ ſuperatur*. Probabilem dicit, non ex fide certam ſententiam.

Ib. col. 2. B.

ARTICULUS II.

An auctoritas inſtituendi Sacramenta poſſit hominibus communicari.

Triplex auctoritas. Primaria ſeu poteſtatis, excellentiæ, & puri miniſterii.

TRiplex à Theologis diſtinguitur in Sacramentis auctoritas: una primaria & independens, quæ dicitur poteſtas auctoritatis; altera excellentiæ ſeu miniſterii principalis, quæ Chriſto competit ratione humanitatis, quæ inſtrumentum eſt divinitatis hypoſtaticè conjunctum; tertia denique infima, quæ dicitur poteſtas puri miniſterii, qualis Sacerdotibus data eſt.

Auctoritas excellentiæ quæ Chriſto propria eſt, fundatur in unione hypoſtatica, atque hæc quatuor includit: 1. quòd meritum Chriſti operetur in Sacramentis, ac primam de condigno gratiam mereatur. 2. quòd ad invocationem ejus nominis Sacramenta celebrentur. 3. quòd ipſe ea inſtituere potuerit, ac revera inſtituerit. 4. quòd effectum Sacramentorum etiam ſolo nutu & imperio voluntatis abſque Sacramento conferre poſſit. Ita S. Thomas 3. parte q. 64. art. 3.

Duo porrò neceſſaria ſunt ut aliquod inſtitui poſſit Sacramentum: primum, ut aſſignetur ſignum aliquod exterius conveniens; alterum, ut huic ſigno annexa ſit virtus & efficacia conferendi gratiam ſanctificantem.

Scotus in 4. diſt. 1. q. 3. Gabriel in eandem diſt. q. 2. articulo 3. dubio 2. Vaſques in 3. partem qu. 64. articulo 4. diſput. 135. cap. 2. docent poſſe quidem alicui creaturæ communicari facultatem aſſignandi & determinandi ſignum exterius ſacramentale; at negant poſſe ipſi ab homine certò aſſignari vim conferendi gratiam. Alii cum Dominico Soto in 4. diſt. 1. qu. 5. articulo 2. è contrà ſentiunt, auctoritatem excellentiæ quæ in Chriſto fuit, poſſe puris hominibus communicari, non quidem adæquatè quantùm ad omnes effectus, ſatisfactionem ſcilicet infiniti pretii, ac meritum de condigno primæ gratiæ ſanctificantis; ſed inadæquatè, quantùm ad inſtitutionem ſigni cui certò annexa & alligata ſit efficax gratiæ collatio.

CONCLUSIO.

Poteſtas auctoritatis primaria & independens inſtituendi Sacramenta, nulli puræ creaturæ communicari poteſt. Ea verò quæ dicitur excellentiæ, & humanitati Chriſti tanquam inſtrumento divinitati conjuncto conceſſa fuit, adæquatè quantùm ad omnes effectus communicari non poteſt, ſed inadæquatè dumtaxat.

Probatur prima pars: Quia illa poteſtas primaria & independens ſolius Dei propria eſt, nec ulli creaturæ, quæ eſſentialiter eſt ens dependens, poteſt communicari.

Secunda pars oſtenditur: Quia poteſtas excellentiæ in Chriſto adæquatè ſum-

Digitized by Google

ſumpta, fundatur in unione hypoſtatica, præſupponit ſatisfactionem infiniti pretii, per quem etiam de condigno Chriſtus primam ſanctificantem gratiam nobis meruit: at hujuſmodi poteſtas nulli puræ creaturæ poteſt communicari, ut per ſe manifeſtum eſt.

Tertia denique pars probatur auctoritate ſancti Auguſtini Tract. 5. in Joan. n. 7. ubi ſic loquitur: *Potuit Dominus noſter Jeſus Chriſtus, ſi vellet, dare poteſtatem alicui ſervo, ut daret Baptiſmum ſuum tanquam vice ſua, & transferre à ſe baptiſandi poteſtatem, & conſtituere in aliquo ſervo ſuo, & tantam vim dare Baptiſmo tranſlato in ſervum, quantam vim haberet Baptiſmus datus à Domino. Hoc noluit ideo, ut in illo ſpes eſſet baptiſatorum, à quo ſe baptiſatos agnoſcerent. Noluit ergo ſervum ponere ſpem in ſervo.* Et paulò poſt: *Intendite: Potuit hanc poteſtatem ſervis dare, ſed noluit. Si enim daret hanc poteſtatem ſervis, id eſt, ut & ipſorum eſſet, quod Domini erat, tot eſſent Baptiſmata, quot eſſent ſervi.* Hactenus ſanctus Auguſtinus. S. Aug. *Tom. 3. part. 2.* p. 323. A. *Ibid.* B.

Ratio eſt, quia nulla videtur eſſe implicantia & contradictio aut ex parte Dei, aut ex parte hominis, aut ex parte Sacramenti, quòd, Deo ita concedente, non tantùm poſſit homo inſtituere ſignum exterius, ſed etiam ipſi annectere vim producendi gratiam: ſemper enim ea in hypotheſi ſalva eſſet dependentia illius hominis à Deo; neque de condigno, ſed tantùm de congruo ex libera & gratuita Dei acceptatione primam ſanctificantem gratiam nobis mereretur. Verùm in quæſtionibus hujuſmodi de re poſſibili, plùs æquo immorandum nobis non eſt.

QUÆSTIO SEXTA.

De Miniſtro Sacramentorum.

DUo hic expendemus. Primum, an Miniſter Sacramentorum activè concurrat tanquam cauſa inſtrumentalis ad gratiam ſacramentalem. Secundum, an ſolus & quilibet homo ſit Miniſter Sacramentorum.

ARTICULUS PRIMUS.

An Miniſter Sacramentorum activè concurrat ad gratiam ſanctificantem.

QUæſtio non eſt, an Miniſter propria ſua virtute interiorem attingat gratiam; certum enim eſt ſolum Deum primaria ſua auctoritate in nobis interiùs operari: ſed quæſtio eſt, utrum Miniſter tanquam cauſa efficiens inſtrumentalis ſimul cum Sacramento non tantùm remotè, ſed etiam proximè concurrat ad gratiam ſacramentalem.

CONCLUSIO.

Miniſter Sacramentorum tanquam vera, inſtrumentalis & materialis cauſa ſimul cum Sacramento proximè & activè concurrit ad gratiam ſacramentalem.

Probatur: Quia in Sacramento Pœnitentiæ v. g. Miniſter verè abſolvit à

Digitized by Google

peccatis. *Accipite Spiritum ſanctum*, ait Chriſtus Joan. 20. v. 28. *quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. Ita ſtatuit Concilium Tridentinum ſeſſione 14. cap. 6. & Can. 3. & 10. In Sacramento pariter Ordinationis, Epiſcopus per manus impoſitionem gratiam impertitur. 2. ad Timoth. 1. v. 6. *Admoneo te*, ait Apoſtolus, *ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.*

Idem de cæteris Sacramentis quæ Miniſter diſpenſat, judicandum.

Ratio eſt, ait S. Thomas 3. parte q. 64. articulo 1. in corpore, quia *eadem eſt ratio Miniſtri & inſtrumenti*, ſeu Sacramenti; *utriuſque enim actio exteriùs exhibetur: & ſortitur effectum interiorem ex virtute principalis agentis nempe Dei*. Atqui Sacramenta ſunt cauſæ efficaces ſeu effectrices gratiæ ſanctificantis, ergo & eorum Miniſtri.

Dices 1. Sacramentum Euchariſtiæ gratiam communicat cùm jam penitus effluxit actio Miniſtri per quam conſecratur: quomodo igitur poteſt Miniſter ad illam gratiam activè & proximè concurrere?

Reſp. eo in Sacramento Miniſtrum nonniſi remotè ad effectum ſpiritualem concurrere, quia nempe peculiare eſt Euchariſtiæ, ut non in uſu, ſed in re permanenti conſiſtat. Unde ſpecies conſecratæ quæ corpus Chriſti verè ac realiter ſub ſe continent, per uſum & ſumptionem gratiam conferunt diu poſt elapſam Miniſtri actionem: in aliis verò Sacramentis quæ in actione poſita ſunt, Miniſter & Sacramentum unam & eandem habent actionem inſtrumentalem.

Dices 2. SS. Patres vulgò aſſerunt Miniſtros Sacramentorum linguam & manus dumtaxat præbere, Deum autem interiùs mundare, ſanctificare &c.

Reſp. non aliud velle SS. Doctores, niſi quòd Miniſtri non ſint cauſæ primariæ ſanctificationis, ſed miniſteriales dumtaxat, ac certis adſtrictæ legibus. *Quid igitur eſt Apollo? quid verò Paulus?* ait Apoſtolus 1. Corinth. 3. ver. 4. *Miniſtri ejus cui credidiſtis, & unicuique ſicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit; ſed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus.*

ARTICULUS II.

An ſolus & quilibet homo ſit Miniſter Sacramentorum.

COmmunis eſt omnium ſententia, ſolum hominem, eumque viatorem, idonem eſſe poſſe Sacramentorum Miniſtrum; an verò Angeli ad hocce miniſterium delegari poſſint, anxiè diſputant ex noſtris non pauci. Verùm, ut jam diximus, in quæſtionibus hujuſmodi de re poſſibili, quæ rem noſtram Catholicam multùm non juvant, inhærendum non æſtimamus.

Lutherus cum ſuis diſtinguit inter poteſtatem & uſum miniſterii. Uſum quidem ſeu functiones ſacri miniſterii nullum arrogare ſibi debere contendit, niſi qui legitimè vocatus fuerit: poteſtatem verò ipſam miniſtrandi cuilibet homini Chriſtiano per Baptiſmum inditam agnoſcit. *Sacerdos*, ait in Libro ad Pragenſes de inſtituendis Miniſtris Eccleſiæ, quem dedit anno 1523. *in novo præſertim Teſtamento non fit, ſed naſcitur; non ordinatur, ſed* creatur.

Digitized by Google

creatur. Naſcitur autem in Baptiſmo, ſuntque prorſus omnes Chriſtiani Sacerdotes. Et inter Propoſitiones quas Leo X. damnavit, hæc erat, *Ubi non eſt Sacerdos, æquè poteſt quilibet Chriſtianus (Sacramenta adminiſtrare) etiamſi mulier aut puer eſſet.* To. 14. Conc. p. 391. E.

Calvinus in Antidoto Concilii Tridentini ad Canonem 10. ſeſſ. 7. ita rigidè ac ſeverè tuetur eos tantùm qui legitimè vocati ſunt facultatem habere miniſtrandi Sacramenta, ut nequidem urgente neceſſitate concedat laicis, præſertim verò fœminis, ut conferant Baptiſmum. Opuſc. p. 736.

Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopus Epiſtola ad ſanctum Cyprianum 75. dubitat de veritate Baptiſmi collati à muliere dæmonibus obſeſſa. Catholici omnes, excepto Baptiſmo in caſu neceſſitatis, docent eum ſolum idoneum eſſe Miniſtrum Sacramentorum, qui per legitimam Ordinationem, non tantùm uſum, ſed & poteſtatem ipſam accepit ea conficiendi.

PRIMA CONCLUSIO.

Solus homo viator idoneus eſſe poteſt Miniſter Sacramentorum.

Probatur ex Scripturis, quæ non aliis quàm hominibus, iiſque viatoribus, datam eſſe à Chriſto facultatem adminiſtrandi Sacramenta, teſtantur. Solis hominibus dixit Chriſtus Matth. 28. v. 19. *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii & Spiritus ſancti*. Solis hominibus Lucæ 22. v. 19. dixit; *Hoc facite in meam commemorationem*. Solis hominibus Joan. 20. v. 23. dixit: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. Apoſtolus non alios quàm homines deſignabat 1. Corinth. 4. v. 1. his verbis: *Sic nos exiſtimet homo ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*. Et 2. Corinth. 3. v. 6. *Qui nos idoneos Miniſtros novi teſtamenti fecit*. Denique Hebr. 5. v. 1. *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in his quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis: qui condolere poſſit iis qui ignorant & errant; quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate, & propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſe ipſo offerre pro peccatis*. Hæc porrò omnia nonniſi in hominem viatorem peccatis & infirmitatibus obnoxium cadere poſſunt.

Superfluum omnino videtur in re tam facili & obvia teſtes appellare SS. Patres. Unus ſufficiat ſanctus Chryſoſtomus Lib. 3. de Sacerdotio. *Qui terram incolunt*, inquit, *in eaque commorantur, ad ea quæ in Cœlis ſunt diſpenſanda commiſſi ſunt, poteſtatemque acceperunt, quam neque Angelis, neque Archangelis dedit Deus. Neque enim illis dictum eſt, Quæcumque ligaveritis in terra &c.* To. 1. p. 383. B. C.

Quid ergo, inquies, dicendum foret, ſi Angelus, aſſumpto corpore viſibili, Sacramenta miniſtraret, ſicut aliquando contigiſſe nonnullis proditum legimus Hiſtoriis?

Reſp. Si certò illud conſtaret, dicendum foret haud dubiè, voluiſſe Deum ſigno aliquo ſenſibili extra legem ordinariam, gratiam ſuam alicui concedere. Verùm eo in caſu non videretur ſignum illud hoc ipſum eſſe Sacramentum quod Chriſtus in nova Lege inſtituit, ſed alterius eſſet conditionis, defectu

ſcilicet

Digitized by Google

ſcilicet Miniſtri ſeu cauſæ conficientis Sacramentum. Quemadmodum ſi jam Deo placeret noxam originalem non per aquam alicui remittere, ſed per aliud quoddam ſenſibile ſignum, non diceretur remiſſum peccatum per Sacramentum quod Chriſtus in hunc finem inſtituit. Quæ porrò referuntur hiſtoriæ, ſeu exempla Angelorum qui nonnullis Sanctis Euchariſtiam adminiſtraſſe narrantur, eò ad ſummum tendunt, nempe Angelos jam conſecratam Euchariſtiam detuliſſe ac dediſſe, non verò conſecraſſe. Firmilianus autem idcirco judicavit nullum eſſe Baptiſmum, quem mulier dæmone obſeſſa dederat, quòd à dæmone ipſo illum datum exiſtimabat, qui baptiſandi licentiam non accepit.

SECUNDA CONCLUSIO.

Homo quilibet Chriſtianus (ſi Baptiſmum excipias in caſu neceſſitatis) idoneus non eſt Miniſter Sacramentorum, ſed ille tantùm qui per legitimam Ordinationem miniſterii poteſtatem accepit.

Probatur 1. ex diverſis officiis ac functionibus quæ non omnibus promiſcuè, ſed aliquibus dumtaxat hominibus conceſſæ ſunt. Ita teſtatur Apoſtolus Epheſ. 4. v. 7. *Unicuique*, inquit, *data eſt gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti*. Et v. 11. *Ipſe dedit quoſdam Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterii*. Quod illuſtrat familiari comparatione membrorum corporis humani, quorum varius uſus eſt, & actio diſtincta, ſervandæ totius humani corporis harmoniæ maximè neceſſaria. *Si totum corpus*, ait Corinth. 12. v. 17. *oculus, ubi auditus? ſi totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem poſuit Deus membra, unumquodque eorum in corpore ſicut voluit*. Et Hebr. 5. v. 4. *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*.

De poteſtate verò, non autem de ſolo uſu poteſtatis, ſicut placet Luthetanis, loqui Apoſtolum, certò conſtat. Tùm quia de ea loquitur poteſtate quam Apoſtoli à Chriſto, & Aaron à Deo acceperant: atqui non uſum dumtaxat, ſed ipſam poteſtatem, unde legitimus uſus naſcitur, illi acceperunt. Tùm quia id v. 5. confirmat Apoſtolus exemplo Chriſti, qui *non ſemetipſum glorificavit ut Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te*. At Chriſtus poteſtatem, & quidem plenam ac perfectam accepit.

Denique, ſi in veteri Lege cuilibet licitum non fuit ſe ſacris immiſcere, ſed iis tantùm qui erant de ſtirpe Aaron: ſi tam ſeverè punitus eſt Ozias Rex, quòd munia Sacerdotum uſurpare auſus fuiſſet, ipſique conſtanter reſtitere fortiſſimi Sacerdotes: *Non eſt*, dicebant, *tui officii, Ozia, ut adoleas incenſum Domino, ſed Sacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron qui conſecrati ſunt ad ejuſmodi miniſterium. Egredere de Sanctuario*. Quantò magis in Lege Chriſti à ſacro miniſterio removendi ſunt, qui ad illud ſpeciali conſecratione non vocantur?

L. 2. Paralip. c. 6.

Fuit hæc ſemper conſtans ac perpetua Eccleſiæ fides ac praxis. *Ne te immiſceas rebus Eccleſiaſticis*, ſcribebat Ozius Cordubenſis Epiſcopus ad Imperatorem

ratorem Conſtantium, *neu nobis his de rebus præcepta mandes; ſed à nobis potius hæc ediſcas. Tibi Deus Imperium tradidit, nobis Eccleſiaſtica concredidit. Ac quemadmodum qui tibi Imperium ſubripit, Dei ordinationi repugnat; ita metue, ne ſi ad te Eccleſiaſtica pertrahas, magni criminis reus fias.* Apud Athan. To.1.p. 371. A.

Notum eſt quod in Concilio Alexandrino contigit. Accuſatus ſcilicet in eo fuit Athanaſius ab Arianis, quòd fregiſſet calicem qui apud Presbyterum quemdam nomine Iſchyram aſſervabatur: non alia autem meliori ratione accuſatores calumniæ ac falſi teſtimonii convicti fuere, quàm quòd Iſchyras ille, cujus cuſtodiæ calix concreditus dicebatur, verus non eſſet Presbyter, utpote qui à Collutho Presbytero qui ſe Epiſcopum mentiebatur, ordinatus fuiſſet. Quapropter ipſe Colluthus ab Oſio cæteriſque Epiſcopis ad priorem Presbyteri Ordinem redactus fuit, ac irritæ & nullæ declaratæ, quas ille attentaverat, Ordinationes, & Iſchyras in ordinem laicorum rejectus. Ita narrat ſanctus Athanaſius Apologia 2. To.1.p. 193. A. B.

Plura ex veteribus monumentis referre hìc facile foret; ſed ea ſuis quibuſque propriis locis reſervamus, ubi nempe de Miniſtro cujuslibet Sacramenti diſſeremus.

Fidem Eccleſiæ his verbis declaravit & expreſſit Concilium Trid. ſeſſ. 7. Can. 10. *Si quis dixerit Chriſtianos omnes in verbo & omnibus Sacramentis adminiſtrandis habere poteſtatem, anathema ſit.* To.14. Conc.p. 777. D.

Dices: 1. Petri 2. v. 9. omnes Chriſtiani appellantur *genus electum, regale Sacerdotium.* Et ſanctus Joannes Apocal. 1. v. 6. *Fecit,* inquit, *nos regnum & Sacerdotes Deo Patri ſuo.*

Reſp. diſtinguo: omnes Chriſtiani ſunt Sacerdotes impropriè & metaphoricè, ratione ſcilicet hoſtiæ ſpiritualis quam Deo per preces ac bona opera offerunt, concedo: verè & propriè, ratione Ordinationis ſeu poteſtatis conſecrandi Euchariſtiam, nego. Seipſum exponit ſanctus Petrus citato cap. v. 5. *Ipſi,* inquit, *tanquam lapides vivi ſuperædificamini domus ſpiritualis, Sacerdotium ſanctum, offerre ſpirituales hoſtias, acceptabiles Deo per Jeſum.* Illæ verò ſpirituales hoſtiæ opera ſunt virtutis & pietatis quæ ad Deum tanquam ad fontem & parentem totius boni referuntur. Et verò Chriſtiani eo ipſo modo vocantur à ſancto Petro *Sacerdotes,* quo *domus ſpiritualis, & Reges;* ſed eos ita per figuram & metaphoram appellari nemo non videt: ſunt illi domus ſpiritualis, quia ad unam familiam cujus caput eſt Chriſtus, pertinent, mutuoque inter ſe charitatis vinculo debent colligari: ſunt Reges, quia ſuis affectibus dominari, ſeque à rerum terrenarum ſervitute liberare & expedire tenentur. Pariter igitur ſunt Sacerdotes, tùm quia in mente ſancti Auguſtini in Pſalm. 94. *anima noſtra eſt ara Dei. Sacrificium Dei quid eſt? Fortè hoc facimus modò, imponimus in ara Sacrificium, quando Deum laudamus.* Tùm quia eodem docente Libr. 20. de Civit. Dei cap. 10. *Sicut omnes Chriſtianos dicimus propter myſticum chriſma, ſic omnes Sacerdotes,* quoniam membra ſunt unius Sacerdotis, nempe Chriſti. To.4.p. 1026.B. To.7.p. 588. E.

Inſtabis: Chriſtus eſt *Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedec.* Pſal. 109. v. 4. At omnes Chriſtiani ſunt fratres Chriſti; ergo omnes Chriſtiani ſunt Sacerdotes.

Reſp. diſtinguo min. Omnes Chriſtiani ſunt fratres Chriſti per gratiam adoptionis, concedo: per naturam, nego. Non eadem porrò eſt prærogativa

Digitized by Google

grativa fratrum ex adoptione, quæ fratrum ex natura. Quin & filius primogenitus ſpeciale quoddam habet præ cæteris fratribus privilegium.

Opponi hìc poſſet auctoritas Tertulliani Lib. de Exhortatione caſtitatis cap. 7. Verùm cùm hujuſce teſtimonii examen propiùs ſpectet tractationem de Miniſtro Euchariſtiæ, illud in eum locum rejicimus.

QUÆSTIO SEPTIMA.

De conditionibus in Miniſtro requiſitis ut Sacramenta perficiat.

De tribus hìc potiſſimùm inſtituitur controverſia: nempe de intentione, fide, ac probitate Miniſtri.

ARTICULUS PRIMUS.

De intentione Miniſtri Sacramentorum.

An & quæ in eo neceſſaria ſit ut Sacramenta validè perficiat.

Intentio Miniſtri eſt actus voluntatis quo Miniſter vult facere quod Chriſtus inſtituit & uſurpat Eccleſia.

Neceſſariam eſſe in Miniſtris, *dum Sacramenta conficiunt & conferunt, intentionem ſaltem faciendi quod facit Eccleſia*, expreſsè declaravit ac definivit Conc. Trid. ſeſſ. 7. Can. 11. To. 14. Conc. p. 777. D.

Verùm quæ & qualis illa eſſe debeat, apertè non declaravit nec definivit; atque hinc Theologi dubium excitarunt circa ſenſum iſtorum Concilii verborum, *faciendi quod facit Eccleſia*. Dubitandi ratio hæc ipſis fuit, quòd Eccleſia non tantùm ritum externum, quem Chriſtus inſtituit, facit & intendit facere, ſed etiam verum Sacramentum, quod ſanctificantem gratiam benè præparatis confert, & habet pro fine æternam felicitatem. An verò eorum omnium intentio, ſive explicita, ſive implicita & confuſa, ſit in Miniſtro Sacramentorum neceſſaria, ut ea validè perficiat aut conferat, controvertitur. Rurſus quæritur quænam ſit illa Eccleſia, cujus ritum Miniſter intendere debeat: an Catholica & Romana; an quælibet Chriſtiani nominis particularis ſocietas, ſive Catholica illa ſit, ſive non: v. g. Eccleſia Lutherana, aut Calviniana Genevenſis.

Duo igitur hìc ſunt controverſiæ capita: unum circa intentionem conſideratam ratione objecti ad quod illa fertur; alterum ratione modi, quo ad illud fertur & tendit: an ſcilicet neceſſaria ſit intentio actualis; vel virtualis, aut habitualis & interpretativa ſufficiat.

De neceſſitate intentionis ratione objecti.

STATUS QUÆSTIONIS.

Objectum ſeu terminus intentionis, illud ipſum eſt quod Miniſter intendit ſeu ſpe-

Digitized by Google

ſpectat, cùm Sacramenta perficit aut confert; atque ex ſententia Concilii Tridentini, id ipſum eſt *quod facit Eccleſia*, ſeu opus, & actio Eccleſiæ.

In actione verò illa diſtingui hæc ac ſpectari poſſunt.

I. Ritus exterior ſolus ac purè materialis, nulla prorſus attentione facta quòd ſit ritus Eccleſiæ; nec ulla præſuppoſita voluntate ſeu intentione faciendi quod facit Eccleſia.

II. Ritus ille quatenus eſt ritus Eccleſiæ, quæcumque tandem illa cogitetur, & cum directa voluntate ſive explicita ſive implicita & confuſa generatim faciendi quod facit Eccleſia, abſtrahendo ab eo quòd ſit verum Sacramentum, vel non.

III. Ritus ut eſt formaliter ſacramentalis, ſeu ut verum Sacramentum.

IV. denique, ritus quatenus eſt cauſa efficax ſeu effectiva gratiæ ſanctificatis, & tendit ad æternam felicitatem tanquam ad finem.

Circa quæ varia fingi poteſt hypotheſis Miniſtri ritum externum Eccleſiæ v. g. ablutionem in Baptiſmo uſurpantis. Variæ hypotheſes.

Prima eſt, ſi Miniſter vel per jocum & irriſionem externam ac manifeſtam, ut ſolent mimi & hiſtriones, ritum hunc non ſeriò facere, ſed fingere ac repræſentare vellet: vel ſi de ritu Eccleſiæ nihil planè cogitans, in balneo v.gr. poſitus, aquam ſupra puerum effunderet cum verbis conſuetis, ad ſordes corporis eluendas: vel ſi ſeriò exteriùs ac in debitis circumſtantiis materialem & externum Chriſti & Eccleſiæ ritum debitè obſervaret, intùs verò & animo intentionem ſuam ſuſpenderet ac cohiberet, aut etiam contrariam gereret, diceretque tacitus apud ſe, Nolo ritum Eccleſiæ perficere, imò contrarium intendo; & volo tantùm ritum illum exteriùs, quamquam apparenter ſeriò, fingere, ſimulare, repræſentare. In priori caſu homo non intendit facere ritum etiam externum Eccleſiæ, ſed eum dumtaxat fingere, ſimulare ac nudè repræſentare; atque irriſio, jocus ac fictio exteriùs aperta eſt ac manifeſta, nec ratum ac validum eſt Sacramentum. In ſecundo caſu homo nullatenus intendit facere ritum Eccleſiæ formaliter ut eſt ritus Eccleſiæ, ſed purè materialiter & ad finem valdè diverſum ab eo quem ſibi Eccleſia proponit; nec etiam eo in caſu valet Sacramentum. In tertio caſu fictio ac irriſio eſt occulta, interna ac latens, quæ in primo aperta eſt, externa & manifeſta; neque aliud inter utramque hypotheſim diſcrimen occurrit, niſi quòd in prima eſt irriſor manifeſtus, in altera irriſor occultus. Cùm enim in hac tertia hypotheſi Miniſter exteriùs ſeriò ritum Eccleſiæ peragit, intus tamen & apud ſe ait, Nolo facere ritum Eccleſiæ, ſeu id quod facit Eccleſia; quid, rogo intelligi poteſt per illud, *Nolo facere ritum Eccleſiæ?* An ritum externum Eccleſiæ? non ita certè, ſiquidem illum ſeriò peragit & exercet: quis autem ſanæ mentis vigilans facit, quod facere non intendit? ait appoſitè Catharinus mox laudandus. Ergo cùm ille in adducta hypotheſi ait ſe nolle facere quod facit Eccleſia, non alius ſenſus ac mens illius eſſe poteſt, quàm quòd vel nolit facere ritum Eccleſiæ quatenus formaliter Sacramentum, aut productivum gratiæ ſanctificantis; vel reipſa nolit illum ritum facere, ſed ſimulare dumtaxat, fingere ac repræſentare: quorum primum à Theologis non exigitur; alterum verò falſum eſt, & ab errore Novatorum in hoc uno diſtat, quòd irriſio, cum qua ſtare veritatem Sacramenti Novatores arbitrantur, ſit exterior & manifeſta, hìc verò interna ſit, occulta & latens. Prima hypotheſis.

Secun-

Digitized by Google

Secunda hypotheſis. Secunda hypotheſis eſt, ſi Miniſter externum Chriſti & Eccleſiæ ritum non tantùm ſeriò exteriùs, ſed intùs & animo vellet obſervare, non tamen verum perficere Sacramentum, ſive ex malitia, ut hominem Sacramento defraudet; ſive ex errore, quia non credit ritum hunc verum eſſe Sacramentum.

Tertia hypotheſis. Tertia hypotheſis eſt; ſi Miniſter ritum hunc ſeriò tùm internè, tùm externè vellet obſervare, etiam ut verum Sacramentum, non intenderet tamen effectum vel finem Sacramenti.

Intentio externa & interna variè explicatur. Atque hinc nata celebris in præſenti argumento diſtinctio intentionis externæ & internæ, quæ cùm non uno modo ad omnibus intelligatur & explicetur, paulò involuta & obſcura evaſit præſens inter Theologos diſceptatio. Sunt qui externam intentionem appellāt eam qua Miniſter externum Chriſti & Eccleſiæ ritum ſeriò ac ſimpliciter vult obſervare, non tamen verum perficere aut conferre Sacramentum; ſive (ut dictum eſt) ex malitia, ſive ex errore. Internam è contra eam dicunt, per quam Miniſter non tantùm ritum Eccleſiæ externum, ſed etiam ipſum ut formaliter ſacramentalem, ſeu ut verum Sacramentum ſeriò intendit perficere: hoc ſenſu admittenda eſt intentio externa, interior verò rejicienda.

Sunt quibus intentio externa ea videtur eſſe quæ ad opus dumtaxat Eccleſiæ externum, unde nomen ſumpſit, ſeriò exteriùs uſurpandum refertur, tametſi Miniſter intùs & animo non intendat ritum Eccleſiæ facere, ſed intentionem ſuam aut retineat, aut etiam contrariam gerat: unde eo in caſu neceſſe eſt ut Miniſter, qui exteriùs ſeriò ritum Eccleſiæ peragit, intus dicat, Nolo illum reipſa facere, ſed tantùm fingere, ſimulare, ac nudè repræſentare. Niſi res ita ſit, modus ille exponendi externam intentionem vanus ac illuſorius eſt, ac in meram recidit de nomine quæſtionem, ut paulò antè ad primam hypotheſim obſervavimus.

Rectiùs igitur, noſtro quidem judicio, nomine intentionis externæ ea intelligitur, per quam miniſter exteriùs & quidem ſeriò ac in debitis circumſtantiis externum Eccleſiæ opus perficit, tametſi intùs & animò ſtatuat illud non perficere, ſed tantùm fingere ac ſimulare. Interna verò ea dicitur, per quam miniſter non tantùm ſeriò exteriùs, ſed etiam intus & animo vult ſimpliciter ac generatim facere, quod facit Eccleſia, quidquid tandem ille ſentiat de Sacramento, vel ejus effectu ac fine, & de Eccleſia ipſa: ſive enim ea omnia rejiciat, ſive admittat, perinde eſt ad ſubſtantiam Sacramenti, modò velit ſeriò intus & apud ſe facere quod facit Eccleſia; error quippe privatus nocere non poteſt generali Eccleſiæ intentioni, nec conſequenter obſtare veritati ac valori Sacramenti. Inde eſt quòd hujuſmodi intentio appellari ſoleat intentio generalis & publica Eccleſiæ, ſeu miniſterii, quam habere Miniſter præſumitur, quoties ſeriò & ut Miniſtrum Eccleſiæ decet, in debitis circumſtantiis ritum ſacrum obſervat & facit, quem Chriſtus inſtituit & uſurpat Eccleſia.

Non eſt igitur hic quæſtio, utrum ad valorem Sacramenti neceſſe ſit Miniſtrum velle facere Sacramentum; aut ritum externum quatenus formaliter ſacer eſt, religioſus ac ſacramentalis; aut ejus effectum producere; aut etiam ut veram & Catholicam Eccleſiam agnoſcat: certum etenim eſt, quod ſubinde demonſtrabitur, valere v. g. Baptiſmum, à Pagano, vel Judæo,

dæo, vel Hæretico collatum, quamvis hæc omnia rejiciat & irrideat.

Quæſtio pariter non eſt, utrum qui ſeriò ritum externum ac materialem Eccleſiæ obſervat, intentionem debeat habere illum ſaltem materialiter faciendi: nemo enim ſanæ mentis vigilans facit, quod facere non intendit.

Tota igitur præſens controverſia eò delabitur, utrum fictio ac ſimulatio Miniſtri Sacramentorum non tantùm externa & apparens, ut volunt Novatores, ſed etiam interna & occulta, ut nonnulli ex noſtris ſentire videntur, ſtare ac conciliari poſſit cum veritate ſubſtantiali Sacramentorum.

Sententia Novatorum de intentione Miniſtri Sacramentorum.

Exiſtimant communiter noſtri Theologi nec immeritò, Novatores eam in Miniſtro Sacramentorum intentionem tanquam neceſſariam negaſſe, quam aſſeruit ac definivit Synodus Tridentina; adeoque valere apud ipſos Sacramentum quod Miniſter per jocum & irriſionem non tantùm internam ac latentem, ſed etiam externam ac manifeſtam, perficit aut confert. Errorem hunc præſeferunt iſta Lutheri verba in Libr. de Captivitate Babylonica: *Non dubitem*, inquit, *ſi quis in nomine Domini ſuſcipiat, etiam ſi impius Miniſter non det in nomine Domini, verè baptiſatum eſſe in nomine Domini: non enim in conferentis tantùm, quantùm in ſuſcipientis fide, vel uſu ſita eſt virtus Baptiſmi, ſicut legitur exemplum de quodam Mimo per jocum baptiſatò.*

Et in art. 12. eorum quos Leo X. damnavit: *Si Sacerdos*, inquit, *non ſeriò, ſed joco abſolverit, ſi tamen credat ſe eſſe abſolutum, veriſſimè abſolutus eſt*. Ex his manifeſta videtur Lutheri mens atque ſententia; nimirum ratum ac validum eſſe Sacramentum etiam mimicè per jocum & irriſionem externam collatum. To. 14. Conc p. 392. E.

Duram hanc Lutheri ſententiam verbo tenus temperare ac emolire voluerunt Calvinus, & Chemnitius ipſe Lutheranus; nec aliam, ſi eorum verbis ſtemus, in Miniſtro Sacramentorum intentionem planè neceſſariam rejicere videri volunt, præter eam quam ab omnibus noſtris Theologis & à Concilio ipſo Tridentino admiſſam illi falsò exiſtimabant, eam nempe internam ac privatam qua Miniſter effectum & finem Sacramenti, ipſumque ritum externum Eccleſiæ formaliter ut Sacramentum eſt expreſsè velit & intendat. An vero excludant illi jocum & fictionem purè internam, de qua diximus, non ita certum & exploratum eſt apud omnes.

Calvinus in Antidoto Conc. Trid. ſeſſ. 7. Can. 11. ſic loquitur: *Quod de intentione conſecrandi garriunt, à Sophiſtis nulla probabili ratione fuit proditum. . . . Ego verò ſacroſanctæ Chriſti inſtitutioni tantùm defero, ut ſi Epicureus quiſpiam, intus totam actionem ſubſannans, mihi Cœnam ex Chriſti mandato & ſecundùm regulam ab eo datam rituque legitimo adminiſtret, non dubitem panem & calicem illius manu porrecta, vera mihi eſſe corporis & ſanguinis Chriſti pignora*. Loquitur equidem ibi Calvinus de Epicureo qui intus irridens ac ſubſannans Sacramentum, illud tamen exteriùs ritu legitimo conferret: at incertum ac dubium nonnullis videtur, ad quid tendat & terminetur illa irriſio & fictio Epicurei; an ad ſubſtantiam ipſam Sacramenti, quam fingere tantùm velit, non facere; an tantùm ad effectum & finem Sacramenti, Opuſc. p. 736.

quæ

quæ duo valdè diſcrepant: poſtrema quippe intentio non requiritur; prima verò Sacramentum nullum & irritum facit.

Pa.31. col. 1. Edit. Franc. a.1578. Paulo clariùs rem explicare videtur Chemnitius in exàmine Concilii Tridentini par. 2. ad. Canonem 11. ſeſſ. 7. *Non hoc*, inquit, *vult inſtitutio Baptiſmi, ut fiat vulgaris aliqua lotio, vel quæ ex profeſſo nihil aliud ſit, vel quàm ridiculus luſus, vel mimica ſubſannatio, vel prophanatio inſtitutionis cum recitatione verborum: ſed requirit, ut peculiaris inſtituatur actio, & quidem illa actio, quam Chriſtus inſtituit; & hoc ſufficit ad ſervandam inſtitutionem. Quid verò in corde de illa actione ſentiat is, qui adminiſtrat Baptiſmum, hoc ad veritatem ſive integritatem Baptiſmi non pertinet.* Patet ex his verbis, Chemnitium aſperitatem ſententiæ Lutheri emollire voluiſſe.

Reprobat ille quidem fictam & mimicam exteriùs ac apparenter Sacramenti adminiſtrationem, qualem Lutherus approbaſſe videtur; atque contendit neceſſe eſſe ut Miniſter inter baptiſandum, non vulgarem ſeu prophanam lotionem intendat facere, ſed eam quam Chriſtus inſtituit. Verùm ambigitur an irriſionem & fictionem internam ille rejiciat, vel non.

Ibidem noſtrorum Theologorum ſententiam mala fide refert & adulterat:
2. col. *Docuerunt*, ait, *ad veritatem Baptiſmi requiri non tantùm formam inſtitutionis, verùm etiam intentionem Miniſtri, eamque non tantùm reſpectu actus baptiſandi, ut objecti, ſed etiam reſpectu effectus Baptiſmi, qui eſt ejus finis & terminus. Ideo tria ponunt, baptiſationem, verba, & intentionem; & illa tria ſentiunt ſimul requiri ad veritatem ſeu integritatem Baptiſmi, ita ut neutrum ſine altero ſufficiat.* Verùm fallitur ac nobis imponit Chemnitius. Intentionem quidem requirunt Orthodoxi, ſed *non reſpectu effectus Baptiſmi*, ut ille dicit; ſed tantùm *reſpectu actus baptiſandi, ut objecti.* Quòd ſi hoc unum vellent Novatores, neceſſariam non eſſe intentionem effectus Sacramenti, ſed tantùm ritus ſacramentalis quem Miniſter intus & animo intendit facere, non verò tantùm fingere ac ſimulare, non eſſet profectò quòd hac in parte eos reprehenderemus.

Marcus Antonius de Dominis L. 5. de Republica Eccleſiaſtica cap. 12. ad ſenſum Chemnitii accedere videtur, cùm docet n. 12. non ipſius Miniſtri (privatam ſcilicet) ſed Eccleſiæ (publicam) requiri intentionem. *Hæc enim*, inquit, *actionem dirigit, non præſens intentio miniſtrantis.* Et nu. 13. addit, *externam actionem v. g. lotionem in Baptiſmo, à prophana ad ſacram determinari, non ex ſola invocatione Trinitatis, neque ex intentione* (privata) *Miniſtri, quæ neceſſaria non eſt, ſed ex intentione Eccleſiæ; ex petitione eorum qui non lotionem ſimplicem poſtulant; ex loco, quia in Eccleſia; ex tempore, ex tot circumſtantiis perſonarum, ſuſceptorum &c.* Cùm ait de Dominis non requiri privatam Miniſtri intentionem, non ſatis conſtat quid ipſe intelligat. Si enim hoc unum vult, privatam Miniſtri intentionem, tametſi perverſam, non officere veritati Sacramenti, ultro annuimus, ſi aliunde Miniſter generatim ac ſeriò velit facere quod facit Eccleſia, non autem fingere ac ſimulare. Ergo de Dominis vel negat omnino cum aliis Novatoribus, requiri Miniſtri intentionem faciendi quod facit Eccleſia, vel eam ſufficientem credit, qua Miniſter ſeriò exteriùs ritum Sacramenti uſurpat, licèt intus & animo eum non facere ſed tantùm fingere ac ſimulare velit, quod in idem planè recidit, ac pariter doctrinæ Catholicæ adverſatur,

Eodem

Digitized by Google

Eodem prorſus modo cum Chemnitio & de Dominis Novatorum ſententiam exponunt recentiores Calvini diſcipuli. Ludovicus le Blanc in Theſibus Sedanenſibus jam citatis, pag. 798. poſtquam multa ex ſuis & ex noſtris Theologis teſtimonia tulit nu. 31. ait, *manifeſtum eſſe ſententiam Proteſtantium à Catharini ſententia in hac quæſtione nihil quoad rem ipſam differre; ac proinde defendi poſſe, eorum hac in parte doctrinam in ipſo Concilio Tridentino non eſſe damnatam.*

Verùm, quidquid tandem hìc ad fucum faciendum obtendant Novatores, ex eorum placitis clarè infertur, nullam ab ipſis admitti debere neceſſitatem intentionis in Miniſtro Sacramentorum faciendi quod facit Eccleſia. Cùm enim doceant Sacramenta juſtificare, quatenus repræſentando promiſſiones Chriſti excitant fidem ſuſcipientium, & independenter ab intentione illam vim ipſis inditam putent ex Chriſti inſtitutione; quacunque intentione adminiſtrentur, ſeriò, vel ludicrè, nihil refert, quia ad excitandam fidem apta eſſe non deſinunt. Rationem reddit Chemnitius loco mox citato, ex paritate verbi quod prædicatur. Quemadmodum enim verbum Evangelii prędicatum ſine ulla intentione eſſe verbum Evangelii non deſinit, & qui ei aſſentitur juſtificatur, quantumvis perverſam tam interiorem quàm exteriorem, vel etiam nullam habeat intentionem Miniſter; ita neque deſinit eſſe Sacramentum, modò applicetur forma materiæ, tametſi abſque intentione recta applicetur, ſed contrà cum perverſa tùm interiori, tùm exteriori, vel etiam nulla. Cùm nullam dico, eam dumtaxat intelligo quæ refertur ad ritum ut Eccleſiæ ritus eſt; non eam, quæ ad opus externum ac purè materiale terminatur, quæ ſemper adeſt, quoties Miniſter ſciens & volens operatur.

Talem reipſa eſſe Novatorum ſententiam, demonſtrat manifeſtè vel ipſe Chemnitius loco jam citato: *Miniſtrum*, inquit, *qui animo prophano, irriſorio, negligenti & irreverenti, Sacramenta tractat, peccare non eſt dubium: ſed hæc Miniſtri vitia, ſi tamen Sacramenta juxta Chriſti inſtitutionem adminiſtret, non poſſunt Dei veritatem irritam facere; non enim ad ſubſtantiam & veritatem Sacramenti pertinet vel qualitas, vel fides, vel devotio Miniſtri.* Audis irriſionem Miniſtri, ſive interna illa ſit, ſive externa, non obſtare veritati Sacramenti. Porrò vix intelligitur qui fieri poſſit, ut Miniſter ſeriò velit ritum Chriſti & Eccleſiæ perficere, quem intus ſubſannat & irridet: profectò Miniſter ille eo in caſu non vult ritum illum facere, ſed dumtaxat repræſentare ac ſimulare; ergo non eam habet, quam Eccleſia exigit, intentionem faciendi quod facit Eccleſia. P. 33. 1. col.

De ſententia Catharini & nonnullorum aliorum Catholicorum.

Ambroſius Catharinus inſignis ex Ordine Prædicatorum Theologus, qui Seſſioni 7. Concilii Tridentini an. 1347. interfuit, Minorenſis primùm Epiſcopus, deinde ad Archiepiſcopatum Compſæ in Italia à Julio III. S. Pontifice promotus, Opuſculum edidit ac promulgavit de intentione Miniſtri, ſedentibus adhuc Patribus Tridentinis, in quo ſic loquitur. *Dicendum quòd intentio Miniſtri dicitur eſſe in hoc, ut intendat facere quod Chriſtus & Eccleſia facit, etiamſi nihil ipſe credat fieri.* Et paulò poſt: *Ponamus*, inquit, *Miniſtrum omnia exteriùs facere quæ jubet Eccleſia, intùs autem aliud* Verba Catharini.

ſervare in animo, ita ut intendat deriſoriè baptiſare. Hac facta hypotheſi quærit, an completum dici poſſit Baptiſmi Sacramentum; tùm concludit his verbis: *Non alia intentio Miniſtri requiritur, niſi ut intendat exteriùs facere quod facit Eccleſia, quamvis ipſe neque credat eſſe Eccleſiam, neque ullum Baptiſmi ſpiritualem effectum, ſed ſatis eſt ut intendat facere quod Eccleſia jubet per Miniſtros fieri; namque quod illa per Miniſtros facit, ipſa facere intelligitur. Quid ergo facit Eccleſia per Miniſtros baptiſando? niſi quòd legitima utitur materia, adhibens ſuam verborum formam: hoc igitur ſi facit Miniſter, profectò illud facere intendit, ſi ſit mente ſanus. Quis enim vigilans faciat aliquid quod facere non intendat? &c.*

Laudatur pro eadem ſententia Robertus Pullus, Sententiarum par. 5. cap. 15. Petrus Pictavienſis Sentent. parte 5. cap. 8. Petrus Lombardus Libr. 4. Sentent. diſt. 27. Paludanus in 4. diſt. 6. qu. 2. Angelus de Clavaſio, ſeu Auctor Summæ Angelicæ, verbo, *Baptiſmus*, cap. 5. paragr. 7. Sylveſter in Summa, verbo, *Baptiſmus*, titulo 3. Alphonſus Salmeron celebris inter primos Societatis Jeſu Theologos, qui in Concilio Tridentino juſſu Pauli III. Theologi partes agebat, Commentario in Epiſtolas ſancti Pauli 3. parte diſput. 2. Joannes Marius Scribonius Gallus, in Pantalithia, ſeu Summa Theologiæ diſput. 1. de Sacramentis in genere quæſt. 6. & 7. ubi multis momentis ac rationibus ſententiam illam confirmat, quas refert ac refellit Cardinalis de Lugo de Sacramentis diſput. 7. ſectione 3. inter recentiores Contenſonius, Jueninus &c.

Declarat antea citatus Ludovicus le Blanc Calvinianus, ſe ac ſuos non aliam quàm Catharini ſententiam hìc propugnare.

Bellarminus Lib. 1. de Sacramentis in genere cap. 27. aſſerit hanc Catharini & aliorum ſententiam proximè accedere ad errorem Novatorum, *à quo non differt, niſi quia Catharinus in fine Opuſculi ſubjicit ſe Apoſtolicæ Sedi, & Concilio; Novatores autem rident utrumque.* To. 3. p. 59. A.

Idem ferè eſt de hac Catharini ſententia Cardinalis de Lugo judicium, loco mox citato, ſect. 2. Quamvis enim fateatur *ſententiam illam non ita apertè comprehenſam eſſe definitionibus Conciliorum, ſicut comprehenditur Lutheri & aliorum Hæreticorum error . . . . . meritò tamen cenſetur ab errore damnato non multùm diſtare, & ideo meritiſſimè,* inquit, *ab omnibus Theologis rejecta ſit.* P. 115. & 116.

Attamen, pace illorum Eminentiſſimorum Theologorum dixerim, Catharini ſententiam erroris ſuſpectam videri non debere: tùm quia Opuſculum ſuum ſub oculis Patrum Tridentinorum edidit ac evulgavit, nemine redarguente ac contradicente. Quin Opuſculum illud de intentione Miniſtri, ſimul cum aliis ejuſdem Auctoris Operibus Romæ anno 1552. Typis editum fuit ab Antonio Baldo Cameræ Apoſtolicæ Typographo. Tùm quia teſtatur Cardinalis Palavicinus L. 9. cap. 6. Hiſtoriæ Concilii Tridentini, *Catharini ſententiam Patribus ſuſpectam non fuiſſe, nec illis fuiſſe in animo eam proſcribendi.* Et Lib. 12. cap. 10. poſtquam retulit verba Concilii Tridentini ſeſſ. 14. cap. 6. addit, *conjici poſſe haud eſſe expunctam ſententiam Catharini, aliorumque Theologorum opinantium, Sacramento, quò ratum ſit, ſufficere in Miniſtro voluntatem seriò agendi; & obeſſe tantùm jocum quem Sacramentum ſuſcipiens cognoſcere poſſit.* To. 2. p. 28. Ibid. p. 328.

Et

Digitized by Google

Et reipſa nuſquam docuit Catharinus, ratum ac validum eſſe Sacramentum, quod Miniſter perficit vel per jocum & fictionem externam, vel etiam internam, quæ ad Sacramenti ſubſtantiam terminetur; ita ut Miniſter ſeriò interiùs non intendat facere ritum Chriſti & Eccleſiæ, ſed eum dumtaxat fingere ac ſimulare. Non rejicit itaque Catharinus intentionem internam operis externi Eccleſiæ, ſed tantùm finis ſeu effectus Sacramenti, aut ritus externi ſub formali ratione Sacramenti: unde jocus ille ac irriſio Miniſtri, de qua Catharinus, non ipſam ſpectat Sacramenti ſubſtantiam, ſed ipſius vel effectum & finem, vel formalem rationem Sacramenti. *Non alia*, inquit, *intentio Miniſtri requiritur, niſi ut intendat exteriùs facere quod facit Eccleſia, quamvis ipſe neque credat eſſe Eccleſiam, neque ullum Baptiſmi ſpiritualem effectum*. En intentio, quam Catharinus neceſſariam non putat, quæ nempe terminetur aut ad effectum ſpiritualem Baptiſmi, aut ad puram de Eccleſia & de Sacramentis fidem atque doctrinam; non eam interiorem quæ ſpectat Sacramenti ſubſtantiam. Quapropter vel ipſemet de Dominis (quamquam ipſius intereſſet Catharinum ad ſe trahere) candidè nihilominus agnoſcit Lib. 5. de Republica Eccleſiaſtica cap. 12. n. 13. *eum requirere intentionem faciendi actum externum, ut ſacrum, & non ut ſimpliciter prophanum. Ego tamen*, pergit de Dominis, *ne in hoc quidem intentionem Miniſtri video neceſſariam*.

Quin & ipſemet Bellarminus loco citato hunc Catharini ſenſum non obſcurè ſubindicat. Referens enim ejus opinionem, ait: *Duplicem diſtinguit intentionem, unam faciendi ſimpliciter actum externum quem facit Eccleſia; alteram faciendi actum externum non ſimpliciter, ſed ut ſacramentalem, ſive animo celebrandi myſterium quod Chriſtus inſtituit, & Eccleſia celebrat. Et quidem priorem intentionem ait requiri, poſteriorem negat*. Ergo, vel ipſomet judice Bellarmino, intentio quam Catharinus negat eſſe neceſſariam, ea eſt quæ terminatur vel ad effectum & finem Sacramenti, vel ad ritum externum Eccleſiæ, quatenus formaliter eſt Sacramentum; non ea verò quæ terminatur ſimpliciter ad ritum externum Eccleſiæ, quem Miniſter ſeriò vult celebrare, non autem fingere tantùm ac ſimulare. Ita ſententiam Catharini exponit Vaſques in 3. par. S. Thomæ diſp. 138. cap. 2. *To. 3. p. 49. A.*

Non alius videtur eſſe Salmeronis ſenſus. Ipſe ſiquidem privatam dumtaxat ac particularem excludit Miniſtri intentionem, *qui* (ſunt ejus verba) *aut nihil credit eorum quæ facit, aut deriſoriè facit* (nempe exteriùs) *aut contrariam habet intentionem non conferendi Sacramenta, aut eorum effectus*. *Edit. Colon. 1604. To. 3. p. 186. co. 2.*

Inter decem quas exponit opinionis ſuæ rationes, octava hæc eſt: *Si*, inquit, *ad eſſentiam Sacramenti facit Miniſtri intentio, quomodo aut Hæreticus, aut Judæus, aut Paganus validum & verum Baptiſmi Sacramentum miniſtrare poſſunt? Nam illorum permulti aut Baptiſmum, aut ejus effectum pernegant*. Nonam rationem repetit ab exemplo illius, qui ſe liberè ritui externo Eccleſiæ ſubjicit, ac baptiſatur, tametſi putet ritum illum omni fructu ſpirituali vacuum eſſe ac deſtitutum: quæ duo Salmerònis momenta clarè indicant, non aliam ab illo intentionem rejici, quàm eam, quæ aut ad effectum Sacramenti, aut ad Sacramentum ipſum formaliter ſumptum refertur ac terminatur. *Ibid. p. 188. co. 1.*

Digitized by Google

Si qui ſint inter noſtros Theologos qui Catharini & Salmeronis mentem aliter interpretentur, ac exiſtiment ſatis eſſe ad veritatem Sacramenti, quòd Miniſter ſeriò exteriùs ritum Eccleſiæ obſervet, tametſi interiùs nolit illum reipſa facere, ſed tantùm ſimulare ac fingere, eos rejicimus, eorumque ſententiam ab errore Novatorum damnato vix diſtare arbitramur. His præmiſſis ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Ad veritatem & integritatem ſubſtantialem Sacramenti neceſſaria eſt interna Miniſtri intentio, qua velit non fingere ac ſimulare, ſed verè ac ſeriò facere ſimpliciter ac generatim ſaltem id quod facit Eccleſia.

Qui ergo ſeriò exteriùs ritum Eccleſiæ perficeret, intus tamen & animo intentionem ſuam retineret, vel gereret contrariam, nec vellet apud ſe ritum illum Eccleſiæ reipſa facere, ſed tantùm ſimulare; is verum non perficeret Sacramentum; tametſi quoad Eccleſiam, quæ de occultis non judicat, ratum ac validum præſumeretur.

Probatur 1. ex Scriptura in qua ita ſupponuntur Sacramenta inſtituta à Chriſto, ut voluerit ea fieri dependenter ab intentione Miniſtri. *Sic nos exiſtimet homo*, ait ſanctus Paulus 1. ad Corinth. 4. v. 1. *ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.* Diſpenſator autem ac Miniſter fidelis, debet id velle facere, quod vult ille cujus eſt Miniſter. Quid vult autem Chriſtus Sacramentorum auctor, dum Miniſtris ſuis facultatem concedit diſpenſandi ſua Sacramenta? ut baptiſent, peccata remittant, orent ut remittantur; ut Euchariſtiam in memoriam Chriſti perficiant: ut vinculo conjugali contrahentes in Domino conjungant; ut Miniſtris, qui ordinantur, poteſtatem conferant; Ordini quem recipiunt conſonam ac congruentem &c. An porrò verè baptiſare dicendus ille eſt, qui non vult baptiſare, ſed Baptiſmi ritum fingere? An peccata remittere, qui ea remittendi animum non habet? An verè orare qui ab oratione animum gerit longè alienum? An Euchariſtiam in memoriam Paſſionis Chriſti celebrare, & in perſona Chriſti verba iſta pronuntiare, *Hoc eſt corpus meum*, qui verba hæc purè materialiter pronuntiat, nec id intendit facere quod Chriſtus fecit? An poteſtatem Miniſtris qui ordinantur conferre, quibus eam conferre non vult? An denique contrahentes conjugali vinculo ligare, qui diſſentit nec vult ligare; maximè ſi, ut multis placet, contrahentes ipſi ſint Miniſtri Matrimonii? Certum quippe eſt, nullum & irritum eſſe coram Deo Matrimonium quod fit ſine mutuo & interiori contrahentium conſenſu. Ita declarat Innocentius III. cap. *Tua nos,* de Sponſa-
p. 1439. n. 50. libus & Matrimonio. *Quid juris*, inquit, *reſcribentes dicimus, quòd ſi res ita ſe habet, videlicet quòd ille eam non propoſuit ducere in uxorem, nec unquam conſenſit in talem ſponſam, non debet ex illo facto conjugium judicari, cùm in eo nec ſubſtantia conjugalis contractus, nec forma contrahendi conjugium valeat inveniri: quoniam ex altera parte dolus ſolummodo adfuit, & defuit omnino conſenſus ſine quo cætera nequeunt fœdus perficere conjugale.*
p. 1465. n. 10. Et cap. *Tuas*, de ſponſa duorum: *Si ſolus conſenſus defuerit, cætera etiam cum ipſo coitu celebrata fruſtrantur.*

Pro-

Digitized by Google

Probatur 2. Concluſio auctoritate Martini V. Leonis X. Eugenii IV. & Concilii Tridentini.

Martinus V. Conſtitutione quæ legitur ad calcem Concilii Conſtantienſis, inter articulos de quibus jubet ſuſpectos in fide interrogari, hunc recenſet: *Utrum credant quòd malus Sacerdos cum debita materia & forma, & cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, verè abſolvat, verè baptiſet, & verè conficiat alia Sacramenta?* To. 12. Conc. p. 269. E.

Eugenius IV. in Decreto ſeu Inſtructione Armenis data: *Omnia*, inquit, *Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi quod facit Eccleſia: quorum ſi aliquod deſit, non perficitur Sacramentum.* To. 19. Conc. p. 535. A.

Leo X. in Bulla contra errores Lutheri, hunc duodecimum articulum damnat: *Si per impoſſibile confeſſus non eſſet contritus, aut Sacerdos non ſeriò ſed joco abſolveret, ſi tamen credat ſe abſolutum, veriſſimè eſt abſolutus.* To. 14. Conc. p. 392. E.

Concilium Tridentinum ſeſſ. 7. Can. 11. *Si quis dixerit in Miniſtris dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi quod facit Eccleſia, anathema ſit.* Ibid. p. 777. D.

Et ſeſſ. 14. cap. 6. ait illum fore *ſalutis ſuæ negligentiſſimum, qui Sacerdotem jocosè abſolventem cognoſceret, & non alium ſeriò agentem ſedulò requireret.* Ibid. p. 819. E.

Et Can. 9. ejuſdem ſeſſ. ſic ſtatuit: *Si quis dixerit, abſolutionem ſacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti, modò tamen credat ſe eſſe abſolutum, aut Sacerdos non ſeriò, ſed joco abſolvat .... anathema ſit.* Ibid. p. 825. A.

Ex quibus ſic arguimus.

I. Requiritur intentio faciendi quod facit Eccleſia: ſed qui in animo ſtatuit exteriùs dumtaxat fingere ac ſimulare quod facit Eccleſia, ille profectò non habet intentionem faciendi, ſed tantùm ſimulandi id quod Eccleſia facit; ergo non habet intentionem neceſſariam quam Eccleſia exigit: Eccleſia quippe exigit intentionem faciendi, non ſimulandi tantùm nec fingendi.

At, inquies, nonne ſupponitur ille ſeriò exteriùs ritum Eccleſiæ perficere? ita fateor: at quomodo perficit? purè materialiter. Nonne mimus ſeu hiſtrio in theatro ritum Eccleſiæ merè externè ac materialiter etiam repræſentat? An Sacramentum verum perficere dici poteſt? non puto: ſolus id aſſeret Hæreticus. Nullum porrò aliud inter utrumque diſcrimen hic occurrit, niſi quòd hiſtrio apertus ſit ac manifeſtus irriſor, Miniſter verò, in hypotheſi adducta, irriſor ſit latens & occultus; & quamdiu irriſio ejus latuerit, pro rato haberi debet in tribunali Eccleſiaſtico Sacramentum quod contulit; Eccleſia enim de occultis non judicat. Quòd ſi fictio & irriſio, reo ipſam declarante ac confitente, cognoſcatur, judicabit pro ſua prudentia Epiſcopus, quid facto ſit opus.

II. Particula iſta, *ſaltem*, qua utitur Concilium, tacitè quidem innuit optimam eſſe optandam in Miniſtro intentionem faciendi verum Sacramentum; at oſtendit etiam abſolutè ſufficere intentionem ſimpliciter ac generatim faciendi quod facit Eccleſia, quæcunque tandem ſit privata ipſius de Eccleſia, vel de Sacramento ejuſque effectu & efficacia, opinio.

Digitized by Google

III. Præter materiam & formam Sacramenti à Miniſtro uſurpatam, Eccleſia exigit ejus intentionem, ut nempe intendat ac velit facere quod ipſa facit. At fruſtra profectò id exigeret Eccleſia, ſi intentio hæc merè externa foret, non verò interna. Quid ita? quia in principiis adverſæ ſententiæ, intentio externa ſeparari non poteſt ab actione quæ materiam Sacramenti cum forma ſeriò exteriùs conjungit; ergo fruſtra & in vanum, præter materiam & formam Sacramenti, Eccleſia exigeret intentionem Miniſtri. Exigit tamen: quare? quia neceſſaria prorſus exiſtimat illam ſpecialem & interiorem intentionem diſtinctam ab illa externa quæ ab applicatione materiæ & formæ ſacramentalis ſeparari nunquam poteſt.

Non ita eſt, inquies, abeſſe enim poteſt & reipſa debita intentio abeſt ac deſideratur, quando ritus externus ac materialis Eccleſiæ per jocum & irriſionem externam ac manifeſtam exercetur. Rectè quidem: at cùm jocus & irriſio interna eſt, non minùs abeſt illa intentio: ſit externa, vel interna fictio & irriſio, ſemper verum dictu eſt, Miniſtrum non intendere interiùs facere ritum Eccleſiæ, ſed tantùm velle illum ſimulare ac fingere: declaratio enim ſeu manifeſtatio fictionis ac irriſionis, non addit actioni ſpecialem defectum, ſed tantùm ſupponit ac exteriùs illum prodit; ergo tam interna, quàm externa fictio ac fallacia reipſa veritatem Sacramenti deſtruit.

Ita eſſe vel ipſimet adverſarii fateri coguntur. Concedunt enim Miniſtrum qui externos Eccleſiæ ritus peragit, non eſſe cenſendum, eam, quæ neceſſaria eſt, habere intentionem, ſi dum ritus illos peragit, aliquid faciat exteriùs quo ſignificet ſe oppoſitam ritui gerere interiùs voluntatem. Id certè concedere tenentur adverſarii, niſi velint incidere in errorem Lutheri, qui dicebat, Sacramentum ab ebrio per jocum & irriſoriè collatum ratum ac validum eſſe; contra quem Synodus Tridentina declarat, neceſſariam eſſe intentionem faciendi quod facit Eccleſia. At ſi iſtud admittant, non ſatis perſpectum eſt, quo ſenſu affirment, Miniſtrum, qui ſeriò exteriùs ritum Eccleſiæ peragit, habendo ſimul interiùs contrariam ritui qui peragitur, intentionem quam non detegit, eſſe præſumendum gerere intentionem faciendi quod facit Eccleſia.

IV. Synodus Tridentina monet eum ſalutis ſuæ negligentiſſimum fore, qui Sacerdotem joco ſe abſolventem cognoſceret, & alium ſeriò agentem non requireret; ergo Synodus ſupponit velut rem certam, abſolutionem jocosè ac fictè datam, eſſe nullam & irritam: atqui jocoſa eſt, ficta & irriſionis plena abſolutio, quam Sacerdos exteriùs quidem pronuntiat, ſed intus & animo intendit eam verè non conferre, ſed tantùm fingere.

Nec eſt quòd reponas, Concilium loqui de joco externo & manifeſto. Fateor; neque id mirum videri debet: namque adversùs jocum manifeſtum præmunire dumtaxat voluit ac potuit pœnitentes, non adversùs eum qui latet & ignoratur, de quo judicare Eccleſia non poteſt.

At vitium abſolutionis per jocum etiam externum datæ, non ex ipſa præcisè fictionis ſeu joci declaratione naſcitur, (ut enim mox diximus, declaratio illa vitium ſupponit ac prodit, non facit) ſed ex defectu debitæ intentionis: atqui defectus ille occurrit quoties Miniſter ritum externum ac materialem Eccleſiæ etiam ſeriò exteriùs obſervat, intus tamen non intendit obſervare, ſed ſimulare.

Quem-

Digitized by Google

Quemadmodum autem ubi actio externa in debitis circumſtantiis fit, meritò præſumi debet eam cum debita intentione factam eſſe, nec ullum circa veritatem Sacramenti dubium movendum eſt; ita quoque cùm eadem actio externa in iis circumſtantiis fit, in quibus à ſapientibus Miniſtris fieri non ſolet, jure præſumitur nullam adeſſe ſeriam ac veram miniſterii Eccleſiaſtici adimplendi voluntatem, adeoque nullum his in caſibus judicatur eſſe Sacramentum. V.g. ſi quis Sacerdos inter confabulandum cum amicis eorum alicui diceret, Abſolvo te à peccatis; aut ſi communi menſæ aſſidens, aut per officinam piſtoris tranſiens verba conſecrationis Euchariſtiæ ſupra omnem qui in menſa vel in officina piſtoris eſt, panem proferret, nec vera eſſet abſolutio, nec vera conſecratio, quia, quidquid ille tandem Sacerdos diceret, veram non habuit nec ſeriam abſolvendi & conſecrandi voluntatem, neque ſe ut verum Eccleſiæ Miniſtrum in debitis circumſtantiis geſſit. Propter eandem cauſam & rationem, ſi quis Sacerdos ſe in debitis circumſtantiis ut Miniſtrum Eccleſiæ gerens, verba aut abſolutionis, aut conſecrationis ſeriò proferret, declararet nihilominus ſe nullam intentionem habuiſſe aut abſolvendi à peccatis, aut conficiendi corpus Chriſti, non ita facilè credendum ipſi foret, nec illico turbanda Fidelium conſcientia circa valorem Sacramentorum quæ ille ſeriò perfeciſſe viſus eſt, ſed gravi ac prudenti Epiſcoporum conſilio res tunc pertractanda ac dijudicanda foret: fortè longè conſultiùs ſilentio premenda.

Ergo quantùm ad praxim attinet, hinc & inde conceſſum habemus, ad pacem conſcientiarum, nullum circa veritatem Sacramenti ſcrupulum ac dubium moveri debere, quoties Miniſter ſeriò exteriùs ac in debitis circumſtantiis exercet ritum Eccleſiæ, tametſi forſan contrariam in animo premeret intentionem, quam exteriùs non prodit nec manifeſtat.

Probatur 3. tùm ex uſu qui in Eccleſia invaluit, baptiſandi ſub conditione eos quorum dubius ac incertus eſt Baptiſmus: tùm ex Rubricis Miſſalis Romani.

Conſtans eſt ac probata praxis Eccleſiæ, ſub conditione baptiſandi eos quorum dubius ac incertus eſt Baptiſmus. *Si non es baptiſatus*, ait Miniſter, *te baptiſo; ſi es baptiſatus, non te baptiſo*. Porrò ſi reipſa homo ille jam baptiſatus eſt, nullus eſt Baptiſmus qui denuo ipſi ſub conditione confertur. Unde porrò nullus? non ex defectu materiæ & formæ, quæ debitè applicatur exteriùs; ergo ex ſolo defectu intentionis internæ in eo qui materiam & formam Baptiſmatis exteriùs adhibet; ergo neceſſaria prorſus eſt interna Miniſtri intentio, ut Sacramentum ratum ac validum ſit.

Idem patet ex Rubricis Miſſalis Romani, quod cura & auctoritate Clementis VIII. editum fuit, capite 7. de defectu intentionis. *Si quis non intendit conficere, ſed deluſoriè aliquid agere. Item, ſi aliquæ hoſtiæ ex oblivione remaneant in Altari; vel aliqua pars vini, vel aliqua hoſtia lateat, cùm non intendat conſecrare niſi quas videt. Item, ſi quis habeat coram ſe undecim hoſtias, & intendat conſecrare ſolùm decem, non determinans quas decem intendit, in his caſibus non conſecrat, quia requiritur intentio: ſecus ſi putans eſſe decem, omnes tamen voluerit conſecrare, quas coram ſe habebat, nam tunc omnes erunt conſecratæ.*

Eaſdem Rubricas adoptavit Miſſale Pariſienſe, quas & ſequuntur aliæ quam-

Digitized by Google

plures Eccleſiæ. Porrò in citatis caſibus non deeſt intentio quæ dicitur exterior & inſeparabilis eſt à materia & forma debitè ac ſeriò exteriùs applicatis; ergo ex ſolo defectu internæ intentionis nulla eſt in adductis caſibus Euchariſtiæ conſecratio.

Reſpondet Scribonius, defectum his in caſibus non tam provenire ex defectu intentionis, quàm ex materia indeterminata & vaga: agens enim non poteſt introducere formam in materiam vagam & indeterminatam, & non debitè applicatam, prout eſt in his caſibus; atque ideo forma, *Hoc eſt* &c. eſt falſa; quia ibi nulla eſt materia determinata de qua poſſit dicere, *Hoc eſt*; ergo ex defectu materiæ deficit valor conſecrationis.

Verùm non alius hic defectus occurrit quàm intentionis. Namque non deeſt applicatio externa materiæ certæ, quandoquidem omnes decem hoſtiæ ſunt coram Sacerdote; deeſt ergo ſola materiæ applicatio per intentionem internam. Quæro enim quid ſit reipſa tunc materiam non eſſe determinatam, ſed vagam? ſanè nihil aliud aſſignari poterit, niſi eam non eſſe determinatam per intentionem Sacerdotis volentis applicare formam his hoſtiis, & non illis; ergo ad valorem Sacramenti neceſſaria eſt talis determinatio facta per intentionem internam Sacerdotis, quæ quidem adeſſe non poteſt, ubi adeſt animus internus contrarius nullam conſecrandi, quantumvis velit proferre exteriùs verba in præſentia omnium illarum hoſtiarum.

Probatur 4. auctoritate Alexandri VIII. Summi Pontificis qui in Decreto anni 1690. die 7. Decembris inter multas propoſitiones iſtam nu. 28. proſcripſit. *Valet Baptiſmus collatus à Miniſtro qui omnem actum externum formamque baptiſandi obſervat, intus verò in corde ſuo apud ſe reſolvit, Non intendo quod facit Eccleſia.* Supponit haud dubiè propoſitio damnata, Miniſtrum qui ſeriò exteriùs ritum Baptiſmi obſervat: aliàs gratis conficta & novo fulmine in vanum attrita dicenda foret, quia ſcilicet nullus eſt Orthodoxus qui doceat valere Baptiſma exteriùs per jocum & irriſionem datum. Igitur propoſitionis damnatæ hic ſenſus eſt, Valet Baptiſmus datus à Miniſtro, qui omnem ritum externum formamque baptiſandi ſeriò obſervat, intus tamen ſtatuit non facere quod facit Eccleſia, ſed tantùm illud ſimulare ac fingere; quæ ipſamet eſt hypotheſis intentionis externæ, quam impugnamus.

Probatur 5. auctoritate S. Thomæ, & ratione qua ille utitur 3. p. q. 64. ar. 8. *Quando*, inquit, *aliquid ſe habet ad multa* (indifferenter) *oportet quòd per aliquid determinetur ad unum, ſi illud effici debeat. Ea verò quæ in Sacramentis aguntur, poſſunt diverſimodè agi; ſicut ablutio aquæ quæ fit in Baptiſmo, poteſt ordinari ad munditiam corporalem, & ad ſanitatem corporalem, & ad ludum, & ad multa alia hujuſmodi: & ideo oportet, quòd determinetur ad unum, ideſt, ad ſacramentalem effectum, per intentionem abluentis; & hæc intentio exprimitur per verba quæ in Sacramentis dicuntur, puta cùm dicit: Ego te baptiſo in nomine Patris &c.*

Et art. 10. *Dicendum*, inquit, *quòd intentio Miniſtri poteſt perverti dupliciter: uno modo reſpectu ipſius Sacramenti; puta cùm aliquis non intendit Sacramentum conferre, ſed deriſoriè aliquid agere; & talis perverſitas tollit veritatem Sacramenti, præcipuè quando ſuam intentionem exteriùs manifeſtat.* Non ſine cauſa ultimam hanc clauſulam, *præcipuè*, addit S. Doctor, qua

Digitized by Google

qua innuit per irriſionem ac jocum manifeſtum *præcipuè*, id eſt omnium Catholicorum judicio, irritum reddi Sacramentum, quamquam quoad ſe irritum etiam reddatur per irriſionem internam & occultam; licèt quoad nos, qui de occultis non judicamus, validum præſumatur.

In reſponſione ad 2. rurſus Angelicus Doctor ait, *quòd intentio ludrica vel jocoſa excludat primam rectitudinem intentionis, per quam perficitur Sacramentum*. Porrò ludrica, fallax, & jocoſa eſt intentio in eo qui intus non proponit facere ritum Eccleſiæ, ſed eum dumtaxat ſimulare ac repræſentare.

Quòd ſi dicas, obviam ac facilem eſſe reſponſionem ad totum iſtud ſancti Doctoris ratiocinium: nempe externam Miniſtri actionem ex ipſiſmet circumſtantiis ſufficienter determinari ad Sacramentum conficiendum: reponemus, ex circumſtantiis quidem aliquatenus quoad nos, & judicium quod de veritate Sacramenti ferri debet, actionem Miniſtri determinari; ſed quantùm ad ſubſtantiam ipſam Sacramenti in ſe ſpectatam, per ſolam interiorem Miniſtri intentionem illam determinari neceſſe eſt.

Ratio aperta eſt: Quia neceſſe eſt verba formæ, v. g. *Ego te baptiſo*, ab aliquo determinari ad rationem Sacramenti. Sicut enim materia ad multa indifferens & indeterminata, per formam ad unum determinatur; ita pariter & forma, quæ plura ex ſe ſignificare poteſt, v. g. in Baptiſmo ablutionem ſordium, recuperationem ſanitatis &c. determinanda eſt ad eſſe ſacramentale: atqui non aliter quàm per intentionem Miniſtri determinatur; ergo planè neceſſaria eſt illa intentio Miniſtri.

Nec dicas, verba formæ ſatis determinari, vel per intentionem illius qui Sacramentum ſuſcipit, vel per intentionem Chriſti.

Namque I. cùm infans baptiſatur, forma non poteſt per illum determinari; ergo non à ſuſcipiente, ſed à miniſtrante forma Baptiſmi determinatur.

II. Si per inſtitutionem Chriſti verba formæ ad eſſe ſacramentale determinantur; ergo qui vel ebrius, vel ſomnians verba illa proferret, verum perficeret Sacramentum, quod quantùm abſurdum ſit, omnes intelligunt.

Confirmatur divi Thomæ ratiocinium, ex diſcrimine quod intercedit inter verba ſpeculativa & practica. Speculativa, quia totam efficaciam ſuam habent à ſignificatione; à quocunque dicantur, vim ſuam obtinent; at verba practica, quæ vim ſuam totam non trahunt à ſignificatione, non ſunt efficacia niſi prolata ab eo qui poteſtatem & voluntatem habet faciendi ea quæ per verba ſignificantur. Sic Regum imperia efficacia ſunt, non privatorum, tametſi verbis iiſdem, quibus Reges, utantur; quia nempe poteſtatem habent Reges, non privati. Sic etiam ſi Rex ſine intentione, inter ſomniandum v. g. aliquem occidi juberet, imperium executioni non demandaretur; quia licet Rex iſtud imperandi poteſtatem habeat, non conſtat tamen an velit. Ex quibus patet poteſtatem & voluntatem requiri in eo qui verba practica pronuntiat, ut ea efficacia ſint: atqui formæ Sacramentorum verba ſunt practica, operantur enim quod ſignificant; ergo ut ſint efficacia debet eſſe in eo à quo proferuntur poteſtas & voluntas faciendi quod ſignificant, & conſequenter neceſſaria ejus intentio.

SECUN-

Digitized by Google

SECUNDA CONCLUSIO.

Ad veritatem & integritatem Sacramenti non requiritur ut Miniſter intendat facere vel effectum Sacramenti, vel ritum Eccleſiæ formaliter ut Sacramentum eſt, vel etiam facere quod facit Eccleſia Catholica & Romana; ſed ſufficit ut ſimpliciter ac generatim velit facere quod facit Eccleſia; quæcunque tandem illius ſit, & de Eccleſia & de Sacramento ejuſque effectu ac fine, ſententia.

Non requiritur intentio finis ſeu effectus Sacramenti. Ac primò quidem non requiri intentionem finis ſeu effectus Sacramenti Probatur 1. Quia Synodus Tridentina exigit tantùm à Miniſtro Sacramentorum, ut intendat facere quod facit Eccleſia. Non ait, ut intendat facere quod Eccleſia intendit, ſed quod facit.

To. 2. p. 265. F. II. Sic expreſsè docet ſanctus Auguſtinus Epiſtola ad Bonifacium 98. aliàs 23. *Nec illud te moveat*, inquit, *quòd quidem non ea fide ad Baptiſmum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia ſpiritali ad vitam regenerentur æternam, ſed quòd eos putant hoc remedio temporalem retinere vel recipere ſanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab iſtis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos neceſſaria miniſteria, & verba Sacramentorum ſine quibus conſecrari parvulus non poteſt.*

III. Idem demonſtrat conſtans Eccleſiæ praxis: neque enim irritum uſquam habitum fuit Baptiſma datum à Pelagianis, licèt negarent per Baptiſmum infantes regenerari, & à labe originali purgari; imò à Judæo & Pagano in forma legitima collatum approbavit Nicolaus I. in Reſcripto ad conſulta Bulgarorum: porrò illi omnes haud dubiè non intendebant ſpiritualem conferre Baptiſmatis effectum. Neque etiam nos rebaptiſamus baptiſatos à Zuinglianis & Calviniſtis, etſi non ignoremus illos baptiſare ſine intentione finis ſeu effectus Sacramenti: quin ne tale Baptiſma iſto prætextu iteraretur etiam ſub forma conditionali, expreſsè prohibuit Concilium Rothomagenſe anno 1581. Præſide Carolo Cardinale Borbonio. *Antea*, inquit, *in pleriſque noſtrarum Diœceſeon locis baptiſati ab Hæreticis, præſertim à Calviniſtis, redeuntes ad Eccleſiam Catholicam, iterum tingebantur ſub hac verborum forma, Si non es baptiſatus, ego te baptiſo; quia dubitabant nonnulli de valore Baptiſmi ab hujuſmodi Hæreticis collati, eo quòd non haberent intentionem baptiſandi in remiſſionem peccatorum. Verùm quoniam illa formula baptiſandi ſub conditione fuit introducta propter Baptiſmata occulta, & de quibus non apparebat ..... Contra verò conſtabat Calviniſtas in cœtu publico baptiſare in forma verborum & materia à Chriſto inſtituta, vetamus ablutionem repeti.* Idem quoque prohibitum fuit à Conciliis Remenſi an. 1583. titulo de Bapt. n. 10. Turonenſi eodem anno & eodem titulo cap. 6. Aquenſi anno 1585. Toloſano 1590. parte 2. cap. 2. n. 5. (To. 15. Conc. 826. D. E.)

S. Thomas 3. parte qu. 64. articulo 10. probat Miniſtrum qui perverſam gerit intentionem circa finem ſeu effectum Sacramenti, non deſtruere veritatem Sacramenti; ut ſi quis corpus Chriſti conficeret ut eo ad veneficia uteretur: quia nempe iſtud ad privatam dumtaxat pertinet Miniſtri malitiam, quæ veritatem Sacramenti non tollit. Atqui Miniſter, qui vel nullum,

Digitized by Google

lum, vel etiam planè contrarium intendit effectum Sacramenti, ille ex privata malitia perverſam gerit intentionem circa finem ſeu effectum Sacramenti; ergo &c.

Ratio à priori eſt; quia virtus & efficacia Sacramentorum non ex privatæ Miniſtri voluntate dependet, ſed à Chriſto ipſo Sacramentorum auctore; quam proinde Miniſter impedire aut retardare ad arbitrium non poteſt, cùm Sacramentum ſuis eſt omnibus numeris perfectum. Agunt quippe Sacramenta per modum agentium naturalium, hoc eſt, neceſſariò: ignis v. g. ſegetibus admotus eas neceſſariò comburit, tametſi qui ipſum admovit, conteſtaretur nolle ſe eas comburere.

Probatur 2. abſolutè neceſſariam non eſſe intentionem internam ac privatam, qua Miniſter velit ritum Chriſti perficere formaliter ut ſacramentalem, ſeu ut verum Sacramentum.

Non requiritur intentio ritus Eccleſiæ, quatenus verum eſt Sacramentũ.

I. Quia ratum ac validum eſt Sacramentum datum ab Infideli, à Judæo, ab Hæretico, qui profectò non videntur talem habere intentionem, qui tamen eo ipſo verum Sacramentum perficiunt, quo ſeriò exteriùs volunt ritum Chriſti & Eccleſiæ, impliciter ac generatim ut eſt ritus Chriſti & Eccleſiæ, perficere.

Antecedens patet ex Nicolao I. & Innocentio IV.

Nicolaus I. conſultus à Bulgaris quid ſentiendum foret de Baptiſmo de quo dubium erat, an à Judæo, Chriſtiano, vel Pagano collatus fuiſſet, reſpondet Summus Pontifex c. 104. talem Baptiſmum, ſi in nomine Trinitatis, vel in nomine Chriſti datus eſt, ratum eſſe: quod quidem adductis in medium ex Auguſtino teſtimoniis ibidem comprobat, quorum hæc ſumma eſt, *veritatem Baptiſmi non pendere ex privata Miniſtri ſententia, vel errore, ſed ex virtute Chriſti: Hic enim eſt qui baptiſat.* *Tom 8. Conc. p. 348.*

Innocentius IV. ſcribens in Librum tertium Decretalium titulo *De Baptiſmo* qu. 9. ſic loquitur: *Non eſt neceſſe quòd baptiſans ſciat quid ſit Eccleſia quæ baptiſat, quid baptiſatus; neque quòd gerat in mente facere quod facit Eccleſia: imò ſi contrarium gereret in mente, ſcilicet non facere quod facit Eccleſia, & tamen facit, quia formam ſervat; nihilominus baptiſatus eſt, dummodo baptiſare intendat.* Et q. 8. dixerat, neceſſe eſſe ut Miniſter velit *non tantùm balneare, ſed baptiſare.* Supponit hìc Summus Pontifex Miniſtrum v. g. Saracenum aliquem qui tametſi neſciat quid ſit Baptiſmus, quid Eccleſia, rogatus tamen ut faciat quod facit Eccleſia, illud reipſa facit, & quidem validè, *quia formam ſervat.* At Saracenus ille procul dubio privata ſua intentione ac voluntate non intendit verum perficere Sacramentum, ejuſque effectum conferre, qui hæc omnia aut ignorat, aut irridet: quia tamen generalem habet intentionem faciendi quod ab ipſo poſtulatur, & quod audivit ab Eccleſia fieri, idcirco valet ac ratum eſt Baptiſmatis Sacramentum legitima forma ab ipſo collatum; qua generali intentione voluit non tantùm *balneare*, id eſt, vulgarem lotionem adhibere, ſed *baptiſare*, hoc eſt, ritum qui Chriſti eſt & Eccleſiæ exercere. Quia verò intentionis externæ patroni huncce Innocentii textum ad ſe trahunt, de eodem paulò poſt recurret dicendi occaſio.

II. Conſtat ex uſu & praxi Eccleſiæ, pendente dubio circa veritatem collati Baptiſmatis, hoc unum dumtaxat exploratum fuiſſe, an debita materia &

forma

forma collatum fuiſſet. Ita Concilium Nicænum primum generale Can. 19. Baptiſma Paulianiſtarum idcirco rejecit, quòd in forma peccaret. Carthaginenſe V. cap. 6. Paſtores admonet ut diligentiſſimè inquirant, num reipſa infantes baptiſati ſint, & ſi nulli adſunt teſtes collati Baptiſmatis, eos baptiſent; nulla prorſus facta inquiſitione intentionis aut privatæ ſententiæ illius Miniſtri qui baptiſat.

Tom. 2. Conc. p. 38. D. Ibid. p. 1116. C.

In famoſa pariter Catholicorum cum Donatiſtis controverſia, nulla excitata legitur quæſtio de intentione privata Miniſtri, ſed tantùm de verbis ac ritu quo datus fuiſſet Baptiſmus; ita ut ſi verbis Evangelicis, *In nomine Patris &c.* Marcion Baptiſmum conſecraſſet, integrum, ait S. Auguſtinus, fuiſſet Sacramentum.

Non requiritur intentio faciendi quod facit Eccleſia Catholica vel Romana.

Probatur 3. neceſſe non eſſe ut Miniſter velit facere quod facit Eccleſia Catholica & Romana, ſed ſatis eſſe velit generatim facere quod Eccleſia facit, quamcumque ille in mente habeat Genevenſem v. g. aut aliam. Ratio eſt, quia qui intendit facere quod facit Eccleſia Genevenſis, ille generatim facere intendit, quod facit vera & univerſalis Chriſti Eccleſia, licèt ex errore credat Genevenſem Eccleſiam veram & Orthodoxam eſſe; qui error privatus non deſtruit veritatem generalis intentionis faciendi quod facit Eccleſia Chriſti, adeoque neque deſtruit integritatem Sacramenti: generalis autem voluntas illa ſeu intentio faciendi quod Eccleſia Chriſti facit, determinat ritum externum ac materialem ad eſſe ſacramentalem, ſeu ex ritu vulgari ac profano, peculiarem facit, ſacrum & divinum.

P. 119. 1. col. n. 36.

Non requiritur ad valorem Sacramenti, ait Cardinalis de Lugo, de Sacramentis diſput. 8. ſectione 2. *quòd Miniſter velit explicitè operari nomine Chriſti, aut ut Miniſter ipſius; ſufficit enim id implicitè velle, quod multis modis contingere poteſt. V. g. ſi quis velit facere, quod facit Eccleſia, ſeu uti illius verbis & rebus eodem modo, quo Eccleſia iis utitur; vel etiam non cogitando de Eccleſia univerſali, velit facere quod facit talis Eccleſia particularis, vel quod facit talis Parochus, vel quod faciunt aliqui apud quos audivit illa ſigna adhiberi tanquam cæremonias religioſas: his enim omnibus modis apprehendit, aliquid latere ſub illis ſignis, quod, quidquid illud ſit, in confuſo intendit.* Hæc Cardinalis de Lugo.

Accedunt in confirmationem Concluſionis noſtræ graviſſima rationum momenta.

I. Ex parte Miniſtri.

Ex parte Miniſtri, qui cùm in Sacramentis adminiſtrandis, non privatam, ſed publicam ſuſtineat Chriſti & Eccleſiæ perſonam, nec ſuo, ſed Eccleſiæ nomine ac auctoritate agat, privata ſua intentione falſa & erronea opus Dei quod tractat, inficere non poteſt. Hac potiſſimùm ratione Donatiſtas impugnabat S. Auguſtinus.

II. Ex parte Sacramentorum.

Ex parte ipſorum Sacramentorum, quæ ſic à Chriſto Domino facta & inſtituta ſunt, ut tanquam cauſæ neceſſariæ determinentur ad gratiam conferendam, quoties debitè perficiuntur, nec ullus eſt obex ex parte ſuſcipientis. Sacramenta quippe publica ſunt Religionis ſymbola, quibus homines in unum Religionis corpus coadunantur & colligantur, Deo conſecrantur, ac Chriſtianæ fidei defenſioni ſe ſe obligant: res autem hujuſmodi ex ſe vim habent eamque exerunt, tametſi Miniſter privata ſua voluntate eam aut retardare, aut penitùs auferre cogitaret. Sic v. g. Scriba ſeu Notarius publicus

Digitized by Google

ctus qui Contractum ad legem & formam à Principe præſcriptam accuratè deſcribit, partes contrahentes ligat, licèt eas intus & animo ligare nollet; & Judex ſententiam pronuntians ut reum abſolvat, verè eum abſolvit, quamvis intus renuat ac repugnet. Simili ergo ratione Miniſter Sacramentum verè conficit ejuſque producit effectum, cùm omnia neceſſaria obſervat, licèt intus nolit aut Sacramentum perficere, aut ejus effectum conferre: celebrantur enim per illum neceſſaria myſteria, quæ non ex privata ipſius, ſed ex publica Eccleſiæ fide ac intentione operantur. Perinde eſſet ac ſi quis diceret: Volo ignem ſegetibus admovere, ſed nolo eas comburere: abſurdus profectò ille foret, qui cauſam ad comburendum neceſſariò ac phyſicè determinatam applicaret, & ſimul nollet ejus effectum, nempe combuſtionem. Duæ iſtæ voluntates, Volo ſeriò facere quod facit Eccleſia, &, Nolo facere Sacramentum, aut ejus effectum conferre, ſeſe mutuò impugnant ac deſtruunt.

Ex parte Eccleſiæ, quæ ratum habet Baptiſmi Sacramentum verbis Evangelicis conſecratum ab Infideli, à Judæo, ab Hæretico, à Sociniano, quibus haud dubiè non ineſt animus ſeu intentio aut Sacramenti formaliter ſumpti, aut effectus vel finis illius. III. Ex parte Eccleſiæ.

Quæres 1. an intentio debeat eſſe abſoluta & an ſufficiat conditionata.

Reſp. abſolutam eſſe debere, nec conditionatam ſufficere, niſi ſtatim tranſeat in abſolutam. De intentione abſoluta & conditionata.

Prima reſponſionis pars oſtenditur, quia intentio debet eſſe efficax: at ſola abſoluta talis eſt; ergo eſt neceſſaria.

Secunda pars explicatur: quia conditio appoſita intentioni, vel eſt de præterito, vel de præſenti, vel de futuro.

Si eſt de præterito, vel præſenti, neceſſe eſt ut vel omnino deſtruat intentionem, vel ut illam ſupponat efficacem & abſolutam. Nam ſi conditio illa nec fuit, nec eſt, eo ipſo intentionem deſtruit, quia voluntas conditionata, non poſita conditione, nulla eſt: ſi verò conditio illa fuit, vel eſt, intentio tranſit in abſolutam; quia voluntas ſub conditione, poſita conditione fit abſoluta. Sic v. g. qui diceret, Ego te baptiſo, ſi non es baptiſatus, intentio illius fit abſoluta & Baptiſmum perficit, ſi reipſa homo ille baptiſatus non eſt: ſi autem baptiſatus eſt, intentio deſtruitur, & nullum eſt Sacramentum.

Si autem conditio appoſita ſit de futuro, ſemper eſt contraria ſubſtantiæ Sacramenti; ut v. g. ſi quis diceret, Ego te abſolvo à peccatis, ſi reſtitutionem feceris. Ratio eſt, quia conditio de futuro ſuſpendit præſentem intentionem, & efficit ut Miniſter in præſenti non habeat voluntatem faciendi Sacramentum. Quòd ſi, inquies, poſtea impleatur conditio, an tunc ſaltem erit Sacramentum? Reſp. negativè; quia non poteſt fieri Sacramentum niſi adſit materia & forma Sacramenti: at poſtea cùm impletur conditio, non adeſt materia & forma Sacramenti; & quæ priùs poſita ſupponitur, nec amplius ſupereſt, nec verè ſacramentalis fuit, defectu præſentis intentionis.

Quærunt aliqui, an valeret hæc conditio, Ego te baptiſo, ſi es prædeſtinatus. Nonnulli affirmant, ſi nempe conditio reipſa poſita ſit, quia parùm refert quòd ignoremus an poſita ſit necne: ſicut, inquiunt, valet iſta, Ego te baptiſo ſi non es baptiſatus, etſi ignoremus an ea conditio poſita fuerit. E contra contendunt alii, non ſufficere intentionem illam conditionatam, quia conditio quæ apponitur in actionibus vel contractibus humanis, talis

eſſe

eſſe debet, ut humano modo cognoſci poſſit, alioquin ſemper dubii & incerti eſſemus de valore actionum & contractuum humanorum: atqui illa conditio, Ego te baptiſo, ſi es prædeſtinatus, non poteſt humano modo cognoſci; ergo &c.

Quæritur etiam, an iſthæc intentio conditionata, Ego te baptiſo, ſi es Catholicus, non autem ſi es Hæreticus, ſufficiat: negant aliqui cum Scoto. Ratio ipſis eſt, quia qui ſic baptiſat, non intendit facere quod facit Eccleſia; quia Eccleſia intendit ut Sacramentum validum ſit, etiamſi conferatur Hæretico. Aliis tamen contraria placet opinio, quia ſi talis conditio revera ponitur, jam intentio Miniſtri, ut dictum fuit, tranſit in abſolutam.

An intentio ad certam & determinatam perſonam dirigi debeat.

Quæres 2. an, ut validum ſit Sacramentum, neceſſe ſit intentionem Miniſtri dirigi ad certam aliquam perſonam vel materiam, abſque ullo ſubſtantiali errore.

Reſp. affirmativè. Prima pars manifeſta eſt ex ipſis Sacramentorum formis, Ego te baptiſo; Ego te abſolvo, quibus certa & determinata perſona deſignatur, ad quam dirigitur intentio Miniſtri. Similiter in forma Euchariſtiæ pronomen, *hoc*, deſignat determinatam materiam conſecrandam. Ratio communis eſt, quia intentio Miniſtri debet eſſe efficax & operativa; operationes autem ſunt circa ſingularia. Secunda pars, videlicet intentionem debere eſſe ſine ullo ſubſtantiali errore, probatur, quia ſi intentio caderet in hanc materiam vel perſonam, & actio ſacramentalis verſaretur circa aliam, talis actio non procederet ex tali intentione, ac proinde eſſet actio ſine intentione: requiritur autem, ex dictis, in Miniſtro Sacramentorum intentio.

At, inquies, licèt error ſubſtantialis adverſetur veritati Sacramenti Matrimonii, non tamen videtur eſſe contrarius veritati abſolutionis ſacramentalis: namque valida foret abſolutio, ſi abſolverem Petrum legitimè ſua mihi confitentem peccata, licèt exiſtimarem Paulum eſſe qui confitetur peccata ſua, & hoc modo errarem in perſona.

Reſpondetur hoc totum pendere ex intentione. Nam ſi ego intendam abſolvere illam perſonam quæ ſua mihi peccata confitetur, etiamſi neſciam quæ ſit illa perſona, valida nihilominus eſt abſolutio, quia intentio directè fertur in perſonam confitentem: unde error ille, quo puto perſonam illam eſſe Paulum, cùm tamen ſit Petrus, ſubſtantialis non eſt, ſed accidentalis. Si tamen præcisè intenderem abſolvere perſonam Pauli, excludendo omnes alias perſonas, tunc nulla foret abſolutio, niſi perſona Pauli confiteatur.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Adversùs primam Concluſionem.

Ex triplici capite Objectiones illæ repetuntur. 1. Ex factis hiſtoricis. 2. Ex ſanctis Auguſtino, Thoma, & Innocentio IV. 3. Ex rationibus ac momentis Theologicis.

Obje-

Digitized by Google

Objectiones ex factis hiſtoricis.

Objicies itaque 1. Ratum ac validum eſt Baptiſma per jocum & irriſionem etiam externam & manifeſtam collatum, quantò magis per internam ac latentem?

Antecedens exemplis ex Hiſtoria Eccleſiaſtica depromptis probatur.

S. Athanaſii.

I. S. Athanaſii, qui, cùm puer eſſet, inter ludendum in littore maris ſocios ſuos pueros baptiſavit; quem Baptiſmum approbavit Alexander Epiſcopus Alexandrinus. Factum referunt Rufinus Lib. 1. Hiſt. cap. 14. Socrates Lib. 1. cap. 15. Sozomenus Lib. 1. cap. 17.

S. Geneſii.

II. S. Geneſii, qui cùm in theatro myſteria noſtræ Religionis mimicè repræſentaret, ſubitò ad fidem converſus ab alio mimo baptiſatus refertur; cujus Baptiſmus ratus habitus fuit, utpote non iteratus. Rem narrat Ado in ſuo Martyrologio ad diem 25. Auguſti.

Judæi cujuſdam.

III. Judæi illius qui à ſociis in littore maris ludentibus baptiſatus eſt, narrante Nicephoro Lib. 3. Hiſt. cap. ultimo.

Ludus poteſt eſſe finis actionis externus vel internus.

Reſp. 1. diſtinguo ant. Ratum ac validum eſt Baptiſma per jocum & irriſionem etiam externam datum, ita ut jocus & irriſio ſit externus dumtaxat finis collati Baptiſmatis, concedo: ita ut ſit finis internus, id eſt, merè jocoſa, ficta, & ſimulata ſit Baptiſmatis repræſentatio, nego. Duobus itaque modis exterior Eccleſiæ ritus per jocum & ludum exerceri poteſt.

Primò, animo illum exercendi, quamvis extrinſecus finis ſit ludus & animi oblectatio: quæ jocoſa intentio non adverſatur ſubſtantiæ Sacramenti; quia non deſtruit objectum intrinſecum, ſed addit dumtaxat finem extrinſecum, qui finis non tollit veritatem, ſed honeſtatem tantùm actionis: honeſtas porrò illa ad ſubſtantiam Sacramenti non pertinet. Ita Sacerdos v. g. qui vult abſolvere pœnitentem, quamquam lucri cauſa, verè abſolvit, quia finis ille perverſus non vitiat ſubſtantiam Sacramenti.

Secundò, ritus exterior Eccleſiæ per jocum ita poteſt obſervari, ut fictè dumtaxat, ſimulatè, ac purè mimicè repræſentetur, quæ profectò jocoſa intentio veritatem Sacramenti prorſus deſtruit.

Porrò dici veriſimiliter poteſt, in exemplis adductis ludum & deriſionem externum dumtaxat fuiſſe actionis finem, atque veram his in caſibus adfuiſſe intentionem faciendi quod facit Eccleſia, quamquam ad ludum & oblectationem. Conjectura eo nititur, quòd, ſi Hiſtoricis fides, iteratus non fuerit Baptiſmus ſic per ludum collatus; & quòd ipſe puer Athanaſius non alios, quàm Catechumenos baptiſaverit, iis omnibus ritè obſervatis, quæ in Eccleſia ſolebant obſervari, interrogationibus & reſponſis.

Factum Athanaſii incertum ac dubium.

Reſp. 2. factum Athanaſii dubiæ admodùm & incertæ eſſe fidei, de quo Hiſtorici dubitanter loquuntur. Rufinus, qui ait ſe hanc hiſtoriam, ab iis qui cum Athanaſio puero vitam duxerant, accepiſſe, ait: Ferunt ſic ſtatuiſſe Alexandrum: nempe approbatum ab eo Baptiſmum quem puer Athanaſius inter ludendum dederat. Socrates de illo Baptiſmo ſilet, ac refert dumtaxat pueros illos imitatos eſſe Sacerdotes & Collegium ſacrorum virorum, quorum alter Presbyteri partes agebat, alter Diaconi. Sozomenus ait: *Memorant*; Nicephorus, *Ferunt iſtud eveniſſe*.

Suſpi-

Digitized by Google

Suſpicio falſi inde maximè augetur, quòd ex ea narratione ſequatur Athanaſium factum fuiſſe Epiſcopum cùm annum vigeſimum quintum vix attigiſſet. Namque referunt factum iſtud contigiſſe ſub Alexandro, qui cùm è vivis exceſſiſſet versùs finem anni 311. non poteſt hiſtoria hæc ante finem anni 312. collocari; quo tempore, ſi Baronio fides, natus erat Athanaſius annos duodecim. Jam verò Athanaſius in Nicæno Concilio, quod celebratum eſt anno 325. Diaconus erat, & inter celeberrimos hujus ævi Theologos eximium locum obtinebat, factus eſt autem Epiſcopus aliquot poſt menſes; ac proinde explicari vix poteſt quomodo aut puer luſerit coram Alexandro, aut quomodo tam juvenis creatus fuerit Epiſcopus, ea præſertim ætate, qua multi conqueſti fuerant Paulinianum S. Hieronymi fratrem, annos natum dumtaxat triginta, ad Ordinem Presbyteratus promotum fuiſſe. Et ſanè inter tot falſa & commentitia, quæ Ariani Athanaſio crimina objecerunt, iſtud ætatis vitium, cùm in Epiſcopum conſecratus fuit, non omiſiſſent, de quo tamen ne verbum quidem eos feciſſe intelligimus.

Adde Hiſtoricos concordes non eſſe in iiſdem referendis circumſtantiis: Socrates ait Alexandrum, dum prætergrederetur, ejuſmodi ludum vidiſſe: Sozomenus, cùm ſolus convivas expectaret: Nicephorus, cùm loco ſublimiori ſederet.

Patres Benedictini in Vita S. Athanaſii, Tomo primo ipſius Operum præfixa, pag. 3. ubi verba Rufini retulerunt, addunt, *hanc Rufini hiſtoriam grandi apud eruditos laborare ſuſpicione: etſi enim per Athanaſii ætatem minimè repugnaret hujuſmodi luſus; quod haud facilè tamen concedatur de adoleſcente, cui ex memoratis ſuperiùs vix minùs duodeviginti annorum tum adſcripſerimus; non is erat Alexander, qui tam ſeria in re ludum puerorum ratum haberet.* Vide Tilmontium in ſanctum Athanaſium nota 2. ubi de hac hiſtoria fusè pertractat.

Factum S. Geneſii etiam incertum.

Ad factum S. Geneſii, dicimus pariter incertum eſſe, an vero fluminis Baptiſmo fuerit revera baptiſatus. Martyrologium Romanum ad diem vigeſimam quintam Auguſti narrat eum, cùm in Theatro, ſpectante Diocletiano, myſteriis noſtris illuderet, Deo inſpirante ſubitò converſum ac baptiſatum fuiſſe. Ado verò in Martyrologio ait, finxiſſe Geneſium ſe ægrotare, evocatos fuiſſe pſeudopresbyterum & Exorciſtam, ſtatimque à Deo cœlitùs inſpiratum, crediciſſe, ac baptiſatum fuiſſe: qui Baptiſmus, ſi ratus ac verus fuit, ab illo ficto Sacerdote datus eſt animo faciendi quod facit Eccleſia; quamquam ad jocum & irriſionem, tamquam ad finem extrinſecum, totam hanc actionem retulerit. Quòd ſi nullum fuiſſe Baptiſmum illum contenderis, dicendum erit, Geneſium proprio ſanguine ac ardentiſſima charitate baptiſatum fuiſſe. Scribit enim Uſuardus ad diem vigeſimam quintam Auguſti, eum conſtanter pro Chriſto mortem ſuſtinuiſſe, ac mediis in tormentis in hæc eximia verba prorupiſſe: *Non eſt Rex præter Chriſtum, pro quo ſi millies occidas, ipſum mihi dè corde auferre non poteris.*

Ad tertium: Ex ipſa Nicephori narratione conſtat pueros illos reipſa voluiſſe facere quod in Eccleſia fieri viderant, quamquam ludum ſibi tanquam finem proponerent. Omnia ſiquidem ritè obſervarunt: conſenſum illius quem baptiſarunt priùs rogaverunt; tùm ad Eccleſiam duxerunt, ubi à Sacerdote Communionis ſignum acceperunt.

Obje-

Digitized by Google

Objectiones ex ſanctis Auguſtino, Thoma, & Innocentio IV.

Expenditur mens ſancti Auguſtini.

Quæſtionem noſtram verſare potiſſimùm videtur S. Auguſtinus Lib. 7. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 53. ubi quærit an approbandum ſit Baptiſma datum vel acceptum in Eccleſia Catholica, aut extra Eccleſiam Catholicam, ſive cum ſimulatione & fallacia, ſive abſque joco & irriſione. *Solet enim quæri*, ait, *utrum approbandum ſit Baptiſma, quod ab eo qui non accepit, accipitur, ſi fortè hoc curioſitate aliqua didicit quemadmodum dandum ſit; & utrum nihil interſit, quo animo accipiat ille cui datur, cum ſimulatione, aut ſine ſimulatione: ſi cum ſimulatione, utrum fallens, ſicut in Eccleſia, vel in ea quæ putatur Eccleſia, an jocans, ſicut in mimo: & quid ſit ſceleratius, in Eccleſia fallaciter accipere, an in hæreſi vel ſchiſmate ſine fallacia, id eſt, animo non ſimulato; & utrum in hæreſi fallaciter, an in mimo cum fide, ſi quiſquam inter agendum repentina pietate moveatur. Quamquam talem ſi etiam illi conferamus qui in ipſa Catholica fallaciter accipit; mirum ſi dubitatur quis cui præferendus ſit: quid enim proſit animus veraciter dantis fallaciter accipienti, non video: ſed arbitremur aliquem etiam fallaciter dantem, cùm & tradens & accipiens fallaciter agant in ipſa unitate Catholica, utrum hoc magis Baptiſma ſic acceptandum, an illud quod in mimo datur,* (minus hìc pro ludo uſurpatur, ita ut ſenſus ſit, quod in ludo datur) *ſi quis exiſtat qui fideliter ſubitò commotus accipiat: an quantùm ad ipſos quidem attinet homines, plurimùm diſtet inter credentem in mimo, & irridentem in Eccleſia; ad ipſius autem Sacramenti integritatem nihil interſit. Si enim nihil intereſt ad integritatem Sacramenti in ipſa Catholica, utrum id aliqui fallaciter, an veraciter agant, cùm tamen hoc idem utrique agant: cur extra interſit, non video; quando ille qui accipit, non ſimulatione palliatus, ſed Religione mutatus eſt. An plùs valent ad confirmandum Sacramentum illi veraces inter quos agitur, quàm ad fruſtrandum illi fallaces à quibus agitur, & in quibus agitur? Et tamen ſi poſtea prodatur, nemo repetit, ſed aut excommunicando punitur illa ſimulatio, aut pœnitendo ſanatur.* T. 9. p. 102. E, F.

Sed nobis tutum eſt, in ea non progredi aliqua temeritate ſententiæ, quæ nullo in Catholico Regionali Concilio cœpta, nullo plenario terminata ſunt: id autem fiducia ſecuræ vocis aſſerere, quod in gubernatione Domini Dei noſtri & Salvatoris Jeſu Chriſti, univerſalis Eccleſiæ conſenſione roboratum eſt. Verumtamen ſi quis fortè me in eo Concilio conſtitutum, ubi talium rerum quæſtio verſaretur, non præcedentibus talibus, quorum ſententias ſequi mallem, urgeret ut dicerem quod ipſe ſentirem: ſi eo modo affectus eſſem, quo eram cùm iſta dictarem, nequaquam dubitarem habere eos Baptiſmum, qui ubicumque, & à quibuſcunque illud verbis Evangelicis conſecratum, ſine ſua ſimulatione, & cum aliqua fide accepiſſent: quamquam eis ad ſalutem ſpiritualem non prodeſſet, ſi charitate caruiſſent, qua Catholicæ insererentur Eccleſiæ .... ſicut jam præteritis Majorum ſtatutis, non dubito etiam illos habere Baptiſmum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Eccleſia tamen accipiunt, vel ubi putatur eſſe Eccleſia ab eis, in quorum ſocietate id accipitur ..... ubi autem neque ſocietas ulla eſſet ita

credentium, neque ille qui ibi acciperet, ita crederet, ſed totum ludicrè, & mimicè, & joculariter ageretur, utrum approbandus eſſet Baptiſmus qui ſic daretur, divinum judicium per alicujus revelationis oraculum, concordi oratione, & impenſis ſupplici devotione gemitibus implorandum eſſe cenſerem; ita ſanè ut poſt me dicturos ſententias, ne quid jam exploratum & cognitum afferrent, humiliter expectarem: quantò magis ergo nunc ſine præjudicio diligentioris inquiſitionis vel majoris auctoritatis, illud dixiſſe accipiendus ſum. Deſcribendus fuit, quamquam prolixior, hic Auguſtini integer textus, ùt ejus mens ac ſententia introſpici faciliùs poſſit.

Multa eò loci quærit S. Aug. ſed non omnia diſſolvit. Quærit enim

I. Utrum approbandum ſit Baptiſma quod ab eo qui non accepit (hoc eſt à non baptiſato) accipitur.

II. Utrum nihil interſit, quo animo accipiat ille cui datur, cum ſimulatione, vel ſine ſimulatione.

III. Utrum validum ſit Baptiſma quod in Eccleſia vel ſchiſmate ſuſcipitur ab homine ſimulante & fallente; & utrum validum ſit quod animo irridente in Theatro accipitur.

IV. Quid ſit ſceleratius, in Eccleſia fallaciter accipere, an in hæreſi vel ſchiſmate ſine fallacia.

V. Utrum validum ſit Baptiſma in hæreſi fallaciter, an in mimo, qui ſubitò convertitur, cum fide.

VI. Cùm & tradens & accipiens fallaciter agunt in ipſa unitate Catholica, utrum hoc Baptiſma magis ſit acceptandum, quàm illud in mimo ſeu ludo confertur; & an nihil interſit quoad Sacramenti validitatem.

Ut porrò his quæſtionibus reſpondeat S. Auguſtinus, hoc utitur principio: nempe in Catholica Eccleſia nihil intereſſe ad validitatem Sacramenti, utrum fallaciter, an veraciter detur, quia utrique idem agunt, qui veraciter & fallaciter dant.

Ex iſto autem principio infert S. Doctor, ſe perſpectum ſatis non habere, cur non valeat Baptiſma extra Eccleſiam datum, quando ille qui accipit, religione mutatus eſt.

Ut autem oſtendat pari jure & æquali ratione validum eſſe Baptiſmum quo abluitur mimus de repente converſus, quo jure validus eſt Baptiſmus in Eccleſia fallaciter datus & acceptus, ſubjungit, An plùs valent ad confirmandum Sacramentum illi veraces inter quos agitur, ideſt, Fideles in quorum ſocietate datur Baptiſmus fallaciter, quàm ad fruſtrandum illi fallaces Miniſtri à quibus in illa eadem Eccleſia Sacramentum confertur? Deinde probat hujuſmodi Baptiſmum validum eſſe, quia nemo eum repetit cùm fallacia detegitur, ſed aut excommunicando punitur, aut pœnitendo ſanatur. Unde tota S. Doctoris ratiocinatio eò recidit: Tam validus cenſeri debet Baptiſmus datus in ludo alicui de repente ad fidem converſo, quàm validus eſt Baptiſmus à fallacibus in Eccleſia Catholica, ſeu quæ putatur Catholica datus & acceptus: atqui validus cenſetur Baptiſmus datus & acceptus in Eccleſia à fallacibus; nam veraces qui componunt Eccleſiam plùs valent ad confirmandum Baptiſmum, quàm fallaces à quibus datur & accipitur ad illum fruſtrandum; & præterea hujuſcemodi Baptiſmus non repetitur, cùm detegitur fallacia; ergo validus eſt quoque Baptiſmus in ludo collatus alicui repente converſo.

Nihil-

Digitized by Google

Nihilominus tamen ſubinde declarat ſanctus Doctor, cùm in nullo Catholico Concilio terminata ſit iſta quæſtio, utrum integrum ſit validumque Bapiſma quod inter ludendum aliquis de repente converſus accepiſſet, ſe nolle ulteriùs in eam progredi opinionem. Verumtamen addit, interrogatum in Concilio ſe nequaquam dubitaturum habere eos Baptiſmum, qui ubicunque, id eſt, etiam in ludo ſine ſua ſimulatione & cum aliqua fide verbis Evangelicis conſecratum illud accepiſſent. At verò quantùm ſpectat ad aliud Baptiſma quod in ludo datur, ubi nulla eſt ſocietas credentium, neque ille qui acciperet, ita crederet, ſed totum ludicrè & jculariter ageretur, tùm ex parte dantis, tùm ex parte accipientis, utrum hujuſmodi Baptiſma approbandum foret, divinum auxilium implorandum eſſe cenſeret.

En analyſis doctrinæ S. Auguſtini in loco qui objicitur, quæ breviter ad hæc tria capita revocari poteſt.

Primò: quæritur utrum Baptiſma fallaciter datum & acceptum in Eccleſia vel ea ſocietate quæ putatur Eccleſia, validum ſit necne. *Auguſt. ſententia ad tria capita revocatur.*

Secundò: utrum Baptiſma ludo collatum alicui de repente converſo, ratum ac validum ſit.

Tertiò: utrum valeat Baptiſma extra ſocietatem credentium omnino ludicrè à mimo datum alteri mimo ſine ſide illud accipienti.

Circa tertium caput, declarat ſe nihil determinare velle, ſed expectandum Spiritus ſancti oraculum quo illa quæſtio dilucidetur.

Circa ſecundum, ait tutius eſſe non progredi aliqua temeritate ſententiæ: attamen addit ſe in Concilio conſtitutum hujuſmodi Baptiſma validum habiturum.

Baptiſmum fallaciter datum validum eſſe probat S. Aug. tribus momẽtis.

Circa primum autem, utrum ſcilicet Baptiſma in Eccleſia à fallacibus datum & acceptum validum ſit necne, non dubitat, quin imò affirmat expreſsè, hujuſmodi Baptiſma validum eſſe: hiſque probat momentis loco citato.

I. Quia ea ſententia, quæ aſſerit Baptiſma fallaciter datum & acceptum in Eccleſia validum eſſe, nititur tanquam principio ad probandum Baptiſma quoque illud validum eſſe, quod in ludo alicui repentè converſo datur. Tota enim ratiocinatio ſancti Auguſtini, ut ſuprà oſtendimus, in hoc conincidit: ſi primus Baptiſmus fallaciter in Eccleſia collatus, validus eſt, cur ſecundus in ludo alicui repentè converſo datus validus non erit?

II. S. Auguſtinus declarat ſe fretum præteritis Majorum ſtatutis non dubitare quin habeant Baptiſmum, qui quamvis fallaciter accipiant, in Eccleſia tamen accipiunt, vel ubi putatur Eccleſia: atqui quod Majorum ſtatutis ratum eſt, illud firmum habetur & certum; ergo certum videbatur S. Auguſtino, Baptiſma fallaciter datum ratum eſſe & validum.

III. Declarat ſanctus Auguſtinus Baptiſma fallaciter datum in Eccleſia, non ſolere repeti etiam cùm fallacia detegitur; ſed, inquit, *aut excommunicando punitur, aut pænitendo ſanatur*; atqui Baptiſma quod non repetitur, validum eſt ac firmum; ergo &c.

Ex his omnibus ſic arguitur contra Concluſionem noſtram: Illa Miniſtri intentio neceſſaria non eſt, ſine qua docet S. Auguſtinus ratum ac validum eſſe Sacramentum: atqui S. Auguſtinus docet ſine interna Miniſtri intentione datum Baptiſmum ratum & validum eſſe. Probatur: Quia docet ratum & validum eſſe Baptiſma fallaciter datum & acceptum in Eccleſia Catholica, ſeu quæ pu- *Argumentũ.*

catur Catholica: atqui nulla eſſe poteſt interna intentio in Miniſtro fallaciter agente, vel in ſubjecto fallaciter recipiente; ergo &c.

Totus difficultatis nodus in eo verſatur, quid nempe per fallaciam ſanctus Auguſtinus intelligat: an defectum ſeu abſentiam fidei dumtaxat, an debitæ intentionis.

Vaſques in 3. par. diſp. 138. num. 48. & ſequentibus, ait S. Auguſtinum reipſa dubitaſſe de Baptiſmo abſque intentione Miniſtri collato, & propendiſſe in eam partem, ut ſimulatio Miniſtri non noceret, ſaltem quando ex parte recipientis fides aliqua & intentio adeſſet; quia nimirum Auguſtino perſpecta non fuit ea veritas de neceſſitate intentionis in Miniſtro, quæ nondum fuerat apertè à Conciliis definita.

P. 110. col. 2. *Ego ſanè fateor*, ait Cardinalis de Lugo de Sacramentis diſp. 8. ſect. 3. n. 45. *Auguſtinum in eo capite de multis dubitaſſe, de quibus modò propter clariorem Conciliorum lucem nobis exhibitam, amplius non dubitamus. Video etiam*, pergit de Lugo, (*id quod in aliis materiis ipſi Auguſtino & alii Patribus accidit*) *pro zelo in hæreſim, quam impugnabant, in partem adverſam acriter inclinaſſe: quia nimirum Donatiſtæ negabant, validum eſſe Baptiſmum ab Hæreticis collatum, Auguſtinum adeo in Baptiſmi valorem inclinaſſe, ut de Baptiſmo etiam mimicè & per jocum collato & ſuſcepto dubitarit, an validus reputandus eſſet, necne.* Ita Cardinalis de Lugo, qui tamen ſtatim reſponſionem, quam mox afferemus, ſubjicit.

Solvitur argumentũ. Reſp. itaque diſtinguendo iſtam propoſitionem: S. Auguſtinus docet validum eſſe Baptiſma datum cum fallacia & ſimulatione, & nomine fallaciæ intelligit ſanctus Doctor defectum ſeu abſentiam fidei, aut rectam de Sacramento ejuſque effectu Miniſtri ſententiam, concedo: & intelligit defectum ſeu abſentiam debitæ in Miniſtro intentionis internæ, qua generatim velit facere quod facit Eccleſia, nego. Simulatio & fallacia de qua ſanctus Auguſtinus, importat tantùm defectum ſeu abſentiam fidei in Miniſtro circa ritum quem uſurpat. Confert aliquis Baptiſma, ſed non credit Baptiſma remittere peccatum; non credit Baptiſma eſſe Sacramentum; non credit illud à Chriſto eſſe inſtitutum: ille certè fallax eſt ac meritò dicitur; ut quid enim confert quod putat inutile aut falſum? Hæc autem fallacia non tollit intentionem internam Miniſtri, qui ritum Eccleſiæ exercendo, poteſt velle generatim facere quod facit Eccleſia, licèt credat Eccleſiam nihil niſi profanum producere per ritum quem exercet. Hunc eſſe S. Auguſtini ſenſum his momentis ſuaderi poteſt.

I. Quia quæſtionem propoſuit de illo qui non erat Chriſtianus, ſed qui *vana curioſitate* ritum Baptiſmi didicit, an revera baptiſaret. Huic autem quæſtioni alia dubia ſubnectit, quæ à priori pendent, de iis nempe qui ſimulant fidem quam non habent, an validè baptiſent, vel baptiſentur; ergo per fallaciam intelligit defectum fidei.

II. S. Auguſtinus opponit Baptiſmum in Eccleſia vel hæreſi fallaciter receptum, Baptiſmo recepto in ludo cum fide: *An*, inquit, *plurimùm diſtet inter credentem in mimo, & irridentem in Eccleſia*; ergo excludit dumtaxat à Miniſtro fallaciter agente, fidem; ſeu per fallaciam intelligit tantùm defectum ſeu abſentiam fidei.

III. Quærens utrum validum ſit illud Baptiſma quod in Eccleſia datur fallaci-

Digitized by Google

fallaciter, opponit fallaces à quibus Sacramentum in Eccleſia adminiſtratur, veracibus, in quorum ſocietate confertur; & quærit utrum id quod eſt in veracibus ſit validius ad confirmandum, quàm id quod eſt in fallacibus ad fruſtrandum: *An plùs valent*, inquit, *ad confirmandum Sacramentum illi veraces inter quos agitur, quàm illi fallaces à quibus agitur?* Atqui per veraces S. Auguſtinus intelligit credentium ſocietatem; poſtea enim rem ſic explicat. *Ubi autem nulla ſocietas ita credentium, neque ille ibi qui acciperet ita crederet*: ubi per ſocietatem credentium deſignat Eccleſiam in qua ſuppoſuerat dari Baptiſma fallaciter, id eſt, à miniſtris, qui ſe catholicos ſimulant, & ſic opponuntur fidelibus in quorum ſocietate Baptiſmum adminiſtrant; ergo per fallaciam in qua Baptiſmus confertur, intelligit non defectum intentionis, ſed fidei.

IV. Addit Baptiſmum fallaciter datum, detecta fallacia non iterari: *Si poſtea*, inquit, *prodatur, nemo repetit; ſed aut excommunicando punitur illa ſimulatio, aut pœnitendo ſanatur*. Porrò circa defectum intentionis tales in Eccleſia leges fuiſſe, nullibi legimus; ergo de illis loquitur fallacibus miniſtris qui fingunt ſe catholicos, eſſe, nec ſunt.

V. Addit etiam *præteritis Majorum ſtatutis non dubitare ſe illos habere Baptiſmum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Eccleſia tamen accipiunt, vel ubi putatur eſſe Eccleſia ab iis in quorum ſocietate id accipitur*. Erant ergo ſtatuta de non rebaptiſandis iis, qui fallaciter in Eccleſia baptiſabantur, quibus certè ſtatutis veriſimile non videtur probatum fuiſſe Baptiſmum illius qui abſque intentione aut baptiſaſſet, aut Baptiſmum ſuſcepiſſet, ſed ejus dumtaxat qui abſque ulla fide, ſeu cum fallacia fidem mentiente ac ſimulante, Baptiſmum contuliſſet aut percepiſſet; hoc eſt, illius qui fingebat ſe catholicum apud catholicos, aut Hæreticum apud Hæreticos.

VI. Denique, vel ipſe ſtatus controverſiæ quam cum donatiſtis habebat ſanctus Auguſtinus, ſenſum illum apertè demonſtrat. Contendebant Donatiſtæ Baptiſma ſine fide collatum, irritum eſſe: e contrà oſtendit Auguſtinus, illud validum eſſe; ergo de abſentia ſeu defectu fidei loquitur ſanctus Doctor, non de abſentia intentionis, de qua nulla erat quæſtio.

Inſtabis 1. Certum eſt in hypotheſi S. Auguſtini, Baptiſma collatum fallaciter in Eccleſia, non diſcrepare quoad integritatem à Baptiſmate quod in ludo confertur mimo repentè converſo. *Si enim*, inquit, *nihil intereſt ad integritatem Sacramenti in ipſa Catholica, utrum id aliqui fallaciter, an veraciter agant, cùm tamen hoc idem utrique agant; cur extra interſit non video, quando ille qui accipit religione mutatus eſt*. Atqui ſi intentio interna neceſſaria foret ad validitatem Sacramenti, illa duo Baptiſmata diſcreparent. Namque validum foret quod in Eccleſia fallaciter datum fuiſſet, utpote cum legitima intentione datum; aliud verò mimo ludicrè ac joculariter collatum, nullum eſſet defectu intentionis. Quis enim dixerit, eum qui ludendo baptiſat, intendere id quod intendit, aut ſaltem quod facit Eccleſia?

Reſp. argumentum iſtud premere potius intentionis externæ aſſertores, quàm eos qui ſtant pro interna. Duo enim certa ſunt ex illo argumento, quæ illorum ſententiam pariter convellunt. 1. Certum eſt, in mente S. Auguſtini, validum eſſe Baptiſma quod in ludo confertur; aut ſaltem negari non poteſt, quin ſanctus ille Doctor in eam ſententiam multùm propenderit.

Certum eſt 2. in ludo illo haberi non poſſe intentionem externam, quæ profectò non adeſt, quando Miniſter ſeriò ritum Eccleſiæ non perficit; ergo aut ſine ulla prorſus intentione validum eſt illud Baptiſma, quod certè aſſerere hæreticum eſt; aut adfuit interior: ſi adfuit interior in illo mimo qui Baptiſmum adminiſtrat, cadit præcedens argumentum; in utroque enim Baptiſmate, tùm in eo quod fallaciter datur & accipitur in Eccleſia, tùm in eo quod in ludo datur, reperitur intentio interior, proindeque quoad integritatem non differrent propter defectum intentionis; quapropter adigerentur adverſarii, agnoſcere neceſſitatem intentionis interioris in Miniſtro ut ratum ac validum ſit Sacramentum.

At verò in Miniſtro qui inter ludendum repræſentat in Theatro ritum Baptiſmatis, poteſt abſolutè adeſſe intentio interior faciendi quod facit Eccleſia: hujuſmodi enim repræſentatio foret occaſio exercendi ritus externi, cujus Miniſter poteſt non ſolùm intendere nudam repræſentationem, ſed etiam id quod facit Eccleſia.

Si autem contenderet aliquis, cum tali repræſentatione ſtare non poſſe internam intentionem, attendat ille, quæſo, ſanctum Auguſtinum de validitate illius Baptiſmatis nihil abſolutè & affirmatè determinaſſe, ſed dubitanter tantùm ſuam propoſuiſſe ſententiam.

Inſtabis 2. At ſaltem inde colligitur, ſanctum Auguſtinum dubitaſſe num validus foret Baptiſmus mimo per jocum collatus, atque adeo, ut certum eſt, ſine ulla etiam externa intentione: quantò magis dubitaſſe dicendus eſt de neceſſaria intentione interna?

Reſp. Eſto dubius fuerit de illo Baptiſmo prorſus mimicè ac ludicrè collato, de quo nihil tunc temporis ſtatutum ab Eccleſia fuerat: at fortè ſuppoſuit fieri poſſe ut in mimo illo adſit intentio interna, ut mox dictum eſt. Verùm, ut nihil diſſimulemus, valdè obſcura videtur & implicata eam in rem S. Doctoris ſententia.

Inſtabis 3. Per fallaciam de qua loquitur ſanctus Auguſtinus, intelligi non debet defectus fidei in Miniſtro, ſed intentionis internæ; quia fallaciam illam, cum qua ſanctus Doctor ſupponit Baptiſma dari & accipi, in ſolum dantem & accipientem Baptiſma cadere ſupponit: *An plùs valent*, inquit, *ad confirmandum Sacramentum illi veraces inter quos agitur, quàm ad fruſtrandum illi fallaces à quibus agitur?* Supponit ergo alios eſſe fallaces, & alios veraces in ea ſocietate in qua datur Baptiſma; proindeque non in omnes, qui componunt hanc ſocietatem, cadere fallaciam de qua mentionem habet: atqui ſi per fallaciam intelligatur fidei abſentia, non in ſolum accipientem & dantem Baptiſma caderet iſta fallacia, ſed in totam ſocietatem in qua Baptiſmus datur. Quando enim exponit quid per ſocietatem de qua loquitur, intelligat, Catholicam quidem denotat Eccleſiam; ſed & ſimul eam, quæ putatur vera Eccleſia, ſocietatem nempe Hæreticorum, in qua non tantùm qui dant & accipiunt, ſunt fallaces, ſed & tota ſocietas fallax eſt, cùm omnes æqualiter fide carent. *Non dubito*, inquit, *etiam illos habere Baptiſmum, qui quamvis fallaciter illum accipiant, in Eccleſia tamen accipiunt, vel ubi putatur eſſe Eccleſia ab eis in quorum ſocietate id accipitur, de quibus dictum eſt, ex nobis exierunt.*

Ex his ſic arguitur.

S. Au-

Digitized by Google

S. Auguſtinus agit de illa fallacia, quæ cùm datur Baptiſmus in Hæreticorum ſocietate, non in ſocietatem totam cadit, ſed in aliquos dumtaxat ſocietatis, dantem nempè & accipientem Baptiſmum: atqui hæc fallacia non eſt abſentia fidei, quæ cadit in omnem ſocietatem Hæreticorum; ergo eſt abſentia intentionis internæ, quæ cadit in dantem & accipientem Sacramentum.

Reſp. diſtinguo. Abſentia fidei ſupernaturalis & habitualis cadit in omnem ſocietatem Hæreticorum, concedo: abſentia fidei humanæ ſumptæ pro intentione conferendi talis effectus, v.g. regenerationis internæ per Sacramentum Baptiſmatis, cadit in omnem ſocietatem Hæreticorum, nego.

Quando igitur dicimus per fallaciam de qua loquitur ſanctus Auguſtinus, intelligendam eſſe abſentiam fidei, non intelligimus, ubi agitur de Hæreticis, fidem ſupernaturalem, quam certum eſt in illis non eſſe; ſed intelligimus tantùm eos fide humana non credere, ſeu ritum, qui exercetur, eſſe verum Sacramentum, ſeu talem effectum ab hoc ritu produci. Sunt enim qui errant circa quædam capita, non circa alia, licet de iis fidei noſtræ myſteriis quæ ab ipſis non impugnantur, fidem non habeant ſupernaturalem, ſed humanam; quia deeſt ipſis motivum fidei divinæ, ſcilicet revelatio Dei, & Eccleſiæ declaratio. Ergo fallacia, de qua ſanctus Auguſtinus, non cadit in ſolos dantem & accipientem Baptiſma, ſed in totam Hæreticorum ſocietatem.

Inſtabis 4. ex eodem ſancto Doctore, Lib. 3. contra Creſconium Donatiſtam cap. 8. de Miniſtro Sacramentorum ait, curandum non eſſe, *qua mente operetur, qua laboret intentione*. Et Tractatu 5. in Joan. versùs finem, aſſerit ſe in adminiſtrandis Sacramentis, non timere adulterum, non ebrioſum, qui omnes paſſione victi & rapti, ad ea quæ cœleſtia ſpectant, vix attendunt. *To. 9 p. 439. E. Tom. 3. p. 2. pag. 329. C.*

Reſp. diſtinguo ant. & per intentionem, his in locis ſanctus Doctor intelligit vel fidem, vel probitatem Miniſtri, quam docet neceſſariam non eſſe ad validam Sacramenti adminiſtrationem, concedo: & intelligit intentionem ſeu voluntatem in Miniſtro conficiendi Sacramenti, nego. De iſta quippè nulla ipſi erat cum Donatiſtis controverſia, ſed tantùm de fide aç probitate Miniſtri. *Proinde*, ait ſanctus Doctor cap. 9. Lib. 3. contra Creſconium, *Deus & per Paſtores bonos, & per Paſtores malos, cùm verbum ſuum Sacramentumque diſpenſat, ipſe paſcit &c.* Tractatu 5. in Joan. citato, non de ebrio loquitur, in quo non datur ſufficiens intentio tempore ebrietatis; ſed de ebrioſo, qui nempè ſolet inebriari, quod vitium non tollit valorem & intentionem debitam, quo tempore ebrius non eſt. *To. 9. p. 439. F.*

Expenditur mens ſancti Thomæ.

De neceſſitate intentionis in Miniſtro ad perfectionem Sacramenti tractat S. Thomas 3. parte qu. 64. art. 8. ubi verſans iſtam difficultatem, quomodo, ſtante neceſſitate intentionis Miniſtri, haberi poſſit ſecuritas, & ſcrupulus omnis ac ſollicitudo ex ſuſcipientis animo evelli, cùm ſemper dubitare meritò poſſit, num Miniſter veram habuerit perficiendi Sacramenti voluntatem; quam inquieti animi anxietatem ut ſanare ac pacare poſſit ſanctus Doctor, reſpondet his verbis: *Dicendum, quòd circa hoc eſt duplex opinio. Quidam enim dicunt, quòd requiritur mentalis intentio in Miniſtro, quæ ſi deſit,*

Digitized by Google

non perficitur Sacramentum: ſed hunc defectum in pueris, qui non habent intentionem accedendi ad Sacramentum, ſupplet Chriſtus, qui interiùs baptiſat: in adultis autem, qui intendunt Sacramentum ſuſcipere, ſupplet illum defectum fides & devotio. Sed hoc ſatis poſſet dici quantùm ad ultimum effectum, qui eſt juſtificatio à peccatis; ſed quantùm ad effectum, qui eſt res & Sacramentum, ſcilicet quantùm ad characterem, non videtur quòd per devotionem accedentis poſſit ſuppleri, quia character nunquam imprimitur niſi per Sacramentum. Et ideo alii meliùs dicunt, quòd Miniſter Sacramenti agit in perſonâ totius Eccleſiæ, cujus eſt Miniſter: in verbis autem quæ profert, exprimitur intentio Eccleſiæ, quæ ſufficit ad perfectionem Sacramenti, niſi contrarium exteriùs exprimatur ex parte Miniſtri vel recipientis Sacramentum. Eandem difficultatem propoſuerat ſanctus Doctor ſcribens in 4. Librum Sentent. diſt. 6. q. 1. art. 2. quæſtiuncula 1.

Ex his verò ſic arguitur: Intentio quæ verbis Eccleſiæ exprimitur, eſt intentio purè externa: atqui hanc ſufficientem pronuntiat ſanctus Thomas; ergo &c.

Reſp. diſtinguo maj. Intentio quæ verbis Eccleſiæ exprimitur, nec ullatenus eſt in mente miniſtri, eſt intentio purè externa, concedo: quæ ſaltem virtualiter eſt in mente miniſtri, nego. Summa reſponſionis eſt, ſufficere, juxta ſanctum Thomam, in miniſtro intentionem virtualem, quæ non deſtruitur niſi per intentionem explicitam contrariam; non requiri verò intentionem actualem, quam mentalem appellat, expreſſam & explicitam; nec ullo modo eam ſufficere, quæ purè externa eſt, aliamque internam ſupponeret, qua Miniſter nollet facere, ſed tantùm fingere ac ſimulare ritum Eccleſiæ.

Hanc porrò eſſe Angelici Doctoris mentem facile eſt oſtendere ex iis quæ ipſe docet citata quæſtione 64. articulo 10. in corpore. *Dicendum*, inquit, *quòd intentio Miniſtri poteſt perverti dupliciter. Uno modo reſpectu ipſius Sacramenti: putà cùm aliquis non intendit Sacramentum conferre, ſed deriſoriè aliquid agere; & talis perverſitas tollit veritatem Sacramenti, præcipuè quando ſuam intentionem exteriùs manifeſtat.* Ubi particula, *præcipuè*, apertè oſtendit, etiamſi non manifeſtetur exteriùs, adhuc tolli veritatem Sacramenti, ut jam ſuprà obſervavimus.

Præterea videtur Angelicus Doctor eam dumtaxat intentionem excludere, qua Miniſter velit verum perficere Sacramentum. Hanc porrò intentionem non exigimus, ſed eam tantùm qua velit ſeriò tùm exteriùs, tùm interiùs ſimpliciter ac generatim facere quod facit Eccleſia.

Idem q. 68. art. 7. ad 2. expreſsè docet, adultum qui non haberet intentionem ſuſcipiendi Sacramentum, rebaptiſandum fore. At eadem eſt, juxta S. Thomam, ratio & neceſſitas intentionis in miniſtro quæ in ſuſcipiente.

Rurſus ibidem q. 64. art. 9. quærens utrum fides miniſtri ſit de neceſſitate Sacramenti, objicit ſibi eam eſſe neceſſariam. *Videtur*, inquit, *quòd fides Miniſtri ſit de neceſſitate Sacramenti. Sicut enim dictum eſt, intentio Miniſtri eſt neceſſaria ad Sacramenti perfectionem: ſed fides intentionem dirigit; ergo ſi deſit vera fides in Miniſtro, non perficitur Sacramentum.*

Objectionem ſic diſſolvit: *Dicendum quòd poteſt contingere quòd aliquis patiatur defectum fidei circa aliquid, non circa veritatem Sacramenti quod exhibet: puta ſi aliquis credat juramentum eſſe in omni caſu illicitum, & tamen*

Digitized by Google

men credat Baptiſmum efficaciam habere ad ſalutem ; & ſic talis infidelitas non impedit intentionem conferendi Sacramentum. Si verò patiatur fidei defectum circa ipſum Sacramentum quod exhibet, licèt credat per id quod agitur exteriùs, nullum ſequi interiorem effectum, non tamen ignorat quòd Eccleſia Catholica intendit per hujuſmodi quæ exteriùs aguntur, præbere Sacramentum: unde non obſtante infidelitate, poteſt intendere facere id quod facit Eccleſia, licèt exiſtimet id nihil eſſe; & talis intentio ſufficit ad Sacramentum: quia, ut ſuprà dictum eſt, Miniſter Sacramenti agit in perſona totius Eccleſiæ, cujus fide ſuppletur id quod deeſt fidei Miniſtri.

Certum eſt ſanctum Doctorem eò loci agere de intentione neceſſaria ad ſubſtantiam Sacramenti, de qua jam ſe dixiſſe articulo 8. declarat: *Sicut enim dictum eſt*, inquit, *intentio Miniſtri neceſſaria eſt ad Sacramenti perfectionem*. Atqui intentio illa de qua hìc agit ſanctus Doctor, eſt verè interna.

I. De illa loquitur quam poſſet impedire infidelitas, ſicut manifeſtè patet ex textu in reſponſione ad objectionem: *Non obſtante*, inquit, *infidelitate, poteſt intendere facere quod facit Eccleſia*. Atqui intentio, de qua dubium eſt utrum ſtare poſſit cum infidelitate, ſeu quæ propter infidelitatem deficere poteſt, interior eſt, non externa; hæc enim ſeparari non poteſt ab opere externo quod ſeriò exercetur; ergo loquitur ſanctus Doctor de intentione interna quam neceſſariam eſſe oſtendit.

II. Ea intentio interna eſt, quam infidelis idcircò habere cenſetur, quia intendit, ſaltem implicitè, facere quod facit Eccleſia: atqui infidelis, juxta ſanctum Thomam, idcircò ſufficientem habere cenſetur intentionem, quia interiùs vult facere quod facit Eccleſia, quam novit intendere ut perficiatur Sacramentum, licèt ipſe interiùs credat, per id quod agitur exteriùs, nullum ſequi interiorem effectum; qua tamen non obſtante infidelitate vult ille facere quod novit per Eccleſiam fieri, quæ intentio, juxta S. Thomam, ſufficiens eſt.

Inſtabis I. Intentio de qua ſanctus Thomas loco in objectione citato, per ſola verba exprimitur, nec ſupponit eam ullatenus in mente eſſe; aliàs non ſolveret argumentum quod ſibi proponit, ex eo ductum quòd ſi neceſſaria ſit intentio Miniſtri interior, ſemper dubium erit & anxietas circa veritatem Sacramenti.

Reſp. S. Thomam argumentum quod ſibi propoſuerat rectè ſolvere, ex eo quòd non actualem, ſed virtualem dumtaxat exigat intentionem; nec ullum ſit fundamentum dubitandi quin ſit in Miniſtro, qui ſeriò agit, virtualis intentio, quod ſufficit ſedandis omnibus ſcrupulis qui excitari poſſent circa debitam Miniſtri intentionem & Sacramenti veritatem: dolus quippè ac fictio præſumi facilè non poteſt, niſi aliquo ſigno exteriori manifeſtetur, ut ipſe ait ſanctus Thomas in Supplemento tertiæ partis q.45. art.4. ad 2. loquens de Matrimonio. *Dicendum*, ait, *quòd ſi deſit conſenſus mentalis ex parte unius, ex neutra parte eſt Matrimonium, quia Matrimonium conſiſtit in mutua conjunctione. Tamen probabiliter poteſt credi dolus non eſſe, niſi ſigna evidentia doli appareant: quia de quolibet præſumendum eſt bonum, niſi probetur contrarium*. Inde eſt quòd Cajetanus & alii nonnulli Thomiſtæ, ad quos accedit Suares, ad locum ſancti Thomæ ex articulo 8. qu. 64. reſpondeant, ſanctum Doctorem non agere de veritate ſeu integritate Sacra- *Commentario in art. 8. q. 64.*

cra-

Digitized by Google

cramenti quoad ſe, ſed tantùm quoad nos, ſeu moralem certitudinem ac ſecuritatem quæ de illo haberi poteſt; quæ certè plena habenda eſt, quoties Miniſter ſeriò exteriùs ritum Eccleſiæ obſervat. *Verùm hæc explicatio*, ait Cardinalis de Lugo, *non omninò ſatisfacit, quia ſanctus Thomas hoc articulo 8. non ſolùm videtur loqui de Sacramento valido quoad nos, ſed etiam de ejus valore intrinſeco.*

De Sacramẽtis diſp. 8. ſect. 4. n. 65.

Vaſques diſput. 138. fatetur ingenuè ſanctum Thomam nobis hìc adverſari, ac difficile omninò eſſe verba ipſius in rectum ſenſum adducere. Verùm ægrè admodum patimur nobis hìc ſanctum Doctorem eripi, cujus ſententia ex antè dictis manifeſta videtur.

Inſtabis 2. S. Thomas expreſsè agnoſcit eam ſufficere intentionem Miniſtri, quæ per verba Eccleſiæ exprimitur; eam verò quæ dicitur mentalis, quam nonnulli admittebant, non requiri.

Reſp. per intentionem mentalem, ſanctum Doctorem intelligere actualem & explicitam, non implicitam & virtualem. Ideo autem implicitam & virtualem intentionem non dicit mentalem quia implicita magis eſt in opere, quàm in mente; virtualis verò potius fuit in mente, cùm de Sacramento adminiſtrando cogitavit Miniſter, quàm adeſt dum ritus externus perficitur. Illi autem ad quos alludit ſanctus Thomas, ii videntur eſſe, qui temporibus Innocentii IV. de quo mox dicemus, exiſtimabant ad validitatem Sacramenti neceſſariam eſſe intentionem actualem explicitam & expreſſam. Hæc videtur fuiſſe ſententia Magiſtri ſeu Petri Lombardi, qui de Baptiſmo & Euchariſtia diſſerens, ait neutrum dari ſine intentione explicita; Petri Pictavienſis, Guillelmi Pariſienſis, quam fusè refellit Durandus à ſancto Porciano.

Expenditur mens Innocentii IV.

Innocentius IV. S. Pontifex, de quo antea jam diximus, ſcribens in Librum 3. Decretalium, titulo *de Baptiſmo & ejus effectu*, ſic loquitur: *Non eſt neceſſe quòd baptiſans ſciat quid ſit Eccleſia quæ baptiſat, quis baptiſatus, & unde ſit; nec quòd gerat in mente facere quod facit Eccleſia: imò ſi contrarium gereret in mente, ſcilicet non facere quod facit Eccleſia, ſed tamen facit, quia formam ſervat, nihilominus baptiſatus eſt, dummodo baptiſare intendat. Unde ſi aliquis in caſu neceſſitatis conſtitutus: vel etiam ſine neceſſitate vadat ad Saracenum, & dicat, Baptiſa me, & doceat eum formam, & ille Saracenus baptiſat, non credens per immerſionem aliquid aliud fieri niſi madefactionem, & non intendat eum baptiſare, vel etiam madefacere ſecundùm intentionem petentis Baptiſmum, ut Baptiſmus operetur quidquid operari poteſt, & ipſe baptiſans tanquam Miniſter conferat, quod alii baptiſantes conferunt, licèt non credat ipſum poſſe aliquid operari, verè baptiſatus eſt; ſed ſi hoc non intenditur, non baptiſaret: nec eſt neceſſe quòd aliquis ſciat quid in his Eccleſia intelligat, vel etiam quòd ſciat, vel credat Eccleſiam eſſe.* Huc uſque Innocentius, ex cujus verbis hæc inferunt qui ſtant pro externa intentione.

I. Declarat Innocentius, neceſſe non eſſe ut baptiſans ſciat quid ſit Eccleſia quæ baptiſat; nec quòd gerat in mente facere quod facit Eccleſia: ii porrò Theologi qui internam exigunt intentionem, exigunt ut Miniſter intendat facere quod facit Eccleſia.

II. Ad-

Digitized by Google

II. Addit Innocentius, Miniſtrum validè baptiſare, etiamſi contrarium in mente gereret, ſcilicet non facere quod facit Eccleſia. Quare? quia formam ſervat: porrò hæc ipſamet eſt de intentione exteriori ſententia.

III. Exemplum affert Saraceni qui baptiſat aliquem à quo rogatus eſt, nec credit per immerſionem aliud aliquid fieri niſi madefactionem, neque etiam intendit eum baptiſare: reſpondet tamen Pontifex, illum, qui ſic baptiſaretur, rectè baptiſatum fore. Porrò Saracenus ille ideò dici poteſt baptiſare, quia ritus externos Eccleſiæ peragit: non gerit enim in mente interiorem baptiſandi intentionem, quin imò contrariam habet, cùm madefactionem corporis baptiſando intendat.

Reſp. Innocentium illam reipſa in Miniſtro exigere intentionem quæ ab externo ritu ſejungitur. Namque ratio cur dicat illum rectè baptiſare, qui baptiſando non gereret in mente facere quod facit Eccleſia, hæc eſt, quia, inquit, formam ſervat; nihilominus non valet Baptiſmus, niſi ille baptiſare intendat. Hæc igitur duo requirit Summus Pontifex ad validitatem Baptiſmi de quo agitur; ut Miniſter formam ſervet, & baptiſare intendat: hæc autem intentio baptizandi ſejuncta eſt à forma ritu externo applicata; ergo interior eſt.

Præterea ad exemplum Saraceni qui baptiſat eum à quo rogatus eſt, reſpondet, quòd ſi non intenderet ille Saracenus baptiſando, ut Baptiſmus operetur quidquid operari poteſt, & ipſe baptiſans tanquam Miniſter conferat quod alii baptiſantes conferunt, ritè non foret baptiſatus. Nihil autem aliud eſt velle conferre id quod alii conferunt, quàm habere implicitam, ſed interiorem voluntatem faciendi quod facit Eccleſia.

Ad primum igitur reſpondeo: poſſe etiam Innocentium, admittendo intentionem interiorem, dicere, neceſſe non eſſe ut baptiſans ſciat quid ſit Eccleſia quæ baptiſat, nec ut actu gerat in mente facere quod facit Eccleſia; licèt enim homo non cognoſcat Eccleſiam, tamen quia vult facere id quod ab ipſo poſtulatur, implicitè ſaltem vult facere quod facit Eccleſia: vult enim dare id quod ab ipſo petitur; petitur autem id quod dat Eccleſia.

Ad ſecundum: Quando Innocentius ait, etiam dari Baptiſma ab eo qui contrarium gereret in mente, ſcilicet non facere quod facit Eccleſia, Reſpondeo, exponi iſtud debere de effectu quem intendit Eccleſia, & quem ut Miniſter intendat, ad valorem Sacramenti neceſſe non eſt: ſufficit enim, ut ſæpiùs dictum eſt, ut generatim velit facere quod facit Eccleſia, quidquid tandem ille & de Eccleſia, & de Sacramento ejuſque effectu ſentiat.

Ad tertium: exemplum affert Saraceni qui madefactionem tantùm credat fieri; Reſpondeo, hominem qui ab illo baptiſaretur ritu legitimo, rectè baptiſatum fore; quia aut intendit dare quod ab eo petitur, aut conferre quod conferunt alii baptiſantes, quæ quidem interna intentio ſufficit.

Objectiones ex momentis ac rationibus Theologicis.

Objicies 1. ſilentium Veterum circa neceſſitatem intentionis internæ in Miniſtro, ut validè Sacramenta perficiat. Nullusquippè ante Martinum V. Eugenium IV. & Patres Tridentinos, de illa mentionem feciſſe legitur.

Reſp. 1.

Digitized by Google

Reſp. 1. argumentum negativum, in re facti cujus poſitivæ ſunt & affirmativæ probationes, nullius planè momenti eſſe.

Reſp. 2. præſentem de intentione Miniſtri quæſtionem veteribus incognitam non fuiſſe. An non eam agnovit S. Auguſtinus Lib. 3. de Baptiſmo cap. 53. ubi duas, ut ſuprà vidimus, ſibi quæſtiones diſſolvendas proponit, quæ ſpectant intentionem qua Baptiſmus conferri debeat? Nonne ibidem obſervat, præteritis Majorum ſuorum ſtatutis, de fallacia per quam Baptiſmus dari poteſt, vel accipi, decretum fuiſſe?

Quòd ſi Eccleſia univerſa tunc temporis nullam ea de re definitionem emiſit, mirum videri non debet; quia nempè in dubium & quæſtionem vocata illa non fuerat; Eccleſia etenim nonniſi occaſione ſubnaſcentium errorum, avitam fidei doctrinam verbo Dei ſeu ſcripto ſeu tradito contentam, declarat ac definit. Neque porrò Tridentina Synodus dogma fidei, de quo agimus, aliter definire & declarare potuiſſet, niſi ex conſtanti ac perpetua traditione illud à Chriſto Domino revelatum fuiſſe didiciſſet: neque enim novæ fiunt revelationes, ſed quæ revelata ſunt, Eccleſia declarat, & pro auctoritate ſua, ſub anathematis pœna credenda proponit.

Objicies 2. Ad veritatem Sacramenti ſatis eſt, ſi debitè obſervetur ritus à Chriſto inſtitutus: atqui Miniſter qui ſeriò exteriùs ritum Chriſti obſervat, tametſi intus & in animo intentionem ſuam vel cohibeat, vel etiam contrariam gerat, ritum Chriſti debitè obſervat; ergo &c.

Reſp. neg. min. Ritus enim à Chriſto Domino inſtitutus ipſam importat internam Miniſtri intentionem: hæc enim pars eſt inſtitutionis Chriſti, ut probatum eſt.

Inſtabis 1. Ad illorum Sacramentorum valorem non requiritur intentio Miniſtri, quorum forma independenter ab intentione Miniſtri eſt operativa: atqui Sacramentorum forma operativa eſt independenter ab intentione Miniſtri, operatur enim virtute ſignificationis à Chriſto Domino inſtitutæ.

Reſp. neg. min. Intentio enim Miniſtri, ut mox diximus, eſt ex inſtitutione Chriſti; nec forma Sacramenti ſuam habet efficacem ſignificationem, niſi ab intentione ſeu voluntate Miniſtri determinetur. Sicut enim forma determinat materiam, ita formam ad eſſe ſacramentale determinat intentio Miniſtri.

Inſtabis 2. Quod eſt operativum ex ſola Chriſti inſtitutione, producit effectum ſuum ex opere operato: ſed quod producit effectum ſuum ex opere operato, efficax eſt & operativum independenter ab intentione Miniſtri. Namque producere effectum ſuum ex opere operato, eſt illum producere vi ipſius actionis ſacramentalis à Chriſto in hunc finem inſtitutæ, proindeque independenter à Miniſtri intentione; alioqui non foret ex virtute actionis, ſed ex virtute intentionis.

Confirmatur. Quia in rebus quæ per modum naturæ operantur, ſufficit res illas ad agendum applicare, ut effectum ſuum producant independenter ab intentione ſeu voluntate applicantis. Sic v.g. ignis comburit, medicamentum ſanat, verbum Dei prædicatum movet & excitat fidem, abſque privata & interiori intentione; imò etiam fortè contra intentionem illius qui vel ignem admovet, vel medicamentum porrigit, vel annuntiat Evangelium.

Reſp. nego iſtam minorem argumenti propoſitionem, nempe, Quod producit

Digitized by Google

cit effectum ſuum ex opere operato, illum producit independenter ab intentione Miniſtri. Ratio negati eſt, quòd intentio Miniſtri in ipſomet opere operato ex inſtitutione Chriſti includatur; aut tanquam pars, aut ſaltem tanquam cauſa perficiens Sacramentum, per legitimam ſcilicet materiæ & formæ applicationem, non ex merito vel dantis, vel accipientis, ſed virtute ipſius operis à Chriſto Domino debitè celebrati: at debitè & ut oportet non celebratur, niſi interiùs ac ſeriò Miniſter velit & intendat illud celebrare.

Ad confirmationem: Quàm hæc diſparata ſunt ac diſſimilia! celebratio quippe Sacramenti eſſentialiter eſt actio humana, quæ perfici non poteſt niſi humano more, hoc eſt, ex intentione miniſtrantis. Revera quidem poſtquam Sacramentum debitè perfectum eſt, operatur independenter ab intentione Miniſtri: velit enim aut nolit effectum illius produci, reipſa producitur, ſi nihil obeſt ex parte ſubjecti recipientis; ſed ut fiat ſeu perficiatur Sacramentum, neceſſaria eſt intentio Miniſtri.

Atque inde aperta eſt ratio diſcriminis inter Sacramenta & exempla rerum quæ adducta ſunt; res enim illæ, neque ut fiant, neque ut operentur, pendent ab intentione agentis. Qui enim ignem ex cilice excutit, quoquomodo excutiat, velit, nolit, ignem excutit, quem ſi ſegetibus v.g. admoveat, neceſſe eſt, velit, nolit, ſegetes comburi. Medicus pariter qui ægroto poculum porrigit, ſive cogitet, ſive non cogitet, poculum dat aut ſalutarem, aut noxium. Concionator etiam Evangelicus aptus ad perſuadendum & ad commovendos animos audientium, affectus illos excitabit, ſi divina aſpiret gratia, quæcunque tandem ſit illius Oratoris ſacri voluntas & intentio.

Inſtabis 3. Intentio Miniſtri non continetur, ſicut diximus, in opere operato, quia opus operatum in Sacramentis eſt id tantùm quod conſtituit ſignum ſenſibile: atqui intentio Miniſtri non eſt ex iis quæ conſtituunt ſignum ſenſibile: quomodo enim quod non eſt ſenſibile, qualis eſt intentio, conſtituere poſſet id quod eſt ſenſibile?

Reſp. diſtinguo: Quod non eſt ſenſibile non poteſt eſſe ex iis quæ conſtituunt ſignum ſenſibile ſpeculativum, eſto: ſignum ſenſibile practicum, nego. Ad min. Intentio Miniſtri non eſt ſenſibilis per ſe immediatè, concedo: per actionem quæ ab ipſa emanat, nego. Quid porrò diſcriminis ſit inter ſignum purè ſpeculativum & practicum, antea expoſuimus. Nempe diximus, verba illa eſſe ſpeculativa, quorum totus effectus ſtat in ſignificando; practica verò, quæ aliquid imperant, & ſupponunt voluntatem, proindeque intentionem in imperante. Cùm ergo Sacramentorum forma conſtituatur verbis practicis, ſequitur inde ea ſupponere in illo à quo proferuntur, voluntatem faciendi quod ſignificant; ac conſequenter, ad ſignum practicum intentionem abſolutè requiri.

Inſtabis 4. Forma Sacramentorum quatenus eſt ſignum practicum, eſt forma quatenus imperat & jubet: atqui non requiritur intentio Miniſtri ad conſtituendam formam quatenus aliquid imperat & jubet; Miniſter enim, quatenus formam pronuntiando aliquid imperat, ſe habet ut inſtrumentum Chriſti, non ut præcipuum agens: atqui in inſtrumento Chriſti & Dei nomine imperante non requiritur intentio; ſed agentis præcipui, Chriſti ſcilicet, voluntas ſufficit.

Reſp.

Digitized by Google

Reſp. diſt. min. In inſtrumento inanimato & rationis experte non requiritur intentio, concedo: talequippe inſtrumentum eatenus confert in effectum, quatenus movetur ab agente principali. In inſtrumento animato & ratione prædito, qualis eſt Judex, aut præfectus à Rege ſeu Imperatore delegatus, ut aliquid, ſi expedire judicaverit, perficiat, nego. Duobus ſcilicet modis poteſt aliquis alterius eſſe Magiſter: 1. ut ſit tantùm veluti nuntius, qui alterius voluntatem deferat & declaret: in Miniſtro quidem hujuſmodi non requiritur ad rei valorem, ut velit reipſa facere quod alter intendit. 2. ut ab alio poteſtatem & facultatem acceperit, rem, ſi placuerit, perficiendi: in tali verò Miniſtro neceſſaria eſt intentio rem perficiendi. Porrò Miniſtri Sacramentorum hoc poſteriori modo inſtituti à Chriſto ſunt Miniſtri ac diſpenſatores myſteriorum.

Inſtabis 5. Nequidem in publico Miniſtro requiritur intentio interna ut valeat quod auctoritate publica conficit Inſtrumentum. Sit v. g. Notarius qui publicum Inſtrumentum, quo partes contrahentes ligantur & obligantur, ad formam legibus præſcriptam deſcribat: ſit Judex qui ſententiam abſolutionis in gratiam rei ex plurali ſuffragiorum numero contra propriam ſuam ſententiam pronuntiat: ſit Scriba qui eidem ſententiæ, ut publica ſit & executioni demandetur, ſubſcribit; nonne & partes contrahentes ligantur, tametſi intus reſiſteret, nec conſentiret Notarius? Nonne ſententia in gratiam rei pronuntiata ſtaret, etiam contra privatam & internam aut Judicis pronuntiantis, aut Scribæ ſubſcribentis ſententiam?

Reſp. diſparem omnino cauſam & rationem eſſe Miniſtri Sacramentorum, ab iis quorum exempla hìc proferuntur. Hoc unum à Notario publico exigitur, ut Inſtrumenta quibus partes contrahentes ligantur aptè & ad juris regulam deſcribat; non ut ipſe interiùs velit ac conſentiat: illeetenim non tam partes ligat, quàm declarat ex mutuo earum conſenſu ligatas. Judex pariter qui in cauſâ capitis reum abſolvit ex plurali aliorum Judicum aſſidentium ſuffragio, contra propriam ſuam ſententiam, non tam abſolvit, quàm declarat juridicè abſolutum. Ita & de Scriba dicendum, qui ſententiæ ſubſcribit tanquam publicus teſtis ad hoc officium deſtinatus: at Miniſter Sacramentorum ex inſtitutione Chriſti ea nomine Chriſti & Eccleſiæ perficit, nec tantùm declarat, aut teſtis eſt conceſſæ ſanctificationis, ſed eam ut Miniſter & inſtrumentum Dei confert ac producit. Quomodo autem Sacramenta perficeret, ſi ea nollet perficere? Voluit ergo Chriſtus Sacramentorum ſuorum perfectionem pendere à voluntate, ſeu intentione Miniſtri; non ita porrò eſt in exemplis adductis.

Inſtabis 6. Nos ipſi hìc & in probationem ſecundæ Concluſionis his exemplis perſonarum publicarum, Notarii, Judicis &c. uſi ſumus, ut oſtenderemus in Miniſtris qui ex officio ac nomine Reipublicæ aliquid operantur, neceſſariam non eſſe privatam & internam eorum intentionem, ut quæ ab ipſis fiunt, vim & auctoritatem habeant: porrò Sacramenta ſunt publica Inſtrumenta quæ ex ipſa Chriſti inſtitutione operari debent, etiam contra privatam Miniſtri voluntatem & intentionem.

Reſp. argumentum iſtud in æquivoco laborare. Non indigent quidem Sacramenta, ubi ritè perfecta ſunt, intentione Miniſtri, ut effectum ſuum producant, ſicut Concluſione ſecunda oſtendimus; at ut ſint, ſeu, ut perficiantur,

tur, pendent, Deo ita volente, ab intentione Miniſtri. Objectio igitur confundit efficaciam Sacramenti, cum exiſtentia ſeu veritate illius. Ut Sacramentum ſit efficax & operativum, non indiget quidem intentione Miniſtri, ſed ea indiget ut ſit ſeu perficiatur.

Inſtabis 7. Votum aut juramentum exteriùs ac ſeriò expreſſum ligat, tametſi qui vovet ac jurat interiùs reclamet, nec animum habeat ſeſe obligandi. Pariter firmum ſtat Matrimonium exteriùs ac ſeriò per verba conſenſum exprimentia contractum, licèt contrahentes interiùs & animo non conſentiant. Ita Magiſter Sententiarum Lib. 4. diſt. 27.

Reſp. eum qui exteriùs vovet aut jurat, vel ſeriò velle facere exteriùs quod faciunt qui verè jurant aut vovent, licèt interiùs ſtatuat ſe voto aut juramento non ligare; vel nolle etiam exteriùs ac ſeriò id facere, ſed tantùm velle illud ſimulare ac fingere: ſi prius, votum & juramentum ratum eſt, ac privata intentio qua ille vult ſe non ligare, revera non impedit quin ligetur, quia vinculum illud ex ipſa voti & juramenti natura ſequitur; ſi poſterius, votum & juramentum omni interiori animo vovendi ac jurandi deſtitutum, nullum quidem eſt coram Deo & in foro interiori conſcientiæ; attamen coram Eccleſia, quæ de internis non judicat, pro rato habetur: neque audiendi qui contra voti obligationem reclamare eo prætextu vellent, quòd interiùs non conſenſiſſent; quanta enim inde ſequi poſſet in Republica Chriſtiana rerum confuſio ac perturbatio, nemo non intelligit: compellendi ergo illi ſunt, ut intra obligationem voti exteriùs emiſſi ſeſe contineant; atque ut ſeriò tandem & ex animo voveant, quod fictè ac mendaciter voviſſe ſe declarant: quin & condignæ pœnitentiæ ſubjiciendi, propter deluſam tam turpi mendacio ac fallacia Eccleſiam.

Idem prorſus de Matrimonio judicandum. Nullum quidem coram Deo eſt, ſi interior conſenſus defuerit: veruntamen coram Eccleſia, quæ de occultis non judicat, ratum habetur: quod unum haud dubiè voluit Magiſter. Qui ergo declararet ſe in Matrimonium intus & animo non conſenſiſſe, eo ipſo tempore quo exteriùs ac ſeriò conſenſum verbis exprimebat, non eſſet ille audiendus, nec dimittendus tanquam liberà vinculo conjugali, abſit; ſed adigendus ille foret in foro conſcientiæ, ad conſenſum verè & ex animo quantociùs præbendum.

Difficile profectò non eſt, quæ mox dicta ſunt transferre ad præſens de Miniſtro Sacramentorum argumentum. Quippe ſi Miniſter ſeriò exteriùs ac in debitis circumſtantiis ritum Eccleſiæ perfecit, intus tamen noluit eum revera perficere, ſed tantùm fingere, reipſa quidem coram Deo nullum eſt Sacramentum, defectu debitæ intentionis, quamquam in tribunali Eccleſiaſtico ratum & validum habeatur. Neque, ut antea diximus, Miniſtro conteſtanti ſe intentionem non habuiſſe conficiendi Sacramentum, tam facilè habenda fides: tùm quia difficile prorſus ac rarum eſt ab actione exteriori ſeria debitam abeſſe intentionem internam; tanta eſt inter hæc duo facilis, prompta & naturalis connexio: tùm quia ſi propiùs & attentiùs res expendatur, ac pulſetur conſcientia illius qui declarat ſe nullam habuiſſe intentionem conficiendi vel conferendi Sacramentum, apparebit, non aliam ipſi defuiſſe intentionem, quàm finis ſeu effectus Sacramenti, vel ritus exterioris quatenus formaliter Sacramentum eſt, qualem intentionem

non

Digitized by Google

non putamus neceſſariam in Miniſtro ut validè Sacramentum perficiat: tùm denique quia innumeris ſcrupulis & incommodis ſic occurritur.

Objicies 3. In Miniſtro qui ſeriò exteriùs vult ritum Chriſti perficere, quem tamen intus non perficere, ſed fingere dumtaxat intendit, in Miniſtro, inquam, illo duplex voluntas occurrit; una efficax, qua vult ritum externum Chriſti ſeriò exercere, & quem revera exercet; altera inefficax, quæ mera eſt velleitas, qua intendit ritum illum ſimulare, non verò facere: qua ratione mercator tempore tempeſtatis ex voluntate inefficaci ſeu mera velleitate vellet merces conſervare, quas tamen vera & efficaci voluntate in mare projicit. Porrò nulla debet haberi ratio hujus inefficacis voluntatis, ſeu velleitatis, ſed tantùm voluntatis efficacis.

Reſp. nego ant. Eſt quippe in illo Miniſtro duplex vera voluntas, una ſeriò exteriùs agendi ritum Chriſti, altera illum non agendi, ſed tantùm ſimulandi. Exemplum mercatoris hìc aptum non videtur: mercator enim unum & idem ſibi proponit objectum ſub diverſo motivo; conſiderat merces ut vitæ noxias, & ſub illo reſpectu vult vera voluntate illas in mare projicere, quia pluris facit vitam quàm merces: conſiderat deinde eaſdem merces ut pretioſas & utiles, & ſub hoc reſpectu vellet eas ſervare dum projicit. At in præſenti quæſtione, duplex eſt vera voluntas, quia duplex eſt ac diverſum quod proponitur objectum: 1. Vult Miniſter ſeriò exteriùs ritum Chriſti perficere, & voluntas illa eſt efficax; reipſa enim ſupponitur ritum illum ſeriò ac in debitis circumſtantiis exercere: imò & interiùs vult illum ſeriò exteriùs exercere. 2. Vult Miniſter ille defraudare Sacramentum, ſeu illud reipſa non perficere, ſed tantùm ſimulare; & circa iſtud objectum vera etiam voluntate fertur, tanquam circa finem præcipuum, quem ſeriò exteriùs agendo ſibi propoſuerat; ita ut voluntas ſeriò agendi, ſit voluntas medii, voluntas verò decipiendi ſit voluntas finis.

Objicies denique. Si neceſſaria eſt ad valorem Sacramenti interior Miniſtri intentio, cùm hæc intus lateat & incognita ſit, neceſſe eſt nos perpetuis angi & cruciari ſcrupulis circa veritatem Sacramenti. Ea ipſa de causa noluit Chriſtus fidem ac probitatem Miniſtri neceſſariò requiri, ne veritas Sacramenti ac ſalus hominis à privata Miniſtri malitia vel probitate penderet.

Reſp. ad omnes illos anxii animi motus ſedandos ſufficere, ſi Miniſter ſeriò ac in debitis circumſtantiis ritum Chriſti obſervet. Neque verò hìc metaphyſica & omnimoda certitudo ac ſecuritas expectanda, quæ in rebus ad ſalutem pertinentibus in hac mortali vita haberi non poteſt: atque qui ſcrupuloſus animus ab intentione Miniſtri, ne fortè defuerit, timere ſibi poteſt, quidni continuò pertimeſcet, ne fortè idem Miniſter aut materiam, aut formam Sacramenti clam vitiaverit, & ita continuis ſcrupulis ejus animum agitari ac divexari oportebit. Neque porrò eadem hìc eſt ratio probitatis, quæ & intentionis Miniſtri: iſtam requirit Chriſtus ad Sacramentum perficiendum, non illam; probitas quippe honeſtatem actionis ſpectat, intentio verò ſubſtantiam.

Digitized by Google

ȘOLVUNTUR OBJECTIONES

Adverſùs ſecundam Concluſionem.

Objicies 1. Requiritur, ex definitione Concilii Tridentini, intentio faciendi quod facit Eccleſia: atqui Eccleſia verum perficit Sacramentum; ergo requiritur intentio verum perficiendi Sacramentum.

Reſp. diſtinguo maj. Requiritur intentio generalis faciendi quod facit Eccleſia, concedo: intentio particularis, nego. Sufficit igitur ſi quis intendat opus externum ſub ratione generali ac confuſa operis Eccleſiæ: hac enim intentione ſatis determinatur actio Miniſtri ad ritum quemdam non vulgarem & prophanum, ſed ſacrum & divinum; quidquid tandem de illo ritu ſentiat, qui illum exercet.

Inſtabis 1. Sacramenta ut fiant pendent ex libera Miniſtri voluntate; ergo qui non vult facere ritum ut ſacramentalem, verum non perficit Sacramentum.

Reſp. nego conſequentiam. Quia qui ſeriò vult opus externum exercere tanquam Chriſti & Eccleſiæ Miniſter, agendo nomine Chriſti ritum elevat ad dignitatem Sacramenti, quod à Miniſtro Sacramenti non amplius dependet.

Inſtabis 2. Qui vellet ritum Chriſti ſimulare tantùm ac fingere, ille Sacramentum non perficeret; ergo à pari qui non vult Sacramentum perficere, illud revera non perficit.

Reſp. maximam eſſe diſparitatem: qui enim vult tantùm ritum Chriſti ſimulare, eum non determinat, qui ex ſe ad plura indifferens eſt: qui autem vult illum ſeriò intus exercere nomine Chriſti, quidquid velit privata ſua intentione, illum ad aliquid ſacrum ac divinum figit ac determinat.

Inſtabis 3. Requiritur intentio actionis ſeu operis Chriſti & Eccleſiæ, quatenus generatim ſaltem eſt opus Chriſti: atqui hæc actio verè ſacramentalis eſt; ergo requiritur intentio operis Chriſti quatenus verum eſt Sacramentum.

Reſp. nego conſequentiam. Argumentum quippe iſtud vitioſum eſt ac merum ſophiſma, in quo plures ſunt, quàm oporteat, termini. In majori etenim propoſitione, intentio operis Chriſti quatenus Chriſti eſt, ſupponit pro intentione generali ac confuſa, quæ ad opus Chriſti ſimpliciter ac generatim referatur: in concluſione verò ſupponit pro intentione particulari clara & explicita, quæ referatur ad opus Chriſti formaliter, & quatenus verum eſt Sacramentum.

Inſtabis 4. Qui exteriùs preces Eccleſiæ recitat ſine privata Deo placendi intentione, verè non orat, licèt intendat preces recitare nomine Eccleſiæ; ergo à pari, qui ritum Eccleſiæ obſervat ſine privata voluntate ſeu intentione perficiendi Sacramentum, reipſa Sacramentum non perficeret.

Confirmatur 1. ex eo quod in aliquibus Sacramentis oratio formæ rationem habeat; v.g. in Sacramentis Confirmationis, Ordinationis, Unctionis extremæ.

II. Quia actus exterior deſtitutus interna & debita intentione, rectus eſſe

non poteſt, ut patet in actu virtutis; imò in voto, juramento, & ipſomet Matrimonio, niſi adſit interior voventis vel jurantis, vel Matrimonium contrahentis conſenſus, nihil omnino, quod obliget, perficitur.

Reſp. orationes & preces in eo maximè differre à Sacramentis, quòd iſta efficacia ſint & operentur ex ſe ipſis, ſeu ex opere operato; preces verò (niſi fortè ad formam Sacramentorum pertineant) non operantur niſi ex pietate orantis, ſeu ex opere operantis: unde neceſſariò exigunt in orante mentis attentionem ac pietatem.

Ad primam confirmationem, fatemur in iis orationibus quæ pertinent ad formam Sacramentorum, neceſſariam eſſe intentionem Miniſtri, non quidem privatam, ſed publicam & generalem Eccleſiæ: neque enim eo in caſu Miniſter orationes illas ſpectat ut ſuas privatas, ſed ut publicas Eccleſiæ orationes, ſeu ut partem Sacramenti.

Ad ſecundam confirmationem diſtinguo: Actus exterior virtutis deſtitutus interna & privata intentione recta nullus eſt, concedo; quia bonum ex integra cauſa, atque recta intentio eſt veluti anima virtutis. Actus exterior ſacramentalis, ſeu per quem Sacramentum perficitur, nego. Quod de voto, juramento & Matrimonio additur, jam ſuprà expoſitum fuit ac ſolutum.

Objicies 2. Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. Can. 9. exigit in Miniſtro Pœnitentiæ animum ſeriò abſolvendi; ergo exigit intentionem verum conferendi Sacramentum.

Reſp. nego conſeq. Pari ratione dici poſſet, Concilium exigere intentionem conferendi gratiam per quam peccata remittuntur. Per animum igitur ſeriò abſolvendi, Concilium intelligit animum non ſimulandi, ſed verè & ex animo proferendi verba quibus abſolutio à peccatis exprimitur.

Inſtabis. Concilium eam exigit ac neceſſariam pronuntiat Miniſtri intentionem, quam negabant Novatores adverſùs quos Canon 11. ſeſſ. 7. conditus fuit: atqui Novatores non negabant neceſſariam eſſe intentionem operis externi Eccleſiæ, ſed tantùm intentionem finis ſeu effectus Sacramenti; ergo &c.

Reſp. 1. Ut Canon Tridentinus meritò adverſùs Novatores conditus dicatur, ſatis eſt quòd illi viſi fuerint prorſus negare neceſſariam in Miniſtro Sacramentorum intentionem, ita ut Sacramentum etiam per jocum & irriſionem manifeſtam datum approbaverint. Ita porrò videtur Lutherus docuiſſe, quamquam iſtam facti quæſtionem Concilium non attigerit, ſuppreſſo ſemper ac tacito ſuis in Canonibus Lutheri, vel Calvini nomine.

Reſp. 2. nego min. Novatores etenim aſſerebant, aut aſſerere ſaltem videbantur, Miniſtrum qui joco abſolveret, id eſt qui intus fingere abſolutionem, non autem eam dare vellet, verè tamen abſolvere, quam ſententiam anathemate percellit Synodus Tridentina Can. 9. ſeſſ. 14.

Objicies 3. Diximus ſuprà ad tertiam ſecundæ Concluſionis probationem, neceſſe non eſſe ut Miniſter Sacramentorum intendat facere id quod vera & Catholica facit Eccleſia, ſed ſufficere ut velit facere quod talis Eccleſia v.g. Genevenſis, quam putat veram eſſe, facit: atqui falſum iſtud videtur; namque non magis ſatis eſt ad intentionem Eccleſiæ habendam, intendere quod facit Eccleſia v.g. Genevenſis, quæ putatur vera, quàm ad habendam fidem veram ſufficit dicere, Credo quod credit Eccleſia Genevenſis, quam puto veram Eccleſiam.

Proba-

Digitized by Google

Probatur paritas: Nam ideo qui credit quod credit Eccleſia Genevenſis exiſtimata vera Eccleſia, non habet veram fidem, quia per iſtam exiſtimationem ita determinatur ad aſſenſum præbendum iis quæ proponit Eccleſia Genevenſis, ut non amplius credat oppoſitum, quod ab Eccleſia Catholica ut à Deo revelatum proponitur: atqui à pari, qui pronuntiando verba iſta v. g. *Hoc eſt corpus meum*, intendendo facere quod facit Eccleſia Genevenſis exiſtimata vera Eccleſia, ita determinatur ad faciendum id unum quod facit Eccleſia Genevenſis, ut non velit amplius facere quod facit Catholica Eccleſia; ergo &c.

Reſp. maximam diſparitatem eſſe. Quando enim aliquis credit Eccleſiam Genevenſem eſſe veram Eccleſiam, error eſt, qui cùm ſit fidei oppoſitus, fidem deſtruit, ac impedit quominus homo iſte credat, quod vera & Catholica Eccleſia credit. Porrò error qui fidei opponitur, intentioni Miniſtri non nocet: qui enim intendit facere quod facit Eccleſia Genevenſis credita vera Eccleſia, errat quidem; attamen generatim intendit facere quod facit Eccleſia Chriſti, quod ſatis eſt ut validè Sacramentum perficiat, ſi nihil aliunde defuerit.

Inſtabis. Error iſte circa Eccleſiam Genevenſem, quæ vera creditur, etiam debitæ intentioni opponitur: nam intentio particularis opponitur intentioni generali faciendi quod facit Eccleſia; quomodo aſſenſus datus huic propoſitioni, Credo quod de Euchariſtia credit Eccleſia Genevenſis, deſtruit generalem aſſenſum rebus à Deo revelatis antea datum: atqui intendere ſeu velle facere quod intendit & facit Eccleſia Genevenſis, eſt intentio particularis.

Adde, ita Miniſtrum Genevenſem intendere facere quod facit Eccleſia Genevenſis, ut excludat Eccleſiæ Romanæ intentionem; quomodo Sacerdos Catholicus ita intendit facere quod facit Eccleſia Romana, ut excludat intentionem Eccleſiæ Genevenſis.

Reſp. fidem eſſe virtutem intellectus, quæ proinde fertur circa res ut ſunt in ſeipſis directè ac immediatè; unde ſi aliquis credat quod non eſt à Deo revelatum, licèt ſibi perſuadeat ſe habere fidem, non tamen habet, quia deeſt Dei revelantis auctoritas: at verò intentio pertinet ad voluntatem, quæ non fertur immediatè circa res ipſas, ſed prout ab intellectu proponuntur. Cùm ergo Eccleſia Genevenſis ab intellectu hominis hæretici proponitur volnntati ut vera Eccleſia, voluntas intendit facere quod facit Eccleſia Genevenſis ſub ratione veræ Eccleſiæ; & ita ſemper remanet debita intentio. Hoc modo non deſinit actum miſericordiæ exercere, qui alicui ſe pauperem ſimulanti eleemoſynam erogat. Similiter Romam ire intendit, qui ex errore & ab itinere deflectens Venetias petit non Romam: ita quippe affectus ille eſt, ut Venetias non adiret, ſi ſciret non eſſe Romam.

Objicies deniqne auctoritatem S. Thomæ 3. part. qu. 64. art. 8. in corpore, ubi ſic loquitur: *Quæ in Sacramentis aguntur, poſſunt diverſimodè agi .... & ideo oportet quòd determinentur ad unum, id eſt ad ſacramentalem effectum per intentionem abluentis*. Ergo ex S. Thoma, requiritur in Miniſtro intentio effectus Sacramenti.. Eadem videtur eſſe Alexandri & Gabrielis ſententia.

Reſp. S. Thomam per ſacramentalem effectum hìc intelligere integrum Sacramenti ritum externum, qui per intentionem Miniſtri determinari de-

bet ad eſſe ſacramentale, velut ad effectum, qui ex illo ritu ſequitur. Non alium eſſe S. Doctoris ſenſum, & ſcopus & verba demonſtrant. Idem quoque ſenſus eſt Alexandri & Gabrielis. Nam Alexander in 4. partem Summæ qu. 13. membro 1. art. 2. dicit quidem requiri in Miniſtro intentionem finis Sacramenti; ſed per intentionem finis intelligit intentionem actionis integræ ac completæ. Id ita eſſe patet ex eodem loco, ubi duplicem finem diſtinguit; unum intrinſecum operi, qui nihil aliud eſt, quàm terminus & complementum actionis; alterum extrinſecum, nempe fructum & utilitatem rei. V. g. in Sacramento finis intrinſecus eſt completa & integra cæremonia per res & verba ritè perfecta; finis extrinſecus eſt remiſſio peccatorum. Affirmat autem Alexander, intentionem prioris finis neceſſariò requiri, non verò poſterioris. Gabriel in 4. diſt. 6. qu. 1. Concl. 3. dicit revera requiri Miniſtri intentionem, non ſolùm reſpectu actus baptiſandi, ut objecti; ſed etiam reſpectu effectus, ut finis; quod ipſe à Scoto accepit in 4. diſt. 6. q. 5. Uterque autem, ut ipſi mentem ſuam explicant, per actum ut objectum intelligunt ipſummet actum externum, qualem etiam intendere poſſet, qui joco baptiſare vellet; quam intentionem non ſufficere, ſuprà probavimus; per effectum autem ut finem, intelligunt quemdam generalem ac remotum, non particularem & proximum. Neque enim volunt neceſſe eſſe ut Miniſter intendat effectum gratiæ vel ſalutis, ſed tantùm ut intendat id facere in baptiſato, quod faciunt Chriſtiani in iis quos baptiſant: hoc verò nihil aliud eſt, quàm dicere requiri intentionem operis, non ut eſt opus quoddam naturale ac profanum, quod etiam jocando perfici poteſt, ſed ut eſt opus Chriſti & Eccleſiæ.

De neceſſitate intentionis ratione modi conſideratæ: hoc eſt, an neceſſaria ſit intentio actualis; an virtualis, vel habitualis, aut interpretativa ſufficiat.

Intentio actualis aut formalis, eſt præſens & actualis animi applicatio ad id quod agitur.

Intentio virtualis, eſt ipſamet actualis quæ præceſſit, ac moraliter in Miniſtro perſeverat, cùm actu contrario non revocatur; atque actionem ipſam, virtute actus præcedentis, dirigit.

Intentio habitualis eſt promptitudo ſeu facilitas quædam operandi ex habitu ſive infuſo ſive acquiſito contracta: vel eſt intentio quam præceſſit voluntas operis faciendi, ſed poſtea nullo pacto influit in actionem; neque per ſe, neque per aliud cauſa eſt actionis.

Rurſus intentio actualis alia eſt directa, & indirecta. Directa eſt qua intenditur talis effectus propter ſe, v. g. juſtificatio infantis in Baptiſmo: Indirecta verò, quæ & interpretativa dicitur, ea eſt qua intenditur cauſa ex qua prævidetur explicitè vel implicitè talem effectum ſecuturum. Sic qui baptiſat infantem, ſciens Baptiſmum ad juſtificationem ab Eccleſia uſurpari, licèt hanc juſtificationem conferre non intendat dum baptiſat, ponit nihilominus cauſam ex qua novit talem effectum expectari: ac conſequenter eum indirectè ac interpretativè velle cenſetur. Qui autem non agnoſceret vel Eccleſiam, vel Baptiſma, ſed ad preces cujuſdam Cathecumeni aquam in caput ejus effunderet, haberet intentionem actualem indirectam, qua implicitè talem effectum intenderet.

CON-

Digitized by Google

CONCLUSIO.

Intentio conficiendi Sacramenti, habitualis non ſufficit: intentio verò actualis & formalis ſufficit quidem, at non requiritur: intentio verò virtualis & requiritur & ſufficit.

Primò quidem intentionem habitualem non ſufficere, res eſt per ſe manifeſta: tùm quia cùm nullo modo cauſa ſit actionis, humanam non poteſt actionem dirigere: tùm quia etiam in dormientibus adeſſe illa poteſt; iſti verò modo libero ac deliberato non agunt: exigit autem Chriſtus à ſuis Miniſtris ut modo humano agant, id eſt cum deliberatione.

Secundò, optanda quidem & laudanda maximè in Miniſtris intentio formalis & actualis, at non requiritur: tanta nimirum eſt humanæ mentis ac voluntatis infirmitas, mobilitas & inconſtantia tanta, ut circa idem objectum attenta diu ac defixa eſſe non poſſit.

Tertia igitur ſufficit ac requiritur intentio virtualis, quæ eſt ipſamet actualis non revocata & moraliter perſeverans in libera Miniſtri actione. Sic v. g. Miniſter ad baptiſandum aliquem vocatus dum proficiſcitur, & etiam dum infantem baptiſat, de Baptiſmo expreſsè non cogitet, verè tamen baptiſat virtute illius intentionis actualis ſive directa ſive indirecta, quam habuit cùm ad hunc finem profectus eſt: manet enim adhuc in virtute, quatenùs movet Miniſtrum ad ſuſcipiendum iter, & formam Sacramenti ritè cum materia conjungendam. Hæc autem omnium conſenſu requiritur ad minus, & ad validitatem Sacramenti ſufficit.

Hæc eſt ſancti Thomæ doctrina 3. par. q. 64. art. 8. ad 3. *Dicendum*, inquit, *quòd licèt ille qui aliud cogitat, non habeat actualem intentionem, habet tamen habitualem, quæ ſufficit ad perfectionem Sacramenti: puta cùm Sacerdos accedens ad baptiſandum, intendit facere circa baptiſandum quod facit Eccleſia. Unde ſi poſtea in ipſo exercitio actus, cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum. Quamvis ſtudioſè curare debeat Sacramenti Miniſter, ut etiam actualem intentionem adhibeat, ſed hoc non eſt totaliter poſitum in hominis poteſtate, quia præter intentionem, cùm homo vult multùm intendere, incipit alia cogitare.*

Nec te moveat, quòd ait hìc ſanctus Doctor, eum ſcilicet qui non habet actualem intentionem, habere habitualem: namque per habitualem ab illo virtualem intelligi, & textus ipſe, & exemplum quo utitur, demonſtrat.

Dices 1. Intentio habitualis ſufficere videtur. Nam ſi quis v. g. hodie intendat cras offerre Sacrificium pro Petro, tametſi intentio illa maneat tantùm in habitu, verè tamen offert Sacrificium pro Petro; ergo ſi quis hodie intendat cras Sacramentum conferre eidem Petro, tametſi intentio illa maneat tantùm in habitu, verè tamen Petro Sacramentum conferet.

Reſpondent aliqui negando antecedens: quia eatenus quis Sacrificii valorem cuipiam applicare poteſt, quatenus Sacrificium ipſum pro illo offert: atqui præterita illa voluntas ſufficiens non eſt ut Sacrificium, quod poſtea fiet, pro illo dicatur offerri; ergo neque ut valor Sacrificii ei applicetur. Minorem probant, quia idem eſt confici Sacramentum, & offerri Sacrificium. Verùm *Vaſques diſp. 38. c. 6. n. 47.*

aliud eſt Sacrificium offerri Deo, & offerri pro aliquo, ſive cuipiam applicari fructum Sacrificii: per intentionem præteritam offerri quidem Deo Sacrificium non poteſt; at poteſt applicari cuipiam fructus Sacrificii. Namque, ut rectè diſputat Cardinalis de Lugo, applicatio illa eſt donatio fructus Sacrificii: donatio autem fieri poteſt rei futuræ, etiam meritorum futurorum; ergo & applicatio.

De Sacramentis diſp. 8. ſect. 6. n. 99. Suares diſp. 13. ſect. 3. Conc. 2.

Alii verò diſtinguunt antecedens: ſi illa intentio ſit de præſenti, jam tum applicans fructum Sacrificii cras offerendi, concedunt: ſi illa intentio ſit de futuro decernens tantùm cras applicare fructum Sacrificii, negant. Itaque 1. intentio illa de futuro non ſufficit in Sacrificio; quia non eſt applicatio Sacrificii, ſed propoſitum applicationis. 2. Intentio de præſenti ſufficit in Sacrificio, quia intentio cras offerendi pro Petro, non debet eſſe operativa Sacrificii ipſius, ſed tantùm applicativa fructus Sacrificii. 3. Intentio de futuro pariter non ſufficit in Sacramento; quia non fuit collatio Sacramenti, ſed propoſitum collationis.

Dices 2. Non ſufficit intentio virtualis; quia intentio illa non ſufficit, quæ poteſt reperiri in homine qui poſt conceptam intentionem actualem incideret in phreneſim ſimilemve morbum, unde rationis uſum amitteret: atqui intentio illa virtualis eſt in tali homine, quoniam illa conſiſtit tantùm in motu locali membrorum, aut in actibus quibuſdam ſenſuum ac phantaſiæ profectis ex intentione actuali præterita, quorum homo capax eſt poſtquam incidens in phreneſim rationis uſum amiſit.

Reſp. totam hanc difficultatem potius eſſe de modo loquendi, quàm de re ipſa, ac pertinere magis ad Philoſophiam, quàm ad Theologiam. Scilicet fatentur omnes Theologi, Sacramentum ratum non fore, ſi à Miniſtro conferatur qui ex concepta intentione actuali cætera deinceps perficeret mentis impos, quoniam actio humana non foret. Item fatentur Sacramentum fore ratum, ſi à Miniſtro conferatur, qui ex concepta intentione actuali cætera deinceps ſui compos perficeret, quia tunc actio verè foret humana. Diſputant ſolùm, unde ſacramentalis actio foret humana; an ex ſola intentione actuali explicita, quæ ſemel adfuerit homini rationis compoti velut cauſa conſequentium motuum; an ex intentione actuali implicita, quæ ſemper adſit homini rationis compoti velut cauſa conſequentium motuum. Hoc verò ipſum eſt, quod dixi pertinere magis ad modum loquendi, quàm ad rem ipſam, & ad Philoſophiam potiùs, quàm ad Theologiam.

Dubium autem duplex hìc ſolvendum occurrit circa intentionem virtualem.

Duplex dubium circa intentionem virtualem.

Primum eſt, quid ſit intentio virtualis; & quo ſenſu dicatur in actione libera Miniſtri moraliter perſeverare.

Secundum eſt de modo quo differt illa intentio ab habituali; & cur una ſufficiens, altera verò inſufficiens ſit ad validitatem Sacramenti.

Quantùm ad primum: ſunt qui affirmant ideo perſeverare voluntatem Miniſtri, licèt de opere ſibi antea propoſito non amplius cogitet, quòd potentiæ externæ applicatæ fuerint priùs ad operandum à voluntate; quæ quidem potentiæ, cùm non dependeant ad continuandum opus ab intentione actuali qua moveantur, quamdiu manent applicatæ vi prioris voluntatis, dicuntur actiones omnes quæ ab iis potentiis eliciuntur, manare à priori intentione quæ virtualiter in iis perſeverat tanquam cauſa in effectu.

Verùm

Digitized by Google

Verùm hæc non ſufficiunt ad declarandum quomodo voluntas præterita influat in actionem præſentem. Nam cùm potentiæ externæ ſint ex ſe ad talem vel talem actum indifferentes, debet aſſignari aliquid præſens internum determinativum, quo hìc & nunc dirigatur potentia externa quæ hìc & nunc operatur; alioquin ceſſaret ab actu, ut patet in homine qui deambulat: ſi enim dormitet inter deambulandum, ita ut omnis interna operatio ceſſet, ſtatim ceſſat motus deambulationis, ad quam continuandam non ſufficit præterita voluntas deambulandi licèt non retractata.

Dicendùm ergo voluntatem præteritam perſeverare quidem remotè in potentiis externis quæ continuant motus ſuos, ſed etiam proximè in actu voluntatis præſenti, tenuiſſimo & confuſo, quo volumus voluntate actuali inchoatum opus perficere.

Rem hoc modo explicat de Lugo: *Si aliquis*, ait, *contendat continuari actionem ſacramentalem cum ſolis actibus imaginativæ & appetitus materialis, non eſt quòd in hoc immoremur: hoc enim ſufficiet ad declarandum quomodo intentio & voluntas præterita maneat virtualiter, & influat in actionem præſentem. Nam vel manet in aliquo actu voluntatis præſenti, tenuiſſimo & confuſo, quo volumus recitare vel operari; & hic actus, cùm non poſſit tendere ad illud objectum, niſi ſub ratione boni, neceſſe eſt, ut ſaltem in confuſo velit hanc operationem præſentem ut bonam & utilem ad illum finem priùs volitum* .... Et paulò poſt ibidem: *Id ſufficit*, ait, *ut homo dicatur continuare actionem illam ex intentione & voluntate præterita, quæ ideò dicitur virtualiter manere, quia adeſt præſens aliqua virtus ab ea relicta, vel actus voluntatis confuſus, vel certè actus in appetitu imperans proſecutionem actionis, cum ordine & reſpectu ad priorem intentionem.*

De Sacramentis diſp. 8. ſect. 5. nu. 87. pa. 127.

P. 128.

Neque eſt quòd dicas illos voluntatis actus tenues & confuſos, reipſa nullos eſſe, cùm à nemine deprehendantur. Namque qui v.g. initio ſolam deambulationem ſibi propoſuit, & de illa ſola ſibi videtur cogitare, manus tamen movet, deambulat aliquando tardiùs, aliquando celeriùs; licèt ad hos diverſos motus explicitè non attendat, nemo eſt tamen qui neget illos procedere à quibuſdam internis voluntatis actibus, qui cùm admodum exiles ac tenues ſint, vix deprehenduntur; multò minùs exponi ac explicari liquidò poſſunt.

Quantùm verò ad ſecundum dubium, hæc eſt dubitandi ratio: quia nempe utraque voluntas, virtualis ſcilicet & habitualis, præterita videtur; & ſi dicatur virtualis perſeverare modo mox expoſito, quidni & de ipſa habituali idem poterit affirmari? Supponatur enim aliquis Sacerdos, qui ſciat ſe inter dormiendum ſolitum pronuntiare verba conſecratoria in panem, deinde voluntate actuali velit dare valorem verbis quæ in ſomno prolaturus eſt, & poſtea intendat hoc fine dormire ut verba pronuntiet quæ ex tunc vult eſſe valida ad conſecrandum: en intentio habitualis, de qua tamen eadem dicuntur quæ ſuprà de virtuali dicta ſunt.

Reſp. diſcrimen eſſe inter utramque intentionem: ſcilicet actiones, quæ ab habituali procedunt, non eſſe humanas, id eſt cum deliberatione factas; quæ autem à virtuali emanant, humanas eſſe ac liberas. In utroque quidem caſu voluntas præterita aliquo modo perſeverat; at in intentione virtuali quando homo eſt ſui compos, voluntas à qua emanant tenuiſſimi actus quibus determinantur externæ potentiæ, eſt voluntas integra & ſoluta, quæ licèt

Digitized by Google

confuſè propter diſtractionem, vult tamen verè & liberè objectum: in caſu verò habitualis intentionis, non eſt jam anima vigilans, ſed anima ſomno vel vino obtenebrata; unde ex diverſo principio diverſa operatio naſcitur. Actio elicita vi intentionis virtualis, eſt humana; quia tenuis attentio quæ adhibetur, quæcunque ſit, eſt animæ vigilantis & expeditæ: non eſt autem humana actio quæ eſt ab homine dormiente, quæcunque tandem voluntas præceſſerit: quia ſcilicet ad hanc non attendit actu homo præſenti quadam, licet confuſa, cogitatione, quæ ſit hominis expediti & liberi; ſed ſi quis ſit voluntatis actus, voluntatis eſt ligatæ ſomno in homine dormiente, vel vino in ebrio prædominante, proindeque voluntatis animantium more raptæ ac determinatæ.

Dices: Ad humanam actionem ſufficit libertas præterita; unde licèt qui dormit non ſit actu exercito liber, ejus tamen actio libera eſt in cauſa, utpote ante ſomnum explicitè volita.

Reſp. ſufficere quidem ad actionem humanam libertatis actum præteritum, ſed humano modo perſeverantem, in actu ſcilicet aliquo qui ſit hominis liberi ac vigilantis, non ligati & dormientis. Exemplum ſit in Sacramentis: forma profertur ad exprimendum quid ſentiat hìc & nunc Miniſter de actione externa quam operatur, & quæ ob diverſos fines poſſet uſurpari, niſi à Miniſtro determinaretur; locutio enim humana nata eſt ad ſignificandum quid actu ſentiat ille qui loquitur. Si ſit virtualis intentio, ſufficit ad exprimendam mentem actualem Miniſtri; quia ſive in potentia externa, quæ manet applicata ad actum, ſive in actibus confuſis, qui à mente eliciuntur, continuò perſeveret voluntas explicita antea habita de actione quæ nunc fit, Miniſter exprimit mentem quam habet derivatam humano modo ex priori magis explicita, & id ſufficit: at verò verba quæ profert dormiens nullo modo apta ſunt ad exprimendum quænam ſit hìc & nunc ejus propria & genuina voluntas; nullam enim habet actu deliberatam, nec humano modo perſeverat antea habita, quia nullius eſt cauſa effectus liberi qui actu exiſtat.

ARTICULUS II.

An fides neceſſaria ſit in Miniſtro, ut Sacramentum validè perficiat.

Status controverſiæ inter Stephanum, & Cyprianum.

TErtio Eccleſiæ ſæculo ſumma ingeniorum contentione agitata fuit præſens controverſia inter Stephanum Summum Pontificem ex una parte, & Cyprianum, Firmilianum cæteroſque Africanos & Orientales Epiſcopos ex altera, quam paucis his verbis deſcribit S. Auguſtinus Lib. 6. de unico Baptiſmo contra Petilianum capit. 14. *Erant*, inquit, *duarum eminentiſſimarum Eccleſiarum, Romanæ ſcilicet & Carthaginenſis Epiſcopi duo, Stephanus & Cyprianus, ambo in unitate Catholica conſtituti: quorum Stephanus Baptiſmum Chriſti in nullo iterandum eſſe cenſebat, & hoc facientibus graviter ſuccenſebat; Cyprianus autem in hæreſi vel ſchiſmate baptiſatos, tanquam non habentes Baptiſmum Chriſti baptiſandos eſſe in Eccleſia* To. 9. p. 538. F.

Catho-

Digitized by Google

Catholica exiſtimabat. Irritum igitur & nullum judicabat Cyprianus Sacramentum quod ſine fide ab Hæretico, vel extra Eccleſiæ unitatem à Schiſmatico datum fuiſſet.

Ea porrò in controverſia videbatur Cyprianus Stephano ſuperior pondere rationum, Stephanus verò auctoritate Traditionis, nec diſſimulat ſanctus Auguſtinus Lib. 3. de Baptiſmo cap. 4. tam firmas ſibi aliquando viſas fuiſſe rationes quibus Cyprianus cauſam ſuam defendebat, ut niſi obſtitiſſet auctoritas Eccleſiæ, iis victus ac ſuperatus fuiſſet: *Quid ad Jubajanum*, inquit, *ſcripſerit Cyprianus jam legi, & profectò iiſſem in eandem ſententiam, niſi me ad diligentiorem conſiderationem revocaret tanta auctoritas Eccleſiæ*. Et Lib. 2. cap. 8. dixerat, rationes quibus pugnabat Cyprianus, *veras quidem non fuiſſe, at non victas*, ab iis ſcilicet qui ſolam opponebant conſuetudinem & Traditionem.

Cyprianus ratione vincebat, Stephanus Traditionis auctoritate. *Ibid. p.* 111. B.

Vincentius Lirinenſis in Commonitorio cap. 10. agnoſcit pariter Cypriani cauſam multis iiſque graviſſimis præſidiis munitam fuiſſe: *Tanta vis ingenii adfuit*, inquit, *tanta eloquentiæ flumina, tantus aſſertorum numerus, tanta veri ſimilitudo, tanta divinæ Legis oracula &c.*

Ibid. p. 103. E. *Bibliot. PP. To.* 7. *pag.* 252. A.

Donatiſtæ quarto Eccleſiæ ſæculo eundem cun Cypriano errorem propugnavere, at ſorte longè diſpari. Cyprianus erravit ſervata unitate Eccleſiæ, iſti diſrupta; Cyprianus erravit re nondum ſatis eliquata & perſpecta, iſti, *multis diſcuſſis ambagibus perſpecta veritate, ac plenario etiam totius Orbis Chriſtiani Concilio confirmata*, inquit ſanctus Auguſtinus Lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 9. Cyprianus erravit, quod humanum eſt, ſed animo ita comparato, ut univerſi Orbis auctoritati ceſſiſſet tam ſancta anima, tam pacata, ait ibid. S. Auguſtinus, ſi tunc plenario Eccleſiæ Concilio patefacta veritas fuiſſet; Donatiſtæ verò animo rebelli ac contumaci apertæ ac definitæ veritati obluctati ſunt: *Rebaptiſare Hæreticos, quod illi feciſſe dicuntur* (ait S. Auguſtinus Lib. de unico Baptiſmo cap. 13. conferens Donatiſtas cum Agrippino & Cypriano) *tunc fuit humani erroris; rebaptiſare autem Catholicos, quod adhuc iſti faciunt, ſemper eſt diabolicæ preſumptionis.*

Error Donatiſtarũ. Quàm diverſa eorũ & Cypriani conditio. *Ibid. p.* 104. C. *Ibid. p.* 538. D.

Denique Cyprianum in errore detinebat antiqua, ut putabat, Eccleſiæ ſuæ Carthaginenſis Traditio, & multorum aliorum Africanorum Præſulum ſententia; Donatiſtas verò revocare ab errore debuerat Orbis univerſi auctoritas, & conſentiens omnium Catholicorum doctrina. Quapropter S. Auguſtinus eodem Lib. 2. contra Donatiſtas cap. 3. oſtendit quàm immeritò illi ſe tuerentur exemplo & auctoritate Cypriani. *Vos certè*, inquit, *nobis obiicere ſoletis Cypriani Litteras, Cypriani ſententiam, Cypriani Concilium: cur auctoritatem Cypriani pro veſtro ſchiſmate aſſumitis, & ejus exemplum pro Eccleſiæ pace reſpuitis?*

Ibid. p. 98. A.

Primus erroris auctor non fuit Cyprianus, ſed eum ab Agrippino ſuo deceſſore jam indictum, & à Concilio aliquorum Epiſcoporum confirmatum invenit. Ita teſtatur ipſemet S. Cyprianus in Epiſtola ad Jubajanum nu. 73. *Apud nos*, inquit, *non nova aut repentina res eſt, ut baptiſandos cenſeamus eos qui ab Hæreticis ad Eccleſiam veniunt, quando multi jam anni ſunt, & longa ætas ex quo ſub Agrippino bonæ memoriæ viro convenientes in unum Epiſcopi plurimi hoc ſtatuerint.*

Agrippinus primus auctor erroris. P. 122.

Quam

To.9.p. 126.C.

Quam hìc S. Cyprianus longam ætatem appellat, S. Auguſtinus Lib. 4. contra Donatiſtas cap. 6. ad paucos annos contrahit: *Paucis ante ſe annis*, inquit, *in Africa reperit* Cyprianus ut baptiſarentur ab Hæreticis baptiſati. Et verò Concilium illud Agrippini nonniſi anno 217. quo pax Eccleſiæ reddita fuit, ac celebrandi conventus facultas reſtituta, convocari potuit: ab illo autem anno 217. uſque ad annum 256. quo ſanctus Cyprianus ad Jubajanum ſcribebat, interjacent anni dumtaxat 39. Non altiùs igitur Rebaptiſantium in Africa origo repeti poteſt, quàm annis ante Cyprianum 39. ab Agrippino ſcilicet Epiſcopo Carthaginenſi, *qui omnium mortalium primus*, ait Vincentius Lirinenſis in Commonitorio cap. 9. *Contra divinum Canonem, contra univerſalis Eccleſiæ regulam, contra ſenſum omnium Conſacerdotum, contra morem atque inſtituta Majorum rebaptiſandum eſſe cenſebat*. Idem teſtatur S. Auguſtinus Lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 7. & 8.

Bib. PP. To. 7. p. 251. G. To. 9. p. 102. F. G. & 103. E. F.

P. 251. P.

Cùm igitur Euſebius Lib. 7. Hiſt. cap. 3. ait Cyprianum omnium primum, *nonniſi per Baptiſmum ab errore priùs emundatos, admittendos eſſe cenſuiſſe*, loquitur de tempore quo ſedente Stephano S. Pontifice, controverſia hæc celeberrima auctore Cypriano excitata fuit.

Tertullianus ad Decretum Agrippini reſpexiſſe videtur.

Tertullianus itidem Africanus Firmilianum ſequutus eſt, cujus decretum videtur ſubindicare Lib. de Baptiſmo cap. 15. cùm ait: *Circa Hæreticos ſanè quid cuſtodiendum ſit . . . . ad nos etiam editum eſt*. Quid verò illud ſit, exponit his verbis: *Hæretici nullum habent conſortium noſtræ diſciplinæ ..... non idem Deus eſt nobis & illis, nec unus Chriſtus, ideſt, idem, ideoque nec Baptiſmus unus, quia non idem, quem cùm ritè non habeant, ſine dubio non habent ...... ſed de iſto pleniùs jam nobis in Græco digeſtum eſt*. Et Lib. de pudicitia cap. 19. *Apud nos*, inquit, *ut Ethnico par, imò & ſuper Ethnicum Hæreticus etiam per Baptiſma veritatis utroque homine* (nempe Ethnico illo veteri, & ſuperinducto Hæretico) *purgatus admittitur*.

P. 230. A.

P. 571. B.

Explicatur à nonnullis Tertullianus.

Placet aliquibus Tertullianum de iis dumtaxat loqui Hęreticis qui Baptiſmatis formam adulterabant: verùm generatim ille de omnibus Hæreticis loquitur. Alii dubitant an Agrippinus à Tertulliano, vel iſte ab illo (eodem quippe florebant tempore) errorem hauſerit: at cùm ſanctus Auguſtinus & Vincentius Lirinenſis primum in Africa hujus erroris parentem appellent Agrippinum, & iſtius decretum videatur Tertullianus indigitare, probabilius eſt Tertulliano præiviſſe Agrippinum. Mirum porrò nemini videri debet, quòd ſanctus Cyprianus in patrocinium ſuæ ſententiæ nuſquam Tertullianum, cujus Opera tam aſſiduè legebat, laudaverit: noverat ſcilicet hominem nullius apud Catholicos eſſe ponderis, cui ſua ad Hæreticos defectio omnem apud Fideles fidem & auctoritatem detraxerat.

Voſſii interpretatio rejicitur.

Gerardus Voſſius diſp. 19. de Baptiſmo, Theſi 3. exiſtimat Decreto Concilii quod ab Agrippino fuit celebratum anno 217. eorum ſolummodo Hęreticorum Baptiſmum rejici ac iterari, qui præſcriptam baptiſandi formam adulterabant: *Quia*, inquit, *ſine dubio Hæreticos illos intellexit Agrippinus, adversùs quos tunc temporis pugnabat Eccleſia, atque imprimis in Africa. Erant autem iſti, Hermogeniani, Praxeani, Cataphryges, Quintilianiſtæ, & ſimiles qui monſtroſas planè opiniones de Deo & Chriſto ſpargebant*.

At manifeſtè fallitur Voſſius: tùm quia S. Cyprianus prædeceſſoris ſui ſenſum rectè ſine dubio aſſequutus, eo nitebatur ut omnium indiſtinctè Hæreticorum

rum

Digitized by Google

rum Baptiſma rejiceret: tùm quia Agrippini & Cypriani ſententiam velut falſam univerſa ſubinde proſcripſit Eccleſia; at immeritò prorſus, ſi ſtet Voſſii conjectura: jure quippe repetitur Baptiſmus, cujus forma violata eſt. Tùm denique quia licèt Hæretici, quos enumerat, opinionum portenta induxiſſent, incertum nihilominus num illi omnes Baptiſmatis formam adulterarent. Certè Concilium Nicænum generale I. anni 325. ſolos Paulianiſtas jubet rebaptiſari, non Arianos, non Praxeanos, non Catharos, licèt errorum monſtra confinxiſſent.

Baronius ad annum Chriſti 258. n. 11. quærens qua occaſione in Africa præſens de Baptiſmo controverſia excitata fuerit, exiſtimat S. Cyprianum, exemplo Novatianorum Catholicos ad ſe venientes ut immundos denuò baptiſantium, quaſi ad æmulationem provocatum, idem erga Novatianos ipſos ſtatuiſſe, nempe ut redeuntes ad Eccleſiam baptiſarentur. *Origo & occaſio hujus cõtroverſiæ juxta Baroniũ.*

Verùm difficile videtur id de tam candido peccatore ſuſpicari, & exiſtimare tam ſanctum Pontificem tali ſtimulo ad ſuam declarandam ſententiam incitatum fuiſſe; præſertim cùm in Epiſtola ad Jubajanum, ad exemplum Novatianorum quod opponebatur, reſpondeat, ad ſe nihil pertinere quod hoſtes Eccleſiæ faciunt; & jam tribus annis priùs quàm quidquam de hoc argumento conſultus reſponderet, in Libro de unitate Eccleſiæ versùs medium, quam jam diu animo imbiberat ſententiam, apertè declaret.

Dici igitur veriſimiliùs debet, occaſione Novatianorum Catholicos rebaptiſantium, cœptam moveri in Africa quæſtionem de Baptiſmo Hæreticorum.

Plures de hoc argumento ſcripſit S. Cyprianus Epiſtolas, quarum ſeriem chronologicam accuratè ſatis texuiſſe videtur auctor Annalium Cyprianicorum qui præfixi ſunt Editioni Anglicanæ Operum ſancti Cypriani. Celebravit etiam tres Carthaginenſes Synodos: primam anno 255. in qua ſederunt Epiſcopi 32. Illius meminit Epiſtola 71. ad Quintum. Alteram anno 256. Epiſcoporum 71. ſicut ipſe teſtatur Epiſtola 73. ad Jubajanum. Synodicam inde ad Stephanum direxit Epiſtolam, qua quidquid eo in Concilio geſtum ac ſtatutum fuerat, narrat: qua Epiſtola accepta, Summus Pontifex celebrem fecit reſponſionem his verbis conceptam: *Nihil innovetur niſi quod traditum eſt &c.* adjectis etiam graviſſimis comminationibus adversùs eos qui ſuo decreto non acquieſcerent; quibus paulò commotior factus Cyprianus, Kalendis Septembris ejuſdem anni 256. tertium coegit Carthaginenſe Concilium, cui ex Provinciis Africæ, Numidiæ, atque Mauritaniæ interfuere Epiſcopi 87. Præfatus eſt eo in Conventu Cyprianus ſtylo in Stephanum paulò duriori; neque enim alium quàm Stephanum hæc verba perſtringere videntur: *Supereſt*, inquit Cyprianus, *ut de hac ipſa re ſinguli quid ſentiamus, proferamus, neminem judicantes, aut à jure communionis aliquem, ſi diverſum ſenſerit, amoventes. Neque enim quiſquam noſtrum Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit, aut tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem collegas ſuos adigit.* Alludit haud dubiè ad Decretum Stephani, quo ſub pœna excommunicationis juſſerat non eſſe rebaptiſandos qui ab Hæreticis baptiſati fuerant: quamquam non ignoremus S. Auguſtinum Lib. 3. de Baptiſmo cap. 3. poſtquam hæc Cypriani verba recitavit, exclamare: *Quid manſuetius? quid humilius?* Ex quibus nonnulli conjiciunt, ſanctum Cyprianum

Plures de hoc argumento Epiſtolæ & Synodi S. Cypriani.

Tom. 1. Conc. p. 786. E.

To. 9. p. 110. D.

non

non ad Stephanum, ſed ad ſuos Coepiſcopos reſpexiſſe, inter quos nullus erat, qui tyrannico terrore poſſet cæteros ad obſequendi neceſſitatem adigere.

Ad Orientales pariter ſcripſit Stephanus.

Verùm quidquid ſit, ad Orientales pariter ſcripſerat Stephanus, comminatus excommunicationis pœnam; quod cùm reſcivit Cyprianus, ad Firmilianum Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopum Literas dedit per Rogatianum Diaconum transferendas, quibus reſpondit Firmilianus per Epiſtolam inter Cyprianicas n. 75. in qua duriùs profectò, quàm moderatio Chriſtiana ferat, Stephanum exagitat ac refellit; ſignificatque jam pridem in Concilio Iconienſi collectis in unum ex Galatia & Cilicia cæteriſque proximis regionibus Epiſcopis, ſtatutum fuiſſe, nullum eſſe Baptiſmum qui ab Hæreticis datur; imò & addit hanc eſſe veterem & omni memoria ſuperiorem Eccleſiæ ſuæ ab Apoſtolis ipſis derivatam doctrinam: *Ab initio hoc tenentes*, inquit p. 148. *quod à Chriſto & ab Apoſtolo traditum eſt. Nec meminimus, hoc apud nos aliquando cepiſſe, cùm ſemper iſthic obſervatum ſit.* Hoc idem teſtatur Dionyſius Alexandrinus in 3. ad Philemonem Epiſtola apud Euſebium Lib. 7. Hiſt. cap. 7. *Illud præterea didici*, inquit, *non ab Afris ſolis hunc morem nunc primùm invectum fuiſſe; ſed & multò antea ſuperiorum Epiſcoporum temporibus, in Eccleſiis populoſiſſimis, & in Conciliis fratrum apud Iconium & Synnada, & apud alios plurimos idem ſancitum fuiſſe.*

Firmilianus aſſerit antiquã & omni memoria ſuperiorẽ eſſe in ſua Eccleſia rebaptiſantium ſententiam & praxim.

Dionyſius Alexandrinus. P. 253. D.

Emendatur Baronius.

Non ſatis igitur accuratè Baronius ad annum Chriſti 258. n. 13. ſcripſit primos hujus tempeſtatis fluctus (controverſiæ ſcilicet de Baptiſmo Hæreticorum) in Oriente motos fuiſſe, & illic primùm inter Stephanum aliosque Orientis Epiſcopos quæſtionem hanc excitatam fuiſſe: ſiquidem declarant Orientales ipſi, hanc ſuam vel ab initio fuiſſe ſententiam; & Firmilianus Cyprianum alloquens, non diſſimulat Rebaptiſantium praxim recentem eſſe apud Africanos, qui, cognita veritate, antiquam conſuetudinem deſeruerant, Orientales verò veritati perpetuam adjeciſſe conſuetudinem. Prætermittere tamen non poſſumus quod candidè agnoſcunt tùm Cyprianus, tùm Firmilianus, multos ſcilicet inter ſuos fuiſſe, qui ſententiam & praxim Eccleſiæ Romanæ ſequebantur, nec ab Hæreticis tinctos iterum baptiſabant.

Cyprianus & Firmilianus non diſſimulãt multos inter ſuos diverſæ fuiſſe ſententiæ.

Atque hæc hiſtoricè referenda paucis nobis erant circa celebrem illam Rebaptiſantium cauſam. Ad probationem Catholici dogmatis jam accedendum: itaque ſit

CONCLUSIO.

Fides Miniſtri neceſſaria non eſt ut Sacramentum verè ac validè perficiat.

Quamquam fatendum ſit caput iſtud doctrinæ Catholicæ clarè & expreſsè in Scripturis non eſſe revelatum, ſed ex conſtanti dumtaxat ac perpetua Eccleſiæ Traditione ad nos defluxiſſe, nihilominus Veteres, S. Auguſtinus imprimis, adversùs Donatiſtas demonſtrabant veritatem Sacramenti non pendere ex privata Miniſtri conditione, fide vel probitate, argumento in Scripturis fundato, quod, ait Bellarminus Lib. 1. de Sacramentis cap. 26. poteſt iſto ſyllogiſmo concludi.

Mini-

Digitized by Google

Miniſter Sacramentorum operatur virtute & auctoritate divina: atqui Deus non aufert à Miniſtro datam ei poteſtatem ob ejus peccatum aut infidelitatem; ergo &c.

Major propoſitio manifeſta eſt ex Scripturis. Joan. 1. v. 33. *Supra quem videritis Spiritum ſanctum deſcendentem, hic eſt qui baptiſat.* 1. Corinth. 3. v. 7. *Neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat, Deus.* Et v. 4. *Quid igitur eſt Apollo? quid verò Paulus? Miniſtri ejus cui credidiſtis.* Et cap. 1. v. 13. dixerat: *Numquid Paulus crucifixus eſt pro vobis? aut in nomine Pauli baptiſati eſtis?*

Argumentũ ex Scripturis.

Minor autem propoſitio probatur: Quia, inquit Bellarminus loco mox citato, auctoritas conferendi Sacramenta non eſt gratia gratum faciens, ſed gratia gratis data, in utilitatem ſcilicet aliorum; non ergo ita pugnat cum improbitate vitæ, ut ſimul cum ea eſſe non poſſit: neque conveniens erat, ut talis gratia auferatur propter peccatum illius cui data eſt; ſic enim unus puniretur ob culpam alterius. Conſtat autem ejuſmodi gratias in peccatoribus eſſe poſſe, ut patet de Caipha, qui prophetavit, cùm tamen eſſet peſſimus, Joan. 11. Item de illis qui Matth. 7. dicunt: *Nonne in nomine tuo dæmonia ejecimus?*

Ex conſtanti porrò Eccleſiæ Traditione longè firmius deducitur argumentum: quod certè ſubodoratus Cyprianus, ac cauſæ ſuæ veluti diffidens ſi ad Traditionem provocaret, non conſuetudine ſeu traditione pugnandum hic eſſe contendebat, ſed ratione. *Non eſt*, inquiebat in Epiſtola 71. ad Quintum, *de conſuetudine præſcribendum, ſed ratione vincendum. Conſuetudo enim ſine veritate* (ait alibi ſcribens ad Pompejum) *vetuſtas erroris eſt.* Nihilominus Stephanus Romanus Pontifex non alia quàm Traditionis arma Rebaptiſantibus opponebat ſolemni iſto Decreto quod refert S. Cyprianus Epiſtola 74. ad Pompejum: *Si quis à quacunque hæreſi venerit ad vos, nihil innovetur niſi quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in penitentiam.*

Firmius ex Traditione ducitur argumentũ. P. 120. P. 132. Decretũ Stephani. P. 129.

S. Aug. Lib. 2. de Baptiſmo contra Donat. cap. 9. ejuſdem avitæ Traditionis auctoritatem ſæpius commendat. *Conſuetudinis robore*, inquit, *tenebatur Orbis terrarum, & hæc ſola opponebatur inducere volentibus novitatem . . . Poſtea tamen dum inter multos ex utraque parte tractatur & quæritur, non ſolùm inventa eſt, ſed etiam ad plenarii Concilii auctoritatem roburque perducta eſt.* Et cap. 7. *Nondum erat*, ait, *diligenter illa Baptiſmi quæſtio pertractata, ſed tamen ſaluberrimam conſuetudinem tenebat Eccleſia, in ipſis quoque ſchiſmaticis & hæreticis corrigere quod pravum eſt, non iterare quod datum eſt; ſanare quod vulneratum eſt, non curare quod ſanum eſt. Quam conſuetudinem credo ex Apoſtolica traditione venientem ſicut multa quæ non inveniuntur in Litteris eorum, neque in Conciliis poſteriorum, & tamen quia per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, nonniſi ab ipſis tradita & commendata creduntur.*

Traditionem agnoſcunt S. Aug. & alii. To. 9. p. 104. B. Ibid. p. 102. E.

S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos hanc pariter antiquam Traditionem agnoſcit, imò & ab ipſomet Hilario Diacono Luciferiano agnoſci declarat: *Si*, inquit, *negandum quiſpiam putaverit Hæreticos à majoribus noſtris ſemper fuiſſe ſuſceptos, legat B. Cypriani Epiſtolas, in quibus Stephanum Romanæ urbis Epiſcopum & inveteratæ conſuetudinis lacerat errorem.*

S. Hieronymus. Tom. 4. p. 2. p. 305.

Legat

Digitized by Google

Legat & ipſius Hilarii libellos, quos adversùs nos de Hæreticis rebaptiſandis edidit; & ibi reperiet ipſum Hilarium confiteri à Julio, Marco, Sylveſtro, & cæteris veteribus Epiſcopis, ſimiliter in pœnitentiam omnes Hæreticos ſuſceptos.

Ne in Africa quidem & in Oriente obliterata vera Traditio.

Ne in Africa quidem aut in Oriente, quo tempore contrarius Rebaptiſantium error prævalebat, obliterata planè fuit antiqua & vera Traditio: candidè enim agnoſcit S. Cyprianus, multos è ſuis Collegis à ſe diſſentire, cum quibus pacem & concordiam ſervabat. Ita ſignificat Epiſtola 71. ad Quintum, 72. ad Stephanum & 73. ad Jubajanum, à quo acceperat incerti auctoris Epiſtolam qua error Rebaptiſantium refellebatur, & Catholica veritas ſtrenuè propugnabatur: ita etiam præfatione quam habuit in III. Concilio Carthaginenſi. Firmilianus quoque in Epiſtola ad Cyprianum inter Cyprianicas 75. non diſſimulat multos ea de re dubitaſſe, eaque de cauſa celebratam Synodum Iconienſem. Obſcurari igitur potuit aliquandò his in regionibus veritas fidei, non penitus deleri.

Concilia diſtinguunt inter Hæreticos formam Baptiſmatis obſervantes, aut violantes.

Hanc ex Traditione receptam doctrinam conſtanter retinuere ac definiere Concilia, & facto diſcrimine Hæreticorum qui conſuetam baptiſandi formam retinebant, aut violabant, iſtos per Baptiſmum, alios per pœnitentiam vel unctionem recipiendos eſſe juſſerunt.

Arelatenſe I. Tom. 1. Conc. p. 1428. A.

Concilium Arelatenſe I. an. 314. Can. 8. *De Afris*, inquit, *quòd propria lege ſua utuntur, ut rebaptiſent, placuit, ut ſi aliquis de hæreſi venerit, interrogent eum ſymbolum; & ſi perviderint eum in Patre & Filio & Spiritu ſancto eſſe baptiſatum, manus ei tantùm imponatur ut accipiat Spiritum ſanctum. Quòd ſi interrogatus non reſponderit hanc Trinitatem, baptiſetur.*

Nicænum I. Tom. 2. Conc. p. 43. E.

Concilium generale I. Nicænum an. 325. Can. 19. jubet ſolos Paulianiſtas, id eſt, diſcipulos Pauli Samoſateni rebaptiſari: *De Paulianiſtis*, inquit, *ad Eccleſiam Catholicam confugientibus, definitio prolata eſt, ut iterum baptiſentur omnimodis.* Ratio eſt, quia Paulianiſtæ non baptiſabant ritu à Chriſto præſcripto. *Credendum eſt*, ait S. Auguſtinus Lib. de hæreſibus cap. 44. *eos regulam Baptiſmatis non tenere.* Idem teſtatur Innoc. I. Epiſtola 22. ad Epiſcopos Macedoniæ cap. 5. & S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos, ait, *Synodum Nicænam omnes hæreticos ſuſcepiſſe, exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis.* Et re quidem ipſa eadem Synodus Can. 8. Catharos ſeu Novatianos redeuntes ad Eccleſiam jubet admitti per manus impoſitionem, ſervatis iiſdem gradibus honorum quibus antea fruebantur.

Laodicenum. Tom. 1. Conc. p. 1498. A. B.

Concilium Laodicenum, anno, ut veriſimile eſt 364. celebratum Can. 7. ſic ſtatuit: *Eos qui ex hereſibus, hoc eſt, Novatianis, ſive Photinianis, ſive Theſſeradecatitis convertuntur, ſive Catechumenos, ſive qui apud illos Fideles dicuntur, non admitti priuſquam omnem hæreſim anathematiſaverint, & præcipuè eam in qua detinebantur . . . . fidei ſymbola diſcentes, & ſancto Chryſmate inunctos, ſic ſancto myſterio communicare.* Non jubet Concilium rebaptiſari Photinianos, quod mirum certè videri debet, cùm ipſi à Paulianiſtis non diſcreparent, quos Nicæna Synodus vult rebaptiſari. Ea de cauſa multi arbitrantur, aut Laodicenam illam Synodum ante Nicænam celebratam fuiſſe, aut nomen Photinianorum in textum irrepſiſſe, ac expungendum eſſe, quod, Binnio teſte, in aliquibus Editionibus non reperitur; aut ſaltem à Photinianis hujus ætatis adulteratam non fuiſſe Baptiſmatis formam: idem enim Concilium Can. 8. Montaniſtas ſeu Cataphryges jubet baptiſari

cùm

Digitized by Google

cùm redeunt ad Eccleſiam, quòd haud dubiè ritu conſueto non fuiſſent baptiſati.

Concilium Conſtantinopolitanum I. quod eſt generale II. an. 381. Can. 7. diſtinctè enumerat Hæreticos qui per unctionem, & eos qui per Baptiſmum recipiendi ſunt. Primi ordinis ſunt Ariani, Macedoniani, Sabbatiani, Novatiani, Theſſeradecatitæ ſive Tetraditæ & Apollinariſtæ; poſterioris verò ordinis ſunt Eunomiani, Montaniſtæ, qui dicuntur Phryges, & Sabelliani. Unde porrò diſcrimen iſtud? niſi quòd poſtremi iſti Hæretici non ſervarent ritum baptiſandi à Chriſto mandatum, quod de Eunomianis referunt Sozomenus Lib. 6. cap. 26. Theodoretus Lib. 4. Hæreticarum fabularum: de Montaniſtis teſtatur Gregorius Nazianzenus Oratione 14. de pace, & Gregorius Magnus Lib. 11. Epiſtolarum Epiſtola 67. aliàs Lib. 9. Epiſtola 61. ad Epiſcopos Hiberiæ. Atque hinc facilè intelligitur quo ſenſu ſanctus Hieronymus Dial. adverſùs Luciferianos aſſerat, Romæ non conſuetos rebaptiſari Ebionitas, Manichæos, Marcionitas, quos fœdum & ridiculum Baptiſmum habuiſſe referunt SS. Irenæus & Epiphanius. Loquitur enim ſanctus Doctor hypotheticè, eo ipſo modo quo S. Auguſtinus Lib. 3. contra Donatiſtas cap. 15. dicebat: *Si Evangelicis verbis, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, Marcion Baptiſmum conſecrabat, integrum erat Sacramentum, quamvis ejus fides ſub eiſdem verbis aliud opinantis quàm Catholica veritas docet, non eſſet integra, ſed fabuloſis falſitatibus inquinata.*

Conſtantinopolitanum. *Tom 2. Conc. p.* 952.
Sozom. p. 673.
Theod. T. 4 pa. 236.
Gregor. Nazia. To. 1. p. 221. *T. 2. pag.* 1168. A.
To. 9. p. 135. F. G.

Concilium Arelatenſe II. an. 452. Can. 16. & 17. *Photinianos*, inquit, *ſive Paulianiſtas ſecundùm Patrum Statuta baptiſari oportere. Bonoſiacos autem ex eodem errore venientes, quos ſicut Arianos baptiſari in Trinitate manifeſtum eſt, ſi interrogati fidem noſtram ex toto corde confeſſi fuerint, cum chryſmate & manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficit.*

Arelatenſe II. *Tom. 4. Conc. p.* 1013. B.

Ad hæc omnia accedit auctoritas plenarii illius Concilii quo quæſtionem noſtram terminatam fuiſſe toties repetit S. Auguſtinus.

Denique Tridentina Synodus ſeſſ. 7. Can. 4. ſic ſtatuit: *Si quis dixerit Baptiſmum qui etiam datur ab Hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit.*

Tridentinum. *To. 14. Conc. p.* 778. B.

Multis iiſque graviſſimis momentis caput hoc doctrinæ Catholicæ adverſùs Donatiſtas vindicavit S. Auguſtinus.

Primum. Tam poteſt Hæreticus validè baptiſare extra Eccleſiam, quàm poteſt apoſtata recedens ab Eccleſia Baptiſmum, quem perceperat, retinere: at iſtud poſtremum non negabant Donatiſtæ. *Dum autem*, ait S. Aug. Lib. 1. de Baptiſmo cap. 1. *apoſtatis redeuntibus & per pœnitentiam converſis non redditur, amitti non potuiſſe judicatur ..... Quod ſi haberi foris poteſt, cur etiam dari non poteſt?*

Variis rationũ momentis pugnavit S. Aug.
Primũ momẽtum.
To. 9. p. 79. C. D.

Secundum: Sicut qui recedit ab Eccleſia non amittit Sacramentum Baptiſmi, ita nec Sacramentum Ordinationis quo validè confertur Baptiſmus. *Baptiſmi Sacramentum*, ait ibid. S. Doctor, *eſt quod habet qui baptiſatur; & Sacramentum dandi Baptiſmi eſt quod habet qui ordinatur. Sicut autem baptiſatus, ſi ab unitate receſſerit, Sacramentum Baptiſmi non amittit; ..... ſic etiam ordinatus; ſi ab unitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit..... Sicut ergo acceptatur Baptiſmus, quem non potuit amittere qui ab unita-*

Secundũ momentũ.
Ibid. p. 80. A.

Digitized by Google

unitate diſceſſerat; ſic acceptandus eſt Baptiſmus, quem dedit ille qui Sacratum dandi, cùm diſcederet, non amiſerat.

Tertiũ momẽtum. Tertium: Quemadmodum eædem ſunt (ſi integræ ſunt) Scripturæ apud Hæreticos & Catholicos, licèt aliter ab Hæreticis intelligantur; ita eadem ſunt utrobique Sacramenta, ſi verbis Evangelicis conſecrata fuerint. *Sacramenta*, inquit S. Aug. Lib. 3. contra Donatiſtas cap. 15. *ſi eadem ſunt, ubique integra ſunt, etiamſi pravè intelliguntur & diſcordioſè tractantur: ſicut Scriptura ipſius Evangelii, ſi eadem ipſa eſt, ubique integra eſt, etiamſi innumerabili falſarum opinionum varietate aſſeratur.* Paulò antea dixerat, *quòd ſi Marcion verbis Evangelicis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, Baptiſmum conſecraſſet, integrum fuiſſet Sacramentum, quamvis ejus fides ſub eiſdem verbis aliud opinantis quàm Catholica veritas doceat, non eſſet integra, ſed fabuloſis falſitatibus inquinata.*

Ibid. p. 116. C. *Ibid. p. 115. G.*

Quartũ momentũ ad hominem. Quartum momentum eſt ad hominem, ex principiis ipſis & praxi Donatiſtarum deductum. Illi ſcilicet poſt Hæreticos rebaptiſabant, non verò poſt malos, homicidas, fures, adulteros &c. At, urgebat ſanctus Auguſtinus, aut illorum omnium admittendus, aut rejiciendus eſt Baptiſmus; parem quippe & Hæreticorum & iniquorum rationem habere debent Donatiſtæ in præſenti cauſa. Idcirco enim dicebant Hæreticos baptiſare non poſſe, quia Spiritum ſanctum, quem non habent, cæteris dare non poſſunt: (erat enim iſtud erroris fundamentum, quòd Sacramentum ab ejus effectu non ſatis diſtinguerent) atqui mali pariter Spiritum ſanctum non habent; ergo illum dare aliis non poſſunt, nec conſequenter Sacramentum. *Sicut*, inquiebat S. Doctor Lib. 4. contra Donatiſtas cap. 4. *urgeri videor, cùm mihi dicitur, Ergo Hæreticus dimittit peccata? ſic & ego urgeo cùm dico, Ergo qui cæleſtia mandata non ſervat, avarus, raptor, fænerator, invidus &c. peccata dimittit? ſi per vim Sacramenti Dei, ſicut ille, ita & ille: ſi per meritum ſuum, nec ille, nec ille.* Et Lib. 3. cap. 10. dixerat: *Non eſt aqua prophana & adultera ſuper quam nomen Dei invocatur . . . . . quia nec ipſa creatura, nec ipſum nomen adulterum eſt. Baptiſmus verò Chriſti verbis Evangelicis conſecratus, & per adulteros, & in adulteris ſanctus eſt, quamvis illi ſint impudici & immundi; quia ipſa ejus ſanctitas pollui non poteſt, & Sacramento ſuo divina virtus aſſiſtit, ſive ad ſalutem benè utentium, ſive ad perniciem malè utentium.*

Ibid. p. 124. A. *Ibid. p. 113. A.*

Exemplis rem illuſtrat & confirmat S. Aug. Confirmat hoc S. Doctor nonnullis exemplis & ſimilitudinibus. *An verò*, ait ibid. *Solis vel etiam lucernæ lux, cùm per cænoſa diffunditur, nihil inde ſordium contrahit, & Baptiſmus Chriſti poteſt cujuſdam ſceleribus inquinari?* Tractatu 5. in Joan. *Per lapideum*, inquit, *canalem tranſit aqua ad areolas; in canali lapideo nihil generat, ſed tamen hortis plurimum fructum affert. Ita purum eſt quod per malum Miniſtrum fluit Sacramentum, quod per illum tranſit liquidum venit ad fertilem terram.* Lib. 3. contra Creſconium cap. 8. adducit exemplum agricolæ, cujus malitia nihil obeſt quominus ager ab eo excultus fructum ferat: qua comparatione uſus fuerat Apoſtolus 1. Corinth. 3. In eandem ſententiam Nicolaus I. ad conſulta Bulgarorum reſpondens, alia ſimilitudine rem illuſtrat art. 71. *Cereafax*, inquit, *accenſa ſibi quidem detrimentum præſtat, aliis verò lumen in tenebris adminiſtrat, & unde aliis commodum exhibet, inde ſibi detrimentum præbet.* Sic etiam

Ibid. B. *Tom. 3. pa. 2. p. 327. F.* *To. 9 p. 939. D. E.* Nicolaus I. *Tom. 8. Conc. p. 541. B.*

malus

Digitized by Google

malus Miniſter bona Sacramenta adminiſtrando aliis utilis eſt, dum ſibimet ipſi nocet.

Illam ex conditione Miniſtri & miniſterii rationem profert S. Thomas hìc q. 64. art. 5. *Miniſtri Eccleſiæ*, inquit, *inſtrumentaliter operantur in Sacramentis.... ſicut autem inſtrumentum non agit ſecundùm propriam formam aut virtutem, ſed ſecundùm virtutem ejus à quo movetur ..... ità Miniſtri Eccleſiæ agunt virtute Chriſti, unde poſſunt Sacramenta conferre, etiamſi ſint mali.* S. Thomas.

Quintum momentum repetit S. Auguſtinus ex abſurdis quæ ſequuntur ex errore Donatiſtarum. Quintū momentū ex abſurdis quę ſequūtur ex ſententia Donatiſtarū.

Primum ex varietate ac multitudine Baptiſmatum, ſi virtus Sacramenti ex Miniſtrorum meritis pendeat. Lib. 3. contra Creſconium cap. 6. *Ad hominem baptiſandum & ſanctificandum*, inquit, *ſi tantò eſt melius quod accipitur, quantò melior eſt per quem traditur; tanta eſt in accipientibus Baptiſmorum varietas, quanta in Miniſtris diverſitas meritorum.*

Alterum incommodum eſt perpetua incertitudo & anxietas animi circa ſalutem, ſi virtus Sacramenti ex merito Miniſtri dependeat. *Quomodo*, inquit Libro 1. contra Litteras Petiliani cap. 3. *de iſtis ſecuri erunt, ſi conſcientia dantis attenditur, quæ latet oculos accepturi? Ita ſecundùm eorum ſententiam fit ſalus illa ſpiritalis incerta ...... & ſpeciem baptiſandorum auferunt à Domino Deo, & in homine ponendam eſſe perſuadent.* To. 9. p. 438. E. Ibid. p. 207. C.

Tertium abſurdum eſt, quòd ex ſententia Donatiſtarum ſequatur eum juſtiorem eſſe debere, qui Sacramentum à meliori Miniſtro perceperit. *Si ex innocentia baptiſantis*, ait S. Doctor Lib. 2. contra Litteras Petiliani cap. 6. *expectatur ut fiat innocentia baptiſati, tantò erit quiſque innocentior, quantò innocentiorem à quo baptiſetur, invenerit; & tantò ipſe minùs erit innocens, quantò & ille à quo baptiſatur. Et ſi fortè contra aliquem tenet odium qui baptiſat, hoc & illi qui baptiſatur, imputabitur.* Ibid. p. 219. D. E.

Abſurdiſſimum denique erat quod fingebant Donatiſtæ, nempe cùm Sacramentum à bono Miniſtro cognito datur, effectum ſeu gratiam Sacramenti ab illo dari; cùm verò Sacramentum à malo occulto datur, effectum Sacramenti eſſe ab ipſo Deo: unde S. Auguſtinus Lib. 1. contra Litteras Petiliani cap. 6. inferebat, (quod erat abſonum) *optandum eſſe omnibus qui baptiſantur, ut baptiſatores perfidos habeant, & ignorent eos*: ſiquidem certi forent ſe à Deo ipſo tunc gratiam conſequi. Quamquam enim Miniſter foris bonus ac juſtus appareat, intus tamen malus eſſe poteſt; quo caſu qui à tali Miniſtro baptiſaretur, gratiam non acciperet: quę totidem abſurda S. Auguſtinus ex ſententia Donatiſtarum conſectaria eſſe oſtendit ac explodit. Ibid. 208. F.

Adversùs doctrinam Catholicam Concluſione noſtra expoſitam duplex generatim proponi poteſt objectionum genus: aliæ petuntur ex momentis rationum, quæ ſolita ſua facundia urgebat & amplificabat ſuis in Epiſtolis S. Cyprianus, & quæ Donatiſtæ ſubinde adoptarunt: alia verò ex auctoritate nonnullorum Veterum qui errori Cypriani faviſſe multis videntur. Duplex verò illud Objectionum genus diſtinctè ac ſeparatim proponemus ac ſolvemus. Objectiones repeti poſſunt vel ex ratione vel ex auctoritate.

SOLVUNTUR OBJECTIONES

ex momentis rationum.

Ex triplici capite ea momenta repetuntur. Ex triplici capite ea momenta repetuntur.

I. Ex parte Hæreticorum, qui jus non habent conferendi Sacramenta.

II. Ex parte naturæ Sacramentorum, quæ cùm ſoli Eccleſiæ Catholicæ concredita fuerint, extra ipſam validè dari non poſſunt.

III. Ex parte effectus Sacramenti, nempe gratiæ, quæ in hæreſi, & ab Hæretico dari non poteſt, ſine qua tamen inutile prorſus ac nullum eſt Sacramentum.

Prima objectio ex parte Hæreticorū. Objicies itaque ex parte Hæreticorum.

I. Hæretici foris poſiti & extra Eccleſiam conſtituti, nullum jus habent in Sacramenta Chriſti: vindicant ſibi rem nec ſui juris, nec ſuæ poteſtatis; & ſicut Chore & Dathan & Abiron uſurpantes miniſterium graviſſimis pœnis fiunt obnoxii. *Quæ enim participatio juſtitiæ cum iniquitate? Aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? Quæ autem conventio Chriſti ad Belial?* ait S. Paulus 2. Cor. 6. v. 14. & ſequentibus.

II. Teſte Apoſtolo, quotquot baptiſantur, Chriſtum induunt: an verò baptiſatus in hæreſi Chriſtum induere poteſt?

III. Non aliud in hæreſi percipitur, quàm quod creditur: at quod creditur falſum eſt; ergo & quod percipitur; ac proinde nullus & iterandus Baptiſmus datus ab Hæreticis.

IV. Plùs valere non poteſt Baptiſmus in hæreſi datus, quàm valeat Chriſti confeſſio, aut mors pro ipſo tolerata; at hæc nihil ad ſalutem proficit; ergo &c.

V. Joan. 20. Chriſtus Apoſtolis ſuis dixit: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*; ergo debet Miniſter habere Spiritum ſanctum, ut peccata per Sacramenta dimittat: atqui Hæreticus non habet Spiritum ſanctum; ergo &c.

2. Joan. v. 10. VI. S. Joannes in ſua Epiſtola jubet *ut ſi quis venit ad nos, & doctrinam Chriſti non habet, eum non admittamus, nec ave ei dicamus*; ergo nec admitti debet datus ab ejuſmodi Miniſtro Baptiſmus.

To. 9. p. 112. F. Reſpondeo ad primum: Hæreticos illegitimè quidem ac illicitè, ſed tamen verè Sacramenta Chriſti poſſidere, quia non ſua, ſed Chriſti ſunt Sacramenta. *Aliud quippe eſt*, ait S. Auguſtinus Lib. 3. contra Donatiſtas cap. 10. *non habere aliquid, aliud non jure habere, vel illicitè uſurpare. Non itaque ideo non ſunt Sacramenta Chriſti & Eccleſiæ, quia eis illicitè utuntur, non Hæretici ſolùm, ſed etiam omnes iniqui & impii; ſed tamen illi corrigendi aut puniendi, illa verò agnoſcenda & veneranda ſunt.* Confirmat & illuſtrat ſanctus Doctor exemplo Legis quæ ſemper vera eſt in ſe ac bona, licèt ea mali abutantur. Ad exemplum verò Dathan & Abiron, reſpondet Lib. 3. c. 18. (Ibid. p. 118.) Hæreticos & malos Miniſtros graviter peccare ac duriſſimis pœnis obnoxios fieri, niſi per veram pœnitentiam reſipiſcant. Ad textum ex cap. 6. 2. ad Corinth. reſpondet Lib. 4. cap. 12. & 13. (Ibid. p. 132. & 133.) eum qui bona fide & ſpe & charitate in unitate Eccleſiæ à perverſo Miniſtro Sacramentum percipit, ejus perverſitati

verſitati non adhærens, remiſſionem peccatorum accipere virtute Sacramenti Chriſti; neque ullam ipſi, aut Chriſti Sacramento ſocietatem eſſe cum Hæretico: quòd ſi ejus errori & perverſitati conſentiret, non tantùm gratiam non perciperet, ſed etiam majori ſe peccato innodaret, quamquam integrum ac verum eſſet Sacramentum verbis Evangelicis conſecratum.

Ad ſecundum reſpondet S. Auguſtinus Lib. 5. de Baptiſmo c. 24. Chriſtum indui poſſe *aliquando uſque ad Sacramenti perceptionem, aliquando uſque ad vitæ ſanctificationem: atque illud primum & bonis & malis poſſe eſſe commune; hoc autem alterum proprium eſſe bonorum & piorum.* Qui itaque ab Hæretico vel malo Miniſtro baptiſatur, conſentiens illius errori vel malitiæ, ille Chriſtum induit, non quidem ad vitæ ſanctificationem, ſed ad Sacramenti perceptionem: quia ſcilicet Chriſti Sacramentum percipit. Ibid. p. 157. E.

Ad tertium, neganda major propoſitio. *Nihil intereſt*, ait S. Aug. Lib. 3. contra Donat. c. 14. *cùm de Sacramenti integritate & ſanctitate tractatur, quid credat & quali fide imbutus ille ſit, qui accipit Sacramentum. Intereſt quidem plurimùm ad ſalutis viam, ſed ad Sacramenti quæſtionem nihil intereſt. Fieri enim poteſt ut homo integrum habeat Sacramentum, & perverſam fidem: ſicut fieri poteſt ut integra teneat verba Symboli, & tamen non rectè credat, ſive de ipſa Trinitate, ſive de reſurrectione vel aliquid aliud.* Ibid. p. 115. E.

Ad quartum: Neque Baptiſmus, neque mors pro Chriſto tolerata ſine vera charitate quidquam ad ſalutem prodeſt, quamquam verum ſit abſque charitate Sacramentum. *Aliud eſt*, ait S. Aug. Lib. 4. contra Donatiſtas cap. 17. *non habere, aliud non utiliter habere. Qui non habet, eſt baptiſandus ut habeat: qui autem non utiliter habet, ut utiliter habeat, corrigendus. Nec adultera eſt aqua in Baptiſmo Hæreticorum; quia nec ipſa creatura, quam Deus condidit, mala eſt.* Ibid. p. 136. A. B.

Ad quintum, neganda conſecutio. Debent quidem Miniſtri accipere Spiritum ſanctum per manus impoſitionem, tùm ut legitimam habeant adminiſtrandorum Sacramentorum poteſtatem, tùm ut ipſi ſanctificentur, ac ſua poteſtate licitè utantur: at ut aliis Spiritum ſanctum per Sacramenta conferant, neceſſe non eſt ut Spiritum ſanctum habeant, ſed tantùm ut verum conferant Chriſti Sacramentum; aliàs non modò Hæretici & publici facinoroſi, ſed etiam occulti Miniſtri mali, Sacramenta validè non perficerent, quia ne ipſi quidem Spiritum ſanctum interiùs per gratiam ſanctificantem inhabitantem habent: quo argumento Donatiſtas ſæpiùs urgebat S. Auguſtinus.

Ad ſextum reſpondet S. Auguſtinus Lib. 7. contra Donatiſtas cap. 45. illum S. Joannis textum ad rem præſentem non eſſe, cùm loquatur de iis qui veniunt ad nos. *Hæretici autem*, ait S. Doctor, *relinquentes doctrinam erroris ſui, ad Chriſti doctrinam convertuntur, ut incorporentur Eccleſiæ, & ad illam columbam incipiant pertinere, cujus Sacramentum habebant: & ideo quod ejus non habebant, eis datur, ideſt, pax & charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Quod autem ejus habebant, agnoſcitur, & ſine ulla contumelia ſuſcipitur.* Deinde argumento ad hominem Donatiſtas premit in hunc ferè modum: Sicut dixit Joannes, alienæ doctrinæ hominibus ave non eſſe dicendum, ita ſanctus Paulus ait, Si quis frater nominatur inter vos aut avarus, aut ebrioſus &c. cum ejuſmodi nec cibum quidem eſſe ſumendum: atqui tamen Donatiſtæ ab ejuſmodi homini- Ibid. p. 198. C.

Digitized by Google

minibus datum Baptiſma non iterabant; ergo nec iterare debebant datum ab Hæreticis.

Objicies 2. ex parte Sacramentorum.

Secunda Objectio ex parte Sacramẽtorum.

I. In ea dumtaxat ſocietate validè adminiſtrari poſſunt Sacramenta, cui à Chriſto Domino conceſſa ſunt Sacramenta: atqui ſoli Catholicorum ſocietati Sacramenta conceſſa fuere; ergo à ſolis Catholicis validè adminiſtrari illa poſſunt.

II. Sicut unus eſt Deus, una fides, una Eccleſia, ita unus Baptiſmus; ergo extra Eccleſiam Catholicam verus non eſt Baptiſmus: Eccleſia quippe eſt hortus concluſus, fons ſignatus; quomodo autem Hæretici hortum illum ingredi, ac de fonte illo aquas bibere poſſent? *Cant. 4. v. 11.*

III. Datur in Baptiſmo regeneratio: ſed apud Hæreticos regenerari nemo poteſt; ergo nec validè baptiſari.

IV. S. Petrus monet nos per unicum unius Eccleſiæ Baptiſmum ſervari poſſe, quemadmodum per ſolam Arcam Noe pauci, ideſt, octo animæ ſalvæ factæ ſunt: ſicut igitur quotquot extra Arcam fuere, extincti ſunt aquis diluvii; ita quotquot extra Eccleſiam ab Hæreticis baptiſantur, peribunt.

Reſp. ad primum cum S. Auguſtino 1. retorquendo argumentum. Ab iis dumtaxat validè dari poſſunt Sacramenta, quibus dictum fuit, *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*: atqui adulteris, homicidis, raptoribus &c. non dixit Chriſtus, *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis &c.* ergo illi Sacramenta validè non perficiunt; ergo iterum baptiſandi qui ab iis baptiſati fuerunt: atqui tamen nec Cyprianus, nec Firmilianus ſic baptiſatos rebaptiſabant; ergo &c.

II. Neganda eſt major propoſitio. Sequitur enim dumtaxat ab ea Eccleſia licitè & cum fructu dari poſſe Sacramenta, cui Chriſtus ea conceſſit: porrò fatentur omnes, in ſola Eccleſia Catholica poſſe cum fructu ac licitè Sacramenta percipi, (niſi extrema urgeret neceſſitas) *Salus*, inquiebat S. Cyprianus, *extra Eccleſiam non eſt. Quis negat?* reponebat S. Auguſt. Lib. 4. contra Donatiſtas cap. 17. *Et ideo quæcunque ipſius Eccleſiæ habentur extra Eccleſiam, non valent ad ſalutem: ſed aliud eſt non habere, aliud non utiliter habere.* *To. 9. p. 136. A.*

III. Reſpondebat idem S. Doctor, Sacramenta quæ ab Hæreticis extra unitatem conferuntur, vim ſuam à vera & Catholica Eccleſia habere, quæ legitima Chriſti ſponſa Hæreticis & Schiſmaticis utitur, tanquam utero ancillarum, ut Sponſo ſuo Chriſto filios generet: quemadmodum Sara, Lia, & Rachel filios per uterum ancillarum jure conjugali pepererunt. Ita S. Auguſtinus Lib. 1. contra Donatiſtas cap. 16. *Ib. p. 93. B. C.*

Ad ſecundum reſpondet idem S. Doctor Lib. 5. contra Donatiſtas cap. 26. unum haberi poſſe Baptiſmum ab iis qui non habent unam & eandem Eccleſiam; quemadmodum unum eſt in iis qui unam ſpem non habent. *Sicut enim dicitur una Eccleſia, unus Baptiſmus; ita una ſpes: atqui tamen unum habuere Baptiſmum, qui unam non habuere ſpem. Quomodo enim*, ait ſanctus Doctor, *unam ſpem habebant cum ſanctis & juſtis illi qui dicebant, Manducemus & bibamus, cras enim moriemur, dicentes quòd non eſſet reſurrectio mortuorum.* Ad textum ex Cantico Canticorum reponebat ſanctus Auguſtinus eodem Lib. cap. 27. intelligendum illum eſſe de ſanctis & juſtis, non. *Ibid. p. 158. E. F.* *Ibid. G.*

Digitized by Google

non de avaris & fraudatoribus, qui tamen in ſententia Cypriani communem habent cum juſtis Baptiſmum: quomodo autem illi irrepſerunt in hortum concluſum & fontem ſignatum? Quamvis igitur una ſit Eccleſia, quamvis hæc ſit hortus concluſus & fons ſignatus, Hæretici extra illam conſtituti verum habent Baptiſmum, quia Baptiſmus eſt veræ & Catholicæ Eccleſiæ.

Ad tertium, neganda minor propoſitio. Tam enim poteſt eſſe apud Hæreticos regeneratio, quàm apud malos; ſi nempe qui baptiſatur, nec hæreſi, nec errori adhæreat: quia ſcilicet regeneratio hæc non ex Miniſtro pendet, ſed ex Sacramenti auctore; *Hic eſt enim qui baptiſat*: & Eccleſia, ut jam dictum fuit, per Hæreticos & malos Sponſo ſuo filios generat. Ita S. Auguſtinus eodem Lib. cap. 24.

Ad quartum reſpondebat idem S. Doctor ibid. cap. 28. *Sicut non alia, ſed eadem aqua in Arca poſitos ſalvos fecit, & extra Arcam poſitos interemit; ſic non alio, ſed eodem Baptiſmo & boni Catholici ſalvi fiunt, & mali Catholici, vel Hæretici pereunt*. Qui ergo extra unitatem baptiſantur, & hæreſi vel ſchiſmati conſentiunt, ii nullum ex Baptiſmo fructum reportant: è contra, qui neceſſitate compulſi ab Hæreticis vel Schiſmaticis baptiſantur, Baptiſmi fructum percipiunt & ad veram Eccleſiam pertinent, ſi nec hæreſi nec ſchiſmati adhæreant. *Ibid. p. 160. E.*

Objicies 3. ex parte effectus Sacramentorum: Nullum eſt reipſa Sacramentum ſine effectu ſpirituali: atqui nullus haberi poteſt ſpiritualis effectus ab Hæretico Miniſtro; nemo enim dat quod non habet, & *ab immundo nemo mundari poteſt*, Eccleſiaſtici 34. *Et qui baptiſatur à mortuo, nihil proficit lavatio ejus*, ibid. eſt quippe talis Baptiſmatis *aqua mendax*, Jeremiæ 15. *Tertia Objectio ex parte effectus Sacramentorum.*

Reſpondebat S. Auguſt. 1. fundamentum erroris S. Cypriani & aliorum fuiſſe, quòd non ſatis diſtinguerent inter Sacramentum ejuſque effectum; atque nullum & irritum crederent Sacramentum, quòd ſuo careret effectu. *Non diſtinguebatur*, ait S. Auguſtinus Lib. 6. contra Donatiſtas cap. 1. *Sacramentum ab effectu vel uſu Sacramenti. Et quia ejus effectus atque uſus in liberatione à peccatis & cordis rectitudine apud Hæreticos non inveniebatur, ipſum quoque Sacramentum non illic eſſe putabatur*. Quod quidem fundamentum quàm caducum & ruinoſum ſit demonſtrabat S. Doctor, vel uno malorum Miniſtrorum exemplo, qui Spiritum ſanctum non habent, & tamen verum habent & conferunt Baptiſmatis Sacramentum. *Ibid. p. 161. B.*

Reſpondebat 2. falsò ſupponi ab Hæreticis & malis Spiritum ſanctum non conferri iis qui pura conſcientia Sacramentis communicant. *Poteſt tradere ſeparatus*, ait ſanctus Auguſtinus ibidem capite 5. *ſicut poteſt habere ſeparatus; ſed quàm perniciosè habere, tam perniciosè tradere. Ille autem cui tradit, poteſt ſalubriter accipere, ſi ipſe non ſeparatus accipiat: ſicut pleriſque accidit, ut Catholico animo & corde ab unitate pacis non alienato, aliqua neceſſitate mortis urgentis, in aliquem Hæreticum irruerent, & ab eo Chriſti Baptiſmum ſine illius perverſitate perciperent, & ſive defuncti, ſive liberati, nequaquam apud eos remanerent, ad quos nunquam corde tranſierant.* *Ibid. p. 163. G.*

Reſpondet denique, Hæreticum qui Spiritum ſanctum non habet, poſſe nihilominus illum aliis per Sacramenta conferre, ſicut poteſt malus Mini-

Digitized by Google

ſter; quia nempe non ſua, ſed Chriſti virtute, non ſuo, ſed Eccleſiæ nomine
Ibid. p. 163. E. Sacramenta diſpenſat Miniſter. *Cùm malus tradit bono, ideſt, in unitatis vinculo, veraci converſione mutato, inter bonum Sacramentum quod traditur, & bonum Fidelem cui traditur, tradentis malitia non ſeparat*, ait S. Auguſt.
Ibid. p. 113. A. Lib. 6. de Baptiſmo cap. 4. Et Lib. 3. cap. 10. dixerat: *Non eſt aqua prophana & adultera ſuper quam Dei nomen invocatur, etiamſi à profanis & adulteris invocetur; quia nec ipſa creatura, nec ipſum nomen adulterum eſt. Baptiſmus verò Chriſti verbis Evangelicis conſecratus, & per adulteros & in adulteris ſanctus eſt, quamvis illi ſint impudici & immundi: quia ipſa ejus ſanctitas pollui non poteſt, & Sacramento ſuo divina virtus aſſiſtit ſive ad ſalutem benè utentium, ſive ad perniciem malè utentium.*

Ad textus Scripturæ citatos dicendum 1. ab immundo, qui propria virtute ac privato nomine agit, mundari quidem neminem poſſe: at Miniſter non propria ſua virtute, nec privato ſuo nomine, ſed virtute Chriſti, & Eccleſiæ nomine agit in Sacramentorum diſpenſatione. 2. Baptiſari à mortuo in ſenſu litterali, nihil aliud eſt, quàm lavari poſt attrectatum hominis
Ibid. p. 116. D. mortui cadaver: & ſenſus eſt, qui lavat ſe eo quòd tetigerit cadaver hominis, & iterum tangit illud, nihil ei prodeſt prior lavatio. 3. Ad verba Jeremiæ reponit S. Aug. Lib. 3. contra Donat. cap. 15. aquam ibi figuratè ſignificare populum mendacem & perfidum, non verò aquam baptiſmalem, quæ ex ſeſe nuſquam mendax eſt, hoc eſt, inanis & vacua; ſed tantùm per accidens, ob pravam baptiſati diſpoſitionem.

SOLVUNTUR OBJECTIONES
ex auctoritate.

Objicies 1. 45. & 46. Canonem eorum qui Apoſtolici dicuntur: pœ-
Canones Apoſtolici. na quippe depoſitionis ibi imponitur *Epiſcopo vel Presbytero qui Hæreticorum Baptiſmum vel Sacrificium admiſerit, & eum, qui ab impiis pollutus eſt, non baptiſaverit.*

Tom. 1. Conc p. 35. C. Reſp. Canones illos falsò Apoſtolicos inſcribi. Sunt quippe illi ex variis antiquis Conciliis particularibus indiſcriminatim collecti; inter quos duo citati haud dubiè ſunt Concilii Iconienſis vel Synadenſis, ubi Rebaptiſantium error aſſertus fuit.

Objicies 2. auctoritatem nonnullorum SS. Pontificum.

Innocentius I. Innocentii I. Epiſtola 18. ad Alexandrum, ubi aſſerit hoc eſſe diſcrimen inter Arianorum Baptiſmum & Ordinationem, quòd ſolum eorum Baptiſma ſit ratum, non Ordinatio.

Leo I. Leonis I. Epiſtola 79. ad Nicætam Aquilejenſem cap. ultimo, ubi ait nullum Hæreticorum per Sacramenta dare poſſe ſanctificationem.

Gregorius Magnus. Gregorii Magni Lib. 11. Epiſtola 67. ubi jubet repeti Bonoſianorum Baptiſma.

Pelagius II. Pelagii II. apud Gratianum dicentis non eſſe corpus Chriſti quod Schiſmaticus conficit.

Urbanus II. Urbani denique II. Epiſtola ad Lucium n. 17. Conſultus quippe an utendum foret Ordinationibus cæteriſque Sacramentis datis à Miniſtris impro-

Digitized by Google

improbis, reſpondet: *Si Schiſmate vel hæreſi ab Eccleſia non ſeparantur, eorumdem Ordinationes, & reliqua Sacramenta ſancta & veneranda non negamus . . . . Cæterùm Schiſmaticorum & Hæreticorum Sacramenta, quoniam extra Eccleſiam ſunt...... formam quidem Sacramentorum, non autem virtutis effectum habere profitemur.* To. 1. Conc. p. 441. A. Ibid. D.

Reſp. Summos illos Pontifices ne vel minimùm quidem noſtram infirmare Concluſionem.

Innocentius I. nuſquam dixit ratam non fuiſſe Ordinationem Epiſcoporum vel Presbyterorum factam apud Arianos, quantùm ad ſubſtantiam & characterem, ſed hoc unum, eos ſcilicet, cùm ad Eccleſiam redeunt, cum ſuis honoribus & gradibus recipiendos non eſſe. *Non videtur*, inquit, *Clericos eorum cum Sacerdotii aut miniſterii cujuſpiam ſuſcipi debere dignitate . . . . Quomodo fieri poteſt ut eorum prophanos Sacerdotes dignos Chriſti honoribus arbitremur, quorum laicos imperfectos, ut dixi, ad ſancti Spiritus percipiendam gratiam, cum pœnitentiæ imagine recipiamus?* Tom. 2. Conc. p. 1269. D.

S. Leo vel in ipſo loco citato docet hanc omnibus Eccleſiis ſervandam eſſe regulam, *ut lavacrum ſemel initum, nulla iteratione violetur, dicente Apoſtolo, Unus Deus, una fides, unum Baptiſma.* Cùm igitur ait Hæreticos per Sacramenta dare non poſſe ſanctificationem, ſuppleri debet, cùm nempe Sacramenta iis adminiſtrant, qui hæreſi conſentiunt. To. 1. p. 688.

S. Gregorius meritò jubet rebaptiſari baptiſatos à Bonoſianis; illi ſiquidem, teſte ipſo S. Gregorio, non baptiſabant in nomine Trinitatis: antiquam verò eſſe Patrum traditionem, non eſſe rebaptiſandos qui ab Hæreticis ritu præſcripto baptiſati ſunt, declarat ibidem S. Pontifex. To. 2. 1168.

Pelagius II. alludit ad ſignificationem nominis Euchariſtiæ, gratiarum ſcilicet actionem, & ad corpus Chriſti myſticum ſeu Eccleſiam, aitque apud Schiſmaticos veram non eſſe gratiarum actionem neque verum corpus Chriſti myſticum, adeoque nullam cum ipſis ineundam eſſe ſocietatem. *Unam enim*, inquit, *quæ Chriſti corpus eſt, conſtat eſſe Eccleſiam, quæ in duo vel plura dividi non poteſt; ſimul enim cùm ab ea quiſque receſſerit, eſſe deſiſtit Eccleſia.* Nihil porrò in his verbis deprehendimus quod noſtram impugnet Concluſionem.

Urbanus denique eodem ſenſu dixit, apud Hæreticos non eſſe virtutem ſeu effectum Sacramenti, quo S. Leo mox citatus.

Quæ hic opponi poſſent exempla Ordinationum, quæ nullæ ac irritæ idcirco declaratæ fuerunt, quòd ab Hæreticis, vel Schiſmaticis, ſuſpenſis vel degradatis celebratæ fuiſſent, ſuo loco referemus; ac demonſtrabimus, non de ſubſtantia Ordinationis, ſed de ſolo uſu, exercitio, functione ſuſcepti Ordinis, controverſiam fuiſſe.

Sanctus Dionyſius Alexandrinus.

Objicies 3. S. Dionyſium Alexandrinum, qui plures de præſenti argumento ſcripſit Epiſtolas, teſte Euſebio Lib. 7. Hiſt. cap. 7. quæ ætate S. Hieronymi integræ adhuc extabant, quibus lectis ſanctus Doctor apertè & candidè fatetur ſanctum illum Dionyſium *in Cypriani & Africanarum Synodorum dogma de rebaptiſandis Hæreticis conſenſiſſe.* Et verò in tertia quam de hoc Opponitur S. Dionyſius Alexandrinus.

 argu-

argumento ſcripſit ad Philemonem, cujus fragmentum refert Euſebius, poſt
Euſeb. indicatam Epiſcoporum Africæ, ac Synodorum Iconienſis & Synadenſis ſen-
Hiſt. p. tentiam, addit: *quorum ſententias & ſtatuta ſubvertere, eoſque ad jurgia &*
254. A. *contentiones excitare equidem nolim.* Quare? quia haud dubiè in eadem
cum ipſis erat opinione.

Reſp. ſalvo S. Hieronymi judicio, qui integras Dionyſii Alexandrini
Epiſtolas legerat, nos ex fragmentis earum quæ ſuperſunt induci, ut
eum ab illo errore liberum exiſtimemus.

I. Quia in tertia ad Philemonem Epiſtola cujus meminit Euſebius L. 7. c. 7.
Ibid. p. teſtatur ſe ab Heracla ſuo in Alexandrina Sede Prędeceſſore accepiſſe, *eos qui*
253. C. *ab Hæreticis veniebant ..... poſt multas preces purgatos*, ac patefactis quæ-
D. cunque ab adverſariis audiiſſent, ad communionem admittendos, *ne-*
quaquam exiſtimans iterato Baptiſmate eis opus eſſe.

P. 254. D. II. Idem Euſebius ibid. c. 9. refert conſultum à Dionyſio Sixtum Romanum
Pontificem, de homine qui cùm interfuiſſet Baptiſmo eorum qui in Eccleſia
Catholica baptiſabantur, & interrogationes reſponſaque illorum audiiſſet,
& vicem ſuam ingemiſcens ad Dionyſium acceſſit, declarans Baptiſmum quo
apud Hæreticos initiatus fuerat, non hujuſmodi eſſe, nec cum Catholico quid-
quam commune habere, ſed plenum eſſe blaſphemiæ & impietatis; unde ora-
bat ut hoc puriſſimo lavacro veriſſimaque adoptione & gratia donaretur:
quod quidem ſe tentare auſum non fuiſſe ſignificat Dionyſius, ratus diuturnam
communionem, qua homo ille in Eccleſia Catholica uſus fuerat, ei ſufficere;
atque ſuaſit ut bono animo eſſet, & cum firma fide bonæ ſpei plenus ad partici-
pationem Dominici corporis accederet. Si porrò in errore rebaptiſantium
fuiſſet Dionyſius, hominem illum rebaptiſari haud dubiè juſſiſſet. Nec refert ſi
dicas, S. Cyprianum, quamquam apertè declararet nullum eſſe Baptiſma datum
ab Hæreticis, dubitaſſe nihilominus quid de illis eſſet ſentiendum, qui præteri-
tis temporibus ab Hæreticis baptiſati, ſine novo Baptiſmo in pace Eccleſiæ Ca-
tholicæ obierant: namque diſpar eſt omnino caſus. De præteritis enim ſtatue-
re nihil poterat Cyprianus, idcirco divino judicio ſapienter totum illud re-
linquit in Epiſtola ad Jubajanum: at Dionyſius viventem adhuc hominem
rebaptiſari jubere facilè potuiſſet ac debuiſſet, ſi reipſa nullum judicaſſet
fuiſſe Baptiſmum quem acceperat.

III. Cùm audiviſſet Dionyſius intentatam à Stephano Summo Pontifice ex-
communicationem adversùs Rebaptiſantes, rogans atque obteſtans ad illum
ſcripſit ut à ferenda ſententia abſtineret. An verò ſuas ille preces interponere
auſus fuiſſet pro ea Epiſcoporum cauſa cui ipſemet ſuffragabatur?

IV. S. Baſilius Can. 1. Epiſtolæ ad Amphilochium teſtatur, à Dionyſio, haud
dubiè Alexandrino, quem magnum appellat, ratum habitum fuiſſe Baptiſmum
à Pepuzenis ſeu Montaniſtis datum. *Pepuzenorum*, inquit, *Baptiſmus nullam*
mihi rationem habere videtur, & miratus ſum quomodo hoc magnum Dionyſium,
Ed. vet. To. 2. p. *qui fuit Canonum peritus, præteriit.* Reipſa Montaniſtæ Baptiſmi formam à
757. B. Chriſto præſcriptam non retinebant, ac neceſſe eſt illud Dionyſium planè latuiſ-
ſe; aliàs eorum Baptiſmum nunquã admiſiſſet. *Quomodo*, pergit S. Baſilius, *verum*
Ibid. p. *haberi poteſt eorum Baptiſma, qui in Patrem, & Filium, & Montanum Priſcillãque ba-*
758. D. *ptiſant? non enim baptiſati ſunt qui non in nobis tradita baptiſati ſunt. Quare etiam ſi*
hoc magnum Dionyſium latuit, nobis tamen non eſt ſervanda erroris imitatio.

Sanctus

Digitized by Google

Sanctus Baſilius.

Objicies 4. S. Baſilium Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopum, in Epiſtola Canonica quam ſcripſit ad Amphilochium Iconii Epiſcopum in qua Can. 1. ſtatim declarat circa Catharorum ſeu Novatianorum Baptiſma ſequendum quidem uniuſcujuſque regionis morem, cùm variæ ac diſcrepantes ſint de hoc Baptiſmate ſententiæ; ſibi tamen nullum videri Pepuzenorum Baptiſmum, quia antiqui illum ſolum Baptiſmum ſuſcipiendum putarunt, qui nihil à fide recedit. Tum diſtinguit triplicem ordinem eorum qui à communione Catholica ſeparati ſunt: *Hæreticorum ſcilicet qui omnino ſunt abrupti; Schiſmaticorum qui propter aliquas Eccleſiaſticas cauſas, & medicabiles quæſtiones inter ſe diſſident, & eorum qui illegitimos conventus ac congregationes habent*, quales illi ſunt rebelles Epiſcopi, vel Presbyteri qui criminis alicujus convicti Canonibus Eccleſiæ ſubjicere ſe recuſant; qua facta diſtinctione, de Baptiſmo illorum ſic loquitur: *Viſum eſt ergo ab initio Hæreticos quidem omnino rejicere. Qui ſe autem abſciderunt, qui Schiſmatici dicuntur, ut qui adhuc ſint Eccleſiæ, admittere: eos autem qui ſunt in paraſynagogis & illegitimis conventibus, convenienti pœnitentia & converſione correctos rurſus Eccleſiæ conjungere*. Deinde ait Pepuzenos eſſe Hæreticos, eoſque baptiſare in Patrem, & Filium, & Montanum Priſcillamque, ac miratur iſtud magnum latuiſſe Dionyſium Canonum peritiſſimum. Addit, *antiquis viſum eſſe, Cypriano ſcilicet & Firmiliano, eos omnes Hæreticos uni calculo ſubiicere, Catharos, & Encratitas, & Hydroparaſtratas, & Apotactitas, quoniam ſeparationis quidem principium per ſchiſma* ..... quare eos qui ab ipſis baptiſati erant, tanquam à laicis baptiſatos juſſerunt ad Eccleſiam venientes, vero Eccleſiæ Baptiſmo expurgari. Verùm, pergit ſanctus Baſilius, *quoniam nonnullis Aſiaticis omnino viſum eſt propter multorum œconomiam & diſpenſationem, eorum Baptiſma ſuſcipi, ſuſcipiatur*. Permittit igitur ſanctus Doctor ſuam unicuique Eccleſiæ praxim & conſuetudinem, quamvis ipſe propria ſua ſententia exiſtimet rebaptiſandos eſſe baptiſatos ab Hæreticis.

Opponitur S. Baſilius.

Ed. veti To. 2. p. 758. A.

Ib. B.C.

Ibid. p. 759. A.

Ibid. B.

Denique Epiſtolæ 2. ad Amphilochium Can. 47. ſic rurſus loquitur: *Encratitæ & Saccophori, & Apotactitæ ſubjiciuntur eidem rationi, cui & Novatiani, quia de illis editus eſt Canon, etſi diverſus: quæ autem ſunt adversùs eos ſilentio prætermiſſa ſunt; nos autem una ratione eos rebaptiſamus. Si autem prohibita eſt apud vos hæc rebaptiſatio, ſicut & à Romanis, alicujus œconomiæ gratia, noſtra tamen ratio vires obtineat, quandoquidem eſt veluti Marcioniſtarum germen eorum hæreſis, nuptias abhorrentium, & vinum averſantium, & Dei creaturam inquinatam eſſe dicentium, eos in Eccleſiam non admittimus, niſi in noſtrum Baptiſmum baptiſati fuerint. Ne dicant enim, In Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum baptiſati ſumus, qui quidem Deum eſſe malorum effectorem exiſtimant, inſtar Marcionis & reliquarum hæreſum. Quamobrem ſi hoc placuerit, oportet plures convenire Epiſcopos, & ſic Canonem exponere, ut & is qui ſic fecit, ſit extra periculum; & qui reſpondet, in reſponſione de his fide dignus habeatur.*

Ibid. p. 772. D.

Ex his habes 1. S. Baſilium in ea fuiſſe praxi, ut Hæreticos quos enumerat, rebaptiſaret, perinde ac Novatianos.

II. Aliam

Digitized by Google

per quaſdam conſecutiones & ratiocinii circuitus inferri poſſit, Eccleſiam aliorum Hæreticorum Baptiſma ſuſcepiſſe; quapropter mirum videri non debet, ſi à priori ſua ſententia S. Baſilius non receſſerit.

Sanctus Athanaſius.

Objicies 5. S. Athanaſium Oratione 2. contra Arianos, cujus hæc verba ſunt: *Ariani in periculum veniunt amittendæ myſterii integritatis. Nam ſi in Patris & Filii nomine initiamur, illi autem verum non pronuntiant Patrem, utpote qui id, quod ex ipſo eſt, ejuſque naturæ eſt ſimile, negent: cùm item verum iidem negant Filium, aliumque nominant, quem ex nihilo creatum eſſe comminiſcuntur; qui fieri poteſt ut prorſus vacuus ac inutilis non ſit Baptiſmus, qui ab illis datur, in quo quidem inſit Religionis ſimulatio, ſed revera nihil ad pietatem queat conferre? nec enim Ariani in Patris & Filii nomine dant Baptiſmum, ſed in nomine Creatoris & rei creatæ, effectoris & rei factæ. Unde quemadmodum res creata alia eſt à Filio, ita Baptiſmus quem illi dare putantur à vero Baptiſmo alius eſt, etiam ſi nomen Patris & Filii, ut præcipit Scriptura, proferre aſſimulent. Non enim qui dicit, Domine, ille etiam dat, ſed is tantùm, qui cum nomine rectam quoque habet fidem ... Itaque multæ quoque aliæ hæreſes nomina tantùm pronuntiant: verùm cùm rectè non ſentiant, uti dictum eſt, nec ſanam habeant fidem, inutilis eſt aqua quam donant, quippe cui deſit pietas; ita ut quemcumque illi aſperſerint, impietate fœdatur potiùs, quàm redimatur. Sic & ipſi Gentiles, tametſi Deum in ore habent, Deum tamen convincuntur non colere, quia illum, qui verus & verè Deus eſt, Patrem ſcilicet Domini noſtri Jeſu Chriſti non agnoſcunt. Sic Manichæi, Phryges, & Samoſatenſis diſcipuli, quamvis proferunt nomina, nihilominus ſunt Hæretici.* — Opponitur S. Athan. T. 1. p. 610. A. B.

Hæc ſancti Doctoris verba noſtri variè interpretantur:

Reſpondent quidam, ſanctum Athanaſium non de ſubſtantia, ſed de effectu Sacramenti exponendum; ita ut hoc unum voluerit, nullum ſcilicet eſſe quoad effectum Baptiſma datum ab Hæretico illis qui hæreſi conſentiunt. Sic autem probant. — Duplex apud noſtros interpretatio ſententiæ S. Athan. Prima, eum de effectu, non de ſubſtantia Baptiſmatis loqui.

I. Quia ait Arianos venire in periculum amittendæ integritatis Baptiſmi: ſi autem invalidum & irritum exiſtimaſſet Baptiſma collatum ab Arianis, abſolutè pronuntiaſſet Arianos amiſiſſe integritatem Baptiſmi. Idcirco autem aſſerit eos in periculum dumtaxat venire ne amittant integritatem Baptiſmi, quia cùm errarent illi contra ſanctiſſimam Trinitatem, facillimum erat ut ipſi ſuum in formam Baptiſmatis errorem transfunderent.

II. Quia affirmat Baptiſmum illum *inutilem eſſe, vacuum, qui nihil ad pietatem conferre valet*; quæ certè verba ſolùm Baptiſmi effectum, non ſubſtantiam deſignant: qua ratione paſſim loquitur ſanctus Auguſtinus in ſuis contra Donatiſtas Operibus, præſertim Lib. de unico Baptiſmo contra Petilianum.

III. Quia ſi nullum planè & irritum quoad ſubſtantiam exiſtimaſſet Baptiſmum Arianorum, procul dubio ab illis baptiſatos rurſus baptiſari juſſiſſet cùm ad Eccleſiam redibant, pro more nimirum Cypriani, & Firmiliani, & aliorum Rebaptiſantium: at tantùm abeſt ut eos rebaptiſari juſſerit, quin

jubet

Digitized by Google

Ib. p. 963. Tom. 2. Conc. p. 812. D. Socrat. p. 158. B.

jubet veniam ipſis concedi, Clericis verò honorem gradus dumtaxat denegari. Ita Epiſtolæ ad Rufinianum. Et in Concilio Alexandrino an. 362. *vult nihil amplius ab illis exigi, quàm ut execrentur Arianam hæreſim, confiteanturque SS. Patrum in Nicæa fidem*. Multos porrò ex illis in hæreſi baptiſatos ab Arianis fuiſſe, teſtatur Socrates Lib. 2. Hiſt. cap. 44.

IV. Denique, quia noverat S. Doctor ſolos Paulianiſtas à Concilio Nicæno juſſos rebaptiſari, non verò Arianos, quos formam Baptiſmi conſuetam obſervare non ignorabat. Cùm igitur ait eos baptiſaſſe in nomine Creatoris & rei creatæ, effectoris & rei factæ, ad eorum alludit errorem, non autem ad vitioſam pronuntiationem formæ, quaſi eam hoc modo interpolarent: ſi enim id notum fuiſſet, omnium procul dubio Catholicorum judicio, improbatus fuiſſet talis eorum Baptiſmus.

Nec refert, inquiunt, quòd Arianos comparet cum Paulianiſtis, à quibus Baptiſmatis formam adulteratam, ac conſequenter collatum Baptiſma nullum & irritum judicatum fuiſſe, apud omnes exploratum eſt. Namque eò loci non aliud in omnibus Hæreticis conſiderat ſanctus Athanaſius, quàm hæreſeos vitium, quo ſolo fieri ait ut inutilem aquam poſſideant. Quin & ipſoſmet Paulianiſtas nomina pronuntiaſſe, Patris ſcilicet, Filii & Spiritus ſancti, non obſcurè innuit; quod certè, ne quid diſſimulemus, difficile eſt conciliare cum Nicæno Canone, qui jubet eos rebaptiſari, non aliam certè ob cauſam, quàm quòd conſuetum baptiſandi ritum corrumperent. Ita teſtantur S. Auguſtinus Lib. de hæreſibus cap. 44. Innocentius I. Epiſtola ad Epiſcopos Macedoniæ n. 22. & alii.

Tom. 2. Conc. p. 1018.

Addunt hujus primæ reſponſionis auctores, veriſimile non videri ſanctum Athanaſium Baptiſmum Hæreticorum in forma legitima collatum rejeciſſe; tùm quia ignorare non potuit Concilii Arelatenſis decretum de non rebaptiſandis Hæreticis, præſertim cùm in Galliis pluribus annis fuiſſet commoratus, ubi cum Galliarum Epiſcopis maxima neceſſitudine fuit conjunctus; tùm quia ſanctus Dionyſius Alexandrinus dogma Stephani de non rebaptiſandis Hæreticis amplexus eſt. Non videtur autem veriſimile S. Athanaſium prædeceſſoris ſui Dionyſii, à quo paucis diſtabat annis, doctrina rejecta, contrarium ſuſcepiſſe; tùm denique quia Siricius Summus Pontifex, qui Athanaſio coætaneus erat, Epiſtola ad Himerium Tarraconenſem Canone 1. ut validum admittit Baptiſmum Arianorum, idque ſignificat à Liberio anteà definitum, & addit quod etiam totus Oriens Occidenſque cuſtodit, cui conſonat quod refert S. Epiphanius qui contra Luciferianos exclamat, *Audent quippiam ſibi præter Canones arrogare .... & abſque Synodi Oecumenicæ ſtatuto rebaptiſare qui veniunt ab Arianis*: res autem inaudita non fuiſſet, ſi ſanctus Athanaſius Arianos rebaptiſaſſet. His tamen non obſtantibus

Secunda, eum loqui de ſubſtantia Baptiſmatis.

Reſpondent alii, nullum etiam quoad ſubſtantiam viſum Athanaſio fuiſſe Baptiſmum datum ab Arianis cæteriſque Hæreticis.

I. Quia talem Baptiſmum appellat inane Religionis ſimulacrum.

II. Ait eum à vero Baptiſmate tam diverſum eſſe, quàm diverſa eſt creatura à Creatore.

III. Idcirco nullum eſſe, quia licèt Hæretici nomen Patris & Filii appellent, rectam nihilominus non habent fidem: *Non enim*, inquit, *qui dicit, Do-*

cit Domine, ille etiam dat, ſed is tantùm qui cum nomine rectam quoque habet fidem. Quemadmodum & ipſi Gentiles qui Deum in ore habent, Deum tamen verum non colunt. In mente igitur S. Athanaſii, tam falſus ac mendax eſt Baptiſmus Hæreticorum, licèt verba conſueta pronuntient, quàm falſus eſt cultus Gentilium, licèt Deum nominent.

IV. Quia parem vult eſſe conditionem Baptiſmi Arianorum, ac Paulianiſtarum, Manichæorum, Montaniſtarum &c. at certum eſt Baptiſmum à Paulianiſtis datum, omnino nullum & irritum fuiſſe, non tantùm ob particulare vitium formæ, ſed ob vitium commune hæreſeos.

V. Denique, pervulgatum erat tunc temporis iſtud Rebaptiſantium placitum, nempe Sacramentum nullum eſſe quoad ſubſtantiam, quod effectu gratiæ privabatur. *Non ob aliud*, ait S. Auguſtinus Lib. 6. de Baptiſmo cap. 1. *his temporibus viſum eſt quibuſdam .... non poſſe eſſe apud Hereticos vel Schiſmaticos Baptiſmum Chriſti, niſi quia non diſtinguebatur Sacramentum ab eius effectu, vel uſu Sacramenti. Et quia eius effectus atque uſus in liberatione à peccatis & cordis rectitudine apud Hereticos non inveniebatur, ipſum quoque Sacramentum non illic eſſe putabatur.* At nullum ex Baptiſmo ab Hæreticis dato fructum percipi poſſe agnoſcebat ſanctus Athanaſius; ergo conſequens erat ut nullum quoque quoad ſubſtantiam illum eſſe fateretur.

To. 9. p. 161. A. B.

Idcirco verò, aiunt hujus ſecundæ reſponſionis auctores, S. Athanaſius non juſſit rebaptiſari venientes ab hæreſi Arianorum in qua baptiſati fuerant, quia res hæc nondum ſatis eliquata fuerat, circa quam varia erat Eccleſiarum praxis ac diſciplina; quapropter amore pacis & concordiæ ab illis rebaptiſandis abſtinuit.

Rejicitur ſolutio eorum qui putant Arianos Baptiſmi formam adulteraſſe.

Non refero eorum reſponſionem qui contendunt idcirco reprobatum ab Athanaſio fuiſſe Arianorum Baptiſma, quòd illius legitimam formam non retinerent. Namque 1. ſi compertum illud S. Doctori fuiſſet, haud dubiè ſic baptiſatos juſſiſſet rebaptiſari; nemo enim Catholicus dubitavit unquam, quin nullus & irritus foret Baptiſmus ſic corruptus & adulteratus. 2. Quia teſtatur apertè S. Athanaſius, Arianos baptiſantes nomine Patris & Filii, ſicut Scriptura præcipit, appellaſſe. 3. Quia non legimus tunc accuſatos fuiſſe Arianos violatæ formæ Baptiſmatis quam Chriſtus præſcripſerat; aliàs ab ipſis, perinde ac Paulianiſtis baptiſatos, iterum baptiſari mandaſſet Nicæna Synodus. Porrò teſtatur S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos, *Nicænam Synodum omnes Hereticos ſuſcepiſſe exceptis Paulianiſtis*; Arianos verò per manuum impoſitionem in pœnitentiam receptos fuiſſe à Summis Pontificibus Sylveſtro, Marco, Julio &c. Idem teſtatur ſanctus Gregorius Magnus Lib. 11. Epiſtola 67. idem & antiquum fideî adversùs Arianos Breviarium vulgatum à Jacobo Sirmundo. Unde in Conc. Conſtantinopolitano I. generali Can. 7. Ariani recipiuntur, *dantes libellos, & omnem hereſim anathematiſantes, per unctionem*. Et in Arelatenſi II. Can. 17. expreſsè dicitur: *Bonoſiacos autem quos ſicut Arianos baptiſari in Trinitate manifeſtum eſt, ſi interrogati fidem noſtram ex toto corde confeſſi fuerint, cum chryſmate & manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficit.*

Tom. 4. part. 2. p. 305.
Tom. 2. Conc. p. 952. B.
Tom. 4. Conc. p. 1013. B.

Exempla poſteriora Arianorum qui rebaptiſati fuere, hic appoſita non ſunt.

Fruſtra referuntur aliquot ſubſequentium temporum exempla, quibus patet Arianos aliquando rurſus baptiſatos fuiſſe, quod ſexto ſæculo in Hiſpania factitatum à ſancto Leandro narrant, tùm vetus Gregorii Turonenſis ſupple-

Digitized by Google

ſupplementum, tùm alii nonnulli veteres Hiſtoriæ Francorum Scriptores apud Ducheſne, *quòd nempe Gothi Hiſpani non ſecundùm regulam quam Dominus tradidit, baptiſarent*. Fruſtra, inquam, hæc exempla proferrentur: loquitur enim hìc de Arianis quos noverat ſanctus Athanaſius, non de aliis.

Utraque reſponſio adducta nodum habet implicatum. Ex duabus porrò illis expoſitionibus ad textum S. Athanaſii, ſequatur quilibet quam voluerit: utraque autem, ne quid diſſimulemus, videtur nobis aliquid implicatum & obſcurum continere, quod difficilè ſolvi & enodari poteſt. Prima quidem, quòd ſanctus Doctor Arianorum & Paulianiſtarum Baptiſmum ſimul conferat, & eodem loco habeat. Porrò certum eſt Paulianiſtas verum non habuiſſe Baptiſmum, non tantùm quoad effectum, ſed etiam quoad ſubſtantiam & integritatem; ſiquidem ab illis baptiſatos juſſit Nicæna Synodus iterum baptiſari. Secunda, quòd aſſerat Paulianiſtas verba formæ pronuntiaſſe, quos tamen Nicæna Synodus non alia de causa rebaptiſandos judicavit, quàm quòd formam Baptiſmi adulterarent: ſi enim illam, ut oportet, obſervaſſent, ratus habitus fuiſſet eorum Baptiſmus. En nodus non parùm implicatus, quem Vaſquez in tertiam partem S. Thomæ ad q. 64. articulo 6. diſput. 137. c. 3. hac conjectura ſolvit: *Dicendum*, inquit, *tempore Concilii Nicæni ſine dubio hos Hæreticos* (Paulianiſtas) *baptiſare conſueviſſe non invocata Trinitate; poſtea verò tempore Epiſcopatus Athanaſii fortaſſe aliquos ex illis cæpiſſe invocatione Trinitatis baptiſare: cùmque varii admodum ſoleant eſſe Hæretici in ſuis pravis opinionibus, mirandum non eſt, ſi Patres diverſa de illis referant*. Ita Vaſquez, cujus conjecturam aliorum judicio definiendam relinquimus.

Nodum conjectura ſolvit Vaſqu. *T. 2. p. 322. n. 32.*

Sanctus Optatus Milevitanus.

Opponitur Optatus. P. 10. n. 12.

Objicies 6. Optatum Milevitanum L. 1. contra Parmenianum Donatiſtam, ubi nullum quidem eſſe apud Hæreticos, non verò apud Schiſmaticos Baptiſmum contendit. *Vides*, inquit, *frater Parmeniane, Hereticos à domo veritatis ſatis extorres, ſolos habere varia & falſa Baptiſmata, quibus inquinatus non poſſit abluere, immundus emundare &c. Benè clauſiſti hortum Hereticis: benè revocaſti claves ad Petrum .... vobis verò Schiſmaticis, quamvis in Catholica non ſitis, hec negari non poſſunt, quia nobiſcum vera & communia Sacramenta traxiſtis. Quare cùm hec omnia Hæreticis benè negentur, quid tibi viſum eſt, hec & vobis negare voluiſſe, quos Schiſmaticos eſſe manifeſtum eſt?*

Reſp. Si hæc verba comparentur cum iis quæ Lib. 5. adversùs eundem Parmenianum leguntur, neceſſe eſt dicere Optatum eorum dumtaxat Hæreticorum Baptiſmum rejicere qui verbis Evangelicis non baptiſabant: *In quo baptiſarentur Gentes*, ait Lib. 5. *à Salvatore mandatum eſt; per quem baptiſarentur, nulla exceptione diſcretum eſt. Non dixit Apoſtolis, Vos facite, alii non faciant. Quiſquis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptiſaverit, Apoſtolorum opus implevit*. Unde concludit: *Ergo nomen eſt quod ſanctificat, non opus*. Ibidem ſæpius inculcat vim Baptiſmatis à Chriſto derivari, non à Miniſtro; atque falſum prorſus eſſe iſtam Donatiſtarum ſententiam. *Nemo dat quod non habet*, quam *de vico, non de Libro collectam* eſſe aſſerit: Miniſter quippe non quod ſuum eſt, ſed quod Jeſu Chriſti, adminiſtrat.

Pag. 87.

Pag. 46. nu. 6.

Inſtabis: In hoc ipſo Libro 5. Optatus non minùs fidem, quàm ſanctiſſimæ

ctiſſimæ Trinitatis invocationem exigere videtur. *In hoc*, inquit, *Sacramento Baptiſmatis celebrando, tres eſſe ſpecies conſtat, quas & vos nec augere, nec minuere, nec prætermittere poteritis. Prima ſpecies eſt in Trinitate; ſecunda in credente, tertia in operante: ſed non pari libramine ponderandæ ſunt ſingulæ, duas enim video neceſſarias, & unam quaſi neceſſariam. Principalem locum Trinitas poſſidet, ſine qua res ipſa non poteſt geri: hanc ſequitur fides credentis; jam perſona operantis vicina eſt, quæ ſimili auctoritate eſſe non poteſt.* Pag. 85. n. 4.

Reſp. nego ant. Non enim de fide operantis, ſeu Miniſtri loquitur Optatus, ſed de fide ſuſcipientis Baptiſmum, quam planè in ipſo neceſſariam exiſtimat, non tantùm ut licitè & cum fructu, ſed etiam ut validè Sacramentum percipiat; expreſsè ſiquidem fatetur ibidem, perſonam operantis *ſimili auctoritate eſſe non poſſe* cum invocatione Trinitatis, & fide credentis; id eſt, illius qui baptiſatur.

Inſtabis 2. Optatus Lib. 1. n. 10. adversùs Parmenianum, nullum planè videtur habere Sacramentum quod ab Hæreticis confertur. *Nunc alia quæſtio eſt*, ait, *ut quid à te* (Parmeniane) *memorati ſunt illi* (de Hæreticis loquitur) *apud quos non ſunt Sacramenta, quæ nobis & vobis videntur eſſe communia ..... Dixiſti apud hæreticos dotes Eccleſiæ eſſe non poſſe, & rectè dixiſti, ſcimus enim Hæreticorum Eccleſias ſingulorum, proſtitutas, nullis legalibus Sacramentis, & ſine jure honeſti Matrimonii eſſe ..... ſed miror, quod tibi viſum eſt, etiam vos ipſos eis adjungere, quos eſſe Schiſmaticos conſtat, dum Eccleſiæ dotes & Hæreticis ipſis, & vobis Schiſmaticis denegaſti .... Cumula illa quæ à te paulò antè ſunt dicta. Dixiſti enim fieri non poſſe, ut falſo Baptiſmate inquinatus abluat, immundus emundet, ſupplantator erigat, perditus liberet, reus veniam tribuat, damnatus abſolvat. Benè hæc omnia potuere ad ſolos Hæreticos pertinere, qui falſaverunt ſymbolum; dum alter dixerit duos Deos, cùm Deus unus ſit; alter Patrem vult in perſona Filii cognoſci; alter carnem ſubducens Filio Dei per quam Deo reconciliatus eſt mundus; & ceteri hujuſmodi, qui à Sacramentis Catholicis alieni eſſe cognoſcuntur. Quare pœniteat te talibus hominibus etiam Schiſmaticos adjunxiſſe: in te enim convertiſti ſententiæ gladium .... & non attendiſti inter Schiſmaticos & Hæreticos quàm ſit magna diſtantia.* Et quibuſdam interjectis, *Vides ergo, frater Parmeniane, Hæreticos à domo veritatis ſatis extorres, ſolos habere varia & falſa Baptiſmata, quibus inquinatus non poſſit abluere, immundus emundare &c.... vobis verò Schiſmaticis, quamvis in Catholica non ſitis, hæc negari non poſſunt, quia nobiſcum communia & vera Sacramenta traxiſtis. Quare cùm hæc omnia Hæreticis benè negentur, quid tibi viſum eſt hæc & vobis negare voluiſſe, quos Schiſmaticos eſſe manifeſtum eſt?* Ib. p. 8. Ib. p. 9. Ib. p. 10. n. 11. P. 11.

Totum iſtud Optati ratiocinium eò recidit: Juxta Parmenianum, immundus, ſupplantator, perditus Baptiſmate abluere non poteſt: atqui non tantùm Hæreticus, ſed etiam Schiſmaticus immundus eſt, ſupplantator, perditus; ergo Schiſmaticus perinde ac Hæreticus baptiſare non poteſt. In quo quidem ratiocinio ſupponere Optatum apud Hæreticos vera ſeu valida non eſſe Sacramenta, his momentis poteſt ſuaderi.

I. Dixerat Parmenianus, nulla eſſe apud Hæreticos Sacramenta; Optatus verò id rectè dictum agnoſcit & fatetur.

II. Poſtquam rationes attulit quibus utebatur Parmenianus ad rebaptiſandos

ſandos eos qui ad ſe veniebant, ait *hæc benè ad Hæreticos pertinere*.

III. Ubi dixit Hæreticos à domo veritatis extorres, addit *eos varia & falſa habere baptiſmata*; & benè de iis intelligi rationes quibus utebatur Parmenianus ad probandum rebaptiſandos eſſe illos qui ad ſe veniebant.

IV. Tandem ait ſe voluiſſe damnari Hæreticos, id eſt, eorum Baptiſma.

Reſpondent nonnulli, Optatum citato loco hoc unum velle, nempe Sacramenta apud Hæreticos non valere quoad effectum gratiæ, non verò quoad characterem & ſubſtantiam.

Verùm infirma & inſufficiens aliis videtur hæc reſponſio.

I. Quia Optatus apertè declarat, Sacramenta eſſe apud Schiſmaticos, quæ non ſunt apud Hæreticos; ſed apud Schiſmaticos gratiam non conferunt propter obicem in recipiente, ſed ſolum characterem; ergo cùm ait Sacramenta apud Hæreticos non eſſe, quæ agnoſcit apud Schiſmaticos, intelligendus eſt eo ſenſu ut non detur character apud Hæreticos, qui apud Schiſmaticos per Sacramenta imprimitur.

II. Intelligit Optatus non eſſe Sacramenta apud Hæreticos, quomodo intelligebat Parmenianus non eſſe Sacramenta apud eos, qui immundi, ſupplantatores, & perditi erant; patet iſtud ex præcedentibus: atqui Parmenianus intelligebat apud hujuſmodi homines nulla eſſe Sacramenta, non tantùm quoad gratiam, ſed etiam quoad characterem; ſiquidem rebaptiſabat eos, quod profectò non feciſſet, ſi Baptiſma quod acceperant, characterem impreſſiſſet; ergo Optatus intelligit non eſſe Sacramenta apud Hæreticos, etiam quoad characterem.

Reſpondent alii, Optatum omnium Hæreticorum non improbare Baptiſma, ſed eorum dumtaxat qui verbis Evangelicis illud non conſecrabant; unde dicit Schiſmaticorum Baptiſma legitimum, quia ipſi formam ſervant quam in Eccleſia didicerunt.

Verùm hæc quoque reſponſio aliis non videtur planè ſatisfacere.

I. Quia cùm ait Hæreticorum Baptiſma eſſe irritum, illud de ſingulis Hæreticis intelligit: ſic enim loquitur: *Dixiſti apud Hereticos dotes Eccleſię eſſe non poſſe, & rectè dixiſti; ſcimus enim Hæreticorum Eccleſias ſingulorum proſtitutas eſſe*. Id verò omnes planè Hæreticos ſpectat. Quando enim Optatus ait Parmenianum rectè dixiſſe, apud Hæreticos veras non eſſe Eccleſiæ dotes, nomen Hæreticorum extendit ad illos omnes ad quos illud extenderat Parmenianus; fatetur enim verum eſſe quod Parmenianus dixerat: atqui Parmenianus non ſolos intelligebat Hæreticos qui formam Baptiſmi vitiabant, rebaptiſabat enim eos omnes qui ad ſe accedebant; ergo Optatus intelligendus eſt quoque de omnibus Hæreticis. Neque dicas Parmenianum intellexiſſe quoque Schiſmaticos eſſe rebaptiſandos, & tamen id negaſſe Optatum: namque de his ultimis Optatus monet eos in regula non contineri; ſed de Hæreticis nullum excipit, & fatetur verum eſſe quod generaliter de iis dixerat Parmenianus.

II. Optatus exponens quos Hæreticos intelligit, cùm ait eos irritum dare Baptiſma, nominat eos qui duos admittebant deos, qui carnem Chriſti negabant; additque cæteros hujuſmodi à Sacramentis Catholicis alienos eſſe; veriſimile autem non videtur, tot Hæreticos in forma Baptiſmatis erraſſe.

III. Con-

Digitized by Google

III. Conqueritur Optatus eò quòd Schiſmaticos inter & Hæreticos Parmenianus nullum poſuiſſet diſcrimen. *Schiſma*, inquit, *ſparſo coagulo pacis, diſſipatis ſenſibus generatur, livore nutritur, æmulatione & litibus roboratur .... Hæretici verò veritatis exules, ſani & veriſſimi ſymboli deſertores, de ſinu ſanctę Eccleſię impiis ſenſibus depravati, contempto quod benè fuerant geniti .... de ſe naſci voluerunt .... Vides ergo Hæreticos à domo veritatis ſatis extorres ſolos habere varia & falſa Baptiſmata.* Hæretici igitur qui habent varia & falſa Baptiſmata, ii ſunt quos definiit in præcedentibus verbis: ſed in præcedentibus verbis definiit quid eſſent Hæretici generatim, non ii dumtaxat qui formam Baptiſmatis vitiaverant. Pag. 10. n. 11. N. 12.

Attamen hæc ſecunda reſponſio, nempe Optatum de iis Hæreticis loqui qui Baptiſmatis formam adulterabant, his momentis ſuaderi poteſt.

I. Quia loquitur de Hæreticis qui à Sacramentis Catholicis alieni eſſe noſcuntur, & commuuia nobiſcum Sacramenta non traxerunt, qui varia habent Baptiſmata: ſi varia, ergo formæ diverſæ.

II. De Hæreticis loquitur qui ſymbolum vitiant: nomine autem ſymboli non infrequenter deſignatur apud hujus temporis auctores, ſanctiſſimæ Trinitatis invocatio in forma Baptiſmatis adhibita. Sic ſanctus Auguſtinus Lib. 6. contra Donatiſtas cap. 25. *Cæterùm*, inquit, *quis neſciat non eſſe Chriſti Baptiſmum, ſi verba Evangelica quibus ſymbolum conſtat, illic defuerint?* Sic Firmilianus Epiſtola ad ſanctum Cyprianum loquens de Baptiſmate à quadam muliere præſtigiatrici uſitata forma collato, *Numquid*, ait, *& hoc Stephanus & qui illi conſentiunt, comprobant, maximè cui nec ſymbolum Trinitatis, nec interrogatio legitima & Eccleſiaſtica defuit*. Sic & in Concilio primo Arelatenſi Can. 8. ſymboli nomine forma Baptiſmi videtur intelligi: *Si*, ajunt Patres, *ad Eccleſiam aliquis de hæreſi venerit, interrogent eum ſymbolum; & ſi perviderint eum in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto eſſe baptiſatum &c.* To. 9. p. 176. D. Oper. S. Cypria. p. 147. Tom. 1. Conc. p. 1428. A.

III. Tandem illud ſuadetur teſtimoniis extraneis quæ paulò antè prolata ſunt, ubi de S. Athanaſio ſermonem habuimus.

Ex his patet ſolutio ad prima Objectionis capita; quantùm verò ad ea quæ in confirmationem adjiciuntur,

Ad primum: cùm Optatus ait apud Hæreticos veras Eccleſiæ dotes eſſe non poſſe, neceſſe non eſt ut de omnibus generatim Hæreticis intelligatur; id quippe de Hæreticis fatetur, quod ad ſuum inſtitutum faciebat. Eò enim loci refellit Parmenianum, qui dixerat Eccleſias Hæreticorum eſſe proſtitutas, eſſe ſine Sacramentis & jure honeſti Matrimonii, ut inde concluderet rebaptiſandos eſſe illos qui ab hæreſi veniebant. Quod de Hæreticis dixerat, idem & de Schiſmaticis confirmaverat Parmenianus; eos enim repræſentabat, teſte Optato eodem loco, veluti ſarmenta à vite præciſa, & tanquam ligna arida flammis reſervata, ut inde inferret Donatiſtas meritò rebaptiſare eos qui ab Eccleſia Catholica deficiebant, quam ſpectabant ut ſchiſmaticam ſocietatem.

Quod de Hæreticis dixerat Parmenianus, admittit ut verum Optatus, attamen cum reſtrictione: *Benè hæc omnia*, inquit nu. 10. ſub finem, *potuerunt ad ſolos Hæreticos pertinere qui falſaverunt ſymbolum*. Et eo conceſſo, quod ad propoſitum non ſpectabat, ad ſecundam pergit: *Non attendiſti*, ait, P. 10.

Digitized by Google

ait, *inter Schiſmaticos & Hæreticos quàm ſit magna diſtantia*. Quaſi diceret: Benè dixiſti, Parmeniane, non eſſe Sacramenta apud Hæreticos qui formam violant; quantùm autem ad Schiſmaticos, qui, ut ait capite ſequenti, *nec poſſunt novum aliquid aut aliud agere, niſi quod jam dudum apud ſuam didicerunt matrem*, quique proinde formam non violant, apud eos negari non poteſt eſſe vera Sacramenta; & id ulteriùs urget contra Parmenianum, eo quòd ſi res ita eſſet, apud Donatiſtas nulla forent Sacramenta, quia ipſi Schiſmatici ſunt, quod probat cap. 10. & addit, *Cùm hæc ita geſta eſſe maniſeſtiſſimè conſtat .... ſatis te miror, frater Parmeniane, cùm Schiſmaticus ſis, Schiſmaticos Hæreticis jungere voluiſſe*. Hinc patet ſolutio ad id quod objicitur, nempe Optatum id concedere de Hæreticis, quod dixerat Parmenianus: reſpondendum eſt, id admiſiſſe cum reſtrictione, quam tamen fusè non explicat, quia ad rem non ſpectabat, concedo: id admiſiſſe ſine reſtrictione, nego.

Pag. 9.

Ad ſecundum, dicendum eſt illos omnes Hæreticos, de quibus hìc mentio ſit, tempore Optati in forma Baptiſmatis erraſſe; Manichæos ſcilicet de quibus ſanctus Auguſtinus hæreſi 46. Sabellianos, Valentinianos de quibus S. Irenæus Lib. 1. cap. 18.

Ad tertium eadem eſt quæ ad ſecundum reſponſio.

Sanctus Cyrillus Hieroſolymitanus.

Objicies denique S. Cyrillum Hieroſolymitanum præfatione in Catheceſes: *Non licèt*, inquit, *bis aut ter hoc lavacro uti, ut ſi fortè ſemel fueris eo fruſtratus, deinceps corrigas: ſi enim ſemel illo fruſtraberis, amplius id correctionem non patitur: Unus enim Dominus, & una fides, & unum Baptiſma. Nam ſoli Hæretici rebaptiſantur, ſiquidem prius illud non erat Baptiſma.*

Opponitur S. Cyrill. Hieroſolymitanus. Deſeritur.

Reſp. difficile eſſe verba hæc ad Catholicum ſenſum adducere. Opponit ſcilicet ſanctus Doctor Baptiſmum Hæreticorum illi, quo quis fruſtratus ſemel eſt, id eſt, cujus fructum non percepit, qui certè Baptiſmus iterari non poteſt: è contra verò, qui ab Hæreticis baptiſatus eſt, ille, in mente S. Cyrilli, baptiſari rurſus debet, quia prius Baptiſma nullum erat, non modò quoad effectum, ſed etiam quoad ſubſtantiam. Neque hìc de aliquibus dumtaxat Hæreticis loquitur, ſed de omnibus indiſtinctè: unde veriſimiliter conjicere poſſumus, errorem Rebaptiſantium ætate S. Cyrilli nondum Hieroſolymis extinctum penitus fuiſſe. Sunt tamen ex noſtris qui volunt ſanctum Doctorem eorum dumtaxat Baptiſma rejicere, qui formam non retinebant. Ratio ipſis eſt, quòd ſanctus Doctor interfuerit Synodo Conſtantinopolitanæ ſecundæ generali cui ſubſcripſit. Hæc verò Synodus Can. 7. eorum tantùm Hæreticorum Baptiſma rejicit, qui formam à Chriſto præſcriptam adulterabant.

4. ſæculo.

Antequam à præſenti controverſia diſcedamus, exponendæ ſunt nonnullæ quæſtiones facti, quæ ad Hiſtoriam Rebaptiſantium pertinent.

Expen-

Digitized by Google

Expenduntur nonnullæ queſtiones facti quæ ad Hiſtoriam Rebaptiſantium pertinent.

I. An S. Cyprianus, Firmilianus aliique tùm Africæ, tùm Orientis Epiſcopi, excitatam de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam, ad fidem vel ad diſciplinam pertinere crediderint.

II. An S. Pontifex Stephanus reipſa Cyprianum, Firmilianum alioſque rebaptiſantes à ſua communione ſuſpenderit.

III. An ipſe Stephanus in errorem oppoſitum errori S. Cypriani lapſus fuerit, approbato omnium indiſtinctè Hæreticorum Baptiſmo.

IV. An S. Cyprianus, Firmilianus cæterique Africani & Orientales Epiſcopi errorem ſuum ante mortem revocaverint.

V. Quodnam ſit plenarium illud Orbis totius Concilium, in quo controverſiam de Baptiſmo Hæreticorum terminatam ac finitam fuiſſe toties affirmat S. Auguſtinus.

An S. Cyprianus, Firmilianus, aliique tùm Africæ, tùm Orientis Epiſcopi, excitatam de Baptiſmo Hereticorum controverſiam ad fidem vel ad diſciplinam pertinere crediderint.

Rebaptiſantium cauſam reipſa cauſam eſſe fidei ab Eccleſia ſolemniter definitam; nemo eſt qui jam ambigat: ante definitionem Eccleſiæ, materialiter; poſt definitionem verò, formaliter quæſtio hæc ad fidem pertinet. An verò primi hujuſce controverſiæ auctores ſibi viſi fuerint de fidei vel diſciplinæ dumtaxat capite diſputare, incertum multis videtur. Quæſtio autem movetur tùm de Africanis & Orientalibus, tùm de ipſo Stephano, an ſcilicet voluerit Summus Pontifex in ſolemni ſuo Decreto, rem fidei declarare ac definire.

In eo verò potiſſimùm differt fides à diſciplina, quòd hæc varia & multiplex eſſe poſſit pro varietate temporum & locorum; illa ſimplex, una & eadem ſemper habeatur. In rebus ad diſciplinam pertinentibus ſuus unicuique Eccleſiæ uſus permittitur, à quo nemini privato in ea, in qua vivit, Eccleſia, fas eſt recedere. *Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores eſſe convincitur*, ait ſanctus Auguſtinus Epiſtola 54. ad Januarium, aliàs 118. *indifferenter eſt habendum; & propter eorum, inter quos vivitur, ſocietatem, ſervandum eſt*. Jam dixerat: *Nec diſciplina ulla eſt in his melior gravi prudentique Chriſtiano, quàm ut eo modo agat, quo agere viderit Eccleſiam ad quam fortè devenerit.* *To. 2. p. 124. D.* *Ibid.*

P R I M A   C O N C L U S I O.

Videtur Cyprianus, Firmilianus cæterique ipſis adhærentes Epiſcopi, exiſtimaſſe excitatam de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam non ad fidei dogma, ſed ad diſciplinam dumtaxat pertinere.

Probatur: Quia iſti ſunt characteres controverſiæ ad diſciplinam pertinentis, varietas in praxi, libertas ſentiendi, ſocietas & communio inter diſſiden- *Characteres contro-*

Digitized by Google

verſæ ad diſciplinam pertinentis.

ſidentes. Atqui, judicio Cypriani, Firmiliani, & aliorum, controverſia de Baptiſmo Hæreticorum hos habet characteres.

Primus, varietas in praxi.

Primò, varietatem in praxi fuiſſe non diſſimulat S. Cyprianus Epiſtolis 71. ad Quintum, 72. ad Stephanum, 73. ad Jubajanum, & in Præfatione Concilii III. Carthaginenſis. De ſuis pariter Orientalibus idem teſtatur Firmilianus in ſua ad ſanctum Cyprianum Epiſtola inter Cyprianicas 75. Idem & Dionyſius Alexandrinus in tertia ad Philemonem Epiſtola apud Euſebium Lib. 7. cap. 7. Idem denique S. Baſilius, de quo paulò antea, Can. 1. Epiſtolæ ad Amphilochium, ubi propter œconomiam & diſpenſationem, Catharorum & Encratitarum Baptiſmum, quem nonnulli Aſiatici recipiebant, recipi quoque non abnuit, quamvis ipſe in aliena foret ſententia.

Secundus, libertas ſententiæ. P. 122. Tom. 1. Conc. p. 786. E.

Secundò, in ea controverſia relictam unicuique ſentiendi quod vellet, libertatem, ſignificat ipſemet S. Cyprianus Epiſtola 72. ad Stephanum. *Nos*, inquit, *vim cuiquam non facimus, aut legem damus, cùm habeat in Eccleſiæ adminiſtratione voluntatis ſuæ arbitrium liberum unuſquiſque Præpoſitus, rationem actus ſui Domino redditurus*. Et in Præfatione quam habuit in III. Concilio Carthaginenſi ubi aderant Epiſcopi 87. *Supereſt*, inquit, *ut de hac ipſa re ſinguli quid ſentiamus, proferamus, neminem judicantes, aut à jure communionis aliquem, ſi diverſum cenſerit, removentes*.

Tertius, pax & communio ſervata cum diverſa ſentientibus. P. 129.

Tertiò, ſervatam à Cypriano & Firmiliano pacem & communionem cum iis qui in diverſa opinione & praxi verſabantur, patet ex Epiſtola ejuſdem S. Cypriani ad Jubajanum nu. 73. versùs finem; *Nos*, inquit, *quantùm in nobis eſt, propter Hæreticos cum Collegis & Coepiſcopis noſtris non contendimus, cum quibus divinam concordiam & Dominicam pacem tenemus ... ſervatur à nobis patienter & firmiter charitas animi, collegii honor, vinculum fidei, & concordia Sacerdotii*.

Atque inde profectò fuit quòd Dionyſius Alexandrinus conteſtatus fuerit ſe auſum non fuiſſe improbare ſententiam Africanorum, & Synodorum Iconienſis ac Synnadenſis; ac Synodus ipſa Nicæna, quamquam juſſerit rebaptiſari Paulianiſtas, anathema nihilominus non pronuntiavit adversùs eos qui cæterorum Hæreticorum Baptiſmum rejiciebant; & ſanctus Hieronymus Luciferianis, S. verò Auguſtinus Donatiſtis opponebant exemplum S. Cypriani, qui pacem & communionem ſervabat cum ſuis, tametſi non ignoraret contrariam eorum ſententiam & praxim.

Veteres de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam comparant cum quæſtionibus diſciplinæ. Oper. Cypr. pag. 145.

Præterea veteres illi Africani & Orientales controverſiam de Baptiſmo Hæreticorum comparabant cum aliis quæſtionibus, quæ omnium judicio ad diſciplinam pertinent; atque inde paulò duriùs Stephanum Summum Pontificem exagitabant, quòd nempe propter hujuſcemodi diſſidia, tot Eccleſias à ſua communione ſe ſuſpenſurum comminatus fuiſſet. Audiatur Firmilianus ſcribens ad Cyprianum: *Scire*, inquit, *quis poteſt, quòd circa celebrandos dies Paſchæ, & circa multa alia divinæ rei ſacramenta, videat* (Stephanus) *eſſe apud illos* (Romanos) *aliquas diverſitates, nec obſervari illic æqualiter omnia quæ Hieroſolymis obſervantur. Secundùm quod in cæteris quoque plurimis Provinciis multa pro locorum & nominum diverſitate variantur; nec tamen propter hoc ab Eccleſiæ Catholicæ pace atque unitate aliquando diſceſſum ſit*.

SOL-

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Objicies 1. auctoritatem S. Cypriani qui Stephanum impugnans, quaſtionis, quam agitabat, ſtatum & naturam iis coloribus depingit, qui non aliam, quàm fidei quæſtionem referre poſſunt.

I. Ex controverſia de Baptiſmo fidei origo & ſpes ſalutis æternæ pendet. P. 125.

I. Id ex quo fidei origo ac ſpes ſalutis æternæ pendet, procul dubio ad fidem, non ad meram pertinet diſciplinam: at talis Cypriano viſa eſt controverſia de Baptiſmo Hæreticorum. *Neque enim*, inquit Epiſtola ad Jubajanum, *parva res hæreticis & modica conceditur, quando à nobis Baptiſma eorum in acceptum refertur; cùm inde incipiat omnis fidei origo, & ad ſpem vitæ æternę ſalutaris ingreſſio.*

II. Eadem fide certum eſt nullum eſſe Baptiſmū apud Hæreticos, qua certum eſt eos nec veram fidem, nec veram habere Eccleſiam. P. 1278.

II. Ea ipſa certitudine credebat Cyprianus commune non eſſe Catholicis & Hæreticis Baptiſma, qua credebat communem non eſſe Deum, Chriſtum, Fidem, Eccleſiam: *Quare*, inquit ibidem, *Baptiſma vobis & Hæreticis commune eſſe non poteſt, cum quibus nec Pater Deus, nec Filius Chriſtus, nec Spiritus ſanctus, nec fides, nec Eccleſia ipſa communis eſt: & ideo baptiſari eos oportet qui de hæreſi ad Eccleſiam veniunt.* Idem momentum urget rurſus in Epiſtola ad Pompejum n. 74. verſùs finem.

III. De fide eſt eum non poſſe baptiſare, qui non habet à Chriſto baptiſandi poteſtatem. P. 123.

III. De fide eſt eum baptiſare non poſſe, qui non habet à Chriſto baptiſandi poteſtatem: at Hæreticis talem à Chriſto datam eſſe poteſtatem negat Cyprianus in citata ad Jubajanum Epiſtola: *Manifeſtum eſt*, inquit, *ubi & per quos remiſſa peccatorum dari poſſit, quæ in Baptiſmo ſcilicet datur. Nam Petro primùm Dominus, ſuper quem ædificavit Eccleſiam, unde & unitatis originem inſtituit & oſtendit, poteſtatem iſtam dedit, ut id ſolveretur in cælis, quod ille ſolviſſet in terris .... Unde intelligimus nonniſi in Eccleſia Præpoſitis, & in Evangelica lege ac Dominica ordinatione fundatis licere baptiſare, & remiſſam peccatorum dare; foris autem nec ligari aliquid poſſe nec ſolvi, ubi non ſit qui aut ligare poſſit aliquid, aut ſolvere.*

IV. Aſſerit Cyprianus ſententiam ſuam eſſe revelatā,

IV. Ibidem expreſsè affirmat, ſententiam, quam adverſùs Stephanum tuetur, revelatam à Deo eſſe. *Proinde*, inquit, *fruſtra quidem, qui ratione vincuntur, conſuetudinem nobis opponunt, quaſi conſuetudo major ſit veritate, aut non id ſit in ſpiritualibus ſequendum, quod in melius fuerit à Spiritu ſancto revelatum. Ignoſci enim poteſt ſimpliciter erranti .... poſt inſpirationem verò & revelationem factam, qui in eo quod erraverat, perſeverat prudens & ſciens, ſine venia ignorantiæ peccat.* Unde concludit poſtea, fidem Eccleſiæ ſequendam eſſe. *Quare*, inquit, *Eccleſiæ Catholicæ fidem ac veritatem, frater chariſſime, & tenere debemus firmiter & docere.* Hinc eſt quòd ſcribens ad Pompejum, Traditionem, qua Stephanus nitebatur, humanam appellet: *Quæ iſta obſtinatio eſt*, inquit, *quæve præſumptio, humanam traditionem divinę diſpoſitioni anteponere?* Et in fine ejuſdem Epiſtolæ, quam ipſe ſequebatur Traditionem, divinam eſſe affirmat: *Si in aliquo nutaverit & vacillaverit veritas*, ait, *ad originem Dominicam & Evangelicam, & Apoſtolicam traditionem revertamur; & inde ſurgat actus noſtri ratio, unde & ordo & origo ſurrexit. Traditum eſt enim nobis quòd ſit unus Deus, Chriſtus unus, una fides, una Eccleſia, unum Baptiſma.*

Denique ibidem aſſerit, relicto Stephani errore, ſequendam eſſe veritatem.

ac Traditionẽ qua nitebatur Stephanus, humanam eſſe, erroneam; ſuam verò divinam & verã.

P. 125. P. 127. P. 130. P. 132. *Ibid.*

tem. *Nec conſuetudo*, inquit, *quæ apud quoſdam obrepſerat, impedire debet quominus veritas prævaleat & vincat. Nam conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt: propter quod relicto errore ſequamur veritatem.*

Reſp. 1. ſolemne illud eſſe omnibus de re quapiam gravi & Theologica diſceptantibus, ut ſuam quiſque ſententiam ex fide ac revelatione deductis momentis confirmare nitatur: quapropter ad dignoſcendum verum eorum de re controverſa judicium, non tam ad ſpeculativa, quæ proferunt, momenta & ratiocinia, quàm ad eorum praxim & agendi rationem attendi debet. Quamquam igitur rationes & momenta S. Cypriani videri poſſent efficere cauſam, quam tuebatur, ad dogma fidei pertinere, ejus tamen praxis & ratio agendi contrarium demonſtrabat.

Reſp. 2. ex momentis adductis per illationem ac conſecutiones intuliſſe quidem S. Cyprianum, ſententiam ſuam in fide ac revelatione fundamentum habere: at eam expreſsè revelatam, & pro fidei articulo ab omnibus habendam eſſe, nuſquam ille aſſeruit.

Ad primam itaque probationem, neganda minor propoſitio. Equidem Baptiſmus talis viſus eſt Cypriano, ut ex eo fidei origo & ſpes ſalutis pendeat; at non ipſa de Baptiſmo controverſia, niſi ſaltem ex conſequenti. Imò ne ipſe quidem ſanctus Doctor: in Epiſtola ad Jubajanum, deſperat de ſalute illorum qui præteritis temporibus ab Hæreticis baptiſati, ſine novo Baptiſmo in communione Catholica diem extremum obierant, tametſi privata ſua opinione nullum & irritum judicaret talem Baptiſmum.

Ad ſecundam, nego antecedens. Licèt enim arguendo & ratiocinando ſic inferret S. Cyprianus, conſequens tamen non erat ipſum in ea mente ac perſuaſione fuiſſe, tam ex fide certum eſſe nullum & irritum ab Hæreticis dari Baptiſmum, quàm certum eſt nec veram apud ipſos eſſe fidem, nec veram Eccleſiam: de hoc quippe poſteriori capite nulla lis erat, ſicut de priori.

Ad tertiam, negat quidem Cyprianus datum eſſe à Chriſto Hæreticis baptiſandi poteſtatem; at non ait id certa fide Catholica ſic eſſe exploratum, ut ab omnibus credi debeat.

Ad quartam, diſtinguo hanc propoſitionem, S. Cyprianus ſententiam ſuam ait veram eſſe, revelatam, & ex divina traditione dimanantem, per illationem, &, ut dicitur, arguitivè, concedo: formaliter & expreſsè, nego. Pariter diſtinguo: Stephani traditionem humanam, falſam, erroneam judicat, abſolutè & ſimpliciter errore contra veritatem, concedo: errore contra veritatem apertè revelatam, ſeu contra fidem, nego. Neque enim conſequens eſt, ut quoties aliquid verum eſſe exiſtimamus, toties ejus oppoſitum velut hæreticum & contra fidem traducamus.

Objicies 2. Si controverſia de Baptiſmo Hæreticorum antiquis illis ad meram diſciplinam pertinere viſa fuiſſet; ut quid Stephanus pro re libera, tam graviter Cypriano, Firmiliano & aliis ſuccenſuiſſet? Ut quid fulmen excommunicationis intentaſſet?

Reſp. 1. Stephano quidem, qui antiqua & vera Traditione Eccleſiæ Romanæ nitebatur, hanc de Baptiſmo Hæreticorum cauſam ad dogma fidei pertinere viſam fuiſſe, ut mox oſtendemus, non verò Cypriano, Firmiliano & aliis, de quibus dumtaxat noſtra loquitur Concluſio. Et reipſa eventus comprobavit meritò pronuntiaſſe Stephanum nihil innovandum eſſe in re

tanti

Digitized by Google

tanti momenti, ſed Traditioni ſtandum; atque venientes ad hæreſi, in qua baptiſati fuerant, per manus impoſitionem in pœnitentiam eſſe recipiendos.

Reſp. 2. etiam in rebus ad communem diſciplinam pertinentibus, qui contumaces ſunt ac rebelles anathemate damnari poſſe, quaſi hæreſim inducerent. Sic cùm nonnulli ætate Concilii Eliberitani diem Pentecoſtes celebrarent quadrageſimò poſt feſtum Reſurrectionis Chriſti die, hoc prætextu, quòd Chriſtus poſt quadraginta dies jejunii eſuriiſſe referatur, Concilium cap. 43. abuſum emendat, ac veluti novam hæreſim inducentes eos proſcribit, qui abuſum illum ſequuntur. *Placuit*, inquit, *pravam inſtitutionem emendari, juxta auctoritatem Scripturarum, ut cuncti diem Pentecoſtes, poſt Paſcha celebremus, non quadrageſimam, ſed quinquageſimam. Qui non fecerit, non hæreſim induxiſſe notetur*. Concilium pariter Nicænum Quartodecimanos, qui Luna 14. in quamcumque diem incidiſſet, cum Judæis Paſcha celebrabant, damnavit. Ita etiam meritò condemnaretur tanquam hæreſeos reus, aut ſaltem graviter ſuſpectus, qui Communionem ſub utraque ſpecie laicis diſpenſaret, quamquam hæc & hujuſcemodi alia benè multa ad diſciplinam propriè revocentur.

Pro violata communi diſciplina damnari quis poteſt, quaſi hæreſim induceret.
Tom. 1. Conc. p. 975. C.

Exiſtimant ex noſtris nonnulli, Stephanum S. Pontificem nihil in præſenti cauſa definiiſſe quod ad fidem pertineat; ſed hoc unum ſolemni ſuo Decreto præcaviſſe, ut in praxi nihil innovaretur, atque redeuntes ab hæreſi, in qua baptiſati fuerant, per ſolam manus impoſitionem in pœnitentiam reciperentur, intacta, nec definita quæſtione, utrum validus ſit necne Baptiſmus extra Eccleſiam datus vel ſuſceptus. Ratio præcipua hæc ipſis eſt, quòd, judice S. Auguſtino, Cyprianus vel Concilii plenarii, vel ſaltem Concilii tranſmarini, hoc eſt Sedis Apoſtolicæ ſententiæ atque Judicio acquieviſſet, ſi aliquod latum fuiſſe cognoviſſet.

SECUNDA CONCLUSIO.

Stephanus S. Pontifex quæſtionem de Baptiſmo ab Hæreticis dato ad fidem pertinere cenſuit, ac implicitè ſaltem definivit.

Probatur 1. ex ſolemni Decreto quod Stephanus ad Cyprianum direxit; quod refert ſanctus Martyr in ſua ad Pompejum Epiſtola num. 74. *Si quis*, inquiebat S. Pontifex, *à quacunque hæreſi venerit ad vos, nihil innovetur niſi quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in pœnitentiam*. Exiſtimaſſe porrò Stephanum Traditionem illam non ſpectare rem unius diſciplinæ, ſed etiam fidei, ſeu dogmatis, demonſtrare certò videtur, tùm rei eventus, tùm Stephani agendi ratio in Cyprianum alioſque Rebaptiſantes. 1. Eccleſia in Concilio univerſali ſeu plenario de quo toties S. Auguſtinus, reipſa judicavit cauſam Baptiſmatis ab Hæreticis dati pertinere ad fidem, atque ratum & validum eſſe Baptiſmum à quocunque verbis Evangelicis collatum; ergo Eccleſia ſuo Judicio conſecravit ac confirmavit Stephani ſententiam: neque ullo ſatis firmo argumento probari poteſt, aliam fuiſſe Stephani mentem. 2. Stephanus Cypriano aliiſque Rebaptiſantibus plurimùm ſuccenſuit, graviſſimam excommunicationis pœnam etiam comminatus, niſi reſipiſcerent: at ſi de una diſciplina tunc actum fuiſſet, nonne pro ſua pru-

P. 129.

dentia & æquitate rem illam Eccleſiarum libertati permiſiſſet, pro natura nimirum diſciplinæ, quæ ſalva fide varia & multiplex eſſe poteſt; præſertim ſi de illa diſciplina ſermo ſit, quæ nulli publico Eccleſiæ Decreto adverſetur, qualem fuiſſe neceſſe eſt ſupponere eam quæ ſpectat Hæreticorum Baptiſma, ſi reipſa nihil hìc Stephanus definivit? Hoc ipſo argumento Cyprianus, Firmilianus & alii Orientales Stephanum urgebant, in rebus ſcilicet diſciplinæ quæ univerſalis non eſt nec ab omni Eccleſia recepta, Stephanum jus non habere cogendi cæteras Eccleſias ad uſum & diſciplinam ſuam obſervandam; ergo cùm Stephanus legem non rebaptiſandi poſt Hæreticos Africanis impoſuit, haud dubiè perſuaſum habebat, rem illam fidei eſſe, non meræ diſciplinæ, aut ſaltem non diſciplinæ univerſalis, & ab omni Eccleſia receptæ.

Probatur 2. ex Vincentio Lirinenſi Commonitorio primo cap. 9. ubi de
Bibliot. PP. T. 7. p. 251. C. præſenti quæſtione hæc habet: *Quondam venerabilis memoriæ Agrippinus Carthaginenſis Epiſcopus, primus omnium mortalium contra divinum Canonem, contra univerſalis Eccleſiæ regulam, contra ſenſum omnium Conſacerdotum, contra morem atque inſtituta majorum, rebaptiſandum cenſebat .... Cùm ergo undique ad novitatem rei cuncti reclamarent, atque omnes quaquaverſum Sacerdotes pro ſuo quiſque ſtudio reniterentur, tunc beatæ memoriæ Papa Stephanus Apoſtolicæ Sedis Antiſtes, cum ceteris quidem collegis ſuis, ſed tamen præ ceteris reſtitit; dignum, ut opinor, exiſtimans, ſi reliquos omnes tantùm fidei devotione vinceret, quantùm loci auctoritate ſuperabat. Denique in Epiſtola quæ tunc ad Africam miſſa eſt, his verbis ſanxit, Nihil novandum, niſi quod traditum eſt. Intelligebat enim vir ſanctus & prudens, nihil aliud rationem pietatis admittere, niſi ut omnia, qua fide à Patribus ſuſcepta forent, eadem fide filiis conſignarentur .... Quis ergo tunc univerſi negotii exitus? Quis utique, niſi uſitatus & ſolitus? Retenta eſt ſcilicet antiquitas, explosa novitas.* Exponit deinde Vincentius, quanta ingenii vi, quanta eloquentiæ ubertate Cyprianus partem oppoſitam cum ſuo Africano Concilio pro-
Ibid. p. 252. A. pugnaverit. *Sed univerſa*, pergit Vincentius, *tanquam ſomnia, tanquam fabulæ, tanquam ſuperflua, abolita, antiquata, calcata ſunt*. De dogmate fidei Vincentium hìc loqui, non de aliquo dumtaxat diſciplinæ capite, contextus ipſe clarè demonſtrat; Stephanum autem Pontificia auctoritate ſententiam pronuntiaſſe, declarat Vincentius hoc verbo, *ſanxit*.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. S. Auguſtinus Lib. 2. de Baptiſmo cap. 4. num. 5. affirmat nullam ætate S. Cypriani de Baptiſmo Hæreticorum factam fuiſſe definitionem, cui procul dubio, ſi facta fuiſſet, ceſſiſſet Cyprianus. *Satis oſten-*
To. 9. p. 98. D. Ibid. F. *dit*, (Cyprianus) inquit, *facillimè ſe correcturum fuiſſe ſententiam ſuam, ſi quis ei demonſtraret Baptiſmum Chriſti ſic dari poſſe ab iis qui foras exierunt, quemadmodum amitti non potuit cùm foras exirent. Nec nos ipſi tale aliquid auderemus aſſerere, niſi univerſæ Eccleſiæ concordiſſima auctoritate firmati; cui & ipſe* (Cyprianus) *ſine dubio cederet, ſi jam illo tempore quæſtionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium ſolidaretur .... Quomodo enim potuit iſta res tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii*

Concilii

Concilii luculentam illuſtrationem confirmationemque perduci, niſi primò diutius per Orbis terrarum regiones, multis hinc atque hinc diſputationibus & collationibus Epiſcoporum pertractata conſtaret?

Et cap. 9. ejuſdem Libri n. 14. addit ſanctus Doctor, de eodem S. Cypriano verba faciens: *Hac adteſtatione ſatis oſtenditur, multò magis ſe fuiße commemoraturum, ſi quod de hac re tranſmarinum vel univerſale Concilium factum eßet. Nondum autem factum erat, quia conſuetudinis robore tenebatur Orbis terrarum, & hæc ſola opponebatur inducere volentibus novitatem, quia non poterant apprehendere veritatem.* *Ibid. p. 104. B.*

Tria hic conſtant ex S. Auguſtino.

I. Quæſtionem de Baptiſmo Hæreticorum ætate S. Cypriani à nullo Concilio ſeu plenario, ſeu tranſmarino diſcuſſam ac definitam fuiſſe: per tranſmarinum autem Concilium intelligunt auctoritatem Apoſtolicæ Sedis, qua res controverſæ definiri ſolebant. Supponit igitur S. Auguſtinus, quæſtionem iſtam à Stephano Summo Pontifice auctoritate ſuæ Sedis deciſam non fuiſſe.

II. S. Cyprianum paratiſſimum fuiſſe ſententiam ſuam emendare, ac definitioni, ſi quæ fuiſſet, cedere: atqui nec ſententiam emendavit, nec Stephano obſecutus fuit; ergo rem à Stephano definitam non putavit.

III. Solam conſuetudinem oppoſitam fuiſſe *inducere volentibus novitatem, quia non poterant apprehendere veritatem*: porrò ſi ſola oppoſita fuit conſuetudo, ſi veritatem apprehendere nondum illi poterant; ergo Stephanus rem fidei non attigerat, ſed antiquum dumtaxat Eccleſiæ uſum de non rebaptiſandis in hæreſi baptiſatis, immutari ſeverè prohibuit.

Reſp. ad primum: fatemur quæſtionem de Baptiſmo Hæreticorum ætate ſancti Cypriani à nullo plenario Concilio diſcuſſam ac definitam fuiſſe: an verò ita ſit de Concilio tranſmarino dubium eſt.

Sunt qui exiſtimant in textu Auguſtini citato plenarium Concilium & tranſmarinum idem planè eſſe, ita ut particula, *vel*, disjunctivæ vim non habeat, ſed conjunctivæ; quo ſuppoſito, ruit omnino difficultas: certum quippe eſt in nullo Concilio plenario rem iſtam ætate Cypriani terminatam fuiſſe.

Sunt è contra qui volunt Auguſtinum apertè diſtinguere Concilium plenarium à tranſmarino, quia de utroque ſub disjunctione loquitur, ac ſupponit nullum hujuſmodi Concilium ætate Cypriani celebratum fuiſſe.

Attamen certiſſimum eſt, nec diffitebatur S. Cyprianus, emiſſum à Stephano Decretum, quo prohibebat ne rebaptiſarentur qui in hæreſi baptiſati fuerant; ergo neceſſe eſt Auguſtinum Decretum illud Stephani pro Decreto Concilii tranſmarini non habuiſſe: aliàs, ut ipſe præſumit, ei ceſſiſſet Cyprianus. Erat nihilominus Decretum Sedis Apoſtolicæ, quam nomine Concilii tranſmarini ab Africanis deſignari, & ad quam in cauſis fidei terminandis ſolitos illos fuiſſe confugere, multi contendunt. Vide eam in rem Diſſertationem Theologicam typis excuſam apud Viduam Mazieres anno 1725. c. 2. pag. 6. Quid ergo huic Sedis Apoſtolicæ Decreto defuit, quominùs & nomen & auctoritatem Concilii tranſmarini obtineret? Hoc unum dumtaxat, quòd à Stephano non vocatis cum ſolemnitate ordinaria, neque in unum coactis Italiæ Epiſcopis latum fuiſſet. Neque enim veriſimile videtur, Stephanum

phanum ſolum nullo adhibito ſuorum Concilio rem judicaſſe: ſiquidem teſtatur Vincentius Lirinenſis loco citato, eum *cum cæteris Collegis ſuis* novitati firmo animo reſtitiſſe; ergo huic Decreto, non auctoritas, ſed ſola ſolemnitas defuit, quæ fortè una cauſa & ratio fuit, cur & Auguſtinus dixerit nullum tunc temporis celebratum fuiſſe Concilium transmarinum; & Cyprianus tam durè ac pertinaciter Stephano fuerit reluctatus.

Ad ſecundum: nulla prorſus eſt iſta conſecutio, Cyprianus Stephano non obtemperavit; ergo Stephanus nihil definivit. Imò potiùs ex reſiſtentia Cypriani concludi debet, latam à Stephano definitionem. Et verò nonne Stephanus ſancivit ſolemni ſuo Decreto, nihil in praxi eſſe innovandum, nec venientes ab hæreſi rebaptiſari debere? Ita certè. Attamen non obtemperavit Cyprianus, & Hæreticos rurſus baptiſare non deſtitit; ergo pariter licèt Cyprianus Stephano circa fidem pronuntianti pertinaciter reſtiterit, an concludi jure poteſt, Stephanum nihil definiſſe? nihil ſanè diſtortum magis & obliquum concludi poſſet.

Stephano igitur reluctatus eſt Cyprianus. Quare? quia Africanæ libertatis plùs æquo amans ac ſtudioſus, aliundè verò propter intentatam à Stephano excommunicationis pœnam ſubinfenſus, negabat Romanum Pontificem jus habere, in rebus diſciplinæ (qualem putabat eſſe quæſtionem de Baptiſmo ab Hæreticis collato) cæteras Eccleſias ad ſuam ſententiam & praxim adigendi. Quapropter in Præfatione Concilii Carthaginenſis, cui aderant Epiſcopi 87. declarat liberum unicuique eſſe, quam vellet, ſententiam amplecti.

Tom. 1. Conc. p. 786. E. *Supereſt*, inquiebat, *ut de hac ipſa re, quid ſinguli ſentiamus, proferamus; neminem judicantes, aut à jure communionis aliquem, ſi diverſum ſenſerit, amoventes. Neque enim quiſquam noſtrum Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit, aut tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem collegas ſuos adigit, quando habeat omnis Epiſcopus pro licentia libertatis & poteſtatis ſuæ arbitrium proprium, tanquam judicari ab alio non poſſit, cùm nec ipſe poſſit alterum judicare. Sed expectemus univerſi Judicium Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui unus & ſolus habet poteſtatem & præponendi nos in Eccleſiæ ſuæ gubernatione, & de actu noſtro judicandi.*

Veriſimile prorſus eſt Cyprianum paulò commotiorem his verbis Stephanum vellicare, ejuſque carpere rationem agendi: at longiùs profectò quàm par ſit progreſſus S. Martyr, omnes ſubordinationis ac juriſdictionis Eccleſiaſticæ leges ſubvertere videtur; neque aliter excuſari poteſt, quàm ſi verba ipſius ad unam de diſciplina quæſtionem reſtringantur.

Aliam reſiſtentiæ S. Cypriani rationem addit S. Auguſtinus, nempe obſcuram nec ſatis eliquatam tunc temporis fuiſſe quæſtionem de Baptiſmo Hæreticorum. *Nondum*, inquit Lib. 2. de Baptiſmo cap. 7. n. 12. *erat diligenter*

To. 9. p. 102. E. *illa Baptiſmi quæſtio pertractata; ſed tamen*, pergit, *ſaluberrimam conſuetudinem tenebat Eccleſia, in ipſis quoque Schiſmaticis & Hæreticis corrigere quod pravum eſt, non iterare quod datum eſt . . . . quam conſuetudinem credo ex Apoſtolica Traditione venientem.*

Et Lib. 1. cap. 18. innuere videtur, antequam hæc quæſtio auctoritate plenarii Concilii fuiſſet terminata, liberum fuiſſe Cypriano aliiſque ſive Africanis, ſive Orientalibus ſentire quod vellent. *Illis temporibus*, inquit, *ante-*

Ibid. p. 93. G. *quam plenarii Concilii ſententia quid in hac re ſequendum eſſet, totius Eccle-*

ſiæ

ſiæ conſenſio confirmaſſet, viſum eſt ei (Cypriano) *cum ferme octoginta Coepiſcopis ſuis Africanis &c.* Paulò antè dixerat: *In qua quæſtione, ſi aliud alii, & aliud alii adhuc de iſta quæſtione ſalva pace ſentirent, donec univerſali Concilio unum aliquid eliquatum ſincerumque placuiſſet, humanæ infirmitatis errorem cooperiret caritas unitatis.* Infirmitatem hanc expertus eſt Cyprianus; nec à culpa excuſari omnino poteſt, qui Stephano Superiori ſuo tam obſtinatè ac irreverenter reluctatus eſt: Verùm culpam hanc abundantia caritatis ac falce paſſionis purgavit ſanctiſſimus Martyr, ut teſtatur S. Auguſtinus Epiſtola 93. alias 48. *Ibid.* E. F. *To. 2. p. 247.*

Ad tertium, ſolam conſuetudinem Cypriano fuiſſe oppoſitam dicit S. Aug. per excluſionem dumtaxat definitionis Concilii alicujus plenarii vel transmarini; conſuetudo etenim illa, in mente ac Decreto Stephani, imò in rei veritate, fundamentum habebat in revelatione ac Traditione Apoſtolica, quamquam non ita clarè in Scripturis exprimatur.

Objicies 2. S. Dionyſius Alexandrinus, referente Euſebio L. 7. Hiſt. c. 5. ſcripſit Epiſtolam ad Sixtum Stephani ſucceſſorem, in qua dicit ſe ad Stephanum antea ſcripſiſſe. Sixtum ibidem rogat, ut ad gravitatem negotii attenderet: *Revera enim*, ait, *in maximis, ut audio, Epiſcoporum Conciliis decretum eſt, ut qui ab hæreticis Catholicam Eccleſiam accedant, primùm Catechumeni fierent; ac deinde veteris & impuri fermenti ſordibus per Baptiſmum purgarentur.* Porrò, inquiunt, qua ratione ſic Sixtum alloquutus fuiſſet Dionyſius, ſi à ſancto Stephano quæſtio fuiſſet jure Pontificio definita? *P. 152. B.*

Reſp. Dionyſium factum narrare; ſcilicet in multis Epiſcoporum Conciliis aliter ſtatutum quàm Stephano viſum fuerat, quod certè verum eſt; ſed quid inde? Dionyſium approbaſſe illorum Epiſcoporum ſententiam? nullo id argumento probari poteſt. Stephanum rem jure Pontificio non judicaſſe? imò contrarium affirmat vel ipſe Dionyſius in mox citata apud Euſebium Epiſtola. *Ad hunc* (Sixtum) ait Euſebius, *ſecundam de Baptiſmo ſcripſit Epiſtolam, in qua Stephani ſimul ac reliquorum Epiſcoporum ſententiam ac judicium exponit.* Ergo, vel ipſo fatente Dionyſio, Stephanus Judicium pronuntiaverat. *Ibid.* A.

An Summus Pontifex Stephanus reipſa S. Cyprianum, Firmilianum alioſque Rebaptiſantes à ſua communione ſuſpenderit?

Baronius ad annum Chriſti 258. contendit diſparem hìc fuiſſe Cypriani & Firmiliani ſortem: in Firmilianum reipſa latam à Stephano excommunicationis ſententiam ac executioni demandatam, non verò in Cyprianum. Ratio diſcriminis ipſi eſt, quòd Firmilianus cum ſuis Orientalibus primus ab avita Eccleſiæ ſuæ fide ac traditione receſſiſſet, rebaptiſando eos qui fuerant ab Hæreticis baptiſati. Verùm ex iis quæ hujus diſputationis initio dicta ſunt facile eſt intelligere, non à Firmiliano primùm in Oriente, ſed à Cypriano in Africa excitatam fuiſſe de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam, atque Firmilianum praxim rebaptiſandi in hæreſi baptiſatos pervetuſtam & omni memoria ſuperiorem in ſua Eccleſia inveniſſe; Cyprianum è contra non altiùs illius originem repetiſſe quàm ab Agrippino prædeceſſore ſuo, hoc eſt annis ante Epiſcopatum ſuum ferè triginta novem. Bellarminus Lib. 1. de Con- *Fallitur Baronius.*

Digitized by Google

Conciliis cap. 10. Henricus Valeſius in annotationibus ad cap. 5. Lib. 7. Euſebii, Emmanuel à Scheleſtrate in antiquitate illuſtrata par. 2. diſſer. 1. cap. 5. art. 2. Natalis Alexander & alii contendunt Stephanum nec cum Africis, nec cum Orientalibus pacem rupiſſe. E contra ſentiunt Rigaltius, Tilmontius & alii.

C O N C L U S I O.

Stephanus S. Pontifex comminatus quidem eſt ſua communione privandos Cyprianum, Firmilianum cæteroſque Rebaptiſantes; reipſa tamen eos non privavit, ſed hæſit intra minas.

Ita teſtari videntur

I. S. Cyprianus Epiſtola ad Pompejum nu. 74. ubi de Decreto Ste-
P. 131. phani ſic ironicè loquitur: *Dat honorem Deo, qui hæreticorum amicus, & inimicus Chriſtianorum, Sacerdotes Dei veritatem Chriſti & Eccleſiæ unitatem tenentes abſtinendos putat?* Non ait abſtinet, vel abſtinuit, *ſed abſtinendos putat*, quæ loquendi ratio intentatam quidem ac ferendam, non latam denotare videtur excommunicationis ſententiam.

Hac Stephani comminatione paulò commotior factus Cyprianus, in præfatione tertii Concilii Carthaginenſis durioribus verbis quæ paulò antè retulimus, Stephanum perſtrinxit.

Verùm S. Auguſtinus Lib. 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas exiſtimat Cyprianum durioribus illis verbis non ad Stephanum, ſed ad ſuos Collegas reſ-
To. 9. p. pexiſſe. Namque cap. 3. poſt recitata verba Cypriani in tertio Carthaginenſi
110. D. Concilio, exclamat: *Quid manſuetius? quid humilius? Nulla nos certè deterret auctoritas à quærendo quid verum ſit.* Quibus innuit S. Doctor, Cyprianum non ad Stephanum reſpexiſſe, ſed ad ſuos dumtaxat Collegas, inter quos cùm nullus eſſet qui ſe Epiſcopum Epiſcoporum diceret, nullus jure poterat cæteros ad obſequendi neceſſitatem tyrannico terrore adigere. At eſto ita ſit, occaſione ſaltem terroris quem ſuis minis injecerat Romanus Pontifex qui verè eſt Epiſcopus Epiſcoporum, ita præfatum fuiſſe Cyprianum veriſimile planè videtur.

Diony- ſius A- lexan- drinus. P. 252. B. II. Dionyſius Alexandrinus ſcribens ad Sixtum Stephani ſucceſſorem, apud Euſebium L. 7. Hiſt. cap. 5. de Stephano hæc memorat. *Antea quidem Litteras ſcripſerat de Heleno & de Firmiliano, de omnibus denique Sacerdotibus per Ciliciam, Cappadociam, cunctaſque finitimas Provincias conſtitutis, ſeſe ob eam cauſam ab illorum communione diſceſſurum, quòd Hæreticos rebaptiſarent.* Addit Dionyſius: *Vide, quæſo, gravitatem negotii. Revera enim, ut audio, in maximis Epiſcoporum Conciliis decretum eſt, ut qui ab Hæreticis ad Catholicam Eccleſiam accedunt, primùm Catechumeni fierent &c. De his omnibus ego ad illum Epiſtolam miſi, rogans atque obteſtans*, ne ſcilicet Stephanus tot ac tam florentes Eccleſias à ſua communione ſepararet: quod quidem ſuis precibus effeciſſe Dionyſium, eo veriſimilius eſt, quòd de toto illo Stephanum inter ac Cyprianum alioſque Rebaptiſantes diſſidio altum ſubinde ſit apud Veteres ſilentium. Quis verò in animum facilè induxerit, adeo gravem ac ſplendidam controverſiam tam ſubitò ſopitam & compoſitam fuiſſe

Digitized by Google

fuiſſe, niſi Stephanus mitiori conſilio ac precibus Dionyſii victus , aut à ferenda ſententia excommunicationis, aut ab ea executioni demandanda ſapienter abſtinuiſſet?

III. S. Auguſtinus Lib. 5. de Baptiſmo cap. 25. *Stephanus*, inquit, *abſtinendos putaverat, qui de ſuſcipiendis Hæreticis, priſcam conſuetudinem convellere conarentur : iſte autem quæſtionis ipſius difficultate permotus , & ſanctis charitatis viſceribus præditus , in unitate cum eis manendum , qui diverſa ſentirent . Ita quamvis commotiùs , ſed tamen fraternè indignarentur , vicit tamen pax Chriſti in cordibus eorum , ut nullum inter eos ſchiſmatis malum oriretur.*

S. Aug. To. 9. p. 158. A.

Et Lib. de unico Baptiſmo cap. 14. *Cùm ergo* , inquit, *Stephanus non ſolùm non rebaptiſaret Hæreticos, verùm etiam hoc facientes , vel ut fieret decernentes, excommunicandos eſſe cenſeret, ſicut aliorum Epiſcoporum & ipſius Cypriani Litteræ oſtendunt; tamen cum eo Cyprianus in unitatis pace permanſit ...... Nec ulla facta eſt à Cypriano & eis qui pariter de Baptiſmo ſentiebant, ab illorum communione diviſio.*

Ibid. p. 538. E.

Ibid. p. 539. B.

Et Lib. 6. cap. 1. *Iſta quæſtio* , inquit, *contra veterem conſuetudinem diſputationibus ſalva charitate atque unitate altercantibus diſcutiebatur.*

Ibid. p. 161. A. B.

Porrò ſi pax vicit in cordibus eorum , Stephani ſcilicet, Cypriani & aliorum Rebaptiſantium; ſi nullum ſchiſmatis malum ſubortum fuit , ſi nulla communionis diviſio facta eſt , ut teſtatur ſanctus Auguſtinus, haud dubiè Stephanus vel non tulit ſententiam excommunicationis, vel eam citò revocavit, nec executioni demandari permiſit.

Veteres ſilent de illa excommunicatione.

IV. Veteres, Euſebius, S. Hieronymus, Vincentius Lirinenſis, cùm de hocce diſſidio loquuntur, non referunt à communione Stephani ſuſpenſos reipſa fuiſſe Cyprianum, Firmilianum & alios Rebaptiſantes.

Euſebius. P. 251. B.

Euſebius Lib. 7. Hiſt. cap. 3. *Primus omnium*, inquit, *Cyprianus , qui tunc temporis Carthaginenſem regebat Eccleſiam , nonniſi per Baptiſmum ab errore priùs emundatos, admittendos eſſe cenſuit . Verùm Stephanus nihil adversùs Traditionem quę jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus , graviſſimè id tulit.*

S. Hieronymus. To. 4. p. 2. p. 303.

Sanctus Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos: *Conatus eſt*, ait, *B. Cyprianus contritos lacus fugere, nec bibere de aqua aliena ; & idcirco Hæreticorum Baptiſma reprobans, ad Stephanum tunc Romanæ urbis Epiſcopum, qui à B. Petro vigeſimus ſextus fuit , ſuper hac re Africanam Synodum direxit, ſed conatus ejus fruſtra fuit.*

Vincētius Lirinenſis. Bibl. PP. T. 7. pag. 251. G.

Vincentius Lirinenſis in Commonitorio cap. 9. *Cùm ergo*, inquit, *undique ad novitatem rei cuncti reclamarent, atque omnes quaqua verſum Sacerdotes pro ſuo quiſque ſtudio reniterentur, tunc beatæ memoriæ Papa Stephanus Apoſtolicæ Sedis Antiſtes, cum cæteris quidem Collegis ſuis , ſed tamen præ cæteris reſtitit, dignum (ut opinor) exiſtimans , ſi reliquos omnes tantùm fidei devotione vinceret, quantum loci auctoritate ſuperabat.*

Cæteri per Orbem Epiſcopi cū Cypriano & Firmiliano cōmunicarunt.

V. Cæteri per Orbem Chriſtianum Epiſcopi cum Cypriano & Firmiliano communione conjuncti ſemper fuere. Sixtus Stephani Succeſſor pacificè omnino cum Cypriano egit, teſte Pontio in vita Cypriani. Quin Eccleſia univerſa illum *inter raros & paucos excellentiſſimæ gratiæ viros numerat* , ait S. Auguſtinus Lib. 6. de Baptiſmo cap. 2. cum Firmiliano pariter communicarunt-

To. 9. p. 162. D.

tùm

gatos Epiſcopos patienter ſatis & leniter ſuſcepit, ut eos nec ad ſermonem ſaltem colloquii communis admitteret; adbuc inſuper dilectionis & charitatis memor, præciperet fraternitati univerſæ, ne quis eos in domum ſuam reciperet, ut venientibus non ſolùm pax & communio, ſed & tectum & hoſpitium negaretur. Hoc eſt ſervaſſe unitatem ſpiritus in communione pacis, abſcindere ſe à charitatis unitate &c.

Hæc Firmilianus, quæ certè non redolent ſolummodo minis intentatam à Stephano excommunicationem, ſed reipſa executioni demandatam; quandoquidem Legatos Epiſcopos ab Africanis miſſos, non tantùm ad pacem noluit admittere, ſed nec etiam ad colloquium; lata etiam lege ne quis erga ipſos jura hoſpitalitatis conſueta exerceret.

S. Cyprianus citata inter probationes ad Pompejum Epiſtola, referens ac refellens Decretum Stephani, *Præcepit*, inquit, *nihil aliud innovari niſi quod traditum eſt. Quaſi is innovet qui unitatem tenens, unum Baptiſma uni Eccleſiæ vindicat; & non ille utique qui unitatis oblitus, mendacia & contagia prophanæ tinctionis uſurpat.* Et poſtea per ironiam ſic pergit: *Dat honorem Deo, qui unitatem & veritatem de divina lege venientem non tenens, hæreſes contra Eccleſiam vindicat? Dat honorem Deo, qui Hæreticorum amicus, & inimicus Chriſtianorum, Sacerdotes Dei veritatem Chriſti & Eccleſiæ unitatem tuentes abſtinendos putat? Si ſic honor Deo datur, ſi ſic à cultoribus & Sacerdotibus ejus timor Dei & diſciplina ſervatur; abjiciamus arma, manus demus in captivitatem, tradamus diabolo ordinationem Evangelii.* S. Cyprianus. P. 139. P. 131.

Audis ex Cypriano, Stephanum unitatis oblitum Sacerdotes unitatem tenentes abſtinendos putaſſe; quo modo loquitur etiam ipſe ſanctus Auguſtinus Lib. 5. de Baptiſmo cap. 25. quæ certè loquendi ratio apud eos qui latinè ſciunt, ſignificant, non tantùm intentatam, ſed etiam pronuntiatam & latam excommunicationis ſententiam, maximè cùm executioni eam demandari effectus ipſi comprobant.

Ad illam haud dubiè latam ſententiam intentus erat idem S. Cyprianus, cùm in tertio Carthaginenſi Concilio dicebat, poſſe unumquemque quid ſentiret liberè proferre, quia nullus eſt qui ſe Epiſcopum Epiſcoporum dicat, & cæteros tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem adigere poſſit.

Reſp. S. Cyprianum hoc ſenſu dicere Stephanum unitatis oblitum fuiſſe, quòd unitatem Baptiſmatis violaret. Exiſtimabat enim Cyprianus, ita unicum eſſe Baptiſma, ut in ſola Catholica Eccleſia verum & ratum valere poſſet: unde Stephanum unitatis illius oblitum eſſe dicebat, quòd extra Eccleſiam legitimum ac verum agnoſceret; non ergo unitatis oblitum aſſerit Stephanum, ob ruptam pacem & latam excommunicationem: verba Cypriani citata ſenſum hunc indicant. Quo ſenſu Stephanus dicatur unitatis oblitus à Cypriano.

Ad præfationem verò quam habuit in tertio Carthaginenſi Concilio, duo reponi poſſunt: primum, ea verba, ſi Stephanum indigitant, ad comminationes ejus, quibus terrorem injicere voluerat, referri, non ad latam excommunicationem: alterum, ea verba, interprete S. Auguſtino antea laudato, non ad Stephanum, ſed ad Epiſcopos Concilii illius Carthaginenſis directa fuiſſe, ſicut jam obſervavimus.

Ad auctoritatem verò Firmiliani: cùm ille, ut ſolent Orientales, fervidioris eſſet indolis, rem totam paulò acerbiùs exaggeravit; & quæcunque in Ste-

Stephanum dura, aſpera, injurioſa & falſa congeſſit, omnem ipſi fidem detrahunt. Quis enim patienter audiat, Stephanum Romanum Pontificem Judæ proditori comparari; eum audaciæ, inſolentiæ, ſtultitiæ, improbitatis, violatæ fidei ac traditionis accuſari? Verùm hæc omnia, ait ſapienter S. Auguſtinus Lib. 5. de Baptiſmo cap. 25. retractanda non ſunt, ſed potiùs omittenda. Firmilianus igitur umbram pro veritate conſectatus, minas excommunicationis pro ipſamet excommunicatione interpretatus, dura illa in Stephanum protulit.

Quare Stephanus tectum & hoſpitiũ denegavit Legatis Cypriani.

Neque porrò ſi verum eſſet quod ille narrat, à Stephano in colloquium admiſſos non fuiſſe Legatos Cypriani, denegatum ipſis tectum & hoſpitium, certum adhuc & indubitatum foret latæ excommunicationis argumentum: quia ſcilicet ex œconomia id prudenter feciſſet Stephanus, ut nempe hac ſeveritate Africanos ab errore naſcente revocaret; neve Legatos illos beniniùs excipiendo, viſus fuiſſet illorum errorem approbare: aut etiam ipſis occaſionem dediſſet alios ſuo commercio & colloquio in errorem inducendi. Non abſimili de cauſa ſanctus Epiphanius Conſtantinopolim veniens noluit aut in ædibus Chryſoſtomi, quamquam humaniſſimè invitatus, commorari, aut in Eccleſia ſimul cum ipſo orare, ne fortè videretur erroribus Origenis, quibus Chryſoſtomum errore facti addictum putabat, favere, & ut ipſum à patrocinio Origeniſtis dando faciliùs hac agendi ratione revocaret.

Objicies 2. Infirma prorſus & caduca eſt probatio noſtra inde ducta, tùm quòd cæteri per Orbem Epiſcopi Cypriano communicaverint; tùm quòd abſurdum ſit fingere virum quem Eccleſia ut eximium Doctorem ac ſanctiſſimum Martyrem colit ac veneratur, in errore pertinacem extra communionem Romanæ Eccleſiæ obiiſſe.

Excommunicatio lata à Bonifacio tempore Philippi Pulchri, & à Julio tempore Ludovici XII.

Regula S. Aug. cùm agitur de vibrando anathematis fulmine.

To. 9. p. 64. A.

Namque 1. cæteri per Orbem Epiſcopi cum Cypriano communicaverunt; non quòd ignorarent eum à communione Stephani extorrem factum eſſe, ſed quòd optimè intelligerent talem excommunicationem invalidam eſſe, utpote injuſtam: quia nempe cùm poteſtas excommunicandi Epiſcopis in ædificationem, non in deſtructionem data fuerit, toties abuſiva cenſeri debet excommunicatio, quoties adjunctum habet grave periculum ſchiſmatis ac diſſenſionis, quale profectò ſemper imminet, cùm vel plures ſanctitate ac doctrina illuſtres Epiſcopi, vel integræ florentes Eccleſiæ, vel Regna interdicto & excommunicationi ſubjiciuntur: quo caſu nulla interdicti vel excommunicationis ratio habetur, ut multis domeſticis ex Gallia noſtra exemplis demonſtrare promptum foret. Optima eſt ac planè retinenda regula S. Auguſtini, cùm agitur de vibrando anathematis fulmine: audiatur S. Doctor Lib. 3. contra Parmenianum cap. 2. *Cùm quiſque fratrum*, inquit, *id eſt Chriſtianorum intus in Eccleſiæ ſocietate conſtitutorum, in aliquo tali peccato fuerit deprehenſus, ut anathemate dignus habeatur, fiat hoc ubi periculum ſchiſmatis nullum eſt, atque id cum ea dilectione, de qua ipſe alibi præcipit dicens, ut inimicum non eum exiſtimetis, ſed corripite ut fratrem, non enim ad eradicandum, ſed ad corrigendum ..... Nam & ipſe Dominus cùm ſervis volentibus zizania colligere dixit, Sinite utraque creſcere uſque ad meſſem; præmiſit cauſam dicens: Ne fortè cùm vultis colligere zizania, eradicetis ſimul & triticum; ubi ſatis oſtendit, cùm metus iſte non ſubeſt..... id*

eſt,

Digitized by Google

eſt, quando ita cujuſque crimen notum eſt, & omnibus execrabile apparet, ut vel nullos prorſus, vel non tales habeat defenſores, per quos poſſit ſchiſma contingere, non dormiat ſeveritas diſciplinæ, in qua tantò eſt efficacior emendatio pravitatis, quantò diligentior conſervatio charitatis. Rurſus Epiſt. 22. aliàs 64. *Non aſperè*, inquit, *non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur; magis docendo quàm jubendo; magis movendo quàm minando. Sic enim agendum eſt cum multitudine; ſeveritas autem exercenda eſt in peccata paucorum.*

To.2. p. 28.F.

II. Quòd Cyprianus extra communionem Stephani obiiſſe dicatur, nihil profectò eſt quod ejus deroget ſanctitati: quis enim neſciat communem hanc eſſe SS. Patrum doctrinam, exteriorem ſcilicet ab Eccleſia præciſionem factam abſque ulla ex parte illius qui excommunicatur, culpa, coram Deo non ligare? Ita Origenes in caput 16. Matthæi editionis Illuſtriſſimi Huetii Tom. 1. pag. 279. S. Hieronymus in eundem locum, & S. Auguſtinus Lib. 1. de Baptiſmo cap. 17. ubi ſic loquitur: *Spiritales autem ſive ad hoc ipſum pio ſtudio proficientes, non eunt foras; quia & cum aliqua vel perverſitate, vel neceſſitate hominum videntur expelli, ibi magis probantur, quàm ſi intus permaneant, cùm adversùs Eccleſiam nullatenus eriguntur, ſed in ſolida unitatis petra fortiſſimo charitatis robore radicantur.* Et Libro de vera Religione cap. 6. ait, quod cùm hanc *contumeliam* (nempe excommunicationem) *vel injuriam patientiſſimè pro Eccleſiæ pace viri boni tulerint, neque ullas novitates, vel ſchiſmatis vel hæreſis moliti fuerint, docebunt homines quàm vero affectu & quanta ſinceritate charitatis Deo ſerviendum ſit.* Et infrà .... *Hos coronat in occulto Pater in occulto videns.* Tales porrò erant Cyprianus, Firmilianus & alii, qui cùm bona fide crederent ſe veritatem tueri, pacem & concordiam cum ſuis Coepiſcopis, imò & cum Stephano aliter ſentientibus ſervabant, nec ullas novitates aut hæreſis, aut ſchiſmatis moliebantur. *Non parvum documentum eſt*, ait ſanctus Auguſtinus Lib. 2. de Baptiſmo cap. 5. *pacatiſſimæ animæ; in ea unitate martyrium meruiſſe, unde ſe diverſum ſentiens noluit ſeparare. Homines enim ſumus, unde aliquid aliter ſapere quàm res ſe habet, humana tentatio eſt. Nimis autem amando ſententiam ſuam, vel invidendo melioribus, uſque ad præcidendæ communionis & condendi ſchiſmatis vel hæreſis ſacrilegium pervenire, diabolica præſumptio eſt. In nullo autem aliter ſapere quàm res ſe habet, Angelica perfectio eſt.*

Excommunicatio exterior facta ſine culpa excommunicati, ejus ſanctitati non nocet.
To.9. p. 95. D.
To.1. p. 752. A.
Ibid. C.
Cyprianus bona fide erravit, & pacê cum aliis diverſæ ſententiæ Epiſcopis ſervavit.
To.9. p. 99. C.

Reſp. nego antecedens.

Ad primum: ſepoſita jam alia quæſtione, quæ non eſt hujus loci, de injuſta vel juſta excommunicatione, quæ ligat vel non ligat coram Deo, contendimus alios per Orbem Chriſtianum Epiſcopos cum Cypriano communicaſſe, non quòd injuſtam, ut ſupponit Objectio, ſed quòd nullatenus latam ſcirent à Stephano in ipſum excommunicationis ſententiam. Iſtud ſuadet vel hæc ipſa regula prudentiæ & œconomiæ quæ ex ſancto Auguſtino obſervanda eſt in ferenda excommunicatione: veriſimile quippe non videtur, Stephanum regulam hanc ignoraſſe vel neglexiſſe.

Ad ſecundum: Etſi fateamur excommunicationem, quam quis ſine ſua culpa patitur, coram Deo non ligare, attamen Paſtoris ſententia etiam injuſta ſemper timenda eſt, ajunt S. Leo Epiſtola 93. & S. Gregorius Magnus Hom. 26. in Evangelia; eique planè obtemperandum. Quapropter à culpa excuſari non poſſet Cyprianus, ſi obnitente, & excommunicationis fulmen

Digitized by Google

vibrante Romano Pontifice, cujus primatum & prærogativam in Eccleſia ſupra ſingulos Epiſcopos non ignorabat, in ſententia ſua pertinax ad mortem uſque ſeparatus à communione Romanæ Eccleſiæ perſtitiſſet. Hinc eſt quòd ſanctus Auguſtinus Epiſtola 93. aliàs 48. cap. 10. dicat, *non incon-*
To.2. p. 246. E. *gruenter de tali viro exiſtimandum, quòd correxerit ſententiam ſuam.*

An Stephanus Romanus Pontifex in errorem oppoſitum errori Cypriani lapſus fuerit; approbato omnium indiſtinctè Hæreticorum Baptiſmo.

Nonnulli, non modò ex Novatoribus, ſed etiam ex noſtris Theologis, imprimis verò Launojus Tom. 8. Epiſtola ad Jacobum Bevilaquam pag. 607. exiſtimant Romanum Pontificem Stephanum, cùm Cyprianum impugnaret, in alium extremum errorem lapſum fuiſſe, approbato omnium planè Hæreticorum Baptiſmo, etiam eo qui ſolita & præſcripta forma, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, collatus non fuiſſet.

CONCLUSIO.

Stephanus Romanus Pontifex Cyprianum impugnans in extremum errorem lapſus non fuit, nec alium Hæreticorum Baptiſmum ratum uſquam habuit, quàm qui verbis Evangelicis, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, conſecratus fuiſſet.

Probatur 1. ex ipſomet Stephani Decreto quod refert S. Cyprianus Epiſtola 74. ad Pompejum. *Si quis ergo*, inquiebat, *à quacunque hæreſi vene-*
P. 129. *rit ad nos, nihil innovetur niſi quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in pænitentiam.* Atqui traditum eſt ab initio naſcentis Eccleſiæ, ut nullus & irritus habeatur Baptiſmus qui conſueta forma, *in nomine Patris &c.* collatus non fuit, neque alia de cauſa Concilium Nicænum Paulianiſtas juſſit rebaptiſari; Stephanus igitur qui nihil innovandum duxit, non approbavit Baptiſmum datum ab illis Hæreticis qui formam illius à Chriſto præſcriptam non obſervabant.

II. In famoſa illa, quam Stephanus cum Cypriano, Firmiliano & aliis habuit, controverſia, de fide dumtaxat Miniſtri, nullatenus verò de forma Baptiſmi agebatur. Cyprianus ex ſolo vitio hæreſeos, quod omnibus Hæreticis commune eſt, omnium Hæreticorum Baptiſmum rejiciebat, ratus hominem extra Eccleſiam poſitum non poſſe Sacramenta Eccleſiæ & Spiritum ſanctum conferre: Stephanus è contra, ad unum hæreſeos commune vitium oculos convertens, omnium Hæreticorum Baptiſmum, quorum hæreſis in formam ipſam Baptiſmi non effluebat, admiſit, ratus virtutem Baptiſmi à Chriſto eſſe, non à privata Miniſtri fide vel pietate.

Quòd verò in hac tota diſceptatione Stephanus velut traditum ac immotum iſtud principium ſuppoſuerit, Baptiſmum datum ab Hæreticis vim ſuam habere ab invocatione Trinitatis per quam conſecratur, apertè ſignificat
Oper. Cypr. p. 146. Firmilianus in Epiſtola quam ad ſanctum Cyprianum ſcripſit: *Illud quoque abſurdum*, inquit, *quòd non putant quærendum eſſe quis ſit ille qui baptiſaverit, eò quòd qui baptiſatus ſit, gratiam conſequi potuerit invocata trinitate nominum*

minum Patris, & Filii, & Spiritus ſancti .... At quis eſt in Eccleſia perfectus & ſapiens, qui hoc aut defendat, aut credat, quòd invocatio hæc nominum nuda ſufficiat ad remiſſionem peccatorum? Et poſtea cùm narravit hiſtoriam mulieris alicujus incantatricis, quæ multos baptiſaverat uſitata & legitima verba uſurpans, ut nihil diſcrepare ab Eccleſiaſtica regula videretur, ſic pergit: *Numquid & hoc Stephanus, & qui illi conſentiunt, comprobant; maximè cui nec ſymbolum Trinitatis nec interrogatio legitima & Eccleſiaſtica defuit?* Ib. p. 147.

S. Cyprianus pariter Epiſtola 74. dicit Stephanum *majeſtati nominis tribuere ut qui nomine Chriſti* (hoc eſt auctoritate Chriſti) *ab Hæreticis baptiſantur, innovati & ſanctificati judicantur.* P. 130.

Eſt in illis Firmiliani & Cypriani verbis aliquid veri, eſt & aliquid falſi. Hoc quidem verum, Stephanum ea de cauſa ratum habuiſſe Baptiſmum Hæreticorum, quòd invocato nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti conſecratus eſſet: iſtud verò falſum, exiſtimaſſe Stephanum ſolam & nudam hanc invocationem Trinitatis ſufficere, ut in hæreſi datus ac receptus Baptiſmus Spiritum ſanctum conferat. Iſtud de ſuo fingunt Cyprianus & Firmilianus, tùm æſtu diſputationis abrepti, tùm ſuo præoccupati errore, Sacramentum nempe, quod effectu ſuo caret, nullum & irritum eſſe quoad ſubſtantiam, à quo errore longè alienus erat Stephanus.

III. Qui ex Veteribus de iſta Stephanum inter & Cyprianum controverſia mentionem fecere, obſervarunt à Stephano antiquam Eccleſiæ traditionem vindicatam fuiſſe. Ita Euſebius Lib. 7. Hiſt. cap. 20. S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos, Facundus Hermianenſis Lib. contra Mocianum, ubi affirmat *Eccleſiam Stephani potius quàm Cypriani ſententiam tenere, non ſolùm de non rebaptiſandis Hæreticis, verùm etiam de rebaptiſantibus non ferendis.* P. 204. C.

Vincentius Lirinenſis in Commonitorio de eodem diſſidio loquens cap. 9. *Quis tunc,* inquit, *univerſi negotii exitus, niſi uſitatus & ſolitus? retenta eſt ſcilicet antiquitas, exploſa novitas.* Bibliot. PP. T. 7. p. 231. H.

S. denique Auguſtinus paſſim aſſerit Decreto Stephani vindicatam & aſſertam fuiſſe conſuetudinem ac traditionem, quæ plenario totius Orbis Concilio ſubinde confirmata eſt, quam ipſemet Auguſtinus ex Apoſtolis promanatam affirmat L. 5. contra Donatiſtas c. 23. *Non propterea,* inquit, *communicavit Hæreticis, quia Baptiſma Chriſti quod in eorum perverſitate integrum manſiſſe cognovit, improbare non auſus eſt .... Apoſtoli autem nihil quidem exinde præceperunt; ſed conſuetudo illa quæ apponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium ſumpſiſſe credenda eſt: ſicut ſunt multa quæ univerſa tenet Eccleſia, & ob hoc ab Apoſtolis præcepta benè creduntur, quamquam ſcripta non reperiantur.* An verò erroneam Stephani ſententiam Eccleſia confirmaſſet? An falſi arguenda traditio quæ ab Apoſtolis ipſis originem ducit? An ferendus Launojus, cùm citata Epiſtola nu. 8. ſcribit, *Nicænam Synodum Canone ſuo 19. non Stephani, ſed Cypriani ſententiam amplexam fuiſſe*? Ergo cum Cypriano errante erravit pariter Oecumenica Synodus? quis patienter audiat? To. 9. p. 356. E.

IV. Denique, ſi Stephanus & Cyprianus in duos extremos oppoſitos errores lapſi ſunt, neceſſe eſt fateri univerſam tunc temporis Eccleſiam erraſſe in fide: quotquot enim erant Epiſcopi, quotquot Fideles, vel Cypriano

Digitized by Google

adhærebant, vel Stephano; ergo his pariter errantibus, quamquam errore diverſo, cæteri omnes etiam errarunt. Ubi ergo tunc temporis vera fides? Ubi vera traditio circa Baptiſmum Hæreticorum? Numquid tunc portæ inferi adversus Eccleſiam prævaluiſſent, contra expreſſam Chriſti fidem & promiſſionem?

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Decretum Stephani indefinitum eſt ac planè univerſale, nempe ut venientes à quacumque hæreſi non baptiſentur; ergo eos etiam ſpectabat Hæreticos qui Baptiſmi formam adulterabant. Hunc eſſe Stephani
P. 130. ſenſum non obſcurè ſignificat S. Cyprianus Epiſtola 74. his verbis: *Effectum Baptiſmi majeſtati nominis tribuunt, ut qui in nomine Chriſti ubicunque & quomodocunque baptiſantur, innovati & ſanctificati judicantur.* Particula hæc, *quomoducunque*, deſignat haud dubiè Baptiſmum quacunque forma, ſeu quocunque modo datum.

Reſp. 1. Decretum Stephani, etſi verbis indefinitis conceptum, nihilominus reſtringi ac limitari ad eum Hæreticorum Baptiſmum, q.. .n Traditio Eccleſiæ ratum habet: *Nihil innovetur*, ait Summus Pontifex, *niſi quod traditum eſt*. Atqui Traditio Eccleſiæ non alium uſquam approbavit Baptiſmum, quàm verbis Evangelicis conſecratum; ergo non alium admiſit Stephanus. Idcirco autem in Decreto ſuo non diſtinxit Summus Pontifex inter Hæreticos Baptiſmi formam violantes aut retinentes, quòd, ut jam diximus, non de forma Baptiſmi, ſed de fide baptizantis controverſia unicè moveretur; atque cùm Cyprianus generatim omnium Hæreticorum Baptiſmum præciſè ob vitium hæreſeos reprobaret, Stephanus è contra generatim propter ſolum hæreſeos vitium illum non rejiciebat, ſed ratum & firmum habebat.

Neque iſthæc verba, *à quacumquè hæreſi*, &, *quomodocunque* &c. in Stephano ſuſpecta magis eſſe debent, quàm in Auguſtino qui Lib. 5. contra Do-
To. 9. p. 145. D. natiſtas cap. 5. ait, *homines occulta quadam inſpiratione Dei deteſtari, ſi quis iterum Baptiſmum accipiat, quem ubicunque jam acceperat*. Per iſtam particulam, *ubicunque*, noluit haud dubiè ſignificare ſanctus Doctor, ratum eſſe Baptiſmum quocumque ritu ſeu forma collatum; ſed hoc tantùm voluit, nempe à quocumque Hæretico, etiam Marcione, verbis Evangelicis conſecratum Baptiſma, ratum eſſe, cùm ſit Baptiſma Chriſti. Non alius profectò fuit Stephani ſenſus.

Reſp. 2. S. Cyprianum vel non ſatis aſſecutum fuiſſe mentem Stephani, vel eam, ut ſæpe fit in æſtu diſputationis, plùs æquo exaggeraſſe, ſi per iſtam particulam, *quomodocunque*, exiſtimavit admiſſum à Stephano Baptiſmum quacunqne forma collatum. At longè veriſimilius videtur, per dictam particulam hoc unum dumtaxat innuere voluiſſe Cyprianum, nempe Stephanum venientes à quacunque hæreſi non rebaptiſare, eo quòd majeſtati nominum Patris, & Filii, & Spiriritus ſancti vim omnem Baptiſmatis tribueret, non verò privatæ Miniſtri fidei & pietati; quæ profectò Decreti Stephani interpretatio vera eſt.

Objicies 2. Quotquot Hæretici à Chriſto ad Stephanum exorti ſunt, præſcriptam baptiſandi formam haud dubiè violarunt, qui tam horrenda errorum portenta in Deum Unum & Trinum confinxere. Tales fuere Simo-

niani,

niani, Baſilidiani, Ebionitæ, Cerdoniani, Hermogeniani, Praxeani, Cataphryges, Quintilianiſtæ, Marcitæ &c. qui poſtremi, referente S. Irenæo Lib. 1. cap. 21. aliàs 18. baptiſabant *in nomine incogniti Patris omnium, in veritatem matrem omnium, in deſcendentem in Jeſum, ad unitionem, & redemptionem, & communionem virtutum.* Cùm igitur Stephanus eorum omnium Hæreticorum Baptiſmum admiſerit, haud dubiè alia, quàm præſcripta, forma datum approbavit. Et reipſa S. Cyprianus Epiſtola ad Pompejum, & Firmilianus Epiſtola ad S. Cyprianum Stephano iſtud potiſſimùm objiciunt, quòd admitteret Baptiſmum Valentini, Appelletis, Baſilidis, Marcionis, Montani &c. P. 95.

Reſp. 1. Si res ita eſſet ac Objectio ſupponit, incaſſum tanta contentione diſputaſſent inter ſe Stephanus, Cyprianus, Firmilianus & alii: nullus etenim uſquam dubitavit irritum eſſe Baptiſma quod in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, datum non fuiſſet. Non ergo de illo tantùm, ſed de omni ab Hæreticis collato Baptiſmo concertatio fuit primis illis Eccleſiæ temporibus.

Reſp. 2. nego ant. Obſervat enim S. Auguſtinus Lib. 6. de Baptiſmo cap. 25. *faciliùs inveniri Hæreticos qui omnino non baptiſent, quàm qui verbis Evangelicis non baptiſent.* Et certè ſanctus Cyprianus citata Epiſtola 74. dicit, idcirco Baptiſmum Marcionis, Valentini &c. validum Stephano fuiſſe, quia in nomine Chriſti, hoc eſt virtute, auctoritate & ritu à Chriſto præſcripto collatus fuiſſet; & ſanctus ipſe Iræneus loco citato, à ſolis Colorbaſeanis & Marcitis refert vitiatam fuiſſe conſuetam baptiſandi formam, non verò à Menandro, Baſilide, Carpocrate, Cerintho, Ebione, Cerdone, quamquam iſti impiè admodum de Deo ſentirent. Nec benè ſequitur eos Baptiſmatis formam vitiaſſe, quòd errarent contra fidem Trinitatis: nonnè Ariani etiam contra idem myſterium errabant? Eorum tamen Baptiſmus rejectus non fuit à Concilio Nicæno. Quantùm verò ad Praxeanos pertinet, ſanctus Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos teſtatur ab ipſis baptiſatos receptos in Eccleſia fuiſſe ſine novo Baptiſmo. Optatus quidem L. 5. contra Parmenianum ait, apud illos *aquam mendacem eſſe*: at vel inutile & omni effectu ſpirituali vacuum, vel ſi nullum quoad ſubſtantiam intelligit Sacramentum, dicendum, inter eos Praxeanos aliquos formam baptiſandi conſuetam non retinuiſſe, de quibus Optatus; aliquos verò retinuiſſe, de quibus S. Hieronymus. S. igitur Cyprianus & Firmilianus quaſi per conſequentiam ex generali propoſitione Stephani deduxerunt admiſſum ab ipſo Baptiſma eorum omnium Hæreticorum quos nominant: quamquam Stephani propoſitio ſeu decretum exceptionem patitur; eorum ſcilicet Hæreticorum Baptiſma pro rato habendum, quod traditio admittit: atqui non aliud admittit, quàm quod in forma conſueta invocationis ſanctiſſimæ Trinitatis conſecratum eſt; ergo &c. To. 9. p. 176. E.

Objicies 3. Benedictum XII. in reſponſione ad objectiones Fraticellorum contra Joannis XXII. Conſtitutiones, quam ſuo Inquiſitorum Directorio parte 2. qu. 17. Eymerius inſeruit, affirmare in extremos & oppoſitos errores lapſum eſſe tùm Cyprianum, tùm Stephanum; atque Concilium Nicænum utriuſque opinionem correxiſſe.

Reſp. in iſta facti quæſtione plùs momenti ad probandum habere Veterum teſtimonia, quàm Benedictum XII. qui cùm Scriptum illud edidit anno 1330.

Cardinalis dumtaxat erat, nec ad ſenſum Decreti Stephani maturè ſatis attendiſſe videtur.

Non hic commemoramus, quod more ſuo multùm amplificat Launojus, Eccleſiam ſcilicet longè pluris feciſſe ſemper Cyprianum, quàm Stephanum: quaſi hic quæſtio foret de comparandis utriuſque virtutibus. Eſto; quod ultrò fatemur, ſingulari in pretio fuerit ſemper memoria Cypriani, ob eximiam ejus ſanctitatem, doctrinæ præſtantiam & formam, diſciplinæ amorem &c. an idcirco non erraſſe dicendus eſt, aut erroris incuſandus Stephanus? Apage tam diſtorta & obliqua ratiocinia.

An S. Cyprianus, Firmilianus, cæterique Africani & Orientales Epiſcopi errorem ſuum ante mortem revocaverint.

Baronius ad an. Chriſti 258. n. 51. & ad an. 259. n. 1. & ſeq. affirmat tùm Cyprianum, tùm Firmilianum ab errore Rebaptiſantium ante mortem receſſiſſe.

CONCLUSIO.

Certum non eſt Cyprianum & Firmilianum ab errore Rebaptiſantium ante mortem receſſiſſe, quamquam id conjici meritò poſſit.

I. De Cypriano id teſtatur S. Auguſtinus Lib. 2. de Baptiſmo contra Donat. c. 4. *Si Petrum*, inquit, *laudat & prædicat ab uno poſteriore collega patienter concorditerque correctum, quantò citiùs ipſe cum Concilio Provinciæ ſuæ, univerſi Orbis auctoritati patefacta veritate ceſſiſſet; quia profectò & uni verum dicenti & demonſtranti poſſet facillimè conſentire tam ſancta anima, tam pacata; & fortaſſe factum eſt, ſed neſcimus. Neque enim omnia quæ illo tempore inter Epiſcopos geſta ſunt, memoriæ litteriſque mandari potuerunt, aut omnia quæ mandata ſunt, novimus.* (To. 9. p. 99. E. F.)

Et Epiſtola 93. aliàs 48. c. 10. *Cyprianus autem*, inquit, *ſenſiſſe aliter de Baptiſmo quàm forma & conſuetudo habeat Eccleſiæ, non in Canonicis, ſed in ſuis & in Concilii Litteris invenitur; correxiſſe autem iſtam ſententiam non invenitur. Non incongruenter tamen de tali viro exiſtimandum eſt, quòd correxerit, & fortaſſe ſuppreſſum ſit ab eis, qui hoc errore nimiùm delectati ſunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt.* (To. 2. p. 246. E.)

II. Firmilianum ætate Dionyſii Alexandrini ſuum errorem depoſuiſſe, ſicut Baronio videtur, non minùs dubium ac incertum eſt: quia nullum hujuſce retractationis veſtigium occurrit apud Veteres Scriptores Eccleſiaſticos. Imò potius cùm ſanctus Baſilius hunc ipſum Firmiliani errorem poſtea ſequutus fuerit, non levis conjectura eſſe poteſt, Firmiliani ætate nondum in Cappadocia extinctam fuiſſe Rebaptiſantium praxim atque ſententiam.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. S. Hieronymum Dial. adverſùs Luciferianos ubi affirmat *illos Epiſcopos qui cum Cypriano rebaptiſandos ſtatuerant Hæreticos, ad antiquam conſuetudinem revolutos, novum emiſiſſe decretum.* (Tom. 4. part. 2. p. 303.)

Reſp.

Digitized by Google

Reſp. Eſto ita ſit de aliquibus Africanis Epiſcopis, iis præſertim qui Concilio Arelatenſi primo interfuerunt; at de Cypriano id non aſſerit ſanctus Hieronymus, tanti viri retractationem profectò non omiſſurus, ſi eam compertam habuiſſet. Quamquam ſanctus Auguſtinus Africanus, qui controverſiam in Africa excitatam accuratiùs haud dubiè novit, quàm Hieronymus Romæ aut Hieroſolymis ſcribens, nuſquam certò affirmavit aut Cyprianum, aut ejus Coepiſcopos tunc temporis à priori ſuæ ſententia diſceſſiſſe.

Objicies 2. S. Dionyſium Alexandrinum in Epiſtola quam ad Stephanum Romanum Pontificem ſcripſit, apud Euſebium Lib. 7. Hiſt. cap. 5. in qua teſtatur omnes Eccleſias antea diſſidentes ad concordiam tandem rediiſſe. *Scias autem*, inquit, *frater, cunctas per Orientem & ulteriùs poſitas Eccleſias quæ priùs erant diſciſſæ, nunc tandem ad unitatem reverſas eſſe; & omnes Eccleſiarum ubicunque Antiſtites, unum idemque ſentire, & ob redditam inſperatò pacem incredibili gaudio exultare.* P. 251. C. D.

Reſp. pacem illam & unitatem Eccleſiarum, de qua Dionyſius, ſpectare dumtaxat cauſam & errorem Novati, propter quem diverſæ fuerant Eccleſiæ, non verò cauſam & errorem Rebaptiſantium, qui etiam tunc temporis in Oriente invaluerat, & aliquando poſt etiam invaluit, ut conſtat ex teſtimoniis ſuprà memoratis SS. Baſilii, Athanaſii, Cyrilli Hieroſolymitani. Id ita eſſe colligitur ex Euſebio Lib. 7. Hiſt. cap. 4. ubi ſic loquitur: *Ad hunc igitur* (Stephanum) *Dionyſius per Litteras ſcripſit, in quibus id tandem illi indicat, omnes ubique Eccleſias mollito jam perſecutionis furore, Novati turbulentam novitatem deteſtantes inter ſe pacem iniiſſe.* Ibid. C.

At, inquies, ſi tunc temporis viguiſſent adhuc contentiones ac diſſidiæ circa Baptiſmum Hæreticorum, quomodo Dionyſius pacem ac concordiam Epiſcoporum Stephano gratulari potuiſſet?

Reſp. cauſam & rationem fuiſſe, quia nullum propter Rebaptiſantium controverſiam ſchiſmatis ac diſſenſionis erat periculum, cùm pax Chriſti in cordibus eorum omnium vinceret, ac unuſquiſque ſuam defenderet praxim & ſententiam, ſervata unitate pacis ac concordiæ unione.

Objicies 3. S. Auguſtinum Lib. 3. contra Creſconium cap. 2. ubi tanquam rem certam ſupponit, quam aſſerebat Creſconius Donatiſta, Orientales ſcilicet ſuam de rebaptiſandis Hæreticis ſententiam aliquando depoſuiſſe.

Reſp. 1. S. Auguſtinum ex conceſſis & argumento, ut dicitur, ad hominem adverſarium ſuum urgere: nempe, ſi Orientales, ut aſſerebat Creſconius, ſuam priorem ſententiam depoſuerunt, quare vos Donatiſtæ, inquiebat, eorum exemplo veſtram non deponitis? An autem verum ſit quod aſſerebat Creſconius, non expendit ſanctus Doctor.

Reſp. 2. hoc unum inde colligi poſſe, nempe Orientales tempore Donatiſtarum ſuum reſcidiſſe judicium, non verò tempore Stephani, Sixti, & Dionyſii Alexandrini; imò potius contrarium planè ex S. Auguſtino erui videtur: ait enim, *Donatiſtarum, quos impugnat, Majores propterea ſe ab Orientalium communione disjunxiſſe, quòd hac de re diverſa ſenſerint, & judicium ſuum correxerint.* Primi igitur Donatiſtæ idcirco ſe ab Orientalium communione ſejunxerunt, quòd tunc temporis Orientales à priori ſua ſententia receſſiſſent; ergo tempore dumtaxat illorum Donatiſtarum, non prius, Orientales ſuam ſententiam & praxim mutaverant. To. 9. p. 437. A.

Digitized by Google

Quodnam ſit plenarium illud totius Orbis Concilium, in quo controverſiam de Baptiſmo Hæreticorum terminatam ac finitam fuiſſe teſtatur toties ſanctus Auguſtinus.

Affirmat paſſim S. Auguſtinus in ſuis contra Donatiſtas Operibus, controverſiam de Baptiſmo Hæreticorum omnibus remotis dubitationibus finitam ac terminatam fuiſſe univerſi Orbis auctoritate, ſeu à Concilio plenario univerſæ Eccleſiæ, quod quidem Lib. 2. de Baptiſmo cap. 9. *tranſmarinum* appellat, aitque ante ſuam nativitatem, poſt mortem verò Cypriani celebratum illud fuiſſe, atque ea imprimis ratione Cypriani errorem excuſat & elevat, quòd ejus ætate nondum tale celebratum fuiſſet Concilium, cui procul dubio ille ceſſiſſet; è contra Donatiſtarum contumaciam redarguit, quòd tantæ auctoritati acquieſcere recuſarent. *Quapropter*, inquit S. Auguſtinus Lib. 2. de Baptiſmo cap. 4. *S. Cyprianus tantò excellentior, quantò humilior .... ſatis oſtendit facillimè ſe correcturum fuiſſe ſententiam ſuam, ſi quis ei demonſtraret Baptiſmum Chriſti ſic dari poſſe ab eis qui foras exierunt, quemadmodum amitti non potuit cùm foras exirent .... Nec nos ipſi tale aliquid auderemus aſſerere, niſi univerſæ Eccleſiæ concordiſſima auctoritate firmati; cui & ipſe ſine dubio cederet, ſi jam illo tempore quæſtionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium ſolidaretur. Si enim Petrum laudat & prædicat ab uno poſteriore collega patienter concorditerque correctum, quanto citiùs ipſe cum Concilio Provinciæ ſuæ univerſi Orbis auctoritati patefacta veritate ceſſiſſet?* Ibidem ait, *rem hanc tantis altercationum nebulis involutam ad plenarii Concilii luculentam illuſtrationem confirmationemque perductam fuiſſe*. Et Lib. 1. de Baptiſmo cap. 7. *Quæſtionis hujus*, inquit, *obſcuritas prioribus Eccleſiæ temporibus magnos viros, & magna charitate præditos Patres Epiſcopos ita inter ſe compulit ſalva pace diſceptare atque fluctuare, ut diu Conciliorum in ſuis quibuſque Regionibus diverſa ſtatuta nutaverint, donec plenario totius Orbis Concilio, quod ſaluberrimè ſentiebatur, etiam remotis dubitationibus firmaretur.*

To. 9. p. 104. B. C. — *Ib. p. 98. D.* — *Ibid. F.* — *Ib. p. 84. F.*

Diſputant Eruditi de illo Concilio, quod ſanctus Auguſtinus deſignavit quidem, at nominatim non expreſſit; de duobus autem potiſſimùm quæſtio vertitur, nempe de Arelatenſi I. anno 314. & de Nicæno I. generali an. 325. utrumque ante Auguſtini nativitatem, quæ contigit anno 354. & poſt mortem Cypriani, qui martyr occubuit an. 258. fuit celebratum.

Quæſtionis nodus non parum implicatus in eo verſatur, quòd ex una parte Concilium Arelatenſe apertè quidem Can. 8. Rebaptiſantium cauſam definierit: at non videtur fuiſſe Concilium plenarium, totius Orbis & univerſæ Eccleſiæ. Ex altera verò parte, Concilium Nicænum reipſa plenarium fuit, ex univerſo Orbe Chriſtiano convocatum: at rem de qua loquimur apertè non definivit; quamquam Can. 8. & 19. fundamentum erroris Rebaptiſantium everterit.

Non hìc commemoramus ſententiam eorum qui Concilium illud plenarium in mente S. Auguſtini, ajunt fuiſſe vel primum Conſtantinopolitanum an. 381. vel Alexandrinum an. 362. vel Capoanum an. 389. Namque manifeſtum eſt ea poſt natum Auguſtinum celebrata fuiſſe, Concilium verò quod quærimus, nativitatem Auguſtini anteceſſit. Neque veriſimilior videtur aliquorum conjectura, qui Concilium illud ſuſpicantur fuiſſe Sardicenſe an. 347.

nam-

Digitized by Google

namque in eo Concilio nulla fidei regula condita fuit, atque inter Canones ipſius nullus eſt qui Rebaptiſantium cauſam attingat. Adde quòd legitimum Sardicenſe Concilium videatur Auguſtinus ignoraſſe, cui notum dumtaxat fuit falſum ejuſdem nominis Conciliabulum Arianorum, ſicut colligitur ex Libro 3. contra Creſconium cap. 34.

Tota igitur controverſia ſpectat vel Arelatenſe, vel Nicænum primum Oecumenicum. Pro Arelatenſi pugnant Sirmundus, Illuſtriſſimus de Marca, Albaſpinæus, Launojus, &c. & pro Nicæno, Bellarminus, Binnius, Pater Nicolai Dominicanus. Nobis verò res hæc tam obſcura & implicata videtur, ut à ferendo judicio abſtinendum arbitremur, propoſitis ex utraque parte momentis.

CONCLUSIO.

An Concilium totius Orbis plenarium, quo S. Auguſtinus aſſerit controverſiam de Baptiſmo Hæreticorum eliquatam & omnibus remotis dubitationibus finitam fuiſſe, ſit Arelatenſe primum, vel Nicænum generale primum, definire certò non poſſumus.

Primò, Concilium illud non eſſe Arelatenſe, probatur: Quia nec in rei veritate, nec in mente S. Auguſtini fuit plenarium Orbis totius Concilium. Non in rei veritate; quia inter Oecumenica Concilia nuſquam legimus illud annumeratum fuiſſe; neque ex univerſa, ſed ex Occidentali dumtaxat Eccleſia fuit congregatum, nec quiſquam S. Pontificis nomine in eo præfuiſſe legitur. Plenarium quoque non fuit in mente ac ſenſu S. Auguſtini, quia Concilium illud Arelatenſe, cujus tamen ſæpius meminit, nuſquam appellavit plenarium totius Orbis Concilium, imò ne Cocilium quidem, ſed ſimpliciter ac nudè & conſtanter Epiſcopale Judicium nominat. *Momēta contra Cōcilium Arelatenſe.*

Præterea, ſi reipſa exiſtimaſſet S. Auguſtinus Concilium illud Arelatenſe fuiſſe plenarium illud totius Orbis Concilium in quo damnati ſunt Donatiſtæ, cur quæſo nuſquam aſſeruit Donatiſtas à Concilio totius Orbis plenario damnatos fuiſſe? Cur tanti ponderis auctoritatem, quæ toti Orbi notiſſima eſſe debuit, nuſquam oppoſuit Donatiſtarum pervicaciæ, unde majorem profectò in ipſos invidiam concitaſſet; ſed hoc ipſis tantùm exprobret, quòd à Judicio Arelatenſi ad Conſtantinum Imperatorem provocaſſent? Cur Lib. 4. contra Creſconium cap. 25. dixit, cauſam Cæciliani tot & tantis gentibus Chriſtianis ignotam fuiſſe, ſi ea plenario totius Orbis Concilio terminata fuit? *To. 9. p. 499.*

Nec juvat ſi reponas

I. in phraſi Auguſtiniana Concilium ex integra Provincia, Regione vel Regno convocatum plenarium appellari, quomodo Concilium Bagajenſe, quod à Donatiſtis celebratum eſt, ut ortum inter eos ſchiſma componeretur, & cui trecenti decem Epiſcopi interfuerunt, plenarium appellat Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 5. Lib. 2. de Baptiſmo contra Donat. c. 7. quod nomen etiam ipſi tribuitur in Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ num. 69. Quin eodem in Codice, Concilia Nationalia totius Africæ, plenaria dicuntur, numeris 19. 28. 117. & 138. *Proponuntur quę pro Concilio Arelatēſi proferri ſolent.*

II. Tùm ex Litteris Conſtantini ad Chreſtum, tùm ex Concilio Arelatenſi II. patet

pateт ex omni Orbe Chriſtiano fuiſſe convocatum primum Arelatenſe Concilium in cauſa Donatiſtarum. Conſtantinus enim aſſerit, *ſe juſſiſſe ut plurimi ex diverſis compluribus locis Epiſcopi in Urbem Arelatenſem convenirent.* Et Patres II. Concilii Arelatenſis Can. 18. ajunt, *ad hanc Urbem ex omnibus mundi partibus præcipuè Gallicanis, ſub ſanctì Marini tempore celebratum fuiße Concilium, atque Conventum.*

Tom. 1. *Conc.* p. 1423. C. *Tom.* 4. *Conc.* p. 1013. B.

III. Etſi nec convocatione, nec celebratione Concilium Arelatenſe plenarium fuiſſet, ſaltem accedente Orbis totius conſenſu & approbatione, dici meritò potuit ab Auguſtino Orbis totius ſeu univerſæ Eccleſiæ Concilium plenarium. Porrò univerſam Eccleſiam Judicio Arelatenſi in cauſa Donatiſtarum acquieviſſe, teſtatur idem ſanctus Doctor Concione 2. in Pſalm. 36. n. 22. ubi opponens Concilium Bagaitanum Judicio Arelatenſi, *Tu*, inquit, *purgaſti te apud Bagai: purgavit ſe ille in tranſmarino Judicio. Conſenſit huic Judicio univerſus Orbis terrarum.*

To. 4. p. 282. B. C.

IV. Mirum videri non debet, quòd Auguſtinus Judicium potius quàm Concilium Arelatenſe dixerit, quia nempe ad quæſtionem facti dirimendam, criminis ſcilicet traditoris Cæciliano à Donatiſtis impacti, convocatum fuerat, non ad quæſtionem juris ſeu dogmatis definiendam: quamquam occaſione facti, & jus ipſum ſeu dogma definivit Can. 8. his verbis: *De Afris qui propria lege ſua utuntur ut rebaptiſent, placuit, ut ſi ad Eccleſiam aliquis de hæreſi venerit, interrogent eum Symbolum; & ſi perviderint eum in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto eſſe baptiſatum, manus ei tantùm imponatur, ut accipiat Spiritum ſanctum. Quòd ſi interrogatus non reſponderit hanc Trinitatem, baptiſetur.*

Tom. 1. *Conc.* p. 1428. A.

Solvuntur adducta pro Arelatenſi Concilio momenta.

Verùm hæc momenta noſtro quidem judicio nodum difficultatis ſtringunt magis, quàm ſolvunt.

Primum, quia uſu Eccleſiaſtico Concilia quæ ex aliqua dumtaxat Provincia, Regione vel Regno convocata fuere, nuſquam ſimpliciter & abſque addito, plenaria & totius Orbis Concilia dicuntur, ſed cum aliqua reſtrictione vel limitatione, nempe vel Africæ, vel Galliæ, vel cujuſcunque alterius Provinciæ aut Nationis. Sic in Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ Can. 19. dicitur, *Si ad Concilium univerſale anniverſarium occurrere noluerit*, (Epiſcopus) *ut vel ibi cauſa ejus terminetur, ipſe in ſe damnationis ſententiam dixiſſe judicetur.* Ubi Concilium univerſale limitatur per anniverſarium; neque enim ſingulis annis Concilium abſolutè & ſimpliciter univerſale ſeu Oecumenicum celebrari debebat, ſed univerſale Provinciæ vel Regionis. Concilium pariter Bagaitanum ſanctus Auguſtinus plenarium appellat, non ſimpliciter, ſed plenarium Donatiſtarum: neque ſeriò & ex propria ſententia, ſed ironicè, atque Donatiſtarum ſenſu, illud Concilum plenarium appellat, ob multitudinem ſcilicet Epiſcoporum, qui ex parte Donatiſtarum numero trecenti & decem huic interfuerunt, quibus ſanctus Auguſtinus citata Concione 2. in Pſalm. 36. opponit *millia Epiſcoporum per Orbem terrarum, qui damnaverunt à parte Cæciliani Donatum.* Porrò cùm S. Auguſtinus loquitur de illo Concilio in quo controverſia de Baptiſmo Hæreticorum eliquata fuit, ſimpliciter & abſolutè illud appellat Concilium totius Orbis plenarium, Concilium cunctarum Eccleſiarum, quale profectò non fuit Arelatenſe I.

Tom. 2. *Conc.* p. 1060. B.

Tom. 4. p. 282. F.

Secun-

Digitized by Google

Secundum etiam momentum plùs ponderis non habet. Namque Conſtantinus in laudata Epiſtola ait dumtaxat ſe plurimos ex diverſis compluribus locis Epiſcopos convocaſſe: ita Græcum textum reddit doctiſſimus Sirmundus. Quamquam etſi cum Valeſio redderemus, *ex infinitis locis*, quis neſciat ſtylum eſſe ſcribendi conſuetum, ut cùm maximo numero convocantur Epiſcopi, ex infinitis ferè locis convocari dicantur? Eundem ſtylum ſecuti Patres Concilii Arelatenſis II. per exaggerationem & amplificationem dixere, ad primum Arelatenſe Concilium conveniſſe Epiſcopos ex omnibus mundi partibus. Quin hæc quæ adjungunt verba, *præcipuè Gallicanis*, non obſcurè ſignificant illud Concilium ex Occidente dumtaxat coactum fuiſſe, judice Valeſio, Epiſcopi tantùm 44. interfuere. *In notis ad Euſ. in ſchiſmate Donat. p. 297.*

Tertium momentum nullum planè eſt. Hac enim ratione efficeres, quamcumque particularem Synodum, cui accedit Eccleſiæ univerſæ conſenſus, dici poſſe Oecumenicam: at id non patitur communis ac receptus Eccleſiæ uſus. Reipſa definitio ab aliqua particulari Synodo facta, cui accedit approbatio & conſenſus totius Eccleſiæ, fit definitio totius Eccleſiæ, ac ſupremam eo ipſo induit auctoritatem: at non propterea Synodus convocatione aut celebratione Oecumenica dicenda eſt, ſed particularis; ex alio enim capite repetitur Concilii Oecumenicitas & Oecumenicitas definitionis: hæc ex conſenſu totius Eccleſiæ, illa ex convocatione omnium Epiſcoporum, aliiſque conditionibus ad Oecumenicum Concilium requiſitis.

Adde quòd cùm ſanctus Auguſtinus citata Concione 2. in Pſalm. 36. ait, Judicio tranſmarino univerſum Orbem conſenſiſſe, non loquitur de jure ſeu dogmate, ſed tantùm de facto, ſeu crimine traditoris quo Donatiſtæ Cæcilianum infamaverant, & à quo purgatus innocens declaratus fuit tùm in Judicio Romano ſub Melchiade, tùm in Arelatenſi: nos autem hìc diſputamus de illo Concilio totius Orbis plenario, in quo dogma fidei contra errorem Rebaptiſantium declaratum ac definitum fuit.

Hinc patet ſolutio quarti momenti: ſi Concilium Arelatenſe ad quæſtionem facti dirimendam convocatum dumtaxat fuit, ergo non eſt illud quod quærimus Concilium, quod in mente S. Auguſtini dogmaticam de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam diremit.

Quamquam verò quæ hactenus dicta ſunt minùs ponderis haberent, grave ac decretorium videtur ſanctus Auguſtinus nobis ſubminiſtrare momentum Epiſtola 43. aliàs 162. Scilicet dubitat eò loci ſanctus Doctor, an poſt Melchiadis Judicium quo abſolutus eſt Cæcilianus, fuerit aliquod plenarium totius Orbis Concilium, in quo cauſam ſuam iterum agitari poſtulaverint Donatiſtæ, ac prior ſententia reſciſſa fuerit: non ignoravit autem ſanctus Doctor, in Judicio Arelatenſi, quod ſæpius nominat, cauſam illam denuò cognitam ac dijudicatam fuiſſe; Judicium ergo illud Arelatenſe, in mente S. Auguſtini, non eſt plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium. En verba S. Doctoris: *Ecce putemus illos Epiſcopos qui Romæ judicarunt non bonos Judices fuiſſe: reſtabat adhuc plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur. Quod utrum fecerint, probent; nos enim non factum eſſe facilè probamus, ex eo quòd totus Orbis non eis communicat; aut ſi factum eſt, etiam ibi ſunt victi, quod ipſa eorum ſeparatio manifeſtat. Sed* *To. 2. p. 97. A.*

tamen

tamen quid poſtea fecerint, Imperatoris Litteris ſufficientiſſimè oſtenditur. Judices enim Eccleſiaſticos tantæ auctoritatis Epiſcopos, quorum judicio & Cæciliani innocentia, & eorum improbitas declarata eſt, non apud alios Collegas, ſed apud Imperatorem accuſare auſi ſunt, quòd malè judicarint. Dedit ille aliud Arelatenſe Judicium, aliorum ſcilicet Epiſcoporum; non quia jam neceſſe erat, ſed eorum perverſitatibus cedens, & omni modo cupiens tantam impudentiam cohibere.

His verbis ſanctus Auguſtinus 1. dubitat an poſt Judicium Romanum aliquod fuerit plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium, in quo Donatiſtarum cauſa judicata fuerit. 2. aſſerit loco illius plenarii Concilii datum à Conſtantino Judicium Arelatenſe; diſtinguit ergo Judicium illud à plenario Concilio. 3. ſententiam Romanam qua Cæcilianus innocens eſt declaratus, reſciſſam non fuiſſe in eo Concilio plenario inde probat ſanctus Doctor, quòd totus Orbis cum Donatiſtis non communicet: ſi verò ſuppoſuiſſet reipſa celebratum tale plenarium univerſę Eccleſiæ Concilium, an non magis damnatos ex ipſa Concilii ſententia dixiſſet Donatiſtas, quàm ex denegata ipſis Eccleſiaſtica communione?

Repones forſan, Donatiſtas ad Concilium Arelatenſe, tanquam ad plenarium provocaſſe; ac dubium, quod movet S. Auguſtinus, non ſpectare convocationem hujus Concilii, ſed reſciſſionem dumtaxat prioris ſententiæ in Judicio Romano pronuntiatæ, quàm revera oſtendit reſciſſam non fuiſſe.

Verùm hæc reſponſio pugnat cum veritate hiſtoriæ, ac ſerie contextus S. Auguſtini. Neque enim Donatiſtæ ad Concilium Arelatenſe provocarunt, ſed ad Conſtantinum, qui dedit illis aliud Arelatenſe Judicium; neque S. Auguſtinus de una ſententiæ reſciſſione, ſed de ipſa quoque Concilii celebratione loquitur, ſicut ex ſerie ipſius contextus manifeſtum eſt: ſed, quod amplius eſt, adducta reſponſio abſonum planè & abſurdum S. Doctori affingit ratiocinium, iſtud ſcilicet, *Priorem ſententiam Romanam reſciſſam non fuiſſe probamus, quia totus Orbis Donatiſtis non communicat: quod ſi factum eſt, ideſt, ſi reſciſſa fuit, etiam ibi Concilio plenario ſunt victi.* Quæ iſta eſt, quæſo, ratiocinii abſurditas? Si enim reſciſſa eſt illa ſententia in Concilio plenario, quomodo ibi ſunt victi Donatiſtæ? Si autem reſciſſa non fuit, ut revera non fuit, quare ſubdubitanter loquitur ſanctus Doctor?

At, inquies, ſequitur ex hoc noſtro ratiocinio, dubitaſſe Auguſtinum an reipſa plenario totius Orbis Concilio cauſa Donatiſtarum finita fuerit, de quo tamen eum dubium non fuiſſe, certiſſimum eſt.

Reſp. id dumtaxat ex noſtro ſequi argumento, nempe S. Auguſtinum dubitaſſe utrum poſt Judicium Romanum ſub Melchiade, celebratum fuerit plenarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, in quo quæſtio facti inter Cæcilianum & Donatiſtas agitata & definita fuerit; & utrum Judicium Arelatenſe, quod reipſa celebratum fuiſſe noverat, poſſit in ejus mente dici Concilium plenarium univerſæ Eccleſiæ. De utroque dubium revera fuiſſe Auguſtinum contendimus: at in aliquo univerſali ſeu plenario totius Orbis Concilio dogmatis controverſiam adversùs errorem Donatiſtarum eliquatam & terminatam fuiſſe, ſive ante ſive poſt Melchiadis Judicium, tam ſæpe ac disertè aſſeruit ſanctus Auguſtinus, ut abſurdus ille foret, qui eum hìc dubium & ancipitem induceret.

Si ve-

Digitized by Google

Si verò quæſieris quodnam ergo ſit Concilium illud in mente S. Auguſtini? Reſpondemus rem tam obſcuram & implicatam videri, ut eam definire non audeamus.

Secundò, Concilium Nicænum generale I. an. 325. licèt reipſa Oecumenicum fuerit, non videtur tamen illud ipſum fuiſſe quod ſæpius deſignat S. Auguſtinus.

II. Cõcilium illud non poteſt eſſe Nicænum I.

Namque in mente S. Auguſtini, in eo Concilio plenario de quo loquitur, *cunctis remotis dubitationibus ac diſcuſſis ambagibus*, *diligentiſſima conſideratione roborata eſt*, *atque ad luculentam illuſtrationem confirmationemque perducta Catholica de Baptiſmo Hæreticorum ſententia*. At nihil tale in Concilio Nicæno factitatum legimus, à quo, vel ipſis non renuentibus adverſariis, non clarè & apertè, ſed dumtaxat per conſequutionem cauſa hæc definita dicitur, Canone ſcilicet 8. quo Novatiani per ſolam manus impoſitionem recipiuntur; & Can. 19. quo Paulianiſtæ redeuntes ad Eccleſiam jubentur baptiſari. In primo quippe Canone de ſolis agitur Novatianis, non de aliis Hæreticis; in poſteriori de ſolis Paulianiſtis, qui formam Bapiſmi violabant. Tantùm verò abeſt ut ex illo utroque Canone clarè ſequatur doctrinam & praxim rebaptiſationis proſcriptam fuiſſe, ut ne oculatiſſimi quidem inter Græcos conſecutionem hanc introſpexerint, qui nempe vel contrariam opinionem & praxim ſequuti ſunt, vel ſaltem permiſerunt. Ita S. Athanaſius Decretorum Concilii Nicæni teſtis oculatus, S. Baſilius, S. Cyrillus Hieroſolymitanus, quorum verba ſuperiùs expoſuimus. Sanctus verò Epiphanius in expoſitione fidei Catholicæ disertè affirmat, *aliquos eſſe qui præter Eccleſiæ conſuetudinem ac citra Concilii generalis decretum*, *eos*, *qui ab Arianis ad ſuas partes tranſeunt*, *iterum baptiſare*, *nihil verentur*; *cùm nondum ea res univerſalis Synodi Judicio deciſa ſit*. An verò id tam ſecurè aſſereret ſanctus ille Doctor, ſi contrarium ſtatuiſſet Nicæna Synodus Oecumenica? To. 1. p. 1095. A.

Fruſtra reponeres citatos SS. Patres aut nullum dumtaxat dicere quantùm ad effectum, Baptiſma collatum ab Hæreticis, non verò quantùm ad ſubſtantiam; aut eos Concilii Nicæni definitionem ad œconomiam dumtaxat, non verò ad dogma fidei retuliſſe.

Namque ex dictis antea, conciliari non poteſt hæc prima reſponſio cum verbis SS. Patrum; altera verò difficultatem noſtram auget potius, quàm minuit. Si enim exiſtimarunt illi, Nicænam Synodum œconomicè dumtaxat controverſiam hanc conſideraſſe, ergo eam ut dogma fidei non definivit: atqui tamen, judice S. Auguſtino, in Concilio totius Orbis plenario Catholicæ fidei doctrina circa Baptiſmum ab Hæreticis datum eliquata & finita fuit. Adde quòd ex nullo veterum Monumentorum veſtigio habeamus, aliquam de cauſa Donatiſtarum mentionem in Concilio Nicæno factam fuiſſe.

Fruſtra pariter reponeres ex ſancto Hieronymo Dial. adversùs Luciferianos, *Synodum Nicænam omnes hæreticos ſuſcepiſſe exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis*; & ex ſancto Athanaſio Epiſtola de Synodis Ariminenſi & Seleucienſi, *Synodum Nicænam cunctas hæreſes interemiſſe*; denique ex Innocentio I. Epiſtola 22. cap. 5. & Siricio Epiſtola ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum cap. 1. non alios, juxta Nicænum Canonem, eſſe rebaptiſandos, præter Tom. 4. part. 2. p. 305.

eos,

eos, qui cum Paulianiſtis Baptiſmatis integram formam non ſervabant. Fruſtra, inquam, hæc reponeres, quæ hoc unum ad ſummum efficiunt, SS. illos Patres ac Pontifices, ſi unum excipias S. Athanaſium, ex Canonibus Nicænis intuliſſe quidem iterandum non eſſe Baptiſmum præſcripta forma, ut oportet, collatum; at non probant, aut rem ipſis viſam expreſsè ac dilucidè definitam à Concilio; aut, quod caput eſt, Concilium Nicænum illud ipſum eſſe de quo toties in præſenti cauſa loquitur S. Auguſtinus: de hac enim facti quæſtione hìc dumtaxat diſputamus, circa quam noſtrum ſuſpendimus judicium.

ARTICULUS III.

An Miniſtri probitas neceſſaria ſit, ut validè, vel licitè Sacramenta perficiat.

DOnatiſtæ an. 310. ut ſub aliqua pietatis ſpecie rejicerent conſecrationem Cæciliani in Epiſcopum Carthaginenſem, factam à Felice Aptungitano ſacrorum Canonum (ut ipſi cauſabantur) traditore, docuerunt, nulla & irrita planè eſſe Sacramenta, quæ vel Hæretici extra Eccleſiam, vel improbi in ſinu Eccleſiæ contuliſſent. Ac primò quidem generatim de quolibet improbo Miniſtro ſive publico ſive occulto, eos ita cenſuiſſe refert S. Auguſtinus Lib. 2. contra Creſconium c. 28. tùm facta diſtinctione publici & occulti peccatoris, ab occulto dumtaxat, non à publico data Sacramenta probavere, teſte eodem S. Doctore Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 13.

To. 9. p. 427.

Eundem errorem duodecimo Eccleſiæ ſæculo amplexi ſunt Apoſtolici, Valdenſes, Albigenſes, & ſub finem 14. Huſſitæ & Vvicleſitæ, & decimo ſexto Anabaptiſtæ.

Ibid. p. 43. & ſeq.

Tria verò ſunt hìc à nobis exponenda.

Primum, an improbus Miniſter validè Sacramenta perficiat, cùm omnia neceſſaria ritè obſervat.

Secundum, an peccet graviter Miniſter, qui ſibi conſcius alicujus mortalis peccati, Sacramenta vel ex officio, vel ex neceſſitate diſpenſat.

Tertium, an licitum ſit Sacramenta petere & recipere ab improbo Miniſtro.

PRIMA CONCLUSIO.

Improbi Miniſtri, ſeu publici ſeu occulti, qui omnia neceſſaria ritè obſervant, Sacramenta validè perficiunt.

Tam affinis eſt præſens quæſtio cum ea quam Articulo ſecundo expendimus, circa fidem Miniſtri Sacramentorum neceſſariam, ut iiſdem planè momentis ſit definienda. Iiſdem enim argumentis demonſtramus, nec fidem, nec pietatem in Miniſtro Sacramentorum abſolutè requiri, ut rata ſint, quæ perficit Sacramenta; quia nempe Sacramentum vim omnem ſuam ab ipſo Chriſto mutuatur, non à Miniſtro: de ipſo enim Chriſto dictum eſt Joan. 1. v. 33. *Hic eſt qui baptiſat.*

Digitized by Google

His momentis antea fuſiùs expoſitis adde definitionem Concilii Conſtantienſis ſeſſ. 45. ubi damnatus eſt iſte Vviclefi articulus n. 4. *Si Epiſcopus vel Sacerdos exiſtat in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non conſecrat, non baptiſat.* To. 12. Conc. p. 264. B.

Concilium pariter Tridentinum ſeſſ. 7. Can. 12. ſic ſtatuit: *Si quis dixerit Miniſtrum in peccato mortali exiſtentem, modò omnia eſſentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, ſervaverit, non conficere Sacramentum, anathema ſit.* To. 14. Conc. p. 777. D.

Eadem fuit S. Auguſtini mens ac doctrina, quam expreſsè expoſuit Tract. 5. in Joan. ubi principium iſtud fundamentale ſtatuit n. 6. *aliud nempe eſſe baptiſare per miniſterium, aliud verò per poteſtatem. Baptiſma enim tale eſt, qualis eſt ille in cujus poteſtate datur; non qualis eſt ille per cujus miniſterium datur.* Et n. 11. *Non exhorreat columba miniſterium malorum, reſpiciat Domini poteſtatem. Quid tibi facit malus Miniſter, ubi bonus eſt Dominus? Quid te impedit malitioſus præco, ſi eſt benevolus Judex?* Et n. 18. *Quod dabatur à Paulo, & quod dabatur à Petro Chriſti eſt; & ſi datum eſt à Juda, Chriſti erat. Dedit Judas, & non eſt baptiſatum poſt Judam; dedit Joannes, & baptiſatum eſt poſt Joannem: quia ſi datus eſt à Juda Baptiſmus, Chriſti erat; qui autem à Joanne datus eſt, Joannis erat..... Non timeo adulterum, non ebrioſum, non homicidam; quia columbam attendo per quam mihi dicitur, Hic eſt qui baptiſat.* S. Aug. Tom. 3. par. 2. p. 322. G. Ibid. p. 325. A. Ibid. p. 328. F. G. Ibid. p. 329. B. C.

Idem docuit Nicolaus I. Summus Pontifex in reſponſione ad conſulta Bulgarorum cap. 71. *Sciſcitantibus vobis*, inquit, *ſi à Sacerdote, qui ſive comprehenſus eſt in adulterio, ſive de hoc fama ſola reſperſus eſt, debeatis communionem ſuſcipere, necne: reſpondemus, Non poteſt aliquis quantumcunque pollutus ſit, Sacramenta divina polluere, quæ purgatoria cunctarum remedia contagionum exiſtunt. Non poteſt Solis radius per cloacas & latrinas tranſiens aliquid exinde contaminationis attrahere; proinde qualiſcunque Sacerdos ſit, quæ ſancta ſunt, coinquinare non poteſt: idcirco ab eo, uſquequò Epiſcoporum judicio reprobetur, communio percipienda eſt; quoniam mali bona miniſtrando ſe tantummodo lædunt: & cerea fax accenſa ſibi quidem detrimentum præſtat, aliis verò lumen in tenebris adminiſtrat, & unde aliis commodum exhibet, inde ſibi diſpendium præbet.* Nicolaus I. Tom. 8. Conc. p. 541. A.

SECUNDA CONCLUSIO.

Peccat graviter Miniſter, qui cùm ſibi conſcius eſt peccati alicujus mortalis, Sacramenta ex officio conficit, aut diſpenſat.

Probatur: Quia ſi in Miniſtris veterum Sacramentorum, quæ noſtrorum umbræ ac figuræ dumtaxat erant, tantam Deus exigebat munditiem ac puritatem, quantò major in noſtris requiritur? Sanctitas requiſita in veteribus Sacerdotibus.

Exodi 19. v. 22. *Sacerdotes quoque qui accedunt ad Dominum ſanctificentur, ne percutiat eos.*

Levitici 21. v. 6. *Sancti erunt Deo ſuo, & non polluent nomen ejus: incenſum enim Domini & panes Dei ſui offerunt, & ideo ſancti erunt.*

Et cap. 22. v. 3. *Omnis homo qui acceſſerit de ſtirpe veſtra* (Aaronis) *ad*

Digitized by Google

ad ea quæ conſecrata ſunt, & quæ obtulerunt filii Iſrael Domino, in quo eſt immunditia, peribit coram Domino. Magnitudo pœnæ, gravitatem culpæ haud dubiè indicat.

Iſaiæ. 53. v. 11. *Mundamini qui fertis vaſa Domini*.

Ex triplici porro capite requiritur in Miniſtro ſanctitas: ſcilicet ex ſanctitate Chriſti cujùs eſt Miniſter; ex ſanctitate Sacramenti quod adminiſtrat; & ex ſanctitate gratiæ quam confert.

Conſtans hæc eſt SS. Patrum doctrina.

To.4.p. S. Auguſtinus Concione 1. in Pſal. 103. n. 9. de malis Miniſtris ait: *Videant*
1146.D. *qualem rationem habituri ſunt cum Deo, qui ſanctis non ſanctè utuntur*.

Tom.3. Et Tract. 5. in Joan. *Ego dico, & omnes dicimus, quia juſtos eſſe opor-*
par.2.p. *tet tanti Judicis Miniſtros*.

327.D. To.9.p. Et Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 10. *Omnia*, inquit, *Sa-*
39.C. *cramenta, cùm obſint indignè tractantibus, proſunt tamen per eos dignè ſumentibus*.

T.2.p. S. Gregorius Magnus Lib. 1. Epiſtola 25. aliàs 24. *Neceſſe eſt*, inquit, *ut*
508.B. *eſſe munda ſtudeat manus, quæ diluere ſordes curat, ne tacta quæque deteriùs inquinet .....ſcriptum namque eſt, Mundamini qui fertis vaſa Domini*.

S. Bernardus Lib. de Converſione ad Clericos cap. 10. *Væ*, inquit, *Miniſtris infidelibus qui necdum reconciliati, reconciliationis alienæ negotia apprehendunt*.

S. Thomas 3. par. q. 64. art. 6. in corp. *Non eſt dubium*, inquit, *quin mali exhibentes ſe Miniſtros Dei & Eccleſiæ in diſpenſatione Sacramentorum peccent. Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem Sacramentorum quantùm eſt ex parte ipſius peccatoris, (licèt Sacramenta ſecundùm ſe ipſa incontaminabilia ſint) conſequens eſt, quòd tale peccatum ex genere ſuo ſit mortale*.

Rationem hanc ex ſancto Auguſtino deprompſit Angelicus Doctor: Libro enim 2. contra Epiſtolam Parmeniani c. 13. ſic loquitur: *Unde conſequenter*
To 9.p. *intelligitur perverſitatem hominum eſſe corrigendam, ſanctitatem autem Sacramen-*
46. A. B. *torum in nullo perverſo eſſe violandam. Conſtat enim eam in perverſis & ſceleratis hominibus, ſive in eis qui intus ſunt, ſive in eis qui foris ſunt, impollutam atque inviolabilem permanere: & quia dicuntur ea mali polluere, quantùm in ipſis eſt dicuntur, cùm illa impolluta permaneant; ſed in bonis permanent ad præmium, in malis permanent ad judicium. Nam & de Spiritu qui nullo modo extingui poteſt, dictum eſt tamen, Spiritum nolite extinguere; ideſt, quantùm in vobis eſt, nolite ſic agere, tanquam conemini Spiritum extinguere*.

Catechiſmus Romanus par. 2. n. 23. *Meminiſſe ſemper debent Paſtores*, ait, *Sacramenta divinam quidem virtutem, quæ illis ineſt, nunquam amittere; at verò impurè ea miniſtrantibus æternam perniciem & mortem afferre. Sancta enim .... ſanctè & religiosè tractanda ſunt: Peccatori, ut apud Prophetam, dixit Deus: Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu verò odiſti diſciplinam. Quòd ſi homini peccatis contaminato minùs licet de rebus divinis agere, quantum ab eo ſcelus concipi exiſtimandum erit, qui ſibi multorum ſcelerum conſcius, nec tamen ſacra myſteria polluto ore conficere, vel in fedas manus ſumere, contrectare, atque aliis por-*

rigere

Digitized by Google

rigere & miniſtrare vereatur? ... Sanctitatem igitur ſacrarum rerum Miniſtri imprimis ſectentur, purè ad Sacramenta miniſtranda accedant, atque ita ſe ad pietatem exerceant, ut ex eorum frequenti tractatione & uſu uberiorem in dies gratiam, adjuvante Deo, conſequantur.

Quapropter Patres Tridentini ſeſſ. 13. cap. 7. poſtquam dixere, non decere ad ſacras ullas functiones quemquam accedere, niſi ſanctè, mandant, ut nullus Sacerdos ſibi conſcius alicujus peccati mortalis, quique ex officio celebrare tenetur, ad celebrandum accedat niſi præmiſſa ſacramentali Confeſſione: *Eccleſiaſtica*, inquiunt, *conſuetudo declarat, eam probationem neceſſariam eſſe, ut nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quantumvis ſibi contritus videatur, abſque præmiſſa ſacramentali Confeſſione ad ſacram Euchariſtiam accedere debeat: quod à Chriſtianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc ſancta Synodus perpetuò ſervandum eſſe decrevit, modò non deſit illis copia Confeſſoris: quòd ſi neceſſitate urgente Sacerdos abſque prævia Confeſſione celebraverit, quamprimùm confiteatur.* *To. 14. Conc. p. 807. C.*

Hoc loco Patres Tridentini non ſimplex conſilium, ſed verum dant præceptum; atque iſtorum verborum, *quamprimùm confiteatur*, ſenſus non eſt, ut aliqui voluerunt, *cùm Sacerdos ſuo tempore confitebitur*, ſed, ut data prima opportunitate confiteatur. Ita declaravit Alexander VII. anno 1666. die 18. Martii Decreto quo inter 45. propoſitiones, iſtas 38. & 39. proſcripſit. *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato mortali, confitendi quamprimùm, eſt conſilium, non præceptum. Illa particula,* quamprimùm, *intelligitur, cùm Sacerdos ſuo tempore confitebitur.* Propoſitio damnata ab Alexandro VII. *Recueil des Bull. p.* 463.

Diximus in Concluſione, graviter peccare Miniſtrum qui ex officio Sacramenta conficit cum alicujus peccati mortalis conſcientia: Quid ergo, inquies, ſentiendum de Miniſtro qui non ex officio, ſed ex neceſſitate miniſtrat?

Reſp. cum ſancto Thoma 3. parte q. 64. art. 6. ad 3. eum non peccare: *In articulo neceſſitatis*, inquit, *non peccaret baptiſando, in caſu in quo etiam poſſet laicus baptiſare: ſic enim patet quòd non exhiberet ſe Miniſtrum Eccleſiæ, ſed ſubveniret neceſſitatem patienti. Secus autem eſt in aliis Sacramentis, quæ non ſunt tantæ neceſſitatis.* Et in 4. diſt. 24. qu. 1. articulo 3. in ſolutione quæſtiunculæ quintæ. *Quicunque*, ait, *ſanctum miniſterium ad quod ſpecialiter deputatus & conſecratus eſt, indignè tractat, reus eſt gravis peccati.* Ergo qui non ex officio, ſed ex neceſſitate miniſterium ſacrum exercet, non peccat. An peccet Miniſter cũ non ex officio diſpenſat Sacramenta. *To. 10. p. 428. col. 1. D.*

Diſputant aliqui ſubtiliùs cum Cajetano, an malus Miniſter peccet conficiendo dumtaxat, an etiam miniſtrando Sacramentum. Dubitandi ratio videtur eſſe, quòd irreverentia ſpectet maximè actionem per quam v. g. conficitur Euchariſtia, non verò eam per quam diſpenſatur; ſiquidem olim laicis concedebatur propriis manibus attrectare, & ad alios deferre ſacram Euchariſtiam. An peccet Miniſter conficiendo tantùm non diſpenſando Sacramenta.

Verùm cùm diſpenſatio Euchariſtiæ ex officio pertineat ad Sacerdotem, atque citata teſtimonia non de actione tantùm per quam conficitur, ſed etiam de ea per quam miniſtratur Sacramentum, loquatur, ſa neglecta illa ſubtiliori quæſtione, dicendum gravi culpa non carere qui impuris manibus ſacrum Chriſti Corpus diſtribuunt.

Digitized by Google

De Diaconis.

Ex his facile eſt inferre, Diaconum qui ex officio Sacerdoti celebranti miniſtrat, niſi puram habuerit à lethali peccato conſcientiam, graviter peccare: quapropter Apoſtoli Act. 6. non alios viros voluerunt in Diaconos ordinandos, quàm plenos Spiritu ſancto & ſapientia. Unde S. Auguſtinus Epiſtola 21. aliàs 148. ait, *nihil eſſe in hac vita difficilius, laborioſius, periculoſius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, ſed apud Deum nihil beatius*, ſi rectè obeatur; *ſi verò perfunctoriè atque adulatoriè, nihil miſerius, & triſtius, & damnabilius.*

To. 2. p. 25. C. D.

De Subdiaconis aliiſque inferioribus Miniſtris.

Idem de Subdiaconis, aliiſque inferioribus Miniſtris ita ſecurè ac certò pronuntiare non poſſumus, quia certum & exploratum non eſt apud omnes, illos Ordinum gradus ſacros eſſe, ſeu vera Sacramenta, quorum officia exercere laici poſſunt. Verùm ſumma etiam cura ipſis inferioribus Miniſtris hoc commendandum, ut quantùm fieri poteſt, nonniſi pura conſcientia ad ſuas exercendas functiones accedant, aliàs indignos ſe oſtenderent qui ad ſuperiores gradus promoverentur.

Quæres an etiam peccent Sacerdotes, qui cùm ſint alicujus mortalis peccati rei, ex officio verbum Dei annuntiant.

Qui ex officio verbum Dei docet vel alios corripit, peccat ſi ſit peccati mortalis reus.

S. Thomas in 4. diſt. 19. qu. 2. art. 2. ad 2. quæſtionem in reſponſione ad 4. affirmativè reſpondet. *Docere*, inquit, *ſacram Scripturam dupliciter contingit: uno modo ex officio prælationis*..... Alio modo ex officio magiſterii, ſicut Magiſtri Theologiæ docent. *Dicunt ergo quidam, quòd ille qui primo modo docet, peccat mortaliter ſi ſit in peccato mortali notorio; non autem ille qui ſecundo modo docet. Sed hoc eſt falſum, quia eorum qui docent ſacram Scripturam, eſt idem finis, & eorum qui ſacram Scripturam ediderunt: unde cùm ad hoc ordinetur Scripturæ editio, ut ad vitam æternam homo perveniat.... quicumque impedit finem doctrinæ docendo, peccat; impedit autem qui ſacram Scripturam in peccato docet, quia ore profitetur ſe noſſe Deum, factis autem negat. Et dicendum quòd ille qui eſt in peccato notorio, peccat ſive ſic, ſive ſic doceat; ſed ille qui eſt in peccato occulto, peccat ſi primo modo doceat, non autem ſi ſecundo.*

To. 10. p. 362. col. 1. C. D.

Superiùs in eandem ſecundam quæſtionem docet, eum qui ex officio alium corripit, peccare, ſi reus ſit peccati quod in alio corripit: *Dupliciter*, inquit, *aliquis corripere poteſt, uno modo ex officio, ſicut Prælati corripiunt: & ſic videtur prima opinio habere veritatem; quia quandocunque aliquis indignè utitur officio ſuo, peccat. Ille autem qui eſt in mortali peccato etiam occulto, indignè utitur officio prælationis, unde peccat corripiendo, vel quidquid aliud proprii officii exequatur. Alio modo*, pergit S. Doctor, *aliquis corripit ex zelo charitatis, non ut Eccleſiæ Miniſter; & tunc in correptione non poteſt eſſe peccatum, niſi ratione ſcandali, quod non conſurgit niſi de peccato notorio.*

Ibid. A.

TERTIA CONCLUSIO.

Urgente mortis periculo licitum eſt à malis Miniſtris, ſive publicis ſive occultis, ſive toleratis ſive non, imò & communiter à Parocho cui ex officio miniſtrare incumbit, aut ab alio Sacerdote ad miniſtrandũ parato, quamquam perverſo tolerato, Sacramenta petere & accipere, cùm adeſt juſta ea petendi ratio: ſecluſa autem ea neceſſitate & cauſa legitima, non licet.

Primò, licitum eſſe urgentis mortis neceſſitate Sacramenta à quocunque Mini-

Digitized by Google

Miniſtro petere & accipere docet ſanctus Auguſtinus Lib. 6. de Baptiſmo cap. 5. *Poteſt tradere ſeparatus*, inquit, *ſicut poteſt habere ſeparatus; ſed quàm perniciosè habere, tam perniciosè tradere. Ille autem cui tradit, poteſt ſalubriter accipere, ſi ipſe non ſeparatus accipiat: ſicut pleriſque accidit, ut Catholico animo & corde ab unitate pacis non alienato, aliqua neceſſitate mortis urgentis, in aliquem Hæreticum irruerent, & ab eo Chriſti Baptiſmum ſine illius perverſitate perciperent; & ſive defuncti, ſive liberati, nequaquam apud eos remanerent, ad quos nunquam corde tranſierant.*

Urgête neceſſitate licet Sacramêta à quolibet Miniſtro percipere.
To. 9. p. 163. G.
Ibid. p. 81. B.

Et Lib. 1. cap. 2. dixerat: *Si quem fortè coegerit extrema neceſſitas, ubi Catholicum, per quem accipiat, non invenerit, & in animo pace Catholica cuſtodita per aliquem extra unitatem Catholicam poſitum acceperit, quod erat in ipſa Catholica unitate recepturus, ſi ſtatim etiam de hac vita migraverit, non eum niſi Catholicum deputamus. Si autem fuerit à corporali malo morte liberatus, cùm ſe Catholicæ congregationi etiam corporali præſentia reddiderit, unde nunquam corde diſceſſerat, non ſolùm non improbamus quod fecit, ſed etiam ſecuriſſimè veriſſimèque laudamus.*

Hac de cauſa Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. c. 7. ait: *Ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis: atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſvis peccatis & cenſuris abſolvere poſſunt.*

Nulla reſervatio in articulo mortis.
To. 14. Conc. p. 810. C.

Secundò, à quolibet Miniſtro, quantumvis malo, quamdiu ab Eccleſia toleratur, licitum eſſe, ſi juſta adfuerit ratio, accipere Sacramenta, affirmant Nicolaus I. ad conſulta Bulgarorum cap. 71. hìc Concluſione 1. laudatus: ait enim communionem recipi poſſe à facinoroſo Sacerdote, *uſquequò Epiſcoporum judicio reprobetur.*

Lucius III. relatus Lib. 3. Decretal. tit. 2. de *Cohabitatione Clericorum*, cap. Veſtra. *Sine dubitatione teneatis*, inquit, *quòd à Clericis & Presbyteris, quamquam fornicariis, quamdiu ab Eccleſia tolerantur, nec habent operis evidentiam, licitè divina myſteria audiantur, & alia recipiantur Sacramenta Eccleſiaſtica.*

Ordinariè licet percipere Sacramenta ab improbo Miniſtro tolerato.

Concilium Baſileenſe an. 1435. ſeſſ. 20. innovat Conſtitutionem Martini datam anno 1418. quæ incipit his verbis, *Ad evitanda ſcandala*, in qua Martinus V. ſic ſtatuit: *Nemo deinceps à communione alicujus in Sacramentorum participatione vel receptione aut aliis quibuſcunque divinis, prætextu cujuſcunque ſententiæ aut cenſuræ Eccleſiaſticæ à jure vel ab homine generaliter promulgatæ, teneatur abſtinere, vel aliquem vitare, aut interdictum Eccleſiaſticum obſervare, niſi cenſura ...... vel ſententia hujuſmodi fuerit facta in vel contra perſonam, Collegium, Univerſitatem, Eccleſiam, Communitatem vel locum certum à Judice publicata vel denuntiata ſpecialiter aut expreſſè, aut ſi aliquem ita notoriè in excommunicationis ſententiam conſtiterit incidiſſe, quòd nulla poſſit tergiverſatione celari, aut aliquo modo Juris ſuffragio excuſari.*

Tom. 8. Conc. p. 341. A.
Ann. 1181.
Decret. p. 1005. n. 40.
To. 12. Conc. p. 551. A.

Concilium Lateranenſe V. ſub Leone X. anno 1512. eandem Conſtitutionem innovavit, quæ inſerta eſt in Concordatis factis inter Leonem X. S. Pontificem, & Franciſcum primum Galliarum Regem.

Ex his colliges, crimen aliquod duplici modo publicum ac notorium eſſe poſſe, jure ſcilicet vel facto: jure notorium eſt, quod probatur vel confeſ-

Crimê notorium eſſe poteſt vel jure vel facto.

Digitized by Google

ſione rei, vel depoſitione teſtium & ſententia Judicis; facto autem notorium dicitur, quod ita cognitum eſt ac publicum, ut nulla poſſit tergiverſatione celari. Adducta verò teſtimonia probant alterutram notorietatem ſufficere, ut quis à participatione vel adminiſtratione Sacramentorum excludatur, aut excommunicatus vel ſuſpenſus habeatur: unde Conc. Trident. ſeſſ. 22. in Decreto *de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ*, ait: *Neminem, qui publicè & notoriè criminoſus ſit, aut ſancto altari miniſtrare, aut ſacris intereſſe, permittant* (Epiſcopi.)

To. 14. Conc. p. 856. E.

Apud Gallos notorietas facti nō ſufficit.

Nihilominus tamen apud nos ſola facti notorietas (in foro ſaltem externo) non ſufficit, ut quis vel excommunicatus, vel ſuſpenſus habeatur; ſed neceſſaria eſt Judicis ſententia, qua ille declaretur talem pœnam incurriſſe.

Ratio autem hujus ſecundæ partis noſtræ Concluſionis eſt, inquit Sylvius in 3. p. S. Thomæ q. 64. art. 6. q. 3. Concluſione 1. & 2. quia qui petit Sacramenta à Parocho cui ex officio miniſtrare incumbit, utitur jure ſuo & petit rem bonam quam Parochus poteſt & tenetur benè facere; qua ratione à culpa excuſatur qui mutuum petit ab uſurario, neceſſitate rei ſuæ domeſticæ compulſus. Si tamen Sacramentum ab alio percipi poſſit, lex charitatis poſtulat ut non detur malo Sacerdoti occaſio peccandi per indignam Sacramenti adminiſtrationem.

Tertiò, ſecluſa cauſa legitima, non licere Sacramenta percipere à malis Miniſtris oſtendit mox adducta ratio, ſicut & auctoritas S. Aug. Lib. 1. de Baptiſmo c. 2. *Si quis*, inquit, *cùm poſſit in ipſa Catholica accipere, per aliquam mentis perverſitatem eligit in ſchiſmate baptiſari; etiamſi poſtea venire ad Catholicam cogitat, quia certus eſt ibi prodeſſe Sacramentum, quod alibi accipi quidem poteſt, prodeſſe autem non poteſt; procul dubio perverſus eſt, iniquus eſt, & tantò pernicioſiùs, quantò ſcientiùs. Ita enim non dubitat rectè illic accipi, ſicut non dubitat illic prodeſſe etiam quod alibi acceperit.*

To. 9. p. 81. C. C.

Secluſa cauſa legitima non licet Sacraméta ab improbis Miniſtris percipere. Probatur exemplis Sanctorum.

Hoc ipſum perſuadent exempla Sanctorum, qui adduci nunquam potuerunt, ut à publicis Hæreticis vel peccatoribus Sacramenta perciperent.

Inſigne eſt exemplum Hermenegildi, qui, referente S. Gregorio Libr. 3. Dialogorum cap. 31. jubente patre occiſus eſt, quòd noluiſſet manu Epiſcopi Ariani communionem accipere ſacrilegæ conſecrationis; ſic ille Euchariſtiam ab Hæretico confectam & porrectam appellabat.

Inſigne & illud quod narrat Theodoretus Lib. 4. Hiſt. Eccl. c. 15. de quodam Antiocho magni Euſebii Samoſateni nepote, quem in patrui locum cùm univerſi Epiſcopi Provinciæ elegiſſent, cùmque inter illos fortè occurreret Jovianus Epiſcopus Bergæ, qui Arianorum communioni aliquo tempore adhæſerat, ubi Jovianum advertit Antiochus capiti ſuo manus imponentem, dexteram ejus repulit, eumque ex numero conſecrantium removeri juſſit, conteſtans ſe dexteram ejus ferre non poſſe, quæ Sacramenta per blaſphemiam confecta ſuſcepiſſet.

P. 169. A.

Inſigne pariter & illud quod refert eodem Libro cap. 23. idem Hiſtoricus de Moſe quem Mabia Saracenorum Regina ad fidem converſa Epiſcopum ſibi & ſuæ genti præfici poſtulaverat. Cùm ille Alexandriam deductus ut Epiſcopus conſecraretur, vidiſſet Lucium ab Arianis in locum S. Athanaſii ſubintroductum, paratum ut ſibi manus imponeret, exclamavit: *Abſit ut ego manu tua ordiner, te enim invocante non ſupervenit gratia Spiritus ſancti.*

P. 185. B.

Sol-

Solvuntur Objectiones.

Ex triplici fonte deducuntur Objectiones contra primam Concluſionem.
I. ex Scripturis.
II. ex SS. Patribus, Auguſtino imprimis.
III. ex rationum momentis.

Objicies itaque 1. hæc Scripturæ loca.

Eccleſiaſtici 34. v. 4. *Ab immundo quis mundabitur?* Et v. 30. *Qui baptiſatur à mortuo, quid proficit lavatio ejus?* Objectiones ex Scripturis.

Pſalmo 140. v. 5. *Oleum peccatoris non impinguet caput tuum.*

Joan. 9. v. 31. *Scimus autem quia peccatores Deus non audit.*

Matth. 7. v. 17. *Arbor bona fructus bonos facit, arbor mala malos fructus facit.*

Reſp. ad primum, ſenſum litteralem hujus loci eſſe, ab immundis ſpiritibus mundari neminem poſſe, ſicut ab iiſdem mendacibus nihil veri haberi. Agitur ibi de iis qui ſomniis, divinationibus, auguriis & viſionibus à dæmone immiſſis fidem incauti & imprudentes adhibent. Vel ſenſus eſt, ab immundo idolorum & dæmonum cultu nemo mundari poteſt; qui profectò ſenſus à præſenti inſtituto longè alienus eſt.

Quòd ſi ad rem noſtram præſentem transferre quis vellet citatam Eccleſiaſtici ſententiam, facile eſſet diſtinguere, ut jam ſuperiùs fecimus: nempe, ab immundo qui proprio ſuo nomine ac propria virtute agit, nemo mundari poteſt, eſto: ab immundo qui agit nomine Chriſti & Eccleſiæ, ejus ritum debitè, ut oportet, obſervando, qualis eſt Sacramentorum Miniſter, nego.

Ad ſecundum, jam Articulo ſuperiori obſervavimus, litteralem horum verborum ſenſum eſſe, eum qui poſt attrectatum hominis mortui cadaver, unde legalem immunditiem contraxerat, lavatur, nihil ex ea lotione lucrari, ſi iterum cadaver illud attrectaverit. Ita fert ipſe ſacer contextus: *Qui baptiſatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lavatio ejus? Sic homo qui jejunat in peccatis ſuis, & iterum eadem faciens, quid proficit humiliando ſe?*

Ad eundem textum quem Donatiſtæ opponebant, reſpondebat S. Auguſtinus Libr. 2. contra Litteras Petiliani cap. 7. eum qui ab impio Miniſtro baptiſatur, à mortuo propterea non baptiſari, quia baptiſatur Baptiſmo Chriſti viventis, non Baptiſmo hominis mortui. Et Lib. 2. contra Creſconium cap. 24. retorquebat adversùs Donatiſtas exemplum peccatoris occulti, qui etſi ſpiritaliter mortuus ſit, validè tamen baptiſat, fatentibus ipſiſmet Donatiſtis. *To. 9. p. 220.* *Ibid. p. 424.*

Ad tertium reponit idem S. Auguſtinus Lib. 2. contra Litteras Petiliani cap. 103. laudata verba Pſalm. 140. de Miniſtris Sacramentorum nullo pacto intelligi poſſe, alioquin nullus homo viator ea poſſet adminiſtrare, cùm nullus ſit à peccato prorſus immunis; ſed ea intelligi debere de adulatoribus: ait enim Pſalmiſta, *corripiet me juſtus in miſericordia, & increpabit me; oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Hoc eſt, interprete S. Auguſtino, malim me ſanari miſericordi objurgatione, quàm blanda adulatione, tanquam mihi caput urgatur, decipi atque perverti. *Ibid. p. 292.*

Digitized by Google

Ibid. p. 35. Ad quartum ex cap. 9. S. Joan. reſpondet ſanctus Auguſtinus Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 8. hæc verba non eſſe Chriſti, ſed cæci illius quem Chriſtus curavit, cui quidem oculi corporis reſtituti erant, ſed oculi cordis nondum patebant, cùm inſcitè vel incautè dixit: *Scimus autem quia Deus peccatores non audit.*

Ibid. p. 219. Ad quintum reſpondet idem ſanctus Doctor Lib. 2. contra Litteras Petiliani capite 6. Miniſtrum, quamquam improbum, non eſſe arborem malam, quia arbor mala eſt homo de ſuo faciens, non verò ex virtute Chriſti: at Miniſter Sacramentorum non ex ſua, ſed ex virtute Chriſti in Sacramentis operatur.

Objectiones ex SS. PP. Objicies 2. auctoritatem S. Auguſtini, qui multis in locis videtur docere per malos Miniſtros Spiritum ſanctum conferri, ac veniam peccatorum concedi non poſſe; unde conſequens eſt ſanctum Doctorem exiſtimaſſe non poſſe malos validè Sacramenta perficere. Cùm enim ex dictis Quæſtione 5. articulo 1. non alia ſit Miniſtri, quàm & Sacramenti ipſius actio, ſi ratum ac validum eſt Sacramentum quod malus Miniſter conficit, effectum gratiæ ſpiritualis conſequenter producit, cùm nihil obſtat ex parte ſuſcipientis; ſi verò eum non producit, nullum ac irritum dici debet Sacramentum.

S. Aug. Antecedens oſtenditur verbis ipſius S. Auguſtini.

Lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 22. *Proinde*, inquit, *conſentimus Cypriano, Hæreticos remiſſionem dare non poſſe; Baptiſmum autem dare poſſe, quod quidem illis & dantibus & accipientibus valeat ad perniciem, tanquam tanto munere Dei malè utentibus; ſicut etiam maligni & invidi, quos & intus eſſe ipſe teſtatur, remiſſionem peccatorum dare non poſſunt, cùm eos Baptiſmum dare poſſe omnes fateantur.* *Tom. 9. 156. B.*

Ibid. p. 118. C. D. Et Lib. 3. cap. 18. loquens de malis Miniſtris. *Tales*, ait, *ipſis Cypriani temporibus baptiſabant, quos Coepiſcopos ſuos cum magno fuiſſe gemitu confitetur ..... remiſſam tamen peccatorum non dabant, quæ per orationes Sanctorum, ideſt, per columbæ gemitus datur...... Non enim raptoribus ac feneratoribus diceret Dominus, Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur illi; ſi cui tenueritis, tenebuntur. Foris quidem nec ligari aliquid poteſt nec ſolvi, ubi non ſit qui aut ligare poſſit aut ſolvere; ſed ſolvitur qui cum columba fecerit pacem; & ligatur, qui cum columba non habet pacem, ſive apertè foris ſit, ſive intus eſſe videatur.*

Ibid. p. 163. E. Lib. 6. cap. 4. *Per hoc*, inquit, *nihil idoneum dici, cur non poſſit malus etiam tradere Baptiſmum, qui poteſt habere; & ſicut perniciosè habet, ita etiam perniciosè tradere: non quia tale aliquid tradit, nec quia talis tradit, ſed quia tali tradit. Nam cùm malus tradit bono, ideſt, in unitatis vinculo veraci converſione mutato, inter bonum Sacramentum quod traditur, & bonum Fidelem cui traditur, tradentis malitia non ſeparat. Et cùm illi veraciter ad Deum converſo peccata dimittuntur, ab eis dimittuntur, quibus ipſa veraci converſione conjungitur.* Audis peccata ab illis dimitti, quibus ille, cui dimittuntur, veraci confeſſione conjungitur: non ait S. Auguſtinus ea dimitti à malis Miniſtris.

S. Ambroſius. *To. 2. p. 350. D.* Accedit S. Ambroſius Lib. de Initiandis ſeu de Myſteriis cap. 14. ubi ait, *in aliquibus aquam eſſe mendacem, ac Baptiſmum perfidorum non mundare, ſed polluere.*

Acce-

Digitized by Google

Accedit & S. Hieronymus in cap. 3. Sophroniæ: ait enim, *Sacerdotes qui Euchariſtiæ ſerviunt, impiè agere in legem Chriſti, putantes Euchariſtiam imprecantis verba facere, non vitam; ac neceſſariam eſſe tantùm ſolemnem orationem, & non merita Sacerdotum.* S. Hieronymus. To.3. p. 1671.

Reſp. nego antecedens.

Ad S. Auguſtinum varia eſt reſponſio.

Alii dicunt S. Auguſtinum negare eam dumtaxat gratiam ab improbis Miniſtris conferri, quæ per orationes Sanctorum ac columbæ gemitus à Deo impetratur, non verò eam quæ virtute ipſius Sacramenti producitur.

Alii dicunt hunc eſſe ſancti Doctoris ſenſum, per malos ſcilicet Miniſtros gratiam non conferri iis qui eorum malitiæ participant, non quidem ex defectu virtutis in Miniſtro, ſed diſpoſitionis legitimæ in ſubjecto percipiente Sacramentum; ſi enim malus bono Sacramentum adminiſtraret, gratiam ipſi haud dubiè communicaret. Explicationem hanc confirmant ex c. 4. L. 6. de Baptiſmo citato, ubi cum Lovanienſibus legi non debet, *non quia tale aliquid tradit, nec quia tali tradit, ſed quia talis tradit*, ſed legi debet, *non quia tale aliquid tradit, nec quia talis tradit, ſed quia tali tradit*, ideſt, malo. To.9. p. 163. E.

Alii reponunt idcirco aſſeruiſſe ſanctum Auguſtinum improbos Miniſtros gratiam non conferre, quia cùm Miniſter gratiam hanc non conferat proprio ſuo nomine ac virtute, ſed nomine ac virtute Chriſti & Eccleſiæ, Eccleſia autem in bonis potiſſimùm conſiſtat, gratia hæc per columbæ gemitus ſeu per bonos dari dicitur, non verò per malos; non quòd eam mali ſuo miniſterio non conferant, ſed quòd eam non ſuo, ſed alieno nomine, non tanquam proprium, ſed alienum bonum conferant: ipſi enim Eccleſiæ conceſſa eſt poteſtas conferendi Spiritum ſanctum; Eccleſia autem in nobiliori ſui parte, bonis ſcilicet ac juſtis, poſita eſt. Hoc ſenſu dicebat ſanctus Doctor Lib. 3. de Baptiſmo cap. 18. *Pax Eccleſiæ dimittit peccata, & ab Eccleſiæ pace alienatio tenet peccata, non ſecundùm arbitrium hominum, ſed ſecundùm arbitrium Dei & orationes Sanctorum ſpiritalium..... Pax autem hujus unitatis in ſolis bonis eſt.... in malis autem non eſt, ſive foris tumultuentur, ſive intus tolerentur.* Et Lib. 5. cap. 21. *Quapropter*, inquit, *Sacramentum gratiæ dat Deus etiam per malos; ipſam verò gratiam nonniſi per ſeipſum vel per ſanctos ſuos. Et ideo remiſſionem peccatorum vel per ſeipſum facit, vel per illius columbæ membra, quibus ait, Si cui dimiſeritis &c.* Ibid. p. 117. F. G. Ibid. p. 118. A. Ibid. p. 155. F. G.

Alii denique reſpondent, ſanctum Auguſtinum citatis in locis arguere Donatiſtas argumento, ut ajunt, ad hominem, ex eorum nempe praxi atque ſententia. Scilicet rejiciebant Donatiſtæ Sacramenta ab Hæreticis & publicis peccatoribus data, hoc prætextu, quòd cùm Spiritum ſanctum illi non haberent, eum aliis conferre non poſſent; porrò nullum eſſe putabant Sacramentum quoad ſubſtantiam, quod Spiritu ſancto careret: atqui, reponebat ſanctus Doctor, peccatores occulti, raptores, homicidæ &c. Spiritum ſanctum pariter non habent; ergo eum conferre aliis non poſſunt; ergo nec verum habent & conferunt Sacramentum. Attamen datum ab ipſis Sacramentum non rejiciebant Donatiſtæ; ergo, concludebat ſanctus Auguſtinus, nec rejicere debent datum ab Hæreticis & publicis peccatoribus: par enim eſt eorum omnium ratio, ſiquidem omnes illi gratia pariter privati ſunt. Ita ferè urgebat Donatiſtas Lib. 4. adversùs eos cap. 4. *Non itaque*, inquiebat „

Digitized by Google

Ibid. p. 124. A. *Hæreticorum Baptiſma acceptamus, quando poſt eos non baptiſamus; ſed quòd Chriſti eſſe cognoſcimus, etiam in malis hominibus, ſivè apertè foris, ſive intus occultè ſeparatis, illis in ea re, in qua deviabant, correctis debita veneratione ſuſcipimus. Sicut autem urgeri videor cùm mihi dicitur, Ergo Hæreticus dimittit peccata? ſic & ego urgeo cùm dico, Ergo qui cæleſtia mandata non ſervat, avarus, raptor, ſenerator, invidus . . . . . peccata dimittit? Si per vim Sacramenti Dei, ſicut ille, ita & ille; ſi per meritum ſuum, nec ille, nec ille.*

Ad ſanctum Ambroſium aperta eſt ſolutio. Loquitur enim non de miniſtrante, ſed de recipiente Baptiſmum, qui, ſi perfidus fuerit, ideſt, integram fidem non habuerit, mendacem poſſidet aquam, nec ullum ex ea fructum ſpiritualem reportat. *Baptiſatus es*, ait, *in nomine Trinitatis, confeſſus es Patrem, confeſſus es Filium & Spiritum ſanctum; tene ordinem rerum in hac fide.* To. 2. p. 330. C.

Ad S. Hieronymum, alludit ibi ſanctus Doctor ad litteralem ſignificationem nominis Euchariſtiæ, quod gratiarum actionem ſignificat; & docet ad illam ex parte Sacerdotis legitimam gratiarum actionem, præter ſolemnia verba, quibus corpus Chriſti conſecratur, requiri morum innocentiam ac vitæ probitatem.

Objectiones ex ratione. Objicies 3. nonnulla rationum momenta.

I. Nemo dat quod non habet: improbi Miniſtri non habent Spiritum ſanctum; ergo &c.

II. Ad Sacramentum ritè conficiendum requiritur intentio Chriſti & Eccleſiæ: atqui hanc intentionem non habent improbi Miniſtri, intentio quippe Chriſti & Eccleſiæ eſt ut pura conſcientia accedant ad res ſacras tractandas & perficiendas.

III. Improbi jus non habent adminiſtrandi Sacramenta.

IV. Si improbi validè Sacramenta conficiunt, ſequitur (quod abſurdum eſt) Sacramenta ipſa mala eſſe; quia nempe Sacramentum eſt actio Miniſtri illud conficientis: ſed actio illa in homine improbo mala eſt; ergo Sacramentum ipſum malum eſt.

V. Melius eſt percipere Sacramentum à bono, quàm à malo Miniſtro: ergo Sacramentum pendet à privata Miniſtri probitate.

VI. denique, eodem modo valet & efficax eſt Sacramentum, quo verbum prædicatum: atqui iſtud vim ſuam trahit ex peritia & vehementia Oratoris: ergo Sacramentum vim ſuam mutuatur à probitate miniſtrantis.

Reſp. hæc omnia vanas eſſe ac inanes fallacias.

Ad primum, diſtinguo: Nemo dat quod non habet, ſi agat nomine proprio & ut cauſa principalis, eſto: ſi agat nomine alieno & ut cauſa inſtrumentalis, qualis eſt Miniſter Sacramentorum, nego.

Ad ſecundum, diſtinguo maj. Ad Sacramentum conficiendum requiritur intentio Eccleſiæ quæ terminetur ad ſubſtantiam actionis, ideſt, requiritur intentio faciendi quod facit Eccleſia, concedo: quæ terminetur ad modum actionis, nego. Diſtinguo min. Improbi non habent intentionem Chriſti & Eccleſiæ quæ terminatur ad modum actionis, quia quod ex ſe bonum eſt, impiè faciunt, concedo: quæ terminatur ad ſubſtantiam actionis, nego. Supponimus enim Miniſtrum, quamquam improbum, velle facere quod facit Eccleſia.

Digitized by Google

Ad tertium ſic reſpondebat S. Auguſtinus Lib. 5. contra Donatiſtas cap. 15. *Multa*, inquit, *contra jus dantur, nec tamen ideo vel nulla vel non data dicuntur. Neque enim & ille qui ſæculo ſolis verbis & non factis renuntiat, jure accipit Baptiſmum, & tamen accipit.* To. 9 p. 151. A.

Ad quartum, neganda conſecutio; Sacramentum enim ſemper in ſe bonum eſt, quia eſt Sacramentum Chriſti. Ad probationem, eſto ſit major, quæ univerſim ſumpta falſa eſt: Sacramentum enim quod habet ens permanens, qualis eſt Euchariſtia, propriè non dicitur actio Miniſtri, quamquam hæc neceſſaria ſit ut perficiatur Sacramentum. Diſtinguenda minor propoſitio: actio illa improbo Miniſtro mala eſt, in genere moris, concedo: in genere entis ſeu Sacramenti quod Chriſtus per ſuum Miniſtrum conficit, nego.

Ad quintum, diſtinguo: Melius eſt accipere Sacramentum à bono quàm à malo Miniſtro, quantùm ad aliquid acceſſorium & extrinſecum Sacramento, concedo: quantùm ad aliquid ſubſtantiale ac intrinſecum, nego. Non diffitemur quidem, melius eſſe percipere Sacramentum à bono quàm à malo Miniſtro, duabus potiſſimùm de cauſis. 1. propter exemplum imitationis, ait S. Auguſtinus L. 3. contra Creſconium cap. 6. 2. propter bonum impetrationis, quia pius boni Miniſtri affectus, atque orantis devotio poteſt aliquid ſpiritualis gratiæ impetrare ei qui Sacramentum percipit: at gratia ſacramentalis confertur pro menſura diſpoſitionis ſubjecti recipientis Sacramentum. *Ibid. p. 438.*

Ad ſextum, neganda major & minor propoſitio. Major quidem, quia ſic Chriſto placuit Sacramenta inſtituere, ut ex ſeipſis ſeu ex opere operato virtutem ſuam exerant, cùm nihil obeſt ex parte ſuſcipientis. At non ita eſt de prædicatione verbi, quæ aliqua ex parte pendet ex facundia Oratoris idonei ad excitandos & movendos audientium affectus. Minor quoque propoſitio abſolutè falſa eſt; vis enim & efficacia verbi quod annuntiatur, omnino pendet ab interna Spiritus ſancti moventis actione: quantumcunque enim Concionator Evangelicus forinſecus inſonet, niſi Deus arcano gratiæ ſuæ illapſu oculos mentis aperiat & cor inclinet, nihil in audiente proficiet verbi prædicatio.

Objicies 4. adversùs ſecundam Concluſionem: Malus qui Deo miniſtrat per opera charitatis, ille non peccat: ergo nec ille qui Sacramenta ex officio perficit vel diſpenſat.

Reſp. nego conſeq. & paritatem. Diſparitas eſt, quia, inquit S. Thomas 3. parte qu. 64. art. 6. ad 1. *opera charitatis non ſunt aliqua conſecratione ſanctificata; ſed ipſa pertinent ad juſtitiæ ſanctitatem, ſicut quædam juſtitiæ partes, & ideo homo qui ſe exhibet Deo Miniſtrum in operibus charitatis, ſi ſit juſtus, amplius ſanctificatur; ſi verò ſit peccator, per hoc ad ſanctitatem diſponitur. Sed Sacramenta in ſe ipſis ſanctificationem quamdam habent per myſticam conſecrationem, & ideo præexigitur in Miniſtro ſanctitas juſtitiæ, ut congruat ſuo miniſterio.* Et certè ſi ad exercenda charitatis opera ſanctitas præexigeretur, ac peccaret qui ea opera in ſtatu peccati mortalis exerceret, nuſquam ille poſſet amiſſam ſemel gratiam recuperare, & ad juſtificationem, ex qua excidit, ſe ſe rurſum diſponere; quia nemo poteſt ſe ad juſtitiam per peccatum præparare. At quantùm iſtud à dogmate Catholico alienum ſit, ſolus ignorat Lutheranus, qui omnia opera extra charitatem ſeu gratiam ſanctificantem facta veris peccatis annumerat.

Inſta-

Digitized by Google

Inſtabis. Si peccant mali Miniſtri Sacramenta miniſtrando, peccant & ii qui ab ipſis Sacramenta percipiunt; eorum quippe peccato ſic communicant. *Digni enim ſunt morte*, ait Apoſt. Rom. 1. v. 32. *non ſolùm qui peccata faciunt, ſed qui conſentiunt facientibus.*

Reſpondet idem S. Thomas loco mox citato ad 2. *Quòd ille qui ad Sacramenta accedit, ſuſcipit Sacramenta à Miniſtro Eccleſiæ, non in quantùm eſt talis perſona, ſed in quantùm eſt Miniſter Eccleſiæ. Et ideo quamdiu ab Eccleſia toleratur in miniſterio, ille qui ab eo ſuſcipit Sacramentum non communicat peccato ejus, ſed communicat Eccleſiæ quæ eum tanquam Miniſtrum exhibet. Si verò ab Eccleſia non toleratur, puta cùm degradatur, vel excommunicatur, vel ſuſpenditur, peccat qui ab eo accipit Sacramentum, quia communicat peccato ipſius.* Addenda hìc exceptio ſuprà memorata, quòd nempe lex charitatis exigit ut Sacramentum ab alio, quàm ab improbo Miniſtro percipiatur, cùm id fieri poteſt abſque ullo ſuſcipientis detrimento.

QUÆSTIO OCTAVA.

De ſubjecto Sacramentorum.

SUbjectum Sacramentorum homo eſt Sacramentorum capax, de quo tria diſcutienda nobis ſunt.

Primum, an ſolus homo viator ſit Sacramentorum capax.

Secundum, an & quæ intentio requiratur in homine, ut Sacramenta validè percipiat.

Tertium, an & quæ requirantur conditiones ut licitè & cum fructu homo Sacramenta percipiat.

ARTICULUS PRIMUS.

An ſolus homo viator ſit Sacramentorum capax.

NOn hìc quæſtio eſt de capacitate tantùm phyſica & materiali, in eo poſita quòd poſſit homo eos ſenſibiles ritus in ſe pati quibus Sacramenta conſtant, ſed de capacitate morali, quæ ex inſtitutione Chriſti certas exigit adjunctas circumſtantias & conditiones.

Nec etiam quæſtio eſt, an ſolus & quilibet homo ſit immediatè & proximè capax cujuslibet Sacramenti: certum quippe eſt Baptiſmum Sacramentorum omnium, ut dicitur, januam eſſe, nec ad cætera Sacramenta cuiquam abſque prævio Baptiſmate aditum patere poſſe.

Quæſtio itaque eſt, an ſolus homo viator moraliter ſit capax Sacramentorum novæ Legis, ſeu immediatè, ſeu mediatè recipiendorum.

CONCLUSIO.

Solus homo viator ſubjectum eſt Sacramentorum capax.

Probatur ex Apoſtolo Hebr. 5. v. 1: *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus,*

Digitized by Google

plus, *pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis*. Et verò ſi ſingula novæ Legis Saccamenta percurramus, manifeſtum erit ea pro ſolis hominibus viatoribus inſtituta fuiſſe; ſunt etenim ſalutis remedia; ſunt canales per quos cæleſtis gratia ad nos defluit; ſunt media per quæ ad finem ſupernaturalem pervenimus. *Per hæc*, ait Concilium Tridentinum ſeſſ. 7. in proœmio, *omnis vera juſtitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amiſſa reparatur*. Hæc porrò omnia ſolos ſpectare poſſunt homines viatores. Convenienter autem inſtituta fuiſſe hæc ſenſibilia ſalutis noſtræ remedia, ſuperiùs ad ſecundam hujus Tractatus Quæſtionem probavimus. *To. 14. Conc. p. 776. B.*

Quòd verò nonnulli Scholaſtici hìc ſollicitè quærunt, an nempe de potentia Dei abſoluta poſſint inſtitui ſenſibilia quædam Sacramenta quorum Angeli ſint capaces, ſuperfluum & otioſum arbitramur: ab hujuſmodi enim quæſtionibus quæ ſupremam Dei potentiam ſpectant, & quæ aut nihil, aut parum utilitatis habent ad dogma fidei illuſtrandum, abſtinendum ducimus.

ARTICULUS II.

An & quæ requiratur intentio ſeu voluntatis conſenſus, ut quis verè Sacramentum percipiat.

NOn hìc de parvulis, ſed de adultis quæſtio eſt: norunt quippe omnes, in parvulis dum baptiſantur, ſufficere intentionem publicam & generalem Eccleſiæ.

Revocanda porrò hìc ſunt quæ Articulo 1. ſuperioris Quæſtionis obſervavimus circa objectum & variam intentionis diviſionem, cùm de Miniſtro Sacramentorum ſermonem habebamus. Ex quibus facilè intelliges, præſens argumentum in eo totum verſari, an ſcilicet in eo qui Sacramentum percipit, ſufficiat conſentire in extremum ac purè materialem Eccleſiæ ritum, tametſi interiùs reclamet, ac fictè & deluſoriè ritum hunc percipere velit, an verò neceſſarius ſit interior ipſius conſenſus, qui feratur vel ſimpliciter ad actionem Eccleſiæ quatenus eſt Eccleſiæ, & ſub ea reflexa voluntate; vel ad eam quatenus eſt verum Sacramentum; vel denique quatenus eſt efficax & productiva gratiæ ſanctificantis.

Qua in controverſia omnes de his tribus capitibus conſentiunt.

I. Ad percipiendum Sacramenti fructum, nempe ſanctificantem gratiam, neceſſarium plenè eſſe recipientis conſenſum: quia docent Patres Tridentini ſeſſ. 6. cap. 7. *juſtificationem eſſe renovationem interioris hominis per voluntariam ſuſceptionem gratiæ & donorum*. *To. 13. Conc. p. 759. C.*

II. Conſentiunt ad veritatem Sacramenti Euchariſtiæ, neceſſariam non eſſe ſuſcipientis intentionem, quia Sacramentum hoc in re permanenti conſiſtit, & poteſt vel caſu ab inſcio, vel ab invito verum percipi corpus Chriſti, quamquam ſine fructu, cùm hujuſmodi perceptio Euchariſtiæ verè non ſit ſacramentalis ad effectum gratiæ producendum ordinata.

III. Fatentur omnes habitualem ſeu interpretativam voluntatem certis in caſibus ſufficere ad validam Sacramentorum Baptiſmi, Pœnitentiæ & Unctionis extremæ perceptionem.

Diſpu-

Digitized by Google

Cajetanus, Gloſſa in Canonem Solet *de conſecratione diſt. 4. & alia Gloſſa in caput* Majores *de Baptiſmo & ejus effectu.*

Diſputant igitur 1. an neceſſarius ſit conſenſus in ritum Eccleſiæ qui percipitur; an ſufficiat, ut aliqui loquuntur cum Cajetano, *capacitas ſine contrarietate*; hoc eſt, quòd quis merè paſſivè ſe habeat, licèt neque velit neque nolit poſitivè talem ritum percipere. 2. ad quid ferri ſeu terminari debeat ille conſenſus, ſicut jam expoſitum fuit.

PRIMA CONCLUSIO.

In adulto, ut Sacramenta verè percipiat, requiritur vera & interna intentio, ſeu conſenſus voluntatis in ritum Eccleſiæ quem percipit.

Probatur 1. ex Conciliis.

Tom.2. Conc.p. 1172.A. Ex Carthaginenſi III. an. 397. cap. 34. ubi jubet, *ægrotantes, ſi per ſe reſpondere non poſſunt, cùm voluntatis eorum teſtimonium, hi qui ſui ſunt, periculo proprio dixerint, baptiſentur.*

Ibid. p. 1105.E. Ex Carthaginenſi IV. an. 398. cap. 76. *Is*, inquit, *qui pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſim verſus fuerit, dent teſtimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam.*

Tom.3. Conc.p. 1449.E. Ex Arauſicano I. an. 442. Can. 12. quo ſic ſtatuit: *Subitò obmuteſcens prout ſtatus ejus eſt, baptiſari aut pœnitentiam accipere poteſt, ſi voluntatis aut præteritæ teſtimonium aliorum verbis habet, aut præſentis in ſuo nutu.*

Tom.5. Conc.p. 297.D.E. Ex Aurelianenſi III. an. 538. Can. 7. *Si invitus*, inquit, *vel reclamans fuerit ordinatus, ab officio quidem deponatur, ſed non à communione pellatur. Epiſcopus autem qui invitum aut reclamantem præſumpſerit ordinare, annuali pœnitentiæ ſubditus Miſſas facere non præſumat.*

Probatur 2. ex SS. Auguſtino & Thoma.

S. Aug. To.9.p. 141.A. S. Auguſtinus Lib. 4. contra Donatiſtas cap. 24. inter infantes & adultos, dum baptiſantur, iſtud diſcriminis eſſe ſtatuit, quòd adulti interrogati pro ſe reſpondere teneantur; ſufficiat autem ſuſceptores reſpondere pro infantibus. *Ideo*, ait, *cùm alii pro eis* (parvulis) *reſpondeant, ut impleatur erga eos celebratio Sacramenti, valet utique ad eorum conſecrationem, quia ipſi reſpondere non poſſunt. At ſi pro eo qui reſpondere poteſt alius reſpondeat, non itidem valet. Ex qua regula illud in Evangelio dictum eſt, quod omnes, cùm legitur, naturaliter movet, Ætatem habet, ipſe pro ſe loquatur.*

Ibid. p. 202.C. Et Lib. 7. cap. 53. *Nequaquam*, inquit, *dubitarem habere eos Baptiſmum, qui ubicunque, & à quibuſcunque illud verbis Evangelicis conſecratum, ſine ſua ſimulatione & cum aliqua fide accepiſſent.* Quo in loco per fidem intelligit ſanctus Doctor, intentionem ſeu voluntatem percipiendi Sacramentum. Quo ſenſu Epiſtola 98. ad Bonifacium aliàs 23. ait: *Nec te moveat quòd quidam non ex fide ad Baptiſmum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia ſpiritali ad vivam regenerentur ætatem.*

To.2.p. 265. F.

S.Tho. T.10.p. 91. col. 2.D.E. S. Thomas in 4. diſt. 6. qu. 1. articulo 2. quæſtiuncula 3. *In adultis*, inquit, *& in habentibus uſum rationis in quibus poteſt eſſe contraria voluntas actu vel habitu, requiritur & contritio ſive devotio ad percipiendam rem Sacramenti, & intentio vel voluntas ad recipiendum Sacramentum. In pueris autem abſque utroque percipitur & Sacramentum, & res Sacramenti; & ſimiliter eſt in carentibus uſu rationis

tionis, niſi contraria voluntas habitu inſit, etſi non actu. Tamen ſciendum, quòd non requiritur in adulto voluntas abſoluta ſuſcipiendi quod Eccleſia confert, ſed ſufficit voluntas conditionata, ſicut eſt in voluntariis mixtis ..... Et ideo ſi ſit coactio ſufficiens, ita quòd principium ſit ex toto extra nihil conferente vim paſſo, (ut cùm aliquis reclamans immergitur violenter) tunc talis nec Sacramentum ſuſcipit, nec rem Sacramenti: Si autem ſit coactio inducens ſicut minis vel flagellis, ita quòd baptiſatus potius eligat Baptiſmum ſuſcipere, quàm talia pati, tunc ſuſcipit Sacramentum, ſed non rem Sacramenti.

Et in Summa q. 68. art. 7. ad 2. *Dicendum*, inquit, *quòd ſi in adulto deeſſet intentio ſuſcipiendi Sacramentum, eſſet rebaptiſandus: ſi tamen hoc non conſtaret, eſſet dicendum, Si non es baptiſatus, ego te baptiſo.*

Et in Supplemento q. 45. articulo 4. in corp. *Sicut ſe habet ablutio exterior ad Baptiſmum, ita ſe habet expreſſio verborum ad hoc Sacramentum* (Matrimonii:) *unde ſicut ſi aliquis ablutionem exteriorem reciperet, non intendens recipere Sacramentum, ſed ludum & dolum facere, non eſſet baptiſatus, ita expreſſio verborum ſine interiori conſenſu Matrimonium non facit.*

Probatur 3. ex SS. Pontificibus Innocentio III. IV. & Paulo V.

Innocentius III. cap. *Majores*, de Baptiſmo & ejus effectu Lib. 3. Decretalium titulo 42. conſultus ab Arelatenſi Archiepiſcopo circa Baptiſmum amentibus, dormientibus, invitis ac reluctantibus datum ſic reſpondet: *Sunt autem nonnulli qui dicunt, quòd Sacramenta quæ per ſe ſortiuntur effectum, ut Baptiſmus & Ordo cæteraque ſimilia, non ſolùm dormientibus & amentibus, ſed invitis & contradicentibus, etſi non quantùm ad rem, quantùm tamen ad characterem conferuntur, cùm non ſolùm parvuli, qui non conſentiunt, ſed & ficti, qui quamvis ore, corde tamen diſſentiunt, recipiant Sacramentum. Sed opponitur talibus, quòd qui fuiſſent inviti & reluctantes immerſi, ſaltem ratione Sacramenti ad jurisdictionem Eccleſiaſticam pertinerent; unde ad ſervandam regulam fidei Chriſtianæ forent rationabiliter compellendi. Verùm id eſt Religioni Chriſtianæ contrarium, ut ſemper invitus & penitus contradicens, ad recipiendam & ſervandam Chriſtianitatem aliquis compellatur. Propter quod inter invitum & invitum, coactum & coactum, alii non abſurdè diſtinguunt; quòd is qui terroribus atque ſuppliciis violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptiſmi ſuſcipit Sacramentum, talis (ſicut & is qui fictè ad Baptiſmum accedit) characterem ſuſcipit Chriſtianitatis impreſſum, & ipſe tanquam conditionaliter volens, licet abſolutè non velit, cogendus eſt ad obſervantiam fidei Chriſtianæ: in quo caſu debet intelligi decretum Concilii Toletani, ubi dicitur, quòd qui jam pridem ad Chriſtianitatem coacti ſunt, ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi Principis Siſibuti, quia jam conſtat eos Sacramentis divinis aſſociatos, & Baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe, & chriſmate unctos eſſe, & corporis Domini extitiſſe participes, oportet ut fidem quam neceſſitate ſuſceperint, tenere cogantur .... Ille verò qui nunquam conſentit, ſed penitus contradicit, nec rem, nec characterem ſuſcipit Sacramenti; quia plùs eſt expreſſè contradicere, quàm minimè conſentire: ſicut nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans thurificare idolis cogitur violenter. Dormientes autem & amentes, ſi priuſquam amentiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione perſiſterent, quia in eis intelligitur contradictionis propoſitum perdurare, etſi fuerint ſic* Decret. p. 1386. n. 40.

immerſi,

Digitized by Google

immerſi, characterem non ſuſcipiunt Sacramenti; ſecus autem ſi priùs Catechumeni extitiſſent, & habuiſſent propoſitum baptiſandi: unde tales in neceſſitatis articulo conſuevit Eccleſia baptiſare. Tunc ergo characterem ſacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obſiſtentem.

En integra circa propoſitam quæſtionem Romani Pontificis reſponſio, ex qua hæc habes.

I. Eos qui ſimpliciter & omnino inviti ac reluctantes baptiſantur, verè non baptizari, nec proinde cogi poſſe ad Legem Chriſtianam obſervandam; quemadmodum rei non ſunt idololatriæ, qui planè inviti ac reclamantes coguntur exteriùs thus idolis adolere.

II. Eos qui tantùm inviti ſunt ſecundùm quid, ſeu qui minis aut tormentis adducuntur, ut magis eligant baptiſari, quàm cruciari, eos, inquam, tanquam conditionaliter volentes validè baptiſari; ac ſi poſtea reluctentur, ſibique illatam violentiam obtendant, nihilominus ad Chriſtianam Legem obſervandam cogendos eſſe, quia ſufficienter in Baptiſmum conſenſerunt.

III. Dormientes & amentes, qui nuſquam Baptiſmum petierunt, imò qui reluctati ſunt, ſi hac durante reſiſtentia baptiſentur, verè non baptiſari; ſecus verò ſi poſtquam Baptiſmum petierunt, in amentiam & phrænéſim verſi ſunt: quo caſu tanquam infantes baptiſari validè poſſunt ac debent.

IV. Cùm Innocentius III. ait *characterem imprimi per ſacramentalem operationem, quando hæc obicem voluntatis contrariæ non invenit obſiſtentem*, ſenſus ejus non eſt, ſufficere ad veritatem recepti Baptiſmatis, quòd exteriùs homo non contradicat, quaſi vellet interiorem conſenſum non eſſe neceſſarium; utrumque enim exigit Summus Pontifex, & non reſiſtentiam externam, & internum conſenſum: *Qui nunquam conſentit*, inquit, *ſed penitùs contradicit, nec rem, nec characterem ſuſcipit Sacramenti*. In ea igitur non reſiſtentia ſeu contradictione externa includit ac ſupponit Innocentius poſitivum voluntatis conſenſum.

Innocentius IV. in tertium Librum Decretalium titulo, *De Baptiſmo & ejus effectu* q. 10. expreſsè docet, eum qui ſine conſenſu baptiſatur, aut Matrimonium contrahit, nec baptiſari, nec Matrimonium contrahere.

Paulus V. in Rituali Romano cavet ne adultus, qui in amentiam aut ſubitum morbum incidit, baptiſetur, niſi priùs, cùm ſui compos erat, Baptiſmum petierit.

Probatur 4. ratione, & inductione per ſingula Sacramenta. Sicut enim ad ſuavem Dei providentiam pertinet, non juſtificare adultum, nec ipſi ampliorem gratiam conferre, niſi ipſe ex animo conſentiat; ita pariter nullus adultus Sacramentis initiari, ac per ea certas quaſdam obligationes poteſt contrahere, niſi ipſe voluerit ſeu conſenſerit: quòd ſi ſingula percurrantur Sacramenta, facilè patebit hanc eſſe eorum naturam, ut conſenſum exigant illius cui miniſtrantur. Ac primò quidem conſenſum hunc poſtulant Sacramenta quæ characterem imprimunt; aliàs cùm hæc iterari non poſſint, invitis ac animo reluctantibus data characterem neceſſariò imprimerent, & conſequenter cogendi illi forent ad ea implenda officia quibus obſtricti tenentur quotquot ea percepere Sacramenta: at nemo planè invitus nec conſentiens ad ea cogi poteſt, ut docet Innocentius III. Secundò, de Matrimonio & Pœnitentia, res quoque manifeſta videtur. Namque Matrimo-

nium

Digitized by Google

nium eſſentialiter conſiſtit in unione animorum, quam ſine vero & interiori conſenſu vix concipias. Pœnitentia antem neceſſariò includit actus pœnitentis tanquam materiam, nempe Contritionem, Confeſſionem, & Satisfactionem: an verò ſine interno animi motu ac conſenſu hæc fieri poſſunt? Tertiò, Euchariſtia equidem in ſuo eſſe non pendet ab intentione ſuſcipientis, quia habet eſſe permanens, & ab invito ſeu ignaro ſumi realiter poteſt: verùm hujuſmodi ſumptio materialis eſt, non ſacramentalis ad effectum Sacramenti percipiendum ordinata. Denique in extrema Unctione percipienda, etſi Eccleſia non exigat actualem voluntatem, nihilominus interpretativam ſupponit; igitur ut quis Sacramenta validè percipiat, debet ex animo conſentire in eum Eccleſiæ ritum quem percipit.

SECUNDA CONCLUSIO.

Non ſufficit in adulto intentio percipiendi merè externum ac materialem Eccleſiæ ritum; nec etiam requiritur ut eum expreſsè tanquam verum Sacramentum intendat, ſed ſufficit ut ex animo ac generatim velit percipere id quod facit Eccleſia.

Concluſio hæc tam affinis eſt ac connexa cum iis quæ ſuprà de intentione Miniſtri neceſſaria dicta ſunt, ut non tam probanda, quàm paucis exponenda videatur.

Si quis itaque externo Eccleſiæ Sacramento exteriùs dumtaxat ſe ſubjiceret, interiùs tamen fictè ac illuſoriè vellet agere, ille verum non perciperet coram Deo Sacramentum: quia tamen exteriùs eodem modo ſe gerit, ac ſi vellet reipſa Sacramentum percipere, coram Eccleſia, quæ de internis non judicat, præſumitur verum percepiſſe Sacramentum, ac conſequenter cenſuris ac pœnis Eccleſiaſticis cogendus foret ad ea omnia obſervanda quibus tenentur qui Sacramentorum fiunt participes. Neque, ut aliàs obſervavimus, ei, qui conteſtaretur ſe in Sacramenti perceptionem verè & ex animo non conſenſiſſe, fides tam facilè habenda foret, aut ab obligatione quam exteriùs contraxit, tanquam liber dimittendus, (quantis enim abuſibus & incommodis ſic aditus aperiretur?) ſed cogendus potius ut ſuo conſenſu ratum tandem faciat, quod ejus defectu irritum fuerat, Matrimonium v. g. Votum ſolemne &c. Quòd ſi de Baptiſmo ageretur, (quod certè rarum eſt) conferendus iterum foret ſub conditione, ſicut docet S. Thomas q. 68. articulo 7. ad 1.

Neceſſe tamen abſolutè non eſt ut qui ritum externum Eccleſiæ percipit, eum intendat vel quatenus Sacramentum eſt, vel quatenus ſanctificantem gratiam impertitur; ſed ſatis eſt quòd verè & ex animo velit ritum hunc generatim ſuſcipere, quatenus eſt ritus Eccleſiæ; ſeu velit percipere id quod facit Eccleſia. Revoca quæ ſuperiùs dicta ſunt, ubi de intentione Miniſtri.

TER-

Digitized by Google

TERTIA CONCLUSIO.

In aliquibus Sacramentis percipiendis v. g. Baptiſmo, Confirmatione, Pœnitentia, Unctione extrema, actualis aut virtualis non requiritur, ſed interpretativa ſufficit intentio recipientis.

Probatur ex Canonibus Conciliorum Concluſione 1. laudatis. In illis etenim qui ſubita vi morbi oppreſſi obmuteſcunt, aut ſui compotes amplius non ſunt, haud dubiè nec actualis nec virtualis adeſt intentio, ſeu voluntas percipiendi Sacramentum Baptiſmatis, vel Abſolutionis, vel Unctionis extremæ: conſtanti nihilominus piæ matris Eccleſiæ uſu ea Sacramenta ipſis conceduntur, cùm aliquo teſtimonio conſtat quòd ea ſani poſtulaverint; ergo Eccleſia exiſtimat his in caſibus interpretativam ſufficere intentionem ad Sacramentum non tantùm validè, ſed etiam cum fructu percipiendum.

Ex quo inferes diverſa planè ratione præteritam voluntatem ſufficere ad veritatem Sacramenti ex parte Miniſtri, & ex parte recipientis. Nam ex parte Miniſtri, debet illa voluntas manere virtute, hoc eſt, ex illa proximè vel remotè derivari debet adminiſtratio Sacramenti; ex parte verò recipientis, ſatis eſt ſi voluntas illa præceſſerit, nec uſquam contraria fuerit: neceſſe verò non eſt, ut ex illa homo moveatur ad perceptionem Sacramenti.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. contra primam Concluſionem, multa exempla ſacrarum Ordinationum quæ invitis ac planè reluctantibus datæ, approbatæ ac ratæ fuerunt.

Inter hæc duo ſufficiant exempla.

Primum eſt Macedonii Aſcetæ, de quo Theodoretus in Religioſa Hiſtoria cap. 13. *Poſtquam magnus Flavianus magno Dei gregi* (Antiochenæ Eccleſiæ) *Paſtor eſt ordinatus, & viri* (Macedonii) *virtutem cognovit .... de montis illum vertice per ſpeciem objectæ accuſationis abduxit, & ſub myſticum Sacrificium Altari admovit, cooptavitque in numerum Sacerdotum. Cùmque peracta liturgia hoc illi quidam indicaſſent (ignorabat enim prorſus quid egiſſent) primùm quidem conviciis verbiſque aſperis proſcidit univerſos; deinde arrepto baculo, quo innixus propter ſenium incedebat, Pontificem ipſum, & alios qui aderant inſecutus eſt, Ordinationem hanc ratus montis verticem ſibi optatamque habitationem erepturam. Sed tum quidem ſic indignantem ægrè tandem amici quidam ſedaverunt. Expleto autem hebdomadæ curriculo, cùm rediiſſet dies Dominicus, iterum evocat illum magnus Flavianus, rogatque ut celebritati cum ipſis interſit. Tum ille ad eos qui venerant, An vobis, ait, non ſufficiunt quæ jam acta ſunt, ſed iterum me Presbyterum creare vultis? Et reſpondentibus illis fieri non poſſe ut bis eadem fiat manuum impoſitio, non acquievit.* Hæc Theodoretus.

Secundum exemplum eſt Pauliniani fratris ſancti Hieronymi, *quem*, ait ſanctus Epiphanius in Epiſtola ad Joannem Hieroſolymitanum inter Hieronymianas 110. aliàs 60. *ignorantem & nullam penitus habentem ſuſpicionem*,

nem, per multos Diaconos apprehendi juſſimus, & teneri os ejus, ne fortè liberare ſe cupiens, adjuraret nos per nomen Chriſti: & primùm Diaconum ordinavimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes ut miniſtraret; valdè quippe obnitebatur, indignum ſe eſſe conteſtans. Vix ergo compulimus eum, & perſuadere potuimus teſtimoniis Scripturarum, & propoſitione mandatorum Dei; & cùm miniſtraret in ſanctis Sacrificiis, rurſus eum ingenti difficultate, tento ore ejus, ordinavimus Presbyterum, & iiſdem verbis quibus antè ſuaſeramus, impulimus ut ſederet in ordine Presbyterii. Hæc S. Epiphanius. Tom. 4. part. 2. p. 823.

Reſp. duplex eſſe poſſe genus hominum qui inviti ac reluctantes ordinantur. Duobus modis poteſt quis invitus Sacramentum percipere.

Primum eorum, qui nec precibus, nec minis, nec adhortationibus poſſunt unquam adduci ut impoſitionem manus percipiant, aut qui planè ignari ac inſcii eam percipiunt. Hi omnino ac ſimpliciter inviti dicendi ſunt, nec rata & valida haberetur hujuſmodi hominibus data Ordinatio. Talis fuiſſe videtur Ordinatio Macedonii in Presbyterum: quapropter Theodoretus poſtquam hanc Hiſtoriam narravit, addit, *Scimus ſanè non laudandam multis viſum iri hanc narrationem.* T. 3. p. 836. B.

Alterum eorum eſt qui ex humilitate, propriæ infirmitatis conſcientia, metu ac reverentia ſacros Ordines refugiebant, ad quos interdum populi ſuffragio, votis, imperio, precibus, clamoribus vocabantur & impellebantur. Ii primò inviti quidem ac reluctantes erant; ac ſubinde, ut votis Eccleſiæ & Superiorum voluntati ſe faciles præberent, conſentiebant ſe ordinari. Ita teſtatur S. Auguſtinus Epiſtola ad Donatum 173. aliàs 204. *Multi*, inquit, *ut Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur inviti, perducuntur, includuntur, cuſtodiuntur, patiuntur quæ nolunt, donec adſit eis voluntas ſuſcipiendi operis boni. Scilicet*, ait S. Gregorius Magnus parte 1. Paſtoralis cap. 8. *tunc laudabile fuit Epiſcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad ſupplicia graviora pervenire.* Itaque illo tempore quo quiſque plebi meliùs præerat, primus ad Martyrii tormenta ducebatur: at poſtquam à perſecutoribus reſpiravit Eccleſia, reddita ipſi pace, viri pietate, ſanctitate & ſcientia illuſtres, Eccleſiaſticas dignitates refugiebant, nedum exambibant. Audiatur S. Cyprianus Epiſtola 52. ad Antonianum de electione & ordinatione Cornelii in Epiſcopum Romanum. *Epiſcopatum*, ait, *nec ipſe poſtulavit, nec voluit, nec ut cæteri, quos arrogantiæ & ſuperbiæ ſuæ tumor inflat, invaſit; ſed quietus & modeſtus, & quales eſſe conſueverunt, qui ad hunc locum divinitùs eliguntur, pro pudore virginalis conſcientiæ ſuæ, & pro humilitate ingenitæ ſibi & cuſtoditæ verecundiæ, non ut quidam vim fecit, ut Epiſcopus fieret; ſed ipſe vim paſſus eſt, ut Epiſcopatum coactus exciperet.* Epiſcopi olim inviti ac refugientes ordinabantur. T. 2. p. 613. B. T. 2. p. 9. A. Epiſcopatus primus erat ad martyrium gradus. S. Cyprianus de electione Cornelii. P. 67.

In uſu ſcilicet erant tunc temporis iſta Gregorii Magni, Leonis atque Anthemii Imperatorum effata, nempe, *Tantum ab ambitu debet Antiſtes eſſe ſepoſitus, ut quæratur cogendus, rogatus recedat, invitatus refugiat; ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſandi.* *Lege. Quemquam cap. de Epiſcopis & Clericis.*

Qui iſto poſteriori modo inviti ordinabantur, ii planè ac ſimpliciter inviti & nolentes dici non debent, ſed tantùm ſecundùm quid: qui nempe de nolentibus & non conſentientibus, volentes & conſentientes tandem fiunt, ut Eccleſiæ obſequantur. Pariter qui ad Baptiſmum adducitur ſuppliciorum metu, ac magis eligit baptiſari, quàm ea tormenta ſubire, ille non ſimpliciter invitus baptiſatur, ſed, ut ajunt, ſecundùm quid; eo ferè modo quo

Digitized by Google

mercator ingruente tempeſtate ac mortis periculo, merces ſuas in mare projicit; quæ projectio non ſimpliciter & abſolutè, ſed tantùm ſecundùm quid involuntaria dicitur.

Objicies 2. auctoritatem S. Auguſtini duobus in locis. Tractatu 26. in Joan. ait: *Intrare quiſquam Eccleſiam poteſt nolens, accedere ad Altare poteſt nolens, accipere Sacramentum poteſt nolens; credere non poteſt niſi volens*. Et Lib. 4. Confeſſ. cap. 4. narrat amicum ſuum, cùm diu ſine ſenſu jacuiſſet, neſcientem baptiſatum fuiſſe. Quòd autem Baptiſmum antea non deſideraſſet, videtur innuere ſanctus Auguſtinus. *Nam*, inquit, *a fide vera, quam non germanitus & penitus adoleſcens tenebat, deflexeram eum in ſuperſtitioſas fabellas & pernicioſas, propter quas plangebat me mater.*

Tom. 3. part. 2. p. 494. F. *To. 1. p. 99. E. F.*

Reſp. ad primum, Sacramentum illud quod in mente S. Auguſtini aliquis nolens accipere poteſt, eſſe Euchariſtiam, quæ cùm habeat eſſe permanens, poteſt à neſciente vel invito (quamquam ſine fructu) percipi. Quòd ſi ſanctum Doctorem de Baptiſmo etiam locutum fuiſſe contenderis, dicendum erit eum aut ad infantes alludere, qui ſine proprio conſenſu baptiſantur, aut ad adultos, non quidem plenè ac ſimpliciter, ſed tantùm ſecundùm quid invitos.

Ad ſecundum: Amicus ille Auguſtini, quamquam animo erraret, Baptiſmum nihilominus ſanus petierat, quem infirmus ac neſciens percepit, & quem à morbo recreatus ita probavit & confirmavit, ut Auguſtinum, à quo tunc irridebatur, ſuſtinere non potuerit, ſicut ipſemet narrat ſanctus Doctor.

Objicies 3. Gloſſa in caput, *Solet*, de Conſecratione diſt. 4. & in caput, *Majores*, de baptiſmo, docet eſſe validum *Baptiſmi Sacramentum ab eo ſuſceptum qui corde diſſentit, modò dicat ore ſe conſentire*.

Reſp. nullius ponderis ac momenti eſſe gloſſam hanc, quam Gregorius XIII. expungi juſſit.

Objicies 4. Concilium Florentinum tribus dumtaxat dixit Sacramenta perfici, nempe materia, forma & Miniſtro habente debitam intentionem: ſi porrò ſuſcipientis intentio ſeu conſenſus requireretur, non tribus, ſed quatuor rebus Sacramenta perfici dixiſſet.

Reſp. Concilium agere tantùm de iis quæ neceſſaria ſunt ex parte Miniſtri, non verò ex parte ſuſcipientis: quare mirum videri non debet, ſi de intentione in ſuſcipiente neceſſaria nihil dixerit; hæc enim nec in omnibus Sacramentis, puta Eucharistia; nec ſemper, puta in parvulis dum baptiſantur, neceſſaria eſt. Adde quòd in Sacramentis quæ in uſu conſiſtunt, ſuſcipiens quodammodo includitur in materia Sacramenti, quatenus ſcilicet hæc conſiſtit in paſſione aliqua quæ circa ſuſcipientem exercetur; neque enim concipi poteſt v. g. Baptiſmus ſine aliquo qui baptiſetur.

Inſtabis 1. Perfectio Sacramenti unicè pendet à Miniſtro: atqui ſi neceſſaria foret ad illius integritatem ſuſcipientis intentio, Sacramenti perfectio penderet non tantùm à Miniſtro, ſed etiam à ſuſcipiente; ergo &c.

Reſp. diſtinguo maj. Perfectio Sacramenti unicè pendet à Miniſtro, tanquem à cauſa efficiente miniſteriali, concedo: tanquam à conditione neceſſaria, nego. Diſtinguo min. ad ſenſum majoris. Intentio quippe ſeu conſenſus illius qui Sacramentum percipit, non eſt cauſa perficiens, ſed conditio dumtaxat neceſſaria ut verum ac ratum ſit Sacramentum.

Inſta-

Digitized by Google

Inſtabis 2. Quod in uno eſſentialiter non pertinet ad ſubſtantiam Sacramenti, non poteſt pertinere in alio: atqui intentio ſuſcipientis in infante non pertinet ad ſubſtantiam Baptiſmi; ergo nec in adulto.

Reſp. nego maj. neque alia hic quærenda ratio, quàm Chriſti voluntas, qui ſic Baptiſmum inſtituit, ut valeat in parvulo ſine ipſius proprio conſenſu, non valeat autem in adulto.

Objicies denique contra ſecundam Concluſionem: S. Thomas Concluſione 1. laudatus qu. 45. Supplementi articulo 4. docet eum, qui exteriorem ablutionem perciperet, nec intenderet recipere Sacramentum, baptiſatum non fore; ergo exigit ſanctus Doctor in ſuſcipiente intentionem quæ feratur circa ritum Eccleſiæ, quatenus Sacramentum eſt.

Reſp. per Sacramentum ſanctum Doctorem hic intelligere actionem exteriorem Eccleſiæ, quatenus eſt Eccleſiæ; atque hoc unum exigere ad veritatem Sacramenti, ut qui illud percipit, non ludum aut dolum velit facere, ſed generatim velit percipere ritum Eccleſiæ.

ARTICULUS III.

De diſpoſitionibus neceſſariis ad Sacramenta validè, aut licitè & cum fructu percipienda.

De valida & licita perceptione Sacramenti movetur hic quæſtio; utrum nempe fides & pietas neceſſariæ omnino ſint ut Sacramentum & validè, & licitè ſeu cum fructu percipiatur.

PRIMA CONCLUSIO.

Fides non eſt diſpoſitio neceſſaria ad Sacramenta validè percipienda, una excepta Pœnitentia.

Prima pars probatur I. ex uſu & praxi Eccleſiæ, quæ ratum habuit Baptiſmum quem Hæretici legitimo ritu perceperunt.

II. Ex S. Auguſtino Lib. 3. de Baptiſmo cap. 14. *Nec intereſt*, inquit, *cùm de Sacramenti integritate & ſanctitate tractatur, quid credat, & quali fide imbutus ſit ille qui accipit Sacramentum. Intereſt quidem plurimùm ad ſalutis viam, ſed ad Sacramenti quæſtionem nihil intereſt: fieri enim poteſt ut homo integrum habeat Sacramentum & perverſam fidem.* To. 9. p. 114. F.

Altera pars, nempe excipiendum hic eſſe Sacramentum Pœnitentiæ, probatur: Quia huic Sacramento peculiare iſtud eſt, ut idem actus contritionis quo homo diſponitur ad effectum Sacramenti, ſit quoque pars materialis, vel quaſi materialis ipſius Sacramenti: non poteſt autem integra eſſe Sacramenti ſubſtantia ſine valida materia; at contritio, niſi fidem ac pietatem aliquam includat & præſupponat, nulla planè eſt.

SECUNDA CONCLUSIO.

Ut Sacramentum licitè ac cum fructu percipiatur, neceſſariæ ſunt præviæ ex fide ac pietate diſpoſitiones.

Probatur ex ſancto Auguſtino mox citato: *Intereſt plurimùm*, inquit, *ad ſalu-*

Digitized by Google

ad ſalutis viam, quali nempe *fide imbutus ſit qui Sacramentum percipit.*

To. 14. Conc. p. 777. A. Ibid. B. Concilium Tridentinum ſeſſ. 7. Can. 6. definit, *Sacramenta novæ Legis continere gratiam quam ſignificant, eamque non ponentibus obicem conferre.* Et Can. 7. ait, *eam quantùm eſt ex parte Dei omnibus dari.* Supponit igitur Concilium, eſſe in poteſtate hominibus oblatam in Sacramentis gratiam non recipere; adeoque nonnullas in ipſo prævias requiri ex fide ac pietate diſpoſitiones, ut aliquem ex Sacramentis ſpiritualem fructum reportare poſſit.

Ibid. p. 758. E. Diſpoſitiones illas exponit idem Concilium ſeſſ. 6. cap. 6. *Diſponuntur autem*, inquit, *ad ipſam juſtitiam, dum excitati divina gratia & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera eſſe quæ divinitus revelata & promiſſa ſunt; atque illud imprimis, à Deo juſtificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Jeſu: & dum peccatores ſe eſſe intelligentes, à divinæ juſtitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe convertendo, in ſpem eriguntur, fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore, illumque tanquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt; ac propterea moventur adversùs peccata per odium aliquod & deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agi oportet; denique dum proponunt ſuſcipere Baptiſmum, inchoare novam vitam, & ſervare divina mandata. De hac diſpoſitione ſcriptum eſt: Accedentem ad Deum oportet credere, quia eſt, & quòd inquirentibus ſe remunerator ſit. Et, Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, Timor Domini expellit peccatum. Et, Pœnitentiam agite, & baptiſetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum veſtrorum, & accipietis donum Spiritus ſancti. Et, Euntes ergo docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; docentes eos ſervare quæcunque mandavi vobis. Denique, Præparate corda veſtra Domino.*

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Tom. 1. Conc. p. 1428. A. Objicies 1. contra primam Concluſionem, Canonem 8. primi Concilii Arelatenſis quo ſtatuitur, *ut Afri in Eccleſiam redeuntes denuò baptiſentur, ſi interrogati non reſponderint Trinitatem.*

Tom. 4. Conc. p. 1013. B. Et in altero Concilio Arelatenſi Can. 27. ſtatuitur, *Bonoſiacos baptiſatos in Trinitate, ſi interrogati fidem noſtram ex toto corde confeſſi fuerint, cum chriſmate & manus impoſitione in Eccleſia recipiendos eſſe.* Supponit igitur utraque hæc Arelatenſis Synodus, fidem in ſuſcipiente Baptiſmum planè neceſſariam eſſe, ut ratum & firmum habeatur Sacramentum.

Tom. 1. Conc. p. 1428. A. Reſp. ad primum, ſermonem ibi eſſe non de fide baptiſati, ſed de forma Baptiſmi: *Interrogent eum Symbolum*, ajunt Patres Arelatenſes, *& ſi perviderint eum in Patre & Filio & Spiritu Sancto eſſe baptiſatum, manus ei tantùm imponatur, ut accipiat Spiritum ſanctum.*

Ad ſecundum, non ſtatuit Synodus ut Bonoſiaci iterum baptiſentur, ſi dum à ſuis baptiſati ſunt, fidem SS. Trinitatis non ſunt profeſſi; ſed hoc unum, ut per manuum impoſitionem in Eccleſiæ ſinum non admittantur, niſi priùs ſe omnes fidei articulos ex animo credere palam profiteantur.

Quamquam & dici meritò poteſt, Veteres ſollicitos fuiſſe de fide illius qui Baptiſmum percepiſſet, ut nempe ex ea velut ſigno & argumento à poſteriori cognoſcerent, qua forma ſive ritu baptiſati fuiſſent: ſi enim interrogati,

fidem

fidem Trinitatis non reſpondiſſent, gravis fuiſſet ratio ſuſpicandi, eos in nomine Trinitatis, ut oportet, baptiſatos non fuiſſe. Qua ratione Nicolaus I. reſpondens ad conſulta Bulgarorum cap. 104. vult explorari conditionem baptiſantis, an Chriſtianus ſit, vel Judæus, vel Paganus, ut inde conjiciatur, quo ritu, legitimo vel non legitimo, collatus fuiſſet Baptiſmus.

Objicies 2. S. Auguſtinum Lib. 7. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 53. ubi aſſerit, valere Baptiſma *receptum ſine ſimulatione & cum aliqua fide*; ergo requirit fidem ut valeat Baptiſmatis Sacramentum. To.9. p. 201. D.

Reſp. nomine fidei S. Doctorem hic intelligere intentionem ſeu voluntatem recipiendi Baptiſmum, ſicut jam antea obſervavimus ex Epiſtola S. Doctoris 98. aliàs 23. ad Bonifacium.

Objicies 3. Optatum Milevitanum Lib. 5. adverſus Parmenianum, ubi docet eandem eſſe neceſſitatem fidei ex parte ſuſcipientis, quæ invocationis SS. Trinitatis ex parte Miniſtri: atqui hæc poſterior ita neceſſaria eſt, ut ſine ipſa nullum ſit Baptiſmatis Sacramentum; ergo & prior. *In hoc Sacramento Baptiſmatis celebrando*, ait Optatus, *tres eſſe ſpecies conſtat .... prima ſpecies eſt in Trinitate, ſecunda in credente, tertia in operante .... duas video* P. 83. *neceſſarias ..... principalem locum Trinitas poſſidet, ſine qua res ipſa non* nu. 4. *poteſt geri: hanc ſequitur fides credentis. Jam perſona operantis vicina eſt, quæ ſimili auctoritate eſſe non poteſt .... Trinitas enim ſemper ipſa eſt, fides in ſingulis una eſt; vim ſuam ſemper retinent ambæ &c.*

Reſp. in mente Optati fidem ſuſcipientis eſſe quidem neceſſariam, ſicut invocationem Trinitatis, ſed diverſo neceſſitatis gradu. Invocatio enim Trinitatis abſolutè neceſſaria eſt, *ſine qua*, inquit ille, *res ipſa non poteſt geri*, quæ proinde *principalem locum obtinet*: at verò fides in ſuſcipiente neceſſaria eſt non ad ſubſtantiam Sacramenti, ſed ad fructum dumtaxat ſeu effectum ipſius percipiendum. Loqui verò Optatum de fructu ſeu gratia Sacramenti, oſtendunt hæc ipſius verba: *Quis fidelium neſciat, ſingulare Baptiſma, virtutum eſſe vitam, criminum mortem, nativitatem immortalem,* P. 80. *cœleſtis regni comparationem, innocentiæ portum, peccatorum, ut tu dixiſti,* nu. 1. *naufragium. Has res unicuique, non ejuſdem rei operarius* (id eſt Miniſter) *ſed credentis fides & Trinitas præſtat.*

Objicies 4. S. Ambroſium Lib. 1. de Spiritu ſancto cap. 3. ubi ſic loquitur: *Plenum eſt Baptiſmatis Sacramentum, ſi Patrem & Filium, Spiritumque fatearis.* To.2.p. *Si unum neges, totum ſubrues. Et quemadmodum ſi unum in ſermone compre-* 608.D. *hendas, aut Patrem, aut Filium, aut Spiritum ſanctum; fide autem nec Patrem, nec Filium, nec Spiritum ſanctum abneges, plenum eſt fidei Sacramentum. Ita etiam quamvis & Patrem & Filium & Spiritum dicas, & aut Patris, aut Filii, aut Spiritus ſancti minuas poteſtatem, vacuum eſt omne myſterium.* Ergo, judice S. Ambroſio, fides ſuſcipientis neceſſaria eſt ad veritatem Sacramenti.

Reſp. nego conſ. Hæc eſt S. Doct. mens atque ſententia, nempe Sacramentum quoad effectum, ſeu gratiam, nullum eſſe, quando ſine fide aliiſque præviis diſpoſitionibus neceſſariis percipitur: neque verò alium ſenſum exprimunt verba iſta, *vacuum eſt omne myſterium.* Quippe cùm res aliqua effectum ad quem deſtinata eſt, non aſſequitur, nulla & vacua ſolet appellari; Sacramentum autem inſtitutum à Deo eſt, ut ſpiritalem nobis conferat gratiam: cùm igitur hoc ſuo fine vitio ſuſcipientis defraudatur, vacuum dicitur & inane Sacramentum.

Digitized by Google

QUÆSTIO ULTIMA.

De cæremoniis Sacramentorum.

DE cæremoniis ſeu ritibus Sacramentorum in genere dumtaxat hic agemus, de ſingulis pro re nata, ubi de unoquoque Sacramento, dicturi.

Nomen, definitio, ac partitio cæremoniarum.

Nomen.

Cæremoniæ, aut *cærimoniæ*, inquit Iſidorus Lib. 6. Etymologiarum c. 19. *apud Latinos dicuntur ſacra omnia quæ apud Græcos Orgia vocantur. Propriè autem viſum eſt doctoribus à carendo appellari cæremonias, quaſi carimonias*; eo quòd quædam cæremoniæ in abſtinendo & carendo poſitæ ſunt, qualis erat apud Judæos carere uſu carnis ſuillæ, & omnia ferè vota Nazaræorum, & aliorum qui vini & aliarum multarum rerum uſu, ex voto carebant.

Edit. Pariſ. 1605. p. 82. col. 1. A.

Definitio.

Cæremonia rectè definitur vel deſcribitur, Actus externus Religionis, qui ad honorem Dei, ornatum & pompam cultus divini, Sacramentorum dignitatem ac reverentiam, & ad hominum utilitatem refertur.

Cæremonia, inquit Bellarminus Lib. 2. de Sacramentis in genere, Controverſia 6. cap. 29. *non aliunde habet laudem, niſi quia fit ad Dei honorem. Religio enim*, pergit, *quæ nobiliſſima eſt moralium virtutum, tres habet actus, ut quævis alia virtus. Primò, actum internum elicitum, qui eſt velle Deo debitum honorem, & cultum dare. Secundò, actum externum interno reſpondentem, qui eſt qualibet externa actio, quæ non aliunde eſt bona & laudabilis, niſi quia fit ad Deum colendum, ut ſacrificium, genuflexio, & ſimilia. Tertiò, actum imperatum, id eſt actum cujuſvis virtutis, qui à Religione ordinetur ad Dei honorem. Hoc modo jejunia, eleemoſynæ, & alia id genus dici poſſunt actus Religionis quando fiunt ad colendum Deum, licèt aliquando ſint etiam actus aliarum virtutum. De hoc tertio actu dixit ſanctus Jacobus cap. 1. Religionem eſſe viſitare pupillos, & immaculatum ſe cuſtodire ab hoc ſæculo; & ſanctus Auguſtinus Enchiridii cap. 3. dixit, Deum coli fide, ſpe & charitate. Ex his tribus actibus, primus nullo modo eſt cæremonia; tertius non eſt etiam cæremonia, niſi quatenus imperatur à Religione: ſecundus eſt propriè & ſimpliciter cæremonia, & de eo tractamus hoc loco.* Hactenus Bellarminus.

To. 3. p. 89. F.

Partitio cæremoniarum.

Omnes generatim Sacramentorum cæremoniæ vel præcedunt, vel comitantur, vel ſubſequuntur adminiſtrationem Sacramentorum; unaquæque verò ſuam laudem habet & utilitatem. Quæ præcedunt, ad gratiam præparant; quæ comitantur, eam clariùs exprimunt ac quaſi oculis ſubjiciunt;

quæ

Digitized by Google

quæ ſubſequuntur, in ea jam percepta hominem firmiùs confirmant. Communi ac trito vocabulo cæremoniæ Sacramentorum appellantur Sacramentalia, quia pertinent ad ritum ſeu modum adminiſtrandi Sacramenta.

Bellarminus loco mox citato paulò explicatiùs varias cæremoniarum partitiones evolvit. Quinque refert.

Prima partitio ſumitur à fine ſeu effectu. Quædam enim inſtituuntur ad juſtificandum, ut Sacramenta ....' Quædam ad alios quoſdam effectus ſpirituales, ut ad dæmones coercendos, ut exorciſmi, aqua benedicta &c. quædam ad ſolum ornatum & ſignificationem, ut veſtis alba Neophytorum, lumina cereorum &c. Ibid. p. 90. A.

Secunda partitio ſumitur à cauſa efficiente, id eſt, ab inſtitutore. Quædam enim ſunt ab ipſa natura quodammodo inſtitutæ, quæ dici poſſunt naturales: quale eſt reſpicere in cælum, tollere manus, flectere genua, tundere pectus, cùm Deum oramus: iſta enim natura ipſa docet, unde etiam communes ſunt etiam Gentilibus & quibuſcunque Sectis. Quædam ſunt à Deo inſtitutæ, ut multæ in Teſtamento veteri, & Sacramenta quædam in novo; atque hæ divinæ cæremoniæ appellantur. Quædam denique ſunt ab Apoſtolis; vel eorum ſucceſſoribus inſtitutæ, quæ dicuntur Eccleſiaſticæ.....

Tertia partitio ſumitur à cauſa formali. Quædam enim cæremoniæ ſunt immediatè cultus Dei, ut ſacrificium, oratio, adoratio. Quædam diſponunt ad colendum Deum, ut jejunia, cœlibatus, vitæ aſperitas &c. Quædam ſunt inſtrumenta divini cultus, ut templa, aræ, calices.

Quarta partitio à cauſa materiali, ſeu ab objecto materiali. Quædam enim cæremoniæ verſantur circa perſonas; ut exorciſmi, inſufflatio, aſperſio cineris &c. Quædam circa tempus, ut dies feſti, Vigiliæ, Quadrageſima .... Quædam circa modum, ut quòd Latinè Sacramenta miniſtrentur. Quædam denique circa res ipſas, ut benedictiones aquæ, olei, veſtium, palmarum &c.

Quinta denique partitio ſumitur ab accidentibus, ut quòd aliæ ſint univerſales, aliæ particulares, ut jejunium Sabbati temporibus S. Auguſtini ſervabatur Romæ, non Mediolani; & contrà lotio pedum poſt Baptiſma, ſervabatur Mediolani, non Romæ. Item aliæ temporales, ut abſtinentia à ſanguine & ſuffocato Act. 15. Aliæ perpetuæ, ut ritus Sacramentorum; denique aliæ in præcepto, aliæ liberæ, de quibus vide S. Auguſtinum Epiſtola 118. Ita Bellarminus.

Cæremoniarum rectitudo & æquitas.

Novatores Lutherani & Calviniſtæ multis calumniis ac mendaciis Catholicæ Eccleſiæ cæremonias proſcindunt ac deformant, quibus ſepoſitis, vix ulla inter nos ſupereſt controverſia. Ut igitur ea mendacia & calumnias ſtatim diluamus & occupemus, fatemur

I. Cæremonias Eccleſiaſticas præcipuum non eſſe cultum, qui Deo impendi debet.

II. Ab iis non pendere eſſentiam & efficaciam Sacramentorum.

III. Eas vim non habere juſtificandi, ſicut habent Sacramenta.

IV. Minimè probari à nobis ritus, ſi qui forent, qui cum verbo Dei pugnarent.

V. Eos plùs æquo multiplicari non debere, ne fortè ſua multitudine obruant quodammodo Religionem cui ſervire debent. *Ut enim agricolæ*, bellè ait *Ibid. G.*

ait Bellarminus loco citato cap. 30. *cupiunt in vitibus præter uvas etiam pampinos, quibus ornentur & adjuventur uvæ: ſed ſi nimium pampini creſcant, & impediant potius quàm juvent, eos reſecant; ita faciendum eſſe in hujuſmodi ritibus docet ſanctus Auguſtinus* Epiſtola 119. nunc 55.

Neque dicas illum cæremoniarum apparatum contrarium videri ſimplicitati & veritati divini cultus. *Venit tempus & nunc eſt*, ait Chriſtus Joan. 4. v. 23. *quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate*. Ab illa autem adoratione *in ſpiritu & veritate* avocant tot externæ ac corporales cæremoniæ, quibus gravatur & quaſi ſuffocatur cultus interior ac ſpiritalis.

Non eſt, inquam, quòd id cum Novatoribus opponas; mox enim patebit, valere plurimùm illam cæremoniarum pompam & apparatum, ut mens ad cœleſtia erigatur. Adoratio igitur Dei in ſpiritu & veritate, de qua Joan. 4. non cæremoniis noſtris opponitur, ſed cultui tùm Judaico, qui totus corporalis erat & externus, ac in umbris & figuris poſitus; tùm Samaritano, qui falſitati & errori admixtus erat. Unde paulò antè Dominus dixerat: *Neque in monte hoc*, id eſt, Garizim, ubi Samaritani adorabant, *neque in Hieroſolymis adorabitis Patrem*. Ac ſi diceret: Non coletis Deum deinceps cultu Samaritanorum falſo, neque cultu Judaico, præcipuè corporali, ſed cultu Chriſtiano, qui erit in ſpiritu & veritate, id eſt, purus ab omni errore, ac ſpiritualis in ſolo exteriori cæremoniarum cortice non inhærens.

Rectas eſſe ac laudabiles cæremonias quibus utitur Eccleſia, earum neceſſitas & utilitas demonſtrant.

Cæremoniarum neceſſitas & utilitas.

Quæ ſint commoda & utilitates cæremoniarum exponit Conc. Tridentinum Seſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ cap. 5. his verbis. *Cùm natura hominum ea ſit, ut non facilè queat ſine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem ſuſtolli, propterea pia mater Eccleſia ritus quoſdam, ut ſcilicet quædam ſubmiſſa voce, alia verò clariore in Miſſa pronuntiarentur, inſtituit. Cærimonias item adhibuit, ut myſticas benedictiones, lumina, thymiamata, veſtes, aliaque id genus multa ex Apoſtolica diſciplina & traditione, quò & majeſtas tanti ſacrificii commendaretur, & mentes fidelium per hæc viſibilia Religionis & pietatis ſigna ad rerum altiſſimarum, quæ in hoc ſacrificio latent, contemplationem excitarentur.*

To. 14. Conc. p. 854. B.

Tridentino Concilio ſuccinit Catechiſmus Romanus juſſu ejuſdem Concilii adornatus, parte 2. nu. 16. *His*, inquit, *accedunt cæremoniæ, quæ tametſi prætermitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat: tamen, ſi quando omittantur, quoniam rei naturam non attingunt, nihil de vera Sacramenti ratione imminui credendum eſt. Ac meritò quidem à primis uſque Eccleſiæ temporibus illud ſemper ſervatum eſt, ut Sacramenta ſolemnibus quibuſdam cæremoniis miniſtrarentur. Primùm enim maximè decuit, ſacris myſteriis eum Religionis cultum tribuere, ut ſancta ſanctè tractare videremur. Præterea, quæ Sacramento efficiuntur, cæremoniæ ipſæ magis declarant, ac veluti ante oculos ponunt, & earum rerum ſanctitatem in animos fidelium altiùs imprimunt. Deinde verò mentes illorum, qui eas intuentur, & diligenter obſervant, ad ſublimium rerum cogitationem erigunt, fidemque in eis, & charitatem excitant:*

Digitized by Google

citant: quò major cura & diligentia adhibenda erit, ut fideles vim cæremoniarum quibus ſingula Sacramenta conficiuntur, cognitam & perſpectam habeant.

Ex iſtis tùm Concilii, tùm Catechiſmi verbis manifeſtum eſt, multum eſſe cæremoniarum fructum, easque potiſſimùm valere

I. ad majeſtatem & reverentiam myſteriis noſtræ Religionis conciliandam. Externo enim illo apparatu, ornatu & pompa Eccleſiaſticorum rituum, ad cultum, venerationem & obſequium exhibendum homines longè proniores fiunt, quòd divina majeſtas inde magis eorum oculis ſplendeſcat.

II. ad pietatem Fidelium promovendam, ac excitandam, nutriendam eorum fidem, notitiam myſteriorum oculis veluti ſubjiciendam; denique ad excitandum in corde tenerum quemdam Religionis & amoris Dei affectum. Ita quippe homo factus eſt, ut per externa & ſenſibilia ſigna ad ſpiritualia erigatur. Tam enim à captu noſtro ſemota ſunt fidei myſteria, ut niſi indumentis quibuſdam veluti circumveſtita ob oculos ponantur, mentis attentionem facilè fugiant. *Ad ipſum ignem amoris nutriendum & flandum quodammodo*, ait S. Aug. Epiſtola 55. aliàs 119. c. 11. *quo tanquam pondere ſurſum vel introrſum referamur ad requiem, iſta omnia pertinent, quæ nobis figuratè inſinuantur: plùs enim movent & accendunt amorem, quàm ſi nuda ſine ullis Sacramentorum ſimilitudinibus ponerentur. Cujus rei cauſam difficile eſt dicere. Sed tamen ita ſe habet, ut aliquid per allegoricam ſignificationem intimatum plùs moveat, plùs delectet, plùs honoretur, quàm ſi verbis propriis diceretur apertiſſimè. Credo quòd animæ motus quamdiu rebus adhuc terrenis implicatur, pigriùs inflammatur: ſi verò feratur ad ſimilitudines corporales, & inde referatur ad ſpiritualia, quæ illis ſimilitudinibus figurantur, ipſo quaſi tranſitu vegetatur, & tanquam in facula ignis agitatus accenditur, & ardentiore dilectione rapitur ad quietem.* Hæc S. Auguſtinus. To. 2. p. 136. A.

Deſcribit idem S. Doctor L. 9. Confeſſionum c. 6. & 7. quos pietatis ſenſus in ſe excitari expertus fuerit ex hymnis & canticis Eccleſiæ. *Quantùm flevi*, ait, *in hymnis & canticis tuis* (apoſtrophe eſt ad Deum) *ſuave ſonantis Eccleſiæ tuæ vocibus commotus acriter! Voces illæ influebant auribus meis, & eliquabatur veritas in cor meum, & exæſtuabat inde affectus pietatis, & currebant lachrymæ; & benè mihi erat cum eis. Non longè cœperat Mediolanenſis Eccleſiæ genus hoc conſolationis & exhortationis celebrare, magno ſtudio fratrum concinentium vocibus & cordibus. Nimirum annus erat, aut non multò amplius, cùm Juſtina Valentiniani Regis pueri mater, hominem tuum Ambroſium perſequeretur hæreſis ſuæ cauſa, qua fuerat seducta ab Arianis. Excubabat pia plebs in Eccleſia, mori parata cum Epiſcopo ſuo, ſervo tuo. Ibi mater, ancilla tua, ſollicitudinis & vigiliarum primas partes tenens, orationibus vivebat. Nos adhuc frigidi à calore ſpiritus tui, excitabamur tamen civitate attonita atque turbata. Tunc hymni & pſalmi, ut canerentur ſecundùm morem Orientalium partium, ne populus mœroris tædio contabeſceret, inſtitutum eſt; & ex illo in hodiernum retentum, multis jam ac penè omnibus gregibus tuis, & per cætera Orbis imitantibus.* To. 1. p. 162. E.

Origo cantus in Eccleſia Mediolanenſi.

Externi etiam orantium geſtus &c. aliquid utilitatis habent.

Quin & externos orantium geſtus, ac corporis conformationem aliquid ad pietatem prodeſſe docet idem S. Auguſtinus L. de cura pro mortuis gerenda cap. 5. num. 7. *Nam*, inquit, *& orantes de membris ſui corporis faciunt*

quod

To.6.p. 510. A. B. *quod ſupplicantibus congruit, cùm genua figunt, cùm extendunt manus, vel etiam proſternuntur ſolo, & ſi quid aliud viſibiliter faciunt, quamvis eorum inviſibilis voluntas & cordis intentio Deo nota ſit, nec ille indigeat his indiciis, ut humanus ei pandatur animus: ſed hinc magis ſe ipſum excitat homo ad orandum gemendumque humiliùs atque ferventiùs. Et neſcio quomodo, cùm hi motus corporis fieri niſi motu animi præcedente non poſſint, eiſdem rurſus exteriùs viſibiliter factis, ille interior inviſibilis, qui eos fecit, augetur; ac per hoc cordis affectus, qui ut fierent iſta præceſſit, quia facta ſunt, creſcit.* Ante S. Aug. jam obſervaverat Tertullianus, etiam in geſtibus ac conformatione corporis Chriſtianos myſteria fidei ſuæ ab initio expreſſiſſe. *Nos*, inquit, *manus non tantùm attollimus, ſed etiam expandimus divina paſſione modulantes.*

III. Utiles ſunt cæremoniæ tùm ad exponenda, tùm ad defendenda fidei noſtræ myſteria; quæ enim obſcuriùs in Sacramentis, apertiùs per ritus ac cæremonias adjunctas manifeſtantur. Unde S. Aug. L. 1. de peccat. mer. & rem. cap. 34. & L. 10. in Julianum c. 2. ex exorciſmis, qui Baptiſmum antecedunt, invictè demonſtrabat eſſe in parvulis originale peccatum.

IV. ad conſervationem Religionis, divini cultus majeſtatem, & ad diſtinctionem Catholicorum ab Hæreticis. Namque 1. Religio per actus externos conſervatur: id verò maximè præſtant cæremoniæ, ne illa vileſcat & contemnetur, ſicque paulatim pereat; ſed potius efficiunt ut continuo uſu trita vigeat & magnis in dies effloreſcat. 2. Cæremoniæ non immeritò dici poſſunt ad partem cultus divini pertinere: Homo ſcilicet qui anima & corpore conſtat, Deum colere & honorare tenetur tùm internis animi, tùm externis corporis actionibus. 3. denique, per cæremonias diſtinguimur ab Hæreticis: illi etenim nonnulla quidem nobiſcum communia retinent Sacramenta, ſed in ritu ac modo ea ſolemniter adminiſtrandi multùm à nobis diſſident. Quòd ſi nonnulli ex noſtris noſtrarum cæremoniarum apparatu abutuntur, quaſi Religionis ſummam in illis collocando, eos improbamus; at vitium illud hominis eſt abutentis, non rei qua abutitur.

Nec vim ullam habet, quod opponunt Novatores, ritus noſtros ferè omnes à Judæis acceptos eſſe, quos etiam Pagani ſuos ſacrilega imitatione fecerunt. Quid tum? An non recti & laudabiles erant ritus Judæorum, quos Deus ipſe inſtituerat? An non licuit Eccleſiæ, ut faciliùs ad unitatem fidei Judæos & Gentiles adduceret, nonnullos eorum ritus retinere, omni ſublata ſpecie ſuperſtitionis, eos conſecrando ac ſanctificando? Hac certè prudenti œconomia uſi fuere Apoſtoli in Concilio Hieroſolymitano, cùm primis Chriſtianis legem ad tempus impoſuerunt abſtinendi à ſanguine & ſuffocato, à quibus abhorrebant Judæi, qui tam citò ad oppoſitam diſciplinam transferri non potuiſſent.

Nec te moveat quòd tam ſimplici cultu Eccleſia primis ſæculis divina myſteria celebraret. Metu enim perſecutionum in cryptis ac locis ſubterraneis abſcōditi Fideles, ſine ullo ferè apparatu Sacra peragere cogebantur: at reddita pace, cùm favente Conſtantino paulò reſpiravit, mirum quo magnifico ſumptu & erecta templa, & qua pompa ac ſuperbo rituum apparatu divina Officia fuerint celebrata. Lege Euſebium in vita Conſtantini.

Digitized by Google

Eſt-ne aliquarum cæremoniarum quidam ſpiritualis effectus?

Ita certè: maximè verò ſigni Crucis, quod in omnibus Sacramentis perficiendis adhiberi docet S. Auguſtinus Tract. 118. in Joan. Cujus vim & efficaciam plurimùm extollunt SS. Patres.

Obſervandum autem cum Bellarmino de Sacramentis in genere L. 2. c. 31. *tribus modis operari ſignum Crucis in dæmonibus terrendis. Primò, ex apprehenſione ipſorum dæmonum; ſecundò, ex devotione hominis; tertiò, idque potiſſimùm, ex inſtituto Dei, atque adeo,* ut nonnullis placet, *ex opere operato. Ac primùm, dubium eſſe non poteſt, quin dæmon cùm ſignum Crucis fieri videt, recordetur ſe Chriſti cruce devictum, ac proinde horreat illud ſignum ſuæ calamitatis, & fugiat..... Deinde vim habet hoc ſignum ex pietate & devotione hominis ſe ſignantis, eo modo quo vim habet oratio vocalis. Eſt enim ſignum Crucis quædam invocatio meritorum Chriſti crucifixi ſigno expreſſa: loquimur enim corde, ore, & nutibus.* Tertiò ex inſtituto Dei valet aliquando ſignum crucis ad dæmones fugandos. Dico, aliquando: neque enim hunc effectum ſemper, neceſſariò ac infallibiliter annexum habet, ſed cùm vult Deus, ac providentiæ ſuæ decretis conſentaneum eſt. Quapropter non eodem modo, quo Sacramenta, efficax eſt ex opere operato. To. 3. p. 91. D.

Habet-ne Eccleſia poteſtatem inſtituendi cæremonias?

Obſervandum cum Bellarmino L. 2. de Sacramentis cap. 31. cæremonias quæ ab Eccleſia inſtituuntur, tribus modis utiles eſſe poſſe. 1. *Ad ornandum, & repræſentandum aliquod myſterium Religionis, & eo modo juvando rudiores. 2. ad morbos curandos & dæmones pellendos, & peccata venialia purganda, & alia id genus, idque per modum impetrationis, ut cùm Eccleſia benedicit candelas, aquam, palmas, agros &c. Iſta enim valent ad effectus illos ad quos inſtituuntur ex vi orationum Eccleſiæ.* 3. ad effectus aliquos producendos per applicationem meritorum Chriſti, atque ita quaſi ex opere operato: qui certè modus cæremoniis convenire non videtur; ſiquidem effectus illos, ut jam dictum eſt, ſemper, neceſſariò, ac infallibiliter non operantur. Ibid. F.

Atque his præſuppoſitis, certum eſt Eccleſiam habere poteſtatem inſtituendi cæremonias.

I. Quia poteſtatem à Deo accepit promovendi exteriorem Dei cultum, ornandi Sacramenta, inſtruendi Fideles, & ad pietatem eos informandi: atqui ad hæc omnia conferunt plurimùm cæremoniæ, ut patet ex antè dictis.

II. Minorem poteſtatem haud dubiè non habet Eccleſia Chriſti, quàm vetus Judæorum Synagoga: at iſta poterat novos ritus, cæremonias, feſtivitates inſtituere. Eſter 9. Synagoga, auctore Mardochæo, addidit novum feſtum diem ſolemnem omnibus celebrandum, quem Deus in Lege non inſtituerat. Idem factum eſt tempore Judith; ſic enim legimus cap. ultimo, *Dies autem victoriæ hujus feſtivitatis ab Hæbreis in numero ſanctorum dierum accipitur, & colitur à Judæis ex illo tempore uſque in præſentem diem.* Gen. 28. Jacob novam cæremoniam excogitavit; erexit enim lapidem in titulum fundens oleum deſuper, & vocavit nomen loci illius *Bethel*, in memoriam viſionis quam in eo loco habuerat.

III.

III. Ipſimet Apoſtoli Act. 15. in Concilio congregati novam induxerunt diſciplinam, nempe ut Gentiles ad fidem converſi abſtinerent à ſanguine & ſuffocato, quod certè nuſquam Deus juſſerat, niſi Judæis. Quin & S. Paulus, interprete ſancto Auguſtino Epiſtola 54. aliàs 118. poteſtatem hanc determinandi ea quæ ad decentem Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, aſſignavit 1. Cor. 11. v. 34. his verbis, *cætera cùm venero diſponam*: quæ S. Doctor de Euchariſtia ante omnem cibum percipienda interpretatur. *Salvator*, inquit, *ideo non præcepit quo deinceps ordine ſumeretur, ut Apoſtolis, per* To 2. p. 127. A. B. *quos Eccleſias diſpoſiturus erat, ſervaret hunc locum*.

IV. denique, Eccleſia hanc ſibi ineſſe poteſtatem & declaravit, & factis demonſtravit. Concilium Trid. ſeſſ. 21. cap. 2. *declarat, hanc poteſta-* To. 14. *tem perpetuò in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione, ſalva il-* Conc. p. *lorum ſubſtantia, ea ſtatueret vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu* 846. D. *ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire judicaret*.

Quam poteſtatem verbo declaravit Eccleſia ſibi competere, eandem quolibet tempore exercuit, ut videre eſt in antiquis Scriptorum Eccleſiaſticorum monumentis, Juſtino, Tertulliano, Cyrillo Hieroſolymitano, Auguſtino & aliis. Unum hìc ſufficiat Tertulliani teſtimonium ex Lib. de Corona c. 3. ubi neceſſitatem traditionis vindicat, exemplo rerum multarum quas Eccleſia P. 102. A. ſui temporis obſervabat, etſi ſcriptæ non eſſent. *Ut à Baptiſmate ingrediar*, inquit, *aquam adituri, ibidem, ſed & aliquantò priùs in Eccleſia ſub Antiſtitis manu conteſtamur nos renuntiare diabolo, & pompæ, & angelis ejus. Dehinc ter mergitamur, ampliùs aliquid reſpondentes, quàm Dominus in Evangelio determinavit: Inde ſuſcepti, lactis & mellis concordiam prægustamus, exque ea die, lavacro quotidiano per totam hebdomadam abſtinemus. Euchariſtiæ Sacramentum, & in tempore victus, & omnibus mandatum à Domino, etiam antelucanis cœtibus, nec de aliorum manu quàm præſidentium ſumimus. Oblationes pro defunctis, pro natalitiis annua die facimus. Die dominico jejunium nefas ducimus, vel de geniculis adorare. Eadem immunitate à die Paſchæ in Pentecoſten uſque gaudemus. Calicis aut panis etiam noſtri aliquid decuti in terram anxiè patimur. Ad omnem progreſſum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad calciatam, ad lavacra, ad menſas, ad lumina, ad cubilia, ad ſedilia, quacunque nos converſatio exercet, frontem crucis ſignaculo terimus. Harum & aliarum ejuſmodi diſciplinarum ſi legem expoſtules Scripturarum, nullam invenies: Traditio tibi prætendetur auctrix, conſuetudo confirmatrix, & fides obſervatrix*.

Tertullianus varios ibi recenſet ritus quos ſui temporis Eccleſia uſurpabat, inter quos jam nonnulli ſunt obſoleti, alii verò etiamnum vigent & obſervantur. Quis porrò niſi hæretico afflatus ſpiritu dixerit, Eccleſiam, aut non accepiſſe à Chriſto poteſtatem ritus hujuſmodi uſurpandi; aut eos poſſe aliquando uſurpare, qui mundi & ſatanæ vanam ac ſuperſtitioſam pompam ſapiant, ſicque vergant in ruinam & perniciem Fidelium? An non ſic impetitur Eccleſiæ ſanctitas & inerrantia, quæ vel ignoraſſet, vel prætergreſſa fuiſſet poteſtatis ſibi à Chriſto conceſſæ limites, vel ea poteſtate in ruinam & perniciem Fidelium abuſa fuiſſet?

Neceſ-

Digitized by Google

Neceſſitas obſervandi cæremonias ab Eccleſia præſcriptas.

Decretum eſt Concilii Tridentini ſeſſ. 7. Can. 13. *Si quis dixerit receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione* To. 14. *adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato à Miniſtris pro libito omit-* Conc. p. *ti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem omitti poſſe,* 777. E. *anathema ſit.*

Et ſeſſ. 22. Can. 7. *Si quis dixerit cæremonias, veſtes, & externa ſigna quibus in Miſſarum celebratione Eccleſia Catholica utitur, irritabula impieta-* Ibid. p. *tis eſſe magis, quàm officia pietatis, anathema ſit.* 856. A.

Ratio eſt 1. Quia Eccleſiæ in omnibus ſemper obſequendum eſt, cui Chriſtus poteſtatem fecit ritus ac cæremonias inſtituendi. *Non eſt enim poteſtas niſi à Deo*, ait Apoſtolus Rom. 13. v. 1. & ſeq. *Quæ autem à Deo ſunt, ordinata ſunt. Itaque qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit: qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt.* Et v. 5. *Ideò neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolùm propter iram, ſed etiam propter conſcientiam.* Et ad Hebr. 13. v. 17. *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiiacete eis: ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri.*

Neceſſe porrò eſt eas Sacramentorum cæremonias ritè obſervare, non tantùm cùm ex earum omiſſione ſcandalum ſequi poſſet, ſed etiam eo ſepoſito ſcandalo: quia nempe ſic jubet Eccleſia, cujus leges conſcientiam ligant, etiam cùm ſine ſcandalo & offenſione proximi violari poſſunt. Siquidem, ju- Tom. 2. dice S. Auguſtino Epiſt. 54. aliàs 118. *inſolentiſſimæ inſaniæ eſt, diſputare an* 126. C. *faciendum ſit, quod tota per Orbem frequentat Eccleſia.*

II. Quia ordo & uniformitas ſervari debet in Eccleſiaſtico miniſterio; ac neceſſe foret ſuis nervis totam diſſolvi, deformari ac diſſipari Eccleſiæ diſciplinam, ſi privato cuilibet Paſtori liberum foret aut antiquatos ritus renovare, aut novos invehere. Quanta foret Reipublicæ Chriſtianæ confuſio, ſi quis v.g. omnes antiquos Pœnitentiæ publicæ vel Cathecumenatus gradus in uſum revocare jam vellet; aut infantibus Euchariſtiam porrigere, aut eam adultis ſub duplici ſpecie, vel etiam ipſis in manus domum aſportandam præbere? Quiſque igitur ſedulò eos ritus ſervare debet, quos obſervat Eccleſia in qua vivit. *Neque enim*, ait S. Aug. loco mox citato, *diſciplina ulla eſt in* Ibid p. *his melior gravi prudentique Chriſtiano, quàm ut eo modo agat, quo agere* 124. D. *viderit Eccleſiam ad quam fortè devenerit..... Ipſa quippe mutatio conſuetudinis*, ait ibidem, *etiam quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat. Quapro-* Ibid. p. *pter quæ utilis non eſt, perturbatione infructuoſa conſequenter noxia eſt.* 126. D.

An Eccleſiaſticæ cæremoniæ in ſua prima inſtitutione, ſymbolicam ſeu myſticam & ſpiritualem ſignificationem contineant.

Duo hìc extrema ſunt æqualiter declinanda.

Primum eorum, qui non aliam, quàm ſimplicem, purè litteralem ac hiſtoricam aſſignant cæremoniarum noſtrarum originem, nempe aut à decentia cultus divini, aut ab utilitate & commodo earum, aut à locorum & Regionum in quibus Sacra perficiebantur vario uſu, aut ex fortuito quodam

dam eventu, aut denique ex relatione ac correſpondentia quæ debet eſſe inter geſtum & ſitum corporis, & verba quæ ore proferuntur; ita certè ut illi nihil omnino in prima earum inſtitutione myſterii deprehendant. V.g. ſi ab illis ſciſcitatus fueris unde cereorum ac luminarium uſus? Reſpondebunt ad expellendas tenebras; quia primi Chriſtiani metu perſecutionum in locis ſubterraneis & obſcuris latitantes Sacra facere cogebantur: Pariter quis thuris & incenſi finis? Ad purgandum, inquiunt, tetrum ac fœtidum odorem qui ex locis illis ſubterraneis exhalabat, & ſanitati nocere poterat. Quòd ſi urgeas, Eccleſiam uſum illum luminarium & incenſi etiam retinuiſſe, quando illi reddita pace, aperto cœlo ac depulſis tenebris, iiſque in locis Sacra peragere licebat, in quibus, à fętido exhalitu nihil erat timendum; ajunt hanc cauſam eſſe, tùm quòd Eccleſia ſuorum uſuum in Officiis publicis retinentiſſima ſit, ac cujuſcunque innovationis inimica; tùm quòd populi Regionum in quibus publica Officia Eccleſiaſtica celebrata primùm fuere, aromatibus & incenſo plurimùm delectarentur.

Hæc profectò ratio exponendi cæremoniarum originem, jejuna nimis videtur, arida, exſucca, quæ nihil aut ferè nihil juvat Fidelium animos in Deum erigendos. Fatendum tamen eſt ſimplicem illam, litteralem & hiſtoricam cæremoniarum expoſitionem placere plurimùm ac ſummo oblectamento eſſe eruditis ac curioſis antiquitatis exploratoribus; neque moroſiùs nos ei repugnabimus; modò ſuus etiam ipſis ſervetur myſticus ac ſymbolicus explicandi modus, unde creſcit ac nutritur Fidelium pietas ac religio. Eo in argumento ſeſe feliciter exercuit eruditorum qui de rebus Liturgicis ſcripſere, induſtria; imprimis verò D. Claudii de Vert Ordinis Clunianenſis Religioſi, in Opere Gallico cui titulum fecit, *Explication ſimple, litterale & hiſtorique des Ceremonies de l'Egliſe*. Pariſiis 4. Tomis in 8. apud Florentinum Delaulne.

Alterum extremum illorum eſt, qui neglecta, ne dicam improbata, illa litterali & hiſtorica origine cæremoniarum, unicè ad myſticam & ſymbolicam earum ſignificationem attendunt, ac in minutiſſimis quibuſque rebus nonnihil altioris ac reconditi myſterii latere arbitrantur.

Media, noſtro quidem judicio, quædam via tenenda eſt, qua utraque extrema ſententia concilietur; ſi nempe nec litteralis & hiſtorica, quæ ad eruditionem, nec myſtica & ſymbolica, quæ ad pietatem valet plurimùm, cæremoniarum explicatio contemnatur, ſed utraque ſimul, quantùm fieri poteſt, conſocietur. Prima, fateor, aptior videtur ac commodior revincendis Novatoribus, qui ſuperſtitionis vitium in ritibus ſacrificii, perpetuò nobis obtrudunt; altera verò ad pietatem Fidelium & Myſteriorum intelligentiam magis comparata. Prior poſterioris baſis eſt ac fundamentum; neque certè D. de Vert animus ac conſilium unquam fuiſſe videtur, myſticas illas ac ſpirituales explicandi cæremonias rationes excludendi, ſicut ipſemet apertè profitetur pag. 45. præfationis primo tomo præfixæ.

Dicendum igitur, non improbata litterali & hiſtorica cæremoniarum expoſitione, etiam à primis Eccleſiæ exordiis, myſticum ac ſymbolicum ſenſum annexum illis fuiſſe.

Tædioſum certè foret ſingulas ſeu veteris ſeu Legis novæ cæremonias hìc enumerare, ac uniuſcujuſque ſymbolicam deſignare ſignificationem: ex multis pauca perſtringemus.

Ac

Digitized by Google

Ac 1. quidem Lex vetus tota certè ſymbolica erat, ad præfigurandam novam, & Chriſtum ipſum, qui finis eſt Legis, prænuntiandum deſtinata. *Omnia in figura contingebant illis*, ait S. Paulus 1. Cor. 10. v. 11. Sacrificia, quæ Abel, Abraham, Jacob, & alii Deo obtulerunt, non nuda profectò fuerunt, omnique ſpirituali ſenſu deſtituta ſigna, ſed mentis obſequium, ac cordis oblationem deſignabant, nec in vanum Deus celebris illius Sacrificii quod Abraham Gen. 15. obtulit, & aliorum omnium apparatum ac cæremonias præſcripſit. *Significativa ſunt omnia talia ſacrificia*, ait S. Aug. Epiſt. 102. alias 49. ad Deo gratias in reſponſ. ad 3. quæſtionem, *& quarundam rerum ſimilitudines*; & quidem ad noſtram utilitatem ordinatæ. Namque, ut ait idem S. Doctor L. 6. contra Fauſtum cap. 5. Deus *non fruſtra ea, quibus non indiget, ſibi juberet offerri, niſi aliquid in eis oſtenderet, quod nobis & noſſe prodeſſet, & talibus ſignis præfigurari oporteret*. To. 2. p. 271. D. To. 8. p. 206. A. B.

Jacob, Gen. 28. *erexit lapidem in titulum, fundens oleum deſuper*. Quod etiam c. 35. v. 14. ejuſdem Libri iterum feciſſe legitur, conſecrando ibi lapidem, ubi cum Deo luctatus fuerat, ac repromiſſiones acceperat, nomenque ſibi permutatum cognoverat; quam conſecrationem olei tantùm libaminumque effuſione factam fuiſſe denotant verba hæc, *Erexit titulum lapideum, in quo locutus fuerat ei Deus, libans ſuper eum libamina & effundens oleum.*

Iſta porrò libaminum & olei effuſio, divinum quid ac ſacrum denotabat. Nemo quippe ignorat quanto in uſu ac pretio apud Judæos fuerit olei unctio, qua Sacerdotes conſecrabantur, inaugurabantur Reges, ac omnia Tabernaculi utenſilia ſanctificabantur; unde ſacrum & ſanctum oleum dicebatur, cujus conficiendi ſingularem ritum ac formam Deus ipſe præſcripſit Exodi 30.

Hincque David Pſal. 44. prophetico ſpiritu de Chriſto propter plenitudinem gratiæ, quæ in ipſo erat, dixit: *Dilexiſti juſtitiam & odiſti iniquitatem propterea unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ*. Metaphora ducta ab oleo quo Iſraelitæ feſtivis diebus utebantur, & quod ipſis in deliciis erat; quo perfuſo homines ac mulieres animi hilaritatem, feſtum diem, cordis lætitiam indicabant, & à quo luctus ac doloris cauſa abſtinebant.

Quin & ſuperſtitioſi Gentiles eò etiam progreſſi ſunt, ut non tantùm lapides atque ligna in hominum aut brutorum ſimilitudinem affabrè effigiata, oleo perungerent; ſed etiam rudes atque impolitos lapides, quorum uſus in agris terminandis erat, oleo perungere ac conſecrare ſolerent, unde religioni ducebant illos manu contrectare aut loco movere, ut conſtat ex Platone Lib. 8. de Leg. Iſtos porrò lapides non inunxiſſent ſuperſtitioſi illi Pagani, nec coluiſſent; niſi in ea cæremonia divini aliquid ineſſe ac latere arbitrati fuiſſent, atque etiam aliquid divinitatis in terminis, ut notum eſt, admiſiſſent. Unde Arnobius de ſe ipſo loquens, cùm Paganorum adhuc teneretur erroribus, Lib. 1. adversùs Gent. ait: *Venerabar, ò cæcitas! nuper ſimulacbra modò ex fornacibus prompta, in incudibus deos & malleis fabricatos, elephantorum oſſa, picturas, veternoſis in arboribus tænias. Si quando conſpexeram lubricatum lapidem, & ex olivæ unguine ſordidatum, tanquam ineſſet vis præſens, adulabar, affabar, & beneficia poſcebam nihil ſentiente de trunco*: Quam Pagani ex ſuperſtitione, hanc veri Dei cultores ex Religionis ſenſu unctionis cæremoniam obſervabant. Ad cal. Oper. S. Cyprianip. 11.

II.

II. Quantò clarior eſt & expreſſior cæremoniarum in nova Lege ſpiritualis ac myſtica ſignificatio! Quid aliud, quæſo, referunt Baptiſmi & Euchariſtiæ ritus, niſi ſublime quid ac divinum? Non aliò profectò tendunt in adminiſtratione Baptiſmi, exorciſmi, inſufflatio, renuntiatio diabolo ejuſque pompis, deguſtatio ſalis, unctio, tactus aurium, cæreus accenſus &c. Totus Baptiſmi ritus ſymbolicus eſt, figura & imago mortis ac ſepulturæ Chriſti, ac novæ, quæ in ipſo habenda eſt, vitæ. *An ignoratis*, ait ſanctus Paulus Rom. 6. v. 3. *quia quicunque baptiſati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptiſati ſumus? Conſepulti enim ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem, ut quomodo Chriſtus ſurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus. Aqua in Baptiſmo*, ait S. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto cap. 15. *mortis exhibet ſimilitudinem, corpus velut in ſepulchro recipiens, Spiritus verò vim vivificam immittit, à morte peccati renovans animas noſtras in novam vitam.*

Ed. vet. To. 2. p. 177. C.

Olim Catechumenis poſt ſolitas renuntiationes dabatur pallium loco togæ, quod certè myſterio non carebat: toga ſcilicet dignitatis inſigne erat, pallium verò abjectionis & humilitatis, qualem decet Chriſtianos. Tertullianus Lib. de pallio c. 5. *Enim verò*, ait, *cum hanc primùm ſapientiam veſtit quæ vaniſſimis ſuperſtitionibus renuit, tunc certiſſimè pallium ſuper omnes exuvias & peplos auguſta veſtis; ſuperque omnes apices & titulos Sacerdos ſuggeſtus*. Et poſtea: *Grande pallii beneficium eſt, ſub cujus recogitatu improbi mores vel erubeſcunt*. Hinc iſtud procax Gentilium in Chriſtianos dicterium, *à toga ad pallium*.

P. 118. A.

P. 119. C.

In Euchariſtia autem quot myſteria! panem & vinum, cibum & potum uſualem pro materia hujus Sacramenti aſſumit Chriſtus, ut ſignificet Euchariſtiam ac quotidianam eſſe debere animorum noſtrorum cœleſtem alimoniam: in azimo pane conſecrat, ut quæ debeat eſſe animæ mundities ac puritas, oculis veluti ſubjiciat. *Expurgate vetus fermentum*, ait Apoſtolus 1. Cor. 5. v. 7. *ut ſitis nova conſperſio &c. Itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, ſed in azymis ſinceritatis & veritatis*. Panis verò qui ex multis granis confectus eſt, unionem populi cum Chriſto ſignificat: *Unus panis, unum corpus multi ſumus, qui de uno pane participamus*, ait idem Apoſtolus 1. Corinth. 10. v. 16. Pedes Diſcipulorum lavat, quare? Explicat ipſe Chriſtus Joan. 13. *Qui lotus eſt*, ideſt baptiſatus, *non indiget niſi ut pedes lavet*; hoc eſt, quotidiana expurget peccata.

Spiritualem ac ſymbolicum eſſe noſtrarum cæremoniarum finem, jam paulò antè ex Concilio Tridentino & Catechiſmo Romano demonſtravimus; neque porrò deſideratur finis ille in iis etiam cæremoniis v. g. luminarium, thuris &c. quarum originem & inſtitutionem totam litteralem eſſe ac hiſtoricam nonnulli referunt.

Utrumque illum cereorum ſeu luminarium finem agnoſcit ſanctus Hieronymus confutans Jovinianum, nempe tùm ad ſolatium & neceſſitatem, cùm Sacra de nocte peragebantur, tùm in ſignum lætitiæ ac fidei. Audiatur ſanctus Doctor Lib. adversùs Vigilantium. *Cereos*, inquit, *non clara luce accendimus; ſicut fruſtra calumniaris; ſed ut noctis tenebras hoc ſolatio temperemus, & vigilemus ad lumen, ne cæci tecum dormiamus in tenebris. Quòd ſi aliqui per imperitiam & ſimplicitatem ſæcularium hominum, vel certè religio-*

Tom. 4. part. 2. p. 284.

ſarum

ſarum feminarum ...... hoc pro honore Martyrum faciunt, quid inde perdis? cauſabantur quondam & Apoſtoli, quod periret unguentum; ſed Domini voce correpti ſunt. Neque enim Chriſtus indigebat unguento, nec Martyres lumine cereorum; & tamen illa mulier in honore Chriſti hoc fecit, devotioque mentis ejus recipitur. Et quicumque accendunt cereos, ſecundùm fidem ſuam habent mercedem, dicente Apoſtolo: Unuſquiſque in ſenſu ſuo abundet. Idololatras appellas hujuſmodi homines? Non diffiteor, omnes nos qui in Chriſto credimus, de idololatriæ errore veniſſe: non enim naſcimur, ſed renaſcimur Chriſtiani. Et quia quondam colebamus idola, nunc Deum colere non debemus, ne ſimili eum videamur cum idolis honore venerari? Illud fiebat Idolis, & idcirco deteſtandum eſt; hoc fit Martyribus, & idcirco recipiendum eſt. Nam & abſque Martyrum reliquiis per totas Orientis Eccleſias, quando legendum eſt Evangelium, accenduntur luminaria, jam Sole rutilante; non utique ad fugandas tenebras, ſed ad ſignum lætitiæ demonſtrandum. Unde & Virgines illæ Evangelicæ ſemper habent accenſas lampades ſuas. Mat. 25. *Et ad Apoſtolos dicitur: Sint* Luc. 12. *lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris. Et de Joanne* Joan. 5. *Baptiſta: Ille erat lucerna ardens & lucens, ut ſub typo luminis corporalis illa lux oſtendatur, de qua in Pſalterio legimus: Lucerna pedibus meis verbum tuum, Domine, & lumen ſemitis meis.* Pſ. 118. Hæc S. Hieronymus.

Multi è veteribus cereorum uſum in ſacris Officiis commemorant: Prudentius Hymno 2. in honorem paſſionis ſancti Laurentii, ſanctus Paulinus Poem. 14. aliàs 18. de S. Felic. Natal. 3. verſu 98. Sanctus Gregorius Turonenſis Lib. de glor. Confeſſ. cap. 21. 69. 70. 71. 79. In exequiis defunctorum ſolitos Chriſtianos cereos accendere, teſtantur S. Gregorius Nazianzenus Oratione 4. adversùs Julianum, S. Hieronymus Epiſtola 86. aliàs 27. ad Euſtochium, S. Gregorius Nyſſenus de Vita S. Macrini.

Quod de uſu cereorum, idem & de uſu thuris dicendum; nempe adhibitum fuiſſe ad depellendum noxium odorem, qui ex locis ſubterraneis & ex magna Fidelium in illis incluſorum copia exhalabat. Ita fert antiquum Miſſale S. Dionyſii in Gallia ad benedictionem incenſi: *Hoc incenſum ad omnem fœtorem nocivum extinguendum Dominus benedicat, & in odorem ſuavitatis accendat.* Et S. Thomas 3. p. q. 83. ar. 5. ad 2. *Thurificatione*, inquit, *non utimur quaſi cæremoniali præcepto legis, ſed ſicut Eccleſiæ ſtatuto .... primò quidem ad reverentiam hujus Sacramenti; ut ſcilicet per bonum odorem depellatur, ſi quid corporaliter pravi odoris in loco fuerit, quod poſſet provocare horrorem: ſecundò ad repræſentandum effectum gratiæ.*

Primis Eccleſiæ ſæculis in uſu fuiſſe thus adolere, ſignificat Canon tertius eorum qui Apoſtolici dicuntur. *Ne liceat*, inquit, *aliquid aliud ad altare offerre, quàm oleum ad luminare, & incenſum tempore ſanctæ oblationis.* Tom. 1. Non Conc. p. eſt quòd in re tam certa & explorata comprobanda immoremur diutiùs: 26. B. C. Deus ipſe Exodi 30. thuris compoſitionem præſcribit, prohibetque ne in alium, quàm Tabernaculi cultum uſurpetur, v. 37. *Talem compoſitionem non facietis in uſus veſtros, quia ſanctum eſt Domino. Homo quicumque fecerit ſimile, ut odore illius perfruatur, peribit de populis ſuis.* Continet igitur uſus thuris & incenſi ſacrum aliquid ac divinum quod ad Dei cultum ſuo modo refertur. Deo adoletur, tanquam ſupremo rerum omnium Domino, cui latriæ cultus debetur: thure fumant & odoribus altaria, in honorem Sacrificii quod ibi of-

Digitized by Google

fertur; thuris honores exhibentur Crucis & Sanctorum imaginibus, qui honos præcipuè ad archetypa tendit ac refertur. Exhibetur quoque ſacro Evangeliorum Libro, in ſignum venerationis qua verbum Dei proſequimur, & boni odoris quem reſpergere ubique ac diffundere Chriſtiani omnes tenentur. Oblationes etiam ſuffitu perfunduntur, ut conſecrentur, & Deo gratæ fiant & acceptæ. Ipſis denique Fidelibus, dum Sacris interſunt, incenſum offertur, ut moneantur orationes ſuas ad Deum dirigere, & bonorum operum odorem, quaſi thus acceptiſſimum, circumquaque diffundere. Hæc pauca de cæremoniis, quantùm ad inſtitutum noſtrum ſpectat, ſufficiant, de quibus data opera fuſiùs tractant qui de rebus liturgicis ſcripſerunt.

Qua lingua Officia divina celebrari in Eccleſia debeant.

Rem ſtatuit Concilium Tridentinum ſeſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ c. 8. & Can. 9. Priori loco ſic loquitur: *Etſi Miſſa magnam contineat populi fidelis eruditionem, non tamen expedire viſum eſt Patribus, ut vulgari paſſim lingua celebraretur. Quamobrem, retento ubique cujuſque Eccleſiæ antiquo, & à ſancta Romana Eccleſia, omnium Eccleſiarum matre & magiſtra, probato ritu, ne oves Chriſti eſuriant, neve parvuli panem petant & non ſit qui frangat eis, mandat ſancta Synodus Paſtoribus & ſingulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Miſſarum celebrationem, vel per ſe, vel per alios, ex iis quæ in Miſſis leguntur, aliquid exponant; atque inter cetera ſanctiſſimi hujus Sacrificii myſterium aliquod declarent diebus præſertim Dominicis & Feſtis.*

To. 14. Conc. p. 854. E.

Canone verò 9. ſic definivit: *Si quis dixerit Eccleſiæ Romanæ ritum, quo ſubmiſſa voce pars Canonis & verba Conſecrationis proferuntur, damnandum eſſe, aut lingua tantùm vulgari Miſſam celebrari debere ..... anathema ſit.*

Ibid. p. 856. B.

Iſta porrò ad diſciplinam pertinent, non ad fidem: perinde quippe valet Sacramentum Baptiſmi vel Euchariſtiæ, quocunque idiomate adminiſtretur; verba etenim ad elementum, non ad perſonas circumſtantes referuntur. *Accedit verbum ad elementum*, ait ſanctus Auguſtinus Tract. 80. in Joan. *& fit Sacramentum.* Diſciplina porrò illa qua cautum eſt, ne vulgari paſſim lingua Sacrificium Miſſæ, cæteraque publica Eccleſiæ Officia celebrentur, univerſalis eſt, omnemque obligat Eccleſiam, ſive Græcam, ut græcè; ſive Latinam, ut latinè loquatur, cùm ſacra peraguntur Myſteria; jam enim à multo tempore & Græca in Oriente, & Latina lingua in Occidente deſiit eſſe vulgaris & omnibus domeſtica; unde S. Pius V. Conſtitutione, *Providentia*, an. 1566. prohibuit, ne Latini græcè, & viciſſim Græci latinè celebrarent; voluitque ut ſuum unaquæque Eccleſia morem ac ritum antiquum probatum retineret. Domeſtica quidem ac vulgaris aliquando fuit in Oriente græca, ſicut latina in Occidente, aut ſaltem in magna Occidentis parte, quam S. Auguſtinus Lib. 1. Confeſſ. cap. 14. fatetur ſe *inter blandimenta nutricum, & joca arridentium didiciſſe.* At ex quo græca Orientalibus, & Occidentalibus latina deſiit eſſe vulgaris, Eccleſia optimis rationibus ducta primævum ſuum idioma in celebrandis ſuis Myſteriis conſtanter ab omnibus juſſit retineri: ſoli Novatores uſum illum improbant.

To. 1. p. 78. C.

Æquiſſimæ porrò rationes illæ quibus Eccleſia nixa fuit, iſtæ ſunt.

I. Uſus

Digitized by Google

I. Uſus & praxis Judæorum, qui in perſolvendis Religionis Moſaicæ Officiis Hebræa lingua utebantur, tametſi poſt captivitatem Babylonicam vulgaris apud ipſos amplius non foret, ſed ſolis Sacerdotibus & Levitis perſpecta. Ex frequenti ſcilicet commercio & cohabitatione cum Chaldæis & Aſſyriis, linguam Chaldaicam & Syriacam familiarem ſibi reddiderunt, ſuæ patriæ ac vernaculæ linguæ prorſus obliti: unde nonniſi Levitarum interpretatione verba Legis intelligere poterant, ſicut legimus Lib. 2. Eſdræ cap. 8. v. 13. *In die ſecundo congregati ſunt Principes familiarum univerſi populi, Sacerdotes & Levitæ ad Eſdram Scribam, ut interpretaretur ei verba Legis.* Ergo ſine interprete verba Legis, ſeu Textum Hebræum, Judæi tunc non intelligebant. Idem uſus tempore Chriſti & Apoſtolorum in Templo adhuc obſervabatur; atque Legis Doctores textum Legis Hebraicum populo exponebant & interpretabantur.

Æquiſſimæ rationes uſus Eccleſiæ. I. Praxis ipſorū Judæorum.

II. Uſus & praxis Eccleſiæ utriuſque tùm Græcæ, tùm Latinæ: Græci nempe non populari ac domeſtico vulgi ſermone Sacra perficiebant, ſed græco, ut apertè demonſtratur ex Liturgiis SS. Baſilii ac Chryſoſtomi. Eccleſia pariter Latina ſemper latinè Sacramenta miniſtravit, licèt jam dudum lingua latina deſierit eſſe vulgaris. Id verò manifeſtum eſt ex Iſiodoro, Alcuino, Amalario, Rabano, Strabone, Micrologo, Ruperto, Thoma Vvaldenſi, qui ſcribebant de divinis Officiis in Hiſpania, Gallia, Germania, Italia, Anglia, quo tempore lingua latina in uſu communi ac vulgari non erat.

II. Prax veteris Eccleſiæ.

III. Vix ulla lingua ſub Sole eſt, quæ latiùs diffundatur, quàm latina, cùm plùs etiam quàm quartam Europæ partem complecti videatur, ait Stanislaus Cardinalis Hoſius Dial. de Sacro vernaculè legendo. Hac enim utuntur & Boemi & Moravi, & Caſſubi, & Ruſſi, & Moſchi, Sclavi, Suetii, Dalmatæ, Croatæ, Bulgari, Raſciani &c. Cæterùm, pergit Staniſlaus, ſic inter ſe nationes illæ dialectis variant, ut minùs etiam Sclavum atque Dalmatam Polonus intelligat, quàm Hollandum aut Burgundum, Suevus aut Helvetius.

III. Latinæ linguæ diffuſio *T. 1. p.* 664.

IV. Cùm Eccleſia una ſit, & membra ejuſdem corporis communi quodam ſocietatis vinculo colligari debeant, ſapienter omnino inſtitutum fuit, ut ea lingua Sacra celebrentur, quæ commercium Eccleſiarum non impediat. Si verò liceret unicuique lingua ſua familiari ac domeſtica divina perſolvere, commercium illud intercluderetur: non enim poſſent convenire in Eccleſiis Germanorum, Anglorum, Polonorum, Itali, Galli, Hiſpani, & vice verſa.

IV. Commerciū Eccleſiarum.

V. Ritus adminiſtrandi Sacramenta conſtans eſſe debet, uniformis, decens, nulli mutationi obnoxius, pro conſtantia, dignitate, ac reverentia Religionis cujus Sacramenta ſunt: at ſi lingua vernacula promiſcuè liceret ea adminiſtrari, mirum quanta inde confuſio, ei non abſimilis, quam in conſtruenda Turri Babel olim contigiſſe legimus: vulgaris etenim & vernacula lingua continuis mutationibus obnoxia eſt, ac ſæpè ſæpiùs immutandus foret ritus publicus adminiſtrandi Sacramenta; multa quippe ſunt vocabula jam obſoleta, quæ à paucis jam intelliguntur, & quæ infirmorum irriſioni ac contemptui ſubjacerent; unde procul dubio læderetur, quæ tanta eſſe debet Sacramentorum majeſtas, dignitas & reverentia. Qua verò ratione, ait hìc Bellarminus, æquum eſt, ut in Sacramentis adminiſtrandis utamur alia domo, aliis veſtibus, aliis inſtrumentis, quàm ordinariis & quotidianis;

V. Ritus Sacramentorū conſtans.

L. 2. de Sacr. in gen. c. 31. *To. 3. p.* 94. E.

Digitized by Google

ita par eſſe videtur, ut utamur alia lingua: nempe ut verba Sacramentorum conceptis verbis, & eodem modo ab omnibus proferantur, ne fortè periculum ſit mutationis, vel depravationis, aut etiam erroris alicujus. Nullibi autem cum majori ſalutis æternę diſpendio ac periculo erratur, quàm in conficiendis & adminiſtrandis Sacramentis: id autem facillimè præcavebitur, ſi eadem lingua omnes utantur; difficillimè, ſi diverſis.

ibid. F. Addit Bellarminus loco mox indicato, quòd ſi lingua vulgari Sacramenta miniſtrentur, aperietur porta latiſſima ignorantiæ: contenti enim erunt Miniſtri ſi ſciant legere; atque ita paulatim obliviſcentur linguam latinam, nec Opera ſanctorum Patrum legent, & proinde non intelligent Scripturas; verùm, quod amplius eſt, vix congregari unquam poterunt: quæ tamen aliquando neceſſaria ſunt, Concilia generalia: niſi enim quædam ſit communis & quaſi Eccleſiaſtica lingua, quomodo Epiſcopi ſenſa ſua ſibi invicem communicare, ac Religionis negotia communi conſilio pertractare ac definire poterunt?

Inde facile eſt intelligere, quàm immeritò Novatores noſtri inter cæteras ſuæ ab Eccleſia Catholica ſeceſſionis cauſas, iſtam obtendant, tùm varias quas induxit in cultum divinum cæremonias, tùm latinum idioma quo divina Officia perſolvenda eſſe mandavit. Quàm levis eſt, ne dicam injuſta hæc querimonia! Namque, ut probatum fuit, & cæremoniæ illæ ſuum & quidem ſpiritalem fructum afferunt, & ipſimet Calviniſtæ ſocietatem Religionis habent cum Lutheranis Germaniæ & Proteſtantibus Angliæ, qui tamen omnes ferè ritus noſtros ſeu cæremonias retinuerunt. Imò nec ipſi quidem Galli Calviniſtę, dum ad exteras regiones perveniunt, conventus fratrum ſuorum Anglorum v.g. & Germanorum refugiunt, quamquam linguam non intelligant, qua ſuam illi liturgiam celebrant. Quare igitur in nobis culpant ac reprehendunt, quod in ſuis tolerare, imò & approbare tenentur?

VI. Verſiones Scripturæ in linguam vulgarem improbantur. Primũ exemplum à cenſura Miſſalis Romani Gallicè verſi.

VI. Uſus linguæ vulgaris in perſolvendis Eccleſiaſticis Officiis, neceſſariò involvit ac ſupponit verſionem alicujus ſaltem partis Scripturarum in linguam vernaculam: atqui quantùm & Clero Gallicano, & ſacræ Facultati Pariſienſi diſplicuerint ſemper hujuſmodi verſiones, patet ex multis cenſuris quibus illæ perſtrictæ fuerunt. Ex multis tria dumtaxat exempla hìc ſeligimus.

Primum, quod ordine temporis poſtremum eſt, cùm anno 1660. prodiiſſet in lucem Miſſale Romanum à D. Voiſin è latino in vulgarem linguam converſum, ac per columnas diviſum, habens ex una parte textum latinum, ex altera verò gallicum, ad rei novitatem attoniti Gallicani Præſules Pariſiis congregati, dictam verſionem unanimi conſenſu eodem anno die Martis 7. Decembris improbarunt ac ſuppreſſam voluerunt, data etiam die 7. Januarii anni 1661. ad Summum Pontificem Alexandrum VII. Epiſtola, enixè rogantes ut publica & ſolemni Conſtitutione huic novitati ſtatim obſiſteret, ne ſerperet longiùs. *Inducti fuimus, Beatiſſime Pater*, ajunt Epiſcopi Gallicani, *multis iiſque graviſſimis rationibus, quæ Beatitudinem tuam .... non latent: ac potiſſimùm quòd præter antiquitatis reverentiam, poſtulet ipſa Chriſtianorum ritum ac Myſteriorum dignitas atque majeſtas, ut ea vulgò & quibuſvis obviis non exponantur, ne ipſa ſua frequentia & aſſiduitate vileſcant, ſintque eò magis mira & veneranda, quò rariora: neve apicum, ſyllabarum,*

barum, aut verborum immutatio, quæ ex ſingulorum idiomatum dialecto & proprietate oritur, ſcandalum aliquod vel offendiculum in rebus fidei ac doctrinæ ponat. Laudant ibidem Præſules Gallicani celebre illud ſancti Hieronymi teſtimonium ex Epiſtola ipſius ad Paulinum, *cùm tractent fabrilia fabri, ſolam Scripturarum artem eſſe, quam ſibi paſſim omnes vendicant, quam garrula anus, quam delirus ſenex, quam Sophiſta verboſus*, pro libito interpretantur, *lacerant, docent antequam diſcant: alios adducto ſupercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de ſacris Litteris philoſophari*. To. 4. p. 2. pag. 571.

Alexander VII. die 12. Januarii an. 1661. Conſtitutionem in forma Brevis emiſit in qua ſic loquitur: *Ad futuram rei memoriam. Ad aures noſtras ingenti cum animi noſtri mœrore pervenit, quòd in Regno Galliæ quidam perditionis filii in perniciem animarum novitatibus ſtudentes, & Eccleſiaſticas ſanctiones, ac praxim contemnentes, ad eam nuper veſaniam pervenerint, ut Miſſale Romanum latino idiomate longo tot ſæculorum uſu in Eccleſia probato, conſcriptum, ad gallicam vulgarem linguam convertere.... auſi fuerint, & ita ſacroſanti ritus majeſtatem latinis vocibus comprehenſam dejicere & proterere, ac ſacrorum Myſteriorum dignitatem vulgo exponere temerario conatu tentaverint. Nos.... quemadmodum novitatem iſtam perpetui Eccleſiæ decoris deformatricem, inobedientiæ, temeritatis, audaciæ, ſeditionis, ſchiſmatis, aliorumque plurium malorum facilè productricem abhorremus & deteſtamur, ita Miſſale præfatum gallico idiomate à quocunque conſcriptum, vel in poſterum aliàs quomodolibet conſcribendum & evulgandum, motu proprio & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, perpetuò damnamus & interdicimus, ac pro damnato, reprobato & interdicto haberi volumus &c.* Scripſit & idem Pontifex ad Epiſcopos Gallicanos Breve die 7. Februarii ejuſdem anni 1661. in quo poſt præmiſſam gratulationem ob eorum zelum ac vigilantiam, ait ſe etiam ante acceptas eorum Litteras, ſtatim huic malo occurriſſe, *expreſſa Brevis animadverſione*. Rec. des Bulles p. 452. Ibid. p. 453.

Acceſſit & Cenſura ſacræ Facultatis Pariſienſis die 1. Aprilis an. 1661. confirmata die ſecunda menſis Maji ejuſdem anni, cujus hæc verba ſunt: *Sacra Theologiæ Facultas poſt editam à ſe & publicatam menſe Januario recèns elapſo, ad approbationes verſionum tam Miſſalis nuper editi, quàm ſacræ Scripturæ & Officii Eccleſiaſtici, ſub nomine quorundam ejuſdem Facultatis Magiſtrorum vulgatas, declarationem, admonita prima Februarii ſequentis plurima eſſe in eodem Miſſali animadvertenda, illius examen aliquot Magiſtris demandavit, qui poſt accuratam ejus per menſes Febeuarium & Martium lectionem, retulerunt prima Aprilis, Librum illum non ſolùm ad Fidelium inſtitutionem prorſus ineptum, ſed & pernicioſum eſſe, utpote cujus explicationes aliunde adſcitæ, ambiguæ, rudes & indigeſtæ, vel ad textus ſenſum appoſitæ non ſint, vel paſſim textu ipſo longè difficiliores & obſcuriores, quæque alia explicatione indigeant, in quibus variæ ſunt propoſitiones animarverſione dignæ, velut ſubjectæ*. Relatis deinde nonnullis propoſitionibus, ſic pergit ſacra Facultas: *Quibus auditis, & re maturiùs diſcuſſa, cenſuit ſacra Facultas, in eo Miſſali, ut verba ſonant, contineri errores contra ſanam doctrinam de Chriſto, de Spiritu ſancto, de Gratia & libero arbitrio, de Sacramentis, præſertim Baptiſmi & Pœnitentiæ, aliiſque capitibus; & multas verſiones ineptas ac*

Digitized by Google

ſalſas, aliquam etiam quæ textu latino, tùm addendo, tùm detrahendo inducunt in opiniones olim & recenter condemnatas.

Secundum exemplũ à Cenſura Eraſmi. Secundum exemplum petitur à Cenſura qua ſacra Facultas nonnullas Eraſmi Propoſitiones notavit die 17. Decembris anno 1527. excerptas ex Præfatione ipſius in Matthæum; quales iſtæ ſunt.

Propoſitiones Eraſmi. I. Cenſura. Prima, *Sacras Litteras cupiam in omnes verti linguas.*

In re ad ſalutem non neceſſaria, ajunt Theologi Pariſienſes, potius conſulendum eſt multorum profectui, ipſam (lectionem Scripturæ) interdicendo, quàm paucorum utilitati, eam permittendo cum gravi multitudinis incommodo; unde & jure damnata eſt hujuſmodi translatio.

2. Propoſitio. Cenſura. Secunda, *Exclamant, indignum facinus ſi mulier vel coriarius loquatur de ſacris Litteris.*

Rectè, ait Cenſura, perpenſa multorum hujus temporis impudenti temeritate, indignum facinus exiſtimandum eſt, quòd idiotæ & ſimplices ſuo judicio ſacras Litteras legant in ſuam linguam converſas, & de illis diſſerant aut diſceptantes de earum difficultatibus tractent.

Tertia, *Me auctore ſacros Libros leget agricola, leget faber, leget latomus.*

3. Propoſitio. Cenſura. Teſtantur ſacra eloquia, inquit Cenſura, ſimplices eſſe tanquam parvulos, quibus, Auctore Paulo, lacte opus ſit; non enim ſolidam adhuc eſcam ferre ac digerere poſſunt: perfectorum ſiquidem ſolidus eſt cibus, eorum qui pro ipſa conſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni & mali. Quapropter non eſt medium aptum hujuſmodi ſimplicibus, quòd indiſcriminatim quoſvis ſacros Libros legant in linguam vernaculam translatos; ſed convenientiſſimum eis medium Eccleſia conſtituit, auditionem verbi Dei, & frequentationem Prædicationum ejus: neque eis obiter interdicit uſum quorumdam ſacrorum Librorum, qui cum explicatione convenienti, ædificationi morum ſint accommodi &c.

4. Propoſitio. Cenſura. Quarta, *Neque Ezechielis Prophetæ, neque Cantici Canticorum, aut cujuſquam Librorum veteris Teſtamenti lectionem ulli homini interdico.*

Cùm Sedis Apoſtolicæ Decreto, ait Cenſura, multorum talium Librorum lectio laicis jam pridem interdicta ſit, & eruditis in Lege Domini apud Hebræos, graviorum Auctorum ſententia, prohibita fuerit lectio dictorum Librorum; atque primi capitis Geneſeos ante annum ætatis trigeſimum, prædicta propoſitio temerariè & impudenter aſſeritur; quandoquidem eadem ſubeſt cauſa inhibendi talium Librorum lectionem, quæ ſuberat quando Decretum Innocentii III. ſuper his conſtitutum eſt.

5. Propoſitio. Cenſura. Quinta, *Indecorum vel ridiculum potiùs videtur, quòd idiotæ & mulierculæ pſittaci exemplo Pſalmos ſuos & precationem Dominicam immurmurent; cùm ipſi quod ſonant, non intelligant.*

Hæc propoſitio, ait Cenſura, ſimplices, idiotas & mulierculas ab oratione vocali, juxta ritum & conſuetudinem Eccleſiæ, perperam retrahens, ac ſi inutilis ſit, niſi ab eis intelligatur, impia eſt & erronea, viam præbens errori Bohemorum, qui Officium Eccleſiaſticum in idiomate vulgari celebrare conati ſunt: alioqui in Lege veteri indecorum fuiſſet & ridiculum, ſimplicem populum ex Dei inſtituto cæremonias Legis obſervare, quas non intelligebat; quod aſſerere, eſt in Legem & ejus latorem Deum blaſphemum, & hæreticum. Neque enim per verba orationis ſolùm prætendit Eccleſia, ut

ſeric

Digitized by Google

ſerie verborum illorum erudiamur, ſed ut ejus fini nos conformando, veluti ipſius membra, divinas laudes pronuntiemus, debitas gratiarum actiones perſolvamus, & nobis neceſſaria imploremus, unde propter talem orantium intentionem, Dei munere affectus inflammetur, intellectus illuminetur, humana inopia ſublevetur, atque gratiæ & gloriæ fructus comparetur; quæ certum eſt orantes per tales orationes vocales, quamvis verba non intelligant, prætendere, quemadmodum Legatus, etſi verba domini ſui non capit, illa tamen juxta mandatum domini ſui referens, gratum impendit obſequium & domino, & ei ad quem mittitur. Multæ ſimiliter Prophetiæ in Eccleſia cantantur, quæ quamvis à multis cantantibus non intelligantur, plurimùm tamen utilis eſt & meritoria earum pronuntiatio & cantus; divinæ ſiquidem veritati quæ illas docuit ac revelavit, eas cantando gratum obſequium exhibetur. Per quæ ſanè conſtat, non in ſola verborum intellectione fructum orationis conſiſtere; perniciolum quoque eſſe errorem exiſtimantium, ſolùm ad erudiendum intellectum fieri orationem vocalem, cùm præcipuè fiat talis oratio ad inflammandum intellectum, ut pio & devoto animo in Deum modis prædictis ſe erigendo, mens reficiatur, & obtinendo quæ petit, ſua intentione non fruſtretur; mereatur etiam intellectus illuminationem; quemadmodum & alia utilia aut neceſſaria: qui nimirum fructus longè uberiores ſunt, quàm ſola verborum intellectio, quæ abſque excitatione affectus in Deum, parum affert utilitatis. Quòd ſi contingeret Pſalmos in linguam vulgarem traduci, non propterea eorum ſenſum ſimplices & idiotæ plenè perciperent. Hactenus ſacra Facultas Pariſienſis.

Tertium exemplum ex Cenſura verſionis Bibliorum in linguam vernaculam à Renato Benedicto editæ. Anno Domini 1567. die 15. Julii Facultas cenſura notavit verſionem Bibliorum à M. Renato Benedicto editam, ſuamque cenſuram ſolemniter confirmavit 3. Septembris anni 1569. quam approbavit & laudavit Gregorius XIII. Summus Pontifex Diplomate ſcripto 3. die Octobris anni 1575. & ad Facultatem tranſmiſſo.

Tertiũ exemplum à Cenſura verſionis Bibliorũ per Renatũ Benedictum.

Et anno 1565. die 1. Aprilis, Facultas concluſit ne liceret Magiſtris Facultatis componere Libros Gallicos, nec transferre in linguam gallicam, aut illis ſubſcribere, niſi priùs ſint probati ab ipſa Facultate, ut moris eſt.

Anno 1661. die 4. Januarii, eadem Facultas in ſua Declaratione circa approbationes verſionum Gallicarum, occaſione Libri cujuſdam precum gallicè impreſſi apud Joan. le Mire via Jacobæa, mentem ac ſententiam ſuam ſic aperit.

Quoniam verò eadem Facultas occaſione precum hujus Libri in linguam vulgarem traductarum, reſcivit multas alias hujuſcemodi verſiones editas fuiſſe cum approbatione quorumdam ejuſdem Facultatis Magiſtrorum, cenſuit etiam omnibus declarandum, declaratque ſe nunquam intendiſſe cuiquam ſuorum dare licentiam approbandi ullam verſionem Librorum quorumcumque de Officio Eccleſiaſtico, aut precibus arbitrariis, ſine Epiſcopi auctoritate in lucem emiſſis, quorum omnium approbationem annis potiſſimùm 1548. 1567. 1607. 1620. 1641. aliiſque reſpectivè prohibuit.

Quod autem ſpectat ad Miſſale gallicè nuper Typis excuſum, præſeferens ejus approbandi licentiam à Facultate, tantùm abeſt, ut ea unquam alicui

conceſſerit, cùm petita tantùm fuerit licentia approbandi *explicationem Miſſarum totius anni, non verò ullam Miſſalis gallicam verſionem*; quin potius eam petendi licentiam haud dubiè denegaſſet, & datam à quocumque ſuorum traductionis illius approbationem non poteſt non improbare, uti & præſenti declaratione improbat, ſicut Magiſtris Breviarii Romani verſionem approbandi licentiam poſtulantibus denegavit anno 1655. & datam ab illis pro novi Teſtamenti verſione approbationem improbavit anno 1649.

Ad hæc omnia accedit auctoritas SS. Pontificum Gregorii VII. Innocentii III. & Pii IV.

Gregorius VII. rogatus à Duce Bohemiæ, totius gentis ſuæ nomine, ante annos quingentos & amplius, ut permitteret Sacra lingua Sclavonica apud ſuos celebrari, Pontifex denegavit. *Quia verò*, inquit in Epiſtola ad Ducem Bohemorum, *nobilitas tua poſtulavit, quo ſecundùm Sclavonicam linguam,*
To.10. Conc.p. 234.D. *apud vos divinum celebrari annueremus Officium, ſcias nos huic petitioni tuæ nequaquam poſſe favere. Ex hoc nempe ſæpe volventibus liquet, non immeritò ſacram Scripturam omnipotenti Deo placuiſſe quibuſdam locis eſſe occultam, ne, ſi ad liquidum cunctis pateret, fortè vileſceret, & ſubjaceret deſpectui; aut pravè intellecta à mediocribus, in errorem induceret.*

Innocentius III. ſcribens ad Abbatem Ciſtercienſem & Collegas ejus, incommoda graviſſima quæ ex uſu linguæ vulgaris in Officiis divinis peragendis emergere poſſent enumerans, acriter eos reprehendit qui Canonicos ſanctarum Scripturarum Libros gallicè redditos paſſim laicis, & mulieribus permittunt.
Edit. Baluz. To.1.p. 494. *Significavit nobis*, ait, *Venerabilis frater noſter Metenſis Epiſcopus per ſuas Litteras, quòd tam in Diœceſi, quàm in Urbe Metenſi, laicorum & mulierum non modica multitudo gallicæ cuidam traductioni divinorum Librorum intendens, ſecretis conventiculis etiam inter ſe invicem eructare præſumerent, aliorum aſpernantes conſortium, & in faciem redarguentibus presbyteris reſiſtentes, quorum ſimplicitatem faſtidiunt in ſuæ translationis peritia confidentes. Non protinus ad vindictam nos res accendit incognita, ſed univerſis tam in Urbe, quàm in Metenſi Diœceſi conſtitutis, ſub eo tenore Litteras curavimus Apoſtolicas deſtinari, qui vobis ex tranſcripti earum poterit inſpectione patere.* Et paulò poſt præſcribens, ut inquiratur circa fidem Catholicam ipſorum, ſubjungit: *Nuper autem idem Epiſcopus per ſuas nobis Litteras intimavit, quòd quidam eorum, quos notabiles prioribus Litteris denotarat, mandatis recuſant Apoſtolicis obedire; quibuſdam eorum clanculò, quibuſdam verò jam publicè obediendum eſſe dicentibus ſoli Deo: ab occultis etiam conventiculis non ceſſantes, officium prædicationis occultè, licèt à nullo mittantur, prohibiti etiam ſibi non metuunt uſurpare: aſpernantes ſibi diſſimiles & translationi eidem uſque adeo inſiſtentes, ut ſe nec Epiſcopo, nec Metropolitano ſuo, nec nobis ipſis aſſerant parituros, ſi eam decrevimus abolendam.* Mandat ibidem Pontifex, ut iſti corrigantur, & ad obedientiam Decretis Apoſtolicis præſtandam adigantur. *Cùm enim*, addit Innocentius, *in hoc univerſalis Eccleſiæ vertatur negotium, & agatur cauſa fidei Chriſtianæ, ad exequendum Apoſtolicæ Sedis mandatum, cum ſumma diligentia & cautela, vos ſtudioſos & promptos eſſe volumus & mandamus.* Hactenus Innocentius. Iſtæ igitur ſunt utilitates, quas lingua vulgaris omnibus nota in Libris ſacris & divinis Officiis, afferre poteſt in Eccleſia Dei: Sacerdotum videlicet ſimplicium deſpectus, inobedientia,

Digitized by Google

dientia, clancularia conventicula, ſeditiones, ſchiſmata, & alia hujuſcemodi, quæ Innocentius contigiſſe ea de cauſa commemorat.

Denique Pius IV. Decretum Indicis Librorum prohibitorum, quod à Patribus à Synodo Tridentina ſelectis conditum eſt, auctoritate Apoſtolica comprobavit ac ſuum fecit. Hæc autem eſt quarta hujus Indicis regula æquitatis ac ſapientiæ plena. *Cùm experimento manifeſtum ſit, ſi ſacra Biblia vulgari lingua paſſim ſine diſcrimine permittantur, plùs inde, ob hominum temeritatem, detrimenti, quàm utilitatis oriri, hac in parte Judicio Epiſcopi, aut Inquiſitoris ſtetur; ut cum conſilio Parochi, vel Confeſſarii Bibliorum à Catholicis auctoribus verſorum lectionem in vulgari lingua eis concedere poſſint, quos intellexerint ex hujuſmodi lectione, non damnum, ſed fidei atque pietatis augmentum capere poſſe.* To. 14 Conc. p. 593. D.

Dices 1. Ex uſu linguæ incognitæ in divinis & Eccleſiaſticis Officiis perſolvendis grave omnino incommodum ſequitur: nempe infinitam propemodum hominum multitudinem, qui linguam latinam non intelligunt, nullum ſpiritualem fructum ex publicis Eccleſiæ precibus percipere poſſe; utpote qui ea loquantur, quæ non intelligunt.

Hanc eſſe Apoſtoli mentem probant ex cap. 14. prioris ad Corinthios v. 13. & ſeq. *Qui loquitur lingua*, ait Apoſtolus, *oret ut interpretetur. Nam ſi orem lingua, ſpiritus meus orat, mens autem mea ſine fructu eſt. Quid ergo eſt? Orabo ſpiritu, orabo & mente: pſallam ſpiritu, pſallam & mente. Cæterùm ſi benedixeris ſpiritu qui ſupplet locum idiotæ, quomodo dicet, Amen, ſuper tuam benedictionem? Quoniam quid dicas, neſcit.* Ipſo igitur Apoſtolo judice, qui orat lingua, & mente ſeu intelligentia orare debet: mente autem orare non poteſt, niſi verborum, quæ profert, ſenſum intelligat. Id verò non poteſt idiota ſeu quilibet de vulgo fidelis, niſi lingua vulgari ac domeſtica Preces & Officia Eccleſiæ publica celebrentur.

Reſp. objectionem iſtam quæ apud Novatores noſtros hìc palmaris eſt, plenè & abundè diſſolvi à Theologis Pariſienſibus in Cenſura quintæ propoſitionis Eraſmi paulò antè relata. Et certè ad fructum ex oratione vocali percipiendum neceſſe non eſt, ut qui orat, ſenſum orationis & myſterii, quod in ea includitur, privatim intelligat: quàm multi enim ſunt rudes & ſimplices qui ſenſum illum nequidem capiunt, etiam cum gallicè orant? *Illos*, ait Tertullianus, *fides ſalvos facit, non exercitatio Scripturarum*; & ut loquitur S. Auguſtinus Lib. contra Epiſt. fund. cap. 4. *turbam non intelligendi vivacitas, ſed credendi ſimplicitas tutiſſimam facit.* Senſum verborum Scripturæ abſque interprete non intelligebant veteres Judæi à captivitate Babylonica reduces, an minùs propterea utiles erant eorum orationes? Summum Sacerdotem, cùm intra Sancta Sanctorum ſecretè orabat, non audiebant qui ſtabant procul, an idcirco fruſtra & in vanum orabant? Sufficit igitur ſi populus fidelis mente & animo cum Eccleſia uniatur, eumdemque ſibi finem proponat, ac effectum confidenter ſperet, quem poſtulat ac ſperat Eccleſia; creſcit enim verò ex obſcuritate & ignorantia meritum fidei, modeſtiæ & humilitatis Chriſtianæ. Adde Concilium Tridentinum ſeſſ. 22. cap. 8. incommodo, quod Novatores hìc opponunt, providè occurriſſe, cùm *Paſtoribus & ſingulis curam animarum gerentibus mandat, ut frequenter inter Miſſarum celebrationem, vel per ſe, vel per alios, ex iis quæ in Miſſis leguntur, alìud exponant &c.* To. 14. Conc. p. 855. A.

To. 8. p. 153. B.

Ad

Ad textum S. Pauli ex cap. 14. prioris ad Corinthios, manifeſtum eſt Apoſtolum eò loci non agere de oratione ſolemni Eccleſiæ, nec de divinis Officiis, aut ſacrificio Miſſæ, ſed de dono linguarum, quod multis Corinthiis conceſſum fuerat; jubetque Apoſtolus ut quo decet ordine, eo dono utantur ad ædificationem Eccleſiæ, non confusè ac perturbatè ſimul omnes loquantur, nè fortè inſanire videantur; ſed pauci (duo vel tres) modeſtè, & cùm adeſt interpres, qui idiotas, ſeu ſimplices docere poteſt. Non aliam eſſe S. Pauli mentem demonſtrat totius capitis contextus. *Quid ergo eſt fratres?* ait Apoſtolus v. 26. *Cùm convenitis, unuſquiſque veſtrum pſalmum habet, apocalypſim habet, linguam habet, interpretationem habet, omnia ad ædificationem fiant. Sive lingua quis loquitur, ſecundùm duos, aut ut multùm tres, & per partes, & unus interpretetur; ſi autem non fuerit interpres, taceat in Eccleſia, ſibi autem loquatur & Deo. Prophetæ autem duo aut tres dicant, & cæteri dijudicent. Quòd ſi alii revelatum fuerit ſedenti, prior taceat .... Poteſtis omnes per ſingulos prophetare; ut omnes diſcant, & omnes exhortentur, & ſpiritus prophetarum prophetis ſubjecti ſunt. Non enim eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis; ſicut & in omnibus Eccleſiis ſanctorum doceo. Mulieres in Eccleſiis taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut Lex dicit &c.* Et tandem concludit in fine captivis v. 39. his verbis: *Itaque, fratres, æmulamini prophetare, & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeſtè, & ſecundùm ordinem fiant.* Ex quibus manifeſtè conſtat, Apoſtolum agere de donis linguarum eorumque debito uſu; præſcribens ſcilicet ne omnes ſimul confusè ac perturbatè loquerentur, *ſed honeſtè & ſecundùm ordinem* ad ædificationem Eccleſiæ. *Si enim*, ait eodem cap. 14. v. 23. *conveniat univerſa Eccleſia in unum, & omnes ſimul linguis loquantur, intrent autem idiotæ, aut infideles, nonne dicent quod inſanitis?*

Dices 2. Concilium Lateranenſe IV. ſub Innocentio III. an. 1215. cap. 9. approbat ut quælibet Natio lingua ſua vulgari ac domeſtica divina celebret Officia. Et verba; *Quoniam in pleriſque partibus intra eamdem Civitatem atque Diœceſim permixti ſunt populi diverſarum linguarum, habentes ſub una fide varios ritus & mores, diſtrictè præcipimus, ut Pontifices hujuſmodi Civitatum ſive Diœceſum provideant viros idoneos, qui ſecundùm diverſitates rituum & linguarum divina Officia illis celebrent, & Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrent, inſtruendo eos verbo pariter & exemplo. Prohibemus autem omnino, ne una eademque Civitas ſive Diœceſis diverſos Pontifices habeat, tanquam unum corpus diverſa capita, quaſi monſtrum. Sed, ſi propter prædictas cauſas urgens neceſſitas poſtulaverit, Pontifex loci Catholicum Præſulem nationibus illis conformem provida deliberatione conſtituat ſibi Vicarium in prædictis, qui ei per omnia ſit obediens & ſubjectus. Unde ſi quis aliter ſe ingeſſerit, excommunicationis ſe noverit mucrone percuſſum; &, ſi nec ſic reſipuerit, ab omni Eccleſiaſtico miniſterio deponatur, adhibito, ſi neceſſe fuerit, brachio ſæculari ad tantam inſolentiam compeſcendam.*

To. 14. Conc. p. 161. A.

Reſp. Concilium dumtaxat agere de Græcis & Latinis qui in iiſdem civitatibus ſimul habitabant, quibus permittit, imò & mandat, ut quælibet Natio ſuis ritibus ſuaque lingua divina celebret Officia. Concilii mens non eſt, ut duo ſint in eadem civitate Epiſcopi, ſed ut loci ſeu civitatis Antiſtes ſibi Catholicum aliquem Epiſcopum tanquam Vicarium aſſumat, qui Sacramen-

Digitized by Google

cramenta ſecundùm ritum unicuique Nationi proprium adminiſtret. Ratio temporis quo Decretum illud conditum fuit, apertè interpretationem illam demonſtrat. Concilium ſcilicet Lateranenſe IV. habitum fuit ſub Innocentio III. quo tempore & Conſtantinopolitana, quæ dudum Imperio Græcorum parebat, & Hieroſolymitana Civitas in Latinorum poteſtatem devenerant. Itaque præſentes in eo Concilio tùm Conſtantinopolitanus tùm Hieroſolymitanus Patriarchæ adfuerunt, quòd Græci tunc ad obedientiam Sedis Apoſtolicæ reverſi fuerant, quorum mores ac ritus ſuſtinendos eſſe Patres decreverunt, relicta unicuique Nationi libertate ſuo ſolito ritu divina Officia perſolvendi. Non igitur ea fuit Patrum Lateranenſium mens, ut cuilibet promiſcuè Nationi permitterent lingua ſua vulgari in Officiis Eccleſiaſtici uti: namque ſi hoc illi ſenſiſſent, ut Novatoribus placet ſupponere, jam inde à trecentis quinquaginta & amplius annis ex quo celebratum eſt iſtud Concilium, & in Germania, & in Anglia, Hungaria, Polonia, Boemia, Dania, Scotia, Suetia, Noverga, & in reliquis omnibus Orbis Chriſtiani plagis, uſus linguæ Latinæ in divinis Officiis intermiſſus, vel potius omnino extinctus & abolitus fuiſſet, quem tamen conſtanter ad hanc uſque diem in toto Occidente retentum fuiſſe, certum eſt, & apud omnes exploratum.

Hactenus de genere linguæ qua Officia divina celebrari debeant egimus: nunc de modo linguæ, hoc eſt de pronuntiatione ipſa verborum, an nempe neceſſe ſit in ſacrificio Miſſæ omnia alta voce pronuntiare, an è contra nonnulla ſint ſubmiſſa voce pronuntianda.

De uſu nonnulla in ſacrificio Miſſæ ſubmiſſa voce pronuntiandi.

Ad ritum ſeu diſciplinam, non ad ſubſtantiam Sacramenti pertinet, alta, vel ſubmiſſa voce verborum pronuntiatio.

Neceſſe porrò eſt ut privati quicumque ritus & mores Eccleſiæ in qua vivunt religiosè obſervent. *In his enim rebus*, ait S. Auguſtinus Epiſt. 36. al. 86. *de quibus nihil certi ſtatuit Scriptura divina, mos populi Dei, vel inſtituta majorum pro lege tenenda ſunt ... Ipſa quippe mutatio conſuetudinis*, ait Epiſt. 54. al. 118. *etiam quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat. Quapropter quæ utilis non eſt, perturbatione infructuoſa, conſequenter noxia eſt.* *To. 2. p. 68. E.* *Ibid. p. 126. D.*

Concilium Trid. ſeſſ. 22. de ſacrificio Miſſæ cap. 5. cui titulus, *De ſolemnibus Miſſæ ſacrificii cæremoniis*, hæc habet: *Cùm natura hominis ea ſit, ut non facilè queat ſine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem ſuſtolli, propterea pia mater Eccleſia ritus quoſdam, ut ſcilicet quædam ſubmiſſa voce, alia verò elatiore in Miſſa pronuntiarentur, inſtituit.* Et Can. 9. ejuſdem ſeſſ. *Si quis dixerit, Eccleſiæ Romanæ ritum, quo ſubmiſſa voce pars Canonis & verba conſecrationis proferuntur, damnandum eſſe ... eo quòd ſit contra Chriſti inſtitutionem, anathema ſit.* *To. 14. Conc. p. 854. B.* *Ibid. p. 856. B.*

Hunc Eccleſiæ uſum Novatores improbant, Kemnitius imprimis. Nonnulli etiam inter noſtros, neſcio quo zelo, meliùs, quo novitatis ac ſingularitatis pruritu, verba Canonis in Miſſa voce altiori contra expreſſam Eccleſiæ legem pronuntiare affectant.

Excitata eſt apud nos paucis abhinc annis hæc controverſia, occaſione novi Miſſalis Eccleſiæ Meldenſis, quod novis typis excudi & adornari juſſerat

rat

Digitized by Google

rat unà cum Capitulo Illuſtriſſ. bonæ memoriæ Boſſuetius Meldenſis Epiſcopus. Qui verò folia recenter excuſa corrigendi provinciam ſuſceperat, de ſuo, inconſultis Epiſcopo & Capitulo, litteram R. rubrici coloris ante vocem *Amen* frequenter appoſuerat, tùm ut Sacerdotes celebrantes hac nota induceret ad Canonem, Secretam, & verba Conſecrationis alta voce pronuntianda, tùm ut moneret circumſtantes, ut etiam poſt verba conſecrationis reſponderent, Amen. Quin & poſt iſtas rubricæ voces, *ſubmiſſa voce*, per modum explicationis adjecerat, *id eſt*, *ſine cantu*. Temerariam innovationem non tulere Epiſcopus & Canonici. Quapropter Capitulum actu publico die 29. Jan. an. 1710. declaravit additiones illas ſe inſcio & inconſulto factas eſſe, eas à ſe improbari, ac ut delerentur, mandavit. Idem publico Mandato die 22. ejuſdem menſis & anni jam edixerat Eminentiſſimus Cardinalis de Biſſy, in Sede Meldenſi ſicut & in zelo ac ſtudio Religionis Boſſuetii ſucceſſor.

Iſta porrò interpretatio verborum, *ſubmiſſa voce*, *id eſt*, *ſine cantu*, præterquamquòd à Kemnitio conficta fuit, qui per ſubmiſſam vocem, intelligit moderatam, id eſt, non elatam cum ſtrepitu & cantu, ſicut obſervat Bellarminus Lib. 2. de Miſſa cap. 12. inepta & ridicula prorſus videtur, nec locum habere poteſt in Miſſis privatis in quibus nihil cantatur, quarum frequentiſſimum uſum invaluiſſe à nono vel decimo Eccleſiæ ſæculo omnibus compertum eſt. *Deinde*, ait Bellarminus, *cùm in Liturgia S. Chryſoſtomi dicitur*,
To.3.p. 356. E. *Sacerdos orat ſecretò, vox Græca, μυστικῶς, non ſignificat voce moderata, ſed planè ſecretò; non enim dicuntur myſteria, quæ moderata voce publicantur, ſed quæ omnino celantur. Præterea ibidem monetur Sacerdos illas preces ſecretò recitare, dum Diaconus alta voce canit Litaniam, vel dum cantores alia quædam concinunt: proinde non poteſt populus iis attendere, quæ dicit Sacerdos, atque ideo verè & propriè ſecreta ſunt.*

Quærunt Critici, unde, & quo tempore primùm introductus ſit uſus pronuntiandi *ſubmiſſa voce* Canonem, Secretam & verba Conſecrationis.

Cardinalis Pallavicinus L. 18. Hiſt. Conc. Trid. cap. 10. nu. 5. ſenſum iſto-
To.3.p. 169. rum verborum, *ſubmiſſa voce*, ex mente Concilii Tridentini his verbis aperit. *Quòd quædam ſacrificii partes ſubmiſſa voce proferantur*, inquit, *qui ritus à Concilio comprobatur, non ea ſunt in cauſa quæ comminiſcitur Suavis, ligneum ſibi ſignum extruens quod feriat pro ſua libidine; ſed ſunt revera major illa veneratio, quæ rebus divinis oritur ex arcano, & major ille pietatis ſenſus, qui excitatur & alitur à ſilentio; unde fit, ut qui celebrant, & interſunt, poſſint attentiùs quæ aguntur myſteria meditari. Hæc autem arcani ſilentiique decentia in ſacrificiis, oſtenditur quoque ex inſtitutione divina in ſua Lege veteri, ubi præſertim in capite 16. Levitici, cùm ſolemne ſacrificium thuris deſcribitur, jubetur ſolus Sacerdos ultra velum pergere, ibique precari non modò non auditus, ſed ne viſus quidem à populo. Quin idem pariter naturæ lumine ipſi Ethnici in ſuis ſacrificiis agnovere. Quòd ſi hujuſmodi conſuetudo ſenſis veterum Patrum non conſonaret, ſed orta eſſet ab utilitate, mortaliſque vitæ rationibus, ſicuti Suavis blaterat, certè non extaret apud Eccleſiam Græcam, jam tot ſæcula ſejunctam ab obedientia Romani Pontificis. Præterquamquod expreſſa legitur ea conſuetudo in vetuſtiſſimis Liturgiis S. Baſilii & S. Chryſoſtomi, tametſi de quibuſdam vocibus, quæ ibi elato ſono dicuntur, cujuſmodi*

juſmodi ſunt voces conſecrationis, Græcus ritus diſcrepat à Latino. Quibus verbis Pallavicinus non tantùm mentem ac ſenſum Concilii aperit, ſed etiam ſolidiſſimis confirmat momentis.

Cardinalis Bona rerum Liturgicarum Lib. 2. cap. 13. exiſtimat nonniſi ſæculo decimo uſum illum obtinuiſſe. Sic ille loquitur; *Græci & alii Orientales verba conſecrationis elata voce pronuntiant, & populus reſpondet, Amen. Dionyſius Alexandrinus de hoc ritu teſtimonium perhibet Epiſtola ad Xyſtum Romanum Pontificem apud Euſebium Lib. 7. Hiſt. cap. 9. Qui gratiarum actionem, inquit, frequenter audierit, & qui cum cæteris reſponderit, Amen, qui ad ſacram Menſam aſtiterit, & quæ ſequuntur. Eundem morem ſervabat olim Eccleſia Occidentalis; omnes enim audiebant ſanctiſſima & efficaciſſima verba quibus Chriſti corpus conficitur. Hinc Tertullianus Lib. de ſpectaculis cap. 25. in eos invehitur, qui eo ore quo Amen in ſanctum protulerant, gladiatori teſtimonium reddere non verebantur. Ambroſius Lib. de iis qui initiantur ait: Ante conſecrationem aliud dicitur; poſt conſecrationem ſanguis nuncupatur. Et tu dicis, Amen, hoc eſt, Verum eſt. Alcuinus idem aſſerit, & ex eo Florus Magiſter in expoſitione Miſſæ: Amen autem quod ab omni Eccleſia reſpondetur, interpretatur verum, non ubicunque & quomodocunque, ſed myſtica religione. Hoc ergo ad tanti Myſterii conſecrationem, ſicut & in omni legitima oratione reſpondent Fideles, & reſpondendo ſubſcribunt. Poſtea ſtatutum eſt, ut Canon ſubmiſſa voce recitaretur, & ſic deſiit ea conſuetudo ſæculo decimo, ut conjicio, quia poſt Florum, qui nono labente vixit, ejus mentionem non reperi apud ævi poſterioris Scriptores*. Hæc Cardinalis Bona. To. 3. p. 630.

Sunt qui exiſtimant primam originem ſilentii ſeu vocis ſubmiſſæ, & mutationis antiqui ritus, repetendam eſſe ab eo tempore quo contigit hiſtoria, quam refert Joannes Moſchus in Prato ſpirituali cap. 196. id eſt, ſæculo ſeptimo. Nonnulli ſcilicet pueri inter paſcendos greges, Miſſam, quam ſæpiùs in Eccleſiæ conventu celebrari viderant & audiverant, per jocum & fictionem imitari voluerunt; eorum unus Sacerdotis, alii verò Miniſtrorum partes agebant. Verùm ſubitò de Cœlo delapſus ignis pueros illos ita terruit & obſtupefecit, ut diu attoniti & quaſi hebetes hæſerint, vocis uſu deſtituti. Inde factum, ajunt, ut quæ hactenus elata voce celebrata fuerant Myſteria, eadem poſtea ſubmiſſa celebrarentur. Hiſtoriam illam multi poſt Moſchum retulerunt, quamquam nonnullis immutatis circumſtantiis.

Juſtinianus Imperator ſexto ſæculo Novella 137. mandavit ut integra Miſſa elata voce ubique celebraretur; unde facilè infertur, ante Novellam illâm, quæ ubique obſervata non fuit, contrarium uſum obtinuiſſe.

Alii denique uſum recitandi Canonem & Secretam ſubmiſſa voce, non à decimo tantùm, ut vult Cardinalis Bona, neque ab octavo ſæculo, ut aliis placet, initium duxiſſe, ſed vel à primis Eccleſiæ ſæculis viguiſſe arbitrantur, neque ſibi eripi patiuntur Scriptores illos, quos dictus Cardinalis ſuos eſſe gloriatur.

Non Dionyſium Alexandrinum: *Amen* quippe quod ait reſponderi ab iis qui Menſæ ſacræ aſſident, non conſecrationem ipſam Euchariſtiæ ſpectat, ſed ejus uſum, ſeu Communionem.

Idem eſt Tertulliani ſenſus; aut ſaltem loquitur ille generatim de toto & integro ritu ſacro, prout Orationes includit, ad quarum clauſulam populus reſpondebat, *Amen*.

Non

Non ſanctum Ambroſium. Lib. enim 4. de Sacramentis cap. 5. apertè mentem ſuam declarat, nempe de tempore Communionis Euchariſticæ ſe loqui, non conſecrationis. *Ergo*, inquit, *non otiosè dicis tu*, *Amen*; *jam in* To.2.p. 382. A. B. *ſpiritu confitens quòd accipias corpus Chriſti. Dicit tibi Sacerdos, Corpus Chriſti*; *& tu dicis*, *Amen*, *hoc eſt*, *verum. Quod confitetur lingua, teneat affectus.*

In Libro autem de initiandis ſeu de Myſteriis cap. 9. unde verba citata deprompſit Cardinalis Bona, in eo, inquam, Libro ſanctus Ambroſius Euchariſtiam potiſſimùm conſiderat, ut Sacramentum eſt, ad ſpiritualem animarum noſtrarum alimoniam deſtinatum, non ut Sacrificium quod myſticis verbis conſecratur. Ibid. p. 339. D. *Vera itaque*, ait ſanctus Doctor, *caro Chriſti*, *quæ crucifixa eſt*, *quæ ſepulta*, *verè ergo carnis illius Sacramentum eſt. Ipſe clamat Dominus Jeſus*, *Hoc eſt Corpus meum. Ante benedictionem verborum cæleſtium*, *alia ſpecies nominatur*, *poſt conſecrationem corpus ſignificatur .... Et tu dicis*, *Amen*, *hoc eſt*, *Verum eſt. Quod os loquitur*, *mens interna fateatur*; *quod ſermo ſonat*, *affectus ſentiat. His igitur Sacramentis paſcit Eccleſiam ſuam Chriſtus.*

Non Alcuinum: Libro enim de divinis Officiis cap. 40. de celebratione Miſſæ, ſic loquitur: *Te igitur* (verba ſunt Canonis) *clementiſſime Pater*, Edit. Pariſ. 1617.p. 1107.A. *& reliqua. Idcirco*, *ut ferunt*, *conſuetudo venit in Eccleſia*, *ut tacitè iſta obſecratio atque conſecratio à Sacerdote cantetur*, *ne verba tam ſacra ..... viluſcerent.*

His conſentanea ſcribunt nono ſæculo Amalarius, Rabanus Maurus, Vvalafridus Strabo.

Amalarius de Officiis Eccleſiaſticis Lib. 3. cap. 23. *Secreta*, inquit, *appellatur*, Bibliot. PP. T. 14. p. 992. *quia ſecretè dicitur. Magiſterio ſuo Dominus ſecretò nos orare præcepit*, (quæ verba ſancti Cypriani ſunt.) Deinde adducit exemplum Annæ. *Quod Anna*, inquit, *Eccleſiæ typum portans cuſtodit & ſervat*, *quæ Deum non cla-* Ibid.B. *moſa petitione*, *ſed tacitè & modeſtè intra ipſas pectoris latebras precabatur*, *& loquebatur prece occulta*, *ſed manifeſta fide. Loquebatur non voce*, *ſed corde*, *quia ſic Dominum ſciebat audire*, *& impetravit efficaciter quod petiit.* Lib. 1. Reg. cap. 1. v. 13. *Anna loquebatur in corde ſuo*, *& labia ejus movebantur*, *& vox ejus non audiebatur.* Secreta igitur, judice Amalario, inde dicta fuit, quòd ſecretè, ſeu ſubmiſſa voce recitaretur. Non ergo, ut nonnulli D. de Vert. fingunt, à ſecretione ſeu ſeparatione eorum, quæ inter oblationes Fidelium conſecranda erant, Secreta nuncupatur; cujus certè interpretationis ante ætatem noſtram, quod ſciam, nullus mentionem fecit.

Rabanus Maurus Lib. 1. cap. 32. de Inſtitutione Clericorum, *Sacrificium*, Edit. Colon. 1626. inquit, *dictum eſt*, *quaſi ſacrum factum*, *quod prece myſtica conſecrátur*, id eſt, ſecreta.

Vvalafridus Strabo Lib. de exordiis & incrementis rerum Eccleſiaſtica- To.6.p. 13. A. rum cap. 22. de ordine Miſſæ, laudat preces quæ altiori, laudat etiam eas quæ demiſſiori voce pronuntiantur, quas exemplo Annæ Samuelis matris confirmat.

Non denique Florum Magiſtrum; namque in expoſitione Miſſæ ſic habet: Bibliot. PP. T. 15.p.81. C. *Amen autem quod ab omni Eccleſia reſpondetur*, *interpretatur*, *Verum*, *non ubicumque & quomodocumque*, *ſed myſtica religione. Hoc ergo ad tanti Myſterii conſummationem*, *ſicut & in omni legitima oratione reſpondent Fideles*, *& reſpon-*

dendo

Digitized by Google

dendo ſubſcribunt. Ibidem ait, Sacerdotem, poſt cantatam Præfationem, *Ib.p.71.*
clamare cum Eccleſia, non voce, ſed corde. Quid eſt autem clamare non voce, B.
ſed corde, niſi in ſilentio, ſeu voce ſubmiſſa orare? vox quippe *ſubmiſſa*, ſilentium aliquando vocatur, ut obſervat ſanctus Auguſtinus Tractatu 49. in *Tom.* 3
Joan. n. 16. *Suppreſſam vocem*, inquit, *ſilentium nuncupavit*. Quo ſenſu de *par.* 2. *p.*
Judith Scriptura Jud. 13. v. 6. ait, *labiorum motu in ſilentio dicens*. Et Joa. 11. 625. G
v. 28. Martha ad ſororem ſuam, *ſilentio*, id eſt, ſecretò ac ſubmiſſa voce dixit, *Magiſter te vocat*.

Ex his certè omnibus manifeſtum eſt, Cardinalem Bona deceptum fuiſſe, cùm ſcripſit, decimo tantùm ſæculo uſum ſubmiſſæ vocis in recitatione Canonis incœpiſſe.

Quantùm verò ſpectat Juſtiniani Novellam, non diſſimulamus eam novitatis aliquid in aliquibus Eccleſiis intuliſſe; at non in omnibus obtinuit, ſicut jam obſervavimus. Illuſtriſſimus Petrus de Marca Lib. 2. Concord. cap. 6. legem hanc liberè carpit & improbat. *Vereor*, inquit, *ne Juſtinianum damnare cogamur, quòd de ſacræ Liturgiæ ritibus Conſtitutionem ediderit, qua myſtica verba conſecrationis Euchariſtiæ clara voce, non autem demiſſa, ut ſolemne erat, proferri jubet, ut qui locum tenet idiotæ, Amen ſuccinere poſſit. Præterquamquod enim de ritu Sacrificiorum decernere tentat, quæ pars diſciplinæ ſolis Sacerdotibus competit, antiquos Eccleſiæ mores ſollicitat, qui, ut reverentia Myſteriis conciliaretur, preces myſticas demiſſa voce proferri induxerant.* *Pag.* 79.

Cardinalis Bellarminus Lib. 2. de Miſſa cap. 12. hanc Juſtiniani Novellam primùm improbat, tùm benignè interpretatur. *Ad Novellam Juſtiniani*, *To.* 3. *p.*
ait, *reſponderi poſſet imprimis non ad Imperatorem pertinere de ritu ſacrificandi leges ferre; proinde non multùm referre quid ille ſanxerit. Sed illud etiam reſpondemus, non eſſe legem illam ſententiæ noſtræ contrariam: ſolùm enim ille jubet, ut quæ in Eccleſiis Orientalibus alta voce dici ſolebant, ab omnibus alta voce dicerentur. Erant enim quidam, ut ex illa ipſa Novella colligitur, qui ſubmiſſa voce pronuntiabant ea quæ ex recepta conſuetudine alta voce pronuntianda erant, ut eo modo ignorantiam ſuam tegerent: qui quidem jure reprehenduntur, tùm quòd contra morem Eccleſiæ facerent, tùm quòd ex imperitia legendi id facerent*. Hæc Bellarminus. 337. E.

Ex his omnibus manifeſtè conſtat, non decimo, ut vult Cardinalis Bona, non octavo dumtaxat Eccleſiæ ſæculo, ut alii dicunt, primum incœpiſſe uſum Canonem & Secretam in Sacrificio Miſſæ ſubmiſſa voce pronuntiandi; ſed uſum illum perantiquum eſſe, & ad nos uſque continua & non interrupta Traditione defluxiſſe: quod certè multis aliis teſtimoniis comprobare promptum foret, tùm ex Liturgiis SS. Baſilii & Chryſoſtomi, tùm ex vetuſto Ordine & Pontificali Romano, ex Micrologo, Ritualibus & Miſſalibus diverſarum Eccleſiarum, de quibus P. Martene in Opere de Ritibus antiquis; ex SS. Patribus Ambroſio, Auguſtino, Innocentio I. Iſidoro, Gregorio Magno &c. quorum verba repræſentant qui de rebus Liturgicis ex profeſſo tractaverunt. Unde meritò dicere poſſumus cum Auguſtino Lib. 4. de Baptiſmo cap. 24. *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur*. *To.* 9. *p.* 140. C.

Verùm

Digitized by Google

Verùm iſtud etiam gratis concedamus, nonniſi decimo ſæculo novam illam ſilentii ſeu vocis ſubmiſſæ diſciplinam invectam fuiſſe; an, quæſo, privatis fas unquam eſſe poteſt à diſciplina tot ſæculorum tractu & Eccleſiæ totius auctoritate ac Judicio confirmata recedere, ac novæ ad arbitrium inhærere? An non delicatis illis ac faſtidioſis Miniſtris placebit, quod à tot hominibus pietate ac ſcientia illuſtribus probatum fuit & uſurpatum? Rectè omnino ac prudenter Iſidorus Hiſpalenſis Lib. 1. de Officiis cap. 43. generatim de rebus diſciplinæ pronuntiat, *Nec diſciplina in his melior eſt gravi* P. 595. B.C. *prudentique Chriſtiano, niſi ut eo modo agat quo agere viderit Eccleſiam ad quam fortè devenerit. Quod enim neque contra fidem, neque contra mores bonos habetur, indifferenter ſequendum, & propter eorum inter quos vivitur, ſocietatem ſervandum eſt; ne per diverſitatem obſervationum ſchiſmata generentur.*

Totam iſtam diſputationem claudemus iſta, quæ ſapientiæ & æquitatis plena eſt, Rubricarum generalium regula c. 16. *Sacerdos maximè curare debet ut ea quæ clara voce dicenda ſunt, diſtinctè & appoſitè proferat, non admodum feſtinanter, ut advertere poſſit quæ legit; nec nimis moroſè, ne audientes tædio afficiat; neque etiam nimis elata, ne perturbet alios qui fortaſſe in eadem Eccleſia tunc temporis celebrant; neque etiam tam ſubmiſſa, ut à circumſtantibus audiri non poſſit, ſed mediocri & gravi quæ devotionem moveat, & audientibus ita ſit accommodata, ut quæ leguntur intelligant. Quæ verò ſecretè dicenda ſunt, ita pronuntiet, ut & ipſe ſe audiat, & à circumſtantibus non audiatur.* Denique ſervetur iſtud Apoſtoli 2. Cor. 14. v. 40. *Omnia honeſtè & ſecundùm ordinem fiant.*

Pauca hæc de hoc gravi argumento nobis, qui brevitati conſulimus, dicta ſufficiant: multò plura de illo copioſè ac eruditè diſcuſſa reperies in Diſſertatione ſpeciali quam eam in rem accuratè adornavit eruditus Theologus rerum Liturgicarum curioſus explorator. Omnes ille remotioris antiquitatis ſinus ac latebras diligenter excuſſit ac exploravit, ſi fortè aliquod inveniret apud veteres *Canonis* altiori voce pronuntiati veſtigium, nullum à ſe detectum nec ab æmulis hactenus prolatum fuiſſe confidenter aſſeverat. Publicam huic Diſſertationi, cujus lectione nos profeciſſe lubenter agnoſcimus, lucem inviderunt, ac pro viribus avertere conati ſunt clamoſi illi qui Canonem inter Sacra tam elata voce pronuntiando, circumſtantibus, quo temporis puncto in profunda meditatione toti immerſi eſſe debent & quaſi abſorpti, inofficioſè obſtrepunt. Scilicet illorum intererat plurimùm, obſcurari veritatem qua damnantur.

Atque hæc dicta ſint de Sacramentis in genere, in quibus exponendis ſi quid nobis incautis minùs ſanum ac rectum excidiſſe deprehendatur, pro non dicto ac revocato habemus.

FINIS.

Digitized by Google

PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ, DE SACRAMENTIS BAPTISMI ET CONFIRMATIONIS,

Quas in Scholis Sorbonicis habuit

HONORATUS TOURNELY

SACRÆ FACULTATIS PARISIENSIS Doctor, Socius Sorbonicus, Regius & Emeritus Profeſſor, Sacroſanctæ Capellæ Regii Palatii Pariſienſis Canonicus.

VENETIIS,

Apud NICOLAUM PEZZANA.

MDCCXXXI.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

THEOLOGIÆ CANDIDATIS

PRÆFATIO.

VIDISTIS, dilectiſſimi Candidati, in Prælectionibus, quas de Sacramentis univerſim conſideratis emiſimus, quęcunque pertinent ad originem, cauſas, naturam, vim & efficaciam, affectiones & proprietates omnium Sacramentorum Chriſti: vidiſtis quàm liberali ac munifica manu Deus Optimus pręſentiſsima nobis ſalutis remedia diſpenſaverit. Unicuique ętati idonea & quaſi propria deſtinavit: *Nam quia omnis ætas peccato eſt obnoxia*, inquit S. Amb. L. 2. de Abr. c. 11. n. 81. *ideo omnis ætas Sacramento idonea.* To. 1. p. 349. C. Cauſam & rationem ab ipſo fonte repetit S. Irenęus L. 2. c. 22. aliàs 39. *Dominus*, inquit, *omnes venit per ſemetipſum ſalvare: omnes, inquam, qui per eum renaſcuntur in Deum, infantes & parvulos, & pueros, & juvenes & ſeniores. Ideo per omnem venit ætatem, & infantibus infans factus ſanctificans infantes; parvulis, parvulus &c.* P. 147. n. 4.

Et verò varias humanæ vitæ partes ſive periodos animo percurrite, dilectiſsimi Candidati, nulla profectò vobis videbitur cœleſtibus auxiliis vacua, nulla divinę providentię cura, & ſpirituali Sacramentorum ope ac pręſidio deſtituta. *Per Baptiſmum enim*, ait S. P. Eugenius Armenos inſtruens, *ſpiritualiter renaſcimur; per Confirmationem augemur in gratia, & roboramur in fide: renati autem & roborati, nutrimur divina Euchariſtiæ alimonia. Quòd ſi per peccatum ægritudinem incurrimus animæ, per Pœnitentiam ſpiritualiter ſanamur; ſpiritualiter etiam & corporaliter, prout animæ expedit, per extremam unctionem: per Ordinem verò Eccleſia gubernatur & multiplicatur ſpiritualiter: per Matrimonium corporaliter augetur.* To. 13. Conc. p. 534. E. Septem iſta ſunt divinę gratiæ nobis communicandæ organa, & inſtrumenta, quę vobis, Deo aſpirante, ſigillatim exponere meditamur, in abſolvendo, qui nobis reliquus ſupereſt, noſtrarum, quas promiſimus, Pręlectionum Theologicarum curſu.

Primus ad Religionem Chriſti ęditus, Baptiſmus eſt, cęterorum Sacramentorum janua idcirco nuncupatus. Primus mili-

 mili-

Digitized by Google

militię chriſtianæ gradus, Confirmatio: per Baptiſmum illuſtrati, fidem Chriſti ſuſcipimus ac ſolemniter profitemur; per Confirmationē induti virtute ex alto, ſtrenuè ac conſtanter eamdem defendimus. Per Baptiſmum ad novam vitam renaſcimur; per Confirmationem armamur ad pręlium. In Baptiſmo filii Dei, & hæredes Chriſti; in Confirmatione Chriſti milites, fideique vindices ac defenſores conſtituimur. Æquo paſſu incedunt duo hæc infantię ac militiæ chriſtianę priora Sacramenta: at non eodem neceſſitatis gradu. Quippe ut in corporali vita prius eſt hominem naſci ac vivere; ita & in vita ſpirituali primum ac

1. Cor. 15. v. 45. potiſſimum eſt, hominem interiùs renaſci ac regenerari. *Factus eſt primus homo Adam in animam viventem*, ait Apoſtolus, *noviſſimus Adam in ſpiritum vivificantem... Primus homo de terra, terrenus; ſecundus*

Ib. v. 22. *homo de cælo, cæleſtis. Et ſicut*, pergit idem Apoſtolus, *in Adam omnes moriuntur, ſic in Chriſto omnes vivificabuntur*. Qua porrò via ad novam illam ac planè mirabilem vitam pervenitur, niſi per Baptiſmum? *Sal-*

Ad Tit. 3. v. 5. *vos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti*. Atque ut Chriſtus ipſe pronuntiat, *Niſi quis renatus fuerit ex a-*

Joan. 3. v. 5. *qua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei. Quod natum eſt ex carne, caro eſt; quod natum eſt ex Spiritu, ſpiritus eſt*.

Ad rei novitatem obſtupuit Nicodemus. *Quomodo*, inquiebat,

Ib. v. 4. *poteſt homo naſci, cùm ſit ſenex? Numquid poteſt in ventrem matris ſuæ iteratò introire, & renaſci? Non mireris*, reponit Chriſtus, *quia dixi*

Ib. v. 7. & 8. *tibi: Oportet naſci denuò. Spiritus ubi vult ſpirat, & vocem ejus audis; ſed neſcis unde veniat, aut quò vadat... Tu es Magiſter in Iſrael, & hæc ignoras?* Confidentem nimiùm Legis Doctorem hìc Chriſtus increpat ſimul & inſtruit. Non aliam quàm carnis novam generationem ac nativitatem, ex verbis Chriſti animo ſibi effingebat Judæus homo carnalis: novam autem ſpiritus regenerationem, docendo Chriſtus proponit & aſtruit. Superbam Doctoris Legis ignorantiam ſanando carpit, & ad humilitatem diſponit, ut animadvertit ſanctus

T. 2. p. 2. pag. 386. Auguſtinus Tract. 12. in Joan. Non ipſi tamen inſultat; aut ſi inſultat, tanquam indocto inſultat, ut deponat ſuperbiam.

Quam Nicodemus ignorabat, vel non credebat, Chriſto annuntiante, paratam ac præſentem ſpiritus renovationem & regenerationem, hanc nihilominus non modò ut poſſibilem, ſed & aliquando futuram, Nicodemus, cùm eſſet in Lege peritus, ignorare non debuerat. Nonne apud Ezechielem prophetico ſpi-

Ezech. c. 36. v. 25. & 26. ritu ſcriptum legerat; *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris .... Et dabo vobis cor novum, & ſpiritum novum ponam in medio veſtri, & auferam cor lapideum de carne veſtra, & dabo vobis cor carneum?* Non-

Pſ. 103. v. 30. ne Pſaltes Regius cecinerat, *Emittes Spiritum tuum & creabuntur & renovabis faciem terræ?* Quæ certè non de alia, quàm de interiori ſpiritus

Digitized by Google

ritus renovatione, per gratiam animis infundendam, intelligere debuiſſet Legis Doctor; maximè cùm ſimile quoddam, quamquam rude adhuc, apud ſuos domeſticum ac familiare renovationis veſtigium præ oculis haberet, in iis ſcilicet qui à cultu falſorum deorum converſi, Legi Moſaicæ nomen ſuum dabant: tot enim illi præviis ritibus, cæremoniis, lotionibus ac baptiſmatibus mundabantur, preparabantur ac preformabantur ad veram Dei Religionem, ut novi quaſi homines, &, ut loquitur ſanctus Petrus, *ſicut modò geniti infantes* haberentur. Epiſt. 1. c. 2. v. 2

Ex his, maxime verò ex decretoria iſta & aperta Chriſti ſententia, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*, intelligitis haud dubiè, dilectiſſimi Candidati, tantam eſſe Baptiſmatis neceſſitatem, tam ſtrictam & univerſalem illius percipiendi legem omnibus impoſitam eſſe, ut ſine illo, aut ſaltem, certis in caſibus, ſine ipſius voto ac deſiderio, nullus ad vitam æternam & Regnum cœlorum pervenire uſquam poſſit. Jo. 3. v. 5.

Verùm, proh dolor! quò major & apertior tam ſalutaris remedii neceſſitas, eò major in ea impugnanda dæmonis, ſalutis humanæ invidi obtrectatoris, furor & impetus; eò major & Hereticorum, quos vel à primis Eccleſie temporibus ſuſcitavit, ad quidlibet audendum projecta temeritas. *Nuper*, inquiebat Tertullianus Lib. de Baptiſmo c. 1. *converſata iſtic quædam de Caiana hæreſi vipera venenatiſſima, doctrina ſua pleroſque rapuit, imprimis Baptiſmum deſtruens... nam ferè viperæ & aſpides, ipſique reguli ſerpentes arida & inaquoſa ſectantur.* P. 224. A.

In eodem luto heſiſſe fanaticam quamdam feminam, Quintillam nomine, obſervat ibidem Tertullianus. *Quintilla*, inquit, *monſtruoſiſſima, cui nec integrè quidem docendi jus erat, optimè norat piſciculos necare, de aqua auferens. Quanta vis eſt perverſitatis*, addit ibidem, *ad fidem labefactandam, vel in totum non recipiendam, ut ex his eam impugnet, ex quibus conſtat.* Quod verò fuerit antiquiſſimi hujus erroris fundamentum, ſi noſſe vultis, Cand. dilect. eumdem audite Tertullianum, jam tum, ſeculo nempe ſecundo, Novatorum noſtrorum errorem circa fidem juſtificantem, in veteribus Hereticis confodientem: *Sic ergo*, ait Tertullianus eodem Lib. c. 13. *ſceleſtiſſimi illi provocant quæſtiones. Adeo dicunt, Baptiſmus non eſt neceſſarius, quibus fides ſatis eſt: nam & Abraham nullius aquæ niſi fidei Sacramento Deo placuit.* En erroris fundamentum. *Sed*, reponit Tertullianus, *in omnibus poſteriora concludunt, & ſequentia antecedentibus prævalent. Fuerit ſalus retrò per fidem nudam ante Domini paſſionem & reſurrectionem: at ubi fides aucta eſt credendi in nativitatem, paſſionē, reſurrectionemque ejus, addita eſt ampliatio Sacramento, obſignatio Baptiſmi, veſtimentum quodammodo fidei, quæ retro erat nuda, nec poteſt jam ſine ſua lege. Lex enim* Ibid. Ib. p. 229. C.

tingendi impoſita eſt, & forma præſcripta: Ite docete omnes nationes, tingentes eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Huic legi collata definitio eſt: Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non intrabit in Regnum celorum. Obſtrinxit fidem ad Baptiſmi neceſſitatem.

Totum porrò illud antiquiſſimarum *viperarum* mortiferum ac lethale virus hauſtum in ſe transfuderunt poſteriorum temporum perditiſſimi Sociniani. Docent illi 1. Chriſtum Apoſtolis verum non dediſſe baptiſandi mandatum; atque verba iſta, *Euntes docete, baptiſantes &c.* exponenda eſſe, non de aquæ Baptiſmo, ſed de ſola inſtructione ac doctrina, quę inſtar aquę ſordes animę mundat & abſtergit. 2. *Apoſtolos nihilominus, etſi non juſſos, ritum baptiſandi convenienter uſurpaſſe, tùm quia populus Judæus cæremoniis valde delectabatur, ut pote in illis quaſi enutritus & educatus; tùm quia Baptiſmi cæremonia à magni nominis magnæque auctoritatis viro, nempe Joanne, iam antea introducta, magnoque applauſu ab omnibus recepta fuerat; tùm denique quia aptiſſima erat ad adumbrandum Chriſtianorum officium ac ſtatum: unde conveniens fuit viros hujus ætatis per Baptiſmi cæremoniam chriſtianæ Religioni adſcribi.* Verba ſunt VolKelii L. 6. de vera Religione cap. 14. 3. docent baptiſandi pręceptum (ſi tamen pręceptum vocant) univerſale non fuiſſe, ab omnibus in perpetuum obſervandum; ſed certis dumtaxat perſonis ac pro certo quodam tempore addictum, illis nempe, qui Eccleſiæ initio à Paganiſmo vel Judaiſmo ad Chriſtum convertebantur, quos per nudum illud ac ſterile ſymbolum exteriùs diſtingui ab invicem oportuit.

Sociniani à Calvinianis, ex quibus nati ac propagati ſunt, arma mutuantur, quibus abſolutam & medii, ut vocant, in Baptiſmate neceſſitatem totis viribus impetunt. *Perſpicuum eſt*, ait Cal-
P. 484. vinus Inſt. L. 4. cap. 15. n. 10. *quàm falſum ſit quod docuerunt pridem nonnulli, in quo alii perſiſtunt, per Baptiſmum ſolvi nos & eximi ab originali peccato, & à corruptione quæ ab Adam in uni-*
P. 488. *verſam poſteritatem propagata eſt*. Et n. 22. expreſsè, ait, *non arceri à Regno Cælorum infantes quos è præſenti vita migrare continget, antequam aqua mergi datum fuerit. Atqui jam viſum eſt*, pergit ille, *fieri non levem injuriam Dei fœderi, niſi in eo acquieſcimus, ac ſi per ſe infirmum eſſet, cùm eius effectus neque à Baptiſmo neque ab ullis acceſſionibus pendeat.*

Atqui tamen his imbutis documentis Calviniani, Anabaptiſtis & Socinianis toto animo hìc repugnare ac contradicere videri volunt, ad ſcęnam magis, & ludricam, ut puto, diſputationem, quàm ad ſeriam demonſtrationem veritatis. Qua etenim fronte, qua ingenii prędidentia, ſibi hoc aſſumere Calviniſtę poſſunt, ut convincant Anabaptiſtas, *non debere infantes à Baptiſmo excludi*; cùm vel

ipſi-

Digitized by Google

ipſimet contendant, infantes ſine Baptiſmo ex pręſenti vita raptos, à Regno Cœlorum non arceri, ſed una præſentis fœderis virtute ſalvos fieri; &, quod amplius quidquam eſt, cùm, ſicut & ipſimet Anabaptiſtę & Sociniani, celebrem, iſtam Chriſti ſententiam, *Niſi quis renatus fuerit &c.* ad figuratum & metaphoricum ſenſum detorqueant, nec de vero aquæ, ſed Spiritus Baptiſmo inſtar aquę lavantis ac mundantis, interpretentur? Dicant illi nobis, quid juris habeant ad hanc Chriſti ſententiam à litterali & obvio ſenſu ad metaphoricum inflectendam, quod ſibi pariter arrogare non poſſint Sociniani, quos illi tamen duriùs inſectantur, cùm verba hęc Chriſti plana certè & aperta, *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos &c.* non de vero aquę, ſed inſtructionis dumtaxat ac doctrinę Baptiſmo, dicta eſſe arbitrantur. *O homo, in quo judicas alterum, te ipſum condemnas.* Rom. 2. 2. 1.

Una una eſt ſimplex, ſibi ſemper cohęrens ac uniformis Catholicę fidei doctrina de Baptiſmi pręſtantia, virtute, & omnimoda ad ſalutem conſequendam neceſſitate. *Felix Sacramentum aquæ noſtræ,* exclamabat Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 1. *qua abluti delictis priſtinæ cæcitatis, in vitam æternam liberamur . . . De ſancto Spiritu ſanctificata natura aquarum, & ipſa ſanctificare cœpit . . . Supervenit ſtatim Spiritus de Cœlis, & aquis ſupereſt, ſanctificans eas de ſemetipſo, & ita ſanctificatæ vim ſanctificandi combibunt.* P. 124.

Bellè omnino Irenęus L. 3. c. 17. aliàs 19. *Sicut*, inquit, *de arido tritico maſſa una fieri non poteſt ſine humore, neque unus panis, ita nec nos multi unum fieri in Chriſto Jeſu poteramus, ſine aqua, quæ de Cœlo eſt. Et ſicut arida terra, ſi non percipiat humorem, non fructificat; ſic & nos, lignum aridum exiſtentes primùm, nunquam fructificaremus vitam, ſine ſuperna voluntaria pluvia: corpora enim noſtra per lavacrum, illam, quæ eſt ad incorruptionem, unitatem acceperunt; animæ autem per ſpiritum. Unde & utraque neceſſaria, cùm utraque proficiunt in vitam Dei, miſerante Domino noſtro.* P. 208. n. 2.

Preſſiùs S. Auguſtinus L. 3. de origine animæ c. 9. dicebat. *Noli credere, noli dicere, nec docere, infantes, antequàm baptiſentur morte præventos, pervenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus.*

Rata igitur lex eſt ac fixa Chriſti ſententia, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Cęlorum. Nullum hìc excipit*, ait S. Ambr. L. 2. de Abrah. cap. 11. n. 84. *non infantem, non aliqua præventum neceſſitate.* T. 10. p. 379. C.

Procul ergo putidum iſtud Pelagianorum figmentum, infantes ſine Baptiſmo arceri quidem à Regno Cœlorum, propter Chriſti ſententiam, *Niſi quis &c.* æterna tamen vita donari, propter vitæ eorum innocentiam: quaſi in Adamo & ipſi non peccaverint, *in* T. 1. p. 351. A.

Digitized by Google

Rom.5. v.12. *quo omnes peccaverunt*; quaſi non naſcantur filii irę ac indignatio-
nis. Sicut ergo in Adam omnes moriuntur, ita neceſſe eſt omnes in
Chriſto renaſci. *Quiſquis dixerit*, ait S. Aug. Epiſt. 166. aliàs 28. ad
T.2.p. Hieronymum, *quod in Chriſto vivificabuntur etiam parvuli, qui ſine*
592.B. *Sacramenti ejus participatione de vita exeunt; hic profectò & contra*
Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam,
ubi propterea cum baptiſandis parvulis feſtinatur & curritur, quia
ſine dubio creditur aliter eos in Chriſto omnino vivificari non poſſe.

Novimus equidem eſſe aliquos ex noſtris, qui plùs ęquo de miſeri-
cordia Dei pręſumentes, ac neſcio quo tenerioris clementiæ affectu
commoti erga tot infantium millia, qui abſque Baptiſmo migrant ex
hac vita, & ęternùm pereunt, naturalem quamdam felicitatem il-
lis liberaliter aſſignant. Verùm immota ſtat Chriſti ſententia, *Niſi*
quis &c. Sapienter omninò ac graviter monet eam in rem Bellarmi-
To.4.p. nus L.6. de amiſſione gratię c.2. *miſericordiam noſtram parvulis jam*
145.C. *defunctis nihil prodeſſe; è contra nihil obeſſe noſtræ ſententiæ ſeverita-*
tem: multùm autem, pergit, *nobis obeſt, ſi ob inutilem miſericor-*
diam erga defunctos, pertinaciter aliquid contra Scripturas aut Ec-
cleſiam defendamus; idcirco non affectum quemdam humanum, quo
plerique moveri ſolent, ſed Scripturæ, Conciliorum & Patrum ſen-
tentiam conſulere ac ſequi debemus.

Novimus etiam Novatores noſtros eximias Baptiſmi pręrogati-
vas & effectus aut reſtringere parciùs, aut latiùs diffundere. Hinc
vim à labe originali mundandi, & ſanctificantem infundendi gra-
tiam ipſi detrahunt; inde verò liberam ab omni humana ſervitute,
omnibuſque votis obſervandis, (eo excepto quod fit in Baptiſmo
de obſervanda Dei lege) immunitatem concedere videntur. Utro-
bique error eſt: inter extrema media veritas incedit.

1.Cor.6. Baptiſmus & interiùs ab omni peccato mundat, *Abluti eſtis, ſan-*
v.11. *ctificati eſtis, juſtificati eſtis*; & ab humana ſervitute non eximit:
Ro.13. v.1. *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: non eſt enim*
Heb.13. *poteſtas niſi à Deo*. Et rurſum; *Obedite præpoſitis, & ſubjacete illis.*
v.17. Infiniti eſſemus, dilectiſſimi Candidati, ſi omnes, quas SS. Patres
tanta facundia exponunt, Baptiſmatis dotes, effectus, ac prærogati-
vas enumerare vobis hìc aggrederemur. Unus ſufficiat S. Chryſoſto-
mus, qui has omnes dotes, quibus baptiſati exornantur, mira elo-
quentia proſequitur. *Ecce*, inquit Hom. ad Neophitos, *libertatis*
Edit. *ſerenitate perfruuntur, qui tenebantur paulò antè captivi; & cives*
Pariſ. anno *Eccleſiæ ſunt, qui fuerunt in peregrinationis errore; & juſtitiæ in*
1621. *ſorte verſantur, qui fuerunt in confuſione peccati. Non enim tantùm*
Tom.2. *ſunt liberi, ſed & ſancti; non tantùm ſancti, ſed & juſti; nec ſolùm juſti, ſed*
Appen. p.52. *& filii; nec ſolùm filii, ſed & hæredes; nec ſolùm hæredes, ſed & fratres*
Chriſti; nec tantùm fratres Chriſti, ſed & cohæredes; non ſolùm co-
hære-

Digitized by Google

hæredes, ſed & membra, non tantùm membra, ſed & templum; non tantùm templum, ſed & organa Spiritus. Vides quot ſint Baptiſmatis largitates? ſed multis quidem videtur celeſtem gratiam in peccatorum tantùm remiſſione conſiſtere; nos autem honores computavimus decem. Et Hom. 1. ad illuminandos, ait *Baptiſmum appellari lavacrum regenerationis, quia non ſolùm nobis peccata remittit, neque ſolùm delicta purgat, ſed ita præſtat ac ſi denuò generati eſſemus:* quaſi modò geniti infantes. *Ed. no. To 2. p. 229.*

Sed quorſum tota illa de Baptiſmo, ac potiſſimùm de illius neceſſitate in hac Præfatione diſputatio? Nimirum ut intelligatis, dilectiſſimi Candidati, quantam hæc Theologię noſtrę pars atque Tractatus attentionem ſtudiumque exigat, ab iis maximè, qui miniſterio Eccleſiaſtico deſtinati, aliorum ſaluti procurandæ omni cura toti incumbere tenentur; qui non ſine ſuo & aliorum damno, ea vel ignorare penitus, vel negligenter tractare poſſunt, quę ſunt ad ſalutem animarum neceſſaria. *Si quis autem diligentiùs Apoſtolum legerit*, ait Catechiſmus Romanus, *ſine dubitatione ita ſtatuet, perfectam Baptiſmi cognitionem à fidelibus magnopere requiri: adeo non ſolùm frequenter, ſed gravibus verbis, & Spiritu Deo plenis, eius myſterii memoriam renovat, divinitatem commendat, atque in eo Redemptoris noſtri mortem, ſepulturam, & reſurrectionem nobis ante oculos, tùm ad contemplandum, tùm ad imitandum conſtituit.* *Par 2. de Bap. Sacra. n. 1.*

Quò ergo major eſt Baptiſmi ad ſalutem neceſſitas, eò accuratiùs omnia, quę ad illum pertinent, animo comprehendenda & percipienda: quę ejus natura; quę materia vera & legitima; quæ forma ipſius pręſcripta; quis in quaque occaſione miniſter; quod illius percipiendi capax ſubjectum; quis conferendi modus & ratio, quis ritus, quis uſus; quæ de his omnibus Pontificum & Eccleſię deciſiones: hæc, inquam, diligentiſſimè perfectèque percipienda, ne quid in iis peccetur, non à vobis tantùm, ſed etiam ab aliis quos à vobis edoceri oportebit, quin ab illis, ubi res & tempus feret, pręſtari oporteat. *Quare*, concludit Catechiſmus Romanus, *Paſtores nunquam ſe ſatis multam operam & ſtudium in hujus Sacramenti tractatione collocaſſe arbitrentur.*

Jam verò quid dicam vobis, dilectiſsimi Candidati, de Sacramento Confirmationis, divino illo ſignaculo, unde baptiſato tantę vires accreſcunt ad fidem Chriſti coram tyrannis intrepidè profitendam? Quid de illo Novatores noſtri? Pudet referre quanta hic ſit Calvini protervia & impietas. *Oleum Confirmationis pollutum* appellat *diaboli mendacio, abortivam Sacramenti larvam, atque inter exitiales ſatanæ preſtigias recenſendum eſſe.* O blaſphemia! ò impietas! Ita ne verò *pollutum eſt, ac inter exitiales ſatanæ præſtigias* recenſendum Sacramentum, quod Apoſtoli *Inſtit. L. 4. ca. 19 pag. 538.*

ſtoli à Chriſto edocti, vel ab initio primis Fidelibus contulerunt?
Act. 8 *Oraverunt pro ipſis . . . . Et imponebant manus ſuper illos, & accipie-*
v 14. & *bant Spiritum ſanctum*. Quod univerſa Eccleſia conſtanti uſu ac nu-
ſeq. ſquam interrupto ſemper obſervavit. *Egreſſi de lavacro*, ait Tertull.
P. 228. L. de Baptiſmo c. 7. *perungimur benedicta unctione de priſtina diſci-*
D. *plina.... in nobis carnaliter currit unctio, ſed ſpiritualiter proficit*.
P. 117. Et Cyprianus Epiſt. ad Januar. 70. *Ungi quoque neceſſe eſt eum qui ba-*
ptiſatus ſit, ut accepto chriſmate, ideſt, unctione, eſſe unctus Dei,
P. 124. *& habere in ſe gratiam Chriſti poſſit*. Et rurſus in Epiſtola ad Juba-
jan. 73. *Quod nunc quoque*, inquit, *apud nos geritur, ut qui in Ec-*
cleſia baptiſatur, præpoſitis Eccleſiæ offerantur, ut per noſtram ora-
tionem ac manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequantur, & ſi-
gnaculo Dominico conſummentur. Hieronymus denique, Dial. ad-
versùs Luciferianos, aut potius Luciferianus apud ipſum (ut alios
T. 3 p. 2 innumeros hìc taceam) *An neſcis Eccleſiarum hunc eſſe morem, ut ba-*
p. 291. *ptiſatis poſtea manus imponatur, & ita invocetur Spiritus ſanctus?*
Exigis ubi ſcriptum ſit? in Actibus Apoſtolorum. Etiamſi Scripturæ
auctoritas non ſubeſſet, totius orbis in hanc partem conſenſus inſtar
præcepti obtineret. Ita ne verò *pollutum ac inter exitiales ſatanæ pre-*
ſtigias recenſendum, quod SS. Eccleſiæ Doctores communi ſuffragio
tot exornant laudibus, cujus virtutem & efficaciam ita magnificè
extollunt ac prædicant? Unus inſtar omnium ſuffragium dicat S.
P. 235. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. myſtagogica, ubi exponens
B. ritum quo ætate ſua unctio confirmatoria per omnes ferè corporis
partes effuſa miniſtrabatur, ſic ſcribit: *Frons & alii ſenſus corporis*
tui ſymbolicè inunguntur; & corpus equidem iſto viſibili unguento per-
ungitur, anima verò ſancto vivificoque Spititu ſanctificatur. Ac
primùm quidem fronti illinitur, ut eum abſtergat à vobis pudorem,
quem primus homo tranſgreſſor perpetuò circumferebat: ſimulque effi-
ciat, ut poſſitis vultu non velato gloriā Domini intueri. Deinde verò au-
res unguntur, ut ad audiendum divina myſteria aures accipiatis... Poſtea
nares: ut divinum recipientes unguentū dicatis: Chriſti gratus eſt odor
Deo in his qui ſalvantur. *Tùm verò & pectus inungitur, ut induti tho-*
racem iuſtitiæ, fortiter adversùs inſultus diaboli cōſiſtatis. Ut enim Sal-
vator poſt Baptiſmū, & illum Spiritus ſancti adventum egreſſus in pre-
lium; devicit adverſarium; ſic & vos poſt ſacrum Baptiſmum & chriſma
myſticum, induti armis ſancti Spiritus adversùs oppoſitam vobis poteſta-
tem conſiſtitis & præliamini, dicentes: Omnia poſſum in eo qui me con-
fortat Chriſto. Ita ne *pollutum eſt, ac inter exitiales ſatanæ præſtigias*
recenſendum, quod in fronte poſitum dæmonibus terrori, nobis au-
tem ad omnes eorum propulſandos impetus, ſummo eſſe præſidio
debet atque adjumento. *Adverſarius enim veſter diabolus*, ait S. Pe-
trus, *tanquam leo rugiens circuit quærens quem devoret: cui reſiſtite*
fortes

Digitized by Google

fortes in fide. Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſus Epheſ.6. v.11.
inſidias diaboli, inquit S. Paulus. Unde porrò *armatura* hæc, niſi
ex Sacaamento Confirmationis? ut nempe ſigno crucis in fronte mu-
niti, crucis ignominiam non erubeſcamus. *Quia in fronte erubeſci-* To.4 p.
tur, ait egregiè S. Aug. in Pſal. 141. n.9. *ille qui dixit, Qui me eru-* 1583.E.
buerit coram hominibus, erubeſcam eum coram Patre meo qui in Cœlis
eſt; ipſam crucis ignominiam quodammodo quam Pagani derident, in loco
pudoris noſtri conſtituit. Quod ſignum crucis, ait idem S. Doct. Tr. 118. To.3 p.2.
in Joan. *niſi adhibeatur ſive in frontibus credentium, ſive ipſi aquæ ex* p. 801.
qua regenerantur, ſive oleo quo chriſmate unguntur, ſive ſacrificio E.
quo aluntur, nihil eorum ritè perficitur. Hæccine quæſo, *ritum pol-*
lutum referunt *ac inter exitiales ſatanæ præſtigias recenſendum*?

Paulò quidem modeſtiùs, quamquam nec veriùs, noſtrum iſtud
Sacramentum impetit non ignobilis Calvini Sectator Dallæus, qui
non alium impoſitionis manuum Apoſtolorum, fructum agnoſcit,
quàm linguarum ac miraculorum dona, quę cùm jamdiu extincta
& abrogata fuiſſe conſtet, & ipſum quoque Confirmationis ritum
cum illis omnino extinctum periiſſe arbitratur. Verùm non ſatis at-
tendiſſe videtur Dallęus, ad infantiam, ut ita dicam, naſcentis
Religionis, quam conſpicuis ac ſplendidis prodigiis adoleſcere ac
confirmari oportuit. Quibus, adulta & confirmata, non indiguit
amplius. *Neque enim*, ut obſervat S. Aug. L. 3. de Baptiſmo c. 16. To 9 p.
temporalibus, & ſenſibilibus miraculis atteſtantibus, per manus im- 116. F.
poſitionem modò datur Spiritus ſanctus, ſicut antea dabatur ad com-
mendationem rudis fidei, & Eccleſiæ primordia dilatanda. Quis enim
nunc hoc expectat, ut ii quibus manus ad accipiendum Spiritum ſan-
ctum imponitur, repentè incipiant linguis loqui? Sed inviſibiliter &
latenter intelligitur, propter vinculum pacis eorum cordibus divina
charitas inſpirari. Rem eleganti comparatione illuſtrat S. Gregorius
Magnus Homil. 29. in Evangelia. *Hæc*, inquit, *miracula neceſſaria* To.1.p.
in exordio Eccleſiæ fuerunt. Ut enim ad fidem creſceret, miraculis 1571.A.
fuerat nutrienda, quia & nos cùm arbuſta plantamus, tamdiu
eis aquam infundimus, quouſque ea in terra iam coaluiſſe videa-
mus, & ſi ſemel radicem fixerint, irrigatio ceſſabit.

Hìc dicendi finem facio, dilectiſſimi Candidati, hoc unum enixè
flagitans, ut memores ſitis iſtorum Apoſtoli verborum. *Quicum-* Rom 6.
que baptiſati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptiſati v.3. &
ſumus. Conſepulti enim ſumus cum illo per Baptiſmum in mor- 4.
tem; ut quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris,
ita & nos in novitate vitæ ambulemus Solliciti ſervare unita-
tem Spiritus in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus;
ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ. Unus Dominus, Epheſ.4.
una fides, unum Baptiſma. Unus Deus, & pater omnium. v.3.

INDEX

Digitized by Google

INDEX QUÆSTIONUM.

CANONES *Concilii Tridentini de Baptiſmo Seſſ.7.* Pag. 1.
QUÆSTIO I. *De nomine & natura Baptiſmi.* 3.
ARTICULUS I. *De nomine & definitione Baptiſmi.* ibid.
Varia nominis baptiſmi ſignificatio apud Auctores ſacros. ibid.
Varia nomina Sacramenti Baptiſmatis. 5.
Definitio Baptiſmi. 6.
Definitiones Baptiſmi ab Hæreticis conficta. ibid.
Orthodoxæ Baptiſmi definitiones. 7.
ARTICULUS II. *De materia remota Baptiſmi.* 8.
Errores circa materiam remotam Baptiſmi. 9.
CONCLUSIO. *Omnis & ſola naturalis ſeu elementaris aqua eſt remota Baptiſmi materia, eaque neceſſaria.* 12.
Solvuntur Objectiones. 16.
ARTICULUS III. *De materia proxima Baptiſmi.* 20.
An valeat Baptiſmus per immerſionem, infuſionem, vel aſperſionem datus. 21.
Antiquitas immerſionis, & quidem trinæ, in Baptiſmo. ibid.
CONCLUSIO. *Ritus immerſionis trinæ in ſolemni Baptiſmi adminiſtratione ab Apoſtolis uſurpatus, ab Eccleſia, tùm Græca tùm Latina, conſtanter retentus fuit uſque ad decimum tertium Eccleſiæ ſæculum, quo primùm à Latinis immutari cœpit.* ibid.
Neceſſitas trinæ immerſionis. An valeat Baptiſmus aſperſione vel infuſione datus. 25.
CONCLUSIO. *Trina immerſio ad ſubſtantiam Sacramenti non pertinet, nec aliter Veteribus viſum fuit, qui ratum perinde habuere Baptiſmum, ſive per immerſionem, ſive per infuſionem aut aſperſionem trinam vel unicam collatum.* 26.
Solvuntur Objectiones. 29.
Ritus olim obſervati in trina Baptiſmi merſione. 34.
ARTICULUS IV. *De forma Baptiſmi.* 37.
De variis circa formam Baptiſmi erroribus. 38.
An Chriſtus aliquam Baptiſmi formam præſcripſerit. 40.
CONCLUSIO. *Chriſtus certam verborum formam in Baptiſmo uſurpandam præſcripſit.* 41.
Qua forma utantur Græci. An antiqua ſit & valida. 44.
CONCLUSIO. *Forma hæc baptiſandi apud Græcos.* Baptiſatur ſervus vel ſerva Dei N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, *antiqua eſt & valida.* 45.
Qua forma Baptiſmi utantur Latini. An antiqua ſit & valida. 46.
CONCLUSIO. *Hæc apud Latinos baptiſandi forma,* Ego te baptiſo in nomine &c. *antiqua eſt & maximè conveniens.* 47.
An hæc verba, Ego te baptiſo, *quibus actus baptiſantis exprimitur, neceſſaria ſint ut Sacramentum valeat.* 48.
Opiniones diverſæ. ibid.
CONCLUSIO. *Verba iſta,* Ego te baptiſo, *aut æquivalentia, quibus actio baptiſantis exprimitur, abſolutè neceſſaria ſunt ut valeat Baptiſmus.* 49.
An diſtincta trium perſonarum divinarum invocatio ſit abſolutè neceſſaria; & num valuerit olim Baptiſmus datus in ſolo Chriſti nomine. 52.
CONCLUSIO. *Diſtincta Patris, & Filii, & Spiritus ſancti invocatio abſolutè neceſſaria eſt; nec unquam valuit, aut valere poteſt Baptiſmus in ſolo nomine Chriſti collatus.* 53.
Solvuntur Objectiones. 56.
ARTICULUS V. *De diſcrimine Baptiſmi Chriſti à Baptiſmo Joannis. Errores.* 63.
Scholaſticorum opiniones. 64.
CONCLUSIO. *Baptiſmus Joannis diverſus fuit à Baptiſmo Chriſti, natura & efficacia.* 65.

Sol-

Digitized by Google

Solvuntur Objectiones. 71.
QUÆSTIO II. *De neceſſitate Baptiſmi.* 73.
Prænotanda. ibid.
ARTICULUS I. *Utrum Baptiſmus neceſſarius ſit in re vel in voto adultis, neceſſitate medii & præcepti; infantibus verò neceſſitate medii. Errores.* 75.
Scholaſticorum aliquorum opiniones. 79.
CONCLUSIO. *Baptiſmus in re vel in voto neceſſarius eſt adultis neceſſitate medii & præcepti, parvulis neceſſitate medii ad ſalutem.* 80.
Probatur prima pars de neceſſitate præcepti, ex Scripturis quæ à contortis Socinianorum expoſitionibus vindicantur. ibid.
Probatur ſecunda pars de neceſſitate medii, ex Scripturis, quæ à contortis Socinianorum & aliorum expoſitionibus vindicantur. 88.
Probatur 2. Concluſio, ex conſtanti & perpetua Traditione Eccleſiæ. 92.
PRIMUM ARGUMENTUM. *Ex teſtimoniis Veterum.* 93.
SECUNDUM ARGUMENTUM. *Ex uſu & praxi Eccleſiæ perpetua, ac generalibus quibuſdam momentis.* 96.
Solvuntur Objectiones. 98.
ARTICULUS II. *An & quomodo Baptiſmus aquæ ſuppleri poſſit per martyrium, & perfectam contritionem Baptiſmi votum includentem.* 108.
An, & quomodo Martyrium ſuppleat vices Baptiſmi aquæ. 109.
Errores & opiniones. ibid.
CONCLUSIO. *Baptiſmus ſanguinis, ſeu martyrium, virtutem Baptiſmi aquæ perfectè ſupplet ex opere operato, tùm in infantibus, tùm in adultis: in iſtis tamen præviæ quædam conditiones requiruntur.* 110.
Solvuntur Objectiones. 115.
An, & quomodo perfecta charitas includens votum Baptiſmi, vices ejus ſuppleat. Prænotanda. 118.
Opiniones. 119.
CONCLUSIO. *Baptiſmus flaminis, ſeu perfecta charitas & cordis contritio includens votum Baptiſmi aquæ, illius vices ſupplet in adultis.* 121.
Solvuntur Objectiones. 124.
QUÆSTIO III. *De cauſis, ſeu de auctore, miniſtro & ſubjecto Baptiſmi* 129.
ARTICULUS I. *De auctore Baptiſmi; an, & quando fuerit à Chriſto inſtitutus, & obligare cœperit.* ibid.
PRIMA CONCLUSIO: *Chriſtus Baptiſmum ante mortem ſuam inſtituit; quo præcisè tempore certò non conſtat: probabilius tamen eſt tunc inſtituiſſe, cùm in Jordane fuit baptiſatus.* 130.
SECUNDA CONCLUSIO. *Lex Baptiſmi priùs obligare generaliter non cœpit, quàm fuerit ſufficienter promulgata.* 133.
Solvuntur Objectiones. ibid.
ARTICULUS II. *De miniſtro Baptiſmi. Prænotanda.* 135.
Errores & opiniones. 136.
PRIMA CONCLUSIO: *Miniſter Baptiſmi ordinarius & ex officio eſt Epiſcopus, & Presbyter: Epiſcopus quidem primarius; Presbyter ſecundarius & ex licentia Epiſcopi, qui ſolus primis Eccleſiæ ſæculis Baptiſmum ſolemniter adminiſtrabat.* 138.
SECUNDA CONCLUSIO. *Diaconi ſunt miniſtri extraordinarii Baptiſmi, ſeu ex delegatione tantùm, non ex officio.* 141.
TERTIA CONCLUSIO. *In caſu extremæ neceſſitatis, validè & licitè adminiſtrare poteſt Baptiſmum homo quilibet laicus, ſive vir, ſive mulier, ſive Fidelis, ſive Infidelis.* 142.
Solvuntur Objectiones. 144.
Solvuntur nonnullæ quæſtiones circa miniſtrum Baptiſmi. 148.
ARTICULUS III. *De ſubjecto Baptiſmi, ſeu de ſuſcipientibus Baptiſmum.* 150.

De

De Baptiſmo infantium. ibid.
Utrum infantes ſint capaces Baptiſmi, & expediat eos baptiſare. Errores, & Opiniones. ibid.
CONCLUSIO. *Infantes ſunt Baptiſmi capaces, & expedit eos baptiſare.* 152
Probatur prima pars ex Scripturis. ibid.
Secunda probatio ex conſtanti Traditione Eccleſiæ. 155
Solvuntur Objectiones. 157
Utrùm infantes in utero materno incluſi, aut aliqua tantùm ſui parte in lucem editi; utrùm monſtroſi &c. baptiſari poſſint & debeant. 161
Utrùm Infidelium filii invitis parentibus baptiſari poſſint & debeant. 162
CONCLUSIO. *Filii Infidelium non debent invitis parentibus baptiſari, niſi ſint ſerviliter ſubjecti, aut in manifeſto vitæ diſcrimine conſtituti.* 163
Solvuntur Objectiones. 164
Quam fidem in infantibus aut ſupponat aut producat Baptiſmus. 167
Prænotanda. ibid.
Errores & opiniones. 168
PRIMA CONCLUSIO. *Nulla eſt in infantibus, cùm baptiſantur, fides propria actualis, ſed hæc per fidem Eccleſiæ & offerentium puerum ad Baptiſmum, ſuppletur.* 171
SECUNDA CONCLUSIO. *Fide catholica certum eſt, infantibus per Baptiſmum infundi ſanctificantem gratiam & fidem, quæ ſit aliquid fixum & permanens ab actibus diſtinctum, & quæ, deſinente ſæculo duodecimo, habitus nomine explicari cœpit: utrùm autem ſit vera qualitas animæ inhærens, & verus habitus, fide non conſtat.* 172
De Baptiſmo adultorum. 176
An in adultis præviæ ad Baptiſmum requirantur diſpoſitiones, & quæ. ibid.
CONCLUSIO. *Requiruntur in adultis ad percipiendum cum fructu Baptiſmum, præviæ diſpoſitiones, nempe fides in Chriſtum, dolor de peccatis, inchoatus Dei amor &c.* ibid.
Hiſtoria veteris Catechumenatus. 177
An quilibet adultus, ſive ſanus, ſive infirmus, amens, furioſus, mortuus, vel vivus pro mortuo, poſſit & debeat baptiſari. 181
QUÆSTIO IV. *De effectibus Baptiſmi.* 183
ARTICULUS I. *An Baptiſmus gratiam ſanctificantem, & plenam, tùm quoad culpam, tùm quoad pœnam, peccatorum remiſſionem conferat. Errores.* 184
PRIMA CONCLUSIO. *Baptiſmus confert gratiam interiorem ſanctificantem, per quam baptiſatus renaſcitur, regeneratur, innovatur, fit Dei filius, Chriſti membrum, unius cum eo ſpiritus, vitæ æternæ compos &c.* 185
SECUNDA CONCLUSIO. *Baptiſmus perfectè tollit omnia peccata, tam ratione culpæ, quàm pœnæ.* 186
ARTICULUS II. *De charactere Baptiſmi, & de Baptiſmo fictè ſuſcepto; an recedente fictione reviviſcat.* 190
PRIMA CONCLUSIO. *Baptiſmus imprimit animæ indelebilem characterem, quo fit ut non poſſit iterari.* ibid.
SECUNDA CONCLUSIO. *Baptiſmus tùm in hæreſi, tùm in ſchiſmate, tùm in Eccleſia ipſa catholica fictè ſuſceptus, recedente fictione, omnia peccata quæ ipſum præceſſerant, penitùs tollit; peccata verò Baptiſmum ſubſequuta, delentur per Pœnitentiam.* 193
Solvuntur Objectiones. 194
QUÆSTIO ULTIMA. *De cæremoniis Baptiſmi.* 196
Cæremoniæ quæ præcedunt Baptiſmum. 197
Cæremoniæ quæ Baptiſmum comitantur. ibid.
Cæremoniæ quæ ſequuntur Baptiſmum. 199

DE SA-

Digitized by Google

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

QUÆSTIO PRIMA. *De natura ſeu partibus quibus conſtat Sacramentum Confirmationis.* 201
ARTICULUS I. *De nomine & definitione Sacramenti Confirmationis.* 202
ARTICULUS II. *An Confirmatio ſit verum & propriè dictum novæ Legis Sacramentum. Errores.* 203
Utrùm veritas Sacramenti Confirmationis efficaciter probari poſſit ex Scripturis. Opiniones Scholaſticorum. 205
CONCLUSIO. *Veritas Sacramenti Confirmationis efficaciter probatur ex ſacris Litteris.* 206
Solvuntur Objectiones Dallæi adversùs probationem ex Scripturis. 207
Utrùm veritas Sacramenti Confirmationis poſſit efficaciter probari ex conſtanti & perpetua Eccleſiæ Traditione. 210
CONCLUSIO. *Veritas Sacramenti Confirmationis invictè probatur ex perpetua & conſtanti totius Eccleſię praxi & Traditione.* ibid.
Prima probatio ex Conciliis. ibid.
Secunda probatio ex Summis Pontificibus. 212
Tertia probatio ex SS. Patribus. 214
Quarta probatio ex uſu & praxi Eccleſiæ perpetua. 217
Solvuntur Objectiones Dallęi adversùs probationem ex Traditione Eccleſiæ. ib.
ARTICULUS III. *De materia Sacramenti Confirmationis.* 222
Errores & opiniones. ibid.
CONCLUSIO. *Materia eſſentialis adæquata & totalis Sacramenti Confirmationis, eſt impoſitio manuum, & unctio chriſmatis.* 227
Probatur prima pars Concluſionis, manus ſcilicet impoſitionem eſſentialem eſſe Sacramenti Confirmationis materiam. 228
Solvuntur Objectiones. 230
Probatur ſecunda pars Concluſionis, nempe unctionem chriſmatis eſſentialem eſſe Sacramenti Confirmationis materiam. 238
Solvuntur Objectiones. 239
De confectione, conſecratione, & applicatione chriſmatis. Opiniones Scholaſticorum. 246
ARTICULUS IV. *De forma Sacramenti Confirmationis.* 250
Error Novatorum. 251
Opiniones Scholæ. ibid.
CONCLUSIO. *Oratio quæ pręcedit unctionem, & verba quæ illam comitantur, ſunt, tùm apud Gręcos, tùm apud Latinos, adæquata & totalis forma Sacramenti Confirmationis.* 253
Solvuntur Objectiones. 257
QUÆSTIO II. *De neceſſitate Sacramenti Confirmationis.* 260
ARTICULUS I. *Utrùm Sacramentum Confirmationis ſuppleri poſſit per unctionem verticalem Baptiſmi.* ibid.
CONCLUSIO. *Unctio verticis in Baptiſmo uſurpata ſupplere non poteſt Sacramentum Confirmationis.* ibid.
ARTICULUS II. *Quæ ſit neceſſitas Sacramenti Confirmationis reſpectu Fideliũ.* 261
PRIMA CONCLUSIO. *Sacramentum Confirmationis non eſt ſimpliciter & abſolutè neceſſarium, ſeu, ut dicitur neceſſitate medii ad ſalutem.* 262
SECUNDA CONCLUSIO. *Sacramentum Confirmationis neceſſarium eſt Fidelibus adultis in re vel in voto, neceſſitate præcepti divini & Eccleſiaſtici.* 263
TERTIA CONCLUSIO. *Pręceptum divinum ſuſcipiendi Sacramentum Confirmationis maximè obligat vel tempore perſecutionis contra fidem, vel quando inſtant graves circa Religionem tentationes, vel in præſenti mortis periculo.* ibid.
QUARTA CONCLUSIO. *Præceptum Eccleſiaſticum percipiendi Sacramentum Confirmationis obligat, cùm baptiſatus pervenit ad annos diſcretionis, & eo præſertim tempore quo præſens eſt ac paratus Epiſcopus illud adminiſtrare, nullamque*

Digitized by Google

baptiſatus habet legitimam cauſam differendi illius perceptionem. 264.
QUÆST. III. *De cauſis, ſeu auctore, miniſtro, & ſubjecto Sacramēti Cōfirmationis.* 265
ARTICULUS I. *De auctore Sacramenti Confirmationis: an, & quando fuerit à Chriſto inſtitutum.* ibid.
Opiniones Scholæ. ibid.
CONCLUSIO. *Chriſtus immediatè per ſe inſtituit Sacramentum Confirmationis; quo præcisè tempore, planè incertum eſt.* 266.
ARTICULUS II. *De miniſtro Sacramenti Confirmationis.* 267.
Miniſter ordinarius Confirmationis. ibid.
CONCLUSIO. *Solus Epiſcopus inſtitutione divina ordinarius eſt Sacramenti Confirmationis miniſter.* 269.
Solvuntur Objectiones. 272.
Miniſter extraordinarius Confirmationis. 278.
Utrùm Eccleſia in Conciliis Florentino, vel Tridentino, quidquam definierit circa miniſtrum extraordinarium Confirmationis. 279.
CONCLUSIO. *Poſſunt ſimplices Presbyteri, ex delegata auctoritate ſeu diſpenſatione, adminiſtrare Sacramentum Confirmationis.* 280.
Solvuntur Objectiones. 283.
ARTICULUS III. *De ſubjecto Sacramenti Confirmationis.* 286.
QUÆSTIO IV. *De effectibus Sacramenti Confirmationis.* 288.
ARTICULUS I. *De gratia quæ per Sacramentum Confirmationis confertur.* ibid.
PRIMA CONCLUSIO. *Sacramentum Confirmationis confert ſanctificantem gratiam, non quidem primam, ſaltem per ſe, ſed ſecundam.* 289.
SECUNDA ONCLUSIO. *Gratia propria Sacramenti Confirmationis, eſt gratia roboris ac virtutis ad fidem intrepidè ac fortiter propugnandam, & ſuperandas, quæ adverſùs eam inſurgunt, dæmonis ac mundi tentationes.* ibid.
Solvuntur Objectiones. 290.
ARTICULUS II. *De charactere quem imprimit Confirmatio, & de ritu quo redeuntes ab hæreſi olim recipiebantur; an verum eſſet Confirmationis Sacramentum. Errores & opiniones.* 292.
PRIMA CONCLUSIO. *Sacramentum Confirmationis characterem imprimit, unde iterari non poteſt.* 293.
SECUNDA CONCLUSIO. *Ritus quo Hæretici converſi recipiebantur in Eccleſiam, non erat verum & proprium Sacramentum Confirmationis, ſed mera dumtaxat cæremonia inſtitutionis Eccleſiaſticæ.* 295.
Solvuntur Objectiones. 298.
QVÆSTIO V. ET ULTIMA. *De cæremoniis Sacramenti Confirmationis.* 306.
De cæremoniis quæ precedunt Confirmationem. ibid.
De cæremoniis quæ comitantur Confirmationem. 307.
De cæremoniis quæ ſequuntur Confirmationem. 308.

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Reviſione, & Approbatione del P. F. Tomaſo Maria Gennari Inquiſitore nel Libro intitolato *Prælectiones Theologicæ de Sacramentis Baptiſmi & Confirmationis, quas habuit Honoratus Tournely*, non v'eſſer cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, & buoni coſtumi, concedemo Licenza à Nicolò Pezzana, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gl'ordini in materia di Stampe, & preſentando le ſolite copie alle Publiche Librarie di Venezia, & di Padoa.

Dat. 6. Giugno 1728.

(*Gio: Franceſco Moroſini Kav. Ref.*
(*Alviſe Piſani Kav. Proc. Ref.*
(

Agoſtino Gadaldini Seg.

PRÆ-

Digitized by Google

PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ DE SACRAMENTO BAPTISMI.

TOTAM de Baptiſmo diſputationem quinque abſolvemus Quæſtionibus.

Prima, de nomine & natura Baptiſmi: ubi de materia, forma, & diſcrimine illius à Baptiſmo S. Joannis.

Secunda, de neceſſitate ſeu exiſtentia Baptiſmi.

Tertia, de cauſis Baptiſmi: ubi de auctore, miniſtro & ſubjecto illius.

Quarta, de effectibus.

Quinta, de cæremoniis, ſive quæ antecedunt, ſive quæ comitantur, ſive quæ ſequuntur Baptiſmum.

Priuſquam verò ad rem noſtram propiùs accedamus, ſtatim in fronte hujus Tractatus Tridentini de Baptiſmo Canones velut doctrinæ Catholicæ fundamentum præmittendi ſunt.

Canones Concilii Tridentini de Baptiſmo Seſſ. 7.

Can. 1. *Si quis dixerit, Baptiſmum Joannis habuiſſe eamdem vim cum Baptiſmo Chriſti, anathema ſit.* *To. 14. Conc. p. 777. & ſeq.*

Can. 2. *Si quis dixerit, aquam veram & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, atque ideo verba illa Domini noſtri Jeſu Chriſti, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, ad metaphoram aliquam detorſerit, anathema ſit.*

Can. 3. *Si quis dixerit, in Eccleſia Romana, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt & magiſtra, non eſſe veram de Baptiſmi Sacramento doctrinam, anathema ſit.*

Can. 4. *Si quis dixerit, Baptiſmum, qui etiam datur ab Hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit.*

Can. 5. *Si quis dixerit, Baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt, non neceſſarium ad ſalutem, anathema ſit.*

Can. 6. *Si quis dixerit, baptiſatum non poſſe, etiam ſi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, niſi nolit credere, anathema ſit.*

Can. 7. *Si quis dixerit, baptiſatos per Baptiſmum ipſum ſolius tantùm fidei debitores fieri, non autem univerſæ legis Chriſti ſervandæ, anathema ſit.*

Can. 8. *Si quis dixerit, baptiſatos liberos eſſe ab omnibus ſanctæ Eccleſiæ præceptis ..... ita ut ea obſervare non teneantur; niſi ſe ſua ſponte illis ſubmittere voluerint, anathema ſit.*

Can. 9. *Si quis dixerit, ita revocandos eſſe homines ad Baptiſmi ſuſcepti memoriam, ut vota omnia quæ poſt Baptiſmum fiunt, vi promiſſionis in Baptiſmo ipſo jam factæ, irrita eſſe intelligant, quaſi per ea, & fidei, quam profeſſi ſunt, detrahatur, & ipſi Baptiſmo, anathema ſit.*

Can. 10. *Si quis dixerit, peccata omnia, quæ poſt Baptiſmum fiunt, ſola recordatione & fide ſuſcepti Baptiſmi vel dimitti, vel venialia fieri, anathema ſit.*

Can. 11. *Si quis dixerit, verum & ritè collatum Baptiſmum iterandum eſſe illi qui apud Infideles fidem Chriſti negaverit, cùm ad pœnitentiam convertitur, anathema ſit.*

Can. 12. *Si quis dixerit, neminem eſſe baptiſandum, niſi ea ætate, qua Chriſtus baptiſatus eſt, vel in ipſo mortis articulo, anathema ſit.*

Can. 13. *Si quis dixerit, parvulos, eò quòd actum credendi non habent, ſuſcepto Baptiſmo inter Fideles computandos non eſſe; ac propterea, cùm ad annos diſcretionis pervenerint, eſſe rebaptiſandos; aut præſtare omitti eorum Baptiſma, quàm eos non actu proprio credentes baptiſari in ſola fide Eccleſiæ, anathema ſit.*

Can. 14. *Si quis dixerit, hujuſmodi parvulos baptiſatos, cùm adoleverint, interrogandos eſſe, an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine, dum baptiſarentur, polliciti ſunt; & ubi ſe nolle reſponderint, ſuo eſſe arbitrio relinquendos; nec alia interim pœna ad Chriſtianam vitam cogendos, niſi ut ab Euchariſtiæ aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec reſipiſcant, anathema ſit.*

QUÆ-

Digitized by Google

QUÆSTIO PRIMA.

De nomine & natura Baptiſmi.

UT plenè innoteſcat quæ ſit Baptiſmi natura, nomen ejus, definitionem, materiam, ſive remotam, ſive proximam, formam, ac diſcrimen à Baptiſmo Joannis expendere neceſſe eſt.

ARTICULUS PRIMUS.

De nomine & definitione Baptiſmi.

BAptiſmi nomen origine græcum eſt, à verbo *βάπτω* vel *βαπτίζω*, id eſt mergo, tingo; hinc *βάπτισμα*, immerſio, tinctio: quia ſcilicet, qui olim baptiſabantur, toti aquis immergebantur ſeu tingebantur.

Nomen Baptiſmi conſiderari poteſt vel ſecundùm ſignificationem grammaticalem, vel ſecundùm ſignificationem Eccleſiaſticam & ſacramentalem.

Varia nominis baptiſmi ſignificatio apud Auctores ſacros.

Quadruplex diſtingui poteſt nominis baptiſmi ſignificatio apud Auctores ſacros. Prima, litteralis & communis. Secunda, cæremonialis ſeu legalis. Tertia, accommodatitia ſeu metaphorica & figurata. Quarta, ſacramentalis & Eccleſiaſtica.

I. Juxta litteralem vim nominis, baptiſmus, ut mox dixi, idem eſt, ac immerſio & intinctio: cùm verò quod lavatur, totum ſoleat aquis immergi, Græci eodem utuntur nomine ut immerſionem, tinctionem, & lotionem ſeu ablutionem vulgarem ſignificent. Lib. 4. Regum c. 5. v. 14. de Naaman dicitur: *Deſcendit, & lavit in Jordane ſepties.* Græcè, *ἐβαπτίσατο*. De Judith, Libro cui nomen dedit c. 12. v. 7. *Exibat noctibus in vallem Bethuliæ, & baptiſabat ſe in fonte aquæ*, id eſt, lavabat ſe, lotione communi & vulgari.

II. Nomen baptiſmi uſurpatur in Scripturis ad ſignificandas lotiones illas legales & cæremoniales quibus tam frequenter uti ſolebant Judæi: unde *Baptiſtæ* appellantur à S. Juſtino, Dialogo cum Tryphone; hincque nata ſecta Hemerobaptiſtarum, ſeu eorum, ut loquitur S. Epiph. hæreſi 17. *qui tam vere, autumno, quàm æſtate atque etiam hyeme quotidie lavant.* De his frequentiſſimis Judæorum baptiſmatibus ſeu lotionibus ſanctus Marcus cap. 7. v. 3. & 4. ait: *Phariſæi & omnes Judæi, niſi crebrò laverint manus, non manducant; & à foro niſi baptiſentur, non comedunt: & alia multa ſunt quæ tradita ſunt illis ſervare, baptiſmata calicum, & urceorum, & æramentorum & lectorum.* Obſervat etiam S. Paulus Hebr. 9. v. 10. Judæorum hoſtias *ſolummodo in cibis & in potibus, & variis baptiſmatibus* fuiſſe poſitas. Baptiſmus quoque S. Joannis cæremonialis quidem fuit, ſed è Cœlo veniens, & ad Baptiſmum Chriſti per pœnitentiam, ad quam hortabatur, viam ſternens ac præparans.

Edit. Pariſ. 1615. p. 307. A.

Edit. Pariſ. 1622. To. 1. p. 37. A.

III. Senſu accommodatitio ſeu metaphorico & figurato nomen baptiſmi uſurpa-

uſurpatur in Scripturis, ad ſignificandam primò afflictionem quæ hominem inſtar aquæ vehementis mergit & abſorbet. Quo ſenſu Chriſtus apud S. Lucam cap. 12. v. 50. dicebat: *Baptiſmo autem habeo baptiſari*; hoc eſt, pati debeo & affligi: aquæ enim frequenter in Scripturis ſignificant afflictionem & dolorem. Pſal. 68. v. 1. David ad exprimendam afflictionis ſuæ vehementiam, dicebat: *Intraverunt aquæ uſque ad animam meam*. Et v. 15. & 16. Deum ita deprecatur: *Eripe me de luto, ut non infigar: libera me .... de profundis aquarum. Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum*.

Hinc propter dolorem annexum, nomen baptiſmi pœnitentiæ & martyrio adaptatur.

Pœnitentiæ quidem & perfectæ contritioni; unde dictus *Baptiſmus flaminis*. Marci 1. v. 4. & Lucæ 3. v. 3. Joannes dicitur *prædicans Baptiſmum pœnitentiæ*. Ratio eſt, quia qui pœnitentia compunguntur, ii corde contrito, ac lacrymis perfuſi veniam peccatorum ſuppliciter deprecantur: unde à SS. Patribus pœnitentia ſæpius baptiſmus laborioſus, ſeu lachrymarum appellatur. Hoc ſenſu Sedulius de muliere peccatrice rigante lachrymis pedes Chriſti apud S. Lucam cap. 7. ſic canit: *purgata receſſit Per gemitum, propriique lavens in gurgite fletus, Munda ſuis lachrymis redit, & deterſa capillis*. Non deſunt qui eodem ſenſu interpretantur etiam iſtud Apoſtoli, 1. Corinth. 15. v. 29. *Quid facient qui baptiſantur pro mortuis?* id eſt, affliguntur & macerantur.

Martyrio quoque baptiſmi nomen accommodatur, unde dictus *Baptiſmus ſanguinis*. Quo ſenſu Marci 10. v. 38. Chriſtus filiis Zebedæi ait: *Neſcitis quid petatis. Poteſtis bibere calicem quem ego bibo, aut baptiſmo quo ego baptiſor baptiſari?* id eſt, ſupplicia & mortem ſuſtinere. Sic S. Baſilius Hom. de 40. Martyribus, loquens de illo qui triginta novem ſe adjunxit, *Baptiſatus eſt in ipſum* (Jeſum Chriſtum) ait, *non ab alio, ſed à propria fide; non in aqua, ſed in proprio ſanguine*. Et S. Chryſoſtomus Homilia in S. Lucianum Martyrem, *Neque miremini*, inquit, *quòd baptiſmum martyrium vocaverim: nam & hic Spiritus cum multa advolat ubertate, ac peccatorum abolitio, & animæ fit purgatio quædam mirabilis ac ſtupenda: & quemadmodum ii qui baptiſantur aquis, ita qui martyrium patiuntur, proprio ſanguine abluuntur*.

Edit. nov. T. 2. p. 155. A. Edit. nov. T. 2. p. 526. A.

Uſurpatur præterea ſenſu figurato baptiſmus, ad deſignandam abundantem & copioſam gratiæ Dei diffuſionem. Act. 1. v. 5. de Apoſtolis dicitur: *Vos autem baptiſabimini Spiritu ſancto non poſt multos hos dies*. Et Matth. 3. v. 11. S. Joannes de Chriſto ait; *Ipſe vos baptiſabit Spiritu Sancto & igni*. Per ignem autem nonnulli ſenſu ſpiritali ac myſtico intelligunt uberem Spiritus ſancti gratiam, quæ inſtar ignis omnes peccatorum ſordes abſumit, nec ab effectu poteſt retardari, adeo vehemens eſt & activa. Ita S. Chryſoſtomus Hom. 11. in Matth. & S. Gregorius Thaumaturgus Serm. in ſancta Theophania, ad hæc verba, *Ipſe baptiſabit vos in Spiritu ſancto & igne*. *Aqua*, inquit, (baptiſabit) *ut quæ peccatorum ſordes abluere poteſt; Spiritu, ut qui terrenos, ſpirituales reddere poteſt; igne, ut qui ſolet iniquitatum ſpinas comburere*.

Edit. Pariſ. 1622. p. 36. A.

Alii verum ignem ſenſu litterali intelligunt, ajuntque, ſanctum Joannem alludere ad ſpecies illas linguarum ignearum quæ in die pentecoſtes viſæ ſunt diſpertitæ ſupra capita Apoſtolorum, cùm Spiritu Sancto ejuſque donis repleti ſunt. Ita S. Joannes Damaſcenus L. 4. orthodoxæ fidei c. 9.

Edit. poſtr. T. 1. p. 262. A.

Uſurpa-

Digitized by Google

Uſurpatur denique ſenſu figurato baptiſmus, ad ſignificandum tùm diluvium univerſale quo ſubmerſus eſt univerſus Orbis, & vocatur à Tertulliano Lib. de Baptiſmo, *Baptiſmus mundi*, qui juxta S. Petrum Epiſtolæ 1. c. 3. v. 21. fuit imago & figura Sacramenti Baptiſmatis: tùm maris rubri tranſitum, quando nempe Iſraelitæ ſicco pede diviſis aquis incedentes, Ægyptios inſequentes evitarunt, & dictus eſt Baptiſmus Moſis, quia duce Moſe Iſraelitæ ex Ægypto egreſſi ſunt, de quo Apoſtolus 1. Corinth. 10. v. 2. *Omnes*, inquit, *in Moyſe baptiſati ſunt in nube & in mari*. *Ed. Rigalt. p. 227. B.*

Omnes porrò illæ figuratæ ac metaphoricæ baptiſmi ſignificationes, deſumuntur ex analogia, ſeu ſimilitudine quam habent vel cum materia, vel cum effectu noſtri Baptiſmi.

Non eſt verò audiendus Socinus, qui præter adductas figuratas nominis Baptiſmi ſignificationes, novam planè & inuſitatam invehit, contendens nomine Baptiſmi doctrinam Evangelicam aliquando deſignari in Scripturis. Verùm, ut ex dicendis inferiùs conſtabit, merum iſtud eſt cerebri Sociniani figmentum, cujus ne tenuiſſimum quidem extat in Scripturis fundamentum.

IV. Denique, uſu Eccleſiaſtico & ſacramentali baptiſmi nomen ſignificat lotionem illam ſacram, myſticam & religioſam, qua quis aqua tingitur ſeu baptiſatur in corpore, ut ſpiritu interiùs renaſcatur, & dicitur vulgò *Baptiſmus fluminis*, quo Chriſtiani ſimus: de quo Matth. 28. v. 19. Chriſtus Apoſtolis & Diſcipulis dixit: *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti*. Et Joan. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*. Propriè & ad litteram ritus ille Baptiſmus dictus eſt, quia, ut jam obſervatum fuit, qui baptiſabantur olim toti aquis immergebantur.

De Baptiſmo ſecundùm hanc poſtremam ſignificationem, prout nempe Sacramentum eſt novæ Legis, hoc in Tractatu loquimur. Variis autem nominibus ſolet tùm in Scriptura, tùm apud SS. Patres deſignari.

Varia nomina Sacramenti Baptiſmatis.

Varia hæc nomina deſumuntur partim à materia, partim à forma, partim ab effectibus, partim denique à cæremoniis Baptiſmi.

A materia appellatur *Lavacrum aquæ*, Epheſ. 5. v. 26. *Sacramentum aquæ*, à Tertulliano Lib. de Baptiſmo cap. 1. *Unda genitalis*, *Fluvius aquæ vitalis*, à S. Cypriano Epiſtola 2. & à S. Gregorio Nazianzeno Oratione in ſanctum Baptiſma.

A forma appellatur *Sigillum*, *Signaculum*, *Obſignatio fidei*, *Sacramentum Trinitatis*, *Sacramentum fidei*: tùm quia per Baptiſmum homo inter Fideles adſcribitur; tùm quia ſolemnem fidei ſuæ profeſſionem, vel per ſe ſi adultus ſit, vel per ſuſceptores, ſi infans, emittit; tùm quia expreſſa in eo fit SS. Trinitatis invocatio.

Ab effectibus vocatur *Lavacrum regenerationis & renovationis* ab Apoſtolo ad Titum 3. v. 5. *Ablutio peccatorum*. Act. 22. v. 16. *Vitæ novitas*, Rom. 6. v. 4. *Sanctificatio*, 1. Corinth. 6. v. 11. *Sepultura hominis cum Chriſto in mortem*, Rom. 6. v. 4. *Circumciſio non manufacta*, Coloſſ. 2. v. 4. *Illuminatio*, ſeu Sacramentum illuminationis, Hebr. 6. v. 4. Nomina hæc paſſim affe-

Digitized by Google

runt & confirmant SS. Patres. Tertullianus Lib. de pœnit. cap. 6. appellat Baptiſmum, *fidei obſignationem*; S. Baſilius Hom. 13. dicit eſſe *ſigillum quod conatu nullo frangi poteſt*. S. Gregorius Nazianzenus Orat. 40. *Sigillum eſt*, inquit, *quia conſervatio eſt, ac donationis ſignificatio*. S. Auguſtinus Epiſtola 185. aliàs 50. cap. 6. *Signaculum* appellat *Redemptoris*; & Conc. Trid. Seſſ. 6. c. 7. *Sacramentum Fidei*. Græci præſertim appellant *Sacramentum illuminationis*: unde S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſes ſuas de Baptiſmo inſcripſit *Catecheſes illuminatorum*; S. Gregorius Nazianzenus Orationem ſuam 39. quæ eſt panegyrica Baptiſmi Chriſti, inſcripſit, *Orationem in ſancta lumina*. Multa alia congerunt nomina, quibus vis & energia Baptiſmi exprimitur: unum ſufficiat teſtimonium S. Gregorii Nazianzeni Oratione 40. in S. Baptiſma, ubi ſic loquitur: *Baptiſmus eſt ſplendor animarum, vitæ in melius commutatio, conſcientiæ ad Deum interrogatio. Baptiſmus infirmitatis noſtræ adjumentum. Baptiſmus carnis eſt abjectio, ſpiritus aſſectatio, Verbi participatio, figmenti correctio, peccati diluvium, lucis communicatio, tenebrarum oppreſſio. Baptiſmus vehiculum ad Deum, peregrinatio cum Chriſto, fidei adminiculum, mentis perfectio, cœleſtis regni clavis, ſervitutis depulſio, vinculorum ſolutio .... omnium Dei beneficiorum præclariſſimum & præſtantiſſimum*. Et poſtea: *Donum vocamus, gratiam, Baptiſmum, unctionem, illuminationem, incorruptionis indumentum, regenerationis lavacrum, ſigillum &c.*

P. 125. B. To. 2. p. 117. D. Edit. Pariſ. 1609. To 2. p. 639. A. Edit. nov. T. 2. p. 653. A. To. 14. Conc. p. 759. D. To. 1. p. 638. B. Ibid. D.

Denique à cæremoniis Baptiſmus dicitur *Veſtimentum candidum*, à S. Cyrillo Hieroſolymitano; *Unctio* à S. Gregorio Nazianzeno &c.

Definitio Baptiſmi.

Variæ definitiones Baptiſmi proferuntur tùm ab hæreticis, tùm ab orthodoxis Theologis, cum eo diſcrimine, quòd primi naturam Baptiſmi adulterando fidem violant; poſtremi, ſalva fide, magis aut minùs accuratam & evolutam definitionem proponunt.

Definitiones Baptiſmi ab Hæreticis conficta.

Inter Hæreticos Philippus Melancton in Locis ſuis communibus, definit Baptiſmum, *ſignum quo Deus nobiſcum agit, & recipit nos in gratiam*.

Verùm, definitio hæc convenit omni Sacramento, imò & verbo prædicationis; ac ſupponit Baptiſmum eſſe nudum ſignum, gratiæ ſanctificantis non productivum.

Edit. Genev. 1554. p. 481. n. 1. Calvinus Lib. 4. Inſtitutionis c. 15. *Baptiſmus*, inquit, *eſt ſignum initiationis, quo in Eccleſiæ cooptamur ſocietatem, ut Chriſto inſiti inter filios Dei cenſeamur*.

Verùm definitio hæc peccat I. quòd explicet tantùm Baptiſmum per finem ſecundarium, nempe cooptationem inter filios Dei, & proteſtationem fidelitatis quam Deo & Eccleſiæ debemus; non verò per primarium & præcipuum effectum, regenerationem ſcilicet interiorem hominis, & à peccatis mundationem.

II. Quia innuit Baptiſmum eſſe nudum ſignum, non verò efficax gratiæ ſanctificantis.

III. Quia

Digitized by Google

III. Quia convenit ex æquo circumciſioni; imò, juxta Calviniſtas, etiam longè aptiùs quàm noſtro Baptiſmo: tùm quia ſecundùm illos filii Fidelium, quamvis non baptiſati, in ſocietatem Eccleſiæ ſunt cooptati, Chriſto inſiti, Dei filii: tùm quia Circumciſio longè meliùs diſtinguebat Judæos à cæteris gentibus, cùm ipſi corpori impreſſa adhæreret tenaciùs, noſter verò Baptiſmus in actione poſitus fluat & tranſeat exteriùs, ſolo ſuperſtite interiori & inviſibili charactere.

Sociniani poſt Socinum de Eccleſia, titulo de Baptiſmo, Tom. 1. pag. 250. & Epiſtola ad Matthæum Radecium ibid. pag. 384. & paſſim diſputatione de Baptiſmo ibid. pag. 709. definiunt Baptiſmum, *adumbrationem remiſſionis peccatorum in nomine Chriſti, ejuſque nominis apertam profeſſionem, & in ipſius Religionem quamdam initiationem, per quem nihil revera datur, ſed tantummodo eorum, quæ vel jam data eſſe, vel datum iri certiſſimum eſt, externa quædam agnitio ſignificetur. Aqua enim baptiſari in nomine Chriſti, nihil aliud eſt*, inquit Socinus diſput. de Baptiſmo cap. 5. *quàm publicè Chriſto nomen dare, ejuſque fidem, quæ in corde lateat, palam teſtari ac profiteri; ita ut non Chriſtianum ulla ex parte Baptiſmus efficiat, ſed indicet atque declaret.*

Breviùs Vvolchelius Lib. 6. de vera Religione cap. 14. *Baptiſmus*, inquit, *nihil aliud eſt quàm publicum Chriſtianæ profeſſionis ſymbolum, quo per intinctionem in aquam, homines illius Religionis initiantur.*

Multiplex ea in deſcriptione Baptiſmi vitium eſt, nec unus latet error: nempe, Baptiſmum nudam eſſe & otioſam cæremoniam; neceſſarium non eſſe, ſed indifferentem; nullum extare illius percipiendi fixum ac permanens mandatum: quæ omnia, quàm ſint à fide Catholica aliena, oſtendemus inferiùs ubi de neceſſitate & efficacia Baptiſmi.

A Socinianis non multùm recedit Epiſcopius in reſponſione ad 64. quæſtiones, Tom. 1. pag. 37. ubi duplicem affert Baptiſmi definitionem: unam qua Baptiſmus dicitur eſſe tantùm *teſſera, nota, ſignum vel ſigillum, quale Diplomatis ſuis Reges affigere ſolent, profeſſionis publicæ, quo Chriſtiani Religione ſumus, cujuſmodi ſignum in populo Iſraelis erat Circumciſio.* Atque juxta hanc Baptiſmi ideam, ait *mandatum Baptiſmi eos omnes obſtringere tantùm, qui profeſſione ſunt Chriſtiani.* Altera definitio eſt, qua Baptiſmus dicitur *ſignum reſipiſcentiæ, & ſigillum remiſſionis peccatorum ante eum ſuſceptum perpetratorum.* Atque juxta hanc definitionem, addit Epiſcopius *Baptiſmi mandatum ad eos pertinere, qui vel à paganiſmo ad Religionem Chriſtianam tranſeunt, vel in Chriſtiana Religione nati, peccatis ſe obſtrinxerunt: unde ſi qui nulla peccata (quod rarum) perpetraſſet, ad eum*, inquit, *mandatum Baptiſmi pertinere non auderem dicere, ſed Chriſti illud dictum referrem Matth. 9. v. 12. Non eſt opus valentibus medico.*

Verùm definitionem hanc Baptiſmi, quæ cum Sociniana cohæret, falſam eſſe, multiſque implicatam erroribus, conſtabit ex dicendis tùm de neceſſitate, tùm de efficacia & effectibus Baptiſmi.

Orthodoxæ Baptiſmi definitiones.

Hugo à S. Victore Lib. 2. de Sacramentis parte 6. c. 2. *Baptiſmus*, inquit, *eſt aqua abluendis criminibus ſanctificata.* P. 452. D.

Magiſter Sententiarum Lib. 4. diſt. 3. *Baptiſmus eſt ablutio corporis exterior facta ſub forma verborum præſcripta.*

Eandem cum Magiſtro definitionem adducit S. Th. 3. parte q. 66. art. 1.

Catechiſmus Concilii Trid. parte 2. n. 5. definit Baptiſmum, *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo.*

Alii paulò explicatiùs exponunt illud, *in verbo*, & ajunt, *Baptiſmum eſſe Sacramentum regenerationis per aquam, cum expreſſa SS. Trinitatis invocatione.* Poſterior hæc definitio accurata videtur: tùm quia verbis Scripturæ exprimitur, partim ex cap. 3. S. Joan. v. 5. partim ex S. Paulo ad Titum 3. v. 5. & ad Epheſios 5. v. 26. partim ex S. Matth. c. 28. v. 19. Tùm quia omnes Baptiſmi partes explicat.

I. Dicitur *Sacramentum*, quod eſt genus.

II. Additur *regenerationis*, quæ vox differentiam exprimit contrahentem genus, & diſtinguentem Baptiſmum tùm à Sacramentis veteribus, tùm etiam ab aliis novæ Legis: ſolus quippe Baptiſmus inter Sacramenta Evangelica propriè regenerat. *Non ſolùm*, inquit Chryſoſtomus Catecheſi 1. ad illuminandos, *nobis peccata remittit, neque ſolùm delicta purgat; ſed ita id præſtat ac ſi denuo generati eſſemus. Etenim nos denuo creat, & format, non ex terra rurſum effingens, ſed ex alio elemento, aquarum ſcilicet natura creans.* (Edit. nova To. 2. p. 229. E.)

III. Additur, *per aquam*, quæ eſt alia differentia magis contrahens, & diſtinguens ab aliis Sacramentis novæ Legis, ipſamque Baptiſmi deſignat materiam.

IV. Denique dicitur, *cum expreſſa SS. Trinitatis invocatione*, quibus verbis forma Baptiſmi exprimitur.

Ex hac definitione colliges, Sacramentum Baptiſmi non eſſe ipſam aquam, prout eſt res permanens; ſed eſſe ablutionem exteriorem, ſeu uſum & applicationem aquæ.

Colliges 2. poſt S. Th. hìc qu. 66. art. 1. in corpore, tria diſtingui poſſe in Baptiſmo, ſcilicet, id quod eſt Sacramentum tantùm; quod eſt res Sacramenti tantùm: & quod eſt Sacramentum ſimul & res Sacramenti.

Sacramentum tantùm dicitur, id quod ſignificat & non ſignificatur: nempe quod exteriùs ſenſibus ſubjicitur, & eſt ſignum interioris effectus; qualis eſt aqua, ſeu ejus uſus & applicatio cum præſcripta verborum forma.

Res Sacramenti tantùm dicitur, id quod ſignificatur & non ſignificat; & eſt ipſa interior animæ ablutio quæ fit per gratiam ſanctificantem.

Sacramentum & res Sacramenti ſimul dicitur, id quod ſignificat & ſignificatur; & eſt character baptiſmalis qui ſignificat tùm interiorem juſtificationem, vel quæ ſit, vel quæ eſſe debeat; tùm jus quod eſt in baptiſato ad percipienda alia Sacramenta: ſignificatur autem, quia eſt effectus ablutionis exterioris; omnis autem cauſa ſignificat ſuum effectum.

ARTICULUS II.

De materia remota Baptiſmi.

Duplex diſtinguitur materia in Sacramentis quæ in actione & uſu conſiſtunt, una remota, altera proxima.

Remo-

Digitized by Google

Remota, eſt res quæ aſſumitur ad conficiendum Sacramentum: v. g. in Baptiſmo aqua, in Confirmatione oleum.

Proxima, eſt ipſa applicatio ſeu uſus materiæ remotæ: v. g. in Baptiſmo ablutio, in Confirmatione unctio.

De materia dumtaxat remota Baptiſmi hic agimus, circa quam olim errores nonnulli iuſurrexerunt.

Errores circa materiam remotam Baptiſmi.

Duplex generatim ſtatui poteſt ordo Hæreticorum qui errarunt circa materiam Baptiſmi.

Primus, eorum qui aquam aut penitus ſuſtulerunt; aut ſaltem in neceſſitate, valere in alio liquore Baptiſmum exiſtimarunt.

Secundus, eorum qui illam adulterarunt adjecta rerum aliarum mixtione.

Primi ordinis Hæretici qui aquam penitus ſuſtulerunt, fuere

I. Omnes illi qui Sacramenta omnia ſive ſigna ſenſibilia rejecerunt; quales fuere nonnulli Gnoſtici, de quibus S. Irenæus Lib. 2. cap. 18. & S. Epiphanius hæreſi 34. Aſcodrutæ & Archontici de quibus Theodoretus Lib. 1. hæreticarum fabularum cap. 10. & 11. Beguinæ & Beguardi, de quibus Joannes XXII. in Extravaganti, *Sancta Romana Eccleſia. De religioſis domibus.* in Sexto.

II. Cajani de quibus Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 1. *Nuper*, inquit, *converſata iſtic quædam de Cajana hæreſi vipera venenatiſſima, doctrina ſua pleroſque rapuit, imprimis Baptiſmum deſtruens: nam ferè viperæ & aſpides, ipſique reguli ſerpentes arida & inaquoſa ſectantur.* P. 224. A.

III. Quintillani à Quintilla femina ſic dicti, qui & Pepuziani nonnunquam appellantur, à vico Pepuſæ ubi conventus ſuos habebant & virus ſuum diffundebant liberiùs, eidem errori adhæſerunt, teſte eodem Tertulliano Ibid. citato mox c. 1. L. de Baptiſmo: *Quintilla*, inquit, *monſtruoſiſſima cui nec integrè quidem docendi jus erat, optimè norat piſciculos necare, de aqua auferens.* Eodem Lib. c. 2. refert Tertullianus, errori cauſam ac prętextum dediſſe aquæ ſimplicitatem & vilem conditionem. Hunc porrò errorem ſequuta eſt Quintilla, antequam ad partes Montani accederet; Montano enim addicta, aquam Baptiſmi cum ipſo retinuit.

IV. Manichæi rati aquam eſſe à malo principio, Baptiſmum in aqua collatum ut planè inutilem rejiciebant. Ita S. Auguſtinus Lib. de hæreſibus, hęreſi 46. circa finem. *Baptiſmum in aqua*, inquit, *nihil cuiquam perhibent ſalutis afferre. Nec quemquam eorum quos decipiunt, baptiſant.* To. 8. p. 17. C.

V. Seleuciani & Hermiani ab auctoribus ſic dicti, ac eodem modo cum Manichæis principio nixi, *Baptiſmum in aqua non recipiunt*, inquit S. Auguſtinus L. de hæreſibus, hæreſi 59. & ante ipſum Philaſtrius in Catalogo hæreſeon quæ ſub Apoſtolis extiterunt, ait *eos illo aquæ Baptiſmo non uti, propter verbum hoc quod dixit Joannes Baptiſta, Ipſe vos baptiſabit in ſpiritu & igne:* quibus verbis conſtat quidem eos in aqua non baptiſaſſe; ſed an in igne, & quomodo baptiſaverint, incertum eſt. Ibid. p. 20. D. Bibliot. PP. To. 5. p. 707. G.

Sanè antiquiſſimum eſſe morem in Baptiſmo ignem ſeu unctionem uſurpandi, conſtat ex Heracleone apud Clementem Alexandrinum in Libro de Prophetia:

phetia: *Quidam*, inquit, *obſignatorum aures igni notabant*. Et de Valentino Tertullianus ait: *Bis docuit tingi traducto corpore flamma*. Jacobitæ etiam à Jacobo Zanzalo Syro propagati, loco Baptiſmatis aquæ, ferro candente imprimunt in frontibus figuram crucis. Ita Bernardus Lutzemburgenſis in Catalogo Hæreticorum Lib. 2. verbo, *Jacobita*. Ignem quoque adhibere perhibentur Æthiopes.

Quidam etiam Manichæi dicti Cathari, duodecimo ſæculo, dicebant non eſſe in aqua baptiſandum, ſed in igne, cùm Baptiſmus aquæ nihil proficiat. Ita refert Eckbertus Presbyter, qui floruit an. 1160. Sermone octavo adverſùs quintam illorum Manichæorum hæreſim, quæ eſt de Baptiſmo aquæ. Fundamentum erroris deſumebant ex his verbis S. Joannis apud S. Matth. c. 3. *Ille baptiſabit vos in Spiritu ſancto & igne*: quæ non ita interpretabantur, quaſi vellent ignem & uſtionem adhiberi debere in Baptiſmo; ſed *Baptiſmus in igne dicitur*, ait ibidem Eckbertus, *propter ignem luminum quæ in circuitu ardent*. Narrat ſcilicet eos in hunc modum baptiſaſſe, *Locantur*, inquit, *luminaria copiosè in circuitu cum reverentia magna. Statuitur in medio infelix ille qui baptiſandus ſeu cathariſandus eſt, & aſſiſtit ei Archicatarus, tenens in manu Libellum deputatum ad officium hoc, quem imponens vertici ejus dicit benedictiones .... orantibus cæteris qui circumſtant ..... & ſic perficitur ille Baptiſmus*.

Bibliot. PP. T. 23. pag. 615. A.

Ibid. B. C.

Ibid. B.

VI. Bellarminus L. 1. de Baptiſmo c. 2. & poſt eum multi alii recenſent inter Hæreticos qui penitus aquam è Baptiſmo eliminarunt, Paulicianos è ſecta Manichæorum, qui, teſte Euthymio Panopliæ parte 2. titulo 21. videntur pro elemento ea tantùm verba inter baptiſandum ſubſtituiſſe, *Ego ſum aqua viva*. Verùm ex Euthymio non videtur illud poſſe colligi: neque enim ille ait Paulicianos exiſtimaſſe Baptiſmum in his verbis poſitum eſſe, ſed tantùm eos finxiſſe ſe ſuſcipere Baptiſmum, eo quòd admitterent Evangelium; Baptiſmum autem eſſe Evangelii verba, quia Dominus dixit: *Ego ſum aqua viva*. Unde colligi quidem poteſt, ejuſmodi Hæreticos circa vim & efficaciam Baptiſmi erraſſe, non circa materiam, præſertim cùm, ut ibidem obſervat Euthymius, *illi infantes ſuos Presbyteris baptiſandos offerrent, eo quòd Baptiſmum corpori prodeſſe putabant, quamvis animæ nullam afferret utilitatem*.

Bibliot. PP. To. 19. pag. 205. G.

Ibid.

VII. Quidam Valdenſes, ex Manichæorum ſecta, referente Ebrardo cap. 6. Operis adverſùs eos conſcripti, aquam à Baptiſmo auferebant: *Hæretici*, inquit, *duo teſtimonia extinguunt, ſanguinem in ſacrificio, aquam in Baptiſmo non credunt*.

Bibliot. PP. To. 24. pag. 1542. G.

VIII. Flagellantes decimo tertio ſæculo exorti, per Italiam, Hungariam, Poloniam, Galliam, & Germaniam diffuſi, dicebant, *unumquemque baptiſari debere proprio ſanguine per flagella de corpore excuſſo*. Ita refertur in vita Gregorii Papæ X. Tom. 11. Conc. parte 1. pag. 928. An verò illi rejecerint Baptiſmum aquæ, non affirmant Auctores qui de illis ſcripſerunt; & Gerſo, qui contra illos Tractatum edidit Tom. 1. parte 1. pag. 636. Edit. Pariſienſis an. 1606. ait quidem illos negligere Confeſſionem ſacramentalem & Pœnitentiam, imò & flagellorum dignitatem ac meritum ipſi martyrio anteponere; ſed de rejecto ab illis aquæ Baptiſmo ſilet. *Conſtat*, inquit, *per experientiam, quòd taliter ſe flagellantes non curant de*

Sacra-

Digitized by Google

Sacramento Confeſſionis vel Pœnitentiæ ſacramentalis, dicentes quòd hæc flagellatio potior eſt ad delendum peccata, quàm quæcumque Confeſſio, imò eam æquiparant nonnulli vel præponunt martyrio, quoniam facimus, inquiunt, ultrò fundendo ſanguinem proprium, quod ab aliis Martyres pati cogebantur.

Caſtigandus hìc obiter Socinus, qui diſputatione de Baptiſmo cap. 15. ut oſtendat perpetuum non fuiſſe in Eccleſia uſum Baptiſmi aquæ, aſſerit, teſte *Dionyſio* Alexandrino apud Euſebium, à Novato abrogatum fuiſſe Baptiſmum. Verùm, aut mentem Dionyſii non eſt aſſecutus Socinus, aut inſigniter aberrat. Certum enim eſt, Novatum non tantùm ſuos baptiſaſſe, ſed & baptiſatos à Catholicis iterùm baptiſaſſe, cùm ad ſuas tranſibant partes. Eo igitur dumtaxat ſenſu dixit apud Euſebium Lib. 7. Hiſtoriarum cap. 8. Dionyſius, Novatum abrogaſſe Baptiſmum, quòd à Catholicis baptiſatos ad ſe venientes iterùm baptiſans, hoc facto, quantùm in ſe erat, Baptiſmum Catholicorum, utpote nullum, abrogaret. *Edit. Valeſ. p. 254.*

Hactenus de Hæreticis primi ordinis qui viſi ſunt aquam ex Baptiſmo penitus rejeciſſe.

Extitere verò qui hanc quidem retinendam eſſe voluerunt uſu communi & ordinario, ſed in caſu neceſſitatis poſſe Baptiſmum alio in liquore conferri cenſuerunt. Ita ille qui, referente Joanne Moſcho cap. 176. Judæum quemdam in eremo deficientem baptiſavit in arena.

Presbyter ille de quo interrogatus fuit Stephanus II. S. Pontifex: qui aqua deficiente, periclitantem infantem vino abluerat.

In Norvegia fuere etiam qui propter aquæ penuriam infantes baptiſabant in cerviſia: de quo Baptiſmo conſultus Gregorius IX. S. Pontifex à Nidroſienſi in Norvergia Archiepiſcopo, reſpondit ſecundùm doctrinam Evangecam baptiſandum eſſe in aqua.

Armeni quoque, referente Thoma Valdenſi Lib. 2. c. 114. in neceſſitate variè baptiſabant, *quidam in vino, quidam in lacte.*

Lutherus etiam in Colloquiis ſympoſiacis c. 17. interrogatus num deficiente aqua liceret baptiſare in lacte, reſpondit: *Quidquid balnei loco eſſe poteſt, illud aptum eſſe ad baptiſandum.*

Idem ſentit Theodorus Beza in ſua ſecunda ad Tillium Epiſtola. *Si deſit aqua*, inquit, *& tamen Baptiſmus alicujus differri ampliùs cum ædificatione non poſſit nec debeat, ego certè quovis liquore, non minùs ritè quàm aqua baptiſarem.* Addit ibidem, (quod apertum eſt mendacium) *non aliter ſentire Scholaſticos noſtros.*

Palavicinus Lib. 9. Hiſtoriæ Concilii Tridentini cap. 7. inter varias propoſitiones ex recentioribus Hæreticis Lutheranis & Calviniſtis excerptas, hanc circa Baptiſmum refert: *Aqua vera & naturalis non eſt de neceſſitate Baptiſmi*; atque ideo verba illa Domini noſtri Jeſu Chriſti, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto*, ad metaphoram detorqueri debent; quem errorem proſcripſit Synodus Tridentina Seſſione 7. Canone 2. Reipſa enim Calvinus Lib. 4. Inſtit. cap. 15. per aquam Chriſti ſanguinem vult intelligi, *propter mundandi abluendique ſimilitudinem*. Dallæus quoque Lib. 2. de Confeſſione cap. 3. cæterique vulgò Calviniſtæ eamdem interpretationem amplectuntur. *To. 2. p. 36. n. 8.* *P. 481. n. 2.*

Secun-

Digitized by Google

Secundi ordinis Hæretici qui aquam Baptiſmi adulterarunt injecta rerum aliarum mixtione, fuere

Quidam Marci diſcipuli dicti Marcoſii è Gnoſticorum ſecta: ii nempe, teſte S. Epihanio hæreſi 34. poſt S. Irenæum, oleum aqua temperatum in Baptiſmo adhibebant. *Non deſunt inter illos*, ait S. Epiphanius, *qui ad aquam perducere ſupervacaneum arbitrantur; ſed oleum aqua temperatum cum ſolemnibus carminibus initiatorum capita inſpergunt, idque demum redemptionem nominant.*

To. 1. p. 256. B.

Antiquiſſimus Auctor anonymus in Tractatu quem ſcripſit adversùs S. Cyprianum cæteroſque Rebaptiſantes, versùs finem, certos refellit Hæreticos, qui ignem aquæ adjungendum eſſe in Baptiſmo contendebant, tùm propter hæc verba S. Joannis, *Ille* (Chriſtus) *baptiſabit vos in Spiritu ſancto & igni*; tùm quia in Libro qui *Pauli prædicatio* inſcribitur, (ſuppoſititius ille eſt & nugis plenus) legebant, ignem ſuper aquam viſum fuiſſe, quando Chriſtus fuit à Joanne baptiſatus. Hoc eſt quòd illi fingebant, ſtatim ac in aquam deſcendiſſent ut baptiſarentur, ignem ſuper aquam apparere. Putidum hoc figmentum refellit Anonymus, cujus Tractatus editus eſt ad calcem Operum S. Cypriani, & Tom. 1. Conc. pag. 783.

Egbertus Eboracenſis Archiepiſcopus in excerptis cap. 42. narrat ſuo tempore quoſdam fuiſſe qui miſcebant vinum cum aqua Baptiſmatis; *Et hoc non rectè*, inquit, *quia Chriſtus non juſſit baptiſari vino, ſed aqua.*

Tom. 6. Conc. p. 1590. B.

His præmiſſis, dogma catholicum ſequenti Concluſione demonſtrabimus.

CONCLUSIO.

Omnis & ſola naturalis ſeu elementaris aqua eſt remota Baptiſmi materia, eaque neceſſaria.

Tam expreſsè dogma iſtud in Scripturis continetur, & Eccleſiæ totius praxi ac traditione confirmatur, ut mirum ſit potuiſſe in dubium revocari.

Probatur igitur 1. ex Scriptura triplici argumento. A prophetia, ſeu promiſſione aquæ baptiſmalis; à præcepto, & ab exemplo ſeu facto tùm Chriſti, tùm Apoſtolorum qui in aqua baptiſarunt.

I. Deus per Ezechielem cap. 36. v. 25. promiſit, & prædixit ſe per aquam omnes iniquitates noſtras expurgaturum: *Effundam*, inquit, *ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus iniquitatibus veſtris.* Quem locum haud dubiè reſpicit S. Paulus Heb. 10. v. 22. cùm ait; *Aſperſi corda à conſcientia mala, & abluti aqua munda.*

II. Mandavit Chriſtus Apoſtolis, ut in aqua baptiſarent omnes gentes. Matth. 28. v. 19. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti.* Baptiſmum autem illum in aqua fieri debere, declaravit Chriſtus apud S. Joan. cap. 3. v. 5. his verbis. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Unde Apoſtolus Epheſ. 5. v. 25. *Chriſtus*, inquit, *dilexit Eccleſiam, & tradidit ſeipſum pro ea, mundans eam lavacro aquæ.* Nomino autem aquæ, veram, naturalem & elementarem ſenſu proprio & litterali, non figurato & metaphorico eſſe intelligendam, manifeſtè demonſtrat exemplum Chriſti & Apoſtolorum.

III.

Digitized by Google

III. Poſtquam Chriſtus in ſuo cum Nicodemo colloquio Joan. 3. dixiſſet, neminem poſſe introire in Regnum Dei, *niſi renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto*; ut verba facto comprobaret, v. 22. ejuſdem capitis ita refertur: *Poſt hæc venit Jeſus & Diſcipuli ejus in terram Judæam, & illic demorabatur cum eis, & baptiſabat. Erat autem & Joannes baptiſans in Ænnon juxta Salim, quia aquæ multæ erant illic.* Ex quibus perſpicuum eſt, Chriſtum cum Diſcipulis ſuis baptiſaſſe baptiſmo aquæ veræ & naturalis, ſicut ipſe Joannes Baptiſta; unde orta quæſtio diſcipulorum Joannis, *Rabbi*, inquiunt v. 26. *qui erat tecum trans Jordanem, cui tu teſtimonium perhibuiſti, ecce hic baptiſat, & omnes veniunt ad eum.* Quin ipſe Chriſtus in aqua baptiſatus eſt à Joanne: Matth. 3. v. 6. *Baptiſatus autem Jeſus confeſtim aſcendit de aqua.* Idem refertur à S. Marco c. 1. v. 9. ubi in Jordane Chriſtus à Joanne baptiſatus dicitur.

Apoſtoli & Diſcipuli Chriſti mandato obſequentes, in aqua quoque baptiſarunt. Act. 8. v. 36. de Philippo & Eunucho Candacis Reginæ ita narratur: *Dum irent per viam, venerunt ad quamdam aquam; & ait Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptiſari? .... & deſcenderunt uterque in aquam, Philippus & Eunuchus, & baptiſavit eum.* Ubi certè non figurato & metaphorico, ſed proprio ſenſu vera & naturalis aqua debet intelligi, qualis iter facientibus occurrit.

Probatur 2. conſtanti ac perpetua Eccleſiæ totius praxi & traditione, qua conſtat ſemper rejectum & improbatum fuiſſe Baptiſmum alio in liquore, quàm in aqua, collatum.

Stephanus II. S. Pontifex, (ſi tamen genuina eſt illius Conſtitutio, de qua infrà inter Objectiones) interrogatus de Presbytero, qui cùm deeſſet aqua, periclitantem infantem vino abluerat, reſpondit: *Quòd ſi aqua adfuit præſens, ille Presbyter excommunicetur, & penitentie ſubmittatur, quia contra Canonum ſententiam agere præſumpſit.* Tom. 6. Conc. p. 1552. D. C.

Gregorius IX. interrogatus an valeret Baptiſmus datus in cerviſia, reſpondit: *Cùm ſecundùm doctrinam Evangelicam oporteat ex aqua & Spiritu ſancto renaſci, non debent reputari ritè baptiſati, qui in cerviſia baptiſantur.* Apud Raynaldum ad an. 1241. n. 42. T. 13. p. 559. Eccl. 1.

Innocentius III. interrogatus de Baptiſmo cum ſalivæ conſperſione facto, reſpondet, cap. *Non ut apponeres*, de Baptiſmo & ejus effectu L. 3. Decretalium tit. 42. *quòd cùm in Baptiſmo duo neceſſariò requirantur, ſcilicet verbum & elementum, dubitari non debet, illos verum non habere Baptiſmum, in quibus non ſolùm utrumque prædictorum, ſed eorum alterum omiſſum eſt.* Decret. p. 1389. n. 40.

Baptiſmum quoque in vino improbavit Eccleſia, ut colligitur ex Decreto Yvonis parte 1. de Baptiſmo cap. 54.

Improbavit quoque Baptiſmum in arena collatum, ut conſtat ex Dionyſio Alexandrino apud Nicephorum Lib. 3. Hiſt. cap. 37. Cùm enim ille interrogatus fuiſſet de Judæo in arena Baptiſato, *Eccleſiam ea de re*, inquit Hiſtoricus, *conſulit, cui viſum eſt aqua inſuper, juxta Eccleſiæ traditionem, abluendum eſſe talem Judæum.* Edit. Pariſ. 1630. To. 1. p. 277. A. B.

Innumera hic adduci poſſent in confirmationem Concluſionis noſtræ SS. Patrum utriuſque Eccleſiæ teſtimonia: verùm in re obvia & facili unum aut alterum ſufficiet ex Veteribus teſtimonium.

S. Juſti-

S. Juſtinus Apol. 2. de iis qui ad Religionem noſtram præformabantur ;
P.93.D. ait: *Deinde eò adducuntur à nobis ubi aqua eſt..... nam in nomine rerum cunctarum parentis & Domini Dei & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti & Spiritus ſancti in aqua tùm lavantur.*

P. 224. Tertullianus Lib. de Baptiſmo, quem ab his verbis auſpicatur: *Felix Sacramentum aquæ noſtre, qua abluti delictis priſtinæ cecitatis in vitam eternam liberamur!* Dogma noſtrum confirmat. Cap.4. aquas ab ipſo Spiritu ſancto ſanctificatas fuiſſe, & ſanctificandi vim combibiſſe oſtendit: *De ſancto*, inquit,
P.225. B. C. *ſanctificata natura aquarum, & ipſa ſanctificare concepit.* Et paulò poſt : *Omnes aquæ de priſtina originis prærogativa Sacramentum ſanctificationis conſequuntur, invocato Deo. Supervenit enim ſtatim Spiritus de Cęlis, & aquis ſupereſt, ſanctificans eas de ſemetipſo, & ita ſanctificatæ, vim ſanctificandi combibunt.*

Capite verò ſecundo ex profeſſo refellit Cajanitas, qui ex Baptiſmo aquam eo prætextu rejiciebant, quòd vilis eſſet & communis; oſtenditque ea ipſa de cauſa à Chriſto electam fuiſſe, ut unicuique promptum, facile & obvium foret ad veniam peccatorum obtinendam remedium.

To.3.p. 2. pag. 408. E. S. Aug. Tract. 15. in Joan. *Tolle aquam*, inquit, *non eſt Baptiſmns.*

To. 14. Conc.p. 778. A. Hac conſtanti & univerſali traditione nixi Patres Tridentini, Seſſ. 7. Can. 2. ſic definiunt: *Si quis dixerit, aquam veram & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, atque ideo verba illa Domini Jeſu Chhriſti, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, ad metaphoram aliquam detorſerit, anathema ſit.*

Dixi in Concluſione 1. omnem aquam naturalem idoneam eſſe Baptiſmi materiam. *Nulla diſtinctio eſt*, ait Tertull. L. de Baptiſmo c. 4. *mari quis an*
P. 225. C. *ſtagno, flumine an fonte, lacu an alveo diluatur, nec quidquam refert inter eos quos Joannes in Jordane, & quos Petrus in Tiberi tinxit.*

Dixi 2. ſolam aquam naturalem materiam eſſe Baptiſmi, ut excludantur tùm alii omnes liquores, vinum, cerviſia, & aquæ quæ ex floribus, herbis, fructibus, aliiſve id generis exprimuntur, nec ſunt vera & elementaris aqua: tùm omnis mixtio & compoſitio quæ aquæ elementaris ſubſtantiam immutare cenſetur; alia enim mixtio cum qua ſalva & integra remanet aquæ natura & ſubſtantia, nec Baptiſmi integritati nocet, nec rejicienda, qualis eſt v. g. mixtio chryſmatis, quod in ſolemni conſecratione fontis baptiſmalis, aquæ infunditur. Pariter accidentalis aquæ mutatio Sacramento non officit: ſit v.g. aqua calida vel frigida, munda vel immunda, dulcis aut ſalſa, nihil intereſt ab ſubſtantiam Sacramenti: unde nix, grando, glacies, cùm ſit vera aqua, idonea quoque eſt Baptiſmi materia, quando nempe reſoluta eſt & liquata, non verò quando ita eſt concreta & congelata, ut fluere non poſſit nec lavare, ſicut obſervat Rituale Romanum Pauli V. Cavere autem debent diligenter Paſtores, ut aqua baptiſmalis munda ſit & pura, *quæ ſacramenti dignitati magis conſentanea eſt*, inquit S. Carolus Borromæus in Inſtructione Baptiſmi, niſi fortè urgeat neceſſitas; quo caſu quæcumque aqua naturalis obvia, etſi lutulenta, poteſt uſurpari.

Dixi 3. aquam eſſe ſolam materiam neceſſariam, quia nec chryſma quod aquæ infunditur in ſolemni fontis conſecratione, *nec benedictio aquæ eſt de neceſſitate Baptiſmi*, inquit S. Thomas 3. par. qu. 66. ar. 3. ad 5. *ſed pertinet dumta-*

Digitized by Google

dumtaxat ad quamdam ſolemnitatem, per quam excitatur devotio Fidelium, & impeditur aſtutia dæmonis, ne impediat Baptiſmi effectum.

Aqua tamen benedicta (quantùm fieri poteſt) uti debent Miniſtri inter baptiſandum: tùm quia ita expreſsè ferunt Libri rituales, imprimis Romanus Pauli V. tùm quia antiquiſſima eſt illa aquæ baptiſmalis benedictio, de qua Tertullianus Lib. de Baptiſmo c.4. ubi aquas propter hanc benedictionem ſeu conſecrationem *medicatas appellat*. Et S. Cyprianus Epiſtola 70. ad Januarium: *Oportet*, inquit, *mundari & ſanctificari aquam priùs à Sacerdote, ut poſſit Baptiſmo ſuo, peccata hominis qui baptiſatur, abluere*. Et S. Ambroſius Lib. 1. de Sacramentis cap. 5. ait, formam Baptiſmatis & uſum hoc habere, *ut antè fons conſecretur, & tunc deſcendat qui baptiſandus eſt*. Et L. 2. c. 5. *Venit*, inquit, *Sacerdos, precem dicit ad fontem, invocat Patris nomen &c.* S. quoque Auguſtinus illius conſecrationis mentionem facit Lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſtas, & L. 9. contra Julianum c. 8. Idem confirmat Victor Vitenſis L. 2. de perſecutione Vandalica. Inter Græcos idem quoque teſtantur S. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto c. 27. & in Pſal. 48. S. Gregorius Nyſſenus Oratione de Baptiſmo, S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. S. Chryſoſtomus Hom. 13. in Marcum, & Auctor tùm Conſtitutionum Apoſtolicarum Lib. 7. c. 43. in quo deſcribitur fontium benedictio; tùm Operis de cœleſti Hierarchia c. 2. quod Dionyſio Areopagitæ à nonnullis tribuitur.

Aqua debet eſſe benedicta ſeu conſecrata. P. 225. D. *Edit. Rigal.* p. 117. *Edit. no. To. 2. p.* 353. C. *Ibid. p.* 357. F. *Bibliot. PP. To.* 8. *pag.* 683. A.

Quæres quare Chriſtus aquam pro materia Baptiſmi aſſumpſerit.

Reſp. 1. in ejuſmodi factis voluntatem facientis eſſe ſupremam regulam & rationem.

Reſp. 2. SS. Patres hujus facti has congruas rationes afferre. 1. quia ad Sacramentum abſolutè omnibus & ſingulis neceſſarium voluit Chriſtus commune & omnibus obvium ſeligere elementum. Ita Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 2. 2. quia in Baptiſmo datur Spiritus ſanctus, qui in ipſo rerum exordio in aquis ſedem ſuam præcipuè conſtituit, quibus incubabat ut fœcunditatem ipſis imprimeret. *Gratior enim tunc ſedes erat cæteris elementis*, ait Tertullianus cap. 3. Lib. de Baptiſmo. 3. quia aqua uſus eſt Deus ut mundo decorem & ordinem daret; ut terram à Cœlo divideret, aquis interjectis; ut hominem de limo formaret: aquis denique primùm fœcunditatem indidit. *Primus liquor*, inquit ibidem Tertullianus, *quod viveret edidit*. Nihil igitur mirum, ſi in Baptiſmo quo homo renovatur, atque novus veluti creatur, quo animæ ſuus ſplendor ac vita redditur, aquas Chriſtus adhiberi voluerit. *Non mirum ſit*, ait ibidem Tertullianus, *ſi in Baptiſmo aquæ animare noverunt. Non igitur dubitandum*, concludit ille, *quin materiam, quam in omnibus rebus & operibus ſuis Deus diſpoſuit, etiam in Sacramentis propriis parere fecit*. 4. quia ſimilitudo quædam eſt & analogia inter effectum aquæ in corpore, & effectum Baptiſmi in anima. Sicut enim aqua ſordes corporis extergit & mundat, ita Baptiſmus ſordes animæ, ideſt, peccata, ait S. Ambroſius, aut quiſquis Auctor eſt apud ipſum Commentarii in Epiſtolam ad Romanos cap. 6. *Sicut aqua refrigerat ardorem corporis, ita Baptiſmus ardorem concupiſcentiæ*, ait S. Hieronymus Epiſt. 83. ad Oceanum. *Et ſicut aqua extinguit ignem elementarem*, inquit S. Anſelmus, *ita Baptiſmus extinguit ignem gehennæ*. Sicut denique aqua ſedat corporalem ſitim, ita fons Baptiſmi ſanctorum deſideriorum ſitim explet ſpiritualem.

P. 125. A. *Ibid.* *Ibid.* *Ibid.* B. *App. T.* 2. *p.* 59. E. *Edit. no. To. 4. p.* 1. *pag.* 651.

Solvun-

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Præcipua dogmatis catholici probatio deſumitur ex citatis Chriſti verbis apud S. Joan. cap. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*. Atqui eò loci aqua non debet proprio ſenſu pro naturali & elementari uſurpari, ſed metaphorico, nempe vel pro interiori afflictione & pœnitentia, vel (quod veriſimilius) pro ipſo Spiritu interiùs lavante & mundante inſtar aquæ; ita ut particula *&*, non conjunctivæ, ſed expoſitivæ vim habeat; & ſignificet *ideſt*.

Minor probatur.

I. Quia in Textu græco non legitur ex aqua & Spiritu ſancto, ſed tantùm ex aqua & Spiritu, ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, quod idem eſt ac ſpiritu aqueo, ideſt, ſpiritu mundante & lavante inſtar aquæ: ſolet quippe Scriptura ad unum quid ſignificandum duos terminos per copulativam *&* conjungere. V.g. Act. 17. v. 25. dicitur, *vita & inſpiratio*, quod idem eſt ac *inſpiratio vitæ*. Et Coloſſ. 2. v. 8. *Videte ne quis vos decipiat per Philoſophiam & inanem fallaciam*, ideſt, *per inanes fallacias Philoſophiæ*. Unde S. Chryſoſtomus Hom. 31. obſervat, à Scriptura *ſancti Spiritus gratiam, modò ignem, modò aquam appellari.*

II. Nomine aquæ in citato loco non magis debet intelligi materia Baptiſmi, quàm nomine ſpiritus: atqui certum eſt ſpiritum non eſſe Baptiſmi materiam; ergo &c.

III. Chriſtus eò loci exprobrat Nicodemo quòd ignoraret poſſe hominem denuò naſci: *Quomodo*, inquiebat, *poteſt homo naſci cùm ſit ſenex? Numquid poteſt in ventrem matris ſuæ iteratò introire & renaſci?* Cui Chriſtus: *Tu es magiſter in Iſrael, & hæc ignoras?* Porrò ſi Chriſtus de vera aqua ad renaſcendum neceſſaria locutus fuiſſet, immeritò Nicodemo objeciſſet quòd hoc ignoraret; quomodo enim id vel ſuſpicari potuiſſet? Si verò locutus ſupponatur ſenſu metaphorico, de aqua ſpirituali, ideſt, de gratia Spiritus ſancti mundante velut aqua, qua renovandi & quaſi de novo creandi ſunt homines, iſtud intelligere facilè potuiſſet & debuiſſet Nicodemus, ac meritò reprehenditur, quòd hoc ignoraret: cùm enim verſatus eſſet in Scripturis, meminiſſe poterat à Jeremia & Ezechiele ſcriptum eſſe, fore tempus, quo Deus novum homini cor daturus eſſet, ac miſſurus Spiritum à quo omnia erant renovanda, & ad meliorem ſortem immutanda.

IV. Non magis per aquam apud S. Joan. debet intelligi vera & naturalis aqua, quæ ſit Baptiſmi materia, quàm per ignem apud S. Matth. c. 3. v. 10. debeat intelligi verus & elementaris ignis quo baptiſandi ſunt Chriſtiani: *Qui poſt me venturus eſt*, ait S. Joannes Baptiſta, *fortior me eſt; ipſe vos baptiſabit in Spiritu ſancto & igni*. Atqui certum eſt ignem eò loci ſenſu metaphorico uſurpari pro Spiritu, qui inſtar ignis pectora inflammat, & omnes peccatorum ſpinas comburit; ergo &c.

V. denique, S. Joannes loco mox citato Matth. 3. manifeſtè declarat ſuum Baptiſmum diſcrepare maximè à Baptiſmo Chriſti, quòd ipſe in aqua in pœnitentiam baptiſaret, Chriſtus verò in Spiritu ſancto.

Reſp. nego min. Interpretatio quippe hæc à recentiore conficta, tam eſt abſona,

ſona, tam loci circumſtantiis, facto & exemplo tùm Chriſti tùm Apoſtolorum adverſa, ut veteribus Hæreticis, quamquam aliunde de Baptiſmo noſtro infenſis, nuſquam in mentem venerit. Imò tàm clara & expreſſa viſa eſt Pelagianis Chriſti ſententia, Jo. 3. v. 5. ut illius evidentia convicti, coacti fuerint diſtinguere Regnum Cœlorum à vita æterna, ut faterentur infantes ſine Baptiſmo morientes excludi quidem à Regno Cęlorum, propter verba Chriſti, *Niſi quis renatus fuerit* &c. vita tamen æterna donari, propter innocentem eorum naturam ab omni labe originali liberam. Ita S. Aug. L. 1. de peccatorum meritis & remiſſione cap. 20. & Lib. 3. cap. 13. *T.* 10. *p.* 15. A. *Et p.* 83. C.

Ad primam probationem: falſum eſt apud S. Joan. idem eſſe aquam & ſpiritum; aut ſpiritum per aquam analogicè tantùm ſignificari: duo enim ſunt diſtincta, quorum unum eſt elementum exterius, nempe aqua quæ ſymbolum eſt ſpiritus, & alterum interius, nempe gratia Spiritus ſancti.

Nec obſtat 1. quòd in græco non legatur, *ex Spiritu ſancto*, ſed ſimpliciter *ex ſpiritu*. Quis enim vel tantiſper in Scripturis verſatus ignorat, nomine ſpiritus per excellentiam deſignari Spiritum ſanctum? Sic Marci 1. v. 1. dicitur: *Cùm baptiſatus eſt Chriſtus, vidit* (Joannes) *cęlos apertos, & ſpiritum tanquam columbam deſcendentem*. Spiritum autem illum eſſe tertiam SS. Trinitatis perſonam, quam S. Matth. c. 3. v. 6. appellat *Spiritum ſanctum*, nemo dubitat. Debet igitur attributum illud, *Sanctus*, ſuppleri apud S. Joan. c. 3. v. 5. ex aliis locis; præſertim ex cap. 1. S. Marci v. 8. ubi Joannes Baptiſta de ſuo & Chriſti Baptiſmate ait: *Ego baptiſavi vos aqua, ille verò baptiſabit vos in Spiritu ſancto*.

Nec obſtat 2. mos Scripturę rem eamdem duobus terminis per copulativam *&* aliquando exprimentis: namque etſi id concedamus, immeritò tamen ad citata verba Chriſti Joan. 3. v. 5. obſervatio hæc accommodatur, quaſi idem planè ſignificetur per aquam & ſpiritum. Pari quippe jure contendere poſſet Socinianus aliquis, per iſta nomina, *Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, ſignificari tantùm unam & eamdem perſonam trinominem. An ferrent Lutherani & Calviniſtæ? non puto. Loci ergo circumſtantiæ, ſubjecta materia, Eccleſiæ totius praxis & traditio expendi debent, ut legitimus ſenſus verborum Chriſti, & particulę copulativæ, *&*, vis ac ſignificatio cognoſcatur, Explicativæ quidem particulæ vim aliquando habere particulam, *&*, nemo negat; ſed quis auſit, niſi mente captus, affirmare conſtantem eſſe ac perpetuum hunc illius uſum in Scripturis? nemo profectò. V. g. cùm Matth. 3. v. 10. S. Joannes de Chriſto ait: *Ipſe baptiſabit vos in Spiritu ſancto & igne*: particula *&*, eò loci non ſignificat *ideſt*; nemo quippe dixerit per Spiritum ſanctum ignem ſignificari, cùm ex adverſo ignis conflagrans ſit ſymbolum Spiritus ſancti peccata conſumentis.

Nec obſtat 3. auctoritas S. Chryſoſt. ait enim apud Scripturam Spiritus ſancti gratiam aliquando deſignari per ignem vel per aquam; ſed nuſquam ait citato c. 3. S. Joan. v. 5. idem ſignificari per aquam & per Spiritum ſanctum.

Ad ſecundam probationem nego ant. Planè inauditum eſt apud Theologos, Spiritum ſanctum eſſe materiam alicujus Sacramenti: appoſitè igitur ad rem ſubjectam, apud S. Joannem aqua ſupponit pro materia Baptiſmi, Spiritus verò vel pro cauſa efficiente primaria gratiæ, vel pro ipſa gratia quæ eſt effectus Baptiſmi.

Digitized by Google

Ad tertiam, dico 1. Chriſtum non arguendo neque exprobrando, ſed docendo potius, & hominis ſuperbiam ſanando, Nicodemo dixiſſe *Tu es magiſter in Iſrael, & hæc ignoras?* hominem nempe poſſe denuo ſpiritaliter renaſci. Homini non inſultat, inquit S. Auguſtinus Tract. 12. in Joan. ſed ejus ſuperbiam ſanando ad humilitatem diſponit: aut ſi inſultat, tanquam indocto inſultat, ut ſuperbiam deponat. *To. 3. p. 2. pag. 386. B.*

Dico 2. non immeritò potuiſſe Chriſtum huic Legis Doctori exprobrare, quòd ignoraret hominem poſſe denuo naſci per aquam, non quidem corpore, ſed ſpiritu: quia ſcilicet cùm eſſet in Lege peritus, ignorare non debuit ſcriptum eſſe apud Ezechielem cap. 36. v. 25. *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris &c. & dabo vobis cor novum.* Et apud Pſalmiſtam Pſal. 103. v. 30. *Emittes Spiritum tuum & creabuntur, & renovabis faciem terræ*, & alia hujuſmodi quæ de renovatione & creatione interiori ac ſpiritali per gratiam animis infundendam, intelligi tantùm poſſunt, nec tamen intelligebat Nicodemus, quamvis Legis Doctor, adeo nempe defixus erat illis Phariſaicis mundationibus, ut nihil ſublimius animo conciperet; quamquam vel ex ipſis Judaicis ritibus & mundationibus domeſticum ac familiare quoddam exemplum & ſymbolum habere poterat novæ cujuſdam nativitatis.

Qui enim apud Judæos à cultu falſorum deorum converſi Moyſis Religioni nomen dabant, tot ritibus, tot lotionibus præparabantur & præformabantur, ut novi veluti homines haberentur. 1. quippe circumcidebant eum. 2. in cœtu publico præſentibus ad minùs tribus Judæis, baptiſabant; tùm vitæ præteritæ deteſtationem ab eo exigebant. Tenebantur coram profiteri, ſe neque ambitione, neque avaritia moveri ad amplectendam Judęorum Religionem: in fide inſtruebatur; promittebat ſe verum Deum adoraturum, & univerſam Legem obſervaturum. His omnibus ritibus initiatus Proſelytus, à Judæis tanquam novus homo habebatur, & ut loquitur S. Petrus primæ Epiſtolæ cap. 2. v. 2. *ſicuti modò geniti infantes*; ad quæ profectò ſi attendiſſet Nicodemus, & ſupra res corporeas paulò, ut debebat, mentem erexiſſet, facilè intellexiſſet, poſſe hominem in Baptiſmo Chriſti interiùs per gratiam renovari & renaſci.

Ad quartam, nego ant. Nullus enim niſi hæreticus, unquam contendit ignem eſſe in baptiſmo Chriſti uſurpandum. Utriuſque ergo loci, tùm S. Joannis, tùm S. Matthæi, explicatio & interpretatio tutior haberi non poteſt, quàm ex praxi tùm Chriſti & Apoſtolorum ejus, tùm univerſæ per Orbem ſparſæ Eccleſiæ: at certum eſt nuſquam Chriſtum, aut Diſcipulos ejus, aut quemcumque Fidelem baptiſaſſe in igne; è contra certiſſimum, in aqua Chriſtum ejuſque Diſcipulos, eorumque exemplo totam ſubinde Eccleſiam baptiſaſſe; igitur apud S. Joannem, aqua materiæ Baptiſmi locum tenet; & apud S. Matth. ignis, non materiam, ſed effectum Baptiſmi ſymbolicè ſignificat. Atque inter iſtas duas Evangeliſtarum ſententias non leve diſcrimen eſſe obſervat Eſtius in 4. diſt. 3. parag. 7. *In priori enim*, inquit ille, *ignis poſtponitur Spiritui ſancto, in poſteriori aqua præponitur. Ex quo datur intelligi ibi quidem ignis vocabulum adjunctum, tanquam ejus quod antecedit determinationem, qua nimirum certa proprietas Spiritus ſancti deſignaretur; hic verò aquam priori loco nominatam, ut per eam proprietas aliqua Spiritui ſancto*

Digitized by Google

adjuncta intelligeretur, ſed in ſignificatione ſua propria acciperetur. Ita Eſtius. Suprà, varias Baptiſmi ſignificationes exponendo obſervavimus, inter SS. Patres aliquos eſſe qui per ignem ſenſu ſpiritali intelligant proprietatem Spiritus ſancti, alios verò ad litteram intelligere ſpecies illas linguarum ignearum quæ ſupra capita Apoſtolorum diſpertitæ viſæ ſunt in die Pentecoſtes; & quæ ſenſu accommodatitio Baptiſmus dictæ ſunt, propter abundantem & copioſam Spiritus ſancti gratiam: de quo intelligitur iſtud Act. 1. v. 5. *Vos autem baptiſabimini Spiritu ſancto non poſt multos dies*.

Ad quintam: S. Joannes diſcrimen quidem maximum aſſignat inter ſuum & Chriſti Baptiſmum, non ratione materiæ; uterque enim erat in aqua, & inde exorta contentio diſcipulorum Joannis; ſed ratione effectus ſeu gratiæ, cujus expers erat Baptiſmus Joannis, utpote in aqua ſola; ſed quam conferebat Baptiſmus Chriſti, qui erat in aqua & in Spiritu ſancto.

Objicies 2. Aqua deficiente in caſu neceſſitatis baptiſatus fuit Judæus in arena, & Baptiſmus ille divino miraculo confirmatus eſt ac comprobatus. Factum narrat Joannes Moſchus in Prato ſpirituali c. 176. & poſt eum Nicephorus L. 3. Hiſt. Eccleſiaſticæ c. 37. *Cùm Judæus*, inquit, *per loca arida iter faceret, ac ſubitò deficientibus viribus moriturus crederetur, ter ſuperfuſa in eum arena, baptiſatus eſt, ac per hanc*, inquit Hiſtoricus, *tam inſolitam & admirandam ſanctorum myſteriorum initiationem, imbecillitate omni tanquam vinculo quodam ſolutus, validiùs quàm alii iter fecit*. *Tom. 2. Biblit. PP. Pariſ. p. 1132.*

Reſp. nego ant. Hæc quippe tam ſubita virium reparatio divinitùs conceſſa, non Baptiſmo in arena dato referenda eſt, ſed fidei & pietati ſingulari illius Judæi.

Ex ipſa ſiquidem hiſtorica narratione, tùm à Joanne Moſcho, primùm, tùm à Nicephoro ſcripta, patet, Baptiſmum hujuſmodi nullum & irritum declaratum fuiſſe Eccleſiaſtico judicio, atque Judæum aqua fuiſſe ſubinde baptiſatum. *Poſtquam autem*, pergit Nicephorus, *domum ſunt reverſi, rem illam ad Dionyſium Alexandriæ Epiſcopum retulerunt. Ille verò admiratione ſtupens, Eccleſiam ea de re conſuluit; cui viſum eſt aqua inſuper, juxta Eccleſiæ traditionem, eſſe abluendum*. Idem narrat Joannes Moſchus. *To. 1. p. 277. A. B.*

Quis reipſa fuerit Dionyſius ille; an Alexandrinus, ut ait Nicephorus; an Corinthius, ut placet Baronio; an Aſcalonita, qui florebat circa annum 630. ut inſinuat Joannes Moſchus, litigant Auctores. Longè veriſimilius eſt fuiſſe Aſcalonitam: tùm quia Joannes Moſchus, qui omnium primus hiſtoriam illam ſcripſit, ita ſuggerit: tùm quia Nicephorus narrat hiſtoriam illam contigiſſe tempore Marci Aurelii Antonini Imperatoris; ſed Dionyſius Alexandrinus vixit non Aurelio Antonino imperante, ſed annis ſexaginta poſt tempora Philippi Imperatoris.

Objicies 3. auctoritatem duorum SS. Pontificum, Siricii & Stephani II.

Siricius creatus Pontifex an. 385. in reſponſo, quod extat in duobus Codicibus manuſcriptis optimæ notæ, ſic loquitur: *Presbyter qui in vino baptiſat pro maxima neceſſitate, ut æger non periclitetur, pro tali re nulla ei culpa aſcribatur; infans verò ille, ſi in ſanctiſſima Trinitate baptiſatus eſt, in eo Baptiſmo permaneat*.

Stephanus II. creatus Pontifex an. 751. cùm apud Gallos verſaretur in Villa Cariſiaco, Brittaniaco Monaſterio, ad varia conſulta reſpondens quæ Sir-

Digitized by Google

mondus repræſentat Tom. 2. Conc. Galliæ, & extant Tom. 6. Conc. Labbæi p. 1652. n. 11. de Baptiſmo in vino hæc habet. *Si in vino, quis, propterea quod aquam non inveniebat, omnino periclitantem infantem baptiſavit, nulla ei inde aſcribitur culpa. (Infantes ſic permaneant in eo Baptiſmo.) Nam ſi aqua adfuit preſens, ille Presbyter excommunicetur, & penitentiæ ſubmittatur; quia contra Canonum ſententiam agere præſumpſit.*

Reſp. veriſimile prorſus videri, falsò & mendaciter Decretum iſtud Siricio vel Stephano imputari. 1. Quis facilè crediderit, Summos illos Pontifices ignoraſſe, quod neminem ne tenuiter quidem de rebus Theologicis imbutum latet. 2. Ex tribus Codicibus manuſcriptis qui reſponſa illa continent, duo ea aſcribunt Stephano II. tertius verò Siricio. 3. Non conſentiunt illi Codices in hiſtorica narratione. 4. Reſpondendi modus alienus prorſus videtur à ſtylo Stephani, qui reſponſa ſua confirmare ſolet auctoritate Leonis, vel Innocentii: hìc verò nullum ſui reſponſi vadem appellat. 5. Presbyter qui, aqua deficiente, in vino baptiſaſſe refertur, hoc reſponſo Stephani excommunicatur, & penitentiæ ſubjicitur, *quia contra Canonum ſententiam agere preſumpſit*. Frigida profectò ratio! quaſi potior non eſſet inſtitutio Chriſti, ac Eccleſiæ totius praxis ac traditio. 6. adulteratum eſſe Codicem illum Laudunenſem inde conjiciunt Auctores notæ marginalis Tomi 6. Conc. pag. 1652. quòd cùm de uno infante quæſtio propoſita fuiſſet, in plurali nihilominus numero dicatur, *Infantes ſic permaneant in eo Baptiſmo*: è margine in textum adultera manu intruſa hæc verba fuiſſe iidem Auctores ſuſpicantur. 7. Nullus ex Summis Pontificibus, poſt Siricium & Stephanum, illius reſponſi mentionem facit; imò & Gregorius IX. & Innocentius III. & alii omnes unanimi ſuffragio rejecerunt & improbarunt Baptiſmum alio in liquore, quàm in aqua naturali & elementari collatum.

Conjiciunt nonnulli, Stephanum, de quo hìc quæſtio eſt, Tornacenſem eſſe hujus nominis Epiſcopum, non Romanum Pontificem. Conjecturæ iſtud eſt fundamentum, nempe ad calcem Codicis S. Mariæ Laudunenſis hæc legi, *Finis definitionum Stephani Papæ Tornacenſis*. Codicem hunc non vidimus: at certè illum vidit Sirmondus qui eum repræſentat. Sirmondus autem ſic legit: *Expliciunt quę Domnus Papa Stephanus in Cariſiaco Villa, Brittaniaco Monaſterio ad interrogata dedit reſponſa.*

Tom. 6. Conc. p. 1654. C.

ARTICULUS II.

De materia proxima Baptiſmi.

CErtum eſt materiam proximam alicujus Sacramenti conſiſtere in uſu ſeu applicatione materiæ remotæ; ac conſequenter in Baptiſmo ablutionem eſſe hujus Sacramenti materiam proximam. Cùm verò ablutio tribus modis perfici poſſit, nimirùm immerſione, infuſione, vel aſperſione, de triplici illo baptiſandi modo, an validus & licitus ſit hìc quæritur.

An

Digitized by Google

An valeat Baptiſmus per immerſionem, infuſionem, vel aſperſionem datus.

Circa immerſionem in Baptiſmo longo ſæculorum tractu obſervatam, tria quæruntur: ejus antiquitas, tùm in ſe, tùm ratione numeri, trinæ vel unius, & ritus in ea obſervari ſoliti.

Antiquitas immerſionis, & quidem trinæ, in Baptiſmo.

CONCLUSIO.

Ritus immerſionis trinæ in ſolemni Baptiſmi adminiſtratione ab Apoſtolis uſurpatus, ab Eccleſia, tùm Græca tùm Latina, conſtanter retentus fuit uſque ad decimum tertium Eccleſiæ ſæculum, quo primùm à Latinis immutari cœpit.

Probatur prima pars Concluſionis Veterum monumentis.

1. ex ipſa ſignificatione litterali Baptiſmi; Baptiſmus quippe idem eſt ac tinctio, immerſio, lotio.

2. ex facto Chriſti & Apoſtolorum qui in aqua baptiſabant, ſicut ipſe Joannes. At iſte baptiſabat immergendo: hinc dicitur baptiſaſſe *in Ænnon juxta Salim; quia aquæ multæ illic erant*. Et Chriſtus ipſe non alio modo baptiſatus eſt à Joanne; unde apud S. Matth. cap. 3. v. 16. dicitur, *poſtquam baptiſatus fuit, aſcendiſſe de aqua*; quia nempe iis totus primùm immerſus, ab iis ſubinde emerſit ſeu aſcendit. *Joan. 3. v. 44.*

3. Probatur ex longo & antiquo uſu Eccleſiæ, tùm Græcæ, tùm Latinæ.

Pro Eccleſia Græca teſtes ſunt

S. Juſtinus Apologia 2. *Deinde*, inquit loquens de iis qui ad Baptiſmum informabantur, *eò adducuntur à nobis ubi aqua eſt ... Nam in nomine rerum cunctarum parentis Domini Dei, & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, & Spiritus ſancti, in aqua tùm lavantur.* *P. 93. D.*

S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi Myſtagogica ſecunda ad baptiſatos, ubi myſticam rituum Baptiſmi ſignificationem exponit, aitque baptiſandos primò toto corpore nudari, deinde oleo exorciſato à ſummis capillis ad plantam uſque pedis ungi, tùm ad ſanctum lavacrum duci, ac ter in aqua mergi. *Edit. Pariſ. 1640. p. 231. & ſeq.*

S. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto c. 27. *Jam*, inquit, *ter immergi hominem, unde ex Scriptura hauſtum? Reliqua item quæ fiunt in Baptiſmo, veluti renuntiare Satanæ & angelis ejus, ex qua Scriptura habemus? Nonne ex minimè publicata & arcana hac traditione?* *Ed. vet. To. 2. p. 211. A. B.*

S. Chryſoſtomus Hom. 6. in Epiſt. ad Coloſſenſes, ait nos depoſitis veſtimentis nudos in aquis Baptiſmi deſcendere. *Hic nuditas*, inquit, *& illic nuditas. Sed illic quidem cùm peccaſſet nudatus fuit, quoniam peccavit: hic autem nudatur, ut liberetur.* *Edit. Comm. p. 135.*

Theodoretus Lib. 4. hæreticarum fabularum cap. 3. obſervat Eunomium hæreticum omnium primum ab uſu Apoſtolico & recepto receſſiſſe; ac unam, loco triplicis, immerſionem uſurpaſſe, cæteroſque Baptiſmi ritus immutaſſe: quippe qui 1. ſemel immergebat. 2. non ſtantes, ſed in ſolio ſedentes, aut *Edit. Pariſ. 1642. To. 4. p. 236. D*

jacentes mergebat, nec totos, ſed à ſolo capite uſque ad pectus, & quidem
Tom.2. inverſo capite; quia nempe inferiores partes execrandas eſſe, & ſacro la-
Conc.p. vacro indignas contendebat. 3. conſuetam Baptiſmi formam non reti-
952. nebat, ſed in mortem Chriſti baptiſabat. Idem Eunomio tribuit Conci-
Tom.2. lium primum Conſtantinopolitanum Can. 7. & Quiniſextum Can. 95. So-
Conc.p. zomenus tamen Lib. 6. Hiſt. cap. 26. ait, *alios* (quos arbitratur veriora
1181. dicere) *aſſerere Theophronium Cappadocem*, *& Eutychium hæreſeos Euno-*
P. 673. *mii acerrimos defenſores, cùm ſe ab illo abrupiſſent, ea quæ ad Baptiſmum*
C. D. *pertinent primos innovaſſe.*

Illos haud dubiè perſtringit Canon 50. eorum qui Apoſtolici dicuntur, qui etſi reipſa Apoſtolorum non ſint, ex antiquiſſimis Conciliis ex-
Tom.1. preſſi ſunt. Sic habet Canon ille: *Si quis Epiſcopus aut Preſbyter non tri-*
Conc.p. *nam immerſionem unius myſterii celebret, ſed ſemel mergat in Baptiſmate,*
52. E. *quod dari videtur in Domini morte, deponatur.*

Denique omnes Rituales Libri quibus utuntur Græci, mentionem faciunt illius trinæ immerſionis baptiſmalis, ut legere eſt apud Goarium in Eucho-
P. 12. co. logio Græcorum pag. 355. & 365. Unde Arcudius L. 10. de Sacramentis c. 7.
1. C. *Cùm Græci*, inquit, *ſoleant infantes totos in aquam mergere, cauſa potiſſima eſt cur aquam calefaciant.*

Obſervat tamen Goarius, loco mox citato pag. 365. Græcos nunc infuſione uti. *Quoad enim licuit obſervare*, inquit, *puerum ſedentem vaſe vel pelvi ad cubitum profundo, ter ſuperinfuſa aqua calida purificant: vel certè ne aquæ copia obruatur, & fortè nimiam epotet, pronum poſitum, & ſiniſtra in ventre ſuſtentatum, Sacerdos capite & toto corpore aquis ſalutaribus abluit & luſtrat; haſque infuſiones non dubitant Græci immerſiones appellare.*

Pro Eccleſia Latina teſtes ſunt

Tertullianus Lib. adversùs Praxeam cap. 26. *Noviſſimè*, inquit, *mandans*
P. 516. (Chriſtus) *ut tingerent in Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, non in*
B. *unum; nam nec ſemel, ſed ter, ad ſingula nomina in perſonas ſingulas tingimur.* Et Libro de corona militis c. 3. *Dehinc ter mergitamur ampliùs aliquid*
P. 102. *reſpondentes, quàm Dominus in Evangelio determinavit.*
A.
P. 153. S. Cyprianus Epiſt. 76. quærenti Magno an valeret Baptiſmus per aſperſionem vel infuſionem datus, reſpondet valere neceſſitate premente: quo certè inſinuat, in uſu & praxi communi per immerſionem ſolitum fuiſſe conferri Baptiſmum; qui uſus adeo conſtans & univerſalis fuit, ut Magno dederit occaſionem ſciſcitandi an alio modo datus Baptiſmus ratus eſſet.

To. 2. p. S. Ambroſius Lib. 2. de Sacramentis cap. 6. ait, *inventum eſſe quomo-*
359. B. *do homo vivus moreretur, & vivus reſurgeret. Quid eſt vivus? Hoc eſt vita corporis vivens cùm veniret ad fontem, & mergeretur in fontem.* Et
Ibid. D. cap. 7. *Interrogatus es*, inquit, *Credis in Deum Patrem omnipotentem? Dixiſti: Credo, & merſiſti, hoc eſt, ſepultus es. Iterùm interrogatus es, Credis in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & in Crucem ejus? Dixiſti: Credo, & merſiſti. Tertiò interrogatus es, Credis & in Spiritum ſanctum? Dixiſti: Credo, tertiò merſiſti.*

To. 4. p. S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos: *Multa*, inquit, *quæ per*
2. pag. *traditionem in Eccleſia obſervantur, auctoritatem ſibi ſcriptæ Legis uſurpa-*
294. *verunt, velut in lavacro ter caput mergitare.*

S. Gre-

Digitized by Google

S. Gregorius Magnus conſultus à Leandro Epiſcopo Hiſpalenſi, de ritu baptiſandi per trinam immerſionem, quem nonnulli Hiſpani primùm immutaverant, ſemel tantùm mergendo, in odium ſcilicet & deteſtationem Arianorum qui trina immerſione abutebantur in erroris ſui confirmationem; conſultus, inquit, S. Pontifex, ratum quidem habet Baptiſmum unica immerſione collatum, ſed trinam apud Romanos uſurpari immerſionem declarat Lib. 1. Epiſt. 43. aliàs 41. *In una fide*, inquit, *non officit ſanctæ Eccleſiæ conſuetudo diverſa: nos autem quòd tertiò mergimus, triduanæ ſepulturæ ſacramenta ſignamus, ut dum tertiò ab aquis infans educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur.* Edit. nov. T. 2. pag. 532. B.

Ordo Romanus c. de Sabbato ſancto ſic præſcribit: *Acceptis infantibus à parentibus vel patrinis eorum, baptiſant eos ſub trina merſione, tantùm ſanctam Trinitatem ſemel invocantes ita dicendo: Ego baptiſo te in nomine Patris, & mergit ſemel; & Filii, & mergit iterùm; & Spiritus ſancti, & mergit tertiò.* Biblio. PP. T. 13 pag. 696. H.

Synodus Celychitenſis in Anglia an. 816. c. 11. *Sciant*, inquit, *Presbyteri quando ſacrum Baptiſmum miniſtrant, ut non effundant aquam ſuper capita infantium, ſed ſemper mergantur in lavacro, ſicut exemplum præbuit per ſemetipſum Dei Filius omni credenti, quando eſſet ter merſus in undis Jordanis. Ita neceſſe eſt ſecundùm ordinem ſervari & haberi.* To. 7. Conc. p. 1484. E.

Idem planè teſtantur qui de divinis Officiis ſcripſere apud Latinos, Alcuinus, Amalarius, Vvalafridus Strabo, qui nono floruere Eccleſiæ ſæculo. Imò nonnullis tam ſeverè & conſtanter retinendus viſus eſt ritus trinæ immerſionis, ut oppoſitum Hiſpanorum morem veluti errorem damnare non timuerint, ut Alcuinus Epiſt. 81. ad Paulinum, & 69. ad Fratres Lugdunenſes; ubi certè paulò ſeveriùs & ultra modum damnat ritum à Gregorio Magno & Toletana Synodo IV. non improbatum.

Idem Auxilius in Præfatione ſecundi Libri de validitate Ordinum quos dederat Formoſus Papa.

Idem & Fulbertus Carnotenſis, qui floruit undecimo ſæculo, Epiſt. 1. ad Adeodeatum; & Petrus Damianus Lib. 6. Epiſt. 35. ad ſuæ Congregationis Monachos.

Idem duodecimo ſæculo S. Bernardus Serm. in Cœna Domini.

Apud Magiſtrum Sententiarum qui an. 1164 extremum diem obiit, cùm de proxima Baptiſmi materia loquitur, altum eſt ſilentium de aſperſione vel infuſione. Paulò ante ipſum Hugo Victorinus ait, *homines nudos baptiſari.*

Denique S. Thomas qui obiit die 7. Martii an. 1274. 3. p. q. 66. art. 7. ait, *tutius eſſe baptiſare per modum immerſionis, quia hoc habet uſus communior.* Et art. 8. in corpore ait, *Miniſtrum graviter peccare qui aliter quàm immergendo baptiſat, quia ritum Eccleſiæ non obſervat.*

S. quoque Bonaventura qui eodem anno obiit, idem teſtatur in 4. diſt. 3. q. 1. Igitur uſque ad ſæculum decimum tertium obtinuit apud Latinos ritus trinæ immerſionis in Baptiſmo.

Unde falsò Michael Cærularius undecimo ſæculo Latinos calumniabatur, quòd per trinam immerſionem non baptiſarent.

Dixi in Concluſione, immerſionem fuiſſe conſtanter obſervatam in ſolemni adminiſtratione Baptiſmi: namque in Baptiſmo privato qui clinicis & aliis urgente neceſſitate conferebatur, aſperſio vel infuſio aquæ, tanquam ſufficiens

Digitized by Google

ad veritatem Sacramenti, uſurpabatur, ut conſtabit ex dicendis paulò poſt.

Secunda pars Concluſionis, nempe immerſionis ritum paulatim à Latinis fuiſſe immutatum, circa decimum tertium Eccleſiæ ſæculum,

Probatur ex SS. Thoma & Bonaventura mox citatis. Prior enim aſſerit, Baptiſmum aſperſione vel infuſione poſſe conferri, licèt tutius ſit immerſionem uſurpare, propter communiorem uſum Eccleſiæ: alter affirmat, morem baptiſandi per aſperſionem, in multis Eccleſiis, Gallicana præſertim, obſervari. Et anno 1311. in Conſilio Ravennenſi II. ſub Clemente V. titulo undecimo, alteruter ritus, immerſionis vel aſperſionis, permittitur. Et in Rituali Romano pro diverſa locorum conſuetudine, trina vel immerſio vel infuſio aquæ Paſtoribus uſurpanda præſcribitur.

To. 11. Con. p. 2. pag. 1584.

Loquimur autem de immerſione ſecundùm ſe, non ratione numeri: certum eſt enim jam ſexto ſæculo aliquas Hiſpaniæ Eccleſias, in odium Arianorum, unicam non trinam uſurpaſſe immerſionem; ut nihil dicam de Eunomianis, de quibus Theodoretus; de Bonoſiacis, de quibus Pelagius II. in ſuo ad Gaudentium Reſcripto. Hi quippe unica immerſione baptiſabant, ut unicam in Deo perſonam eſſe innuerent, propter oppoſitum errorem: Ariani enim, ut tres eſſe in tribus perſonis naturas ſignificarent, trinam uſurpabant immerſionem; quos ne viderentur imitari Hiſpani nonnulli, ab antiquo uſu ter mergendi receſſerunt.

Denique vel ipſi Græci, qui ritum effundendi aquam ſupra caput baptiſati in nobis Latinis reprehendunt, aliquando obſervant, & à ſuo ritu antiquo recedunt. Conſtat ex reſponſo Gregorii Protoſincelli ad Marcum Epheſinum. *Sed & nos*, inquit, *haudquaquam immergimus infantes uſque ad ſummum verticem; nec enim poſſumus illis præcipere ut reſpirationem ac expirationem per nares cohibeant, ne etiam per aures ſacra permeet aqua; ſed neque os infantis obturare poßumus. Verùm eos in ſacrum immittimus fontem, ut ne quid valdè neceſſarium ex Traditione prætermittamus, quaſi uteri imaginem referente lavacro, & regenerationem per hoc indicante. Et ne caput, in quo eſt ſedes omnium ſenſuum & vehiculum animæ, Sacramenti Baptiſmatis fiat expers, cava manu aquam è ſacro fonte haurientes, illud perfundimus.*

To. 13. Conc. p. 763. A.

Gregorio Protoſincello conſonant in ſua vernacula Synopſi Neophytus Rhodinus: *Ter aquam*, inquit, *ſuper eum qui baptiſatur, infundimus, ut SS. Trinitatem, in cujus nomine baptiſatur, declaremus.* Hodiernam Græcorum praxim exponit Joannes Goarius, in ſuis ad Euchologium Grecorum notis.

Quæres 1. unde fluxerit conſuetudo trinæ immerſionis in Baptiſmo.

Reſp. ex Traditione Apoſtolica: ſic enim inſinuat Tertull. Libro de Corona militis c. 4. ubi poſtquam trinæ illius merſionis, & aliquorum aliorum rituum mentionem fecit, *Harum*, inquit, *& aliarum ejuſmodi diſciplinarum Scripturarum, nullam invenies: Traditio tibi prætendetur auctrix, conſuetudo confirmatrix, & fides obſervatrix.*

P. 102. A. B.

Ita quoque S. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto c. 27. citato. Et S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos etiam citato. Porrò juxta regulam S. Auguſtini Epiſt. 54. aliàs 118. *Illa quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum Orbe obſervantur, datur intelligi vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis Conciliis, quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima auctoritas, commendata atque ſtatuta retineri.* Et ut loquitur Lib. 4. contra Donatiſtas

To. 2. p. 124. B.

cap.

Digitized by Google

cap. 24. *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur*. Hinc eſt quòd adeo religioſè obſervari voluerint Veteres trinam illam immerſionem in ſolemni adminiſtratione Baptiſmi, eumque gravioris peccati reum habuerint qui ſecus feciſſet. To. 9. p. 140. C.

Quæres 2. quas ob cauſas ritus immerſionis fuerit mutatus.

Reſp. has afferri poſſe. 1. baptiſandorum, præſertim verò infantium, commodum, quibus ob tenellæ ætatis infirmitatem immerſio nocere poterat. 2. periculum ne infans è manibus Miniſtri fortè delapſus, in profundum baptiſterii demerſus aquis extingueretur, quod nonnunquam contigiſſe legimus. 3. propter mulierum pudicitiam, cui parcere & conſulere tutiùs voluit Eccleſia, ſicut & Miniſtrorum oculis, quibus ſine multorum periculo nudæ mulieres objici vix poſſunt, præſertim poſtquam deſiit in Eccleſia Diaconiſſarum miniſterium. 4. propter numerum baptiſandorum, quibus mergendis ac ſuſtinendis pares vix eſſe poterant Miniſtri.

Neceſſitas trinæ immerſionis.

An valeat Baptiſmus aſperſione vel infuſione datus.

Neceſſitas alia eſt Sacramenti & juris divini, alia verò præcepti Eccleſiaſtici. Neceſſitas immerſionis trinæ in Baptiſmo ex mandato Eccleſiæ, manifeſtè oſtenditur ex longo & conſtanti illius uſu, de quo mox dictum eſt.

Quæſtio igitur hìc tantùm movetur de neceſſitate Sacramenti ſeu juris divini, an ſcilicet Veteres in ea fuerint opinione, trinam immerſionem omnino pertinere ad ſubſtantialem Baptiſmi veritatem.

Inter Veteres ea de re dubitaſſe videntur, tùm Cornelius R. Pontifex, tùm Magnus qui ſanctum Cyprianum conſuluit.

Quin inter Græcos recentiores Schiſmaticos nonnulli hanc ſuæ à Latinis ſeparationis cauſam ex parte obtendunt, quòd hi trinam immerſionem ex Apoſtolica Traditione neceſſariam obmitterent. Hinc eſt quòd Gregorius Hieromonachus Alexandrinæ Eccleſiæ Primicerius ac Philothæi Patriarchæ ad Synodum Florentinam Vicarius atque Legatus, aſſerebat nos Latinos malè baptiſatos eſſe, nec nobiſcum tentandam eſſe unionem. Inde factum haud dubiè, quòd aliqui Græci à Latinis baptiſatos iterum baptiſare auſi fuerint, ſicut colligimus ex Concilio Lateranenſi IV. cap. 4. Eandem accuſationem adversùs Latinos moverunt Marcus Epheſinus in Epiſtola encyclica, & Jeremias Conſtantinopolitanus in ſecundo reſponſo ad Confeſſionem Auguſtanam.

Inter noſtros quoque Latinos nonnulli, ut Alcuinus, paulò duriùs atque ſeveriùs neceſſitatem trinæ immerſionis urgebant, & contrariam praxim velut errorem notabant. Vvalafridus quoque, quamvis modeſtiùs, improbavit unicam immerſionem ab Hiſpanis ſexto ſæculo primùm uſurpatam. Itaque ſit

CON-

CONCLUSIO.

Trina immerſio ad ſubſtantiam Sacramenti non pertinet, nec aliter Veteribus viſum fuit, qui ratum perinde habuere Baptiſmum, ſive per immerſionem ſive per infuſionem aut aſperſionem trinam vel unicam collatum.

Probatur 1. Quia nullum extat in Scriptura expreſſum mandatum ter in aqua immergendi eos qui baptiſandi ſunt. Uſum quidem hunc exemplo ſuo comprobaſſe Chriſtum & Apoſtolos, communis fert opinio; ſed multa fecerunt Chriſtus & Apoſtoli in Sacramentorum diſpenſatione, quæ ad eorum ſubſtantialem veritatem pertinere nemo dixerit: quod in conſecranda & diſpenſanda Euchariſtia manifeſtum eſſe oſtendemus.

Probatur 2. Quia quod ad diſciplinam dumtaxat ſeu ſolemnem Sacramenti Baptiſmatis adminiſtrationem pertinere cenſuere Veteres, in quo pro temporum, locorum, ac perſonarum varietate mutatio poteſt admitti, illud profectò neceſſarium non eſt neceſſitate Sacramenti, ac juris & præcepti divini: atqui talem eſſe immerſionem baptiſmalem cenſuere Veteres; ergo &c.

Minor probatur teſtimoniis Veterum qui immerſionem vel infuſionem aut aſperſionem indifferentem judicarunt ad veritatem Sacramenti.

I. Tertullianus L. de Pœnit. cap. 6. ad hanc aquæ aſperſionem in Baptiſmo videtur alludere cùm ait: *Neque ego renuo divinum beneficium, id*
P. 124. C. *eſt, ablutionem delictorum inituris aquam omnimodo ſalvum eſſe; ſed ut eò pervenire contingat, elaborandum eſt. Quis enim tibi tam infidæ pœnitentiæ viro aſperginem unam cujuslibet aquæ commodabit?*

II. Sanctus Cyprianus conſultus à Magno quid eſſet ſentiendum de Baptiſmo Clinicorum, id eſt eorum qui in lecto præ infirmitate decumbentes
P. 153. baptiſantur, an nempe *habendi ſunt legitimi Chriſtiani, eo quòd aqua ſalutari non loti ſint, ſed perfuſi*, reſpondet per Epiſtolam apud Pamelium 76. in ultima editione Anglicana 69. *Nos, quantùm concipit mediocritas noſtra, æſtimamus in nullo mutilari & debilitari poſſe beneficia divina .... Nec quemquam movere debet, quòd adſpergi vel perfundi videntur ægri, cùm gratiam dominicam conſequuntur, quando Scriptura ſancta per Ezechielem Prophetam loquatur, & dicat: Et aſpergam ſuper vos aquàm mundam ....* Et poſt adducta nonnulla alia Scripturæ loca in quibus aſperſionis mentio fit, ſic concludit: *Unde apparet aſperſionem quoque aquæ inſtar ſalutaris lavacri obtinere; & quando hæc in Eccleſia fiunt, ubi ſit & dantis, & accipientis fides integra, ſtare omnia & conſummari ac perfici poſſe majeſtate Domini & fidei veritate.* Nihil poteſt in rem noſtram diſertius afferri hoc S. Doctoris teſtimonio.

Hunc Clinicorum ſeu grabatariorum per infuſionem aut aſperſionem datum Baptiſmum ratum ac validum habuere varia Concilia. Romanum ſub Cornelio, in quo Novatianus in lecto baptiſatus iterum non baptiſatus legitur poſt recuperatam ſanitatem. Neocæſarienſe an. 314. Can. 12. quo ſic baptiſati à ſacris quidem Ordinibus velut irregulares arcentur, ſicut & in Synodo Romana mox citata, verè tamen baptiſati agnoſcuntur. Antiſſiodorenſe an. 578. Can. 18. Matiſconenſe II. an. 585. Can. 3. Pariſienſe IV. an. 829. cap. 7. ubi decretum Neocæſarienſis Synodi innovatur & confirmatur.

III. S.

Digitized by Google

III. S. Auguſtinus Tract. 80. in Joan. circa finem. *Hoc*, inquit, *verbum fidei* (id eſt invocatio trium perſonarum SS. Trinitatis) *tantùm valet in Eccleſia Dei, ut per ipſum credentem, offerentem, benedicentem, tingentem etiam tantillùm, mundet infantem*. Si ſufficit ex S. Auguſtino tantillùm tingere, ſufficit ablutio per infuſionem vel aſperſionem. *Tom. 3. part. 2. p. 703. E.*

IV. Cùm Ariani trina baptiſmali immerſione abuterentur ad ſignificandum tres eſſe diſtinctas naturas in tribus perſonis Trinitatis, atque nonnulli in Hiſpania Catholici, in odium ac deteſtationem eorum, unicam tantùm immerſionem uſurpandam decreviſſent contra morem antiquum, ſuborta eſt ea de re contentio, de qua Leander Epiſcopus Hiſpalenſis conſuluit ſanctum Gregorium Magnum S. Pontificem qui Lib. 1. Epiſtola 43. aliàs 41. ſic reſpondet: *De trina merſione Baptiſmatis nihil reſponderi meliùs poteſt, quàm ipſi ſenſiſtis: quia in una fide nihil officit ſanctæ Eccleſiæ conſuetudo diverſa. Nos autem quòd tertiò mergimus, triduanæ ſepulturæ ſacramenta ſignamus, ut dum tertiò infans ab aquis educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur. Quòd ſi quis fortè etiam pro ſummæ Trinitatis veneratione æſtimet fieri, neque ad hoc aliquid obſiſtit, baptiſandum ſemel in aquis mergere: quia dum in tribus ſubſiſtentiis una ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poteſt, infantem in Baptiſmate vel ter, vel ſemel mergere, quando & in tribus merſionibus perſonarum trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Sed quia nunc huc uſque ab Hæreticis infans in Baptiſmate tertiò mergebatur, fiendum apud vos eſſe non cenſeo; ne dum merſiones numerant, divinitatem dividant, dumque quod faciebant, faciunt, ſe morem noſtrum viciſſe glorientur.* *To. 2. p. 532. A. B.*

Patet ex hoc reſponſo, S. Pontificem cenſuiſſe trinam immerſionem ad ſubſtantiam Baptiſmi non pertinere, quandoquidem eam propter Arianos mutandam eſſe decreverit, aut ſaltem mutationem ab Hiſpanis factam approbaverit.

Iſtud S. Pontificis judicium probavit ac ſuum fecit Eccleſia Hiſpanica in IV. Concilio Toletano ſub Honorio, an. 633. cap. 6. ubi poſtquam verba S. Gregorii mox citata tranſcripſit, ita pergit: *Quapropter quia de utroque ſacramento quod fit in ſancto Baptiſmo à tanto viro reddita eſt ratio, quòd utrumque rectum, utrumque irreprehenſibile in ſancta Dei Eccleſia habeatur, propter vitandum autem ſchiſmatis ſcandalum, vel hæretici dogmatis uſum, ſimplam teneamus Baptiſmi merſionem; ne videantur apud nos qui tertiò mergunt, hæreticorum approbare aſſertionem, dum ſequuntur & morem.* *Tom. 5. Conc. p. 1706. D. E.*

Alcuinus in ſua præſertim ad Clerum Lugdunenſem Epiſtola n. 69. paulò acerbiùs ac duriùs invehitur adversùs hanc Hiſpanorum immutationem, quam velut errorem traducere non pertimeſcit: quia verò intelligebat multos commoveri auctoritate S. Gregorii in ſua ad Leandrum Epiſtola, eam falſitatis & ſuppoſitionis accuſat. *Quia*, inquit Epiſtola 70. *eam in Epiſtolari ſuo Libro, qui de Roma nobis allatus eſt, non invenimus.* *P. 1593. B.*

Verùm hunc immoderatum zelum pro retinenda triplici immerſione, repreſſit Conc. Vvormatienſe an. 868. Can. 5. ubi de verbo ad verbum tranſcribit & ſuum facit judicium S. Gregorii, cujus Epiſtola in ſuſpicionem falſitatis & ſuppoſitionis venire nullatenus poteſt, cùm ipſius mentionem faciant Synodus Toletana IV. & Vvormatienſis mox citata; S. Iſidorus in Catalogo Virorum illuſtrium, S. Hildelphonſus Toletanus Archiepiſcopus *Tom. 8. Conc. p. 946.*

in ſuo

in ſuo Catalogo; Lucinianus Carthaginenſis Epiſcopus in ſua ad ipſum Gregoriũ Magnum Epiſtola per Lucam Dacherium publici juris facta, in qua ait: *Scripſiſti Leandro Epiſcopo de trina tinctione*; Joannes Diaconus in vita S. Gregorii &c.

Paulò clementior fuit in Hiſpanos Vvalafridus Strabo Lib. de rebus Ecclesiaſticis cap. 26. ubi agnoſcit legitimam eſſe Epiſtolam S. Gregorii ad Leandrum; & poſtquam expendit cauſas & rationes quibus inducti ſunt Hiſpani ut trinam merſionem in unam commutarent, ſignificat ſibi non ſatis graves videri cauſas illas, adeoque morem antiquum reſumendum eſſe, quamquam immutationem factam erroris inſimulare non audeat. Videtur auctor ille hanc ſequutus regulam S. Auguſtini, *Oves non debent pelles ſuas deponere, ſi aliquando lupi eis ſe contegant*. Et verò Hæretici ad errores ſuos confirmandos, aliquando unam, ut Eunomiani; aliquando triplicem immerſionem uſurparunt, ut Ariani: neque propter illorum hæreticorum hominum abuſum debent Orthodoxi, judice Vvalafrido, à moribus antiquis recedere. Sed quidquid ſit de mente illius auctoris, hoc unum certum colligimus ex dictis, poſſe Eccleſiam pro ſua ſapientia & prudentia, pro locorum, temporum, & perſonarum varia neceſſitate, modò unam, modò triplicem merſionem adhibere, ſalva ſemper & integra remanente Sacramenti Baptiſmatis ſubſtantia.

Bibliot. PP. To. 13. pag. 196. H.

Tom. 3. part. 2. p. 216. G.

V. Ante S. Gregorium Pelagius II. S. Pontifex qui obiit an. 590. in Reſcripto ad Gaudentium Epiſcopum apud Ivonem in Decreto, titulo *De Baptiſmo*, cap. 161. interrogatus de Baptiſmo ſub una merſione ab Hæreticis Bonoſiacis collato, reſpondet, juxta præceptum Domini in nomine Trinitatis trina etiam merſione baptiſandum: *Si tamen*, inquit, *manifeſta confeſſione claruerit, quòd Trinitatis nomine fuerint illi baptiſati, ſola reconciliationis gratia impenſa Catholicæ fidei reconciliare maturabis*; quo certè reſponſo ſignificat S. Pontifex, ad ſubſtantiam Baptiſmi ſatis eſſe quòd in nomine Trinitatis conferatur, ſive per unam ſive per triplicem immerſionem.

P. 24. col. 2.

Probatur 2. exemplis Baptiſmi infuſione vel aſperſione nonnullis in occaſionibus conceſſi.

Primò, ubi magna erat baptiſandorum multitudo: v.g. cùm uno die tria vel quinque hominum millia baptiſare oportuit, ut Act. 2. v. 41. & cap. 4. v. 4. contigiſſe legimus, perveriſimile eſt non per immerſionem, ſed per aſperſionem aquæ collatum Baptiſmum. Ita S. Th. in 4. diſt. 3. q. 1. art. 4. quæſtiunc. 1.

Secundò, cùm in privatis domibus ſive propter infirmitatem, ſive propter inſtantem perſecutionem, ſive propter opportunam & inopinatam occaſionem Baptiſmus conferebatur, procul dubio non immerſio ſed infuſio aut aſperſio uſurpabatur.

Sic baptiſabantur infirmi in lecto; ſic S. Petrus in carcere detentus Act. 16. v. 33. cuſtodem *carceris cum omni domo ſua baptiſavit*: ſic S. Laurentius unum militem Romanum nomine, aqua ex urceo effuſa opportunitatem captans baptiſavit, ſicut legitur in ejus vita. Ad quod factum reſpiciens Vvalafridus L. de rebus Eccleſiaſticis cap. 26. *Notandum*, inquit, *non ſolùm mergendo, ſed etiam deſuper fundendo multos baptiſatos fuiſſe, & adhuc poſſe baptiſari .... ſicut in paſſione beati Laurentii quemdam urceo allato legimus baptiſatum. Hoc etiam*, pergit ille, *ſolet evenire cùm provectiorum granditas corporum in minoribus vaſis hominem tingi non patitur*.

Bibliot. Pp. T. 15. p. 197. A.

In

Digitized by Google

In Actis quoque manuſcriptis S. Gratiliani, *Feliciſſima ab ipſo Chriſtianæ Religionis myſteriis imbuta, urceum cum aqua, ut baptiſaretur, ei obtuliſſe legitur.* *De antiquis ritibus &c. apud Marthene. C.1. p.128.*

Acta etiam S. Bacchi junioris edita à Combefiſio, Lauræ S. Sabbæ *Præpoſitum* deſcribunt *tollentem manibus vivificam urnam ſuper caput ejus, atque immortalitatis ei lavacrum in nomine ſanctæ & conſubſtantialis Trinitatis effundentem.* His adde Acta S. Liudgeri Epiſcopi, *qui in expulſione ſervorum Dei è Friſia, juſſit Berulenum hominem laicum per domos diſcurrere, & perſuaſis matronis morituros baptiſare illorum infantulos, benedicta ſimpliciter aqua in nomine Domini intinctos vel ſuperfuſos cum invocatione S. Trinitatis.*

Probatur denique, quia ablutio per aquam eſt de natura & ſubſtantia Baptiſmi, non verò modus abluendi: porrò æquè abluitur baptiſandus per infuſionem aut aſperſionem, quàm per immerſionem; & quamvis immerſio expreſſiùs ſignificet nos per Baptiſmum conſepultos eſſe cum Chriſto, expreſſior tamen illa ſignificatio ad ſubſtantiam Sacramenti non pertinet, ad quam ſatis eſt ſignificatio practica & efficax mundationis internæ per gratiam Spiritus ſancti diffuſam in cordibus: at talem mundationem tam rectè ſignificat & efficit ablutio per infuſionem vel aſperſionem, quàm per immerſionem. Nec ſignificatio litteralis vocis *Baptiſmi* urgeri debet: quamvis enim immerſionem ut plurimùm deſignet, ſimplicem tamen aquæ infuſionem ſignificat aliquando, ut apud S. Marcum cap. 7. v. 4. S. Lucam c. 11. v. 38.

Solvuntur Objectiones.

Objicies I. Cornelius S. Pontifex & cum eo Romana Synodus improbavit Baptiſmum per infuſionem datum Novatiano in lecto decumbenti. Sic de eo ſcribit ipſe Cornelius ad Fabium Antiochenum apud Euſebium L. 6. Hiſt. cap. 43. *Cùm ab Exorciſtis foveretur, in morbum graviſſimum collapſus, dum jam jamque moriturus creditur, in ipſo in quo jacebat lectulo perfuſus, Baptiſmum ſuſcepit; ſi tamen,* inquit, *hujuſcemodi Baptiſmum ſuſcepiſſe dicendus eſt.* Et poſtea loquens de Ordinatione ejuſdem Novatiani in Presbyterum, ait univerſum Clerum multoſque ex populo refragatos fuiſſe, *eo quòd non liceret quemquam ex iis qui urgente vi morbi in lectulo perinde ac ille, perfuſi fuiſſent, in Clerum aſſumi.* *P. 244 C.* *P. 245. A.*

Ex quo duo colligi poſſunt: primum, dubitaſſe Cornelium an verus eſſet & legitimus Baptiſmus quem Novatianus in lecto per infuſionem acceperat; alterum, irregulares fuiſſe ſeu ad ſuſcipiendos ſacros Ordines inhabiles, qui in lecto fuerant baptiſati.

II. De eodem Baptiſmo dubitavit Magnus cum aliis nonnullis apud S. Cyprianum Epiſtola 76. *an nempe habendi ſint legitimi Chriſtiani, qui aqua ſalutari non ſunt loti, ſed perfuſi.* Ratio dubitandi ipſis erat, quòd ſic baptiſati plenum non aſſequerentur Baptiſmi effectum, cùm eorum multi immundis adhuc torquerentur ſpiritibus. *P. 153.*

Quin ipſe S. Cyprianus, quamquam valere talem Baptiſmum reſpondeat, rem tamen apud omnes certam non eſſe minimè diſſimulat, & unicuique permittit & facere & ſentire quod vellet: *Qua in parte,* inquit, *nemini verecundia & modeſtia noſtra præjudicat, quominus unuſquiſque quod putat, ſentiat, & quod* *Ibid.*

& quod ſenſerit faciat. Unde poſtea permittit iis, qui nullum judicant ta-
P. 154. lem Baptiſmum, ſic baptiſatos iterum baptiſare. *Quantùm fide concipere*, inquit, *& ſentire nobis datur, mea ſententia hæc eſt, ut Chriſtianus judicetur legitimus, quiſquis fuerit in Eccleſia, lege & iure fidei, divinam gratiam conſecutus. Aut ſi aliquis exiſtimat eos nihil conſecutos, eo quòd aquâ ſalutari tantùm perfuſi ſint, ſed inanes & vacui ſunt; non decipiantur, ut ſi in-
P. 155. commodum languoris evaſerint & convaluerint, baptiſentur*. Et rurſus in fine Epiſtolæ: *Reſcripſi*, inquit, *fili cariſſime, ad Litteras tuas, quantùm parva noſtra mediocritas valuit, & oſtendi quid nos quantùm in nobis eſt ſentiamus, nemini præſcribentes, quo minus ſtatuat quod putat unuſquiſque Præpoſitus, actus ſui rationem Domino redditurus*.

Reſp. ad primum, Cornelium & Synodum Romanam nuſquam judicaſſe nullum fuiſſe & irritum quoad ſubſtantiam Baptiſmum Novatiano decumbenti per infuſionem aquæ conceſſum: nuſquam enim in quæſtionem ab ipſis adductum fuit, an rebaptiſandus eſſet ille Novatianus; quod certè prætermiſſum ab illis non fuiſſet, ſi nullum & irritum judicaſſent talem Baptiſmum.

Duplici ergo de cauſa Baptiſmum illum improbavit Cornelius & Synodus Romana: primò, propter irregularitatem annexam, qua tamen non obſtante Novatianus ad ſacrum Præsbyteratus Ordinem promotus fuerat, contra Canones & Diſciplinam Eccleſiæ. Secundò, propter defectum Confirmationis & Euchariſtiæ, quas pro more conſueto ſimul cum Baptiſmo non receperat: unde plenum & integrum, quoad effectus cæteroſque Eccleſiæ ritus, Baptiſmum non ſuſcepiſſe dicitur Novatianus: atque hinc adversùs illum querelæ & expoſtulationes.

Duplicem illam cauſam ſeu rationem omninò fuiſſe cur improbatus fuerit Baptiſmus ille Novatiano datus, ſignificat ipſe S. Pontifex Cornelius in citata ad Fabium Antiochenum Epiſtola.

Primo quidem, quòd irregularis ex tali Baptiſmo factus, ad Ordines tamen ſacros fuiſſet promotus, ex ſola, inquit Cornelius, Epiſcopi gratia, renitentibus cæteris, tùm Cleri tùm populi. *Cùm egregius ille vir*,
Euſeb. Hiſt. p. 245. A. inquit ironicè Cornelius, *Eccleſiam Dei reliquiſſet, in qua poſt ſuſceptum Baptiſma Presbyteri gradum fuerat conſecutus, idque per gratiam Epiſcopi, qui manus illi imponens, eum ad Presbyterorum Ordinem evexit. Cui cùm univerſus Clerus, multique ex populo refragarentur, eo quòd non liceret quemquam ex iis, qui urgente vi morbi in lectulo perinde ac ille, perfuſi fuiſſent, in Clerum aſſumi, poſtulavit ab iis Epiſcopus, ut hunc ſolum ordinari à ſe paterentur*. Quibus certè verbis duo conſtant: primum, irregulares fuiſſe & inhabiles ad Ordines ſacros percipiendos, qui in lecto baptiſabantur, ſicut baptiſatus fuerat Novatianus: alterum, Epiſcopum Ordinatorem Novatiani, haud dubiè falſa & ementita pietate illius deceptum, cum eo diſpenſaſſe ab illa irregularitate, cæteris de Clero & populo renitentibus. Ejuſdem irregularitatis annexæ Baptiſmo ſic in lecto conceſſo mentionem faciunt veteres Canones.

Si verò quæres cauſam & rationem illius irregularitatis, reſpondebit Sy-
Tom. 1. Conc. p. 1485. E. nodus Neocæſar. Can. 12. hanc eſſe, *quia non ex propoſito fidei illorum, ſed ex neceſſitate deſcendit*. Id eſt, quia non proprio motu, ſed metu mortis compulſi
Ibid. p. 1490. B. Baptiſmum ſuſceperunt. Aliam cauſam adducit Illuſtriſſimus & Doctiſſimus Albaſpinæus hunc Canonem exponens: *Quia*, inquit, *ejuſmodi baptiſati do-*

cere,

Digitized by Google

cere, fidei arcana tradere, exponere, & cætera ſacerdotii officia implere non poſſe viderentur, quos valetudo prima fidei elementa non permiſiſſet ediſcere, & rerum omnium ignaros & rudes baptiſari cogiſſet. Addi & poſſet alia cauſa, quia ſcilicet baptiſati illi non erant cum omni ritu & ſolemnitate per Eccleſiam præſcripta, quod ſatis erat ut tanquam irregulares arcerentur à ſacris Ordinibus.

Secundò: improbatus fuit à Synodo Romana & Cornelio Baptiſmus Novatiano decumbenti datus, propter defectum Confirmationis & Euchariſtiæ: quæ Sacramenta pro more recepto cùm non percepiſſet, non plenum Baptiſmum dicitur habuiſſe. *Sed*, pergit Cornelius in eadem Epiſtola, *neque poſtquam liberatus eſt morbo, reliqua percepit quæ juxta Eccleſiaſticam regulam percipi debent; neque ab Epiſcopo conſignatus eſt. Hoc autem ſignaculo minimè percepto, quo tandem modo Spiritum ſanctum potuit accipere?* Euſeb. Hiſt. p. 244. C. D.

Ad ſecundum: Non ſatis liquidò conſtat de quo dubius & anxius fuerit Magnus qui Cyprianum conſuluit; an de veritate ſubſtantiali Baptiſmi, an tantùm de plenitudine effectus illius, cæteriſque prærogativis quibus ritè & catholicè baptiſati gaudere ſolent. Inſinuat etiam S. Cyprianus in Epiſtola citata, ſic in lecto baptiſatos haberi quidem pro baptiſatis & Chriſtianis, ſed qui cæteris non ſint adæquandi. *An conſecuti ſunt*, inquit, *quidem gratiam Dominicam, ſed breviore & minore menſura muneris divini ac Spiritus ſancti, ut habeantur quidem Chriſtiani, non ſint tamen cæteris adæquandi*: P. 154. undè moleſtè fert, ſic baptiſatos invidioſo nomine Clinicos appellari; quibus verbis innuere videtur ſanctus Doctor, quæſtionem non fuiſſe de veritate ſubſtantiali Sacramenti Baptiſmatis, ſed de plenitudine dùmtaxat effectus illius, quem plenum & integrum non percipere eos qui in lecto baptiſantur, nonnulli arbitrabántur, quos ibidem refellit S. Cyprianus. Verùm, eſto dubitaverit Magnus cum aliis nonnullis, an ratus & verus eſſet Baptiſmus in lecto perceptus, certè non dubitavit Cyprianus; & rationem qua nitebantur alii, nempe ſic baptiſatos immundis adhuc torqueri ſpiritibus, ſic refellit: *Hoc rebus ipſis*, inquit, *experimur, ut neceſſitate urgente in ægritudine baptiſati & gratiam conſecuti, careant immundo ſpiritu, quo antea movebantur; & laudabiles ac probabiles in Eccleſia vivant ..... E contra ſæpe nonnulli de illis qui ſani baptiſantur, ſi poſtmodum peccare cœperint, ſpiritu immundo redeunte quatiuntur; ut manifeſtum ſit, diabolum in baptiſmo fide credentis excludi; ſi fides poſtmodum defecerit, regredi.* Ibid.

Nec obſtat 1. quòd S. Cyprianus unicuique liberum reliquerit ſentiendi & faciendi quod vellet: in hoc enim laudanda ipſius moderatio ac prudentia ſingularis, qua rem nondum ſolemni Eccleſiæ totius Judicio eliquatam & definitam uniuſcujuſque arbitrio permiſit. 2. Non obſtat quòd idem ſanctus Doctor voluerit in lecto baptiſatos rebaptiſari, ab iis ſcilicet qui nullum putant ejuſmodi Baptiſmum; iſtud enim ſequebatur ex licentia quam conceſſerat unicuique opinandi & faciendi quod vellet: qui enim nullum judicant hunc Baptiſmum, debent iterum eum conferre, ut cohærenter agant & ſentiant. Imò in opinione & principiis S. Cypriani, eo ipſo quo putabat quis Baptiſmum ſuum non conſequi plenum effectum, debebat illum iterare; quia, juxta S. Doctoris mentem, nullus eſt quoad ſubſtantiam Baptiſmus, qui ſuo caret effectu, nempe gratia Spiritus ſancti: unde infere-

inferebat, (in quo errabat) Baptiſmum ab Hæreticis collatum idcircò nullum eſſe & iterandum, quia Spiritus ſancti gratia deſtitutus eſt; Hæretici enim eam gratiam dare non poſſunt, inquiebat, quam non habent. Sed de hac S. Doctoris ſententia jam abundè diximus in Tractatu de Sacramentis in genere.

Objicies 2. veteres reprobant ac tanquam omninò nullum rejiciunt Baptiſma aliter quàm per trinam immerſionem collatum; Miniſtrum ſecùs facientem ſeverè puniunt; ac pro Hæreticis habuere Eunomianos, Bonoſianos, qui unica merſione baptiſabant.

Sic Canon 50. eorum qui dicuntur Apoſtolici, pœna depoſitionis plectit Epiſcopum aut Presbyterum, qui non trinam immerſionem obſervat: Canonem ſuprà laudavimus.

Concilium Conſtantinopolitanum I. an. 381. Can. 7. jubet rebaptiſari Eunomianos, non aliam ob cauſam quàm quòd trinam non adhiberent in Baptiſmo immerſionem. *Eunomianos*, inquiunt Patres, *qui in unam demerſionem baptiſantur .... primo quidem die Chriſtianos facimus .... & tunc eos baptiſamus.* Tom. 2. Conc. p. 952. C. D.

Et Pelagius II. in ſuo ad Gaudentium Reſcripto, quoſdam Bonoſiacos damnat, quòd unica merſione baptiſarent: *Contra*, inquit, *Evangelicum præceptum.*

Reſp. nego antecedens.

Ad primam probationem dico 1. depoſitionis pœnam meritò decerni poſſe in Miniſtros qui in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione, vel ex negligentia, vel, quod pejus eſſet, ex contemptu, ritus conſuetos & Eccleſiæ totius uſu ac praxi receptos non obſervant, qualis longo ſæculorum tractu fuit trina immerſio baptiſmalis. Unde Zonaras in citatum Canonem quinquageſimum Apoſtolicum, ait *ſceleſtum ac nefarium eſſe unicam duntaxat celebrare immerſionem.* P. 26.

Dico 2. in prædicto Canone depoſitionis pœnam non tam imponi propter defectum trinæ merſionis, quàm propter violatam Baptiſmi formam: qui enim eo Canone perſtringuntur, Eunomiani ſcilicet, baptiſabant in Chriſti mortem, non verò in invocatione expreſsa Trinitatis, ut ex ipſo Canone ſit manifeſtum.

Ad ſecundam dico, Eunomium in duobus potiſſimùm adulteraſſe Baptiſmi ritum: 1. quòd in odium SS. Trinitatis, ejus invocationem inter baptiſandum omitteret, & baptiſaret tantùm in mortem Chriſti. 2. quòd eodem perverſo conſilio ſemel tantùm, non ter mergeret, ne trina merſione videretur trinitatem perſonarum in Deo comprobare.

Utrumque erroris caput commemorat Theodoretus Lib. 4. hæreticarum fabularum cap. 3. *Idem* (Eunomius) inquit, *ſancti etiam Baptiſmatis legem olim à Domino & Apoſtolis traditam evertit, & contrariam apertè ſanxit, non oportere, dicens ter illum immergere qui baptiſatur, nec invocare Trinitatem, ſed ſemel baptiſare in Chriſti mortem.* Idem legere eſt apud Sozomenum Lib. 6. Hiſt. cap. 26. Et S. Epiphanius hæreſi 76. in fine, refert *Eunomianos baptiſaſſe in nomine Dei increati, & in nomine Filii creati, & in nomine Spiritus ſanctificantis, atque à Filio procreati.* Igitur propter violatam Baptiſmi formam, & tam nefando conſilio prætermiſſam trinam immer-

To. 4. p. 236. D.

To. 1. p. 992. B.

immerſionem, nullum judicatum fuit Baptiſma ab Eunomianis datum; ac meritò juſſi ſunt rebaptiſari ab illis baptiſati: non præcisè ex defectu trinæ merſionis, ſed invocationis SS. Trinitatis, in qua conſiſtit legitima Baptiſmatis forma, ſine qua nullum eſt & irritum.

Ad tertiam: ea ipſa de cauſa Pelagius II. coercet temeritatem Bonoſiacorum, eorumque Baptiſma reprobat propter violatam ab illis ipſius formam. *Baptiſabant enim*, ait ibid. S. Pontifex, *ſolummodo in mortem Chriſti una immerſione*. Unde in eodem Reſcripto monet, ſicut antea obſervavimus, quòd ſi in nomine Trinitatis deprehendantur illi baptiſati, Catholicæ fidei ſint reconciliandi. *Decret. Yvon p. 24. col. 2.*

Objicies 3. Docent Veteres ritum baptiſandi triplici immerſione originem ducere à præcepto Chriſti & traditione Apoſtolorum. Ita Tertullianus, S. Hieronymus, S. Baſilius, S. Chryſoſtomus, Theodoretus, Pelagius II. ſuprà citati, ubi de antiquitate trinæ immerſionis: at quod ex præcepto Chriſti & traditione Apoſtolica deſcendit, haud dubiè jure divino neceſſarium eſt ad Sacramenti ſubſtantiam. Qua enim alia via probare poſſumus parvulorum Baptiſma, ſuffragia pro mortuis, & alia ejus generis benè multa, quæ non ex Scripturis, ſed ex ſola Traditione Apoſtolica derivata habemus, juris eſſe divini?

Reſp. 1. ad maj. verum quidem eſſe Veteres exiſtimaſſe ritum trinæ immerſionis ex Apoſtolica traditione deſcendiſſe, ſed nullus dixit eam ex Chriſti præcepto ſic neceſſariam, ut ſine illa nullus ſit Baptiſmus. Quando igitur mandatum Chriſti commemorant Tertullianus, Chryſoſtomus, Theodoretus, Pelagius II. vel iſtud referunt ſimpliciter ad neceſſitatem baptiſandi ſub invocatione SS. Trinitatis, non ad modum baptiſandi per immerſionem ſive triplicem ſive unicam; vel tantùm attendunt ad uſum communem ſuo tempore in Eccleſia receptum, ab Apoſtolis tranſmiſſum, quem violare nemini licitum eſſe poterat, niſi urgeret neceſſitas.

Reipſa cenſent iidem Veteres, præceſſiſſe exemplum Chriſti, qui & baptiſavit, & baptiſatus eſt per immerſionem: verùm conſtat apud omnes Orthodoxos, exemplum Chriſti, niſi acceſſerit præceptum, neceſſitatis legem non imponere: multa quippe in conficiendis & diſpenſandis Sacramentis Chriſtus uſurpavit, quæ tamen ad ſubſtantiam & naturam Sacramentorum non pertinent. V. g. conſecravit Euchariſtiam in azymo pane, ſero poſt cænam, diſtribuit Diſcipulis ſub duplici ſpecie &c. An illa neceſſaria eſſe ad Sacramenti veritatem quiſquam contendet Orthodoxus? non puto. Similiter baptiſatus eſt, & baptiſavit in aquis Jordanis: An illæ ſolæ ſunt materia neceſſaria Baptiſmi? Igitur non ſequitur neceſſariam eſſe jure ac præcepto divino trinam immerſionem baptiſmalem, eo quòd Chriſtus exemplo ſuo & facto eam comprobaverit.

Reſp. 2. ad minorem. Nego 1. aliquod extare præceptum Chriſti de immerſione vel triplici vel unica uſurpanda. Nego 2. id omne quod ex Traditione Apoſtolica originem ducit, propterea juris eſſe divini, ac neceſſariò & conſtanter retinendum. Scilicet inter ea quæ ab Apoſtolis ad nos derivarunt, alia ſpectant fidem, mores, & ſubſtantiam Sacramentorum; alia diſciplinam, Eccleſiæ regimen, Sacramentorum ritus & cæremonias: inter quæ iſtud diſcriminis occurrit; quòd in primis nulla unquam admitti poſſit & debeat muta-

mutatio; fides enim eadem ſemper eſt, nec tempori, aut loco, aut perſonis ſubjacet: in poſterioribus verò, mutatio contingere poſſit, cùm varia ſit diſciplina pro temporum & locorum varietate. Multa verò fuiſſe ab Apoſtolis tradita hujuſce poſterioris conditionis, certiſſimum eſt. Talia fuere v. g. quæ præſcribit Apoſtolus de ebrioſo, bigamo, neophyto ad Ordines ſacros non promovendo: pariter quod ab Apoſtolis accepimus, non jejunare, non flectere genua in orationibus inter Paſcha & Pentecoſten; orare verſa facie ad Orientem; quoſdam dies feſtos celebrare; abſtinere à ſanguine & ſuffocato; ad Euchariſtiam jejunos accedere, & alia id genus benè multa, quæ Eccleſia pro ſua ſapientia vel retinuit, vel mutavit. Porrò ritus immergendi ter vel ſemel, & ſolemitatem ordinis eſt; neque ad ſubſtantiam, ſed ad ritum duntaxat hujuſce Baptiſmi pertinet.

Si verò quæras certam & fixam quamdam regulam, qua ſecerni poſſit, quænam ab Apoſtolis tradita, neceſſaria ſunt ad ſubſtantiam ſacramenti, vel tantùm ad ejus ſolemnitatem ſeu adminiſtrationis diſciplinam: reſpondeo regulam illam, eſſe Judicium Eccleſiæ infallibilis verborum Chriſti & traditionum Apoſtolicarum interpretis, quæ eſt *firmamentum & columna veritatis, adversùs quam portæ inferi nunquam prævalebunt*. Cùm igitur conſtat ex momentis adductis, Eccleſiam ſemper ratum habuiſſe Baptiſmum ſive immerſione una vel triplici, ſive infuſione aut aſperſione collatum, manifeſtè ſequitur, omnes illos modos baptiſandi indifferentes eſſe ad veritatem Baptiſmi, nec ullum per excluſionem alterius abſolutè neceſſarium eſſe.

Objicies 4. Ad veritatem Baptiſmi neceſſe eſt exprimi SS. Trinitatem: atqui per unicam merſionem non exprimitur; rectè verò per triplicem; ergo &c.

Reſp. diſt. maj. Neceſſe eſt exprimi SS. Trinitatem, per verba formæ, concedo: per uſum materiæ, nego. *Cùm enim*, inquit S. Th. hìc ad 1. *Trinitas ſit agens principale in Baptiſmo, ſimilitudo autem agentis perveniat ad effectum ſecundùm formam & non ſecundùm materiam, ideo ſignificatio Trinitatis in Baptiſmo fit per verba formæ, nec eſt de neceſſitate ut ſignificetur Trinitas per uſum materiæ; ſed hoc fit tantùm ad majorem expreſſionem*. Major autem illa expreſſio eſſentialis non eſt Baptiſmo, ſed ea tantùm quæ practicè ſignificat & efficit interiorem animæ ablutionem, qualis eſt ſimplex ablutio aut per infuſionem, aut per aſperſionem aquæ. Quamquam unicæ merſioni ſua non deeſt congrua ſignificatio, qua nempe unitas eſſentiæ divinæ, unitas mortis & Reſurrectionis Chriſti ſignificatur. Ita Concilium Toletanum IV. Can. 5. ſuprà citato.

1. Tim. 3. v. 13 Matth. 16. v. 18.

Ritus olim obſervati in trina Baptiſmi merſione.

Præſentis non eſt inſtituti exponere ritus omnes qui vel antecedebant, vel comitabantur, vel ſequebantur Baptiſmum, quod ad Quæſtionem hujus Tractatus quintam, Deo dante exequemur; ſed eos duntaxat, qui ipſam immerſionem propiùs ſpectant.

Primò itaque baptiſandi ad eam Eccleſiæ partem accedebant (loquimur de tempore quo Chriſtianis licebat Templa publica frequentare) in qua erant Baptiſteria, quæ vocantur à Veteribus, Concha, Fons, Balneum, Piſcina; erantque loca quædam vel intra Baſilicam, vel ad ejus fores conſtituta ad bapti-

baptiſandum conſecrata. Eorum formam deſcribit S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 1. myſtagogica: *Primùm*, ait, *ingreſſi eſtis ad porticum domus baptiſterii*. Et Catecheſi 2. *Ea myſteria*, inquit alloquens recens baptiſatos, *à vobis in interiori domo peragebantur*. Ex quo intelligimus, ſuas aptas officinas, porticus, & interiores aditus habuiſſe Baptiſteria; & de novo S. Joannis apud Alexandriam Baptiſterio ſcribit Martyr Theophanes: *Hoc anno S. Joannis nomine quadra figura conſtructum eſt opus Alexandriæ, & Baptiſmo luſtrandis adjunctum ædificium*. Erant Baptiſteria hæc ad modum balnei & piſcinæ, in qua multi erant gradus: unde S. Iſidorus Hiſpalenſis De Officiis Eccleſiaſticis L. 2. c. 24. ſic ait: *Fons autem origo omnium gloriarum eſt, cujus ſeptem gradus ſunt, tres in deſcenſu, propter tria quibus renuntiamus; tres in aſcenſu, propter tria quæ confitemur: ſeptimus verò is eſt, qui & quartus, ſimilis filio hominis, extinguens fornacem ignis, ſtabilimentum pedum, fundamentum aquæ &c.* Eandem Baptiſterii formam apud Latinos laudant apud Alcuinum auctor Libri de Eccleſiaſticis Officiis, in Gemma animæ Honorius Auguſtodunenſis. Profunda erant hæc Baptiſteria & ampla, pluribus ſimul continendis capacia. Canonibus autem cautum erat, ne quis alibi quàm in publicis Baptiſteris (niſi urgeret neceſſitas) baptiſaretur: qui ſecus feciſſet Sacerdos depoſitionis pœna caſtigabatur, ut colligimus ex Concilio in Trullo Can. 31. & ex Meldenſi cap. 48.

P. 217. P. 231. P. 612. E.

II. Antequam ſacro Fonte immergerentur baptiſandi, in ipſo porticu exiſtentes & versùs Occidentem converſi, protenſa manu ſatanæ renuntiabant, ut refert S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catech. 1. myſtagogica. Tùm omnibus depoſitis veſtibus toto corpore nudabantur, ac nuditatem illam Veteres comparant cum ea in qua creatus eſt Adam, cum qua quiſque naſcitur ac reſurget, cùm qua Chriſtus eſt cruci affixus. Lex autem illa perfectæ nuditatis omnes obſtringebat, ſecluſo neceſſitatis caſu, adultos, infantes, mulieres ipſas, quarum tamen pudori conſulebatur; & tamdiu in uſu fuit, quamdiu ipſe immergendi ritus: *ut nempe*, (ait Facundus L. 4. c. 4.) *non ſola voce, verùm etiam totius habitu corporis profiteamur exuiſſe nos veterem hominem*. P.62.A.

P. 228. B.

De adultis teſtatur S. Cyrillus Hieroſol. Catech. myſtagogica 2. *Statim ut ingreſſi eſtis*, inquit, *veſtem exuiſtis, quod quidem exuti hominis antiqui cum operibus ſuis imago fuit; atque ita exuti, eratis nudi, imitantes & in hoc eum, qui in cruce nudatus fuerat, Chriſtum; qua ille nuditate principatus & poteſtates hujus ſæculi ſpoliavit, & magna confidentia in ligno de illis triumphavit*. Et mox: *O rem admirandam! nudi fuiſtis in conſpectu omnium, & non vos pudebat. Revera enim in hoc protoplaſti Adam ferebatis exemplum, qui nudus in Paradiſo fuit, & tamen nullo afficiebatur pudore*. Ejuſdem nuditatis mentionem faciunt S. Chryſoſtomus in Epiſtola ad Innocentium S. Pontificem, S. Ambroſius Serm. 10. S. Epiphanius in Anchorato cap. 117. S. Anſelmus in Matthæum cap. 3. S. Bernardus Serm. 46. de paupertate.

P. 231. B. Ib.C.D.

De infantibus patet ex Sacramentario S. Gregorii, ubi deſcribitur ordo Baptiſmi infantium: nam cùm dictum eſſet: *Et baptiſantur* (infantes) mox ſubjungit: *Pontifex verò redit in Sacrarium expectans, ut cùm veſtiti fuerint infantes, confirmet eos*. At ſi infantem veſtibus indui oportet priuſquam confirmetur, neceſſe eſt priùs exutus iis fuerit, quàm baptiſetur. Similiter Ordo Romanus Cap. de die Sabbati ſancti Paſchæ ait: *Pontifex egreditur à fonte in ſacrarium*,

Tom. 3. part. 1 P. 73. D.

 crarium,

Digitized by Google

Bibliot. PP. T. 13. pag. 697. A. crarium, habens ibi compoſitam ſedem, vel in Eccleſia, ubi voluerit, & ſedeat in ea, ut cùm veſtiti fuerint infantes confirmet eos.... Et mox: Sic veſtiuntur, induti verò ordinantur. Idem teſtatur Alcuinus Lib. de divinis officiis c. 19.

De feminis teſtatur S. Chryſoſtomus in Epiſtola ad Innocentium S. Pontificem, ubi recenſens mala quæ Conſtantinopoli contigere cùm è Sede ſua armata manu iterum dejectus eſt, inter alia ait: Ed. nov. To. 3. p. 518. F. *Mulieres quoque ſacrarum ædium, quæ per illud tempus ſe exuerant, ut baptiſarentur, metu gravis iſtius incurſus nudæ aufugerunt. Neque enim concedebatur ut ſe velarent, ſicut mulieres honeſtas decet.*

Interea verò mulierum pudori multis modis conſulebatur ab Eccleſia. 1. Multis in locis erant Diaconiſſæ piæ mulieres, quæ eas ad Baptiſmum venientes honeſtè nudabant & exuebant, ne quid baptiſantis oculis invere cùndè objiceretur, ut indicat S. Epiphan. hæreſi 79. Ejuſdem honeſtatis cauſa P. 231. D. Sacerdos baptiſatæ quidem frontem ſacra oleo ungebat: at Diaconiſſa ungebat corpus, juxta morem Eccleſiæ Græcæ. 2. Viri ſeparatim à feminis baptiſabantur: unde S. Cyrillus Hieroſolymitanus præfatione in Catecheſes, To. 2. p. 120. B. *Reverentiam*, inquit, *adhibe, cùm fit exorciſmus, quo uſque alii exorciſati aderunt, viri cum viris, & mulieres cum mulieribus.* 3. Alia hora viri, & alia mulieres baptiſabantur, ſicut indicat Ordo Romanus cap. de Sabbato ſancto. 4. Non promiſcuè, ſed viri ad dexteram, mulieres ad ſiniſtram, ut ait Sacramentarium S. Gregorii. 5. Nonnullis in locis velum extendebatur circa Baptiſteria, unde ad mergendum accedebat Sacerdos cùm audiebat, potius quàm videbat eſſe aliquem in aqua. Ita factitatum legimus à ſancto Othone Bambergenſi Epiſcopo erga Pomeranos ad Chriſti fidem converſos, ut refert Andreas S. Michaelis Bambergenſis Abbas in ejus vita L. 2. c. 15. apud Surium ſecunda Julii. Denique cùm antiqua Baptiſteria ampliſſima forent ſuoſque haberent receſſus, ac de nocte ut plurimùm ſoleret Baptiſmus ſolemniter adminiſtrari, multiplici modo mulierum pudori conſulebant & provideant Eccleſiarum præpoſiti.

III. Baptiſandi, omnibus depoſitis veſtibus perfectè nudi, apud Græcos toto corpore oleo ſancto inungebantur, ut refert S. Cyrill. Hieroſol. Catech. myſtagogica 2. Apud Latinos in vertice tantùm, tùm aquis ter immergebantur, & quidem toti. *Qui mergitur in aquas*, ait S. Cyrill. Hieroſ. Catech. 17. *& baptiſatur, undique ab aquis circumdatur.* Et S. Epiphanius in Anchorato cap. 118. *Aqua*, inquit, *cum invocatione ſancta non unum dumtaxat hominis membrum occupant, ſed integrum prorſus repurgant, circumcidunt, ac malis omnibus exolvunt.* Græci recentiores morem illum immergendi totum corpus pro infantibus immutarunt, quibus, ob tenellam ætatem, aquæ per nares & aures ſubintroductio nocere poſſet. Ita colligimus ex teſtimonio Gregorii Protoſyncelli antea laudato. Quin & aquam eum in finem calefaciunt, teſte Arcudio; quem morem etiam undecimo ſæculo obſervabat S. Otho Epiſcopus Bambergenſis, teſte Scriptore ipſius vitæ.

IV. Ad unamquamque immerſionem non integram Baptiſmi formam pronuntiabant, ſed unius tantùm perſonæ nomen appellabant, ut colligitur ex Tertull. L. adversùs Praxeam c. 26. jam citato, ex S. Ambroſio L. 2. de Sacramentis c. 7. etiam citato, & ex Rituali Romano ubi ita præſcribitur: *Puerum baptiſet dicendo, Ego te baptiſo in nomine Patris, & ſemel immergat; & Filii, & ſecundò immergat; & Spiritus ſancti amen, & tertiò immergat.*

V. Bapti-

Digitized by Google

V. Baptiſandi ſtabant erecti in Fonte. Hinc S. Gregorius Nazianzenus teſtatur patrem ſuum, dum baptiſandus genua flexiſſet ex ſimplicitate, videntibus dediſſe futuri ſui Epiſcopatus præſagium: utroque enim genu flexo conſecrantur Epiſcopi. Miniſtri in Fontem deſcendebant, ſicut obſervat Amphilochius de ſancto Baſilio: tùm adultos baptiſandos vel appoſita ſupra caput, vel ſupra humeros depreſſa manu, vel infra ſcapulas tenendo, vel de pondere ſublatos immergebant; quo in miniſterio cùm grandiora erant & graviora baptiſandorum corpora, juvabantur ab eorum patrinis. Infantes verò manibus totos immergebant, & ex Fonte levabant. Hinc intellige Benedictum Presbyterum in vita S. Damaſi ſic enarrantem: *Sabbato Paſchalis feſtivitatis*, inquit, *cùm turbæ ſe comprimerent ad Baptiſmum, puerulus de manu Sacerdotis delapſus eſt, atque in fonte demerſus. Et poſt ſpatium ferè unius horæ, dum ſperarent omnes jam mortuum, quidam Manſionarius ipſius Eccleſiæ in fiduciam S. Damaſi projiciens ſe in fontem, ſanum & illæſum ſecum reduxit*. Ex qua narratione intelliges quod ſuprà obſervavimus, Fontes Baptiſmales profundos fuiſſe.

S. Bonaventura in 4. diſt. 3. q. 1. talem baptiſandi ritum ſuo tempore receptum narrat: *Sacerdos*, inquit, *debet puerum tenere per latera, & verſa facie* To.5.p. *ad aquam debet mergere, ita quòd habeat caput primò verſùs Orientem, ſecundò* 40.A. *verſùs Aquilonem, tertiò verſùs Meridiem.*

VI. Denique, poſt trinam immerſionem ac SS. Trinitatis invocationem baptiſatus è ſacro Fonte exibat & ſuſcipiebatur: ſi mulier, à Diaconiſſis; ſi vir, aliquando à ſuſceptoribus ſeu patrino & matrina, aliquando à Diaconis qui è ſacro fonte nudos egredientes grandiori quodam velamine, quod ſabanum dicebatur, obvolvebant. De illo velamine mentionem faciunt Victor Vitenſis L. 3. de perſecutione Vandalica, & S. Gregorius Magnus Epiſtola ad Januarium Calaritanum L. 7. Indictione 2. Epiſt. 5. Tùm veſte candida quiſque donabatur, ut colligimus ex S. Cyrillo Catech. 4. *Veteribus*, inquit, *exutis veſtibus & iis quæ ſunt ſecundùm ſpiritum albæ indutis, perpetuò jam in albis incedere oportet*. Et ex S. Ambroſio L. de initiandis P. 238. C. cap. 7. *Accepiſti poſt hæc veſtimenta candida*, inquit, *ut eſſet indicium quòd exueris involucrum peccatorum*. En ritus percipui qui immerſionem baptiſmalem To.3.p. 33.D. propriùs ſpectant, de quibus mentio apud Veteres occurrit.

ARTICULUS IV.

De forma Baptiſmi.

FOrma Baptiſmi conſtat verbis quæ inter baptiſandum ex divino præcepto ac traditione Apoſtolica pronuntiari debent. Cùm verò aliis Græci, & aliis Latini utantur, utriuſque formæ apud illos uſurpatæ antiquitas & veritas hìc à nobis eſt inquirenda, ac varii circa formam Baptiſmi errores recenſendi. Quod ut diſtinctiùs exequamur, præſentem Articulum in varias veluti Sectiones dividemus, in quibus

1. De variis erroribus circa formam Baptiſmi.
2. An Chriſtus aliquam Baptiſmi formam præſcripſerit.
3. De forma à Græcis uſurpata, an antiqua ſit & valida.

4. De forma apud Latinos, an antiqua & conveniens.

5. An hæc verba, *Ego te baptiſo*, quibus actus baptiſantis exprimitur, neceſſaria ſint ad ſubſtantiam Sacramenti.

6. An diſtincta trium Perſonarum SS. Trinitatis invocatio ſit abſolutè neceſſaria; & num valuerit olim, aut etiam valere jam poſſit Baptiſmus in ſolo Chriſti nomine collatus.

De variis circa formam Baptiſmi erroribus.

Formam Baptiſmi adulterarunt inter veteres Hæreticos, Gnoſtici, Marcitæ, Montaniſtæ, Sabelliani, Paulianiſtæ, Photiniani, Eunomiani, Elceſæi, Menandriani, Bonoſiacorum, Arianorum & Afrorum nonnulli: denique ii quos Canon 49. eorum qui Apoſtolici dicuntur, perſtringit.

I. De Gnoſticis Marcitis, à quodam Marco præſtigiatore è ſecta Gnoſticorum ſic nuncupati, conſtat ex S. Irenæo Lib. 1. cap. 21. aliàs 18. & ex S. Epiphanio hæreſi 37. *Baptiſantes, ita dicunt*, (ait S. Irenæus), *In nomine ignoti Patris univerſorum, in veritate matre omnium, in eo qui in Jeſum deſcendit, in unione & redemptione & communione virtutum*. Idem ferè refert Theodoretus L. 1. hæreticarum fabularum cap. 9.

Edit. nov. p. 95. col. 1. To. 4. p. 201. C. pag. 254. D.

II. Apud Euſebium L. 7. Hiſt. c. 9. S. Dionyſius Alexandrinus ſua ad Sixtum S. Pontificem Epiſtola, narrat ſuo tempore virum aliquem ſenem extitiſſe, qui cùm interfuiſſet Baptiſmo eorum qui in Eccleſia baptiſabantur, ac interrogationes reſponſaque eorum audiviſſet, flens, & vicem ſuam ingemiſcens, confeſſus eſt Baptiſmum, quo apud Hæreticos initiatus ipſe fuerat, non eſſe hujuſmodi, nec cum Eccleſiæ Baptiſmo quidquam habere commune, *ſed plenum blaſphemiæ & impietatis, ſceleſtis verbis ac cæremoniis eſſe adminiſtratum*. Quinam verò fuerint illi Hæretici, non exponit Dionyſius.

III. De Montaniſtis, qui Cataphrygæ dicebantur quòd in Phrygia præſertim ſuos haberent conventus, conſtat 1. ex Can. 8. Concilii Laodiceni an. 364. *Eos*, ait Canon, *qui ab eorum hæreſi, qui Phryges dicuntur, convertuntur, ſive ſint in Clero qui apud illos exiſtimatur, ſive maximi dicantur; eos omnes cum omni ſtudio catechiſari ſeu initiari, & baptiſari ab Eccleſiæ Epiſcopis & Presbyteris*. Conſtat 2. ex Concilio primo generali Conſtantinopolitano an. 381. Can. 7. ubi Montaniſtæ iis accenſentur Hæreticis, qui ad Eccleſia venientes, tanquam Pagani recipiendi ſunt per Baptiſmum. Non alia porrò fingi poteſt cauſa cur ejuſmodi Hæretici jubeantur rebaptiſari, quàm quòd in legitima Eccleſiæ forma baptiſati non fuiſſent. Ita teſtatur S. Baſil. Epiſtolæ primæ ad Amphilochium, Can. 1. ubi de Montaniſtis ait: *Quamnam ergo habet rationem verum eorum Baptiſma judicari, qui in Patrem & Filium, & Montanum Priſcillamque baptiſant?* Idem quoque innuunt S. Gregorius Nazianzenus Oratione 3. de pace, & S. Gregorius Magnus L. 9. Epiſt. 61. nunc Lib. 11. Epiſt. 67. ad Quiricum vel Quirinum, alioſque in Hiberia Epiſcopos. *Hi Hæretici*, inquit, *qui in Trinitatis nomine minimè baptiſantur, ſicut ſunt Bonoſiaci & Cataphrygæ, quia & illi Chriſtum Dominum non credunt, & iſti Spiritum ſanctum perverſo ſenſu eſſe pravum quemdam hominem Montanum credunt .... cùm ad ſanctam Eccleſiam veniunt, baptiſantur*. Hac de cauſa S. Hieronymus eos non adjungit

Tom. 1. Conc. p. 1498. B. Tom. 2. Conc. p. 952. Ed. vet. To. 3. p. 758. D. To. 2. p. 1167. C.

Digitized by Google

jungit illis quos in Dialogo adverſus Luciferianos teſtatur à Romana Eccleſia non rebaptiſari.

IV. De Sabellianis conſtat ex Canone 7. Concilii primi generalis Conſtantinopolitani jam citato, in quo jubentur ad Eccleſiam redeuntes, baptiſari.

V. De Paulianiſtis, à Paulo Samoſateno ita dicti, conſtat ex Canone 19. Concilii primi generalis Nicæni an. 325. quo jubentur iterùm baptiſari. *De Paulianiſtis*, inquit, *ad Eccleſiam Catholicam confugientibus definitio prolata eſt, ut iterùm baptiſentur omnimodis*. Idem ſtatuit Concilium Arelatenſe ſecundum an. 452. Can. 16. & 17. quod teſtatur etiam S. Hieronymus Dialogo adverſus Luciferianos, ubi aſſerit *Synodum Nicænam omnes Hæreticos ſuſcepiſſe, exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis*. Ratio autem cur iterùm datus illi fuerit Baptiſmus, non alia eſſe poteſt, quàm quòd in legitima forma collatus primùm non fuerat. *Credendum*, inquit S. Auguſtinus L. de Hæreſibus, hæreſi 44. *eos regulam Baptiſmatis non tenere*. Idem teſtatur Innocentius Primus Epiſt. 22. ad Epiſcopos Macedoniæ cap. 5.

VI. De Photinianis qui eumdem cum Sabellio errorem tuebantur, patet ex Canone 16. Concilii ſecundi Arelatenſis. *Photinianos*, inquit, *ſive Paulianiſtas, ſecundùm Patrum ſtatuta baptiſari oportet*. Unde corrigenda videtur lectio Canonis ſeptimi Concilii Laodiceni an. 364. in quo Photiniani non jubentur rebaptiſari. Probabile igitur eſt verba illa in Canonem irrepſiſſe, & conſequenter delenda, cùm Nicænus Canon expreſsè juſſerit rebaptiſari Paulianiſtas, qui iidem erant cum Photinianis.

VII. De Eunomianis patet tùm ex Canone 7. Concilii primi generalis Conſtantinopolitani, tùm ex Theodoreto Lib. 4. hæreticarum fabularum cap. 3. tùm ex S. Epiphanio hæreſi 76. in fine, & Sozomeno Lib. 6. Hiſt. c. 28. Theodoreti & S. Ephiphanii verba paulò ſuprà retulimus, agendo de neceſſitate trinæ merſionis.

VIII. De Elceſæis, ab Elceſai quodam hæreſis ſuæ auctore ſic nuncupati, conſtat ex Theodoreto Lib. 2. hæretic. fabul. cap. 7. ubi aſſerit *eos uſos fuiſſe Baptiſmatibus in elementorum confeſſione*.

IX. De Menandro teſtis eſt Theodoretus Lib. 1. cap. 2. ubi ait ipſum aſſeruiſſe baptiſatos in ſuo nomine ſalvos eſſe.

X. De aliquibus Bonoſiacis conſtat, tùm ex S. Gregorio Magno jam citato n. III. tùm ex Pelagio II. in ſuo ad Gaudentium Epiſcopum Reſponſo, *ubi innuit eos baptiſaſſe in mortem Chriſti*. Quòd verò omnes Bonoſiaci non adulteraverint formam Baptiſmi, colligitur manifeſtè ex Can. 17. Concilii II. Arelatenſis an. 452. ubi dicitur: *Bonoſiacos autem ex eodem errore venientes, quos ſicut & Arianos baptiſari in Trinitate manifeſtum eſt, ſi interrogati &c.*

XI. De aliquibus etiam Arianis idem teſtatur Theodorus Lector Collectaneorum L. 2. ubi refert à Deuterio Ariano Epiſcopo aliquem nomine Barbam, Conſtantinopoli baptiſatum ſub hac forma, *Baptiſatur Barbas in nomine Patris, per Filium, in Spiritu*, ac ſtatim aquam evanuiſſe. Idem legitur apud Nicephorum L. 13. cap. 35. Conſtat præterea ex antiquo Gregorii Turonenſis Supplemento, & Joanne Biclarenſi in Chronico, nonnullos in Hiſpania Gothos Arianos formam Baptiſmi non ſervaſſe; qui idcirco à S. Leandro Hiſpalenſi Epiſcopo rebaptiſati ſunt: atque eam ob

mine Patris, & Filii & Spiritus ſancti, apud S. Matth. c. 28. v. 19. non eſſe baptiſari in invocatione ſeu expreſſione Perſonarum Trinitatis; ſed idem eſſe ac doceri, inſtrui, initiari in fide Patris, Filii & Spiritus ſancti.

Epiſcopius quoque in reſponſione ad trigeſimam ſeptimam quæſtionem inter ſexaginta quatuor, ubi, etſi putet formam Baptiſmi conſuetam, propter antiquum Eccleſiarum omnium uſum, retinendam eſſe, contendit tamen eam nullo pacto colligi poſſe ex verbis Chriſti apud S. Matth. c. 28. unde ibidem putat verba hæc Chriſti, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, connecti poſſe cum iſtis, *Docete*, ſeu, *diſcipulos facite*; atque iſta verba, *baptiſantes eos*, eſſe intra parentheſim collocanda: ita ut ſenſus ſit, *Baptiſantes, docete quis ſit Pater, quis Filius, quis Spiritus ſanctus, & in hac doctrina diſcipulos facite*: qua certè admiſſa expoſitione, clarum eſt iſta verba, *baptiſantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, non eſſe à Chriſto præſcripta tanquam formam Baptiſmi.

Gerardus etiam Voſſius Diſputatione ſecunda de Baptiſmo Theſi quinta, contendit nullam eſſe in Scripturis formam verborum in quibus baptiſare debeamus, præſcriptam. Adversùs eos ſit

CONCLUSIO.

Chriſtus certam verborum formam in Baptiſmo uſurpandam præſcripſit.

Probatur 1. ex cap. 28. S. Matth. v. 19. ubi Chriſtus Diſcipulis ait: *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*: quo loco etſi conceptis verbis Chriſtus nôn dixerit, verba iſta inter baptiſandum eſſe pronuntianda, univerſa tamen Eccleſia verborum Chriſti cuſtos ac fidelis interpres ex eo ſemper intellexit, & uſu ſuo confirmavit, verba iſta exprimenda eſſe. Ubi obſervabis obiter, Lutheranos & Calviniſtas, qui eamdem Baptiſmi formam nobiſcum retinent ac præſcribunt, nec Traditionis & Eccleſię auctoritatem infallibilem agnoſcunt, vix poſſe contumaces Socinianos refellere, & probare adversùs illos, ſenſum verborum Chriſti eſſe, ut inter baptiſandum exprimantur nomina perſonarum SS. Trinitatis.

Actorum 19. v. 2. cùm S. Paulus interrogaſſet diſcipulos, *an Spiritum ſanctum accepiſſent*; & iſti reſpondiſſent, *Neque ſi Spiritus ſanctus eſt audivimus*; ſtatim ſubjicit Paulus: *In quo ergo baptiſati eſtis?* Quæ ſanè interrogatio videtur ſupponere ſolitum exprimi in adminiſtratione Baptiſmi Chriſti, nomen Spiritus ſancti, de quo diſcipuli illi, ſolo Joannis Baptiſmo tincti, nihil audiverant.

Confirmatur: Quia ibidem Baptiſmum Chriſti videtur Apoſtolus conferre cum Baptiſmo Joannis, & modum quo uterque miniſtrabatur, comparare. *Joannes*, inquit, *baptiſavit Baptiſmo penitentiæ, dicens, In eum qui venturus eſſet poſt ipſum*, nempe Chriſtum; ergo in Baptiſmo Chriſti aliquid etiam dicebatur: Quid? verba iſta Evangelica: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Pariter primæ Corinth. 1. loquens Apoſtolus de ſchiſmate quod inter Corinthios exortum fuerat, quorum aliqui dicebant ſe eſſe Pauli, alii Apollo, alii Cephæ, *Numquid*, ait Paulus, *in nomine Pauli baptiſati eſtis?* quaſi diceret:

diceret: Nonne tenetis memoria verba quibus datus vobis eſt Baptiſmus? An baptiſantem audiviſtis dicentem: *Ego te baptiſo in nomine Pauli?* non certè; ſed *in nomine Patris, & Filii & Spiritus ſancti.*

Probatur 2. ex conſtanti & perpetua Eccleſiæ totius traditione & praxi, cujus tot certiſſima proferri poſſunt argumenta, quot ſuperſunt SS. Patrum monumenta. Ex infinitis hæc pauca ſeligimus.

P. 94. A. Ex S. Juſtino Apolog. 2. pro Chriſtianis: *In nomine rerum cunctarum parentis,* inquit *& Domini Dei, & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, & Spiritus* Ibid. C. D. *ſancti in aqua tunc lavantur .... Super eo qui renaſcendum ſibi eſſe ſta-* Ibid. E. *tuerit .... parentis rerum omnium, & Domini Dei nomen nominatur ..... In nomine autem etiam Jeſu Chriſti crucifixi ſub Pontio Pilato, atque in nomine Spiritus ſancti abluitur is qui illuminatur.* Igitur, teſte S. Juſtino, nomen Patris, Filii, & Spiritus ſancti exprimebatur in adminiſtrando Baptiſmo.

P. 229. D. Ex Tertulliano L. de Baptiſmo c. 13. *Lex tingendi,* inquit, *impoſita eſt, & forma præſcripta: Ite, inquit, docete Nationes, tingentes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Quid hoc teſtimonio poteſt expreſſiùs P. 224. B. ac diſſertiùs proferri? Et c. 2. dixerat: *Sine ſumptu homo in aqua demiſſus, & inter pauca verba tinctus.* Pauca autem illa verba alia non ſunt ab iis quæ Chriſtus præſcripſit Matth. 28. Denique Lib. adverſùs Praxeam c. P. 516. A. B. 26. *Noviſſimè,* inquit, *mandavit ut tingerent in Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum: non in unum, nam nec ſemel, ſed ter, ad ſingula nomina in perſonas ſingulas tingimur.*

Ex S. Cypriano Epiſt. 73. ad Jubajanum, ubi ſic legitur: *Poſt Reſurrectio-* P. 126. *nem à Domino Apoſtoli ad Gentes mittuntur, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptiſare Gentiles jubentur. Quomodo ergo quidam dicunt foris extra Eccleſiam, imò & contra Eccleſiam, modò in nomine Jeſu Chriſti, ubicumque & quomodocumque Gentilem baptiſatum remiſſionem peccatorum conſequi poſſe, quando ipſe Chriſtus Gentes baptiſari jubeat in plena & adunata Trinitate?*

Ex S. Baſilio L. de Spiritu ſancto cap. 12. *Oportet,* inquit, *inviolabilem* Ed. vet. To. 2. p. 170. A. *manere traditionem quæ in vivifica gratia data eſt.* Et poſtea: *Fides perficitur per Baptiſmum, Baptiſmus verò fundamento fidei nititur, & utraque* Ibid. B. *res per has voces impletur. Sicut enim credimus in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, ſic & baptiſamur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Ex S. Ambroſio Libr. de Myſteriis c. 4. *Credit,* inquit, *Catechumenus in* To. 2. p. 330. B. *crucem Domini Jeſu, qua & ipſe ſignatur: ſed niſi baptiſatus fuerit in nomine Patris, & Filii & Spiritus ſancti, remiſſionem non poteſt accipere peccatorum, nec ſpiritualis gratiæ munus haurire ..... Tu autem baptiſatus es in nomine Trinitatis, confeſſus es Patrem; recordare quid feceris; confeſſus es Filium, confeſſus es Spiritum ſanctum.*

Ex S. Hieronymo Lib. 4. Commentariorum in Matth. *Baptiſantur,* inquit, Ed. poſt. T. 4. p. 1. p. 144. *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; ut quorum una eſt divinitas, una ſit largitio; nomenque Trinitatis unus Deus eſt.*

To. 9. p. 176. Ex S. Auguſtino Lib. 6. de Baptiſmo cap. 25. *Certa ſunt,* inquit, *Evangelica verba, ſine quibus non poteſt conſecrari Baptiſmus.* Quæ autem ſint

ista

iſta verba declarat L. 3. c. 15. *Si*, inquit, *Evangelicis verbis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti Marcion Baptiſmum conſecrabat, integrum erat Sacramentum.* Ibid. 115.

His adde, non aliam fuiſſe unquam Eccleſiæ regulam in approbando vel damnando Hæreticorum Baptiſmo, quàm hujus formæ à Chriſto præſcriptæ accuratam obſervationem, vel corruptionem, ut conſtat ex Canone octavo Concilii primi Arelatenſis paulò antè citato. Et verò vel ipſis veteribus Hæreticis tam perſuaſum fuit aliquam eſſe Baptiſmi formam verbis expreſſam, ut illi verba quædam ſemper uſurpaverint, teſte S. Irenæo L. 1. cap. 18.

Ex his verò omnibus ſic arguere licet: Eccleſia in adminiſtrando Baptiſmo ſemper uſurpavit tanquam neceſſariam formam, ſine qua nullum eſt Sacramentum, verba Evangelica: atqui non alia de cauſa verba hæc uſurpanda eſſe duxit Eccleſia, quàm quòd intellexit ea fuiſſe à Chriſto præſcripta Mat. 28. Eccleſia enim quæ Sacramenta inſtituere non poteſt, non poteſt etiam verba neceſſaria ad ſubſtantiam Sacramentorum præſcribere, ſed quæ ſunt à Chriſto præſcripta ſumma religione retinet & obſervat. Igitur verba quibus Baptiſmi forma exprimitur, ſunt à Chriſto præſcripta.

Ex his quoque funditùs convellitur figmentum Epiſcopii, verba hæc *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, connectentis cum iſtis, *Ite & docete*; & iſtud *Baptiſantes*, inter parentheſim collocantis. Nullum enim eſt, ne vel minimum quidem, parentheſis in textu ſacro veſtigium, nulla neceſſitas, cùm planus ſit & apertus Chriſti ſermo. Quòd ſi ad libitum fas ſit ejuſmodi verborum conſtructiones, ſicut & parentheſes fingere, nihil tam certum ac firmum erit, quod non evertatur.

Dices: Non magis ex iſtis Chriſti verbis, *Baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, inferri poteſt neceſſitas iſta verba pronuntiandi inter baptiſandum, quàm ex iſtis, *Euntes docete omnes Gentes*, inferatur neceſſitas dicendi inter docendum, *Ego vos doceo*; vel ex iſtis, *In nomine meo dæmonia ejicietis, languores ſanabitis*, neceſſitas dicendi, *Dæmonia ejicio, languores ſano &c.* atqui iſtud poſtremum neceſſarium non eſt, neque ex Chriſti verbis colligitur; ergo &c.

Confirmatur: Quia illud, *in nomine*, apud S. Matth. c. 28. non ſignificat in expreſſione ſeu invocatione, ſed in virtute & fide Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: ſicut quando in Actibus Apoſtolorum legimus Apoſtolos baptiſaſſe in nomine Chriſti, illud, *in nomine*, idem eſt ac, in virtute & fide, non verò in expreſſione ſeu appellatione nominis Chriſti; aliàs ſequeretur validum aliquando fuiſſe Baptiſmum datum in ſolo Chriſti nomine, quod vulgò non admittunt Theologi.

Reſp. nego maj. & parit. Ratio diſparitatis ex ſola Chriſti voluntate petenda eſt. In factis enim ejuſmodi, tota ratio facti eſt voluntas facientis: voluntas autem Chriſti nobis per Eccleſiam Sponſam ejus ac fidelem interpretem declaratur. Si verò ſuperiorem & à priori rationem quæras, cur inter baptiſandum neceſſe ſit exprimere actum baptiſantis, & invocare SS. Trinitatem; inter verò docendum, aut quid ſimile, iſtud neceſſe non ſit, hæc poteſt afferri: quia nempe actio qua quis docet, vel dæmonia ejicit, aut morbos ſanat, per ſemetipſam ſatis determinata eſt ad hoc, vel illud, abſque

abſque additione talium verborum, *Ego doceo*, *Ego dæmonia ejicio &c.* At verò cùm actio baptiſantis ex ſe ſit indifferens, & poſſit ad multa referri, neceſſe eſt ut per aliquid ſpeciale determinetur ad actionem ſacram, divinam, religioſam, uno verbo ad ſacramentalem: iſtud autem per quod determinatur, eſt tùm declaratio ſeu expreſſio invocantis, tùm invocatio diſtincta trium perſonarum SS. Trinitatis, tùm intentio baptiſantis qua vult facere quod facit Eccleſia & Chriſtus inſtituit. *Accedit verbum ad elementum*, ait S. Auguſtinus, *& fit Sacramentum.*

Ad confirmationem nego iſtud, *in nomine*, apud S. Matth. ſignificare ſolùm in virtute & fide, non verò in invocatione ſeu appellatione nominis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; utrumque enim ſignificat. Nec valet adducta paritas ex Baptiſmo dato in nomine Chriſti, in Actibus Apoſtolorum: ibi enim, *in nomine*, idem eſt ac in virtute & fide, non in ſola expreſſione nominis Chriſti, ut dicemus infrà; quia ſcilicet eò loci non agitur de forma Baptiſmi, ſed tantùm de neceſſitate. Præterea verò, quæ ſuprema nobis eſſe debet ratio, Eccleſia iſtud, *in nomine*, apud S. Matth. intellexit ſemper de invocatione ſeu appellatione nominis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; iſtud verò, *in nomine Chriſti*, in Actibus Apoſtolorum, non intellexit de ſola invocatione nominis Chriſti in Baptiſmo.

Qua forma utantur Græci. An antiqua ſit & valida.

P. 15. col. 1. Arcudius Lib. 1. de Baptiſmo cap. 8. hanc apud Græcos uſitatem baptiſandi formam refert, *Baptiſatur ſervus vel ſerva Dei N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Multi inter noſtros Scholaſticos, loco, *Baptiſatur*, legunt, *Baptiſetur*; ſenſu nimirùm vel optativo ſeu deprecatorio, vel imperativo: unde Eugenius IV. in Decreto utrumque modum refert & approbat. Verùm ex ſola textus græci lectione in Euchologio apud Goatium pag. 355. & 365. & apud Arcudium loco citato, perſpicuum eſt Græcos modo indicativo dicere, *Baptiſatur*.

Hujus verò formæ tam tenaces ſunt Græci, ut eorum nonnulli Schiſmatici baptiſatos à Latinis rebaptiſare auſi fuerint, ut colligimus ex
To. 11. Conc. p. 153. A. Concilio Lateranenſi IV. cap. 4. ſub Innocentio III. an. 1215. ſive quòd exiſtimarent formam qua utuntur Latini, legitimam non eſſe, ut putat Bellarminus, nec improbabile videtur Arcudio: ſive quòd prætermiſſam ab illis trinam merſionem falsò crediderint, ſive denique ex cœco quodam adversùs eos odio.

Innocentius IV. ſcribens in caput primum de Baptiſmo & ejus effectibus, negat legitimum fore Baptiſmum quem Græcus in Occidentali Eccleſia conferret in forma apud Græcos conſueta: verùm hoc in capite, ſicut & in aliis nonnullis quæ privatus Doctor ſcripſit, deſerendus eſt.

Tempore S. Thomæ quidam exiſtimabant, ut ipſe refert in 4. diſt. 3. qu. 2. art. 2. in Reſponſione ad primum, formam Græcorum invalidam eſſe.

CON-

Digitized by Google

CONCLUSIO.

Forma hæc baptiſandi apud Græcos, *Baptiſatur ſervus vel ſerva Dei N. in nomine Patris, & Filii, & ſpiritus ſancti*, antiqua eſt & valida.

I. De antiquitate conſtat ex veteribus formulis quæ referuntur à variis Auctoribus.

A Theodoro Lectore Lib. 2. Collectaneorum, in quo quemdam, nomine Barbam, à Deuterio Ariano Conſtantinopoli ita baptiſatum refert: *Baptiſatur Barbas in nomine Patris per Filium in ſpiritu ſancto*; ubi quamvis vitioſa ſit forma in expreſſione SS. Trinitatis, priora tamen verba indicant Baptiſmum apud Græcos ſolitum conferri verbo indicativo paſſivo. Iſtud porrò factum contigit circa annum Chriſti 500.

A Joanne Moſco Prati ſpiritualis cap. 176. ubi ait Judæum in arena ſic baptiſatum fuiſſe: *Baptiſatur Theodorus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*. Iſtud contigiſſe narratur circa annum Chriſti 630.

A Severo vulgò Alexandrino Lib. de ritibus Baptiſmi, Pontifex in in hunc modum ait: *Baptiſatur talis in nomine &c.* Dicitur Severus vixiſſe circa annum Chriſti 630. *Biblio[thec.] PP. [tom.] 12. 732.C*

Denique omnes Græcorum Libri rituales, eamdem formam continent.

Si verò quæras hujuſce formæ rationem:

Reſpondebit 1. Gabriel Philadelphienſis Epiſcopus in Libro de Sacramentis, duplicem eſſe. 1. Quia Scriptura etiam verbo paſſivo utitur. *Ego*, inquit Joannes, *à te debeo baptiſari*. 2. Quia hæc loquendi formula modeſtiam baptiſantis indicat, qui ne videatur ſibi primarium Baptiſmi miniſterium arrogare, non audet in prima perſona dicere. *Ego te baptiſo*. Unde S. Chryſoſtomus Hom. 1. in Acta Apoſtolorum, expendens iſta verba, *Vos autem baptiſabimini, non poſt multos hos dies. Neque dixit*, inquit, *Ego vos baptiſo Spiritu ſancto, ſed baptiſabimini, nos docens ut modeſtè de nobis ſentiamus*. *Mat. [3.] v.14* *Ed[it.] Comm[el.] p.453 B.*

Reſpondebit 2. Arcudius Lib. 1. de Baptiſmo c. 8. idcirco Græcos verbo indicativo paſſivo uti, ut eorum apud ſuos occurratur errori, qui cum illis Schiſmaticis Corinthiis dicebant, *Ego ſum Pauli, Ego ſum Cephæ &c.* quaſi ſignificare vellent, Baptiſmum vel à Paulo, vel à Cepha aut ab alio quocumque Miniſtro ſuam trahere virtutem; qui error non tantùm in Græciam, ſed & in Africam ſerpſerat: unde S. Aug. Sermone 99. de verbis S. Lucæ, aliàs Homilia 23. inter 50. loquens de peccatis quæ Magdalenæ peccatrici dimiſſa ſunt: *Medicus bonus*, inquit, *ægros non ſolùm præſentes ſanabat, ſed & futuros etiam prævidebat. Futuri erant homines qui dicerent, Ego peccata dimitto, ego juſtifico, ego ſano quemcumque baptiſo*. Aliquando tamen verbo indicativo in prima perſona uſos eſſe Græcos, colligi poteſt ex S. Greg. Naz. Orat. 40. versùs finem. *Baptiſo te*, inquit, *docens in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*. *P. 1 col. 2.* *To.5. 524.D* *To.1. 670.D*

II. Formam iſtam apud Græcos ſolemnem validam eſſe conſtat, tùm quia nunquam ea de re litem illis movere Latini; nunquam ab illis ea forma baptiſatos rebaptiſarunt: tùm quia Eugenius IV. S. Pontifex in Inſtructione Armenis

To. 13. Conc. p. 535. C. D. nis data, poſtquam dixit formam Baptiſmi eſſe iſtam, *Ego te baptiſo &c.* mox ſubjungit: *Non tamen negamus, quin & per illa verba, Baptiſetur, vel baptiſatur manibus meis talis ſervus vel ſerva Dei in nomine &c. verum perficiatur Baptiſma.* Rationem addit, quia principalis cauſa ex qua fluit virtus Baptiſmi, eſt SS. Trinitas, inſtrumentalis autem eſt Miniſter qui tradit exteriùs Sacramentum: at utraque exprimitur in forma Græcorum; miniſterialis quidem non ita diſtinctè, ſed tamen, ait Arcudius, facilè intelligitur. Tùm denique, quia quoties unio cum Græcis tentata eſt & perfecta, nuſquam ab iis poſtularunt Latini, ut antiquam ſuam baptiſandi formam immutarent.

Dices 1. Alexander III. Decreto *Si quis puerum*, exigit ut actus baptiſantis miniſtri exprimatur. At in forma Græcorum non exprimitur.

Reſp. nego min. Exigit quidem S. Pontifex, explicitam fieri mentionem actionis externæ: utrum verò activè, vel paſſivè exprimatur, parum intereſt. Cùm miniſter apud Græcos ait, *Baptiſatur N.* ſubintelligitur, *à me* baptiſatur.

Dices 2. Albertus Magnus in 4. diſt. 3. q. 2. ad 8. refert S. Pontificem reſpondiſſe quoſdam, qui erant ſub regimine Eccleſiæ Romanæ in Dalmatia, rebaptiſandos eſſe, eo quod ſub hac verborum formula eſſent baptiſati, *Baptiſatur ſervus Chriſti.*

Reſp. ita quidem primò reſpondiſſe S. Pontificem, at poſtea re maturiùs ponderata negaſſe illos rebaptiſandos eſſe.

Qua forma Baptiſmi utantur Latini. An antiqua ſit & valida.

Conſueta apud Latinos baptiſandi forma hæc eſt, *Ego te baptiſo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Amen*: quæ ultima vox neceſſaria non eſt ad veritatem Sacramenti, ſed tantùm additur formæ jam perfectæ, ut ſignificet Miniſter ſe firmum ac ratum habere quod fecit, & baptiſato cœleſtem gratiam apprecari.

De antiquitate formæ illius, ratione invocationis expreſſæ SS. Trinitatis, nemo dubitat; ſed tantùm controverſia eſt de priori parte, qua actus baptiſantis verbo indicativo activo exprimitur.

Ratio dubitandi Morino Lib. 8. de pœnit. c. 9. & 16. & aliis nonnullis eſt, tùm quia quinque prioribus ſæculis nullus formam illam verbo indicativo activo expreſſam refert. Tùm quia ex profeſſo S. Auguſtinus Sermone 99. de verbis S. Lucæ, aliàs Homilia 23. inter 50. damnat in Hæreticis eam adminiſtrandorum Sacramentorum formam abſolutam, *Ego peccata dimitto; Ego ſanctifico; Ego ſano quemcumque baptiſo.* Verba S. Doctoris paulò antè laudavimus. Cùm verò Hæretici objicerent datam eſſe hominibus à Chriſto poteſtatem dimittendi peccata, adeoque poſſe illos jure merito dicere, *Ego dimitto peccata, Ego abſolvo &c.* reponit ſanctus Doctor, *non alio ſenſu dici homines remittere peccata, quàm quia Spiritum ſanctum acceperunt, qui remittit peccata.* Ibid. obſervat, *Chriſtum non dixiſſe Magdalenæ, Ego dimitto tibi peccata tua; ſed, Remittuntur tibi peccata tua*: quibus certè innuere videtur S. Auguſtinus, ætate ſua incognitam fuiſſe formam abſolutam adminiſtrandorum Sacramentorum verbo activo indicativo expreſſam: ſola ergo deprecativa verbo optativo expreſſa forma obtinuit prioribus ſæculis in adminiſtratione Sacramentorum.

To. 5. p. 514. E.

CON-

Digitized by Google

C O N C L U S I O.

Hæc apud Latinos baptiſandi forma, *Ego te baptiſo in nomine &c.* antiqua eſt & maximè conveniens.

Probatur prima pars: Quia etſi fateamur ingenuè, ex quinque prioribus ſæculis diſertum non extare teſtimonium formæ illius abſolutæ verbo indicativo expreſsæ, non inde tamen rectè colligitur, formam illam non fuiſſe antiquitus obſervatam: quia qui omnium primi leguntur inter Veteres formam ejuſmodi præſcripſiſſe aut commemoraſſe, ut ſæculo ſexto S. Gregorius Magnus in ſuo Sacramentario T. 3. p. 73. Edit. poſtr. & poſtea Auctor Ordinis Romani, & antiqua Liturgia Gallicana à doctiſſimo Mabillonio edita & illuſtrata, titulo 25. Venerabilis Beda L. variarum quæſtionum, quæſtione 14. & alii ſubinde benè multi; eam non tanquam recens inductam, ſed ut veterem & à majoribus tranſmiſſam tradiderunt. Et verò à forma Græcorum non diſtat, niſi quòd enuntiatur apud illos in tertia perſona, *baptiſatur*; apud nos verò in prima, *baptiſo*: ex utraque enim parte indicativa eſt & abſoluta, non deprecativa.

Nec obſtat 1. penuria teſtimoniorum ante ſextum ſæculum: his quippe primis temporibus, propter frequentiam Hæreticorum adulterantium invocationem perſonarum SS. Trinitatis abſolutè neceſſariam, magis attenti erant & ſolliciti Veteres in demonſtranda neceſſitate illius invocationis, quàm in commemorando verbo quo utebantur ut exprimerent actum baptiſantis.

Quamquam ſi vera ſunt & genuina Acta martyrii S. Stephani S. Pontificis, quæ Baronio ad annum Chriſti 259. num. 20. fideliſſima videntur, habemus exemplum Baptiſmi dati ab illo S. Pontifice ſub hac forma, ibid. n. 23. *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptiſo te.*

Nec obſtat 2. auctoritas adducta S. Auguſtini. Non enim ſimpliciter damnat ſanctus Doctor in ſe verba hæc, *Ego abſolvo*, *Ego baptiſo*; ſed pravum & erroneum eorum verborum ſenſum quem fingebant Donatiſtæ quos ibi impugnat. Docebant ſcilicet illi, Sacramentorum vim & efficaciam pendere ex merito Miniſtri, non ex virtute Chriſti; atque ſenſu illo erroneo ſuperbè jactabant ſe dimittere peccata, ſe baptiſare &c. quos impugnans meritò dicebat ſanctus Doctor: *Daturus erat Dominus hominibus Spiritum ſanctum,* To. 5. p. *& ab ipſo Spiritu ſancto fidelibus ſuis dimitti peccata; non meritis hominum* 525. C. *volebat intelligi dimitti peccata.*

Probatur ſecunda pars, nempe formam hanc Baptiſmi apud nos uſurpatam, maximè convenientem eſſe: Quia nempe rectè exprimit Baptiſmi cauſam tùm inſtrumentalem, ſeu miniſterialem, tùm principalem, tùm ipſam baptiſati perſonam. Inſtrumentalem quidem per iſta, *Ego baptiſo*; principalem per iſta, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*. Iſtud verò, *in nomine*, ſignificat præter ipſam oralem appellationem perſonarum Trinitatis, virtutem, auctoritatem, fidem Trinitatis, cui nomen damus, ac ſpondemus obſequium cùm baptiſamur. Dicitur autem, *in nomine*, non, *in nominibus*; ut clariùs unitas eſſentiæ, virtutis & operationis trium perſonarum divinarum ſignificetur. Ipſa denique perſona baptiſati clarè exprimitur per pronomen, *te*-

An

Digitized by Google

An hæc verba, Ego te baptiſo, *quibus actus baptiſantis exprimitur, neceſſaria ſint ut Sacramentum valeat.*

Quæſtionis præſentis ſenſus non eſt, an neceſſe ſit perſonam Miniſtri in Baptiſmo exprimere: communis enim ferè eſt opinio, id non eſſe neceſſarium. Ita S. Th. in 4. diſt. 3. art. 2. ad 1. *Utrum*, inquit, *expreſſio perſonæ miniſtri quæ fit ſecundùm nos, ſit de neceſſitate Baptiſmi, apud quoſdam dubium eſt; probabilius tamen dici poteſt quòd non ſit, ne cogamur totam Græcorum Eccleſiam abſque Baptiſmo ponere, qui perſonam non exprimunt baptiſantis: quod dicitur conſilio ſanctorum Patrum factum, contra errorem eorum qui in baptiſantis perſona ſpem ponebant, de quo 1. Cor. 1.* Videntur S. Th. cæterique Scholaſtici ſupponere, Græcos modo vel optativo, vel deprecatorio, dicere, *Baptiſetur ſervus Dei*; in quo loquendi modo nulla involvitur perſonæ baptiſantis mentio, ſicut in iſto modo indicativo, *Baptiſatur ſervus Dei*, in quo facilè ſuppletur iſtud, nempe, per me, ſeu, manibus meis.

To. 10. p. 47.

Senſus igitur quæſtionis eſt, utrum validùm olim fuerit, aut etiamnum valere poſſit Baptiſmus datus à Miniſtro qui inter abluendum iſta tantùm proferret verba, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*: non additis, aut, *Ego te baptiſo*, aut, *Baptiſatur talis*, aut aliis æquivalentibus verbis quibus actio baptiſantis exprimitur.

Duodecimo Eccleſiæ ſæculo excitata primùm legitur hæc quæſtio, aliis affirmantem, aliis negantem ſententiam propugnantibus.

Opiniones diverſæ.

Præpoſitivus in 4. parte Summæ Theologicæ, Petrus Cantor aliquot ante Præpoſitivum annis, in Summa de Sacramentis & animę conſiliis, quæ aſſervatur manuſcripta in Bibliotheca Victorina fol. 156. parte 2.

Obiit. an. 1140. Hugo à S. Victore Lib. 2. par. 6. cap. 13. de Sacramentis.

Obiit an. 1164. Petrus Lombardus Magiſter Sententiarum L. 4. diſt. 3.

Obiit an. 1203. Denique Stephanus Tornacenſis Epiſcopus interrogatus à Pontio Epiſcopo Claromontano de ſubjecta quæſtione Epiſtola 5. putant validum & ratum eſſe Sacramentum Baptiſmi cum ſola expreſſione ſeu invocatione nominis *Patris, & Filii & Spiritus ſancti*, abſque illis aut ſimilibus verbis, *Ego te baptiſo*, vel, *Baptiſatur* talis. Sententiam hanc nonnullis momentis confirmare conatur dictus Stephanus in citata Epiſtola 5.

Alii negantem ſequuntur partem, inter quos primus & auctoritate & dignitate eminet Alexander III. edita ex profeſſo eam in rem Conſtitutione quæ habetur Extra. *De Baptiſmo & ejus effectu*, cap. *Si quis*. Obiit autem ille an. 1181. id eſt ea ipſa ætate qua floruit Stephanus Tornacenſis, cui procul dubio, ut & cæteris ejuſdem temporis Scriptoribus, ignota fuit hæc S. Pontificis Conſtitutio, quæ non videtur priùs juris publici facta, quàm eam Raymundus in Decretales retulerit, & Raymundi compilatio à Gregorio IX. auctoritatem in Judiciis obtinuerit. Paulò ante Gregorium IX. dicta Alexandri III. definitio ſecundæ Decretalium compilationi ſub Innocentio III. factæ inſerta quidem fuerat; *Sed ab iiſdem Doctoribus Scholaſticis*, inquit Morinus

Digitized by Google

nus L. 8. de Pœnit. c. 16. n. 21. *partim ignorata fuit, partim minùs quàm Raymundi collectio æſtimata, eo quòd Pontifex eam non confirmaſſet.*

In eandem negantem opinionem abiit eodem ſæculo duodecimo Mauritius Epiſcopus Pariſienſis, qui de hac quæſtione conſultus fuerat à Pontio Claromontano Epiſcopo. Extat reſponſum Mauritii inter Epiſtolas Stephani Tornacenſis n. 4.

Morinus Lib. 8. de Pœnit. c. 16. nu. 21. mediam quamdam inire ſententiam P. 565.
videtur: nempe Stephani & aliorum Scholaſticorum rationes probabiles judicat; adeoque ante receptam Alexandri III. Conſtitutionem ratum & validum fuiſſe Baptiſmum cum his ſolis verbis collatum, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, ſed poſt receptam S. Pontificis definitionem, nullum amplius eſſe niſi exprimatur actio baptiſantis per iſta aut æquivalentia verba, *Ego te baptiſo, Baptiſatur talis &c.* Scilicet idem ille putat judicandum de Baptiſmo, ac de Matrimonio v. g. quod ante Decretum Tridentinum valuit clam contractum ſine teſtibus & Parochi præſentia; ſed poſt Decretum illud nullum eſt: poteſt quippe Eccleſia in adminiſtratione Sacramentorum certas præſcribere leges & conditiones, quibus non obſervatis nullum ſit & declaretur Sacramentum. Cùm igitur definierit Alexander III. nullum eſſe Baptiſmum ſine iſtis aut ſimilibus verbis, *Ego te baptiſo &c.* concludendum eſt, poſt talem definitionem verba ejuſmodi abſolutè neceſſaria eſſe ut ratum ſit & validum Sacramentum Baptiſmi. His ita hiſtoricè præmiſſis, Sit

CONCLUSIO.

Verba iſta, *Ego te baptiſo*, aut æquivalentia quibus actio baptiſantis exprimitur, abſolutè neceſſaria ſunt ut valeat Baptiſmus.

Probatur 1. ex perpetuo & conſtanti uſu Eccleſiæ tùm Græcæ, tùm Latinæ, quæ inter baptiſandum uſa eſt verbis exprimentibus actionem Miniſtri, ſicut ex citatis antea teſtimoniis colligere eſt. Illius autem uſus & praxis neceſſitatem deduxit Eccleſia ex mandato Chriſti apud Matth. c. 28. *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*: quo loco par videtur aſtrui neceſſitas & invocandi SS. Trinitatem, & exprimendi actionem baptiſantis: aut ſi iſtud poſtremum ſuſtuleris, & aliud quoque tolli poterit; aut ſaltem nulla ſatis firma ex Scripturis ratio haberi poterit, qua unum præ alio neceſſarium abſolutè eſſe demonſtretur. Non enim apertè & expreſsè dixit Chriſtus, ut inter baptiſandum appellaremus nomen Patris & Filii & Spiritus ſancti; & iſtud, *in nomine*, interpretari quis poſſet in virtute, auctoritate, fide: attamen conſtat iſtud eſſe falſum. Unde? ex ipſa Eccleſiæ, quæ fidelis eſt verborum Chriſti ſponſi ſui interpres, traditione ac perpetua praxi; ergo cùm ex eadem praxi conſtet ſemper uſurpata eſſe verba quibus exprimitur actio miniſtri, dicendum verba illa ſemper judicata fuiſſe neceſſaria ut ratum ſit & validum Baptiſma: & quidquid adversùs neceſſitatem exprimendi actionem baptiſantis dicitur à Stephano Tornacenſi, illud omne retorqueri ac converti poteſt adversùs neceſſitatem invocandi nomen Patris & Filii & Spiritus ſancti. Decret.

Probatur 2. ex definitione Alexandri III. S. Pontificis Extra *De baptiſmo*. P. 1381.

Cap. *Si quis*, cujus hæc verba ſunt: *Si quis puerum ter in aqua merſerit in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, amen, & non dixerit, Ego te baptiſo &c. puer non eſt baptiſatus.*

Prædeceſſoris ſui definitionem confirmavit ejuſdem nominis Alexander VIII. in cenſura multarum propoſitionum facta die 7. Decembris anni 1690. inter quas hæc n. 27. damnatur: *Valuit aliquando Baptiſmus ſub hac forma collatus, In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, prætermiſſis iſtis, Ego te baptiſo.*

Recueil des Bulles pag. 309.

Probatur 3. ex Mauritio Epiſcopo Pariſienſi, qui à Pontio Epiſcopo Claromontano (ſicut & Stephanus Tornacenſis) ea de re conſultus, reſpondit per Epiſtolam inter Stephani Epiſtolas n. 4. nullum eſſe Baptiſmum collatum prætermiſſis iſtis aut ſimilibus verbis, *Ego te baptiſo*. Quin ipſe Pontius in cujus Diœceſi contigerat aliquem fuiſſe baptiſatum ſine iſtis verbis, Pariſienſem & Tornacenſem conſulens Epiſcopos per Epiſtolam, quæ extat n. 3. inter Epiſtolas Stephani Tornacenſis, ſignificat ſibi nullum quoque videri ejuſmodi Baptiſmum, & *peſſimam* appellat conſuetudinem eorum qui qualibet premente neceſſitate omittunt iſta verba, *Ego te baptiſo*. Imò ipſe Stephanus Tornacenſis, quamquam oppoſitam ſententiam multis momentis confirmare nitatur, non eam tamen ut certam omnino ac indubitatam proponit aut affirmanter definit, *Opiniones profundo*, inquit, *non aſſertiones, paratus ſummi & Catholici viri Domini Pariſienſis ſequi veſtigia*. Pariſienſis autem ille Epiſcopus erat Mauritius, qui, ut diximus, Baptiſmum ejuſmodi improbavit.

Doctiſſimus P. Martene L. 1. de antiquis Eccleſiæ ritibus c. 1. art. 14. n. 15. & ſeq. varia refert antiqua Miſſalia Græca & Latina, in quibus, ſi unum excipias Rituale Eccleſiæ Cameracenſis ab annis circiter trecentis exaratum, exprimitur actio miniſtri baptiſantis.

Probatur denique ratione S. Thomæ 3. p. q. 66. art. 5. ad 2. *Cùm ablutio hominis in aqua*, inquit, *propter multa fieri poſſit, oportet quòd determinetur in verbis formæ ad quid fiat: quod quidem non fit per hoc quod dicitur, In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, quia omnia in tali nomine facere debemus, ut habetur Coloſſ. 3. Unde ſi non exprimatur actus Baptiſmi, vel per modum noſtrum, vel per modum Græcorum, non perficitur Sacramentum.*

Ex his facile eſt diluere quæ Stephanus Tornacenſis adducit, ut opinionem noſtræ Concluſioni adverſam tueatur.

Primò, ait Scripturam ſolummodo præcipere ut baptiſemus in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti; non ut dicamus, *Ego te baptiſo*, quæ verba inutilia omnino videntur, ubi manifeſta eſt actio baptiſantis. Sicut cùm dixit Chriſtus, *Euntes docete omnes gentes*; neceſſe non eſt ut inter docendum dicamus, *Ego vos doceo*. Pariter cùm Eliſæus ſervo ſuo puerum ſuſcitaturo juſſit ut poneret baculum ſuum ſuper faciem pueri, quis dicat neceſſe fuiſſe ſervo pronuntiare hæc verba, *Pono baculum Eliſæi ſuper faciem tuam*? Item cùm jubet Deus Moyſen virgam ſuam projicere ut fieret ſerpens, numquid neceſſe fuit Moyſen dicere, *Virgam projicio*? non certè. Pariter igitur præcepto Chriſti ſatisfacit qui baptiſat in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, nec dicit, *Ego te baptiſo*.

Verùm hujuſce ratiocinii infirmitas patet ex jam dictis ſuprà, ubi quærebamus an Chriſtus aliquam Baptiſmi formam præſcripſerit. Etſi enim Scriptura apertè

Digitized by Google

apertè non jubeat ut inter baptiſandum dicamus, *Ego te baptiſo*, hunc tamen eſſe verborum Chriſti ſenſum traditio & praxis Eccleſiæ perpetua demonſtrat. Et verò, ut obſervatum jam fuit, eadem Scriptura apertè non dicit ut inter baptiſandum pronuntiemus nomen Patris & Filii & Spiritus ſancti; & tamen certiſſimè conſtat ſine expreſſa illa invocatione nullum eſſe Baptiſmum. Unde porrò illud? ex conſtanti & perpetua Eccleſiæ traditione & praxi. Exempla verò adducta non ſunt ad rem noſtram: tùm quia non ſunt in re ſacramentaria, de qua hìc tantùm ſermo eſt: tùm quia actiones adductæ ex ſeſe ſatis erant ad unum quid determinatæ; at non ita eſt actio baptiſantis ſine iſtis verbis, *Ego te baptiſo*, ut ait S. Th. citatus.

Secundò, Stephanus ait SS. Patres, cùm de validitate Baptiſmi actum eſt aliquando, ſollicitos dumtaxat fuiſſe de verbis iſtis, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, non de aliis.

Verùm diſcriminis iſtius aperta eſt ratio: nempe de illis tantùm verbis, quæ Hæretici adulterabant, tunc inſtitutam controverſiam, non de aliis, circa quæ nullam legimus ſubortam quæſtionem ante ſæculum duodecimum.

Tertiò addit Stephanus, viros laicos plebejos ſolitos in neceſſitate baptiſare in his tantùm verbis, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Verùm abuſus fuit, quem Pontius Epiſcopus Claromontanus peſſimum appellat; &, ut dicebat alia in occaſione S. Cyprianus, *Conſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt.* Ep. 74. p. 132.

Exemplum verò Matrimonii quod adducit Morinus L. 8. de Pœnit. cap. 16. n. 21. ut confirmet Stephani ſententiam, & probet ante Conſtitutionem Alexandri III. valuiſſe Baptiſmum prætermiſſis iſtis verbis, *Ego te baptiſo*; poſt Conſtitutionem verò non valere, ſicut valuit Matrimonium clandeſtinè contractum ante Decretum Tridentinum, poſt verò Decretum illud, non amplius ratum eſt & validum; exemplum, inquam, illud appoſitum non videtur. Iſtud quippe diſcriminis eſt inter Sacramenta quorum materia in aliquo morali, aut in aliquo phyſico conſiſtit, ut in prioribus poſſit Eccleſia certas quaſdam leges ac conditiones præſcribere, quibus omiſſis inhabilis declaratur aut miniſter ad conferendum, aut ſuſcipiens ad percipiendum Sacramentum: ſic inhabiles ad contrahendum Matrimonium declaravit Concilium Tridentiuum, eos qui non contraherent coram proprio Parocho & teſtibus; & inhabilis declaratur Sacerdos, quamquam validè & legitimè ordinatus, ad abſolvendum à peccatis, niſi juriſdictionem habeat & Epiſcopi ordinarii approbationem. Quid ita? quia nempe materia illorum Sacramentorum conſiſtit in aliquo morali: cùm autem rei moralis bonitas non ſemper abſoluta ſit in ſe, ſed relativa ad varias temporum, locorum & perſonarum circumſtantias, à quibus plerumque dependet, (quod enim uno tempore & in his circumſtantiis optimum eſt, mutatis illis circumſtantiis, aut malum, aut certè non ita opportunum & conſentaneum eſſe poteſt) inde neceſſe fuit Chriſtum Eccleſiæ ſuæ prudentiæ ac ſapientiæ ſubjeciſſe moralem illorum Sacramentorum materiam, in quibus adminiſtrandis poteſt, prout ad commune Fidelium bonum, & Sacramentorum dignitatem expedire judicaverit, certas apponere leges & conditiones, non quidem ut mutetur illorum Sacramentorum materia, id enim juris non habet Eccleſia, ſed ut inhabiles declarentur vel miniſtri ad conficienda, vel ſuſcipientes ad perci-

pienda Sacramenta. At non ita eſt in iis Sacramentis quorum materia in aliquo phyſico, vel forma in certis verbis poſita eſt, qualis eſt v. g. Baptiſmus: ſic enim rata, fixa, & à Chriſto determinata eſt, tùm materia tùm forma ipſius, ut ſemper ratum ſit Sacramentum, ſi illa obſervetur ſicut oportet; nec poteſt Eccleſia aut addere, aut detrahere quidquam ex iis quæ Chriſtus inſtituit tanquam abſolutè neceſſaria ad ſubſtantiam Sacramenti. Si igitur aliquando valuiſſet Baptiſmus ſine iſtis verbis, *Ego te baptiſo*, adhuc valeret non obſtante declaratione Alexandri III. At nuſquam valuiſſe contendimus, quòd ſua Conſtitutione non primùm declaravit S. Pontifex, ſed tantùm confirmavit antiquam Eccleſiæ doctrinam.

Dixi in Concluſione, iſta verba, *Ego te baptiſo*, vel æquivalentia, eſſe neceſſaria: ubi

Obſervabis 1. pronomen, *Ego*, abſolutè non eſſe neceſſarium, quia ſatis exprimitur perſona baptiſans per verbum, *baptiſo*.

Obſervabis 2. quòd ſi verbo, *baptiſo*, quis ſubſtitueret vel, *tingo*, vel, *lavo*, vel, *mergo*, aut, *abluo*, validè baptiſaret, quia unus & idem eſt illorum verborum ſenſus. Unde deſerendus Innocentius IV. ſcribens in caput 1. *de Baptiſmo*, ubi putat nullum fore Baptiſmum, ſi quis diceret, *Ego Petrus*, vel, *Ego ſacerdos te tingo*, aut, *abluo*, aut, *balneo*.

An diſtincta trium perſonarum divinarum invocatio ſit abſolutè neceſſaria; & num valuerit olim Baptiſmus datus in ſolo Chriſti nomine.

Socinus diſputatione de Baptiſmo cap. 2. negans iſtis Chriſti apud S. Matth. verbis, *Ite docete omnes gentes, baptiſantes eos &c.* contineri & præceptum & formam baptiſandi, conſequenter docet Apoſtolos reipſa baptiſaſſe in ſolo Chriſti nomine.

Inter Scholæ Magiſtros non una eſt opinio.

Sunt qui exiſtimant, non tantùm Apoſtolorum ætate valuiſſe, ſed etiam ſubſequente, & etiam nunc valere Baptiſmum in ſolo Chriſti nomine collatum. Ita innuere videtur Beda Commentario in c. 10. Actorum, Hugo à S. Victore L. 2. de Sacramentis par. 6. c. 2. Magiſter Sententiarum L. 4. diſt. 3. littera E. Cajetanus in Commentariis, ex quibus tamen, editione altera Romana, juſſu S. Pii V. ſententia hęc expuncta fuit. At eadem in Hadriani VI. Operibus in 4. q. 2. de Baptiſmo, adhuc legitur; quæ quidem Opera ab illo antea, cùm adhuc privatus eſſet, exarata ſunt, typis deinde Romæ edita cùm Pontificatum gereret, ipſo præſente ac ſpectante an. 1522. His accedere videtur Voſſius diſp. de Baptiſmo Theſi 5. ubi contendit idem omnino eſſe baptiſare *in nomine Chriſti*, ac *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*; licèt judicet ſatius eſſe & conſultius, ſi tres perſonæ diſtinctè appellentur.

Sunt qui docent, Apoſtolos quidem ex legitima cauſa diſpenſationis, nempe ad majorem nominis Chriſti commendationem & celebritatem apud primos Chriſtianos promovendam, baptiſaſſe in ſolo ejus nomine, ſeu in ſola invocatione; ſed ſublata deinde hac diſpenſationis cauſa, non amplius ratum eſſe Baptiſma niſi ſub invocatione diſtincta trium divinarum perſonarum. Ita S. Th. hìc art. 6. ad 1. S. Bonaventura in 4. diſt. 3. 1. parte diſtinctionis art. 2. q. 2. ad 3.

Mal-

Digitized by Google

Maldonatus de Sacramentis Tom. 1. q. 3. judicat non eſſe improbabilem P.36.A.
ſententiam eorum qui putant, ratum eſſe & validum Baptiſma collatum in nomine collectivo SS. Trinitatis, quamvis ibidem fateatur contrariam opinionem communiorem eſſe, & conſuetudine magis probatam.

Sunt denique qui exiſtimant, (& quidem noſtro judicio veriùs) nuſquam in ſolo Chriſti nomine collatum valuiſſe Baptiſmum, ſed diſtinctam Patris, & Filii, & Spiritus ſancti appellationem ſemper neceſſariam fuiſſe. Cum illis ſit

CONCLUSIO.

Diſtincta Patris, & Filii, & Spiritus ſancti invocatio abſolutè neceſſaria eſt; nec unquam valuit, aut valere poteſt Baptiſmus in ſolo nomine Chriſti collatus.

Duæ ſunt partes. Prima pars demonſtrata manet, ex teſtimoniis tùm Scripturæ tùm SS. Patrum quæ adduximus ſuprà, ubi quærebamus an Chriſtus aliquam Baptiſmi formam præſcripſerit. Conſule.

Et verò perpetua & conſtans Eccleſiæ univerſæ traditio & praxis invictè dogma iſtud Catholicum demonſtrat: nulla quippe alia regula uſa eſt Eccleſia in admittendo, vel rejiciendo Hæreticorum Baptiſmo, quàm expendendo, an inter baptiſandum forma conſueta & à Chriſto præſcripta, invocatio nempe trium divinarum perſonarum, obſervata fuiſſet aut violata; ita ut juſſi ſint rebaptiſari qui in alia forma fuerant baptiſati. Sic Concilium Nicænum I. rebaptiſari juſſit Paulianiſtas; Concilium Laodicenum, Montaniſtas; Conc. II. Arelatenſe Can. 16. & 17. Photinianos; Conc. Conſtantinopol. I. quod eſt generale II. Eunomianos, Montaniſtas, Sabellianos, de quibus omnibus diximus antea initio hujus Quæſtionis. Unde Conc. Arelatenſe I. an. 314. Can. 8. ſic decernit: *Placuit, ut ſi ad Eccleſiam aliquis de hæreſi venerit, interrogent eum Symbolum; & ſi perviderint eum in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto eſſe baptiſatum, manus ei tantùm imponatur, ut accipiat Spiritum ſanctum. Quòd ſi interrogatus non reſponderit hanc Trinitatem, baptiſetur.* Tom. 1. Conc. p. 1428. A.
Quo in Canone iſtud obiter obſervabis, collectivum nomen Trinitatis exponi per diſtinctam enumerationem Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; quod etiam diſertè docet S. Amroſius Lib. de Myſteriis c. 4. Poſtquam enim dixit, *Tu baptiſatus es in nomine Trinitatis*; ſtatim explicat nomen collectivum, To. 2. p. 330. B. C.
facta expreſſa enumeratione perſonarum; *Confeſſus es Patrem*, inquit, *recordare quid feceris; confeſſus es Filium, confeſſus es Spiritum ſanctum.* Non ſufficeret igitur ad veritatem Baptiſmi, ſi quis diceret, *Ego te baptiſo in nomine Trinitatis.*

Probatur etiam ratione quam adducit Tertullianus L. de Baptiſmo c. 6. Cùm enim Baptiſmus ſit fidei Sacramentum, quo fidem noſtram in tres perſonas SS. Trinitatis ſalutis noſtræ auctores ac ſponſores teſtamur & obligamus, neceſſe fuit tres illas divinas perſonas diſtinctè & expreſsè appellari ſeu invocari. Sic loquitur: *Angelus Baptiſmi arbiter ſuperventuro Spiritui ſancto vias dirigit, ablutione delictorum, quam fides impetrat, obſignata in Patre & Filio & Spiritu ſancto. Nam ſi in tribus teſtibus ſtabit omne verbum, quantò magis, dum habemus per benedictionem eoſdem arbitros fidei, quos & ſpon-* P. 226. D.

ſores ſalutis, ſufficit ad fiduciam ſpei noſtræ etiam numerus nominum divinorum? Cùm autem ſub tribus & teſtatio fidei, & ſponſio ſalutis pignorentur, neceſſariò adjicitur Eccleſiæ mentio; quoniam ubi tres, ideſt, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, ibi Eclcſia quæ trium corpus eſt. Alludit Tertullianus eò loci ad publicam profeſſionem fidei in Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, quam à baptiſandis exigebat Eccleſia.

Secunda pars, nempe nunquam validè collatum fuiſſe Baptiſma in ſolo Chriſti nomine,

Probatur auctoritate SS. Patrum, qui exponentes ea ipſa Scripturæ loca in quibus aliqui baptiſati dicuntur in nomine Chriſti, docent reipſa eos fuiſſe baptiſatos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Ita imprimis

P. 126. Act. 2. 2. 38. S. Cyprianus Epiſt. 73. ad Jubajan. *Jeſu Chriſti mentionem facit Petrus*, inquit, *non quaſi Pater omitteretur, ſed ut Patri quoque Filius adjungeretur.*

Auctor anonymus ſed antiquus, Cypriano coætaneus, in Tractatu cui titulus eſt, *Non debere denuò baptiſari, qui ſemel in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti ſint tincti*, probat quòd etſi à baptiſandis invocaretur Chriſti nomen, non tamen in ſola nominis ipſius invocatione, ſed in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptiſati cenſendi ſint. *Neque eſtimes*, inquit, *huic tractatui contrarium eſſe, quod dixit Dominus: Ite, docete omnes Gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; quia cùm hoc verum & omnibus modis in Eccleſia obſervandum ſit, & obſervari quoque ſolitum ſit, tamen conſiderare oportet quòd invocatio nominis Jeſu non debet à nobis futilis videri, propter venerationem & virtutem ipſius nominis.*

S. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto cap. 12. cui titulus, *Adverſùs eos qui dicunt*
Ed. vet. To. 2. p. 169. *ſufficere Baptiſma tantùm in nomine Domini*, ex profeſſo Concluſionem noſtram demonſtrat, & in ſpeciem contraria nonnulla Scripturæ teſtimonia conciliat. *Neminem*, inquit, *in fraudem inducat illud Apoſtoli, quòd nomen Patris & Spiritus ſancti mentionem in Baptiſmatis commemoratione frequenter omittit; neque ideò putet uſum harum vocum eſſe indifferentem.... Si quidem Chriſti appellatio totius Deitatis eſt profeſſio: quippe quæ ſimul declarat & Deum qui unxit, & Filium qui unctus eſt, & Spiritum ſanctum qui eſt un-*
Ibid. D. *ctio*. Et poſteà: *Videtur interdum & Spiritus tantùm in Baptiſmate feciſſe mentionem Apoſtolus. Omnes enim, inquit prime Cor. 12. in uno corpore & in uno Spiritu baptiſati ſumus, &c. At non ideò quis dixerit perfectum eſſe Baptiſma in quo ſolum Spiritus nomen invocatum eſt. Oportet enim inviolabilem manere traditionem &c.* ſicut ſuprà retulimus, cùm quærebamus an Chriſtus aliquam Baptiſmi formam præſcripſerit.

Mirum certè eſt, potuiſſe Voſſium Diſput. 2. de Baptiſmo Theſi 5. hunc S. Doctoris textum laudare, ut oſtendat Baptiſmum in ſolo Chriſti nomine collatum validum viſum eſſe antiquis Eccleſiæ Patribus; cùm data opera omnino oppoſitum demonſtrandum ſibi propoſuerit S. Baſilius.

Didymus L. 2. de Spiritu ſancto, non longè ab initio, *Non arbitror*, inquit,
Apud Hier. T. 4. p. 1. p. 505. *quemquam tam vecordem atque inſanum futurum, ut perfectum Baptiſma putet quod datur in nomine Patris & Filii, ſine aſſumptione Spiritus ſancti; aut rurſus in nomine Patris & Spiritus ſancti, Filii vocabulo pretermiſſo; aut certè in nomine Filii & Spiritus ſancti, non præpoſito vocabulo Patris. Licet enim quis poſſit exiſtere ſaxei (ut ita dicam) cordis, & penitus mentis alienæ,*

Digitized by Google

alienæ, qui ita baptiſare conetur, ut unum de præceptis nominibus prætermittat, videlicet contrarius legiſlator Chriſti; tamen ſine perfectione baptiſabit, imò penitùs à peccatis liberare non poterit, quos à ſe baptiſatos exiſtimaverit.

Origenes in caput 6. Epiſtolæ ad Romanos: *Cur*, inquit, *hic Apoſtolus Chriſti nomen aſſumpſit dicens: Quicumque in Chriſto baptiſati ſumus; cùm utique non habeatur legitimum Baptiſma, niſi ſub nomine Trinitatis?* Deinde reſpondetur: *Quoniam hoc loco non tam Baptiſmatis rationem, quàm mortis Chriſti diſcutere cupiebat.* Edit. Pariſ. 1619. To. 2. p. 351. A.

Theophilactus in caput ultimum S. Lucæ. *Quomodo*, inquit, *Baptiſma in nomine ſolius Chriſti fieri intelligemus, præſertim cùm aliàs doceamur baptiſari in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti? Primùm dicimus, quòd quando dicimus Baptiſma fieri in nomine Chriſti, non dicimus quòd oporteat in ſolius Chriſti nomine fieri.* Edit. Pariſ. 1631. p. 545. D.

S. Auguſtinus L. 2. contra Maximinum Arianum cap. 17. ſolvens objectionem illius adversùs divinitatem Spiritus ſancti ex eo ductam, quòd Scriptura rerum creationem Spiritui ſancto non adſcribat, reſpondet ex illo Scripturæ ſilentio malè inferri reipſa Spiritum ſanctum Creatorem non eſſe; ſicut ex eo quòd Scriptura aliquando aſſerat baptiſatos nonnullos fuiſſe in nomine Chriſti, non propterea inferre licet eos baptiſatos fuiſſe in ſolo nomine Chriſti, non appellato nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti. Audiatur S. Doctor. *Si autem quia non eſt nominatus*, (Spiritus ſanctus) *quòd etiam per illum facta ſit creatura, quando de Filio dictum eſt, Omnia per ipſum facta ſunt; ideò putas Dei Spiritum non eſſe Creatorem: procul dubio, nec in ejus nomine poteris baptiſatos dicere quibus, ait Petrus: Agite penitentiam, & baptiſetur unuſquiſque veſtrum in nomine Domini Jeſu Chriſti; quia non ait, & Spiritus ſancti: nec in Patris nomine; quia nec ipſe ibi eſt nominatus. Si autem etiam non nominatis Patre & Spiritu ſancto, in nomine Jeſu Chriſti juſſi ſunt baptiſari; & tamen intelliguntur non baptiſati, niſi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: cur non ſic audis de Filio Dei, Omnia per ipſum facta ſunt; ut & non nominatum intelligas ibi etiam Spiritum ſanctum?* Quo loco S. Doctor regulam præſcribit ſolvendis præſentis controverſiæ difficultatibus maximè opportunam: ſcilicet, quando Scriptura alicujus tantùm perſonæ divinæ mentionem facit, alias non cenſeri excluſas; imò omnes præſupponi, cùm trium divinarum perſonarum una ſit operatio, ſicut una eſt eſſentia. To. 8. p. 715. A.

Venerabilis Beda Lib. variarum quæſtionum qu. 14. *Si quis*, inquit, *baptiſans dicat, Baptiſo te in Chriſto Jeſu; & non dicat, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ſicut Domnus inſtituit, non eſt verus Baptiſmus; & ideò videndum eſt ne quis erret in verbis Apoſtoli, quibus dicit, Nunc baptiſo in Chriſto Jeſu; aliter intelligens quàm dictum ſit.* Quo loco videtur Beda correxiſſe quod ſcripſerat Commentario in caput 10. Actorum, ubi ex S. Ambroſio exponit quomodo S. Lucas aſſerat multos in nomine Chriſti fuiſſe baptiſatos: quamquam cùm ibi S. Ambroſii verba tantùm referat, eodem ſenſu exponi poſſet quo ipſum S. Ambroſium mox exponemus. To. 8. p. 407. n. 60.

Denique S. Joannes Damaſcenus L. 4. orthodoxæ fidei c. 10. exponit quid ſit baptiſari in Chriſti nomine; & docet idem eſſe, ac baptiſari in fidem Chriſti,

Digitized by Google

To. 1 p. non verò in appellatione ſolius nominis Chriſti. *In Chriſtum baptiſatum eſſe*,
260. A. inquit, *nihil aliud indicat quàm in illum credendo ſalutifera aqua tingi. Fieri autem non poteſt, ut in Chriſtum credamus, niſi Patris, & Filii, & Spi-*
Ibid. B. *ritus ſancti confeſſione imbuti ſimus .... Enim verò quænam verborum forma adhibenda eſſet, Dominus Diſcipulis ſuis expoſuit, Baptiſantes eos, inquiens, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Conſtat ex Actibus Apoſtolorum, multos in nomine Chriſti baptiſatos fuiſſe. Cap. 2. v. 38. S. Petrus ait: *Pœnitentiam agite, & baptiſetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti in remiſſionem peccatorum.*

Cap. 8. v. 12. *Cùm verò credidiſſent Philippo evangeliſanti de Regno Dei, in nomine Jeſu Chriſti baptiſabantur viri & mulieres.*

Cap. 10. v. 48. *Juſſit eos* (S. Petrus) *baptiſari in nomine Domini Jeſu Chriſti.*

Cap. 19. v. 5. de quibuſdam diſcipulis quos S. Paulus invenit Epheſi, dicitur: *His auditis, baptiſati ſunt in nomine Jeſu.*

Reſp. ex citatis modò SS. Patrum teſtimoniis patere ad propoſitam difficultatem reſponſionem, quæ triplex afferri poteſt.

Prima eſt, nomen Chriſti in Baptiſmo appellatum fuiſſe, non prætermiſſo nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti: una enim perſona nominata, cæteræ non cenſentur excludi, imò potiùs ſupponuntur pariter appellatæ. Ita exponunt S. Cyprianus, Anonymus, S. Baſilius, S. Auguſtinus, Beda. Atque, ut ait Eulogius apud Photium in Bibliotheca Codice 280. *Quod dictum eſt*
Edit. *in Actis de iis qui Baptiſmum Joannis accepiſſent, His auditis, baptiſati*
Roth. *ſunt in nomine Domini Jeſu; hoc eſt, quia baptiſati ſunt juxta traditionem,*
1653. p. *doctrinamque Domini Jeſu. Quare & alibi cùm dicit: In Chriſto vel in mor-*
1603. n. *te Chriſti baptiſati ſunt, eumdem ſenſum debemus intelligere ſignificari; hoc*
10. *eſt, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptiſati ſunt. Sic enim docuit & tradidit Jeſus Chriſtus Dominus noſter, ut Baptiſma fieret.* Veriſimile quippe non eſt, Apoſtolos tam religioſos & accuratos mandatorum Chriſti obſervatores, tam ſolemne præceptum baptiſandi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti datum à Chriſto Matth. 28. neglexiſſe. Imò legimus ab ipſis rebaptiſatos Epheſios, quòd declaraſſent ſe nihil audiviſſe de Spiritu ſancto. *In quo ergo*, inquiunt Act. 19. v. 3. *baptiſati eſtis?* Qua quæſtione ſupponunt ſolitum fuiſſe exprimi in Baptiſmo nomen Spiritus ſancti, ſicut Patris & Filii; Baptiſmus ergo in nomine Chriſti, idem eſt ac ſecundùm præceptum Chriſti datus.

Secunda eſt, baptiſari in nomine Chriſti idem eſſe ac baptiſari in fide Chriſti, ſeu poſt emiſſam publicam profeſſionem fidei in Chriſtum. Ita S. Joannes Damaſcenus citatus: nullus quippe baptiſabatur, niſi priùs conteſtatus fuiſſet ſe credere in Chriſtum. Hunc ſenſum non obſcurè inſinuat Scriptura. Act. 22. v. 16. Ananias ſic Paulum compellat: *Quid moraris? Exurge & baptiſare, & ablue peccata tua invocato nomine ipſius*. Et cap. 8. v. 36. ubi narratur quomodo baptiſatus ſit Eunuchus Reginæ Candacis à Philippo, *Venerunt*, ait S. Lucas, *ad quamdam aquam; & ait Eunuchus: Ecce*

aqua,

Digitized by Google

aqua, quid probibet me baptiſari? Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Et reſpondens ait: Credo Filium Dei eſſe Jeſum Chriſtum. Et juſſit ſtare currum, & deſcenderunt uterque in aquam Philippus & Eunuchus, & baptiſavit eum. Ubi obſervabis non addi, *Baptiſavit eum in nomine Chriſti*, ſicut aliis in locis. Quid ita? quia Eunuchus ille jam ſuam in Chriſtum fidem profeſſus fuerat. Illud ergo, *in nomine Chriſti*, intelligi debet, non ex parte miniſtri baptiſantis, quaſi inter baptiſandum ſolum Chriſti nomen aliquando expreſſum & appellatum fuerit, ſed ex parte ſubjecti recipientis Baptiſmum, à quo exigebatur priùs fidei in Chriſtum profeſſio.

Tertia reſponſio eſt, baptiſari in nomine Chriſti nihil eſſe aliud quàm baptiſari Baptiſmo Chriſti, in ejus virtute & auctoritate: ut nempe Baptiſmus Chriſti diſtinguatur à Baptiſmo Joannis quo tincti dumtaxat fuerant ii de quibus dicitur Act. 19. v. 5. *Baptiſati ſunt in nomine Jeſu*; id eſt, Baptiſmo Chriſti. Iſtud, *in nomine*, ſæpiùs uſurpari ab Auctoribus ſacris pro virtute ſeu auctoritate, manifeſtum eſt ex S. Petro Act. 3. v. 6. ubi ſanans claudum ait: *In nomine Jeſu Chriſti Nazareni ſurge & ambula*. Et cap. 4. v. 7. Sacerdotes & Scribæ ſic interrogant Petrum & Joannem: *In qua virtute aut in quo nomine feciſtis hoc vos?* Reſponſionem confirmat Theophilactus in cap. 24. S. Lucæ. *Quando dicimus*, inquit, *Baptiſma fieri in nomine Chriſti, non dicimus quòd oporteat in ſolius Chriſti nomine fieri, ſed quòd Chriſti Baptiſma .... ſpirituale ſit, non judaicum; neque quale Joannis in pœnitentiam ſolùm, ſed & communionem Spiritus ſancti & remiſſionem peccatorum conferat.* P. 545.

Inſtabis: Tam iſtud, *in nomine Chriſti*, in Actibus Apoſtolorum ſignificat in invocatione, quàm apud S. Matth. c. 28. *in nomine patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, ſignificet in invocatione ſeu appellatione Patris & Filii & Spiritus ſancti, non verò tantùm in virtute & auctoritate: atqui hoc poſtremum verum eſt; ergo &c.

Reſp. 1. nego maj. In his enim rebus quæ facti ſunt & pendent à virtute Chriſti, Eccleſiæ ac Traditionis judicium audiri debet: at ex perpetua Eccleſiæ praxi ac Traditionis conſtantis judicio conſtat iſtud, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, apud S. Matth. idem eſſe ac in invocatione ſeu appellatione, quia inter baptiſandum ſemper invocatum eſt nomen Patris & Filii & Spiritus ſancti. At non ita eſt de nomine Chriſti ſaltem ſolo, per excluſionem aliarum perſonarum; nuſquam enim ex Traditione Eccleſiæ demonſtrabitur valuiſſe Baptiſmum ſub invocatione ſolius nominis Chriſti collatum.

Reſp. 2. iſtud, *in nomine Chriſti*, in Actibus Apoſtolorum, ſignificare poſſe invocationem Chriſti, non quidem per excluſionem, ſed per adjunctionem aliarum perſonarum, ut antea diximus.

Objicies 2. auctoritatem duorum SS. Pontificum Stephani & Nicolai I. quorum primus ſedere cœpit an. 255. alter an. 858. uterque verò credidit ratum eſſe & validum Baptiſma datum in ſolo Chriſti nomine.

De Stephano teſtis eſt ſanctus Cyprianus Epiſt. 73. ad Jubajan. ubi de illo conqueritur, quòd nequidem à Marcione baptiſatos iterùm baptiſari velit, eo prætextu, quòd in nomine Jeſu Chriſti baptiſati videantur. *Quomodo ergo*, inquit, *quidam dicunt foris extra Eccleſiam, imò & contra Eccleſiam, modò in nomine Jeſu Chriſti, ubicumque & quomodocumque Gentilem* P. 126

ba-

baptiſatum remiſſionem peccatorum conſequi poſſe, quando ipſe Chriſtus Gentes baptiſari jubeat in plena & adunata Trinitate? Opponit ibi S. Doctor Baptiſmum in nomine Chriſti, Baptiſmo in plena & adunata Trinitate; ſeu qui, juxta Chriſti Mandatum, conferri debet in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; atque Stephano ejuſque ſequacibus objicit, quòd contra iſtud mandatum, ratum haberent Baptiſmum in nomine Chriſti collatum.

Idem refertur in Actis paſſionis hujus S. Martyris & Pontificis, qui, teſte Baronio ad an. 259. n. 20. accurata ſunt & fide digniſſima. Narratur
To. 2. p. 630. enim ibid. n. 22. facto frequenti conventu in crypta Nepotiana, Stephanum in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti baptiſaſſe, & ſigno ſacri Myſterii conſecraſſe numero centum & octo, tam viros quàm mulieres.

De Nicolao I. conſtat ex ejus Reſponſo ad conſulta Bulgarorum cap. 104. ubi ſic loquitur: *A quodam Judæo, neſcitis utrùm Chriſtiano, an Paga-*
Tom. 8. Conc. p. 548. B. C. *no, multos in patria veſtra baptiſatos aſſeritis, & quid de his ſit agendum conſulitis. His profectò ſi in nomine SS. Trinitatis, vel tantùm in nomine Chriſti, ſicut in Actis Apoſtolorum legimus, baptiſati ſunt, (unum quippe idemque eſt, ut S. exponit Ambroſius) conſtat eos non eſſe denuò baptiſandos; ſed primùm utrùm Chriſtianus an Paganus ipſe Judæus extiterit, vel ſi poſtmodum factus fuerit Chriſtianus, inveſtigandum eſt. Quamvis non prætereundum eſſe credamus, quid beatus de Baptiſmo dicat Auguſtinus: Jam ſatis, inquit, oſtendimus ad Baptiſmum qui verbis Evangelicis conſecratur, non pertinere cujuſquam vel dantis vel accipientis errorem, ſive de Patre, ſive de Filio, ſive de Spiritu ſancto aliter ſentiat quàm doctrina cæleſtis inſinuat.*

Reſp. ad auctoritatem Stephani, 1. incertum planè eſſe an S. Cyprianus de Stephano loquatur: ait enim tantùm, *Quidam dicunt*; qui verò illi ſint, non explicat. Nec planè liquet an quod ibi aſſerit S. Doctor, legerit in ipſa genuina Stephani Epiſtola: hanc quippe ſe à Jubajano accepiſſe narrat; at veriſimile non videtur, Stephanum ſcripſiſſe Jubajano in remotioribus Africæ partibus Epiſcopo, & non ſancto Cypriano Carthagineſi Epiſcopo, præſertim cùm ad ipſum rectà miſiſſet Decretum de non rebaptiſandis Hæreticis, ſicut colligitur ex ipſa S. Cypriani ad Pompejum Epiſtola n. 74.

2. Eſto de Stephano loquatur S. Cyprianus, pace ipſius dictum ſit, eum Stephani mentem & ſenſum ſatis aſſecutum non fuiſſe, cùm exiſtimavit Baptiſmum in nomine Chriſti datum, Stephano idem eſſe, ac in ſola nominis Chriſti invocatione. Non ita eſt: per Baptiſmum enim in nomine Chriſti, intelligebat Stephanus Baptiſmum virtute & auctoritate Chriſti inſtitutum & datum; & quidem appoſitè ad ſtatum controverſiæ quam cum Cypriano habebat, ut nempe oſtenderet parùm referre à quo Baptiſmus conferatur, modò ſit baptiſmus Chriſti, id eſt virtute & auctoritate Chriſti inſtitutus, cujus proinde vis & efficacia non pendet, ut putabat S. Cyprianus cum ſuis, à fide miniſtri, ſed ex virtute Chriſti, qui tam benè per Hæreticos ac per Orthodoxos, per malos ac bonos Sacramenta ſua diſpenſat.

Hanc autem fuiſſe veram & genuinam mentem S. Pontificis Stephani patet, tùm ex ipſo ſtatu controverſiæ inter ipſum & S. Cyprianum excitatæ; non enim de forma Baptiſmi, ſed de fide miniſtri agebatur inter illos: tùm quia Stephanus in nulla re à Traditione diſceſſit, qui ſolemne iſtud emiſerat Decretum, *Nihil innovetur, niſi quod traditum eſt*: at tota docet Traditio, Baptiſmum

ptiſmum

Digitized by Google

ptiſmum conferri debere ſub invocatione expreſſa trium perſonarum SS. Trinitatis. Tùm quia in illis ipſis Actibus paſſionis S. Stephani quos commemorat Baronius ad an. Chriſti 259. nu. 23. refertur Nemeſium Tribunum militum à Stephano baptiſatum fuiſſe ſub hac forma, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptiſo te.* Quando igitur in iiſdem Actibus refertur [To. 2. p. 530.] eum baptiſaſſe in nomine Jeſu Chriſti, per illud, *in nomine*, intelligi debet in virtute ſeu auctoritate Chriſti, ſeu Baptiſmo Chriſti. Tùm denique quia Firmilianus Cypriano & Stephano coætaneus, teſtatur Stephanum reipſa baptiſaſſe in plena & adunata Trinitate. Sic loquitur in Epiſtola ad Cyprianum inter Cyprianicas n. 76. [P. 146.] *Illud quoque abſurdum, quòd non putant quærendum eſſe quis ſit ille qui baptiſaverit, eo quòd qui baptiſatus ſit, gratiam conſequi potuerit invocata trinitate nominum Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Idem quoque poſt narratam dæmoniacæ cujuſdam feminæ [P. 147.] hiſtoriam ſubdit: *Quid igitur*, ait, *de hujuſce Baptiſmo dicemus .....* *maximè cui nec ſymbolum defuit Trinitatis?* Igitur, teſte Firmiliano (quamquam in Stephanum parùm propenſo) Stephanus baptiſabat ſub invocatione trinitatis nominum Patris, & filii, & Spiritus ſancti.

Ad auctoritatem Nicolai I.

Sunt qui in ejus Reſponſo duplicem diſtinguunt partem: priorem in qua agit dumtaxat de fide baptiſandi, non de forma ex parte miniſtri baptizantis; ac ejus mentem eſſe ajunt, parùm ſcilicet referre an qui baptiſandus eſt teſtetur ſe credere in Trinitatem, aut in Chriſtum, cùm unum & idem ſit: iſtud ergo, *baptiſari in nomine Chriſti*, in mente S. Pontificis, attenditur ex parte ſubjecti ſeu ſuſcipientis Baptiſmum, à quo poſtulabatur fides in Chriſtum; non ex parte miniſtri, quaſi verba illa tantùm ſufficere voluerit pro forma Baptiſmi. Reſponſionem probant, quia S. Pontifex adducit auctoritatem tùm Actuum Apoſtolorum, tùm S. Ambroſii: at in illis locis non agitur de forma Baptiſmi, ſed de fide baptiſandi. Poſteriorem verò Reſponſi partem ajunt ſpectare miniſtrum Baptiſmi, in quo exigit, ut verbis Evangelicis utatur pro forma: nihilominùs jubet examinari; quis ſit ille miniſter, an Judæus, an Paganus, an Chriſtianus; non quòd dubitet S. Pontifex ratum eſſe Baptiſma à quocumque verbis Evangelicis collatum, ſed quòd periculum ſit, ne Paganus aut Judæus formam corrumpat inter baptiſandum.

Verùm reſponſio iſta, ut nihil diſſimulemus, gratis ficta videtur, nullùmque habet in citato Nicolai Reſponſo fundamentum; in quo non duplex eſt, ſed unum Reſponſi argumentum, nempe conditio baptiſantis, non verò fides baptiſati. Namque tale Reſponſum eſt, qualis interrogatio; at non interrogatus fuit S. Pontifex de fide ſuſcipientis Baptiſmum, ſed de miniſtro, an ſi Paganus ſit, vel Judæus, legitimè baptiſet: quando igitur reſpondet S. Pontifex, legitimè illum baptiſare, ſi in nomine Trinitatis vel in nomine Chriſti baptiſet, manifeſtum eſt illud ex parte miniſtri debere intelligi, non ex parte ſubjecti recipientis Baptiſmum; atque ejus mentem eſſe, Baptiſmum perinde ratum eſſe, ſi vel in nomine Trinitatis, vel in nomine Chriſti conferatur: ſub disjunctione enim utrumque proponit.

Nec obſtat; quòd in confirmationem ſui Reſponſi adducat auctoritatem Actuum Apoſtolorum & S. Ambroſii, quia nempe in ea perſuaſione fuit

Nicæ-

Digitized by Google

Nicolaus, his in locis ſermonem eſſe de Baptiſmo revera dato in ſolo Chriſti nomine. Adde quòd S. Pontifex loquatur de eo quo poſito non ſunt rebaptiſandi illi Bulgari, quo verò ſublato forent rebaptiſandi: at iſtud nullatenus intellexit de fide aut ex parte baptiſantis, aut ex parte baptiſati; ſiquidem ex profeſſo citat Auguſtinum dicentem, *non pertinere ad Baptiſmum verbis Evangelicis conſecratum cujuſquam vel dantis vel accipientis errorem*; ergo illud intelligere dumtaxat potuit de forma per miniſtrum pronuntiata, qui ſi deprehendatur baptiſaſſe in nomine Trinitatis aut in nomine Chriſti, Baptiſmus ratus eſt nec iterandus, ſecus verò nullus & iterandus.

Alii igitur reſpondent, S. Pontificem ex privata ſua ſententia extra quæſita reſpondiſſe, valere Baptiſmum in nomine Chriſti collatum: de hoc enim interrogatus non fuerat, & iſtud obiter inſeruit ſuo Reſponſo, adeoque, ſalva quæ ipſi debetur reverentia, deſeri poteſt.

Objicies 3. auctoritatem aliquorum SS. Patrum, Cypriani, Hilarii, Baſilii, Ambroſii & Bernardi, qui omnes teſtantur Apoſtolos in ſolo Chriſti nomine validè baptiſaſſe.

P. 126. S. Cyprianus Epiſt. 73. ad Jubajanum, docet *Apoſtolos baptiſaſſe Judæos in nomine Jeſu, Gentiles autem in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Edit. nov. p. 1299. D. To. 1. p. 299. C. S. Hilarius L. de Synodis contra Arianos in poſtrema editione n. 85. *Ne poſtremò Apoſtoli*, inquit, *reperiantur in crimine, qui baptiſare in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti juſſi, tantùm in nomine Jeſu baptiſarunt.*

S. Baſilius Lib. 5. adversùs Eunomianum cap. 3. *Gentes*, inquit, *quæ crediderint ac edoctæ fuerint, jubet baptiſari in Trinitatis nomine. Petrus verò ad Judæos qui de Chriſto occidendo conjurarant, ac pœnitentia ducebantur, Pœniteat, inquit, unumquemque veſtrum, fratres, veſtræ malitiæ ac viæ pravæ; atque baptiſetur in nomine Domini Jeſu, & ſalvabitur: tanquam poſſit eadem efficere Filius in lavacri regeneratione, quæ Pater & Spiritus ſanctus efficiunt.* Et paulò poſt: *Proinde ſi Spiritus ſanctus in Apoſtolis eadem operari poteſt, quæ Patris ac Filii nomen in iis qui ex Gentibus crediderant, & Domini Jeſu nomen in iis quos pœnituerat Judæis, (nemo enim dixerit Apoſtolos minùs accepiſſe gratiæ per lavacrum, quàm qui erant ex Gentibus, propterea quòd ipſi in Spiritu ſancto gratiam habuerunt) quomodo non eſt ejuſdem cum Patre & Filio ſubſtantiæ Spiritus, qui eſt quoque ejuſdem operationis?* (Ibid. D.)

Obiit an. 197. To. 2. p. 607. S. Ambroſius Lib. 1. de Spiritu ſancto cap. 3. refellens objectionem eorum qui ex iſtis Apoſtoli verbis primæ Corinth. 8. v. 8. *Ex Patre ſunt omnia, & per Filium omnia*, inferebant Spiritum ſanctum non eſſe Deum, quia eò loci prætermittitur; oſtendit iſtud ſilentium divinitati Spiritus ſancti non obeſſe, duplici præſertim argumento.

I. Quia in multis Scripturæ locis commendatur Spiritus ſancti virtus & poteſtas, in quibus Patris aut Filii nomen ſiletur; nec tamen inde quis meritò inferret Patrem & Filium Deum non eſſe.

II. Quia ubi in Scripturis aliqua divina operatio vel Patris, vel Filii, vel Spiritus ſancti deſignatur, etſi una tantùm appelletur perſona, ad omnes tamen operatio illa referri debet, quia trium perſonarum una eſt & omnino par virtus & auctoritas. Hanc autem ſuam reſponſionem confirmat ſanctus Doctor duplici exemplo; nempe Eunuchi Candacis Reginæ, qui baptiſatus tantùm in Chriſto plenum conſecutus eſt myſterium; & eorum qui Act. 19.

legun-

Digitized by Google

leguntur baptiſati tantùm in nomine Jeſu Chriſti, nec tamen in his iteratum eſt Baptiſma, ſed novatum. Audiatur ſanctus Doctor. *Denique Æthiops Eunuchus Candacis Reginæ baptiſatus in Chriſto, plenum myſterium conſecutus eſt. Et illi qui negaverunt ſe ſcire Spiritum ſanctum, quamvis baptiſatos ſe dicerent in Joannis Baptiſmo, baptiſati ſunt poſtea .... Baptiſati ſunt itaque in nomine Jeſu Chriſti; nec iteratum eſt Baptiſma, ſed novatum, unum enim Baptiſma. Ubi autem non eſt plenum Baptiſmatis Sacramentum, nec principium vel ſpecies aliqua Baptiſmatis æſtimatur. Plenum autem eſt, ſi Patrem & Filium & Spiritum ſanctum fatearis. Si unum neges, totum ſubrues. Et quemadmodum ſi unum in ſermone comprehendas, aut Patrem, aut Filium, aut Spiritum ſanctum; fide autem nec Patrem, nec Filium, nec Spiritum ſanctum abneges, plenum eſt fidei Sacramentum: ita etiam quamvis & Patrem & Filium & Spiritum dicas, & aut Patris, aut Filii, aut Spiritus ſancti minuas poteſtatem, vacuum eſt omne myſterium. Denique & illi ipſi qui dixerant: Nec ſi Spiritus ſanctus ſit audivimus, baptiſati ſunt poſtea in nomine Domini Jeſu Chriſti ..... Nec contrarium debet videri, quia quamvis etiam poſtea tacitum ſit de Spiritu, tamen creditum eſt; & quod verbo tacitum fuerat, expreſſum eſt fide. Cùm enim dicitur: In nomine Domini Jeſu Chriſti, per unitatem nominis impletum myſterium eſt, nec à Chriſti Baptiſmate Spiritus ſeparatur, quia Joannes in pœnitentiam baptiſavit, Chriſtus in Spiritu. Nunc autem conſideremus utrum quemadmodum in Chriſti nomine plenum eſſe myſterium legimus Baptiſmatis Sacramentum, ita etiam ſancto tantùm Spiritu nuncupato, nihil deſit ad myſterii plenitudinem. Rationem ſequamur; quia qui unum dixerit, Trinitatem ſignavit. Si Chriſtum dicas, & Deum Patrem à quo unctus eſt Filius; & ipſum qui unctus eſt, Filium, & Spiritum quo unctus eſt, deſignaſti.* Ibid. p. 608. A. Ibid. p. 609. A.

Ex quo S. Doctoris teſtimonio duo urgeri poſſunt.

Primum, ratum eſſe Baptiſmum qui confertur ſub invocatione ſeu appellatione unius dumtaxat perſonæ SS. Trinitatis, modò fides habeatur ſana & integra in tres perſonas; quia nempe, juxta S. Doctorem, una appellata perſona, aliæ ſubintelliguntur: quòd ſi omnes appellarentur & fides integra non foret, totum ſubverteretur myſterium.

Secundum, ratum fuiſſe Baptiſma datum in nomine Chriſti, & in quo *tacitum eſt verbo de Spiritu ſancto, licèt expreſſum ſit fide.* At Baptiſmus in quo tacitum eſt nomen Spiritus ſancti, procul dubio collatum non fuit ſub expreſſa invocatione trium perſonarum divinarum. Et verò inſtitutum S. Doctoris erat, ut oſtenderet æqualem eſſe trium SS. Trinitatis perſonarum auctoritatem & operationem, licèt aliquando una nominetur, aliis ſilentio prætermiſſis: appoſitè igitur ad hunc finem debuit proferre Scripturæ teſtimonia, in quibus una tantùm perſona ſine aliis appelletur; & ita cùm adducit exemplum Eunuchi Reginæ Candacis, & aliorum qui baptiſati leguntur in nomine Chriſti, ſupponit in tali Baptiſmo reipſa ſolum Chriſti nomen fuiſſe appellatum: aliàs exempla hæc ad rem appoſita non fuiſſent.

Denique S. Bernardus Epiſtola 403. aliàs 304. ad Henricum Archidiaconum, interrogatus quid eſſet ſentiendum de Baptiſmo in extremis collato ſub iſta verborum formula, *Baptiſo te in nomine Dei, & ſanctæ & veræ crucis*, ſic reſpondet: *Ego verè hunc baptiſatum puto; nec ſonum vocis, veritati fidei, & pietati intentionis præjudicare potuiſſe.* Edit. Mabill. To. 1. p. 339. F.

Reſp.

Reſp. ad ſingulos SS. Patres.

Ad S. Cyprianum: Non loquitur ſanctus Doctor de forma Baptiſmi, ſed de profeſſioue publica fidei illius qui baptiſandus erat; aitque à Judæis poſtulatam fidem in Chriſtum, à Gentilibus verò in Trinitatem: non quaſi diverſa ſit fides in ſe, ſed quia varia fuit explicita fidei profeſſio, quæ à baptiſandis exigebatur. Sic à Judæis, qui jactabant, inquit, *ſe patrem habere*, poſtulata eſt explicita profeſſio fidei in Filium; à Gentilibus verò qui unum in tribus perſonis non agnoſcebant Deum, poſtulata eſt explicita profeſſio fidei in Trinitatem.

Ad S. Hilarium: Baptiſmus in nomine Chriſti idem eſt apud ipſum eò loci, ac in virtute & auctoritate Chriſti; imò ex loco citato infertur potius Apoſtolos baptiſaſſe ſub invocatione expreſſa SS. Trinitatis. Namque ejus ſcopus eſt ut oſtendat, ea Scripturæ teſtimonia quæ Ariani tanquam contraria & pugnantia objiciebant, reipſa non pugnare inter ſe; & inter alia adducit textum Actuum Apoſtolorum, ubi refertur multos in nomine Chriſti fuiſſe baptiſatos, cùm tamen Chriſtus expreſsè juſſerit baptiſandum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, quæ loca, juxta S. Doctorem, non pugnant inter ſe: at pugnarent omnino, ſi reipſa vellet Apoſtolos baptiſaſſe in ſolo Chriſti nomine; violaſſent enim mandatum Chriſti, apud S. Matth. c. 28. Alia igitur ratione conciliari ea teſtimonia non poſſunt, quàm ſi dicamus Apoſtolos nuſquam baptiſaſſe in ſolo Chriſti nomine; & textus in ſpeciem oppoſitos exponendos eſſe de Baptiſmo Chriſti, hoc eſt virtute & auctoritate Chriſti collato.

Ad S. Baſilium: manifeſtè conſtat ex teſtimonio ipſius inter probationes Concluſionis adducto, eam in contraria planè ſententia fuiſſe. Senſus igitur illius in loco unde ſumitur objectio eſt, Baptiſmum in virtute & auctoritate Chriſti collatum ratum eſſe: eadem quippe eſt trium perſonarum virtus, eadem auctoritas & operatio, quod demonſtrandum ſuſceperat, ut inde probaret Spiritum ſanctum Deum eſſe perinde ac Patrem & Filium, quia Baptiſmus confertur in ejus nomine, ſicut in nomine Patris & Filii.

Ad S. Ambroſium, dico eum loco citato non agere de forma Baptiſmi, ſed tantùm de fide baptiſandi. Alludit ſcilicet ad illam ſolemnem fidei profeſſionem quæ à Catechumenis, antequam baptiſarentur, ſolebat exigi, de qua mentionem faciunt Veteres, S. Juſtinus Apologia 2. Tertullianus Lib. de Baptiſmo c. 6. S. Baſilius L. 3. adversùs Eunomium, & ipſe S. Ambroſius L. 2. de Sacramentis cap. 7. *Interrogatus es*, inquit, *credis in Deum Patrem? credis in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum? credis in Spiritum ſanctum?* Vult igitur ſanctus Doctor, in illa ſolemni fidei profeſſione quam baptiſandi emittebant, ſatis eſſe ſi una perſona nominetur, modò fides in omnes habeatur: quòd ſi omnes appellarentur, & aliqua negaretur, vacuum eſſet myſterium, id eſt, nullum gratiæ effectum conſequeretur qui Baptiſmum ſuſciperet. Quòd verò loquatur ſanctus Doctor de fide baptiſandorum, conſtat ex his verbis, loco in Objectione citato: *Ergo iſti, quia nec in Chriſti nomine, nec cnm fide Spiritus ſancti baptiſati fuerant, non potuerunt accipere Baptiſmatis Sacramentum*. Et poſtea: *Plenum autem eſt* (Baptiſmatis Sacramentum) *ſi Patrem & Filium Spiritumque ſanctum fatearis. Si unum neges, totum ſubrues....* Et poſtea: *Ita etiam quamvis & Patrem & Filium & Spiritum*

ſanctum

ſanctum dicas, & aut Patris, aut Filii, aut Spiritus ſancti minuas poteſtatem, vacuum eſt omne myſterium. Quæ ſanè verba de miniſtro baptiſante exponi non debent, niſi velis S. Doctorem in eo errore verſatum fuiſſe, fidem miniſtri planè neceſſariam eſſe ut Sacramenta validè conficiat; hoc enim importarent verba laudata, ſi de miniſtro loqueretur ſanctus Doctor: verùm ab illo errore alienus omnino fuit; igitur de ſubjecto percipiente Sacramentum loquitur.

Porrò S. Ambroſium, cùm ex profeſſo agit de forma Baptiſmi, affirmare eam verbis Evangelicis, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, exprimendam eſſe, manifeſtum eſt ex Lib. de Myſteriis cap. 4. antea citato, ubi quærebamus an Chriſtus Baptiſmi formam præſcripſerit. Conſule.

Denique ad S. Bernardum reſpondet Eſtius in 4. diſt. 3. paragrapho 5. prædictam Epiſtolam non eſſe ſancti Bernardi: verùm id non probat. Horſtius in notis ad hanc Epiſtolam, addit ſe non facilè crediturum non eſſe Bernardi; cui ſubſcribere videtur doctiſſimus Mabillonius laudans codices in quibus illa continetur: verùm candidè fatetur improbandam eſſe hanc S. Doctoris ſententiam, quæ Scripturis & Traditioni adverſatur.

Quæres 1. quid ſentiendum ſit de variis immutationibus quæ contingere poſſunt in forma Baptiſmi?

Reſp. graviter peccare eum qui vel tantillùm formam ab Eccleſia uſurpari ſolitam immutat: formam verò integram non manere, ac nullum proinde eſſe Sacramentum, ſi verbis mutatis, additis, detractis, tranſpoſitis, non maneat idem verborum ſenſus; ſecus ſi remaneat. De quibus mutationis ſpeciebus diximus in Tractatu de Sacramentis in genere, & conſuli poteſt Eſtius in 4. diſt. 3. paragrapho 6.

Quæres 2. quid ſentiendum ſit de forma iſta, *Ego te baptiſo in nomine genitoris & geniti, & procedentis ab utroque?*

Reſp. dubiam & incertam videri, adeoque Baptiſmum eſſe ſub conditione iterandum: tùm quia nuſquam talis forma fuit ab Antiquis uſurpata; imò videtur ab iis improbata, ut conſtat ex S. Athanaſio Sermone 2. contra Arianos circa medium, S. Epiphanio hæreſi 73. num. 14. 10. & 20. Tùm quia, ut obſervat ibid. S. Epiphanius, vocabulum, *ingeniti*, ſufficienter non exprimit vim hujus nominis Patris; neque vocabulum, *geniti*, vim nominis Filii. Tùm denique quia nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti ſignificantur perſonarum proprietates & ipſæ perſonæ; nomine autem genitoris & geniti ſignificantur tantùm actus notionales.

ARTICULUS V.

De diſcrimine Baptiſmi Chriſti à Baptiſmo Joannis.

Errores.

Circa diſcrimen Baptiſmi Chriſti à Baptiſmo Joannis errarunt ex Veteribus, Petilianus Epiſcopus Donatiſta, qui contendebat unum eſſe Chriſti & Joannis Baptiſma, tribus tamen (ut inquiebat) gradibus conſecratum; ita ut aquam Joanni, Spiritum ſanctum Chriſto, ignem denique Paracleto tribueret. Ita S. Auguſtinus L. 2. contra Litteras Petiliani cap. 32. To. 9. p. 239. A.

Unde-

Undecimo vergente ſæculo, Bogomili, ita dicti lingua Bulgarorum, *quaſi miſericordiam Dei implorantes*, auctore Baſilio quodam medico è ſecta Maſalianorum, docuere Baptiſmum noſtrum, quia in aqua fit, eſſe Baptiſmum Joannis; Baptiſmum verò ſuum eſſe Baptiſmum Chriſti, qui fit per Spiritum: unde quotquot è Catholicis ad ſectam ſuam tranſibant, ſuo iterum *Bibliot. PP. T. 19. pag. 224.* Baptiſmo tingebant. Ita Euthymius in Panoplia parte 2. titulo 23. cap. 16. Ortam autem illam ſectam undecimo ſæculo inclinante, inde conjicimus, quòd Euthymius qui florebat initio duodecimi, aſſerat eam non multò antè caput extuliſſe.

Ex recentioribus, Lutherani & Calviniſtæ unum eſſe ſubſtantia & efficacia Chriſti ac Joannis Baptiſmum contendunt.

Lutherus tamen initio ſuæ prædicationis diſcrimen ſtatuebat inter utrumque Baptiſmum, in diſputatione enim de Baptiſmo Legis, Joannis, & Chriſti edita anno 1520. Baptiſmum Chriſti in tribus maximè à Baptiſmo Joannis diſcrepaſſe affirmat. 1. quia Baptiſmus Joannis non erat Sacramentum, ſicut Baptiſmus Chriſti. 2. quòd iſte peccata remittit, non alter. 3. quia baptiſati à Joanne rurſus baptiſati ſunt, non verò ii qui Baptiſmo Chriſti tincti fuerant.

Verùm cùm hæc Lutheri ſententia parum cohæreat cum alio doctrinæ Lutheranæ capite circa efficaciam Sacramentorum merè objectivam, quæ tota conſiſtit in eo ut fidem excitet, improbata fuit & rejecta à diſcipulis Lutheri; quippe ad fidem excitabat non minùs Baptiſma Joannis, quàm Chriſti. Ita Melancthon in Locis anni 1558. titulo *de Baptiſmo*, ubi totum diſcrimen utriuſque Baptiſmi in eo reponit, *quòd Joannes*, inquit, *de paſſuro Chriſto, Apoſtoli de paſſo & reſuſcitato prædicabant; miniſterium tamen fuit idem, & effectus eoſdem habuit in credentibus*. Idem ſentiunt Centuriatores Centuria 1. c. 4. Zuinglius Libro de vera & falſa Religione cap. de Baptiſmo; *p. 483.* Calvinus Lib. 4. Inſtitutionis cap. 15. n.7. ubi unum & idem fuiſſe Chriſti & Joannis Baptiſma probat, tùm ex unitate doctrinæ per utrumque annuntiatæ, tùm ex remiſſione peccatorum per utrumque procurata; Chryſoſtomum verò, Auguſtinum & alios Veteres diſcrimen inter utrumque Baptiſmum ſtatuentes, non eſſe audiendos inverecundè ac protervè pronuntiat. Kemnitius in 2. in parte examinis Concilii Tridentini; Voſſius integra diſputatione 8. de Baptiſmo. Quibuſdam tamen prærogativis, nempe copioſiori Spiritus ſancti gratiæ largitione, Baptiſmum Chriſti ſuperiorem fuiſſe Baptiſmo Joannis, non inviti concedunt recentiores Lutheri & Calvini diſcipuli, quamquam eundem fuiſſe natura & ſubſtantia pertinaciùs contendant.

Scholaſticorum opiniones.

Inter Scholaſticos

Magiſter Sententiarum L. 4. diſt. 2. littera F. diſtinguit duo genera baptiſatorum à Joanne: unum eorum qui in Baptiſmo Joannis ſpem ſuam ponebant, nec cognoſcebant Spiritum ſanctum, & ii Chriſti baptiſmate ſubinde baptiſari debuerunt; alterum eorum, qui ſpem ſuam in Baptiſmo Joannis non collocabant, & Patrem, Filium, ac Spiritum ſanctum credebant, qui alio non indiguere Baptiſmo, nec etiam poſtea baptiſati ſunt. Hanc

Magi-

Magiſtri ſententiam recenſens S. Th. 3. parte q. 38. art. 6. eam, quantùm ad ſecundam partem, vocat penitus irrationabilem: & verò cum Magiſtri placitis non ſatis videtur cohærere, quippe qui eadem diſtinctione littera D. & E. expreſsè doceat Baptiſmum Joannis non contuliſſe gratiam neque peccatorum remiſſionem. Diſtinctionem hanc eorum qui Baptiſmo Joannis tincti fuerant, videtur Magiſter hauſiſſe ab Antiquis nonnullis, qui contendunt eos quos S. Paulus juſſit baptiſari Act. 19. non fuiſſe vero Baptiſmo Joannis priùs baptiſatos.

Nonnulli exiſtimarunt Baptiſmum Joannis fuiſſe verum Sacramentum, quod, juxta Durandum q. 3. ad veterem Legem pertinuit; juxta verò S. Bonaventuram in 4. diſt. 2. art. 2. q. 2. & S. Thomam in 4. diſt. 2. qu. 2. art. 1. neque ad veterem neque ad novam Legem referri debet, ſed medium quemdam inter utramque locum occupat. Ab hac tamen ſententia receſſit Angelicus Doctor in Summa 3. part. q. 38. art. 1. in reſp. ad 1. ubi expreſsè ait, *Baptiſmum Joannis non fuiſſe per ſe Sacramentum, ſed quaſi quoddam ſacramentale diſponens ad Baptiſmum Chriſti*. His ita præmiſſis, dogma catholicum nobis probandum eſt.

CONCLUSIO.

Baptiſmus Joannis diverſus fuit à Baptiſmo Chriſti natura & efficacia.

Duæ ſunt partes. Prima pars probatur: Quia ille ritus natura & ſubſtantia diverſus fuit à Baptiſmo Chriſti, qui nec Sacramentum fuit, nec Chriſtum habuit auctorem, nec ejuſdem formæ fuit ac neceſſitatis: atqui talis fuit Baptiſmus Joannis.

I. Non fuit Sacramentum. Tùm quia verum Sacramentum ſignum eſt ſtabile ac permanens: at Joannis Baptiſmus breviſſimo duravit tempore, Ut enim ait S. Auguſtinus Lib. 5. de Baptiſmo cap. 9. *Accepit Joannes Baptiſmum non diu manſurum, ſed quantùm ſatis eſſet ad parandam viam* To. 9. f. 147. A. *Domino, cujus eum eſſe præcurſorem oportebat*. Tùm quia nec veteris, nec etiam novæ Legis Sacramentis accenſeri poteſt: non veteris, quia *Lex & Prophetæ uſque ad Joannem*, Lucæ 16. v. 16. non novæ, quia nec à Chriſto inſtitutus fuit, nec vim habuit delendi ex ſe peccata, nec Eccleſia unquam illum inter Sacramenta Evangelica numeravit. Unde S. Thomas 3. p. q. 38. art. 1. ad 1. ait *Baptiſmum Joannis fuiſſe quaſi quoddam ſacramentale, diſponens ac præparans ad Baptiſmum Chriſti*: unde medium veluti locum tenuit inter ritus novæ & veteris Legis. *Nos*, inquit Tertull. L. 4. adversùs P. 449. B. Marcionem c. 33. *limitem quemdam agnoſcimus Joannem conſtitutum inter vetera & nova, ad quem defineret Judaiſmus, & à quo inciperet Chriſtianiſmus*. Et L. P. 218. B. de Baptiſmo c. 10. de Baptiſmo Joannis ait: *Agebatur itaque Baptiſmus pœnitentiæ, quaſi Candidatus ſanctificationis in Chriſto ſubſecuturæ*.

II. Baptiſmus Joannis Chriſtum non habuit auctorem. Hinc nuſquam appellatur aut Baptiſmus Chriſti, aut ſimpliciter Baptiſmus, ſed Baptiſmus Joannis; qua limitatione Scriptura non tantùm innuere voluit Joannem fuiſſe Miniſtrum hujus Baptiſmi, aliàs pari ratione Baptiſmus Chriſti dici poſſet Baptiſmus Petri vel Pauli, qui ſunt tantùm illius cauſæ miniſteria-

Digitized by Google

les, quod tamen ne dicatur vetat Apoſtolus 1. Corinth. 1. v. 13. ſed innuere voluit, Joannem auctorem eſſe illius Baptiſmi, quamquam inſpiratione ac motione cœleſti ductus ille fuerit ad hunc ritum inſtituendum. Unde Matth. 21. v. 25. dicitur *eſſe è Cælo*; & Lucæ 7. v. 30. Phariſæi dicuntur *ſprevisse conſilium Dei*, quòd baptiſari à Joanne noluiſſent. *Nos*, inquit Tertullianus L. de Baptiſmo c. 10. *poſſumus æſtimare divinum quidem eum Baptiſmum fuiſſe mandatu, non poteſtate*.

III. Baptiſmi Joannis non eadem fuit forma, quæ Baptiſmi Chriſti: tùm quia incertum planè eſt utrùm Joannes aliqua verborum formula inter baptiſandum uſus fuerit: tùm quia ſi uſus eſt iſta quæ inſinuatur Act. 19. v. 4. *Baptiſo vos in eum qui venturus eſt*, ſanè omnino diverſa eſt ab ea quam præſcripſit Chriſtus Matth. 28. Quamquam, ut obſervat Voſſius, ea forma uti non potuit, neque cùm Chriſtum, neque cùm alios poſt incœptum Chriſti miniſterium baptiſavit: tunc enim vera non fuiſſet formæ hujus ſignificatio, ſiquidem jam tum præſens aderat Chriſtus. Et certè ea verborum formula uſum non fuiſſe Joannem inde poteſt ſuaderi, quòd cùm Phariſæi ipſum interrogaſſent, an eſſet Chriſtus, reſpondit Joannes ſe non eſſe. Ignorabant igitur antea Phariſæi, an Joannes eſſet Chriſtus: porrò ſi baptiſaſſet in nomine Chriſti venturi, iſtud ignorare minimè potuiſſent. Non etiam in nomine Trinitatis baptiſaſſe Joannem manifeſtè colligitur ex cap. 19. Act. ubi ab ipſo baptiſati declarant ſe nihil audiviſſe de Spiritu ſancto.

IV. Denique, Baptiſmus Joannis æqualis non fuit cum Baptiſmo Chriſti neceſſitatis: hic enim omnes obſtringit tam parvulos quàm adultos; ille verò cùm eſſet Baptiſmus pœnitentiæ, ſolos adultos: unde rursùs baptiſati ſunt, qui ſolo Joannis Baptiſmo, non verò qui Baptiſmo Chriſti jam tincti fuerant.

Secunda pars probatur: Quia ille Baptiſmus diverſus omnino fuit à Baptiſmo Chriſti virtute & efficacia, qui fuit tantùm in aqua, non autem in Spiritu ſancto; in pœnitentiam ad quam excitabat, non in regenerationem quam non operabatur; quo qui baptiſati dumtaxat fuerant, rursùs baptiſati ſunt Baptiſmo Chriſti: atqui talem fuiſſe Joannis Baptiſmum Scriptura diſertis verbis profitetur; ergo &c.

Minor pro triplici ejus parte probatur ex Scriptura.

I. Baptiſmum ſuum in aqua dumtaxat fuiſſe, non in Spiritu ſancto, ipſe Joannes ſtatim declarat Phariſæis ad ſe, ut baptiſarentur, venientibus, ne fortè plùs aliquid accepturos ſe putarent, quàm reipſa accepturi erant. *Ego quidem*, inquit Matth. 3. v. 11. *baptiſo vos in aqua, in pœnitentiam; qui autem poſt me venturus eſt, fortior me eſt .... ipſe vos baptiſabit in Spiritu ſancto & igni*. Et Marci 1. v. 8. *Ego baptiſavi vos in aqua, ille vos baptiſabit in Spiritu ſancto*. Idem adhuc repetit apud S. Lucam c. 3. v. 16. & Joannis 1. ver. 26. ubi interrogantibus Phariſæis quare baptiſaret, cùm nec eſſet Chriſtus, nec Elias, nec Propheta, reſpondet ſe non niſi in aqua baptiſare, Chriſtum verò in Spiritu ſancto. *Ego*, inquit, *baptiſo in aqua, medius autem veſtrum ſtetit quem vos neſcitis .... hic eſt qui baptiſat in Spiritu ſancto*. Igitur Baptiſmus Joannis à Baptiſmo Chriſti in hoc maximè diſcrepabat, quòd iſte in aqua foret & in Spiritu ſancto, ille verò in aqua tantùm.

Nova-

Digitized by Google

Novatores duo reponunt ad hæc Scripturæ teſtimonia: primùm, Joannem noluiſſe citatis verbis Baptiſmum ſuum à Chriſti Baptiſmo diſtinguere, *ſed perſonam ſuam cum Chriſti perſona contuliſſe, ac declaraſſe ſe miniſtrum dumtaxat aquæ; illum verò Spiritus ſancti datorem eſſe, quam ſuam virtutem viſibili miraculo declaraturus erat Chriſtus, qua die Spiritum ſanctum Apoſtolis ſub linguis igneis mitteret.* Ita Calvinus L. 4. Inſtitutionis c. 15. n. 8. Alterum, quod magis placet Voſſio Diſput. 8. de Baptiſmo Theſi 12. & 13. Joannem non comparare Baptiſmum ſuumcum vero Chriſti Baptiſmo, ſed cum illa copioſa & abundanti donorum Spiritus ſancti effuſione, quæ ſub ſpecie linguarum ignearum in die Pentecoſtes facta eſt, quæ ſenſu figurato dicitur Baptiſmus, & in qua longè inferior fuit Baptiſmus Joannis Baptiſmo Chriſti. Imò ſi Calvinum audiamus, loco mox citato, ipſe Baptiſmus Chriſti, quem ipſo adhuc in terris agente Apoſtoli adminiſtrabant, non tam copioſam Spiritus ſancti gratiam conferebat ante Chriſti Aſcenſionem, ac poſtea; nec inde tamen inferri poteſt diverſum fuiſſe Baptiſmum. Hujus interpretationis auctorem Chriſtum & S. Petrum facit Voſſius: Chriſtus enim poſt Reſurrectionem Apoſtolis ſuis dixit Act. 1. v. 5. *Joannes quidem baptiſavit aqua, vos autem baptiſabimini Spiritu ſancto non poſt multos hos dies*: quæ verba S. Petrus repetit Act. 11. v. 16. *Recordatus ſum*, inquit, *verbi Domini, ſicut dicebat, Joannes quidem baptiſavit aqua &c.* Confirmabat hac obſervatione Voſſius, quòd nempe Scriptura verbo potiùs de futuro, *baptiſabit*, utatur, quàm de præſenti; ut innuat ſe alludere ad illam quæ futura erat, copioſam donorum Spiritus ſancti in die Pentecoſtes effuſionem. p. 483.

Refellitur utraque reſponſio.

Prima quidem: Utrumque enim diſtinguit Joannes, & Baptiſmum ſuum, & perſonam ſuam: Baptiſmum quidem, in eo quòd in aqua dumtaxat foret, cujus ipſe auctor erat, non miniſter tantùm; Baptiſmus verò Chriſti in Spiritu ſancto. Si enim totum diſcrimen in eo repoſuiſſet Joannes, quòd ipſe miniſter eſſet aquæ, Chriſtus verò auctor gratiæ, nihil ſanè habuiſſet ſingulare; in Baptiſmo etenim Chriſti, Apoſtoli miniſtri erant dumtaxat aquæ, non auctores gratiæ: habuit tamen Baptiſmus Joannis iſtud ſingulare, ut ſemper Joannis Baptiſmus appellatus fuerit; Baptiſmus verò Chriſti nuſquam dictus ſit Baptiſmus aut Petri, aut Pauli, aut cujuſcumque alterius miniſtri. Quid ita? quia nempe Joannes non tantùm miniſter fuit, ſed & auctor ſeu inſtitutor ſui Baptiſmatis; Apoſtoli verò cæterique ſunt tantùm miniſtri Baptiſmi Chriſti. Joannes igitur non tantùm perſonam ſuam, ſed & Baptiſmum ſuum diſtinguit à Baptiſmo Chriſti. Adde quòd plerumque tempore futuro de Chriſto dicat, *Ipſe baptiſabit in Spiritu ſancto*. At ſi Spiritus ſancti gratia Baptiſmo Joannis annexa fuiſſet perinde ac Chriſti Baptiſmo, non dixiſſet tempore futuro, *baptiſabit in Spiritu ſancto*, ſed, *baptiſat*.

Secunda reſponſio non minùs falſa eſt. Suum etenim Baptiſmum Joannes opponit non tantùm futuræ illi copioſiori Spiritus ſancti effuſioni in die Pentecoſtes, ſed etiam Baptiſmo quo Chriſtus baptiſavit ante ſuam in Cœlos Aſcenſionem. Non enim tantùm verbo de futuro, *baptiſabit, baptiſabimini*, utitur, ſed etiam de præſenti, *Hic eſt qui baptiſat in Spiritu ſancto*. Unde vana prorsùs ac futilis eſt Voſſii obſervatio. Falſa non minùs

Digitized by Google

Calvini ſententia, nempe Baptiſmum Chriſti ante Aſcenſionem ejus in Cœlùm, non tam copioſam contuliſſe Spiritus ſancti gratiam, quàm poſtea: hæc quippe abundantior donorum cœleſtium largitio non ad Baptiſmum præcisè, ſed ad Confirmationis Sacramentum die Pentecoſtes inſtitutum referri debet.

II. Baptiſmum Joannis fuiſſe dumtaxat in pœnitentiam ad quam excitabat, ſæpiùs teſtatur Scriptura.

Marci 1. v. 4. *Fuit Joannes in deſerto baptiſans, & prædicans Baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Judææ regio, & Jeroſolymitæ univerſi, & baptiſabantur ab illo in Jordanis flumine, confitentes peccata ſua.*

Matth. 3. v. 11. *Baptiſo vos in aqua in pœnitentiam*, ait ipſe Joannes.

Et Lucæ 3. v. 3. *Venit in omnem regionem Jordanis prædicans Baptiſmum pœnitentiæ.* Idem repetitur Act. 13. v. 24.

III. Baptiſatos à Joanne rursùs tinctos fuiſſe Baptiſmo Chriſti, conſtat ex Actibus Apoſtolorum cap. 19. ubi duodecim Epheſii baptiſati Baptiſmo Joannis, qui ſe nihil de Spiritu ſancto audiviſſe declaraverant, baptiſati ſunt à Paulo in nomine Jeſu Chriſti. Unde S. Hieronymus in Dialogo adversùs Luciferianos ait, *Baptiſma Joannis in tantùm imperfectum fuiſſe, ut conſtet poſtea Chriſti Baptiſmate baptiſatos qui ab eo fuerant baptiſati.* (Tom. 4. part. 2. pa. 294.)

Anabaptiſtæ hoc iterati Baptiſmatis exemplo & auctoritate nixi, putant iterùm baptiſari poſſe, qui legitimo Baptiſmo jam tincti ſunt. Invictè illi quidem à Catholicis revincuntur, quibus perſuaſum eſt Baptiſmum Joannis longè diverſum fuiſſe à Chriſti Baptiſmo: ſed Novatores Lutherani & Calviniſtæ, quibus placet eumdem eſſe natura & efficacia, ab iis ſe expedire vix poſſunt, ac ſeſe in iis refellendis validiſſimo præſidio privant. Quapropter multa confingunt, ut iſtud noſtrum argumentum declinent & infringant.

Reſpondent 1. poſt Calvinum, eos qui dicuntur à Paulo baptiſati Act. 19. reipſa verò aquæ Baptiſmo tinctos non fuiſſe, cùm à Joanne jam baptiſati fuiſſent, ſed abundantiori dumtaxat donorum Spiritus ſancti largitione donatos, quæ ſenſu figurato Baptiſmus dicitur; vel baptiſati dicuntur, id eſt pleniùs edocti & inſtructi de Myſteriis fidei chriſtianæ. (L. 4. Inſtit. c. 15. nu. 18. pag. 486.)

Refellitur hæc reſponſio. 1. Quia ſacer Contextus disertè diſtinguit, & Baptiſmum, & manus impoſitionem per quam abundantiorem Spiritus ſancti gratiam perceperunt illi qui ſunt à Paulo baptiſati. *Baptiſati ſunt*, ait Hiſtoricus ſacer Act. 19. v. 5. *in nomine Domini Jeſu. Et cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant.* 2. Quia vox iſta, *Baptiſmus*, cùm ſimpliciter & ſine ullo addito uſurpatur in Scripturis, ſignificat aquæ lotionem, ſeu Baptiſmum verum: cùm verò uſurpatur ad ſignificandam donorum Spiritus ſancti abundantem & conſpicuam effuſionem, aliquid adjunctum habet quo iſta ſignificatio determinatur, ut colligitur ex cap. 1. Act. & 3. S. Matth. 3. Quia nomen Baptiſmi ſolitariè ſumptum nuſquam à ſacris Auctoribus uſurpatur pro doctrina & inſtructione; atque merum iſtud eſt cerebri Sociniani figmentum, cui vel invitiarm a & vires ſuppeditant Calviniſtæ, quamquam ab iis multùm abhorrere ſe videri velint.

Reſpondent 2. iſta verba cap. 19. ver. 5. Actuum Apoſtolorum, *His auditis*

Digitized by Google

auditis baptiſati ſunt, non eſſe S. Lucæ Hiſtorici, ſed S. Pauli narrantis qua ratione poſt præmiſſam à Joanne inſtructionem ſeu doctrinam, illi Epheſii baptiſati fuiſſent ab ipſomet Joanne, ita ut ſenſus ſit, *His auditis*, nempe audita Joannis prædicatione & doctrina, baptiſati ſunt illi à Joanne.

Refellitur iſta reſponſio. 1. Quia gratis omnino ficta eſt, nullum enim ne vel leviſſimum quidem extat in ſacro textu hujus tranſpoſitionis veſtigium; & ipſe Voſſius Diſput. 8. de Baptiſmo Theſi 33. non diſſimulat explicationem hanc novam eſſe, omnibus Antiquis incognitam. 2. Quia ſeries contextus poſtulat ut citata verba ſint S. Lucæ Hiſtorici narrantis quomodo Epheſii illi, poſt factam declarationem ſe nihil de Spiritu Sancto audiviſſe, à Paulo baptiſati ſint in nomine Jeſu, id eſt Baptiſmo Chriſti, in quo Spiritus ſancti mentio erat. 3. Quia ab eodem ſunt baptiſati, à quo manus ipſis ſunt impoſitæ. 4. denique, quia dicuntur baptiſati in nomine Domini Jeſu: at non Joannes, ſed Apoſtoli ita baptiſabant.

Reſpondent 3. baptiſatos à Joanne ideò rursùs baptiſatos eſſe Baptiſmo Chriſti, tùm quia ejus urgebat obligatio, tùm quia copioſiorem conferebat gratiam.

Refellitur 1. Quia lex Baptiſmi eos tantùm in mente adverſariorum obſtringebat, qui vero Chriſti Baptiſmo tincti non fuerant: at, juxta adverſarios, Baptiſmus à Joanne miniſtratus erat Baptiſmus Chriſti; quomodo igitur à Joanne baptiſatos lex Baptiſmi Chriſti rursùs obſtrinxiſſet? 2. Quia gratis fingitur Baptiſmum Joannis contuliſſe ex ſe interiorem gratiam & animæ mundationem, atque Chriſti Baptiſmum neceſſarium dumtaxat fuiſſe ad copioſiorem percipiendam gratiam Spiritus ſancti: ad illam enim aſſequendam non Baptiſmus Chriſti, ſed manus impoſitio neceſſaria tantùm fuiſſet. 3. Quia explicanda non eſt Scriptura ad ſenſum & arbitrium cujuſcumque, ſed juxta communem SS. Patrum ſententiam: at illi communi ſuffragio docent Baptiſmum Joannis gratia interiori vacuum fuiſſe, ut mox oſtendemus. Unde S. Auguſtinus L. 5. de Baptiſmo *c. 9. Baptiſatos*, inquit, *à Paulo eos qui jam Baptiſmo Joannis baptiſati fuiſſent, legimus in Actis Apoſtolorum; non ob aliud, niſi quia Baptiſmus Joannis non fuerit Baptiſmus Chriſti*. Et cap. 10. *Quæro*, inquit, *ſi Baptiſmo Joannis peccata dimittebantur, quid ampliùs præſtare potuit Baptiſmus Chriſti iis quos Apoſtolus Paulus poſt Baptiſmum Joannis Chriſti Baptiſmo voluit baptiſari?* *To. 9. p. 146. G.* *Ibid. p. 148. A.*

Reſpondent denique, mirum non eſſe ſi juſſerit Paulus baptiſari Epheſios illos, cùm baptiſati non fuiſſent vero ac legitimo Joannis Baptiſmo; ſed à diſcipulis dumtaxat Joannis, violato ritu legitimo ac præſcripto, fuerant baptiſati. Rem autem ita ſe habere probant.

Ex S. Ambroſio Lib. 1. de Spiritu ſancto c. 3. ubi negat verè baptiſatos fuiſſe Baptiſmo Joannis duodecim illos diſcipulos, quos Act. 19. juſſit Paulus baptiſari. *To. 2. p. 608.*

Ex Optato Milevitano Lib. 5. adversùs Parmenianum, ubi diſtinguit Baptiſmum Joannis ante & poſt Reſurrectionem Chriſti; ac docet Joannis Baptiſmum ante Chriſti Reſurrectionem plenum fuiſſe & perfectum, nec iteratum, ſed poſt Reſurrectionem ac promulgatam Baptiſmi legem, imperfectum fuiſſe & iteratum, atque iſto dumtaxat tinctos fuiſſe Epheſios illos quos juſſit Paulus baptiſari in nomine Domini Jeſu. *Edit. nova 1700. p. 85. & 84. n. 5.*

Digitized by Google

Ex Eulogio Alexandrino Lib. 2. adverſùs Novatianos apud Photium Bibliothecæ codice 280. ubi diſertis & expreſſis verbis docet eos qui legun-
P.1601. tur baptiſati Act. 19. non à Joanne, ſed ab ejus dumtaxat diſcipulis baptiſatos fuiſſe, violata traditione & ritu baptiſandi præſcripto; alios verò qui legitimo Joannis Baptiſmo tincti fuerant, non baptiſatos fuiſſe.

Refellitur reſponſio; Quia Act. 19. de Baptiſmo ab ipſo Joanne miniſtrato loquitur S. Paulus, non de alio: *Joannes*, inquit v. 4. *baptiſavit Bapti-ptiſmo pœnitentiæ populum*; ergo Epheſii quos juſſit iterum baptiſari, vero Joannis Baptiſmo tincti fuerant.

Ad S. Ambroſium, diſſimulare non poſſumus ſanctum Doctorem in ea fuiſſe opinione, ac diſtinxiſſe Baptiſmum Joannis ab eo quem ejus diſcipuli miniſtrabant.

Ad Optatum, contendit ille ſolùm Apoſtolos rebaptiſaſſe eos qui Joannis Baptiſmo tincti fuerant poſt Chriſti Reſurrectionem, non alios qui antea fuerant baptiſati; quia nempe lex Baptiſmi Chriſti obligavit poſt Reſurrectionem, non verò antea. In illius igitur Auctoris ſententia, Baptiſmus Joannis ante Reſurrectionem Chriſti collatus, ratus fuit, nec iteratus; hoc enim unum habebat ex hoc exemplo adverſùs Parmenianum demonſtrandum, Baptiſmum ſcilicet, qui in uſu eſt ac probatus, non eſſe iterandum: inde verò concludi non poteſt, parem viſum fuiſſe Optato natura & efficacia Baptiſmum Chriſti & Joannis; imò contrarium planè infertur, cùm doceat rebaptiſatum eſſe poſt Joannem, non verò poſt Chriſtum, ſaltem poſtquam lex Baptiſmi Chriſti vigere cœpit.

Ad Eulogium Alexandrinum, non eſt quòd curemus benigna interpretatione eum ad nos adducere, qui totus reluctatur; ſed ut optimè obſervat
P.1603. Photius poſt adductum ex Libro ipſius ſecundo fragmentum, *Sic exiſtimavit*
n. 10. *Eulogius, cùm plurimi Patres oſtendant Joannis Baptiſma fuiſſe imperfectum*. Cùm igitur ille cæteros Patres deſeruerit, à nobis deſerendus quoque eſt.

Probatur 2. Concluſio ex conſtanti SS. Patrum utriuſque Eccleſiæ tùm Græcæ tùm Latinæ Traditione. Nonnulla indicaſſe teſtimonia nobis ſuffi ciet, cùm Veteres ſibi contrarios eſſe hac in parte non diſſimulet Calvinus L. 4.
P.481. Inſtitut. c. 15. n. 7. quos more ſuo protervè & inverecundè judicat eſſe non audiendos.

Ex Græcis itaque

To.2.p. Origenes in Joan. Tom. 8. ait: *Qui in Actis baptiſati erant in Joannis Bapti-*
392.H. *ſmo, & neque an Spiritus ſanctus eſſet, audierant, denuò ab Apoſtolo baptiſantur, quia regeneratio non apud Joannem, ſed apud Jeſum per Apoſtolos ſuos fiebat.*

P.19. S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. probat tantum differre Baptiſmum Joannis à Baptiſmo Chriſti, quantùm ipſe Joannes Chriſto fuit inferior.

To.2.p. S. Baſilius Magnus Exhortatione ad Baptiſmum, *Joannes*, inquit, *præ-*
114.B. *dicabat Baptiſma pœnitentiæ, ad idque egrediebatur Judæa tota: prædicat Dominus Baptiſma adoptionis; ecquis eorum qui in ipſo ſpem repoſuere, morem non geret? Baptiſma illud vim habebat introducendi: hoc, perficiendi. Illud erat ſeceſſus a peccato: hoc conjunctio eſt cum Deo.*

To.1.p. S. Gregorius Nazianzenus Orat. 39. de triplici Baptiſmo, Moyſis, Joannis
634. & Chriſti loquens, docet primum fuiſſe tantùm per figuram; ſecundum, ve-
ibid.C. rum & non judaico more: *Non enim in aqua ſolùm*, inquit, *ſed etiam ad pœniten-*

entiam; nondum tamen prorſus ſpiritualiter: nec enim addit, in Spiritu. Tertium, *perfectum numeriſque omnibus abſolutum.*

S. Chryſoſtomus Hom. 11. in Matth. ait nihil aliud habuiſſe Joannis Baptiſmum, quàm ut Judæos ad pœnitentiam adduceret.

S. Cyrillus Alexandrinus Commentario in Joan. ait, Evangeliſtam, cùm prævideret futuros eſſe qui nullum ſtatuerent diſcrimen inter Baptiſmum Chriſti & Joannis, expreſſis verbis diſcrimen illud expoſuiſſe.

Ex Latinis

Tertullianus L. de Baptiſmo cap. 10. data opera de Baptiſmo Joannis diſſerit, aitque *eum mandatu quidem divinum fuiſſe, ſed humanum conditione & poteſtate. Nihil enim cœleſte præſtabat, ſed cœleſtibus præminiſtrabat, pœnitentiæ ſcilicet præpoſitus.* P. 228. A.

S. Hilarius in Matth. cap. 2. docet opus Legis inefficax fuiſſe ad ſalutem; Baptiſmum Joannis ad ſolam pœnitentiam provocaſſe, Baptiſmum verò Chriſti peccatorum remiſſionem largiri. P. 616. B.

S. Ambroſius ad caput 3. S. Lucæ, *Non aqua omnis*, inquit, *ablutio eſt, ſed hæc inter ſe diverſa eſſe non poſſunt; & ideo aliud fuit Baptiſma pœnitentiæ, aliud gratiæ eſt.* To. 1. p. 1307. D.

Optatus Lib. 5. contra Parmenianum, probat alterum fuiſſe Chriſti Baptiſmum, & alterum Joannis, quia rebaptiſatum eſt poſt Joannem, non verò poſt Chriſtum. Exemplum iſtud iterati Baptiſmatis à Joanne collati, poſt S. Cyprianum Epiſtola 73. opponebant Donatiſtæ, ut oſtenderent ſemel baptiſatos poſſe iterùm baptiſari; cui argumento non aliter occurrunt SS. Eccleſiæ Patres, Hieronymus, Optatus, Auguſtinus, quàm oſtendendo latum fuiſſe diſcrimen inter utrumque Chriſti ac Joannis Baptiſmum; atque rebaptiſatum quidem fuiſſe poſt Joannem, quia imperfectus erat & interiori gratia vacuus ejus Baptiſmus, ſeu quia Baptiſmus quem miniſtrabat, non erat Chriſti; è contra nuſquam rebaptiſatum eſſe poſt Chriſtum ejuſque Baptiſmum verbis Evangelicis conſecratum, quia verus ille eſt ac perfectus Baptiſmus. P. 84. & 85. n. 5.

S. Hieronymus Dialogo adversùs Luciferianos. *Joannes*, inquit, *Spiritum ſanctum non dedit, quem Cornelius Centurio, antequam baptiſaretur, accepit? Reſponde, quæſo, cur non dederit? ignoras? Audi quid Scripturæ doceant: Joannis Baptiſma non tam peccata dimiſit, quàm Baptiſma pœnitentiæ fuit in peccatorum remiſſionem, id eſt, futuram remiſſionem, quæ eſſet poſtea per ſanctificationem Chriſti ſubſecutura.* Tom. 4. part. 2. p. 293.

S. denique Auguſtinus pluribus in locis idem docet, ut in Enchiridio ad Laurentium cap. 49. Tract. 5. in Joan. Lib. 5. contra Donatiſtas cap. 9. & 10. L. 2. contra Litteras Petiliani cap. 22. 24. 36. & 37.

Hac expenſa conſtanti Eccleſiæ traditione, meritò Conc. Trid. Seſſ. 7. Can. 1. de Baptiſmo, ita definit: *Si quis dixerit Baptiſmum Joannis habuiſſe eamdem vim cum Baptiſmo Chriſti, anathema ſit.* To. 14. Conc. p. 777. E.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Scriptura eamdem materiam & formam, eumdem auctorem ac effectum aſſignat Baptiſmi Joannis & Chriſti. De materia nulla du-

bitandi ratio eſſe poteſt; uterque enim Baptiſmus in aqua perficiebatur: de forma autem conſtat ex c. 19. v. 4. Actorum, ubi Joannes dicitur baptiſaſſe *in nomine venturi*, quod idem eſt ac in nomine Chriſti. De auctore patet, quia Matth. 21. v. 25. dicitur eſſe de Cœlo: denique effectus Baptiſmi Joannis fuit remiſſio peccatorum, Marci 1. v. 4. & Lucæ 3. v. 3. *Et venit* (Joannes) *in omnem regionem Jordanis, prædicans Baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum*; quod certè conſonat cum Baptiſmo Chriſti, de quo dicitur Act. 2. v. 38. *Baptiſetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum*; ergo Baptiſmus Joannis ejuſdem fuit naturæ & efficaciæ cum Baptiſmo Chriſti.

Reſp. nego maj. Excepta enim ſola materia, quam in utroque Baptiſmo eamdem fuiſſe concedimus, fuiſſe eamdem formam, aut eumdem auctorem vel effectum pernegamus. De forma & auctore jam inter probationes Concluſionis dictum eſt: remiſſio verò peccatorum non Baptiſmo Joan-
To.9.p. nis, ſed pœnitentiæ ad quam excitabat, tribuitur: ſeu, ut ait S. Auguſti-
148. B. nus L. 5. contra Donatiſtas cap. 10. Joannes baptiſabat in remiſſionem peccatorum *in ſpe*, hoc eſt, obtinendam per Chriſtum, ratione pœnitentiæ ad quam Baptiſmus Joannis promovebat. Hinc eſt quòd Baptiſmus Chriſti nuſquam appelletur, ſicut Baptiſmus Joannis, pœnitentiæ, ſed regenerationis ſeu renovationis. Quid ita? quia pœnitentia alio modo ſe habuit in Baptiſmo Joannis, & alio in Baptiſmo Chriſti: hunc præcedit tanquam diſpoſitio, illum verò ſequitur tanquam ejus unicus effectus.

Objicies 2. aliqua SS. Patrum teſtimonia.

P. 125. Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 4. *Nec*, inquit, *quidquam refert inter*
C. *eos quos Joannes in Jordane, & quos Petrus in Tiberi tinxit.*

To.2.p. S. Baſilius Lib. 1. de Baptiſmo, *Joannis Baptiſma*, inquit, *multimodis ex-*
632. E. *celluit. Nam peccata nullo modo diſcernebat ..... Quin etiam ſine ulla prorſùs dilatione ſimul atque ad gratiam Dei & Chriſti ejus aliquis acceſſerat, quantacunque & qualiacumque peccata confeſſus fuiſſet, & baptiſabatur in Jordane fluvio, & ſtatim veniam conſequebatur peccatorum.*

P. 233. S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi myſtagogica 2. *Per Baptiſmum Joannis*, inquit, *dabatur remiſſio peccatorum; per Baptiſmum Chriſti, adoptio filiorum.*

Optatus L. 5. contra Parmenianum, ſcribit baptiſatos Baptiſmo Joannis,
P. 85. per violentiam; baptiſatos verò Baptiſmo Chriſti, per Legem intraſſe in Regnum Cœlorum.

S. Auguſtinus Lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 10. *Ne quiſquam*,
To.9.p. inquit, *contendat etiam in Baptiſmo Joannis dimiſſa eſſe peccata; ſed aliquam*
138. C. *ampliorem ſanctificationem eis quos juſſit Paulus Apoſtolus denuò baptiſari per Baptiſmum Chriſti eſſe collatam, non ago pugnaciter.*

Edit. S. Petrus Chryſologus Sermone 137. *Erat*, inquit, *penes Joannem venia*,
Bonon. *ſed non ſine pœnitentiâ ...... Erat Baptiſma quod culpam tolleret, conſcien-*
1643 P. *tiam non deleret.*
335.

P. 125. Reſp. ad ſingula teſtimonia.

C. Ad Tertullianum: Comparat ille Baptiſmum Joannis & Chriſti, ratione materiæ, quæ eadem fuit, non verò ratione effectus. *Nulla diſtinctio eſt*, inquit, *mari quis aut ſtagno, flumine an fonte, lacu an alveo diluatur.*

Ad S. Baſilium: Extollit ibi S. Doctor Baptiſmum Joannis ſupra Baptiſ-

mum

Digitized by Google

mum Moſis, non verò æquiparat Baptiſmo Chriſti. In eo verò ſuperabat Baptiſmus Joannis Baptiſmum Moſis, quòd hic umbra tantùm foret, ſeu typus & imago Baptiſmatis, in quo nullum erat pęnitentiæ ſignum, nulla peccatorum confeſſio, nullum melioris vitæ propoſitum, ſicut in Baptiſmo Joannis, ad quem accedentes ſua confitebantur peccata, quorum remiſſionem ſtatim obtinebant, non virtute ipſius Baptiſmi, ſed pęnitentiæ adjunctæ, ad quam excitabat Joannes. Promiſit enim Deus in quacumque die pœnitentiam egerit peccator, ſe illius iniquitatum non recordaturum, Ezechielis 18. v. 21. Baptiſmum autem Joannis tantum à Baptiſmo Chriſti diſtare ait S. Baſilius loco citato, *quantùm Sol ſtellis antecellit*. To. 2. p. 633. A.

Ad S. Cyrillum, Optatum & alios, eadem eſt reſponſio: nempe Baptiſmum Joannis peccatorum remiſſionem dediſſe, non propria virtute & efficacia, ſed ratione pęnitentiæ adjunctæ.

Idem reſpondendum ad S. Auguſtinum.

Ad S. Chryſologum, dico eum citato loco noſtræ potiùs favere, quàm adveſari Concluſioni. *Per Baptiſmum enim Joannis*, inquit, *purificabatur homo ad pęnitentiam, non promovebatur ad gratiam*. P. 335.

Objicies 3. Si Baptiſmus Joannis gratiam & peccatorum remiſſionem non dedit, quare Apoſtoli eo ſolùm Baptiſmo tincti, non fuerunt Chriſti Baptiſmo denuò baptiſati?

Reſp. 1. S. Auguſtinum Lib. 3. de anima & ejus origine cap. 9. colligere ex iſtis Chriſti verbis Joann. 13. v. 10. *Qui lotus eſt non indiget niſi ut pedes lavet*, Apoſtolos Baptiſmo Chriſti fuiſſe initiatos. T. 10. p. 379. F.

Reſp. 2. quòd etſi conſtaret Apoſtolos non fuiſſe Baptiſmo Chriſti baptiſatos, non inde benè inferretur per Joannis Baptiſmum eos gratiam Spiritus ſancti aſſecutos fuiſſe. Cùm enim Chriſtus Sacramenta inſtituit, ſuam virtutem illis non ita alligavit, quin abſque eorum miniſterio gratiam, cùm voluerit, conferre poſſit; adeoque Apoſtolis ſuis ſine ſuo Baptiſmo regenerationis & renovationis gratiam immediatè conferre potuit. An reipſa ita fecerit, nihil habemus in Scripturis expreſſum.

QUÆSTIO SECUNDA.

De neceſſitate Baptiſmi.

SUmmi momenti eſt præſens controverſia, in qua accuratè pertractanda paulò diutiùs immorari nos adigit Socinianorum temeritas & pervicacia.

PRÆNOTANDA.

Obſervandum 1. duplicem vulgò diſtingui à Theologis neceſſitatem, unam medii, alteram præcepti.

I. Illud neceſſarium dicitur neceſſitate medii, ſine quo vel ejus voto ſeu deſiderio finis obtineri non poteſt: hoc modo Baptiſmus & Pœnitentia Sacramenta ſunt neceſſaria neceſſitate medii ad ſalutem. Ratio à priori eſt, quia ejuſmodi Sacramenta ex inſtitutione Chriſti eum continent & conferunt gratiæ ſpiritualis effectum, qui per ſe ita neceſſarius eſt, ut ſine illo

nemo

nemo poſſit eſſe ſalvus: ita nemo poteſt ſalvus eſſe ſine gratia, vel regenerante in Baptiſmo, vel reparante in Pœnitentia. Unde in rebus hujuſcemodi, nec ignorantia, nec impotentia excuſat; & quamquam reus non ſit violati præcepti, qui Baptiſmi legem aut invincibiliter ignorat, vel ipſi obſequi non poteſt, gratiam tamen illi annexam non percipit, (niſi in caſu martyrii ac perfectæ contritionis) & tùm negativè, ut ajunt, propter gratiæ illius defectum, tùm poſitivè, propter peccatum ſive originale ſive actuale non dimiſſum, æternæ damnationi ille obnoxius eſt.

Quæ porrò neceſſaria ſunt neceſſitate medii, ea quoque ex ſe neceſſaria ſunt neceſſitate præcepti, quia tenetur unuſquiſque adhibere omnia neceſſaria ad ſalutem aſſequendam: non tamen ſuam habent neceſſitatem ex præcepto, niſi, ut dicitur, præſuppoſitivè; imò potiùs ex neceſſitate quam habent ex propria ſua conditione, fit ut ſint quoque ex præcepto neceſſaria.

II. Illud dicitur neceſſarium neceſſitate præcepti, quod ſine peccato non poteſt omitti; atque in ejuſmodi rebus excuſat vel ignorantia vel impotentia. Revera obſervatio præcepti neceſſaria fit neceſſitate medii reſpectu illius qui capax eſt præcepti, illudque obſervare tenetur; ſed, ut ait Vaſquez in 3. par. q.73. art.3. cap. 1. & 3. talis obſervatio præceptorum negativè tantùm neceſſaria eſt ad ſalutem, ne ſcilicet propter transgreſſionem præcepti aliquod ponatur ſaluti impedimentum: è contrà quod eſt neceſſarium neceſſitate medii, poſitivè confert ad ſalutem, quia nempe continet gratiam per ſe neceſſariam ad ſalutem. Unde neceſſitas medii & præcepti non tam ex modo loquendi Scripturæ dignoſci poteſt, quàm ex ſubjecta materia, ſi nempe res propoſita talis ſit quæ conferat gratiæ effectum per ſe & abſolutè neceſſarium: eodem quippe modo Scriptura exprimit & neceſſitatem medii, v.g. in pœnitentia
Luc.13.5. his verbis: *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis*; & neceſſitatem
Joan.6.54. præcepti in Euchariſtia, *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Obſervandum 2. inter ea quæ neceſſaria ſunt neceſſitate medii, alia eſſe interna ſalutis media, qualis eſt gratia ſanctificans; alia verò externa, qualis eſt v.g. ablutio exterior in Baptiſmo; inter quæ iſtud diſcriminis occurrit, quòd ſine medio interno, actu & re percepto, impoſſibile ſit obtinere vitam æternam: ita ſine ſanctificante gratia nullus unquam ſalvus eſſe poteſt. At verò ſine medio externo, nempe Sacramento, poteſt quis ſalvus fieri, nempe per fidem charitate perfecta formatam, quæ juſtificat ante realem & actualem Sacramenti perceptionem, cum ſolo ejus voto ſive explicito ſive implicito ſaltem, quod in perfecta charitate ſemper includitur. Ratio eſt, quia medium externum ex Chriſti inſtitutione ordinatur ad conferendam internam ſanctificantem gratiam: cùm autem divina virtus non ſit exterioribus ſignis neceſſariò alligata, atque poſſit gratia ſanctificans per contritionem perfectam obtineri, hinc eſt quòd externum illud medium aliquibus in caſibus ſuppleri poſſit per votum ſeu deſiderium ipſius. Sic ſuppletur Baptiſmus per martyrium & contritionem perfectam.

Obſervandum 3. votum rei alicujus neceſſariæ nihil aliud eſſe quàm deſiderium illius obtinendæ. Duplex autem diſtinguitur: unum explicitum & proprium, quod ex rei cognitione naſcitur; alterum verò implicitum & generale, quod tendit ad rem, quatenus eſt à Chriſto præſcripta, quod votum

ſeu

ſeu deſiderium adimplendi omnia Chriſti præcepta, ſemper includitur in charitate perfecta à qua ſejungi non poteſt, atque ſemper neceſſarium eſt neceſſitate medii. Fieri quippe non poteſt, ut quis ſalvus fiat, niſi implicitè ſaltem habeat voluntatem ſervandi quæcumque ſunt à Chriſto præſcripta; hoc eſt, niſi ita ſit animo affectus & præparatus, ut illa omnia velit obſervare cùm ea cognoſcet, & adimplendi facultas dabitur. Nonnihil autem diſcriminis eſt inter iſta duo, nempe votum rei alicujus eſſe neceſſarium, & rem ipſam neceſſariam eſſe in voto. Prius enim ſignificat, voluntatem obſervandi rem præceptam eſſe neceſſariam, quod verum eſt; poſterius, rem præceptam tantæ neceſſitatis eſſe ad ſalutem, ut ſi non reipſâ, ſaltem voto debeat haberi; quod non ſemper verum eſt; præſertim in rebus quæ ex præcepto dumtaxat ſunt neceſſariæ.

Obſervandum 4. neceſſitatem Baptiſmi attendi poſſe vel reſpectu adultorum, vel reſpectu infantium: iſti autem vel ſunt filii Fidelium chriſtianorum, vel Infidelium.

Obſervandum denique, inter Hæreticos alios eſſe qui impugnant neceſſitatem medii Baptiſmi, alios verò neceſſitatem præcepti, ut mox conſtabit.

Duo itaque duobus ſequentibus Articulis ſunt nobis inquirenda.

In primo, utrùm Baptiſmus in re vel in voto ſit neceſſarius adultis neceſſitate medii & præcepti; infantibus verò neceſſitate medii.

In ſecundo, utrùm Baptiſmus ſuppleri poſſit per votum illius, per contritionem perfectam & martyrium, & quomodo.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrùm Baptiſmus neceſſarius ſit in re vel in voto adultis, neceſſitate medii & præcepti; infantibus verò neceſſitate medii.

ERRORES.

CUm per Baptiſmum Religioni chriſtianę nomen demus, adoptemur in filios Dei, & æternę ſalutis capaces efficiamur, mirum eſſe non debet quòd antiquus ſalutis noſtræ æmulus dæmon tot adversùs illius Sacramenti neceſſitatem ac virtutem hoſtes inter veteres & novos Hæreticos ſuſcitaverit.

Ex veteribus, ſecundo ſæculo Cajani & Quintiliani à Quintilia femina ſic dicti, negarunt Baptiſmi neceſſitatem, rati fidem ſufficere ad ſalutem. Ita Tertull. L. de Baptiſmo cap. 1. *An.* 180.

Tertio ſæculo, Manichæi, teſte S. Auguſtino hæreſi 46. Baptiſmum in aqua nihil cuipiam perhibent ſalutis afferre, nec quemquam eorum quos decipiunt, baptiſandum putant. Ratio aperta eſt, quia illi aquam, ut & cæteras res corporeas à diabolo creatas eſſe contenderent. *An.* 200.

Quarto ſæculo, Aſcodrutæ, ut loquitur Theodoretus L. 1. hæretic. fabularum cap. 10. dicunt non debere divina myſteria quæ inviſibilium ſunt ſigna, per res viſibiles perfici. Propterea nec baptiſant eos qui accedunt, nec apud eos celebratur baptiſmatis myſterium. *An.* 350.

Eodem ſæculo, Seleuciani & Hermiani, teſte S. Auguſtino hæreſi 59. Baptiſmum in aqua rejecerunt. *An.* 370.

Eodem

Digitized by Google

An. 390. Eodem ſęculo, Maſſaliani (quod nomen ex lingua Syra ductum eſſe, & ſignificare orantes, unde græcè dicti ſunt εὐχῖται, obſervat S. Aug. hæreſi 57.) docebant, nullam ex Baptiſmo & Euchariſtia percipi utilitatem, ſed perpetua oratione peccatum tolli radicitùs. Ita Theodoretus Lib. 4. hæretic. fabul. Epiphanius hæreſi 80. Joannes Damaſcenus Lib. de hæreſibus.

An. 350. Eodem ſæculo, Archontici Baptiſmum damnarunt, inquit S. Epiphanius hæreſi 40. tametſi inter eos ſint qui Baptiſmo initiati antea fuerint. Ita Theodoretus Lib. 1. hæretic. fabul. cap. 11.

Quinto ſæculo, cùm Pelagiani negantes originale peccatum ab Auguſtino premerentur argumento ducto ex neceſſitate Baptiſmi, coacti ſunt negare Baptiſmum neceſſarium eſſe ad delendum originale peccatum. Urgente verò ſancto Doctore iſta verba Chriſti, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Cœlorum*, quibus conſtat, vel infantes non baptiſatos à Regno Cœlorum arceri non debere, utpote innocentes, quos tamen arcebant Pelagiani; vel eos labe originali infectos eſſe, ad quam diluendam opus haberent renaſci per Baptiſmum, eò illi adducti fuere, ut diſtinguerent inter Regnum Cœlorum & vitam æternam; ac infantes quidem propter defectum Baptiſmi à Regno Cœlorum excluderent, vita tamen æterna donarent, quia innocentes ſunt nulla originis labe maculati.

Initio ejuſdem ſæculi Vincentius Victor dixit *aliquos eorum qui ſine Baptiſmo Chriſti ex hac vita migraverint, interim non ire in regnum Cœlorum, ſed in Paradiſum; poſtea verò in reſurrectione mortuorum etiam ad regni Cœlorum beatitudinem admittendos fore*. Ita S. Auguſtinus Lib. 3. de origine T.10 p. 382.D.E. animæ cap. 1.

Ex recentioribus Hæreticis qui ſæculo decimo quinto Eccleſiam infeſtarunt, Joannes Vviclef, teſte Thoma Valdenſi Tom. 2. de Sacramentis cap. 96. docuit Baptiſmum neceſſarium non eſſe. Ita conſtat ex Seſſ. 15. Conc. Conſtantienſis. Idem aſſeruit Zuinglius Lib. de vera & falſa Religione cap. de Baptiſmo, ubi oſtendit Baptiſma merum eſſe externum ſymbolum nullius ad ſalutem præſidii.

Martinus Bucerus in cap. 3. Matthæi idem quoque aſſeruit, ſed alio fundamento nixus, nempe, *quia pueri prædeſtinati etiam ſine Baptiſmo ſalvantur, non prædeſtinati etiam cum Baptiſmo damnantur*.

Calvinus Lib. 4. Inſtitutionis, neceſſarium quidem eſſe ex præcepto non inficiatur Baptiſmum; ſed ad delendum originale peccatum omnibus ſive adultis ſive parvulis eſſe neceſſarium, totis viribus repugnat. Cap. 15. nu. 10. ſic loquitur: *Jam perſpicuum eſt quàm falſum ſit quod docuerunt pridem non-* P.484. *nulli, in quo alii perſiſtunt, per Baptiſmum ſolvi nos & eximi ab originali peccato, & à corruptione quæ ab Adam in univerſam poſteritatatem propa-* P.488. *gata eſt*. Et n. 22. expreſsè ait, *non arceri à regno Cœlorum infantes quos è præſenti vita migrare continget, antequam aqua mergi datum fuerit. Atqui jam viſum eſt fieri non levem injuriam Dei federi, niſi in eo acquieſcimus, ac ſi per ſe infirmum eſſet, cùm ejus effectus neque à Baptiſmo, neque ab ullis acceſſionibus pendeat. Accedit poſtea Sacramentum ſigilli inſtar, non quòd efficaciam Dei promiſſioni, quaſi per ſe invalidæ, conferat, ſed eam dumtaxat nobis confirmet. Unde ſequitur, non ideò baptiſari Fidelium liberos ut filii Dei tunc primùm fiant qui antè alieni fuerint ab Eccleſia, ſed ſolemni potiùs*

ſigno

Digitized by Google

ſigno ideò recipi in Eccleſiam, quia promiſſionis beneficio jam antè ad Chriſt Corpus pertinebant. Proinde ſi in omittendo ſigno nec ſocordia eſt, nec contemptus, nec negligentia, tuti ab omni periculo ſumus. Ita Calvinus, quibus ſignificat parvulos ſine Baptiſmo excedentes ex hac vita, ſalvos eſſe propter fœdus quod Chriſtus cum Chriſtianis pepigit; virtute cujus illos ſanctos eſſe, nec ipſis labem originalem à Deo imputari contendit; & ita Baptiſmum neceſſarium ipſis non eſſe ut ſolvantur à labe originali, ſed tantùm ut obſignet divinam promiſſionem. Adultis quoque minimè ad ſalutem neceſſarium eſſe docet, quos ait fide juſtificari; & per Baptiſmum tantùm obſignari, confirmari & nutriri hanc fidem: *Quatenus*, inquit ibid. n. 14. *erigendæ, alendæ, confirmandæque fidei noſtræ datur, ſumendus eſt.* P. 485.

E ſinu Calviniſtarum orti Sociniani iiſdemque cum ipſis placitis innutriti ac imbuti, multò tamen longiùs progreſſi ſunt audacia & temeritate in oppugnandis fidei Chriſtianæ myſteriis; ſeu, ut meliùs dicam, eò uſque prorupit effrænis eorum licentia, quò proclivi ac facili lapſu ducunt Calviniſtarum documenta: nempe ubi ſemel neglecta Eccleſiæ ac Traditionis auctoritate, ſuum unicuique permittitur in exponenda Scriptura judicium, nulla ampliùs certa lege ac regula contineri poteſt humanum ingenium, ſed pro innata libertate quiſque liberiùs genio ſuo indulgens, novos Scripturæ ſenſus, nova dogmata, novamque excogitat & ſequitur Religionem, quod certè triſti & infelici eventu contigiſſe videmus in Socinianis, cùm aliis in myſteriis, tùm in eo de quo hìc diſputamus Baptiſmi Sacramento. A Calviniſtis hauſere illi quidem, Baptiſmum neceſſitate medii non eſſe neceſſarium ad delendum peccatum originale, neque in adultis neque in parvulis; ſed ab iiſdem edocti Eccleſiæ & Traditionis vocem ſpernere, ac ſuum dumtaxat privatum conſulere judicium, nullo retenti fræno auctoritatis, longiùs proceſſerunt, ac negarunt

I. Chriſtum Apoſtolis dediſſe baptiſandi præceptum: verba quippe Chriſti Matth. 28. *Euntes docete, baptiſantes* &c. interpretantur non de aquæ Baptiſmo, ſed de ſola inſtructione ſeu doctrina. Ajunt tamen poſt Volckelium Lib. 6. de vera Religione cap. 14. *Apoſtolos etſi non juſſos ritum baptiſandi convenienter uſurpaſſe, tùm quia populus Judæus cærimoniis valdè delectabatur, utpote in illis quaſi enutritus & educatus; tùm quia Baptiſmi cærimonia à magni nominis magnæque auctoritatis viro, nempe Joanne, jam antea introducta, magnoque applauſu ab omnibus recepta fuerat: tùm denique quia aptiſſima erat ad adumbrandum Chriſtianorum officium ac ſtatum; unde conveniens fuit viros hujus ætatis per Baptiſmi cærimoniam Chriſtianæ Religioni adſcribi.* Ita Volkelius.

II. Negarunt baptiſandi præceptum datum à Chriſto Matth. 28. (ſi tamen præceptum eſt) univerſale fuiſſe, ab omnibus in perpetuum obſervandum; ſed certis dumtaxat perſonis pro certo quodam tempore addictum fuiſſe, nempe illis qui Eccleſiæ initio à Paganiſmo vel Judaiſmo convertebantur ad Chriſtum; cæteris verò qui vel è Chriſtianis naſcuntur, vel in chriſtiana fide ſunt educati, minimè neceſſarium eſſe contendunt, cùm Baptiſmus ſit res libera & indifferens, quæ ſine ſalutis diſpendio obſervari poſſit vel omitti: unde non negant poſſe aliquem baptiſari, ſi ita velit; modò fiat, inquiunt, ſine ſcandalo, abſque ulla impoſita neceſſitatis lege, & perſuaſione talem

ritum

ritum eſſe ad ſalutem neceſſarium. Ita Socinus Diſputatione de Baptiſmo Tom. 1. Operum ipſius pag. 710. Oſtorodius Iuſtitutionum Germanicarum cap. 9. Volkelius L. 6. de vera Religione cap. 14. quod integrum eſt de præſenti argumento.

III. Docent Baptiſmum eſſe merum ritum externum, ac publicum dumtaxat profeſſionis chriſtianæ ſymbolum, omni interiori gratia vacuum ac planè deſtitutum: unde in Catecheſi majore Racovienſi, non alia profertur Baptiſmi definitio, quàm *quòd ſit ritus exterior quo homines vel è Judaiſmo, vel è Gentiliſmo ad Religionem chriſtianam accedentes manifeſtè profitentur ſe Chriſtum pro ſuo Domino agnoſcere*. E Scriptis Socini Catecheſim illam compegit Smalcius, & typis evulgavit Racoviæ an. 1606.

Ad Socinianos ex parte accedere videtur Epiſcopius Sectæ Arminianorum ſeu Remonſtrantium defenſor præcipuus. Reſpondens enim ad quæſtiones ſexaginta quatuor theologicas ſibi à diſcipulis propoſitas, Tom. 1. Operum, ad 37. docet 1. apud S. Matth. cap. 28. ſermonem eſſe de vero aquæ Baptiſmo. 2. Si Baptiſmus nihil aliud ſit quàm teſſera, nota, vel ſigillum chriſtianæ profeſſionis, præceptum ejus ad eos dumtaxat pertinere, qui chriſtianam profitentur Religionem. 3. Si Baptiſmus ſit (ut ipſe putat) ſigillum ſeu obſignatio remiſſionis peccatorum antea commiſſorum, ejus præceptum eos primariò adſtringere, qui à Paganiſmo ad Chriſtum convertuntur; ſecundariò verò eos qui in Religione chriſtiana nati, multis tamen ſe peccatis obſtrinxere. 4. Si qui ſint qui vitam ab omni ſcelere immunem & puram duxerint (quod rarum) eos Baptiſmi lege non teneri; non eſt enim opus medico benè habentibus. Ex quo non obſcurè colligitur, in mente hujus Auctoris Baptiſmum neceſſarium non eſſe *medii*, ut dicitur, neceſſitate ad ſalutem.

Lutherani & Calviniſtæ quibus noſtri ſemper exprobravere, quòd ſua ab Eccleſia defectione Socinianæ impietati locum & ortum dediſſent, nec peſtem hanc ulla arte (ſi ſuis placitis ſtarent) expugnare poſſent, nihil non tentarunt, ut multis editis ex profeſſo Operibus, fidei noſtræ capita, Trinitatis imprimis & Incarnationis, quæ nobiſcum habent communia, contra illos defenderent ac probarent; ſed eventu, ut plurimùm, infelici, uti oſtendimus paſſim, quando ſe dedit occaſio. Nihil enim juris ſibi aſſumere poſſunt Lutherani & Calviniſtæ in Scripturis ad privatum ſuum ſenſum detorquendis, quod idem ſibi non arrogent Sociniani; nec ullus inter eos judex erit, qui litem inter illos dirimat. Quis enim eſſet? Scriptura? at de ejus ſenſu controvertitur, & quiſque eam ad partes ſuas trahere conatur. An ratio? ſed omnes in ſenſu ſuo abundant. An Eccleſia & Traditio? rectè quidem; at illi vocem ejus ac judicium rejiciunt; atque ut à propoſito argumento non diſcedamus, dicant nobis Calviniſtæ quo jure verba iſthæc Chriſti Joannis 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Cœlorum*, detorqueant ad ſenſum metaphoricum, neque de vero aquæ Baptiſmo intelligant; Socinianos verò qui hæc pariter Chriſti verba Matth. 28. *Euntes docete omnes Gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, interpretantur non de Baptiſmo aquæ, ſed inſtructionis & doctrinæ, rejiciant ac confutent? Dicant pariter, quo argumento ex una Scriptura adverſùs eoſdem evincere poſſunt, inter baptiſandum appellandos eſſe ſeu invocandos.

Digitized by Google

candos Patrem, Filium & Spiritum ſanctum, atque ſenſum verborum Chriſti Matth. 28. non eſſe iſtum, *Docete, baptiſate, in fide Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*? Certè abſque Traditionis auxilio nuſquam id evincere poterunt: adeo verum eſt Calviniſtas excuſſo ſemel Eccleſiæ & auctoritatis legitimæ jugo, vel invitos Socinianis arma ſubminiſtrare, nec ab eorum manibus ſeſe expedire poſſe.

Præter illos errores, nonnulli è noſtris Scholaſticis ſingulares aliquas opiniones amplexi ſunt.

Scholaſticorum aliquorum opiniones.

Cajetanus 3. part. ad art. 2. & 11. q. 68. docuit parvulos Fidelium Chriſtianorum, quibus per Baptiſmum ſubveniri non poteſt, non tantùm ex privilegio Dei ſingulari, ſed ex lege Dei communi & ordinaria ſalvari poſſe votis & orationibus parentum, maximè ſi exterius aliquod adhibeant ſignum, quo generale votum parvulis applicare ſe teſtentur. Hæc opinio non modò temeraria, ſed etiam fidei tam parùm conſona viſa eſt S. Pio V. Summo Pontifici, ut juſſerit in editione Romana altera expungi Commentarium hujuſce ſecundi & undecimi articuli.

Quidam alii cenſuere, lege quidem ordinaria, parvulos etiam Fidelium ſine Baptiſmo non ſalvari; verumtamen Deum pro ſua ſumma clementia vel exaudire parentum vota pro ſalute infantium, adeoque eos hortandos ut pro illis apud Deum intercedant; vel Deum ſupplere defectus eſſentiales Baptiſmi, ſi qui ſint ex parte materiæ vel formæ, vel intentionis miniſtri. Ita Gerſon Sermone de Nativitate B. Virginis Conſideratione 2. Gabriel in 4. diſt. 4. q. 2. art. 3. dubio 2. Altiſſiodorenſis in Summa Lib. 3. Tract. 3. q. 2. art. 4. S. Bonaventura in 4. diſt. 3. prima parte diſtinctionis q. 2. art. 2. ad 2. Durandus in 4. diſt. 6. q. 2. n. 12. & alii qui ſalutem hanc infantium probabiliter ex divina miſericordia præſumunt, non tamen velut rem certam & indubitatam admittunt.

Sunt qui infantibus ſine Baptiſmo ex hac vita migrantibus felicitatem quamdam temporalem, & naturalem veluti quemdam paradiſum aſſignent, ut Pighius & Catharinus apud Bellarminum Tom. 4. L. 6. cap. 2. & noſtra hac ætate non ita pridem Eminentiſſimus Cardinalis Sfondratus in Libro cui titulus, *Nodus prædeſtinationis diſſolutus*, parte 1. paragrapho 1. n. 13. docet *parvulos qui ſine Baptiſmo decedunt, cœleſti quidem Regno, quaſi paternæ culpæ reos nec expiatos excludi; non tamen excludi naturalibus bonis, & à peccato præſervari æternoque ſupplicio, quo ſi adoleſcerent, puniendi eſſent; cùm ſola*, inquit, *præſervatio à peccatis pluris valeat majoriſque pretii ſit, quàm Regnum ipſum cœleſte.* Idem repetit ibid. n. 23. Adversùs doctrinam hanc graviter expoſtularunt duo Eccleſiæ noſtræ Gallicanæ Archiepiſcopi & tres Epiſcopi, data ad S. Pontificem beatæ memoriæ Innocentium XII. ſolemni Epiſtola 7. Kalendas Martii anni 1697. quibus reſcripſit Summus Pontifex die 6. Majii anni ejuſdem, *ſe Librum Cardinalis Sfondrati & res ab ipſis adnotatas, inſignium Theologorum diſcuſſioni commiſiſſe, ut omnibus maturæ conſiderationis trutina perpenſis, quod juſtum eſſet, ſubinde decernere valeret.* Interim nullum, quod ſciamus, à ſancta Sede ad nos pervenit ea de re judicium. Sapienter quidem ac graviter Bellarminus loco paulò antè notato obſervat, *miſericor-*

Arch. Pariſ. & Rem. Epiſcop. Meld. Atreb. Amb.

Digitized by Google

ſericordiam noſtram parvulis jam defunctis nihil prodeſſe, è contra nihil obeſſe noſtræ ſententiæ ſeveritatem. Multùm autem, inquit, *nobis obeſt, ſi ob inutilem miſericordiam erga defunctos, pertinaciter aliquid contra Scripturas aut Eccleſiam defendamus; idcirco non affectum quemdam humanum, quo pleríque moveri ſolent, ſed Scripturæ, Conciliorum & Patrum ſententiam conſulere & ſequi debemus.*

His ita præmiſſis, dogma catholicum demonſtrandum eſt, & à vanis Socinianorum aliorumque Hæreticorum conatibus vindicandum.

CONCLUSIO.

Baptiſmus in re vel in voto neceſſarius eſt adultis neceſſitate medii & præcepti, parvulis neceſſitate medii ad ſalutem.

Duæ ſunt partes Concluſionis.

Probatur prima pars de neceſſitate præcepti, ex Scripturis quæ à contortis Socinianorum expoſitionibus vindicantur.

Primum argumentum petitur ex cap. 28. S. Matthæi v. 19. ubi perſpicuis verbis Chriſtus Apoſtolis ſuis præceptum & formam baptiſandi exponit: *Euntes ergo*, inquit, *docete omnes Gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Socinus Diſputatione de Baptiſmo ſcripta an. 1580. Cracoviæ cap. 2. duo excipit adversùs apertum iſtud teſtimonium: primum eſt, hìc de vero aquæ Baptiſmo ſermonem non eſſe, ſed de doctrina & inſtructione, quæ ſenſu metaphorico Baptiſmus dicitur; alterum, dato & non conceſſo madatum in aqua baptiſandi à Chriſto hìc dari, perpetuum illud non debere eſſe, neque ad omnes omnino homines extendendum. Utraque reſponſio paulò uberiùs & apertiùs evolvenda nobis eſt ac confutanda, ut intelligat unuſquiſque quàm vanis & futilibus argumentis innitatur Sociniana temeritas.

Prima itaque Socini reſponſio eſt, in Scripturis Baptiſmi nomen ſæpiùs uſurpari pro doctrina, atque eo ipſo ſenſu ſumi Matth. cap. 28. v. 19. citato. Utrumque ſic probat.

Prima reſponſio Sociniana. Primum quidem ex c. 18. v. 25. Actuum Apoſtolorum, ubi legimus Apollo Baptiſmum Joannis dumtaxat ſciviſſe; & cap. 19. v. 3. ubi diſcipuli Epheſii interrogati in quem baptiſati eſſent, reſpondent ſe baptiſatos eſſe Baptiſmo Joannis. At his in locis, ait Socinus, idem eſt Baptiſmus, ac doctrina: nihil enim, inquit, ibi ad rem faciebat, quòd Apollo ſciret aquæ Baptiſmum quo utebatur Joannes, cùm de doctrina præſertim ageretur. Pariter Baptiſmus, aut baptiſare, ſignificat nonnunquam initiationem, ſeu initiare. Ita S. Paulus priore ad Corinthios 10. v. 2. ait, *Hebræorum patres baptiſatos fuiſſe in Moyſe, in nube & in mari*: ideſt, eos initiatos & quaſi conſecratos fuiſſe Deo per Moyſen. Eadem eſt ſignificatio Act. 29. v. 13. cùm Paulus ait: *In quo ergo baptiſati eſtis*, ideſt, initiati?

Refellitur. Refellitur Socinus, quia confundit quæ non ſunt confundenda, & ſeparat quæ non ſunt ſeparanda. Confundit doctrinam, cum aqua baptiſmali; & Baptiſmum nudè & ſimpliciter ſumptum, pro doctrina uſurpari perperam

ram ille contendit: duo enim illa diſtingui debent, non confundi. In Baptiſmo enim Joannis, de quo mentio fit citatis in locis, duo erant; & doctrina, qua Joannes informabat baptiſandos; & ritus ipſe baptiſandi in vera aqua: unum aliud includebat, nempe Baptiſmus doctrinam; ſed doctrina illa præcisè non dicebatur Baptiſmus, ſeu intinctio vel immerſio. Citata igitur ex Actibus Apoſtolorum loca Socinum jugulant, ſiquidem duo diſtincta continent, quæ ille perperam confundit. Unde ſic arguere poſſumus: Eodem ſenſu verbum *baptiſantes* ſumi debet apud S. Matth. cap. 28. v. 19. ac in Actibus Apoſtolorum cap. 18. ver. 25. & cap. 19. ver. 3. Atqui iſtis in locis non pro ſola doctrina uſurpatur, ſed pro ipſo vero in aqua baptiſandi ritu; Joannes enim in vera aqua baptiſavit. Ergo pariter apud S. Matth. non ſumitur pro ſola doctrina ſeu inſtructione, ſed pro ablutione ſeu immerſione in aqua, includente & præſupponente doctrinam; ſeparat igitur Socinus aquam ab inſtructione ſeu doctrina quæ non debet ſeparari. Pariter igitur aſſerimus Baptiſmi nomine ſignificari initiationem ſeu conſecrationem: at illam fieri contendimus non per ſolam doctrinam, ſed per aquam qua intingimur, tanquam per verum & propriè dictum Sacramentum.

Secundum, nempe Matth. 28. v. 19. *baptiſantes* idem ſignificare ac inſtruentes ſeu docentes, probat Socinus multis, ſed miſeris profectò argumentis.

I. Quia in græco textu, loco *docete*, habetur μαθητεύσατε, id eſt, *diſcipulos facite*; quod certè verbum ad doctrinam & diſciplinam qua informandi ſunt diſcipuli, refertur.

Verùm, quis hoc negat? nemo profectò. An doctrinam à Baptiſmo aquæ ſejungimus; non certè; ſed utrumque includimus & diſtinguimus, ſicut reipſa fecit Chriſtus in ſuo præcepto: *Docete*, inquit, *baptiſantes*. En doctrina, & Baptiſmus. Quòd ſi per *baptiſantes* non aliud intellexiſſet quàm doctrinæ Baptiſmum, certè abſurda fuiſſet & omnino intilis repetitio in una & eadem brevi periodo; ſenſus enim eſſet: *docete docentes*. Eſto igitur verbum græcum ſignificet, *diſcipulos facite*: ſanè per doctrinam fiunt diſcipuli, & per Baptiſmum initiantur & conſecrantur; unum enim ab altero divelli non debet. Unde S. Marcus cap. 16. v. 16. fidem quæ per doctrinam habetur, Baptiſmo præmittit.

II. Si Chriſtus eo in loco per verbum *baptiſantes*, aquæ terrenæ Baptiſmum intellexiſſet], ſine dubio, ait Socinus, non minùs Baptiſmum iſtum externum Apoſtolis ſuis commendaſſet, quàm ipſam Evangelii prædicationem, nec minùs eos ad baptiſandum, quàm ad prædicandum miſiſſet: atqui tamen Apoſtolus primæ Corinth. 1. v. 17. declarat ſe à Chriſto miſſum non eſſe ad baptiſandum, ſed ad Evangeliſandum. Neque eſt quòd reſpondeatur, ſenſum Apoſtoli eſſe, ſe præcipuè miſſum fuiſſe ad prædicandum, quod munus per ſe obire tenebatur, non verò ad baptiſandum, quod per alios æquè poterat adimplere. Namque, ait Volkelius loco antea citato, ratio propter quam teſtatur Apoſtolus ſe non miſſum eſſe ad baptiſandum, hæc eſt ut effugeret ſuſpicionem nonnullorum, qui exiſtimabant Paulum in ſuo baptiſare nomine, unde oborta eſt illa diſcipulorum Corinthiorum contentioſa æmulatio: at ratio illa tota ſubſiſteret, ſi aut per ſe, aut per alios, aut præcipuè, aut minùs præcipuè deſtinatus fuiſſet S. Paulus ad baptiſandum.

Digitized by Google

Verùm vana prorsùs ac futilis ratio. Falsò quippe ſupponit Socinus, Apoſtolis injunctum non eſſe baptiſandi ſicut docendi præceptum, quod ex praxi illorum cognoſci haud dubiè certiſſimè poteſt. Porrò in Hiſtoria Actuum Apoſtolorum c. 2. poſt eximiam S. Petri prædicationem, baptiſatos legimus Judæorum circiter tria millia; & cap. 4. quinque millia; & cap. 8. Philippus Samaritanos, Simonem magum, & Eunuchum; cap. 9. Ananias Paulum; cap. 10. S. Petrus Cornelium cum omni ejus familia; cap. 16. S. Paulus Lydiam cum omni ejus pariter familia; cap. 18. Criſpum & Corinthios; & cap. 19. duodecim Epheſios baptiſavit: at veriſimile non videtur, Apoſtolos non juſſos præceptum Chriſti datum Matth. 28. executioni demandaſſe. S. igitur Paulus non negat ſibi, ſicut & cæteris, impoſitum baptiſandi præceptum, ſed comparatè loquitur, innuitque ſe præcipuè deſtinatum eſſe ad prædicandum, quàm ad baptiſandum; quia multò plures ad illud, quàm ad iſtud munus exequendum dotes requiruntur, quibus ille divinitùs cumulatus fuerat: Baptiſmus ſcilicet per quemlibet adminiſtrari poteſt, at non ita verbum Dei. Hanc veterum Cajanorum objectionem ita ſolvit Tertullianus L. de Baptiſmo c. 14. Neque urget quod addit Volkelius: namque hac ratione non utitur S. Paulus, ut probet ſe miſſum non eſſe ad baptiſandum, ſed ut gratias agat quòd cùm paucos baptiſaverit, ſchiſmati & contentioſæ Corinthiorum æmulationi locum non dederit. Tanta ſcilicet inſedebat animis primorum Fidelium opinio & admiratio Apoſtolorum, ut ex humano affectu nonnulli ſe hujus vel illius diſcipulos eſſe gloriarentur, & ita ſchiſmati locum dederint, de quo loquitur Apoſtolus: quòd verò id ex Baptiſmi adminiſtratione ortum fuerit, ſanè per accidens eſt reſpectu ipſius Baptiſmi.

III. Chriſtus, inquit Socinus, Matth. 28. non magis præceptum baptiſandi, quàm formam expreſſit his verbis, *Docete, baptiſantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* At his verbis formam Baptiſmi non exprimi vel ex eo potiſſimùm conſtat, quòd Apoſtoli legantur baptiſaſſe in alia forma, nempe in nomine Chriſti.

Verùm ex antè dictis manifeſtum eſt, Apoſtolos non baptiſaſſe in ſolo Chriſti nomine. Conſule.

IV. Baptiſmus Chriſti ſæpiùs in Scripturis opponitur Baptiſmo Joannis, quòd iſte in aqua foret, ille in Spiritu; ergo Chriſti baptiſmus in vera aqua non perficiebatur.

Verùm non advertit Socinus, totam diſtinctionem Baptiſmi Chriſti & Joannis non fuiſſe penes aquam, quæ in utroque pro materia erat; ſed penes effectum, nempe interiorem animæ purgationem per gratiam, quam conferebat Chriſti, non verò Joannis Baptiſma.

V. Hebræorum 6. rudimenta chriſtianæ diſciplinæ enarrat Apoſtolus; at de Baptiſmo aquæ omnino ſilet.

Verùm falſum eſt quod ſupponit Socinus: ſic enim loquitur Apoſtolus verſ. 1. & 2. *Quapropter intermittentes inchoationis Chriſti ſermonem, ad perfectiora feramur, non rurſum jacentes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, Baptiſmatum doctrinæ, impoſitionis quoque manuum.*

Quænam porrò eſt illa doctrina Baptiſmatum, niſi veri, quod in uſu erat

ex

Digitized by Google

ex Chriſti mandato, Baptiſmatis? Baptiſmatum dixit in plurali Apoſtolus, vel more Hebræorum ad majorem emphaſim; vel quia etſi unum ſpecie, numero tamen plura multis adminiſtrantur; vel denique quia noſtrum Baptiſma multis Judæorum baptiſmatibus opponit.

VI. Denique, quia S. Petrus Epiſtolæ 1. cap. 3. v. 21. docet Baptiſmum nos ſalvos facere, non quo carnis ſordes abluuntur, ſed quo fit ut bona conſcientia Deum interroget: at non ita locutus fuiſſet S. Petrus, ſi aquæ Baptiſmum omnibus ex præcepto neceſſarium eſſe crediſſet.

Verùm fallitur Socinus. Veriſſima quippe eſt S. Petri ſententia, nempe effectum Baptiſmi poſitum non eſſe in ablutione ſordium corporis, ſed in gratia interiori ac conſcientiæ munditie. Opponit enim ibi Baptiſmum Chriſti frequentibus Judæorum lotionibus, quæ merè carnales erant ad juſtitiam & emundationem carnis; Baptiſmus verò Chriſti, etſi perficiatur in aqua, ejus tamen effectus ad animam uſque pertingit, nec hæret in carne.

Secunda Socini reſponſio eſt: Dato & non conceſſo citatis Chriſti verbis Matth. 28. baptiſandi præceptum contineri, illud tamen ad certum tempus ac perſonas reſtrictum fuiſſe, non omnibus in perpetuum injunctum. Probat autem his momentis. Secunda reſp. Sociniana.

I. Quia ii ſoli baptiſandi ſunt, quos Apoſtoli docuere: utrumque enim conjungitur; ergo alii qui ab Apoſtolis aut eorum ſucceſſoribus edocti non fuere, illo Baptiſmi mandato non adſtringuntur.

Verùm nihil ea ratione miſerum magis ac ſtolidum afferri poteſt. Ubi enim legit Socinus, eos tantùm baptiſandos eſſe qui ab Apoſtolis fuerant edocti? certè nullibi. Revera ii tantùm ſunt baptiſandi, qui ſunt imbuti fide & doctrina Chriſtiana; ſed eos tantùm eſſe baptiſandos qui ſunt ab Apoſtolis edocti, non alios, certè figmentum eſt cerebri Sociniani.

Et verò multos docuere Apoſtoli, quos propriis manibus non baptiſarunt; unde S. Paulus fatetur ſe ad prædicandum miſſum eſſe, non ad baptiſandum: nec veriſimile eſt S. Petrum propriis manibus baptiſaſſe una die tria, & altera quinque hominum millia quos ſua prædicatione ad Chriſtum adduxerat. Aliquos pariter baptiſarunt, quos ab aliis edoctos noverant: ſic Ananias Paulum baptiſavit Act. 9. & S. Paulus Act. 19. curat eos baptiſari, qui ab aliis jam inſtructi & informati fuerant fidei Chriſtianæ documentis.

Quòd verò mandatum Baptiſmi ad omnes omnino omnium ætatum homines pertineat, patet. 1. Quia nullam limitationis ac reſtrictionis notam præſefert. 2. Quia continua ſæculorum omnium praxi evidenter demonſtratur præcepti hujus univerſalitas. 3. Quia continet præceptum docendi ſimul & baptiſandi: at præceptum docendi univerſale eſt ac perpetuum. 4. Quia Chriſtus eodem loco promittit ſe Eccleſiæ adfuturum uſque ad conſummationem ſæculi: quod igitur ibi præſcribit, ad omnes omnium ætatum homines ſpectat. 5. Quia unio ſpiritus ac mutua charitas, quam ex unitate Baptiſmi commendat Apoſtolus Epheſ. 4. in perpetuum ab omnibus Fidelibus eſt obſervanda. 6. Quia præceptum Baptiſmi ſimile eſt præcepto Euchariſtiæ: ſicut enim dixit Chriſtus, *Hoc facite*; ita dixit, *Docete, baptiſate*. Ergo ſicut Euchariſtiæ præceptum omnibus ad futuras omnes ætates injunctum eſſe agnoſcit Socinus, ita & præceptum Baptiſmi. 7. denique, quia effectus quos Apoſtoli Baptiſmo tribuunt, ad omnes omnium temporum ho-

mines æqualiter pertinent, quales ſunt communio cum Chriſto, Rom. *6.* v. 3. & 4. Galat. 3. v. 27. remiſſio peccatorum, Act. 22. v. 16. regeneratio ſpiritus, ad Titum 3. v. 5. vita æterna, Marci 16. v. 16. Joannis 3. v. 5.

II. Ii ſoli ſunt baptiſandi, inquit Socinus, qui ejuſdem ſunt conditionis & ſortis cum iis quos Apoſtoli ex Chriſti mandato baptiſarunt, illi ſcilicet qui vel à nulla, vel à falſa Religione, à Paganiſmo vel Judaiſmo ad Chriſtum convertebantur; ergo alii qui in Religione Chriſtiana vel nati ſunt, vel ab ineunte ætate ei nomen dedere, Baptiſmi lege non tenentur.

Verùm abſurda conſequutio. Cùm enim per Baptiſmum Chriſto ejuſque Religioni nomen detur, ii omnes baptiſandi ſunt, qui Chriſto nomen dare volunt, ſive nullam, ſive falſam antea Religionem coluerint vel non coluerint.

Quòd verò Apoſtolorum ætate non alii baptiſarentur, quàm qui vel à Paganiſmo, vel à Judaiſmo ad Chriſtum convertebantur, mirum profectò videri non debet, cùm non alii tunc temporis forent homines, quàm Religione aut Pagani aut Judæi.

III. Inquit Socinus, mandavit quidem Chriſtus Apoſtolis ut baptiſarent, ſed non omnibus hominibus injunxit ut baptiſarentur.

Verùm quid abſurdius proferri poteſt, & ad demonſtrandam figmenti Sociniani ſtoliditatem aptius? Quaſi non ſit eadem neceſſitas quæ Apoſtolos obſtringit ut baptiſent, & Gentes omnes ut baptiſentur: nonne iſta correlata ſunt? Nonne dicere pariter quis poſſet, injunctam quidem fuiſſe Apoſtolis legem docendi, non verò Gentibus ut doceantur? An ferret Socinus? non puto. Quare? quia doctrina neceſſaria eſt ad fidem, ſine qua nemo ſalvus eſſe poteſt; at pariter Marci 16. v. 15. ſalus Baptiſmo adſcribitur: *Qui crediderit & baptiſatus fuerit, hic ſalvus erit*, inquit Chriſtus.

IV. Denique, ait Socinus, multi veri Chriſtiani in Actibus Apoſtolorum memorantur, quos tamen baptiſatos fuiſſe non legimus; ut Apollo, de quo Act. 18. v. 24. & ipſimet Apoſtoli ac ſeptuaginta Diſcipuli; item illi centum & viginti, de quibus Act. 1. v. 15. & quingenti illi fratres, quibus ſimul Dominum Jeſum, poſtquã à mortuis reſurrexerat, viſum fuiſſe Paulus ſcribit 1. Cor. 15. v. 6.

Verum 1. argumentum iſtud Socini merè negativum eſt, ex quo nihil certò concludi poteſt: neque enim valet iſta conſequentia, Hi & illi non leguntur baptiſati; ergo reipſa baptiſati non ſunt. Imò potius ſic argueret quiſquis adhuc ſui compos eſſet: Extat expreſſum Baptiſmi percipiendi mandatum Chriſti; ergo etſi hi & illi Chriſtiani non legantur baptiſati, præſumi debet eos reipſa fuiſſe baptiſatos: neque enim neceſſe eſt, ut rei communis, certæ ac publicæ omnia exempla proferat Hiſtoricus; imò quò res magis trita eſt, communis & publica, eò ſæpiùs ab Hiſtorico prætermittitur. 2. Reipſa baptiſatos fuiſſe Apoſtolos innuere videtur Chriſtus, cùm dixit Joan. 13. v. 10. ad S. Petrum, *Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet.* Unde

T. 10. p. meritò S. Auguſtinus L. 3. de anima & ejus origine cap. 9. ſic loquitur: *Si*

379. F. *ipſos Apoſtolos baptiſatos eſſe per hoc nobis innoteſcere potuit; quòd beato Petro Dominus ait, Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet: quid de aliis, de quibus vel tale nihil legimus dictum, de Barnaba, de Timotheo, de Tito, de*

To. 2. p. *Sila, de Philemone, de ipſis Evangeliſtis, Marco & Luca, de innumerabili-*

195. & *bus cæteris, quos abſit ut baptiſatos eſſe dubitemus, quamvis non legamus?*

896. Idem docet Epiſtola 44. aliàs 163. & Epiſtola 265. aliàs 108.

Secun-

Digitized by Google

Secundum argumentum pro confirmatione primæ partis Concluſionis adductæ, petitur ex cap. 16. S. Marci v. 14. & 15. ubi Chriſtus ad Diſcipulos ait: *Euntes in mundum univerſum prædicate Evangelium omni creaturę . Qui crediderit & baptiſatus fuerit , ſalvus erit ; qui verò non crediderit condemnabitur.* Præceptum baptiſandi quod eò loci Chriſtus Apoſtolis ſuis injungit, perpetuum eſſe & univerſale, ſeu ad omnes cujuslibet temporis homines pertinere, duo invictè demonſtrant. 1. quòd jubeat Chriſtus Apoſtolos ire per mundum univerſum. 2. quòd ſalus Baptiſmo perinde ac fidei promittitur: at id cui annexa eſt ſalutis promiſſio, non ad certum tempus, nec ad certos homines reſtringitur, ſed perpetuum eſt & univerſale. Secundum ex Scripturis argumentũ.

Socinus citata jam diſputatione de Baptiſmo cap. 3. idem reſpondet ad hoc S. Marci teſtimonium, quod ad teſtimonium S. Matth. nempè, neque de vero aquæ Baptiſmo intelligi debere: neque ſi intelligatur, conſequens eſſe ut præceptum illud in perpetuum & ab omnibus ſit obſervandum: atque nova quædam figmenta excogitat ut iſtud aſſequatur. Reſp. Sociniana.

Reſpondet itaque 1. per Baptiſmum apud S. Marcum intelligi aut pœnitentiam, aut publicam nominis Chriſti & ejus Evangelii profeſſionem, vel utrumque ſimul. *Quid enim eſt*, inquit ille, *quod per Baptiſmum convenientiùs poſſit ſignificari, quàm pęnitentia vera quæ animæ & ſpiritus ablutio eſt; aut Evangelii & nominis Jeſu Chriſti profeſſio publica, cùm Baptiſmus ipſe aquæ ab Apoſtolis uſurpatus in eum finem potiſſimùm reſpiceret, ut quis publicè Chriſto nomen daret.*

Reſponſionem probat

I. Quia ſi nomine Baptiſmi verus aquæ Baptiſmus intelligatur, ſequitur vi hujus loci parem eſſe fidei & Baptiſmi neceſſitatem ad ſalutem: ſed hoc abſurdum eſt; poteſt enim quis ſalvus eſſe ſine Baptiſmo, nemo ſine fide.

II. Quia favet Codex Complutenſis, in quo articulus ὁ repetitur. Sic quippè verba reddi debent; *Qui crediderit, & qui baptiſatus fuerit, ſalvabitur.* At articulus ille alium, quàm aquæ veræ Baptiſmum ſignificat, iſte enim tantæ non eſt neceſſitatis.

III. Apoſtolus Epheſ. 5. v. 26. & ad Titum 3. v. 5. affirmat Deum lavacro aquæ mundaſſe ſuam Eccleſiam, & nos lavacro illo regenerationis ſalvare: at his in locis per lavacrum aquæ intelligit aquam metaphoricam, ſcilicet pęnitentiam, quæ animam lavat ſicut aqua corpus: tùm quia eo ipſo ſenſu aquam uſurpat idem Apoſtolus ad Hebr. 10. v. 22. cùm ait: *Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aſperſi corda à conſcientia mala, & abluti corpus aqua munda.* Tùm quia aqua naturalis nunquam poteſt mundare animam, cum qua nullam habet proportionem.

IV. Denique, quia publicæ fidei in Chriſtum profeſſioni Chriſtus ſalutem æternam promiſit, Matth. 10. v. 32. Rom. 10. v. 9. Ergo citato S. Marci loco, per hæc verba, *baptiſatus fuerit*, intelligi rectè poteſt publica fidei in Chriſtum profeſſio. Adeò rara & exquiſita viſa eſt Socino iſta ſolutio, ut gratulabundus eam ſibi maximè placere fateatur. Gratuletur ergo ſibi ereptum omnem ſenſum ac pudorem, qui tam ineptè & miſerè planum & apertum Scripturæ ſenſum diſtorqueat.

Refellitur Sociniana reſponſio. Et ſi enim fateamur Baptiſmi nomen aliquando transferri ad ſignificandam pęnitentiam, non tamen inde benè colli- Refellitur Sociniana reſpõſio.

Digitized by Google

gitur, eo ſenſu uſurpari citato capite S. Marci: imò naturali & obvio ſenſu verum aquæ Baptiſmum ſignificari, ſeries ipſa textus ſacri, Apoſtolorum uſus & praxis apertè demonſtrat. Quòd ſi quis contenderet, citato loco Baptiſmi nomine ſignificari martyrium, ut revera aliquando ſignificatur, quo jure, quave ratione expugnare illum poſſet Socinus? Præterea S. Petrus Act.2. v. 38. expreſsè diſtinguit Baptiſmum & pœnitentiam: *Pœnitentiam*, inquit, *agite, & baptiſetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus ſancti*. Etſi ergo daremus, per Baptiſmum pœnitentiam deſignari, quam nempè tanquam præviam diſpoſitionem ſupponit, non tamen excludi debet verus aquæ Baptiſmus.

Ad primam reſponſionis Socinianæ probationem, dico parem eſſe neceſſitatem fidei, & Baptiſmi ſaltem in voto ſeu deſiderio, licèt par non ſit ejus neceſſitas in re ſuſcepti. Neque diſtinctionem hanc gratis fictam eſſe, infrà, Deo dante, oſtendemus: qui enim Baptiſmi ejuſque neceſſitatis legem tulit, idem perfectæ contritioni ac martyrio vitam æternam promiſit; ergo qui Baptiſmum in re percipere non poſſunt, eundem planè effectum conſequuntur per votum ipſius, per contritionem perfectam ac martyrium.

Ad ſecundam: Otioſa eſt & vana Socini obſervatio, cùm & ipſe fateatur articulum ὁ in multis Scripturæ locis redundare, nec ad probationem vim habere majorem. Quòd ſi juxta Codicem Complutenſem geminatum articulum legamus, & Socini regulam ſequamur, repetitio articuli citato in loco probationem noſtram confirmat, nedum infringit: emphaſim enim quamdam habet, & indicat non ſatis eſſe ad ſalutem quòd quis fidem habeat, niſi & baptiſetur, quod unum hìc contendimus.

Ad tertiam: Nihil potuit Socinus aptius proferre ad ſuammet convellendam ſententiam, quàm loca S. Pauli ad Epheſ.5. v.26. & ad Titum 3. v.5. in quibus lavacro aquæ, id eſt Baptiſmo, vim ſanctificandi ac mundandi animam tribuit, non quidem ex propria ſeu naturali aquæ virtute, ut falsò ſupponit Socinus, ſed ex virtute Spiritus ſancti aqua utentis tanquam inſtrumento; unde gratis & ineptè omninò more ſuo exiſtimat ille, aquæ nomen figuratè & metaphoricè uſurpandum, contra mentem & naturalem verborum S. Pauli ſenſum. Nec quidquam poteſt aſſequi ex citato cap.10. v.22. Epiſtolæ ad Hebræos: per illa enim verba, *abluti corpus aqua munda*, alludit Apoſtolus ad Baptiſmum, hortaturque Fideles, ut cum ea mentis & corporis munditie vivant, quam exigit Baptiſmus. Quòd ſi per illam ablutionem Apoſtolum ad varias Judæorum lotiones reſpexiſſe contendas, nihil inde inferri poterit adversùs veritatem quam propugnamus. Lege Eſtium in hunc locum.

Ad quartam: Non negamus profeſſioni fidei in Chriſtum annexam eſſe ſalutem: non negamus quoque per Baptiſmum eam ſignificari; ſed contendimus ſolemnem hanc fidei profeſſionem fieri in uno Baptiſmo aquæ quem includit & præſupponit.

Reſpondet 2. ad citatum S. Marci teſtimonium Socinus, præceptum illud Baptiſmi nec perpetuum eſſe nec univerſale; duaſque de novo addit probationes cap.3. & 5. ſuæ diſputationis de Baptiſmo.

Prima eſt, Quia, inquit cap.3. poſt citata verba apud S. Marcum, hæc ſequuntur: *Signa autem eos qui crediderint, hæc ſequentur; in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis &c.* At cùm illa conſpicua Spiritus ſan-

cti

cti dona jam ceſſaverint, dicendum eſt, & ceſſaſſe præceptum Baptiſmi, quod cum illis conjunctum erat.

Secunda eſt, Quia, inquit cap.5. præceptum Baptiſmi ſimile eſt præcepto abſtinendi à ſanguine & ſuffocatis, quod ſanè perpetuum non fuit, ſed datum ad tempus, licèt conjunctum cum præcepto fugiendi fornicationem, quod in perpetuum debet obſervari; ergo pariter, licèt S. Petrus Act. 2. v. 38. utrumque ſimul præſcripſerit, pœnitentiam ſcilicet & Baptiſmum, dici tamen meritò poteſt, Baptiſmi ritum temporaneum eſſe, licèt pœnitentia ſemper ſit neceſſaria.

Verùm nullo negotio evertitur utraque Sociniana reſponſio.

Prima quidem: Si enim inferri meritò poſſit, jam abrogatam eſſe Baptiſmi legem, quia ceſſarunt conſpicua illa dona quibus initio Eccleſiæ ornabantur recens baptiſati, concludi etiam poterit nullam quoque jam eſſe fidei neceſſitatem, propter eandem cauſam: dicitur enim de primis fidelibus, *ſigna autem eos qui crediderint, hæc ſequentur*; at iſtud conſequens non admittit Socinus. Diſtinguere igitur ille debuiſſet inter manifeſta illa Spiritus ſancti dona, quibus ad confirmandam naſcentem Eccleſiam ornari debuere primi Fideles, & quæ proinde adulta jam Eccleſia ceſſare debuere; & inter ritus ſtabiles atque permanſuros, qui omni tempore neceſſarii ſunt, qualis eſt v. g. Baptiſmus, Euchariſtia &c.

Secunda quoque reſponſio planè nulla eſt. Ubi enim unquam legit Socinus, Apoſtolos utrumque præceptum baptiſandi & abſtinendi à ſanguine & ſuffocatis inter ſe contuliſſe, & ejuſdem planè conditionis feciſſe? Quàm latum enim eſt inter utrumque diſcrimen! Namque 1. Chriſtus eſt auctor præcepti Baptiſmi; Apoſtoli verò abſtinentiæ à ſanguine & ſuffocatis. 2. Ratio hujus abſtinentiæ temporalis fuit, & ad œconomicam Eccleſiæ diſciplinam ſpectans, nempè ne infirmi quidam Judæi ſcandalum paterentur, ſi promiſcuè licitum foret uti ſanguine & ſuffocatis: Baptiſmi verò lex perpetua fuit, non tantùm ad diſtinctionem Fidelis ab Infidèli, ſed ad regenerationem & ſanctificationem Fidelium cujuſcunque ſexus, ætatis, conditionum & temporum. 3. Ipſi Apoſtoli decretum de ſuffocato & ſanguine interpretati ſunt in ſuis Epiſtolis, & planè confirmata libertate Chriſtiana tanquam inutile abrogaverunt 1. Corinth. 10. & Coloſſ. 2. aliam tamen ejuſdem decreti partem, quæ ſpectat fornicationem, confirmarunt, & in perpetuum obſervandam eſſe monuerunt: quia nempè fornicatio non ideo tantùm mala eſt, quia prohibita, ſed idcircò prohibita, quia per ſe mala, contra falſam nonnullorum Gentilium opinionem; ergo toto Cœlo aberrat, qui exiſtimat Apoſtolos idem de præcepto Baptiſmi ſtatuiſſe, quod de præcepto abſtinendi à ſanguine & ſuffocato.

Hactenus manus nobis dedere Lutherani & Calviniſtæ, ut adversùs Socinianos demonſtretur, Baptiſmi præceptum perpetuum eſſe ac univerſale, quo obſtringuntur omnes adulti: nunc ſe illis contra nos adjungunt, ut impugnent ejuſdem Baptiſmi abſolutam ſeu medii neceſſitatem; ſed hac variatione ſatis oſtendunt nihil apud ſe fixum eſſe: quo enim jure Scripturæ teſtimonia, quæ nos adducimus pro neceſſitate medii Baptiſmatis, illi detorquent & de ſola neceſſitate præcepti exponunt, ita Sociniani teſtimonia Scripturæ, quæ Lutherani & Calviniſtæ proferunt pro univerſali & perpetua lege Baptiſmi,

Digitized by Google

detorquent pariter ac de lege ad tempus lata interpretantur; atque, ut jam obſervavimus, nullus inter eos judex eſſe poteſt, qui litem illam dirimat, quandoquidem nec Eccleſiæ, nec Traditionis auctoritas ab illis agnoſcatur.

Probatur ſecunda pars de neceſſitate medii, ex Scripturis, quæ à contortis Socinianorum & aliorum expoſitionibus vindicantur.

Primum argumentum petitur ex cap. 3. S. Joan. v. 5. ubi Chriſtus alloquitur Nicodemum & ait: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei*. Decretoria planè ſententia, & tam claris verbis expreſſa, ut Pelagiani illius evidentia ſuperati, auſi non fuerint negare neceſſarium eſſe abſolutè Baptiſmum, ſed novo figmento diſtinguere maluerint inter Regnum Cœlorum & vitam æternam, ut jam obſervavimus qu. 1. art. 2. in ſolutione ad primam objectionem: ut nempè infantes ſine Baptiſmo morientes excluderent quidem à Regno Cœlorum, propter verba Chriſti mox relata, vita tamen æterna donarent propter innocentiam.

Novatoribus noſtris Lutheranis & Calviniſtis tam clara etiam viſa eſt hæc Chriſti ſententia ad exprimendam abſolutam ſeu medii neceſſitatem, ut coacti fuerint verba Chriſti ad metaphoricum ſenſum detorquere, nec de vero aquæ Baptiſmo interpretari, adversùs quos editus eſt ex profeſſo Canon ſecundus Seſſionis 7. Conc. Tridentini.

Sociniani qui ex Calviniſtis hauſerunt hujuſce loci metaphoricam & figuratam explicationem, eadem quoque licentia uſi ſunt ut iſta verba Chriſti Matth. 28. *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, ad metaphoricum pariter ſenſum detorquerent: neque licentiam hanc ipſis vitio vertere meritò poſſunt Calviniſtæ, cui ipſimet locum & ortum dedere.

Verùm ipſa anxietas & inconſtantia Calviniſtarum in hoc Chriſti teſtimonio Joan. 3. verſando, ſatis oſtendit difficile eſſe à primo, naturali, obvio & communi verborum ſenſu diſcedere. Namque iſta erronea opinione occupati, nempè filios Chriſtianorum per fidem parentum & pactum Chriſti ſalvos fieri, conſequens eſt ut negent, Baptiſmum eſſe ipſis abſolutè ad ſalutem neceſſarium, & verba Chriſti relata Joan. 3. quæ neceſſitatem illam manifeſtè exprimunt, à naturali & obvio ſenſu deflectant ad figuratum & metaphoricum. Aliunde verò cùm iidem adversùs Anabaptiſtas probant infantes eſſe baptiſandos, non alio firmiori argumento utuntur, quàm eo quod petitur ex citatis Chriſti verbis Joan. 3. quaſi illi obliti eſſent, ſe verba illa non intelligere de vero aquæ Baptiſmo: adeo verum eſt parum ſibi conſtare & cohærere errorem, ac ſpreto Eccleſiæ Judicio mentem noſtram perpetuò fluctuare, ac circumferri omni vento doctrinæ: ſed hæc ſufficiant pro iſto primo argumento. Lege quæ diximus ſuprà Quæſt. 1. Art. 2. in ſolutione ad primam objectionem, de illo Chriſti teſtimonio apud S. Joan. c. 3. v. 5.

Secundum argumentum petitur ex iis locis in quibus ſalus æterna, regeneratio & renovatio hominis, peccatorum remiſſio, Baptiſmo annexa legitur. Joan. 3. v. 5. mox citato. Epheſ. 5. v. 25. & 26. *Chriſtus dilexit Eccleſiam & ſeipſum tradidit pro ea, ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.*

Ad

Digitized by Google

Ad Titum 3. v. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti*. Somniat haud dubiè Socinus, cùm reſpondet his in locis ſermonem eſſe dumtaxat de interiori animæ lavacro ſeu mundatione per gratiam, non de vero aquæ Baptiſmo: utrumque enim Apoſtolus exprimit, ſanctificationem, per aquæ lavacrum.

Actorum 2. v. 38. *Baptiſetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem peccatorum*, ait S. Petrus. Et cap. 22. v. 16. *Quid moraris?* inquit Ananias ad Paulum: *exurge & baptiſare, & ablue peccata tua invocato nomine ipſius*. Neque verò ſcopum attingit Socinus cap. 7. ſuæ diſputationis, cùm ait verba hæc, *ablue peccata tua*, connectenda non eſſe cum verbo præcedente, *baptiſare*, ſed cum ſequentibus *invocato nomine ipſius*; ita ut remiſſio peccatorum detur invocationi nominis Chriſti, non aquæ Baptiſmo. Namque 1. gratis omninò & abſque ullo prorſus fundamento talis fingitur verborum connexio & conſtructio: quòd ſi cuilibet ad arbitrium verba ſacra connectere cum aliis, transferre, exponere liceat, nihil tam firmum erit quod perditus aliquis convellere non tentet. 2. Quia etſi talis ſupponeretur qualis à Socino fingitur, & peccatorum remiſſio fidei ſeu invocationi nominis Chriſti tribuatur, an propterea excludi deberet Baptiſmus aquæ, cujus toties expreſſam mentionem facit ſacer Contextus? non profectò. Neque plùs urget quod addit, verbum, *mundandi*, *purgandi*, *remittendi peccata &c.* cùm Baptiſmo accommodatur, non rem ipſam, ſed rei declarationem ſignificare; id eſt, Baptiſmum nudum ſignum eſſe quo declaratur jam dimiſſa eſſe per fidem peccata. Quod ut probet, remittit lectorem ad caput 13. & 14. Levitici, ubi cùm de mundatione leproſi agitur, verbum, *mundare*, *ſanare*, uſurpatur pro mera declaratione mundationis jam factæ.

Namque Baptiſmus ſignum quidem eſt remiſſionis peccatorum, non vacuum & iners, ſed practicum & efficax, tanquam inſtrumentum Chriſti; hoc enim importat particula cauſalis, *per*, qua utitur S. Paulus citato cap. 3. v. 5. Epiſtolæ ad Titum. Neque ſi aliquando in Scripturis verbum, *mundare &c.* uſurpatur pro rei declaratione, ſequitur nuſquam ſignificare rem ipſam effectivè productam: aliàs dicere quis poſſet, Chriſtum, qui peccata remiſit Magdalenæ, verè ea non remiſiſſe, ſed declaraſſe dumtaxat eſſe remiſſa. Sacerdos legalis verè à lepra non mundabat, ſed mundatum declarabat; ejus tamen declaratio merè otioſa non erat ac ſterilis, ſiquidem jus conferebat ad civilem cum aliis ſocietatem, & legalem quamdam ſeu carnis munditiem efficiebat: Sacramenta verò Chriſti non exteriorem, ſed interiorem animæ purgationem operantur.

S. Petrus Epiſtolæ 1. cap. 3. v. 21. comparans Baptiſmum cum Arca Noe, ſeu rem figuratam cum figura, docet homines per Baptiſmum ſalvos fieri, ſicut ſalvi facti ſunt ab aquis diluvii qui in Arca incluſi fuere, *in qua*, inquit, *pauci*, *id eſt octo animæ ſalvæ factæ ſunt per aquam*; *quod & vos nunc ſimilis formæ ſalvos facit Baptiſma*.

Socinus citata toties diſput. de Baptiſmo c. 12. ad ſolitum effugium ſe recipit, nempè S. Petrum ſenſu metaphorico Baptiſmi vocem hìc uſurpaſſe, pro interna mundatione animæ, quæ tam neceſſaria eſt ut ſalvi ſimus, quàm neceſſaria fuit Arca, ut ab aquis diluvii emergerent qui in ea includebantur. Fundamentum reſponſionis petit ex verbis ſequentibus S. Petri, *non car-*

Digitized by Google

carnis, inquit, *depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ bonæ interrogatio in Deum per reſurrectionem Jeſu Chriſti.*

Verùm natura comparationis quam S.Petrus inſtituit inter Arcam & aquas diluvii, & Baptiſmi aquas ſalutares, huic ſolito Socini effugio locum non relinquit, ac eum verum aquæ Baptiſmum intellexiſſe manifeſtè demonſtrat. Nec ullius momenti eſt probatio adducta: meritò enim declarat Apoſtolorum princeps, Baptiſmi effectum poſitum non eſſe in emundatione ſeu depoſitione ſordium corporis, ſed in purgatione animæ interiori; idque appoſitè omninò adversùs falſam Judæorum perſuaſionem, qui ſe juſtos & puros arbitrabantur, ſi pluries in die corpus lavaſſent frequentibus illis lotionibus de quibus loquitur S.Marcus cap. 7. v. 3. & 4.

Ex his porrò Scripturæ teſtimoniis ſecundo noſtro argumento adductis, & aliis ejuſmodi ſic arguimus: Illud eſt abſolutè neceſſarium, ſeu medii, ut dicitur, neceſſitate ad ſalutem, cui annexa eſt ſalus, animæ mundatio, interior regeneratio & renovatio, peccatorum remiſſio: atqui talis eſt Baptiſmus; ergo &c.

Neque ulla fit exceptio eorum qui ſunt à Fidelibus parentibus progeniti; ſed omnibus indiſtinctè dicitur, *Qui baptiſatus non fuerit, condemnabitur. Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei.* Et verò filii Fidelium naſcuntur obnoxii peccato originali, ſunt filii iræ & indignationis, ſicut alii omnes; atque parentum fides prodeſſe iis non poteſt, niſi quatenus impellit eos ad remedium Baptiſmatis à Chriſto inſtitutum ipſis conferendum. Jacob & Eſau filii erant optimi parentis Iſaac; Deus tamen Jacob dilexit, Eſau autem odio habuit. David pariter erat filius hominis fidelis, & tamen Pſalm. 50. v. 7. dicit, *Ecce in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea.* Hinc trita SS. Patrum ſententia, homines *Chriſtianos non*
P.17.C *naſci, ſed fieri*, nempè per Baptiſmum. Ita Tertull. Apolog. c. 18. S. Hiero-
Tom.4. nymus Epiſtola 57. ad Lætam. Divino ergo Judicio relinquere debemus eos
part.2. infantes qui ſine Baptiſmo ex hac vita diſcedunt, nihil de illis definire ac ſen-
p. 590. tire, niſi quod Scriptura & traditio docet, à quibus regulis nulli Chriſtiano licet diſcedere. Ut enim obſervat antea citatus Bellarminus, noſtra nec ſeveritas nec clementia infantibus illis aut nocet, aut prodeſt; veriſſimumque eſt quod ait Catechiſmus Romanus parte 2. de Baptiſmo n. 30. *Nihil magis neceſſarium videri, quàm ut doceamur omnibus hominibus Baptiſmi legem à Domino præſcriptam eſſe, ita ut, niſi per gratiam Baptiſmi Deo renaſcantur, in ſempiternam miſeriam & interitum, à parentibus, ſive illi fideles, ſive infideles ſint, procreentur.* Ex quibus ſatis intelligitur, quale ſit ferendum judicium de ſententia Cajetani, & aliorum nonnullorum priùs memorata.

Tertium argumentum petimus ex iis teſtimoniis quibus conſtat nos per Baptiſmum induere Chriſtum, ejuſdem ſpiritus & corporis fieri membra, ejuſdem fidei, unionis ac charitatis eſſe participes, unius Dei eſſe cultores; quæ quidem totidem ſunt neceſſitatis abſolutæ argumenta.

I. Per Baptiſmum Chriſtus induitur, ſine quo nulla ſperanda ſalus. Galat. 3. v. 27. *Quicunque in Chriſto baptiſati eſtis, Chriſtum induiſtis.* Induere autem Chriſtum, in phraſi Scripturæ, eſt Chriſto conformem fieri imitatione virtutum & bonorum operum. Rom. 6. v. 3. & 4. & cap. 13. v. 14. Coloſſ. 2. v. 12.

Soci-

Digitized by Google

Socinus cap. 10. ſuæ diſputationis fatetur eò loci loqui Apoſtolum de vero aquæ Baptiſmo, ſed negat per iſta, *Chriſtum induiſtis*, ſignificari, reipſa Galatas Chriſtum in Baptiſmo induiſſe; ſed tantùm eos promiſiſſe & profeſſos fuiſſe quòd vellent Chriſtum induere: ſolus quippè Deus, ait Socinus, poteſt ſcire an reipſa quis in Baptiſmo Chriſtum induat; ſolus enim intuetur cor, ac diſpoſitiones cum quibus ad Baptiſmum quis accedit. Probabile autem eſſe Galatas non induiſſe Chriſtum, innuit ipſe Apoſtolus, cùm cap. 3. miratur eos tam citò transferri ab eo qui ipſos vocaverat in Chriſti gratia, ad aliud Evangelium; unde dementes eos & faſcinatos appellat. Addit Wolkelius, iſtam particulam, *quicunque*, vel, *quotquot baptiſati eſtis*, innuere aliquos tantùm inter Galatas, non verò omnes baptiſatos fuiſſe; hincque colligit Baptiſmum ad omnes non pertinere.

Verùm cùm Apoſtolus abſolutè affirmat Galatas Chriſtum induiſſe quando baptiſati ſunt, reſpicit tantùm ad virtutem & efficaciam Baptiſmi, cujus participes eſſe debuerant Galatæ, qui per Baptiſmum Chriſto nomen dederant, & ſe legem ipſius ſequi velle profeſſi fuerant; quamquam fieri potuit eorum nonnullos Baptiſmi gratiam non percipere, propter pravam aliquam conſcientiæ diſpoſitionem. Ut autem ita abſolutè pronuntiet Apoſtolus, ſatis eſt, quòd ad hoc inſtitutus ſit Baptiſmus, ut Chriſtus induatur, non interiùs tantùm per gratiam, ſed etiam exteriùs per publicam & externam fidei Chriſtianæ profeſſionem, quæ Baptiſmo ſemper præmittebatur. Quod addit Socinus, planè vanum eſt, quaſi non potuerint Galatæ à gratia baptiſmali brevi excidere præ humana inconſtantia & infirmitate. Obſervatio Wolkelii ejus oſcitantiam & imperitiam prodit: nemo enim ignorat, particulam hanc, *quotquot*, *quicunque*, apud Auctores tùm prophanos tùm ſacros, non ſemper vim habere exceptivam; ut cùm S. Paulus 1. ad Timoth. 6. v. 1. ait: *Quicunque ſunt ſub jugo ſervi*, non innuere vult ex ſervis alios eſſe ſub jugo, alios non eſſe; ſed omnes haud dubiè ſub jugo eſſe intelligit.

II. Per Baptiſmum nos ejuſdem & unius Spiritus participes, ejuſdemque corporis membra fieri, docet Apoſtolus 1. Corinth. 12. v. 13. *In uno Spiritu*, inquit, *omnes nos in unum corpus baptiſati ſumus, ſive Judæi, ſive Gentiles, ſive ſervi, ſive liberi; & omnes in uno Spiritu potati ſumus*. Ergo ſicut nemo poteſt ſalvus fieri, niſi unus ſit cum Chriſto ſpiritus, ac Eccleſiæ membrum fiat; ita quoque niſi baptiſetur, cùm per Baptiſmum & unus cum Chriſto ſpiritus, & Eccleſiæ membrum evadat.

Socinus cap. 8. ſuæ diſputationis contendit eò loci Apoſtolum loqui duntaxat de interiori per gratiam Baptiſmo, ſicut de interiori potu; non verò de externo per aquam veram Baptiſmo, aut potu.

Verùm, etſi non diffiteamur, nonnullis ex Catholicis explicationem hanc probari, altera tamen rejici non debet; imò potius accommodata videtur ad ſcopum & inſtitutum Apoſtoli, quo hortatur Fideles ad mutuam unionem & charitatem, quia ſunt ejuſdem ſpiritus participes, & ejuſdem corporis membra: illius autem communitatis ſeu ſpiritus & fidei participationis debet eſſe aliquod exterius ſymbolum, quo nempè omnes Fideles inter ſe colligentur, & in unum Religionis nomen adunentur; ſymbolum autem illud exterius, eſt Baptiſmus & Euchariſtia, quia omnes Chriſtiani ejuſdem Baptiſmi, ejuſdemque menſæ participes ſunt. Igitur per Baptiſmum & potum intelli-

telli-

Digitized by Google

telligit Apoſtolus verum aquæ Baptiſmum & verum Euchariſtiæ Sacramentum. Neque eſt quòd dicat Socinus, eos omnes qui baptiſantur, non fieri participes interioris ſpiritus, nec vera Chriſti membra: namque ſatis eſt quòd id poſtulet & efficiat Baptiſmus quantùm eſt ex ſe; licèt per accidens, & ratione ſubjecti obicem gratiæ ponentis, ſuo interdum fruſtretur effectu.

III. Denique unitatem Dei, fidei, ſpei & charitatis probat & commendat Apoſtolus ex unitate Baptiſmi. Epheſ.4. v. 3. *Solliciti*, inquit, *ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis. Unum corpus & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ; unus Dominus, una fides, unum Baptiſma, unus Deus & pater omnium.* Sicut igitur neceſſe eſt ad ſalutem, ut unum agnoſcamus & colamus Deum, ut unā fidem, ſpem ac charitatem habeamus; ita quoque unum Chriſti Baptiſmum, in quo fidei in unum Deum profeſſio publica emittitur.

Socinus cap.9. more ſuo Baptiſmatis nomen hic metaphoricè uſurpandum eſſe pro ſola interiori gratia Spiritus ſancti contendit, non aliis nixus rationibus quàm iis, quas antea refutavimus. Verùm ſi Baptiſmi vocem ibi metaphoricè ſumendam pugnaciter ille contendat, quidni alter Socino non minùs perditus cavillator, per fidem, militare Sacramentum; per Dominum, Regem; per ſpiritum, aerem interpretabitur? Adde quòd Baptiſmus ſpiritualis, prout contra Baptiſmum aquæ diſtinguitur, non ſit aliquid à fide, ſpe, charitate, aliiſque donis Spiritus ſancti diſtinctum; & tamen Apoſtolus ea diſtinguit, ac variis exprimit terminis.

Probatur 2. Concluſio, ex conſtanti & perpetua Traditione Eccleſiæ.

Diſſentiunt à ſe invicem Sociniani, & Novatores Calviniſtæ.

Socinus ratus Baptiſmum ritum eſſe liberum & indifferentem, docet cap. 15. diſput. de Baptiſmo, non ſemper ab Eccleſia uſurpatum fuiſſe, quod probat duplici momento: primo, ex Lib.7. Hiſt. Euſebii cap. 8. ubi, referente Dionyſio Alexandrino, Novatus dicitur Baptiſmum abrogaſſe: ſecundo, ex Can.9. Concilii generalis Nicæni I. in quo Cathari ſeu Novatiani recipiuntur ad Eccleſiam redeuntes, per pœnitentiam, nulla facta Baptiſmi mentione.

Verùm non potuit Socinus vel malitiam, vel craſſiorem imperitiam ſuam apertiùs prodere. Quantùm enim ſpectat ad primum, certum eſt Novatum non penitus abrogaſſe Baptiſmum: ille ſiquidem non tantùm ſuos baptiſabat, ſed etiam baptiſatos à Catholicis iterum tingebat, & quidem eadem obſervata forma quæ à Catholicis ex præſcripto Chriſti obſervabatur, ſicut colligimus ex S. Cypriano Epiſtola 69. ad Magnum, & Epiſtola 73. ad Jubajanum. Hoc igitur duntaxat ſenſu dicitur Baptiſmum abrogaſſe, quòd repetendo Baptiſmum à Catholicis collatum, illum quaſi nullum haberet & abrogaret. Ad ſecundum: mirum non eſt Catharos à Concilio Nicæno per ſolam pœnitentiam admitti, utpote qui legitimè baptiſati fuiſſent, nec iterari debeat Baptiſmus legitima forma à quocunque collatus. At non idem de Pauliniſtis Can.19. decernit Concilium, quos jubet baptiſari ubi ad Eccleſiam redeunt. Quid ita? quia illi legitima & à Chriſto præſcripta forma baptiſati non fuerant; atque vel ex hoc ipſo Canone intelligere debuerat Socinus, quàm conſtans & perpetuus fuerit ſemper in Eccleſia Chriſti Baptiſmatis uſus, quàm certa neceſſitatis illius apud omnes Fideles perſuaſio.

Nova-

Digitized by Google

Novatores noſtri, etſi contra Socinum contendant Baptiſmi legem & uſum perpetuum & conſtantem ſemper fuiſſe in Eccleſia, omneſque ejus præcepto teneri vel pro ſe, vel pro aliis quorum curam gerunt; negant tamen veteres, ante Ambroſium & Auguſtinum, Patres tantam illius agnoviſſe neceſſitatem, ut infantes fine illo morientes æternùm pereant. Scilicet volunt illi, Auguſtinum imprimis æſtu diſputationis adverſùs Pelagianos abreptum longiùs quàm par eſſet proceſſiſſe, atque neceſſitatem hanc contra Veterum ſententiam excogitaſſe ac defendiſſe.

Satis igitur nobis erit, ſi ex teſtimoniis Veterum Ambroſio & Auguſtino ætate ſuperiorum, oſtendamus eandem ſemper viguiſſe fidem pro neceſſitate abſoluta Baptiſmi; nihil ab Auguſtino & ſequentibus eam in rem aſſertum, quod à ſuis prædeceſſoribus certa traditionis ſerie non acceperint. Duplici autem via id demonſtrabimus. 1. recenſendo teſtimonia Veterum ex tribus primis Eccleſiæ ſæculis; ſubſequentes enim noſtros eſſe concedere videntur Novatores. 2. generalibus quibuſdam momentis ex uſu & praxi Eccleſiæ perpetua depromptis.

PRIMUM ARGUMENTUM.

Ex teſtimoniis Veterum.

S. Juſtinus Apolog. 2. pro Chriſtianis, poſtquam recenſuit diſpoſitiones quibus inſtructi eſſe debent qui baptiſari cupiunt, ſic pergit: *Deinde eò adducuntur à nobis ubi aqua eſt; atque eo regenerationis modo quo ipſi regenerati ſumus, regenerantur. Nam in nomine rerum cunctarum parentis & Domini Dei, & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, & Spiritus ſancti in aqua tum lavantur. Chriſtus enim ipſe dixit: Niſi regenerati fueritis, non intrabitis in Regnum Celorum.* Rationem neceſſariæ illius per Baptiſmum regenerationis ibid. repetit S. Doctor ex peccato quod naſcendo contrahimus. *Rationem autem illius rei,* inquit, *ab Apoſtolis illam accepimus. Quandoquidem priorem nativitatem noſtram ignorantes, neceſſitate quadam, liquido genitali ſatu, mutua parentum mixtione intercedente, pro generati ſumus, & in malis moribus pravaque conſuetudine educti, ut ne neceſſitatis & ignorantiæ liberi permaneamus, ſed delectus & ſcientie filii fiamus, ac remiſſionem antè commiſſorum peccatorum conſequamur in aqua.* Igitur ex S. Juſtino, aquæ Baptiſmus à Deo inſtitutus & ordinatus eſt, ut homo ſpiritaliter renaſcatur, ac peccatorum remiſſionem obtineat. Sicut igitur ſine illa regeneratione ſervari nemo poteſt, ita etiam nec ſine Baptiſmo, aut ejus voto. P. P. 94. C.

S. Irenæus Lib. 3. c. 17. aliàs 19. *Sicut,* inquit, *de arido tritico maſſa una fieri non poteſt ſine humore, neque unus panis, ita nec nos multi unum fieri in Chriſto Jeſu poteramus ſine aqua, quæ de celo eſt. Et ſicut arida terra, ſi non percipiat humorem, non fructificat; ſic & nos, lignum aridum exiſtentes primùm, nunquam fructificaremus vitam, ſine ſuperna voluntaria pluvia. Corpora enim noſtra per lavacrum illam, quæ eſt ad incorruptionem, unitatem acceperunt; animæ autem per ſpiritum. Unde & utraque neceſſaria, cùm utraque proficiunt in vitam Dei, miſerante Domino noſtro.* P. 208. n. 2.

Lib. 2. cap. 22. aliàs 39. docuerat infantes neceſſariò eſſe baptiſandos. At neceſſitas ejuſmodi non tantùm præcepti, cujus illi ſunt incapaces, P. 147. n. 4.

ſed

ſed medii ſeu abſoluta ſupponi debet à S. Irenæo. Et verò comparationes quibus utitur in priori teſtimonio, eò tendunt ut attendenti patebit.

Tertullianus Lib. de Baptiſmo ex profeſſo Baptiſmi neceſſitatem probat adversùs Quintilianos & Cajanos. *Sic ergo*, inquit c. 13. *ſceleſtiſſimi illi provocant quaſtiones. Adeo dicunt, Baptiſmus non eſt neceſſarius, quibus fides ſatis eſt; nam & Abraham nullius aquæ, niſi fidei Sacramento Deo placuit.* En Hæreticorum illorum objectio, cui ſic Tertullianus: *Fuerit ſalus retrò per fidem nudam ante Domini paſſionem & reſurrectionem: at ubi fides aucta eſt credendi in nativitatem, paſſionem, reſurrectionemque ejus, addita eſt ampliatio Sacramento, obſignatio Baptiſmi, veſtimentum quodammodo fidei, quæ retrò erat nuda, nec poteſt jam ſine ſua lege. Lex enim tingendi impoſita eſt, & formæ præſcripta: Ite, inquit, docete nationes, tingentes eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Huic Legi collata definitio illa, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non intrabit in Regnum Cœlorum: obſtrinxit fidem ad Baptiſmi neceſſitatem. Itaque omnes exinde credentes tingebantur: tunc & Paulus ubi credidit, tinctus eſt.* Nihil potuit Tertullianus diſſertius proferre adversùs Socinianos & Novatores Calviniſtas, ut Baptiſmi neceſſitatem tùm præcepti, tùm medii demonſtraret.

P. 229. C. D.

S. Cyprianus in famoſa, quam cum Stephano S. Pontifice habuit, controverſia de Baptiſmo ab Hæreticis dato, ſupponit abſolutè neceſſarium eſſe ad ſalutem Baptiſmum; atque hac erronea occupatus ſententia, apud Hæreticos verum non eſſe Baptiſma Chriſti, ab illis baptiſatos iterùm baptiſabat ut vitam æternam aſſequi poſſent: *Quia*, inquit Epiſt. 72. ad Stephanum, *parum*
P. 121. *eſt eis manum imponere, niſi accipiant & Eccleſiæ Baptiſmum. Tunc enim demùm plenè ſanctificari & eſſe filii Dei poſſunt, ſi Sacramento utroque naſcantur, cùm ſcriptum ſit: Niſi quis renatus fuerit &c.* Idem repetit Epiſt. 73. ad Jubajánum, ſimulque occupat & ſolvit iſtam objectionem (quam Novatores noſtri adoptarunt) nempe, *Si quis antequam in Eccleſia baptiſetur,*
P. 127. *in confeſſione nominis apprehenſus fuerit & occiſus, an ſpem ſalutis & præmium confeſſionis amittit, eo quòd ex aqua non fuerit priùs renatus?* cui objectioni reſpondet ſanctus Martyr, ejuſmodi *non privari Sacramento Baptiſmi, utpote qui baptiſenturglorioſiſſimo & maximo ſanguinis Baptiſmo*: quod idem eſt ac ſi diceret, Baptiſmum aquæ ſuppleri per contritionem perfectam & martyrium.

In Concilio Carthaginenſi an. 256. cui præfuit S. Cyprianus, & adfüere Epiſcopi 87. Nemeſianus à Tubunis probans baptiſatos ab Hæreticis debere vero
Tom. 1. Conc. p. 787. E. Ibid. p. 788. B. Eccleſiæ Baptiſmo iterùm tingi, adducit iſtud Chriſti Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit &c. Hic eſt*, inquit, *Spiritus qui ab initio ferebatur ſuper aquam. Neque enim Spiritus ſine aqua operari poteſt, neque aqua ſine Spiritu.* Et poſtea: *Niſi ergo acceperint Baptiſma ſalutare in Eccleſia catholica, quæ una eſt, ſalvi eſſe non poſſunt, ſed cum carnalibus in judicio Domini damnabuntur.* Cùm ait Epiſcopus ille, Spiritum non poſſe agere ſine aqua, intelligi debet de potentia & lege Dei ordinaria; abſolutè enim poteſt, cùm virtus ipſius non ſit Sacramento alligata.

Denique idem S. Doctor conſultus à Fido in Africa Epiſcopo, an infantes baptiſari debeant ante octavum à nativitate diem, reſpondet Epiſt. 59. in ſuo Provinciali Concilio ſexaginta ſex Epiſcoporum ſtatutum fuiſſe, eos ante illum

illum diem baptiſari poſſe & debere, ut à noxa originali liberentur. *Quantò magis*, inquit, *prohiberi non debet infans qui recens natus nihil peccavit, niſi quòd ſecundùm Adam carnaliter natus, contagium mortis antiquæ prima nativitate contraxit, qui ad remiſſam peccatorum accipiendam hoc ipſo faciliùs accedit, quòd illi remittuntur, non propria, ſed aliena peccata?* Porrò infantes, ut jam obſervatum fuit, non tenentur lege Baptiſmi vi ſolius præcepti cujus ſunt incapaces; ergo quia eſt medium à Deo inſtitutum ad eluendam originalis peccati labem. Decretum hoc S. Cypriani & Coepiſcoporum ejus expendens S. Auguſtinus Epiſt. 166. aliàs 28. ad Hieronymum, ait novam non eſſe definitionem, ſed firmiſſimam Eccleſiæ fidem. P. 96. To.2.p. 593. A.

S. Clemens Alexandrinus Lib. 1. Pædagogi cap. 6. *Tincti*, inquit, *illuminamur, in filios adoptamur ..... vocatur lavacrum per quod peccata abſtergimus; gratia qua remittuntur pœnæ quæ peccatis debentur.* Edit. Batav. 1616.p. 69. A.

Origenes Hom. 8. in Leviticum. *Quid cauſa ſit*, inquit, *cùm Baptiſma Eccleſiæ in remiſſionem peccatorum detur, ſecundùm Eccleſiæ obſervantiam etiam parvulis Baptiſmum dari; cùm utique ſi nihil eſſet in parvulis quod ad remiſſionem & indulgentiam pertineret, gratia Baptiſmi ſuperflua videretur.* Et Hom. 14. in Lucam: *Quia per Baptiſmi*, inquit, *Sacramentum nativitatis ſordes deponuntur, propterea baptiſantur & parvuli. Niſi enim quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non poteſt introire in Regnum Cœlorum.* Et Lib. 5. in cap. 6. ad Romanos: *Pro hoc*, inquit, (nempe peccato originalis) *Eccleſia ab Apoſtolis traditionem ſuſcepit etiam parvulis Baptiſmum dare. Sciebant enim ..... quia eſſent in omnibus genuinæ ſordes peccati, quę per aquam & Spiritum ſanctum ablui deberent, propter quas etiam corpus ipſum corpus peccati nominatur.* To.1.p. 90.H. To.2.p. 142.L. Ibid. p. 353. A. B.

S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. ait: *Qui in aquam deſcenſurus es, non aquæ ſimplici mentem adhibe, ſed Spiritus ſancti virtute ſalutem ſuſcipe: nam ſine utriſque ad perfectionem reduci non poteris.... Et ſi quis non baptiſatur, ſalutem non habet, præter ſolos Martyres, qui ſine aqua Regno cœleſti potiuntur.* P.16.C. D. P.19.D.

Mitto innumera Baptiſmi ejuſque virtutis magnifica apud Veteres encomia, de quibus, ubi de variis nominibus Baptiſmi, initio hujus Tractatus diſſerebamus. Mitto etiam ea Veterum teſtimonia quę pro fide peccati originalis laudavit S. Aug. adverſùs Pelagianos, à quibus accuſabatur quòd omnium primus opinionem hujus peccati invexiſſet; nempe Rheticii Auguſtodunenſis, Olympii in Hiſpania Epiſcopi, S. Hilarii, S. Baſilii, S. Gregorii Nazianzeni, S. Chryſoſtomi, S. Ambroſii, qui omnes dum adſtruunt fidem peccati originalis, neceſſitatem remedii, nempe Baptiſmi, eadem via demonſtrant.

His veterum ſuorum prædeceſſorum præſidiis muniti, ac immotis fidei antiquæ terminis inhærentes, non verò ultra metas abrepti, ſicut calumniantur Novatores, Ambroſius & Auguſtinus tantam agnovere neceſſitatem Baptiſmi, ut, excepto martyrii ac perfectæ contritionis caſu, nullus ſine eo poſſit ęternam ſalutem aſſequi. Unde meritò

S. Ambroſius Lib. de Myſteriis cap. 4. ait: *Credit Catechumenus.... ſed niſi baptiſatus fuerit in nomine Patris &c. remiſſionem non poteſt accipere peccatorum, nec ſpiritualis gratiæ munus haurire.* Et L. 2. de Abraham cap. 11. n. 79. *Nemo*, inquit, *aſcendit in Regnum Cœlorum, niſi per Sacramen-* To.2.p. 330. B. To.1.p. 348. F.

tum

Ibid. p. 351. A. tum Baptiſmatis. Et nu. 84. exponens iſta Chriſti verba; *Niſi quis renatus fuerit &c. Utique*, inquit, *nullum excipit, non infantem, non aliqua præventum neceſſitate*.

S. quoque Auguſtinus Lib. 3. de origine animæ cap. 9. *Noli*, inquit, T. 10. p. 379. C. *credere, nec dicere, nec docere, infantes, antequam baptiſentur morte præventos, pervenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus*. Et Epiſt. 166. aliàs 28. ad Hieronymum: *Quiſquis dixerit*, To. 2. p. 591. B. *quòd in Chriſto vivificabuntur etiam parvuli, qui ſine Sacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profectò & contra Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam, ubi propterea cum baptiſandis parvulis feſtinatur & curritur, quia ſine dubio creditur aliter eos in Chriſto omnino vivificari non poſſe*.

Magiſtro ſuo ſubſcribunt fideliſſimi diſcipuli, Fulgentius & Proſper.

S. Fulgentius Lib. de fide ad Petrum c. 27. *Firmiſſimè tene*, inquit, *& nullatenus dubites, non ſolùm homines jam ratione utentes, verùm etiam parvulos, qui ſive in uteris matrum vivere incipiunt, & ibi moriuntur, ſive cùm de matribus nati ſine Sacramento ſancti Baptiſmatis, quod datur in nomine Patris &c. de hoc ſæculo tranſeunt, ignis æterni ſempiterno ſupplicio puniendos*. (Edit. Pariſ. 1684. p. 527.)

S. Proſper Lib. 2. de Vocatione Gentium cap. 20. agens de multitudine infantium qui non recipiunt Baptiſmum, quamvis Deus velit omnes ſalvos fieri, affirmat nihilominus eos æterna vita privari. *Quid hoc profundius*, inquit, *quid mirabilius eſſe poteſt? Neque enim credi fas eſt, eos qui regenerationis non adepti ſunt Sacramentum, ad ullum Beatorum pertinere conſortium*. (Ed poſt. p. 908. E.)

Denique perpetuam hanc Eccleſiæ fidem ſuo ſuffragio confirmarunt quatuordecim Epiſcopi Græci in Concilio Dioſpolitano, teſte Auguſtino Epiſt. 186. ad Paulinum, aliàs 106. cap. 9. Latini in Concilio Carthaginenſi, qui ſcribunt Innocentio S. Pontifici de Actis adverſùs Pelagium Epiſtolam, quæ inter Auguſtinianas eſt n. 175. aliàs 90. (To. 2. p. 674. Ibid. p. 619.)

SECUNDUM ARGUMENTUM.

Ex uſu & praxi Eccleſiæ perpetua, ac generalibus quibuſdam momentis.

I. Ex perpetuò & conſtanti Baptiſmatis uſu in Eccleſia ſemper obſervato, firmiſſimum ejus neceſſitatis abſolutæ argumentum deducitur. Fides quippe noſtra non modò ex Scriptis Veterum quæ ſuperſunt, ſed etiam ex praxi, uſu, & factis ipſis, in quibus viva quædam ac ſpirans traditio continetur, validiſſimè comprobatur. Sic probabat olim S. Auguſtinus gratiæ neceſſitatem adverſùs Pelagianos, ex precibus quę toto terrarum Orbe ad Deum ſemper fuſæ ſunt, uſu & praxi nunquam interrupta; quod unum momentum, etſi cætera deeſſent, ſatis eſſet fidei noſtræ veritati demonſtrandæ. *Ipſa oratio*, inquiebat Epiſt. 177. ad Innocentium Summum Pontificem, aliàs 95. *clariſſima eſt gratiæ teſtificatio*. Non alia igitur ratione duci potuit Eccleſia in conſtanti & perpetua Baptiſmi adminiſtratione, quàm quòd illum ex Chriſti inſtituto ac præcepto omnibus & ſingulis ad ſalutem omnino neceſſarium eſſe intellexit. (To. 2. p. 623. G.)

II. Con-

Digitized by Google

II. Conſtantis & ubique receptæ fidei certius non eſt argumentum, quàm erroris oppoſiti, ubi primùm caput extollit, publica proſcriptio & damnatio: at ſtatim proſcripti ſunt & pro Hæreticis ab Eccleſia habiti, qui neceſſitatem Baptiſmi variis temporibus impugnavere: ſecundo ſæculo Cajani & Quintiliani; Manichæi tertio; Aſcodrutæ, Archontici, Seleuciani & Hermiani quarto; Pelagiani quinto; & alii qui deinceps veteres ac jam ſopitos errores excitarunt.

III. Conſtans ſemper fuit Eccleſiæ doctrina & praxis, infantes baptiſari poſſe & debere, ut à labe originali purgati Regni cœleſtis & vitæ æternæ participes fieri poſſent. Conſtat ex S. Cypriano Epiſtola ad Fidum, ex Concilio Carthaginenſi & Milevitano apud S. Auguſtinum Epiſt. 175. & 176. aliàs 90. & 92. ubi Patres Pelagianorum errores exponentes, ajunt: *Parvulos etiam propter ſalutem, quæ per Salvatorem Chriſtum datur, baptiſandos negant, ac ſic eos mortifera iſta doctrina in æternum necant.* Cenſent igitur Patres illi, idcirco baptiſandos eſſe parvulos, quia ſalutem alia via non poſſunt aſſequi; ſeu, ut loquitur S. Auguſtinus citata ad Hieronymum Epiſtola, *quia creditur aliter eos in Chriſto vivificari non poſſe.* *To. 2. p. 619. F.* *Ibid. p. 591. B.*

IV. Etſi ſtatuta quædam forent tempora ad ſolemnem Baptiſmi adminiſtrationem, ſemper tamen proviſum eſt ab Eccleſia, ut in periculo mortis & urgente neceſſitate, quæ legem neſcit, ſive infantibus, ſive adultis in lecto ægrotantibus, quolibet tempore per Sacramentum Baptiſmi ſubveniretur. Ita colligimus ex Conciliis antea citatis, Romano ſub Cornelio, Neocæſarienſi Can. 12. Antiſſiodorenſi Can. 18. Matiſconenſi II. Can. 3. Pariſienſi VI. Can. 7. Ex S. Cypriano Epiſtola ad Magnum, ex Siricio Epiſtola ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum, ex S. Leone Epiſtola 4. ad univerſos Epiſcopos per Siciliam conſtitutos: unde graviſſimi peccati rei habebantur Sacerdotes, qui ſine Baptiſmi ſubſidio aliquem ex hac vita migrare permittebant. Rationem affert Siricius mox laudatus, *Ne*, inquit, *ad noſtram perniciem tendat animarum, ſi, negato deſiderantibus fonte ſalutari, exiens unuſquiſque de ſæculo, & regnum perdat & vitam.* *Tom. 2. Conc. p. 1018. D.*

Atque inde eſt quòd S. Auguſtinus Epiſt. 228. aliàs 180. ad Honoratum, & alii Veteres cum ipſo ignavos illos Paſtores tam graviter exagitent, qui perſecutionis tempore fugientes ut vitæ ſuæ conſulant, miſeras oves curæ ſuæ commiſſas dereliquunt, & omni ope ſpirituali ac Sacramentorum ſubſidio deſtitutas periculo damnationis æternæ exponunt. Inde quoque Epiſcopi ad martyrium rapti tantum ſui deſiderium ſuis populis relinquebant, nimirùm propter ſpiritualem, quam ab ipſis per Sacramenta expectabant, opem. Sic audire eſt Fideles Africanos, ſuos Paſtores dum ad martyrium ducerentur, alloquentes apud Victorem Vitenſem Lib. 2. de perſecutione Vvandalica? *Quibus nos*, inquiunt, *miſeros relinquitis, dum pergitis ad coronas? Qui hos baptiſaturi ſunt parvulos fontibus aquæ perennis? Qui nobis penitentiæ munus collaturi ſunt, & reconciliationis indulgentia obſtrictos peccatorum vinculis ſoluturi?* *To. 2. p. 831. & ſeq.* *Bibliot. PP. T. 8. pag. 681. A, B.*

V. Veteres eorum ſemper negligentiam damnarunt, qui ad finem uſque vitæ Baptiſmum ſuum differebant; atque ejuſcemodi in lecto baptiſatos, in pœnam dilationis & negligentiæ, irregulares habuerunt ad ſacros Ordines percipiendos, ut conſtat ex teſtimoniis ſuprà relatis, ubi de antiquitate & ne-

Digitized by Google

ceſſitate trinæ immerſionis agebamus Concluſione prima, & in ſolutione ad primam Objectionem. At, quæſo, quo fundamento nixæ iſtæ querimoniæ, niſi quòd per hanc dilationem exponerent ſeſe periculo carendi Baptiſmo ad ſalutem planè neceſſario?

VI. denique, non alia de cauſa ipſis laicis, etiam mulieribus, permiſit Eccleſia in mortis periculo Baptiſmum adminiſtrare quàm quòd eum abſolutè ad ſalutem neceſſarium eſſe ſemper judicavit.

Igitur hac inſpecta & benè explorata Eccleſiæ totius fide, & nunquam interrupta Traditione, Concilium Trid. Seſſ. 7. Can. 5. ſic definit: *Si quis dixerit Baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt non neceſſarium ad ſalutem, anathema ſit.* Et Can. 2. de iſta Chriſti apud S. Joan. cap. 3. ſententia, *Niſi quis renatus fuerit &c. Si quis dixerit aquam veram & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, atque adeo verba illa Domini, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto &c. ad metaphoram detorſerit, anathema ſit.*

To. 14. Conc. p. 778. C. Ib. A.

Jam in Concilio Lugdunenſi an. 1274. & in Florentino an. 1439. definierat Eccleſia, *illorum animas qui cum ſolo originali peccato decedunt* (adeoque ſine Baptiſmo) *mox in infernum deſcendere*. Igitur Eccleſia ſemper credidit Baptiſmum omnibus & ſingulis hominibus abſolutè neceſſarium eſſe ad ſalutem.

To. 13. Conc. p. 515. D.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Ex citatis toties Chriſti verbis Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit &c.* inferri dumtaxat poteſt, neceſſarium eſſe Baptiſmum neceſſitate præcepti, non medii. Neceſſitas autem præcepti eos tantùm obſtringit, qui præcepti ſunt capaces, adultos ſcilicet, non verò infantes.

Antecedens probatur: Quia illud neceſſarium eſt ſola dumtaxat præcepti neceſſitate, cujus neceſſitas tota pendet ab inſtitutione & mandato Chriſti, non verò ab interna rei ipſius natura & conditione; in hoc enim ſtat totum diſcrimen neceſſitatis medii & præcepti. Sic v. g. neceſſitas fidei & gratiæ ſanctificantis ad obtinendam ſalutem æternam, abſoluta eſt ac ſimplex, ſeu medii, quia ex ipſamet natura & conditione fidei & gratiæ ſanctificantis naſcitur: atqui neceſſitas Baptiſmi & aliorum Sacramentorum tota pendet ex libera Dei voluntate; ergo &c.

Reſp. nego maj. Ex ſola quippe Dei voluntate ac inſtitutione fit quòd aliqua Sacramenta abſolutè ſeu neceſſitate medii, alia verò ex præcepto dumtaxat ſint neceſſaria.

Inſtabis 1. Neceſſitas præcepti tam pendet ab una Dei voluntate ac inſtitutione, quàm neceſſitas medii, & tam reus eſt peccati & à vita æterna excluditur, qui præceptum violat, quàm qui medium ſalutis omnino neceſſarium omittit; & ita ſi ad unam Dei inſtituentis voluntatem recurratur, confunditur neceſſitas medii cum neceſſitate præcepti.

Reſp. nego conſeq. Res quippe neceſſaria neceſſitate medii ex ipſa etiam Dei voluntate includit eum gratiæ interioris effectum, ſine quo ſalus obtineri non poteſt, ut diximus inter Prænotata; talia ſunt Sacramenta Baptiſmi & Pœnitentiæ. Non ita porrò eſt de rebus ex præcepto dumtaxat neceſſariis: quapropter non confunditur neceſſitas medii cum neceſſitate præcepti, etiam ex ipſamet Dei inſtituentis voluntate. Deinde in eo etiam diſtat neceſ-

Digitized by Google

neceſſitas medii à neceſſitate præcepti, quòd præceptum Dei poſitivum pro quolibet inſtanti non obligat, ſed certo dumtaxat tempore: quare violati præcepti ille reus tantùm habetur, quando præceptum non obſervat quo tempore tenetur illud obſervare. E contra quod neceſſarium eſt neceſſitate abſoluta & medii, ſemper obligat.

Inſtabis 2. Quod neceſſarium eſt neceſſitate medii, nuſquam ſuppleri poteſt: in eo non excuſat aut ignorantia, aut impotentia; ſine eo re aut voto ſaltem percepto ſalus haberi non poteſt: atqui talis non eſt Baptiſmus, ſuppleri etenim poteſt per martyrium & perfectam contritionem; in eo excuſat ignorantia, aut impotentia: qui enim aut invincibiliter ignoraret mandatum & inſtitutionem Baptiſmi, aut in iis eſſet anguſtiis in quibus eum non poſſet percipere, illi profectò defectus Baptiſmi ad culpam non imputaretur. Igitur ſine eo re percepto, imò & ſine ipſius voto ac deſiderio poteſt quis ſalvus eſſe: qui enim nihil unquam de lege Baptiſmi audiviſſet, ac laboraret ea in re invincibili ignorantia, ille certè Baptiſmi votum ſeu deſiderium elicere non poſſet: ſi tamen Deum ſuper omnia charitate perfecta diligat, ſalutis æternæ particeps erit. Infantes pariter hujus voti ſunt incapaces.

Major argumenti manifeſta videtur in exemplo fidei & gratiæ ſanctificantis, quæ ſuppleri nullatenus poſſunt, & ſine quibus re perceptis ſalus obtineri non poteſt; quia ſcilicet neceſſariæ ſunt neceſſitate medii, ſeu abſoluta.

Reſp. ad primum, diſtinguo: Quod neceſſarium eſt neceſſitate medii, ſuppleri non poteſt per aliud, ſi ſit medium internum ſalutis, qualis eſt fides & gratia ſanctificans, concedo: ſi ſit medium dumtaxat externum, qualia ſunt Sacramenta, nego. Iſta quippe media pendent à libera Chriſti inſtituentis voluntate, qui ea ordinavit ad obtinenda media interna ſalutis: cùm igitur media illa interna ſalutis alia via poſſunt obtineri, media externa tunc ſuppleri poſſunt; virtus enim Chriſti non eſt neceſſariò illis exterioribus ſignis alligata: ita ſuppleri poteſt Baptiſmus per martyrium & perfectam contritionem. Vide quæ diximus inter Prænotata.

Ad ſecundum: Ab eo quod eſt neceſſarium neceſſitate medii, non excuſat aut ignorantia aut impotentia; à lege autem Baptiſmi excuſat aut ignorantia aut impotentia, diſtinguo: à lege Baptiſmi ſub ea ratione qua mandatum includit, excuſat aut ignorantia aut impotentia; ideſt, qui invincibiliter ignorat Baptiſmum, aut non poteſt ex vera impotentia, ſecluſo contemptu & negligentia eum percipere, ille reus non eſt violati mandati, neque præcisè damnabitur propter transgreſſionem illius, verum eſt: at æternæ damnationis reus eſt ille tùm negativè, propter defectum gratiæ regenerantis; tùm poſitivè, propter peccatum originale, vel etiam actuale non dimiſſum.

Ad tertium: Poteſt quidem ſine Baptiſmo in re percepto per martyrium aut perfectam contritionem quis ſalvus eſſe, ſed non ſine voto ſeu deſiderio Baptiſmi ſaltem implicito, quod in charitate perfecta ſemper includitur. In eo quidem qui invincibiliter ignoraret Baptiſmi legem, explicitum eſſe non poſſet Baptiſmi votum; ſed implicitum eo in caſu ſufficeret, quod à charitate perfecta ſejungi non poteſt: in eo verò qui legem Baptiſmi cognoſceret, explicitum votum requireretur.

Inſtabis. In caſu mox propoſito Baptiſmi votum non magis neceſſarium videtur, nec magis includitur in contritione perfecta, quàm cujuſcumque al-

terius mandati Chriſti; certum enim eſt eum qui Deum ſuper omnia charitate perfecta diligit, ita debere animo affectum eſſe, ut omnia Chriſti mandata, ubi ea noverit, & adimplendi facultas dabitur, velit adimplere.

Reſp. revera in caſu propoſito Baptiſmi votum, quod ſupponitur tantùm implicitum, non magis includi in illa contritione perfecta, quàm cujuſcumque alterius Chriſti mandati, adeoque non magis videri neceſſarium; verùm id per accidens eſt reſpectu Baptiſmi in eo caſu ſingulari. Cùm enim docent Theologi, votum ſeu deſiderium Baptiſmi ſaltem neceſſarium eſſe, loquuntur ex hypotheſi quòd promulgata ſit & cognita lex Baptiſmi; quo caſu docent, premente impotentia, ſaltem Baptiſmi deſiderium ſeu votum explicitum habendum eſſe, quia Chriſtus pro ſua benignitate & clementia voluit, ut iis in anguſtiis ſincerum Baptiſmi votum junctum cum perfecta contritione, Baptiſmi ipſius vices & locum ſuppleret. Aliorum quidem mandatorum Chriſti votum generale & implicitum ſemper neceſſarium eſt, quod, ut diximus, à perfecta contritione non ſejungitur; neque idcirco dicendum, mandata illa omnia, aut res quæ in mandatis habemus, eſſe in voto abſolutè neceſſarias. Inter Prænotata enim obſervavimus, diſcrimen eſſe inter iſta duo, nempe votum rei alicujus eſſe neceſſarium, & rem neceſſariam eſſe in voto: prius ſignificat voluntatem obſervandi rem præceptam eſſe neceſſariam, quod verum eſt; poſterius, rem præceptam tantæ neceſſitatis eſſe ad ſalutem, ut ſi non reipſa, ſaltem voto & deſiderio haberi debeat, quod non ſemper verum eſt, in illis præſertim rebus, quæ ex ſolo præcepto ſunt neceſſariæ, nec continent medium ad ſalutem abſolutè neceſſarium: non tantùm autem neceſſarium eſt votum Baptiſmi, ſicut & aliarum rerum quæ ſub præceptum cadunt, ſed neceſſarius etiam eſt Baptiſmus ipſe in voto ſeu deſiderio.

Inſtabis 3. Si vi iſtorum Chriſti verborum, *Niſi quis renatus fuerit*, &c. inferatur Baptiſmum neceſſarium eſſe neceſſitate medii, inferri quoque poterit, eum æqualis neceſſitatis eſſe ac gratiam ipſam Spiritus ſancti, ac conſequenter ſine eo re percepto nuſquam poſſe obtineri ſalutem; ſicut non poteſt obtineri ſine gratia ſanctificante actu recepta. Antecedens probatur, quia Scriptura utrumque per copulativam *&*, conjungit, *ex aqua & Spiritu*.

Reſp. nego ant. ejuſque probationem: particula enim copulativa *&*, non ſemper demonſtrat parem eſſe rerum, quas conjungit, neceſſitatem. Sic v.g. Act. 15. v. 20. de Gentibus S. Jacobus ait, neceſſe eſſe, *ut abſtineant ſe à contaminationibus ſimulacrorum, & fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine*. An dicet quis parem omnino eſſe neceſſitatem abſtinendi ab idololatria, fornicatione, & à ſanguine & ſuffocatis? abſit: idololatria enim & fornicatio intrinſecè ex ſe malę ſunt, nec ullo unquam honeſto fine poſſunt cohoneſtari; unde jure ipſo naturali prohibentur: at abſtinentia à ſanguine & ſuffocatis per ſe nec bona eſt nec mala, ſed planè indifferens, & ex iis rebus quę pro variis temporum circumſtantiis, aut licitæ ſunt aut prohibitæ; & reipſa lex illa ab Apoſtolis lata perpetua non fuit, ſed ad tempus; igitur ex ſubjecta materia judicari debet, an particula *&*, conjungat res æqualiter neceſſarias. Porrò in adducto teſtimonio Joa. 3. particula *&*, res diverſas omnino conjungit, nempe interiorem Spiritus ſancti gratiam, quę ex pro-

pria.

Digitized by Google

pria natura abſolutè eſt neceſſaria; & exteriorem Baptiſmi ritum, qui aliquando poteſt ſuppleri. Meritò tamen particulam *&*, adhibuit ſacer Contextus, quia lege ordinaria neceſſarius eſt Baptiſmus ad aſſequendam Spiritus ſancti gratiam; & ſi loco particulæ *&*, disjunctivam *vel*, poſuiſſet, ſuſpicari quis fortè potuiſſet alterutrum è duobus eſſe tantùm neceſſarium, aut Spiritum, aut aquam, cùm tamen utrumque exigatur, unum tanquam medium internum, alterum verò externum.

Inſtabis 4. Non magis ex iſtis verbis, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu* &c. colligi poteſt abſoluta Baptiſmi neceſſitas, quàm ex iſtis, *Niſi manducaveritis carnem & biberitis ſanguinem* &c. colligatur abſoluta neceſſitas Euchariſtiæ.

Reſp. nego maj. & parit. Diſparitas non aliunde repeti debet, quàm ex ſola Chriſti voluntate nobis in Scripturis & Traditione Eccleſiæ declarata, qua conſtat Baptiſmum ſemper judicatum fuiſſe neceſſarium abſolutè ad ſalutem, non verò Euchariſtiam: quare? quia ſic voluit & inſtituit Chriſtus. Aliunde verò diſcrimen utriuſque indicare videtur diverſa loquendi ratio Scripturæ: de Baptiſmo enim abſolutè & indefinitè ait: *Niſi quis renatus fuerit*, qua ſignificat Baptiſmi legem ad omnes & ſingulos pertinere; de Euchariſtia verò, *Niſi manducaveritis*, qua ſolos adultos præcepti capaces Euchariſtiæ lege teneri non obſcurè innuit.

Inſtabis 5. Auctores etiam catholici verba citata, *Niſi quis renatus fuerit* &c. ad ſolos adultos reſtringunt qui ſunt præcepti capaces, & quos reos facit non ipſa præcisè Baptiſmi privatio, ſed contemptus præcepti Chriſti. Ita Magiſter Sententiarum L. 4. diſt. 4. littera E. ait verba Chriſti citata ad eos pertinere qui poſſunt, & contemnunt baptiſari. Ita pariter Hugo à ſancto Victore L. 1. de Sacramentis cap. 13. relatis iſtis S. Auguſtini verbis ex Lib. 4. contra Donat. cap. 22. *Tunc impletur inviſibiliter, cùm myſterium Baptiſmi non contemptus Religionis, ſed articulus neceſſitatis excludit*; addit verba citata, *Niſi quis renatus fuerit* &c. ſic reſtringenda eſſe, *Si quis renaſci contempſerit*. Idem ferè docet ſanctus Bonaventura in 4. diſt. 4. par. 2. art. 1. quæſt. 1. To. 9 p. 139. D.

Sunt præterea non pauci qui de divina miſericordia tam benè ſperant ac confidunt, ut infantes ſine Baptiſmo ex hac vita rapti, in gratiam pietatis parentum, aut à damnatione liberent, aut etiam felicitate quadam naturali donandos contendant, ut Cajetanus, Gabriel, Gerſo, Durandus, Pighius, Catharinus, Cardinalis Sfondratus, quos initio hujus Diſputationis appellavimus.

Reſp. ad primum: Nego citatos Auctores verba iſta Chriſti, *Niſi quis renatus fuerit* &c. ad ſolos adultos reſtringere; nec ſatis mirari poſſumus qua fronte audeant adverſarii nobis Magiſtrum Sententiarum opponere. Ille quippe loco in Objectione citato ſic loquitur: *Non tantùm valet fides aliena parvulo, quantùm propria adulto. Parvulis enim non ſufficit fides Eccleſiæ ſine Sacramento; quia ſi abſque Baptiſmo fuerint defuncti, damnabuntur, ſicut multis Sanctorum auctoritatibus comprobatur*. Antè dixerat, verba citata, *Niſi quis* &c. eſſe intelligenda, vel de iis qui poſſunt & contemnunt baptiſari; vel de regeneratione, quæ fit per aquam & Spiritum ſanctum, quæ regeneratio fit non tantùm per Baptiſmum, ſed etiam *per pœnitentiam, & ſangui-*

nem; quibus verbis non obſcurè declarat, Baptiſmum aquæ, etſi neceſſarium, ſuppleri tamen poſſe per martyrium & pœnitentiam. Idem planè docent Hugo Victorinus & S. Bonaventura.

Ad ſecundum: Eorum Auctorum ſententia quæ planè ſingularis eſt, rejicienda eſt; quæ nec in Scripturis, nec in Traditione Eccleſiæ fundamentum habet, à quibus immotis regulis nulli Catholico fas eſt unquam recedere. Vide ſuprà, initio hujus Quæſtionis, judicium Bellarmini de hac illorum Scholaſticorum opinione.

Inſtabis 7. Non deſunt apud veteres Eccleſiæ Patres argumenta quibus oſtenditur non tantam ipſis viſam eſſe Baptiſmi neceſſitatem, quantam hìc defendimus.

I. Veteres illi Orientales & Africani, qui tanto ſtudio adversùs Stephanum S. Pontificem contendebant Baptiſmum ab Hæreticis collatum nullum eſſe, rati quæſtionem hanc non ad fidem, ſed ad diſciplinam pertinere, unicuique permittebant ſentiendi quid vellet licentiam; atque œconomia & diſpenſatione interdum utebantur, ut non rebaptiſarent, qui ab aliquibus Hæreticis baptiſati fuerant, quamquam nullum illi judicarent talem Baptiſmum. Ita colligimus ex S. Baſilio Canone 1. Epiſtolæ ad Amphilochium. Ipſe quoque S. Cyprianus Epiſt. 73. ad Jubajanum ſolvens iſtam objectionem: *Sed dicet aliquis: Quid ergo fiet de his qui in preteritum de hæreſi ad Eccleſiam*
P. 128. *venientes, ſine Baptiſmo admiſſi ſunt?* Reſpondet: *Potens eſt Dominus miſericordia ſua indulgentiam dare, & eos qui ad Eccleſiam ſimpliciter admiſſi in Eccleſia dormierunt, ab Eccleſiæ ſuæ muneribus non ſeparare*. Porrò ſi Veteribus illis perſuaſum fuiſſet, Baptiſmum abſolutè neceſſarium eſſe ad ſalutem, an quæſtionem validitatis Baptiſmi ab Hæreticis dati, non fidei eſſe, ſed diſciplinæ dixiſſent? An non iteraſſent ſemper eum Baptiſmum, quem nullum judicabant? An non declaraſſent à Regno Cœlorum extorres, qui ſine vero Baptiſmo ex hac vita migraſſent?

II. Conſtat ex Hiſtoria Eccleſiaſtica, plurimos viros quorum memoriam veneratur Eccleſia, pluribus annis in Catechumenatu vixiſſe, aut etiam extremo tantùm vitæ tempore Baptiſmum percepiſſe.

Ita de Conſtantino Imperatore narrat Euſebius in ejus vita cap. 62. quem ſequuntur S. Hieronymus in Chronico, Socrates Lib. 1. c. 39. & alii: S. quoque Ambroſius, cùm adhuc eſſet Catechumenus, ad Epiſcopatum aſſumptus eſt. S. etiam Martinus dicitur octo annis vixiſſe in catechumenatu: at ſi viris illis perſuaſum fuiſſet Baptiſmum tantæ neceſſitatis eſſe, an per tot annos eum diſtuliſſent viri aliunde ſuæ æternæ ſalutis adeò ſolliciti?

III. Conſtat Eccleſiam pro Catechumenis ſine Baptiſmo defunctis olim preces & ſacrificia Deo obtuliſſe, ut colligimus ex S. Ambroſio Oratione funebri pro Valentiniano Imperatore, ex Conc. II. Arelatenſi an. 452. Can. 12. ex Concilio Carthaginenſi IV. an. 398. Can. 79. ex Innocentio III. Extra. *De ſententia excommunicationis* cap. 28.

Reſp. nego ant. His quippe argumentis hoc unum efficitur, quod ultrò fatemur, exiſtimaſſe Veteres votum Baptiſmi aliquibus in caſibus ad ſalutem ſufficere.

Ad primum: Non idcirco Veteres excitatam de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam ad diſciplinam pertinere, & in ea diſpenſationis & œconomiæ locum

locum eſſe cenſuerunt, quòd ignorarent abſolutam eſſe Baptiſmatis neceſſitatem, ſed quòd cùm illa quæſtio nondum eſſet eliquata & totius Eccleſiæ judicio definita, poſſet unuſquiſque, ſalva unitate & pace, ſentire & facere quid vellet. Unde S. Baſilius aliique qui S. Cypriano adhærebant, etſi rectè noſſent & Baptiſmum abſolutè neceſſarium eſſe, & apud Hæreticos nullum eſſe, tamen ex prudenti œconomia, aliquando baptiſatos ab Hæreticis non rebaptiſarunt, rati in ejuſmodi circumſtantiis divinam non deeſſe miſericordiam; atque ejuſmodi Hæreticis ad Eccleſiæ unitatem ſincero corde redeuntibus ſufficere ad ſalutem Baptiſmi deſiderium, unitatem Eccleſiæ, ac perfectam cordis converſionem.

Non rarò Veteres in caſu neceſſitatis, aut in dubio de validitate Baptiſmi, ad miſericordiam Dei confugiunt, ut ſine accepto in re Sacramento, de ſalute alicujus benè ſperent atque confidant. Sic S. Dionyſius Alexandrinus annuere recuſavit votis alicujus ſenis, qui jam à longo tempore in Eccleſia receptus & Sacramentorum particeps factus, confeſſus tamen fuerat, ſe vero Eccleſiæ Baptiſmo tinctum non fuiſſe, quique enixè poſtulabat ut iterùm baptiſaretur; non annuit, inquam, ejus poſtulationi S. Dionyſius. Quare? quia nempe exiſtimavit in his circumſtantiis diuturnam cum Fidelibus communionem, & participationem Sacramentorum ſufficere ad ſalutem illius hominis. Ita pariter Innocentius III. conſultus ab Epiſcopo Cremonenſi de quodam Presbytero defuncto, qui baptiſatus non fuerat; reſpondet, *Presbyterum qui ſine unda Baptiſmatis extremum diem clauſit, quia in ſanctæ matris Eccleſiæ fide & Chriſti nominis confeſſione perſeveravit, ab originali peccato ſolutum & cœleſtis patriæ gaudium adeptum eſſe.* Ita etiam qui olim poſt actam ſemel publicam pœnitentiam, iterùm ſe iiſdem implicabant gravioribus delictis, divino relinquebantur Judicio, nulla ipſis impoſita publica, vel etiam privata pœnitentia, non ex deſperatione veniæ, ſed ad rigorem diſciplinæ.

Apud Euſeb. Hiſt. L. 7. c. 9.

Ad ſecundum: Ex factis quibuſdam particularibus efficax non colligitur argumentum; quia occurrere potuere quædam rationes ac circumſtantiæ, propter quas viri illi ſancti abſque peccato Baptiſmum in plures annos differre pôtuerunt, nempe ut diutiùs ac maturiùs ſeſe ad illius gratiam percipiendam præpararent per opera pietatis & pœnitentiæ: quamquam non deſunt inter Veteres, imprimis S. Gregorius Nazianzenus, qui acriori ſtilo inſurgunt adversùs eos, qui Baptiſmum ſuum ad extremam uſque ſenectutem protrahebant.

Ad tertium: Non una fuit Eccleſiæ diſciplina circa preces & ſacrificia, quæ in gratiam Catechumenorum ſine Baptiſmo defunctorum offerebantur: in aliquibus enim Eccleſiis in pœnam dilati Baptiſmatis ejuſmodi ſuffragia denegabantur, ut ex dicendis ad Articulum ſequentem conſtabit; in aliis verò concedebantur, quia perſuaſum erat ejuſmodi Catechumenos caſu inopinato ex hac vita raptos, per votum Baptiſmi ſalvari, & Fidelium precibus juvari poſſe.

Inſtabis 6. Nonnulli ex SS. Patribus apertè affirmant neminem, exceptis ſolis Martyribus, ſine Baptiſmo reipſa percepto, ſalvum fieri poſſe, quacunque tandem neceſſitate teneantur.

S. Ambroſius L. 2. de Abraham cap. 11. poſt relata verba Chriſti Joan. 3.

Digitized by Google

To.1.p. *Niſi quis renatus fuerit* &c. *Nullum excipit*, ait, *non aliqua præventum ne-*
351.A. *ceſſitate*. Et L. de Myſteriis c. 4. *Credit*, inquit, *Catechumenus in Crucem*
To.2.p.
330.B. *Domini Jeſu, qua & ipſe ſignatur; ſed niſi baptiſatus fuerit in nomine Patris, & Filii & Spiritus ſancti, remiſſionem non poteſt accipere peccatorum, nec ſpiritualis gratiæ munus haurire.*

S. Fulgentius L. de fide ad Petrum c. 3. iiſdem Chriſti verbis Joannis 3. ad-
P.519. n.41. ductis, addit: *Abſque Sacramento Baptiſmatis, præter eos qui in Eccleſia Catholica ſine Baptiſmate pro Chriſto ſanguinem fundunt, nec Regnum Celorum poteſt quiſquam accipere, nec vitam eternam.*

Gennadius L. de Eccleſ. dogmat. c. 41. aliàs 74. *Baptiſatis tantùm*, ait,
Tom.8. Oper.S. Aug.in appendice.p. 29. D. *iter eſſe ſalutis credimus. Nullum Catechumenum, quamvis in bonis operibus defunctum, vitam æternam habere credamus, excepto martyrio, ubi tota Baptiſmi Sacramenta complentur.*

Reſp. 1. Objectionem hanc inferiùs ſolvendam eſſe, ubi quæſtio erit an perfecta contritio votum Baptiſmatis includens, vices ejus ac locum ſupplere poſſit.

Reſp. 2. non ſine conſilio, nonnullos è Veteribus frequenter non inſinuaſſe, votum Baptiſmi ex contritione perfecta ad ſalutem in neceſſitate ſufficere, ne ſcilicet favere viderentur eorum pravæ conſuetudini, qui ex negligentia, vel alio quocumque motivo, Baptiſmum ad extremum uſque vitæ tempus differebant.

Reſp. 3. ad S. Ambroſium, eum in adverſa prorsùs ſententia fuiſſe, qui Valentinianum Imperatorem ſolo Baptiſmi voto ſalutem animæ aſſecutum fuiſſe confidit. Verba poſtea proferemus. Quod autem ex Libro de Myſteriis hìc opponitur, de iis intelligenda ſunt, qui vel ex negligentia, vel, quod pejus eſſet, ex contemptu Baptiſmum non perciperent.

Non aliter exponendus S. Fulgentius, aut deſerendus; quemadmodum & ipſe Gennadius.

Objicies 2. Pueri Fidelium ſalvi fiunt per ſolam fidem parentum; ergo Baptiſmus non eſt abſolutè neceſſarius.

Antecedens probatur: Quia non minorem vim & efficaciam habet fides in Lege gratiæ, quàm in Lege naturæ & Moſis; eadem enim eſt quoad ſubſtantiam, eaſdemque habet ſibi in Scripturis annexas promiſſiones: atqui in Lege naturæ & Moſis fides parentum & Eccleſiæ ſalvos faciebat infantes, qui ſine Circumciſione, vel alio remedio exteriori applicato ex hac vita migrabant. Ita expreſsè docent SS. Gregorius Magnus Lib. 4. Moral. c. 2. Bernardus Epiſt. 77. ad Hugonem de ſancto Victore, & alii quorum ſententiæ ſubſcripſimus in Tractatu de Sacramentis in genere Qu. 2. Art. 2. Concluſione 2. ergo &c.

Major videtur certa; aliàs fides in nova Lege, & infantes Fidelium Chriſtianorum deterioris longè forent conditionis, quàm fuerint in Lege naturæ aut Moſis.

Reſp. 1. nego min. Sicut enim in Lege naturæ & Moſis neceſſe fuit (in ſententia multorum) fidem aliquo ſigno exteriori tanquam conditione manifeſtari; ita nunc, Deo ſic volente, neceſſe eſt aquam, tanquam cauſam inſtrumentalem gratiæ, uſurpari.

Reſp. 2. Eſto antiquiùs ſeu retrò ſuffecerit *fides nuda*, ut loquitur Tertullia-

Digitized by Google

tullianus ſolvens eamdem objectionem à Cajanis, & Quintilianis olim propoſitam, L. de Baptiſmo cap. 13. at poſtquam *lex tingendi data eſt & forma præſcripta*, obſtricta eſt fides ad Baptiſmi neceſſitatem. Non itaque minoris eſt virtutis & efficaciæ fides noſtra, quàm Veterum; ſed fidei additum eſt Baptiſmi mandatum: & quemadmodum lex moralis, licèt non ſit minoris efficaciæ in viro religioſo quàm in ſæculari, illi tamen non ſufficit ad ſalutem, niſi & conſilia, ad quæ ſe obſtrinxit, obſervet; ita pariter etſi fides noſtra tam efficax ſit ex ſe, quàm fides Veterum, quia tamen annexum jam habet Baptiſmi mandatum, ſine illo ad ſalutem non ſufficit. P. 229. D.

Neque inde ſequitur deteriorem eſſe conditionem fidei & infantium in nova Lege: imò multis titolis melior eſt. 1. quia fides jam longè facilior & communior, longè abundantior gratia, quàm fuerit in Lege naturæ vel Moſis. 2. quia ſalus infantis non jam à fide parentum, ſed ab ipſa Sacramenti applicatione pendet, ſecluſa miniſtrantis fide & probitate. 3. quia Baptiſmus ſtatim ab ipſa nativitate poteſt infantibus miniſtrari, in Lege autem Moſis circumcidi ante octavum à nativitate diem infans non poterat. 4. multis & infinitis penè legalibus præceptis ac cærimoniis gravâti erant & obruti Judæi, quibus nos per Chriſtum liberi facti ſumus. 5. denique, Veteribus nondum patebat Cœlum; nobis verò, poſtquam Chriſtus aſcendens in altum ſecum captivam duxit captivitatem, jam apertum eſt: longè igitur potior eſt noſtra conditio, quàm Veterum.

Inſtabis 1. Quod antea ſufficiebat, poſtea verò non ſufficit, videtur deterioris eſſe conditionis: atqui in veteri Lege ſufficiebat fides, jam verò non ſufficit; ergo &c.

Reſp. diſt. maj. Quod antea ſufficiebat & poſtea non ſufficit propter imminutionem virtutis, deterioris eſt conditionis, concedo: propter additionem Sacramenti, nego. Porrò fidei virtus non eſt imminuta, ſed fidei additum eſt Baptiſmi mandatum.

Inſtabis 2. Ex S. Auguſtino parentum fides prodeſt infantibus ad ſalutem obtinendam: *Ut poſſit*, inquit Epiſt. 98. aliàs 23. ad Bonifacium, *regenerari* (parvulus) *per officium voluntatis alienæ, cùm offertur conſecrandus, facit hoc unus Spiritus, ex quo regeneratur oblatus*. Ita pariter S. Bernardus Epiſt. 77. ſeu Tract. de Baptiſmo. *Dignum eſt*, inquit, *& ad Dei ſpectat benignitatem, ut quibus fidem ætas denegat propriam, gratia prodeſſe concedat alienam. Nec enim Omnipotentis juſtitia propriam putat ab iis exigendam fidem, quos novit propriam nullam habere culpam. Porrò aliena opus eſt fide, cùm ſine ſorde non naſcantur aliena ..... Nec dubium, quòd macula contracta ab aliis, aliorum quoque fide valeat vel debeat emundari*. To. 2. p. 264. B. To. 1. p. 630. B.

Reſp. diſt. ant. Parentum fides prodeſt infantibus, cum Sacramento Baptiſmi, *Cùm offertur conſecrandus*, ait S. Auguſtinus, concedo: ſine Sacramento, nego. Nihil aliud volunt Auguſtinus & Bernardus locis citatis, quàm in parvulis neceſſariam non eſſe fidem actualem, cujus ſunt incapaces; ſed illam ſuppleri ex Dei benignitate per fidem Eccleſiæ & parentum, qua illi moventur ut infantes baptiſandos miniſtris Eccleſiæ offerant. Unde ſuſceptores pro iis ad ſingula interrogata, reſpondent, *Credo, abrenuntio &c.*

Inſtabis 3. Tam poteſt infantibus Fidelium prodeſſe ad ſalutem aliena parentum fides, quàm iis nocere ad damnationem alienum Adami peccatum.

Reſp.

Reſp. nego maj. 1. Quia in rebus quæ à ſola Dei voluntate pendent, non alia inquiri debet ratio, quàm ejus voluntas. Porrò noluit Chriſtus infantes per ſolam parentum fidem, ſine Baptiſmo ſalvos fieri. 2. Diſparitas eſt, quia peccatum primi parentis non eſt planè extrinſecum & alienum reſpectu illorum infantium, ſed illis proprium & internum; quia etſi ſolus Adamus proprio & perſonali voluntatis motu peccaverit, omnes tamen ejus poſteri in eo jam tùm incluſi, in eo quoque peccaverunt, ut ait Apoſtolus Rom. 5. v. 12. adeoque peccatum Adami proprium eſt naturæ totius humanæ, ſeu omnium filiorum ejus.

At verò fides parentum omni ſenſu externa eſt & aliena reſpectu infantium; & ſicut infantibus non noceret parentum malitia & impietas, qua eos dæmoniacis ſacrilegiis obligarent, ita ſola ſine Sacramento iis ad ſalutem non prodeſt fides parentum: quia, ut ait S. Auguſtinus Epiſtola mox ci-
To.2.p. tata 98. *Cùm homo*, non jam in lumbis peccantis, *ſed in ſeipſo eſt, ab eo*
264.A. *qui genuit alter effectus, peccato alterius ſine ſua conſenſione non tenetur obnoxius* ..... ſed *anima quæ peccaverit ipſa morietur*.

Inſtabis 4. Poteſt adultus per fidem propriam & actualem ſine Sacramento re percepto ſalvus fieri: quidni ergo infans per fidem alienam parentum?

Reſp. 1. ut ſuprà, ſolam hìc conſulendam eſſe Dei voluntatem. 2. Adultus non ſalvus fit per ſolam fidem, ſed per charitatem perfectam qua formaliter homo juſtus redditur; charitas autem illa ſeu gratia ſanctificans non obtinetur, niſi vel per Sacramenta, vel per proprios actus voluntatis ex divino & ſupernaturali auxilio elicitos: at infantes incapaces ſunt illorum actuum perſonalium.

Inſtabis 5. Sequitur ex hac doctrina, innumeros ſine ſua culpa perire parvulos qui ſine Baptiſmo moriuntur, quod certè parùm videtur conſentaneum divinæ miſericordiæ, ac voluntati qua vult omnes ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.

Reſp. cum S. Auguſtino Lib. de Dono perſever. c. 12. & S. Proſpero L. 2. de Vocatione Gentium cap. 8. Dei judicia occulta eſſe, ſed juſta in damnatione tot infantium qui ſine Baptiſmo moriuntur. Non enim damnantur illi præcisè propter defectum Baptiſmi, ſed propter culpam originalem quam naſcendo contraxerunt, & quæ non deleta per Baptiſmum, eos æternæ damnationis reos efficit: miſericordiæ autem divinæ menſura non alia debet æſtimari, quàm quæ in Scripturis & Traditione expreſſa nobis eſt. Stat quoque Dei antecedens voluntas de ſalute omnium, cum damnatione illorum infantium ſine Baptiſmo morientium; ſiquidem ex voluntate illa antecedenti & ſincera præparavit omnibus media neceſſaria ad ſalutem: ſed illius voluntatis virtute non tenetur Deus invertere curſum cauſarum ſecundarum, ut procuret omnibus infantibus, antequam moriantur, applicari remedium Baptiſmatis; iſtud enim pertinet ad voluntatem, ut vocant, conſequentem, ex qua alios vult perire propter labem originalem, alios verò vult ſalvos eſſe per Baptiſmum: cur autem illos potius quàm alios eligat, *O altitudo!*

Inſtabis 6. Gen. 17. v. 7. Deus inito cum Abrahamo fœdere, promiſit ſe futurum ipſius Deum & ſeminis ejus; quæ quidem promiſſio ad

nos

Digitized by Google

nos etiam Fideles ſpectat, ut teſtatur Apoſtolus Rom. 4. & 11. & Galat. 3. Sicut igitur Judæorum filii incircumciſi morientes, per fidem parentum ſalvi eſſe poterant, quia ſtante illo fœdere nati erant; ita quoque & filii Chriſtianorum, qui ex hac vita rapiuntur ante perceptum Baptiſmum.

Confirmatur ex Apoſtolo primæ Corinth. 7. v. 14. *Sanctificatus eſt*, inquit, *vir infidelis per mulierem fidelem; & ſanctificata eſt mulier infidelis per virum fidelem: alioquin filii veſtri immundi eſſent, nunc autem ſancti ſunt.* Docet igitur Apoſtolus, filium ex uno tantùm parente fideli progenitum idcirco ſanctum eſſe, quia in illo fœdere gratiæ ac fidei chriſtianæ naſcitur.

Reſp. nego conſeq. 1. quia certum non eſt filios Judæorum incircumciſos ſalvari potuiſſe per ſolam fidem parentum, ſine ullo Sacramento ſeu ſigno exteriori. 2. quia etſi Deus ita decreviſſet in veteri Lege, non conſequens eſt, eum idem quoque in nova ſtatuiſſe; imò certum eſt legem Baptiſmi poſitam ab eo fuiſſe: in his autem rebus non alia inquiri ratio debet, quàm voluntas Dei. *O homo tu quis es qui reſpondeas Deo?* inquit Apoſtolus Rom. 9. v. 20. Pactum autem illud quod Deus cum Abrahamo pepigit, ad omnes quidem ejus poſteros pertinet, *Non qui filii carnis*, inquit Apoſtolus Rom. 9. v. 8. *ſed qui filii ſunt promiſſionis*; id eſt, qui parentis Abrahæ fidem imitantes, participes ſunt promiſſionum quæ ipſi factæ ſunt: ſeu, ut loquitur cap. 4. v. 16. *Ideo ex fide, ut ſecundùm gratiam firma ſit promiſſio omni ſemini, non ei qui ex Lege eſt ſolùm, ſed & ei qui ex fide eſt Abrahæ.* Porrò infantes fideles non evadunt in nova Lege, niſi per Baptiſmum, qui Sacramentum eſt fidei.

Et verò ſi fœdus illud gratiæ in quo naſcuntur infantes Fidelium, eos ſanctificaret, nullum poſſet aſſignari inſtans in quo peccatum originale contraherent; generantur enim in illo fœdere, ſicut naſcuntur.

Ad confirmationem: Non loquitur Apoſtolus de formali & immediata ſanctificatione, quaſi eo ipſo formaliter infidelis ſanctus ſit, quòd cum fideli cohabitet, ſed de ſanctificatione quaſi præparatoria & educationis, quia nimirùm ſanctiùs & caſtiùs educandi ſunt pueri, ſi parentum alteruter fidelis ſit; & mulier fidelis poteſt exemplo, adhortatione & inſtructione virum infidelem Chriſto lucrari. Ita exponit S. Hieronymus reſpondens ad quæſita Paulini. Congruit hæc expoſitio ſcopo Apoſtoli: vult enim oſtendere, conjugem infidelem, ſi commorari non detrectet, non eſſe dimittendum; idque duobus argumentis: uno petito à ſanctificatione conjugis, altero à ſanctificatione filiorum. Pelagianis ex eodem Apoſtoli teſtimonio probantibus nullum eſſe peccatum originale, reſpondet S. Auguſtinus L. 2. de Baptiſmo c. 25. & 26. & L. 3. c. 12. & Serm. 14. de verbis Apoſtoli cap. 19. multiplicem in Scripturis ſanctificationem deſignari, non modò rerum, ſed etiam hominum, quæ non ſemper conjuncta eſt cum remiſſione peccatorum. Sic v. g. Catechumenus, priuſquam baptiſetur, ſecundùm aliquem modum ſanctificatur per ſignum Chriſti, & orationem manus impoſitionis.

Objicies denique: Adulti non obligantur lege Baptiſmi. Namque ii vel ſunt infideles Pagani, qui nihil unquam de Chriſto audiverunt, vel qui de Chriſto aliquid audiverunt: ſed neutri poſſunt ea lege teneri. Non primi, quia Lex non obligat niſi promulgata; at apud ejuſmodi Paganos non ſuppo-

ſupponitur promulgata Baptiſmi lex: non alii, dici enim non poteſt qua ætate, & quo tempore eos illa lex obſtringat; an in juventute, an in ſenectute: illud enim nullo præcepto aut divino aut Eccleſiaſtico determinatum habemus.

Reſp. 1. eos adultos qui invincibili laborant ignorantia fidei chriſtianæ, non teneri lege Baptiſmi, quatenus cadit ſub præceptum; adeoque eos non damnari propter violatum Baptiſmi mandatum, ſicut nec propter infidelitatem purè negativam: ſed eos teneri lege Baptiſmi, quatenus medium eſt inſtitutum à Chriſto ad delendum peccatum originale; adeoque æternùm peribunt illi, non præcisè, ut jam diximus, propter defectum Baptiſmi, ſed propter peccata, ſive originale, ſive actualia.

Reſp. 2. alios adultos teneri lege poſitiva Baptiſmi: cùm verò ea ſit legis poſitivæ natura, ut non obliget ſemper & pro ſemper, hinc phyſicè nullum tempus eſt præfixum pro Baptiſmo percipiendo. Cùm tamen iſte ſit abſolutè neceſſarius, tenetur quilibet, cùm ad diſcretionis annos pervenerit, ſalutis ſuæ curam gerere, ac conſequenter ſibi procurare Baptiſmum; ad id autem tenetur jure ipſo naturali; divino & Eccleſiaſtico: jure quidem naturali, quo tenetur quilibet aſſumere media ad ſalutem neceſſaria: jure divino poſitivo; eodem quippe præcepto quo Chriſtus præcepit Apoſtolis docere gentes & baptiſare, præcepit etiam gentibus ut audirent Apoſtolos, & ab illis baptiſarentur; jure etiam Eccleſiaſtico, quod eſt juris divini interpretatio. Conſtat autem jus illud Eccleſiaſticum ex SS. Patribus, aliiſque momentis ex Traditione Eccleſiæ depromptis, de quibus inter probationes Concluſionis.

ARTICULUS II.

An, & quomodo Baptiſmus aquæ ſuppleri poſſit per martyrium, & perfectam contritionem Baptiſmi votum includentem.

TRiplex apud SS. Patres diſtinguitur Baptiſmus: nempe fluminis per aquam; ſanguinis per paſſionem; & flaminis ſeu ſpiritus, per lachrymas & cordis perfectam contritionem. Ita S. Ambroſius in Pſalm. 118. Enarratione in octonarium tertium; S. Gregor. Nazianz. Orat. 39. in ſancta lumina circa finem; S. Auguſtinus L. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 21. & ſequentibus; S. Iſidorus Hiſpal. Lib. de Inſtitutione Clericali cap. 4. S. Bernardus Epiſt. 77.

S. Thomas 3. part. q. 66. art. 11. hujus diviſionis rationem affert, quæ fundamentum habet in Scripturis, in quibus Baptiſmi nomen, & martyrio & pœnitentiæ ſeu perfectæ contritioni accommodatur, ſicut oſtendimus initio hujus Tractatus, cùm varias nominis Baptiſmi ſignificationes exponebamus.

Quæritur hìc utrùm martyrium & contritio perfecta includens votum Baptiſmi, ejus vices ſupplere poſſint, eamdemque vim habeant ad expungenda peccata, ſive originale, ſive actualia. De utroque ſigillatim hìc dicendum.

An,

An, & quomodo Martyrium ſuppleat vices Baptiſmi aquæ.

Martyrium generatim eſt omnis pœna in odium Chriſti inflicta, & pro ejus amore conſtanter tolerata: propriè ac ſtrictè eſt ipſa mors pro Chriſto tolerata. Duas igitur requirit conditiones, & pœnam, & cauſam. Duobus verò modis conſiderari poteſt martyrium, nempe quatenus eſt actus voluntarius alicujus virtutis, fortitudinis nimirùm, vel charitatis; aut quatenus eſt ſimpliciter pœna in odium Chriſti inflicta. Priori reſpectu dici poteſt opus operantis; poſteriori verò, opus operatum. Soli adulti capaces ſunt martyrii, quatenus eſt opus operantis; infantes verò, quatenus eſt opus operatum. Hinc S. Bernardus Sermone de Innocentibus, ait inter Martyres alios eſſe voluntate ſimul & opere; alios ſola voluntate; alios denique ſolo opere. *Habemus*, inquit, *in beato Stephano martyrii ſimul & opus & voluntatem; habemus ſolam voluntatem in beato Joanne; ſolum in beatis Innocentibus opus.* To. 1 p. 787. C.

De utroque martyrio tam in adultis quàm in parvulis duo quæruntur.

1. An vices Baptiſmi aquæ ſuppleat, eamdemque vim habeat ad expungenda peccata, qualis propria eſt Baptiſmi aquæ.

2. An illos effectus eodem modo producat ac Baptiſmus; id eſt, ex opere operato vi ipſius pœnæ in odium Chriſti inflictæ: ita tamen ut in adultis, perinde ac Baptiſmus ipſe aquæ, prærequirat aliquas prævias conditiones ſeu diſpoſitiones; an verò eos effectus producat tantùm ex opere operantis, id eſt ratione ſolius charitatis, ex cujus perfectiſſimo motivo martyrium toleratur.

Errores & opiniones.

Inter veteres Hæreticos, Gnoſtici & Valentiniani contenderunt nullum eſſe martyrii meritum, nullam ejus virtutem ac laudem, nullum, cùm neceſſitas poſtulat, illius tolerandi mandatum: *Nec ſimplicitas iſta, ſed vanitas, imò dementia eſt pro Deo mori*, inquiunt illi apud Tertull. Libro Scorpiace cap. 1. Ad hunc errorem odio & invidia compulſus legitur Valentinus, impatienti animo ferens aliquem Martyrem ſibi in Epiſcopatu, quem ambiebat, antepoſitum fuiſſe. Ita refert Tertullianus Lib. adversùs Valentinianos cap. 4. *Speraverat*, inquit, *Epiſcopatum Valentinus, quia & ingenio poterat & eloquio, ſed alium ex martyrii prærogativa loci potitum indignatus, de Eccleſia authenticæ regulæ abrupit, ut ſolent animi pro prioratu exciti, præſumptione ultionis accendi.* P. 488. A. P. 251. D.

Valentino adhæſit Tatianus Juſtini Martyris diſcipulus. *Tatianus totus ſecundùm Valentinum ſapit*, inquit Tertull. Lib. de Præſcriptionibus cap. 52. Adversùs Valentinum ſtilum exacuere S. Juſtinus Martyr & Philoſophus, S. Irenæus omnium doctrinarum curioſiſſimus explorator, Miltiades Eccleſiarum Sophiſta, & Proclus. Ita Tertull. Lib. adversùs Valentinianos cap. 5. P. 223. B.

Inter Novatores poſteriorum temporum, Kemnitius in ſecunda parte Concilii Tridentini; & Illyricus Centuria 5. cap. 4. docent, per martyrium peccata dimitti „ non tanquam per Baptiſmum, ſed propter ſolam fi- P. 252. B.

dem „

dem, quæ tempore martyrii Chriſtum apprehendit: in quo certè parùm ſibi conſtare videntur; cùm enim, juxta illos, etiam in baptiſmo ſola fides juſtificet, ſequitur martyrium eodem prorſus modo juſtificare, quo Baptiſmus.

Ex Orthodoxis nullus martyrio adultorum vim & efficaciam detrahit; ſed diſputant dumtaxat tùm de martyrio infantium, tùm de diſpoſitionibus in adultis ad effectum martyrii obtinendum neceſſariis, & de modo quo martyrium in ipſis operatur.

Richardus Armacanus in Irlandia Archiepiſcopus Lib. 8. de quæſtionibus Armenorum c. 37. in fine, judicat probabile ex infantibus ab Herode propter Chriſtum occiſis, eos qui circumciſi non erant, ſalvos non fuiſſe, ſed eos tantùm, qui Sacramentum Circumciſionis acceperant: addit, & ſecundùm communem Dei Legem, tam veterem quàm novam, parvulos circumciſos nullum incrementum gratiæ ex morte pro Chriſto accepiſſe; & ita neque majorem gloriam virtute illius fuiſſe conſequutos, quam virtute ſolius Circumciſionis conſequerentur. Utrùm autem Deus peculiari privilegio cum circumciſis uſus fuerit, ut majorem illis gratiam & gloriam rependeret, non audet affirmare.

Obiit versùs annum 1359.

Adrianus in 4. quæſt. ultima de Baptiſmo, cum Armacano idem ſentit, nempe ex ſola Scriptura conſtare eos infantes, qui ab Herode occiſi ſunt non accepta priùs Circumciſione, ſalutem obtinuiſſe.

Jacobus de Vitriaco Cardinalis L. Hiſtoriæ Occidentalis c. 36. docet parvulos Chriſtianorum non baptiſatos, etiamſi à Paganis pro Chriſto occiderentur, non ſalvari, nec ad eos extendi privilegium ſpeciale SS. Innocentium qui ab Herode pro Chriſto occiſi ſunt.

Circa martyrium adultorum, ſunt qui nullas in ipſis prævias exigere videntur diſpoſitiones: qui etſi putent præceptum dilectionis per ſe quidem obligare, præſertim in articulo mortis, ab ea tamen obligatione per accidens liberos exiſtimant eos qui pro Chriſto moriuntur. Sunt qui ex opere operantis dumtaxat, & ratione charitatis quam includit, velint martyrium efficax eſſe, ſaltem reſpectu adultorum; alia enim ipſis videtur eſſe infantium conditio. Ita Vaſquez & alii quos appellat ad tertiam partem q. 68. diſp. 153. c. 1. Vult tamen ipſe Vaſquez, aliquem peculiarem effectum ex opere operato martyrio competere, nempe remiſſionem omnis pœnæ temporalis. Alii diſpoſitiones prævias exigunt in adultis, & tam eorum quàm parvulorum reſpectu, martyrium operari ex opere operato contendunt. Juxta iſtos ſit

CONCLUSIO.

Baptiſmus ſanguinis, ſeu martyrium, virtutem Baptiſmi aquæ perfectè ſupplet ex opere operato, tùm in infantibus, tùm in adultis; in iſtis tamen præviæ quædam conditiones requiruntur.

Probatur prima pars de infantibus. 1. Quia ad eos extenditur generalis iſta Chriſti ſententia Matth. 10. v. 39. *Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam.*

2. Quia Eccleſia univerſa infantes ab Herode in odium Chriſti crudeliter

ter occiſos, tanquam veros Martyres ſemper agnovit & coluit. *Deus*, inquit in Oratione feſtivitatis SS. Innocentium, *cujus præconium Innocentes martyres non loquendo, ſed moriendo confeſſi ſunt*. Unde S. Auguſtinus Lib. 3. de libero arbitrio cap. 23. *Etiam*, inquit, *infantes illos, qui cùm Dominus Jeſus Chriſtus necandus quæreretur, occiſi ſunt, in honorem Martyrum receptos commendat Eccleſia*. Nullam Eccleſia, nullam S. Auguſtinus & alii diſtinctionem faciunt eorum qui circumciſi vel non circumciſi fuerant; ſed omnes indiſcriminatim eos infantes martyres appellant, & ut tales colunt & honorant: quamquam veriſimile ſit, aliquos ex illis incircumciſos fuiſſe, cùm juſſerit Herodes à bimatu & infrà omnes trucidari infantes qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus ejus. *To. 1. p. 638. C.*

3. Communis hæc eſt SS. Patrum ſententia.

S. Auguſtinus, aut quiſquis eſt Auctor Sermonis ad Catechumenos, qui extat inter Opera S. Auguſtini poſt ejus Tractatum de Symbolo in ultima editione cap. 4. *Præſtitit eis Chriſtus*, inquit, *ut pro Chriſto morerentur; præſtitit ut ſuo ſanguine ab originali peccato diluerentur. Nati ſunt ad mortem, ſed continuò eos mors reddidit vitæ*. *To. 6. p. 571. D.*

Et in Epiſtola ad Hieronymum 166. aliàs 28. interpretans id quod docuerat Lib. 3. de libero arbitrio c. 23. de pœnis parvulorum. *Quis novit*, inquiebat ibi, *quid ipſis parvulis in ſecreto judiciorum ſuorum bonæ compenſationis reſervet Deus? Quoniam, quamquam nihil rectè fecerint, tamen nec peccantes aliquid iſta perpeſſi ſunt*. Hæc, inquam, ſua verba exponens, ait: *Hoc non immeritò dici video de his qui vel pro Chriſti nomine ac vera Religione tale aliquid neſcientes patiuntur, vel Sacramento Chriſti jam imbuti ſunt*. *To. 2. p. 591. A.* *Ibid. D.*

Et Lib. 13. de Civitate Dei cap. 7. nulla facta diſtinctione adultorum & infantium, generatim ſic loquitur: *Quicumque etiam non percepto regenerationis lavacro pro Chriſti confeſſione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantùm ſi abluerentur ſacro fonte Baptiſmatis. Qui enim dixit: Si quis non renatus fuerit ex aqua &c. alia ſententia iſtos fecit exceptos, ubi non minùs generaliter dixit, Qui me confeſſus fuerit &c. & alio loco, Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam*. *To. 7. p. 329. E.*

S. Chryſoſtomus Hom. 3. in varios S. Matthæi locos, loquens de infantibus ab Herode trucidatis, *Mercantur*, inquit, *pœna martyrium, gloriam ſanguine comparant, vitam æternam temporali morte commutant*.

S. Leo Serm. 1. de Epiphania Domini cap. 3. *Necari omnes Bethleem parvulos jubet.... ſed quos Rex impius eximit mundo, Chriſtus inſerit Cœlo, & quibus nondum ſanguinis ſui impendit redemptionem, jam martyrii tribuit dignitatem*. *Edit. Quenel. To. 1. p. 181.*

Denique S. Bernardus Sermone de Innocentibus hæc habet: *Ille pro Chriſto trucidatos infantes dubitet inter Martyres coronari, qui regeneratos in Chriſto non credit inter adoptivos filios numerari. Alioquin quomodo coævos ſibi pueros puer ille qui natus eſt nobis, non contra nos, pateretur occidi, quod utique ſolo nutu poterat prohibere, niſi melius aliquid eis provideret? ut quemadmodum cæteris infantibus tunc quidem Circumciſio, nunc verò Baptiſmus ſine ullo propriæ voluntatis uſu ſufficit ad ſalutem, ſic nihilominùs pro eo ſuſceptum martyrium illis proficeret ad ſanctitatem*. Quo in loco illud obſervandum, nempe martyrium loco Circumciſionis fuiſſe illis infantibus; non ergo ſalvi facti ſunt propter ipſam Circumciſionem, ut placet Armacano. *To. 1. p. 787. E.*

Secun-

Digitized by Google

Secunda pars de adultis

Probatur 1. ex Scriptura Matth. 10. v. 32. & ſeq. *Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in Cælis eſt.* Marci 8. v. 35. *Qui voluerit animam ſuam ſalvam facere, perdet eam; qui autem perdiderit animam ſuam propter me & Evangelium, ſalvam faciet eam*, quibus verbis lex generalis exprimitur à qua nullus excipitur, nequidem ipſi non baptiſati. Ut enim rectè arguit S. Auguſtinus Lib. 13. de Civitate Dei c. 7. jam citato, *Qui dixit, Niſi quis renatus fuerit ex aqua* To.7.p. 310. B. *&c. idem & generaliter dixit, Qui me confeſſus fuerit &c.* Confirmatur ex iſto Chriſti apud S. Joan. c. 15. v. 13. *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* At perfecta charitas peccata omnia delet & omnino expungit.

Probatur 2. ex ſententia & praxi totius Eccleſiæ.

1. Eccleſia pro Martyribus nec preces nec ſacrificia offert Deo, quibus eos non indigere intelligit; ſed ſuas eis coronas ac trimphos dumtaxat gratulatur, eorumque apud Deum opem & gratiam implorat: *Injuriam enim facit Martyri, qui orat pro Martyre*, inquit Innocentius III. Cap. *Cùm Marthæ. De celebratione Miſſarum*; quod ex Auguſtino depromptum eſt. Tractatu enim 84. in Joannem, ait: *Ideo quippe ad ipſam menſam non ſic eos* (Martyres) *commemoramus, quemadmodum alios qui in pace requieſcunt,* Tom.3. part. 2. pa. 709. C. D. *ut etiam pro eis oremus; ſed magis ut ipſi pro nobis, ut eorum veſtigiis adhæreamus.*

2. Ad preces & commendationem Martyrum Eccleſia lapſis pœnitentibus pœnas aliquas canonicas & temporales relaxabat, teſte S. Cypriano.

3. Pro menſura charitatis, dilectionis & contritionis, eaſdem pœnas iiſdem pœnitentibus eadem Eccleſia mitigabat & relaxabat; adeo ipſi ſemper fuit perſuaſum, per charitatem hominem Deo gratum fieri eique reconciliari.

Probatur 3. ex SS. Patribus

Tertullianus in Apologetico in fine. *Quis*, inquit, *non pati exoptet, ut totam Dei gratiam redimat, & omnem veniam ab eo compenſatione ſui ſanguinis* P.40.B. *expediat? omnia enim huic operi delicta donantur.*

Et Lib. de Baptiſmo cap. 16. *Eſt*, inquit, *nobis etiam ſecundum lava-* P. 230. B. *crum, ſanguinis ſcilicet, de quo Dominus, Habeo, inquit, Baptiſmo tingi.... Hic eſt Baptiſmus qui lavacrum* (nempe aquæ) *& non acceptum repræſentat, & perditum reddit.*

S. Cyprianus Præfatione in Librum de exhortatione martyrii: *Nos*, in- P. 234. quit, *qui Domino permittente, primum Baptiſma* (aquæ ſeu fluminis) *credentibus dedimus, ad aliud quoque ſingulos præparemus, inſinuantes & docentes hoc eſſe Baptiſma in gratia majus, in poteſtate ſublimius, in honore præſtantius: Baptiſma in quo baptiſant Angeli, in quo Deus & Chriſtus ejus exultant; Baptiſma poſt quod nemo jam peccat; Baptiſma quod fidei noſtræ incrementa conſummat; Baptiſma quod nos de mundo recedentes ſtatim Deo copulat. In aquæ Baptiſmo accipitur peccatorum remiſſio; in ſanguinis corona virtutum.*

P. 242. Et cap. 12. ejuſdem Tractatus. *Quis*, inquit, *non omnibus viribus elaboret ad tantam claritatem pervenire, ut amicus Dei fiat, ut cum Chriſto ſtatim gaudeat?.... Quanta eſt dignitas & quanta ſecuritas, exire hinc lætum,*

Digitized by Google

exire inter preſſuras & anguſtias glorioſum, claudere in momento oculos quibus homines videbantur & mundus, & aperire eoſdem ſtatim ut Deus videatur & Chriſtus?

Et Epiſt. 73. ad Jubajanum paulò poſt medium. *Numquid poteſt*, inquit, *vis Baptiſmi eſſe major aut potior quàm paſſio, ut quis coram hominibus Chriſtum confiteatur, & ſanguine ſuo baptiſetur?* Et poſtea: *Sciant Catechumenos* (pro fide occiſos) *nec privari Baptiſmi Sacramento, utpote qui baptiſentur glorioſiſſimo & maximo ſanguinis Baptiſmo, de quo & Dominus dicebat ſe habere aliud Baptiſma baptiſari; ſanguine autem ſuo baptiſatos, & paſſione ſanctificatos conſummari, & divinæ pollicitationis gratiam conſequi, declarat in Evangelio idem Dominus.* P. 117. Ibid.

S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. *Si quis non baptiſatur, ſalutem non habet, præter ſolos Martyres, qui vel ſine aqua Regno cæleſti potiuntur.* P. 19. D.

Euſebius Lib. 6. Hiſt. cap. 14. ait mulierem quamdam, nomine Herais, adhuc Catechumenam, per ignem Baptiſmum eſſe adeptam. P. 206. D.

Denique S. Auguſtinus Lib. 1. de anima & ejus origine cap. 9. *Nemo*, inquit, *fit membrum Chriſti, niſi aut Baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto.* T. 10. p. 342. D.

Probatur denique ratione quam ſuggerit S. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto cap. 15. quia nempe Baptiſmus aquæ vim habet delendi peccata, quia eſt in ſimilitudinem mortis Chriſti, ad Rom. 6. At Martyres non per figuram, ſed per veritatem mortem pro Chriſto ſuſtinent. *Jam verò*, ait S. Doctor, *ſunt nonnulli, qui in certaminibus pro pietate, revera non imitatione Chriſti* (ut fit in Baptiſmo aquæ) *mortem perpeſſi, nihil hujuſmodi Sacramentis quæ ſunt in aqua, opus habuerunt ad ſalutem, nimirùm in proprio ſanguine baptiſati.* Ed. vet. To. 2. p. 178. D.

Tertia pars, nempe martyrium ex opere ipſo operato efficax eſſe, probatur.

I. Quia ex citatis modò teſtimoniis, martyrium Baptiſmo aquæ comparatur, imò & illo excellentius eſſe dicitur; ſicut ergo Baptiſmus aquæ agit ex opere operato, ita & Baptiſmus ſanguinis.

II. In infantibus propriæ diſpoſitionis incapacibus, non alia ratione agere poteſt martyrium, quàm vi propria ſeu ex opere operato; ergo & in adultis.

III. Si tota martyrii vis & efficacia eſſet à charitate, inutilis foret diviſio Baptiſmatis in Baptiſmum flaminis & ſanguinis, ſiquidem unum cum alio confunditur: namque tota Baptiſmi flaminis vis eſt à Spiritu ſancto, per charitatem diffuſam in cordibus; at non alia foret efficacia martyrii, ſi ageret tantùm ex opere operantis, ſeu ex charitate, ex cujus motivo elicitur.

IV. Poteſt eſſe intenſior charitas in Confeſſoribus, quàm in aliquibus Martyribus, neque tamen illi martyrii palmam reportant, & inter Martyres computantur & honorantur.

V. Denique, quia videtur hæc eſſe S. Thomæ ſententia, tùm in Summa 3. parte q. 87. art. 1. ad 2. ubi docet, *dormienti dimitti peccata mortalia & venialia ratione mortis illatæ pro Chriſto, modò non invenerit voluntatem peccato actu adhærentem.* Ergo cenſet effectum martyrii produci virtute ipſius operis, non diſpoſitionis quæ ſit in Martyre.

Digitized by Google

Tùm 2.2.q. 124. art. 1. ad 1. *Effuſio ſanguinis propter Chriſtum*, inquit, *vicem gerit Baptiſmatis. Unde ſicut in pueris baptiſatis per gratiam baptiſmalem meritum Chriſti operatur ad gloriam obtinendam, ita & in occiſis propter Chriſtum, meritum martyrii Chriſti operatur ad palmam martyrii conſequendam.* Sicut ergo Baptiſmus agit ex opere operato, ita & martyrium.

T.10.p. 74. col. 1.A.B. Tùm in 4. diſt. 4. q. 3. art. 3. ad 1. *Non habet hoc*, inquit, (nempe liberationem à culpa & pœna) *tantùm ex opere operante, neque quantùm ad pœnam qua aliquis peccatum per martyrium expiet, quam contingit non eſſe ſufficientem ad ſatisfaciendum pro peccato; neque quantùm ad devotionem juſtæ voluntatis, quia contingit quòd voluntate majori charitate informata, aliquis ſine martyrio non poteſt ab omni pœna liberari, ſed hoc habet ex imitatione paſſionis Chriſti.*

Ultima denique pars, nempe requiri in adultis prævias aliquas diſpoſitiones, ut martyrii plenum conſequantur effectum.

Probatur 1. ex Apoſtolo 1. Corinth. 13. v. 3. *Si tradidero*, inquit, *corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Ergo requiritur prævia charitas ſaltem inchoata & initialis.

P. 500. A. Favet Tertullianus Lib. adversùs Praxeam c. 1. ubi de illo ait: *Homo fuit inquietus; inſuper de jactatione martyrii inflatus, ob ſolum & ſimplex & breve carceris tædium; quando etſi corpus ſuum tradidiſſet exurendum, nihil profeciſſet, dilectionem Dei non habens.*

Favet S. Th. 3. parte q. 66. art. 12. ad 2. *Effuſio ſanguinis*, inquit, *non habet rationem Baptiſmi, ſi ſit ſine charitate.*

To. 14. Conc. p. 817. B. Favet Conc. Trid. Seſſ. 14. cap. 4. ubi ait contritionem quovis tempore neceſſariam fuiſſe ad impetrandam veniam peccatorum.

II. Mors pro Chriſto inflicta & tolerata in Schiſmatico vel Hæretico, peccatum hæreſis aut ſchiſmatis priùs non remittit, quàm homo Eccleſiæ Catholicæ fuerit aggregatus; neque valet ejuſmodi martyrium charitate deſtitutum ad Regnum Cœlorum obtinendum, ſed tantùm ad mitius in inferno ſupplicium ſubeundum, ſicut expreſsè docet S. Auguſtinus Lib. de patientia cap. 26. Ergo pariter in Catholico peccatore peccata non dimittit martyrium, ſine virtuali ſaltem pœnitentia ac peccatorum deteſtatione, ſeu averſione voluntatis à malo.

III. Id probat praxis & diſciplina Eccleſiæ, quæ inſtante vel ſæviente perſecutione, curabat Martyres nondum baptiſatos baptiſari, aut nondum per pœnitentiam reconciliatos, reconciliari ac Euchariſtiæ participatione muniri, ut nimirum his præſidiis confirmati & roborati, paratiores eſſent & alacriores ad ſupplicia pro Chriſto conſtanti animo toleranda. Ita colligimus
P. 76. ex S. Cypriano Epiſtola 54. ad Cornelium. Hinc eſt quòd Martyres in carceribus detenti poſtulabant à ſociis baptiſari; ita ſanctus Romanus ſtatim pro Chriſto trucidandus, ſanctum Laurentium ſollicitabat, *Feſtina*, inquiebat, *me baptiſare.* Nonnulli quoque ad tempus ſeſe occultabant, non quidem ut martyrium declinarent, ſed ut baptiſari poſſent, quemadmodum de quodam Antonio refert Uſuardi Martyrologium, ad diem undecimam Calendarum Septembris: omnes denique præviis jejuniis, orationibus ac bonis operibus præparabant ſe, ut digni haberentur qui pro Chriſti nomine contumeliam paterentur, ut dicitur Act. 5. v. 41.

IV. Mar-

Digitized by Google

IV. Martyrium verus eſt Baptiſmus, & quidem aquæ Baptiſmo præſtantior; ergo tam requirit in adultis prævias diſpoſitiones, quàm Baptiſmus aquæ.

V. Denique, ut valeat in adultis martyrium, debet eſſe voluntaria & ſupernaturalis Chriſti confeſſio; eſt enim actus fortitudinis & charitatis: atqui non poteſt illa confeſſio eſſe voluntaria & ſupernaturalis ſine virtuali ſaltem peccatorum deteſtatione.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. contra primam partem Concluſionis: Martyrium eſt actus fortitudinis & charitatis: atqui infantes ſunt incapaces ejuſmodi actuum; ergo & martyrii.

Reſp. diſt. maj. Martyrium eſt actus fortitudinis & charitatis in adultis, concedo: in infantibus, ſubdiſtinguo: ex parte operis operati, ſeu pœnæ in odium Chriſti inflictæ, concedo: ex parte operis operantis, nego. Satis enim eſt in infantibus ad laudem & præmium martyrii reportandum, quòd in odium Chriſti occiſi ſint.

Inſtabis. Generalis eſt hæc Chriſti ſententia, *Niſi quis renatus fuerit &c.* *Joan. 3. v. 5.* Ergo ſine Baptiſmo nemo ſalvus eſſe poteſt.

Reſp. non minùs generalem eſſe hanc Chriſti ſententiam, *Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo*. Sanguinis ergo Baptiſmus ſupplet vices Baptiſmi aquæ. *Matth. 10. v. 32.*

Objicies 2. contra ſecundam partem. Tertull. Lib. de pudicitia cap. ultimo, negat martyrium verum eſſe Baptiſma. Cùm enim nonnulli in vinculis pro fide Chriſti detenti mœchis pœnitentiæ tempus relaxari poſtularent, negat id fieri debere: *Quod ſi eſt*, inquit, *jam & martyrium aliud erit Baptiſma.* *P. 575. C.*

Reſp. 1. Tertullianum in citato Libro de pudicitia audiendum non eſſe, qui ad Montani partes deſerta Eccleſia jam tum defecerat.

Reſp. 2. citato in loco hoc unum duntaxat velle, nempe non eſſe propter Martyrum merita & preces, omnino relaxandam lapſis pœnitentiam. *Sufficiat*, inquit, *Martyri propria delicta purgaſſe. Ingrati vel ſuperbi eſt in alios quoque ſpargere, quod pro magno fuerit conſecutus*. *Ibid. B.* Quamquam & in hoc aberrat Tertullianus, quòd nolit in gratiam Martyrum lapſis quamdam concedi indulgentiam ſeu pœnas relaxari: Montaniſta enim factus exiſtimabat non poſſe ab Eccleſia peccata dimitti. De eadem intempeſtiva indulgentia nonnunquam conqueſtus eſt S. Cyprianus ex amore diſciplinæ, non ex deſperatione indulgentiæ: non negabat enim poſſe & debere aliquando Eccleſiam in gratiam Martyrum lapſis aliquam pœnarum Canonicarum partem relaxare, ſed ægrè admodum ferebat totam relaxari, ita ut ſine ulla pœnitentia ſtatim ad participationem myſteriorum admitterentur; unde Eccleſiaſticam diſciplinam enervari ac peſſumdari conquerebatur.

Objicies 3. contra tertiam partem: Martyrium eſt actus perfectiſſimæ charitatis, *Majorem dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*, inquit Chriſtus Joan. 15. v. 13. Ergo martyrium agit ex opere operantis, non ex opere operato.

Reſp. diſt. ant. Eſt actus perfectiſſimæ charitatis, objectivè, aut effectivè, quæ ex martyrio ſequatur, concedo: elicitivè, aut quæ antecedat, ne-

Digitized by Google

go. Mors quippe ſubeunda pro Chriſto objectum eſt arduum ac difficillimum, unde maximam vi ſua charitatem producit; at non ſemper profluit ex maxima charitate elicitivè. Revera eam aliquando ſupponere poteſt, ac etiam ſupponit, ſed non neceſſariò; namque ex corrupto nonnunquam principio, puta ex ſuperbia, oſtentatione ac vana gloria &c. poteſt quis mortem ſuſtinere; unde vulgare effatum, *Martyrem non facit pœna, ſed cauſa*. Supponit igitur martyrium charitatem ſaltem inchoatam & imperfectam, tanquam diſpoſitionem neceſſariam: quòd ſi contingeret eam perfectam eſſe, adhuc virtute pœnæ martyrium ad delendam omnem pœnam efficaciter influeret. *Ad actum martyrii*, ait S. Th. 2. 2. q. 124. art. 2. ad 2. *inclinat quidem charitas, ſicut primum & principale motivum per modum virtutis imperantis, fortitudo autem ſicut motivum proprium per modum virtutis elicientis. Et inde eſt quòd martyrium eſt actus charitatis ut imperantis, fortitudinis autem ut elicientis: inde etiam eſt, quòd utramque virtutem manifeſtat. Quòd autem ſit meritorium, hoc habet ex charitate, ſicut & quilibet virtutis actus; & ideo ſine charitate non valet.*

Inſtabis 1. S. Cyprianus Epiſtola 54. ad Cornelium jam laudata, aſſerit lapſos reconciliandos prius eſſe, quam ad martyrium ſubeundum accedant; refellitque eos, qui contendebant martyrium ſufficere. *Nec quiſquam dicat*, inquit, *Qui martyrium tollit, ſanguine ſuo baptiſatur*. Ergo exiſtimat
P. 77. Sanctus ille Martyr, martyrium ex ſe ſeu ex opere operato efficax non eſſe, ſed ex opere operantis dumtaxat, ratione charitatis.

Et S. Bernardus Epiſtola 77. ad Hugonem de S. Victore: *Pro certo*, in-
To.1.p. 629.D. quit, *cùm non aliunde martyrium niſi ex fidei merito illam obtinuerit prærogativam, ut ſingulariter vice Baptiſmi ſecurè ſuſcipiatur; non video cur non ipſa*, (nempe fides) *æquè & ſine martyrio apud Deum tantùmdem poſſit.*

Reſp. ex his hoc unum colligi poſſe, quod probavimus, nempe prævias in adultis conditiones exigi ad effectum martyrii obtinendum. Neque verò martyrium diſpenſat à perceptione Sacramenti Baptiſmi & Pœnitentiæ, cùm adeſt ea percipiendi facultas; imò Martyres ad fidem conſtanter confitendam, ac pro Chriſto mortem obeundam inde magis idonei fiunt, quò majori ex Sacramentis gratia roborantur, ac veluti ad victoriam præformantur.

Inſtabis 2. Martyrium conſiſtit in morte pro Chriſto inflicta & tolerata: ſed mors pro Chriſto ſupponit charitatem, charitas autem primam gratiam; igitur martyrium vi propria primam gratiam non confert, nec conſequenter delet peccata ex opere operato.

Confirmatur: Quia vel martyrium conſiſtit in morte, vel in voluntate ſupernaturali ſubeundæ mortis præſentis pro Chriſto: atqui non poteſt conſiſtere in iſta voluntate; aliàs poſſet quis ab accepta ſemel per tale propoſitum martyrii gratia excidere, ut contigit uni ex quadraginta Martyribus, quorum martyrium celebrat Eccleſia die 9. Martii: attamen iſtud conſequens negatur à S. Cypriano Præfatione in Librum de exhortatione martyrii,
P. 234. & à S. Gregorio Nazianzeno Orat. 39. quæ eſt in ſancta lumina, ubi ait martyrium eſſe Baptiſmi genus *cæteris eo præſtantius, quòd nullis poſtea ſordi-*
To.1.p. *bus contaminatur*.
534.D. Quòd ſi in morte conſiſtat, vix poteſt explicari quandonam gratiam pro-

ducat:

Digitized by Google

ducat ex opere operato. Quod enim agit ex opere operato, debet eſſe perfectum, & in facto eſſe, ut ajunt: atqui mors, quando perfecta eſt ac completa, nihil producere poteſt, cùm homo tunc ſit extra ſtatum viæ.

Reſp. 1. nego maj. Pro Martyribus enim olim habebantur, qui quodlibet pro Chriſti fide ſupplicium, etſi ad mortem non eſſet, toleraſſent. Sic Praxeas à Tertulliano L. adversùs eum jam citato cap. 1. dicitur *de jactatione martyrii inflatus, ob ſolum & ſimplex & breve carceris tædium*. Sic apud Euſebium Lib. 5. c. 19. inter ſubſcriptiones Concilii quod habitum eſt adversùs Cataphrygas ſeu Montaniſtas, legitur ſubſcripſiſſe Aurelius Cyrenius martyr. Sic Marcellus Papa die 16. Januarii, Sylverius die 16. Junii, Martinus II. die 12. Novembris tanquam Martyres ab Eccleſia coluntur, qui tamen à Tyrannis occiſi non ſunt. P. 500. A. P. 187. A.

Meritò igitur dici poteſt, martyrium conſiſtere in voluntate ſupernaturali ſubeundæ mortis præſentis pro Chriſto; neque contrarium evincit prima inſtantiæ confirmatio: namque ut voluntas illa palmam martyrii reportet, debet eſſe conſtans, & non mutari. SS. autem Cyprianus & Gregorius Nazianzenus loquuntur de voluntate firma & perſeverante, ſeu de martyrio per mortem conſummato.

Reſp. 2. diſt. maj. Martyrium conſiſtit in ipſa morte inchoata, ſeu in illis lethalibus vulneribus ex quibus mors naturaliter ſequitur, concedo: in ipſa morte perfecta & phyſicè conſummata, ſubdiſtinguo: quantùm ad omnem effectum martyrii, gloriam ſcilicet & conſummatam gratiam, concedo: quantùm ad ipſam gratiam & remiſſionem peccatorum, tam ratione culpæ quàm pœnæ, iterum diſtinguo: conſiſtit in ipſa morte, id eſt in ipſo inſtanti ſeparationis animæ à corpore, concedo: poſt ſeparationem animæ à corpore, nego. Diſtinguo min. atqui mors ſupponit gratiam, mors conſummata & in facto eſſe, concedo: inchoata, iterum diſtinguo: aliquando ſupponit gratiam & charitatem perfectam, concedo: ſemper & neceſſariò, nego. Conſiſtit igitur martyrium, ipſiuſque gratia in eo agonis Chriſtiani inſtanti confertur, in quo licèt actu non ſit mors, curſus tamen vitæ, & martyrii certamen conſummatur, ob inevitabilem mortis jamjam impendentis neceſſitatem: quòd ſi contingat Martyrem accepto lethali vulnere aliquamdiu in vivis ſuperſtitem permanere, tunc plenam martyrii gratiam aſſequetur, quando ex inflicto vulnere vitam cum morte commutabit; & ita SS. Pontifices mox enumerati ut martyres veri coluntur, quia etſi ſtatim à Tyrannis occiſi non ſint, iis tamen ærumnis ac laboribus ſunt afflicti propter Chriſtum, ex quibus tandem mors ſequuta eſt.

Hinc patet ſolutio ad ſecundam confirmationem; plenitudo enim martyrii conferri ſolet in inſtanti ſeparationis animæ à corpore. Neque hìc ſubtiliùs ac moroſiùs inquiri debet, quale ſit illud ultimum inſtans martyrii, an ſit primum hominis non eſſe, vel ultimum eſſe illius: ſatis eſt quòd inſtans diſſolutionis ſeu ſeparationis animæ à corpore Deo ſit perſpectum.

Inſtabis 3. Si martyrium agit ex opere operato, ergo eſt verũ Sacramentum.

Reſp. nego conſeq. Tùm quia martyrium non eſt ordinarium remedium à Chriſto inſtitutum ad remiſſionem peccatorum: tùm quia certam non habet verborum formam, ſicut cætera Sacramenta: tum quia per miniſtros Chriſti non confertur, ſed potiùs per miniſtros diaboli.

Objicies 4. contra quartam Concluſionis partem. Tam efficax eſt martyrium in adultis, quàm in parvulis: ſed in iſtis operatur ſine ullis prævis diſpoſitionibus; ergo & in adultis.

Reſp. idem argumentum de Baptiſmo aquæ retorqueri poſſe, qui in adultis prævias exigit diſpoſitiones, non verò in parvulis; nec alia quærenda eſt hic ratio, quàm ipſamet adultorum & infantium conditio diverſa, qua fit ut adulti ſui compotes debeant Sacramenta volentes percipere, adeoque cum iis animi præparationibus quas illorum ſanctitas exigit: è contra infantes propriæ voluntatis nondum capaces, ſine ullo proprio motu ea percipere cum fructu poſſunt.

An, & quomodo perfecta charitas includens votum Baptiſmi, vices ejus ſuppleat.

P R Æ N O T A N D A.

Obſervandum 1. Baptiſmum flaminis ſeu ſpiritus eum appellari, qui in perfecta contritione ſeu charitate conſiſtit, quæ quidem perfecta eſſe poteſt extenſivè vel intenſivè. Perfecta dicitur charitas ſeu amor Dei extenſivè, quando Deus ſuper omnia diligitur, & rebus omnibus anteponitur; perfecta verò intenſivè, quando ſumma intenſione ac maximo conatu & affectu voluntas in Dei amorem rapitur: tanquam enim rem certam & apud omnes exploratam hic ſupponimus, contritionem imperfectam, quæ attritio nuncupatur, & nullam includit charitatem propriè ac ſtrictè ſumptam, non poſſe vices Baptiſmi aquæ ſupplere.

Obſervandum 2. perfectam illam charitatem & cordis contritionem ſpectari poſſe, vel in caſu neceſſitatis, cùm impoſſibile eſt reipſa ſuſcipere Baptiſmum; vel extra talem neceſſitatem.

Obſervandum 3. Baptiſmi votum ſeu deſiderium duplex diſtingui poſſe: unum explicitum ſeu expreſſum, quo quis ſciens quid ſit Baptiſmus, actu expreſſo & elicito cupit baptiſari; alterum implicitum & generale, quo quis nihil de Baptiſmo ſciens, ſed efficaciter deſiderans Deo in omnibus placere, ſic animo eſt comparatus, ut omnia ejus mandata, cùm ad ſuam pervenerint cognitionem, adimplere velit: in iſto quippe affectu includitur voluntas Baptiſmi, ſicut & aliorum Dei mandatorum adimplendorum.

Obſervandum 4. duplicem eſſe imprimis aquæ baptiſmalis effectum, nempe remiſſionem omnis culpæ, & pœnæ.

Obſervandum 5. ſenſum præſentis quæſtionis non eſſe, an perfecta contritio Baptiſmi vices ſuppleat ex opere operato, & per modum Sacramenti; nihil quippe hìc occurrit, quod non ſit ex parte ipſius operantis: quòd ergo voluntas Baptiſmi ſuſcipiendi pro Baptiſmo habeatur, non provenit ex natura rei ipſius, *ſed ex miſericordia Dei, qui propter fidem & deſiderium* To. 2. p. 59. col. 2. F. *quærentis ſalutem, complet in neceſſitate quod eſt ex parte Sacramenti*, ut rectè hìc obſervat Eſtius in 4. diſt. 4. paragr. 17.

Senſus igitur quæſtionis eſt, utrùm perfecta contritio, ſivè extenſivè ſive intenſivè talis ſit, ſive in neceſſitate, ſive extra, ſuppleat vices Baptiſmi aquæ, quoad remiſſionem omnis pœnæ & culpæ: & quale requiratur Ba-

tur Baptiſmi deſiderium ſeu votum; an expreſſum & explicitum; an implicitum in ipſa contritione perfecta incluſum ſufficiat: circa quam controverſiam non una eſt & Veterum & Recentiorum opinio.

OPINIONES.

Fuere inter Veteres tam rigidi & ſeveri defenſores neceſſitatis Baptiſmi, ut exiſtimaverint, nequidem in neceſſitate ſufficere ad ſalutem, Baptiſmi deſiderium ex charitate profectum.

Quarto ſæculo S. Gregorius Nazianzenus Oratione 40. in ſanctum Baptiſma, non longè à medio, oſtendit iis, qui vi aliqua & inopinato caſu à Baptiſmo excidunt, nihil prodeſſe votum ſeu deſiderium Baptiſmi. Triplicem ſcilicet ibi diſtinguit ordinem eorum qui non ſunt baptiſati.

Primus eſt eorum qui ferarum more viventes, omnibus vitiis inquinantur, nec multùm curant de Baptiſmo; *ita ut*, inquit, *ſi ipſis detur, non gravatim accipiant; ſi non detur, ſuſque deque ferant.* *To. 1. p. 652. D.*

Secundus, eorum qui Baptiſmum quidem & honorant & deſiderant, ſed præ ignavia, & ut vitiis liberiùs indulgeant, diu protrahunt illum ac differunt. *Ibid.*

Tertius, eorum qui rectè quidem vivunt, ſed vel propter ignorantiam, vel propter tyrannidem à Baptiſmo exciderunt: *Tyrannis autem*, inquit, *nihil aliud eſt, quàm rei alicujus conſequendæ inopinatò erepta facultas.* *Ibid. p. 653. B.*

Primi & ſecundi ordinis homines non baptiſatos graviter puniendos fore aſſerit S. Doctor, utpote qui Baptiſmum neglexerint, quamquam leviùs aliis qui contempſerunt: tertii verò ordinis, ſuppliciis quidem æternis non torquendos, quia nihil ſupplicii meruerunt, ſed tamen æternam gloriam non conſecuturos. *Poſtremi*, inquit, *nec cœleſti gloria, nec ſuppliciis à juſto Judice afficientur, utpote qui licèt* (Baptiſmo) *ſignati non fuerint, improbitate tamen careant, atque hanc jacturam paſſi potiùs fuerint, quàm fecerint.* Quod illuſtrat ibidem exemplo hominis, qui voluit quidem alium occidere, quem tamen de facto non occidit: voluntas illius apud Judices pro facto non habetur; neque tanquam reus homicidii plectitur. *Ibid.*

In hoc poſtremo ordine ſupponit S. Doctor hominem rectè viventem, carentem improbitate, qui non ex contemptu, neque ex negligentia, ſed ex inopinato tantùm caſu Baptiſmum non percipit, qui tamen nec ſuppliciis eſt afficiendus, cùm careat improbitate; (qua nihilominus non careret, ſi ſupponeret eum ex negligentia ſaltem à Baptiſmo excidiſſe) nec gloria donandus, quia caret Baptiſmo. Medium igitur aliquem locum putat eſſe pro ejuſcemodi hominibus, ſicut & pro infantibus morte immatura ante perceptum Baptiſma raptis; adeoque putat votum ſeu deſiderium Baptiſmi junctum cum vitæ probitate non ſufficere ad æternam gloriam.

Nonnulli ex noſtris conantur in benigniorem ſenſum inflectere ſanctum Doctorem, quaſi ſupponeret eos de quibus tertio loco loquitur, non habere deſiderium ſeu voluntatem percipiendi Baptiſmatis ex charitate ſeu contritione perfecta; ſed aliquam ex eorum parte cauſam ſubeſſe, propter quam baptiſmali gratia privati fuerint. Laudamus quidem eorum conatum & optaremus poſſe S. Doctoris verba in hunc ſenſum adduci; ſed reclamat ipſe contextus, reclamat ipſe Nicætas hujus Orationis Commentator.

Quinto ſæculo Gennadius Maſſilienſis, qui verus eſt Auctor Libri de Dogmatibus Eccleſiaſticis, apud S. Auguſtinum Tom. 8. in Appendice c. 41. alias 74. docet Catechumenum non ſalvari, etiamſi in bonis operibus vixerit, niſi Baptiſmo aquæ aut ſanguinis fuerit purgatus.

T.8. Appendi. p. 79. D.

Sexto ſæculo S. Fulgentius Epiſt. 12. ad Ferrandum Diaconum de Baptiſmo Æthiopis, eò etiam inclinare videtur, nempe votum Baptiſmi non ſufficere ad ſalutem, etiam premente neceſſitate. Rogatus enim à Ferrando Diacono, quid ſentiendum foret de Baptiſmo cujuſdam Æthiopis, qui in catechumenatu diu tentatus ac probatus ſubito morbo, ſenſu ac voce deſtitutus, in extremis baptiſatus fuerat, reſpondet 1. rectè illum fuiſſe baptiſatum, ac præcedentem fidei promiſſionem ac pietatem, quam revocaſſe non cenſebatur, ei cum Baptiſmo ſufficere ad ſalutem. Reſpondet 2. cap. 8. *illum ſine Baptiſmi Sacramento ſola confeſſione non potuiſſe ſalvari. Qui enim crediderit & baptiſatus fuerit, ſalvus erit. Illum utique adoleſcentem, quia crediſſe & confeſſum fuiſſe novimus, ideo per Sacramentum Baptiſmatis ſalvum fuiſſe firmamus: qui ſi non baptiſaretur, non ſolùm neſciens, ſed etiam ſciens, nullatenus ſalvaretur. Via enim ſalutis fuit in confeſſione, ſalus in Baptiſmate. Nam in illa ætate, non ſolùm ei confeſſio ſine Baptiſmate nihil prodeſſet, ſed nec ipſum Baptiſma non credenti neque confitenti ullatenus proficeret ad ſalutem.*

P. 123.

P. 519. Et Lib. de fide ad Petrum cap. 3. ſic loquitur: *Ex illo tempore quo Salvator noſter dixit: Si quis renatus non fuerit &c. abſque Sacramento Baptiſmatis, præter eos qui in Eccleſia Catholica ſine Baptiſmate pro Chriſto ſanguinem fundunt, nec Regnum Cælorum poteſt quiſquam accipere, nec vitam æternam.* Clariora hæc ſunt, quàm ut alium in ſenſum poſſint detorqueri.

Sæculo decimo tertio, tempore S. Bernardi, fuere qui contenderunt ex quo primùm à Chriſto dictum eſt, *Niſi quis renatus fuerit* &c. neminem abſque percepto re Baptiſmo, vel, ejus vice, martyrio, ullatenus ſalvari potuiſſe, etſi fortè quis cum vera fide & contritione cordis illum expeteret. Ita teſtatur S. Bernardus Epiſt. 77. ad Hugonem Victorinum, à quo de iſta quæſtione interrogatus fuerat.

To. 1. p. 615.

Videtur tunc temporis excitata hæc quæſtio, de qua conſultus eſt Innocentius III. & de qua ſcripſere ex profeſſo S. Bernardus jam dicta Epiſtola, Hugo Victorinus Lib. 2. de Sacramentis parte 6. c. 7. & Magiſter Sententiarum Lib. 4. diſt. 4. littera D.

Inter recentiores, Michael Baius, aut quiſquis auctor eſt propoſitionum quæ à S. Pio V. & Gregorio XIII. damnatæ ſunt, exiſtimat Catechumenos ante perceptum Baptiſmum habere quidem poſſe perfectam charitatem & contritionem, ſed peccatorum remiſſionem non obtinere niſi per Baptiſmum. Talis enim eſt propoſitio 31. *Charitas perfecta, quæ eſt ex corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta, in Catechumenis & pœnitentibus poteſt eſſe ſine remiſſione peccatorum.*

Oper. Baji par. 2. p. 53.

To. 2. p. 219. col. 2. Eſtius in 4. diſtinction. 17. paragraf. 2. docet peccata non remitti ordinariè ante actualem Baptiſmi, vel Pœnitentiæ perceptionem, etſi perfecta ſit tùm intenſivè, tùm extenſivè charitas, ſed raro tantùm & in neceſſitate.

Pamelius in Scholiis ad Epiſt. 54. S. Cypriani fatetur quidem contritionem

nem ſolam ſufficere ad remiſſionem peccatorum in caſu neceſſitatis, non verò extra neceſſitatem.

Sunt inter Scholaſticos, qui putant implicitum Baptiſmi deſiderium ſufficere ad juſtificationem; ſed ad vitam æternam obtinendam neceſſarium eſſe explicitum. Eò videtur inclinare Melchior Canus Relectione de Sacramentis in genere art. 2. concluſione 3. Sunt qui implicitum ſolummodo ſufficere volunt, ſive ad juſtificationem, ſive ad vitam æternam obtinendam. Ita Vega Lib. 5. ſuper Conc. Trid. c. 14. Vaſquez & alii. Sunt qui facta diſtinctione eorum quibus promulgata eſt lex Baptiſmi, & eorum qui penitùs illam ignorant, dicunt iſtis ſufficere votum implicitum, aliis verò neceſſarium eſſe explicitum. Ita ſentire videtur Dominicus Soto in 4. diſt. 5. q. unica art. 2. Sunt denique, qui per votum Baptiſmi cenſent omnem culpam & pœnam remitti; alii verò fatentur quidem culpam, negant verò pœnam omnem condonari. His ita expoſitis, ſit

CONCLUSIO.

Baptiſmus flaminis, ſeu perfecta charitas & cordis contritio includens votum Baptiſmi aquæ, illius vices ſupplet in adultis.

Probatur 1. ex Scripturis quæ charitatis vim ſæpiùs commendant. Joan. 14. v. 21. *Qui diligit me diligetur à Patre meo, & ego diligam eum.* Ezechielis 18. v. 21. *Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis ſuis.... vita vivet & non morietur.* Et v. 30. *Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Rom. 10. v. 11. *Omnis qui credit in illum, non confundetur.* Et v. 13. *Quicumque invocaverit nomen Domini, ſalvus erit.*

Probatur 2. ex Concilio Tridentino tribus in locis.

Seſſione 6. cap. 4. ubi docet, *poſt Evangelium promulgatum, numquam fieri translationem à ſtatu veteris Adæ ad ſtatum gratiæ, ſine lavacro regenerationis aut ejus voto.* To. 14. Conc. p. 758. C.

Seſſ. 7. Can. 4. de Sacramentis in genere, damnantur qui dicunt *ſine Sacramentis aut eorum voto, per ſolam fidem homines à Deo gratiam juſtificationis adipiſci.* Ibid. p. 776. E.

Denique Seſſ. 14. c. 4. ſic loquuntur Patres: *Docet præterea* (ſancta Synodus) *etſi contritionem aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur; ipſam nihilominus reconciliationem ipſi contritioni, ſine Sacramenti voto quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam.* Ibid. p. 817. D.

Atqui eadem eſt ratio contritionis ex charitate perfecta ante Baptiſmum. Nam c. 2. de Pœnitentia dicitur: *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ut nondum regeneratis ipſe Baptiſmus.* Sicut igitur contritio ex charitate perfecta non tollit peccatum mortale poſt Baptiſmum, ſine voto Pœnitentiæ; ita neque ante Baptiſmum, ſine ipſius voto. Ibid. p. 816. E.

Ex his patet falſam eſſe, ac meritò à SS. Pontificibus S. Pio V. & Gregorio XIII. proſcriptam fuiſſe memoratam Baji propoſitionem.

Quin

Quin Innocentius III. qui ſedere cœpit an. 1190. Concluſionem noſtram duobus Decretis evidenter confirmat: primum eſt ad Metenſem Epiſcopum, & extat L. 3. Decretal. tit. 42. c. 4. Interrogatus ſcilicet quid ſentiendum eſſet de quodam Judæo qui morti proximus ſeipſum baptiſaverat, reſpondet 1. *quòd cùm inter baptiſantem & baptiſatum debeat eſſe diſcretio, iſte Judæus denuò ſit baptiſandus ab alio*; tùm addit: *Quamvis ſi talis continuò deceſſiſſet, ad cæleſtem patriam protinus evolaſſet propter Sacramenti fidem, & non propter fidei Sacramentum.*

Alterum Decretum extat eodem Libro titulo 43. cap. *Apoſtolicam. De Presbytero non baptiſato*, ubi ſic reſpondet Epiſcopo Cremonenſi: *Si in ſanctæ matris Eccleſiæ & Chriſti nominis confeſſione perſeveraverit, ab originali peccato ſolutum, & celeſtis patriæ gaudium eſſe adeptum aſſerimus incunctanter.*

Tùm laudat auctoritatem SS. Auguſtini & Ambroſii: monetque prædictum Epiſcopum, *ut ſopitis queſtionibus Doctorum, SS. Patrum ſententias teneat, & in Eccleſia ſua juges preces hoſtiaſque Deo offerri jubeat pro Preſbytero memorato.*

Ex quibus, ſicut & ex Hugone Victorino & S. Bernardo, videmus tunc temporis inter Doctores quæſtionem noſtram excitatam & agitam fuiſſe.

Probatur 3. ex SS. Patribus.

S. Cyprianus Epiſt. 73. ad Jubajanum, ſupponit manifeſtè votum ac deſiderium Baptiſmi vices ejus ſupplere. Cùm enim in ea verſaretur opinione, Baptiſmum ab Hæreticis collatum nullum eſſe, hanc ſibi proponit quæſtionem:
P. 128. *Quid nempe fiet de his qui ab hæreſi ad Eccleſiam venientes, ſine Baptiſmo admiſſi ſunt?* (& ita diem extremum objerunt). Reſpondet Deum ex ſua indulgentia & miſericordia eorum voluntatem ſupplere poſſe. Eadem planè mens fuit S. Dionyſii Alexandrini in Epiſtola ad Xiſtum S. P. apud Euſeb. L. 7. c. 9.

S. Ambroſius Oratione funebri de obitu Valentiniani Imperatoris ſic loqui-
To. 2. p. tur: *Audio vos dolere, quòd non acceperit Sacramenta Baptiſmatis. Dicite*
1188. A. *mihi, quid aliud in nobis eſt, niſi voluntas, niſi petitio? Atqui etiam dudum*
B. *hoc voti habuit, ut antequam in Italiam veniſſet, initiaretur, & proximè baptiſari ſe à me velle ſignificavit; & ideò præ cæteris cauſis me accerſendum putavit. Non habet ergo gratiam quam deſideravit? Non habet quam popoſcit? certè quia popoſcit, accepit. Et ubi eſt illud: Juſtus quacumque morte*
Ibid. D. *præventus fuerit, anima ejus in refrigerio erit?* Sapientiæ 4. Et paulò poſt:
Ibid. ſ. *Quòd ſi Martyres ſuo abluuntur ſanguine, & hunc ſua pietas abluit & vo-*
1193. F. *luntas.* Denique, poſt multa, converſo ad eum ſermone, ait: *Non quicumque te, ſed Chriſtus illuminavit gratia ſpiritali: ille te baptiſavit, quia humana tibi officia defuerant. Plus adeptus es, qui minora te amiſiſſe credebas.*

To. 9. p. S. Auguſtinus Lib. 4. de Baptiſmo c. 22. *Invenio*, inquit, *non tantùm paſſio-*
139. C. *nem pro nomine Chriſti, id quod ex Baptiſmo deerat poſſe ſupplere; ſed etiam fidem converſionemque cordis, ſi fortè ad celebrandum myſterium Baptiſmi in*
Ibid. D. *anguſtiis temporum ſuccurri non poteſt.* Et poſtea adducto latronis exemplo, ſic pergit: *Quantùm itaque valeat etiam ſine viſibili Srcramento Baptiſmi, quod ait Apoſtolus, Corde creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem; in illo latrone declaratum eſt: ſed tunc impletur inviſibiliter, cùm:*

Digitized by Google

cùm myſterium Baptiſmi non contemptus Religionis, ſed articulus neceſſitatis excludit. Adducit quoque exemplum Cornelii, qui antequam baptiſaretur, juſtificatus erat. *Ibid. p. 140. D.*

Denique S. Bernardus ex profeſſo Epiſt. 77. Concluſionem noſtram demonſtrat variis momentis, præſertim SS. Ambroſii & Auguſtini auctoritate. *Ab his*, inquit, *columnis, Auguſtinum loquor & Ambroſium, crede mihi, difficilè avellor. Cum his, inquam, me aut errare, aut ſapere fateor, credens & ipſe ſola fide hominem poſſe ſalvari cum deſiderio percipiendi Sacramenti: ſi tamen pio adimplendi deſiderio mors anticipans, ſeu alia quæcumque vis invincibilis obviarit.* *To. 2. p. 619. A.*

Inde eſt quòd ſacra Facultas Pariſienſis an. 1560. conſulta circa propoſitionem iſtam, *Per contritionem perfectam, non adhibito realiter Sacramento Baptiſmi vel Pœnitentiæ, non dimittitur crimen, extra caſum martyrii & neceſſitatis*, declarat Judicio ſuo doctrinali, propoſitionem eſſe hæreticam.

Quale votum Baptiſmi neceſſarium ſit, an explicitum, vel implicitum.

Quæres 1. quale requiratur Baptiſmi votum ſeu deſiderium: an explicitum ſeu expreſſum; an implicitum & generale ſufficiat.

Reſp. cum diſtinctione. Vel enim cognoſcitur præceptum Baptiſmi, vel ignoratur invincibiliter: ſi poſterius, ſufficit votum implicitum quod ſemper includitur in contritione perfecta. Sic v. g. qui audita Evangelii prædicatione, de Baptiſmo tamen nihil audiviſſet, & fidem in Chriſtum ex charitate perfecta formatam haberet, ac ſtatim migraret ex hac vita, haud dubiè non haberet expreſſum Baptiſmi deſiderium, cujus neceſſitatem ſupponitur ignorare invincibiliter; haberet igitur implicitum dumtaxat & generale, cum quo ſalvus ille foret. Si verò cognoſcatur Baptiſmi præceptum ejuſque neceſſitas, votum illius expreſſum ſeu explicitum requiritur. Tùm quia id innuere videntur citata Concilii Tridentini & SS. Patrum teſtimonia, quibus aſſerunt contritionem perfectam juſtificare cum voto Baptiſmi: atqui ſi de voto ſolùm implicito & generali loquerentur, inutile fuiſſet addere, *cum voto Baptiſmi*; ſtatim enim ac quis ſupponitur habere perfectam contritionem, habet quoque generale deſiderium adimplendi quidquid eſt à Chriſto præſcriptum; ejuſmodi quippe deſiderium ſemper includitur in contritione perfecta. Tùm quia votum medii quod ex ordinatione divina neceſſarium eſt ad ſalutem, debet eſſe diverſum à voto rei ex ſolo præcepto neceſſariæ: atqui votum rei ex ſolo præcepto neceſſariæ debet eſſe ſaltem implicitum. Sic morti proximus debet ſaltem implicitum habere deſiderium Euchariſtiæ & Unctionis extremæ, quia utriuſque Sacramenti uſum infirmis in vitæ periculo conſtitutis Chriſtus imperavit; ergo votum rei quæ neceſſaria eſt abſolutè ſeu neceſſitate medii, debet eſſe explicitum.

Verùm, inquies, numquid etiam requiritur explicitum deſiderium mandata Dei obſervandi, quando cognoſcuntur, & reipſa poſſunt adimpleri? haud dubiè. At hoc poſito, quid diſcriminis erit inter votum Baptiſmi aut Pœnitentiæ, & aliorum mandatorum Chriſti?

Reſp. 1. cæterorum Chriſti mandatorum deſiderium non debere neceſſariò eſſe explicitum, ſed implicitum ſufficere. Reſp. 2. quòd etſi neceſſe aliquando foret votum illud aliorum Chriſti mandatorum eſſe explicitum, adhuc id diſcriminis eſſet inter votum Baptiſmi, Pœnitentiæ, & aliorum

rum

rum mandatorum, quòd ex ordinatione divina Baptiſmi aut Pęnitentię votum ſuppleat vices illorum Sacramentorum; unde meritò Concilium Tridentinum dixit, *Contritionem non juſtificare ſine voto Baptiſmi aut Pęnitentiæ*. At votum aliorum mandatorum vices eorum nec ſupplet, nec effectus producit.

Quæres 2. an per votum Baptiſmi extinguatur omne debitum pœnæ temporalis ſubeundæ.

Reſp. ex citatis SS. Patrum teſtimoniis id non conſtare. 1. Quia Scripturæ teſtimonia quibus pęnitentibus, credentibus, & nomen Domini invocantibus ſalus promittitur, cohærent cum onere perſolvendi pœnam temporalem. 2. Quia Deus id tantùm ſupplere præſumitur, quod ſimpliciter & abſolutè neceſſarium eſt: at totius pœnæ relaxatio non eſt ejuſmodi. 3. Quia Eccleſia pro Catechumenis non baptiſatis & defunctis orabat, ſacrificia offerebat, quod pro Valentiniano fecit Ambroſius, & Innocentius III. pro Presbytero non baptiſato fieri juſſit. Contingere tamen poteſt, ut tantus ſit fervor charitatis, tanta vis & intenſio, ut omnis pœnæ remiſſionem impetret.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Communis fuit per quinque priora ſæcula Eccleſiæ Romanæ & Hiſpaniæ mos, ut nec cum Catechumenis qui ſine Baptiſmo, nec cum pœnitentibus qui ſine reconciliatione mortui fuerant, communicaret, nec pro iis & preces funderet & offerret ſacrificium: ſed aliunde oriri non potuit hæc diſciplina, quàm ex perſuaſione votum Baptiſmi aut Pœnitentiæ ſupplere non poſſe vices utriuſque Sacramenti.

Major videtur certa.

De Eccleſia Romana teſtis eſt S. Leo Epiſt. 82. aliàs 91. ad Theodorum Forojulienſem Epiſcopum, ubi ſic loquitur: *Si autem aliquis eorum pro quibus Domino ſupplicamus, quocumque interceptus obſtaculo, à munere indulgentiæ præſentis exciderit; & priuſquam ad conſtituta remedia perveniat, temporalem vitam humana conditione finierit, quod manens in corpore non receperit, conſequi exutus carne non poterit.* [To. 1. p. 605.]

Teſtis Gelaſius I. S. Pontifex: in Concilio enim Romano celebrato pro abſolutione Cumani Epiſcopi hæc habet: *Nec nos jam mortuis veniam præſtare depoſcant, quod nobis poſſibile non eſſe manifeſtum eſt. Alia eſt cauſa ſuperſtitum, alia defunctorum.* [Tom. 4. Conc. p. 1274. D.]

Teſtis Vigilius I. qui obiit an. 559. & Leoni ac Gelaſio ſubſcribit, quorum Decreta ad calcem latæ à ſe Conſtitutionis de tribus Capitulis, laudat & approbat.

De Eccleſia Hiſpanica conſtat ex II. Concilio Bracarenſi an. 563. c. 17. ubi ſic legimus: *Placuit ut Catechumenis ſine redemptione Baptiſmi defunctis, ſimili modo neque oblationis commemoratio, neque pſallendi impendatur officium: nam & hoc per ignorantiam uſurpatum eſt.* [Tom. 1. Conc. p. 841. E.]

Reſp. 1. ad maj. Eccleſiarum diſciplinam hac in parte variam fuiſſe, illæſa ſemper & integra remanente fide.

Eccleſia Mediolanenſis quarto ſæculo, pro Valentiniano ſine Baptiſmo defuncto, jubente & hortante ſanctiſſimo Epiſcopo Ambroſio, preces publicas ac ſolemne ſacrificium obtulit.

Eccleſia

Digitized by Google

Eccleſia Carthaginenſis idem teſtatur in ſuo IV. Concilio Carthaginenſi an. 398. Can. 79. ubi de pœnitentibus ita ſtatuit: *Penitentes qui attentè leges penitentiæ exequuntur, ſi caſu in itinere vel in mari mortui fuerint, ubi eis ſubveniri non poſſit, memoria eorum & orationibus & oblationibus commendetur.* Tom. 2. Conc. p. 1206. P.

Eccleſia Arelatenſis idem quoque ſignificat in ſuo II. Conc. Arelatenſi an. 452. Can. 12. *De his*, inquiunt Patres, *qui in penitentia poſiti vitam exceſſerunt, placuit nullum vacuum Communione debere dimitti; ſed pro eo quòd honoravit penitentiam, oblatio illius ſuſcipiatur.* Tom. 4. Conc. p. 1012. D.

Eccleſia Hiſpanica idem obſervavit in Concilio XI. Toletano an. 675. Can. 12. his verbis. *De his autem qui accepta pœnitentia, antequam reconcilientur, ab hac vita receſſerint, quamquam diverſitas præceptorum de hoc capitulo habeatur, illorum tamen nos ſententias placuit ſequi, qui multiplices numero de hujuſmodi humaniùs decreverunt, ut & memoria talium in Eccleſiis commendetur, & oblatio pro eorum dedicata ſpiritibus accipiatur.* Tom. 6. Conc. p. 551. B.

Eccleſia denique Romana ſexto ſæculo mutavit diſciplinam à Leone & Gelaſio priùs inductam. Tunc enim communicare cœperunt SS. Pontifices cum penitentibus, qui ante acceptam abſolutionem obierant: tunc perſonas in hæreſi, aut ſaltem in ſuſpicione hæreſeos mortuas ex albo Fidelium deleverunt, idque poſt Concilium V. generale an. 553. cujus veſtigiis adhærens Concilium ſextum, multos Epiſcopos, dum viverent, nequaquam damnatos, poſt mortem excommunicationis ſententia punivit, prohibuitque ne pro iis publicæ preces funderentur, aut offerretur ſacrificium. Hujus diſciplinæ meminit Innocentius III. Extra. *De ſententia excommunicationis* c. 28. ubi ſic reſpondet: *Poteſt tamen & debet ei Eccleſiæ beneficio ſubveniri*, (loquitur de homine, qui dum viveret excommunicatione percuſſus fuerat) *ut ſi de ipſius viventis penitentia per evidentia ſigna conſtiterit, defuncto etiam abſolutionis beneficium impendatur.* Idem Innocentius argumentum ſolvit, quo Leonis & Gelaſii diſciplina nitebatur. *Nec obſtat*, inquit, *quòd Eccleſiæ legitur attributa poteſtas ligandi atque ſolvendi homines ſuper terram, tanquam non poſſit ſolvere & ligare ſub terra ſepultos; & quod legitur, Non commuicetur mortuo, cui non eſt communicatum & vivo: cùm etſi communicatum non fuerit, communicandum tamen illi fuiſſet, quem non contemptus Religionis, ſed neceſſitatis articulus impedivit; & in cæteris caſibus à Canonibus denotatis, ligaſſe legatur Eccleſia mortuos, & ſolviſſe.*

Rep. 2. ad min. Nego cauſam denegatæ Communionis iis, qui vel ſine reconciliatione, vel ſine Baptiſmo ex hac vita migraſſent, hanc fuiſſe, quòd exiſtimaverint Veteres in neceſſitate votum Pœnitentiæ aut Baptiſmi non ſufficere: (neque enim ex deſperatione indulgentiæ, ut ait S. Auguſtinus, ſed ex rigore diſciplinæ ſic egerunt;) ſed ut Fideles majori ſtudio, ardore ac vigilantia pœnitentiæ & catechumenatûs laboribus incumbentes, ad gratiam reconciliationis aut regenerationis citò percipiendam timore illius pœnæ adducerentur. Unde S. Leo de illis non deſperat, ſed eorum cauſam uni Judicio Dei vult committi. *Nec neceſſe eſt*, inquit, *nos eorum qui ſic obierunt, merita actuſque diſcutere, cùm Dominus Deus noſter, cujus judicia nequeunt comprehendi, quod ſacerdotale miniſterium implere non potuit, ſuæ juſtitiæ reſervaverit.* To. 1. p. 605.

Objicies

Objicies 2. auctoritatem S. Ambroſii Lib. de Myſteriis cap.4. ubi ſic To.2.p. 330. B. loquitur : *Credit Catechumenus in Crucem Domini Jeſu, quia & ipſe ſignatur : ſed niſi baptiſatus fuerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, remiſſionem non poteſt accipere peccatorum, nec ſpiritalis gratiæ munus haurire.*

To.1.p. 331.A. Et Lib. 2. de Abrahamo cap. 11. adducto loco S. Joan. *Niſi quis renatus fuerit &c. Utique*, inquit, *nullum excipit, non infantem, non aliqua præventum neceſſitate.*

Reſp. ad primum, loqui S. Doctorem de illis adultis, qui cùm poſſint & debeant baptiſari, negligunt tamen vel etiam contemnunt Baptiſmum; quos meritò ait ſine Baptiſmo ſalvos eſſe non poſſe.

Ad ſecundum : loquitur tantùm de infantibus qui non poſſunt ſalvi fieri ſine Baptiſmo actu percepto, (excepto caſu martyrii) non verò Ibid. de adultis, quod patet ex verbis iſtis immediatè ſequentibus : *Habeant tamen*, inquit, *illam opertam pœnarum immunitatem, neſcio an habeant regni honorem.*

Quamquam poſtrema verba, quibus dubitare videtur an infantes ſine Baptiſmo defuncti habeant regni honorem, cùm ſapiant errore Pelagianum, ſuſpicari meritò poſſumus ab aliquo hæretico intruſa eſſe, ut ſcitè obſervant doctiſſimi Benedictini, quorum cura & ſtudio recognita ſunt & prælo mandata S. Ambroſii Opera; præſertim cùm ipſe S. Doctor eodem Ibid. p. 348. F. citato cap.11. Lib. 2. de Abraham n. 76. affirmatè dixerit, *neminem aſcendere in Regnum Cœlorum, niſi per Sacramentum Baptiſmatis.*

Objicies 3. auctoritatem S. Auguſtini multis in locis.

T.3.p.2. p. 394. C. Tractatu 18. in Joan. *Quantumcumque*, inquit, *Catechumenus proficiat, adhuc tamen ſarcinam ſuæ iniquitatis portat : non illi dimittitur, niſi cùm venerit ad baptiſmum.*

Ibid. p. 3.8. B. Et Tract.4. de iiſdem Catechumenis loquens, *Omnia peccata*, inquit, *ſuper illos ſunt ; & niſi venerint ad ſalutarem Baptiſmum, ubi peccata ſolvuntur, cum omni ſua excellentia non poſſunt intrare in Regnum Cœlorum.*

T.10.p. 342.D. Libro 1. de origine animæ cap. 9. *Nemo fit*, inquit, *membrum Chriſti, niſi aut Baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto.*

Lib. 2. de peccatorum mer. & remiſſione c.26. *Sanctificatio Catechumeni,* Ibid. p. 63. A. *ſi non fuerit baptiſatus, non ei valet ad intrandum in Regnum Cœlorum.*

To.9 p. 379. G. Lib. de Unitate Eccleſiæ c. 22. *Utrumque*, inquit, *neceſſarium eſt ad Regnum Dei adipiſcendum, & Baptiſmus, & juſtitia.*

Ibid. p. 138.F. Denique Lib. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 21. *Sicut*, inquit, *bono Catechumeno Baptiſmus deeſt ad capeſcendum Regnum Cœlorum ; ſic malo baptiſato vera converſio ...... Alterum ſine altero parum eſt; utrumque per-* Ibid. p. 139 A. *ficit illius poſſeſſionis hæredem.*

Ex quibus ut teſtimoniis iſtud concluditur, aut neminem juſtificari antequam baptiſetur; aut Catechumenum juſtitiam aſſequi poſſe, etiam ante Baptiſmum, ſicut de Cornelio fatetur S. Auguſtinus Lib. 4. de Baptiſmo cap. 21. 22. & 24. non tamen conſequi remiſſionem peccatorum, ſicut contendit Michael Bajus.

Reſp. ad primum & ſecundum teſtimonium, S. Doctorem loqui de illis ſuperbis & elatis Catechumenis, qui de ſuis præſumentes bonis operibus,

quaſi

Digitized by Google

quaſi inutilem ſibi Baptiſmum negligebant vel etiam contemnebant, ſeque aliis Chriſtianis baptiſatis longè meliores præſumebant; quos meritò S. Auguſtinus ait *ſarcinam iniquitatis ſuæ portare*, donec depoſita ſuperbia, ad Baptiſmum humiles acceſſerint. Hunc eſſe S. Doctoris ſenſum conſtat ex verbis, quæ præcedunt ea quæ laudata ſunt ex Tract. 13. in Joan. *Quare*, inquit, *oportebat ut Dominus baptiſaretur? quia multi contempturi erant Baptiſmum, eo quòd jam majore gratia præditi viderentur quàm viderent alios Fideles. V.g. jam continenter vivens Catechumenus, contemneret conjugatum, & diceret ſe meliorem quàm ille ſit Fidelis. Ille Catechumenus poſſet dicere in corde ſuo, Quid mihi opus eſt Baptiſmum accipere, ut hoc habeam quod & iſte, quo jam melior ſum?* To.3.p.2.p.393.F.

Ad tertium: cùm ait S. Doctor, neminem fieri membrum Chriſti, niſi per Baptiſmum, non tantùm intelligit Baptiſmum re, ſed etiam voto perceptum, ex perfecta nimirùm charitate: ita colligere eſt ex teſtimoniis quæ inter probationes Concluſionis adducta ſunt.

Ad quartum: loquitur S. Auguſtinus de variis ſanctificationibus, quibus Catechumeni ad Baptiſmum præparabantur & præformabantur, ut ſigno crucis, impoſitione manuum &c. quæ omnia profectò, niſi acceſſerit Baptiſmus, ad Regnum Celorum perducere non poſſunt, niſi jungantur cum charitate perfecta quæ Baptiſmi vices ſupplet, quando *non contemptus Religionis, ſed articulus neceſſitatis illum excludit*, ut loquitur S. Auguſtinus antea citatus L.4. de Baptiſmo c.22. To.9.p.139.D.

Ad quintum ex Libro de Unitate Eccleſiæ: loquitur S.Doctor ex hypotheſi ordinaria, qua, omni ſecluſa neceſſitate prohibente, poteſt Baptiſmus percipi ab iis qui eum non contemnunt; quo certè caſu verum eſt quod ait S. Doctor, utrumque neceſſarium eſſe, & Baptiſmum, & juſtitiam: *In contemptore autem Baptiſmi* (pergit ſtatim) *non poteſt eſſe juſtitia*. Ergo ſupponit eam adeſſe poſſe in eo qui Baptiſmum non perciperet, non quidem ex contemptu, ſed ex neceſſitate. Ibid. p.379.G.

Ad ultimum ex Libro 4. contra Donat. c. 21. eadem eſt reſponſio, nempe loqui S. Doctorem de bono quidem Catechumeno, ſed qui ex negligentia ad Baptiſmum non accederet. *Si enim*, inquit, *Cornelius etiam Spiritu ſancto jam accepto baptiſari noluiſſet, contempti tanti Sacramenti reus fieret*. Et c. 25. ejuſdem Libri *Converſio cordis*, inquit, *poteſt quidem ineſſe non percepto Baptiſmo, ſed contempto non poteſt*. Unde idem S. Doctor citato cap. 21. ejuſdem Libri ait: *Non dubito Catechumenum Catholicum divina charitate flagrantem Hæretico baptiſato anteponere*. Ibid. p.138. C. Ibid. p.141. C. Ibid. p.138. D.

Objicies 4. Vel contritio juſtificat dependenter à voto Baptiſmi, vel independenter: neutrum dici poteſt.

Non primum, quia minorem vim non habet contritio poſt Baptiſmum inſtitutum, quàm antea: atqui ante inſtitutionem Baptiſmi juſtificabat ſine illius voto.

Non ſecundum, aliàs Baptiſmus in voto neceſſarius non eſſet ad ſalutem.

Reſp. contritionem juſtificare cum voto Baptiſmi, ſicut docet Concilium Tridentinum; neque inde ſequitur imminutam eſſe ipſius vim, ſed tantùm additum eſſe novum mandatum. Præterea in contritione

ſem-

Digitized by Google

ſemper includitur voluntas obſervandi omnia Dei mandata, aliàs imperfecta illa foret.

Objicies denique: S. Ambroſius in funebri Oratione Valentiniani, affirmat eum ad cœleſtia gaudia perveniſſe; cenſet igitur votum Baptiſmi tollere omne debitum pœnæ temporalis luendæ.

Reſp. à Valentiniani morte uſque ad tempus quo S. Ambroſius Mediolani funebre ejus Encomium recitavit, multos dies fluxiſſe, ut patet ex hiſtoria mortis illius quæ Viennæ in Galliis contigit: unde licet Valentinianum jam tùm gloria cęleſti potitum fuiſſe concedatur, non poſſet tamen colligi, eum poſt mortem aliquas non ſuſtinuiſſe ab igne purgatorio pęnas. Dici præterea poteſt, S. Doctorem ex vehementia & ardore charitatis qua flagrabat Imperator, conjeciſſe, ęum ab omni pęna immunem fuiſſe: dico, conjeciſſe, non certò definiiſſe; ſiquidem hortatus eſt plebem chriſtianam, ut pro eo preces ad Deum funderet, & incruentum ſacrificium offerret.

Inſtabis: Valet in præſenti quæſtione vulgatum axioma, *Voluntas pro facto reputatur*; ergo ſicut Baptiſmus re ſuſceptus expungit omnis pœnæ debitum, ita & ejus votum ſeu deſiderium.

Reſp. prędictum axioma obtinere tantùm in iis operibus in quibus non opus operatum ſpectatur, ſed meritum operantis: voluntas enim cùm ſatis magna & efficax eſt, *pro facto* idcirco reputatur, quòd tota meriti ratio in voluntate poſita ſit, quæ quidem tanta eſſe poteſt abſque opere, quanta operi conjuncta, quin & interdum major; in quibus proinde, quòd pro facto reputetur voluntas, non tantùm miſericordiæ Dei eſt, ſed aut naturæ & dignitatis rei, aut ſaltem primæ inſtitutionis. Quod quidem perſpicuum eſt in malis operibus, velut ſi quis omnino voluit hominem occidere, nec tamen potuit: cùm enim hic non minori malitia affectum gerat animum, quàm ſi homicidium re vera perpetraſſet, coram Deo reus eſt, & juſto judicio damnatur. At in illis operibus in quibus non meritum operantis, ſed opus ipſum operatum attenditur, ſicut fit in omnibus Sacramentis, non valet dictum axioma; aut ſaltem ſi voluntas pro facto reputatur, illa vim Sacramenti non habet: ideſt, eodem modo ex opere nimirum operato non agit, ſed ex ſola miſericordia Dei, qui propter fidem & deſiderium quærentis ſalutem, voluntatem pro facto acceptat; & complet in neceſſitate quod deeſt ex parte Sacramenti. Ita Eſtius in 4. diſt. 4. parag. 17.

QUÆS-

Digitized by Google

QUÆSTIO TERTIA.

De cauſis, ſeu de auctore, miniſtro & ſubjecto Baptiſmi.

ARTICULUS PRIMUS.

De auctore Baptiſmi; an, & quando fuerit à Chriſto inſtitutus, & obligare cœperit.

Baptiſmum à Chriſto inſtitutum fuiſſe omnes ſive Orthodoxi ſive Hæretici agnoſcunt, ſed de tempore inſtitutionis non una eſt ſententia.

Sunt qui exiſtimant Chriſtum poſt ſuam dumtaxat à mortuis Reſurrectionem, non ante, Baptiſmum inſtituiſſe: ex qua opinione ſequitur, Apoſtolos ante Chriſti mortem baptiſatos non fuiſſe Baptiſmo Chriſti, nec ipſos alio, quàm Joannis Baptiſmo baptiſaſſe. Ita inter Veteres videntur ſentire Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 11. & 12. S. Chryſoſtomus Hom. 28. in cap. 3. S. Joan. & qui eum exſcribunt, Theophilactus & Euthymius; S. Leo Epiſt. ad univerſos Siciliæ Epiſcopos n. 16. aliàs 4. cap. 3. ubi probans Baptiſmum in ſola Paſchæ & Pentecoſtes ſolemnitate adminiſtrandum eſſe, iſta inter alias ratione utitur: *Quia*, inquit, *ipſa operis qualitas docet celebrandæ generaliter gratiæ eum eſſe legitimum diem, in quo orta eſt & virtus muneris; & ſpecies actionis. Ad cujus rei confirmationem* (pergit ille) *plurimùm valet, quòd ipſe Dominus Jeſus Chriſtus poſtea quàm reſurrexit à mortuis, Diſcipulis ſuis, in quibus omnes Eccleſiarum Præſules docebantur, & formam & poteſtatem tradidit baptiſandi, dicens: Euntes docete omnes gentes &c. De quo utique eos etiam ante Paſſionem potuiſſet inſtruere, niſi propriè voluiſſet intelligi regenerationis gratiam ex ſua Reſurrectione cepiſſe.* To. 1. p. 464.

Inter Recentiores, Rupertus Lib. 3. in Joan. circa finem, docet Baptiſmum quo baptiſabant Apoſtoli ante Paſſionem, non fuiſſe Baptiſmum novæ Legis; nec habuiſſe efficaciam gratiæ, quam accepturus erat Baptiſmus à Paſſione Chriſti. *Antea enim*, inquit, *non dabatur Spiritus, quia nondum erat Jeſus glorificatus.* *Edit. Mogun. 1631. Tom. 2. p. 268. col. 1.*

Alexander Alenſis par. 4. de Sacramentis q. 8. art. 3. multiplicem eſſe docet Baptiſmi inſtitutionem; unam materialem ſeu materiæ, quando Chriſtus in Jordane baptiſatus eſt; alteram formalem ſeu formæ, quando poſt Reſurrectionem dixit Apoſtolis: *Euntes docete omnes Gentes, baptiſantes eos* &c. Tertiam finis, quando dixit Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit* &c. Quartam effectus, quando dictum eſt Marci ultimo, *Qui crediderit & baptiſatus fuerit, ſalvus erit.* Quintam efficaciæ, quando de latere Chriſti exivit ſanguis & aqua. Ex qua explicatione videtur ille Auctor exiſtimaſſe, plenam & integram Baptiſmi inſtitutionem factam fuiſſe poſt mortem Chriſti; niſi fortè hoc unum velit, quemadmodum interpretatur Gabriel, Scripturam variis in locis explicare quæ ad inſtitutionem Baptiſmi pertinent. *To. 4. p. 124. co. 1.*

Melchior Canus L. 8. de Locis c. 5. opinionem hanc non tantùm pro-

babilem exiſtimat, ſed in eam videtur inclinare, præſertim cùm ait, P. 390. *improbabile ſibi videri Apoſtolos ante mortem Chriſti baptiſaſſe in nomine SS. Trinitatis.*

Sunt è contra qui cenſent Baptiſmum ante Chriſti mortem fuiſſe inſtitutum; verùm non conſentiunt de tempore inſtitutionis.

Alii referunt hanc inſtitutionem ad tempus quo Chriſtus Nicodemum de nocte alloquens Joan. 3. v. 5. dixit: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua* &c. Ita videtur ſentire S. Bernardus Epiſt. 77. ad Hugonem, Eſtius in 4. diſt. 3. paragr. 11.

Alii referunt ad tempus quo Chriſtus baptiſavit, & Apoſtolos miſit ad Judæos ut baptiſarent.

Alii tempus inſtitutionis Baptiſmi figunt, quando Chriſtus in Jordane baptiſatus fuit. Ita Magiſter Sententiarum Lib. 4. diſt. 3. littera G. S. Th. 3. par. q. 66. Vaſquez, & alii quamplurimi.

Alii denique, inſpecta hac opinionum varietate, ajunt inſtitutionis Baptiſmi tempus incertum eſſe; quamquam dicant inſtitutum poſtquam Chriſtus à Joanne fuit baptiſatus, & antequam Diſcipulos mitteret ad baptiſandum. Ita videntur ſentire Scotus in 4. diſt. 3. q. 4. Gabriel in eamdem diſtinctionem quæſtione unica art. 3.

Quamquam autem omnes iſti Theologi doceant ante mortem Chriſti inſtitutum fuiſſe Baptiſmum; ejus tamen præceptum non obligaſſe contendunt, niſi poſt mortem Chriſti ejuſque Reſurrectionem, ubi ſufficiens facta eſt Legis Evangelicæ promulgatio. His ita præmiſſis, ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Chriſtus Baptiſmum ante mortem ſuam inſtituit; quo præcisè tempore certò non conſtat: probabilius tamen eſt tunc inſtituiſſe, cùm in Jordane fuit baptiſatus.

Duæ ſunt Concluſionis partes. Probatur prima pars ex Scriptura. Joan. 3. v. 21. *Poſt hæc venit Jeſus & Diſcipuli ejus in terram Judæam; & illic demorabatur cum eis, & baptiſabat.* Et initio c. 4. *Ut ergo cognovit Jeſus quia audierunt Phariſæi, quòd Jeſus plures Diſcipulos facit, & baptiſat, quàm Joannes (quamquam Jeſus non baptiſaret, ſed Diſcipuli ejus), reliquit Judæam, & abiit iterùm in Galilæam.* Ex quibus ſic probari noſtra Concluſio poteſt. Uſus Baptiſmi continet aut ſupponit ſaltem ejus inſtitutionem: atqui ante mortem Chriſti Diſcipuli ejus baptiſabant; quæ enim in prædictis locis narrantur, contigere ante incarcerationem Joannis, ut planum eſt: longè autem antequam Chriſtus pateretur, in carcerem conjectum fuiſſe Joannem Hiſtoria Evangelica fidem facit, Matth. 14. v. 3. & ſequentibus.

Neque eſt quòd reponat quis, Diſcipulos Chriſti non alio, quàm Joannis Baptiſmo baptiſaſſe ante mortem Chriſti.

Namque 1. citato capite 3. Joan. v. 25. excitata legitur inter diſcipulos Joannis & Judæos quæſtio de purificatione, utra eſſet melior; inde ſuborta æmulatio inter ipſos, quòd plures ad Chriſtum accederent quàm ad Joannem, Baptiſmum percepturi: atqui huic contentioni locus non fuiſſet, ſi Diſcipuli Chriſti non alium quàm Joannis Baptiſmum adminiſtraſſent;

eadem

eadem enim fuiſſet purificatio, utriuſque par dignitas & efficacia; & ad Joannem potiùs confugiſſent, ut Baptiſmum, quem ipſe dare ſolebat, acciperent, quàm ad Chriſtum, qui propriis manibus non baptiſabat, ſed per Diſcipulos ſuos.

2. Quia Baptiſmus Diſcipulorum Chriſti dicitur Baptiſmus ipſius Chriſti. Quamquam enim dicat S. Joannes c. 4. Chriſtum *non per ſe, ſed per Diſcipulos baptiſaſſe*; capite tamen 3. v. 22. jam citato, non obſcurè aſſerit eum baptiſaſſe; quod certè abſque ulla contradictione dicere potuit Evangeliſta: Chriſtus ſcilicet paſſim promiſcuam plebem non baptiſabat, ſed id opus Diſcipulis commiſerat, quos tamen ipſe propriis manibus priùs baptiſaverat; quod etſi ſcriptum non ſit, meritò tamen ita factum conjicit & probat S. Auguſtinus mox citandus. Porrò abſurdum videtur, Chriſti Baptiſmum, etiam ante ipſius Paſſionem, fuiſſe in aqua tantùm; ſiquidem Joannes inter ſuum & Chriſti Baptiſmum ita diſtinguit, ut dicat Marci 1. v. 8. *Ego baptiſavi vos aqua, ille verò baptiſabit vos in Spiritu ſancto*. Et Joan. 1. v. 33. *Hic eſt qui baptiſat in Spiritu ſancto*.

Quia Baptiſmus à Diſcipulis Chriſti collatus, mundos reddebat ſuſcipientes, & ſemel ritè collatus iterari non poteſt: at iſti characteres ſoli & vero Chriſti Baptiſmo conveniunt, de quo hæc verba Chriſti ad S. Petrum, *Qui lotus eſt non indiget, niſi ut pedes lavet*, interpretatur S. Auguſtinus Epiſt. 265. aliàs 108. ad Seleucianum, & Lib. 3. de anima & ejus origine cap. 9. & Tractatu 5. in Joan. ubi probat baptiſatos à Joanne iterùm fuiſſe ab Apoſtolis Baptiſmo Chriſti tinctos; baptiſatos verò à Juda non fuiſſe iterùm baptiſatos; quia Baptiſmus Judæ erat Baptiſmus Chriſti, qui ſemel collatus iterari non poteſt.

4. denique, Baptiſmus quem Apoſtoli à Chriſto acceperunt, idem erat cum illo quem ipſi cæteris adminiſtrabant, ideſt verus Chriſti Baptiſmus: atqui Apoſtoli receperunt Chriſti Baptiſmum, ipſo miniſtrante Chriſto, non verò Baptiſmum Joannis.

Minorem probat ex profeſſo S. Auguſtinus, tùm L. 3. de anima & ejus origine c. 9. tùm Epiſt. 265. aliàs 108. ad Seleucianum, ubi ait, quòd etſi ſcriptum non ſit Chriſtum propriis manibus baptiſaſſe Apoſtolos, tamen id valdè credibile ſit: *Neque enim*, inquit, *baptiſandi miniſterium defugeret, ut haberet baptiſatos ſervos per quos cæteros baptiſaret, qui non defugit memorabilis illius humilitatis miniſterium, quando eis lavit pedes*. Tùm denique Epiſt. 44. aliàs 163. ad Eleuſium cap. 5. ubi Apoſtolos Chriſti Baptiſmo tinctos fuiſſe his probat momentis. 1. Quòd alios baptiſabant vero Chriſti Baptiſmo: *Quomodò autem dabant, quod non acceperant?* Utitur S. Doctor hoc argumento ad hominem contra Donatiſtas. 2. Quia Chriſtus non dabat Baptiſmum Joannis: *Quippe non decebat ſponſum dare Baptiſmum amici vel ſervi*. 3. Quia non potuiſſent Apoſtoli idonei eſſe ad percipiendam Euchariſtiam ſine prævio Baptiſmo. 4. denique, quia hoc innuere videtur Chriſtus dum Petro dixit: *Qui lotus eſt ſemel, non eum oportet iterùm lavari, ſed eſt mundus totus*. Perfecta quippe mundatio non in Joannis, ſed in Domini Baptiſmo eſt. Eodem teſtimonio utitur Optatus L. 5. ut probet adverſùs Donatiſtas, non eſſe iterandum Baptiſma; quod argumentum vim non haberet, niſi ſupponeret Apoſtolos Baptiſmo Chriſti fuiſſe tinctos. Nicepho-

T. 10 p. 379.

To. 2 p. 897. E. F.

Ibid. p. 105. C.

Ibid. D.

Ibid.

Ibid.

P. 83.

To.2.p. rus L. 2. Hiſt. c. 3. refert ab Evodio Apoſtoli Petri ſucceſſore ſcripto fuiſſe tra-
134 A. ditum, inter Apoſtolos ſolum Petrum fuiſſe manibus Chriſti baptiſatum. Ante Nicephorum idem dixit Euthymius in cap. 3. Joannis.

Secunda pars Concluſionis quæ ad mentem SS. Patrum accedere propiùs videtur

Probatur 1. Quia SS. Patres aſſerunt aquas in Chriſti Baptiſmo vim ſanctificandi accepiſſe; ideſt, tunc deſtinatas fuiſſe pro materia Sacramenti. Ita S. Ambroſius L. 2. in Lucam n. 83. *Baptiſatus eſt Dominus*, inquit, *non mundari*
To.1.p. *volens, ſed mundare aquas*. Et S. Hieronymus adversùs Luciferianos, *Domi-*
1308.F. *nus noſter Jeſus Chriſtus non tam mundatus eſt in lavacro*, inquit, *quàm la-*
To.4.p. 2.p.293. *vacro ſuo univerſas aquas mundavit*. Idem & S. Auguſtinus Serm. 36. de tempore, & Optatus L. 1. S. Maximus Homilia 1. Epiphaniæ.

To.3.p. 2. SS. Patres aſſerunt, cùm baptiſatus eſt Chriſtus, deſignatam fuiſſe for-
2. pag. mam Baptiſmi. Ita S. Auguſtinus Tract. 6. in Joan. ubi ait *apparuiſſe Patrem*
532. D. *in voce, Filium in homine, Spiritum ſanctum in columba*.

3. tunc deſignatum fuiſſe præcipuum Baptiſmi effectum, ut obſervat S.
To.4.p.2. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos. *Chriſtus*, inquit, *in Baptiſmo Spi-*
p.293. *ritum ſanctum accepit, non quòd ſine eo aliquando fuerit, ſed ut monſtraretur verum eſſe Baptiſma quo Spiritus ſanctus adveniat*. Ita SS. Chryſoſtomus Hom. 12. in Matth. Ambroſius L. 2. in Lucam cap. 13. Auguſtinus Sermone 36.
Tom.5. de tempore, nunc 135. in Append. *Ex quo*, inquit, *in aqua ſe merſit, ex*
Append. *eo omnium gurgitum tractus, cunctorumque fontium venas myſterio Baptiſma-*
p.243. D. *tis conſecravit, ut ubi quiſque in nomine Domini baptiſari voluerit, non tam illum mundi aqua diluat, quàm Chriſti unda purificet*. Porrò, ut ratiocinatur S. Thomas hìc q. 66. art. 2. *tunc videtur Sacramentum aliquod inſtitui, quando accipit virtutem producendi effectum ſuum. Hanc autem virtutem accepit, quando Chriſtus eſt baptiſatus*.

P.617. 4. denique, quia ajunt Chriſtum, cùm baptiſatus eſt, *exempli ſui aucto-*
B. *ritate ſalutis humanæ Sacramenta conſummaſſe, hominem & aſſumptione ſanctificans & lavacro*. Ita S. Hilarius in Matth. Can. 2.

Quæres quare Chriſtus baptiſari voluerit.

Reſp. plures à SS. Patribus cauſas & rationes adduci. 1. ut contactu carnis ſuæ aquis vim mundandi conferret. Ita SS. Patres mox citati. 2. ut auctoritate ſua & exemplo Baptiſmum Joannis comprobaret. Ita S. Hieronymus in Matth. c. 3. 3. ut exemplo ſuo oſtenderet non eſſe negligendum Baptiſmum. Ita S. Auguſtinus. 4. ut exemplo nos invitaret, ne quis fortè ab inferiori baptiſari erubeſceret. Ita S. Anſelmus in cap. 3. S. Matth. 5. ut qui Legem venerat non ſolvere, ſed adimplere, omnem in ſeipſo adimpleret juſtitiam. Ita Chriſtus ipſe Matth. 3. v. 15. Nec obſtare iſtud potuit, quòd Chriſtus eſſet ab omni peccato immunis, Joannes autem baptiſaret Baptiſmo pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum: nam cùm Chriſtus veniſſet, non quidem in carne peccati, ſed tamen in ſimilitudinem carnis peccati, meritò non alienum à ſe judicavit ſi ſimile cum peccatoribus ſignum ſuſciperet; atque ita nobis in omnibus ſimilis fieret, excepto peccato, ut dicitur Hebr. 2. v. 15.

S. E.

SECUNDA CONCLUSIO.

Lex Baptiſmi priùs obligare generaliter non cœpit, quàm fuerit ſufficienter promulgata.

Probatur. Quia ea eſt legis poſitivæ conditio, ut priùs non obliget, quàm ſufficienter promulgata potuerit in cognitionem venire: atqui lex Baptiſmi percipiendi poſitiva eſt, non naturalis. Etſi enim renaſci ex Spiritu ſancto ſemper & omnino fuerit neceſſarium ad ſalutem, modus tamen renaſcendi qui fit per aquam, non ſemper neceſſarius fuit; ſed poſt factam ipſius inſtitutionem vim neceſſitatis accepit, partim ex abolitione modi alterius, nempe Circumciſionis, partim ex declaratione præcepti. Unde Patres Tridentini Seſſ. 6. cap. 4. affirmant, juſtificationem poſt Evangelium promulgatum, ſine Baptiſmo vel ejus voto fieri non poſſe.

Concluſionem probat ex profeſſo S. Bernardus Epiſt. 77. ad Hugonem, ubi diſputans adversùs quemdam qui contendebat ex quo primùm à Domino dictum eſt, *Niſi quis renatus fuerit* &c. neminem abſque Baptiſmo re percepto, vel ejus vice martyrio, ullatenus potuiſſe ſalvari, ait: *De temporis præfixione nimis durum auſterumque videtur, ut videlicet verbum abſconditum palam jam noceat, & antè Judex feriat, quàm minetur.* Et paulò poſt, urgens legis poſitivæ rationem, pergit: *Valdè injuſtè exigitur obeditio, ubi non præceſſerit auditio. Neque enim tale eſt hoc, quod & abſque promulgatione naturalis Lex ignorare non ſineret, quale v. g. illud eſt, Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Factitium enim magis quodammodo eſt, & non naturale mandatum.* Et infrà: *Quod ergo omnino ſciri non poterat, ſi non audiretur; quo pacto, quæſo, exigi debeat, & antequam audiretur?* Et poſt multa concludit, quòd ex eo tempore tantùm cępit non baptiſatus quiſque novi præcepti reus exiſtere, ex quo præceptum ipſum inexcuſabiliter ad ejus potuit pervenire notitiam.

To. 1. p. 615. D.

Ibid. p. 626. B.

Ib. C.

Dixi Baptiſmi legem generaliter obligaſſe tantùm poſt ſufficientem & publicam ejùs promulgationem: potuit quippe ante hanc promulgationem, eos obſtringere quibus cognitum fuit Chriſti mandatum, qualis fuit v. g. Nicodemus, cui dixit Chriſtus, *Niſi quis renatus fuerit* &c.

Tempus autem hujuſce publicæ ac ſolemnis Evangelii promulgationis, vulgò computatur à die Pentecoſtes, quo omnia Legalia extincta ſunt, nec tantùm mortua ſed & mortifera extitere; de qua re gravis olim fuit inter SS. Hieronymum & Auguſtinum diſputatio, quam expendere non eſt præſentis noſtri inſtituti. Si quis tamen invincibiliter etiam ab eo tempore legem Baptiſmi ignoraverit, ut ſunt ſanè non pauci, quibus nunquam annuntiatus eſt Chriſtus, ii certè violati præcepti rei non ſunt, nec proptereà damnandi, ſicut nec propter infidelitatem purè negativam, ſed propter originale & actuale peccatum.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Baptiſmi formam nonniſi poſt Reſurrectionem Chriſtus præſcripſit, cùm dixit Matth. ultimo, *Euntes docete omnes Gentes, baptiſantes*

eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Igitur ante Reſurrectionem Baptiſmum non inſtituit.

Reſp. nego conſeq. Citato enim capite S. Matth. baptiſandi mandatum & formam Apoſtolis ſuis Chriſtus præſcripſit; ſed antea jam Baptiſmum inſtituerat, & formam ejus haud dubiè deſignaverat, quamquam id ſcriptum non ſit.

Objicies 2. Baptiſmus non fuit à Chriſto inſtitutus, antequam Spiritus ſanctus daretur: atqui Spiritus ſanctus fuit tantùm datus poſt Reſurrectionem Chriſti, juxta illud S. Joan. cap. 7. v. 39. *Nondum Spiritus erat datus, quia Jeſus nondum erat glorificatus.* Quo teſtimonio ducti ſunt multi ex Veteribus, ut putarent Baptiſmum poſt Reſurrectionem duntaxat fuiſſe inſtitutum.

Reſp. locum iſtum S. Joannis intelligendum eſſe de ſola viſibili & conſpicua Spiritus ſancti miſſione, quæ futura erat in die Pentecoſtes, non verò de miſſione inviſibili, ſeu occulta interioris gratiæ largitione; certum enim eſt multis Sanctis ante diem Pentecoſtes datam eſſe Spiritus ſancti gratiam. Sic de Simeone dicitur Luc. 2. v. 25. *Spiritus ſanctus erat in eo*, & de Magdalena,
Luc. 7. v. 47. *Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multùm.* Solutionem ſuppeditat S. Auguſtinus Lib. 83. quæſtionum qu. 62. *Quæritur*, inquit, *utrùm qui bapti-*
To. 6. p. 37. E. *ſati ſunt illo tempore, quo ſcriptum eſt Dominum per Diſcipulos ſuos baptiſaſſe, plures quàm Joannes, acceperint Spiritum ſanctum. Alio enim loco Evangelii ſic dicitur: Spiritus enim nondum erat datus, quia Jeſus nondum erat clarificatus. Et faciliimè quidem ita reſpondetur, quòd Spiritus ſanctus latenter*
Ibid. p. 28. A. *dabatur, ante Domini clarificationem; poſt manifeſtationem autem divinitatis ejus, manifeſtiùs datus eſt.* Veterum autem nonnullos in oppoſitam noſtræ ſententiam abiiſſe hoc S. Joannis teſtimonio ductos, non diffitemur; ſed ſalva, quæ ipſis debetur, reverentia, ab iis in quæſtione libera diſcedimus.

Objicies 3. auctoritatem Optati, qui Lib. 5. contra Parmenianum, ait
p. 84. n. 5. Chriſtum neminem per ſe baptiſaſſe, ſed per Apoſtolos *millia hominum in pœnitentia & remiſſione tincta eſſe peccatorum. Sed*, inquit, *nemo tinctus fuerat in Trinitate; nemo adhuc noverat Chriſtum; nemo audierat eſſe Spiritum ſanctum. At ubi venit tempus plenitudinis, certo tempore dedit leges Baptiſmatis Filius Dei; & dedit viam qua iretur ad Regnum Cælorum, etiam tunc præcepit dicens: Ite, docete &c.*

Reſp. mentem Optati hanc eſſe, neminem ſcilicet ante datum Baptiſmi mandatum, tinctum fuiſſe in Trinitate, quod verum eſt: cùm autem addit, præceptum illud tunc datum, cùm Chriſtus dixit Matth. ultimo, *Euntes docete* &c. intelligi debet de mandato quod omnes pariter ac Judæos obſtringeret, non verò de mandato ſimpliciter. Agnoſcit enim Optatus præceptum Baptiſmi jam tùm datum fuiſſe, cùm Apoſtoli ante mortem Chriſti baptiſarunt; imò ſupponit & ipſos fuiſſe Chriſti Baptiſmo tinctos, ductus iſtis Chriſti ad S. Petrum verbis, *Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet.*

Objicies 4. Sacramenta novæ Legis vim omnem trahunt ex Paſſione Chriſti; ergo ante illam efficacia non fuere.

Reſp. nego conſeq. Ut enim cauſa moralis agat, neceſſe non eſt ut actu exiſtat, ſicut manifeſtum eſt in cauſa finalis; ſed ſatis eſt quòd præviſa moveat: at Sacramenta novæ Legis agunt tantùm moraliter, ut oſtendimus agendo de Sacramentis in genere.

Inſta-

Digitized by Google

Inſtabis 1. Baptiſmus eſt repræſentatio mortis & ſepulturæ Chriſti Rom. 6. Ergo debet illam ſupponere.

Reſp. diſt. ant. Eſt repræſentatio mortis Chriſti, vel factæ vel futuræ, concedo: factæ ſemper ac neceſſariò, nego.

Inſtabis 2. ex S. Auguſtino Tract. 15. in Joan. *De latere Chriſti Sacramenta Eccleſiæ fluxere.* T. 3. p. 2. p. 409. F.

Reſp. diſt. quantùm ad meritum & pretium perſolutum, concedo: quantùm ad inſtitutionem & pretii applicationem nego. Quo ſenſu Chriſtus dicitur agnus occiſus ab origine mundi.

Objicies 5. contra ſecundam partem 1. Concluſionis. Probabilius eſt Chriſtum inſtituiſſe Baptiſmnm, cùm Joan. 3. v. 5. dixit Nicodemo, *Niſi quis renatus fuerit &c.* præſertim cùm immediatè poſt illud colloquium, Chriſtus ejuſque Diſcipuli baptiſaverint. To. 1. p. 617.

Reſp. nego ant. His enim verbis non magis exprimitur Baptiſmi inſtitutio, quàm iſtis, *Niſi manducaveritis carnem filii hominis &c.* exprimatur inſtitutio Euchariſtiæ. In futurum igitur reſpiciebat Chriſtus, cùm dixit, *Niſi quis renatus fuerit.* Tunc enim, ut docet ſanctus Bernardus Epiſtola 77. privata erat Baptiſmatis & Legis novæ explicatio; cujus poſtea præceptum & generalis obligatio imponi debuit: neque veriſimile videtur, Sacramentum, quod ad omnes omnino pertinet, fuiſſe inſtitutum in privato & occulto, quod cum Nicodemo habuit, colloquio.

Objicies denique contra ſecundam Concluſionem. Lex Baptiſmi tunc omnino obligavit, quando vetus Circumciſionis & aliarum cærimoniarum lex extincta fuit & abrogata: atqui hæc extincta fuit in ipſa Chriſti morte, quando Chriſtus exclamavit, *Conſummatum eſt.*

Reſp. in morte quidem Chriſti mortuam fuiſſe & extinctam Legem veterem; *translato enim ſacerdotio, neceſſe eſt ut Legis translatio fiat*, Hebr. 7. ſed non fuiſſe mortiferam. Potuit enim per diſpenſationem & œconomiam, ut nempe Synagoga cum honore ſepeliretur, & Judæi ad Chriſtum faciliùs adducerentur, interdum obſervari: ſic ipſe Paulus Timotheum circumcidit, Act. 16. Unde lex Baptiſmi non tantùm in morte Chriſti, ſed etiam ante mortem eos omnes obſtrinxit, qui lati à Chriſti mandati conſcii erant; ſed non priùs generaliter ac publicè omnes ligare cœpit, quàm fuerit ſolemniter promulgata, quod factum eſt in die Pentecoſtes, atque cùm ſonus Apoſtolorum in omnem terram exivit, Pſal. 18. v. 5.

ARTICULUS II.

De Miniſtro Baptiſmi.

PRÆNOTANDA.

Obſervandum 1. triplicem poſſe diſtingui miniſtrum: unum ordinarium & ex officio; alterum extraordinarium & ex delegatione; tertium ex neceſſitate.

Miniſter ordinarius & ex officio ille eſt, qui jure Ordinationis ſuæ & acceptæ à Chriſto auctoritatis, docendi & baptiſandi poteſtatem habet.

Digitized by Google

Hanc verò duobus modis habere poteſt, nempe vel ſine ulla à Superiori dependentia, quales ſunt Epiſcopi quos *Spiritus ſanctus poſuit regere Eccleſiam Dei*; Act. 20. v. 28. quique idcirco Principes Eccleſiæ vocantur & ſunt; vel cum dependentia & ſubordinatione ad Superiorem, quales ſunt ſimplices Sacerdotes, quibus olim baptiſare non licebat niſi ex licentia Epiſcoporum: non quidem propter defectum auctoritatis acceptæ in Ordinatione ſua, ſed ad majorem Epiſcopatus honorem & commendationem.

Miniſter extraordinarius ſeu ex delegatione ille eſt, cui, utpote vi Ordinationis ſuæ ad functiones aliquas ſacras deſtinato, jus baptiſandi Epiſcopi concedere poſſunt, quales ſunt Diaconi.

Miniſter denique ex neceſſitate ille eſt, qui in neceſſitate ſeu urgente periculo mortis, cùm alii deficiunt miniſtri idonei & ordinarii, poteſt Sacramentum Baptiſmi adminiſtrare, qualis eſt omnis & quilibet homo.

Obſervandum 2. duplicem diſtinguendam eſſe Baptiſmi adminiſtrationem, unam publicam & ſolemnem, quæ certis diebus ſolemnioribus addicta erat, v. g. Paſchæ & Pentecoſtes; alteram privatam, quæ pro neceſſitate quolibet tempore fieri poterat.

Obſervandum 3. adminiſtrationem Baptiſmi, vel licitam eſſe, vel invalidam. Licita eſt, quando miniſter baptiſando non peccat; valida, quando, etſi aliunde peccet, ratum tamen ac firmum perficit Sacramentum, omnibus ad ſubſtantiam Sacramenti prærequiſitis ritè obſervatis.

Obſervandum denique, celebrem olim excitatam fuiſſe controverſiam inter S. Cyprianum ejuſque Collegas ex una parte, & S. Stephanum S. Pontificem ex altera, circa valorem ſeu veritatem Baptiſmi ab Hæreticis collati. Hunc nullum planè exiſtimabat Cyprianus cum ſuis; è contra Stephanus & cum eo Eccleſia univerſa ratum ac verum habuit. De qua controverſia fusè diſputatum à nobis fuit in Tractatu de Sacramentis in genere, quem conſulet qui voluerit. Tria dumtaxat hìc expendemus. Primum, quis ſit ordinarius & ex officio miniſter Baptiſmi. Secundum, quis ſit miniſter extraordinarius & ex delegatione. Tertium denique, an homo quilibet, cujuſcunque ſexus ſit aut conditionis, poſſit & validè & licitè Baptiſmum in neceſſitate adminiſtrare. Circa quam controverſiam errarunt ex veteribus & recentioribus Hæreticis nonnulli, tùm per exceſſum, tùm per defectum.

Errores & opiniones.

Ex veteribus Hæreticis per exceſſum peccarunt ii qui ipſis mulieribus poteſtatem fecerunt Baptiſmum ſolemniter adminiſtrandi, etiam extra neceſſitatem.

De Marcione id teſtatur S. Epiphanius hæreſi 42. n. 4. *Mulierculis*,
To.1.p. inquit, *baptiſandi poteſtatem facit*.
305. B. De Pepuzianis idem narrat S. Epiph. hæreſi 49. & ex eo S. Auguſt.
Ibid. p. 418. C. Lib. de hæreſibus c. 27. ubi ait, *ejuſmodi hæreticos tantum dare mulieri-*
To. 8. p. *bus principatum, ut ſacerdotio quoque apud eos honorentur*.
10. D. De Collyridianis refert idem S. Epiph. hæreſi 79. n. 1. mulieres quaſdam

ſolemni

Digitized by Google

ſolemni tempore *per aliquot dies panem proponere, & in Mariæ nomen offerre*; unde ſibi ſacerdotalia miniſteria arrogaſſe mulierculas illas, non obſcurè colligitur. Et verò in decurſu & refutatione hujus hæreſeos probat ſanctus Doctor, ne baptiſandi quidem facultatem conceſſam eſſe Beatæ Virgini: Eccleſiaſticus quippe ordo *nec Presbyteridas, nec Sacerdotiſſas* ordinavit. To. 1. p. 1058. B. Ibid. p. 1059. C. Ibid. p. 1061 A.

Hanc in mulieribus ſacra miniſteria uſurpandi licentiam ætate ſua notabat & carpebat Tertullianus Lib. de Præſcript. c. 41. *Ipſæ mulieres hæreticæ*, inquit, *quàm procaces! quæ audeant docere, contendere, exorciſmos agere, curationes repromittere, forſitan & tingere*. P. 217. B. P. 231. B.

Et Lib. de Baptiſmo c. 17. *Petulantia*, inquit, *mulieris quæ uſurpavit docere, utique non etiam tingendi jus ſibi pariet? niſi ſi quæ nova Beſtia evenerit ſimilis priſtinæ*; (intelligit Quintillam) *ut quemadmodum illa Baptiſmum auferebat, ita aliqua per ſe eum conferat*. Poſtea refellit fundamentum quo mulieres illæ nitebantur, nimirum exemplum Teclæ, cui baptiſandi licentiam feciſſe S. Paulum perperam exiſtimabant ex ſuppoſititia S. Pauli ad Teclam Epiſtola. *Quàm enim*, inquit, *fidei proximum videretur, ut is docendi & tingendi daret feminæ poteſtatem, qui ne diſcere quidem conſtanter mulieri permiſit*? Addit ibidem, in Aſia Presbyterum, *qui eam ſcripturam* (Pauli) *conſtruxerat, convictum atque confeſſum id ſe amore Pauli feciſſe, loco deceſſiſſe*. Hanc mulierum arrogantiam repreſſit Conc. IV. Carthaginenſe Can. 100. Ibid.

Repreſſit & auctor Conſtitutionum Apoſtolicarum L. 3. c. 9. *De mulieribus verò*, ait, *ſcitote, quæ hoc tentant, non mediocre periculum eas incurrere. Quamobrem hoc conſilium damus; periculoſum enim eſt, imò verò præter legem, & impium*.

Ex recentioribus Novatoribus per defectum peccant Calviniſtæ. Calvinus Lib. 4. Inſtitutionis cap. 15. paragrapho 20. & ſequentibus fatetur *multis quidem abhinc ſæculis, adeoque ab ipſo fere Eccleſiæ exordio uſu receptum, ut in periculo mortis laici baptiſent*; ſed negat id ulla poſſe ratione defendi. Fluit error iſte ex alio ſuperiùs confutato contra neceſſitatem Baptiſmi abſolutam: unde ſatius eſſe ducunt Calvini ſequaces, in extremo vitæ periculo ad Deum & preces confugere, quàm à laico nullam habente auctoritatem, Baptiſmum percipere. Non ſatis expoſuit Calvinus, an nullum omnino & irritum haberet Baptiſmum, an illicitum dumtaxat à laico in neceſſitate collatum: unde diſcipuli ipſius non conſentiunt inter ſe. Vvittacherus controverſia de Baptiſmo q. 3. c. 1. Eccleſia Anglicana, teſte Iſaaco Caſaubono in reſponſione ad Epiſtolam Cardinalis Peronii, & Georgio Abbate Anglo Prælectione de Circumciſione apud Voſſium, ejuſmodi Baptiſmum illicitum quidem judicant, ſed tamen ratum & validum, adeoque non iterandum: è contra Voſſius diſputatione 10. de Baptiſmo Theſi 12. nullum omnino judicat Baptiſmum à Gentili collatum. Idem affirmat Chamierius Tom. 4. Panſtratiæ L. 5. c. 14. P. 487.

Ex Græcis recentioribus, ſi Arcudio credamus L. 1. de Baptiſmo c. 11. multi ex imperitia in eo verſantur errore, ut abſente Presbytero malint potiùs permittere infantes mori ſine Baptiſmo, quàm eos laicorum manu ablui.

Ex veteribus SS. Patribus ii qui nullum judicarunt Baptiſmum ab Hæreticis collatum, videntur eadem ratione ducti ut reprobarent Baptiſmum datum à laico non baptiſato. Fundamentum quippe erroris iſtud erat, nempe,

Nem

Non poſſe hæreticum dare quod non habet: non habet autem Spiritum ſanctum nec verum Baptiſmum; ergo non poteſt dare nec Spiritum ſanctum nec Baptiſmum: quod certè ratiocinium evincit nullum quoque dari poſſe à laico non baptiſato verum & legitimum Baptiſma quod ipſe non habet. Et verò S. Baſilius Epiſtola Canonica ad Amphilochium Can. 1. teſtatur illos Veteres eodem planè loco habuiſſe Baptiſmum hæreticorum & laicorum; Ed.vet. *Idcirco*, inquit, *eos velut à laicis baptiſatos juſſerunt ad Eccleſiam venientes,* To.2.p. *vero Eccleſiæ Baptiſmo expurgari*. Hanc fuiſſe S. Doctoris ſententiam fatetur 759. B. doctiſſimus Petavius, in animadverſionibus ad expoſitionem fidei S. Epiphanii pag. 341. Porrò certum eſt ex veteribus SS. Patribus nonnullos rejeciſſe tanquam nullum, Baptiſma collatum ab Hæreticis.

Inter Recentiores contendunt nonnulli, ex Veteribus, qui ratum habuere Hæreticorum Baptiſma, nonnullos fuiſſe qui dubitarunt an valeret Baptiſmus datus ab Infideli non baptiſato; eòque adducunt iſtud Tertulliani Lib. P. 231. A. de Baptiſmo cap. 17. *Quod ex æquo accipitur, ex æquo dari poteſt*. Et iſtud S. Hieronymi Dial. adversùs Luciferianos, *Ut accipit quis, ita & dare poteſt*. Tom. 4. part. 2. p. 295. Quaſi vellent illi, idcirco laicum baptiſare poſſe, quia baptiſatus eſt; aliàs baptiſandi futurus incapax. Adducunt etiam Canonem 38. Illiberitanum, in quo, urgente neceſſitate, permittitur laico, *qui lavacrum ſuum integrum ha-* Tom. 1. Conc. p. 974. E. *bet, nec ſit bigamus, baptiſare*; quod certè miratur Petavius loco antea citato. *Ergo ne*, inquit, *a bigamis baptiſari in tanta neceſſitate non licuit?*

Verùm diſſimulandum non eſt, adductis teſtimoniis propoſitum dubium neque contineri clarè, neque ſolvi: unum certum videtur, nempe ſanctum Auguſtinum dubium illud expreſſis verbis propoſuiſſe Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani c. 13. & L. 7. de Baptiſmo c. 53. Ante illum quæſtio de Baptiſmo à non baptiſato collato clarè & expreſsè agitata non legitur: de ea conſultus fuit nono ſæculo à Bulgaris Nicolaus I. Quæ autem fuerit S. Auguſtini ſententia, inferiùs declarabitur. Dubitatum etiam aliquando fuiſſe an valeret Baptiſmus à muliere energumena, patet ex Epiſtola Firmiliani ad S. Cyprianum, Edit. Angl. p. 223. His hiſtoricè narratis, ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Miniſter Baptiſmi ordinarius & ex officio eſt Epiſcopus, & Presbyter: Epiſcopus quidem primarius; Presbyter ſecundarius & ex licentia Epiſcopi, qui ſolus primis Eccleſiæ ſæculis Baptiſmum ſolemniter adminiſtrabat.

Duæ ſunt Concluſionis partes. Prima pars probatur. Quia illi ſunt miniſtri Baptiſmi ordinarii & ex officio, qui ſingulariter ab Eccleſia deputantur ad hoc miniſterium, & ſunt ſucceſſores Apoſtolorum & Diſcipulorum, quibus dictum eſt, *Ite, docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris &c.* Atqui Epiſcopus & Sacerdotes ſingulariter ab Eccleſia deputantur ad miniſterium Baptiſmi, & ſunt ſucceſſores Apoſtolorum & Diſcipulorum, ſic tamen ut Sacerdos miniſterium non obeat, niſi cum dependentia & ſubordinatione ad Epiſcopum.

Tom. 1. Conc. p. 52. F. Minor conſtat I. ex Canone 50. eorum qui Apoſtolici dicuntur, quos certum eſt ex veteribus Conciliis excerptos eſſe. *Si quis Epiſcopus*, inquit, *vel Presbyter non trinam merſionem unius myſterii celebret .... deponatur*.

II. Ex

Digitized by Google

II. Ex Clemente Romano Lib. 3. Conſtitutionum c. 11. ubi ſic loquitur
Neque reliquis Clericis poteſtatem baptiſandi facimus, ut Lectoribus, Canto- Ibid. p.
ribus, Janitoribus, aut Miniſtris, niſi tantùm Epiſcopis & Presbyteris, mi- 317. A.
niſtrantibus Diaconis.

III. Ex S. Auguſtino Lib. 3. de Baptiſmo c. 18. *Nonniſi*, inquit, *in Eccleſia* To. 9. p.
Præpoſitis & in Evangelica Lege ac Dominica oratione fundatis licet baptiſa- 118. C.
re. Tales autem ſunt Epiſcopi & Sacerdotes, quibus ex officio ac jure divi-
no incumbit animarum cura, ac proinde Sacramentorum diſpenſatio.

IV. Ex Decreto Eugenii, ubi de miniſtro Baptiſmi ſic ait: *Miniſter hujus* To. 13.
Sacramenti eſt Sacerdos, cui ex officio competit baptiſare. Conc. p.

Quòd verò Epiſcopus ſit miniſter primarius, Sacerdos verò quaſi ſecun- 535. D.
darius cum dependentia & ſubordinatione ad Epiſcopum,

Probatur ex Ignatio Epiſtola ad Smyrnæos, ubi ait, *non eſſe licitum ſine* Bibliot.
Epiſcopo nec baptiſare, nec agapen celebrare. PP. T.

Ex Tertulliano L. de Baptiſmo c. 17. *Dandi* (Baptiſmi) *jus habet*, inquit, 2. p. 94. F.
Summus Sacerdos, qui eſt Epiſcopus, dehinc Presbyteri & Diaconi, non tamen P. 230.
ſine Epiſcopi auctoritate, propter Eccleſiæ honorem; quo ſalvo, ſalva pax eſt. Ibi- C.
dem baptiſandi munus appellat *dicatum Epiſcopis officium Epiſcopatus.* P. 231. A.

Ex S. Ambroſio Lib. 3. de Sacramentis c. 1. *Audiſtis*, inquit, *lectio-* To. 2. p.
nem. Succinctus eſt Sacerdos; licèt enim Presbyteri fecerint, tamen exordium 362. B.
miniſterii à ſummo eſt Sacerdote.

Ex S. Hieronymo Dial. adversùs Luciferianos. *Inde venit*, inquit, *ut ſine*
Epiſcopi juſſione, neque Presbyter, neque Diaconus jus habeat baptiſandi. Tom. 4.

Idem probant nonnulli ex Epiſtola 88. S. Leonis ad univerſos Germaniæ part. 2.
& Galliæ Epiſcopos: verùm hanc ſuppoſititiam eſſe oſtendit Quenellius in 2. p. 295.
Tomo Operum S. Leonis.

Secunda Concluſionis pars, primis ſcilicet Eccleſiæ ſæculis, cùm Baptiſ-
mi adminiſtratio certis diebus ſolemnioribus addicta erat, ſolos Epiſcopos
Baptiſmum adminiſtraſſe, probatur,

I. Ex Theodoreto Lib. 2. Hiſt. c. 27. ubi mentionem facit cujuſdam veſtis
ex aureis filis contextæ, quam *Conſtantinus Imperator ad Eccleſiam Hieroſo-* P. 111.
lymitanam cohoneſtandam Macario illius urbis Epiſcopo donaverat, ut ea in- A.
dutus Baptiſmum ſolemniter adminiſtraret.

II. Ex Libello ſeu Epiſtola Cleri Edeſſeni ad Epiſcopos Photium & Eu-
ſtatium directa, ubi poſtquam purgavit Ibam Epiſcopum à ſuſpicione hæ- Apud
reſeos Neſtorianæ & Pelagianæ, ſic legitur: *Rogamus autem & deprecamur ve-* Lupum
ſtram ſapientiam, ut eidem glorioſiſſimo Epiſcopo ſuadeatis, quatenus velociter To. 1. p.
ad ſuum gregem redire feſtinet, qui periclitatur ab omnibus lacerari, cùm nul- 854. in
lus ſit, qui ei adeſſe prævaleat, & maximè feſtivitate ſalutifera ſancti diei append.
Paſchalis imminente, in qua & propter Catechiſmos, & propter eos qui digni Conc. Epheſi-
ſunt ſancto Baptiſmate, opus eſt ejus præſentia. ni.

III. Ex Clero Italiæ qui Francorum Legatos Conſtantinopolim ad Ju-
ſtinianum Imperatorem proficiſcentes rogat, ut ſancto Epiſcopo (Medio-
lanenſi) Datio adeſſe feſtinarent, ac poſtularent ut dictus Imperator eum poſt
quindecim vel ſexdecim annos ad ſuam Eccleſiam redire concedat; *Quia* Tom. 5.
cùm penè omnes Epiſcopi quos ordinare ſolet, ſint mortui, immenſa populi mul- Conc. p.
titudo ſine Baptiſmo moritur. 410. B.

Et de

Digitized by Google

Et de ejus anteceſſore S. Ambroſio ſic ſcribit in ejus vita Paulinus: *Erat*, inquit, *in rebus divinis implendis fortiſſimus, in tantùm ut quod ſolitus erat circa baptiſandos ſolus implere, quinque poſtea Epiſcopi vix implerent.*

IV. Ex S. Gregorio ſic ſcribente (Epiſtola 32. nunc 33. Lib. 1.) ad Romanum Italiæ Exarchum, à quo Blandus Hortenſis Epiſcopus Ravennæ detinebatur: *Eccleſia ſine rectore, & populus quaſi ſine paſtore grex deperit. Et* ibid. *infantes ſine Baptiſmate moriuntur.*

To. 1. p. 523. A.

Et adversùs Odoacrum Eccleſiæ Belvacenſis laicum invaſorem ac detentorem ſcribit Hincmarus Remenſis Epiſtola 52. c. 2. *Quanti ſine Canonico Baptiſmo relicti fuerunt?*

Edit. Pariſ. 1645. To. 2. p. 812.

V. Denique hunc antiquum morem confirmare videtur quod extat apud Gregorium Turonenſem Lib. 10. Hiſtor. Franc. ſcilicet Epiſcopum doctum ac pium, cùm Monialium Antiſtitam ex injuſto carcere eruere vehementer optaret, Chrodieldi nuntiaſſe, niſi innocens virgo Monaſterio ac ſuis redderetur, ſe proximo Paſchate neminem myſteriis initiari permiſſurum: *Alioquin*, inquit ille apud Gregorium Turonenſem, *non celebrabo Paſcha Domini, neque Baptiſmum in hac urbe ullus Catechumenus obtinebit, niſi Abbatiſſa à vinculo, quo tenetur, jubeatur abſolvi.*

Ed. nov. p. 503. C.

His hiſtoricis monumentis perſpicuum eſt, Epiſcopos olim ſibi reſervaſſe adminiſtrationem Baptiſmi, tùm ad majorem Ordinis Epiſcopalis commendationem, tùm propter celebritatem feſtivitatis Paſchæ & Pentecoſtes, quibus præcipuè diebus ſolemniter adminiſtrari ſolebat Baptiſmus: cujus quidem conſuetudinis veſtigium adhuc aliquod in Eccleſia Mediolanenſi ſupereſſe teſtatur Vicecomes Ambroſiani Collegii Doctor Lib. 1. de Baptiſmo cap. 28. In hac enim infantes, hebdomada, quæ feſtivitatem Paſchæ vel Pentecoſtes præcedit, in lucem editi, ad præcipuam Urbis Eccleſiam deferri jubentur, ut iis ſolemni ritu ab Epiſcopo Baptiſmus miniſtretur. Tùm denique quia primis illis temporibus Baptiſteria in Cathedralibus tantùm ac præcipuis Eccleſiis conſtituta erant, ad quas diebus ſolemnibus venire oportebat, qui Baptiſmo initiari cupiebant.

His tamen ipſis temporibus Presbyteri Epiſcopis baptiſantibus aſſiſtebant, & ſimul cum ipſis, de eorum tamen licentia, aliquando baptiſabant, ſicut colligitur ex Palladio in vita S. Chryſoſtomi. *Joannis*, inquit, *Presbyteri, quibus Dei aderat timor, in publico lavacro, quod Conſtantinum appellatur, coactis populis, vigilias inchoarunt, partim divina eloquia legentes, partim eos, qui inſtructi erant in fide, baptiſantes, ut moris eſt, in Paſcha.*

Poſtquam verò vel Baptiſteria variis in locis, non in urbibus tantùm, ſed in vicis; non in Cathedralibus, ſed in Parochialibus Eccleſiis erecta fuere, vel ſolemnis ac publica Baptiſmi adminiſtratio certis diebus adſtricta eſſe deſiit, tunc indiſcriminatim poteſtas baptiſandi facta eſt Presbyteris, non poſtulata etiam illa ſingulari ab Epiſcopis licentia. Ita videre eſt ſæculo ſexto factitatum, ex Sacramentario S. Gregorii, & Ordine Romano, ubi miniſter Baptiſmi ſimpliciter appellatur Epiſcopus vel Sacerdos. Imò lapſu temporis, Epiſcopi, aliis negotiis pro Eccleſiæ bono detenti, depoſitum baptiſandi onus Presbyteris inferioribus reliquerunt, quod hodierna praxis Eccleſiæ ſatis demonſtrat. Hinc S. Carolus in Actis Eccleſiæ Mediolanenſis parte 4. de Sacerdote ait: *Ipſe norit ſibi licere baptiſare, etiam præſente ſuo Epiſcopo.*

SECUN-

Digitized by Google

SECUNDA CONCLUSIO.

Diaconi ſunt miniſtri extraordinarii Baptiſmi, ſeu ex delegatione tantùm, non ex officio.

Probatur 1. exemplo & auctoritate S. Philippi, qui Diaconus erat & baptiſavit Simonem Magum Act. 8. v. 13. & Eunuchum Candacis Reginæ, ibid. v. 38. Probabile autem non videtur, id ſine juſſu Apoſtolorum, à quibus miſſus fuerat, tentaſſe S. Philippum.

Probatur 2. teſtimoniis Veterum.

Tertulliani Lib. de Baptiſmo cap. 17.

S. Hieronymi Dial. adversùs Luciferianos: verba retulimus Concluſione 1.

S. Epiphanii hæreſi 79. n. 4. *Neque Diaconis*, inquit, *ullum in Eccleſiaſtico ordine Sacramentum perficere conceditur*: intellige ex vi Ordinationis ſuæ, ſeu ex poteſtate ordinaria; ſed iſtud dumtaxat, ut eorum quæ perficiuntur, miniſtri ſint. To. 1. p. 1061. A.

Probatur 3. ex cap. *Diaconos*, diſt. 93. quod caput depromptum eſt ex Epiſtola 9. Gelaſii S. Pontificis ad Epiſcopos Lucaniæ. *Diaconos*, inquit, *propriam conſtituimus ſervare menſuram, nec ultra tenorem à paternis Canonibus deputatum quidpiam tentare permittimus ..... Abſque Epiſcopo vel Presbytero baptiſare non audeant, niſi prædictis Ordinibus fortaße longiùs conſtitutis neceſſitas extrema compellat.*

Ex cap. *Conſtat.* diſtinct. 4. *De Confirmatione.* quod caput deſumptum eſt ex Iſidoro Lib. 2. de Officiis c. 24. *Conſtat*, inquit, *Baptiſma ſolis Sacerdotibus eſſe tractandum*; *ejuſque miniſterium, nec ipſis Diaconis explere eſt licitum abſque Epiſcopo vel Presbytero, niſi his procul abſentibus, ultima languoris neceſſitas cogat.*

His accedit Catechiſmus Romanus parte 2. paragr. 22. *Secundum miniſtrorum locum*, inquit, *obtinent Diaconi, quibus ſine Epiſcopi aut Sacerdotis conceſſu non licere hoc Sacramentum adminiſtrare, plurima SS. Patrum decreta teſtantur.*

Neque alio ſenſu intelligi debet quod in Pontificali Romano Diaconis, dum ordinantur, dicit Epiſcopus: *Cogitate*, inquit, *magnopere ad quantum gradum Eccleſiæ aſcenditis*; *Diaconum enim oportet miniſtrare ad altare, baptiſare, & prædicare.* Baptiſare quippe poſſunt, ſi ab Epiſcopo vel Presbytero ad hoc miniſterium aſſumantur, non aliter, niſi urgente neceſſitate. Ut enim ait S. Thom. 3. parte q. 67. art. 1. *Ad Diaconos non pertinet aliquod Sacramentum principaliter & quaſi ex proprio officio præbere, ſed adhibere miniſterium aliis majoribus in Sacramentorum exhibitione.*

Hinc communis eſt Theologorum ſententia, Diaconum fieri irregularem, ſi abſque licentia baptiſet ſolemniter; quia eſt regula Juris Canonici, *qui aliquod divinum officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur de Eccleſia, & nunquam ordinetur.* Extra. *De Clerico non ordinato.* Porrò Diaconus vi Ordinis ſui jus non habet ſolemniter & ordinariè adminiſtrandi Baptiſmum.

Digitized by Google

TERTIA CONCLUSIO.

In caſu extremæ neceſſitatis validè & licitè adminiſtrare poteſt Baptiſmum homo quilibet laicus, ſive vir, ſive mulier, ſive Fidelis, ſive Infidelis.

Vim non faciemus in exemplis Sephoræ & Ananiæ, quæ ex Scripturis colligit Bellarminus ut probet cuicunque laico fas eſſe in neceſſitatis caſu adminiſtrare Baptiſmum: tùm quia Sephora præſente Moyſe filium ſuum circumcidit, Exodi 4. at non probaret haud dubiè Bellarminus laicum præſente Sacerdote baptiſantem: tùm quia ſatis exploratum non eſt, an aliquis fuerit ſpecialis miniſter Circumciſionis: tùm denique quia incertum planè eſt, utrum Ananias, qui Paulum baptiſavit Act. 9. fuerit ſimplex laicus.

Itaque Concluſio probanda eſt Veterum teſtimoniis.

De laicis.

Teſtis Tertullianus Lib. de Baptiſmo c. 17. ubi poſt verba citata Concluſione 1. ſic pergit: *Alioquin etiam laicis jus eſt: quod enim ex æquo accipitur, ex æquo dari poteſt .... Proinde & Baptiſmus æquè Dei cenſus, ab omnibus exerceri poteſt: ſed quantò magis laicis diſciplina verecundiæ & modeſtiæ incumbit? cùm ea majoribus competat, nec ſibi adſumant dicatum Epiſcopis officium Epiſcopatus .... ſufficiat ſcilicet in neceſſitatibus utaris, ſicubi aut loci, aut temporis, aut perſonæ conditio compellit. Tunc enim conſtantia ſuccurrentis excipitur, cùm viget circumſtantia periclitantis. Quoniam reus erit perditi hominis, ſi ſuperſederit præſtare, quod liberè potuit.* (P. 231. A.)

Quatuor in hoc Tertulliani teſtimonio poſſunt & debent obſervari. 1. miniſterium Baptiſmi ad Epiſcopos & Presbyteros ac Diaconos pertinere, ſed diverſa ratione. Ad Epiſcopos tanquam ad primarios miniſtros, propter honorem Epiſcopatus; ad Presbyteros tanquam ad ſecundarios, de licentia Epiſcopi; ad Diaconos ex eadem Epiſcopi licentia, tanquam ad miniſtros delegatos. 2. laicos non debere officium Epiſcoporum proprium ſibi arrogare. 3. hoc eos poſſe in neceſſitate. 4. hoc eos poſſe non tantùm liberè ſeu validè, ſed & licitè; aliàs rationem reddituri ſunt illius qui defectu Baptiſmi perierit.

Idem probatur ex Judicio Alexandri Alexandriæ Epiſcopi, quo ratum habuit Baptiſmum ab Athanaſio aliiſque pueris ludentibus collatum: de qua hiſtoria à Rufino adducta Lib. 1. Hiſt. c. 14. vide quæ diximus in Tractatu de Sacramentis in genere Art. 6. Quæſtionis 3. in ſolutione Objectionum.

Concilium quoque Illiberitanum Can. 38. approbat Baptiſmum ab homine fideli, ſed laico in extrema neceſſitate datum.

Concilium Arelatenſe I. quo definitum fuit adverſus Africanos, valere Baptiſmum ab Hæreticis collatum, & Nicænum I. generale, quod omnes Hæreticos ſuſcepit, exceptis Paulianiſtis, videntur conſequenter approbaſſe Baptiſmum datum à laicis. Certum quippe eſt Eccleſiam his in Conciliis damnaſſe ſententiam Africanorum & aliorum, qui baptiſatos ab Hæreticis iterum baptiſabant. At illi, ex dictis antea, eodem planè loco habebant Baptiſmum Hæreticorum & laicorum, ſicut expreſsè obſervat S. Baſilius; ergo Eccleſia, quæ illorum damnavit ſententiam, ratum habuit Baptiſmum ab Hæreticis & laicis in forma à Chriſto præſcripta collatum.

Idem.

Digitized by Google

Idem probat S. Hieronymus Dial. adverſus Luciferianos: *Si neceſſitas cogit*, inquit, *ſcimus etiam licere laicis baptiſare: ut enim accipit quis, & dare poteſt*. Tom.4. part. 2. p. 295.

S. Auguſtinus Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani c. 13. idem teſtatur his verbis: *Etſi laicus Baptiſmum pereunti dederit neceſſitate compulſus, quòd cùm ipſe acciperet, quomodo dandum eſſet addidicit, neſcio an piè quiſquam dixerit repetendum eſſe. Nulla etenim cogente neceſſitate ſi fiat, alieni muneris uſurpatio eſt: ſi autem neceſſitas urgeat, aut nullum, aut veniale delictum eſt. Sed etſi nulla neceſſitate uſurpetur, & à quolibet cuilibet detur, quod datum fuerit, non poteſt dici non datum, quamvis rectè dici poſſit illicitè datum*. Ex quibus verbis concludunt aliqui, ſanctum Doctorem aliquando dubitaſſe an laici licitè Baptiſmum adminiſtrent in caſu neceſſitatis. Verùm citata verba non videntur eſſe dubitantis, ſed certò definientis nullum eſſe delictum, niſi fortè veniale; ſi nempe laicus omnem quam potuit diligentiam non adhibuit in perquirendo Sacerdote. Cùm igitur ait, *Neſcio an piè quiſquam dixerit*; idem eſt ac, nonniſi impiè affirmari poteſt: ibi enim aſſerit Baptiſma à quolibet cuilibet datum non poſſe dici non datum, id eſt, non poſſe dici nullum & irritum; ſeu, ut loquitur Lib. 7. de Baptiſmo c. 53. *Non dubitarem habere eos Baptiſmum, qui ubicunque & à quibuſcunque illud verbis Evangelicis conſecratum, ſine ſua ſimulatione, & cum aliqua fide ſuſcepiſſent*. Cenſet igitur ſanctus Doctor, Baptiſmum à laicis collatum ratum & validum eſſe: imò innuit quemlibet hominem baptiſatum, eo ipſo quo Baptiſmum percepit, didiciſſe eum aliis in neceſſitate dandum eſſe; adeo nempe communis & pervulgata fuit in Eccleſia doctrina quam hic propugnamus. To.9. p. 44. E.F. Ibid. p. 202. C. D.

In Concilio Lateranenſi IV. ſub Innoc. III. c. *Firmiter*. definitur, *Sacramentum Baptiſmi à quocunque ritè collatum proficere ad ſalutem*. To. 11. Conc. p. 143. D.

Denique, idem evincunt teſtimonia Gelaſii in Epiſtola ad Epiſcopos Lucaniæ, & Iſidori Lib. 2. de Officiis Eccleſiaſticis c. 24. ſuperiùs Concluſione 2. adducta: poſt citata enim verba, addunt, *quod & laicis Chriſtianis facere plerumque conceditur, ne quiſquam ſine remedio ſalutari de ſæculo evocetur*.

De mulieribus

Conſtat 1. ex Conc. Carthaginenſi IV. cui interfuit S. Auguſtinus, Can. 100. quem Magiſter Sententiarum L. 4. diſt. 6. & Gratianus Can. *Mulier*. *De Conſecratione*. diſt. 4. ſic legunt: *Mulier baptiſare non præſumat, niſi neceſſitate cogente*. Dixi ſic legere Magiſtrum & Gratianum: in ipſo quippe textu Concilii non extat dicta exceptio, *niſi neceſſitate cogente*; neque eam quoque legit Vvalafridus Strabo Lib. de divinis Officiis, c. 26. licèt rectè præſupponatur; cùm & ipſe mox citatus Vvalafridus dicat: *ubi inevitabilis neceſſitas poſcit, melius eſt baptiſari ubicunque & à quocunque in nomine Trinitatis, quàm periclitantem ſine remedio deperire*. Tom. 2. Conc. p. 1207.

Conſtat 2. ex Urbano II. in Epiſtola ad Vitalem cap. *Super quibus*. Cauſa 30. qu. 4. *Super quibus conſuluit nos tua dilectio, hoc videtur nobis ex ſententia reſpondendum, ut & Baptiſmus ſit, ſi inſtante neceſſitate fæmina puerum in nomine Trinitatis baptiſaverit*. To. 13. Conc. p. 535. E.

Conſtat 3. ex Decreto Eugenii. *In cauſa neceſſitatis*, inquit, *non ſolùm Sacerdos & Diaconus, ſed etiam laicus, vel mulier, imò etiam Paganus & Hæreticus baptiſare poteſt, dummodo formam ſervet Eccleſiæ, & facere intendat quod facit Eccleſia*.

De non

De non baptiſatis, an validè baptiſent, dubitavit aliquando S. Auguſtinus Lib. 2. contra Epiſtolam Parmen. c. 13. *Hæc quidem*, inquit, *alia quæſtio eſt, utrum & ab his qui nunquam fuerunt Chriſtiani, poſſit Baptiſmus dari: nec aliquid temerè inde affirmandum eſt ſine auctoritate tanti Concilii, quantùm tantæ rei ſufficit*. Nihilominus tamen Lib. 7. de Baptiſmo c. 53. generatim affirmat valere Baptiſmum ubicunque & à quocunque verbis Evangelicis collatum.

To. 9. p. 45. G. H.

Idem docet Iſidorus relatus cap. *Romanus. De conſecratione* diſt. 4. *Romanus*, inquit Pontifex, *non hominem judicat qui baptiſat; ſed ſpiritum Dei ſubminiſtrare gratiam Baptiſmi, licèt paganus ſit qui baptiſat.*

Tom. 6. Conc. p. 1696. B. Idem & Concilium Compendienſe an. 757. Can. 9. *Si quis*, inquit, *baptiſatus eſt à Presbytero non baptiſato, & ſancta Trinitas in ipſo Baptiſmo invocata fuerit, baptiſatus eſt.*

Idem & Nicolaus I. reſpondens ad conſulta Bulgarorum, cap. 104. & refertur eadem diſtinctione cap. *A quodam Judæo. A quodam Judæo*, inquit, *neſcitis utrum Chriſtiano, an Pagano, multos in patria veſtra baptiſatos aſſeritis, & quid de iſtis ſit agendum conſulitis. Hi profectò ſi in nomine S. Trinitatis baptiſati fuerint, conſtat eos non eſſe denuo baptiſandos.*

Idem quoque docet Eugenius IV. paulò antè citatus, in ſuo Decreto ſeu Inſtructione ad Armenos.

His auctoritatibus addi poteſt & ratio quam adducit S. Thomas, ex ſumma nempe Baptiſmi neceſſitate, cujus idcirco materiam voluit eſſe elementum aquæ vulgare, facile & omnibus obvium; & conſequenter illius miniſtrum idoneum fecit in caſu neceſſitatis, hominem quemlibet.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. contra Baptiſmum à laicis datum: Nullum extat in Scripturis exemplum talis Baptiſmatis; ergo &c.

Reſp. nego conſequens. Ipſa quippe Traditio Eccleſiæ: quæ altera eſt fidei noſtræ regula, approbat Baptiſmum à laico in neceſſitate datum. Ac perinde eſt ac ſi quis Anabaptiſta ſic argueret: Nullum extat in Scripturis exemplum Baptiſmi infantibus adminiſtrati; ergo iis adminiſtrari non debet. An ita arguentem Anabaptiſtam ferrent Calviniſtæ? non certè. Argumentum ergo illud negativum ex ſilentio Scripturæ ductum, ſatis ponderis ac momenti non habet.

Inſtabis 1. Chriſtus Baptiſmi inſtitutor ſolis Apoſtolis, qui Epiſcopos, & Diſcipulis, qui Presbyteros repræſentabant, mandatum dedit baptiſandi; igitur eos ſolos inſtituit hujus Sacramenti Miniſtros.

Reſp. diſt. conſeq. Eos ſolos inſtituit hujus Sacramenti miniſtros ordinarios ex officio, ac ſolemnitatis, ut ajunt, concedo: extraordinarios & neceſſitatis, nego. Ipſe quippe Philippus, qui Diaconus tantùm erat, baptiſaſſe legitur Act. 8.

Inſtabis 2. Abſurdum videtur poſſe laicos verè ac validè conferre Baptiſmum, non verò poſſe ſolemniter, cùm ſolemnitas illa ſit tantùm aliquid Sacramento extrinſecum & juris Eccleſiaſtici.

Reſp. cum S. Thoma, nego ant. Illa etenim ſolemnitas, ſeu cæremoniæ & ad-

Digitized by Google

& adjuncta ſacramentalia non ſunt de neceſſitate Sacramenti: at ipſum Sacramentum abſolutè neceſſarium eſt. Quòd ſi laicis ſolemnis permitteretur adminiſtratio Baptiſmi, nullum amplius diſcrimen aſſignari poſſet inter miniſtrum ordinarium ſeu ex officio, & extraordinarium ſeu ex ſola neceſſitate.

Inſtabis 3. SS. Cyprianus, Firmilianus, & alii Veteres, qui Baptiſmum Hæreticorum rejiciebant tanquam nullum, rejecerunt quoque Baptiſmum à laicis datum; eodem quippè loco utrumque Baptiſmum habuerunt, teſte S. Baſilio Epiſtola Canonica ad Amphilochium Can. 1. unde pervulgata hæc illorum argumentatio, *Quos baptiſavit laicus, ii ſunt denuò baptiſandi; ſed quos baptiſavit ſacerdos hæreticus, eos baptiſavit laicus; ergo &c.*

Cujus quidem argumenti major propoſitio nuſquam fuit à Catholicis adversùs Cyprianum diſputantibus negata, nuſquam S. ille Doctor reprehenſus, quòd eam tueretur; ſed ſolam minorem negarunt Orthodoxi: quod quidem adeo verum eſt, ut poſt Nicænum Concilium, qui Luciferianos oppugnarunt, majorem illam propoſitionem tanquam firmum fundamentum adversùs eos contorquebant hoc ferè modo: *Quos baptiſavit laicus, ii ſunt denuo baptiſandi: ſed quos baptiſavit ſacerdos Arianus, ii non ſunt denuò baptiſandi; ergo quos baptiſavit ſacerdos Arianus, eos non baptiſavit laicus; ergo Arianus ſacerdos cum ſuis honoribus recipiendus eſt*, quod negabant Luciferiani. Ita ferè diſputatur Orthodoxus apud S. Hieronymum Dial. adversùs Luciferianos.

Reſp. Fatemur SS. Cyprianum, Firmilianum & alios nonnullos in oppoſitam abiiſſe ſententiam, ac Baptiſmum laicorum rejeciſſe perinde ac Hæreticorum: verùm ſententiam hanc damnavit Eccleſia in Concilio totius Orbis plenario, ut ſæpiùs inculcat S. Auguſtinus diſputans adversùs Donatiſtas; falſum igitur eſt Orthodoxos nunquam negaſſe majorem iſtam propoſitionem argumenti propoſiti, nempè, *Quos baptiſat laicus, ii ſunt denuò baptiſandi.* Etſi enim de illa propoſitione non legamus ex profeſſo diſputatum tunc temporis, quia ſcilicet ſumma controverſiæ erat de Baptiſmo Hæreticorum, cùm tamen Eccleſia damnavit Cypriani ſententiam, damnavit quoque fundamenta quibus illa nitebatur.

Ad argumentum ſancti Hieronymi, dico eum ad hominem, ut dicitur, arguere, & premere Luciferianos ex conceſſis ab illis, non verò ex propria ſua ſententia. Scilicet volebant illi Baptiſmum à laicis collatum nullum eſſe, quod ex Cypriano & Donatiſtis hauſerant: in eo tamen diſcrepabant ab illis, quòd Baptiſmum ab Arianis Epiſcopis collatum, non verò Ordinationes ab iis factas, admitterent; unde eos, & ab iis ordinatos, cùm ad ſuam redibant Eccleſiam, tanquam meros laicos recipiebant: quam opinionem minùs ſecum cohærere oſtendit S. Hieronymus, & probat aut rejiciendum eſſe Baptiſmum illorum Epiſcoporum Arianorum, aut ſi recipitur, admittendas quoque Ordinationes ab illis factas: iſto ferè argumento: Baptiſmus à laicis collatus, ex vobis, nullus eſt: Baptiſmus collatus ab Epiſcopis Arianis eſt collatus à laicis, ſiquidem eos pro meris laicis habetis: ergo non debetis admittere Baptiſmum ab iis datum: illum tamen admittitis: ergo conſequenter admittere debetis Ordinationes ab illis factas, par enim eſt utriuſque ratio. In qua certè argumentatione, major propoſitio non eſt ex propria S. Hieronymi ſententia, ſed ex conceſſis à Luciferianis quos propriis armis premit & impugnat.

Objicies 2. contra Baptiſmum à mulieribus datum. Scriptura & Veteres omnes excludunt mulieres ab omni ſacro & divino miniſterio. 1. Corinth. 14. v. 34. Tertullianus L. de velandis virginibus c. 9. L. de Baptiſmo c. 17. Lib. de Præſcriptionibus c. 41. S. Epiphanius hæreſi 42. & 79. Conc. Carthaginenſe IV. Ergo &c.

Reſp. his & pluribus aliis teſtimoniis excludi dumtaxat mulieres ab ordinaria & ſolemni adminiſtratione Baptiſmi, quod ultrò concedimus; ac manifeſtè patet ex lectione teſtimoniorum, quæ laudata ſunt.

Objicies 3. contra Baptiſmum datum à non baptiſatis, nonnulla Veterum teſtimonia.

Pagina 231. A. I. Tertulliani qui L. de Baptiſmo c. 17. probans laicos in neceſſitate poſſe baptiſare, hac utitur ratione, *Quod ex æquo accipitur, ex æquo dari poteſt*. Idem ex Tertulliano exſcribit S. Hieronymus Dial. adversùs Lucifer. Supponunt igitur ideo dari poſſe à laico Baptiſmum, quia laicus illum accepit; ergo ſupponunt laicum non baptiſatum non poſſe validè baptiſare.

Confirmatur ex S. Hieronymo citato Dialogo, ubi Luciferianum contendentem Arianos imò & omnes Hæreticos non eſſe Chriſtianos, nihilominus tamen Baptiſmum ab Epiſcopis Arianis collatum admittentem, ſic ex conceſſis impugnat Hieronymus: *Novam rem*, inquit, *aſſeris, ut Chriſtianus* *To. 4. p. 2. p. 296* *quiſquam factus ſit ab eo qui non fuit Chriſtianus*. Nova igitur & inaudita res videtur ſancto Doctori, quòd homo non Chriſtianus, id eſt, non baptiſatus, alium Chriſtianum faciat, ſeu baptiſet.

II. Videtur hæc fuiſſe mens Concilii Eliberitani Can. 38. ubi dicitur: *Peregrè navigantes, aut ſi Eccleſia in proximo non fuerit, poſſe fidelem, qui lavacrum ſuum integrum habet, nec ſit bigamus, baptiſare in neceſſitate infirmitatis poſitum Catechumenum*. *Tom. 1. Conc. p. 974. E.* Ergo qui lavacrum non habet integrum, ſeu qui non eſt baptiſatus, imò nec bigamus, poteſt in neceſſitate baptiſare.

III. SS. Patres, qui contra SS. Cyprianum & Firmilianum, ac Donatiſtas diſputarunt, eo uſi ſunt principio ex quo rectè infertur nullum eſſe Baptiſma datum à non baptiſatis. Scilicet contendebant illi, auctores hæreſum idcircò poſſe baptiſare quos decipiunt, quòd recedentes ab Eccleſia, receptam in ſinu ipſius Ordinationem, qua jus baptiſandi acquiritur, non amiſerint. *Sicut autem*, inquit S. *To. 9 p. 80. A.* Auguſtinus L. 1. de Baptiſmo c. 1. *baptiſatus, ſi ab unitate receſſerit, Sacramentum Baptiſmi non amittit; ſic etiam ordinatus, ſi ab unitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit*. Igitur ii tantùm poſſunt etiam in caſu neceſſitatis Baptiſmum conferre, qui baptiſati ſunt.

Ibid. p. 45. nu. 30. IV. S. Auguſtinus nihil auſus eſt definire de Baptiſmo quem non baptiſatus contuliſſet. L. 2. adversùs Epiſtolam Parmeniani c. 13.

V. Denique, Gregorius III. Epiſtola ultima ad Bonifacium, jubet iterum baptiſari eos qui fuerant à Paganis baptiſati. Refertur *De Conſecr.* diſt. 4. cap. *Quos à Paganis*.

Reſp. ad ſingula.

Ad primum, nego iſtorum verborum, *Quod ex æquo accipitur, ex æquo dari poteſt*, ſenſum eſſe, ab eo dumtaxat Baptiſmum dari poſſe, qui illum accepit; imò contrarium planè ſenſum præſeferre videntur, iſtum ſcilicet: ſicut Baptiſmus ex æquo, id eſt, indiſcriminatim ab omnibus accipitur, ita ab omnibus in periculo neceſſitatis indiſcriminatim dari poteſt. Senſum hunc con- *Pagina 231. A.*

firmat

Digitized by Google

firmat idem Tertull. cùm ait, *Baptiſmum æquè Dei cenſum ab omnibus exerceri*.

Ad confirmationem, dico S. Hieronymum ibi per Chriſtianum non intelligere eum qui Baptiſmum ſuſcepit, ſed eum qui veram & Catholicam habet fidem Chriſtianam, ut patet ex verbis immediatè ſubjectis. *Accedens*, inquit, *ad Arianos, in qua fide baptiſatus eſt?* nempe in ea quam profitentur Ariani. Scilicet eò loci premit ſanctus Doctor Luciferianum, qui laicos ab Epiſcopis Arianis baptiſatos & pœnitentes recipiebat ſine novo Baptiſmo, ipſos verò Epiſcopos nonniſi in ordine laico recipiendos contendebat: cujus quidem diſcriminis hanc adducebat rationem, quòd nempe laicus ab Ariano Epiſcopo baptiſatus fidem haberet veruſque eſſet Chriſtianus, adeoque per pœnitentiam emendari dumtaxat deberet; cùm verò Epiſcopus Arianus propter dignitatem ſtatus non poſſet inter pœnitentes admitti, neceſſe erat eum à ſuo excidere Ordine, adeoque inter meros recenſeri laicos. Hanc verò rationem planè ineptam eſſe oſtendit ſanctus Doctor: deinde probat, primum hujus comparationis membrum, nempe laicum ab Epiſcopo Ariano baptiſatum fidem habere ſeu eſſe Chriſtianum, omnino falſum eſſe; quia fides in qua baptiſatus fuit, & quam profeſſus eſt, fides eſt Ariana: fides autem iſta non eſt Chriſtiana; quomodo ergo à non Chriſtiano factus eſt Chriſtianus? Quòd ſi per pęnitentiam emendari poteſt ille laicus, quidni & Epiſcopus? *Aut ſi*, inquit S. Hieronymus, *jam ipſe benè credebat, & ſciens ab Hæreticis baptiſatus eſt, erroris veniam non meretur*. Itaque cùm ait ſanctus Doctor, *rem eſſe novam ut Chriſtianus quiſquam factus ſit ab eo qui non fuit Chriſtianus*, per Chriſtianum intelligit eum, qui ſanam & rectam habet fidem Chriſtianam, qualem profectò non habet qui ſciens ab Arianis, quibus adhæret, fuit baptiſatus; non verò eum qui ſimpliciter baptiſatus eſt.

To. 4. p. 2. p. 196

Ibid.

Ad ſecundum reſpondeo cum Mendoſa in notis ad hunc Canonem: *Qui docet fidelem, qui lavacrum ſuum integrum habeat, poſſe baptiſare neceſſitatis tempore, non negat infidelem id facere poſſe, ſed cupit eſſe fidelem*. Seu, ut loquitur Illuſtriſſimus ac doctiſſimus Albaſpinæus ſuis itidem in citatum Canonem obſervationibus: *Canon iſte non ait, ſi in morte Catechumeni unus laicus tantùm adeſſe videatur; imò contra ſubintelligi vult, ſi plures laici tali tempore non defuerint, tum ſtatui omnino vult, ut unus è laicis, qui nondum pœnitentiam exolverit, neque bigamus fuerit, baptiſet: idque ob eam rem, quòd neque ſacerdotes pęnitentiam peragere, neque ea perfectà abſolutaque ad id eligi, neque bigami eſſe poterant; quas quidem conditiones in uno laico qui baptiſet, requirit ille Canon, quòd eo modo ſit ſacerdotis partes acturus. Si tamen tunc temporis interveniſſet bigamus, unus tantùm idemque pęnitens, Canon ille decreviſſet, vel ſi omnia illa impedimenta ſeſe obtuliſſent, ab eo potuiſſe ſacrum Baptiſma conferri*. Hactenus Illuſtriſſimus Albaſpinæus. Uno verbo, ſenſus Canonis eſt, ubi premit neceſſitas, & plures adſunt laici qui morienti Catechumeno per Baptiſmum poſſunt ſubvenire, eum inter cæteros eſſe ſeligendum, qui fidelis ſit, nec inter pęnitentes accenſeatur, nec ſit bigamus: ſi tamen non alius occurreret, poſſe eum & debere Baptiſmum conferre.

Tom. 1. Conc. p. 1252. E.

Ibid. p. 999. C.

Ad tertium: argumentantur illi SS. Doctores ex conceſſis in ſententia rebaptiſantium, quorum ſcilicet iſtud erat palmare fundamentum; nemo dat quod non habet: Hæretici non habent Baptiſmum: ergo &c. Quo quidem principio gratis eis conceſſo, reponunt SS. Patres, & quidem appoſitè ad ſubjectam controverſiam, quòd ſicut ii Baptiſmum non amittunt, qui ab Ec-

cleſia, in qua ſunt baptiſati, recedunt, ita nec jus illum conferendi amittit, qui ſe ab unitate Eccleſiæ ſeparat; atque ita hæretici Epiſcopi & Sacerdotes validè baptiſant. Malè igitur ex hac eorum argumentandi ratione infertur, cenſuiſſe illos Baptiſmum ab eo dumtaxat poſſe conferri, qui baptiſatus eſſet: de illo etenim Baptiſmo nulla tunc erat controverſia, ſed tantùm de veritate Baptiſmi ab Hæreticis collati.

Ad quartum: ſatis conſtat ex dictis, dubium revera fuiſſe aliquando S. Auguſtinum circa Baptiſmum datum ab Infideli: verùm L. 7. de Baptiſmo c. 53. abſolutè pronuntiat, ratum eſſe cuicunque & à quibuſcunque verbis Evangelicis conferatur.

Ad quintum: Gregorius III. loquitur de iis Paganis qui inter baptiſandum formam à Chriſto præſcriptam non obſervaverant, quos idcircò jubet denuò baptiſari.

Solvuntur nonnullæ quæſtiones circa miniſtrum Baptiſmi.

Queres 1. An ſit aliquis ordo ſervandus inter miniſtros Baptiſmi in neceſſitate.

Reſp. Affirmativè: *Neque enim laicus*, inquit S. Carolus in actis Eccleſiæ Mediol. parte 4. de Miniſtro Baptiſmi, *præſente Clerico; neque rurſus Clericus præſente Subdiacono; hicque itidem coram Diacono; nemo præterea eorum coram Sacerdote baptiſare audeat: ipſe autem norit, ſibi licere baptiſare etiam præſente ſuo Epiſcopo.*

Quæres 2. an plures miniſtri poſſint ſimul eundem hominem baptiſare.

Reſp. 1. Id nunquam licitum eſſe, quod eſt contra morem Eccleſiæ & contra inſtitutionem Chriſti, qui ſicut unus eſt, ita voluit unum eſſe in unoquoque baptiſando miniſtrum.

Reſp. 2. Triplicem fingi poſſe propoſitæ quæſtionis hypotheſim. Vel enim plures ſimul unum hominem baptiſant, tanquam cauſæ partiales & à ſe invicem mutuò dependentes, ſub hac verborum forma, *Nos te baptiſamus in nomine Patris, &c.* quo caſu nullum eſt Sacramentum. *Quia*, inquit S. Th. hic q. 67. art. 6. *videtur eſſe contra rationem miniſterii: homo enim non baptiſat, niſi ut miniſter Chriſti & vices ejus gerens. Unde ſicut unus eſt Chriſtus, ita oportet eſſe unum miniſtrum qui Chriſtum repræſentet: propter quod ſignanter Apoſtolus dicit Epheſ. 4. Unus Dominus, una fides, unum Baptiſma. Et ideo contraria intentio videtur excludere Baptiſmi Sacramentum.* Eadem quoque videtur eſſe ratio, ſi nempe loco iſtorum verborum, *Nos te baptiſamus*, diceretur Græcorum more, *Baptiſatur ſervus Chriſti &c.* quia unuſquiſque ex illis miniſtris ſignificaret ſe partialem tantùm eſſe & inadæquatam cauſam miniſterialem Baptiſmi; quod pugnat cum inſtitutione hujus Sacramenti à Chriſto facta.

Vel ſinguli illi miniſtri tanquam cauſæ totales ejuſdem Sacramenti ſimul aquam effundentes dicunt, *Ego te baptiſo &c.* & hoc caſu ratum eſſet Sacramentum: *Quia*, inquit S. Th. ibid. *uterque exprimeret ſuam intentionem, quaſi ipſe ſingulariter Baptiſmum conferret.*

Vel denique eorum miniſtrorum unus aquam funderet, alter verò proferret verba, & ita eorum quilibet non integrum Sacramentum, ſed partem Sacramenti miniſtraret; quo etiam caſu nullum eſſet Baptiſma: quia nullus eorum

eorum poſſet verè dicere ſe baptiſare; non qui aquam funderet, aqua enim ſola Sacramentum non perficit; non qui proferret verba, quia verba ſine aqua Baptiſmum non perficiunt, ipſe autem aquam non effunderet. Ita S. Thom. loco citato.

Quæres 3. an poſſit aliquis ſeipſum baptiſare.

Reſp. negativè, quia eſt contra inſtitutionem Chriſti, qui miniſtrum & ſubjectum Baptiſmi apertè diſtinguit cùm ait: *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris &c.* Ita reſpondit ad propoſitam quæſtionem Innoc. III. Interrogatus enim à Metenſe Epiſcopo, de Judæo qui morti proximus ſeipſum baptiſaverat, reſpondet, illum eſſe denuo baptiſandum. Refertur hoc Decretum Lib. 3. Decret. titulo 42. c. 4.

Quæres 4. an unus miniſter poſſit ſimul plures baptiſare.

Reſp. in caſu urgentis neceſſitatis id fieri poſſe; tali enim Baptiſmo nec inſtitutio Chriſti, nec forma conſueta repugnat. *Chriſtus enim*, inquit S. Th. hìc, *qui principaliter baptiſat, eſt unus; ſed multi per Baptiſmum efficiuntur unum in Chriſto..... Neque per hoc diverſificaretur forma Eccleſiæ, quia plurale non eſt niſi ſingulare geminatum, præſertim cùm pluraliter dicatur Matth. ultimo, Baptiſantes eos &c.*

Quæres ultimò qui fuerint olim ritus præcipui circa miniſtrum Baptiſmi obſervati.

Reſp. 1. Miniſtros ordinarios & ſolemnitatis Baptiſmi nonniſi jejunos ad hoc miniſterium olim acceſſiſſe. Colligit Vicecomes Lib. 1. c. 29. ex duplici Concilio, Pariſienſi nempe & Meldenſi. Idem quoque ſtatuit Conc. Rotomagenſe an. 1072. Can. 5. *Nullus ſacerdos*, inquit, *baptiſet infantem niſi jejunus & indutus alba & ſtola, niſi neceſſitate.* *Tom. 9. Conc. p. 1226. D*

II. Deſtinatas ad hoc miniſterium veſtes induebant miniſtri, de quibus Beroldus ſic loquitur: *Tunc*, inquit, (nempe Sabbato ſancto) *Magiſter Scholarum præcedit cum pueris ſuis, cantando Antiphonam uſque ad regias baptiſmalis Eccleſiæ, & ibi extra Eccleſiam Archiepiſcopus exuit ſtolam, & planetam, & induit ſe paludamento baptiſmali, & præcingit ſe manutergio cum ſingulo nexu veniente in ſiniſtro latere in ſimilitudinem enſis, & ſimiliter nexum ſandaliorum facit juxta calcaneum in ſimilitudinem calcarium, habens mitram in capite, & ſic incedit ad Fontes.* Ubi obſerva primùm, ea quæ de ſtola extra Eccleſiam depoſita dicta ſunt, ad illam conſuetudinem pertinere, qua noſtri Sacerdotes ſtolam violaceam exuentes, aliam induunt albi coloris. Obſerva 2. veſtes quibus inter baptiſandum utebantur Miniſtri, fuiſſe albi coloris, ut colligitur ex Ordine Romano cap. de Sabbato ſancto. Theodoretus L. 2. Hiſt. c. 27. meminit cujuſdam veſtis auro contextæ, quam Conſtantinus Imperator in honorem Eccleſiæ Hieroſolymitanæ dedit Macario Epiſcopo, ut ea indutus baptiſaret. *Pagina 111. A.*

III. Miniſtri intrò in aquam ſeu fontem baptiſmalem deſcendebant, ſicut colligimus ex Ordine Romano & S. Ambroſio L. 2. de Sacramentis c. 6. atque baptiſandos de pondere ſublatos aquis totos immergebant oleo inunctos. *Ponit Sacerdos*, inquit Severus Alexandrinus L. de Baptiſmo, *oleum olivæ in vola manus ſuæ, totumque corpus ejus qui baptiſatur, ungit, & dimittit illum in Baptiſterium, reſpiciens ad Orientem; dextramque ſuam*, pergit ille, *capiti ejus qui baptiſatur imponit, & ſiniſtra ſua ter attollit ex aquis à fronte, à* *Biblioth. PP. T. 12. pag. 732. F. G.*

te, à tergo, & altero laterum ejus. Idem ferè refert S. Bonaventura in 4. dist. 3. q. 1. *Sacerdos*, inquit, *debet puerum tenere per latera, & verſa facie ad aquam debet mergere, ita quòd habeat caput primò versùs Orientem, ſecundò versùs Aquilonem, tertiò versùs Meridiem*. In illo autem gravi onere aquis immergendi grandiora adultorum corpora, levabantur Epiſcopi partim per aſſiſtentes Presbyteros & Diaconos; partim per ſuſceptores, qui in brachia ſua baptiſatos ſuſcipiebant, inde ſuſceptores dicti; partim per ipſos baptiſandos qui cùm recti in aquis ſtarent, atque pedibus imam Baptiſterii partem tangerent, ſui corporis molem ſuſtinebant, cujus proinde pondere non ita gravabantur miniſtri baptiſantes.

To. 5. p. 40. A.

IV. In aliquibus Eccleſiis, ut in Mediolanenſi, Epiſcopus baptiſatorum pedes lavabat: de quo ritu loquitur S. Ambroſius L. 3. de Sacramentis cap. 1. *Aſcendiſti*, inquit, *de fonte, quid ſequutum eſt? Succinctus Sacerdos ſummus, licèt enim & Presbyteri fecerint, tamen exordium miniſterii à ſummo eſt Sacerdote, ſuccinctus, inquam, ſummus Sacerdos pedes tibi lavit.*

To. 2. p. 362. B.

ARTICULUS III.

De ſubjecto Baptiſmi, ſeu de ſuſcipientibus Baptiſmum.

SUbjectum Baptiſmi capax eſt ſolus homo viator: is autem vel eſt adultus, vel infans. De utroque, tùm infantium, tùm adultorum, Baptiſmo hìc agendum.

De Baptiſmo infantium.

Circa infantium Baptiſmum hæc ſunt expendenda.

I. Utrum infantes ſint Baptiſmi capaces, & expediat eos baptiſare.

II. Utrum infantes in utero materno adhuc incluſi, aut ex aliqua tantùm ſui parte egreſſi, poſſint baptiſari.

III. An debeant baptiſari Infidelium filii, parentibus invitis.

IV. Denique, quam fidem in infantibus Baptiſmus ſupponat & producat.

Utrum infantes ſint capaces Baptiſmi, & expediat eos baptiſare.

Errores & opiniones.

Circa primum, nempe infantes Baptiſmi capaces eſſe, errarunt ex veteribus, Hieracitæ, quorum auctor Hieracha: *Hi dicunt infantes non pertinere ad regnum cælorum, quia non ſunt eis ulla merita certaminis quo vitia ſuperantur*. Ita S. Auguſtinus L. de hæreſibus c. 47.

To. 8. p. 17. F. G

Vicecomes L. 2. de ritibus Baptiſmi c. 1. Coccius Theſauri L. 5. art. 6. eundem errorem Pelagio & cuidam Vincentio Victori affingunt; ſed immeritò: ipſe enim Pelagius in ſua ad Innocentium I. Epiſtola, profitetur hanc opinionem ſibi per calumniam imponi. Ita teſtatur S. Auguſtinus L. de peccato originis c. 17. 18. & 19. Negabant quidem Pelagiani, Baptiſmum neceſſarium eſſe parvulis ad habendam vitam æternam: ſed fatebantur neceſſarium ad obtinendum

To. 10. p. 264.

Regnum

Digitized by Google

Regnum Cœlorum: inde eſt quòd ipſimet parvulos ad Baptiſmum admitterent. Eadem eſſe videtur Vincentii Pelagiani opinio.

Valdenſes, teſte Ermengardo in Opuſculo adversùs eos edito, docuere parvulis Baptiſmum aquæ nihil prodeſſe.

Apoſtolici, teſte S. Bernardo Serm. 66. in Cantica, irridebant Catholicos quòd Baptiſmum infantibus darent. To.1.p. 1497.C

Petrobruſſiani, ſic dicti à Petro de Bruis, idem docebant; adversùs quos Petrus Cluniacenſis Abbas & Bernardo coætaneus, duas conſcripſit Epiſtolas in quibus errorem hunc refert & refellit.

Henriciani, ita dicti ab Henrico Petri de Bruis diſcipulo, ejuſque nequitiæ ac impietatis hærede, negarunt quoque parvulos capaces eſſe Baptiſmi. Ita refert S. Bernardus Epiſtola 241. To.1.p. 237.C.

Petrus quoque Abailardus & Petrus de Brixia idem docuere, ſicut colligimus ex Conc. Lateranenſi ſub Innocentio II. Can. 23. To. 10. Conc.p. 1008.B

Cathari quoque, qui non longè ab his temporibus circa an. 1160. deprehenſi ſunt Coloniæ, adversùs quos plures Sermones edidit Eckbertus Monachus, in eundem errorem abiiſſe memorantur.

Ex Novatoribus ſuperioris ſæculi, Anabaptiſtæ ſic dicti quòd baptiſatos in infantia, cùm ad adultam perveniſſent ætatem, iterum baptiſarent, eo quòd Baptiſmum infantibus collatum nullum prorſus exiſtimarunt.

Orta eſt hæc Secta anno 1521. auctore Nicolao Storkio, qui cùm Luthero primùm adhæſiſſet, ab eo poſteà deficiens, & inſolitas jactans ſibi factas per Michaelem Archangelum revelationes, Vvittemberga pulſus incertiſque ſedibus per Thuringiam vagatus, ſpecie ſanctitatis, quam egregiè mentiebatur, apud ſtolidum ruſticorum vulgus fidem invenit. Horum Hiſtoriam ſcripſere Arnoldus Meshovius, & Joannes Ottius Tigurinus.

Michael Servetus in fine Libri de regeneratione, ſcribit puerorum Baptiſma eſſe horrendam abominationem, Spiritus ſancti extinctionem, Regni Chriſti conculcationem, Chriſti abnegationem &c. Illius varia argumenta refert & refellit Calvinus L. 4. Inſtitutionis c. 16. n. 31. P. 500.

Miniſtri Tranſylvani an. 1568. referente Socino Epiſtola de Baptiſmo ad virum nobilem, tanquam fratres agnovere & recepere eos qui in infantia baptiſatos, poſtquam adoleverint, baptiſandos eſſe dicunt.

Sociniani rati Baptiſmum rem eſſe indifferentem & liberam, neque eum infantibus conferunt, neque etiam denegant, quando ſine ſcandalo denegari non poteſt. Sic ipſi interrogant in majori Catecheſi Racovienſi c. 4. de Baptiſmo aquæ, *Num ergo ad eum ritum infantes pertinent?* Reſpondent; *nullo pacto*. Et poſtea quærunt, *quid de iis ſentiendum ſit, qui infantes baptiſant*. Reſpondent: *Quamtumvis hac in re errent, non licèt tamen ideò eos condemnare, modò alioquin idololatræ non ſint; ſed ſcitè ſecundùm præcepta Chriſti vivant, & alios ſententiam ipſorum repudiantes non perſequantur*.

Theodorus Beza & omnes ferè recentiores Novatores Lutherani & Calviniſtæ hoc nixi principio, Baptiſmum eſſe ſigillum & obſignationem fœderis initi Deum inter & Chriſtianos, contendunt ſolos Fidelium, non verò Infidelium filios baptiſandos eſſe: quòd ſi contingat infantes mori ſine Baptiſmo, eos à Regno Cœlorum non excludunt.

Circa ſecundum, an nempe expediat infantes baptiſare.

Opinio fuit Fidi in Africa Epiſcopi, eos non debere baptiſari ante octavum à nativitate diem. De qua conſultus S. Cyprianus, reſpondit per Epiſtolam quæ eſt n.59. eos poſſe & debere baptiſari.

Pa. 94.

Tertullianus itidem Afer L. de Baptiſmo c. 18. putat expedire magis ſi infantium Baptiſma differatur, donec per ætatem ſint rationis compotes: cujus duplicem profert cauſam & rationem; unam ex parte ſponſorum qui exponunt ſe periculo, ne infantes factas eorum nomine promiſſiones, irritas faciant; alteram ex parte obligationum quæ per Baptiſmum contrahuntur: *Quid enim*, inquit, *neceſſe eſt ſponſores etiam periculo ingeri? Quia & ipſi per mortalitatem deſtituere promiſſiones poſſunt, & proventu malæ indolis falli. Ait quidem Dominus, Nolite illos prohibere venire ad me. Veniant, ergo dum adoleſcunt...quid feſtinas innocens ætas ad remiſſionem peccatorum?* (innocentes vocat infantes, per excluſionem peccatorum actualium, non verò originalis) *ſi pondus intelligant Baptiſmi, magis timebunt conſecutionem quàm dilationem.* Quin eodem nixus fundamento unicuique pro varia conditione, diſpoſitione ac ætate, nominatim verò innuptis propter tentationes quibus obnoxii ſunt, Baptiſmi cunctationem meliorem eſſe contendit.

Pagina 231. D.

Pagina 232. A.

To. 1. p. 658. B. S. Gregorius Nazianzenus Oratione 40. quæ eſt in ſanctum Baptiſma, cenſet quoque ante triennium parvulos non eſſe baptiſandos, niſi imminente periculo; quamquam vehementer invehitur adversùs adultos qui Baptiſmum ad extremam uſque ſenectutem differunt.

Ad eadem ſententia non multum abhorruiſſe videtur Eraſmus fragmento Epiſtolæ inter eas quas cum vita ejus Leidæ edidit Paulus Merula anno 1607. non tamen Eccleſiæ conſuetudinem rejicit; diſertè quippe ſcribit, *De Baptiſmo ſervetur quod tot ſæculis ſervavit Eccleſia*: ſed vult infantes baptiſatos, *poſtquam adoleverint, interrogandos eſſe an ratas habeant promiſſiones per eorum ſponſores factas; quòd ſi recuſaverint eas confirmare proprio arbitrio illos eſſe relinquendos, nec ad Chriſtianam vitam cogendos.*

Hallucinantur hìc Ludovicus Vives Annotationibus in Librum primum S. Auguſtini de Civitate Dei c.27. & Vvalafridus Strabo L. de rebus Eccleſiaſticis c.26. dum ajunt, *olim neminem ad Baptiſmum fuiſſe admiſſum niſi adulta jam ætate, cùm quiſque ſcire poterat quid peteret & acciperet, quibuſve obligationibus ſeſe adſtringeret*: oppoſitum enim conſtabit ex teſtimoniis Veterum quæ ſtatim adducturi ſumus. Itaque ſit

CONCLUSIO.

Infantes ſunt Baptiſmi capaces; & expedit eos baptiſare.

Duæ ſunt Concluſionis partes.

Probatur prima pars ex Scripturis.

Quadruplex ex Scripturis argumentum colligemus; nempe à præcepto Baptiſmi univerſali; à neceſſitate illius; ab effectu; denique ab exemplo & paritate.

I. A præcepto Baptiſmi.

I. A præcepto Baptiſmi univerſali quod dedit Chriſtus Matth.28.v.19. his verbis: *Euntes docete omnes gentes, baptiſantes eos in nomine Patris, & Fi-*

& Filii, & Spiritus ſancti. Hoc autem præcepto voluiſſe Chriſtum, ut non tantùm adulti, ſed etiam infantes baptiſarentur, colligi poteſt, tùm quia univerſale eſt & indefinitum; tùm quia ſcopus Chriſti eò loci eſt, ut doceat modum colligendi & conſervandi Eccleſiam in terris uſque ad conſummationem ſæculorum; cùm verò Eccleſia non adultos tantùm, ſed & infantes complectatur, modus etiam ille ad utroſque pertinet accommodatè & appoſitè ad conditionem eorum; ita ut ſcilicet adulti priùs doceantur, quàm baptiſentur, infantes verò primò baptiſentur, tum ſuo tempore doceantur. Tùm quia antitheſis id poſtulare videtur; nam *omnes gentes* videntur ibi opponi omnibus & ſolis Judæis, ſicut poſtulat diſcrimen veteris & novi Teſtamenti; ſicut igitur inter Judæos non adulti modò, ſed infantes circumcidebantur; ita quoque in novo Fœdere non tantùm adulti baptiſandi ſunt, ſed & infantes. Tùm denique quia Apoſtoli, qui haud dubiè ſenſum mandati Chriſti rectè intellexerunt, infantes procul dubio baptiſarunt, cùm integras familias hoc Sacramento initiaſſe leguntur, ſicut in quarto noſtro argumento oſtendemus.

II. A neceſſitate Baptiſmi pro obtinendo Regno Cœlorum. Joan. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei.* Generalis eſt Chriſti comminatio, quæ ipſos quoque involvit infantes. Mirum ſanè eſt, Novatores adversùs Anabaptiſtas diſputantes eo S. Joannis teſtimonio uti poſſe, quòd ipſi negant de vero aquæ Baptiſmo intelligendum eſſe, ſicut diximus antea; ex illo tamen ſic arguimus: Qui ſunt capaces Regni Cœlorum, ii quoque capaces ſunt Baptiſmi, ſine quo ad Regnum Cœlorum pervenire non poſſunt: atqui infantes capaces ſunt Regni Cœlorum; ergo &c. II. A neceſſitate.

Minor probatur ex verbis Chriſti Matth. 19. v. 14. *Sinite*, inquit, *parvulos, nolite eos prohibere ad me venire; talium eſt enim Regnum Cœlorum.* Idem legitur Marci 10. 14. & Lucæ 18. v. 16. ubi Chriſtus ejuſmodi infantes jubet ad ſe adduci, eos in ulnas accipit, manus iis imponit ac benedicit; ergo non ſunt illi à Sacramento Baptiſmatis arcendi.

Nec audiendi ſunt qui reponunt, eò loci parvulos dici humilitate & innocentia, non verò ætate; vel ſaltem eos eſſe intelligendos qui rationis uſum jam adepti ſunt, ſiquidem (inquiunt) ad Chriſtum venire dicuntur, non afferri vel adduci.

Namque etiam ſi Chriſtus in perſona puerorum humilem & innocentem vitam commendare voluerit, an non etiam voluit ſignificare infantilem ætatem non eſſe alienam à Regno Cœlorum, adeoque à mediis inſtitutis pro illius aſſecutione? ſenſu quippe litterali hiſtorico veri à parentibus Chriſto pueri offerebantur, ut ipſis benediceret; at certè complexus ille ac benedictio ſignificant infantes eſſe gratiæ capaces, ſicut & Regni Cœlorum.

Quòd verò citatis locis intelligantur infantes ætate, non humilitate ſolùm, patet ex nomine græco quo uſus eſt S. Lucas v. 15. vocantur enim βρέφη; βρέφος autem eſt infans adhuc in cunis, & tenellus plerumque lactens. Lucæ 1. v. 41. & 44. 1. Petri 2. v. 2. Idem S. Lucas ait quòd parentes ſuos ad Chriſtum infantes afferebant, προσέφερον. Non eſt itaque quòd imperitè Anabaptiſtæ vim faciant in verbo, *venire*, quo utitur vulgatus interpres: nihil enim aliud ſignificat, quàm accedere, ſeu appropinquare.

III. Ab effectu Baptiſmi qui poſitus eſt in remiſſionem peccatorum, & inte- III. Ab effectu.

interiori animæ per gratiam regeneratione. Act.2. v.38. Joan.3. v.5. ad Titum 3. v.5. unde ſic arguimus: Qui capaces ſunt effectus Baptiſmi, ii capaces quoque cenſeri debent ipſius Baptiſmi; quibus enim res ſignificata poteſt convenire, iis & ſignum hujus rei poteſt communicari: atqui infantes ſunt capaces effectus Baptiſmi, remiſſionis ſcilicet peccati originalis quod naſcendo contraxerunt, & interioris regenerationis & innovationis.

Minor probatur 1. ex citato c. 2. Actorum.

Poſtquam enim v. 38. S. Petrus dixit; *Baptiſetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum veſtrorum*, v. 39. ſic pergit: *Vobis enim eſt repromiſſio & filiis veſtris*. Ergo eadem gratiæ & remiſſionis peccatorum repromiſſio facta eſt filiis Judæorum, quæ Judæis ipſis; ergo æquè capaces ſunt gratiæ, & conſequenter medii ſeu ſigni practici quod Chriſtus inſtituit ad illam gratiam communicandam. 2. Infantes capaces ſunt peccati quod naſcendo contrahunt; ergo & gratiæ regenerantis: niſi velis plùs poſſe culpam primi parentis ad homines perdendos, quàm gratiam Chriſti ad eoſdem ſervandos, quod certè impium videtur, & directè pugnat cum Apoſtolo dicente Rom.5. v.20. *Ubi abundavit delictum, ſuperabundavit gratia: ut ſicut regnavit peccatum in mortem, ita & gratia regnet per juſtitiam in vitam æternam, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum*. 3. Expreſsè declarat Chriſtus c. 19. S. Matth. jam citato, infantes pertinere ad Regnum Cœlorum: ad illud autem pertinere non poſſunt ſine Baptiſmo, dicente ipſo Chriſto Joan.3.v.5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*; ergo neceſſe eſt ut capaces ſint Baptiſmi.

IV. Ab exemplo & paritate.

IV. Denique, probatur ab exemplo & paritate.

Ab exemplo quidem Apoſtolorum: ii enim leguntur integras familias baptiſaſſe. Act. 16. Lydia purpuraria cum omni domo ſua baptiſata eſt. Idem narratur de cuſtode carceris Macedoniæ; & c.16. 1. Cor. S. Paulus narrat ſe baptiſaſſe *Stephanæ domum*: at veriſimile non eſt, in iis domibus ſeu integris familiis aliquos non extitiſſe infantes; ii ergo ſimul cum aliis baptiſati ſunt.

A paritate Circumciſionis: tam quippè poſſunt & debent baptiſari infantes in novo Teſtamento, quàm potuerint circumcidi in veteri. Paritas oſtenditur. 1. quia utriuſque par videtur neceſſitas: 2. quia Baptiſmus ſubrogatus eſt Circumciſioni, & ipſi ſucceſſit in novo Fœdere, juxta Apoſtolum, Coloſſ. 2. v. 11. & 12. qui in Baptiſmo Chriſti Circumciſionem non manu factam agnoſcit. 3. quia unus eſt utriuſque finis. Circumciſio enim erat Sacramentum initiationis, quo Eccleſiæ veteri adunabantur & ſociabantur infantes circumciſi; per Baptiſmum quoque Corpori Chriſti, id eſt Eccleſiæ, copulantur & ſociantur quicunque eo initiantur. 4. quia idem per utrumque Sacramentum ſignificatur, nempe circumciſio interna cordis, & gratia regenerationis, cum hoc ſolùm diſcrimine, quòd Baptiſmus verè & ex opere operato gratiam illam conferat, quam non conferebat Circumciſio carnalis vetus; ſicut oſtendimus ubi de Sacramentis in genere. 5. denique, quia gratia Dei imminuta non eſt, nec parcior, imò abundantior in novo Teſtamento: ſi quid ergo obſtat ætas puerilis in Baptiſmo, ne gratiam recipiat propter defectum rationis, idem debuiſſet obſtare impedimentum in Circumciſione veteri. Quòd ſi tamen non fruſtra Dei beneficia jam tum per Circum-

Digitized by Google

cumciſionem oblata fuere & conceſſa Judæorum infantibus, (quamquam non ex vi propria Circumciſionis) quidni eadem, imò & majora ſeu ampliora Dei beneficia per Baptiſmum infantibus in nova Lege conferri affirmabimus? Tantò enim præſtant Sacramenta nova veteribus, quantò Lex Chriſti Legi Moſis ſuperior ac perfectior eſt.

Secunda probatio ex conſtanti Traditione Eccleſiæ.

Traditionem hanc ex Conciliorum Decretis, ac SS. Patrum teſtimoniis demonſtramus.

Ex Conciliis quidem.

Ex Carthaginenſi cui 66. interfuere Epiſcopi ſub ſancto Cypriano an. 253. In eo quippe propoſita fuit, agitata & definita quæſtio à Fido Epiſcopo excitata, an ſcilicet infantes baptiſari tantùm poſſent poſt octavum à nativitate diem. *In hoc*, (Concilio) ait S. Cyprianus Epiſtola 59. ad Fidum, *quod tu putabas eſſe faciendum, nemo conſenſit; ſed univerſi potius judicavimus, nulli hominum nato miſericordiam Dei & gratiam denegandam*. Pa. 95.
Et poſtea: *Porrò ſi etiam graviſſimis delictoribus, & in Deum multùm antè peccantibus, cùm poſtea crediderint, remiſſio peccatorum datur, & à Baptiſmo atque à gratia nemo prohibetur; quantò magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccavit, niſi quòd ſecundùm Adam carnaliter natus, contagium mortis antiquæ prima nativitate contraxit?* Pa. 96.

Hoc Decreto vetus & Eccleſiæ ipſi coæva Chriſtianorum fides ac Traditio confirmata fuit, non nova invecta doctrina. S. enim Auguſtinus Epiſtola 166. aliàs 28. ad Hieronymum de hac definitione loquens ſic ſcribit: *Beatus Cyprianus non aliquod decretum condens novum, ſed Eccleſiæ fidem firmiſſimam ſervans, ad corrigendum eos qui putabant ante octavum diem nativitatis non eſſe parvulum baptiſandum.... mox natum ritè baptiſari poſſe cum ſuis quibuſdam Coepiſcopis cenſuit.* To. 2. p. 593. A.

Ex Milevitano cui interfuit ſanctus Auguſtinus an. 416. Can. 2. *Quicunque*, inquit, *parvulos recentes ab uteris matrum baptiſandos negat, aut dicit in remiſſionem quidem peccatorum eos baptiſari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro expietur, anathema ſit.* Tom. 2. Conc. p. 1538. C

Tam altas apud Fidelium animos radices egerat hæc fides quinto ſæculo, ut ipſimet Pelagiani, originalis noxæ aliunde hoſtes & impugnatores acerrimi, praxim tamen baptiſandi infantes retinuerint, nedum damnaverint.

Ex Gerundenſi an. 517. Can. 5. *De parvulis*, inquit, *qui nuper materno utero editi ſunt, placuit conſtitui, ut ſi infirmi, ut aſſolet, fuerint, & lac maternum non appetunt, etiam eadem die, qua nati ſunt (ſi oblati fuerint) baptiſentur.* Tom. 4. Conc. p. 898. A.

Ex Bracarenſi III. an. 578. Can. 7. *Placeat*, inquit, *ut unuſquiſque Epiſcopus per Eccleſias ſuas hoc præcipiat, ut hi qui infantes ſuos ad Baptiſmum offerunt, ſi quid voluntariè pro ſuo offerunt voto, ſuſcipiatur ab eis.*

Denique, ut alia multa prætereamus, Conc. Trid. Seſſ. 7. Can. 13. de Baptiſmo, quam à majoribus acceperat finem & traditionem, eamdem declarat & confirmat his verbis: *Si quis dixerit, parvulos, eo quòd actum credendi non habent, ſuſcepto Baptiſmo, inter Fideles computandos non eſſe*, To. 14. Conc. p. 779. A.

ac

Digitized by Google

ac propterea cùm ad annos diſcretionis pervenerint, eſſe rebaptiſandos; aut præſtare omittere eorum Baptiſma, quàm eos non actu proprio credentes baptiſari in ſola fide Eccleſiæ, anathema ſit.

Probatur eadem Traditio ex teſtimoniis SS. Patrum.

Ex S. Irenæo Lib. 2. adversùs hæreſes cap. 22. aliàs 39. *Dominus*, inquit, P. 147. num. 4. *omnes venit per ſemetipſum ſalvare: omnes, inquam, qui per eum renaſcuntur in Deum, infantes & parvulos, & pueros, & juvenes, & ſeniores. Ideo per omnem venit ætatem; & infantibus infans factus, ſanctificans infantes; in parvulis parvulus, ſanctificans hanc ipſam habentes ætatem.*

To. 2. p. 353. A. B. Ex Origene in cap. 6. Epiſtolæ ad Rom. *Eccleſia*, inquit, *traditionem ab Apoſtolis ſuſcepit, etiam parvulis dare Baptiſmum. Sciebant enim illi quibus myſteriorum ſecreta commiſſa ſunt divinorum, quia eſſent in omnibus genuinæ ſordes peccati, quæ per aquam & ſpiritum ablui deberent.*

Ex Tertulliano, Lib. ſcilicet de Baptiſmo c. 18. ubi etſi privata ſua ſententia velit Baptiſmi perceptionem ad ætatem adultam differendam eſſe, eo tamen ipſo non obſcurè innuit, ſuo tempore receptum fuiſſe in Eccleſia uſum baptiſandi infantes.

Eò tendunt quæ ipſemet Tertullianus generatim docet: cap. enim 17. P. 231. A. B. Lib. de Baptiſmo indiſtinctè aſſerit, eum eſſe reum perditi hominis, qui Baptiſmum, quem potuit, non adminiſtravit. Et L. de anima cap. 39. & 40. exponens qua ratione, juxta Apoſtolum, filii Fidelium ſancti ſint, ait, Pagina 294. B. *eos ſanctos appellari, tam ex ſeminis prærogativa, quàm ex inſtitutionis diſciplina, quaſi deſignatos ſanctitatis, ac per hoc etiam ſalutis, juxta Domini definitionem, Niſi quis renatus fuerit &c. Ita*, inquit, *omnis anima eo uſque in Adam cenſetur, donec in Chriſto recenſeatur; tamdiu immunda, quamdiu recenſeatur*. Cenſet igitur Tertullianus, infantes capaces eſſe ſalutis, ac proinde Baptiſmi.

Ex S. Cypriano Epiſt. 59. ad Fidum, ubi ex profeſſo noſtram probat & confirmat Concluſionem, ex definitione ſeu Decreto Concilii Carthaginenſis, cujus verba mox relata ſunt.

To. 1. p. 658. A. Ex S. Gregorio Nazianzeno Oratione 40. in ſanctum Baptiſma. *Quid autem*, inquit, *de iis dices, qui adhuc tenera ætate ſunt...... An eos quoque baptiſabimus? Ita prorſus; ſi quod periculum urgeat. Præſtat enim abſque ſenſu ſanctificari, quàm ſine ſigillo & obſignatione abſcedere*. Quod ibidem confirmat S. Doctor, exemplo & paritate Circumciſionis.

Ex S. Chryſoſtomo Homilia ad Neophytos. *Hac de cauſa*, inquit, *etiam* Ed. Pariſ. 1621 Tom. 2. App. p. 52. B. *infantulos baptiſamus, ut non ſint coinquinati peccato, ut eis addatur ſanctitas, juſtitia, adoptio, hæreditas, fraternitas Chriſti, ut ejus membra ſint omnes, ut Spiritus habitatio fiat.*

Ex S. Ambroſio L. 2. de Abraham c. 11. n. 81. *Nec ſenex*, inquit, *pro-* To. 1. p. 349. C. *ſelytus, nec infans vernaculus excipitur; quia omnis ætas peccato obnoxia, & ideò omnis ætas Sacramento idonea.*

Ex S. Hieronymo Epiſt. ad Lætam, ubi eos ſceleris arguit, qui Chriſtia- To. 4. p. 2. p. 593 norum infantibus Baptiſma recuſaverint. Et in fine Lib. 3. contra Pelagia- Ibid. p. 546. nos, adducto Cypriani teſtimonio ex Epiſtola ad Fidum, concludit *baptiſandos eſſe infantes, non ſolùm in Regnum Cælorum*, ut aſſerebant Pelagiani, *ſed etiam in remiſſionem peccatorum*, videlicet peccati originalis.

Deni

Digitized by Google

Denique ex S. Auguſtino, qui antiquæ hujus fidei ac Traditionis teſtis fuit ac ſtrenuus defenſor. Lib. 10. de Gen. ad litteram cap. 23. *Conſuetudo*, inquit, *matris Eccleſiæ in baptiſandis parvulis nequaquam ſpernenda eſt, neque ullo modo ſuperflua deputanda, nec omnino credenda, niſi Apoſtolica eſſet traditio*. Et Lib. 1. de peccatorum meritis ac remiſſione cap. 26. *Parvulos*, inquit, *baptiſandos eſſe* (Pelagiani) *concedunt, qui contra auctoritatem univerſæ Eccleſiæ, proculdubio per Dominum & Apoſtolos traditam, venire non poſſunt*. Denique Sermone 10. de verbis Apoſtoli, nunc 177. *Nemo*, inquit, *vobis ſuſurret doctrinas alienas. Hoc Eccleſia ſemper habuit, ſemper tenuit; hoc à majorum fide accepit; hoc uſque in finem perſeveranter cuſtodit*. Alia ejuſdem S. Doctoris teſtimonia ſuperiùs adducta ſunt, cùm de neceſſitate Baptiſmi actum eſt.

Tom. 3. par. 1. p. 271. C.

To. 10. p. 22. C.

To. 5. p. 480. A.

Nonnullas hic ad confirmationem noſtræ Concluſionis proponit rationes Bellarminus, quas ex adductis modò tùm Scripturæ, tùm SS. Patrum teſtimoniis facile erit unicuique inferre.

Secunda pars Concluſionis, nempè expedire ut infantes baptiſentur,

Probatur 1. Quia homo à pueritia alicui vivendi rationi aſſuetus, firmiùs in ea deinde perſeverat: atqui optandum eſt, ut in iis quæ ſunt Chriſtianæ vitæ, homo firmiter perſeveret; bonum igitur ipſi ſi jugum ab adoleſcentia portaverit, Threnorum cap. 3. v. 27.

2. Quia periculum æternæ damnationis in quam incidere poſſet infans, ſi forte ſine Baptiſmo repentè moriatur, minimè compenſatur per fructum qui expectatur ex dilatione Baptiſmi; præſertim cùm eo fructu non defraudentur infantes: quandoquidem grandiores facti informantur Eccleſiæ fide ac doctrina, ut norint quid in Baptiſmo promiſerint per ſponſores ſuos, cui fidem ſuam obſtrinxerint, ac ſponſionis ſuæ per totam vitæ ſeriem ſemper memores ſint ac cuſtodes.

3. Si adulta ætas ad Baptiſmum expectaretur, multi malè educati ac voluptatibus dediti, aut recuſarent omninò baptiſari, aut in ultimam uſque ætatem Baptiſmum differrent, ne citò carni & mundo renuntiare cogerentur: atqui utrumque ſemper improbavit Eccleſia, ut conſtat tùm ex adductis modò teſtimoniis, tùm ex iis quæ circa Baptiſmum Clinicorum antea obſervavimus, qui in pœnam dilati Baptiſmatis irregulares habebantur ad ſacros Ordines percipiendos.

Denique Conc. Trid. Seſſ. 7. Can. 14. ſic Eraſmi opinionem perſtringit: *Si quis dixerit, hujuſmodi parvulos baptiſatos, cùm adoleverint, interrogandos eſſe an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine, dum baptiſarentur, polliciti ſunt; & ubi ſe nolle reſponderint, ſuo eſſe arbitrio relinquendos, nec alia interim pœna ad Chriſtianam vitam cogendos, niſi ut ab Euchariſtiæ aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec reſipiſcant, anathema ſit*.

To. 14. Conc. p. 779. B.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Nullum extat in ſacris Libris exemplum infantis baptiſati; ergo infantes non ſunt baptiſandi.

Reſp. 1. Falſum eſſe antecedens: conſtat enim ex probationibus, Apoſtolos integras baptiſaſſe familias, in quibus haud dubiè aliqui fuere infantes.

Reſp. 2.

Digitized by Google

Reſp.2. nego conſeq. Tùm quia Traditio , quæ altera eſt fidei noſtræ regula, conſtanter docet infantes eſſe capaces Baptiſmi , eoſque debere baptiſari ; ſilentium igitur Scripturæ efficax hìc argumentum non ſuppeditat Anabaptiſtis, niſi cùm adversùs Lutheranos & Calviniſtas pugnant: iſti etenim rejecta Traditionis auctoritate , ab eo argumento vix ſeſe expedire unquam poſſunt. Tùm quia etſi nullum ſit in Scripturis exemplum mulieris ad participationem Euchariſtiæ admiſſæ , non inde tamen rectè concludi poteſt , eas vel incapaces eſſe illius percipiendæ , vel ad eam non eſſe admittendas: paritas manifeſta eſt.

Inſtabis 1. Juxta mandatum Chriſti Matth.28.ii dumtaxat ſunt baptiſandi, qui capaces ſunt doctrinæ ; ait enim Chriſtus, *Docete , baptiſate omnes gentes*: ſed infantes incapaces ſunt doctrinæ ; ergo & Baptiſmi : neque enim ibi, ajunt Sociniani, Chriſtus agit de baptiſmo aquæ, ſed doctrinæ.

Reſp. diſt. ant. Qui capaces ſunt doctrinæ, vel cùm baptiſantur , vel poſtquam baptiſati ſunt, concedo: cùm baptiſantur dumtaxat, nego . Chriſtus igitur eò loci vult doctrinam Baptiſmo eſſe præmittendam , quando adulti baptiſantur, de quibus potiſſimùm hìc agit: *Docentes eos ſervare omnia quæcumque præcepi vobis*. Quantùm verò ad infantes , tametſi præ tenella ætate tunc doctrinæ capaces non ſint, ſatis eſt ſi poſtea doceantur cùm ad uſum rationis pervenerint. Adde quòd verbum græcum , quo utitur S. Matthæus, *μαθητεύσατε*, propriè non tam ſignificat docere, quàm diſcipulos facere , quod fit etiam adminiſtrando Baptiſmum infantibus, qui per illum Chriſto, ejuſque Religioni nomen dant ac ſpondent obſequium, & conſequenter ejus fiunt diſcipuli. Sic Joan. 4. v. 1. *μαθητὰς ποιεῖν*, non eſt ſimpliciter docere, ſeu diſcipulos facere, ſeu in diſciplinæ profeſſionem admittere. Hinc patet falsò prorsùs Socinianos aſſerere , citato S. Matthæi loco , Chriſtum non agere de Baptiſmo aquæ, ſed doctrinæ: quippe de illo Baptiſmo agit, de quo dixit Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto , non poteſt introire in Regnum Dei*; quem ipſe Chriſtus cum Apoſtolis ſuis uſurpavit : baptiſavit autem Chriſtus cum Apoſtolis ſuis in vera & naturali aqua . Recole quæ ſuperiùs dicta ſunt, cùm adversùs Socinianos Baptiſmi neceſſitatem demonſtrabàmus.

Inſtabis 2. Marci ultimo , Chriſtus ait : *Qui crediderit & baptiſatus fuerit , ſalvus erit*; ubi fides Baptiſmo præmittitur . Pariter Rom. 10. v. 10. *Corde creditur ad juſtitiam , ore autem confeſſio fit ad ſalutem*: atqui parvuli talis fidei incapaces ſunt . Pariter S. Petrus Act. 2. v. 38. ait : *Pœnitentiam agite , & baptiſetur unuſquiſque veſtrùm*: infantes autem ſunt incapaces pœnitentiæ ; ergo & Baptiſmi.

Reſp. 1. Ut moleſtum illud Anabaptiſtarum telum declinaret Lutherus, eò abſurditatis devenit aliquando, ut etiam in infantibus , dum baptiſantur, fidei actualis motum agnoverit; exemplo fretus Joannis Baptiſtæ, qui in utero materno adhuc incluſus ad præſentiam Virginis Mariæ *exultavit* , & Chriſtum nondum natum agnovit . Luc. 1. v. 41. Verùm tam putidum figmentum irriſere vel ipſimet Lutheri diſcipuli : neque cò trahi debet exemplum Joannis Baptiſtæ, quod unicum planè ac ſingulare fuit , niſi fortè voluerit Lutherus etiam in exemplum trahere Aſinam Balaam , quæ locuta eſt Num. 22. v. 28. atque *aſinina expectare conſilia* , ut loquitur S. Auguſtinus Epiſt. 187. aliàs 57. ad Dardan. cap. 7. n. 24.

Tom. 2. p. 686.

Reſp. 2.

Digitized by Google

Reſp. 2. his in locis ſermonem eſſe dumtaxat de adultis. De illis enim agitur, ad quos prædicationem ſuam, ut converterentur, Apoſtoli dirigebant; in quibus, ut Baptiſmi fructum percipiant, prærequiritur fides, pœnitentia &c. Infantes autem cùm proprii actus ſint incapaces, actualem etiam fidem cæteraſque prævias diſpoſitiones habere non poſſunt: Fideles tamen rectè dicuntur, à Sacramento fidei quod percipiunt; ſicut rectè dicuntur rationales, ab anima rationali qua informantur, licèt rationis actum exercere non valeant.

Inſtabis 3. Infidelis non eſt Baptiſmi capax: atqui infantes ſunt infideles, utpote qui fidem non habeant.

Reſp. diſt. maj. Infidelis poſitivè, id eſt, qui contrario infidelitatis habitu vel actu laborat, concedo: infidelis negativè, id eſt, qui fidem non habet actualem, cujus eſt incapax, quales ſunt infantes, nego. Fidem enim hanc actualem in iis ſupplet fides Eccleſiæ in qua baptiſantur; & quemadmodum eis nocere poteſt peccatum perſonale Adami, cur ipſis non proderit fides aliena Eccleſiæ, accedente Baptiſmi Sacramento?

Inſtabis 4. Quare potiùs exigitur diſpoſitio prævia ex parte adulti, & nulla ex parte infantis? & quare ad Baptiſmum potiùs quàm ad Euchariſtiam admittuntur?

Reſp. ad primum: idcircò proprium voluntatis motum propriaſque diſpoſitiones in adultis præexigi Baptiſmo, tùm quia earum capaces ſunt, tùm quia qui proprio voluntatis motu ſe à Deo avertit per peccatum actuale, ille debet quoque ad Deum beneficio gratiæ excitantis & proprio motu liberi arbitrii converti: *Qui enim creavit te ſine te*, ait S. Auguſtinus, *non ſalvabit te ſine te*. Et, *Gratia Dei mecum*, ait Apoſtolus, ut inſinuet neceſſariam eſſe liberi arbitrii noſtri cooperationem gratiæ Dei moventi & excitanti: at infantes nec capaces ſunt illarum diſpoſitionum, nec proprio motu voluntatis peccaverunt, ſed aliena tantùm voluntate, nempe primi parentis, *in quo omnes peccaverunt*.

Ad ſecundum: Reſp. 1. longo ſæculorum tractu Eccleſiam olim infantibus baptiſatis diſpenſaſſe Euchariſtiam; & quidem, ut ait Conc. Trid. Seſſ. 21. cap. 4. *Sanctiſſimi illi Patres ſui facti probabilem cauſam pro illius temporis ratione habuerunt*. Verùm cùm iſtud ad diſciplinam pertineat, quæ pro temporum ac circumſtantiarum mutatione, mutatur, non ampliùs Eccleſia infantes admittit ad ſacram menſam. *To. 14. Conc. p. 847. C.*

Reſp. 2. Diſparitatem apertam eſſe: *Si quidem*, ait Concilium loco mox citato, *infantes per Baptiſmi lavacrum regenerati, & Chriſto incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non poſſunt*; Euchariſtia verò deſtinatur tanquam alimentum ſpirituale ad reparandas vires animæ quæ quotidianis lapſibus imminuuntur & infringuntur. *Ibid.*

Inſtabis denique: Non ſatis intelligitur qua ratione infans poſſit interiùs renaſci & renovari per gratiam baptiſmalem.

Reſp. mirum non eſſe ſi iſtud apertè non intelligatur, cùm ſit myſterium fidei, cujus natura eſt, ut ſit obſcurum ac maximè reconditum, alioquin non ampliùs myſterium foret. Et verò quis concipit & exponere ſatis poteſt, qua ratione traducatur peccatum Adami in omnes ejus poſteros? nemo certè. An ideò negandum? abſit. Satis ergo eſt, quòd ſciamus, Deo, cujus inexhau-

ſta

Digitized by Google

ſta virtus eſt, non deeſſe modum, quo poſſit infantes per gratiam ſuam interiùs renovare: qui enim de nihilo creavit hominem, haud dubiè poteſt & illum ab inhærente labe peccati purgare.

Objicies 2. contra ſecundam Concluſionis partem: Chriſtus anno ætatis trigeſimo baptiſatus eſt; quidni igitur ad hanc uſque ætatem quiſque ſuum differat Baptiſmum?

2. Tertullianus & S. Gregorius Nazianzenus exiſtimarunt, ſatius eſſe ſi Baptiſmus differatur ad pleniorem ætatem, in qua cognoſcere quiſque poteſt quibus ſe votis obſtringat; durum quippè videtur infantes, cùm adoleverint, obligare ad id quod inſcii & ignari voverunt.

3. Multi ex veteribus dignitate & ſanctitate conſpicui viri Baptiſmum ad provectiorem ætatem diſtulere, ut Conſtantinus & Valentinianus Imperatores; S. ipſe Ambroſius paucis ante Ordinationem diebus, Baptiſmate initiatus eſt, ut obſervat Paulinus in ejus vita.

Reſp. ad primum: non omnia quæ fecit Chriſtus in exemplum & imitationem à nobis neceſſariò eſſe ducenda. Euchariſtiam v. gr. ſerò poſt cœnam celebravit, nec tamen ita celebramus: Chriſtus itaque anno ætatis trigeſimo baptiſatus eſt, quia Baptiſmo non indiguit; ſed Baptiſmum dumtaxat inſtituere tunc voluit, cùm prædicationem ſuam auſpicaretur.

Ad ſecundum: Fatemur Tertullianum & S. Gregorium Nazianzenum in ea fuiſſe ſententia, ſed ab aliis SS. Patribus & à tota Eccleſia hac in parte deſerti ſunt, utpote qui infirmis admodum niterentur momentis. Unde hìc obſervanda Vincentii Lyrinenſis regula Commonitorii cap. 39. *Quidquid* (unus vel alter Patrum) *quamvis ille ſanctus & doctus, quamvis Epiſcopus, quamvis Confeſſor & Martyr, præter omnes, aut etiam contra omnes ſenſerit, id inter proprias & occultas & privatas opiniunculas, à communis, publicæ ac generalis ſententiæ auctoritate ſecretum ſit; nec cum ſummo æternæ ſalutis periculo, juxta ſacrilegam Schiſmaticorum conſuetudinem, univerſalis dogmatis antiqua veritate dimiſſa, unius hominis ſectemur errorem.* Neque porrò durum videri debet, ſi infantes, cùm adoleverint, compellantur ad obſervationem vitæ Chriſtianæ; jugum enim Chriſti ſuave eſt, & onus ejus leve.

Bibliot. PP. T. 7. pag. 261. E.

Ad tertium: Particularia nonnullorum facta in exemplum & auctoritatem trahi non debent. Qui olim Baptiſmum differebant, variis ducebantur motivis, ut voluptatibus ſecuriùs & diutiùs indulgerent, pœnarum canonicarum ſeveritatem timentes; alii, ut ad gratiam baptiſmalem præviis ac diuturnis bonis operibus ſeſe præpararent. Priores ſemper improbavit Eccleſia, & adversùs eos SS. Patres ſummo zelo ac ſtudio invehebantur; poſteriorum verò, etſi laudarent pietatem, non ſemper probarunt conſilium: unde ſi in lecto propter infirmitatem baptiſari compellerentur, eos irregulares & ad ſacros Ordines percipiendos inhabiles habuere; quo certè ſignificabant illi Veteres, ſibi minimè probari illam dilationem Baptiſmi, quocumque tandem fieret prætextu.

Utrùm

Digitized by Google

Utrùm infantes in utero materno incluſi, aut aliquâ tantùm ſui parte in lucem editi, utrùm monſtroſi &c. baptiſari poſſint & debeant.

Quæres 1. utrùm infantes in utero materno adhuc incluſi baptiſari poſſint.

Reſp. vel infantes illos ſic penitùs incluſos eſſe ac membranis involutos, ut omnino lateant nec poſſint ullo pacto aqua perfundi, quo caſu certum eſt illos non poſſe baptiſari: vel ita eſſe in utero materno incluſos, ut tamen cujuſdam inſtrumenti ope poſſit aqua ad illos deferri, quo caſu nonnulli exiſtimant, urgente mortis periculo, poſſe eos ſic baptiſari; ſi tamen poſteà foras prodeant, ac perfectè naſcantur, debere eos ſub conditione rebaptiſari, quia non conſtat de veritate & validitate prioris Baptiſmatis: negant alii poſſe eos ullatenus baptiſari, quia, inquiunt, debet prius aliquis naſci, quàm poſſit per Baptiſmum renaſci. Rationem hanc adducit S. Auguſtinus L. de peccat. meritis & remiſſione cap. 27. *Sacramentum Baptiſmi*, inquit, *profectò Sacramentum regenerationis eſt. Quocirca ſicut homo qui non vixerit, mori non poteſt; & qui mortuus non fuerit, reſurgere non poteſt; ita qui natus non fuerit, renaſci non poteſt.* Idem repetit Epiſt. 187. aliàs 57. ad Dardanum. Idem quoque docet Iſidorus L. 1. Sententiarum cap. 22. *Qui in maternis*, inquit, *uteris ſunt, ideo cum matre baptiſari non poſſunt, quia qui natus adhuc ſecundùm Adam non eſt, ſecundùm Chriſtum non poteſt renaſci. Neque enim dici regeneratio in eo poterit, quem generatio non præceſſit.* Eadem ratione utuntur Magiſter L. 4. Sent. diſt. 6. littera B. S. Thomas hic q. 68. art. 11. & alii.

T. 10. p. 63. C. D.

To. 2. p. 689. Edit. Pariſ. 1601. p. 632. col. 2. H.

Dices: Infans in utero materno incluſus verè jam natus cenſetur in Adam, cùm ejus contraxerit peccatum; quidni igitur poterit in hoc ſtatu per aquam renaſci?

Confirmatur: Infans capax eſt ſanctificationis in utero, ut conſtat de Beata Virgine, Joanne Baptiſta & Jeremia; quidni ergo poterit renaſci per gratiam Baptiſmatis?

Reſpondet S. Auguſtinus mox citata Epiſtola ad Dardanum, infantem in utero matris incluſum propriè natum non debere dici; aliàs triplex nativitas foret admittenda, una in utero, altera ex utero, tertia ex aqua & Spiritu ſancto; quæ tamen ultima ſolet ſimpliciter ſecunda nativitas appellari. Contrahit quidem infans in utero incluſus peccatum Adæ, ſed gratiam regenerantem non poteſt in eo ſtatu adipiſci, quia medium à Chriſto inſtitutum pro communicanda illa gratia, nempe aqua baptiſmalis, ad eum pervenire non poteſt. Neque hic objicienda ſunt exempla eorum qui in utero materno ſanctificantem gratiam perceperunt: quæ enim ex ſingulari & planè extraordinaria Dei gratia ac potentia facta ſunt, in exemplum trahi non debent, cùm habeamus in Scripturis expreſſam Chriſti voluntatem his verbis, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Cælorum.*

Quæres 2. an infantes aliqua tantùm ſui parte in lucem editi, baptiſari poſſint & debeant.

Reſpondet S. Thomas hic q. 68. art. 11. in reſponſione ad quartum. *Dicendum*, inquit, *quòd expectanda eſt totalis egreſſio pueri ex utero ad Baptiſmum, niſi mors immineat; ſi tamen primò caput egrediatur, in quo fun-*

dantur omnes ſenſus, debet baptiſari periculo imminente; & non poſtea rebaptiſandus, ſi eum perfectè naſci contigerit. Et videtur idem ſaciendum, quæcumque alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitæ ita conſiſtit, ſicut in capite, videtur quibuſdam quòd propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer poſt perfectam nativitatem ſit baptiſandus ſub hac forma: Si non es baptiſatus, ego te baptiſo &c. De illa forma conditionali baptiſandi in dubio, diximus in Tractatu de Sacramentis in genere Qu. 1. Art. 6. in fine.

Quæres 3. an baptiſandi ſint partus monſtroſi.

Reſp. diligenter eſſe attendendum, utrùm naturam retineant hominis nec ne: de hoc verò potiſſimùm ferri debet judicium ex capite, utpote ſuprema imò & digniſſima corporis parte, rationis domicilio, & in qua omnes vigent ſenſus. Si formam hominis retineant, debent baptiſari, licèt membrum aliquod non principale vel deficiat, vel redundet: ſi longiùs verò ab hominis forma habeant, vel ſuperiori corporis parte beſtiam potiùs repræſentent; planè à Baptiſmo eſt abſtinendum. Quòd ſi gemelli ſibi invicem ſint adnati, ſeorſum uterque eſt baptiſandus, idque abſolutè.

Quæres ultimò, an ſpurii, expoſititii, filii parentum excommunicatorum ſint baptiſandi.

Reſp. ad primum & tertium, eos eſſe baptiſandos, quia nullus à gratia ſalutari baptiſmi debet excludi propter vitium parentum, ut docet S. Auguſtinus Epiſt. 250. aliàs 75. ad Auxilium Epiſcopum. Et ut loquitur S. Cyprianus Epiſt. 59. ad Fidum: *Hæc fuit in Concilio noſtra ſententia, à Baptiſmo atque à gratia Dei, qui omnibus miſericors & benignus & pius eſt, neminem per nos debere prohiberi.*

To. 2. p. 878.

p. 96.

De infantibus verò expoſitis, ſi nulla via poſſit cognoſci eos eſſe baptiſatos, baptiſandi ſunt. Sequatur unuſquiſque in ejuſmodi circumſtantiis praxim ſuæ Eccleſiæ in Ritualibus expreſſam.

Utrùm Infidelium filii invitis parentibus baptiſari poſſint & debeant.

Ratum eſſe ac validum Baptiſma filiis Infidelium invitis parentibus collatum, omnes concedunt Theologi, quia nempe voluntas parentum, intentio & fides non pertinent ad eſſentiam Sacramenti, ſed tantùm ad æquitatem juris naturalis; multa autem non licet facere, quæ tamen ſi fiant, rata ſunt & valida.

Tota igitur præſens controverſia eſt, an debeant & licitè poſſint Infidelium filii, parentibus eorum invitis, baptiſari. Ubi

Obſervandum 1. Infideles ſubjici poſſe Principibus Chriſtianis, vel civiliter tantùm, quales ſunt omnes eorum ſubditi; vel ſerviliter, tanquam ſervi & mancipia. Quæſtio hìc tantùm movetur de filiis eorum Infidelium qui civiliter ſubditi ſunt Principibus Chriſtianis.

Obſervandum 2. Scholæ Doctores in varias abire ſententias. Sunt qui cum Scoto exiſtimant, filios Infidelium, qui civiliter tantùm ſubditi ſunt Principibus Chriſtianis, poſſe licitè invitis eorum parentibus baptiſari. Sunt qui cum S. Thoma negant id eſſe licitum; imò nonnulli contendunt, nequidem filios Infidelium, qui ſerviliter ſubditi ſunt Principibus Chriſtianis, poſſe

poſſe invitis parentibus baptiſari, ut Capreolus in 4. diſt. 5. qu. 1. art. 3. Marſilius in 4. q. 4. art. 4. dubio 2. & alii. Launoius Doctor Pariſienſis, Diſſertatione de veteri more baptiſandi Judæos & Infideles, plura congerit facta & exempla quibus videtur efficere poſſe Eccleſiam licitè Infideles ab Baptiſmum cogere.

Obſervandum 3. quæſtionem hìc inſtitui de illis Infidelium filiis, qui nondum rationis uſum adepti ſunt: certum quippe eſt adultos, ut volentes baptiſari poſſunt, ita nolentes non poſſe nec debere baptiſari.

CONCLUSIO.

Filii Infidelium non debent invitis parentibus baptiſari, niſi ſint ſerviliter ſubjecti, aut in manifeſto vitæ diſcrimine conſtituti.

Duæ ſunt Concluſionis partes. Probatur prima pars: Quia id licitè fieri non poteſt, quod ſecum importat vel irreverentiam Sacramenti, vel contemptum patriæ poteſtatis, adeoque & juris naturalis tranſgreſſionem: atqui baptiſare infantes Infidelium parentibus invitis, importat ſecum vel irreverentiam Sacramenti, vel patriæ poteſtatis contemptum, adeoque & juris naturalis tranſgreſſionem.

Namque, vel parvuli ſic baptiſati relinquuntur ſub patria poteſtate, & tunc manifeſtum imminet periculum, & contemptus Sacramenti ex parte parentum Infidelium, & ſubverſionis ex parte parvulorum, qui pravis imbuti documentis percepto Sacramento ac fidei chriſtianæ renuntiabunt. Vel ſubducentur à poteſtate parentum; & tunc jus naturale quod parentes habent in filios, violabitur; quod certè non magis licitè fieri poteſt, quàm ſi ab iiſdem bona quæ juſtè poſſident per vim eriperentur.

Probatur ſecunda pars: Quia tunc baptiſari poſſunt parvuli, cùm id fieri poteſt ſine injuria patriæ poteſtatis, & irreverentia Sacramenti: atqui cùm parentes ſunt ſerviliter ſubjecti, aut filii in periculo mortis conſtituti; tunc ſi baptiſantur eorum filii, nec fit injuria patriæ poteſtati, nec irreverentia Sacramento.

Non injuria patriæ poteſtati: nam qui ſerviliter domino ſubjicitur, eſt in poteſtate domini, tam ratione ſui, quàm aliarum perſonarum ſibi conjunctarum, puta uxoris aut filiorum, nec ullum ampliùs in res ſuas dominium retinet; quin & poteſt à domino divendi: loquimur enim hìc de ſervitute propriè dicta, vi cujus dominus poteſtatem habet vendendi ſervum, ut fit apud Turcas. Ut autem poſſit dominus citra injuriam patriæ auctoritatis parvulum baptiſare, ſatis eſt quòd poſſit illum à patre ſeparare ad alios uſus quos elegerit: atqui poteſt dominus filios ſervorum à patribus ſeparare, & illis, prout libuerit, uti; ergo &c.

Non fit etiam irreverentia Sacramento, cùm ſupponantur illi infantes à parentibus Infidelibus avulſi, atque bonis & chriſtianis imbui documentis.

Eadem ratione concluditur infantem in periculo mortis conſtitutum baptiſari poſſe, licèt ſuis relinquatur parentibus Infidelibus: quia ſcilicet vel tollitur periculum irreverentiæ Sacramenti, per mortem mox ſequuturam in-

L. 2 fantis;

Digitized by Google

ſantis; vel ſi ſupponatur à periculo liberari, tollitur irreverentia per præceptum proprium in materia Sacramentorum, ut nempe periculo exponi poſſit Sacramentum, quando homo in extrema neceſſitate poſitus eſt, quia nempe Sacramenta in gratiam hominum inſtituta ſunt, non verò homines in gratiam Sacramentorum. Ad hoc mortis periculum reſpexit haud dubiè S. Auguſtinus, cùm Lib. de gratia & libero arbitrio c. 22. ſcribit: *Aliquanda filiis Infidelium præſtatur hæc gratia*, (ut baptiſentur) *cùm occulta Dei providentia in manus piorum quomodocumque perveniunt*.

T. 10. p. 742. G.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. cum Launoio: Conſtat ex multis factis & exemplis piiſſimorum Principum, jure ac licitè Infideles ad Baptiſmum compulſos fuiſſe.

Ex Chilperico qui, referente Gregorio Turonenſi L. 6. Hiſtoriæ Francorum cap. 17. multos Judæos baptiſari mandavit, ex quibus plures ille ex ſacro Lavacro ſuſcepit.

Vivebat circa finem ſæculi ſexti; regnavit enim anno 575.

Ex Dagoberto qui, teſte Auctore vitæ S. Amandi Trajectenſis apud Surium die ſexta Februarii, Litteras conceſſit S. Amando Trajactenſi Epiſcopo, ut Infideles Gandavenſes cogeret ad Baptiſmum.

Ex Carolo Magno qui, ut teſtantur Francorum Annales qui incipiunt ab anno 707. & deſinunt in annum 800. apud Ducheſne Tom. 2. Saxones ad Baptiſmum percipiendum coegit: quod factum probavit Adrianus I. S. Pontifex Epiſt. 8. ad Carolum Magnum, quæ extat Tomo 2. Conciliorum Galliæ.

Obiit an. 644.

Ex Siſebuto Hiſpaniarum Rege qui, referente Baronio ad an. Chriſti 614. n. 39. Judæos ad Baptiſmum quoque coegit; quod certè à nullo Hiſpaniæ Epiſcopo, nullo Concilio fuit improbatum.

Regnare cepit an. 616.

Reſp. 1. exempla iſta appoſita non eſſe ad mentem noſtræ Concluſionis, quæ non de adultis, ſed de infantibus ſub patria auctoritate conſtitutis loquitur. Etſi verò conſtaret exemplis quæ profert Launoius, licitum aliquando eſſe Infideles ad Baptiſmum motivis quibuſdam timoris ac pœnæ adducere, ſicut docet S. Auguſtinus Epiſt. 93. aliàs 48. ad Vincentium, non ſequitur licitum eſſe infantes aut à parentibus abſtrahere, aut iis invitis, & in eorum poteſtate relictos, baptiſare.

To. 2. p. 230. D.

Reſp. 2. morem cogendi Judæos ad Baptiſmum percipiendum, non approbaſſe Eccleſiam.

Non approbavit Eccleſia Hiſpanica in IV. Concilio Toletano an. 633. Can. 57. ubi ſic ſtatuit: *De Judæis præcepit ſancta Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferre: cui enim vult Deus miſeretur, & quem vult indurat. Non enim tales inviti ſalvandi ſunt, ſed volentes; ut integra ſit forma juſtitiæ: ſicut enim homo proprii arbitrii voluntate ſerpenti obediens periit; ſic, vocante Dei gratia, propriæ mentis converſione quiſque credendo ſalvatur*. Improbat igitur Concilium Toletanum, quod fecerat Rex Siſebutus, cujus factum refert.

Tom. 5. Conc. p. 1719. B.

Non approbavit Romana Eccleſia: S. enim Gregorius Magnus L. 11. Epiſtolarum Epiſt. 15. nunc Lib. 13. Epiſt. 12. ad Paſchaſium Epiſcopum Neapolitanum ſic loquitur: *Qui ſincera intentione extraneos à Chriſtiana*

Religio-

Digitized by Google

Religione ad fidem rectam cupiunt adducere, blandimentis non aſperitatibus debent ſtudere. Et poſtea: *Agendum ergo eſt ut ratione potiùs & manſuetudine provocati, ſequi nos velint, non fugere.* Et Epiſt. 45. Libri 1. nunc 47. ad Virgilium Arelatenſem, & Theodorum Maſſilienſem Epiſcopos, ait quidem ſe laudare intentionem eorum qui Judæos ad fidem Chriſti adducere volunt, ſed timere ne ſi coacti ad Baptiſmum veniant, non prædicationis ſuavitate, ſed neceſſitate, ad priſtinam ſuperſtitionem remeantes, inde deteriùs moriantur, unde renati eſſe videbantur. *Ibid.* D. *Ibid.* p. 542. A. B.

Unde his Epiſcopis auctor fuit S. Gregorius, ut prædicatione, ſuaſione, inſtructione, Judæos ad Chriſtum adducere conentur.

Et Nicolaus I. reſpondens ad conſulta Bulgarorum c. 41. *Porrò*, inquit, *illis violentia, ut credant, nullatenus inferenda eſt. Nam omne quod ex voto non eſt, bonum eſſe non poteſt. Scriptum eſt enim; Voluntariè ſacrificabo tibi.* *Tom.* 8. *Conc.* p. 531. A.

Reſp. 3. nequidem ex adductis factis & exemplis quidquam poſſe adversùs conſuetudinem Eccleſiæ inferri.

Non ex facto Chilperici: Quia ipſe Gregorius Turonenſis qui factum refert, illud improbat: ait enim cap. 17. *hoc modo baptiſatos, corpore tantùm, & non mente fuiſſe.* P. 292. E.

Non ex facto Dagoberti: Namque licèt reipſa Auctor vitæ S. Amandi obtentas à Dagoberto Litteras memoret, non ait tamen poteſtate per eas facta uſum fuiſſe S. Amandum; imò multa pro Chriſti nomine apud Gandavos ſuſtinuiſſe, *ſemperque verbum Dei prædicaſſe, & quos ex captivitate redimebat, baptiſaſſe.*

Non ex facto Caroli Magni. Namque 1. non legimus Saxones ad fidem coactos fuiſſe, ſed eos ſponte Religionem Chriſtianam, procurante Imperatore, amplexos fuiſſe. 2. Alcuinus Epiſt. 7. quæ eſt prima apud Ducheſne, dicit *Carolum Magnum ſua ſollicitudine, devotione & benignitate per veræ ſalutis conſilium, per optimam voluntatem Saxones convertiſſe.* Quæ ſanè loquendi ratio non arguit coactionem & violentiam; imò addit *eſſe inſtruendos ut præparati recipiant Baptiſmum.* 668.

Porrò duo iſta ſunt apprimè diſtinguenda, aliquem invitum & reluctantem baptiſare, & aliquem ſive minis ſive blandimentis adducere, ut velit baptiſari: prius nuſquam licet, ſed poſterius. Utrumque rectè diſtinguit Innocentius III. cap. *Majores De Baptiſmo. Inter invitum & invitum*, inquit, *coactum & coactum, alii non abſurdè diſtinguunt, quòd is qui terroribus atque ſuppliciis violenter attrahitur; & ne detrimentum capiat, Baptiſmi ſuſcipit Sacramentum, talis (ſicut & is qui fictè ad Baptiſmum accedit) & characterem ſuſcipit Chriſtianitatis impreſſum, & ipſe tanquam conditionaliter volens, licèt abſolutè non velit, cogendus eſt ad obſervationem fidei Chriſtianæ.* Antea dixerat, *Religioni Chriſtianæ eſſe contrarium, ut aliquis ſemper invitus & penitùs contradicens, compellatur ad recipiendam & conſervandam fidem Chriſtianam.* 3. denique, Adrianus S. Pontifex in Epiſtola octava gratulatoria ad Carolum Magnum utitur tantùm his verbis, *Perduxiſtis, deduxiſtis annîſu veſtro*, (nempe Saxones ad fidem) quæ ſanè verba coactionem non ſonant. *Decret.* p. 1387. *nu.* 10. *Tom.* 6. *Conc.* p. 1775.

Non denique ex facto Siſebuti, quod improbatum fuit à Concilio IV. Toletano Can. 55.

Digitized by Google

Objicies 2. Poſſunt baptiſari filii Hæreticorum; ergo & Infidelium.

Reſp. nego conſequens & paritatem. Diſparitas eſt, quia Eccleſia jus habet in Hæreticos, tanquam in filios perduelles; at jus non habet in Infideles qui omnino foris ſunt. *Quid enim mihi de iis qui foris ſunt, judicare?* inquit Apoſtolus primæ Corinth. 5. v. 12.

Inſtabis 1. Parentes jus non habent in Baptiſmum; ergo non poſſunt ab illo ſuos arcere infantes.

Reſp. diſt. ant. jus non habent directum, concedo: indirectum, nego: quia jus habent ſervandi ſuos infantes, adeoque impediendi ne à ſua ſubducantur poteſtate ut baptiſentur.

Inſtabis 2. Poſſent baptiſari infantes dum rationis uſum non habent; & poſtquam ad illum pervenerint, poſſunt à ſuis parentibus conſentientes avelli.

Reſp. nego ant. Manifeſtum enim foret ſubverſionis periculum, ne ſcilicet infantes ſui ac rationis compotes facti, nec à ſuis parentibus diſcedere, nec fidem Chriſtianam in Baptiſmo perceptam vellent retinere.

Objicies 3. Obedire magis præſtat Deo quàm hominibus: atqui Deus præcipit omnes baptiſari; ergo reclamantibus & invitis parentibus, licet eorum filios baptiſare.

Reſp. diſt. min. Atqui Deus præcipit omnes baptiſari, ſervato jure naturali & reverentia Sacramento debita, concedo: ſecus, nego. Porrò conſtat ex probationibus, non poſſe filios infidelium invitis eorum parentibus baptiſari, quin violetur jus naturale, & Sacramento inferatur injuria.

Inſtabis 1. Potior habenda eſt ratio juris divini quàm juris gentium: atqui propter titulum ſervitutis, quæ jure dumtaxat gentium introducta eſt, poſſunt Infidelium pueri invitis parentibus baptiſari; ergo &c.

Reſp. diſt. maj. Si jus divinum permittat baptiſari infantes eorum Infidelium qui civiliter tantùm ſubjecti ſunt Principibus Chriſtianis, concedo: ſi non permittat, ſicut reipſa non permittit, nego. Poſſunt quidem infantes illi baptiſari titulo ſervitutis per jus gentium introductæ, quia nempe tunc licitè à parentibus abſtrahuntur, qui naturali, quod in illos habent, jure, ſi non radicali, ſaltem actuali per ſervitutem privantur; adeòque cùm ejuſmodi infantes ſint in poteſtate dominorum, quibus eorum parentes ſerviliter mancipantur, poſſunt iis invitis baptiſari.

Inſtabis 2. Poſſunt licitè infantes à ſuis avelli parentibus, ſi pravis moribus ab illis inſtituantur, aut ſi periculum ſit ne ab illis occidantur; ergo à fortiori poſſunt ab ipſis abſtrahi ut baptiſentur: mors quippe animæ majoris longè momenti eſt, quàm mors corporis.

Reſp. nego conſequens & paritatem. Diſparitas eſt, quia prava morum inſtitutio & vitæ corporalis conſervatio juris ſunt publici, atque Reſpublica, cujus pax & tranquillitas ex bona civium inſtitutione pendet, auctoritatem ſuam in res hujuſmodi exercere poteſt; Sacramenta verò juris ſunt ſimpliciter divini poſitivi, & ad ea illos dumtaxat cogere Eccleſia poteſt, in quos auctoritatem habet ac dominium: ſed Eccleſia nullum jus ac dominium habet in Infideles; ergo &c. Fatemur quidem mortem animæ longè majoris eſſe momenti, quàm ſit mors corporis, & iſtam alteri eſſe poſtponendam, modò id fiat recta & ordinata via, non verò inordinata; neque enim facienda ſunt mala, ut eveniant bona.

Inſtabis

Digitized by Google

Inſtabis 3. Capite *Ex litteris. De converſione Infidelium.* dicitur *quòd infans in tali ætate non debeat manere apud illas perſonas de quibus poſſit eſſe ſuſpicio, quòd vitæ vel ſaluti inſidientur illius*; ergo propter neceſſitatem ſpiritualem ſicut & corporalem poſſunt infantes à parentibus abſtrahi.

Reſp. nego conſeq. Magna quippe diſparitas eſt caſus qui hìc proponitur & ſolvitur, & Concluſionis noſtræ. Namque agebatur de infante, quem mater Judæa repetebat, quia minor erat triennio, ac proinde materna cura & ſolatio egebat; pater è contra ad fidem chriſtianam converſus filium repoſcebat. His in circumſtantiis reſpondet S. Pontifex: *Cùm filius in poteſtate patris conſiſtat, cujus ſequitur familiam, & non matris; & in tali ætate quis non debet apud eas remanere perſonas de quibus poſſit eſſe ſuſpicio, quòd ſaluti vel vitæ inſidientur, patri eumdem filium eſſe aſſignandum.* *Decret. p. 1277. n. 20.*

Unde Concilium Toletanum IV. an. 633. cap. 63. ſtatuit ſufficere alterutrius parentis, ſive patris ſive matris, conſenſum, ut poſſit infans, altero renitente, baptiſari. *Tom. 5. Conc. p. 1720.*

Inſtabis denique: Poſſunt Reges & Principes Chriſtiani idololatras à ſuis nefandis ſacrificiis celebrandis terrore legum ac ſupplicio capitis prohibere. *Quis enim*, ait S. Auguſtinus alloquens Donatiſtas in Epiſtola 93. aliàs 48. ad Vincentium, *non laudat leges ab Imperatoribus latas adversùs ſacrificia Paganorum? Et certè longè ibi pœna ſeverior conſtituta eſt; illius quippe impietatis capitale ſupplicium eſt.* Ergo poſſunt etiam omni falſa Religione à ſuis ditionibus expulſa, ſubditos ſuos ad veram etiam invitos cogere. *To. 2. p. 234. C.*

Reſp. nego conſequens. Iſta enim duo ſunt planè diverſa, alicui interdicere cultum impiæ Religionis, & ipſum cogere ad cultum veræ Religionis: prius poſſunt, & aliquando tenentur exequi Principes, præſertim cùm diſpar cultus ſubditos non raro ad diſcordias ac jurgia incitet, quos in pace ac unione continere, officium eſt ac jus Principum: at non tenentur, nec debent invitos ac reluctantes Infideles ſibi civiliter tantùm ſubditos, ad Baptiſmum ſuſcipiendum, & profitendum Chriſtianam Religionem tormentorum acerbitate compellere. Laudat citato loco S. Auguſtinus legem ab Imperatoribus latam, & quidem æquiſſimam, adversùs ſacrificia Paganorum; quia penes illos erat uſum illorum ſacrificiorum, & cultum idolorum intra limites Imperii ſui prohibere: at non laudat, quòd Paganos iſtos ad cultum veri Dei invitos compulerit, quæ duo valdè diverſa ſunt.

Quam fidem in infantibus aut ſupponat aut producat Baptiſmus.

PRÆNOTANDA.

Obſervandum 1. duplicem in Baptiſmo fidem diſtingui poſſe, unam actualem quæ præcedit Baptiſmum, tanquam diſpoſitio quædam neceſſaria; alteram quæ ſequitur Baptiſmum, & eſt pars eſſentialis juſtificationis, quæ ſolet appellari habitualis fides.

Obſervandum 2. Cùm SS. Patres ajunt parvulos baptiſari in fide parentum vel Eccleſiæ, eos non loqui de fide habituali, ſed de actuali; & cùm dicimus parvulos baptiſari in fide parentum, ſenſus non eſt, parvulos juſtificari formaliter, aut eſſe fideles aliena fide, ſicut nobis imponit Kemnitius:

Digitized by Google

neque etiam ſenſus eſt, ut exponit Lutherus, parvulis impetrari fidem, quâ juſtificentur, à fide & precibus offerentium & Eccleſiæ; fidem enim juſtificantem habent parvuli infuſam ex opere operato, ſeu vi & efficacia Sacramenti, non ex opere operantis miniſtri. Senſus igitur eſt, fidem actualem quæ in adultis, cùm baptiſantur, requiritur tanquam diſpoſitio ad Baptiſmum neceſſaria, in parvulis non eſſe, ſed eam ſuppleri per fidem Eccleſiæ & offerentium. Unde

Obſervandum 3. triplicem hìc excitari controverſiam.

Prima eſt de fide actuali; an infantes qui baptiſantur, talem habeant actualem fidem.

Secunda eſt de fide habituali; an ſcilicet illa per Baptiſmum infundatur parvulis, & an fide catholica certum ſit eam infundi.

Tertia eſt de natura illius fidei quæ infunditur; an ſit qualitas ſeu habitus infuſus ac permanens, an quidlibet aliud ab actu fluente & tranſeunte diſtinctum, & quid ea de re fide catholica ſit definitum. Circa quas quæſtiones errarunt Novatores, & Scholaſtici orthodoxi in varias abiere ſententias.

Errores & opiniones.

Circa primum; Lutherus L. de Captivitate Babylonica cap. de Baptiſmo, docere videtur, infantes, cùm baptiſantur, habere fidem actualem. Cùm enim dixiſſet omnia Sacramenta ad fidem alendam fuiſſe inſtituta, atque totam juſtificationem eſſe à fide; ſibi objicit parvulorum Baptiſmum, qui fidem habere non poſſunt: cui objectioni reſpondet 1. infantes credere. 2. eos fidem acquirere, non vi Sacramenti, ſed per orationem Eccleſiæ & fidem offerentium; & ita exponit quod vulgò dicitur, parvulis ſcilicet aliena fide ſuccurri. Quòd verò loquatur de fide actuali, ſuadet exemplum impii quo utitur, cujus nempe cor, verbum Dei dum ſonat, potens eſt immutare, licèt non minùs ſurdum ſit & incapax, quàm parvulus. Et in Libro contra Cochlæum ait, *intolerabile eſſe mendacium, quando baptiſans à parvulo quærit an credat, & reſpondetur pro ipſo, Credo. Ut quid enim,* inquit, *interrogat an credat, ſi certum eſt eos non credere?*

In Conciliabulo Vvittembergenſi an. 1536. Lutherani magiſtri ſui ſententiam paulò mitigarunt. Tria circa fidem infantium docent. 1. *Rejiciendum eſſe errorem illorum qui imaginantur ſalvari infantes ſine aliqua ipſorum actione. 2. Etſi non ſatis aſſequi valeamus*, inquiunt, *qualis illa ſit parvulorum actio, tamen certum eſſe in eis fieri ſanctos & novos motus, ſicut in Joanne Baptiſta, quando exultavit in utero. 3. Licèt non ſit imaginandum quòd infantes intelligant, tamen motus eorum & inclinationes ad credendum & diligendum Deum, ſimiles eſſe motibus fidei & dilectionis, & hoc intelligendum eſſe, cùm dicuntur infantes credere.* Hanc ſententiæ Lutheri mitigationem communiter ſequuntur Lutherani.

Calvinus L. 4. Inſtitutionis cap. 16. ad hanc Lutheri ſententiam primùm
P. 495. inclinavit; eam tamen defendere auſus non eſt. *Non ſatis*, inquit paragrapho 18. *tutum fuerit hoc adimere Domino, ne ſeſe illis quoquo modo ex-*
P. 496. *hibere cognoſcendum queat*. Et paragr. 19. *Non quòd eadem eſſe fide præditos temerè affirmare velim, quàm in nobis experimur, aut omnino habere notitiam*

fidei.

Digitized by Google

fidei ſimilem. Poſtea addit, *Deum virtute ſua incomprehenſa renovare interiùs infantes*. Omnes Calvini diſcipuli negant quoque ullam in infantibus baptiſatis eſſe fidem actualem. Ib.n.21.

Circa ſecundum Novatores Calviniſtæ rati hominem juſtificari per imputationem juſtitiæ Chriſti, qua noſtra teguntur delicta, conſequenter inficiantur formalem, propriam, internam & inhærentem juſtitiam infundi parvulis dum baptiſantur.

Tempore Magiſtri Sententiarum, ideſt duodecimo ſæculo, excitata eſt quæſtio, ſicut ipſe obſervat L.4. Sententiarum diſt.4. littera H. utrùm parvulis in Baptiſmo detur gratia, nempe interior & informans. Fuere enim qui id negarent, ut colligimus ex Clemente V. in Concilio Vienneſi, & Innoc.III. *Contendentes*, ait Vega L.7. in Concilium Trident. c.24. *nullam eſſe juſtitiam creatam, à qua formaliter homo ſit juſtus, ſicut ab albedine eſt homo albus; ſed perinde eſſe hominem juſtum, & amicum, & gratum Deo, ab amore quo Deus illum amat, & ad gratiam ſuam & beatitudinem acceptat, ac Petrus eſt Joanni amicus & gratus, ab amore quo Joannes Petrum proſequitur*. In hanc ſententiam inclinare videtur ipſe Magiſter, tùm loco mox citato, tùm præſertim Lib. 1. diſt. 17. ubi docet, *charitatem qua diligimus Deum & proximum, eſſe Spiritum ſanctum, nec illam conſequenter eſſe aliquid creatum*: quæ Magiſtri opinio tanquam nova & erronea notatur, ac reponitur ad calcem Operis ipſius, inter eos articulos quos cæteri Doctores in ipſo improbarunt & rejecerunt, ſicut conſtat ex Altiſſiodorenſi L. 3. Summæ Tractatu 6. cap. 1. ex Guilielmo Pariſienſi L. de moribus cap. 4. ex divo Thoma, Alenſi, Alberto & aliis; quamquam Magiſtrum benignè interpretari conatur Scotus L. 1. Sententiarum diſt. 1. art. 3. Et revera ipſe Magiſter L.4. diſt.4. littera H. ait, *de adultis non dubitari quin gratiam operantem & cooperantem recipiant*. Et Lib. 2. diſt. 27. diſertè docet, *virtutem eſſe qualitatem quæ in anima eſt tanquam forma, & gratiam eſſe virtutem nobis à Deo infuſam*. Sed quidquid ſit de Magiſtri ſententia, S. Thomas 3. par. q. 69. art. 6. teſtatur etiam ætate ſua nonnullos dubitaſſe an infantibus gratia informans & inhærens infunderetur. Fundamentum dubitandi erat, quia inutilis planè ipſis videbatur talis informans & inhærens gratia, quam ad actum redigere, ſeu qua uti actu non poſſunt infantes.

Cæteri verò Doctores tanquam rem certam docuere, infantibus, dum baptiſantur, concedi fidem & gratiam interiorem informantem, quæ non ſit actualis fidei motus, ſed aliquid fixum ac permanens ab actibus diſtinctum.

Circa tertium, nempe naturam illius gratiæ & fidei interioris, an ſit vera qualitas ſeu habitus infuſus, fixus & permanens, olim quidem diſputatum & dubitatum fuit; at nullus jam Orthodoxus abſque temeritate poſſet iſtud in controverſiam adducere. Verùm tota lis in eo eſt, an ſit de fide certum ac definitum, gratiam illam infantibus per Baptiſmum infuſam, eſſe qualitatem ſeu habitum ſupernaturalem animæ inhærentem.

Andreas Vega Franciſcanus qui Concilio Tridentino interfuit, L. 7. in illud Concilium c. 24. exiſtimat rem eſſe à Concilio Tridentino definitam, *tametſi*, inquit, *non ſub nomine habituum*; adeoque rem eſſe fidei, ſub pœna anathematis tenendam & credendam. Addit ibidem, ſumma concordia poſt Magiſtri tempora Scholaſticos Doctores ſententiam hanc propugnaſſe, *non* P. 113.

ſolùm

Digitized by Google

ſolùm ut probabilem, ſed, ut quidam eorum diſertè tradiderunt, ut certam & indubitatam, & ab omnibus propter auctoritatem Scripturæ & Sanctorum amplectendam ut veritatem fidei.

Dominicus Soto è familia Prædicatorum, qui eidem quoque Concilio interfuit, & Opus ſuum de Gratia eo ſtante publici juris fecit, non obſcurè videtur affirmare, certum quidem eſſe de fide infundi per Baptiſmum gratiam interiorem, quæ ſit ab actibus aliquid diſtinctum; ſed de fide non eſſe, eam eſſe qualitatem ſeu habitum infuſum animæ inhærentem L. 2. de Gratia cap. 18. ait, *ingentem quidem temeritatem eſſe negare gratiam hanc inhærentem, non tamen eſſe contra fidem.* Et c. 8. ait, *Concilium conſultò abſtinuiſſe à vocabulo habitus, ut rem expreſsè non definiret.*

Idem tamen Theologus ſcribens in 4. Librum Sententiarum, inſinuat, jam ab Eccleſia definitum eſſe, gratiam hanc qualitatem eſſe, ſeu habitum permanentem, quamquam nec ex propria ſua natura neceſſaria ſit ad juſtificationem, nec olim ad fidem pertinuerit. Sic loquitur in 4. diſt. 1. q. 3. art. 1. *Qui ſanè intelligere cupit, quomodo Sacramenta gratiam conferant, id primùm conſtituat oportet, fingendo nullam ejuſmodi qualitatem eſſe neceſſariam: nam profectò Patres numquam de illa diſputare cogitarunt, imò res eſt non adeo antiqua. Enimverò in Concilio Viennenſi, propter parvulos ante uſum rationis ſacro fonte intinctos, ſanxerunt ut probabilius, & nuper in Tridentino ut certius, qualitates illas quæ ſunt gratia & virtutes baptiſatis infundi; ſed hoc tantùm à tempore Apoſtolorum docti, docereque poſtmodum poſteros contendebant, quòd Sacramenta novæ Legis in hoc ſenſu gratiam conferrent, quòd homines facerent Dei amicos, ſive per qualitatem id fiat, ſive ſine illa, ut inter homines accidit.* Paulò tamen inferiùs ſibi objicit, *jam conſtitutum eſſe ab Eccleſia, hominem non fieri gratum niſi per qualitatem ei inhærentem.* Quam quidem objectionem non refellit, ſed hac data & non conceſſa, ſolvit argumentum ſibi propoſitum, inde ſcilicet malè inferri, per Sacramenta ſeu per creaturam illam gratiam ſeu qualitatem infuſam creari.

Et in eundem Librum 4. diſt. 6. q. 1. art. 3. concluſione 2. ſic ſcribit: *Quòd gratia Baptiſmate ablutis infundatur, duplicem habere poteſt ſenſum: unum quòd fiant Deo grati, & hic ſemper fuit habitus tanquam fides catholica; alter verò ſenſus eſt, quòd illa gratia ſit qualitas ab homine diſtincta, divinitus concreata, qua fiat homo gratus, ſicuti eſt habitus ſcientiæ & virtutis acquiſitæ: atque hic ſenſus non eſt tanquam de fide uſque adeo antiquus, quoniam neque tam planè ex ſacra pagina colligitur. Nam ut diſtinctione 1. q. 3. explicuimus, nihil repugnat hominem eſſe Deo gratum abſque aliqua ſibi inhærente qualitate, ſicuti ego ſum gratus amico, eo ſolùm quòd diligor ab illo. Et pariter diſtinguendum eſt de virtutum infuſione: quòd enim fides, ſpes & charitas ſint auxilia quædam ſpecialia Dei, quibus nos ſupra naturam ad credendum movet, & ſperandum & amandum, confeſſio Evangelica eſt.... quòd autem ſint habitus diſtincti potentiarum, ſicuti acquiſiti, nec tam planè colligitur ex ſacris Litteris, nec eſt tam antiqua Eccleſiæ confeſſio; imò gradatim veritas hæc eſt ab Eccleſia ſuſcepta. Primùm enim Innocentius in capite* Majores. De Baptiſmo. *Tanquam rem inter Theologos dubiam reliquit, utrum hoc ſecundo modo gratia & virtutes per Baptiſmum infundantur: poſtmodum verò in Concilio Viennenſi pars hæc affirmativa tanquam probabilior, dictiſque ſan-*

ctorum

Digitized by Google

ctorum & doctorum magis concors recepta eſt, quòd ſcilicet tam parvulis quàm adultis infundantur, ut patet in Clementina fidei catholicæ. De ſumma Trinitate & fide catholica; & hoc potiſſimùm propter parvulos, de quibus majus erat dubium. Nunc autem noviſſimè in Concilio Tridentino tanquam certa veritas eſt ſub hoc verborum tenore decreta Seſſ.6. Can.11. Si quis dixerit hominem vivificari vel ſola imputatione juſtitię Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia & charitate quæ in cordibus eorum per Spiritum ſanctum diffundatur, atque illis inhæreat; aut etiam gratiam qua juſtificamur, eſſe tantùm favorem Dei, anathema ſit.. Hactenus Soto, qui non obſcurè docet doctrinam habituum infuſorum ad fidem (nempe explicitam) olim non pertinuiſſe, nunc verò poſt definitionem Eccleſiæ pertinere, quamquam non ſub nomine ſeu appellatione habitus; id eſt, rem nomine expreſſam definitam quidem eſſe, non ipſum nomen.

Melchior Canus ex eadem familia Prædicatorum, qui Concilio Tridentino etiam interfuit & poſtea creatus Epiſcopus Canarienſis L. 7. de Locis c.2. reponit inter quæſtiones in Scholis ſalva fide agitatas, iſtam, *an gratia qua* p. 150. *juſtificamur ſit quædam qualitas animo impreſſa.*

Idem pariter docent Bannes 2. 2. q. 23. art. 2. Medina in primam 2. qu. 100. art. 2. concluſione 2. Ruardus Taperus ar. 7. qui eſt de libero arbitrio, Thomas Stapleton L. 7. de Juſtificatione c. 8. Albertus Pighius L. 5. de libero arbitrio. His hiſtoricè præmiſſis, ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Nulla eſt in infantibus, cùm baptiſantur, fides propria actualis, ſed hæc per fidem Eccleſiæ & offerentium puerum ad Baptiſmum, ſuppletur.

Duæ ſunt Concluſionis partes. Prima pars probatur: Quia fides propria conſiſtit in illuſtratione mentis rebus revelatis aſſentientis, & motione voluntatis: *Credere*, inquit S. Auguſtinus L. de prædeſt. SS. c. 2. *nihil aliud eſt, quàm* T.10.p. *cum aſſenſione cogitare.* At infantes utriuſque ſunt incapaces: *Neſcire divi-* 791. E. *na parvulos*, inquit ſanctus Doctor Epiſtola 187. aliàs 57. ad Dardanum, To.2.p. *qui nec humana adhuc noverint, ſi verbis velimus oſtendere, vereor ne ipſis* 685.G. *ſenſibus noſtris facere videamur injuriam, quando id loquendo ſuademus, ubi omnes vires officiumque ſermonis facillimè ſuperat evidentia veritatis.* Ibid. addit infantes ſuis vagitibus ac fletibus Baptiſmo potius videri reluctari, quod Ibid. p. certè vitio ipſis verti deberet, ſi uterentur rationis & voluntatis arbitrio. 686. B. C. *Dicimus ergo*, pergit ſanctus Doctor, *in parvulis baptiſatis, quamvis id ne-* Ib. D. *ſciant, habitare Spiritum ſanctum.* Inde perſpicuum eſt, quàm ſtolidum ſit Lutheri figmentum circa fidem actualem infantium, vixque ille poteſt è manibus Anabaptiſtarum effugere. Undique illum iſto dilemmate concluſum tenuerunt: Vidiſtis aliquando infantes dum baptiſantur, quàm refugiant, ejulent, obluctentur. Quæro igitur; vel intelligunt quid agant, vel non intelligunt: ſi non intelligunt, nec credunt; ſi non credunt, perperam baptiſantur, & vicerunt Anabaptiſtæ: ſi non intelligunt, ſacrilegi ſunt, qui ſic pervicaciter Sacramenta recuſant, nec tam purgantur, quàm maculantur: non igitur baptiſentur, & vicerunt Anabaptiſtæ.

Digitized by Google

To.1.p. 637. F. Secunda pars probatur ex eodem S. Auguſtino Lib. 3. de libero arbitrio c. 23. n. 67. *Satis piè rectèque credimus*, inquit, *prodeſſe parvulo eorum fidem à quibus conſecrandus offertur. Et hoc Eccleſiæ commendat ſaluberrima auctoritas, ut ex eo quiſque ſentiat quid ſibi proſit fides ſua, quando in aliorum quoque beneficium, qui propriam nondum habent, poteſt aliena commodari.*

T.10.p. 14. E. ibid.p. 22. F. Et L. 1. de peccat. mer. & remiſſ. c. 19. probat infantes dici poſſe & debere fideles, etſi ſenſum credendi non habeant, *Quoniam*, inquit, *fidem per verba geſtantium quodammodo profitentur*. Et ut loquitur c. 27. *in infantibus credere, eſt baptiſari; non credere autem, non baptiſari*. Nempe fideles appellantur infantes à Sacramento fidei quod percipiunt.

SECUNDA CONCLUSIO.

Fide catholica certum eſt infantibus per Baptiſmum infundi ſanctificantem gratiam & fidem, quæ ſit aliquid fixum & permanens ab actibus diſtinctum, & quæ deſinente ſæculo duodecimo habitus nomine explicari cœpit: utrum autem ſit vera qualitas animæ inhærens, & verus habitus, fide non conſtat.

Tres ſunt partes Concluſionis. Prima pars probatur ex Scriptura; quæ hominis juſtificationem iis exprimit terminis, quibus fixum aliquid & permanens in anima deſignatur.

I. Id evincunt ea teſtimonia quibus affirmat Deus ſe permanere & habitare in juſtis. Joan. 14. v. 23. *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus*. 1. Corinth. 3. v. 16. *Neſcitis quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis*.

II. Probatur ex iis locis in quibus homo dicitur regenerari, novus creari. 1. Petri 1. v. 3. *Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui ſecundùm miſericordiam ſuam magnam regeneravit nos*. Ad Titum 3. v. 5. *Secundùm miſericordiam ſuam ſalvos nos fecit, per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti*. Epheſ. 4. v. 24. *Induite novum hominem, qui ſecundùm Deum creatus eſt in juſtitia & ſanctitate veritatis*. Porrò quemadmodum terminus generationis & creationis eſt aliquid fixum & permanens, ita & regenerationis.

III. Oſtenditur iis locis in quibus gratia *diffuſa dicitur in cordibus per Spiritum ſanctum qui datus eſt nobis*. Rom. 5. v. 5.

IV. Idem probant ea teſtimonia quibus gratia dicitur eſſe *ſemen Dei*, 1. Joan. 3. v. 9. *pignus hæreditatis*, Epheſ. 1. v. 14. *ſignaculum Spiritus ſancti*, ibid. cap. 4. v. 30.

V. denique probatur ex iis locis quibus dicitur, *impoſſibile eſſe ſine fide placere Deo*, Hebr. 11. v. 6. Rom. 3. v. 28. *Arbitramur juſtificari hominem per fidem*; ex quibus ſic arguimus: Nullus Deo placere poteſt ac de injuſto fieri juſtus, abſque fide: atqui infantes Deo placere poſſunt & fieri juſti per Baptiſmum; ergo neceſſe eſt infantes habeant aliquam fidem: non habent porrò actualem, ut per ſe clarum eſt; ergo habent fidem ab actibus diſtinctam, quæ habitualis, infuſa, & inhærens ſolet appellari.

Probatur 2. ex Conciliis.

I. Ex

Digitized by Google

I. Ex Viennenſi ſub Clemente V. Clementina *de Summa Trinitate & fide catholica*, ubi poſtquam aſſeruit unicum eſſe Baptiſma omnibus neceſſarium, loquens de effectu Baptiſmi varias recenſet Theologorum opiniones. *Quibuſdam*, inquit, *ex iſtis dicentibus, per virtutem Baptiſmi parvulis quidem remitti culpam, ſed gratiam non conferri. Aliis è contra aſſerentibus, quòd & culpa eiſdem in Baptiſmo remittitur, & virtutes ac informans gratia infunduntur quoad habitum, etſi non pro illo tempore quoad uſum. Nos autem attendentes generalem efficaciam mortis Chriſti, quæ per Baptiſmum applicatur pariter omnibus baptiſatis, opinionem ſecundam, quæ dicit tam parvulis quàm adultis conferri in Baptiſmo informantem gratiam, & virtutes, tanquam probabiliorem, & dictis ſanctorum ac doctorum modernorum Theologiæ magiſtrorum magis conſonam & concordem, ſacro approbante Concilio, duximus eligendam.*

Circa quod Clementis V. teſtimonium duo ſunt obſervanda.

Primum, Theologos illos, quos ait negaſſe gratiam infundi per Baptiſmum, egiſſe tantùm de infantibus, non verò de adultis; nullus enim ex antiquis Theologis legitur hanc gratiæ permanentis infuſionem negaſſe reſpectu adultorum: unde opinio Magiſtri, quamvis non quemlibet habitum, ſed charitatis tantùm, negaret, nova ſemper viſa eſt & ab aliis Theologis rejecta.

Secundum, ejuſmodi Theologos non negaſſe in parvulis, cùm baptiſantur, aliquid internum, fixum & ab actibus diſtinctum, per quod formaliter regenerentur; ſed tantùm negaſſe illud fixum & ab actibus diſtinctum, eſſe habitualem & informantem gratiam, ſeu qualitatem permanentem & inhærentem per modum habitus. Conſtat iſtud ex oppoſitione ſententiæ utriuſque, cujus meminit Clemens V. *Quibuſdam*, inquit, *ex iſtis dicentibus, per virtutem Baptiſmi remitti culpam, ſed gratiam non conferri*. Quam? nempe illam quam admittebant alii Theologi de quibus ſtatim loquitur, ſcilicet *informantem & habitualem gratiam*. Idem ſignificat Innocentius III. Extra. *De Baptiſmo & ejus effectu. Aliis*, inquit, *aſſerentibus per virtutem Baptiſmi parvulis quidem culpam remitti, ſed gratiam non conferri; nonnullis dicentibus dimitti peccatum, & virtutes infundi quoad habitum, non quoad uſum*. Ergo gratia quam primi Theologi negabant, & quam alii contendebant infundi, eſt gratia habitualis, quatenùs habitualis; ideſt, qualitas fixa & permanens animæ inhærens. Cùm igitur Clemens V. ſacro approbante Concilio, ſecundam hanc opinionem tanquam probabiliorem adoptat & ſuam facit, probabiliorem non appellat eam opinionem quæ juſtificationem per aliquid internum ac fixum ab actibus diſtinctum fieri contendit; hæc quippe non modò intra limites probabilitatis continetur, ſed certa eſt certitudine fidei catholicæ: ſed probabiliorem eam appellat, quatenùs contendit illud fixum & ab actibus diſtinctum eſſe veram qualitatem animæ inhærentem, ſeu habitum. *Decret. p. 1385. n. 10.*

II. Probatur ex Concilio Tridentino Seſſ. 6. c. 7. ubi ſic loquitur. *In hac impii juſtificatione per Spiritum ſanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum qui juſtificantur, atque ipſis inheret: unde in ipſa juſtificatione cum remiſſione peccatorum hæc omnia ſimul infuſa accipit homo per Jeſum Chriſtum cui inſeritur, fidem, ſpem, & charitatem*. Charitas verò ſeu gratia quæ diffundi dicitur & inhærere, haud dubiè eſt aliquid fixum; permanens, ab actibus diſtinctum, quod habitus nomine ſolemus appellare, licèt eo uti noluerit Concilium, inquit Soto, ne rem expreſsè definiret. Sed quidquid iſtud ſit, *To. 14. Conc. p. 759. E.*

faten-

fatendum eſt eſſe aliquid internum, inhærens animæ, ab actibus diſtinctum, quod unum hìc contendimus. Et Seſſ. 7. Can. 13. de infantibus baptiſatis ſic ſtatuit: *Si quis dixerit, parvulos, eo quòd actum credendi non habent, ſuſcepto Baptiſmo inter fideles computandos non eſſe; ac propterea cùm ad annos diſcretionis pervenerint, eſſe rebaptiſandos, anathema ſit.* Igitur infantes baptiſati, juxta Concilium, habent fidem: non habent porrò actualem; ergo habitualem, ſeu eam quæ ab actibus diſtincta eſt, & quæ vulgò ſolet habitualis appellari.

Ibid. p. 779. A.

Denique Can. 11. Seſſ. 6. ſic ait: *Si quis dixerit, homines juſtificari vel ſola imputatione juſtitiæ Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia & charitate qua in cordibus eorum diffunditur, atque illis inhæret, anathema ſit.* Quid eſt autem gratia interior, diffuſa & inhærens? niſi gratia fixa, permanens, ab actibus diſtincta, quam dicimus habitualem. Igitur fide catholica certum eſt, juſtificationem hominis formalem fieri per aliquid internum, fixum & ab actibus diſtinctum.

Ibid. p. 765. C. D.

Probatur 3. ex conſtanti SS. Patrum traditione. Semper quippe in Eccleſia Chriſti creditum eſt, hominem de injuſto fieri juſtum, de inimico fieri Dei amicum, per aliquid quo interiùs renovatur & immutatur: ſola quippe peccatorum remiſſio externa eſt, & hominem interiùs non mutat; ſed illud internum eſt aliquid fixum ab actibus diſtinctum, quod in infantibus, qui ſunt fidei actualis incapaces, & in adultis cùm dormiunt, perſeverat.

Hoc evincunt rationes & modi loquendi quibus utuntur SS. Patres, dum ajunt 1. eos eſſe perfectos qui ſpiritum perſeverantem habent. Ita S. Irenæus L. 5. adverſùs hæreſes c. 6. 2. operationem Spiritus ſancti ita eſſe in homine juſto, ſicut videndi facultas eſt in oculo, ſicut ars eſt in artifice. Ita S. Baſilius L. de Spiritu ſancto cap. 26. 3. impreſſionem gratiæ ſimilem eſſe picturæ. 4. denique, gratiam eſſe animæ ſanitatem, vigorem, veram libertatem, Dei filiationem, novam nativitatem ac regenerationem; quæ certè omnia vix explicare poſſis per aliquid purè externum: igitur important aliquid internum, formale, permanens ac fixum, ab actibus diſtinctum.

p. 300. n. 1. *Ed. vet. To 2. p. 206. B. C.*

Quin S. Auguſtinus gratiam illam infantibus per Baptiſmum infuſam diſertè agnoſcit L. 1. de peccat. mer. & remiſſ. c. 9. ubi ait, *Chriſtum dare fidelibus occultiſſimam ſui Spiritus gratiam, quam latenter infundit & parvulis.* Et c. 19. dicit infantes eſſe fideles per Sacramentum fidei. Et L. de gratia & libero arbitrio cap. 22. de infantibus qui quando baptiſantur, obluctari ſolent, inquit, *Hæret in illis etiam reluctantibus gratia.*

T. 10. p. 7. B. *Ibid. p. 94.* *Ibid. p. 741. G.*

Hinc non immeritò Vega L. 7. in Concilium Tridentinum cap. 24. loquens de Decretis ejuſdem Concilii mox citatis, aſſerit, *Patres intellexiſſe hanc fuiſſe communem Eccleſiæ fidem, tametſi non ſub nomine habituum; neque potuiſſe à Catholicis Doctoribus diverſiſſimorum temporum ſumma concordia ſententiam hanc tradi, niſi eſſet à Spiritu ſancto, & digna, quæ ab omnibus reciperetur.*

Tertia pars Concluſionis, nempe fide catholica non eſſe definitum, illud internum ab actibus diſtinctum per quod homo formaliter juſtificatur, eſſe veram qualitatem & habitum inhærentem ad ſenſum Scholæ, probatur: Quia fatentibus Vega & Dominico Soto, Concilium Tridentinum conſultò abſtinuit à nomine *habitus*, ne rem expreſsè definiret. 2. Quia Clemens V. laudatus.

Digitized by Google

tus appellat illam habituum doctrinam *probabiliorem* dumtaxat, non verò certam certitudine fidei. 3. Quia Doctores orthodoxi ſalva fide ita ſentiunt, ut Medina, Canus, Bannes, &c. Igitur ad fidem quidem pertinet, formalem hominis juſtificationem fieri per aliquid internum fixum, ab actibus diſtinctum; verùm definitum non eſſe quid illud ſit, an qualitas & habitus inhærens, an auxilium ſeu motio Dei actus & habitus vices ſupplens: quamquam uſus Eccleſiæ jam invaluit, ut illud internum & fixum, habitum appellemus. Et verò nullus ſingi poteſt terminus ad id ſignificandum aptior, & modis loquendi, quibus utitur Concilium Tridentinum, magis accommodatus.

Dices 1. Fides illa habitualis quæ ſupponitur infundi per Baptiſmum infantibus, omnino videtur inutilis, cùm in actum exire non poſſit.

Reſp. nego ant. Inſervit enim maximè, tùm ut infantes verè & formaliter juſti ſint ac fideles; tùm ut ſuo tempore, beneficio gratiæ actualis, eos ad actus fidei eliciendos inclinet: atque in eo diſcrepant habitus infuſi ab acquiſitis, quòd iſti per frequentes actus comparati ſint, illi verò à Deo in nobis ſine nobis cooperantibus infundantur.

Dices 2. S. Auguſtinus frequenter inculcat parvulos dici fideles propter fidem, non quidem propriam ſed alienam; ergo nullam in illis agnoſcit fidem habitualem: aliàs dixiſſet infantes fideles appellari à tali fide habituali. Ita Epiſtola 23. L. 1. de peccat. mer. & remiſſ. c. 19. & 27. Serm. 14. de verbis Apoſt. & L. 3. de libero arbitrio c. 23.

Reſp. nego conſequens: in his quippe locis excludit ſolùm à parvulis ſanctus Doctor fidem propriam actualem, non verò habitualem, quam diſertè agnoſcit Lib. 1. de peccat. mer. & rem. c. 9. & 19. L. de gratia & libero arbitrio c. 22. & præſertim L. 3. de peccat. mer. & remiſſ. c. 2. ubi ſic loquitur: *Sicut* T.10.p.
ergo eorum per quos renaſcuntur, juſtitiæ ſpiritus rejicit in eos fidem, quam 71. C.
voluntate propria nondum habere potuerunt; ſic eorum per quos naſcuntur, caro peccati trajicit in eos noxam, quam nondum vita propria contraxerunt. Et ſicut eos vitæ ſpiritus in Chriſto regenerat fideles, ſic eos corpus mortis in Adam generaverat peccatores. Quibus ſanè verbis apertè ſignificat ſanctus Doctor, parvulos, ſicut internum ac propriè dictum contrahunt peccatum naſcendo, ita internam ac veram fidem iis infundi quando per Baptiſmum renaſcuntur. Cur verò ſanctus Doctor talem fidem habitus nomine non deſignaverit, hæc certè non improbabilis reddi poteſt ratio, quòd habitus nomen aliquid amplius importet, ex uſu Philoſophorum, quàm nudam & quieſcentem qualitatem; nempe promptitudinem, facilitatem, & inclinationem ſeu expeditam motionem ad agendum, quam conſtat non eſſe in parvulis: unde conſultò ſanctus Doctor à nomine habitus abſtinuit.

Dices 3. Parvuli adepto rationis uſu actum fidei exercere non poſſunt, niſi prævia doctrina informentur; ad quid ergo habitualis illa fides, quam ſupponuntur percepiſſe in Baptiſmo?

Jam diximus neceſſariam illam eſſe ut infantes fideles ſint & Dei filii, non tantùm per extrinſecam quamdam imputationem juſtitiæ Chriſti, neque per ſolam peccatorum remiſſionem, ſed per aliquid internum, formale, & proprium; ſeu per habitum infuſum animæ inhærentem, qui ut in actum erumpat opportuno tempore, neceſſariò requirit & præviam doctrinam, & ſpiritum interiùs inſonantem & moventem per gratiam ſuam; in quo

Digitized by Google

in quo diſcrepant habitus infuſi ab acquiſitis, quòd iſti cùm ſint per frequentes actus comparati, ex ſeſe ad ſimiles actus diſponant, moveant, & inclinent, neque tam facilè poſſint à ſubjecto dimoveri; habitus verò infuſi ſunt qualitates veluti ſopitæ ac quieſcentes, quæ ut in actum erumpant, indigent tùm externis, tùm internis auxiliis, unde per unum actum contrarium expelluntur. Ita fides, per hæreſim; ſpes, per deſperationem; & charitas, per peccatum mortale extinguuntur.

De Baptiſmo adultorum.

Circa Baptiſmum adultorum duo ſunt expendenda.

Primum, an aliquæ requirantur in adultis præviæ diſpoſitiones ad percipiendum Baptiſmum, & quænam illæ ſint: ubi antiqua Catechumenatus Hiſtoria paucis retexenda erit.

Secundum, an quilibet adultus, ſive ſanus, ſive infirmus, furioſus; amens, mortuus, aut vivus pro mortuis, baptiſari poſſit & debeat.

An in adultis præviæ ad Baptiſmum requirantur diſpoſitiones, & quæ.

Diſpoſitiones in adulto requiſitæ, neceſſariæ ſunt vel ad veritatem ſeu valorem Sacramenti, vel ad fructum ejus percipiendum. Conſenſus ſeu intentio recipientis Baptiſmum omnino requiritur, ut verè ſeu validè percipiat Baptiſmum, ſicut oſtendimus in Tractatu de Sacramentis in genere Qu. 4. Art. 2. Hìc igitur quæſtio dumtaxat eſt de diſpoſitionibus requiſitis ad licitè & cum fructu percipiendum Baptiſmum.

Graviter invehitur S. Baſilius Orat. 13. de Baptiſmo, adversùs eos qui Baptiſmum ad extremam uſque ſenectutem protrahebant, cùm infirmitas premit, nec ſatis rationis ac libertatis animo permittit ut ſeſe debitè diſponat ac præparet. *Quid expectas*, inquiebat, *beneficio febris baptiſari, quando nec ſalutaria verba loqui, nec item audire commodè poteris, morbo caput occupante: non manus in cœlum tollere, non in pedes erigi, non genua adorando flectere, non commodè doceri, non ſecurè ac liberè confiteri, non cum Deo paciſci, non abrenuntiare inimico, fortè nec ſcitè inter initiandum ſubſequi; dubitantibus etiam præſentibus, num gratiam ſentias, an ſine fructu quæ agantur, accipias.*

CONCLUSIO.

Requiruntur in adultis ad percipiendum cum fructu Baptiſmum, præviæ diſpoſitiones, nempe fides in Chriſtum, dolor de peccatis, inchoatus Dei amor &c.

Probatur 1. de fide. Tùm quia in Scripturis dicitur neminem poſſe juſtificari ſine fide. Rom. 3. v. 28. *Arbitramur juſtificari hominem per fidem*. Heb. 11. v. 6. *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo*. Tùm quia Act. 8. v. 37. S. Philippus poſtulanti Eunucho Baptiſmum his verbis, *Ecce aqua, quid prohibet me baptiſari?* reſpondet: *Si credis ex toto corde, licet*. Tùm denique, quia idcirco Chriſtus Matth. 28. v. 19. jubet ut priùs Apoſtoli doceant; quàm

Digitized by Google

quàm baptiſent, *Docete*, *baptiſantes*. Unde Marci 16. v. 15. ait: *Qui crediderit & baptiſatus fuerit, ſalvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur.*

De pœnitentia patet ex c. 2. Act. v. 38. ubi S. Petrus plures baptiſaturus, poſtulat ut agant pœnitentiam: *Pœnitentiam*, inquit, *agite, & baptiſetur unuſquiſque veſtrum*. Unde & ii qui ad Joannem accedebant ut baptiſarentur, *confitebantur peccata ſua*, in ſignum doloris & pœnitentiæ, ad quam Joannis Baptiſmus excitabat. Hinc eſt quòd S. Juſtinus Dialogo cum Tryphone aſſerat, *Baptiſma ſolùm purificare poteſt pœnitentiam agentes.* T. 231. C.

De amore Dei patet, tùm quia Scriptura declarat neminem juſtitiam conſequi, niſi Deum amet. 1. Joan. 3. v. 14. *Qui non diligit, manet in morte.* 1. Corinth. ultimo v. 22. *Si quis non amat Dominum Jeſum Criſtum, anathema ſit.* Joelis 2. v. 12. *Convertimini ad me in toto corde veſtro.* Tùm quia SS. Patres aſſerunt pœnitentiam nullam eſſe ſine amore Dei ſaltem initiali & inchoato. *Pœnitentiam certam facit amor Dei & odium peccati*, ait S. Auguſtinus; ſed de hoc argumento fuſiùs & ex profeſſo, ubi de Sacramento Pœnitentiæ, Deo aſpirante, diſſeremus.

Sufficiat hìc unum Concilii Tridentini teſtimonium ex c. 6. Seſſ. 6. ubi requirit ad Baptiſmum, ut qui baptiſandus eſt, fidem habeat, peccatorem ſe intelligat, Deum timeat, ſibique propitium fore ſperet, eum tanquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiat; odio ac deteſtatione peccatorum moveatur ad pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agere debet: denique dum proponit ſuſcipere Baptiſmum, inchoet novam vitam & ſervet Dei mandata. Harum omnium diſpoſitionum neceſſitatem adductis Scripturæ teſtimoniis ibidem confirmat Concilium. T. 14. Conc. p. 758. E.

Ratio denique ſuffragatur, quia qui proprio voluntatis motu à Deo averſus eſt per actualia peccata, debet propria quoque voluntate ad Deum ſeſe convertere.

Neceſſitatem illarum omnium diſpoſitionum ad Baptiſmum ſemper agnovit Eccleſia, quæ tot præviis Catecheſibus ac probationibus informabat eos qui ad Baptiſmum aſpirabant, ſicuti conſtat ex Hiſtoria veteris Catechumenatus.

HISTORIA VETERIS CATECHUMENATUS.

Ut clarior ſit & brevior narratio, nonnullis interrogationibus ac reſponſis eam abſolvemus.

Quæres itaque 1. quid ſit Catechumenus.

Reſp. juxta vim nominis græci, Catechumenum eum eſſe cui myſteria fidei vivæ vocis miniſterio creduntur, ἀπὸ τοῦ κατηχεῖν, quod eſt viva voce inſtruere. Aliis nominibus etiam appellabantur, nempe alumni, audientes, novitioli, catuli adhuc infantiæ recentis, diſcipuli, tyrones, candidati fidei, genus electum &c.

Quæres 2. an antiqua ſit Catechumenatus inſtitutio.

Reſp. affirmativè: juſſit enim Chriſtus Apoſtolis, ut docerent priùs gentes, quàm baptiſarent. Matth. 28. v. 19. qui ordo reſpectu adultorum ſemper fuit obſervatus.

Quæres 3. quot fuerint antiquitùs gradus ſeu ordines Catechumenorum.

Digitized by Google

Reſp. tres fuiſſe: primus erat Audientium, eorum ſcilicet qui Baptiſmi deſiderio tenebantur, & cœtibus publicis Chriſtianorum, concionibus, inſtructionibus intererant, ut de myſteriis fidei diſſerentes Paſtores audirent, unde Audientes dicti; nondum tamen nomen ſuum Catechumenorum albo inſcribendum dederant. Hi ex conventibus tempore ſacrificii cum ethnicis & pœnitentibus ejiciebantur.

Secundus Catechumenorum gradus eorum erat qui Eccleſiæ nomen dederant, qui genua in Eccleſia flectebant, & ſuper quibus genuflexis preces & orationes pronuntiabantur. Hi propriè dicuntur Catechumeni; & illi intelliguntur, cùm in Sinaxi Diaconus edicebat alta voce, *Quicunque Catechumeni diſcedite*. Nam priores cum ethnicis ſine ſpeciali edicto pellebantur.

Tertius gradus eſt Competentium ſeu Electorum, qui ſcilicet quadrageſimali tantùm tempore, aut paulò ante Pentecoſten, erant in Eccleſiis conſpicui; Competentes dicti, *quia*, inquit Iſidorus Hiſpalenſis L. 2. de Eccleſiaſticis Officiis c. 21. *poſt doctrinam fidei, poſt continentiam vitæ, ad gratiam Chriſti percipiendam feſtinant; ideoque Competentes appellantur, id eſt, gratiam Chriſti petentes*. Electi quoque dicebantur, quia poſt diligens examen exacti Catechumenatus ſegregabantur, & percipiendo Baptiſmo idonei judicabãtur.

P. 610. col. 1. G.

Simile quid à Paganis obſervatum legimus erga eos quos ſuis myſteriis initiabant. *In ſacris*, inquit Olympiodorus, *præcedebant publicæ purgationes, deinde has excipiebant aliæ reconditiores: poſt has aggregationes: tùm ſequebantur epoptiæ, id eſt ſacrorum omnium plena participatio*. Solebant etiam nondum myſteriis initiatos ab eorum participatione arcere: hinc ſolemne iſtud, *Procul hinc, procul ite prophani*.

Quæres 4. quo ritu Infideles inaugurabantur Catechumeni audientes.

Reſp. ritu ſingulari eos fuiſſe inauguratos. 1. illis catholica fides exponebatur. 2. exigebatur ab illis vitæ melioris propoſitum. 3. in illorum ora inſufflabatur. 4. frons eorum ſigno Crucis muniebatur. 5. manus eis cum oratione imponebantur. 6. ſal eis deguſtandum præbebatur. Conſtant iſthæc omnia ex S. Gregorio Magno in ſuo Sacramento, titulo, *Ad Catechumenum ex Pagano faciendum*. Refert S. Auguſtinus L. de catechiſandis rudibus c. 4. Catechumenis datum olim fuiſſe panem quemdam benedictum, qui vocabatur panis Catechumenorum, & quædam erat corporis Chriſti figura.

Quæres 5. quibuſnam documentis informarentur Catechumeni propriè dicti, & à quibus; an viri ſeorſim à mulieribus.

Reſp. 1. Catechumenos de fide & moribus fuiſſe informatos, juxta mandatum Chriſti Matth. 28. *Docete baptiſantes .... ſervare omnia quæcunque mandavi vobis*. Profundiora tamen fidei myſteria Catechumenis ſecundi ordinis non fuiſſe explicata, ſed Competentibus dumtaxat, colligitur ex S. Cyrillo Hieroſolymitano. *Pro Catecheſi*, inquit, *fueras & tu aliquando Catechumenus, neque tamen propoſita myſteria tibi enarrabantur*. Et ex Conc. Agathenſi c. 13. *Symbolum etiam placuit omnibus Eccleſiis una die, id eſt ante octo dies Dominicæ Reſurrectionis, publicè in Eccleſia Competentibus prædicari*.

In Præfat. p. 6. C. Tom. 4. Conc. p. 1385. E.

Reſp. 2. ordinariè Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos inſtituendis Catechumenis vacaſſe; aliquando parentes & ſuſceptores, ſicut colligimus ex Concilio Arelatenſi Can. 19. & Moguntino c. 47. Fuere etiam in Civitatibus deputati magiſtri qui Catechumenos edocerent; qualis fuit Carthagine Optatus;

Digitized by Google

tatus; & apud Alexandriam, non modò Pantænus, ſed etiam Clemens, Origenes, Heraclas, & Dionyſius, ſicut paſſim narrat Euſebius.

Reſp. 3. mares & feminas diſtinctè ac ſeparatim ad Catecheſim admiſſas fuiſſe. Ita colligimus ex Ordine Romano.

Quæres 6. an Catechumeni ſolerent nomen ſuum dare, ut inſcriberentur eorum albo qui Baptiſmum exoptabant.

Reſp. affirmativè. Ita colligimus ex Conc. IV. Carthaginenſi Can. 85. *Baptiſandi*, inquit, *nomen ſuum dent*, & diu abſtinentia vini, & carnium, *ac manus impoſitione crebra examinati*, *Baptiſmum percipiant*. Ex S. Auguſtino L. de fide & operibus, ubi innuit bis nomen dari ſolitum fuiſſe. 1. cùm quis fiebat Catechumenus, 2. cùm erat Competens. *To. 2. Conc p. 1206. D. T. 6. p. 169. & 170.*

Quæres 7. quænam Competentibus myſteria exponerentur, & quæ laborioſa ab ipſis exigerentur opera.

Reſp. ad primum, altiſſima fidei myſteria quæ in Symbolo continentur Competentibus expoſita fuiſſe, eoſque debuiſſe Symbolum memoriter ſcire & recitare. Colligitur ex Concilio Laodiceno Can. 46. *Oportet eos, qui illuminantur, fidem diſcere, & quinta hebdomadis feria Epiſcopo renuntiare vel Presbyteris*. Ex S. Auguſtino Serm. 115. de tempore, nunc 241. in Append. *Symbolum*, inquit, *quod vobis tradituri ſumus, fratres chariſſimi, comprehenſio eſt fidei noſtræ atque perfectio*. Ex Iſidoro L. 1. de Eccleſiaſticis Officiis cap. 27. *De Dominica Palmarum*, ait: *Hoc autem die Symbolum Competentibus traditur, propter confinem Dominicæ Paſchæ ſolemnitatem; ut quia jam ad Dei gratiam percipiendam feſtinant, fidem, quam confiteantur, agnoſcant*. *Tom. 1. Conc. p. 1503. D. Tom. 5. Append. p. 395. F. P. 589. col. 2. A.*

Reſp. ad ſecundum, Competentibus dura & laborioſa pœnitentiæ opera injuncta fuiſſe: publico ſcilicet Fidelium cœtui nudis pedibus, tonſo capite, cilicio coopertos ſiſtere ſe præſentes tenebantur; à vino, carnibus, uxoribus abſtinere. Conſtat ex Conc. Carthaginenſi IV. Can. 85. ex Tertulliano L. de Baptiſmo c. 20. *Ingreſſuros Baptiſmum*, inquit, *orationibus crebris, jejuniis, & geniculationibus & pervigiliis orare oportet, & cum confeſſione omnium retro delictorum*. Confeſſio porrò illa ſacramentalis non erat, cùm ante Baptiſmum nullum percipi poſſit Eccleſiæ Sacramentum. An vocalis & ſpecialis fuerit, an verò generalis tantùm hæc confeſſio, & quidem ab ipſis operibus laborioſis indiſtincta, non immeritò dubitatur: ipſe ſiquidem Tertull. eodem loco ait *nobis eſſe gratulandum, ſi non publicè confiteamur iniquitates aut turpitudines noſtras*. Poſt illa verò laborioſa opera, caput lavabatur Competentibus, ne fortè, inquit S. Iſidorus L. 6. Originum c. 18. *obſervatione Quadrageſimæ ſordidatum ad unctionem accederent*. Dies autem Palmarum quo ſolebat fieri ea capitis ablutio, à plebe vocari ſolebat *Capitilavium*. *P. 232. B. Ibid. Pag. 80. col. 1. G.*

Quæres 8. an fierent ſcrutinia, & quot, ut vita & mores Competentium probarentur.

Reſp. ſcrutinia celebrari ſolita fuiſſe, & quidem numero ſeptem. *Quarta ergo feria*, inquit Rupertus Abbas L. 4. de divinis Officiis cap. 18. *novæ Eccleſiæ celebrantur initia, quæ appellantur Scrutinia: Scrutinia verò à ſcrutando dicuntur, quia perſcrutandum erat in his, qui accedebant, ne qua radix amaritudinis ſubeſſet, veluti fuit in Simone Mago*. Illa ſcrutinia appellat S. Auguſtinus *examen quod fiebat coram tota Eccleſia*, ut ſi quis de plebe haberet aliquid contra mores Competentium opponendum, opponeret. Sep- *T. 2. p. 792. col. 2.*

Digitized by Google

tem numero fuiſſe colligimus ex Ordine Romano. *Ita tamen agendum eſt*, inquit, *ut à primo ſcrutinio, quod incipit tertia hebdomada in Quadrageſima, uſque in Sabbatum ſanctum in vigilia Paſchæ, ſeptem ſcrutinia eſſe debeant, ſecundùm formam ſeptem donorum Spiritus ſancti*. In illis ſcrutiniis appellabantur nomina Competentium, & coram omnibus ſiſtebant ſe, ut deprehendi poſſet, ſi quid eſſet contra eorum mores objiciendum.

Quæres 9. quæ fuerit vetus Diſciplina circa eos qui ad Catechumenatum admiſſi in crimen aliquod labebantur.

To. 1. Resp. non unam fuiſſe Eccleſiarum Diſciplinam. In Hiſpania, quinquen-
Conc. p. nium pœnitentiæ imponebatur Catechumeno delatori. Ita Conc. 73. Conc.
978. C. Ibid. p. Eliberitani & Can. 45. ſtatuitur, ut *qui Catechumenus aliquando fuit, & per*
975. D. *infinita tempora nuſquam ad Eccleſiam acceſſit*, à Baptiſmo non excludatur
Ibid. p. in fine vitæ. Et Can. 68. ut Catechumena quæ per adulterium concepit, &
977. E. conceptum necavit, in fine baptiſetur. In Oriente Competentes qui graviter deliquerant, in ſtationem Catechumenorum ſecundi gradus; Catechumeni verò ſecundi ordinis, ad Audientium claſſem remittebantur; Audien-
Tom. 2. tes verò ſi ſe flagitiis obſtrinxiſſent, ab ipſo Eccleſiæ limine pellebantur,
Conc. p. 35. C. & tanquam ethnici habebantur. Conſtat ex Concilio Nicæno 1. Can. 14. *De*
To. 1. *Catechumenis*, inquit, *& qui lapſi, viſum eſt ſanctæ & magnæ Synodo, ut ii tri-*
Conc. p. *bus tantùm annis Audientes, poſtea orent cum Catechumenis*. Conſtat etiam ex
1482. Conc. Neocæſarienſi Can. 5.

Quæres 10. an Catechumeni præ infirmitate & mortis periculo ante expletum Catechumenatus tempus baptiſati, poſtquam convaluiſſent, fuerint ad Catechumenatum remiſſi.

Reſp. negativè, quia Eccleſiæ ſemper fuit perſuaſum, per Baptiſmum omnem penitùs culpam & pœnam deleri & expungi; adeoque baptiſatos nullis pœnis remanere obnoxios pro peccatis ante Baptiſmum perpetratis. Unde Concilium Laodicenum Can. 47. nihil ampliùs ab ejuſmodi baptiſatis
Ibid. p. poſtulat, quàm ut fidem diſcant: *Oportet*, inquit, *eos qui in morbo Baptiſ-*
1506. A. *mum accipiunt, & deinde reſurgunt, fidem ediſcere, & noſſe quòd divino munere digni habiti ſunt*. At non ita judicatum fuit de peccatis Baptiſmum ſubſequentibus, utpote gravioribus: pœnitentes enim qui publicæ pœnitentiæ ſtadium decurrentes ſubito morbo correpti abſolutionem obtinebant, reddita ſanitate ad eum pœnitentiæ gradum remittebantur, in quo morbus eos deprehenderat.

Quæres ultimò, quo temporis ſpatio definitus eſſet Catechumenatus.

Reſp. variam fuiſſe Diſciplinam. Initio Eccleſiæ cùm neceſſitas poſtulabat, & perſpecta erat petentis Baptiſmum fides & voluntas, ſtatim ei adminiſtrabatur Baptiſmus, ut conſtat exemplo Cornelii Centurionis, & Eunuchi. Quin aliquando neceſſitate urgente Baptiſmus ſtatim conferebatur, & poſtmodum inſtructio ſequebatur. Conſtituta ſubinde Eccleſia & ipſi reddita pace, Concilium Nicænum I. generale Can. 2. ſtatuit, ne ampliùs, ut factum fuerat, exiguo tempore Catechumeni in ſtatione remanerent; Concilium Eliberitanum Can. 42. biennium probationis præſcribit; Clemens Papa Epiſt. 3. (ſi tamen illius eſt) ſex menſes determinat; Synodus Agathenſis Judæos per octo menſes vult probari, cap. 34. Vulgò in Oriente & Occidente tempus Catechumenatus quadraginta fuit dierum, ut conſtat ex

S.Hie-

Digitized by Google

S. Hieronymo Epiſtola ad Pammachium, ſancto Cyrillo Hieroſolymitano Catecheſi 1. myſtagogica, S. Auguſtino Serm. 13. ad Neophytos, Siricio S. Pontifice Epiſt. ad Hymerium Epiſcopum Tarraconenſem cap. 2. Poſtea tamen tempus illud ad decem & octo dies contractum fuit, cùm feria quarta hebdomadæ quartæ Quadrageſimæ Catechiſmus ſoleret inchoari. Ita colligitur ex Amalario L. de Eccleſiaſticis Officiis c. 8. Yvone Carnotenſi Sermone de Sacramento Neophytorum, Ruperto Abbate L. 4. de Divinis Officiis c. 18. Hugone Victorino L. de Sacramentis c. 17. Qui verò in Pentecoſte baptiſabantur, totidem diebus antè præparabantur ad Baptiſmum.

Hæc ſatis ſint de Hiſtoria Catechumenatus: qui plura ſcire voluerit, legat eruditum Opus Vicecomitis Doctoris Collegii Ambroſiani L. 2. de antiquis Baptiſmi ritibus.

An quilibet adultus, ſive ſanus, ſive infirmus, amens, furioſus, mortuus, vel vivus pro mortuo, poſſit & debeat baptiſari.

Quæres 1. an quilibet adultus cujuſcumque nationis ſit, ſexus vel ætatis, ſit baptiſandus.

Reſp. 1. affirmativè, modò adſint prærequiſitæ conditiones. Ratio eſt, quia in Chriſto Jeſu omnes pares ſunt. *Quicumque in Chriſto baptiſati eſtis*, ait Apoſtolus Galat. 3. v. 27. & 28. *Chriſtum induiſtis. Non eſt Judæus, neque Græcus; non eſt ſervus, neque liber; non eſt maſculus, neque femina. Omnes enim vos unum eſtis in Chriſto Jeſu.* Hinc eſt quòd Chriſtus indiſtinctim juſſerit omnes gentes baptiſari.

Reſp. 2. neminem unquam etiam Gentilem à Baptiſmo repulſum fuiſſe, ſi illum in infirmitate peteret, aut aliquando petiiſſe conſtaret, etſi inter Catechumenos antea non fuiſſet adſcriptus. Dico ſi Baptiſmum peteret; non petenti enim nec deſideranti dari non ſolebat Baptiſmus, ſed petenti nuſquam negatus. Colligitur 1. ex Concilio I. Arelatenſi Can. 6. *De his qui in infirmitate credere volunt*, inquit, *placuit his debere manum imponi*, id eſt, Confirmationis Sacramentum concedi; quantò magis Baptiſmi, ſine quo nullum aliud conferri poteſt Sacramentum? Colligitur 2. ex Concilio Eliberitano Can. 39. *Gentiles*, inquit, *ſi in infirmitate deſideraverint ſibi manum imponi, ſi fuerit eorum ex aliqua parte vita honeſta, placuit eis manum imponi & fieri Chriſtianos*, ſupple perfectos per Confirmationem, de qua hìc agitur. Si autem Sacramentum hoc Patres illi non denegant Gentilibus illud deſiderantibus, quantò minùs Baptiſmum? Colligitur 3. ex Siricio Epiſt. 1. ad Hymerium Tarraconenſem cap. 2. ubi ſic loquitur: *Quicumque etiam in diſcrimen naufragii, hoſtilitatis incurſum, obſidionis ambiguum, vel cujuſlibet corporalis ægritudinis deſperationem inciderint, & ſibi unico credulitatis auxilio popoſcerint ſubveniri, eodem, quo poſcunt, momento temporis expetitæ regenerationis præmia conſequantur.*

Tom. 1. Conc. pag. 1427. B.

Ibid. p. 975. A.

Tom. 2. Conc. pag. 1018. D.

Quæres 2. an Catechumenis in periculo mortis conſtitutis & obmuteſcentibus, Baptiſmus aliquando negatus fuerit.

Reſp. negatum nunquam fuiſſe, etſi eum præ morbi violentia non poſſint poſtulare: ipſa ſiquidem Catechumeni conditio quædam eſt continua Baptiſmi poſtulatio.

Digitized by Google

P. 25. Probatur 1. ex S. Cypriano Epiſt. 12. ubi ait: *Si qui fuerint periculo præventi, & in exitu conſtituti, vigilantia veſtra non deſit.*

Tom.2. Conc.p. 1172. A. 2. Ex Conciliis Carthaginenſi III. an. 397. Can. 34. ubi ait: *Ut ægrotantes, ſi per ſe reſpondere non poſſunt, cùm voluntatis eorum teſtimonium hi qui ſui ſunt periculo proprio dixerint, baptiſentur.* Ex Carthaginenſi IV. an. 398. ibid. p. 1206. A. Can. 76. ubi idem ſtatuitur. Ex Arauſicano I. an. 442. Can. 12. *Subitò obmuteſcens*, inquit, *prout ſtatus ejus eſt, baptiſari aut pœnitentiam accipere* Tom.3. Conc.p. 1449.E. *poteſt, ſi voluntatis, aut præteritæ teſtimonium aliorum verbis habet, aut præſentis in ſuo nutu.*

3. Ex SS. Patribus. Cypriano Epiſt. 12. & 54. Baſilio in Exhortatione ad Vide Mor. L. 10. de pœnit. c. 6. Baptiſmum, Chryſoſtomo Catecheſi ad illuminandos, Gregorio Nazianzeno Oratione 40. Auguſtino Lib. 1. de adulterinis conjugiis, ubi praxim hanc Eccleſiæ diſertè confirmat. Sic loquitur cap. 26. *Catechumenis ergo in hujus vitæ ultimo conſtitutis, ſi morbo ſeu caſu aliquo ſic oppreſſi ſunt, ut quamvis* To.6.p. 503.C. *adhuc vivant, petere ſibi tamen Baptiſmum, vel ad interrogata reſpondere non poſſint, proſit eis quòd eorum in fide chriſtiana jam nota voluntas eſt, ut eo modo baptiſentur, quomodo baptiſantur infantes, quorum voluntas nulla adhuc patuit.* Imò ibid. contendit S. Doctor, Catechumenis qui ad extremum uſque ſpiritum in crimine vixerunt, *ſi tamen*, inquit, *deſperati jacuerint*, Baptiſmum dandum eſſe: *Quis enim*, inquit, *ſcit utrùm fortaſſis adulterinæ carnis illecebra uſque ad Baptiſmum ſtatuerant detineri?* Atque communem ibid. occupans objectionem, ſcilicet moribundos fortaſſe Ib. E. nolle baptiſari, reſpondet, *non ſolùm incredibile eſſe, nec in fine vitæ hujus baptiſari Catechumenum velle; verùm etiam ſi voluntas ejus incerta eſt, multò ſatius eſſe nolenti dare, quàm volenti negare, ubi velit an nolit, ſic non apparet, ut tamen credibilius ſit, eum, ſi poſſet, velle ſe potiùs dicturum ea Sacramenta percipere, ſine quibus jam credidit non ſe oportere de corpore exire.* Obſervat ibid. S. Doctor, nonnullos, quos damnare pro ſua modeſtia non audet, in oppoſitam abire ſententiam & praxim.

Idem quoque docet Auguſtini diſcipulus Fulgentius in Reſponſione ad P.224. Ferrandum Diaconum Epiſt. 12. cap. 10. *Proinde*, inquit, *firmiſſimè tenenda eſt illa Canonum ſententia paternorum, quæ infirmos jubet, ſi pro ſe reſpondere non valeant, ſed eorum voluntati teſtimonium ſui periculo proprio dixerint, baptiſari.* Rationem addit: *Viderunt enim SS. Patres, ream non eſſe voluntatem quæ impedita cognoſcitur, non mutata.*

Quæres 3. utrùm Energumeni, amentes, furioſi, ſint baptiſandi.

Reſp. ejuſmodi homines, ſi ſani ſunt, baptiſandos non eſſe, niſi lucida quædam habeant intervalla, quibus ſui compotes facti agnoſcant quid percipiant: ſi verò ſunt infirmi, & antea Baptiſmum poſtulaverint, conferri illis Tom.3. Conc.p. 1450.B. debet. Ita colligimus ex Concilio Arauſicano I. Can. 15. *Energumenis*, inquit, *Catechumenis, quantùm vel neceſſitas exegerit, vel opportunitas permiſerit, de Baptiſmate conſulendum.* Et Can. 13. Ibid.A. *Amentibus quæcumque ſunt pietatis* Tom.1. Conc.p. 974.E. *conferenda ſunt.* Ex Concilio Eliberitano Can. 37. *Eos qui ab immundis ſpiritibus vexantur, ſi in fine mortis fuerint conſtituti, baptiſari placet.* Idem Decret. p.1387. n. 50. colligimus ex Innocentio III. Cap. *Majores. De Baptiſmo & ejus effectu. Dormientes*, inquit, *& amentes, ſi priuſquam amentiam incurrerent aut dormirent, in contradictione perſiſterent, quia in eis intelligitur contradictionis*

propo-

Digitized by Google

propoſitum perdurare, etſi fuerint ſic immerſi, characterem non ſuſcipiunt Sacramenti: ſecus autem ſi priùs Catechumeni extitiſſent, & habuiſſent propoſitum baptiſandi; unde tales in neceſſitatis articulo conſuevit Eccleſia baptiſare. Excipiendi tamen ſunt ii qui ab infantia amentes fuere, qui velut infantes haberi debent, & proinde baptiſandi.

Quæres 4. an mortui ſint baptiſandi, vel vivi pro mortuis?

Reſp. negativè. Errorem hunc Cataphrygibus tribuit Philaſtrius; Marcionitis, Chryſoſtomus Hom. 40. in caput 15. primæ ad Corinth. Cerinthianis, Epiphanius hæreſi 28. n. 6. quamvis de hoc illorum errore Veteres ſileant, ut Irenæus, Juſtinus, Clemens Alexandrinus, & Tertullianus.

Ratio reſponſionis eſt, quia mortui ſunt extra viæ ſtatum, adeoque nullius Sacramenti percipiendi capaces: vivi autem, etſi pro mortuis orare poſſint, ac laborioſa pœnitentiæ opera pro illis ſuſtinere, eorum tamen loco baptiſari non poſſunt, quia Baptiſmus ſoli prodeſſe poteſt ſuſcipienti; ei verò qui illum non recepit, cùm peccatum originale dimiſſum non fuerit, & omnino ſit ab Eccleſia alienus, nec Baptiſmus, nec alia Fidelium ſuffragia proſunt.

Quid ergo, inquies, ſibi vult S. Paulus primæ Corinth. 15. v. 29. cùm ait: *Alioqui quid facient qui baptiſantur pro mortuis, ſi omnino mortui non reſurgunt? ut quid & baptiſantur pro illis?*

Reſp. in hujus loci expoſitione multùm deſudare Interpretes, quorum novem interpretationes adducit Eſtius in hunc locum. Sunt qui, *baptiſantur*, eò loci interpretantur, *affliguntur*. Sunt qui verum Baptiſmum intelligunt, & volunt baptiſari pro mortuis, idem eſſe ac baptiſari metu mortis, ſeu propter mortem inſtantem, quod Clinicis ſolemne erat; ex quo S. Paulus argumentum colligit pro demonſtranda veritate futuræ Reſurrectionis: ſi enim propter mortem quis baptiſatur, ut ſibi mortuo benè ſit; ergo poſt mortem homo meliori ſui parte ſuperſtes eſt, & carnem quam moriendo exuit, reſurgendo reſumet; ergo futura eſt corporum reſurrectio: quod uuum demonſtrandum ſuſceperat Apoſtolus.

QUÆSTIO QUARTA.

De effectibus Baptiſmi.

MUlta hìc quærit S. Thomas, quæ ad duo generatim capita revocari poſſunt, in quibus omnis Baptiſmi effectus continetur: nempe ad gratiam ſanctificantem, & ad characterem per Baptiſmum productum. Suprà jam oſtendimus Baptiſmum producere in infantibus fidem ac gratiam ſanctificantem habitualem; hìc itaque generatim de utroque Baptiſmi effectu duobus ſequentibus Articulis diſſeremus.

Digitized by Google

ARTICULUS PRIMUS.

An Baptiſmus gratiam ſanctificantem, & plenam, tùm quoad culpam, tùm quoad pœnam, peccatorum remiſſionem conferat.

ERRORES.

Circa effectus Baptiſmi errarunt Hæretici per defectum & per exceſſum: primi veros effectus Baptiſmo denegarunt, alii falſos affinxerunt.

Quantùm ad primum, nonnulli Origeniſtæ, teſte Proclo Origeniſta, apud S. Epiphanium hæreſi 64. docuerunt peccata ſopiri & tegi, non verò radicitùs tolli per Baptiſmum.

Maſſaliani dixere Baptiſma ſuſcipientibus nihil prodeſſe. Ita refert Theodoretus Lib. 4. hæretic. fabul.

Nonnulli ætate S. Gregorii Magni idem cenſuere, ſicut colligitur ex L. 9. Epiſt. 39. nunc Lib. 11. Epiſt. 45. ubì ait multos accuſatos fuiſſe, quòd dicerent Baptiſma peccata penitùs non auferre.

Pelagiani negantes originale peccatum, conſequenter negabant illud per Baptiſmum tolli: imò calumniabantur Catholicos, quaſi docerent Baptiſmum non conferre indulgentiam omnium peccatorum, nec auferre crimina, ſed radere. Calumniam refellit S. Auguſtinus L. 1. contra duas Epiſtolas Pelagianorum c. 13.

To. 14. Conc. p. 392. B. Novatores Lutherani ajunt quidem peccata per Baptiſmum non imputari, ſed negant ea verè tolli & deleri. *In puero*, inquit Lutherus articulo 2. ex iis quos Leo X. damnavit, *poſt Baptiſmum negare remanens peccatum, eſt Paulum & Chriſtum ſimul conculcare.*

Calvinus in Antidoto Conc. Trid. Seſſ. 5. *Neque per Baptiſmum*, inquit, *ſtatim uno die extinguitur peccatum; ſed quia deletur reatus, imputatione nullum eſt.*

Quantùm ad ſecundum, Jovinianus exiſtimavit ita radicitùs evelli peccatum per Baptiſmum, ut nunquam poſſit repullulare; adeoque legitimè baptiſatum peccare non poſſe.

Inter Opuſc. Edit. Genev. 1554. p. 687. Novatores ſuperioris ſæculi iſtos quinque effectus Baptiſmo affingunt: 1. quòd baptiſatus damnari non poſſit, etiamſi velit, niſi nolit credere. 2. quòd Baptiſmus liberet ab obedientia divinæ legis. 3. quòd liberet ab obſervandis legibus humanis. 4. quòd liberet ab omnibus votis. 5. quòd ſola memoria Baptiſmi juſtificet à peccatis quæ fiunt poſt Baptiſma. Huic quintuplici errori totidem Canones opponit Conc. Trid. Seſſ. 7. de Baptiſmo, nempe Canonem 6. 7. 8. 9. & 10. Non eſt hujus loci eos omnes errores & expendere & refellere: legatur Bellarminus L. 1. de Baptiſmo cap. 12. & ſequentibus.

PRI-

Digitized by Google

PRIMA CONCLUSIO.

Baptiſmus confert gratiam interiorem ſanctificantem, per quam baptiſatus renaſcitur, regeneratur, innovatur, fit Dei filius, Chriſti membrum, unius cum eo ſpiritus, vitæ æternæ compos &c.

Probatur hi Baptiſmi effectus ex Scriptura.

Primæ ad Corinth. 6. v. 11. *Abluti eſtis, ſanctificati eſtis, juſtificati eſtis.*

Ad Titum 3. v. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti.*

Joan. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei.* Cujus novæ nativitatis rationem exponens Chriſtus, ait: *Non mireris quia dixi; Oportet vos naſci denuò. Quod natum eſt ex carne, caro eſt; quod natum eſt ex ſpiritu, ſpiritus eſt.* Unde baptiſati dicuntur infantibus modò genitis ſimiles, ob vitæ ſcilicet novitatem & interiorem mutationem. *Sicut modò geniti infantes, rationabile ſine dolo lac concupiſcite*, inquit S. Petrus primæ Epiſtolæ cap. 2. v. 2.

Galat. 3. v. 26. *Omnes filii Dei eſtis ..... Chriſtum induiſtis.*

Rom. 8. v. 17. *Si autem filii & heredes; hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti.*

Rom. 6. v. 3. & 4. *Quicumque baptiſati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptiſati ſumus. Conſepulti enim ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem; ut quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.*

Epheſ. 4. v. 3. *Solliciti*, inquit Apoſtolus, *ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis. Unum corpus & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ. Unus Dominus, una fides, unum Baptiſma: unus Deus & Pater omnium.*

Clariora ſunt hæc Scripturæ teſtimonia, quàm ulla interpretatione noſtra poſſit lux ipſis afferri.

Hos omnes Baptiſmi effectus eleganter enumerat S. Chryſoſtomus Hom. ad Neophytos. *Ecce*, inquit, *libertatis ſerenitate perfruuntur, qui tenebantur paulò antè captivi; & cives Eccleſiæ ſunt, qui fuerunt in peregrinationis errore; & juſtitiæ in ſorte verſantur, qui fuerunt in confuſione peccati. Non enim tantùm ſunt liberi, ſed & ſancti; non tantùm ſancti, ſed & juſti; nec ſolùm juſti, ſed & filii; nec ſolùm filii, ſed & hæredes; nec ſolùm hæredes, ſed & fratres Chriſti; nec tantùm fratres Chriſti, ſed & cohæredes; non ſolùm cohæredes, ſed & membra; non tantùm membra, ſed & templum; non tantùm templum, ſed & organa Spiritus. Vides quot ſint Baptiſmatis largitates? Sed multis quidem videtur celeſtem gratiam in peccatorum tantùm remiſſione conſiſtere; nos autem honores computavimus decem.* Et Hom. 1. ad illuminandos, ait Baptiſmum appellari lavacrum regenerationis, *quia non ſolùm nobis peccata remittit, neque ſolùm delicta purgat; ſed ita id præſtat ac ſi denuò generati eſſemus.*

Ed. Par. 1621. Tom. 2. App. p. 51. A.

Ed. novi. To. 2. p. 229. E.

Fœcundiſſimi ſunt SS. Patres in enumerandis & extollendis Baptiſmi effectibus: eorum plurima teſtimonia ſuprà retulimus, ubi de neceſſitate Baptiſmi agebamus.

S. E-

Digitized by Google

SECUNDA CONCLUSIO.

Baptiſmus perfectè tollit omnia peccata, tam ratione culpæ, quàm pœnæ.

Probatur 1. ex Scriptura. Act. 2. v. 38. *Penitentiam agite, & baptiſetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem peccatorum.* Act. 22. v. 16. Paulo dicitur: *Exurge, baptiſare, & ablue peccata tua.*

Quòd verò illa peccatorum remiſſio plena ſit atque perfecta, conſtat ex eadem Scriptura.

Joan. 13. v. 10. *Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet, ſed eſt mundus totus.* Rom. 8. v. 1. *Nihil ergo damnationis eſt in iis qui ſunt in Chriſto Jeſu.* Quod teſtimonium intelligitur à Concilio Tridentino de iis qui ſunt baptiſati: porrò *qui baptiſati ſunt, Chriſtum induerunt.* Galat. 3. v. 27. *& in morte ipſius baptiſati ſunt, ac conſepulti cum ipſo, juſtificati à peccato.* Rom. 6. v. 3. Et primæ Corinth. 6. v. 11. poſt enumerata graviſſimorum peccatorum genera, ſic pergit Apoſtolus: *Et hæc quidem fuiſtis, ſed abluti eſtis; ſed ſanctificati eſtis, ſed juſtificati eſtis.* Denique primæ Joan. 1. v. 8. *Sanguis Jeſu Chriſti filii Dei emundat nos ab omni peccato.*

Plenam autem eſſe etiam quoad pęnam remiſſionem illam peccatorum, colligitur ex iis teſtimoniis prima Concluſione citatis, in quibus homo dicitur per Baptiſmum *renaſci, regenerari, renovari, ac velut infans modò genitus.* Cùm verò nova illa nativitas & renaſcentia omnem penitùs culpam abradat & deleat, nihilque veteris hominis remanere permittat, omne quoque pęnæ perſolvendæ debitum extinguit. Ita verò perfectam eſſe hanc peccatorum remiſſionem, ut non modò non tegantur propter non imputationem, ſed etiam radicitùs tollantur & deleantur, conſtat ex modo loquendi ejuſdem Scripturæ: tùm quia verbum, *renaſci, regenerari, renovari*, quo utitur, hoc importat: tùm quia ait, nos aqua baptiſmali *mundari*. Sicut igitur aqua ſordes corporis non tegit, ſed diluit & mundat, ita aqua baptiſmalis ſordes animæ non tegit, ſed omnino abſtergit penituſque tollit. Epheſ. c. 5. v. 26. *Chriſtus mundavit Eccleſiam lavacro aquæ in verbo vitæ.* Hebr. 10. v. 22. *Abluti corpus aqua munda.* Hoc prænuntiaverat Ezechiel c. 36. v. 25. *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris.* Tùm denique, quia id manifeſtè important exempla quibus Deus utitur apud Iſaiam cap. 1. v. 18. *Si fuerint*, inquit, *peccata veſtra ut coccinum, quaſi nix dealbabuntur; & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana alba erunt.*

Probatur 2. ex SS. Patribus. Ex infinitis propemodum quæ adduci poſſent teſtimoniis, expreſſiora nonnulla ſeligemus.

P. 224. Ex Tertulliano L. de Baptiſmo c. 1. *Felix*, inquit, *Sacramentum aquæ noſtræ, qua abluti delictis priſtinæ cęcitatis, in vitam æternam liberamur.* Et
ibid. B. poſtea: *Quid ergo? Nonne mirandum, & lavacro dilui mortem?* Et cap. 4.
P. 225. C. *Spiritus*, inquit, *ſupervenit de Cœlis, & aquis ſupereſt ſanctificans eas de ſemetipſo, & ita ſanctificatæ vim ſanctificandi combibunt.* Et cap. 5. *Exempto*
P. 226. C. *reatu, eximitur & pena. Ita reſtituitur homo Deo, ad ſimilitudinem ejus qui retrò ad imaginem Dei fuerat.*

Ex.

Digitized by Google

Ex S. Clemente Alexandrino L. 1. Pædagogi c. 6. *Multis modis*, inquit, *vocatur hoc opus: gratia, illuminatio, perfectum, & lavacrum. Lavacrum quidem, per id quod peccata abſtergimus: Gratia autem, qua remittuntur pœnæ quæ peccatis debentur: Illuminatio autem, per quam ſanctam illam & ſalutarem lucem intuemur; hoc eſt, per quam id quod eſt divinum perſpicimus: Perfectum autem dicimus, cui nihil deeſt.* P. 69. A.

Ex S. Gregorio Nazianzeno Orat. 40. *Donum*, inquit, *vocamus gratiam, Baptiſmum, unctionem, illuminationem, incorruptionis indumentum, regenerationis lavacrum, ſigillum, ac denique excellentiſſimo quovis nomine appellamus.* Ac poſtquam uniuſcujuſque nominis rationem reddidit, ſic concludit: *Hæc Baptiſmi gratia & facultas eſt, non Orbem terrarum, ut olim, aquis obruens, ſed uniuſcujuſque hominis peccatum purgans, eaſque obſtructiones, vel maculas quæ vitio contrahuntur, prorſus abſtergens.* To. 1. p. 638. D. Ibid. p. 641. A.

Ex S. Gregorio Nyſſeno Oratione in Baptiſmum Chriſti, ubi ſic loquitur: *Compunctum notis peccatorum, & malis moribus inveteratum gratia regia eò redigimus, ut innocens ſit ſicut infans. Ut enim modò natus puellus à criminibus & pœnis liber eſt, ita etiam regenerationis puer non habet, cujus nomine cauſam dicat, ut qui regio dono cauſæ dictioni exemptus, & à rationibus vitæ reddendis liberatus ſit.* Ed. Par. 1615. To. 2. p. 801. A.

Ex S. Hieronymo Epiſt. 82. ad Oceanum. *Omnia ſcorta*, inquit, *& publicæ colluvionis ſordes, impietas in Deum, parricidium, & inceſtus in parentes, atque in extraordinarias voluptates utriuſque ſexus mutata natura, Chriſti fonte purgantur &c. Omnia nobis Baptiſmate condonata ſunt crimina; nec poſt indulgentiam Judicis metuenda eſt ſeveritas, dicente Apoſtolo: Et hæc quidem fuiſtis, ſed abluti eſtis, &c.* To. 4. p. 2. p. 648. Ibid. p. 649.

Ex S. Auguſtino in Enchyridio ad Laurentium c. 64. *Baptiſmatis munus*, inquit, *contra originale peccatum donatum eſt, ut quod generatione attractum eſt, regeneratione detrahatur; & tamen activa quoque peccata quæcumque corde, ore, opere, commiſſa invenerit, tollit. Hac ergo excepta magna indulgentia, unde incipit hominis renovatio, in qua ſolvitur omnis reatus &c.* Et Lib. 3. ſeu Serm. de Symbolo ad Catechumenos c. 10. *Omnia*, inquit, *prorſus delicta delet ſanctum Baptiſma, & originalia & propria; dicta, facta, cogitata, cognita, incognita, omnia dimittuntur. Innovat hominem, qui fecit hominem; donat delicta, qui non quærit merita.* Denique L. 2. de peccatorum meritis & remiſſione c. 28. *Si*, inquit, *continuò poſt Baptiſmum ſequatur ex hac vita emigratio, non erit omnino quod obnoxium hominem teneat, ſolutis omnibus quæ tenebant.* To. 6. p. 220. B. Ibid. p. 574. D. T. 10. p. 65. A.

Denique ex Innocentio III. Elucidatione in quartum Pſalmum Pœnitentialem. *Sciendum eſt*, inquit, *quòd fides Chriſti quæ juſtificat impium, revera mundat à culpa, ſed non ſemper ab omni pœna. Sacramentum verò Baptiſmi, ſi dignè ſumatur, liberat omnino à culpa pariter & à pœna.* Oper. Inn. Ed. Colon. 1575.

Tam certa & conſtans fuit hæc apud Veteres fides, ut baptiſatis nulla imponerent opera laborioſa & ſatisfactoria. Ita colligimus ex S. Clemente Lib. 2. Conſtitutionum cap. 41. S. Baſilio in Exhortatione ad Baptiſmum. S. Ambroſio capite ultimo L. de Elia & jejunio. S. Chryſoſtomo Hom. 1. ad baptiſandos, & ex S. Gregorio Nazianzeno in Oratione 40. ubi ſic loquitur: *Ecquando tantùm laboris ſuſceperis, quantùm Æthiopum Regina &c. Et ecce pluſquàm Salomon* To. 1. p. 272. T. 1. p. 657. B.

Digitized by Google

lomon hic &c. Hoc argumento, adverſùs eos qui Baptiſmum differunt amplificato, ſic colligit: *Cùm autem tibi nec labore ullo, nec opera ulla ſuſcepta, rei expetitæ compotem fieri liceat, quæ tandem ſtultitia eſt, donum in aliud tempus reiicere? Sitientes venite ad aquas, hortatur Iſaias &c. O ingentem benignitatis celeritatem! O facilem contrahendi rationem! Hoc bonum ſola voluntate venale tibi proponitur; cupiditatem ipſam Deus ingentis pretii loco habet. Sitit ſitiri; bibere cupientibus potum præbet; cùm ab eo beneficium petitur, beneficio afficitur.* Ibid.

Probatur denique ex Conciliis Florentino & Tridentino.

To. 13. Conc. p. 539. E. Florentinum in Decreto Eugenii, ait morientes poſt Baptiſmum ſtatim ad Regnum Cęlorum pervenire, atque idcirco nullam baptiſatis pro peccatis præteritis imponendam eſſe ſatisfactionem.

Tridentinum Seſſ. 5. Can. 5. ſic decernit: *Si quis per Jeſu Chriſti Domini noſtri gratiam quæ in Baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam aſſerit non tolli totum id quod veram & propriam peccati rationem habet, ſed illud dicit tantùm radi aut non imputari, anathema ſit.* To. 14. Conc. p. 752. E.

Dices 1. Remanet in baptiſatis concupiſcentia: ſed illa, teſte Apoſtolo Rom. 7. v. 20. peccatum eſt.

Reſp. cum S. Aug. L. 1. de nuptiis & concupiſcentia c. 23. concupiſcentiam (ſecluſo voluntatis conſenſu) non eſſe formaliter peccatum; ſed eam ab Apoſtolo appellari peccatum, quia eſt à peccato, & ad peccatum inclinat: *Sicut*, inquit S. Doctor, *vocatur lingua locutio, quam facit lingua; & manus vocatur ſcriptura, quam facit manus.* Relinquitur autem in baptiſatis concupiſcentia ad agonem & exercitium virtutis. Audiantur Patres Tridentini Seſſ. 5. in Decreto de peccato originali. *Inrenatis nihil odit Deus: quia nihil eſt damnationis iis qui verè conſepulti ſunt cum Chriſto per Baptiſma in mortem .... ita ut nihil prorſus eos ab ingreſſu Cęli remoretur. Manere autem in baptiſatis concupiſcentiam, vel fomitem, hæc ſancta Synodus fatetur & ſentit; quæ cùm ad agonem relicta ſit, nocere non conſentientibus, ſed viriliter per Chriſti Jeſu gratiam repugnantibus, non valet: quinimò qui legitimè certaverit, coronabitur. Hanc concupiſcentiam, quam aliquando Apoſtolus peccatum appellat, ſancta Synodus declarat Eccleſiam Catholicam nunquam intellexiſſe peccatum appellari, quod verè & propriè in renatis peccatum ſit, ſed quia ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium ſenſerit, anathema ſit.* To. 10. p. 299. C. To. 14. Conc. p. 753. A.

Dices 2. Si remittitur in Baptiſmo omnis peccati reatus, omniſque pęna, quomodo ſuperſunt pœnalitates quibus baptiſati obnoxii ſunt; quales ſunt, morbi, fames, ſitis, mors ipſa quæ eſt ſtipendium peccati; ſublata quippe cauſa, deberet omnis effectus conſequens tolli.

Reſp. plures à SS. Patribus rationes & cauſas afferri, cur omnes illæ pœnalitates relictæ ſint in baptiſatis.

Prima, ut Deus oſtenderet quid hominis culpa mereatur, & quid ſua gratia donetur. Ita S. Auguſtinus L. 14. de Civit. Dei c. 26. To. 7. p. 377. D. E.

Secunda, ut ſicut homo in Paradiſo deliciarum habuit umbram æternæ felicitatis, ita hac in valle miſeriarum umbram haberet damnationis æternæ. S. Auguſtinus in Enchyridio c. 25. To 6. p. 206.

Tertia, ne ſi adderetur carni felicitas, imminueretur fidei fortitudo. Idem S. Auguſtinus L. 13. De Civitate Dei cap. 4. To. 7. p. 328. A.

Quar-

Quarta, ut virtus in infirmitate perficeretur, & circumferret homo teſtimonium ſui peccati. Idem S. Auguſtinus Lib. 6. Operis imperfecti contra Julianum cap. 26. & 29. T. 10 p. 1343. F. G. & p. 1358. E.

Quinta, ut intelligeremus totum Sacramentorum fructum, non ad hanc præſertim vitam temporalem, ſed ad æternam referri debere. Idem ſanctus Auguſtinus in Enchyridio cap. 6. Eamdem rationem adducit Magiſter Lib. 4. diſt. 4. littera F.

Ad rationem ſubjunctam, nempe ſublata cauſa debere tolli omnem effectum, dico id quidem aliquando verum eſſe poſſe de cauſa phyſica & neceſſaria, cujus influxus actualis neceſſarius eſt ad effectum conſervandum; non verò de cauſa dumtaxat morali & meritoria, qualis eſt peccatum: ſecluſo ſiquidem originis peccato, potuiſſent iſtæ pœnalitates eſſe in ſtatu puræ naturæ, non quidem quatenus pœnalitates, ſed ut appendices naturæ, ut eſſe poſſent & *proficiendi admonitio, & perfectionis exordium*, ait S. Auguſtinus Lib. 3. de libero arbitrio c. 20. To. 1. p. 633. A.

Dices 3. Peccata ante Baptiſmum commiſſa puniuntur à Magiſtratibus Chriſtianis; non ergo per Baptiſmum omnis pœna remittitur.

Reſp. diſt. conſequens: non remittitur apud homines, quorum intereſt publica peccata quæ communitatem & pacem perturbant, caſtigare ac reprimere, concedo: apud Deum, nego.

Quæres 1. utrùm effectus Baptiſmi æqualis ſit in omnibus baptiſatis.

Reſp. 1. erga infantes propriæ diſpoſitionis incapaces æqualem omnino eſſe Baptiſmi effectum.

Reſp. 2. erga adultos æqualem eſſe effectum, quantùm ad characterem; quantùm verò ad gratiam, dico æqualiter affectis & diſpoſitis æqualem conferri, inæqualem verò ſi inæqualiter ſint affecti. Colligitur ex Concilio Tridentino Seſſ. 6. cap. 7. ubi aſſerit in baptiſatis juſtitiam recipi, ſecundùm menſuram quam Spiritus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm propriam cujuſque diſpoſitionem & cooperationem. Ratio eſt, quia quæ agunt juxta diſpoſitionem ſubjecti, æqualem vel inæqualem producunt effectum, pro æquali vel inæquali diſpoſitione ſubjecti: atqui ſic agunt Sacramenta. Etſi enim vi propria & ex opere, ut dicitur, operato gratiam producant, in adultis tamen prævias exigunt conditiones, ut ſuum in illis effectum ſortiantur. Sicut enim agentia naturalia, quæ toto ſuo impetu agunt, ubi major occurrit in ſubjecto diſpoſitio, fortiùs & intenſiùs operantur, ita & noſtra Sacramenta. To. 14. Conc p. 759. D.

Quæres 2. quid efficiat Baptiſmus in homine jam per charitatem perfectam juſtificato. Ibid. p 817. D.

Reſp. 1. ex Concilio Tridentino Seſſ. 14. c. 4. contingere aliquando poſſe contritionem eſſe charitate perfectam, & hominem Deo reconciliare priuſquam percipiatur Sacramentum; quo caſu docet idem Concilium, reconciliationem ipſi contritioni ſine Sacramenti voto quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam.

Reſp. 2. hoc in caſu ſex bona enumerari poſſe quæ ex reali Baptiſmi perceptione conſequuntur. Primum eſt character baptiſmalis, quem nemo ſine Baptiſmo realiter percepto conſequitur. Secundum, gratiæ augmentum. Tertio, remiſſio peccatorum quæ poſt juſtificationem interim committi potuerunt.

runt. Quartum, plena remiſſio pœnæ temporalis. Quintum, ſecuritas remiſſionis peccatorum. Cùm enim nemini de ſua juſtificatione, nondum percepto Baptiſmi Sacramento, facilè ſit præſumendum, ſecuritatem quamdam, ideſt bonam confidentiam cum tranquillitate conſcientiæ præſtat Sacramentum, etiam iis qui jam ex contritione perfecta cum voto Sacramenti juſtificati ſunt. Sextum denique, externa ſeu viſibilis incorporatio hominis in Eccleſia Chriſti.

ARTICULUS II.

De charactere Baptiſmi, & de Baptiſmo ficlè ſuſcepto; an recedente fictione reviviſcat.

OBſervandum 1. de charactere qui per tria Sacramenta imprimitur, & quæ idcirco iterari non poſſunt, nos generatim jam egiſſe in Tractatu de Sacramentis in genere, ubi loquendo de celebri controverſia Cypriani, Firmiliani & aliorum Rebaptiſantium, obſervavimus eos non idcirco rebaptiſaſſe ab Hæreticis baptiſatos, quòd exiſtimarent Baptiſmum, cùm validus eſt, non imprimere characterem; ſed quòd contenderent nullum planè eſſe Baptiſmum ab Hæreticis datum: unde non tam iteratus ipſis videbatur Baptiſmus, quàm primò legitimè collatus.

Obſervandum 2. fictionis nomine hìc non intelligi ſimulationem, qua quis dum exteriùs baptiſatur, intra ſe tamen reluctatur Baptiſmo, nec intendit baptiſari; ſed intelligi pravam animi diſpoſitionem, qua gratiæ baptiſmali obicem & impedimentum opponit.

Obſervandum 3. verbum iſtud *reviviſcere*, denotare effectum Baptiſmi, qui ſpectari poteſt ſive reſpectu peccatorum, quæ Baptiſmum præceſſerunt, ſive reſpectu ipſius fictionis, ideſt peccati quod in ipſa Sacramenti perceptione committitur; ſive denique reſpectu peccatorum ſubſequentium ipſum Baptiſma: & quæritur an recedente fictione, & accedente pœnitentia, Baptiſmus ſuum plenum & integrum conſequatur effectum. Qua in controverſia diſſentiunt more ſuo Scholæ Theologi. Sunt qui omnia peccata, ſive ante, ſive poſt Baptiſmum commiſſa, velint, recedente fictione, virtute Baptiſmi deleri: ſunt qui cenſent ea per pœnitentiam auferri: ſunt qui diſtinguunt inter pœnam & culpam, ac volunt virtute Baptiſmi, recedente fictione, deleri quidem peccata quoad culpam, ſed non deleri quoad pœnam, ſaltem ea quæ poſt Baptiſmum perpetrata ſunt, niſi per pœnitentiam: ſunt denique, qui facta diſtinctione peccatorum quæ ante & poſt Baptiſmum commiſſa ſunt, aut ſimul cum ejus perceptione, docent peccata Baptiſmum antecedentia, recedente fictione, deleri virtute Baptiſmi; peccata verò ſubſequentia deleri per pœnitentiam. His obſervatis, ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Baptiſmus imprimit animæ indelebilem characterem, quo fit ut non poſſit iterari.

Probatur 1. tribus potiſſimùm Scripturæ teſtimoniis, quæ SS. Patres de non iterando Baptiſmo interpretantur.

I. ex.

Digitized by Google

I. ex capite quarto Epiſtolæ ad Epheſios v. 5. *Unus Dominus*, ait Apoſtolus, *una fides, unum Baptiſma*, quia ſcilicet ſemel tantùm conferri poteſt. Sic exponunt S. Cyrillus Hieroſolymitanus Præfatione in Catecheſes, S. Leo, ut colligitur ex Gratiano in Decreto, *De conſecratione*, diſt. 4. Can. *Non licet*. S. Thomas in 4. diſt. 3. Hugo Lib. 2. de Sacramentis parte 6. cap. 13.

Neque dicas, non minùs fidem unam appellari, quæ tamen poteſt amitti & reparari; namque fides una dicitur ratione objecti & motivi, non ratione ſui; Baptiſmus verò dicitur unus ratione ſui, quia ſemel hominem conſecrat, nec poteſt iterari.

II. Ex cap. 13. Joan. v. 10. ubi Chriſtus ait: *Qui lotus eſt non indiget niſi ut pedes lavet, ſed eſt mundus totus*, quem locum de Baptiſmo nuſquam iterando interpretantur Optatus Lib. 4. S. Ambroſius L. de initiandis cap. 6. S. Auguſtinus L. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 14. & Tract. 57. in Joan. c. 13. S. Bernardus Sermone de Cęna Domini.

III. Ex cap. 6. Epiſt. ad Hebr. v. 4. *Impoſſibile eſt eos qui ſemel ſunt illuminati.... & prolapſi ſunt, rurſus renovari ad pęnitentiam*, quem locum SS. Patres intelligunt de renovatione per alterum Baptiſmum planè impoſſibili. Ita S. Ambroſius L. 2. de Pęnitentia cap. 2. S. Epiphanius hæreſi 59. quæ eſt contra Catharos, S. Hieronymus Lib. 2. contra Jovinianum, S. Auguſtinus in inchoatione Commentarii in Epiſtolam ad Romanos, S. Cyrillus Lib. 5. in Joan. cap. 17. S. Damaſcenus L. 4. de fide cap. 10. S. Chryſoſtomus, Theodoretus, Sedulius, Haimo, Theophilactus, Oecumenius in hunc locum.

Confirmatur ex eo quòd Novatianis citatum Apoſtoli teſtimonium opponentibus, ut probarent ſemel lapſis poſt Baptiſmum non poſſe Eccleſiam per Pœnitentiam veniam indulgere, reſpondent Eccleſiæ Doctores, Apoſtolum eò loci loqui de Baptiſmo, qui non poteſt iterari, non verò de Pęnitentia, quæ toties poteſt & debet iterari, quoties peccatum fuit.

His teſtimoniis poſitivis addi poteſt & negativum iſtud argumentum: ſcilicet, Multi leguntur in ſacris Litteris baptiſati: at ne unus quidem legitur iterùm baptiſatus, ſaltem eorum qui Baptiſmo Chriſti tincti fuerant; ergo evidens eſt argumentum, expreſsè voluiſſe Chriſtum, ut qui ſemel ritè & debitè baptiſatus eſt, iterùm non baptiſetur.

Probatur 2. perpetua Eccleſiæ Traditione, unanimi SS. Patrum conſenſu & Conciliorum auctoritate firmata. Multa in Tractatu de Sacramentis in genere adduximus SS. Patrum, Eccleſiæ tùm Græcæ tùm Latinæ, teſtimonia, quæ hìc rurſus exſcribere opus non eſt: unum tantùm addam, nempe Baptiſmi ſemel ritè collati iterationem inſtar ſacrilegii ſemper in Eccleſia habitam fuiſſe, ſicut videre eſt apud Gratianum cauſa 1. q. 1. & *De conſecratione* diſt. 4. Quin etiam legibus Imperatorum ultimo ſupplicio, & Canonibus Eccleſiaſticis pęna depoſitionis & irregularitatis puniebantur, qui Baptiſmum iterare auſi fuiſſent. Unde S. Auguſtinus Lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 14. ait: *Quid ſit pernicioſius, omnino non baptiſari, an rebaptiſari, judicare difficile eſt*. To. 3. p. 107. A.

Hac inſpecta & probata perpetua Traditione tùm ſcriptis, tùm viva voce ad nos uſque propagata, Eccleſia quæ eſt columna & firmamentum veritatis, adver-

Digitized by Google

adverſus quam portæ inferi nuſquam prævalebunt, in Concilio Tridentino
To. 14. Conc. p. 788. B. Seſſ. 7. Can. 11. ſic definivit: *Si quis dixerit, verum & ritè collatum Baptiſmum iterandum eſſe illi qui apud Infideles fidem Chriſti negaverit, cùm ad pœnitentiam convertitur, anathema ſit.* Et Can. 9. de Sacramentis in genere, eadem Seſſione: *Si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicet,*
Ibid. p. 777. C. *Confirmatione & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpiritale & indelebile, unde ea iterari non poſſunt, anathema ſit.* Idem edixerat Concilium Florentinum in Decreto.

Probatur denique rationibus quas adducunt SS. Patres.

Prima petitur ex duplici comparatione qua utitur S. Auguſtinus. Sicut enim (inquit) regale ſignum monetæ impreſſum manet etiam inter hoſtes & peregrinos atque à Rege remotiſſimos; ita ſignum Chriſti impreſſum per Baptiſmum remaneret in iis qui Chriſti caſtris derelictis & abnegata fide, tenentur ſub poteſtate dæmonis. Hac comparatione utitur S. Doctor Lib. 2. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 13. Altera comparatio ſumitur ex charactere militari, quam ibidem aſſert. *An fortè*, inquit, *minùs herent Sacramenta chri-*
To. 9. p. 45. C. *ſtiana, quàm corporalis hæc nota, cùm videamus nec apoſtatas carere Baptiſmate, quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur, & ideò amitti non poſſe judicatur.*

Secunda ratio eſt, quia Baptiſmus eſt regeneratio & nova quædam nativitas ſpiritualis, Joan. 3. v. 5. Sicut igitur una eſt generatio, iſta & regeneratio.
T. 3. p. 2. p. 383. Ita S. Auguſtinus Tract. 12. in caput 3. Joannis.

Tertia: Quia Baptiſmus eſt ſimilitudo & repræſentatio mortis Chriſti, quod probat S. Auguſtinus c. 52. Enchyridii, ex Apoſtolo Rom. 6. v. 3. & 4. At Chriſtus, ut ibidem ait Apoſtolus, *ſemel mortuus eſt*. Ita S. Baſilius L.
To. 6. p. 215. Lib. de Spiritu ſancto c. 15. Iſidorus Lib. 2. de Officiis Eccleſiaſticis cap. 24. Damaſcenus Lib. 4. de fide cap. 10.

Quòd ſi dicas Euchariſtiam eſſe pariter repræſentationem mortis Chriſti; quæ tamen multoties poteſt percipi, reſpondet Eſtius Lib. 4. diſt. 4. parag. 14.
To. 2. p. 57. col. 1. C. *Sacrificium Euchariſtiæ repræſentare mortem Chriſti abſolutè, & quidem eo pacto, ut illa repræſentatio ordinetur ad commemorationem mortis Dominicæ, & gratiarum actionem, quæ frequens & quotidiana debet eſſe, ideòque ipſum rectiſſimè frequentari; Baptiſmo autem non abſolutè repræſentari mortem Chriſti, ſed quatenùs eam ſemel paſſus poſtea reſurrexit ad vitam beatam, ampliùs non moriturus. Repræſentatur autem non in imagine aut in ſacrificio, ſed in nobis ipſis, qui proinde per Baptiſmum commori Chriſto dicimur. Unde & exhortationis materiam accepit Apoſtolus, oſtendens eum qui ſemel baptiſatus eſt, & per Baptiſmum peccato mortuus, non debere ampliùs in veterem relabi ſervitutem, ſed deinceps in novitate vitæ ambulare.*

Quarta: Quia peccatum originale ſemel contractum & deletum nunquam revocatur; ergo nec remedium ad illud expungendum inſtitutum repeti debet.

Quinta: Circumciſio quæ fuit Baptiſmi figura, repeti non poterat; ergo nec Baptiſmus.

Sexta: Per Baptiſmum homo Deo conſecratur: at quod ſemel eſt conſecratum, iterùm non conſecratur. Hás rationes attingit S. Thomas 3. parte q. 66. art. 9. in corpore.

Quæ-

Digitized by Google

Quæres an ſint baptiſandi ii de quorum Baptiſmo dubitatur.

Reſp. ſi legitimum ſit dubium, poſſe eos baptiſari ſub conditione, de qua forma conditionali lege, ſi vacat, quod diximus in Tractatu de Sacramentis in genere Qu.2. Art.6.

SECUNDA CONCLUSIO.

Baptiſmus tùm in hæreſi, tùm in ſchiſmate, tùm in Eccleſia ipſa catholica ficte ſuſceptus, recedente fictione, omnia peccata quæ ipſum præceſſerant, penitùs tollit; peccata verò Baptiſmum ſubſequuta, delentur per Pœnitentiam.

Tres ſunt Concluſionis partes.

Prima pars de Baptiſmo in hæreſi aut ſchiſmate percepto, probatur ex S. Auguſtino Lib.3. de Baptiſmo c.13. ubi ſic loquitur: *Si autem quamvis apud Hæreticos vel Schiſmaticos idem ſit Baptiſmus Chriſti, non tamen ibi operatur remiſſionem peccatorum, propter eamdem diſcordiæ fœditatem & diſſenſionis iniquitatem; tunc incipit valere idem Baptiſmus ad dimittenda peccata, cùm ad Eccleſiæ pacem venerint: non ut jam verè dimiſſa non retineantur, neque ut ille Baptiſmus quaſi alienus aut alius improbetur, ut alter tradatur; ſed ut idem ipſe qui propter diſcordiam foris operabatur mortem, propter pacem intùs operetur ſalutem.* Similia legi poſſunt cap.18. ejuſdem Libri, & L.2. contra Creſconium c.12.& L.1. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap.12. To.9.p. 114.C. Ibid. p. 118.416 & 89.

Secunda pars, quæ eſt de Baptiſmo ficte in Eccleſia catholica percepto, probatur ex eodem S. Auguſtino L.1.de Baptiſmo contra Donatiſtas c.12. *Sicut autem*, inquit, *in illo qui fictus acceſſerat, fit ut non denuò baptiſetur, ſed ipſa pia correctione & veraci confeſſione purgetur, quod non poſſet ſine Baptiſmo, ut quod antè datum eſt, tunc valere incipiat, cùm illa fictio veraci confeſſione receſſerit.* Et L.7. c.53. inquirens in validitatem Baptiſmi in Eccleſia ficte dati vel accepti, contendit nihil intereſſe an hoc fiat in Eccleſia an extra Eccleſiam: in Eccleſia autem ſi factum fuerit, cùm hoc proditur, neminem Baptiſmum repetere, ſed culpam aut excommunicatione puniri, aut pœnitentia ſanari. *An plùs valent*, inquit, *ad confirmandum Sacramentum illi veraces inter quos agitur, quàm ad fruſtrandum illi fallaces à quibus agitur, & in quibus agitur? Et tamen ſi poſtea prodatur, nemo repetit, ſed aut excommunicando punitur illa ſimulatio, aut pœnitendo ſanatur.* Ibid. p. 89. C. Ibid. 102.A B.

Quin & ipſi Donatiſtæ, etſi concederent Baptiſmum apud ſe cum perverſa diſpoſitione perceptum, expertem eſſe gratiæ, eum tamen non repetebant, cùm ſublata fictione vires ſuas exereret. Inde S. Auguſtinus argumento ad hominem eos premit, & oſtendit non eſſe quoque repetendum Baptiſma datum ab Hæreticis, etſi gratia ſit deſtitutum.

Ratio etiam ſuffragatur: Namque peccatum originale cæteraque ante Baptiſmum & ſimul cum perceptione Baptiſmi commiſſa, non ſubjacent Eccleſiæ clavibus: neque enim Sacramentum Pœnitentiæ eſt per ſe inſtitutum in remedium peccati originalis, aut actualium quæ antecedunt Baptiſmum, ſed eorum tantùm quæ ſubſequuntur; igitur ſi remittuntur ejuſmodi peccata, ut de facto ea remitti docet S. Auguſtinus, per virtutem Baptiſmi

remitti neceſſe eſt, qui velut flumen, repagulis remotis exundat, ac omni obice ſublato, ſopitam antea, & quaſi ſuſpenſam efficaciam ſuam ſortitur.

Unde immeritò Vaſquez diſputatione 159. cap.3. n. 35. ait S. Auguſtinum nullum ex Scripturis, aut Traditione, aut Eccleſiæ definitione, aut ratione argumentum habere, ut Baptiſmo tribuat privilegium quo poſſit, recedente fictione, reviviſcere. S. quippe Doctor non ex ſe tale excogitavit & finxit privilegium, ſed quod à ſuis prædeceſſoribus certa traditione acceperat, hoc ipſe propugnavit & aſſeruit. Inde eſt, quòd S. Gregorius Magnus L.9. Epiſtolarum Epiſtola 61. nunc Lib. 9. Epiſt. 67. ait, *ab antiqua Patrum inſtitutione manaſſe, ut qui in hæreſi baptiſati fuerint, aut unctione chriſmatis, aut impoſitione manuum, aut ſola profeſſione fidei ad ſinum matris Eccleſiæ revocentur.* Et mox ſubjungit: *Quia ſanctum Baptiſma, quod apud Hæreticos ſunt conſecuti, tunc in eis vires emundationis recipit, cùm illi vel per impoſitionem manus Spiritum ſanctum acceperint, vel iſti propter confeſſionem veræ fidei, ſanctæ & univerſalis Eccleſiæ viſceribus ſunt uniti.*

Tertia pars Concluſionis, nempè peccata poſt Baptiſmum commiſſa remitti per pœnitentiam,

Probatur: Quia Sacramentum Pœnitentiæ, non verò Baptiſmi, à Chriſto inſtitutum eſt in remedium peccatorum, quæ poſt Baptiſmum commiſſa ſunt, iſta enim ſubjacent clavibus Eccleſiæ; aliàs Pœnitentia lapſis poſt Baptiſmum non eſſet abſolutè neceſſaria, utpote qui poſſent, fictione recedente, virtute Baptiſmi redivivi peccatorum veniam conſequi; atqui tamen hoc falſum eſt; ergo &c.

Idem judicandum de peccato ipſo fictionis in quo quis Baptiſmum percipit; deleri quippè debet per pœnitentiam: tale ſiquidem peccatum natura poſterius eſt ipſo Baptiſmo; adeoque verum ſacrilegium ex indigna Baptiſmi perceptione: quamobrem neceſſe eſt illud per pœnitentiam expiari ac deleri.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. contra primam & ſecundam Concluſionis partem. Sanctus Auguſtinus citato c.12. Lib.1. de Baptiſmo tribuit remiſſionem peccatorum pœnitentiæ, ſeu *piæ correctioni & veraci confeſſioni*; non ergo Baptiſmo redivivo tribuenda eſt.

Reſp. diſt. ant. Tribuit pœnitentiæ, tanquam removenti prohibens, ſeu obicem, concedo: tanquam cauſæ effectrici, nego. Eodem quippe modo peccatorum remiſſionem in Baptiſmo fictè in Eccleſia percepto, recedente fictione, tribuit ipſi Pœnitentiæ, quo profeſſioni fidei, in Baptiſmo extra Eccleſiam percepto, quando baptiſatus ſeſe ad Eccleſiam recipit: atqui ita tribuit fidei profeſſioni hanc peccatorum remiſſionem, ut velit illam ſe habere tantùm per modum removentis prohibens, non verò per modum cauſæ verè effectricis; ſiquidem in utroque iſto caſu ſanctus Doctor aſſerit, eundem eſſe Baptiſmum, qui incipit prodeſſe propter fidei profeſſionem & converſionem, qui antea inefficax fuerat; igitur virtutem illam adſcribit ſanctus Doctor Baptiſmo tanquam cauſæ verè effectrici, converſioni autem & pœnitentiæ, tanquam conditioni obicem removenti.

Objicies 2. Non amplius exiſtit Baptiſmus quando fictio per conver-

ſio-

ſionem tollitur; quomodo igitur poteſt eſſe vera cauſa efficiens remiſſionis peccatorum?

Reſp. 1. Baptiſmum eſſe dumtaxat cauſam moralem efficientem, quæ poteſt agere etſi actu non exiſtat. Sic v.g. mors & paſſio Chriſti ſemel peracta, cauſa eſt moralis meritoria ſanctificationis noſtræ.

Reſp. 2. Baptiſmum non quidem exiſtere in ſe, cùm ſit actio fluens, ſed in aliquo ſuo effectu, nempè charactere, qui, in multorum ſententia, tunc Baptiſmi vices quaſi ſupplens, cauſa eſt vera & efficiens renovationis & remiſſionis peccatorum, quæ recedente fictione homini conceditur.

Objicies 3. Inde ſequitur Deum bis contuliſſe homini eandem facilitatem conſequendi per Baptiſmum plenam & perfectam peccatorum remiſſionem. 1. quidem cùm actu ei confertur Baptiſmus. 2. cùm recedit fictio, in qua receptus fuerat. Atqui tamen SS. Patres affirmant ſemel in unico Baptiſmo facilitatem hanc nobis eſſe à Deo conceſſam.

Reſp. nego ſequelam majoris. Cùm enim unus & idem ſit Baptiſmus, unus & idem ejus effectus reſpectu eorumdem peccatorum quæ ante Baptiſmum commiſſa ſunt, ſive nulla ſit fictio, ſive cùm ea ſublata vires ſuas exerit; non benè infertur, ſemel & iterum nobis conceſſam eſſe facilitatem illam qua per Baptiſmum ab omni peccato perfectè mundamur. Huic quidem objectioni locus foret, ſi contenderemus omnia peccata poſt Baptiſmum commiſſa deleri virtute Baptiſmi, quod certè non contendimus, ut ex dictis conſtat.

Objicies 4. contra tertiam Concluſionis partem. Eadem gratia quæ virtute Baptiſmi, remota fictione, confertur ut deleantur peccata ante Baptiſmum commiſſa, deleri quoque debent ea quæ Baptiſmum ſubſecuta ſunt: impoſſibile quippè eſt, ut unum peccatum ſine alio remittatur; ergo peccata quæ poſt Baptiſmum commiſſa ſunt, tolluntur per Baptiſmum, non per Pœnitentiam.

Reſp. diſt. antecedens. Eadem gratia formaliter ſumpta, concedo: principiativè, ſeu ſumpta in ratione cauſæ ac principii illius productivi, nego. Eſt igitur eadem formaliter gratia per quam delentur peccata quæ Baptiſmum ſive præceſſerunt, ſive ſecuta ſunt; non poteſt quippè peccatum ſine alio dimitti: cùm igitur per Baptiſmum confertur gratia per quam formaliter delentur peccata quæ ipſum præcedunt, eodem prorſus inſtanti confertur gratia, qua formaliter remittuntur peccata ſubſequentia Baptiſmum; ſed illa gratia ab eodem effectivo principio non procedit: prior eſt à Baptiſmo, altera verò à pœnitentia; eſt igitur eadem gratia formaliter quoad ſuum formalem effectum, ſed non eadem quoad principium, ſeu cauſam illius productivam.

Objicies 5. Baptiſati in hæreſi aut ſchiſmate olim recepti ſunt ab Eccleſia, vel per manus impoſitionem, vel per confeſſionem fidei, non verò per Pœnitentiam; ergo cenſebat Eccleſia, omnia peccata ſive quæ ante Baptiſmum, ſive quæ poſt commiſſa ſunt, deleri per Baptiſmum redivivum, non verò per Pœnitentiam.

Reſp. nego ant. cujus falſitas patebit ex dicendis in Tractatu de Sacramento Confirmationis; ſemper enim præcedebat Pœnitentia, ſaltem privata, ipſis Hæreticis aut Schiſmaticis redeuntibus impoſita. Unde S. Auguſtinus ait *eos aut excommunicatione puniri, aut pœnitentia ſanari.*

Objicies 6. Cùm S. Auguſtinus agit de reviviſcentia Baptiſmi inter peccata non diſtinguit, ſed omnia indiſcriminatim, ſive quæ præceſſerunt, ſive quæ ſubſecuta ſunt Baptiſmum, deleri ait per Baptiſmum, fictione recedente.

Reſp. reipſa S. Doctorem diſtinctionem hanc non adducere, quia ad ſcopum diſputationis quam habebat cum Donatiſtis, neceſſaria non erat, neque opportuna: neceſſaria tamen eſt illa diſtinctio ob rationes adductas.

Objicies ultimò: Peccatum fictionis in quo quis Baptiſmum percipit, non poteſt deleri per Pœnitentiam, ſiquidem tale fictionis peccatum natura prius eſt Baptiſmo, ac directè opponitur diſpoſitioni neceſſariæ ad legitimam ejus perceptionem, quæ Baptiſmum antecedit.

Reſp. nego ant. ejuſque probationem. Non enim opponitur tale fictionis peccatum diſpoſitioni neceſſariæ ad validam Baptiſmi perceptionem, ſed tantùm diſpoſitioni neceſſariæ ad licitam ejuſdem perceptionem, quæ natura poſterior eſt valida Baptiſmi ſuſceptione.

Inſtabis: Voluntas indignè accedendi ad Baptiſmum, (in qua conſiſtit fictionis peccatum) natura prior eſt ipſa ſuſceptione Baptiſmi, quam voluntas illa imperat.

Reſp. diſt. ant. Voluntas ſpectata ſecundùm ſe, concedo: voluntas ut conſummata exteriùs per indignam Sacramenti perceptionem, nego. Hoc verò poſteriori ſenſu peccatum fictionis completum eſt; nam eſſentialiter includit actualem Baptiſmi prophanationem.

QUÆSTIO ULTIMA.

De Cæremoniis Baptiſmi.

INtegro eoque prolixo tractatu hìc opus foret, ſi ſingulas Baptiſmi cæremonias, & numero plures, & antiquitate ſua venerandas, & ſignificatione graves ac ſanctas exponere vellemus. Legi poteſt eam in rem Opus eruditum Libris quinque diſtinctum Joſephi Vicecomitis Doctoris Collegii Ambroſiani, cui titulus eſt, *De antiquis Baptiſmi ritibus ac cæremoniis*. De iis agunt pariter Ordo Romanus, Alcuinus in Libro de divinis Officiis cap. de Sabbato ſancto. Amalarius L. 1. de Officiis Eccleſiaſticis, Rabanus de Inſtitutione Clericorum L. 1. Catechiſmus Conc. Trid. parte 2. n. 6. & Libri omnes Rituales; & inter Recentiores P. Martene de antiquis Eccleſiæ ritibus.

Inter Veteres quoque de iiſdem paſſim mentionem faciunt Tertullianus, qui L. de Corona militis c. 3. ſua ætate iſtas Baptiſmi cæremonias ſolitas obſervari recenſet: *Aquam adituri*, inquit, *aliquanto prius in Eccleſia ſub Antiſtitis manu conteſtamur nos renuntiare diabolo, & pompæ, & angelis ejus. Dehinc ter mergitamur, amplius aliquid reſpondentes quam Dominus in Evangelio determinavit. Inde ſuſcepti, lactis & mellis concordiam prægustamus. Exque ea die lavacro quotidiano per totam hebdomadam abſtinemus.* Pagina 102. A.

Similia paſſim narrant S. Cyrillus Hieroſolymitanus in Catecheſibus, S. Ambroſius in Libris de Sacramentis & de Myſteriis; S. Auguſtinus in Libris contra Pelagianos, ubi exorciſmis aliiſque Baptiſmi cæremoniis probat originalis peccati veritatem.

Sufficiat igitur nobis eas cæremonias ſtrictim delibaſſe; atque ut commodiùs id exequamur, eas diſtribuemus in tres claſſes, quarum aliæ antecedunt, aliæ comitantur, aliæ ſequuntur Baptiſmum.

Cære-

Digitized by Google

Cæremoniæ quæ præcedunt Baptiſmum.

Prima eos ſpectat qui ad Baptiſmum vel afferuntur, quales ſunt infantes; vel accedunt eumque poſtulant, quales ſunt adulti. Erga iſtos multa fieri antiquitùs ſolebant quæ ſuprà expoſuimus, cùm Hiſtoriam Catechumenatus percurrimus.

I. Nomen ſuum dabant.

II. Catechiſmo ſeu doctrinæ ſacræ elementis imbuebantur.

III. Multis ac laborioſis operibus probabantur.

IV. Scrutinia inſtituebantur numero ſeptem, quibus vitæ eorum probitas cognoſcebatur.

V. Satanæ, & pompis, & Angelis ejus renuntiabant.

VI. Variis pulſabantur interrogationibus, an crederent in Deum Patrem, in Deum Filium, in Deum Spiritum ſanctum.

VII. Signum Crucis in fronte & pectore imprimebatur: quin in ſingulis ſcrutiniis, vel à Presbyteris, vel à Clericis imprimebatur illud ſignum Crucis. Hujus cæremoniæ meminit S. Baſilius L. de Spiritu ſancto c. 27. S. Auguſtinus L. de catechiſandis rudibus c. 20.

VIII. Exorciſmis, id eſt adjuratione quadam certis precibus facta, dæmon ab homine baptiſando abigebatur. Hujus cæremoniæ mentionem faciunt S. Juſtinus Dial. cum Tryphone, Tertull. de Præſcriptionibus c. 41. S. Cyprianus Epiſtola 2. S. Auguſtinus L. 2. de Gratia & peccato originali c. 40. & L. 2. de nuptiis & concupiſcentia c. 26.

IX. Exſufflatio quædam exorciſmis addebatur: namque & verbis exorciſmorum pelluntur dæmones; & exſufflatione, eorum expulſio, ſimulque afflatio boni Spiritus denotatur. Ita S. Auguſtinus L. 6. contra Julianum c. 2. & L. de peccato originali c. 40. & Lib. 2. de nuptiis & concupiſcentia c. 17.

X. Sal deguſtandum datur; quo ſignificatur vitæ incorruptio ac bonorum operum ſapor. Ritum hunc referunt Origenes Hom. 6. ſuper Ezechielem, & Conc. Carthaginenſe III. Can. 5. Alicubi dabatur panis benedictus, ut antea obſervavimus ex Sancto Auguſtino L. 2. de peccat. mer. & rem. c. 26.

XI. Nares & aures ſaliva tanguntur, & dicitur *Ephpheta*, id eſt, *adaperire*. Hujus ritus meminit S. Ambroſius L. 1. de Sacramentis c. 1. & de iis qui initiantur c. 1.

XII. Sacerdos manus imponit & benedicit. Ita Conc. IV. Carthaginenſe c. 85. S. Auguſt. L. 2. de peccat. mer. & rem. c. 26.

XIII. Unguntur Catechumeni oleo benedicto ante Baptiſmum in pectore & ſcapulis, ungendi poſtea chriſmate poſt Baptiſmum in vertice. Ita S. Clemens L. 3. Recognitionum, S. Chryſoſtomus Hom. 6. in c. 2. Epiſtolæ ad Coloſſenſes, S. Ambroſius L. 1. de Sacramentis c. 2. & L. 2. c. 7.

Cæremoniæ quæ Baptiſmum comitantur.

Prima eſt aquæ baptiſmalis conſecratio, de qua S. Cyprianus Epiſtola 70. P. 177. ad Januarium. *Oportet ergo*, inquit, *mundari & ſanctificari aquam priùs à Sacerdote, ut poſſit Baptiſmo ſuo peccata hominis qui baptiſatur abluere*. Ejuſ-

Digitized by Google

dem conſecrationis meminere Tertullianus L. de Baptiſmo c.4. S. Cyrillus Hieroſolym. Catecheſi 3. S. Gregorius Nyſſenus Oratione de Baptiſmo, S. Epiphanius hæreſi 30. S. Chryſoſtomus in Pſal.22. S. Ambroſius L. 1. de. Sacramentis c.5. S. Auguſtinus Lib.6. de Baptiſmo c.25.

Secunda ſpectat locum & tempus Baptiſmi.

Quantùm ad locum, tempore Apoſtolorum quolibet in loco Baptiſmus conferebatur, ut conſtat exemplo Eunuchi, qui à Philippo dum iter facerent, baptiſatus eſt; & exemplo S. Pauli, qui Stephanæ domum baptiſavit. Idem obſervatum fuit ſæviente perſecutione, cùm nondum licitum erat Chriſtianis templa publica habere, in quibus Sinaxes ſuas celebrarent. Reddita autem Eccleſiæ pace, non omnibus in locis, ſed in iis tantùm quæ Baptiſteria dicuntur, licitum fuit baptiſare, ſecluſo tamen caſu neceſſitatis.

Quantùm ad tempus ſolemniter adminiſtrandi Baptiſmum, varia fuit Diſciplina.

I. Eccleſia Romana & Africana aliæque adjacentes, in ſolemnitate Paſchatis & Pentecoſtes tantùm Baptiſmum conferre ſolebant. Conſtat ex Tertulliano L. de Baptiſmo c.20. ex Siricio S. Pontifice Epiſtola ad Himerium Tarraconenſem, ex S. Leone Epiſtola ad Epiſcopos per Siciliam conſtitutos, ex S. Gregorio Magno in Sacramentorum Libro. In Eccleſia tamen Africana additus eſt dies Epiphaniæ, ut teſtatur Victor Vitenſis Lib.2. de perſecutione Vandalica.

II. In Eccleſia Gallicana aliquando ſoli dies Paſchæ & Pentecoſtes deputati ſunt ſolemni adminiſtrationi Baptiſmatis, ut colligimus ex Gregorio Turonenſi L.5. Hiſt. Francorum c.11. & Lib.6. c.27. & L.8. c.4. & L.10. c.15. & ex Fortunato L.3. carmine 7.

In eadem tamen Eccleſia ſexto ſæculo addita eſt dies ſacra Natalis Domini, & Joannis Baptiſtæ. Ita colligimus ex Avito Viennenſi Epiſcopo Epiſtola 41. ex Gregorio Turonenſi Lib.8. Hiſt. c.9. Eundem morem oſtendit miraculum quod Ebroduni in Natali Domini & in Cœna Dominica quotannis circa Baptiſterium à S. Marcellino in ea Urbe erectum, teſte Gregorio Turonenſi L. de gloria Confeſſorum c.6. contingebat.

Baptiſandi in Natalitiis Chriſti, Apoſtolorum ac Martyrum feſtivitatibus praxis, ſexto labente ſæculo à Patribus alterius Concilii Matiſconenſis an. 581. abrogata eſt, quæ abrogatio extra Gallias vim non habuit.

Apud Hibernos & Anglos ſolemnior Baptiſmus olim traditus fuit in Paſchate, Pentecoſte, Natali Domini & Epiphania. Conſtat ex Synodo altera S. Patricii c.19. ex S. Gregorio Magno L.7. Epiſtolarum Epiſtola 30.

Apud Hiſpanos præter Paſcha & Pentecoſten, Natalis dies Domini Baptiſmo conſecratus fuit. Patet ex Valafrido L. de divinis Officiis c.26.

Diſciplinam quam hactenus indicavimus, ante duodecimum ſæculum apud Occidentales deſiiſſe fidem facit Rupertus Abbas, qui anno 1135. obiit. L.4. de divinis Officiis c.18. *Poſtquam*, inquit, *Chriſtianitas crevit .... quia* Tom.2. p. 791. col. 1. *periculoſum erat tantam multitudinem differre, propter occaſiones mortis . . . viſum eſt ſanctæ Eccleſiæ, paſſim indulgentia baptiſandi conceſſa, imò oblata, cuncta antevenire pericula.*

In Eccleſia Orientali dies ſolemnis Baptiſmi erant Paſcha, Pentecoſtes, & Epiphania Domini. Conſtat ex ſancto Hieronymo Epiſtola 61. ex ſancto Chryſoſto-

ſoſtomo Serm.36. de Pentecoſte, Sancto Gregorio Nazianzeno Oratione 39. Lege Goarium in ſuis ad Euchologium Græcorum notis, eo præſertim loco quo majoris aquæ benedictæ in ſanctis Theophaniis ritum deſcribit.

Omni porrò tempore validè poſſe Baptiſmum conferri, obſervat Tertullianus L.de Baptiſmo c.19. *Cæterùm*, inquit, *omnis dies Domini eſt, omnis hora, omne tempus habile Baptiſmo: ſi de ſolemnitate intereſt, de gratia nihil refert.* Pagina 232. B.

Tertia cæremonia eſt nominis impoſitio.

Quarta, ut eſſent ſuſceptores qui baptiſatum de ſacro Fonte levarent, & poſteà diligentiùs eum de fide inſtituerent. Tertullianus L. de Baptiſmo eos appellat *ſponſores*, quia fidem ſuam pro baptiſato obligant. Vide ſanctum Baſilium Epiſtola 128. Sanctum Chryſoſtomum Hom.12. in primam ad Corinthios c.4. S. Auguſtinum Sermone 116. de tempore.

Quinta, eſt trina immerſio, vel infuſio aquæ, de qua ſuperiùs ſatis dictum fuit.

Ceremoniæ quæ ſequuntur Baptiſmum.

Prima videtur fuiſſe oſculum pacis, in ſignum unionis ac fraternitatis cum baptiſato. S. Cyprianus Epiſtola ad Fidum.

Secunda, eſt unctio chriſmatis in vertice. Damaſus in vita Sylveſtri, Innocentius I. Epiſtolæ 1. c.3. S. Ambroſius Lib.3. de Sacramentis c.1. S. Hieronymus Dial. contra Luciferianos.

Tertia, eſt cereus accenſus, qui datur baptiſato in ſignum fidei & gratiæ acceptæ, & translationis ipſius à poteſtate tenebrarum ad lumen & ſortem Sanctorum. S. Gregorius Nazianzenus Oratione in S. Lavacrum, S. Auguſtinus in Pſalm.65.

Quarta, eſt veſtis candida, quam ferre ſolebant à Sabbato ſancto uſque ad Dominicam in albis. Illius mentionem faciunt S. Dionyſius, aut quiſquis auctor eſt Libri de Eccleſiaſtica Hierarchia c. de Baptiſmo, S. Ambroſius L. de iis qui initiantur c.7. S. Auguſtinus Serm.157. de tempore.

Ultima, fuit delibatio lactis & mellis, quæ jam in uſu non eſt. Illius cæremoniæ meminere Tertull. L. de Corona militis c.3. & S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos, ubi ait id fieri ſolitum in ſignum novæ infantiæ in Chriſto. Unde in Miſſa Dominicæ in albis legitur propter Neophytos iſtud ex Epiſtola S. Petri, *Quaſi modò geniti infantes lac concupiſcite.*

Quæres, an ſi cogente neceſſitate Baptiſmi cæremoniæ omiſſæ fuerunt, illa recedente ſupplendæ ſint.

Reſp. mentem ac praxim Eccleſiæ ſemper fuiſſe, ut ſupplerentur; habent enim illæ omnes utilitatis plurimùm ac pietatis, nec fruſtra eas Eccleſia inſtituit ac juſſit obſervari.

Dices: Nonnullæ ex illis, v.g. exorciſmi, inutiles prorſus videntur poſt Baptiſmum, omnique ſenſu & effectu carere. Ad quid enim illi inſtituti ſunt, niſi ad expellendum ac fugandum dæmonem? *Exi ab eo, immunde ſpiritus, & da locum Spiritui ſancto paracleto*, ait miniſter. Atqui per Baptiſmum jam expulſus fuit dæmon, jam in baptiſato Spiritus ſanctus inhabitat: quam ergo efficaciam, quam ſignificationem habere poſſunt illi exorciſmi? Nonne Spiritui ſancto injuriam inferre potius videri poſſunt, quaſi cum ipſo dæmon

in homine baptiſato cohabitaret? *Quid iniquius, quàm exorciſare Spiritum ſanctum?* inquiebat Optatus L. 2. de Schiſmate Donat. n. 21.

Reſp. 1. Eccleſiæ imperanti prompto animo obſequendum eſſe, tametſi cauſas & rationes rei imperatæ ignoremus. Velle autem Eccleſiam ut exorciſmi omiſſi ſuppleantur, ex Rituali Romano cæteriſque aliis ferè omnibus particularium Eccleſiarum Libris, ac Provincialibus ſtatutis, ita compertum eſt, ut negari non poſſit.

Reſp. 2. S. Thomam propoſitæ objectioni ſic reſpondere 3. p. q. 71. art. 3. ad 3. *Ea*, inquit, *quæ aguntur in exorciſmo, ordinantur ad removendum impedimenta; & ideo ſine eo poteſt aliquis conſequi effectum Baptiſmi. Non tamen ſunt hujuſmodi prætermittenda, niſi in neceſſitatis articulo; & tunc ceſſante periculo debent ſuppleri, ut ſervetur uniformitas in Baptiſmo. Nec fruſtra ſupplentur poſt Baptiſmum: quia ſicut impeditur effectus Baptiſmi, antequam percipiatur; ita poteſt impediri poſtquam fuerit perceptus.* Et in 4. Lib. Sentent. diſt. 6. q. 2. art. 3. ad 4. *Dicendum*, inquit, *quòd ad hoc quòd uniformitas Baptiſmi obſervetur, oportet quòd exorciſmus, ſi prætermiſſus fuerit, poſt Baptiſmum ſuppleatur; & tunc tantùm ſignat, vel fortè additur etiam aliqua cohibitio ab impugnatione diaboli. Nec hoc eſt inconveniens, cùm etiam per aquam benedictam, qua poſt Baptiſmum aſpergimur, aliqua poteſtas dæmonis reprimitur.* Hæc S. Thomas. Sicut igitur gratia virtute Baptiſmi collata, non obſtat quin per cæremonias quæ Baptiſmum ſequuntur, beneficii aliquid ſpiritualis percipiamus: ita etiam tametſi jam per Baptiſmum expulſus ſit ac conjuratus dæmon, nihilominus cùm accedunt ſubinde exorciſmi, qui omiſſi fuerant, inutiles omninò ac ſuperflui non ſunt; licèt enim dæmonem non expellant, qui jam expulſus eſt, vires tamen ipſius reprimunt, vim elidunt tentationis, & ardorem concupiſcentiæ temperant. Adde quòd quemadmodum iis, qui ex charitate perfecta jam ſanctificati accedunt ad Baptiſmum, inutilis non eſt Baptiſmus, imò cùm percipi poteſt, neceſſarius, quia nonniſi per ordinem ad illum, & ex voto illius gratia conceſſa fuit; ita & expulſio dæmonis jam facta, exorciſmo ſubſequenti, quem reſpiciebat, ſuo modo tribuenda eſt.

Optatus loco citato ne verbum quidem habet de Baptiſmo, & exorciſmis illi annexis. Unicè invehitur in audaciam & furorem Donatiſtarum, qui Catholicos Epiſcopos & Sacerdotes de gradu ſuo, infando ac ſacrilego ritu, contra jus omne dejecerant; ſicque vel ipſimet Spiritui ſancto, à quo illi ordinati fuerant, injuriam intulerunt, ſeu, ut loquitur Optatus, ipſum *Spiritum ſanctum exorciſarunt quo nihil iniquius. Perfecti fuerant illi*, ait Optatus, *opere ſcilicet Dei, qui in ejus nomine fuerant ordinati; & vos contra opus Dei hoſtiliter militatis.... Quid iniquius, quàm exorciſare Spiritum ſanctum, altaria frangere, Euchariſtiam animalibus projicere? Docete ubi vobis mandatum eſt radere capita Sacerdotum, cùm è contrario ſint tot exempla propoſita fieri non debere.*

TRA-

TRACTATUS
DE
SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

QUinque de Sacramento Confirmationis Quæſtiones proponemus.

Prima erit de natura & partibus quibus conſtat.

Secunda, de neceſſitate.

Tertia, de cauſis.

Quarta, de effectibus.

Quinta denique, de cæremoniis Sacramenti Confirmationis.

In ipſo verò harum Prælectionum limine more noſtro præmittimus Canones Tridentinos circa Confirmationem Seſſ. 7.

Can. 1. *Si quis dixerit Confirmationem baptiſatorum otioſam cerimoniam eſſe, & non potius verum & proprium Sacramentum; aut olim nihil aliud fuiſſe, quàm Catecheſim quamdam, qua adoleſcentię proximi fidei ſuę rationem coram Eccleſia exponebant, anathema ſit.*

Can. 2. *Si quis dixerit, injurios eſſe Spiritui ſancto eos qui ſacro Confirmationis chriſmati virtutem aliquam tribuunt, anathema ſit.*

Can. 3. *Si quis dixerit, ſanctę Confirmationis miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit.*

QUÆSTIO PRIMA.

De natura, ſeu partibus quibus conſtat Sacramentum Confirmationis.

UT natura, & partes quibus conſtat Confirmationis Sacramentum, rectè, ut par eſt, intelligantur, quatuor ſunt totidem Articulis expendenda.

I. No-

Digitized by Google

I. Nomen & definitio Sacramenti Confirmationis.
II. An Confirmatio verum ſit & propriè dictum novæ Legis Sacramentum.
III. Quæ ſit ejus materia.
IV. Quæ ejuſdem forma.

ARTICULUS PRIMUS.

De nomine & definitione Sacramenti Confirmationis.

VAria ſunt apud Auctores Eccleſiaſticos hujus Sacramenti nomina: alia petuntur ab ejus materia, alia à forma, alia denique ab ejus effectu.

A materia.

Dicitur 1. *manus impoſitio*. Fundamentum habet in Actibus Apoſtolorum c.8. v.17. *Imponebant* (nempe Apoſtoli) *manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum.* Ita paſſim Veteres, ſanctus Cyprianus Epiſtola 73. ad Jubajanum, S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos, S. Auguſtinus L. 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 16. & alii.

Dicitur 2. *Sacramentum chriſmatis & unctionis*, nempe ab unctione & chriſmate, quod ſolet in illo uſurpari. Ita S. Auguſtinus L. contra Litteras Petiliani c. 104. *Unguenti myſterium*, à S. Dionyſio L. de Eccleſiaſtica Hierarchia c. 4. *Chriſma ſpiritalis unguenti*, à Theodoreto ad caput 1. Cantici Canticorum. *Chriſma ſanctum, & ſupercæleſte*, à Concilio Laodiceno Can. 7. & 48. Denique, *Chriſma ſalutis*, à S. Leone Serm. 4. de nativitate Domini c. 5.

A forma, aut quaſi forma qua adminiſtratur, dicitur *Signaculum*, à Cornelio S. Pontifice in ſua ad Fabium Antiochenum Epiſtola apud Euſebium L. 6. Hiſt. c. 43. ubi loquens de Novato, qui in lecto baptiſatus, Sacramentum Confirmationis ſubinde percipere neglexerat, ait: *Hoc autem ſignaculo minimè percepto, quo tandem modo Spiritum ſanctum potuit accipere?* Ita pariter appellatur à S. Cypriano Epiſtola 73. ad Jubajanum, à S. Ambroſio L. de Myſteriis ſeu de Initiandis c. 7. à S. Leone Sermone 4. de nativitate. Communis eſt apud Græcos præſertim hæc nuncupatio, à quibus Confirmatio *σφραγίς*, *ſignaculum* dicitur. Hinc iſta ſolemnis apud eos inter ungendum forma uſurpata, *Signaculum doni Spiritus ſancti.*

Pagina 294. B.

Ab effectu dicitur *perfectio*, à Concilio Eliberitano c. 38. à S. Ambroſio L. 3. de Sacramentis c. 2. Ratio eſt, quia homo baptiſatus fit perfectè ac planè Chriſtianus per acceſſionem gratiæ roborantis ac confortantis, quæ propria eſt Sacramenti Confirmationis. Dicitur 2. *Conſummatio*, à S. Cypriano Epiſtola citata. Unde S. Th. 3. parte q. 72. art. 1. ad 2. appellat Confirmationem, Sacramentum *plenitudinis gratiæ*. Et in 4. diſt. q. 1. art. 1. q. 2. ad 1. *Eſt*, inquit, *plenitudo gratiæ Chriſtianæ ſufficiens ad ſalutem, & hæc datur in Baptiſmo; & plenitudo gratiæ ad fortiter reſiſtendum, & hæc datur in Confirmatione.*

Dicitur 3. uſitato & communi nomine, *Confirmatio*, quia robur & vires ſubminiſtrat ad fidem Chriſti intrepidè profitendam. Ita Catechiſmus Conc. Trid. parte 2. nu. 17. *Chriſmatis Sacramento*, inquit, *adversùs omnes carnis, & mundi & diaboli impetus robuſtiores fiunt* (baptiſati;) *& eorum animus fide omnino confirmatur ad confitendum & glorificandum nomen Domini*

noſtri

noſtri Jeſu Chriſti, ex quo etiam nomen ipſum inventum eſſe, nemo dubitat. Ita quoque Conc. Senonenſe an. 1528.

Recens non eſt iſtud Confirmationis nomen, ſed jam pridem à Veteribus uſurpatum: à Concilio I. Arauſicano an. 442. à tertio Arelatenſi an. 455. à S. Hilario Arelatenſi, qui ſubſcripſit Concilio I. Arauſicano, Homil. de Pentecoſte, quæ vulgò cum cæteris ſub nomine Euſebii Emiſſeni laudari ſolet. Et antea an. 315. à Synodo Romana ſub Sylveſtro, ſi fides habeatur Actis quæ Sylveſtri nomine circumferuntur. Unde Beda qui an. 735. extremum diem obiit, Commentario in Pſal. 26. teſtatur ſuo tempore unctionem, quæ per manuum impoſitionem datur ab Epiſcopis, vulgò Confirmationem appellari ſolitam fuiſſe; quo etiam nomine à Conciliis Florentino & Tridentino, & à tota Eccleſia ſolet appellari. *Tom. 3. p. 558. n. 70.*

Definitur aut potius deſcribitur Confirmatio, Sacrum & ſenſibile ſignum à Chriſto Domino inſtitutum, à ſolis Epiſcopis tanquam ordinariis miniſtris collatum, in Religione perpetuum, ad conferendam homini baptiſato gratiam roborantem ac confirmantem, qua Chriſti fidem conſtanter & intrepidè profiteatur.

Nihil in hac deſcriptione continetur, quod ad fidem Catholicam non pertineat; ac conſultò abſtinuimus à facienda mentione vel materiæ, vel formæ, de quibus litigant inter ſe Scholæ Theologi.

Omnes hujus definitionis partes facilè conſtant ex iis quæ generatim diximus de definitione Sacramenti. Aliæ quippè tenent locum generis, & communes ſunt omnibus Sacramentis, nempè quòd ſit ſignum ſacrum ſenſibile à Chriſto Domino inſtitutum, perpetuum in Religione, gratiæ productivum; aliæ verò locum tenent differentiæ, nempè quòd producat gratiam roborantem & confortantem, ad fidem Chriſti conſtanter profitendam.

Breviùs Confirmatio definitur: Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum, quo baptiſatis datur Spiritus ſanctus, ad fidem Chriſti conſtanter & intrepidè profitendam.

ARTICULUS II.

An Confirmatio ſit verum & propriè dictum novæ Legis Sacramentum.

ERRORES.

Inter veteres Hæreticos ſoli Novatiani veniunt in ſuſpicionem negati Sacramenti Confirmationis: dico in ſuſpicionem; res enim ſatis explorata non eſt, ut pro certa & judicata habeatur. Cornelius quidem S. Pontifex in ſua ad Fabium Antiochenum Epiſtola apud Euſebium L. 6. c. 43. narrat Novatum, poſtquam à morbo liberatus eſt, ab Epiſcopo conſignatum non fuiſſe; an verò ex errore, aut ex ſola negligentia omiſerit ille percipere Sacramentum Confirmationis, non exponit ſanctus Pontifex. Solus Theodoretus Lib. 3. hæreticarum fabularum, de Novatianis ait: *Iis quos baptiſant ſanctiſſimum Chriſma non præbent. Quapropter eos qui ex hac hæreſi corpori Eccleſiæ conjunguntur, laudatiſſimi Patres inungi preceperunt.* Verùm alii Scriptores qui de Novatianis locuti ſunt, ut Philaſtrius, S. Epiphanius, S. Auguſtinus, S. Damaſce- *Pagina 124. D.* *To. 4 p. 229 D.*

maſce-

maſcenus, S. Pacianus, de hoc illorum errore prorſus ſilent; niſi velis S. Pacianum Epiſtola 3. ad Sympronianum hunc Novatianorum errorem indigitare, cùm ait: *Veſtræ plebi unde Spiritus, quam non conſignat unctus Sacerdos?* Et ante hos omnes Concilium Nicænum. I. Can. 8. Novatianorum errores perſtringens, omnino ſilet erraſſe illos circa Confirmationem.

Bibliot. PP. T. 4. par. 309. G.

Dallæus L. 3. de Sacramento Confirmationis c. 17. non altiùs originem, veritatem & præſidium ſententiæ Lutheri circa Confirmationem repetit, quàm à Valdenſibus, Wicleſitis & Huſſitis. Præclara verò antiquitas, quæ undecimum ſæculum non antecedit! Præclarum præſidium, quod à Novatoribus rogatur! tales Dallæo anteceſſores ac patronos non invidemus.

Quamquam neque Valdenſes, neque Vvicleſitas, neque Huſſitas eo in errore Novatoribus noſtris præiviſſe facilè concedimus.

Non Valdenſes, qui in ſua ſolemni profeſſione fidei Uladislao Regi Hungariæ oblata, agnoſcunt *ſeptem numero Sacramenta*; & de noſtro Sacramento Confirmationis ajunt: *Fide ex divinis Scripturis ſumpta profitemur temporibus Apoſtolorum illud obſervatum fuiſſe*. Et apud Reinerum c. 5. gloriantur Valdenſes, quòd per manus impoſitionem Spiritum ſanctum conferat. Itaque non circa veritatem Sacramenti Confirmationis errarunt illi, ſed 1. circa ejus miniſtrum, quem ordinarium volebant eſſe Presbyterum. Ita colligitur ex Reinero. 2. circa conſecrationem chriſmatis & aquæ baptiſmalis, quam dicebant omnino ſuperfluam. Ita Philchdorfius. 3. circa unctionem, quam humanum eſſe inventum aſſerebant. Ita Æneas Sylvius. Adde quòd apud Reinerum non legi, Valdenſes Sacramentum Confirmationis reprobant: ſed, *non curant*. Ait quidem eos *omnia Sacramenta damnare*: non quòd omnia rejiciant, niſi velit Dallæus eos & Baptiſmum, & Euchariſtiam pariter rejeciſſe, quod ille haud dubiè non fatebitur; damnant verò in iis multa quæ immeritò inducta eſſe contendunt, v. gr. in Baptiſmo Catechiſmum, ſuſceptores, & alia hujuſmodi.

Bibliot. PP. To. 25. pag. 265. E.

Non Wicleſitas, à Wiclefo ſic dicti, Lollardi vulgò nuncupati, qui circa annum Chriſti 1370. exorti ſunt. Namque inter articulos Wiclefi in Concilio Conſtantienſi Seſſione 8. damnatos, ſemel tantùm mentio fit Confirmationis, articulo nempe 28. in quo non veritas hujus Sacramenti, ſed miniſter tantùm impetitur. En verba hujus articuli, *Confirmatio juvenum, locorum conſecratio reſervantur Papæ & Epiſcopis propter cupiditatem lucri temporalis & honoris*. Quapropter Guillelmus Widefordus qui ex profeſſo errores Wiclefi confutavit, iſtum dumtaxat 28. articulum circa Confirmationem carpit & impugnat.

To. 12. Conc. p. 46. E.

Non etiam Huſſitas, qui & Thaboritæ dicti ſunt; quia, teſte Ænea Sylvio, iſti eadem cum Wiclefo docuere: at Wiclefus non circa ſubſtantiam Sacramenti Confirmationis, ſed ejus tantùm miniſtrum, quem volebat eſſe ſimplicem Sacerdotem, erravit.

Petrus Vallecernenſis Monachus Ciſterſienſis eum errorem aſcribit Albigenſibus, Hiſtoriæ ſuæ Albigenſium cap. 2. ſicut & Alanus ipſi coætaneus.

Itaque inter Novatores, Lutherani & Calviniſtæ aperta fronte veritatem Sacramenti Confirmationis aggreſſi ſunt, quam dicunt meram eſſe ac otioſam Baptiſmi cæremoniam; ſeu Catechiſmum quemdam, quo baptiſati ab Epiſcopo interrogati, fidei ſuæ rationem reddere tenentur.

Ex Canone 1. Conc. Trid. Seſſ. 7. apertè cognoſcitur quis ſit error Novatorum

Digitized by Google

torum circa Confirmationem. Inverecundè omninò ac impiè Calvinus *oleum Confirmationis pollutum* appellat *diaboli mendacio*; *abortivam Sacramenti larvam*; *atque inter exitiales ſatanæ præſtigias recenſendum eſſe* contendit. *Inſtit. L.4. c. 19. p. 538.* Novatoribus ea quoque in parte adhæſit Antonius de dominis L.5. de Republ. Eccleſ. c.5.

Inter recentiores Calviniſtas nullus majori doctrinæ apparatu adversùs Confirmationis Sacramentum ſcripſit, quàm Joannes Dallæus, editis eam in rem tribus Libris, in quorum primo totus eſt ut probet Sacramentum Confirmationis nulla arte poſſe ex ſacris Litteris inferri; in duobus verò poſtremis, omnia Catholicorum argumenta ex SS. Patribus & conſtanti Traditione Eccleſiæ deprompta, elevare, & aliò planè inflectere nititur: ſed conatu planè infelici, ut in decurſu hujus Tractatus oſtendemus. Quod ut diſtinctiùs exequamur, duo hic ſejunctim exponenda ſunt.

Primum, utrum veritas Sacramenti Confirmationis poſſit efficaciter probari ex Scripturis.

Secundum, utrum poſſit probari ex conſtanti & perpetuâ Eccleſiæ totius Traditione.

Utrum veritas Sacramenti Confirmationis efficaciter probari poſſit ex Scripturis.

Opiniones Scholaſticorum.

Inter Scholæ Magiſtros qui exiſtimant Sacramentum Confirmationis non fuiſſe à Chriſto, neque ab Apoſtolis inſtitutum, ſed ab iis rem Sacramenti ſine Sacramento fuiſſe collatam, ii conſequenter putant, ex Scripturis colligi non poſſe veritatem Sacramenti Confirmationis. Ita Alexander Alenſis Summæ parte 4. q.9. membro 1. *Sine præjudicio*, inquit, *dicendum quòd Dominus neque hoc Sacramentum, ut eſt Sacramentum, inſtituit, neque diſpenſavit, neque Apoſtoli. Intelligendum eſt igitur, quòd poſt Aſcenſionem Domini congruebat Apoſtolos confirmare, & illis Spiritum ſanctum dari ad robur ....unde Apoſtoli confirmati ſunt à Spiritu ſancto immediatè, ſine miniſterio, & Sacramento; & ipſi deinde confirmabant ſine Sacramento .... Sed poſtquam Apoſtoli....defecerunt, inſtitutum fuit hoc Sacramentum Spiritus ſancti inſtinctu in Concilio Meldenſi, quantùm ad formam verborum, & materiam elementarem, cui etiam Spiritus ſanctus contulit virtutem ſanctificandi.* *To.4.p. 198.col. 1.*

Hujus opinionis (certè improbabilis, ne quid amplius dicam) meminit S.Th.3. parte q.72. art. 1. ad 1. *Circa inſtitutionem hujus Sacramenti*, inquit, *triplex eſt opinio. Quidam enim dixerunt, quòd hoc Sacramentum non fuit inſtitutum nec à Chriſto, nec ab Apoſtolis, ſed poſtea proceſſu temporis in quodam Concilio. Alii verò dixerunt, quòd fuit inſtitutum ab Apoſtolis. Sed hoc non poteſt eſſe: quia inſtituere novum Sacramentum pertinet ad poteſtatem excellentiæ, quæ competit ſoli Chriſto. Et ideo dicendum eſt, quòd Chriſtus inſtituit hoc Sacramentum, non exhibendo, ſed promittendo..... & hoc ideo quia in hoc Sacramento datur plenitudo Spiritus ſancti, quæ non erat danda ante Chriſti Reſurrectionem & Aſcenſionem.*

Inter eos verò qui exiſtimant Confirmationis Sacramentum fuiſſe à Chriſto inſti-

Digitized by Google

inſtitutum, alii negant id poſſe ex ſacris Litteris demonſtrari, ſed ad unam confugiunt Eccleſiæ Traditionem, ut Scotus in 4. diſt.7.ad 1. Gabriel eadem diſtinctione q.unica. Alii putant ex Scripturis colligi id quidem poſſe, ſed inefficaciter, ut Dominicus Soto in 4. diſt. 7. art. 1. Gregorius de Valentia Tom.4. diſput.5.q.1.puncto 1.

Inter illos autem qui contendunt probari poſſe efficaciter ex Scripturis veritatem Sacramenti Confirmationis, alii probant ex c.19. S. Matth. v.15. ubi Chriſtus pueris manus imponit. Alii ex cap.1. v. 21. 2. ad Corinth. ubi Apoſtolus ait: *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus, & qui ſignavit nos & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris*. Verùm diſſimulandum non eſt, infirmum admodum eſſe genus hoc argumenti ex iſtis teſtimoniis depromptum, atque adverſariis noſtris cavillandi ac triumphos agendi locum ſubminiſtrare: tùm quia manus illa impoſitio qua uſus eſt Chriſtus erga pueros nondum baptiſatos, confirmatoria non erat, ſed ſimplex benedictio, quæ hoc ritu ſolebat à Judæis impendi: tùm quia verbum, *confirmare*, &, *ungere*, apud S.Paulum uſurpatur pro interna gratiæ Confirmatione & unctione, ut 1.Corinth. 1. v.6. Coloſſ.2. v.7. Hebr.2. v.3. Quamquam dici non immeritò poſſet, Apoſtolum citato c.1. 2.ad Corinth.alludere ad externam unctionem, ſicut revera interpretantur aliqui è SS. Patribus; ſed cùm argumentum iſtud efficax non ſit ac peremptorium, omittendum duximus. Alii denique utuntur aliis Scripturæ teſtimoniis quæ mox proferemus.

Neque eſt quòd Dallæus nobis objiciat hanc noſtrorum Theologorum diſcordiam. Namque illi omnes unanimi conſenſu fatentur Confirmationem verum eſſe Legis novæ Sacramentum, licèt diſputent de materia & forma & de miniſtro, & de genere probationum quibus confirmari poteſt dogma Catholicum. Deinde verò fides Eccleſiæ Romanæ non æſtimari debet ex placitis Doctorum particularium, ſed ex publicis fidei profeſſionibus ab Eccleſia univerſa probatis & ubique receptis; atque in hoc luto ſemper hæret Dallæus, quòd privatas nonnullorum Scholaſticorum opiniones, tanquam placita & definitiones Eccleſiæ Romanæ nobis obtrudat. His præmiſſis, ſit

CONCLUSIO.

Veritas Sacramenti Confirmationis efficaciter probatur ex ſacris Litteris.

Ex cap.8. Actorum v.14.& ſequentibus: *Cùm audiſſent Apoſtoli qui erant Jeroſolymis, quia recepiſſet Samaria verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Joannem: qui cùm veniſſent, oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum ſanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptiſati tantùm erant in nomine Domini Jeſu. Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum.*

Ex cap.19. v.5. *His auditis, baptiſati ſunt in nomine Domini Jeſu. Et cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant.*

Inde ſic efficaciter arguimus: Ad verum & propriè dictum novæ Legis Sacramentum quatuor potiſſimùm requiruntur conditiones. 1. ut ſit ſignum ſenſi-

ſenſibile. 2. ut ſit à Chriſto Domino inſtitutum. 3. ut vim habeat producendi ſeu conferendi gratiam. 4. ut ſit perpetuum in Chriſtiana Religione. Atqui quatuor illæ conditiones apprimè conveniunt Sacramento Confirmationis, & rectè inferuntur ex duplici citato Scripturæ teſtimonio.

I. Habemus ſignum ſenſibile, ſcilicet *manus impoſitionem, & orationem*.

II. A Chriſto Domino inſtitutum eſſe ritum hunc ſenſibilem, ipſo facto & exemplo Apoſtolorum conſtat: neque enim illi niſi juſſi, talem ritum uſurpaſſent, & Eccleſiis quæ fundarunt, reliquiſſent. Ut enim rectè ait Tertullianus Lib. de Præſcriptionibus c.21. *Eccleſiæ ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, Chriſtus à Deo accepit.* Pagina 209. B.

III. Signum illud ſenſibile vim habet conferendi gratiam: *Imponebant manus, & accipiebant Spiritum ſanctum*, ait ſacer Textus. At nemo eſt in ſacris Litteris vel tantiſper verſatus, qui neſciat per *Spiritum ſanctum* intelligi (ubi de effectibus Sacramentorum agitur) gratiam ſanctificantem, cujus productio per quamdam appropriationem Spiritui ſancto tribuitur.

IV. Denique, ſignum illud non tranſitorium & ad tempus inſtitutum fuiſſe, ſed permanens atque perpetuum in Eccleſia, invictè demonſtratur ex praxi & uſu Eccleſiæ nuſquam interrupto, atque ex SS. Patribus inferiùs laudandis, qui teſtantur idem ætate ſua conferri per *impoſitionem manuum*, quod in Actibus Apoſtolorum collatum legimus ab Apoſtolis.

Ritum autem hunc non meram fuiſſe Baptiſmi cæremoniam, ut placet Novatoribus, vel ex hoc uno ſatis declaratur, quòd ſolis Apoſtolis ejus adminiſtratio conceſſa fuerit, ut iis nempe, qui à Philippo fuerant baptiſati, darent per manus impoſitionem Spiritum ſanctum. At ſi mera fuiſſet Baptiſmi cæremonia, quare Philippus, qui Baptiſmum dederat Samaritanis, eam cæremoniam non uſurpaſſet? An majus quidquam eſt cæremoniam alicujus Sacramenti celebrare & adminiſtrare, quàm Sacramentum ipſum?

Solvuntur Objectiones Dallæi adversùs probationem ex Scripturis.

Objicit 1. Dallæus Lib. 1. c. 6. ſe in laudatis Scripturæ locis nullum oleum ſentire, nullum odorari balſamum, quibus tamen noſtra conſtat Confirmatio.

Reſp.1. de fide non eſſe, oleum & balſamum, ſed unctionem, eſſe materiam eſſentialem Sacramenti Confirmationis; ſatis ergo eſt ad aſtruendam veritatem hujus Sacramenti, quòd ex Scripturis habeamus ſignum aliquod ſenſibile, quale profectò reperitur in manus impoſitione; & quamquam noſtri Theologi diſputent inter ſe de illa materia eſſentiali, omnes tamen conſentiunt eſſe aliquam determinatam.

Reſp.2. argumentum illud negativum nullius eſſe ponderis; certum quippè eſt multa feciſſe & uſurpaſſe Chriſtum & Apoſtolos, quæ litteris conſignata non ſunt, ut teſtatur S. Joannes c.20. v.30. Ergo licèt nulla fiat in Scripturis mentio chriſmatis, non tamen benè infertur eam ab Apoſtolis uſurpatam non fuiſſe, nec ab Eccleſia uſurpari debere, cùm Traditio, quæ altera eſt fidei noſtræ regula, doceat conſtantem fuiſſe illius uſum in Eccleſia, ſicut conſtabit ex dicendis infrà, ubi de materia Confirmationis.

Objicit 2. eodem Libro c.9. Per Spiritum ſanctum quem Apoſtoli imponen-

ponendo manus conferebant, intelligi non debet gratia interior ſanctificans, ſed tantùm donum linguarum, chariſmatum, & miraculorum, quod primis illis temporibus neceſſarium erat ad confirmandam fidem, & primordia Eccleſiæ dilatanda. Probat ex cap. 2. Joelis ubi dicitur: *Effundam de ſpiritu meo ſuper omnem carnem, & prophetabunt filii veſtri.* Et ex cap. ultimo S. Marci: *Signa autem eos qui crediderint*, inquit, *hæc ſequentur; in nomine meo dæmonia ejicient.* Et ex Actibus Apoſtolorum, ubi paſſim obſervatur quòd ii, in quos deſcendebat Spiritus ſanctus, loquerentur linguis &c.

Reſp. nego ant. Uterque enim deſignatur effectus Spiritus ſancti, & gratia gratum faciens ſeu ſanctificans, & gratia gratis data, ſeu donum linguarum, miraculorum: atque in eo perpetuò verſatur Dallæi fallacia, quæ à falſo ſupponente dicitur, ut utrumque aut dividat, aut rejiciat effectum; interiorem à donis ſeparat in primis Chriſtianis, à nobis verò utrumque excludit. Sed immeritò prorſus. Prior effectus, præcipuus eſt, permanens ac perpetuus, id eſt Sacramento ſemper annexus, ſi cum legitima præparatione percipiatur; poſterior verò tranſitorius fuit & ad tempus conceſſus, ad commendationem rudis fidei, & primordia Eccleſiæ dilatanda. Ita disertè S. Auguſtinus L. 3. de Baptiſmo cap. 16. *Neque enim*, inquit, *temporalibus & ſenſibilibus miraculis atteſtantibus, per manus impoſitionem modò datur Spiritus ſanctus, ſicut antea dabatur ad commendationem rudis fidei, & Eccleſiæ primordia dilatanda. Quis enim nunc hoc expectat, ut ii quibus manus ad accipiendum Spiritum ſanctum imponitur, repente incipiant linguis loqui? Sed inviſibiliter & latenter intelligitur propter vinculum pacis eorum cordibus divina charitas inſpirari.* Igitur ex S. Auguſtino, etſi jam deſierint dona illa linguarum & miraculorum, quæ primis Fidelibus ſimul cum gratia ſanctificante per Sacramentum Confirmationis conferebantur, ipſa tamen charitas latenter, id eſt ſine ſignis illis conſpicuis in cordibus diffunditur: quæ ſigna, ait idem S. Doctor Tract. 6. in Joannis Epiſtolam primam, erant tempori opportuna. *Oportebat enim*, inquit, *ita ſignificari in omnibus linguis Spiritum ſanctum, quia Evangelium Dei per omnes linguas curſurum erat toto orbe terrarum. Significatum eſt illud, & tranſiit.* Malè igitur infert Dallæus, aut primis Fidelibus ſola dona linguarum & miraculorum data eſſe per impoſitionem manuum Apoſtolorum ſine interiore ac ſanctificante gratia, aut jam ſanctificantem illam gratiam per eandem impoſitionem manus non conferri; quia donis illis conſpicuis deſtituta eſt. Si diſtinxiſſet ille inter effectus Confirmationis permanentes ac perpetuos, & fluentes, tranſitorios & tempori accommodatos, objectionem hanc tanta pompa non amplificaſſet.

To. 9. p. 116. F.

To. 3. p. 2. pag. 868. C.

Ipſis verò primis Fidelibus cum donis linguarum, etiam interiorem ſeu ſanctificantem gratiam conceſſam eſſe per impoſitionem manuum Apoſtolorum conſtat: tùm quia eundem acceperunt Spiritum ſanctum qui datus erat Apoſtolis, teſte S. Petro Act. 11. v. 15. *Cùm autem*, inquit, *cœpiſſem loqui, cecidit Spiritus ſanctus ſuper eos, ſicut in nos in initio.* At Spiritus ſanctus datus Apoſtolis complectebatur non ſola chariſmatum dona, ſed præcipuè interiorem gratiam qua ſubitò mutati ſunt in viros alteros, & intrepidi redditi ad fidem Chriſti profitendam. Tùm quia eſt ille ipſe Spiritus quem Chriſtus promiſerat Joan. 14. v. 16. *Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiſcum in æternum.* Atqui ejuſmodi Spiritus non conſiſtit

Digitized by Google

in ſolis illis donis linguarum, quæ diuturna non fuere. Tùm quia ejuſmodi dona & gratiæ gratis datæ etiam peccatoribus dari poſſunt: at iſti manentem in ſe non habent Spiritum ſanctum. *In malevolam enim animam non introibit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictum.* Habere igitur donum linguarum, & habere in ſe Spiritum ſanctum, duo ſunt maximè diſtincta. Tùm denique, quia in novo Teſtamento nuſquam dona Spiritus ſancti, ſeu gratiæ gratis datæ, ſimplicer & abſolutè vocantur Spiritus ſanctus; ergo ubi legimus datum ſimpliciter Spiritum ſanctum, non ſola illa dona intelligenda ſunt, ſed pręſertim gratia interior ſanctificans. Sap. 1. v. 1.

Inſtat 1. Baptiſati à Philippo in Samaria, eum Spiritum ſanctum acceperunt per impoſitionem manus Apoſtólorum, quo antea caruerant: atqui non caruerant Spiritu ſancto, prout importat gratiam ſanctificantem, qua procul dubio in Baptiſmo donati fuerant; ergo acceperunt tantùm gratiam gratis datam.

Reſp. diſt. min. Atqui non caruerant gratia ſanctificante regenerante, qua omnia peccata, originale & actualia, perfectè mundantur, concedo: gratia roborante & confortante ad intrepidam & conſtantem fidei profeſſionem ordinata, nego. Hanc enim gratiam, ſive ſpecie diſtincta ſit à gratia baptiſmali, ſive tantùm gradu & intenſione, quod hìc non inquirimus, ante illapſum Spiritus ſancti non perceperunt Apoſtoli, neque primi Fideles ante impoſitionem manus Apoſtolorum. De illa autem gratia ſingulari lôquitur Chriſtus Act. 1. v. 8. *Accipietis virtutem ſupervenientis Spiritus ſancti in vos, & eritis mihi teſtes in Jeruſalem & in omni Judæa.*

Inſtat 2. Adventus Spiritus ſancti in Samaritanos exprimitur voce græca ἐπιπεπτωκὸς, quæ ſignificat, *irruere*, *illabi*, *incidere*; at Spiritus ſanctificantis donatio nuſquam in Scripturis iis verbis exprimitur, quæ propria ſunt Spiritus prophetici.

Reſp. non immeritò S. Lucam eo verbo uſum fuiſſe, ut nempe utrumque gratiæ genus Apoſtolis datum, nempe gratis datæ, & gratum facientis, ſignificaret. Verbum quippe quo utitur, ſignificat *irruere*, *illabi*, ſeu *deſcendere*; utrumque autem apprimè illis donis congruit. Irruere quippe idem eſt ac cum impetu deſcendere; Spiritus enim ſanctus dicitur per modum venti vehementis adveniſſe: illabi verò eſt leniter ac ſine ſtrepitu deſcendere, quod gratiæ gratum facienti rectè adaptatur. Unde Jacobi 1. v. 17. dicitur: *Omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum.*

Inſtat 3. Spiritus ille ſanctus à Philippo nec datus eſt, nec dari potuit, ut Chryſoſtomus, Oecumenius & alii contendunt: atqui nulla idonea ratio & cauſa fingi poteſt, cur ab ordinario, eoque excellenti Chriſti ſervo, dari non potuerit ordinarium Spiritus ſancti donum.

Reſp. nego min. Ratio eſt, quòd Philippus Epiſcopus non erat, ſed tantùm Diaconus; ſoli verò Epiſcopi à Chriſto inſtituti ſunt miniſtri ordinarii Sacramenti Confirmationis: quapropter miſſi ſunt Petrus & Joannes, qui manus imponerent iis qui à Philippo baptiſati fuerant.

Inſtat 4. Qui ab Apoſtolis dabatur Spiritus, movit Simonem magum ut oblata pecunia cuperet talem ſibi ab Apoſtolis conferri facultatem: at ſi nihil aliud actum eſſet quàm quod in Confirmatione fieri vulgò videmus, non ita fuiſſet affectus Simon.

Reſp. argumentum iſtud fallaciam eſſe, quæ dicitur à falſo ſupponente;

Digitized by Google

ſupponit enim nos concedere primis Fidelibus ſolam interiorem gratiam, ut modò fit, ſine donis conſpicuis datam fuiſſe, quod certè falſum eſt; agnoſcimus enim utrumqne gratiæ genus primis illis Fidelibus conceſſum. Simon autem magus avaritiæ & turpis lucri ſtimulis agitatus, ubi vidit mira illa linguarum & miraculorum dona per impoſitionem manus data, ea ſibi oblata pecunia comparare cogitavit, nihil ſollicitus de gratia interiori.

3. Inſtat 5. Act. 19. Apoſtoli dabant dona linguarum & prophetiæ; ergo erat ille ſolus effectus impoſitionis manuum.

Reſp. eodem vitio laborare argumentum iſtud: quaſi dona illa linguarum & prophetiæ excluderent interiorem gratiam ſanctificantem: utrumque gratiæ genus, & gratis datæ, & gratum facientis, agnoſcimus datum per Apoſtolos, cùm baptiſatis manus imponebant.

Utrùm veritas Sacramenti Confirmationis poſſit efficaciter probari ex conſtanti & perpetua Eccleſiæ Traditione.

Traditionem hanc duobus Libris integris impugnat Dallæus, in quibus totus eſt, ut oſtendat illam tùm manus impoſitionem, tùm unctionem, cujus tam frequentem apud Veteres mentionem occurrere non diſſimulat, poſt annum dumtaxat Chriſti 160. inductam eſſe, tanquam meram Baptiſmi appendicem, ſeu ritum & cæremoniam. E contra ex perpetua & conſtanti Eccleſiæ Traditione ac praxi demonſtramus, ritum hunc ab Apoſtolis ad ſubſequentes ætates derivatum pro vero Sacramento habitum ſemper fuiſſe. Traditionem verò noſtram ex quinque fontibus hauriemus.

1. Ex Conciliis.
2. Ex SS. Pontificibus.
3. Ex SS. Patribus.
4. Ex praxi & uſu Eccleſiæ non interrupto.

C O N C L U S I O.

Veritas Sacramenti Confirmationis invictè probatur ex perpetua & conſtanti totius Eccleſiæ praxi & Traditione.

PRIMA PROBATIO EX CONCILIIS.

Ex Eliberitano in Hiſpania verſùs annum 305. Duobus in Canonibus meminit Sacramenti Confirmationis. Canone 38. *Peregrè navigantes*, inquit, *aut ſi Eccleſia in proximo non fuerit, poſſe Fidelem qui lavacrum ſuum habet integrum, nec ſit bigamus, baptiſare in neceſſitate infirmitatis poſitum Catechumenum; ita ut ſi ſupervixerit, ad Epiſcopum eum producat, ut per manus impoſitionem perfici poſſit.* (Tom. 1. Conc. p. 974. E.)

Can. 77. *Si quis Diaconus regens plebem, ſine Epiſcopo vel Presbytero aliquos baptiſavit, Epiſcopus eos per benedictionem perficere debebit. Quòd ſi antè de ſæculo receſſerint, ſub fide qua quis credidit, poterit eſſe juſtus.* (Ibid. p. 978. F.)

Habemus in hoc duplici Canone, baptiſatos debere ad Epiſcopos duci, ut per manus impoſitionem & benedictionem perficiantur; ideſt perfecti Chriſtiani

ſtiani fiant per acceſſionem gratiæ confortantis & roborantis, qua inſtructi poſſint firmi & intrepidi ſtare adversùs omnes carnis, mundi & dæmonis tentationes: at hoc ipſum eſt Sacramentum Confirmationis.

Reponit 1. Dallæus Lib. 2. cap. 9. ejuſmodi baptiſatos, etiam antequam manus ipſis impoſitæ fuiſſent, juſtos fuiſſe; adeoque illam manus impoſitionem fuiſſe tantùm meram cæremoniam, non verò Sacramentum neceſſarium ad obtinendam juſtitiam.

Refellitur. Quia juſti illi quidem erant juſtitia & innocentia baptiſmali quæ ſufficit ad vitam æternam; at non juſtitia illa perfecta, quæ neceſſaria eſt ad foriter ſuſtinendas tentationes omnes & impetus contra fidem, de qua ſolùm hìc agimus.

Reponit 2. in illis Canonibus altum eſſe de unctione ſilentium.

Ita eſt: verùm aut ignorat aut diſſimulat Dallæus, non eſſe apud nos rem ex fide certam, illam unctionem partem eſſe eſſentialem Sacramenti Confirmationis, de qua liberè & ſalva fide inter ſe diſputant Theologi. Satis eſt ad rationem Sacramenti, quòd ſignum aliquod ſenſibile cum effectu gratiæ interioris habeamus ex duplici illo Canone.

Reponit 3. citato Can. 77. innui Presbyterum, imò & Diaconum in neceſſitate, abſente Epiſcopo, poſſe manus imponere, quod certè non permitteret Concilium, ſi de vero & propriè dicto Confirmationis Sacramento loqueretur.

Verùm ne leviſſimum quidem eſt talis licentiæ Presbyteris vel Diaconis conceſſæ veſtigium in citato Canone.

Addit Spalatenſis Lib. 5. cap. 5. nu. 33. iſta verba Canonis 38. *Qui lavacrum integrum habet*, non obſcurè ſignificare Confirmationem eſſe ritum ſeu cæremoniam & complementum Baptiſmi.

Verùm aberrat ille: verba enim citata referuntur ad laicum, qui in neceſſitate Baptiſmum adminiſtrat, in quo requirit Canon ut Baptiſmum integrum habeat; ideſt, ut nec inter pœnitentes publicos recenſeatur, nec ſit bigamus: erat enim hæc duplex cauſa irregularitatis quæ laicum à ſacris Ordinibus arcebat.

Ex Concilio generali Nicæno I. an. 318. Can. 8. & ex Laodiceno an. 363. Can. 48.

Concilium Nicænum I. Canone 8. decernit, *Novatianos ad Eccleſiam redeuntes recipiendos eſſe per manus impoſitionem*. Hanc verò verè confirmatoriam fuiſſe colligi poteſt, quia, teſte Theodoreto antea citato, ubi de erroribus circa veritatem Sacramenti Confirmationis, Novatiani Sacramentum Confirmationis non conferebant: inde jubet Concilium ipſis redeuntibus manus eſſe imponendas. *Tom. 1. Conc. p. 31. E.*

Concilium Laodicenum Canone 48. juxta verſionem Dionyſii exigui ſic decernit: *Oportet eos qui baptiſantur, poſt lavacrum chriſma Eccleſiæ accipere, & Regni Chriſti participes inveniri*. Non poteſt Confirmationis Sacramentum clarioribus verbis deſignari. *Tom. 1. Conc. p. 1514. A.*

Atque vana & futilis profectò eſt Dallæi obſervatio, Canonem ſcilicet agere de baptiſando, non de baptiſato; unde infert unctionem illam eſſe Baptiſmi cæremoniam: namque agit Canon de unctione conferenda poſt Baptiſmum; ergo homini baptiſato.

O 2 Ex

Digitized by Google

Ex Arauſicano I. an. 441. Can. 2. juxta lectionem doctiſſimi Sirmondi Tom. 1. Conciliorum Galliæ. *Nullum*, inquit Canon, *miniſtrorum qui baptiſandi recepit officium, ſine chriſmate unquam debere progredi, quia inter nos placuit ſemel chriſmari. De eo autem qui in Baptiſmate quacumque neceſſitate faciente non chriſmatus fuerit, in Confirmatione Sacerdos commonebitur. Nam inter quoslibet chriſmatis ipſius nonniſi una benedictio eſt, non ut præjudicans quidquam, ſed ut non neceſſaria habeatur repetita chriſmatio.* Scio quidem graves excitatas eſſe contentiones inter Jacobum Sirmondum & Petrum Aurelium, circa particulam negantem in ultima parte apponendam vel tollendam, tùm circa ſenſum illius, de qua controverſia ſuo loco inferiùs, ubi de materia Confirmationis diſſeremus: verùm ſepoſitis jam his contentionibus, ex ipſo Canone manifeſtè colligitur, Confirmationem eſſe ritum à Baptiſmo diſtinctum, quod unum hìc contendimus.

Ex Hiſpalenſi II. an. 619. cap. 7. ubi enumerans ea quæ Preſbyteris ſimplici-
Tom. 5. Conc. p. 1666. B. bus non licet adminiſtrare, ait, *Nec per impoſitionem manus Fidelibus baptiſatis, vel converſis ex hæreſi Paracletum Spiritum tradere, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptiſatorum frontes ſignare.*

Tom. 7. Conc. p. 1278. A. Ex Cabillonenſi II. an. 813. Can. 27. *Dictum nobis eſt*, inquiunt Patres, *quòd quidam de plebebis aut ter ab Epiſcopis, ignorantibus eiſdem Epiſcopis, confirmentur. Unde nobis viſum eſt, eamdem Confirmationem ſicut nec Baptiſmum iterari minimè debere.*

Ex Pariſienſi VI. an. 829. Lib. 1. cap. 33. ſic legitur: *Perlatum eſt ad nos, quòd*
Ibid. p. 1621. D. E. *in quibuſdam Provinciis plerique Epiſcopi poſt perceptionem cibi & potus ſoleant per impoſitionem manuum tradere & Spiritum ſanctum, quod tam excellenti miniſterio prorſus non convenire, & ita deinceps fieri non debere omnibus nobis viſum eſt.*.:.: *Sicut enim Baptiſmus, excepta infirmorum cauſa, nonniſi à jejunis celebratur Sacerdotibus; ita etiam traditio Spiritus ſancti.... nonniſi à jejunis celebranda eſt Pontificibus.*

To. 14. Conc. p. 779. C. Denique ex Tridentino Seſſ. 7. Can. 1. *Si quis dixerit Confirmationem baptiſatorum otioſam eſſe cæremoniam, & non potiùs verum & proprium Sacramentum; aut olim nihil aliud fuiſſe, quàm catecheſim quamdam, qua adoleſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant, anathema ſit.* Ita Lutheri & Calvini figmenta damnat ſancta Synodus. Eadem Seſſione Can. 1. de Sacramentis in genere, definit ſeptem eſſe numero Sacramenta, inter quæ ſecundo loco Confirmationem recenſet.

Secunda probatio ex Summis Pontificibus.

Obiit an. 155. P. 244. C.D. Ex Cornelio in Epiſtola ad Fabium Antiochenum apud Euſeb. Lib. 6. c. 43. de Novato ait, *eum poſtquam à morbo liberatus fuit*, (propter quem in lectulo jacens baptiſatus fuerat) *reliqua non percepiſſe quæ juxta Eccleſiaſticam regulam percipi debent, neque ab Epiſcopo conſignatum fuiſſe. Hoc autem ſignaculo minimè percepto, quomodo*, inquit, *Spiritum ſanctum potuit accipere?* Signaculum autem illud quod ab Epiſcopo confertur, & Spiritum ſanctum confert, nonne eſt ipſummet Confirmationis Sacramentum, quod, ſi fides Theodoreto habeatur, Novatiani ſuis non adminiſtrabant?

At reponit Dallæus, Eccleſiaſticam regulam laudat Cornelius, non

Chriſti

Chriſti inſtitutionem; igitur non de vero Sacramento loquitur, ſed de mera cæremonia Baptiſmi. Præclara verò conſecutio! Quaſi ea quæ Chriſtus præſcripſit, Eccleſia ſuis Canonibus ac Legibus non commendaret ac præſcriberet. Præterea verò, Eccleſiaſtica illa regula ad quam provocat Cornelius, non ſpectat inſtitutionem, ſed perceptionem Sacramenti Confirmationis, quod primis temporibus ex lege & uſu Eccleſiæ cum Baptiſmo ſimul & Euchariſtia adminiſtrabatur; atque conqueritur S. Pontifex, quòd Novatus neglexiſſet illud percipere. Figmentum autem Dallæi eſt planè abſurdum, ea nempe quæ Novatus percipere neglexit, fuiſſe lactis & mellis deguſtationem: de hac enim ne verbum quidem in Epiſtola Cornelii, ſed de ſignaculo dumtaxat, quod Epiſcopus baptiſatis imponit, ut accipiant Spiritum ſanctum, & quod quidem Novatus neglexit.

At, reponit iterùm Dallæus, non obſcurè colligitur ex eadem Cornelii Epiſtola, Novatum in Presbyterum ordinatum fuiſſe à Fabiano Cornelii prædeceſſore: probabile autem non videri, Fabianum Novato Sacramentum illud Confirmationis non contuliſſe, ſi illud pro vero Sacramento agnoviſſet.

Verùm, unde habet Dallæus 1. Fabianum cognoviſſe Novato in lecto baptiſato adminiſtratum non fuiſſe Sacramentum Confirmationis? Nonne id potuit ignorare, ſimulata hominis pietate deceptus? 2. Si cognovit, unde habet reipſa Fabianum illud Novato non dediſſe, antequam eum in Sacerdotem ordinaret? Cornelius enim de duobus tantùm expoſtulat, quòd nempe ſtatim à morbo liberatus cætera non percepiſſet, quæ juxta regulam Eccleſiaſticam percipi debebant; & quòd contra Canones fuiſſet ad ſacrum Presbyteratus Ordinem promotus, utpote irregularis propter Baptiſmum in lecto perceptum.

Ex Innocentio I. Epiſt. ad Decentium Eugubinum Epiſcopum c. 3. ubi ſic loquitur: *De conſignandis verò infantibus manifeſtum eſt, non ab alio quàm ab Epiſcopo fieri licere. Nam Presbyteri, licèt ſint Sacerdotes, Pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem Pontificibus ſolis deberi, ut conſignent, vel Paracletum Spiritum tradant, non ſolùm conſuetudo Eccleſiaſtica demonſtrat, verùm & illa lectio Actuum Apoſtolorum, quæ aſſerit Petrum & Joannem eſſe directos, qui jam baptiſatis traderent Spiritum ſanctum. Nam Presbyteris, ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente Epiſcopo baptiſent, chriſmate baptiſatos ungere licet, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum; non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cùm tradunt Spiritum Paracletum.* Obiit an. 417. *Tom 2. Conc. p.* 1246. B.

Ex quo S. Pontificis præclaro teſtimonio tria colligi poſſunt. Primum, unctionem baptiſmalem planè diverſam eſſe à confirmatoria: illa enim fit in vertice, hæc in fronte; illam Sacerdotes conferunt, iſtam ſoli Epiſcopi. Secundum, manus impoſitionem, de qua mentio fit in Actibus Apoſtolorum, eamdem eſſe cum confirmatoria, quæ frequentabatur ſub finem quarti & initio quinti ſæculi. Tertium, per illam manus impoſitionem & unctionem dari Spiritum ſanctum.

Ex S. Leone Serm. 4. de Nativitate, cujus hæc verba ſunt: *Permanete ſtabiles in ea fide quam confeſſi eſtis coram multis teſtibus, & in qua renati per aquam & Spiritum ſanctum, accepiſtis chriſma ſalutis, & ſignaculum vitæ* Obiit an. 461. *To. 2. p.* 1279. C. D.

æternæ. Duplex ibi S.P. Sacramentum diſtinctè commemorat, Baptiſmum ſcilicet & Chriſma, ſeu Confirmationem.

Obiit an.604. To.2.p. 1279. C.D. Ex S. Gregorio Magno Lib. 14. Epiſtolarum, Epiſt. 17. aliàs Lib. 12. Epiſtolarum Epiſt. 32. *Nos*, inquit, *ab antecesſoribus noſtris traditum accepimus, ut quoties tam de Baptiſmo aliquorum vel Confirmatione, quàm de Eccleſiarum conſecratione dubitatio habetur, utrùm baptiſati vel confirmati, ſive Eccleſiæ conſecratæ ſint, ut baptiſentur tales ac confirmentur, atque Eccleſię canonicè dedicentur, ne talis dubitatio ruina Fidelibus fiat: quoniam non monſtratur iteratum, quod non certis indiciis oſtenditur ritè peractum.*

Et Homil. 17. in Evangelia, *Per nos*, inquit, *fideles ad ſanctum Baptiſma veniunt, noſtris precibus benedicuntur, & per impoſitionem noſtrarum manuum à Deo Spiritum ſanctum percipiunt.*

Libro verò Sacramentorum, in ordine Sabbati ſancti, deſcribit idem Summus Pontifex ritum adminiſtrandæ Confirmationis.

Tertia probatio ex SS. Patribus.

Infiniti eſſemus, ac plùs æquo creſceret volumen iſtud, ſi vellemus ſingulos SS. Patres avitæ fidei teſtes ac vindices per ætates ſingulas percurrendo hic proferre. Nonnullos tantùm ex primis ſæculis appellabimus, ex quibus catholicum de Sacramento Confirmationis dogma adversùs vanos Dallæi impetus aſſeremus ac vindicabimus.

Obiit Martyr an.202. P.284. n.2. P. 96. n.3. Ex S. Irenæo Lib. 4. adversùs hæreſes cap. 38. aliàs 75. ubi ait, *Apoſtolos per manus impoſitionem dediſſe Spiritum ſanctum*. Et cap. 18. Libri primi referens impium quoddam Gnoſticorum dogma, dicit eos ſolitos eſſe ungere baptiſatos opobalſamo. Si conjecturæ locus hìc eſſe poteſt, Gnoſtici, cæterorum Hæreticorum more, qui omnes ferè Eccleſiæ ritus ſacrilega imitatione ad ſe trahebant, hanc unctionem, in ſimilitudinem unctionis confirmatoriæ tunc temporis apud Catholicos uſurpatæ, uſurparunt.

Floruit an.215. P.226. D. Ex Tertulliano Lib. de Baptiſmo cap. 7. ſic loquitur. *Exinde egreſſi de lavacro perungimur benedicta unctione de priſtina diſciplina, qua ungi oleo de cornu in ſacerdotium ſolebant.... In nobis carnaliter currit unctio, ſed ſpiritualiter proficit; quomodo & ipſius Baptiſmi carnalis actus, quòd in aqua mergimur; ſpiritalis effectus, quòd delictis liberamur. Dehinc manus imponitur per benedictionem, advocans & invitans Spiritum ſanctum.*

P.330. B. Lib. de Reſurrectione carnis c. 8. *Caro*, inquit, *abluitur, ut anima emaculetur. Caro ungitur, ut anima conſecretur. Caro ſignatur, ut anima muniatur. Caro manus impoſitione adumbratur, ut & anima ſpiritu illuminetur. Caro Corpore & Sanguine Chriſti veſcitur, ut & anima de Deo ſaginetur.*

P.216. D. Lib. de Præſcriptionibus cap. 40. obſervat dæmonem in idolorum myſteriis æmulari res Sacramentorum noſtrorum. *Tingit*, inquit, *& ipſe quoſdam utique credentes & fideles ſuos; expiationem delictorum de lavacro repromittit, & ſi adhuc memini, Mithra ſignat illic in frontibus milites ſuos: celebrat & panis oblationem.*

Apertè inde colligitur, Tertullianum agnoviſſe Sacramentum Confirmationis à Baptiſmo planè diſtinctum, quòd gratiam conferret; ejuſque materiam eſſe, vel impoſitionem manus, vel unctionem, vel utramque ſimul:

de

Digitized by Google

de hac enim quæſtione nondum diſputamus, ac ſatis nobis eſt ad revincendum Dallæum, nos ex Tertulliano habere ſignum aliquod ſenſibile diſtinctum à Baptiſmo, cui annexa ſit gratiæ productio.

Ex S. Cypriano. (Martyr occubuit an. Chriſti 258.) Epiſt. 73. apud Jubajanum loquens de manus impoſitione à Petro & Joanne Apoſtolis facta ſupra recens baptiſatos, idem apud nos quoque fieri teſtatur: *Quod nunc quoque*, inquit, *apud nos geritur, ut qui in Eccleſia baptiſantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem ac manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur.* P. 114.

Et Epiſt. 7. ad Januarium ſic loquitur: *Ungi quoque neceſſe eſt eum qui baptiſatus ſit, ut accepto chriſmate, ideſt unctione, eſſe unctus Dei, & habere in ſe gratiam Chriſti poſſit.* P. 117.

Ex Firmiliano in Epiſtola ad S. Cyprianum, inter Cyprianicas 75. *Quando omnis poteſtas*, inquit, *à gratia in Eccleſia conſtituta ſit, ubi præſident majores natu, qui & baptiſandi, & manum imponendi, & ordinandi poſſident poteſtatem. Hæretico enim ſicut ordinare non licet, nec manum imponere, ita nec baptiſare.* Et poſtea ſignificat ſe loqui de Confirmatioue, cùm ait ſe loqui de illa manus impoſitione, quam Paulus impoſuit eis quos baptiſaverat. P. 145.

Ex S. Cyrillo Hieroſolymitano. (floruit 4. ſæculo) Catecheſes ſcripſit cujus tertia myſtagogica tota eſt de Confirmatione, ſicut duæ præcedentes totæ ſunt de Baptiſmo, & aliæ duæ ſequentes de Euchariſtia, quia tunc temporis ex recepto uſu tria hæc Sacramenta ſimul conferebantur. In illa itaque tertia Catecheſi fuſè exponit S. Doctor Sacramentum criſmatis ſeu Confirmationis. *Vobis*, inquit, *poſtquam ex aquis ſacri lavacri aſcendiſtis, datum eſt chriſma, quod imaginem gerit illius quo unctus eſt Chriſtus: hoc autem eſt Spiritus ſanctus.... Et ſicut Chriſtus verè crucifixus & ſepultus eſt, atque reſuſcitatus, nos verò per Baptiſmum in ſimilitudine quadam, unà crucifigi, conſepeliri, ſimulque ſecum voluit reſurgere; ita fit & in hoc chriſmate. Ille ſpiritali oleo exultationis unctus eſt, hoc eſt Spiritu ſancto; qui idcirco oleum exultationis vocatur, quia eſt auctor & cauſa exultationis. Vos verò uncti eſtis unguento, facti participes & conſortes Chriſti.* P. 234. C.

Plura alia ex eodem S. Doctore prætermittimus: ſatis etenim ex citatis verbis compertum habemus, unctionem illam, cui effectus ſpiritalis annexus eſt, à Baptiſmo diſtingui, nec meram eſſe illius cæremoniam, ſicut Dallæo placet, niſi pariter velit ille Euchariſtiam Baptiſmi cæremoniam eſſe.

Ex S. Ambroſio.

Lib. de Initiandis cap. 7. *Repete*, inquit, *quia accepiſti ſignaculum ſpiritale, ſpiritum ſapientiæ & intellectus, ſpiritum conſilii atque virtutis, ſpiritum cognitionis atque pietatis, ſpiritum ſancti timoris, & ſerva quod accepiſti. Signavit te Deus Pater, confirmavit te Chriſtus Dominus, & dedit pignus Spiritus in corde tuo, ſicut Apoſtolica lectione didiciſti.* To. 2. p. 339. A.

Et Lib. 2. de Sacramentis cap. 7. *Ergo merſiſti*; inquit, *veniſti ad Sacerdotem: quid tibi dixit? Deus*, inquit, *Pater omnipotens qui te regeneravit ex aqua & Spiritu ſancto, conceſſitque tibi peccata tua, ipſe te ungat in vitam æternam.* Ibid. p. 356. D.

Et Lib. 3. c. 1. *Accipit autem*, inquit, *myſterium, hoc eſt unguentum ſupra caput.* Et cap. 2. *Sequitur ſpiritale ſignaculum quod audiſtis hodie legi; quia* Ibid. p. 61. B. Ibid. p. 363. E.

 poſt

poſt fontem ſupereſt ut perfectio fiat, quando ad invocationem Spiritus ſanctus infunditur. Nihil certè clarius & expreſſius poteſt proferri.

T.4 p.2. Ex S. Hieronymo. Dialogo adversùs Luciferianos Luciferianum ſic loquentem
p.294. inducit: *An neſcis Eccleſiarum hunc eſſe morem, ut baptiſatis poſtea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus ſanctus? Exigis ubi ſcriptum ſit in Actibus Apoſtolorum? Etiamſi Scripturæ auctoritas non ſubeſſet, totius Orbis*
Ibid. p. *in hanc partem conſenſus inſtar præcepti obtineret*. Iſtud autem ultrò fatetur
295. & concedit S. Hieronymus: *Non quidem abnuo*, inquit, *hanc Eccleſiarum conſuetudinem, ut ad eos qui longè in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptiſati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Spiritus ſancti manum impoſiturus excurrat ..... Quòd ſi hoc loco quæris, quare in Eccleſia baptiſatus, niſi per manus Epiſcopi non accipiat Spiritum ſanctum, quem nos aſſerimus in vero Baptiſmate tribui, diſce hanc obſervationem ex ea auctoritate deſcendere, quòd poſt aſcenſum Domini, Spiritus ſanctus ad Apoſtolos deſcendit: Et multis in locis idem factitatum reperimus, ad honorem potiùs ſacerdotii, quàm ad legis neceſſitatem*.

Edit. Ex S. Chryſoſtomo Hom. 18. in Acta, de Philippo ait: *Ideo baptiſans Spi-*
Comm. *ritum ſanctum non dabat, neque facultatem habebat: hoc enim donum ſolorum*
p. 580. B. *Apoſtolorum erat*. Et poſtea: *Virtutem quidem acceperant faciendi ſigna, non*
Ibid. *autem dandi aliis Spiritum ſanctum. Igitur hoc erat in Apoſtolis ſingulare; unde & præcipuos, & non alios videmus hoc facere ..... Vides* (ad hæc verba,
p. 581. *oraverunt pro eis*) *quòd non ſimpliciter hoc fit, ſed multa opus eſt virtute,*
A. *ut detur Spiritus ſanctus? Non enim idem eſt aſſequi remiſſionem peccatorum, & accipere virtutem illam*.

Denique ex S. Auguſtino. Multis in locis de Sacramento Confirmationis mentionem facit ſanctus Doctor, quod quidem modò per manus impoſitionem, modò per unctionem deſignat.

De impoſitione manuum loquitur Lib. 3. de Baptiſmo c. 16. verba ſuprà laudavimus in reſponſione ad ſecundam Objectionem adversùs probationem ex
T.3 p.2. Scripturis. Eadem ferè repetit Tractatu ſexto in primam Epiſtolam S. Joan.
p.868.F. *Si vis noſſe*, inquit, *quia accepiſti Spiritum ſanctum, interroga cor tuum: ne fortè Sacramentum habeas, & virtutem Sacramenti non habeas*.

To 9.p. Lib. 3. de Baptiſmo c. 16. *Spiritus autem ſanctus*, inquit, *quòd in ſola Ca-*
106.D. *tholica per manus impoſitionem dari dicitur, nimirum hoc intelligi majores noſtri voluerunt, quod Apoſtolus ait, Quoniam charitas Dei diffuſa eſt in cordibus per Spiritum ſanctum qui datus eſt nobis*.

To.8.p. Et Lib. 15. de Trinitate cap. 26. poſtquam dixit Apoſtolos orando & manus
999.A. imponendo dediſſe Spiritum ſanctum, ait, *eumdem morem in ſuis Præpoſitis etiam nunc ſervare Eccleſiam*.

De unctione verò loquitur mox citato capite Lib. 15. de Trinitate.
Ib.B.C. *Unxit eum*, inquit, (nempe Chriſtum) *Deus Spiritu ſancto. Non utique oleo viſibili, ſed dono gratiæ quod viſibili ſignificatur unguento, quo baptiſa-*
To.9.p. *tos ungit Eccleſia*.
193. B. Et Lib. 2. contra Litteras Petiliani cap. 104. *In hoc unguento*, inquit, *Sa-*
T.3.p.2. *cramentum chriſmatis vultis interpretari; quod quidem in genere viſibilium*
p.815.E. *ſignaculorum ſacro-ſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus*.
Ibid. p.
849.C. Tract. 3. in primam Epiſtolam S. Joannis. *Unctio ſpiritalis*, inquit, *ipſe*

Spiritus

Spiritus ſanctus eſt, cujus Sacramentum eſt in unctione viſibili. Et infrà: *Unctionis Sacramentum eſt, virtus ipſa inviſibilis: unctio inviſibilis, Spiritus ſanctus; unctio inviſibilis, charitas illa eſt.*

Denique in Pſalm. 141. *Multa*, inquit, *Sacramenta aliter atque aliter accipimus; quædam, ſicut noſtis, ore accipimus, quædam per totum corpus accipimus; quædam in fronte per ſignum Crucis.* T. 4. p. 1583. D.

Quarta probatio ex uſu & praxi Eccleſiæ perpetua.

Uſum hunc colligimus, non modò ex citatis SS. Patrum teſtimoniis, & aliis benè multis quæ adduci poſſent, ſed præſertim ex iis omnibus Auctoribus qui de Officiis Eccleſiaſticis ſcripſerunt, omnibuſque Libris Ritualibus. Ii ſcilicet omnes deſcribunt ritus quibus adminiſtrari in Eccleſia per Epiſcopos debet Sacramentum Confirmationis, quam & per impoſitionem manus, & per unctionem deſignant. Ita

Sacramentarium S.Gregorii, ubi fusè deſcribitur quomodo Pontifex protenſa ſuper infantes manu, tincto pollice in chriſmate, ſingulos confirmat, facta oratione qua Spiritum ſanctum advocat.

Ordo quoque Romanus ante nonum ſæculum ſcriptus, in Sabbato ſancto eumdem ritum deſcribit iiſdem ferè verbis quibus Sacramentarium S. Gregorii.

Venerabilis Beda in Pſalm. 26. ait, *unctionem illam, quæ per impoſitionem manuum fit, ab Epiſcopis Confirmationem appellari.* T. 8. p. 558. m. 70.

Valafridus Strabo L. de rebus Eccleſiaſticis, c. 26.

Amalarius L. 1. de Officiis Eccleſiaſticis c. 27.

Rabanus Maurus L. de inſtitutione Clericorum, c. 30.

Alcuinus Epiſtola ad Oduinum Presbyterum, & alii repetunt & Commentariis ſuis illuſtrant, quod in Ordine Romano de ritu adminiſtrandi Confirmationem præſcribitur. Videntur illi hoc habere proprium & ſingulare, quòd velint manus impoſitionem non eſſe actionem diſtinctam ab ea, per quam unctio fit, quam quæſtionem poſtea expendemus. Sufficit præſenti noſtro inſtituto, eos omnes noni ſæculi Auctores expreſſam mentionem facere Sacramenti Confirmationis.

Solvuntur Objectiones Dallæi adversùs probationem ex Traditione Eccleſiæ.

Objicit 1. Lib. 2. cap. 2. ſilentium veterum Scriptorum quorum genuina extant Opera, ut Clementis in Epiſtola ad Corinthios, Juſtini, Athenagoræ Theophili, Tatiani, Irenæi, apud quos altum de Sacramento Confirmationis ſilentium.

Reſp. 1. argumentum negativum nullius ponderis eſſe in quæſtionibus facti, cùm alia non deſunt poſitiva, & quidem benè multa.

2. Ad confirmandam alicujus dogmatis veritatem, neceſſe non eſt ut omnes & ſinguli cujuslibet ætatis Scriptores de illo mentionem faciant. Sic v. g. Clemens Romanus, Athenagoras, Theophilus, Tatianus à Dallæo citati, de Baptiſmo ſiluerunt in his quæ nobis ſuperſunt eorum Operibus: an in-

Digitized by Google

an inde inferet Dallæus, Scriptores illos Baptiſmum pro vero Sacramento non agnoviſſe? non certè. Ita pariter de Confirmatione ſentiendum.

3. Non ignorat Dallæus multa illorum Scriptorum Opera deſiderari, quæ temporum incuria ad nos uſque pervenire non potuerunt: quin & ipſa Clementis ad Corinthios Epiſtola de qua Irenæus L. 3. c. 3. Euſebius L. 3. c. 16. & 28. S. Hieronymus L. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, mutila eſt ac imperfecta, ſicut fatetur ipſe Junius, *qui ex laceris*, ut loquitur, *reliquiis vetuſtiſſimi exemplaris Bibliothecæ Regiæ eam eruit, lacunas explevit, latinè vertit, notis brevioribus illuſtravit, & Oxonii publici juris fecit an. 1633.* Plura ſcripſit Irenæus, quæ periere, referente Euſebio L. 5. Hiſt. cap. 26. & S. Hieronymo L. de Scriptoribus Eccleſiaſticis; & ita de aliis benè multis Veterum lucubrationibus. Qua verò arte augurari potuerit Dallæus, in illis Scriptis nullam Sacramenti noſtri factam eſſe mentionem, vix ſcio: quamquam non facilè concedimus, S. Irenæum de illo tacuiſſe in his quæ nobis ſuperſunt illius Libris.

4. Scopus & inſtitutum alicujus Scriptoris tale aliquando eſt, ut non exigat omnium noſtrorum Sacramentorum mentionem ab ipſo fieri. Sic v.g. qui ex Veteribus Apologias pro Chriſtianis ſcripſere: in eo toti erant ut Gentilium calumnias adversùs Religionem noſtram invidiosè confictas propulſarent, potiùs quàm ſingula noſtra Myſteria ſigillatim exponerent; quorum proinde ſilentium, tanquam argumentum denegati ab ipſis alicujus myſterii ſeu dogmatis, opponi meritò non poteſt. Ita eſt de Juſtino, Athenagora, Theophilo, & aliis.

Objicit 2. eodem Libro 2. cap. 17. & L. 2. de cultibus Latinorum religioſis, Græcam Eccleſiam in numero Sacramentorum non recenſere Confirmationem, quod probat his momentis.

I. Ex Euchologiis, ubi non duo, ſed unum eſt Officium Baptiſmi & Unctionis, cui titulus eſt, *Ordo Baptiſmatis*; igitur unctio illa eſt cæremonia, non Sacramentum diverſum.

II. Quia neminem Græci admittunt ad ſacram menſam, niſi qui fuerit chriſmatus: atqui certum eſt neminem unquam ritè baptiſatum, repulſum fuiſſe à ſacra Communione, niſi propter aliquod grave peccatum, aut infantilem ætatem; idcirco igitur Græci ad ſacram menſam non admittunt eos qui chriſmati non fuere, quia unctio hæc pertinet ad cæremonias Baptiſmi.

III. Quia Græci à quacumque hæreſi converſos recipiunt per unctionem: at iſta haud dubiè non eſt Sacramentum Confirmationis, quod iterari non poſſe dogma eſt catholicum; eſt igitur mera cæremonia.

IV. Græci Presbyteri ungunt baptiſatos in fronte: at ſimplex Sacerdos non poteſt eſſe miniſter ordinarius Sacramenti Confirmationis; unctio ergo illa non eſt verum Sacramentum.

Reſp. nego ant. Eccleſia enim Græca, ſive antiqua ſive recentior, ſemper in numero Sacramentorum habuit Confirmationem. Pro veteri teſtantur Concilium Laodicenum, Firmilianus, Cyrillus Hieroſolymitanus, Chryſoſtomus antea citati, quibus & alios plures inferiùs, ubi de materia Confirmationis, adjungemus. Pro recentiori verò teſtes ſunt Simeon Theſſalonicenſis in Libris de Sacramentis, Jeremias in ſua catholica Reſponſione, Ga-

ne, Gabriel Philadelphienſis, Synodus Conſtantinopolitana an. 1642. Præſide Parthenio Patriarcha, in qua Calvini errores damnantur. Numero enim 15. damnat Synodus hunc Hæreſiarcham, quòd quinque Sacramenta expungeret.

Synodus Bethlemitica an. 1672. ſub Doſitheo Patriarcha Hieroſolymitano c. 15. ubi fidem Eccleſiæ Græcæ circa Sacramenta ſic exponit: *Credimus eſſe in Eccleſia Legis novæ Sacramenta, eaque ſeptem: non minorem, aut majorem numerum admittimus*. Deinde ſecundo loco enumeratur Sacramentum Confirmationis.

Denique ipſa Latina Eccleſia, quoties unionem tentavit aut perfecit cum Græca, nuſquam ei objecit rejectum ab ipſa Sacramentum Confirmationis.

Ad ſingulas igitur probationes reſpondeo.

Ad primam, idcirco Officium ſeu ritum adminiſtrandi Sacramentum Confirmationis ſub Officio Baptiſmatis contineri, quia ſtatim poſt Baptiſmum conferri ſolebat. Ex hoc autem inferre Confirmationem eſſe ritum Baptiſmi, quid aliud eſt, quàm velle quoque inferre Euchariſtiam, quæ ſimul cum Baptiſmo & Confirmatione ſolebat antiquitùs adminiſtrari, eſſe pariter Baptiſmi ritum? quo nihil poſſet fingi abſurdius. Unctionem verò illam diſtinctam eſſe à Baptiſmo, nec ad illius cæremonias pertinere, manifeſtum eſt ex ipſo Euchologio: tùm quia peculiarem habet annexam orationem, qua invocatur ſeptiformis Spiritus ſanctus ad robur baptiſati: tùm quia confertur poſt perfectum & abſolutum Baptiſmum: tùm denique quia Epiſcopus illam unctionem miniſtraturus, & veſtes quibus, dum baptiſaret, erat indutus, & locum mutat.

Ad ſecundam: Ille poteſt à ſacra menſa legibus Eccleſiæ meritò repelli, qui ea non percipit quæ ex uſu & praxi Eccleſiæ debent percipi: at in Eccleſia Græca lex erat & conſuetudo, ſimul cum Baptiſmo dandi Confirmationem & Euchariſtiam; meritò igitur Græci à ſacra menſa excludunt eos, qui ſacro chriſmate poſt Baptiſmum inuncti non fuerunt.

Ad tertiam: Conſtabit ex dicendis, unctionem illam per quam redeuntes Hæretici recipiebantur, puram fuiſſe cæremoniam, non Sacramentum Confirmationis.

Ad quartam: Pertinet hæc Objectio ad quæſtionem de miniſtro Confirmationis, de qua inferiùs ſuo loco.

Objicit 3. Sacramentum Confirmationis incognitum eſt multis Eccleſiis; v. g. Æthiopicæ, ut teſtatur Alvares Hiſpanus Monachus in ſuo Itinerario; Armenicæ, teſte Guidone Carmelita; Chaldaicæ, cæteriſque Chriſtianis longè latèque per Arabiam, Meſopotamiam, Aſſyriam, Perſidem, ipſamque Ægyptum diffuſis.

Reſp. 1. ex illis particularibus Eccleſiis, quæ ſchiſmate à Romana diviſæ ſunt, nihil adversùs veritatem inferri poſſe: error enim ex ſchiſmate plerumque naſcitur.

Reſp. 2. certum non eſſe eas omnes Eccleſias non agnoſcere Sacramentum Confirmationis: imò de Eccleſia Æthiopica fidem facit Ordo myſteriorum, ſive adminiſtrationis Sacramenti Confirmationis ſecundùm uſum Æthiopum excuſus Tom. 6. Bibliothecæ Patrum. De Eccleſia Armenorum teſtatur Uſcanus Epiſcopus ſancti Sergii in magna Armenia, in reſponſione

ad va-

ad varias quæſtiones ſibi propoſitas circa fidem Armenorum, data Lugduni Batavorum 21. Februarii an. 1667. teſtatur, inquam, apud Armenos in uſu eſſe Sacramentum Confirmationis; unde Guido Carmelita non de omnibus, ſed de aliquibus dumtaxat Armenis loquitur. Quod verò ſpectat ad Eccleſias Chaldæorum per regiones ſuprà dictas diſperſorum, habemus inſigne teſtimonium fidei Cophtorum & Ægyptiorum circa omnia Sacramenta, Tomo tertio de perpetua Eccleſiæ fide circa Euchariſtiam L. 8. c. 19. nimirùm profeſſionem fidei quam litteris conſignatam Matthæus Alexandrinus Patriarcha ad Regem noſtrum Chriſtianiſſimum miſit, Syros verò agnoſcere Sacramentum Confirmationis, teſtatur Jacobus de Vitriaco L. 1. Hiſtoriæ Hieroſolymitanæ c. 74.

Objicit 4. L. 3. c. 14. Noni ſæculi Scriptores eodem planè loco habuere unctionem quam Sacerdos adhibet in Baptiſmo, cum ea quam Epiſcopus facit in Confirmatione, & iſtam per aliam ſuppleri poſſe affirmant. Sic

I. Valafridus Strabo L. de rebus Eccleſiaſticis c. 26. ait, *Sylveſtrum S. Pontificem inſtituiſſe ut Presbyter baptiſatum chriſmate liniat propter occaſionem tranſitus mortis. Quòd ſi à Diacono vel quolibet alio homine baptiſatus, caſu ante Confirmationem tranſierit, credendum non eſt perire propter hoc.* Quo loco eos ſolùm ante Confirmationem ex hac vita tranſire docet Auctor ille, qui à Diacono vel quolibet alio homine, id eſt laico, baptiſatus fuerit, & non conſignatus; ergo qui ſunt à Sacerdote baptiſati, cùm unctionem baptiſmalem perceperint, non cenſentur ſine Confirmatione recedere ex hac vita. Cenſet igitur unctionem illam baptiſmalem ejuſdem eſſe virtutis cum ea quam confirmatoriam appellamus.

II. Idem Valafridus, Amalarius, & Rabanus tradunt præceptam à Sylveſtro Presbyteris chriſmationem, ne quis ſine Confirmatione moreretur. *Legimus & in geſtis Patrum*, inquit Rabanus Lib. 1. de inſtitutione Cleri-
To. 6. p. 9. H. corum c. 28. *quòd Sylveſter Papa in Eccleſia Romana conſtituerit, ut ſicut poteſtas & privilegium apud ſolum Epiſcopum conſtat quòd ſacrum chriſma ipſe conficiat, & baptiſatum per manus impoſitionem cum ipſo chriſmate conſignet propter hæreticam ſuaſionem; ita Presbyter eodem chriſmate liniat baptiſatum levatum ex aqua propter occaſionem tranſitus mortis.... Ac deinde profectò patet, quia quicumque non eſt Chriſti, Regni ſui particeps fieri nequit: ideoque neceſſarium eſt, ut ſtatim ſuccurratur baptiſato cum chriſmatis unctione, ut Spiritus ſancti participationem accipiens, alienus à Criſto non exiſtat.* In caſu igitur neceſſitatis vim eamdem tribuit Rabanus unctioni baptiſmali & confirmatoriæ.

Confirmat Dallæus objectionem hanc: 1. quia utriuſque unctionis eadem eſt materia, & eadem conſecratio. 2. quia idem eſt effectus, ut patet ex orationibus quibus conſecratur chriſma, quibus à Deo poſtulatur, *ut chriſma ſit omnibus perunctis propitiatio & cuſtodia ſalutaris; & in adoptionem filiorum.*

Reſp. nego ant. Triplex enim diſcrimen aſſignant Scriptores noni ſæculi inter unctionem baptiſmalem & confirmatoriam. Primum, quia baptiſmalis fit in vertice, & confirmatoria in fronte. Ita Valafridus & Rabanus mox citati. Secundum, quia baptiſmalis fit per ſimplicem Sacerdotem, confirmatoria per Epiſcopum. Ita expreſsè mox laudatus Rabanus.

Tertium,

Digitized by Google

Tertium, quia unctio confirmatoria adjunctam habet manus impoſitionem, non verò baptiſmalis. Ita idem Rabanus in eodem loco.

Ad primam igitur probationem ex Valafrido, quidquid ſit de illo Sylveſtri decreto, quod multis videtur ſuppoſititium, dico mentem illius Auctoris hanc eſſe, nimirùm unctionem baptiſmalem adhibendam quidem propter occaſionem mortis, ut aliquo pacto ſuppleat unctionem confirmatoriam, ſi fortè contingat aliquem morte præveniri priuſquàm ab Epiſcopo conſignatus fuerit; nihilominùs neutram neceſſariam eſſe abſolutè ad ſalutem: unde ſi quis ex hac vita diſcedat baptiſatus à quocumque, nec conſignatus, non idcirco perire credendus eſt. Falsò igitur ſupponit Dallæus, eos qui ſunt à Presbyteris baptiſati, ſine Confirmatione non diſcedere ex hac vita, quamvis non ſint ab Epiſcopo conſignati.

Ad ſecundam: Falsò etiam ſupponit Dallæus, unctionem baptiſmalem idcirco inſtitutam & neceſſariam eſſe, ne quis ſine Confirmatione diſcedat ex hac vita; iſtud non ait Rabanus citatus, ſed tantùm *propter mortis periculum neceſſariam eſſe unctionem baptiſmalem, ut quis unctus ſeu Chriſti eſſe dici poſſit:* ſcilicet ad ſignificationem chriſmatis & unctionis alludit ibi Rabanus. Et rursùs cap. 30. *Signatur*, inquit L. 1. de inſtitutione Clericorum c. 30. *baptiſatus chriſmate per Sacerdotem in capitis ſummitate; per Pontificem verò in fronte, ut priori unctione ſignificetur Spiritus ſancti ſuper ipſum deſcenſio, ad habitationem Deo conſecrandam; in ſecunda quoque, ut ejuſdem Spiritus ſancti ſeptiformis gratia cum omni plenitudine ſanctitatis & ſcientiæ & virtutis venire in hominem declaretur.* Iſtud autem diſcriminis eſt inter modum quo utraque unctio effectum ſpiritualem ſignificat, quòd unctio confirmatoria practicè & ex opere operato ſignificet effectum gratiæ ſpiritualis quem producit; unctio verò baptiſmalis ſignificat tantùm, non verò producit, ſaltem ex opere operato, & tanquam verum Sacramentum à Baptiſmo diſtinctum, unctionem interiorem gratiæ. *T. 6. p. 10. C.*

Ad primam confirmationem, dico eamdem quidem eſſe materiam remotam utriuſque unctionis, nempe chriſma, ſed non eamdem eſſe materiam proximam: unctio enim confirmatoria, teſte ipſo Rabano, adjunctam habet manus impoſitionem, non verò unctio baptiſmalis. Præterea non ſufficit ad perfectam utriuſque unctionis paritatem, quòd ſit eadem materia, ſed eadem quoque deberet eſſe forma, & idem effectus: porrò & in forma & in effectu & in miniſtro multùm diſcrepant duæ illæ unctiones; unde patet reſponſio

Ad ſecundam confirmationem: Etſi enim ſit eadem utriuſque conſecratio, non tamen idem modus quo applicatur unctio, non eadem forma, non idem effectus, neque idem miniſter.

Objicit 5. Magna eſt inter noſtros Theologos diſcordia circa partes ſubſtantiales Sacramenti Confirmationis, nempe ejus materiam & formam; non igitur conſentiunt inter ſe de veritate ſeu exiſtentia illius: qui enim de natura ſeu eſſentia rei alicujus dubitat, ejus quoque exiſtentiam in dubium revocare cenſetur.

Reſp. nego conſeq. Diſputant v. g. quotidie Philoſophi de natura Solis; an ejus exiſtentiam in dubium revocant? abſurdus eſſet qui id inferret. Diſputant Novatores de Baptiſmo & Euchariſtia, nec tamen duo iſta Sacramenta

Digitized by Google

menta rejiciunt. Pariter igitur noſtri Theologi de partibus ſubſtantialibus Sacramenti Confirmationis inter ſe diſſentiunt, nemo tamen unus eſt inter illos qui veritatem ſeu exiſtentiam illius in controverſiam adducat; quiſque aliquam materiam & formam ſenſibilem aſſignat, licèt pro varietate opinionum variam atque diverſam.

Objicit 6. Patres eumdem effectum tribuunt Baptiſmo & Euchariſtiæ, quem noſtræ Confirmationi, nempe ut muniat nos, confirmet, roboret, perficiat. Ita imprimis S. Cyprianus loquens de Euchariſtia Epiſtolis 54. & 56.

Reſp. nego ant. Gratia quippe baptiſmalis gratia eſt innovationis, filiationis & regenerationis ætati infantili accommodata: gratia Euchariſtica eſt gratia augmenti perſonæ ſpiritualiter provectæ, ad reparandas vires animæ ſpirituales per quotidianos lapſus imminutas & debilitatas: gratia verò confirmatoria eſt gratia roboris & virtutis ſpecialis, ad omnes mundi ac dæmonis tentationes contra fidem ſuperandas deſtinata. Ita S. Thomas 3. part. q. 79. art. 1. ad primum.

Objicit denique, multùm immutatam fuiſſe ſubſequentibus ſæculis unctionem confirmatoriam: olim enim præcedebat manus impoſitionem, nunc ſequitur: olim Euchariſtia poſt confirmationem, nono ſæculo plerumque ante Confirmationem conferebatur.

Reſp. 1. non ſatis ex veteribus monumentis, antequam prodierit Liber Sacramentorum S. Gregorii & Ordo Romanus, conſtare, quo præcisè ordine daretur unctio, an poſt, an verò ante impoſitionem manus. 2. ejuſmodi mutationes leves admodum eſſe & indifferentes, quæ rei ſubſtantiam non attingunt, ſed ſimplicem modum ſeu ritum & cæremoniam; adeoque ſalva remanente Sacramenti hujus ſubſtantia, nonnihil mutationis induci potuit circa diſciplinam ſeu modum illud adminiſtrandi, quod & in aliis Sacramentis, Baptiſmo præſertim & Euchariſtia, contigiſſe, ne ipſi ipdem negare audent Novatores. Baptiſmus enim olim triplici immerſione conferebatur, nunc infuſione: Euchariſtia infantibus dabatur, nunc denegatur; an propterea quidquam immutatum fuit circa naturam ſeu ſubſtantiam illorum Sacramentorum? minimè.

ARTICULUS TERTIUS.

De materia Sacramenti Confirmationis.

QUæſtio eſt, an ſola manus impoſitio, per quam Apoſtoli Spiritum ſanctum conferebant, ſit eſſentialis & adæquata materia Sacramenti Confirmationis, an verò ſola unctio chriſmatis, an utraque ſimul; & quæ ſit illa manus impoſitio, an ab unctione diſtincta vel ſeparata. Circa quam controverſiam errant Novatores, noſtri verò Scholaſtici varias in partes ſcinduntur.

Errores & opiniones.

Novatores Lutherani & Calviniſtæ, quibus noſtra Confirmatio non eſt verum Sacramentum, ſed mera Baptiſmi cæremonia, manus impoſitionem,

& un-

& unctionem quibus illa conſtat, non mendaciis modò & calumniis, ſed horrendis planè ac blaſphemis dicteriis turpiter deformant.

I. Lutherus Lib. de Captivitate Babylonica, miratur *quomodo in mentem noſtram venire potuerit, ut Sacramentum Confirmationis faceremus ex impoſitione manuum.*

II. Kemnitius in examine Concilii Tridentini, ait 1. *materiam Confirmationis nulla habere in Scripturis apparentia teſtimonia.* 2. *Pontificios in Confirmatione nullam adhibere manus impoſitionem.* 3. *Divinitùs factum eſſe, quòd non eſt retenta impoſitio manuum in Pontificia Confirmatione, ſed ſubſtituta chiſmatio, ut Eccleſia, animadverſa palpabili differentia inter impoſitionem manuum & chriſmationem in fronte, non tam facilè ſeduci poſſet allegatione hiſtoriarum Act. 8. & 19.* 4. *Nativum balſamum cùm jam defeciſſe conſtet & arbores, factitium balſamum locum ejus implere non poſſe.* 5. *Conſecrationem chriſmatis eſſe excantationem.* 6. *Inhalationem Pontificis in chriſma non tantùm eſſe quid ridiculum, ſed magicum, ſuperſtitioſum, & blaſphemum.*

III. Calvinus L. 4. Inſtitutionis cap. 19. paragr. 6. ait 1. *manuum impoſitionem quæ in confirmandis Neophytis adhibetur, nihil habere ſimile cum ea quam Apoſtoli uſurpabant.* 2. *chriſmationem neque eſſe à Chriſto, neque ab Apoſtolis.* 3. *eos qui oleum iſtud vocant oleum ſalutis, ſalutem, quæ in Chriſto eſt, abjurare, Chriſtum abnegare, partem non habere in Regno Dei.* Unde paragr. 8. definit Confirmationem noſtram, *Oleum diaboli mendacio pollutum, quod velut offuſis tenebris ſimplicium mentes fallit.* 4. paragr. 10. ait in chriſmatis conſecratione inquinamentum eſſe & incantationem, *pinguedinem fœtore anhelitus inquinatam, verborum murmure incantatam.* P. 537. & 538. P. 539.

Spalatenſis L. 5. de Republica Eccleſiaſtica cap. 5. n. 26. ſcribit, *Confirmationem non habere certam & fixam materiam: eam aliquando ſola manus impoſitione, aliquando chriſmatis unctione, modò in vertice, modò in fronte, modò in omnibus membris & toto corpore, modò puro oleo, modò oleo & balſamo, modò aliis odoriferis unguentis, abſque oleo conferri ſolitam.*

Dallæus L. 1. capite ultimo contendit, *manuum impoſitionem non eſſe, imò nec eſſe poſſe Confirmationis, aut cujuslibet alterius Sacramenti materiam.* L. verò 2. cap. 3. *chriſmationem cæremoniam eſſe poſt annum Chriſti 160. inventam & primùm uſurpatam.*

In his erroribus ac mendaciis propulſandis ſumma eſt Theologorum Scholæ concordia: in aſſignanda verò materia eſſentiali ac neceſſaria Confirmationis, ſumma diſſenſio. Alii contendunt Apoſtolos rem, ſeu effectum Sacramenti, ſine Sacramento dediſſe. Alii ſolam manus impoſitionem eſſe materiam eſſentialem, unctionem verò partem dumtaxat integrantem ex præcepto neceſſariam: alii è contra unctionem ſolam eſſentialem eſſe, impoſitionem verò manuum olim neceſſariam, ſubinde in meram defeciſſe cæremoniam, ejuſque loco ſubſtitutam unctionem. Alii utramque tùm impoſitionem manus, tùm unctionem, tanquam partes eſſentiales inadæquatas materiæ Sacramenti Confirmationis agnoſcunt. Sunt etiam qui volunt manus impoſitionem actionem eſſe ſpecialem tempore & natura diſtinctam ab unctione; ſunt qui eam cum unctione confundunt.

I. Alexander Alenſis parte 4. q. 24. membro 1. S. Bonaventura in 4. diſt.

diſt. 7. art. 1. qu. 1. & 2. exiſtimant Chriſtum immediatè per ſe non inſtituiſſe Sacramentum Confirmationis, & Apoſtolos primis Fidelibus dediſſe Spiritum ſanctum ſine viſibili Sacramento; poſtea verò Eccleſiam, auctoritate à Chriſto accepta, inſtituiſſe chriſma pro materia eſſentiali Confirmationis: quo verò tempore inſtitutum ſit illud chriſma, non conſentiunt inter ſe. Alenſis putat inſtitutum in Concilio Meldenſi; S. Bonaventura, à primis ſucceſſoribus Apoſtolorum; Joannes de Baccone, in Concilio Aurelianenſi, initio ſexti ſæculi. Improbanda certè opinio hæc, quæ paucos reipſa habet in Schola patronos; vix enim illa ſtare poteſt cum Decreto Concilii Tridentini Seſſ. 7. quo ſtatuitur Chriſtum omnia Legis novæ Sacramenta inſtituiſſe. Et verò ad eum ſolum pertinet auctoritas inſtituendi Sacramenta, qui ſolus poteſt externis ſignis ſeu ſymbolis vim effiacem impertiri ad gratiam ſanctificantem conferendam: atqui hoc ſolus Deus poteſt, non Eccleſia.

Anno 815.

S. Thomas 3. parte q. 72. art. 2. ad 1. docet Apoſtolos Spiritum ſanctum ſine viſibili Sacramento aliquando dediſſe, quando ſcilicet conſpicua erant & viſibilia dona Spiritus ſancti, quibus primi Fideles exornabantur; quando verò ceſſarunt illa dona, eos chriſmate uſos fuiſſe ut darent Spiritum ſanctum: quæ ſententia, qua parte negat Apoſtolos per impoſitionem manuum, de qua mentio fit Act. 8. & 19. verum dediſſe Sacramentum Confirmationis, hoc habere videtur grave incommodum, & quòd eripiat nobis præcipuam & ferè unicam probationem ex Scripturis pro demonſtranda adversùs Hæreticos veritate Sacramenti Confirmationis; & quòd directè pugnet cum SS. Patribus, qui affirmant idem in Eccleſia Catholica fieri per impoſitionem manuum Epiſcoporum, quod geſtum legimus per Apoſtolos. Ita SS. Cyprianus, Hieronymus, Chryſoſtomus, Auguſtinus antea laudati, cùm veritatem Sacramenti Confirmationis ex Traditione demonſtrabamus.

II. Inter eos Scholæ Doctores, numero certè plures, qui docent Apoſtolos dediſſe quidem verum Sacramentum Confirmationis, non una eſt opinio circa materiam quam ipſi tunc uſurparunt, & nunc ab Eccleſia tanquam neceſſaria & eſſentialis uſurpari debet.

III. Alii quippe docent, Apoſtolos ab initio ſola manus impoſitione dediſſe Spiritum ſanctum. Ita Scotus in 4. diſt. 7. q. 1. ſed omnium diſertiſſimè Synodus Moguntina an. 1549. cap. 18. cujus hæc verba ſunt: *Diligenter etiam populum inſtruant, cur hoc Sacramentum ab initio ſola manuum impoſitione exhibitum, mox ſub ipſis temporibus Apoſtolorum ex eorumdem traditione, adhibita chriſmatis unctione, cœperit conferri. Nam cùm initio Spiritus ſanctus, ad evidentiorem recentis adhuc fidei commendationem, ſigno viſibili influeret confirmatis, externa unctione, quæ illam internam deſignaret, tunc non erat opus. Poſtea verò, adulta Eccleſia & ſtabilita fide, cùm ſigna externa apparere ceſſaverunt, nec jam ampliùs Spiritus ſanctus viſibiliter deſcenderet, mox in locum viſibilis ſigni unctio chriſmatis adhiberi cœpit, quæ his qui confirmarentur internam & ſpiritalem unctionem repræſentaret, ut quid intùs agatur per gratiam, foris aliquo viſibili ſigno innoteſcat, & verbi fidem externi elementi ſimilitudo confirmet.* Mens igitur hujus Synodi fuit, Apoſtolos initio ſola manus impoſitione dediſſe Spiritum ſanctum; paulò poſt adhibitam ex traditione illorum chriſmatis unctionem, quæ in

To. 14. Conc. pa. 676. & 677.

locum

Digitized by Google

locum impoſitionis manuum quaſi ſubrogata fuit, & ſola eſt Sacramenti Confirmationis materia eſſentialis & neceſſaria.

IV. Alii unicam & ſolam manus impoſitionem agnoſcunt omni tempore fuiſſe, & jam eſſe materiam eſſentialem ac neceſſariam Sacramenti Confirmationis; unctionem verò materiam dumtaxat integrantem, ad majorem expreſſionem effectus hujus Sacramenti, neceſſariam tamen ex præcepto & uſu Eccleſiæ perpetuo. Ita ex antiquis Theologis Petrus Aureolus Cardinalis, qui ante annos 300. floruit ann. 1317. in 4. diſt. 7. qu. 1. Guillelmus Altiſſiodorenſis, referente Sirmondo Antirrhetici ſecundi cap. 7. Jacobus de Vitriaco cap. 37. Hiſtoriæ Occidentalis, ubi ait, *hoc Sacramentum partim inſtitutum fuiſſe, ab Apoſtolis, quantùm ad manus impoſitionem, partim ab Eccleſia, quantùm ad unctionem chriſmatis, quod non legimus*, inquit, *Apoſtolos feciſſe.* Ex recentioribus, Sanbovius Tractatu de Sacramento Confirmationis, & maximè Sirmondus Antirrhetico ſecundo cap. 2. & ſequentibus, ubi tres diſtinguit Eccleſiæ ætates, in quibus unctio confirmatoria variam fortunam paſſa eſt. T. 4. p. 313. D.

In prima uſque ad tempora Conſtantini, id eſt ad quartum uſque ſæculum, ait unctionem ita ſolitam fuiſſe conjungi cum impoſitione manus, ut ab ea tamen re diſtingueretur; non verò tempore, quamvis eam præcederet, *ſedem Spiritui ſancto parans*, inquit Optatus à Sirmondo ibidem laudatus: utramque verò tùm unctionem, tùm manus impoſitionem, à ſolo Epiſcopo miniſtratam fuiſſe.

In ſecunda ætate uſque ad Innocentium I. qui obiit an. 417. unctionem & manus impoſitionem non tantùm re, ſed tempore ſejunctam; ita ut unctio ſeorſim unà cum Baptiſmo perageretur, manus verò poſtea confirmans Epiſcopus imponeret: eam autem unctionem, quæ prima ætate à ſolis Epiſcopis conferebatur, in ſecunda illa ætate Presbyteris & Diaconis permiſſam fuiſſe contendit.

In tertia denique ætate, nempe à tempore Innocentii I. ad nos uſque, ait morem antiquum reſumptum, ac manus impoſitionem & unctionem ſimul copulatam fuiſſe, cum hoc tamen diſcrimine, quòd recepta in uſu fuit duplex unctio chriſmatis, una in vertice, cùm quis baptiſatur, altera in fronte, quæ confirmatoria dicitur; olim verò unicam tantùm fuiſſe. Ita Sirmondus, cujus opinionem fuſiori ſtilo ac grandioribus verbis, nonnunquam duris & acerbis, inſequutus eſt Petrus Aurelius.

V. Sunt igitur ex oppoſita parte Theologi, qui docent Apoſtolos numquam dediſſe Spiritum ſanctum per ſolam manus impoſitionem, ſed per adjunctam ſemper unctionem, quæ jam ſola eſt adæquata & eſſentialis, manus verò impoſitio integrans dumtaxat materia Confirmationis. Ita Gregorius de Valentia Tom. 4. in S. Thomam diſput. 5. qu. 1. puncto 1. Eſtius in 4. diſt. 7. paragr. 6. exiſtimat probabile eſſe Apoſtolos in adminiſtrando Sacramento Confirmationis *neque ſemper, neque nunquam chriſmate uſos fuiſſe*. Eos quidem in ipſis ſuæ prædicationis exordiis non eſſe communiter uſos chriſmate, ſed poſtea, rebus Eccleſiæ conſtitutis atque ordinatis: neque ſilentium Scripturæ de illa unctione, obſtare. *Cùm enim*, inquit, *ea quæ ad ritus Sacramentorum pertinent, ſecretiſſima haberentur, ac ferè ſola voce quaſi per manus traderentur, facilè reſpondetur, noluiſſe Lucam neque* T. 2. p. 2. p. 80. col. 2. C. Ibid. F.

Ib p.81. col.2.A. *elementum, neque verbum hujus Sacramenti ſcripto prodere.* Paragrapho verò ſequenti ait, *probabilius eſſe, Apoſtolos initio ſuæ prædicationis chriſmate uſos non fuiſſe; probabile quoque videri, manus impoſitionem eodem tempore materiæ locum tenuiſſe, & orationem locum formæ: ita ut utraque tunc neceſſariò adhiberetur, donec introducto chriſmatis uſu ſimul cum forma illi materiæ accommodata, quæ ſolæ ſunt hujus Sacramenti partes eſſentiales, neceſſitas impoſitionis manuum ceſſaret, quantùm quidem ad eſſentiam vel integritatem attinet Sacramenti, cùm ſit tantùm cæremonia quædam ſacramentalis ex Apoſtolica traditione accepta, ideoque non omittenda, utpote neceſſaria neceſſitate præcepti, etſi non Sacramenti.*

Multis, iiſque graviſſimis incommodis obnoxia videtur hæc ſententia. 1. Quia manus impoſitionem, & à Scriptura & à tota Eccleſiæ traditione ac praxi commendatam, dicit meram eſſe cæremoniam, non partem eſſentialem Sacramenti Confirmationis. 2. Quia non ſatis intelligitur in principiis ſanioris Theologiæ, quomodo manus impoſitio fuerit materia eſſentialis Confirmationis, tempore Apoſtolorum; deinde verò ab iſta exciderit dignitate, cùm introductum fuit chriſma: quaſi in ſubſtantia Sacramentorum à Chriſto inſtituta & determinata quædam poſſet admitti mutatio. 3. denique, quia iſta opinio Eſtii ſupponere videtur Chriſtum non in ſpecie, ſed in genere dumtaxat determinaſſe Confirmationis materiam: quam opinionem idem Eſtius ibidem paragrapho 4. improbat, ac contendit Chriſtum ſpecialiter & immediatè inſtituiſſe quidquid ad ſubſtantiam hujus & aliorum Sacramentorum pertinet.

Quod de Confirmatione dixit Eſtius, hoc idem de Ordinatione ſentit Hallerius, de Ordinationibus ſacris ſect. 2. paragr. 6. in fine (pag. 468.) *Nullatenus dubitem*, inquit, *quin eorum qui apud Græcos Latina, (niſi ex voluntate S. Pontificis, cui in Eccleſias omnes ſuprema eſt auctoritas) irrita ſit Ordinatio. Nam ſicut quæ ſufficit apud Græcos impoſitio manuum, in Eccleſia Latina ad validam Ordinationem non ſufficit; ita nec forma: utraque enim, tam materia quàm forma, ad validam Ordinationem ab Eccleſiæ determinatione pendent: Eccleſia autem aliam pro Eccleſia Græca formam, aliam pro Latina determinavit; ideoque Latinorum forma apud Græcos inſufficiens, Græcorum apud Latinos.*

VI. denique, ſunt qui tùm manus impoſitionem, tùm unctionem agnoſcunt tanquam materiam partialem & inadæquatam, eſſentialem & neceſſariam Sacramenti Confirmationis; ita ut ex duplici illa parte una totalis & adæquata materia coaleſcat, quique contendunt Apoſtolos utramque ſemper uſurpaſſe. Ita Aurelius & alii è Recentioribus quamplures.

Verùm illi rurſus in varias abeunt partes, atque duplicem diſtinguunt in ritu adminiſtrandi Sacramentum Confirmationis, manus impoſitionem: unam præviam quæ antecedit unctionem, quam Epiſcopus facit extendendo manus versùs confirmandos, & fundendo orationem ad invocandum Spiritum ſanctum; alteram, quæ indiſtincta eſt ab actione manus, per quam perficitur unctio. Alii priorem illam manus impoſitionem ſolam & eſſentialem, & veri nominis manus impoſitionem eſſe contendunt, quam Veteres velut ſingularem aliquam ac ſpecialem actionem habuere, & *adumbrationem, extenſionem, expanſionem manuum* appellaverunt. Alii è contra

exiſti-

Digitized by Google

exiſtimant, prævia illam manus impoſitionem eſſe dumtaxat cæremoniam, eamque minimè neceſſariam ad ſubſtantiam Sacramenti Confirmationis: confundunt illi manus impoſitionem cum actione qua perficitur unctio, quæ ab illis ideo manus impoſitio appellatur, quia fit per manum. Hujus opinionis fundamentum eſt, tùm quia Græci, qui verum retinent Sacramentum Confirmationis, non agnoſcunt, nec habent impoſitionem manus confirmatoriam diſtinctam ac ſeparatam ab unctione chriſmatis, ut legere eſt apud Goarium; tùm quia Scriptores Eccleſiaſtici ſeptimi, octavi & noni præſertim ſæculi confundere videntur manus impoſitionem cum unctione; tùm denique quia in uſu & praxi hodierna Epiſcopi nonnulli admittunt ad unctionem confirmatoriam etiam eos qui præſentes non adfuerant, quando initio ritus Epiſcopus extendit manus versùs confirmandos, & oravit ut invocaret Spiritum ſanctum. Hac opinione nihil ridiculum magis & abſurdum fingi poſſe pronuntiat Sirmondus Antirrhetici ſecundi cap. 7. Illam tamen ſequuntur Hugo Victorinus Lib. 2. de Sacramentis part. 2. cap. 2. Thomas Valdenſis Tom. 2. de Sacramentis c. 113. Bellarminus de Sacramento Confirmationis L. 2. c. 9. Illuſtriſſimus Petrus de Marca Notis in Concilium Claromontanum, ubi probat Veteres in unctione chriſmatis etiam manus impoſitionem; & viciſſim in manus impoſitione, unctionem ſemper complexos fuiſſe; Iſambertus noſter ad quæſt. 72. tertiæ partis S. Thomæ diſput. 1. art. 4. Maldonatus Tractatu de Sacramento Confirmationis q. 2. & alii ferè omnes recentiores Scholæ Magiſtri. *To. 10. Conc. p. 584. & ſeq.*

Petrus Aurelius in Orthodoxo adversùs cap. 7. ſecundi Antirrhetici Sirmondi, mediam quamdam inivit viam: nempe primis ſæculis manus impoſitionem & unctionem duas fuiſſe diſtinctas actiones, ſubinde tamen ab octavo ſæculo & deinceps, nexu inſeparabili utramque conjunctam fuiſſe. *p. 562. & 563.*

His addi poteſt & alia opinio, quæ fortè fuit Eſtii antè citati, ſed non ſatis evoluta & diſtincta; ſcilicet Chriſtum ſic immediatè pro materia Confirmationis eſſentiali inſtituiſſe manus impoſitionem & unctionem, ut vel utraque, vel alterutra ſit adæquata hujus Sacramenti materia eſſentialis cum forma ſibi correſpondente, relicta Eccleſiæ libertate, quam vellet pro temporum opportunitate uſurpare. Hanc opinionem probabilem judicat Bellarminus L. de Confirmatione c. 9. Ante illum hanc inſinuaverat Ruardus Tapperus art. 12. Reipſa quidem commoda foret iſta opinio, & conciliando utriuſque Eccleſiæ ritu in adminiſtranda Confirmatione, aptiſſima: hoc unum dumtaxat videtur ipſi deeſſe, quòd conjecturis tantùm ſubnixa ſit, non certis ac ſolidis momentis; in figenda autem ac determinanda Sacramentorum ſubſtantia, non conjecturis, ſed certis ex Scriptura & Eccleſiæ traditione argumentis pugnandum ſit. Quid verò nobis veriſimilius videatur, ſequens aperiet Concluſio.

CONCLUSIO.

Materia eſſentialis adæquata & totalis Sacramenti Confirmationis, eſt impoſitio manuum, & unctio chriſmatis.

Probatur iſto generali momento. Signum externum ac ſenſibile, cui & Scriptura & conſtans Eccleſiæ totius traditio tribuit virtutem conferendi

Digitized by Google

baptiſatis Spiritum ſanctum, id eſt gratiam confortantem & roborantem ad fidem Chriſti conſtanter & intrepidè profitendam, eſſentialis eſt Sacramenti Confirmationis materia totalis & adæquata; atqui talis eſt manuum impoſitio & unctio chriſmatis; ergo &c.

Minoris Propoſitionis pars utraque ſigillatim probanda eſt.

Prima pars Concluſionis, manus ſcilicet impoſitionem eſſentialem eſſe Sacramenti Confirmationis materiam.

Probatur 1. ex Scripturis. Act. 8. v. 14. 15. 16. & 17. *Cùm audiſſent Apoſtoli qui erant Jeroſolymis, quòd recepiſſet Samaria verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Joannem: qui cùm veniſſent, oraverunt pro ipſis ut acciperent Spiritum ſanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptiſati tantùm erant in nomine Domini Jeſu . . Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum.* Et cap. 19. v. 6. *Cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus ſanctus.* His in locis verum ac propriè dictum Sacramentum exprimi conſtat ex argumento mox adducto; & qui ex Theologis docent Apoſtolos per illam manus impoſitionem, non ipſum Sacramentum, ſed rem dumtaxat Sacramenti dediſſe, ii noſtro quidem judicio, rem catholicam, quam hìc adversùs Novatores propugnandam habemus, multùm infirmant, quam nullo Scripturæ teſtimonio confirmare poſſunt.

Probatur 2. ex conſtanti Eccleſiæ utriuſque Græcæ & Latinæ traditione. Ex Latinis jam ſuperiùs, ubi de veritate ſeu exiſtentia Sacramenti Confirmationis, laudavimus

Pro ſecundo ſæculo S. Irenæum L. 4. c. 75. Tertullianum L. de Baptiſmo c. 7. & L. de Reſurrectione carnis c. 8.

Pro tertio, S. Cyprianum Epiſt. 73. ad Jubajanum.

Pro quarto, Concilium Eliberitanum Can. 38.

Pro quinto, S. Hieronymum Dial. adversùs Luciferianos, S. Auguſtinum L. 15. de Trinitate cap. 26. L. 3. de Baptiſmo c. 16. S. Hilarium Hom. de Pentecoſte, quæ vulgò ſub nomine Euſebii Emiſſeni cum cæteris laudari ſolet, ubi ait: *Quod nunc in confirmandis Neophytis manus impoſitio tribuit ſingulis, hoc tunc Spiritus ſancti deſcenſio in credentium populo donavit univerſis.*

Biblioth. PP. T. 6. p. 649. C.

Pro ſexto ſæculo, S. Gregorium in ſuo Sacramentario, ubi deſcribit ritum adminiſtrandi Sacramentum Confirmationis: *Elevata*, inquit, *Pontifex manu ſupra capita omnium, dicit &c.*

Pro ſeptimo, Concilium Hiſpalenſe, verba ſuprà deſcripſimus.

Pro octavo, Ordinem Romanum qui eadem ferè præſcribit, iiſdemque verbis ac Sacramentarium S. Gregorii.

Pro nono, Auctores qui de rebus & Officiis Eccleſiaſticis ſcripſere. Walafridum Strabonem L. de rebus Eccleſiaſticis c. 26. Amalarium Fortunatum L. 1. de Officiis Eccleſiaſticis c. 27. Rabanum Maurum L. de inſtitutione Clericorum cap. 30. Alcuinum L. de Eccleſiaſticis Officiis cap. de Sabbato ſancto, & Epiſt. ad Oduinum Presbyterum, quos ſecuti ſunt alii benè multi uſque ad Petrum Lombardum, qui ſcribens in caput 6. Epiſt. ad Hebr. ait:

Niſi.

Digitized by Google

Niſi quis credat quòd per manus impoſitionem detur Spiritus ſanctus ad remiſſionem & corroborationem, non eſt fundatus.

Pro ſæculo decimo ſexto, Concilium Senonenſe an. 1528. in Decretis fidei nu. 10. ubi ait Chriſtum Sacramentum Confirmationis inſtituiſſe, *cùm parvulis manum imponeret*; & Apoſtolos illud promulgaſſe, *cùm ad Samaritas miſerunt Petrum & Joannem, à quibus illi (licèt à Philippo Diacono antea baptiſati) per impoſitionem manuum Spiritum ſanctum acciperent.* Concilium Moguntinum an. 1549. Concilium Rhemenſe an. 1583. Narbonenſe an. 1609. in quibus dicitur, poſt Baptiſmum Spiritum ſanctum dari per impoſitionem manuum Epiſcoporum. Colonienſe an. 1536. parte 7. c. 8. *Omnes Fideles*, inquit, *per manus impoſitionem Epiſcoporum, Spiritum ſanctum poſt Baptiſmum accipere debent, ut pleni Chriſtiani inveniantur.* To. 13. Conc. p. 452. D.

Ex Græcis verò teſtes habemus,

Tertio ſæculo, Firmilianum Epiſt. ad S. Cyprianum inter Cyprianicas 75. Dionyſium Alexandrinum apud Euſeb. Lib. 7. cap. 2. ubi de controverſia inter Cyprianum ac Stephanum ait: *Quæſtio non modica tunc temporis mota eſt, an debeant, qui ex quavis hæreſi convertuntur, Baptiſmate repurgari; cùm priſcus mos eſſet, ſola oratione erga illos cum impoſitione manuum uti.*

Quarto ſæculo, Concilium generale I. Nicænum Can. 8. S. Chriſoſtomum in caput 19. Actorum, & in caput 6. Epiſtolæ ad Hebræos: verba ſuprà relata ſunt.

Quinto ſæculo, Theodoretum, qui in eumdem Scripturæ locum ſcribit, *baptiſatos per manum ſacerdotalem accipere Spiritum ſanctum.*

Eodem ſæculo Gennadium apud Oecumenium, ubi ait, *meritò ipſos primùm adhortantes, ut à mortiferis operibus reſipiſcant, reſipiſcentes autem in Deum credant, credentes verò batiſentur, baptiſati autem ſeipſos ſubjiciant impoſitioni manuum ad participationem Spiritus.* To. 3. p. 418. D.

Sexto ſæculo, Eulogium Alexandrinum L. 2. contra Novatianum apud Photium in Bibliotheca n. 280. ubi ſic loquitur: *Deinde progreſſione facta, dignos reddi adventu Spiritus Sancti, qui per impoſitionem manuum Apoſtolorum fiebat.* P. 1606. n. 20.

Nono ſæculo, Photium apud Oecumenium, ubi Confirmationem explicat per *manus impoſitionem.*

Undecimo ſæculo, Oecumenium ſcribentem in caput 6. Epiſt. ad Hebr. *Vocans quidem*, ait, *principium Baptiſma, & manuum impoſitionem ac ſignaculum quæ in eo ſunt.* T. 2. p. 353. D.

Duodecimo ſæculo, Simeonem Theſſalonicenſem L. de Templo, ubi ſic loquitur: *Per manuum impoſitionem & inſufflationem unguenti gratiam impartitur.* Et Lib. de ſeptem Sacramentis ferè à principio Operis: *A Philippo*, inquit, *baptiſati, tanquam qui ſolum Baptiſma ſuſcepiſſent, Petro ac Joanne imponentibus manus, Spiritum ſanctum accipiebant: quod ſanè hoc Sacramentum eſt; ſiquidem manus impoſitio unguentum præbebat, ut & in Apoſtolis factum eſt, ac per ipſos multis aliis.* Bibliot. PP. T. 22. p. 768. C.

Denique ſæculo decimo tertio, Nicetam à patria dictum Choniatum L. 4. Theſauri orthodoxæ fidei cap. 36. in refutatione hæreſis 36. ait, *manuum impoſitionem ſolam divini Spiritus acceſſum ſuggerere, atque in Apoſtolis tam efficacem fuiſſe, ut palam Spiritus ſanctus deſcenderet.* Bibliot. PP. T. 25. p. 140.

Eodem ſæculo, Michaelem Paleologum & Epiſcopos Orientales in Epiſtola ad Gregorium X. relata in Concilio Lugdunenſi II. an. 1274. ubi teſtantur ratum eſſe Sacramentum Confirmationis quod per impoſitionem manuum Epiſcopi conferunt. *Aliud eſt*, inquiunt, *Sacramentum Confirmationis quod per impoſitionem manuum Epiſcopi conferunt chriſmando renatos*. Quæ verba ſunt Clementis IV. in ea fidei profeſſione quam anno 1627. miſerat ad eumdem Imperatorem Græcorum, apud Raynaldum Tom. 14. Hanc verò Eccleſiæ Romanæ fidem, ut & in aliis capitibus in eadem Epiſtola expreſſis, profitentur ac promittunt Græci ſe religioſè obſervaturos, poſtulata ſolummodò licentia retinendi eos Eccleſiæ ſuæ ritus, qui cum expoſita fide non pugnant.

To. 11. Conc. p. 966.

Ex illis igitur Eccleſiæ utriuſque momentis ac conſpirante doctrina, pro certo tenendum manus impoſitionem eſſe partialem materiam eſſentialem Sacramenti Confirmationis à Chriſto Domino inſtitutam.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. auctoritatem eorum, qui aſſerunt loco manuum impoſitionis quæ olim dabatur, jam ſuffectam eſſe chriſmatis unctionem: unde manifeſtè ſequitur, manuum impoſitionem non ampliùs eſſe materiam eſſentialem Sacramenti Confirmationis. Ita porrò ſentiunt

Eugenius IV. S. Pontifex in Decreto ſeu Inſtructione Armenis data. *Secundum*, inquit, *Sacramentum eſt Confirmatio, cujus materia eſt chriſma confectum ex oleo, quod nitorem ſignificat conſcientiæ; & balſamo, quod odorem ſignificat bonæ famæ, per Epiſcopum benedicto*. Poſt laudatum locum ex Actibus Apoſtolorum cap. 8. ſic pergit: *Loco autem illius manus impoſitionis, datur in Eccleſia Confirmatio*.

To. 13. Conc. p. 536. Ibid.

In eumdem ſenſum adduci poteſt Concilium Tridentinum Seſſ. 7. Can. 2. ubi ſolius chriſmatis mentionem facit. *Si quis dixerit, injurios eſſe Spiritui ſancto eos qui ſacro Confirmationis chriſmati virtutem aliquam tribuunt, anathema ſit*.

Decret. p. 279. Innocentius III. cap. *Cùm veniſſet. De ſacra unctione*, ſcribit, *per frontis chriſmationem deſignari manus impoſitionem Apoſtolorum*.

To. 11. Conc. p. 676. Innocentius verò IV. ait illam manus impoſitionem repræſentari *per frontis chriſmationem ſeu Confirmationem*.

Synodus Moguntina ann. 1549. cap. 18. Rectoribus Eccleſiarum injungit, *ut diligenter populum inſtruant, cur hoc Sacramentum ab initio ſola manuum impoſitione exhibitum, mox ſub ipſis temporibus Apoſtolorum ex eorumdem traditione adhibita chiſmatis unctione cœperit conferri*. Quo loco manifeſtè ſupponit Concilium, manus impoſitionem, qua uſi ſunt primitùs Apoſtoli, mutatam ſubinde fuiſſe, ejuſque loco ſubrogatam chriſmatis unctionem. An porrò mutari poſſet illa manus impoſitio, ſi eſſentialis ac neceſſaria foret ad ſubſtantiam Sacramenti?

Martene de antiq. Eccl. ritus T. 1. p. 244. Adde & orthodoxam confeſſionem Eccleſiæ Orientalis ann. 1662. à Nectario Jeroſolymitano & quatuor Sedibus Apoſtolicis approbatam, cujus in quæſtione 104. hæc leguntur. *Hæc verò unguenti inunctio, aut potiùs hæc unctionis ejus efficacia, ævo Apoſtolorum per impoſitionem manuum fiebat,*

Digitized by Google

bat, dicente ita Scriptura Act. 8. v. 7. Tunc imponebant illis manus, & accipiebant Spiritum ſanctum. Poſtmodum unctione unguenti fieri cœpit, teſte Dionyſio Areopagita Eccleſ. Hierarch. c. 2. & 4.

Reſp. 1. nec Eugenium, nec Concilium Tridentinum circa præſentem controverſiam quidquam definiiſſe. Cùm enim S. Pontifex in citato Decreto aſſignat unctionem pro materia Confirmationis, non excludit manus impoſitionem; quomodo cùm aſſignat inſtrumentorum porrectionem pro materia Sacramenti Ordinis, impoſitionem manuum pariter non excludit, quam conſtat in utraque Eccleſia ſemper adhibitam fuiſſe tanquam hujus Sacramenti eſſentialem materiam.

2. Cùm dixit Eugenius, loco impoſitionis manuum quæ ab Apoſtolis uſurpabatur, dari in Eccleſia Confirmationem, ſenſus non eſt, ait Bellarminus L. 2. de Sacramento Confirmationis c. 9. *chriſma eſſe loco impoſitionis manuum, quaſi Apoſtoli non uſi fuerint chriſmate, & nos non utamur impoſitione manus*: ſed ſenſus eſt, *idipſum quod Apoſtoli faciebant, cùm dicebantur imponere manus, facere nunc Epiſcopos, cùm dicuntur confirmare, vel chriſmare. Diſtinguitur enim in his locis, non ritus à ritu, ſed modus loquendi à modo loquendi, & perſonæ à perſonis; & denique illa particularis impoſitio manuum, ab iſta quæ modò eſt: ſiquidem tunc communiter dicebatur hoc Sacramantum impoſitio manus, nunc dicitur communiter Confirmatio. ...denique illa erat efficacior, quia cum effectu interno dabat etiam externum, & cum gratia gratum faciente dabat etiam dona gratis data linguarum & miraculorum &c. Hac ergo ratione dici poteſt, id quod nunc fit, eſſe loco ejus, quod tunc fiebat, licèt ſit idem quoad ſubſtantiam.* *To. 3. p. 145. co. 1. B.*

Reſponſio Bellarmini confirmatur tùm ex laudato Innocentio III. qui ait, *per frontis chriſmationem manus impoſitionem deſignari, quæ alio nomine dicitur Confirmatio*, non igitur alia res eſt, ſed tantùm aliud nomen: tùm ex Concilio Senonenſi an. 1528. in Decreto de Sacramento Confirmationis, ubi dicitur: *Nec obſcurius quidem Chriſtus Sacramentum Confirmationis inſtituit, cùm parvulis manum imponeret. Quod & ab Apoſtolis legimus promulgatum, cùm ad Samaritas miſerunt Petrum & Joannem..... Unde & tunc impoſitionis manuum, nunc Confirmationis appellatum eſt Sacramentum.* *Decret. p. 279.* *To. 14. Conc. p. 452. D.*

Ad Synodum Moguntinam dico, nos ipſi ultrò ſubſcribere qua parte aſſerit unctionem chriſmatis ab Apoſtolica traditione dimanaſſe: cùm verò addit, primitùs ſolam manus impoſitionem ſine unctione adhibitam fuiſſe ab Apoſtolis, cùm Spiritus ſanctus viſibiliter ſuper confirmatos appareret, ſequuta eſt Synodus illa ſententiam quorumdam Scholaſticorum, qui exiſtimant Apoſtolos per diſpenſationem ſola manuum impoſitione Sacramentum Confirmationis adminiſtraſſe, ſicut multi exiſtimarunt eos pari diſpenſatione in ſolo Chriſti nomine Baptiſma contuliſſe.

Quæ laudata eſt orthodoxa fidei confeſſio Græcorum an. 1662. & unctio quam Græci adhibent, non excludunt manus impoſitionem, ſaltem eam quæ cum unctione chriſmatis conjuncta eſt, ſicut mox exponemus.

Objicies 2. Græci hodierni, imò nec veteres, manus impoſitionem in adminiſtratione Confirmationis unquam adhibuere. Fatetur id Goarius in Notis ad Euchologium Græcorum pag. 366. col. 2. agnoſcit etenim eos Theologos, qui ſolam manus impoſitionem pro materia eſſentiali hujus Sacramenti

Digitized by Google

admittunt, conſequenter agnoſcere debere nullum eſſe apud Græcos Sacramentum Confirmationis, cùm apud ipſos non manus impoſitione, ſed ſola unctione chriſmatis conferatur. *Si nudam*, inquit n. 28. *& aridam manuum impoſitionem capitis obumbrativam Sacramenti hujus veram & germanam contendant eſſe materiam, cùm nullam hujuſmodi in Euchologiis antiquis, aut recentibus Manuſcriptis, aut editis, reperire detur, Græcos ex conſequenti Confirmationis ſignum non habere, nec etiam ab antiquo penes ſe habuiſſe, affirment neceſſe erit.* Et reipſa Sirmondus Antirrhetico 2. pag. 51. Guidonis Carmelitæ nomine id affirmat. Atqui tamen falſiſſimum iſtud eſt: ſemper quippe Græci validum habuere, & etiamnum habent Sacramentum Confirmationis; nec Latini ullam unquam circa caput iſtud litem cum illis habuere, quoties tentata fuit, vel inita cum illis unio. Multis id teſtimoniis confirmat loco mox citato Goarius.

Reſp. itaque nego antecedens. Et quidem pro antiqua Eccleſia Græca teſtantur Scriptores, quos in confirmationem Concluſionis noſtræ mox laudavimus: uſurparunt illi haud dubiè manus impoſitionem ſeparatam ac diſtinctam ab unctione chriſmatis. De recentioribus verò Græcis paulò major videtur eſſe difficultas. Goarius quidem in eorum Ritualibus nullā deprehendit manus impoſitionem ſeparatam ac diſtinctam: attamen pag. 355. iſtam refert Orationem, *Ipſe Domine, Rex omnium benigne, ſignaculum doni ſancti & omnipotentis & adorandi tui Spiritus, & ſancti Corporis & pretioſi Sanguinis Chriſti tui communionem ei largire, in ſanctitate tua cuſtodi illum, in vera fide confirma &c.* Quæ quidem Oratio manifeſtè pertinet ad Sacramentum Confirmationis; ea quippe recitata, ſtatim baptiſatus ſancto unguento ungitur in fronte ſub hac forma: *Signaculum doni Spiritus ſancti, & communio Corporis ac Sanguinis Chriſti ei conceditur.* Porrò ex S. Auguſtino L. 3. de Baptiſmo c. 16. *Quid eſt manus impoſitio, niſi oratio ſuper hominem?* Illa igitur Oratio ſupponit vel includit aliquam manus impoſitionem. Deinde verò, eſto concedamus apud Græcos recentiores nullam adhiberi manus impoſitionem tempore vel natura diſtinctam ab unctione, quam Goarius appellat manus impoſitionem *capitis obumbrativam*: at ſaltem in ipſamet unctione, quæ manu fit, quædam includitur manus impoſitio, eam repræſentans quam Apoſtoli uſurpavere, de qua quæſtione ſpeciatim mox dicturi ſumus.

To. 9. p. 117. E.

Objicies 3. Multi ex veteribus Scriptoribus Sacramentum Confirmationis per ſolam unctionem chriſmatis deſignant. Ita Cornelius apud Euſebium L. 6. c. 43. Concilium Laodicenum Can. 48. S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. myſtagogica, S. Gregorius Nazianzenus Oratione in ſanctum Lavacrum, S. Gregorius Nyſſenus Oratione in Baptiſmum Chriſti, S. Chryſoſtomus Hom. 1. in Epiſt. ad Romanos, Theodoretus in caput primum Canticorum &c.

Reſp. multos etiam ex SS. Patribus ſolam interdum manus impoſitionem appellare, ſine unctione; nec inde tamen licet inferre, eos chriſmatis unctionem excludere. Ita pariter, qui unctionem ſolam deſignant, manus impoſitionem non excludunt: pro data ſcilicet occaſione, aut alterutram, aut utramque denotant. Frequentiùs quidem poſteriores Scriptores per unctionem ſeu chriſma Sacramentum iſtud deſignant, quàm per impoſitio-

nem

Digitized by Google

nem manuum; quia per unctionem expreſſiùs, quàm per impoſitionem manus effectus hujus Sacramenti ſignificatur.

Objicies 4. Duplex diſtingui poteſt in Confirmatione manus impoſitio: una prævia, quæ ab unctione tempore ac natura ſeparatur & ſejungitur, cùm nempe Epiſcopus extendens manus versùs confirmandos, Orationem fundit qua Spiritum ſanctum advocat; altera, qua Epiſcopus baptiſatos ſacro chriſmate ungit in fronte. Atqui neutra dici poteſt materia eſſentialis Confirmationis. Non prima: tùm quia paulò longiùs diſſita eſt ac ſeparatur ab unctione; tùm quia multi Epiſcopi ſolent ad unctionem chriſmatis admittere eos, qui abſentes aderant cùm Epiſcopus manus extendit ſeu impoſuit, invocans Spiritum ſanctum. Non ſecunda: nihil quippe abſurdius ac ridiculum magis videtur Sirmondo Antirrhetico 2. pag. 39. & 58. quàm unctionem idcirco appellare manus impoſitionem, quia fit per manum. 1. quia Veteres nomine impoſitionis manum intelligunt ſpecialem ac diſtinctam actionem, quam vocant *capitis adumbrationem*, *manus extenſionem*, *elevationem*, *expanſionem*. 2. quia hac ipſa ratione pariter dici poſſet unctionem verticalem in Baptiſmo, & extremam infirmorum, eſſe manus impoſitionem, quia utraque fit per manum. *At*, inquit Sirmondus, *ridiculum ſomnium eſt dicere, ungendo manum imponi, & manus impoſitionem in unctione ipſa ineſſe.*

Graviſſima eſt, non diſſimulandum, iſta objectio, maximè propter Græcos poſteriores, apud quos, cùm nulla ſit impoſitio manus confirmatoria diſtincta ab unctione chriſmatis, alterutrum concludere neceſſe eſt: vel illam impoſitionem manus ab unctione indiſtinctam ſufficere, quod irridet Sirmondus; vel ſolam chriſmatis unctionem pertinere ad materiam eſſentialem Confirmationis, abrogata veteri & Apoſtolica manus impoſitione; quod Scripturæ, Apoſtolorum & Eccleſiæ praxi non minùs adverſatur, quàm evidenti rationi: materia quippe Sacramenti, ut & Sacramentum ipſum, conſtans ac perpetua eſſe debet in Religione, nec obnoxia mutationi.

Reſp. itaque 1. quantùm ad latinum Confirmationis ritum, appoſitam non eſſe, nec urgere objectionem, quia diſtincta ac ſeparata in eo ſit manus impoſitio cum adjuncta Oratione, quando nempe Epiſcopus extendit manus versùs confirmandos, & orat; nec ulla ratio cogit ut manus impoſitionem confundamus cum actione Epiſcopi chriſmate ungentis frontem. Non quia prior manus impoſitio paulò diſſita ſit ac ſejuncta ab unctione: duæ quippe illæ partes moraliter uniuntur ad idem efficiendum Sacramentum, nec priùs iſtud operatur, quàm perfectum ac completum fuerit. Nonne Sacramentalis abſolutio longo interdum temporis intervallo diſtat à declaratione ſeu confeſſione peccatorum Sacerdoti facta? An minùs propterea efficax eſt Pœnitentiæ Sacramentum? Nec urget quod ajunt, nonnullos Epiſcopos ſolere ad unctionem chriſmatis eos admittere qui non aderant, cùm initio ritus Epiſcopus manus versùs confirmandos extendit, ſeu expandit; ſi ita eſt, quod ignoramus, abuſus eſt corrigendus. In Sacramentis quippe adminiſtrandis & percipiendis nihil planè eorum quæ obſervat & mandat Eccleſia, omitti debet; maximè quando, nulla prælucente Eccleſiæ definitione, dubia eſt ac controverſa inter Theologos Sacramenti alicujus materia vel forma: niſi enim hoc pendente dubio totum id obſerves de quo dubitatur, periculum eſt ne irritum ac nullum ſit Sacramentum.

Reſp.

Reſp. 2. quantùm ad Græcos poſteriores, tria reponi poſſe: primum, apud illos Sacramentum Confirmationis ſola unctione chriſmatis cum adjuncta forma, *Signaculum doni Spiritus ſancti &c.* perfici, pro data ſcilicet à Chriſto Domino Eccleſiæ libertate, vel utramque partem, vel alterutram pro temporis opportunitate uſurpandi. Commoda profectò ſententia, & utroque ritu conciliando aptiſſima, ſi firmis niteretur fundamentis. Secundum, Græcos ſimul cum Oratione paulò antè relata, ſpecialem habere manus impoſitionem ab unctione diſtinctam. Verùm, teſte Goario, reclamant omnes eorum tùm veteres tùm recentiores Libri Rituales, in quibus de illa manuum impoſitione altum eſt ſilentium. Tertium denique, manus impoſitionem, quæ pars eſt eſſentialis hujus Sacramenti, diſtinctam & ſeparatam non eſſe ab unctione chriſmatis, quæ rectè impoſitio manus dicitur, quia manu fit. Quæ opinio, tametſi ridicula videatur Sirmondo, multos nihilominus in Schola patronos habet poſt Bellarminum, Petrum Aurelium, & alios.

De manus impoſitione diſtincta vel conjuncta cum unctione. Primis ſæculis diſtincta fuit.

Itaque multi graves Theologi exiſtimant, primis temporibus manus impoſitionem confirmatoriam diſtinctam & ſeparatam quidem fuiſſe ab unctione chriſmatis, ſubinde verò cum illa conjunctam & copulatam.

Priorem partem his momentis probant.

To. 9 p. 117. B.

I. in uſu & phraſi tùm Scripturæ, tùm veterum Scriptorum, manus impoſitio ſingularis ritus ac cæremonia eſt, ſeu ſpecialis actio, qua Sacerdos aut aliusquilibet Superior divinam in aliquem potentiam ac virtutem invocat, ei benedicit ac benè precatur. *Quid enim aliud eſt manus impoſitio*, ait S. Auguſtinus L. 3. de Baptiſmo cap. 16. *quàm oratio ſupra hominem?* In uſu frequentiſſimo fuit ritus ille impoſitionis manuum apud Judæos, apud quos qui majores erant, & aliqua pollebant ſingulari Dei gratia, inferioribus manus imponendo benedicebant, Gen. 48. v. 14. A Judæis ad nos fluxit ritus imponendi manus. Matth. 19. v. 13. Chriſtus pueris, ut eis benediceret, manus impoſuit. Act. 8. v. 19. Apoſtoli baptiſatis manum impoſuere, ut acciperent Spiritum ſanctum. Ad Titum 4. v. 14. & cap. 5. v. 22. ſacri miniſtri eodem ritu inaugurantur; qui certè ſpecialis erat ab alia qualibet actione diſtinctus, & dicebatur ſimpliciter manus impoſitio ſeu extenſio, elevatio.

II. Eodem planè ſenſu à Veteribus uſurpatur, ſive cùm in electione miniſtrorum ſuffragii ſignum erat: quo ſenſu Concilium Laodicenum Can. 5. ait, *electiones debere fieri per impoſitionem manus*, interprete Balzamone. Unde

P. 831. E. Zonaras ad Canonem primum Apoſtolorum, ait, *ipſum ſuffragium vocatum*

P. 2. B. *eſſe chirotoniam*, hoc eſt, *manus impoſitionem*; quo ſenſu aliquando ab Auctoribus prophanis ſumebatur: ſive cùm adhibebatur ut miniſtri ſacri inaugurarentur & conſecrarentur; ita idem Zonaras loco mox citato: ſive cùm erat ſignum orationis qua divina gratia in aliquem invocabatur; quo ſenſu ſumitur à S. Auguſtino jam laudato, & à Zonara ad Canonem 117. Concilii Carthaginenſis; ſive cùm ſimplicem benedictionem ſignificabat, ut in Concilio generali Nicæno I. Can. 19. ſive denique cùm ad materiam Sacramenti Confirmationis aſſumebatur. Quapropter Veteres de illa, & de unctione ſeparatim, ac tanquam de duabus diſtinctis actionibus loquuntur. Ita

Tertullianus L. de Baptiſmo c. 7. poſtquam dixit: *Exinde egreſſi de lavacro, perungimur benedicta unctione*; poſtea de novo veluti ritu loquens ait: *De-*

Digitized by Google

Dehinc manus imponitur &c. Manus ergo impoſitio diſtincta erat & tempore & natura ab unctione. Et Lib. de Reſurrectione carnis cap. 8. diſtinctim etiam utrumque exponit, ac manus impoſitionem vocat adumbrationem. *Caro*, inquit, *ungitur ut anima conſecretur, Caro ſignatur, ut anima muniatur. Caro manus impoſitione adumbratur, ut anima ſpiritu illuminetur.* Ib. c. 8. P. 330. B.

S. Cyprianus poſtquam Epiſt. 73. dixit: *Per noſtram orationem & manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequuntur.* Epiſt. 70. ait: *Ungi quoque neceſſe eſt eum qui baptiſatus ſit &c.* P. 124. P. 127.

Adde ex Veteribus antea citatis, cùm & veritatem & materiam Sacramenti exponebamus, eos omnes, qui vel de ſola unctione, vel de ſola manus impoſitione, vel de utraque ſeparatim & diſtinctim loquuntur; qui omnes clarè ſignificant ſe de duobus ritibus, ſeu duabus actionibus ſeparatis ac diſtinctis ſermonem habere.

Manifeſtè ac diſertiſſimè iſtud patet ex S. Gregorio, tùm Epiſt. 67. L. 11. aliàs 61. ubi loquens de vario ritu quo Hæretici ad Eccleſiam redeuntes recipiebantur, opponit manus impoſitionem, per quam Occidens, unctioni chriſmatis, per quam Oriens eos recipit. Tùm in ſuo Sacramentario, ubi deſcribens ritum adminiſtrandi Sacramentum Confirmationis, ait: *Epiſcopus elevata manu ſuper capita omnium, dicit: Omnipotens ſempiterne Deus &c.* Idem iiſdem ferè verbis repetit Ordo Romanus cap. de Sabbato ſancto, *Pontifex*, inquit, *veniens ad infantes, tenente Archidiacono chriſma, involutis ſcapulis & brachiis ex panno lineo, elevata & impoſita manu ſupra caput omnium, det orationem ſuper eos, cum invocatione ſeptiformis Spiritus ſancti gratiæ.... Oratione expleta, interrogantibus Diaconibus nomina ſingulorum, Pontifex tincto pollice in chriſma, faciat crucem in frontibus ſingulorum, ita dicendo: Confirmo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Idem planè reperias in Pontificali Romano, ubi certè cœcus ſit oportet, qui non videat manus impoſitionem eſſe ritum & actionem diſtinctam ab unctione; igitur valdè probabile eſt, primis temporibus manus impoſitionem fuiſſe diſtinctam & tempore & natura ab unctione. To. 2. p. 1267. B. To. 2. p. 73. E. Biblioт. PP. T. 13. pag. 697. co. 1.

Secunda pars, nempe duas illas actiones olim diſtinctas & ſeparatas in unam ſubinde coaluiſſe; adeoque illam manus impoſitionem præviam unctioni, quæ initio ritus Sacramenti Confirmationis peragitur, eſſe dumtaxat cæremoniam accidentalem, non eſſentialem materiam.

Probant 1. ex Græcis ſaltem poſterioribus, qui, fatente ipſomet Goario in notis ad Euchologium pag. 366. non habent illam capitis adumbrativam, ut loquitur, manus impoſitionem, & tamen verum retinent Confirmationis Sacramentum. Ergo dicendum eſt, vel ſolam unctionem apud illos eſſe materiam eſſentialem hujus Sacramenti, vel in illa includi ac confundi manus impoſitionem. Et verò in eorum Rituali nulla fit mentio impoſitionis manus, ſed unius dumtaxat unctionis pag. 336. & 371.

Probant 2. auctoritate Scriptorum Eccleſiaſticorum ab octavo præſertim ſæculo, qui unctionem fieri per manus impoſitionem Epiſcoporum declarant. Ita

Beda in Pſal. 26. *Illa unctio*, inquit, *quæ per manus impoſitionem fit ab Epiſcopo, vulgò Confirmatio dicitur.* To. 8. p. 558. v. 70.

Caro-

Carolus Magnus Capitularium c. 18. *Ne quis*, inquit, *à Corepiſcopis per manus impoſitionem conſignari vel confirmari unquam velit.*

Bibliot. PP. T. 14. pag. 959. F. Amalarius L. 1. de Officiis c. 27. *Ut ab Epiſcopis ſolis*, inquit, *inungatur per manus impoſitionem, ab Apoſtolis aſſumptum eſt.*

Haymo Hom. in feriam 2. Paſchæ. *Eccleſia*, inquit, *ungit baptiſatos, dum per impoſitionem manus Spiritus ſeptiformis invocatur.*

To. 6. p. 9. H. Rabanus Maurus L. 1. de Inſtitutione Clericorum c. 28. refert ex Sylveſtro S. Pontifice, *ad ſolum Epiſcopum pertinere, ut baptiſatum per manus impoſitionem cum ipſo chriſmate conſignet.*

Dachery Spicil. To. 2. p. 142. Ratramnus Corbejenſis Lib. 4. contra oppoſita Græcorum cap. 7. *Donum*, inquit, *Spiritus ſancti tribuitur per impoſitionem manuum, quando frontes baptiſatorum chriſmate ſancto liniuntur ab Epiſcopis.*

Hugo Victorinus Lib. 1. de Sacramento fidei c. 10. *Sancta Eccleſia*, inquit, *priùs in aqua mundatur baptiſmatis, & ſic unctione chriſmatis inſignitur per manus Pontificis.*

To. 2. p. 105. col. 1. Rupertus Lib. 5. de divinis Officiis cap. 16. *Jam*, inquit, *non ſoli Pontifices & Reges, ſed & omnis Eccleſia unctione chriſmatis per manus impoſitionem conſecratur, quod ſolis Epiſcopis debetur, ut conſignent & Spiritum ſanctum tradant.*

Adde, omnes ferè recentiores Scholaſticos poſt Bellarminum in hanc conſpirare ſententiam: ut enim concilient, qua ratione impoſitio manus, per quam Apoſtoli tradiderunt Spiritum ſanctum, reperiatur in noſtro Confirmationis Sacramento, affirmant eam in ipſa unctione chriſmatis, quæ per actionem manus perficitur, includi ac contineri.

Juvat hìc Bellarmini verba referre L. 2. de Sacramento Confirmationis c. 2. Objicienti Kemnitio rejectam à nobis manus impoſitionem, ejuſque in locum unctionem ſubſtitutam fuiſſe, reſpondet id falſum eſſe. *Bis enim*, ait, To. 3. p. 137. col. E. *Epiſcopus manus imponit confirmandis, ut ex Pontificali Romano intelligi poteſt: ſemel cùm ſuper eos manus extendit, atque orat; & rurſum cùm ſignat in fronte, atque ungit: ipſa enim unctio, & ſignatio cùm manu fiat, manus impoſitio rectiſſimè dicitur, ut docet Hugo L. 2. de Sacramentis par. 7. c. 2. Unde etiam Marci 7. cùm poſtulaßent quidam, ut Dominus manus imponeret lunatico; ille id fecit: nam digito tetigit linguam, & aures ejus.* Idem repetit c. 9. *Alia ſolutio eſt*, inquit, *quæ mihi longè probabilior videtur,* Ibid. p. 144. E. *Thomæ VValdenſis Tom. 2. de Sacramentis c. 113. & Hugonis de S. Victore L. 2. de Sacramentis par. 7. cap. 2. qui dicunt idem eſſe unctionem chriſmatis, & manus impoſitionem: qui enim inungit, manus imponit; & idcirco utrumque ſignificari; etiamſi alterum tantùm exprimi videatur.*

Ex dictis hactenus facilè ſolvuntur quæ in quarta objectione opponit Sirmondus.

Ad primum fatemur, quod mox probatum eſt, primis temporibus manus impoſitionem confirmatoriam tempore ſeparatam ac diſtinctam fuiſſe ab unctione chriſmatis; ſubinde verò utramque actionem in unam coaluiſſe demonſtrant laudati Scriptores VII. VIII. & IX. ſæculi, quæ duo non ſatis diſtinxiſſe videtur Sirmondus.

Ad ſecundum: ridiculum quidem videtur Sirmondo, unctionem chriſmatis ideo appellare manus impoſitionem, quia fit per manum; aliàs, & un-

Digitized by Google

& unctio verticalis in Baptiſmo, & extrema infirmorum unctio, pariter dici poſſet manus impoſitio, quia utraque fit per manum.

Verùm non tam abſonum ac ridiculum viſum illud fuit Ruperto, qui Lib. 5. de divinis Officii c. 16. ſic ait: *Sylveſter Papa conſtituit, ut baptiſatum liniat Presbyter chriſmate, propter occaſionem tranſitus mortis, ne propter abſentiam Epiſcopi, & difficultatem eum conſequendi, ſine manus impoſitione baptiſati migrent.*

To. 2. p. 805. co. 1.

Hugo Victorinus L. 2. de Sacram. par. 7. c. 3. ait pariter: *Sylveſter Papa conſtituit, ut baptiſatum Presbyter in vertice chriſmate liniat, propter occaſionem tranſitus mortis: ne fortè propter abſentiam Epiſcopi, & difficultatem eum conſequendi, ſine manus impoſitione baptiſatum ab hac vita migrare contingeret.* En unctio verticalis in Baptiſmo, quæ *manus impoſitio* appellatur à Ruperto & Hugone, atque in periculo mortis imaginem quamdam gerit impoſitionis manuum Epiſcopalis. Fatendum nihilominus, non ita uſu pervulgatam ac receptam iſtam loquendi formam. Quid ita? quia manus impoſitio nunquam habita fuit pro materia, vel cæremoniæ, qua, qui baptiſatur, in vertice ungitur; vel extremæ infirmorum unctionis. Atque ut liberè dicam quod ſentio, hoc unum ab opinione Sirmondi nos revocat, quòd vix cum illa ſtare ac defendi poſſit veritas Sacramenti Confirmationis apud Græcos poſteriores, quos certum eſt, nullam habere manus impoſitionem confirmatoriam diſtinctam ab unctione chriſmatis: unde ſequitur, quod jam diximus, aut nullum eſſe apud Græcos hodiernos Confirmationis Sacramentum, quod falſum eſt; aut illud ſola unctione chriſmatis, excluſa manus impoſitione, perfici, quod cum Scriptura, Apoſtolorum, ac Eccleſiæ praxi ac traditione conciliari non poteſt.

P. 460. B.

Quæres, an de fide ſit, utramque manus impoſitionem, ſive eam quæ prævia eſt unctioni, ſive aliam quæ ipſi conjuncta eſt, ad eſſentiam Confirmationis pertinere.

Reſp. ſilente hìc Eccleſia, & fidem ipſam quoque ſilere. Utramque revera manus impoſitionem apud nos in uſu eſſe conſtat ex Ordine ac Pontificali Romano; utramque ritè obſervandam eſſe, poſtulat religio, ſecuritas ac reverentia Sacramenti. An verò utraque eſſentialis ſit Sacramento, dubium eſt ac controverſum. Negare videtur Concilium Bituricenſe an. 1584. titulo de Confirmationis Sacramento Can. 3. ubi nullam aliam in adminiſtratione hujus Sacramenti formulam præſcribit, præter iſtam, *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine Patris &c.* Affirmare è contra videtur tùm Conc. Colonienſe an. 1536. c. 8. tùm Moguntinum an. 1549. c. 17. & 18. udi docet 1. *Sacramentum Confirmationis ex inſtitutione Chriſti & Apoſtolorum praxi, Eccleſię relictum eſſe. 2. inde Eccleſiam Catholicam Spiritum ſanctum per manus Epiſcoporum fidelibus tradendi normam accepiſſe. 3. hoc Sacramentum ab initio ſola manuum impoſitione exhibitum fuiſſe. 4. ſub ipſis temporibus Apoſtolorum, ex eorum traditione, adhibita chriſmatis unctione cæpiſſe conferri.* Requirit Concilium Moguntinum eam manuum impoſitionem quam Apoſtoli uſurparunt: atqui hoc ipſum Concilium docet Apoſtolos ſola manuum impoſitione confirmaſſe. Tùm denique Con. Rhemenſe an. 1583. c. de Confirmatione, ubi ait effectum hujus Sacramentti, *nonniſi per impoſitionem manuum Epiſcopi* conferri nulla chriſmatis injecta mentione.

To. 15. Conc. p. 1088.

To. 14. Conc. p. 533.

Ibid. p. 676. & 677.

To. 15. Conc. p. 189.

Nos

Nos affirmanti ſententiæ, tanquam Antiquorum menti magis conformi, ultro adhæremus; ac manus impoſitionem, quæ initio ritus ab Epiſcopo fit, & tempore diſtincta eſt ab unctione, ad ſubſtantiam Sacramenti Confirmationis pertinere arbitramur.

Secunda pars Concluſionis, nempe unctionem chriſmatis eſſentialem eſſe Sacramenti Confirmationis materiam.

Probatur ex conſtanti ac perpetua Eccleſiæ ac SS. Patrum traditione ab ipſis Apoſtolis ad nos uſque derivata. Meritò S. Auguſtinus Lib. 4. de Baptiſmo c. 24. ait: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi Apoſtolica auctoritate traditum rectiſſimè creditur.*

Cùm ſuprà probavimus veritatem ſeu exiſtentiam Sacramenti Confirmationis, nonnulla laudata fuere teſtimonia quæ unctionis neceſſariæ mentionem faciunt, eique virtutem tribuunt conferendi Spiritum ſanctum. Ita S. Irenæus, Tertullianus, S. Cyprianus, Cornelius S. Pontifex, Concilium Laodicenum, Concilium Arauſicanum I. S. Cyrillus Hieroſolymitanus, S. Ambroſius, S. Auguſtinus, Innocentius I. S. Gregorius: Verba ſuperiùs jam relata conſule, ne ſæpiùs eadem repetamus. Narrat Euſebius Hiſt. Lib. 3. capite 23. ex Clemente Alexandrino, hiſtoriam juvenis cujuſdam, quem S. Joannes Epiſcopo commendaverat, à quo juvenis ille *baptiſatus eſt, & ſignaculo Chriſti communitus.* Signaculum porrò illud ipſum eſt unctionis, ſeu Confirmationis Sacramentum. Tempore igitur Apoſtolorum unctio illa confirmatoria in uſu erat.

His addi poſſunt

Bibliot. PP. T. 4. pag. 307. A. S. Pacianus tùm Epiſt. 1. ubi Confirmationem appellat *chriſma*, ſicut Baptiſma *lavacrum*. Tùm Serm. de Baptiſmo, ubi ait *chriſmate ſuperinfundi Spiritum ſanctum.*

Ibid. p. 379. A. Theodoretus Lib. 1. in Cantica, ubi ait, *eos qui initiantur* (ſacro Baptiſmate) *veluti ſigno ac nota quadam regia ſpiritalis unguenti chriſmate inunctos, ſub ea viſibili unguenti ſpecie inviſibilem ſanctiſſimi Spiritus gratiam ſuſcipere.*

To. 1. p. 1002. B. To. 1. p. 155. S. Leo Serm. de Nativitate Domini: *Renati*, inquit, *per aquam & Spiritum ſanctum, accepiſtis chriſma ſalutis, & ſignaculum vitæ æternæ.*

P. 84. B. Gregorius Turonenſis Lib. 2. Hiſt. c. 31. de Clodoveo Rege ſcribens, *Rex*, inquit, *omnipotentem Deum in Trinitate confeſſus, baptiſatus eſt in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, delibutuſque ſacro chriſmate cum ſignaculo Crucis Chriſti.*

Tom. 5. Conc. p. 1666. B. Synodus Hiſpalenſis an. 656. cap. 7. *Presbyteris*, inquit, *non licet nec chriſma conficere, nec chriſmate frontes baptiſatorum ſignare.*

Superfluum videtur plura congerere ad rem claram, & uſu hodierno Eccleſiæ tam certam & conſtantem demonſtrandam: quapropter & Decretum Eugenii, & Synodus Tridentina Seſſ. 7. Can. 2. unius dumtaxat chriſmatis mentionem hic faciunt.

Sol-

Digitized by Google

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Altum eſt de unctione chriſmatis ſilentium, cùm Scriptura memorat datum ab Apoſtolis Sacramentum Confirmationis, Act. 8. & 19.

Varia eſt, pro ſententiarum varietate circa materiam eſſentialem Confirmationis, ad iſtud argumentum reſponſio.

Reſpondent 1. nonnulli, unctionis confirmatoriæ fieri mentionem ſecundæ Corinth. 1. v. 21. & 22. *Qui autem*, ait Apoſtolus, *confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus, & qui ſignavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris*. Quem textum de Confirmatione interpretantur S. Ambroſius L. de his qui initiantur c. 7. S. Chryſoſtomus, & Theoretus in hunc locum, & S. Hilarius. Adducunt præterea & locum ex cap. 2. v. 27. primæ Epiſtolæ S. Joannis, ubi dicitur: *Et vos unctionem quam accepiſtis ab eo, maneat in vobis*; quæ verba de Sacramento Confirmationis exponit S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi myſtagogica 3. & S. Auguſtinus in hunc locum.

Reſpondent 2. alii cum Sirmondo, unctionem illam, de qua Apoſtolus, non externam eſſe, ſed internam, per diffuſam in cordibus Spiritus ſancti gratiam. Reſponſioni favet Synodus Moguntina paulò antè laudata, quæ aſſerit Apoſtolos per ſolam manus impoſitionem Spiritum ſanctum dediſſe.

Reſpondent 3. alii, argumentum illud negativum ex ſilentio Scripturæ, nullius eſſe ponderis, cùm alia poſitiva ſuppetunt ex conſtanti Eccleſiæ praxi ac traditione, quæ altera eſt fidei noſtræ regula: certum quippe eſt, multa Chriſtum & Apoſtolos feciſſe, quæ in Libris ſacris exarata non ſunt, teſte S. Joan. cap. 20. v. 30. Et verò multa credimus & obſervamus in ipſa Sacramentorum adminiſtratione, quæ in Scripturis diſertè ac clarè expreſſa non legimus, v.g. inter baptiſandum verba iſta eſſe pronuntianda, *Baptiſo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, infantes baptiſandos eſſe; ratum eſſe Baptiſmum ab Hæreticis datum, quæ, ut & alia benè multa ſola Traditione ad nos pervenerunt. Idem quoque judicandum de unctione ab Apoſtolis uſurpata, quamquam de illa ſileat ſacer Contextus; ſilendo enim eam non excludit; eo ferè modo quo cùm eadem Scriptura refert baptiſatum à Philippo Eunuchum, poſtquam profeſſus fuit *ſe credere Filium Dei eſſe Jeſum Chriſtum*; alia neceſſaria, quæ tacet, non excludit, ſed ſupponit. *In eo quod ait, Baptiſavit eum Philippus*, inquit S. Auguſtinus L. de fide & operibus c. 9. *intelligi voluit impleta omnia, quæ licèt taceantur in Scripturis gratia brevitatis, tamen ſerie traditionis ſcimus implenda*. To. 6. p. 172. E.

Reſpondent 4. alii, Apoſtolos ſola manus impoſitione dediſſe Sacramentum Confirmationis, pro libertate ſibi à Chriſto conceſſa, ut vel manus impoſitionem, vel unctionem, vel utramque ſimul pro materia Confirmationis adhiberent, cùm alterutra ſufficiens ſit hujus Sacramenti materia. Ita Synodus Moguntina an. 1549. cap. 18. Eſtius, & alii.

Inſtabis 1. Si Eccleſiæ Traditio tam conſtans ac certa foret pro unctione confirmatoria, ac nos contendimus, de fide eſſet unctionem illam ab ſubſtantiam Sacramenti pertinere, nec cuiquam fas eſſet obloqui; atqui tamen multi ſunt inter Theologos, qui, ſalva fide, volunt unctionem chriſmatis inte-

grantem dumtaxat, ipſam verò manuum impoſitionem ſolam eſſentialem eſſe materiam Sacramenti Confirmationis. Ita Petrus Aureolus, Sirmondus, Sanbovius antea citati.

Reſp. vulgò quidem conſentire inter ſe Theologos, ex Traditione Eccleſiæ perpetua neceſſariam eſſe unctionem in Confirmatione; ſed non conſentire de gradu, ſeu ſpecie neceſſitatis quæ ex eadem Traditione colligi poteſt: alii enim neceſſitatem eſſentialem ſeu Sacramenti putant ſe in Traditione deprehendere, alii verò neceſſitatem dumtaxat uſus & præcepti Eccleſiaſtici, ad integritatem quidem, ſed non ad ſubſtantiam Sacramenti; circa quam controverſiam Eccleſia nihil hactenus pronuntiavit, ſive in Florentino, ſive in Tridentino Concilio. Non in Florentino: in Decreto quippe dicitur tantùm, unctionem chriſmatis eſſe materiam Confirmationis; ſed non exprimitur, an ſit eſſentialis, an integrans: nemo verò ignorat, quæcumque de materia vel forma Sacramentorum eo in Decreto præſcribuntur, non pertinere ad aſſentiam vel ſubſtantiam eorum, aut ſaltem non eſſe fide certa & definita. V.g. quando ait, unctionem debere fieri ex balſamo; materiam Sacramenti ordinis eſſe porrectionem inſtrumentorum; an inde meritò concludi poteſt, ea pertinere ad ſubſtantiam illorum Sacramentorum, aut ſaltem iſtud de fide certum ac definitum eſſe? minimè profectò. Nihil pariter definitum habemus in Concilio Tridentino Seſſ. 7. Can. 2. Eo quippe Canone damnantur dumtaxat Novatores, qui affirmant *eos eſſe Spiritui ſancto injurios*, qui chriſmati vim aliquam ſpiritualem adſcribunt: an autem chriſma illud ſit neceſſarium neceſſitate Sacramenti, minimè decernit Synodus, cui ſemper ſolemne iſtud fuit, ne controverſias in Scholis agitatas dirimeret ac definiret. In præſenti igitur quæſtione, ſalva fide, ſua unicuique relinquitur ſentiendi libertas.

Inſtabis 2. Etſi tota Traditio doceat aquam in Calice Euchariſtico miſcendam eſſe vino, non tamen benè concluditur illam eſſe neceſſariam neceſſitate Sacramenti; ergo idem de unctione confirmatoria ſentiendum.

Qui unctionem illam docent neceſſariam tantùm eſſe ad integritatem Sacramenti, paritatem ultrò admittunt.

Alii verò reſpondent, diſparitatem in eo eſſe, quòd ea ipſa Traditio quæ docet aquam eſſe vino Euchariſtico miſcendam, docet etiam eam non eſſe neceſſariam neceſſitate Sacramenti, ſed tantùm præcepti; ſiquidem ratam & validam habet Euchariſtiam in ſolo vino conſecratam: è contra Traditio docet unctionem & adhibendam & neceſſariam eſſe ad ſubſtantiam Sacramenti, cùm ipſi virtutem tribuat conferemdi Spiritum ſanctum.

Inſtabis denique: SS. Patres non raró meris Sacramentorum cæremoniis effectum ſpiritualem adſcribunt. Sic Tertullianus Lib. de Baptiſmo cap. 7. & S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi myſtagogica 2. unctioni baptiſmali multam vim tribuunt. Non igitur cenſeri debet unctio neceſſaria & eſſentialis materia Confirmationis, eò quòd SS. Patres virtutem aliquam ſpiritualem ipſi attribuant. Reſp. nego conſeq. & parit. Diſparitas eſt, quia conſtanter & conceptis verbis SS. Patres affirmant, per unctionem confirmatoriam, tanquam per verum Sacramentum, Spiritum ſanctum conferri. Conſule loca ſuperiùs citata. Unctioni verò baptiſmali hoc unum tribuunt, ut ſit nota regiæ ac ſacerdotalis dignitatis, in qua virtutem aliquam ſpiritualem agnoſ-

Digitized by Google

agnoſcunt quidem; at non ex opere operato, ſed ex opere tantùm operantis.

Objicies 2. cum Sirmondo famoſum Canonem ſecundum Concilii I. Arauſicani an. 441. quo declaratur unctionem neceſſariam & eſſentialem non eſſe in Sacramento Confirmationis. Gravis circa hujus Canonis & textum & ſenſum controverſia exarſit an. 1631. inter Sirmondum inſignem è Societate Jeſu Theologum, & Petrum Aurelium, ſeu Sancyranum Abbatem. Controverſiæ occaſionem dedit Cenſura ſacræ Facultatis Pariſienſis, quæ inter plures alias iſtam propoſitionem notaverat, *Confirmatio Epiſcopalis, poſt inſtitutam presbyteralem chriſmationem Baptiſmi, non eſt tam neceſſaria, quàm fuit antea*. Hanc confirmare auctoritate Concilii Arauſicani I. cùm tentaſſet ſub ementito nomine *Hermanni Loemelii*, unus è Societate Jeſu Theologus; Aurelius in *Vindiciis Cenſuræ Sorbonicæ adversùs ſpongiam Loemelii*, falſitatem propoſitionis aggreſſus, de Canone illo Arauſicano prolixè diſputare cœpit, tùm de textu, an particula negativa *non* legenda foret, ut contendit Sirmondus; an delenda, ut placet Aurelio: tùm de ſenſu ipſo, ſeu explicatione Canonis. De Canone Arauſicano.

Textus Canonis, juxta lectionem Sirmondi, iſte eſt: *Nullus miniſtrorum, qui baptiſandi recipit officium, ſine chriſmate uſquam debere progredi, quia inter nos placuit ſemel chriſmari. De eo autem, qui in Baptiſmate, quacumque neceſſitate faciente non chriſmatus fuerit, in Confirmatione Sacerdos commonebitur. Nam inter quoslibet chriſmatis ipſius nonniſi una benedictio eſt: non ut præjudicans quidquam, ſed ut non neceſſaria habeatur repetita chriſmatio.* Lectio Sirmondi. *Tom. 2. Conc. p. 1447.*

Aurelius verò detracta particula, *non*, ſic legit poſtremam Canonis partem. *Nam inter nos chriſmatis ipſius nonniſi una benedictio eſt: ut non præjudicans quidquam, ſed ut neceſſaria habeatur chriſmatio repetita.* Lectio Aurelii.

Uterque verò, tùm Sirmondus tùm Aurelius, lectionem ſuam, quæ vel ſupponit vel detrahit particulam *non*, confirmat auctoritate Codicum manuſcriptorum, vel editionum Conciliorum.

Sirmondus in utroque Antirrhetico laudat Codices, Tilianum, Lugdunenſem, Rhemenſem, Victorinum, editionem antiquam Colonienſem, vetera Iſidori Exemplaria, in quibus legitur particula, *non*.

Aurelius è contra opponebat vulgatas omnes & antiquas Conciliorum editiones, quæ omnes particulam negativam non continent, tres Merlinianas, duplicem Binianam, Surianam, Crabbianam duplicem, quæ ad marginem rejicit particulam negativam *non*. Gratianum *De Conſecratione*. diſt. 4. cap *Nullus*. Porrò Auctores illarum editionum procul dubio ſuos Codices habuerunt ac conſuluerunt.

Hac porrò ſuppoſita textus ac lectionis varietate & diſſonantia, textus ex ſenſu, non ſenſus ex textu æſtimari debet; atque æquitas & ratio poſtulat, ut ille ſenſus alteri præferatur, qui ad mores & diſciplinam ætatis Concilii Arauſicani, hoc eſt quinti ſæculi, magis accedere & accommodatus eſſe videtur. Quis autem ille eſt? An qui Sirmondi? An qui Aurelii? en quæſtio.

Senſus igitur ac mens Sirmondi hæc eſt, unicam eamque frontis chriſmationem in Baptiſmo fieri debere; ac conſequenter prohibere Concilium, ne miniſter baptiſaturus ſine chriſmate progrediatur. Quòd ſi caſu aliquo contigerit baptiſatum chriſmate inunctum non fuiſſe, de hoc monen- Senſus & expoſitio Sirmondi.

Digitized by Google

dum Epiſcopum à quo chriſmetur, quia chriſmatis una eſt benedictio, ſive in Baptiſmo ſive in Confirmatione: ita ut ſi quis in Baptiſmo chriſmatus fuerit, neceſſe non ſit eum iterùm ab Epiſcopo chriſmari, *non præjudicans quidquam*, id eſt nullum inde damnum percipiens, *quia neceſſaria non habetur repetita chriſmatio*; ſed ſatis eſt, ſi per manus impoſitionem Epiſcopalem recipiat Spiritum ſanctum. Ex qua Sirmondi ſententia hæc ſequuntur, quæ ille ultrò concedit ac fatetur. 1. unctionem verticis in Baptiſmo nondum ætate Concilii Arauſicani in uſu fuiſſe apud Gallos, ſed ſolam frontis unctionem. 2. frontis unctionem non pertinere ad eſſentiam Sacramenti Confirmationis, quod una manuum impoſitione eſſentialiter perficitur. 3. illam unctionem frontis nequidem fuiſſe Confirmationis cæremoniam, ſed tantùm Baptiſmi, quam idcircò miniſter Baptiſmi ordinarius, Presbyter, Diaconus, ex officio conferebat. 4. ætate Concilii Arauſicani, quæ ſecunda eſt ex tribus quas diſtinguit Sirmondus, unctionem & re & tempore ſeparatam fuiſſe ab impoſitione manus.

Verùm multa hic Sirmondus gratis ſupponit, quæ prorsùs falſa videntur.

I. Supponit unctionem verticis in Baptiſmo quinto ſæculo Gallis ignotam fuiſſe. Atqui tamen Concilium Vaſenſe II. an. 442. Can. 3. mandat *ut Presbyteri per ſingula territoria à ſuis propriis Epiſcopis per annos ſingulos chriſma petant, appropinquante ſolemnitate Paſchali.... Optimum enim eſt ut ipſe ſuſcipiat, qui in tradendo uſurus eſt*. Porrò non in fronte, ſed in vertice unctio hæc peragebatur.

Tmo.3. Conc.p. 1447.

II. Supponit unicam eſſe unctionem, eamque frontis, quæ à miniſtris Baptiſmi ordinariis ſolita eſſet diſpenſari: àt id falſum, & repugnat tùm Decreto Sylveſtri, quod in Pontificali refertur, tùm Decreto Innocentii I. quo paucis ante Concilium Arauſicanum annis ſtatuerat, *ut Presbyteris, ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente Epiſcopo baptiſent, chriſmate baptiſatos ungere liceat, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum; non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cùm tradunt Spiritum ſanctum*.

Tom.2. Conc.p. 1246.

III. Supponit omiſſam in Baptiſmum verticalem unctionem ſuppleri non debere, *quia neceßaria non eſt repetita chriſmatio*. Atqui manifeſtè id repugnat communi Eccleſiæ diſciplinæ, quæ ſemper voluit omiſſas ex neceſſitate Baptiſmi cæremonias ſupplendas eſſe. Illuſtre nobis exemplum ſuppeditat Cornelius S. Pontifex in Epiſtola ad Fabium Antiochenum. Novatianum reprehendit, eo quòd liberatus à morbo, propter quem in lecto baptiſatus fuerat, reliqua non perceperat, quæ juxta Eccleſiaſticam regulam percipi debent; neque ab Epiſcopis conſignatus fuiſſet. Apud Euſeb. L. 6. Hiſt. c. 43.

IV. Falsò prorsùs ſupponit Sirmondus, ætate Concilii Arauſicani Sacramentum Confirmationis ſola manuum impoſitione ſine ulla unctione collatum fuiſſe, imò chriſmatis unctionem nequidem Confirmationis cæremoniam fuiſſe, ſed tantùm Baptiſmi; atque tunc temporis unctionem & re & tempore ſejunctam fuiſſe ab impoſitione manus Epiſcoporum. His omnibus apertè repugnant quæ pauló antè relata ſunt teſtimonia ex S. Irenæo, Tertulliano, S. Cypriano, Cornelio S. Pontifice, Concilio Laodiceno, quibus certò conſtat unctionem ſimul & manus impoſitionem adhibitam fuiſſe in adminiſtratione Sacramenti Confirmationis.

Hactenus de ſenſu ſeu explicatione Sirmondi: Aurelius autem detracta

parti-

Digitized by Google

particula negante *non*, agnoſcit unctionem frontis omninò neceſſariam ac eſſentialem eſſe Sacramento Confirmationis. In duobus dumtaxat à communi ſententia recedit. 1. Aſſerit unctionis verticalis in Baptiſmo uſum in Galliis non fuiſſe, ante Synodum Arauſicanam an.441. Verùm illius meminit Innocentius I. an. 416. verba mox relata ſunt, & S. Hieronymus ætate ſua Presbyteris ac Diaconis præceptam fuiſſe teſtatur in Dial. adversùs Luciferianos an. circiter 392. Hanc inſtituiſſe creditur Sylveſter S. P. ſub initio ſæculi quarti. 2. Affirmat Aurelius, Epiſcopos nuſquam ſolitos fuiſſe baptiſatos ungere in vertice: quòd ſi antequam conſignent in fronte, noverint omiſſam verticis unctionem, eam ipſi non ſupplent, ſed remittunt ad Presbyteros, ab iis ſupplendam. Verùm quis in animum ſuum facilè induxerit, Epiſcopos, dum ſolemniter baptiſabant, unctionem illam verticalem aut omiſiſſe, aut conferre per ſe non potuiſſe? quaſi majus quidquam foret cæremoniam perficere, quàm Baptiſmum ipſum.

Ex Canone igitur Arauſicano expungenda particula *non*, qua expuncta, ſenſus Canonis apertus eſt, facilis ac cohærens cum diſciplina hujus temporis; atque objectio propoſita nulla eſt; imò Canon ille Concluſioni noſtræ pondus & auctoritatem addit.

Objicies 3. Materia Sacramenti eſſentialis eadem eſſe debet ſpecie in utraque Eccleſia: ſed unctio quam Græci adhibent, ſpecie differt ab unctione Latinorum. Græci quippè chriſma ſuum componunt ex diverſis herbis fragrantibus, ut legere eſt apud Goarium, cum olei & vini quantite non modica, iiſque omnibus ſimul concoctis: Latini verò ex oleo & balſamo, iiſque non decoctis.

Reſp. Græcorum chriſma ſubſtantia non differre à chriſmate Latinorum: immixtio enim diverſorum aromatum naturam olei non immutat, in quo uno tota ſalva eſt unctionis materia eſſentialis ac neceſſaria.

Quæres 1. quonam præcisè tempore incœperit uſus chriſmatis in Sacramento Confirmationis.

Reſp. 1. planè improbandam eſſe opinionem tùm Alexandri Alenſis, qui chriſma inſtitutum fuiſſe exiſtimat à Concilio Meldenſi octavo ſæculo; tùm Joannis de Bacone, qui originem illam refert ad Concilium quoddam Aurelianenſe initio ſexti ſæculi: namque vel ipſo ſecundo, tertio, quarto & ſubſequentibus ſæculis, apud Irenæum, Tertullianum, Cyprianum, Cornelium &c. chriſmatis mentionem factam legimus, per quam baptiſatis Spiritus ſanctus conferebatur.

Reſp. 2. uſum chriſmatis ab Apoſtolis ipſis inductum fuiſſe: ea quippè quæ Eccleſia in adminiſtratione Sacramentorum conſtanter uſurpat, quorum origo ac initium conſignari certò non poteſt, ex Traditione Apoſtolica deſcendere neceſſe eſt. Ita S. Aug. antea laudatus L. 4. de Baptiſmo c. 24. An verò Apoſtoli inter confirmandum chriſmate uſi fuerint, non conſentiunt Theologi. Affirmant nonnulli, negant alii; tùm propter ſilentium Scripturæ, tùm propter multitudinem eorum quibus Apoſtoli manus imponebãt ut acciperent Spiritum ſanctum, quos omnes inungere difficile admodum & operoſum tunc temporis fuiſſet; tùm denique quia potuerunt illi, Chriſto ita permittente pro temporis neceſſitate, ſolam uſurpare manus impoſitionem, injuncta tamen ſucceſſoribus lege, ut chriſmate deinceps uterentur.

Digitized by Google

Quæres 2. qua parte corporis fieri debeat unctio confirmatoria.

Reſp. in fronte. Innocentius I. in Epiſt. ad Decentium c. 3. duplicem diſtinguit unctionem, unam quæ ad Baptiſmum pertinet & fit à Presbyteris; alteram in fronte, quæ confirmatoria dicitur, ſolis Epiſcopis reſervata. *Nam*, ait S. Pontifex, *Presbyteris, ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente*
Tom. 2. Conc p. 1246. C *Epiſcopo baptiſent, chriſmate baptiſatos ungere licet; ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum: non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cùm tradunt Spiritum ſanctum.* Unctio porrò baptiſmalis de qua Innocentius, verticalis eſt, quæ nempè fit in vertice capitis, ut vulgò interpretantur Theologi. Scilicet *omnes Chriſtiani*, ait Innocentius III. *De ſacra unctione* cap. 1. *unguntur bis ante Baptiſmum oleo benedicto, primùm in pectore, deinde inter ſcapulas; & bis poſt Baptiſmum, ſcilicet chriſmate ſancto; primùm in vertice, demùm in fronte.*

Antiquiſſimum eſſe in Eccleſia unctionis confirmatoriæ uſum in fronte,
Pagina 410. D. patet ex Tertulliano L. 3. c. Marc. c. 22. ubi *ſignaculum frontium* inter *Eccleſia-*
Pagina *rum Sacramenta* recenſet. Et L. de Præſcript. c. 40. ait *dæmonem*, ad imitatio-
216. D. nem ritus Chriſtianorum, *ſignare etiam in fronte milites ſuos*. Patet ex Canone 7. Concilii ſecundi œcumenici, quo injungitur, *ſancto chriſmate* frontem ungendam eſſe. Ex S. Cyrillo Hieroſolymitano Catech. 3. myſtag.
Pagina *Chriſmate Chriſti*, ait, *frons & alii ſenſus corporis tui ſymbolicè inunguntur*.
235. B. Patet denique, ut alia plura mittamus, ex Sacramentario S. Gregorii.
To. 3. p. *Pontifex*, inquit, *tincto pollice in chriſmate, facit crucem in fronte unius,*
74. A. *ſimiliter per omnes ſingillatim.*

Iſtud verò diſcriminis eſt inter utramque Eccleſiam, Græcam & Latinam, circa unctionem confirmatoriam, quòd Latini eam dumtaxat adhibent in fronte; Græci verò inungant, non tantùm frontem, ſed oculos, & nares, & os, & aures, & pectus, aliqui etiam & manus & pedes. Sola autem unctio frontis eſſentialis eſt.

Quæres cur unctio confirmatoria fiat in fronte.

Reſp. cum S. Auguſtino in Pſalm. 141. n. 9. *Quia in fronte erubeſcitur*, (verba ſunt S. Doctoris) *ille qui dixit: Qui me erubuerit coram hominibus, eru-*
To. 4. p. 1583. E *beſcam eum coram Patre meo, qui in Cœlis eſt: ipſam* (Crucis) *ignominiam quodammodo, quam Pagani deridunt, in loco pudoris noſtri conſtituit.*

S. Thomas 3. part. q. 72. art. 9. in corp. varias rationes, quibus Veteres utuntur, complexus eſt. *Dicendum*, inquit, *quòd in hoc Sacramento homo accipit Spiritum ſanctum ad robur ſpiritualis pugnæ, ut fortiter, etiam inter adverſarios fidei, Chriſti fidem confiteatur. Unde convenienter ſignatur chriſmate ſigno crucis, in fronte, propter duo: primò quidem, quia inſignitur ſigno crucis, ſicut miles ſigno ducis, quod quidem debet eſſe evidens & manifeſtum. Inter omnia autem loca corporis humani, maximè frons manifeſta eſt, quæ quaſi nunquam obtegitur, & ideò linitur confirmatus chriſmate in fronte, ut manifeſtè demonſtret ſe eſſe Chriſtianum; ſicut & Apoſtoli poſt acceptum Spiritum ſanctum ſe manifeſtaverunt, quia priùs in cœnaculo latebant. Secundò, quia aliquis impeditur à libera confeſſione nominis Chriſti, propter duo, ſcilicet propter timorem, & propter verecundiam. Utriuſque autem horum ſignum maximè manifeſtatur in fronte, propter duo, ſcilicet propter propinquitatem imagina-*

gina-

Digitized by Google

ſinationis, & propter hoc quòd ſpiritus à corde directè ad frontem aſcendunt: unde verecundati erubeſcunt, timentes autem palleſcunt. Et ideò in fronte ſignatur chriſmate, ut neque propter timorem, neque propter erubeſcentiam nomen Chriſti confiteri prætermittat.

S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. miſtagogica, exponit pariter cur non tantùm frons, ſed & aliæ nonnullæ corporis partes ſacro chriſmate liniantur. *Frons*, inquit, *& alii ſenſus corporis tui ſymbolicè inunguntur; & corpus equidem iſto viſibili unguento perungitur, anima verò ſancto vivificoque Spiritu ſanctificatur. Ac primùm quidem fronti illinitur, ut eum abſtergat à vobis pudorem, quem primus homo tranſgreſſor perpetuò circumferebat; ſimulque efficiat, ut poſſitis vultu non velato gloriam Dei intueri, Deinde verò aures unguntur, ut ad audiendum divina myſteria aures accipiatis....Poſteà nares, ut divinum recipientes unguentum dicatis*: Chriſti gratus eſt odor Deo in his qui ſalvantur. *Tùm verò & pectus inungitur, ut induti thoracem juſtitiæ, fortiter adversùs inſultus diaboli conſiſtatis. Ut enim ſalvator poſt Baptiſmum, & Spiritus ſancti adventum egreſſus in prælium devicit adverſarium; ſic & vos poſt ſacrum Baptiſmum & chriſma myſticum, induti armis ſancti Spiritus adversùs oppoſitam vobis poteſtatem conſiſtitis & præliamini, dicentes: Omnia poſſum in eo qui me confortat, Chriſto.* Pagina 235 B.

Quæres 3. an neceſſe ſit unctionem ad modum ſeu figuram Crucis adminiſtrari, & qua neceſſitate; an præcepti tantùm, an etiam Sacramenti.

Reſp. 1. certum eſſe in utraque Eccleſia unctionem confirmatoriam in formam Crucis miniſtrari. Patet ex Ordine & Pontificali Romano, ex S. Auguſtino in Pſal. 141. & ex S. Thoma 3. parte q. 72. art. 9. &c. & certè vix ulla eſt Eccleſiaſtica cæremonia quæ abſque ſigno Crucis perficiatur. *Quod ſignum* ait S. Auguſtinus Tract. 118. in Joan. *niſi adhibeatur, ſive in frontibus credentium, ſive ipſi aquæ ex qua regenerantur, ſive oleo quo chriſmate unguntur, ſive ſacrificio quo aluntur, nihil eorum ritè perficitur.* Tom 3. p. 2. pa. 80. E.

Reſp. 2. diſcordes eſſe Theologos, an hæc figura Crucis ad eſſentiam ritus, ſeu Sacramenti Confirmationis pertineat. Negat Cardinalis Aureolus L. 4. Sent. diſt. 1. q. 1. E contra divus Thomas 3. part. q. 72. art. 4. S. Bonaventura in 4. diſt. 7. art. 1. q. 1. ad 3. & 4. Alexander Alenſis 4. part. q. 9. membro 2. paragr. 2. videntur exiſtimare ſignum illud Crucis pertinere ad ſubſtantiam Sacramenti. Ratio eſt, quia hæc Crucis figura continetur in formula ipſa ſeu ſignificatione hujus Sacramenti, qua ſublata, formula hæc ſeu ſignificatio vera non eſſet. Quid enim ſignificat? non debere hominem baptiſatum crucem Chriſti erubeſcere, imò aperta fronte eam conſtanter & intrepidè profiteri. *Quia verò in fronte erubeſcitur*, ait S. Auguſtinus jam citatus in Pſal. 141. *ille qui dixit*, Qui me erubuerit coram hominibus, erubeſcam eum coram Patre meo, qui in Cœlis eſt: *ipſam crucis ignominiam quodam modo, & quam pagani derident, in loco pudoris noſtri conſtituit.* Et S. Th. mox citatus: *Ideo*, inquit, *in fronte ſignatur chriſmate, ut neque propter timorem, neque propter erubeſcentiam nomen Chriſti confiteri prætermittat.* Et Eugenius in Decreto toties laudato: *Ideo*, inquit, *in fronte, ubi verecundiæ ſedes eſt, confirmandus inungitur, ne Chriſti nomen confiteri erubeſcat, & præcipuè crucem ejus, qui Judæis eſt ſcandalum, Gentibus autem ſtultitia, ſecundùm Apoſtolum; propter quod ſigno crucis ſignatur.* To. 13. Conc. p. 536. D.

Digitized by Google

De confectione, conſecratione, & applicatione chriſmatis.

Opiniones Scholaſticorum.

Non moror hìc, nec Hæreticorum blaſphemiam, qui chriſmatis unctionem & conſecrationem, magicam excantationem, per ſummam impietatem appellant; nec Græcorum ſchiſmaticorum calumniam, qua nono ſæculo Latinos traducebant, quaſi chriſma conficerent ex aqua fluminis: quam calumniam propulſarunt Nicolaus I. Epiſtola 70. ad Epiſcopos Galliæ, & Ratramnus L.4.c.7. Operis quod occaſione iſtius Epiſtolæ, juſſu Epiſcoporum Galliæ, adversùs Græcos edidit. Noſtrorum dumtaxat Scholaſticorum circa propoſitum articulum varias exhibeo ſententias.

Sunt qui volunt balſamum neceſſarium eſſe neceſſitate Sacramenti. Ita Ægidius Coninck, Gamachæus, Yſambertus in 3. partem S.Thomæ ad quæſtionem 72.

Sunt è contra qui neceſſarium tantùm dicunt ex præcepto & uſu Eccleſiæ. Ita Cajetanus in 3. partem S. Th.q.72. art.2. Scotus in 4. diſt.7.art.2. Eſtius in 4. diſt.4. paragr.8.

Pariter circa benedictionem chriſmatis factam ab Epiſcopo diſſentiunt. Aliqui putant eam ad ſubſtantiam Sacramenti pertinere, ut Coninck, Yſambertus: alii volunt eam dumtaxat eſſe neceſſariam ex præcepto, non quidem divino, ſed Eccleſiaſtico. Ita Paludanus in 4. diſt.7. q.4.art.1.Cajetanus loco citato art.3. Dicunt alii ſtare Sacramentum abſque omni prævia chriſmatis conſecratione, quam opinionem Eſtius tribuit Franciſco à Victoria, & Emmanueli Sà. Iſta verò ſententia non videtur alia eſſe quàm ſecunda mox dicta.

Denique circa ipſam applicationem chriſmatis in ſignum Crucis, adhuc diſcordes ſunt, ut jam obſervavimus. Aliqui videntur exiſtimare modum illum chriſmandi per ſignum Crucis, neceſſarium eſſe neceſſitate Sacramenti, ut Soto in 4. diſt.7. art.4. Alii verò negant, ut Aureolus. Aliqui putant eſſe de neceſſitate Sacramenti, quòd unctio fiat in fronte, ut Gregorius de Valentia; Franciſcus verò de Victoria id negat. His ita præmiſſis, Articulum hunc nonnullis interrogationibus ac reſponſis abſolvemus.

Quæres itaque 1. quid ſit chriſma.

Reſp. juxta vim nominis idem eſſe ac unguentum, derivatur enim à verbo χρίω, *ungo*. Unde Innocentius I. in Epiſtola ad Decentium, materiam unctionis infirmorum, quæ ſolo conſtat oleo abſque balſamo, chriſma nominat. In uſu autem Eccleſiaſtico, chriſma ſignificat aliquam unguenti ſpeciem ex oleo & aliis quibuſdam odoriferis conflatam, ad materiam Sacramenti Confirmationis deſtinatam, neceſſariam ſeu ex præcepto, ſeu ex natura ipſius Sacramenti.

Quæres 2. ex quibus conſtet chriſma apud Græcos.

Reſp. Græcos præter oleum & balſamum, triginta quinque genera aromatum ſeu herbarum fragrantis odoris admiſcere, unà cum vini non exigua quantitate, de qua mixtione legi poſſunt Haberti Vabrenſis Epiſcopi, & Goarii notæ ad hunc Euchologii locum.

Quæ-

Digitized by Google

Quæres 3. ex quibus conficiatur chriſma apud nos.

Reſp. confici *ex oleo, quod nitorem conſcientiæ; & ex balſamo, quod odorem bonæ famæ ſignificat*, ait Eugenius in Decreto. Ita S. Gregorius in ſuo Sacramentario, & omnes Libri Rituales & Auctores qui de divinis Officiis ſcripſere. S. Th. 3. parte q. 72. ad 3. docet oleum illud debere exprimi ex olivis, neque ſufficere oleum nucum, amygdalorum, aut aliud ſimile; quia ſolum oleum ex olivis expreſſum verè & propriè oleum dicitur.

Quæres 4. an balſamum ſit neceſſarium in Confirmationis materia, neceſſitate Sacramenti.

Reſp. negativè. 1. quia Veteres ſæpiſſimè ſolius olei mentionem faciunt, v. gr. Tertullianus, Cyprianus, Concilium Laodicenum, Ambroſius, Auguſtinus. 2. quia chriſma, de quo tam frequenter Veteres, ſæpè ſimplex oleum ſignificat, ut patet ex Innocentio I. qui oleum infirmorum appellat chriſma. 3. quia ita docet Innocentius III. cap. *Paſtoralis. De Sacramentis non iterandis*, ubi conſultus an iteranda foret Confirmatio ſolo oleo collata, abſque balſamo, reſpondet *nihil eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendum id quod incautè fuerat omiſſum*. Atqui ſi nullum fuiſſet Sacramentum abſque balſamo, non tantùm ſupplendum fuiſſet, quod defuerat, ſed etiam omninò iterandum, cùm parte eſſentiali caruiſſet. 4. denique, quia non magis admixtio hæc balſami videtur pertinere ad ſubſtantiam Sacramenti, quàm admixtio triginta quinque ſpecierum aromatum apud Græcos: atqui iſta procul dubio non eſt eſſentialis; ergo &c.

Et certè Chriſtus qui voluit Sacramenta prompta & facilia eſſe ſalutis noſtræ ſubſidia, voluit conſequenter ea rebus facilibus & obviis conſtare: atque Hæreticis, cùm ad nos redeunt, vix ſuaderi poterit Confirmationem verum eſſe Sacramentum (in quo tamen uno inſiſtendum eſt) ſi ab illis obtinere volueris, balſami & aliorum aromatum mixtionem ad eſſentiam hujus Sacramenti pertinere.

Neque contrarium definivit Eugenius in ſuo Decreto: tùm quia tantùm ait chriſma debere confici ex oleo & balſamo, non explicando nec ſtatuendo an balſamum neceſſarium ſit neceſſitate Sacramenti, an verò præcepti & uſus Eccleſiaſtici: tùm quia neminem latet, quæcunque eo in Decreto præſcribuntur circa materiam aut formam Sacramentorum, non eſſe ad ſubſtantiam Sacramentorum neceſſaria; v. g. aquam debere vino Calicis Euchariſtici miſceri: id quidem verum eſt, ſed an pertinet ad eſſentialem materiam Calicis Euchariſtici? minimè. Similiter agendo de verbis Conſecrationis, refert Eugenius ea omnia quæ in Eccleſia Latina proferri ſolent, quæ tamen omnia & ſingula verba non ſunt abſolutè neceſſaria ad eſſentiam conſecrationis.

Quæres 5. an antiquà ſit illa balſami cum oleo Confirmationis mixtura.

Reſp. illius apud Latinos mentionem non occurrere ante ſextum ſæculum quo floruit S. Gregorius Magnus, qui in ſuo Sacramentario mixtionem hanc commendat, ſicut & Gregorius Turonenſis L. 4. de Gloria Martyrum, & alii ſubſequentes Scriptores.

Neque eſt quòd opponas 1. Epiſtolam Fabiani S. Pontificis tertio ſæculo, in qua docet mixtionem hanc à Chriſto eſſe inſtitutam.

Namque quis vel leviter eruditus jam ignorat, Epiſtolas SS. Pontificum

Digitized by Google

ante Siricium, ſiquædam exceperis fragmenta à Veteribus relata, ſuppoſititias eſſe & adulterinas, quæ continent res à moribus & diſciplina ætatis in qua ſcriptæ ſupponuntur, omnino alienas?

Neque eſt 2. quòd dicas, quarto deſinente ſæculo, idolorum Sacerdotem, cùm ad votum Juliani apoſtatæ ſolita incantamenta peragere non poſſet, exiſtimaretque ſe alicujus Chriſtiani præſentia cohiberi, Imperatori dixiſſe; *Require, Imperator ſacratiſſime; quis adeſt ablutus, balſamo unctus; & abſcedat*. Quo ſermone commotus Julianus dixit: *Quis eſt hic numinibus noſtris contrarius, ac Religionis Chriſtianæ ſocius, qui frontem chriſmatis inſcriptione ſignatam ferat?* Ita refert Gregorius Turonenſis L.1. de Gloria Martyrum c.41. Quarto igitur ſæculo balſamum uſurpabatur à Chriſtianis in Sacramento Confirmationis.

Greg. Tur p. 768. A.

Non eſt, inquam, quòd hoc opponas. Namque Gregorius Turonenſis pro more ætate ſua recepto, ſacerdotem illum idolorum loquentem induxit, adeoque unctionis & balſami mentionem facit, quia, qua vivebat ætate, hoc eſt ſexto ſæculo, balſamum oleo Confirmationis admiſcebatur. Et certè Prudentius, ex quo hiſtoriam illam hauſit Gregorius, de ſolo chriſmate loquitur, nulla de balſamo injecta mentione.

Neque dicas 3. S. Cyprianum in Sermone de unctione, illius balſami meminiſſe: namque compertum eſt apud omnes, Sermonem hunc non eſſe S. Cypriani, ſed Arnoldi Bonævallis, vel alterius Cypriano longè recentioris.

Reſp. 2. apud Græcos veteres altum quoque eſſe ſilentium de mixtione balſami & aliorum aromatum in oleo Confirmationis. Sanctus quidem Juſtinus Dial. cum Tryphone pag. 313. mixtionis hujus meminit, ſed eò loci de Sacramento Confirmationis ne cogitat quidem, ut legenti patebit. S. pariter Dionyſius, ſeu quiſquis Auctor eſt Libri de Eccleſiaſtica Hierarchia cap. 4. de illa mixtione loquitur: verùm ex hoc ipſo probant eruditi, Librum hunc non eſſe Dionyſii Areopagitæ, ſed Auctoris longè poſterioris, ut pote qui contineat ritus ætate Dionyſii incognitos. Unde de illa mixtione tacent SS. Baſilius, Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi quarta myſtagogica quæ tota eſt de chriſmatis expoſitione, S. Chryſoſtomus, Theodoretus, Cyrillus Alexandrinus &c.

Quæres 6. an neceſſaria ſit chriſmatis benedictio per Epiſcopum facta; & an valeret chriſma per ſimplicem Sacerdotem benedictum.

Reſp. ad primum, benedictionem chriſmatis factam ab Epiſcopo, & neceſſariam eſſe, & antiquam, quia Veteres ſive Latini ſive Græci illam exigunt & commendant. Ita Tertullianus L. de Baptiſmo, ubi *benedictam* appellat *unctionem*; S. Cyprianus Epiſtola 70. ubi ait, *oleum in altari ſanctificari*; Optatus L. 7. Innocentius I. Epiſtola ad Decentium, S. Aug. Tract. 118. in Joan. *Quid eſt*, inquit, *quòd omnes noverunt, Signum Chriſti, niſi crux Chriſti? Quod ſignum niſi adhibeatur ſive frontibus credentium, ſive ipſi aquæ ex qua regenerantur, ſive oleo quo chriſmate unguntur, ſive ſacrificio quo aluntur, nihil eorum ritè perficitur*. Idem præcipit Eugenius IV. in Decreto. Græci pariter hanc benedictionem chriſmatis commendant: S. Cyrillus Catecheſi 3. S. Baſilius L. de Spiritu ſancto c. 27. & omnes eorum Libri Rituales.

Tom. 3. par. 2. p. 802. E.

Reſp. ad ſecundum, conſecrationem ſeu benedictionem chriſmatis neceſſariam non eſſe neceſſitate Sacramenti, quia talis neceſſitatis nullum ſatis firmum

Digitized by Google

firmum ex Traditione proferri poteſt argumentum. Et verò licèt aqua baptiſmalis debeat priùs ex uſu Eccleſiæ conſecrari & benedici, valida tamen eſt materia Baptiſmi ſine tali conſecratione. Neque uſus Eccleſiæ contrarium evincit: namque ex ipſo uſu ac Traditione Eccleſiæ certum eſt, aquam in Calice Euchariſtico miſcendam eſſe; neque tamen hæc mixtio pertinet ad eſſentiam conſecrationis Calicis.

Reſp. ad tertium, chriſma per ſimplicem Sacerdotem conſecratum non valere, ſi prohibeat Eccleſia; accedente verò ejus licentia, valere, quia conſecratio hæc juris eſt dumtaxat Eccleſiaſtici, non divini.

Prior reſponſionis pars probatur ex L.7. Capitularium Caroli Magni cap. 329. ubi chriſma confectum à Corepiſcopis declaratur non eſſe pro Sacramento habendum, quia Corepiſcopi non ſunt veri Epiſcopi. Idem colligitur ex Concilio Carthaginenſi II. & III. & Innocentio I.

Poſterior pars probatur ex Concilio Toletano I. Can.20. ubi ſic legimus: *Quamvis penè ubique cuſtodiatur, ut abſque Epiſcopo chriſma nemo conficiat, tamen quia in aliquibus locis vel Provinciis Presbyteri dicuntur chriſma conficere, placuit ex hac die nullum alium niſi Epiſcopum chriſma conficere.* Quo loco Concilium non declarat irritam conſecrationem chriſmatis factam à Presbytero ante prohibitionem; neque ad jus divinum recurrit, ſed ad uſum & conſuetudinem Eccleſiæ. *Tom.2. Conc.p. 1226.D*

Quæres 7. qui ſint ritus præcipui conſecrationis chriſmatis.

Reſp.1. prioribus ſæculis licitum fuiſſe Epiſcopis omni die chriſma conficere, ut colligitur ex Concilio Toletano I. Can.20. poſteà verò unicam huic conſecrationi faciendæ diem aſſignavit Eccleſia, nempè feriam quintam majoris hebdomadæ, ut conſtat ex uſu Eccleſiæ hodierno.

Reſp.2. in conſecratione chriſmatis iſtos præſertim ritus obſervari.

I. Funduntur preces, juxta iſtud Apoſtoli 1. ad Timoth.4. v.6. *Omnis creatura Dei .... ſanctificatur per verbum Dei & orationem.*

II. Fit ſignum crucis ſuper oleum & balſamum; ſine illo enim nihil poſſe conſecrari docent S. Chryſoſtomus Hom.4. in Matth. & S. Aug. Serm. 181. de tempore & Tract. 118. in Joan.

III. Epiſcopus halat aliquoties ſuper ampullam chriſmatis, quam cæremoniam immeritò ſugillant Novatores, quaſi quid ſuperſtitioſum contineret: eſt enim ſancta & antiqua apud S. Gregorium in Sacramentario, & in Ordine Romano; & ſignificat, ait Amalarius L.1. cap.12. *ipſum Spiritum ſanctum qui per Confirmationem confertur.*

IV. Chriſma confectum ſalutatur ab Epiſcopo & Presbyteris in hunc modum, *Ave ſanctum chriſma.* Antiqua pariter eſt hæc ſalutatio, cujus mentio fit in Ordine Romano & apud Amalarium. Neque eſt quòd Novatores ſalutationem hanc tanquam veram adorationem idololatricam traducant; ſiquidem non abſoluta eſt, neque ad ipſum chriſma in ſe phyſicè ſpectatum refertur; ſed ad Chriſtum, cujus ſymbolum eſt, ad quem directè ac primariò obſequium iſtud tendit. Neque verò inuſitatum eſt apud Veteres, in ſignum lætitiæ & gratulationis res ſenſu deſtitutas ſalutare. Sic B. Andreas videns Crucem ait, *Salve Crux.* Sic Fortunatus ſalutat diem feſtum Reſurrectionis, *Salve*, inquit, *feſta dies, toto venerabilis ævo.* Sic ſancta Paula ſalutavit Bethleem, cùm eam primò vidit, referente S. Hieronymo, Epiſtola de ejus obitu.

V. De-

Digitized by Google

V. Denique, Presbyteri Parochiarum à proprio Epiſcopo, non à viciniore ſacrum chriſma quotannis petere tenebantur. Ita colligitur ex Conc. Liptinenſi, ex Vaſenſi Can.3.& Antiſſiodorenſi Can.6. Quod autem ſupereſt veteris chriſmatis, ex uſu & praxi Eccleſiæ comburi debet. Severè autem cautum eſt, ne quid Epiſcopi à Presbyteris exigant aut accipiant pro balſamo emendo ad conficiendum chriſma. Ita in Conc. Cabillonenſi II. Can.16. Aquiſgranenſi II. Can.5. Meldenſi Can.45. Barcinonenſi cap.2. Toletano XI. c.8.

ARTICULUS IV.

De forma Sacramenti Confirmationis.

CErtum eſt apud omnes, formam Sacramenti Confirmationis poſitam eſſe in verbis quæ pronuntiat Epiſcopus dum illud adminiſtrat. *Accedit verbum ad elementum*, ait S. Auguſtinus, *& fit Sacramentum*. Non omnes autem conſentiunt in illis verbis aſſignandis. Epiſcopus dum manus imponit, ſeu extendit versùs confirmandos, orat ut invocet Spiritum ſanctum; Oratio autem illa his verbis concepta refertur in Pontificali Romano: *Omnipotens ſempiterne Deus, qui regenerare dignatus es hos formulos tuos ex aqua & Spiritu ſancto; quique dediſti eis remiſſionem omnium peccatorum; emitte in eos ſeptiformem Spiritum tuum ſanctum paraclitum de cœlis*. In Sacramentario S.Gregorii pag.72. & Ordine Romano hæc adduntur: *Spiritum ſapientiæ & intellectus, Spiritum conſilii, & fortitudinis, Spiritum ſcientiæ & pietatis: adimple eos ſpiritu timoris tui, & conſigna eos ſigno crucis in vitam propitiatus æternam. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.* Qua expleta Oratione, Pontifex tincto in chriſmate pollice, efformat in fronte ſignum Crucis, dicens: *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Forma Confirmationis apud Latinos.

Apud Græcos hunc ritum confirmandi refert Goarius in Euchologio pag.355. 2.col. *Dominum precemur. Benedictus es Domine Deus omnipotens ....qui & nunc recens illuminatum ſervum tuum per aquam & Spiritum, peccatorum ſponte atque etiam indeliberatè commiſſorum remiſſione ei conceſſa, regenerare voluiſti: ipſe, Domine Rex omnium benigne, ſignaculum doni ſancti & omnipotentis & adorandi tui Spiritus, & ſancti corporis & pretioſi ſanguinis Chriſti tui communionem ei largire. In ſanctitate tua cuſtodi illum, in vera fide confirma, à maligno, & omnibus ejus aſtutiis erue &c.* qua Oratione terminata, baptiſatum ſancto unguento ungit, Crucis ſignum faciens in fronte, & in oculis, & in naribus, & in utraque aure, & in pedibus dicens: *Signaculum doni Spiritus ſancti*. Manifeſtum eſt ex iſto utriuſque Eccleſiæ ritu adminiſtrandi Sacramenti Confirmationis, eamdem prorſus eſſe quoad ſenſum utrobique Confirmationis formam: hoc unum diſcrimen eſt, quòd apud Latinos Oratio immediatè juncta ſit cum impoſitione ſeu extenſione manuum; apud Græcos verò nulla legatur manus impoſitio ſeparata & ſejuncta ab unctione.

Forma Confirmationis apud Græcos.

Goarius ibid. p. 556.

Controverſia igitur movetur inter Theologos, quibus in verbis poſita ſit eſſentialis ac neceſſaria forma Confirmationis. An in illa Oratione quam Epiſcopus manus extendens pronuntiat; an in verbis quæ profert dum fron-

Digitized by Google

frontem baptiſati chriſmate inungit; an in Oratione ſimul & illis verbis, ità ut ex duplici forma partiali & inadæquata una exurgat totalis & adæquata; ſicut ex duplici materia inadæquata & partiali, manus ſcilicet impoſitione, & unctione, unam totalem componi diximus. Circa quam controverſiam Novatores errant, noſtri verò Theologi, ſalva & integra fide, in varias opiniones abeunt.

Error Novatorum.

Novatores Lutherani & Calviniſtæ circa formam Sacramenti Confirmationis errant, ac nobis turpiter imponunt.

I. Ex Lutheranis Kemnitius in quarta parte examinis Conc. Trid. formam iſtam, *Signo te ſigno crucis &c.* explodit ac ſugillat tanquam novam ac recentem, cujus nulla mentio nec in Scripturis, nec in antiquis Scriptoribus; quæ tota conficta videtur à neſcio quo ex iſtis Ambroſii verbis in Libro de iis qui initiantur c. 7. *Serva quod accepiſti; ſignavit te Deus Pater, confirmavit te Chriſtus Dominus.*

Calvinus L. 4. Inſt. c. 19. parag. 5. *Peragitur*, ait, *hæc Confirmatio hac verborum formula: Conſigno te ſigno crucis &c. Pulchrè hæc omnia, & venuſtè: ſed ubi Dei verbum, quod Spiritus ſancti præſentiam hic promittat? Ne jota quidem obtendere poſſunt. Unde ergo nos certiores facient chriſma ſuum vas eſſe Spiritus ſancti? Videmus oleum, craſſum ſcilicet & pinguem liquorem, præterea nihil. Accedat, inquit S. Auguſtinus, verbum ad elementum, & fiet Sacramentum. Hoc, inquam, verbum proferat, ſi quicquam nos intueri in oleo volunt aliud, quàm oleum.* P. 537.

Idem ſentit Dallæus L. 1. de Confirmat. c. 2. *Forma hæc*, inquit, *Signo te ſigno crucis &c. ab Evangelica maieſtate, gravitate atque genio tantùm diſtat, quàm cœlum à terra.*

Marcus Antonius de Dominis inſignis apoſtata L. 5. de Republ. Chriſtiana cap. 5. n. 44. probat orationem non poſſe eſſe formam Sacramenti, *quia oratio impetrat gratiam ex opere, quod ajunt, operantis; at formæ Sacramentorum eam conferunt ex opere operato.*

II. Novatores, ut faciliùs ſimplicioribus illudant ac fucum faciant, nobis imponunt, ac fingunt formam Sacramenti Confirmationis apud nos nullatenus in oratione poſitam eſſe, ſed in ſolis iſtis verbis, *Signo te ſigno crucis &c.* idque noſtris tam ex fide certum ac exploratum eſſe, ut ea ſalva nemini liceat aliter ſentire ac docere; at imponunt, ut mox patebit.

Opiniones Scholæ.

Noſtri verò Scholaſtici conſtanter quidem docent, aliquam eſſe Sacramenti Confirmationis eſſentialem & neceſſariam formam; ſed in ea aſſignanda non una eſt eorum opinio.

Qui pro materia eſſentiali Confirmationis ſolam aſſignant unctionem, in qua manus impoſitionem confundunt, ii pro forma eſſentiali adæquata iſta dumtaxat agnoſcunt verba, *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*: vel iſta apud Græcos, *Signaculum doni Spiritus ſancti*. Ita S. Th. 3. parte q. 72. art. 3. Eſtius in 4. diſt.

Digitized by Google

diſt.7. paragr.10. Bellarminus L. 2. de Sacramento Confirmationis cap. 10.
Pagina 77. C. Maldonatus Tractatu de Confirmatione q. 2. ubi ait formam iſtam *ſemper in uſu fuiſſe, cujus origo ſeu initium reperiri non poteſt*, & alii ferè omnes quà veteres, quà recentiores Scholaſtici; manus verò impoſitionem unctionis præviam, meram dicunt eſſe cæremoniam.

Inter iſtos verò Theologos nonnulli ſunt, qui poſt Bellarminum, ajunt in verbis mox citatis tacitam includi orationem, quamquam verba hæc, *Signo te, confirmo te*, abſoluta ſint; atque ita conciliant & Scripturam & Veteres, qui formam Sacramenti Confirmationis in oratione. qua invocatur Spiritus ſanctus, collocare videntur. Ita Petrus Aurelius in Orthodoxo adversùs Sirmondi Antirrheticum 2. in cap.7. pag.568. Rurſus litigant inter ſe de neceſſitate exprimendi nomen Patris, & Filii, & Spiritus ſancti in forma adducta. Sunt qui cum Armacano ſeu Richardo Radulpho Archiepiſcopo Armacano, qui obiit an.1359. L.9. adversùs Armenos c.12. & Soto in 4. diſt.7. art. 4. putant id ad ſubſtantiam Sacramenti pertinere; quam opinionem tutiorem quidem, licèt oppoſitam probabilem, judicat Eſtius. Alii negant invocationem hanc Trinitatis pertinere ad ſubſtantiam formæ Confirmationis. Sunt qui exiſtimant neceſſarium eſſe exprimere actum perſonæ confirmantis, & perſonæ confirmatæ; atque propter defectum hujus expreſſionis ſuſpectam habent formam Græcorum. Ita Yſambertus ad 3. partem qu. 72. diſt.4. art.3. Sunt denique, qui exiſtimant eſſe de fide formam Confirmationis eſſe poſitam in verbis adductis. Ita Suares in 3. partem S.Th. q.72. art.4. diſputatione 33. ſectione 5.

II. Qui contendunt ſolam impoſitionem manus eſſe materiam eſſentialem & neceſſariam Confirmationis, & unctionem eſſe partem dumtaxat integrantem, ii formam ejuſdem eſſentialem reponunt in ea Oratione quam Pontifex dum manus extendit versùs confirmandos, fundit ad invocandum Spiritum ſanctum: iſta verò verba, *Signo te, confirmo te &c.* quæ dicit Pontifex dum frontes ſingulorum inungit, ad integritatem ſolummodò accidentalem Sacramenti, & ad majorem effectus ipſius ſignificationem pertinere contendunt. Ita Sirmondus, Sanbovius, Morinus, qui L.8. de Pœnit. c.16. n.5. putat antiquitus in Confirmationis adminiſtratione ſolam orationem in uſu fuiſſe; poſtea verò, ab annis nongentis, viſum fuiſſe in chriſmatis unctione aliquid pronuntiare.

III. Qui exiſtimant & manus impoſitionem, quæ initio ritus adminiſtrationis Confirmationis fit, & unctionem, eſſe partes eſſentiales, ſed inadæquatas hujus Sacramenti, ii quoque volunt & orationem, quæ impoſitioni manus; & iſta verba, *Signo te, confirmo te &c.* quæ unctioni reſpondent, formam eſſe partialem eſſentialem, atque ex utraque tùm materia, tùm forma exurgere perfectum & integrum eſſentialiter Sacramentum Confirmationis.

IV. Sunt qui de forma Confirmationis idem ſentiunt, quod de materia: Chriſtum nempè in genere dumtaxat, non in ſpecie ac ſigillatim deſignaſſe materiam & formam Sacramenti Confirmationis, relicta Eccleſiæ ſuæ libertate quam vellet pro temporum opportunitate aptiorem eligere ac uſurpare; eaque libertate Eccleſiam uſam fuiſſe, cùm manus impoſitionem & orationem, exemplo Apoſtolorum, adhibuit pro materia & forma Confirmationis, uſque ad ſeptimum vel octavum ſæculum, quo unctio chriſmatis pro mate-

Digitized by Google

materia,& verba iſta, *Signo te, confirmo te &c.* pro forma introducta fuerunt. Jam obſervavimus commodam fore, ac Theologorum diſſidiis circa rem præſentem componendis aptiſſimam iſtam ſententiam: verùm hoc habet difficile, tùm quòd non ſatis firmis nixa videatur fundamentis, tùm quod ſubſtantiam Sacramentorum, in quam Eccleſia nullam poteſtatem habet, variis mutationibus obnoxiam faciat.

Ex illa porrò ſententiarum varietate ac diſcrepantia facilè intelligitur præſentem quæſtionem ad fidem non pertinere, quæ nullo in Concilio generali definita legitur. **Præſens controverſia ad fidē nō pertinet.**

Non in Tridentino, in quo materiæ vel formæ Sacramento Confirmationis eſſentialis, nulla prorſus mentio.

Non in Florentino. In Decreto quidem Eugenii ſeu Inſtructione Armenis data, dicitur: *Secundum Sacramentum eſt Confirmatio; cujus materia eſt chriſma &c. forma autem eſt, Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Verum 1. Non definit nec determinat Eugenius, an ſit materia & forma eſſentialis, an tantùm integrans, an neceſſaria neceſſitate tantùm uſus ac præcepti, an verò Sacramenti. 2. Fatentur omnes ferè Theologi, ſicut jam obſervavimus, nonnulla eò in Decreto contineri circa materiam Confirmationis, circa balſamum ejuſque compoſitionem, ſicut & circa materiam ſacræ Ordinationis, quæ ad fidem non pertinent, ſed ad Scholæ controverſiam. 3. Decretum illud vim definitionis ſeu decreti totius Concilii Florentini non habere; editum quippè fuit Decretum illud Florentiæ, jam diſſoluto Concilio quod pro unione Latinorum & Græcorum celebratum fuerat. Armeni quippè, quos Eugenius de fide ac doctrina Latinorum inſtruit, Florentiam non appulerunt, niſi poſt abſolutam & ſubſcriptam Synodum; ac Decretum Eugenii poſt diſceſſum Græcorum, anno nempè 1439. decimo Kalendas Decembris, editum fuit. Quapropter cùm ſub finem illius dicitur, *Datum Florentiæ in publica Seſſione ſynodali ſolemniter in Eccleſia majori celebrata*: de ſolis dumtaxat Occidentalibus Epiſcopis intelligi iſtud debet, qui Florentiæ, Præſide Eugenio, congregati ferè annis duobus remanſerunt. Nonnulli quidem inter noſtros exiſtimant, dictam formulam, *Signo te, confirmo te*, pertinere ad fidem, ut Scotus in 4. diſt. 7. art. 1. Dominicus Soto in 4. diſt. unica art. 4. Gregorius de Valentia Tom. 4. diſput. 5. q. 1. puncto 1. Verùm fidei noſtræ doctrina, non ex privatorum placitis, ſed ex publicis Eccleſiæ decretis ac definitionibus æſtimari debet. His præmiſſis ſit **To. 13. Conc. p. 536. A.**

CONCLUSIO.

Oratio quæ præcedit unctionem, & verba quæ illam comitantur, ſunt, tùm apud Græcos, tùm apud Latinos, adæquata & totalis forma Sacramenti Confirmationis.

Prima pars, quæ orationem ſpectat, evidenter probatur **Oratio eſt forma Confirmationis.**

I. Ex Scriptura & ipſo uſu Apoſtolorum. Act. 8. *Oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum ſanctum...... Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum.* Habes hìc ſimul & materiam, *manus impoſitionem*; & formam Confirmationis, *orationem*: erat igitur deprecatoria Confirmatio-

Digitized by Google

mationis forma. Sicut enim S. Thomas ex his S. Jacobi verbis, *Orent ſuper eum &c. & oratio fidei ſalvabit infirmum*, rectè concludit, formam unctionis extremæ deprecatoriam eſſe; ita ex citatis verbis Act. 8. rectè concludimus, formam Confirmationis in oratione invocante Spiritum ſanctum poſitam eſſe.

II. Ex uſu ac conſtanti & perpetua Eccleſiæ praxi idem colligitur, cujus teſtes ſunt

Pagina 126.D. Tertullianus L. de Baptiſmo c. 8. *Dehinc manus imponitur, per benedictionem advocans & invitans Spiritum ſanctum.*

S. Cyprianus Epiſt. 73. ad Jubajanum: *Qui in Eccleſia baptiſantur*, inquit, *Præpoſitis Eccleſiæ offeruntur, ut per noſtram orationem ac manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequantur.* P. 124.

S. Ambroſius L. 3. de Sacramentis c. 2. poſtquam diſſeruit de Baptiſmo, & unctione quæ in eo fit, *Sequitur*, ait, *ſignaculum quod audiſtis hodie legi, quia poſt fontem ſupereſt ut perfectio fiat, quando ad invocationem Spiritus ſanctus infunditur. Invocatio* porrò hæc, quid eſt, niſi Oratio? & *perfectio*, quid, niſi Confirmatio? per quam baptiſatus perficitur ſeu roboratur ad fidem intrepidè profitendam. To. 2. p. 363.

S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos c. 4. *An neſcis* (verba ſunt Luciferiani) *Eccleſiarum hunc eſſe morem, ut baptiſatis poſtea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus ſanctus? Exigis ubi ſcriptum ſit? in actibus Apoſtolorum. Etiamſi Scripturæ auctoritas non ſubeſſet, totius Orbis in hanc partem conſenſus inſtar præcepti obtineret.* Tom 4. part. 2. p. 294.

S. Auguſtinus L. 15. de Trinitate c. 26. *Quomodo*, ait, *Deus non eſt qui dat Spiritum ſanctum? Imò quantus Deus eſt qui dat Deum! Neque enim aliquis Diſcipulorum ejus dedit Spiritum ſanctum. Orabant quippè ut veniret in eos quibus manum imponebant, non ipſi eum dabant. Quem morem in ſuis Præpoſitis etiam nunc ſervat Eccleſia.... Nos accipere quidem hoc donum poſſumus pro modulo noſtro, effundere autem ſuper alios non utique poſſumus; ſed ut hoc fiat, Deum invocamus.* To. 9. p. 999. A. Ibid. F.

Denique S. Leo Epiſt. 129. al. 79. c. 7. *Qui Baptiſmum*, inquit, *ab Hæreticis acceperunt....ſola invocatione Spiritus ſancti per impoſitionem manuum confirmandi ſunt.* Ab ampliori enumeratione teſtimoniorum ex SS. Patribus, Summis Pontificibus & Conciliis hìc ſuperſedeo, quòd ea jam non ſemel à nobis laudata fuerint, ſive cùm de natura, ſive cùm de materia Sacramenti Confirmationis diſſeruimus. To. 1. p. 688.

3. Orationem in Confirmatione ſemper uſurpatam fuiſſe, fidem certam faciunt omnes ferè Libri Rituales, Pontificales, Sacramentarii, quorum magnum numerum repræſentant Menardus in Notis ad Sacramentarium S. Gregorii, Goarius in Notis ad Euchologium Græcorum, Pater Martene, Tomo 1. de antiquis Eccleſiæ ritibus pag. 249. & ſequentibus. Initio hujus Articuli Orationem retulimus qua utuntur Latini & Græci: eadem ferè eſt in aliis Ritualibus, ſaltem quoad ſubſtantiam & ſenſum. Imò in Sacramentario S. Gregorii quod Romæ inter ipſius Opera editum fuit, nihil prorsùs continetur præter Orationem quæ incipit ab his verbis, *Omnipotens ſempiterne Deus, qui regenerare dignatus es hos famulos tuos.* Ita nec aliud, inquit Morinus L. 8. de Pœnit. c. 16. n. 5. à Pamelio editum; nec

illud

Digitized by Google

illud antiquiſſimum Corbejenſis Bibliothecæ à Menardo nuper donatum; nec aliud S. Eligii, cujus idem Menardus mentionem facit ibidem ; nec præterea alterum Turonenſe antiquiſſimum Romanum. *P. 102. Sacrament. S. Gregorii. Bibliot. PP T 4 p. 959.*

Vetus Ordo Romanus ab Amalario relatus L. 1. de Eccleſiaſticis Officiis c.27. in fine, præter Orationem nihil habet niſi hæc verba, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Dicit Romanus Libellus, de quo ſæpè commemoravimus*, ait Amalarius, *Oratione expleta facit crucem cum pollice ex chriſmate in ſingulorum frontibus, ita dicendo: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Pax tibi. Et cum ſpiritu tuo.*

Adde & Pontificale Anglicanum quod ante annos 800. exaratum fuit, & in Eccleſia Rothomagenſi aſſervatur, in quo etiam legitur Oratio invocans Spiritum ſanctum ſupra eos qui confirmantur. Menardus ibidem.

Secunda verò Concluſionis pars, quę ſpectat formam unctioni chriſmatis reſpondentem, apud Latinos iſtam, *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine &c.* apud Græcos verò, *Signaculum doni Spiritus ſancti.* *Verba unctioni conjuncta forma ſunt Confirmationis. Apud Latinos.*

Probatur pro ritu Latinorum, iis veteribus monumentis quæ proferunt Morinus L.8. de Pœnit. cap.16. n.5. & Menardus in Notis ad Sacramentarium S. Gregorii pag.102. P. Martene Tom. 1. de antiquis Eccleſiæ ritibus L.1. pag. 243. 249. & ſequentibus uſque ad pag. 265.

In Ordine Romano edito ita præſcribitur: *Pontifex poſt Orationem ait: Confirmo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Reſpondetur, Amen. Pax tecum. Reſpondetur, Et cum ſpiritu tuo.* Ordo Romanus manuſcriptus iſto antiquior aliquid addit: *Confirmo te*, inquit, *& conſigno te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Pax tecum. Et cum ſpiritu tuo.*

Antiquiſſimum Sacramentarium Toloſanum & præcedenti coætaneum, formulam à prædictis paulò diverſam exhibet in Officio Sabbati ſancti: *Poſt hæc*, inquit, *Pontifex facit crucem de chriſmate cum pollice in ſingulorum frontibus, dicendo: Signat te Deus ſigillo fidei ſuæ in conſignatione fidei, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Amen. Dicit iterùm, Pax tibi; & reſpondetur, Et cum ſpiritu tuo.*

Menardus duos antiquos manuſcriptos Codices refert, qui formam prioribus quàm ſimilem tradunt, *Confirmo te & ſigno in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Pax tecum. Et cum ſpiritu tuo.* *Notis in Sacram. S. Gregorii. p. 102.*

Turonenſis Eccleſiæ Pontificale recentiùs vix ante quadringentos annos ſcriptum, hanc longiorem formam exhibet: *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine Patris & Filii, & Spiritus ſancti, ut replearis eodem Spiritu ſancto, & habeas vitam æternam. Amen.* Eandem planè formam continet Pontificale aliud Toloſanum eadem ætate, vel inferiore ſcriptum.

Eccleſiæ Rothomagenſis Codex præcedente annis circiter centum vetuſtior, hanc docet formam: *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo chriſmate ſalutis, in nomine &c.*

In Bibliotheca Collegii Foxenſis extat Ritualis Liber inſcriptus, *Ordo Romanæ Eccleſiæ* obſervari ſolitus tempore Innocentii III. & aliorum Pontificum, ſcriptio ejus completa eſt an. 1365. In eo hæc refertur forma: *Oratione completa, faciat crucem in fronte ſingulorum cum pollice de chriſmate, ita dicendo: Joannes, vel quovis alio nomine, Signo te ſigno crucis. Pax tecum. Et cum ſpiritu tuo.*

In

In omnium antiquiſſimo Petaviano Codice, quem loco mox indicato n.5. citat Morinus in Officio Sabbati ſancti legitur; *Poſteà ſignat eos in fronte de chriſmate dicens: Signum Chriſti in vitam æternam. Amen.*

In Edicto Conſtantini, quod etſi ſpurium, attamen antiquum, Silveſter dicitur Conſtantinum hac forma confirmaſſe, *Signet te Deus ſigillo fidei, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti in conſignatione fidei.*

Guillelmus Altiſſiodorenſis, ubi de Confirmatione tractat, ſcribit hanc eſſe illius formam: *Confirmo te ſigno crucis, & chriſmate ſalutis, in nomine &c.*

Apud Guillelmum Pariſienſem Lib. de Sacramentis ita legitur; *Conſigno te, & confirmo te.*

To.4.p. 198. Alexander Alenſis 4. parte Summæ q.9. membro 1. *Hujus*, inquit, *Sacramenti ſecundùm conſuetudines diverſarum Eccleſiarum diverſæ ſunt formæ verborum; habet enim quædam Eccleſia hanc formam*, Confirmo te ſigno crucis & chriſmate ſanctificationis, in nomine &c. *Alia eſt iſta*, Confirmo & conſigno te ſigno crucis & chriſmate ſanctificationis, in nomine &c. Quaſdam Eccleſias ſecunda hac forma uti teſtantur præterea Durandus in 4. diſt.7. Paludanus ibid. q.1. art. 3. Sotus ibid. quæſt. unica. Albertus Magnus ſcribit nonnullas uti hac forma, *Confirmo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis*; ſed generaliorem eſſe, *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis.*

Quamquam autem in variis illis formulis diſcriminis nonnihil ſit quantùm ad verba, ſenſus tamen idem eſt, & ad verba Apoſtoli expreſſus videtur ſecundæ Corinth. 1. v.21. *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus, & qui ſignavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris.* Non recens igitur, & ad arbitrium efficta videtur iſta Confirmationis forma, quæ unctioni reſpondet, *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis*; ad quam formulam Bellarminus putat alluſiſſe S. Ambroſium, cùm L. de initiandis c.7. ait: *Signavit te Deus Pater, confirmavit te Chriſtus Dominus, & dedit pignus Spiritus in corde tuo.* Verùm quidquid ſit de conſilio Ambroſii verbis mox citatis, jamdiu dictam formulam apud nos obtinere ac retinendam eſſe certiſſimè conſtat.

Apud Græcos. Iſtam verò Confirmationis apud Græcos formulam, *Signaculum donationis* vel *doni Spiritus ſancti*, uſu antiquo receptam, imò & planè neceſſariam eſſe, qua omiſſa, nullum foret apud ipſos Sacramentum Confirmationis, oſtendit Goarius in Notis ad Euchologium, pag. 368. & 369. Ad hanc formam alluſiſſe videntur Amphilochius, aut quiſquis auctor eſt vitæ S. Baſilii, Concilium I. Conſtantinopolitanum œcumenicum Can. 7. *Eos ſignantes dicimus, Signaculum doni Spiritus ſancti.* (Agitur hìc de modo quo Hæretici ad Eccleſiam redeuntes recipiendi erant) Beatus Aſterius Amaſeæ Epiſcopus deſinente tertio ſæculo, in Sermone de Prodigo, quem Photius ſuæ Bibliothecæ inſeruit, *Datur*, ajebat, *Prodigo poſt ſtolam, & annulus, ſignum intelligibilis confirmationis Spiritus ſancti.* S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 18. circa finem, de Confirmatione ſic loquitur: *Quomodo ſignaculum vobis datum eſt Spiritus ſancti.*

[Margin: Tom.2. Conc.p. 952. B. — Pagina 1499. — P.225. A. B.]

Aptiſſimam illam formam eſſe probat Bellarminus poſt S. Th. 3. p. q.72. art.4. quia ea forma maximè apta & conveniens videtur, quæ apertè explicat & cau-

Digitized by Google

& cauſam principalem, nempe SS. Trinitatem; & cauſam miniſterialem; Epiſcopum; & effectum ipſum Sacramenti, gratiam ſcilicet roborantem.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Forma Confirmationis eſt deprecataria. *Orabant pro eis ut acciperent Spiritum ſanctum*. Act. 8. Atqui verba iſta, *Signo te ſigno crucis, confirmo te chriſmate ſalutis*, indicativa ſunt, non deprecatoria; ergo &c.

Reſp. 1. Cùm duplex ſit partialis forma Confirmationis reſpondens duplici partiali materiæ, nihil obſtat quin forma reſpondens impoſitioni manuum, ſit deprecativa; forma verò reſpondens unctioni ſit indicativa. Quamobrem diſtingui poteſt major propoſitio: forma partialis Confirmationis reſpondens impoſitioni manuum, eſt deprecativa, concedo: forma totalis & adæquata, nego.

Reſp. 2. Sacramentorum formas, quantumvis indicativè exteriùs enuntientur, ſenſu tamen ac reipſa deprecatorias eſſe; unde à SS. Patribus vocantur preces myſticæ. Quo ſenſu dixit S. Auguſtinus Lib. 3. de Baptiſmo c. 16. *To.9.p. 117.* *ipſam manus impoſitionem eſſe orationem ſuper hominem*. Et L. 15. de Trinitate c. 26. ait, *To.8.p. 999.* *nullum Diſcipulorum Chriſti dediſſe Spiritum ſanctum, ſed oraſſe ut veniret in eos quibus manus imponebant*. Ratio eſt, quia homo Sacramentorum miniſter dumtaxat eſt; os & manum præbet, Deus autem virtutem. *Hic eſt qui baptiſat*. Joan. 1. v. 33. *Numquid in nomine Pauli baptiſati eſtis?* ajebat Apoſtolus primæ Cor. 1. v. 13. *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*, primę Cor. 4. v. 1. In ipſa igitur Sacramentorum forma etiam abſoluta & indicativa, tacita ſemper oratio includitur, qua miniſter divinam opem invocat.

Objicies 2. Forma Sacramenti à Chriſto debet inſtitui, nec tot mutationibus eſſe obnoxia: atqui talis non eſt iſta forma, *Signo te ſigno crucis &c.* cujus inſtitutionis nulla mentio in Scriptura, varietas autem, inconſtantia & mutatio multiplex, vel ipſo referente Alenſi antea citato.

Reſp. diſt. maj. Forma Sacramenti debet à Chriſto inſtitui, quoad ſubſtantiam, ſpeciem & ſenſum, concedo: quoad ſingula verba, nego. Iſtud enim Eccleſiæ libertati reliquit, ut verba effectui Sacramentorum ſignificando idonea ſeligeret. Diſt. pariter propoſitionem iſtam, forma Sacramenti conſtans eſſe debet, nec obnoxia mutationi, quæ ſenſum corrumpat, concedo: quæ ſenſum integrum ſervet, nego. Porrò varietas illa & mutatio in verbis quæ unctionem confirmatoriam comitantur, ſenſum formæ non adulterant, ſed integrum retinent ac ſervant, ut legenti facilè videbitur.

Objicies 3. Iſtorum verborum, *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis*, altum eſt in Scripturis, & tota retrò antiquitate uſque ad octavum ſæculum, ſilentium. In Sacramentario S. Gregorii, ubi exponitur ritus Confirmationis cap. de Sabbato ſancto, hoc tantùm legitur: *Pontifex tincto pollice in chriſmate, facit crucem in fronte unius, ſimiliter per omnes ſingillatim: quibus expletis juſſi incipiunt in Eccleſia Litaniam*. De chriſmate quidem hic mentio fit, ſed de forma quæ comitetur unctionem nulla mentio.

Amalarius L. de Officiis c. 27. circa finem ſic loquitur: *Dicit Romanus Libellus,*

Digitized by Google

bellus, de quo ſæpè commemoravimus, Oratione expleta, facit crucem cum pollice ex chriſmate in ſingulorum frontibus, ita dicendo: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Pax tibi. Et cum ſpiritu tuo. Alia Ritualia citat Sanbovius pag. 277. Pontificale vetus Eccleſiæ Remenſis, quod in Abbatia S. Theodorici extat; aliud Anglicanum ante annos 800. exaratum, & in Rothomagenſi Eccleſia ſervatum. Eadem à Morino laudata & oppoſita fuiſſe, paulò antè vidimus.

Reſp. 1. ex ſilentio Scripturæ nihil concludi poſſe: quippe non omnia refert; & quæ omittit, non excludit. Vide quæ antea reſpondimus ad ſimile argumentum negativum contra unctionem chriſmatis.

2. In nonnullis quidem Ritualibus ac Pontificalibus nulla fit mentio iſtorum verborum, *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo chriſmate ſalutis*: at multò plures ſunt Libri Rituales & Pontificales qui mentionem hanc faciant, quàm qui omittant. In nonnullis Liturgiis quas repræſentat P. Mabillonius, omittitur forma conſecrationis; & P. Martene L. 1. de antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 2. art. 3. non diſſimulat in pleriſque antiquiſſimis Ritualibus manuſcriptis ab annis octingentis & nongentis exaratis, ubi deſcribitur ritus Confirmationis, nullam fieri mentionem impoſitionis manuum, ſed ſolius & nudæ Orationis, quæ incipit ab his verbis, *Omnipotens ſempiterne Deus, qui regenerare dignatus es &c.* imò in aliquibus Codicibus formam Baptiſmi deſiderari. An inde meritò concludi poſſet, nec manus impoſitionem, nec formam Baptiſmi apud Veteres in uſu fuiſſe? abſit. Idem planè judicandum de forma Confirmationis: idem quippe Scriptor addit, in omnibus Pontificalibus Libris, quos ingenti numero evolvit, in quibus habetur ordo Confirmationis ſeparatim ab ordine Baptiſmi deſcriptus, in omnibus, inquam, illis Libris, unctionem ſub certa verborum formula faciendam deſcribi. Quamvis autem quædam ſit in verbis diverſitas, ſufficit eumdem eſſe ſenſum, quoad ſubſtantiam & ſignificationem effectus ſacramentalis.

Duplex autem proferri poteſt hujus ſilentii in veteribus Scriptoribus cauſa & ratio.

Prima, quia ſæpiſſimè contingit, ea quæ vulgata magis ſunt ac uſu communi trita, prætermitti; quia ſcilicet propter uſum quotidianum & vivam traditionem ignorari non poſſunt: unde cùm primùm ſcripto tradita leguntur, nova non videntur, nec quemquam movent, quibus omnes ſunt aſſueti; quorum tamen originem antiquam & apoſtolicam eſſe (maximè ubi de Sacramentis agitur) docet Auguſtinus jam ſuperiùs laudatus Lib. 4. de

To. 9. p. 140. Baptiſmo cap. 24. *Quod*, inquit, *univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi Apoſtolica auctoritate traditum rectiſſimè creditur.*

Altera ratio petitur ex lege ſilentii, de non evulgandis fidei noſtræ myſteriis, ne fortè Gentilium & Judæorum irriſioni & prophanationi objicerentur. Quanta fuerit in præſenti negotio Innocentii I. religio, teſtatur ejus Epiſto-

Tom. 2. Conc. p. 1246. D. la ad Decentium cap. 3. ubi poſtquam de unctione in Confirmatione adhibenda diſſeruit, ſic tandem concludit: *Verba autem dicere non poſſum, ne magis prodere videar, quàm ad conſultationem reſpondere.* Et cap. 8. de Sacra-

Ibid. p. 1248. B. mento Extremæ Unctionis: *Reliqua verò quæ ſcribi fas non erat, cùm adfueris, interrogati, poterimus edicere.*

Obji-

Digitized by Google

Objicies 4. Oratio quam recitat Pontifex ante unctionem, non videtur pertinere ad eſſentialem formam Confirmationis. 1. Quia in Euchologio quod refert P. Martene Tom. 1. L. 1. de Ritibus pag. 227. ſic legitur: *Benedictus es Domine Deus &c. Et Oratione hac finita, ornatu Baptiſmatis exuitur Patriarcha, & aſſumit eum qui Miſſis inſervit. Tùm vadit ad S. Petrum, Cantore dicente,* Quotquot in Chriſto baptiſati eſtis, *ungnento ſancto baptiſatos ungit, faciens ſignum crucis in fronte, oculis, naribus, ore, & duabus auribus, dicens: Signaculum doni Spiritus ſancti.* Porrò ſi Oratio prævia eſſentialis foret Confirmationi, & non tantùm præparatoria, ut quid in uno Templo illa funderetur, & in altero fieret unctio? 2. Idem Pater Martene ibidem p. 229. exhibet ex Euchologio ritum baptiſandi & confirmandi puerum morti proximum; & juxta quem, poſt Orationem qua precatur Sacerdos infanti, *Gratiam redemptionis ei largire,* additur, *& confeſtim oleum in aquam mittit, deinde puerum baptiſat, dicens:* Baptiſatur ſervus Dei. *Et continuò induit illum, & ſacro ungit chriſmate dicens:* Signaculum doni &c. *Et poſt hæc, juxta ordinem, girat illum cantans,* Quotquot in Chriſto baptiſati eſtis, *ut ſuprà, & fit demiſſio.* Ex quibus patet Orationem, *Benedictus es Domine Deus omnipotens,* ſpectatam non fuiſſe ut eſſentialem à Græcis, utpote quæ omittatur ubi periculum mortis urget.

Reſp. hæc duo parùm momenti ac ponderis habere, nec urgere.

Non primum. Namque licèt Oratio in una Eccleſia pronuntietur, & in altera fiat unctio, una tamen eſt moralis actio ad unum & idem Samentum perficiendum, ſicut jam obſervatum à nobis fuit.

Non ſecundum. Quamvis enim in illo Euchologio non legatur Oratio ad unctionem prævia, quæ fortè ex alio Rituali repetenda erat, nonne dici poteſt Orationem quam tunc Sacerdos fundit, cùm baptiſat & ungit, ſupplere, propter inſtans mortis periculum, alteram præviam Orationem? Adde quòd hujuſce Ritualis tanta non videtur eſſe auctoritas, ut tot momentis quæ adduximus, præponderare poſſit.

Objicies denique cum Spalatenſi: Sacramentum ex nobis producit gratiam ex opere operato: atqui oratio eam non producit niſi ex opere operantis; ergo oratio non eſt pars eſſentialis Sacramenti Confirmationis

Reſp. diſt. min. Oratio non producit gratiam ex opere operato, ſed ex opere operantis; extra Sacramentum, quando ſcilicet oratio non eſt pars Sacramenti, concedo: in Sacramento, & quando eſt pars Sacramenti à Chriſto Domino inſtituta, ab Apoſtolis & tota Eccleſia uſurpata, nego. Oratio porrò in Sacramento Confirmationis eſt pars eſſentialis Sacramenti à Chriſto Domino inſtituta, ab Apoſtolis totaque Eccleſia ſemper uſurpata.

Digitized by Google

QUÆSTIO SECUNDA.

De neceſſitate Sacramenti Confirmationis.

DUobus modis conſiderari poteſt Confirmationis neceſſitas, vel per ordinem ad effectus quos producit, vel per ordinem ad Fideles, qui ejus præcepto aſtringuntur; atque inde duæ ſuboriuntur quæſtiones hìc expendendæ.

Prima, utrùm Confirmatio ita ſit neceſſaria ad conſequendam gratiam in fide roborantem, ut ſuppleri non poſſit per unctionem verticalem quæ fit in Baptiſmo.

Secunda, quæ ſit neceſſitas Sacramenti Confirmationis reſpectu Fidelium, an abſoluta & medii, ut dicitur; an tantùm præcepti divini vel Eccleſiaſtici.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrùm Sacramentum Confirmationis ſuppleri poſſit per unctionem verticalem Baptiſmi.

DAllæus Lib. 3. de Confirmatione cap. 14. ut oſtendat Scriptores noni ſæculi non diſtinxiſſe Confirmationem à Baptiſmo, ait, conſtanter eos docere, Sacramentum Confirmationis perfectè ſuppleri poſſe in caſu neceſſitatis, per unctionem verticalem Baptiſmi.

Sunt quidem inter Recentiores, qui cum Sirmondo exiſtimant, unctionem confirmatoriam omiſſam aliquando fuiſſe propter unctionem verticis baptiſmalem, quia juxta illos, neceſſaria non erat *repetita chriſmatio*; verùm non docent illi, unctionem verticis ſuppleviſſe, ſeu locum aliquando tenuiſſe Sacramenti Confirmationis. Itaque ſit

CONCLUSIO.

Unctio verticis in Baptiſmo uſurpata ſupplere non poteſt Sacramentum Confirmationis.

Probatur 1. ex uſu & praxi Eccleſiæ perpetua, quæ & unctionem verticis adhibuit in Baptiſmo, & Sacramentum Confirmationis poſtea adminiſtravit. Conſtat ille uſus, tùm ex SS. Patribus, qui utriuſque mentionem faciunt; tùm ex omnibus Libris Ritualibus ac Pontificalibus, in quibus uterque diſtinctus ritus præſcribitur. Unctionis verticalis mentionem faciunt Damaſus in vita Sylveſtri. Innocentius I. Epiſt. 1. cap. 3. S. Ambroſius L. 3. de Sacramentis cap. 1. S. Hieronymus Dial. contra Luciferianos, S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi prima myſtagogica, S. Gregorius in Sacramentario, Ordo Romanus & alii. Iidem verò SS. Patres efficaciam & neceſſitatem Sacramenti Confirmationis probant ad obtinendam gratiam roborantem & confortantem, ut conſtat ex eorum teſtimoniis ſuprà relatis; igitur non exiſtimant Sacramentum Confirmationis ſuppleri per unctionem verticalem Baptiſmi.

Proba-

Digitized by Google

Probatur 2. Quia quod eſt inſtitutionis humanæ non poteſt ſupplere Sacramentum quod à Chriſto inſtitutum eſt: atqui unctio verticis in Baptiſmo inſtitutionis eſt humanæ ſeu Eccleſiaſticæ, Sacramentum verò Confirmationis à Chriſto inſtitutum eſt; ergo &c.

Dices 1. Scriptores noni ſæculi, imprimis Walafridus Strabo L. de rebus Eccleſiaſticis c. 26. & Rabanus L. de Inſtitutione Clericorum c. 28. docent unctionem verticis inſtitutam fuiſſe à Sylveſtro propter *tranſitum mortis*, ideſt, ut in periculo mortis ſuppleret unctionem confirmatoriam.

Quin duodecimo ſæculo Hugo Victorinus L. 2. de Sacramentis par. 7. cap. 3. & S. Thomas decimo tertio ſæculo 3. par. q. 71. art. 3. ad 4. idem docere videntur.

Reſp. nos ſuprà, ſolvendo objectiones Dallæi adversùs probationem ex Traditione pro veritate ſeu exiſtentia Sacramenti Confirmationis, in reſponſione ad quartam objectionem, diluiſſe iſtud momentum ex Scriptoribus noni ſæculi propoſitum. Conſule quæ ibi diximus.

Ad Hugonem, dico eum nihil aliud eò loci docere, niſi tantam eſſe Sacramenti Confirmationis neceſſitatem, ut unctio baptiſmalis, quodam modo, ideſt, valdè imperfectè in caſu neceſſitatis, ad illud repræſentandum fuerit inſtituta.

S. Thomas docet quidem unctioni verticali aliquem ſpiritalem effectum annexum eſſe, ſicut & aliis Sacramentalibus, ideſt cæremoniis Sacramentorum; at nuſquam docuit hunc effectum produci ex ipſo opere operato, atque per eum Sacramenti Confirmationis effectum ſuppleri.

Dices 2. Qui uncti ſunt in vertice, ſunt perfectè Chriſtiani, teſte Rabano Lib. 1. cap. 28. ergo unctio illa ſupplet effectum Sacramenti Confirmationis.

Reſp. diſt. ant. Sunt perfectè Chriſtiani, quantùm ad gratiam regenerantem in Baptiſmo perceptam, concedo: quantùm ad gratiam roborantem neceſſariam ad ſuperandas tentationes contra fidem, nego. Id certè volunt SS. Patres, cùm ajunt 1. non accepto Confirmationis ſignaculo Spiritum ſanctum non dari: ita Cornelius S. Pontifex. 2. per hoc ſignaculum Chriſtianos *conſummari & perfici*: ita S. Cyprianus Epiſt. 73. 3. in Confirmatione dari *plenitudinem Spiritus ſancti*: ita S. Thomas 3. par. q. 72. art. 1.

ARTICULUS II.

Quæ ſit neceſſitas Sacramenti Confirmationis reſpectu Fidelium.

NOvatores Lutherani & Calviniſtæ ſuggillant neceſſitatem Confirmationis, eamque tanquam Spiritui ſancto injurioſam traducunt, quaſi ipſe iners & ignavus foret in Baptiſmo, neque ſufficientes vires ſubminiſtraret ad ſuperandas omnes contra fidem tentationes. Hos damnat Concilium Tridentinum Seſſ. 7. Can. 2.

Omnes Catholici conſentiunt neceſſariam eſſe Confirmationem, non quidem abſolutè, & neceſſitate, ut ajunt, medii, ſed ex præcepto tùm divino, tùm Eccleſiaſtico: quamquam ſunt aliqui, qui referente Suares in 3. p. q. 72. art. 12. diſp. 38. ſectione 1. putant nullo præcepto divino aut Eccleſiaſtico ſub

Digitized by Google

pœna peccati mortalis teneri hominem baptiſatum ad percipiendum Confirmationis Sacramentum, modò nullus ſit contemptus; ſi enim adeſſet, reus homo fieret peccati mortalis. Ita de Valentia, Dominicus Soto, & Conink de Sacramentis q.72. art.9. dubio 1. Itaque ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Sacramentum Confirmationis non eſt ſimpliciter & abſolutè neceſſarium, ſeu, ut dicitur, neceſſitate medii ad ſalutem.

Probatur: Quia ſine illo poteſt ſalus obtineri per ſolum Baptiſma. Patet Ex Concilio Eliberitano Can. 77. ubi dicitur; *Si quis Diaconus regens plebem, ſine Epiſcopo vel Presbytero aliquos baptiſaverit, eos Epiſcopus per benedictionem perficere debet. Quòd ſi antè de ſæculo receſſerint, ſub fide qua quis credidit, poterit eſſe juſtus.* (Tom. 1. Conc. p. 978. E.)

Ex S. Hieronymo Dial. adverſùs Luciferianos. *Multis*, inquit, *in locis idem factitatum reperimus, ad honorem potiùs Sacerdotii, quàm ad neceſſitatem legis. Alioqui ſi ad Epiſcopi tantùm imprecationem Spiritus ſanctus defluit, lugendi ſunt qui in lectulis, aut in caſtellis, aut in remotioribus locis per Presbyteros & Diaconos baptiſati antè dormierunt, quàm ab Epiſcopi inviſerentur.* (T. 4. p. 2. 295.)

Ex Hilario Arelatenſi Hom. de Pentecoſte: *Continuò tranſituris*, inquit, *ſufficiunt regenerationis beneficia: victuris autem neceſſaria ſunt Confirmationis auxilia.* (Bibliot. PP. To. 6. pag. 649. D.)

Ratio eſt aperta, quia ex dictis ubi de Baptiſmo, omnia peccata perfectè delentur per Baptiſmum; igitur homo baptiſatus, in quo nihil damnationis remanet, ſine Confirmationis Sacramento poteſt vitam æternam aſſequi.

Dices: Neceſſarium eſt neceſſitate medii, ut homo ſit perfectus & conſummatus Chriſtianus: ſed in doctrina SS. Patrum hoc habetur per Sacramentum Confirmationis.

Reſp. diſt. maj. perfectus Chriſtianus per Baptiſmum, ea ſcilicet perfectione quæ regenerationem & perfectam involvit juſtificationem, concedo: perfectus Chriſtianus per Sacramentum Confirmationis, perfectione ſcilicet accidentali, quæ ſit ad robur & augumentum gratiæ, nego.

Inſtabis: Neceſſe eſt neceſſitate medii, ut homo ſuperet tentationes contra fidem: ſed gratia deſtinata ad ſuperandas illas tentationes datur per Sacramentum Confirmationis; ergo iſtud Sacramentum eſt neceſſarium medii neceſſitate.

Reſp. diſt. min. Gratia ſecundùm augmentum & robur conſiderata datur per Confirmationem, ad faciliùs & promptiùs ſuperandas tentationes contra fidem, concedo: gratia ſecundùm ſe ſimpliciter conſiderata, cum qua poteſt abſolutè homo tentationes illas ſuperare, nego. Baptiſmi enim gratia abſolutè atque ex ſe ad hoc ſufficere poteſt; quia tamen Chriſtus eum in finem Sacramentum Confirmationis inſtituit, ut eſſet medium ordinarium quo gratia roborans neceſſaria conferretur, ideo neceſſarium eſt ex præcepto tùm divino tùm Eccleſiaſtico, non verò abſoluta neceſſitate, ad ſalutem. Dici quoque poſſet, id quod neceſſarium eſt neceſſitate præcepti divini, fieri quoque neceſſarium neceſſitate medii, quando præceptum urget, quod ſi non obſervatur,

Digitized by Google

vatur, reus homo fit mortis æternæ: ſed talis neceſſitas, ut aliàs obſervavimus, impropriè dicitur medii; propriè enim illud dicitur neceſſarium neceſſitate medii, quod continet & confert eum gratiæ gradum, qui per ſe neceſſarius eſt ad ſalutem: porrò talis non eſt gratia quæ datur per Sacramentum Confirmationis, quæ gratiam baptiſmalem ſupponit ad ſalutem ex ſeſe ſufficientem.

SECUNDA CONCLUSIO.

Sacramentum Confirmationis neceſſarium eſt Fidelibus adultis in re vel in voto, neceſſitate præcepti divini & Eccleſiaſtici.

Probatur prima pars; quia tenetur quilibet Chriſtianus ad eam perfectionem contendere, quæ neceſſaria eſt ut ſecuritati ſuæ conſulat, & pericula adversùs fidem conſtanter ſuperet. *Adverſarius enim veſter diabolus*, ait S. Petrus primæ Epiſtolæ cap. 5. v. 8. *tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret: cui reſiſtite fortes in fide.* Et Epheſ. 6. v. 11. *Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adversùs inſidias diaboli.* Atqui ad hoc neceſſarium eſt Sacramentum Confirmationis, ut conſtat ex SS. Patribus antea citatis, qui ajunt ſine illo non dari Spiritum ſanctum, hominem non perfici, non conſummari, non habere plenitudinem gratiæ. Unde S. Thomas 3. part. q. 72. art. 1. ad 3. docet Sacramentum hoc *cooperari ad perfectionem ſalutis, & hoc modo eſſe de neceſſitate ſalutis*; & articulo 8. ad 4. infert Sacramentum hoc *moribundis conferri debere, ut in Reſurrectione perfecti appareant.*

Probatur ſecunda pars auctoritate Conciliorum & SS. Patrum, qui paſſim neceſſitatem Confirmationis ex uſu & conſuetudine ſeu præcepto Eccleſiæ commendant. Ita Concilium Eliberitanum Can. 38. Concilium Laodicenum Can. 48. Concilium Pariſienſe VI. c. 33. Senonenſe an. 1524. Remenſe anni 1583. S. Cyprianus Epiſt. 71. *Neceſſe eſt ungi eum qui baptiſatus ſit.* S. Hieronymus Dial. adversùs Luciferianos, S. Gregorius Magnus Lib. 12. Epiſt. 31. Jonas Aurelianenſis Lib. 1. cap. 7. Petrus Damianus Serm. 1. in Dedicatione Eccleſię, & alii benè multi, quorum verba in re facili & obvia exſcribere ſuperfluum videtur. Hinc meritò damnata eſt ab Academia Pariſienſi an. 1631. cujuſdam Auctoris ſub nomine Danielis à Jeſu hæc propoſitio, *Chriſmate uncti in Baptiſmo, licèt ab Epiſcopo non confirmati, perfecti ſunt Chriſtiani in ſenſu Patrum. Quæ propoſitio*, ait Cenſura, *falſa eſt, temeraria, contra ſenſum unanimem Patrum; & in contemptum Confirmationis, & in errorem inducens.*

TERTIA CONCLUSIO.

Præceptum divinum ſuſcipiendi Sacramentum Confirmationis maximè obligat vel tempore perſecutionis contra fidem, vel quando inſtant graves circa Religionem tentationes; vel in præſenti mortis periculo.

Probatur ex fine ad quem inſtitutum à Chriſto fuit Sacramentum Confirmationis, nempe ad præmuniendos Fideles contra omnes tentationes adversùs fidem, ejuſque impugnatores ſuperandos per firmam & conſtan-

Digitized by Google

tem chriſtianæ Religionis profeſſionem. Tùm igitur maximè urget hujus Sacramenti percipiendi mandatum, cùm inſtant illæ tentationes, ac fidei noſtræ hoſtes arte, dolo, minis, ſuppliciis vel præmiis Fideles à fide ſua dejicere conantur. Obligat etiam iſtud præceptum in articulo mortis, quo tenetur quilibet, quantùm poteſt, ad perfectionem chriſtianam aſpirare, totiſque viribus contendere: per Sacramentum autem Confirmationis homo perficitur & conſummatur in fide chriſtiana, ut docent SS. Patres.

QUARTA CO CLUSIO.

Præceptum Eccleſiaſticum percipiendi Sacramentum Confirmationis obligat, cùm baptiſatus pervenit ad annos diſcretionis, & eo præſertim tempore quo præſens eſt ac paratus Epiſcopus illud adminiſtrare, nullamque baptiſatus habet legitimam cauſam differendi illius perceptionem.

Probatur ex Canonibus ſecunda Concluſione indicatis, præſertim verò Senonenſi. *Confirmationem*, inquit, *omnes Chriſtiani tam viri quàm mulieres, uſum rationis habentes, obligantur ſuſcipere, aut ſaltem non contemnere. Contemni autem dicitur, quando Epiſcopus eſt præſens paratus dare, & perſona hoc ſciens negligit*. Inde eadem mox dicta Cenſura Sorbonica meritò illam propoſitionem confixit, *Omnes Theologi dicunt Confirmationem non præcipi, niſi cùm commodè haberi poteſt; vel (ut alii dicunt) commodiſſimè; quando ſine ullo vel minimo prorsùs incommodo*.

Quæres 1. utrùm parentes filios, domini ſervos ſuos teneantur vi præcepti Eccleſiaſtici adducere confirmandos ad Epiſcopum.

Reſp. affirmativè, quia parentes filiorum, & domini ſervorum ſuorum ſalutis curam gerere tenentur; ergo invigilare debent, ut omnia pietatis chriſtianæ officia, quantùm eorum patitur conditio, adimpleant, adeoque & ipſum percipiant Confirmationis Sacramentum.

Quæres 2. an ſint ad Tonſuram Clericalem admittendi, qui confirmati non ſunt.

Reſp. negativè. Ita Concilium Tridentinum Seſſ. 23. cap. 4. de Reformat. *Prima*, inquit, *Tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint*. Si tamen ea omiſſa, fuerint Tonſura initiati, non

To. 14. Conc. p. 866. E.

ſunt irregulares; quia nullo jure, nullo Canone pœna hæc impoſita legitur: odia autem reſtringenda ſunt, & favores ampliandi.

Ex his ſatis intelligitur, Epiſcopos teneri ex officio Sacramentum Confirmationis, cujus miniſtri ſunt ordinarii, ſuis conferre, aut providere ut conferatur; reciproca enim obligatio eſt, tùm in Epiſcopo ut conferat, tùm in baptiſato ut iſtud Sacramentum percipiat.

QUÆ-

Digitized by Google

QUÆSTIO TERTIA.

De cauſis ſeu auctore, miniſtro, & ſubjecto Sacramenti Confirmationis.

ARTICULUS PRIMUS.

De auctore Sacramenti Confirmationis: an & quando fuerit à Chriſto inſtitutum.

DUo exhibet titulus hujus Articuli. Primum, an Chriſtus Sacramentum Confirmationis inſtituerit. Secundum, quandonam illud inſtituerit.

Opiniones Scholæ.

Miſſo Novatorum noſtrorum errore, qui Confirmationem noſtram ex numero Sacramentorum expungunt, ac conſequenter negant Chriſtum illius auctorem eſſe, Scholaſtici in varias abeunt ſententias, tùm circa inſtitutionem, tùm circa tempus inſtitutionis.

Circa primum, S. Thomas 3. part. q. 72. art. 1. ad 1. tres recenſet opiniones.

Prima eſt eorum, qui docent Sacramentum hoc neque à Chriſto, neque ab Apoſtolis inſtitutum fuiſſe, ſed ab Eccleſia.

Ita Alexander Alenſis quem non ſemel eam in rem laudavimus, part. 4. q. 24. membro 1. ubi ait inſtitutum ab Eccleſia in Concilio Meldenſi an. 845. Magiſtrum ſequitur S. Bonaventura in 4. diſt. 7. art. 1. q. 1. & 2. ubi docet inſtitutum hoc Sacramentum à primis temporibus Apoſtolorum: nonnulli dicunt in Concilio Aurelianenſi.

Hanc Alenſis opinionem falſam & hæreticam eſſe poſt tot Eccleſiæ declarationes, pronuntiat Gregorius de Valentia Tom. 4. in S. Thomam diſt. 5. q. 1. part. 1. ſed non videtur ille ſatis attendiſſe ad mentem Alenſis & aliorum: cùm enim negant illi Sacramentum Confirmationis à Chriſto inſtitutum fuiſſe, de immediata inſtitutione intelligi poſſunt, non de mediata, expreſsè quippe aſſerit Alenſis, *Spiritus ſancti inſtinctu inſtitutum eſſe hoc Sacramentum, à quo virtutem omnem ſuam accipit*: quibus certè verbis innuit ſe loqui tantùm de inſtitutione immediata, cùm negat illud à Chriſto Domino inſtitutum fuiſſe. Quamquam autem vera ſit eorum ſententia, qui docent Chriſtum immediatum eſſe omnium Sacramentorum parentem & auctorem, non tamen eſt de fide, etiam poſt Concilium Tridentinum, ut in Tractatu de Sacramentis in genere oſtendimus, multò minùs ætate Alenſis & S. Bonaventuræ, quorum iſte obiit an. 1274. ille 1245. Hinc eſt quòd S. Thomas citato loco modeſtè, ut ſolet, hanc opinionem refellens, eam ut erroneam aut hæreticam non traducit.

Cardinalis de Vitriaco Hiſt. Occidentalis cap. 37. ait Sacramentum iſtud inſtitutum eſſe partim ab Apoſtolis, quantùm ad manus impoſitionem, partim ab Eccleſia, quantùm ad unctionem chriſmatis.

Ad hanc

Digitized by Google

Ad hanc ſententiam accedunt, quotquot exiſtimant Chriſtum nonnullorum Sacramentorum materiam & formam in genere tantùm determinaſſe, facta Eccleſiæ poteſtate determinandi in ſpecie ſingularem materiam & formam: multos hujus opinionis patronos appellat Morinus L. 8. de Pœnitentia cap. 17. atque inde concludunt, Apoſtolos modò impoſitione manus, modò unctione uſos fuiſſe pro materia Confirmationis, pro libertate ſibi à Chriſto conceſſa.

Secunda opinio eorum eſt, referente S. Thoma, qui dicunt hoc Sacramentum fuiſſe ab Apoſtolis inſtitutum.

Tertia denique eorum qui contendunt illud, perinde ac cætera novæ Legis Sacramenta, fuiſſe à Chriſto Domino inſtitutum.

Circa ſecundum, nempe tempus inſtitutionis, longè major eſt opinionum varietas. Sunt qui volunt inſtitutum Confirmationis Sacramentum, cùm Chriſtus Matth. 19. manus impoſuit infantibus. Ita Patres Concilii Senonenſis an. 1528. Alii in nocte Cœnæ; ac maximè nituntur hi Auctores teſtimonio Fabiani S. Pontificis Epiſt. 2. cap. 1. Ita Suares in 3. part. qu. 72. diſp. 32. ſect. 2. Alii dicunt promiſſione, non exhibitione, fuiſſe inſtitutum, quando nempe promiſit Chriſtus ſe daturum Spiritum ſanctum. Ita S. Thomas 3. part. qu. 72. art. 1. ad 1. *Verùm*, ut rectè arguit Eſtius in 4. diſt. 7. paragr. 4. *ſi propterea Sacramentum hoc inſtituit Chriſtus promittendo, quia promiſit Diſcipulis Spiritum ſanctum; igitur & exhibendo, quia ipſe Spiritum ſanctum quem promiſerat, mittendo exhibuit*. Alii dicunt inſtitutum poſt Reſurrectionem, cùm Apoſtolis dedit Chriſtus Spiritum ſanctum, Joan. 20. Ita ſentire videtur Scotus in 4. diſt. 7. quæſt. 1. ad primam objectionem. Alii denique inſtitutum affirmant in die Pentecoſtes, cùm primùm Apoſtoli fuerunt confirmati. Ex iſta autem ſententiarum varietate ſatis apparet, valdè incertum & obſcurum eſſe tempus inſtitutionis Sacramenti Confirmationis. Itaque ſit.

T. 2. p. 2 p. 79. col. 1. C.

CONCLUSIO.

Chriſtus immediatè per ſe inſtituit Sacramentum Confirmationis; quo præcisè tempore, planè incertum eſt.

Prima pars probatur. Tùm quia ſolus Chriſtus potuit Confirmationem inſtituere tanquam verum Sacramentum, quia nempe ſolus habuit poteſtatem excellentiæ, ad quam pertinet Sacramentorum inſtitutio; ſolus etiam potuit gratiam infallibiliter annectere ſignis ſenſibilibus. Tùm quia probavimus in Tractatu de Sacramentis in genere, Qu. 3. Art. 1. Concluſione 2. Chriſtum immediatum eſſe omnium noſtrorum Sacramentorum auctorem. Conſule, ſi vacat, quæ ibi adducta ſunt momenta.

Et verò jam ſuprà obſervavimus, opinionem Alenſis planè improbabilem eſſe: tùm quia Catholicis eripit efficax ex Scripturis argumentum, ad revincendos noſtros Novatores qui negant Confirmationem eſſe verum & propriè dictum Sacramentum; ſiquidem, juxta opinionem hanc, nulla in Scripturis extat hujus Sacramenti inſtitutio, nulla mentio: tùm quia in Concilio Meldenſi, in quo putat ille fuiſſe inſtitutam Confirmationem, nulla

planè

Digitized by Google

planè ſit mentio hujus inſtitutionis. Duo enim tantùm extant Canones de illo Sacramento, ſcilicet quadrageſimus quintus, & quadrageſimus ſextus: in priori ſtatuitur, ut Epiſcopi nihil à Presbyteris accipiant pro chriſmatis confectione; in poſteriori, ut ſingulis annis feria quinta Cœnæ Domini novum accipiant: quid verò inde colligi poſſit pro inſtitutione Confirmationis in hoc Concilio facta, facile non eſt intelligere. Tùm denique quia tot extant illuſtria & certiſſima apud veteres Scriptores, ante tempus quo celebratum eſt illud Concilium Meldenſe, pro Confirmationis Sacramento teſtimonia, ut mirum videri debeat, viros aliunde doctos & perſpicaces, aut ea non legiſſe, aut ad ea non ſatis attentos fuiſſe.

Secunda pars probatur, quia id planè incertum haberi debet, quod neque ex Scripturis neque ex Traditione certò poteſt colligi: atqui quo tempore præcisè inſtitutum ſit Confirmationis Sacramentum, neque ex Scripturis, neque ex Traditione colligi certò poteſt; ſiquidem nulla hujuſce determinati temporis mentio apud Veteres occurrit: neque etiam ex communi Theologorum ſententia, cùm tanta ſit inter eos ea de re opinionum varietas.

Quod enim nonnulli laudant ex Epiſtola Fabiani, nullius planè momenti eſt apud eruditos, qui Epiſtolam hanc, ut & alias Decretales SS. Pontificum ante Siricium, inter ſuppoſititia & apocrypha Opera rejiciunt.

ARTICULUS SECUNDUS.

De miniſtro Sacramenti Confirmationis.

DUplex hìc miniſter diſtinguitur: unus ordinarius ex officio, alter extraordinarius ex diſpenſatione. Miniſter ordinarius Confirmationis plenam ac completam habet, vi ſui Ordinis ſeu characteris, Sacramentum illud validè conferendi poteſtatem, quæ nulla ſuperiori auctoritate impediri poteſt: talis eſt ſolus Epiſcopus. Miniſter verò extraordinarius, ſimplex nempe Presbyter, virtute quidem ſui Ordinis inchoatam & incompletam habet poteſtatem; ſed quæ, ut validè exerceatur, perfici ac compleri debet per legitimam diſpenſationem: eo ferè modo quo poteſtas abſolvendi à peccatis, quæ Sacerdoti dum ordinatur, conceditur, incompleta & ligata eſt, nec exerceri validè poteſt (extra caſum extremæ neceſſitatis) niſi accedat juriſdictio ab Epiſcopo conceſſa.

De utroque miniſtro Confirmationis hìc controverſia movetur, de ordinario quidem cum Hæreticis, de extraordinario autem cum Scholæ Theologis.

Miniſter ordinarius Confirmationis.

De miniſtro Confirmationis ordinario ita ſtatuit Conc. Trid. Seſſ. 7. Can. 3. *Si quis dixerit, ſanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit.* *To. 14. Conc. p. 779. D.*

Adversùs hanc Eccleſiæ fidem ac doctrinam errarunt

Quinto ſæculò nonnulli Presbyteri in Eccleſia Eugubina, qui id ſibi juris aſſumpſerunt, ut Sacramentum iſtud quaſi propria & ordinaria poteſtate conferrent. Audaciam hanc repreſſit Innocentius I. in Epiſtola ad Decentium Epiſcopum c. 3.

Laben-

Labente ſexto ſæculo, Eccleſiæ Calaritanæ Presbyteri, jus idem uſurparunt. In eos inſurrexit Gregorius Magnus, data ad Januarium Epiſtola. n. 9.

Sæculo ſeptimo, Agapius in Hiſpania Cordubenſis Epiſcopus, frequenter Presbyteris facultatem adminiſtrandi Sacramenti Confirmationis conceſſiſſe legitur. Abuſum hunc repreſſit Conc. Hiſpalenſe II. c. 7. anno 619.

Sæculo nono, Græci ſchiſmatici, duce Photio Patriarcha Conſtantinopolitano, contenderunt jus ordinarium confirmandi baptiſatos, non ad ſolos Epiſcopos, ſed etiam ad ſimplices Presbyteros pertinere. Errorem non tulit nec diſſimulavit Nicolaus I. Summus Pontifex, atque Bulgaros à Photianis Presbyteris confirmatos, iterum juſſit confirmari. Prætenſam injuriam impatienter tulit Photius, atque ſcripta ad omnes Orientis Epiſcopos Epiſtola de Nicolao graviter expoſtulat. *Unde venit*, inquit, *hæc lex, & quinam legis conditor? Apoſtolorum ne unus aliquis, an verò Petrus? Num etiam aliqua ex Synodis? Sed ubi & quando congregata eſt hujuſmodi Synodus? Et quorum calculis confirmata?* ut nempe ſolis Epiſcopis reſervetur jus ordinarium adminiſtrandi Confirmationem. Photii doctrinam adoptarunt Græci ſchiſmatici, quos inter Joannes Nathanael Presbyter & magnus Oeconomus Cretenſis, qui obiit ſub initium ſæculi decimi ſeptimi: contendit ille conſecrationem quidem chriſmatis à ſolis Epiſcopis perfici poſſe, ſimplices verò Presbyteros jure ordinario unctionem conferre. Non omnes tamen Græci ſchiſmatici ita ſentiunt, ſiquidem Simeon Theſſalonicenſis in L. de Sacramentis, chriſmatis conſecrationem & unctionem ſolis Epiſcopis tribuit; Matthæus verò Blaſtrius in ſuo *Nomocanone*, negat Chorepiſcopos, quamvis multis præ ſimplicibus Presbyteris ornati fuerint privilegiis, Spiritum ſanctum baptiſatis dare poſſe; & Gabriel Philadelphienſis in Tract. de Sacramentis, quærens quibuſnam propriè conceſſum fuerit officium diſpenſandi Confirmationem, ſic reſpondet: *Videtur mihi meritò Pontificibus antecedenter hoc datum eſſe, quibus & ſolis hoc licet conficere ſecundùm ſextum Canonem Concilii Carthaginenſis. Eccleſia verò Orientalis non tantùm Pontificibus, ſed etiam per ipſos Presbyteris poſt ſacram Baptiſmatis cæremoniam benignè annuit, atque concedit citra ullam culpam unctionem chriſmatis.*

Eodem nono ſæculo, nonnulli Chorepiſcopi quaſi proprium ſibi aſſumpſerunt confirmandi officium. Hos compeſcuit Synodus Pariſienſis VI. an. 829.

Poſterioribus ſæculis, Valdenſes, Wicleſitæ, Huſſitæ, Lutherani, Calviniſtæ, invidioſè Eccleſiæ Catholicæ exprobrant, quòd ſolis Epiſcopis noſtri Sacramenti adminiſtrationem reſervet. Fundamentum erroris iſtud eſt, Epiſcopum à Sacerdote nihil differre quoad poteſtatem ſacramentalem.

Richardus Radulphus, vulgò dictus Archiepiſcopus Armachanus, qui obiit anno 1359. Lib. 11. cap. 4. *adversùs errores Armenorum*, docet munus & officium confirmandi commune eſſe Epiſcopis & Presbyteris, ſi poteſtas Ordinis attendatur: nihilominus illud Eccleſiaſtica lege Epiſcopis reſervatum fuiſſe, quam reſervationem ille approbat, adeo ut exiſtimet peccare, graviterque puniendos eſſe Presbyteros, qui Epiſcopis invitis confirmant, tametſi valida ſit, virtute Ordinis, ab ipſis collata Confirmatio: quam Radulphi ſententiam videntur non improbare Scotus in 4. diſt. 7. qu. 1. ad 3. Gabriel in 4. diſt. 7. qu. unica concl. 3. Durandus in 4. diſt. 7. qu. 4. num. 9. ubi ſic loquitur: *Suppoſito quòd Confirmatio ſit verum Sacramentum à Chriſto in-*

ſto in-

Digitized by Google

ſto inſtitutum, & miniſter ejus ſit omnis Sacerdos quantùm eſt ex inſtitutione, licèt ex prohibitione Eccleſiæ reſervata ſit ejus collatio ſolùm Epiſcopis; tunc facile eſt dicere, quòd ex commiſſione Papæ ſimplex Sacerdos poſſit confirmare, cui tamen liceret, ſi non eſſet prohibitio Eccleſiæ. Commiſſio autem Papæ, ſi eam faceret ſimplici Sacerdoti, tolleret prohibitionem quantùm ad illum cui fieret commiſſio. Si tamen Sacerdos ſine tali commiſſione confirmaret, verum Sacramentum eſſet, ſed ipſe peccaret, quia gradus Epiſcopalis non eſſet de neceſſitate Sacramenti, ſed de neceſſitate præcepti. Hæc Durandus. Opionem hanc ab errore Wiclefi diſtinguit Arcudius L. 2. c. 10. in eo quòd Wiclefus jure communi ac proprio, & poteſtatem & licentiam conferendæ Confirmationis Presbyteris non minùs quàm Epiſcopis competere diceret.

CONCLUSIO.

Solus Epiſcopus inſtitutione divina ordinarius eſt Sacramenti Confirmationis miniſter.

Probatur ex capite 8. Act. Apoſtolorum, ubi refertur Petrum & Joannem miſſos fuiſſe Samariam, ut iis, qui à Philippo baptiſati fuerant, manus imponerent, ac traderent Spiritum ſanctum. Quare autem Philippus manus eis non impoſuit? Quare Spiritum ſanctum non dedit? quia Epiſcopus non erat, ſed tantùm Diaconus. Hoc Apoſtolorum exemplo edocta Eccleſia, ſolis Epiſcopis, Apoſtolorum in Epiſcopali dignitate ac gradu ſucceſſoribus, jus ordinarium Confirmationis conferendæ reſervavit, quod quidem perpetua & nuſquam interrupta demonſtrat Eccleſiæ praxis ac Traditio.

Primò ex Conciliis.

Eliberitano Can. 38. quo jubet baptiſatos à Laicis aut Diaconis duci ad Epiſcopum, *ut per impoſitionem manuum & benedictionem eos perficiat.* Idem repetit Can. 77. *Epiſcopus*, ait Canon, *eos per benedictionem perficere debet.* *To. 1. Conc. p. 974.*

Arelatenſi III. an. 455. quo ſancitum eſt ut Monachi Lirinenſes, ſi Neophyti fuerint, nonniſi ab Epiſcopo Forojulienſi confirmentur. Hiſpalenſi II. an. 619. in quo inter illa quæ Presbyteris non licent, recenſetur diſpenſatio Confirmationis. *Quædam*, inquit Concilium, *novellis, & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita noverint, ſicut Presbyterorum & Diaconorum ac virginum conſecratio; ſicut conſtitutio altaris, benedictio vel unctio: ſiquidem nec licere eis Eccleſiam vel altarium conſecrare, nec per manus impoſitionem fidelibus baptiſatis, vel converſis ab hæreſi paracletum Spiritum dare, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptiſatorum frontem ſignare.* *Tom. 4. Conc p. 1024. To. 5. Conc. p. 1666. B.*

Nec te moveat quòd *novellis & Eccleſiaſticis regulis* iſta prohibita dicat Concilium: per novellas quippe regulas, non novas ſeu recenter inductas intelligit; aliàs Ordinatio ſeu conſecratio Presbyterorum, novo dumtaxat jure ſolis Epiſcopis reſervata dici poſſet, quod abſurdiſſimum foret. Novellas igitur regulas appellat, quia in novo Teſtamento à Chriſto præſcriptæ ſunt: facta ſcilicet alluſione ad Legem veterem, in qua ſoli Summo Sacerdoti licitum erat altare erigere, conſecrare &c. Hunc eſſe Concilii ſenſum patet ex ſerie citati Canonis, in quo comprimitur Agapius Epiſcopus Cordubenſis, qui

qui cùm à ſæculari militia ſtatim ad Sacerdotium fuiſſet aſſumptus, Diſciplinæ Ibid.A. Eccleſiaſticæ non ſatis peritus *frequenter Presbyteros deſtinabat altaribus erigendis, & Baſilicis conſecrandis.* Id autem vetat Synodus, ac confirmat ex veteri Teſtamento. *In divinis Litteris*, ait, *præcipiente Domino, ſolus Moyſes in tabernaculo Dei erexit altare, ſolus ipſe unxit; utique quia ſummus Sacerdos Dei erat.... Ideoque id quod tantum facere principibus ſacerdotum juſſum eſt, quorum typum Moyſes & Aaron tenuerunt, Presbyteri, qui filiorum Aaron geſtant figuram, accipere non præſumant. Nam quamvis cum Epiſcopis plurima illis miniſteriorum communis ſit diſpenſatio, quædam novellis & Eccleſiaſticis regulis ſibi probibita noverint.* Novellas igitus regulas appellat Synodus, eas quæ in novo Teſtamento à Chriſto Domino præſcriptæ ſunt. Eccleſiaſticas etiam dicit, quia inſtitutioni ac præcepto divino, etiam Eccleſiæ lex ac præceptum accedit: eadem quippe res utroque jure, divino & Eccleſiaſtico, neceſſaria eſſe poteſt, ſicut in præſenti negotio contingit.

Tom 7. Conc.p. 1617. Pariſienſi VI. an. 829. L. 1. c. 27. ubi Chorepiſcopis prohibet, ne deinceps per impoſitionem manuum donum Spiritus ſancti tradere præſumant. Rationem reddit, quia Chorepiſcopi exemplum & formam tenent ſeptuaginta Diſcipulorum, quorum nullus legitur donum Spiritus ſancti per manus impoſitionem dediſſe, quia iſtud ſolis Apoſtolis eorum ſucceſſoribus reſervatum eſt, quod probat ex c. 8. & 19. Actuum Apoſtolorum.

To. 14. Conc.p. 779. Tridentino denique Seſſ. 7. Can. 3. *Si quis dixerit, ſanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum, non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem ſacerdotem, anathema ſit.* Novatores Lutheranos & Calviniſtas directè ferit iſte Canon, intacta prorſus quæſtione de miniſtro extraordinario, an ſimplici Sacerdoti committi poſſit hujus Sacramenti adminiſtratio vel non. Erroris radicem excidit Concilium, cùm docet Epiſcopos Presbyteris ſuperiores eſſe, Seſſ. 23. Can. 7. *Si quis dixerit Epiſcopos non eſſe Presbyteris ſuperiores, vel non habere poteſtatem confirmandi & ordinandi; vel eam, quam habent, illis eſſe cum Presbyteris communem, anathema ſit.* Eadem Seſſ. cap. 4. *Sacroſancta Synodus declarat, præter cæteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos, qui in locum Apoſtolorum ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum ordinem præcipuè pertinere; & poſitos, ut Apoſtolus ait, à Spiritu ſancto regere Eccleſiam Dei, eoſque Presbyteris ſuperiores eſſe, ac Sacramentum Confirmationis conferre, miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipſos poſſe, quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.* (Ib. p. 864. C. ibid. p. 863. B.)

Secundò, ex SS. Pontificibus.

Euſeb. Hiſt. p. 244. D. Cornelio in Epiſtola ad Fabium Antiochenum apud Euſeb. L. 6. c. 43. ubi reprehendit Novatum, quòd poſt perceptum in lecto Baptiſmum, ab Epiſcopo conſignatus non ſit.

Tom. 2. Conc.p. 1246. B. C. Innocentio I. in Epiſtola ad Decentium c. 3. *De conſignandis infantibus manifeſtum eſt*, inquit, *non ab alio quàm ab Epiſcopis fieri licere. Nam Presbyteri, licèt ſint Sacerdotes, pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem ſolis Pontificibus deberi; ut vel conſignent; vel paracletum Spiritum tradant; non ſolùm conſuetudo Eccleſiaſtica demonſtrat; verùm & illa lectio Actuum Apoſtolorum quæ aſſerit Petrum & Joannem eſſe directos, qui jam baptiſatis traderent Spiritum ſanctum. Nam Presbyteris, ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente Epiſcopo baptiſent, chriſmate baptiſatos ungere licet, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum;*

Digitized by Google

tum; non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis cùm tradunt Spiritum ſanctum.

S. Leone Epiſtola 88. ubi loquens de officiis Chorepiſcoporum ait, *ipſis non licere nec erigere altaria, nec per impoſitionem manuum fidelibus baptiſatis, aut ab hæreſi converſis paracletum Spiritum dare, nec chriſmate baptiſatorum frontes ſignare, quia hæc ſolis Epiſcopis conveniunt.* To.1.p.633.

S. Gregorio Magno L. 4. Epiſt. 9. aliàs L. 3. Epiſtola 9. ad Januarium: *Epiſcopi*, inquit, *baptiſatos infantes ſignare bis in frontibus chriſmate non præſumant: ſed Presbyteri baptiſandos ungant in pectore, ut Epiſcopi poſtmodum ungere debeant in fronte.* In antiquis editionibus ſic habetur: *Presbyteri baptiſatos infantes ſignare ſacro in frontibus chriſmate non præſumant &c.* Vide notam edit. novæ in hunc locum. To.2.p.689.A.B.

His Summis Pontificibus eos adjunge qui ex profeſſo Photii, & aliorum Græcorum ſchiſmaticorum, qui *ordinarium, & ex veteri conſuetudine*, ut dicebat Photius, Confirmationis miniſterium ſimplici Presbytero tribuebant, errorem ac temeritatem repreſſerunt.

Nicolaus I. juſſit iterum confirmari quos Græci Presbyteri confirmaverant. Ita colligimus ex Epiſtola Photii ad omnes Orientis Epiſcopos, ubi de hoc Nicolai facto acerbè conqueritur. Factum iſtud narratur in VIII. Synodo Oecumenica, in Epiſtola Synodali ad Adrianum directa.

Innocentius III. qui ſedere cæpit an. 1199. eundem Græcorum abuſum ætate ſua damnavit. In ſua enim ad Lucium apud Conſtantinopolim Legatum Epiſtola ſic loquitur: *Pervenit ad audientiam noſtram, quòd quidam ſimplices Sacerdotes apud Conſtantinopolim ea Sacramenta præſumant fidelibus exhibere, quę ab Apoſtolorum tempore ritè fuerunt ſolis Pontificibus reſervata, ut eſt Sacramentum Confirmationis, quod chriſmando renatos ſoli debent Epiſcopi per manus impoſitionem conferre; ad excuſandas excuſationes in peccatis & ſui erroris fomentum ſolam conſuetudinem prætendentes, cùm diuturnitas temporis peccata non minuat ſed augmentet...... Diſcretioni tuæ mandamus, quatenùs omnibus Latinis Presbyteris apud Conſtantinopolim conſtitutis diſtrictè prohibeas, ne talia de cætero ſua temeritate præſumant, quæ licèt non ſint à fidelibus contemnenda, tutius tamen eſt ea ſine periculo ex neceſſitate, quæ legem non habet, omittere, quàm ut ab his quibus ea conferre non licet, ex temeritate, quæ lege damnatur, non ſine gravi periculo inaniter conferantur; cùm umbra quædam oſtendatur in opere, veritas autem non ſubeat in effectu.* Edit. Baluz. T. 1. p. 480. col. 2.

Gregorius IX. qui ſedere cæpit an. 1227. eandem Grecorum conſuetudinem reprobat in Epiſtola ad Barenſem Epiſcopum, in qua de verbo ad verbum repetit & confirmat Decretum Innoc. III. Refertur hæc Epiſtola Lib. 1. Decretalium, titulo *De conſuetudine.* Decret. p. 87. c. 4.

Innocentius IV. qui ſedere cæpit an. 1243. conſultus de ritibus Græcorum, in Epiſtola ad Ottonem Cardinalem Tuſculanum Legatum ſuum in Regno Cypri, de Confirmatione ſic reſpondet: *Soli Epiſcopi conſignent chriſmate in frontibus baptiſatos: quia hujus unctio non debet niſi per Epiſcopos exhiberi; quoniam ſoli Apoſtoli, quorum vices gerunt Epiſcopi, per manus impoſitionem quam Confirmatio vel frontis chriſmatio repræſentat, Spiritum ſanctum tribuiſſe leguntur.* T. 11. Conc. p. 613. B.

Denique Clemens VIII. qui ſedere cæpit an. 1592. in Conſtitutione quam edidit

dit

dit pro inſtructione Græcorum, vult iterari ſub conditione Sacramentum Confirmationis, quando probabiliter dubitari poteſt an fuerit ab Epiſcopo datum. Unde Marcus Epheſiorum Epiſcopus, qui unioni Latinæ Eccleſiæ cum Græca in Concilio Florentino ſancitæ ſubſcribere recuſavit, in Epiſtola encyclica ad omnes Orbis Chriſtianos data, teſtatur ſua ætate Latinos ſolitos fuiſſe, iterum eos confirmare, qui à Græcis dumtaxat Presbyteris fuerant confirmati.

Vid. T. 13. Conc. p. 790.

Accedit & Eccleſia noſtra Gallicana, quæ Græcorum abuſum improbavit, atque Ratramno Monacho Corbejenſi provinciam demandavit refellendi calumnias Græcorum; quod ille perfecit quatuor Libris qui extant in Spicilegio Dacheriano To.2.L.4.c.7. Obſervat, Græcos Latinis objeciſſe *quòd eorum Presbyteri frontes baptiſatorum chriſmate non liniant*: *quod objectum*, inquit Ratramnus, *ſicut & reliqua, magis levitate, quàm ratione propoſitum eſt; ſiquidem Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem ſequentes, iſta proponunt, non aliquam divinæ legis auctoritatem*. Oſtendit deinde Ratramnus ex Actis Apoſtolorum, ad ſolos Epiſcopos pertinere per unctionem frontis Spiritum ſanctum conferre.

Spicil. T. 2. p. 141.

Tertiò ex SS. Patribus: nonnullos ex veteribus appellaſſe ſufficiet.

P. 124. S. Cyprianus Epiſtola 73. ait, *eos qui in Eccleſia baptiſantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerri, ut Spiritum ſanctum conſequantur*.

Ib. 146. Firmilianus in ſua ad S. Cyprianum Epiſtola ait, *majores natu*, (id eſt Epiſcopos qui in Eccleſia præſident) *manus imponendi & ordinandi poſſidere poteſtatem*.

T. 4. p. 2. p. 295. Edit. Comel. Sanctus Hieronymus adverſus Luciferianos ait, *hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem, ut Epiſcopi excurrant ad eos qui in minoribus urbibus ſunt baptiſati, ut eis manus imponant*.

p. 580. C. S. Chryſoſtomus Hom. 18. in caput 8. Actuum Apoſtolorum, *Hoc erat*, inquit, *in Apoſtolis ſingulare* (nempe Spiritum ſanctum dare per impoſitionem manuum) *unde & præcipuos, & non alios videmus hoc facere*.

T. 8. p. 999. A. Denique S. Auguſtinus L. 15. de Trinit. c. 26. *Neque enim*, inquit, *aliquis diſcipulorum ejus dedit Spiritum ſanctum. Orabant quippe ut veniret in eos quibus manus imponebant, non ipſi eum dabant: quem morem in ſuis Præpoſitis etiam nunc ſervat Eccleſia*.

Si rationem hìc quæſieris, cur ſolis Epiſcopis datum ſit jus adminiſtrandi Confirmationem, non aliam dabimus, quàm Chriſti voluntatem nobis in Scriptura & Traditione declaratam: cujus quidem congruentem cauſam afferunt Theologi, quòd homo baptiſatus per Sacramentum Confirmationis perficitur ac conſummatur; cùm autem Epiſcopatus ſit Ordo *perficientium*, ad Epiſcopos ſpectat fideles perficere. *Conſtitutum illud eſt*, ait S. Hieron. *ad honorem Sacerdotii, potius quàm ad legem neceſſitatis*.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Ananias Epiſcopus non erat, ſed unus dumtaxat ex Diſcipulis, Act. 9. v. 10. atqui ibidem v. 17. miſſus eſt ad Saulum, ſeu Paulum, cui *manus impoſuit, ut impleretur Spiritu ſancto*.

Reſp. diſt. maj. manus impoſuit ut viſum ei reſtitueret, & ad Spiritum ſanctum

Digitized by Google

ctum in Baptiſmo percipiendum præpararet, concedo: manus impoſuit ut conferret Sacramentum Confirmationis, nego. Nondum quippè baptiſatus erat Paulus, quomodo igitur eum Ananias confirmaſſet? Solutio manifeſta eſt ex ſacro Contextu v. 17. & 18. *Abiit Ananias, & introivit in domum: & imponens ei manus, dixit; Saule frater, Dominus miſit me Jeſus, qui apparuit tibi in via qua veniebas, ut videas, & implearis Spiritu ſancto. Et confeſtim ceciderunt ab oculis ejus tanquam ſquamæ, & viſum recepit: & ſurgens baptiſatus eſt.*

Inſtabis: qui poteſt majus poteſt & minus: atqui potuit Ananias, poſſunt & ſimplices Sacerdotes Baptiſmum conferre qui neceſſitate ac dignitate præſtantior eſt Confirmatione.

Reſp. nego ant. In rebus hujuſmodi ſola audienda eſt voluntas Chriſti inſtituentis, & Eccleſiæ obſequentis traditio: porrò ex utraque certiſſimum eſt, ſolum Epiſcopum à Chriſto inſtitutum eſſe ordinarium Confirmationis miniſtrum. Quòd ſi valeret ratio in objectione propoſita, etiam laici, qui baptiſant, poſſent & confirmare: imò ſimplices Presbyteri, qui ordinarii ſunt Baptiſmatis miniſtri, poſſent & alios Presbyteros creare ſeu ordinare &c. at nihil abſurdius.

Objicies 2. auctoritatem S. Hieronymi duplici in loco. 1. Epiſtola 101. aliàs 85. ad Evangelium. *Quid*, inquit, *facit excepta ordinatione Epiſcopus, quod non faciat Presbyter?* 2. Dial. adversùs Luciferianos plura ſcribit ex quibus inferri poteſt, Epiſcopum nonniſi ab humana & Eccleſiaſtica auctoritate habere, ut ordinarius ſit Confirmationis miniſter. 1. Jus illud repetit à conſuetudine Eccleſiarum. *An neſcis*, ait Luciferianus alloquens Orthodoxum, *Eccleſiarum hunc eſſe morem, ut baptiſatis poſteà manus imponantur?* .... *Non abnuo*, ait Orthodoxus, *hanc eſſe Eccleſiæ conſuetudinem*. 2. Fatetur hanc eſſe Eccleſiæ legem: *Sed quale eſt*, inquit, *ut leges Eccleſiæ ad hæreſim transferas?* Ait multis in locis id factitatum: *Multis in locis*, inquit, *idem factitatum reperimus*. 4. Addit id *ad honorem potius Sacerdotii factum, quàm ad legem neceſſitatis*. 5. denique, quia, inquit, *ſi ad Epiſcopi tantùm imprecationem Spiritus ſanctus defluit, lugendi ſunt qui in remotioribus locis per Presbyteros baptiſati, antè dormierunt, quàm ab Epiſcopis inviſerentur.*

To. 2. p. 2. pag. 803.

Ibid. p. 294. & ſeq.

Reſp. ad 1. ex Epiſtola 101. Hieronymum non aſſerere nihil prorſus facere Epiſcopum, quod Presbyter non faciat; agnoſcit enim manifeſtè in Dial. adversùs Luciferianos, Epiſcopum manus imponere, conſignare ac dare Spiritum ſanctum, quod non facit Presbyter: Epiſcopus pariter Presbyteros creat ſeu ordinat, non item Presbyter. Mens igitur Hieronymi eſt, excepta Ordinatione, nihil ferè Epiſcopos facere, quod non faciant & Presbyteri; & reipſa multa iſti faciunt, quæ cum Epiſcopis communia ipſis ſunt; baptiſant; abſolvunt à peccatis; Chriſti corpus conſecrant, nihilominus hæc omnia, Hieronymi ætate, præſente Epiſcopo, nonniſi de ipſius licentia & conceſſione perficere poterant.

Ad ſecundum ex Dial. adversùs Luciferianos, falsò ſupponit Dallæus, cujus eſt hæc objectio, mentem Hieronymi eſſe, Epiſcopos ex ſola Eccleſiaſtica regula & inſtitutione ordinarios eſſe Confirmationis diſpenſatores. *Diſce*, inquit loco citato, *hanc obſervationem ex ea auctoritate deſcendere, quòd poſt aſcenſum Domini Spiritus ſanctus ad Apoſtolos deſcendit*. Divinæ autem inſtitutioni, & humanam ſeu Eccleſiaſticam regulam addit ſanctus Doctor;

Digitized by Google

ctor; ſicut præcepto divino de percipienda Confirmatione & Euchariſtia accedit & præceptum Eccleſiæ, quæ Sponſi ſui Chriſti voluntati ſemper obſequitur: nihil autem vetat rem eandem jure divino ſimul & Eccleſiaſtico neceſſariam eſſe, quo uno obſervato in fumos abit tota Dallæi objectio; & aperta eſt ad 1. & 2. reſponſio. Ad 3. *multis in locis id factitatum quidem*, ait Hieronymus, non *in omnibus*. At *per multos*, vel omnes intelligit; vel tacitè carpit nonnullorum ætatis ſuæ Epiſcoporum negligentiam, qui ad remotiora loca baptiſatis manus impoſituri non excurrebant. Ad 4. duplex eſt interpretatio, una Baronii, ad an. Chriſti 594. n. 15. altera Bellarmini de Confirm. c. 12. Baronius iſtorum Hieronymi verborum, *ad honorem potius Sacerdotii, quàm ad legem neceſſitatis*, hunc ſenſum reddit: Cùm poteſtas eſſentialis adminiſtrandi Confirmationem ad ſolum Epiſcopum non pertineat, ſed Presbyteris etiam committi poſſit, *ad honorem potius Sacerdotii Epiſcopis* reſervata eſt, *quàm ad legem neceſſitatis*, quia abſolutè à Presbyteris diſpenſari Confirmatio poteſt; nec eſſentiale eſt huic Sacramento, ut ab Epiſcopo conferatur. Bellarminus verò hæc verba, *quàm ad legem neceſſitatis*, non refert ad legem miniſtrandi Confirmationem, ſed ad legem conſequendæ ſalutis, ut ſenſus ſit: Solis Epiſcopis reſervata eſt poteſtas ordinaria confirmandi, *ad honorem Sacerdotii potius quàm ad legem neceſſitatis*, quia nempè Sacramentum hoc abſolutè ad ſalutem neceſſarium non eſt; quem ſenſum appertè innuunt verba quæ ſequuntur apud Hieronymum, *Si ad Epiſcopi tantùm imprecationem Spiritus ſanctus defluit, lugendi ſunt qui in remotioribus locis per Presbyteros baptiſati, antè dormierunt, quàm ab Epiſcopis inviſerentur*. Duplici ergo de cauſa ſolus Epiſcopus inſtitutus eſt ordinarius Confirmationis miniſter, tùm ut major dignitati Epiſcopali honos conciliaretur; tùm ut declararetur Sacramentum illud abſolutè, ſeu neceſſitate medii neceſ-
Ed. Commel. p. 580. ſarium non eſſe ad ſalutem. Unde S. Joannes Chryſoſtomus Hom. 18. in cap. 8. Act. Apoſt. quærens quare Philippus Samaritanis, quos baptiſaverat, Spiritum ſanctum non dediſſet, duas affert cauſas & rationes: nempè quia Philippus Apoſtolos honorare voluit, & quia ipſe non acceperat facultatem dandi Spiritum ſanctum.

Aliam reſponſionem, quæ ad mentem Baronii accedit, proponit idem Bel-
To. 3. p. 149. B. C. larminus loco citato. *Dici poteſt*, inquit, *loqui Hieronymum de lege quæ ſumatur ex natura rei, ut ſenſus ſit; id eſſe tributum ſolis Epiſcopis*, non ob legis neceſſitatem: *id eſt, non quòd id neceſſariò requirat natura rei, quaſi aliter fieri non poſſet; ſed quia voluit Dominus hac re honorare Epiſcopalem dignitatem*.

Objicies 3. Conc. Regienſe an. 439. Can. 5. Sacerdoti licentiam tribuit
Tom. 3. Conc. p. 1247. conſecrandi virginem, & neophytum confirmandi, en verba: *Viſum eſt, omni Presbytero per familias, per agros, per privatas domos, pro deſiderio fidelium, facultatem benedictionis aperire .... in Eccleſia quoque in qua ordinatus fuerit, conſecrandi virginem, ſicut confirmandi neophytum, jus habebit*.

Et Conc. Barcinonenſe II. Can. 2. ſtatuit, *ut cùm chriſma Presbyteris diæ-*
Tom. 5. Conc. p. 1605. D *ceſanis datur pro neophytis confirmandis, nihil pro liquoris pretio accipiatur*. Supponit igitur Concilium, licitum eſſe Presbyteris confirmare neophytos chriſmate, quod ab Epiſcopo conſecratum fuit.

Reſp. ad Conc. Regienſe, non unum & eundem eſſe Sacerdotem, cui in prima Canonis parte datur facultas *benedicendi*, & in poſteriori parte, *conſecrandi virginem, & neophytum confirmandi*; ſiquidem in iſta poſteriori parte

Digitized by Google

te agitur de Armentario Epiſcopo depoſito, cui una permittitur Parochia in qua conſecrare virginem, & neophytum conſignare poſſit, non tamen extra iſtam Parochiam; imò nec in illa iſtud ei conceditur, ſi præſens adfuerit Epiſcopus. Cùm verò Armentarius Epiſcopali charactere donatus eſſet, potuit legitimè deputari ad confirmandos neophytos Parochiæ, cui præpoſitus fuerat.

Ad Conc. Barcinonenſe: Non aliud decernit, quàm ut à Presbyteris nihil exigatur pro chriſmate quod ab Epiſcopo percipiunt, & quo neophyti confirmantur; non quidem à Presbytero (neque enim id Concilium aſſerit) ſed ab Epiſcopo: quamquam non deſunt inter noſtros, qui verbo, *confirmandis*, eo in Canone intelligunt unctionem baptiſmalem verticis, quæ latiori quodam ſenſu confirmatio dici poteſt. Ita Walafridus Strabo: quo ſenſu verbum idem adaptatur & Euchariſtiæ, & cæremoniæ per quam olim Hæretici ad Eccleſiam redeuntes recipiebantur, ſicut ex dicendis paulò poſt manifeſtum erit.

Objicies 4. Synodum II. Carthaginenſem anno 390. & tertiam item Carthaginenſem an. 397. quibus chriſmatis confectio Presbyteris prohibetur. Ergo, concludit Dallæus, antea licita ipſis erat: quidni & uſus hujus chriſmationis?

Reſp. nihil hac objectione levius proferri poſſe, ex qua hoc unum extundi poteſt, nonnullos ſimplices Presbyteros confectionem chriſmatis ſibi aliquando arrogaſſe, quorum temeritatem repreſſit utraque laudata Carthaginenſis Synodus. Qua verò machina inde cum Dallæo concludi poſſit, aut illam chriſmatis confectionem, ante prohibitionem, illis Presbyteris permiſſam ac licitam fuiſſe; aut illos eo chriſmate uſos, ut impunè baptiſatos confirmarent, fatemur non ſatis nos intelligere.

Objicies 5. Ex Pontificali Damaſi in vita Sylveſtri, Sylveſter iſtud Epiſcopis privilegium conceſſit, ut baptiſatum conſignent *propter hæreticam ſuaſionem*, excepto caſu periculi mortis, quo poteſtas fit Presbyteris conſignandi infantes, *propter occaſionem*, inquit, *tranſitus mortis*. Porrò, ait Dallæus, ſi Sylveſter hoc privilegium Epiſcopis indulſit, ut baptiſatos conſignent; ergo ante Decretum iſtud Presbyteris cum Epiſcopo communis fuit poteſtas baptiſatos conſignandi.

Reſp. nego ant. Liber quippè ille Damaſi eruditis ſuppoſitionis ac falſitatis meritò ſuſpectus videtur; recentior eſt, quàm ut fidem certam faciat. Baronius & Bellarminus ſcriptum ajunt ab Anaſtaſio Bibliothecario, qui anno 858. vel etiam paulò ſeriùs ſcripſit. Alii Anaſtaſio antiquiorem putant, quia laudatur à Walafrido L. de exordiis & incrementis rerum Eccleſ. c. 26. & ab Amalario L. 1. de Officiis Eccleſiaſt. c. 27. & à Rabano L. 1. de Inſtitut. Clericorum. Walafridus autem vivere deſiit anno 849. Amalarius verò ſcribebat anno 830. & Rabanus anno 810. Prætereà veriſimile non videtur, Sylveſtrum initio quarti ſæculi jus illud ſeu privilegium adminiſtrandæ Confirmationis Epiſcopis primùm contuliſſe, cujus originem ex Apoſtolorum exemplo ac traditione repetunt, Cyprianus, Firmilianus, Innocentius primus, Hieronymus, Ambroſius, Chryſoſtomus, Auguſtinus, & alii quos antea laudavimus.

Objicies 6. Canonem 1. Synodi I. Arauſicanæ an. 441. quo decernitur, *Hæreticos in mortis diſcrimine poſitos, ſi deſit Epiſcopus, à Presbyteris cum chriſmate & benedictione conſignari, ſi ii Catholici eſſe deſiderant*. Et Can. Conc. Epaonenſis, ad an. 517. *Presbyteros propter ſalutem animarum, quam in cunctis optamus, deſperatis & decumbentibus hæreticis, ſi converſionem ſubitam* Tom. 3. Conc. p. 1417. Tom. 4. Conc. p. 1579.

Digitized by Google

tam petant, chriſmate permittimus ſubvenire. Quod omnes converſuri, ſi ſani ſunt, ab Epiſcopo noverint expetendum. Inde concludit Dallæus, Presbyteris licitum fuiſſe converſos ab hæreſi in mortis periculo chriſmate ungere, multò magis neophytos.

Reſp. 1. incertum planè eſſe, utrum illa unctio ſeu chriſmatio per quam Hæretici ad Eccleſiam redeuntes olim recipiebantur, verum fuerit Sacramentum Confirmationis; an mera cæremonia, cujus ritus valdè affinis erat ritui Confirmationis: de qua controverſia paulò poſt dicturi ſumus.

Reſp. 2. hoc unum ad ſummum inde concludere poſſe Dallæum, in caſu neceſſitatis ſimplices Presbyteros delegatos fuiſſe miniſtros Confirmationis extraordinarios, quod quidem fieri poſſe mox oſtendemus.

To. 3. p. 558. n. 70. Objicies 7. Venerabilem Bedam in Pſal. 26. ad hæc tituli verba, *Priuſquam liniretur David &c. Sciendum eſt*, inquit, *quòd illa unctio, quæ per manus impoſitionem ab Epiſcopis, quaſi alia à duabus prædictis* (olei nimirum & chriſmatis, quarum prior Baptiſmum præcedit, poſterior ſubſequitur) *& vulgò Confirmatio dicitur, eadem eſt cum ſecunda*, (nempè verticali) *propter arrogantiam tamen non conceſſa eſt ſingulis Sacerdotibus, ſicut & multa alia.* Ergo, concludit Dallæus, frontis unctio, quæ Confirmatio dicitur, reipſa eadem eſt cum unctione verticis: attamen propter *arrogantiam Presbyterorum*, iſtis prohibita fuit, & ſolis Epiſcopis reſervata.

Suſpicantur nonnulli, textum hunc Bedæ corruptum eſſe ac mutilum, cujus prior pars ſenſum obſcurum & imperfectum exhibet; ſed quidquid ſit,

Reſp. Bedam triplicem eo loci diſtinguere unctionem: unam quæ fit ante Baptiſmum, qua illuminamur oleo Catechumenorum: alteram, qua neophiti poſt Baptiſmum unguntur in vertice; tertiam, quæ fit in Cœlo. *Ibid. n. 30.* *Rectè*, inquit, *in titulo dictum eſt, Priuſquam liniretur: quia videlicet vox eſt perfectæ animæ deſiderantis veram unctionem quæ in fine in nobis perficietur. Nunc autem in Sacramento olei & chriſmatis ungimur, per quod Sacramentum quiddam mirum & ineffabile, quod in fine futuri ſumus, ſignificatur*... Et *Ibid. n. 60.* paulò poſt: *Poteſt quoque*, ait, *ſi cui libuerit, illuminatio ad primam tantùm unctionem, in qua ſimpliciter abrenunciamus ſatanæ, referri; ſalus verò ad ſecundam, in qua magis firmamur, quia & nomen Chriſti in ea profitemur, & ab eo nomen accipimus*, quibus certè verbis diſtinctè Beda exprimit verum Confirmationis Sacramentum. Cùm igitur verbis in objectione relatis ait unctionem, quæ per manuum impoſitionem fit ab Epiſcopo, eamdem eſſe cum ſecunda quæ fit in vertice, intelligendum eſt, eamdem eſſe, tùm ratione materiæ, tùm ratione ſignificationis, quia utraque & oleo conſtat, & gratiam chriſtianiſmi ſignificat, non verò eamdem natura & effectu; unctio enim baptiſmalis in vertice pura eſt cæremonia, unctio verò frontis verum Sacramentum, quod gratiam ex ſe ſeu ex opere operato producit. Ad primam *abrenunciatio ſatanæ*, ad ſecundam *ſalus* pertinet. Primam adminiſtrant Presbyteri; alteram ſoli Epiſcopi, non Presbyteri, ne fortè iſti arrogantiùs ſuperbirent, & Epiſcopis ſe coæquales eſſe jactarent, ſi eodem cum ipſis ordinario jure confirmandi neophytos donati fuiſſent.

Objicies 8. Ambroſiaſtrum Comment. in c. 4. ad Epheſ. ubi ait apud Ægyptum Presbyteros conſignare, ſi præſens non fuerit Epiſcopus.

Reſp. hujuſce Scriptoris nomine, quem Luciferianum fuiſſe ajunt, parum Catholicos moveri, cùm nullum ille teſtem proferat, vadem nullum facti

quod

Digitized by Google

quod narrat. Eſto apud Ægyptios Presbyteri conſignent: dubium eſt 1. an conſignatio hæc ſeu unctio verum fuerit Confirmationis Sacramentum; an mera cæremonia. 2. quo jure conſignaverint; an ordinario, an ex delegatione tantùm; ſi ordinario; an mos ille approbatus fuerit, vel improbatus: ſi ex delegatione; à quo facta illa fuerit, an à privatis Epiſcopis, vel à Romano Pontifice. Hæc omnia in ſuſpenſo relinquit Dallæus: nihil igitur certi ex teſtimonio tam incerto ac dubio concludere ille poteſt.

Objicies 9. Græci Presbyteri non tantùm ex delegata & extraordinaria, ſed etiam propria & ordinaria poteſtate diſpenſant Sacramentum Confirmationis, non tantùm à tempore inducti ſchiſmatis per Photium, ſed etiam ante: ipſe ſiquidem Photius in Epiſtola ad omnes Orientales Epiſcopos, Nicolaum durè exagitat, eo quòd juſſiſſet iterum confirmari, quos Græci Presbyteri in Bulgaria confirmaverant; contenditque hanc eſſe Eccleſiæ ſuæ omni memoria ſuperiorem conſuetudinem: imò ad jus ipſum primævum recurrens, quærit *unde venerit iſta lex, quòd ſoli Epiſcopi confirment? Quis illius auctor? Quis Apoſtolorum? An Petrus? An ex Synodis aliqua? Sed ubi & quando habita, & quorumnam confirmata ſententiis? Non licet*, inquit, *Sacerdoti baptiſatos oleo ſignare? Certè tum nec baptiſare*. Atqui tamen valet apud Græcos etiamnum datum à Presbyteris jure ordinario Sacramentum Confirmationis.

Inde eſt quòd Nicolaus I. Græcos non damnat ſimpliciter ob iſtam præcisè cauſam, quòd confirmaſſent; ſed tùm quòd in ea regione id ſibi aſſumpſiſſent, in qua nullum jus habebant, nempe in Bulgaria, quæ ſubjecta non erat Patriarchæ Conſtantinopolitano; tùm quòd propter inductum ſchiſma ſuſpenſi eſſent ab omni Ordinum ſuorum exercitio. Ita factum Nicolai explicat Adrianus II. S.P. in Epiſtola ad Ignatium verum ac legitimum Patriarcham Conſtantinopolitanum, quo adhuc vivente Photius Sedem hanc vi ac dolo invaſerat. Refertur hujus Epiſtolæ fragmentum in VIII. Synodo Oecumenica. *Quòd ſi dicas*, inquit Adrianus alloquens Ignatium, *priùs à nobis Conſtantinopolitanæ Diœceſeos Presbyteros in ea regione* (Bulgarorum) *ſacrificare prohibitos, haud inficias imus. Erant Photiani, illiuſque ſymmiſtæ, quibus non ſolùm in Bulgarorum Provincia, ſed ubique Gentium ſacerdotali munere interdiximus, interdicimuſque*. *Tom. 8. Conc. p. 1386. A*

Inde quoque eſt, quòd Innocentius III. antea citatus, ſolis Presbyteris Latinis Conſtantinopoli commorantibus prohibuerit, ne Confirmationis Sacramentum miniſtrare attentarent.

Reſp. errare inter Græcos, quotquot exiſtimant ſimplices Presbyteros inſtitutione divina ordinarios eſſe Sacramenti Confirmationis miniſtros. Id quidem contendiſſe videtur Photius ſchiſmatis auctor, qui ad veterem Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem provocat, nullamque contrariam legem eſſe in Scripturis aut Traditione tam confidenter ſupponit. Sed quàm facilis ac proclivis eſt à ſchiſmate ad hæreſim lapſus! quàm iſtud omnibus Novatoribus familiare, & errores ſuos præſidio Scripturæ ac SS. Patrum confirmare, & Catholicos onerare mendaciis! Nonne Photius ipſe in citata Epiſtola multa manifeſtè falſa Latinis imponit? V. g. eos *abominari nuptias, quia Presbyteros ſortiri conjuges prohibent; chriſma ex aqua fluminis conficere; agnum in Paſcha more Judæorum ſuper altare pariter cum dominico corpore benedicere & offerre &c.* Verùm quid aliud reportavit Photius? niſi quòd à Romanis Pontifici-

bus conſtanter damnatus ac proſcriptus fuit; ac iterata Confirmatio à ſuis Presbyteris ſine legitima diſpenſatione collata.

Reipſa vetus eſt in Eccleſia Græca conſuetudo, quæ etiamnum obtinet, ut nempè ſimplices Sacerdotes ſtatim poſt Baptiſmum confirment; neque legimus Eccleſiam in Concilio Florentino nullum & irritum declaraſſe iſtud Sacramentum. Unde neceſſe eſt inferre, quod ex Goario jam obſervavimus, Romanam Eccleſiam tacito ſaltem conſenſu approbaſſe, ut Græci Presbyteri ex delegata & extraordinaria auctoritate miniſtri ſint Sacramenti Confirmationis.

Ad factum Nicolai I. reſp. meritò improbatum ab eo fuiſſe quod à Sacerdotibus Græcis geſtum fuerat in Bulgaria. 1. quia illi Photiani Sacerdotes in eodem, cum duce ſuo Photio, errore verſabantur, nempè ſimplices Presbyteros, jure ordinario, non ex diſpenſatione, miniſtros eſſe Confirmationis. 2. quia jus illud uſurpaverant in ea regione Bulgarorum, in quam nullam auctoritatem habebant. 3. quia etſi ſupponeretur, cum illis ante inductum ſchiſma diſpenſatum fuiſſe ut confirmarent, ab illa tamen gratia exciderant, tùm vitio ſchiſmatis, tùm pœna excommunicationis qua percuſſi fuerant à Nicolao I. Adrianus autem II. S. Pontifex una aut altera adducta ratione, alias non cenſetur negare & excludere.

Ad Conſtitutionem Innoc. III. dico re vera illum Latinis dumtaxat Presbyteris Conſtantinopoli commorantibus prohibuiſſe adminiſtrationem Sacramenti Confirmationis, quia nulla ipſis conceſſa fuerat diſpenſatio; atque poſtulabat ratio & æquitas, ut moribus Eccleſiæ ſuæ Latinæ viverent, conſuetudinem verò Græcorum, tametſi diſpenſatione aliqua ſuffultam, non ſequerentur.

Miniſter extraordinarius Confirmationis.

Quæritur utrum ſimplex Presbyter poſſit ex delegatione, tanquam extraordinarius miniſter, Sacramentum Confirmationis validè conferre. Circa quæſtionem hanc duplex generatim eſt Scholæ opinio, negans una, affirmans altera.

Negant Robertus Pullus Cardinalis parte 5. Sententiarum c. 23. Hugo Victorinus Lib. 2. de Sacram. p.7. c.2. Altiſſiodorenſis L.4. c.3. Durandus in 4. diſt.7. q.3. & 4. Gabriel in 4. diſt.7. art. 2. concl. 3. Inter recentiores Eſtius in 4. diſt.7. parag. 21. 22. Aurelius in Anæretico pag. 453. & in Orthodoxo pag. 531. Sanbovius Tract. de Sacramento Confirmationis &c. Inter iſtos Scriptores ſunt qui cum Durando exiſtimant contrariam opinionem non ſolùm falſam, ſed etiam fidei ac Eccleſiæ periculoſam eſſe.

Affirmant verò Jacobus à Vitriaco Cardinalis Serm. in Vigilia Pentecoſtes, Alenſis parte 4. q. 9. memb. 5. art. 1. S. Th. 3. p. q. 72. art. 11. ad 1. Suares, Bellarminus, de Valentia Tom.4. diſput. 5. q. 2. puncto 1. ubi contendit opinionem iſtam poſt Concilium Florentinum ad fidem pertinere, Sylvius & alii inter recentiores benè multi, quorum ſententia in Scholis communior jam videtur. Diviſi tamen ſunt in varias partes: ſunt enim qui volunt ab uno ſolo S. Pontifice poſſe miniſterium illud Presbyteris committi; alii etiam ab Epiſcopis in ſuis Diœceſibus; alii non tantùm Presbyteris, ſed & Diaconis provinciam hanc demandari poſſe exiſtimant; alii denique putant, etiam abſque ulla diſpenſatione poſſe ſimplices Presbyteros validè, tametſi non licitè, Sacramentum Confirmationis miniſtrare. Rem iſtam in Concilio Florentino definitam aſſerunt nonnulli; de illa multùm in Conc. Trid. diſputatum narrat Card. Pallavicinus L.9. Hiſt. Conc. Trid. cap. 7.

Utrum

Digitized by Google

V. *Utrum Eccleſia in Conciliis Florentino, vel Tridentino, quidquam defi-nierit circa miniſtrum extraordinarium Confirmationis?*

Affirmant Baronius, Gregorius de Valentia &c. propter auctoritatem vel Concilii Florentini, vel Tridentini, vel utriuſque.

In Concilio Florentino, ſeu Decreto Eugenii ad inſtruendos Armenos dicitur: *Confirmationis ordinarius miniſter eſt Epiſcopus*. Et paucis interjectis: *Legitur tamen aliquando per Sedis Apoſtolicæ diſpenſationem ex rationabili & urgente admodum cauſa, ſimplicem Sacerdotem chriſmate per Epiſcopum confecto, hoc adminiſtraſſe Confirmationis Sacramentum*. Conc. Flor. To. 13. Conc. p. 536.

In Conc. verò Trid. Seſſ. 7. Can. 3. ſic definitur. *Si quis dixerit Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit.* Conc. Trid. To. 14. Conc. p. 779.

Verùm, neque Florentinum, neque Tridentinum Concilium quidquid hîc velut fide certum definivit.

Non Florentinum, ſeu S. Pontifex Eugenius in Decreto ſeu Inſtructione Armenorum.

I. Quia, qui dicit Epiſcopum eſſe miniſtrum ordinarium Confirmationis, non continuò definit ſimplicem Presbyterum eſſe poſſe miniſtrum extraordinarium. Prius, quia certum eſt, Concilium definivit; de altero, quia incertum, ſilet: eſto iſtud ſubobſcurè inſinuet, apertè tamen non declarat; neque unum ex alio neceſſariò ſequitur. Quemadmodum, cùm ait Eugenius Epiſcopum ordinarium eſſe conſecrationis, qua Presbyteri & Diaconi ordinantur, miniſtrum: an rectè inferes, ex mente ipſius ſimplicem Sacerdotem eſſe hujus conſecrationis miniſtrum extraordinarium? *Sic locuti ſunt utriuſque Concilii Patres*, ait Eſtius in 4. diſt. 7. parag. 22. ad 2. *quòd quæſtionem inter doctores controverſam definire nollent: quomodo & locuti ſunt de miniſtro Sacramenti Ordinis, propter controverſiam de minoribus Ordinibus*. Pa. 9. col. 2. F.

II. Rectè obſervat alia in occaſione Bellarminus L. de Confirmatione c. 9. in reſponſione ad primam Kemnitii objectionem, *non omnia quæ habentur in Decretis, aut Conciliis ad fidem pertinere, ſed ſolùm ea, quæ definiuntur*. Quod autem ſpectat miniſtrum extraordinarium Confirmationis hîc non definitur, ſed obiter tantùm innuitur. To. 3. p. 145. B.

III. Multa eo in Decreto dicit Eugenius circa materiam Confirmationis, confectionem chriſmatis ex balſamo; item circa porrectionem inſtrumentorum, quam velut eſſentialem ſacræ Ordinationis materiam aſſignat, quæ tamen graviſſimorum Theologorum judicio ad fidem non pertinent, ſed ad meram Scholæ diſputationem; circa quam ſequutus eſt Eugenius Armenos inſtruens, quam probabiliorem putabat Scholaſticorum ſententiam.

IV. Jam ſuperiùs, ubi de forma Sacramenti Confirmationis, obſervatum à nobis fuit, Decretum illud Eugenii, poſt diſſolutam Synodum ac Græcorum diſceſſum, latum fuiſſe, non à tota Synodo. Quapropter cùm ſub finem hujus Synodi, Decretum illud datum dicitur *Florentiæ in publica Seſſione Synodali ſolemniter in Eccleſia majori celebrata*; de ſolis dumtaxat Occidentalibus Epiſcopis intelligi iſtud debet, qui Florentiæ, præſide Eugenio congregati, tribus ferè annis remanſerunt. Quod quidem non eo animo dicimus, ut quidquam detractum velimus hujus Decreti auctoritati, abſit: ſed ut intelligas quæcumque in eo continentur, à toto Concilio, tanquam ad fidem pertinentia, definita non fuiſſe.

Digitized by Google

Pa. 39. col. 1. A V. Obſervat Eſtius in 4. diſt. 7. parag. 22. ad 2. *Concilium non affirmare id aliquando factum eſſe*, (*nam revera*, inquit, *factum eſſe probari non poteſt*) *ſed id legi vel in decreto Gratiani, vel apud Scholaſticos Doctores, qui factum Gregorii juxta ſuam opinionem ſunt interpretati, eamque ob cauſam ſe addidiſſe ordinarium, quòd ita opinantibus præjudicare nollet*. Fallitur, noſtro quidem judicio, Eſtius, cùm ait, probari non poſſe aliquando reipſa diſpenſatum à Summis Pontificibus cum Presbyteris, ut Sacramentum Confirmationis miniſtrarent: contrarium mox patebit.

Quantùm verò ad Concilium Tridentinum, certum eſt rem inter Scholaſticos controverſam, pro more ſuo definire noluiſſe, ut ulli opinioni præjudicium inferret: declaravit quidem, tanquam fidei caput, ſolum Epiſcopum miniſtrum eſſe ordinarium Sacramenti Confirmationis, nulla prorſus facta mentione miniſtri extraordinarii. Vide Pallavicinum Hiſt. Concilii Tridentini L. 9. c. 7. Præſens igitur controverſia una ex iis eſt quæ ſalva fide in utramque partem agitari poſſunt. Itaque ſit

CONCLUSIO.

Poſſunt ſimplices Presbyteri, ex delegata auctoritate ſeu diſpenſatione, adminiſtrare Sacramentum Confirmationis.

Probatur 1. auctoritate Eugenii S. Pontificis in Decreto ſeu inſtructione Armenorum, quod ſi non à toto Florentino Concilio, ſaltem ab omnibus Latinis adhuc Florentiæ, poſt Græcorum diſceſſum, congregatis, probatum fuit. Qua de cauſa Cardinalis à monte Præſes Concilii Tridentini in Congregatione generali die 26. Aprilis an. 1547. Epiſcopo Clodienſi, qui contendebat Bullam unionis Jacobitarum idcircò non pertinere ad Concilium Florentinum, quia diſſolutum jam fuerat anno 1439. cùm tamen Bulla illa data eſſet an. 1441. dixit, hallucinari, eos qui putant finem impoſitum fuiſſe Concilio, quando unio Græcorum facta eſt; cùm illud per tres fermè annos ab unione facta duraverit, Occidentalibus cum Eugenio Florentiæ remanentibus. Ita referunt Spondanus ad annum 1439. n. 18. & Pallavicinus Hiſt. Conc. Trid. L. 6. c. 11. Sua igitur firma ſtat huic Decreto auctoritas, ac debetur reverentia; tametſi ex certa fidei lege non teneantur Theologi, ea omnia ſequi quæ circa materiam & formam nonnullorum Sacramentorum in eo continentur.

Concilium igitur, ſeu Eugenius, poſtquam eo in Decreto dixit, *ſolum Epiſcopum ordinarium eſſe Confirmationis miniſtrum*, ſtatim addit: *Legitur tamen aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili & urgente admodum cauſa, ſimplicem Sacerdotem, chriſmate per Epiſcopum confecto hoc adminiſtraſſe Confirmationis Sacramentum.*

Exempla illa diſpenſationum non refert quidem S. Pontifex, ſed ſupponit, eaque approbare cenſendus eſt, cùm ait eas *ex rationabili & urgente admodum cauſa* conceſſas fuiſſe: neque dubitandi locus eſt, quin Occidentales Epiſcopi exempla illa ſedulò & accuratè perpenderint. Præcipua hic referenda.

Vim non faciemus in teſtimonio Ambroſiaſtri, ſeu Hilarii Diaconi aſſerentis, apud Ægyptum, ac per totam Alexandriam Presbyteros, abſente Epiſcopo, conſignare; plùs enim ex illo atque aliis hujuſcemodi teſtimoniis, quæ Dallæus objicit, efficeretur, quàm permittat Catholica doctrina: nempè

Digitized by Google

pè ſimplices Presbyteros, non tantùm ex delegatione, ſed proprio & ordinario jure miniſtros eſſe Confirmationis.

I. Igitur licentiam adminiſtrandæ Confirmationis in caſu neceſſitatis conceſſiſſe videtur Concilium Arauſicanum I. anno 441. Can.1. *Hæreticos*, inquit, *in mortis diſcrimine poſitos, ſi Catholici eſſe deſiderant, ſi deſit Epiſcopus, à Presbyteris cum chriſmate & benedictione conſignare placuit.* *Tom. 3. Conc. p. 1447.*

Idem & placuit Concilio Epaonenſi anno 517. cap. 16. *Presbyteros*, inquit, *propter ſalutem animarum, quam in cunctis optamus, deſperatis decumbentibus hæreticis, ſi converſionem ſubitam petant, chriſmate permittimus ſubvenire. Quod omnes converſuri, ſi ſani ſunt, ab Epiſcopo noverint expetendum.* *Tom. 4. Conc. p. 1578.*

Non ignoramus ex noſtris multos exiſtimare, his in Canonibus deſignari meram cæremoniam, per quam olim redeuntes ab hæreſi in Eccleſia recipiebantur, non autem verum Sacramentum Confirmationis: aliàs, inquiunt, ſæpius iteratum fuiſſe Sacramentum illud, dicendum foret.

Verùm, multos aliter ſentire fatendum eſt, imprimis doctiſſimum & Illuſtriſſimum Petrum de Marca in notis ad Concilium Claromontanum anni 1095. Neque ſequitur, ſæpiùs iteratum fuiſſe iſtud Sacramentum: namque veriſimile prorſus eſt, illos Hæreticos, de quibus mox laudati Canones, verum apud ſuos Confirmationis Sacramentum, ſive ex errore, ſive ex negligentia, non percepiſſe. *To. 10. Conc. p. 585.*

II. Cùm S. Gregorius Magnus anno 593. Epiſtola 9. L. 4. Presbyteris Calaritanis prohibuiſſet, *ne baptiſatos infantes ſignare in fronte chriſmate præſumerent, ſed eos ungerent in pectore, ut Epiſcopi poſtmodum ungerent in fronte*: anno proximè ſequenti cùm accepiſſet hac ſua prohibitione multos offenſos & ſcandaliſatos fuiſſe, Epiſtola 26. reſpondet: *Et nos quidem ſecundùm uſum veterem Eccleſiæ noſtræ fecimus; ſed ſi omninò hac de re aliqui contriſtantur, ubi Epiſcopi deſunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptiſatos chriſmate ungere debeant concedimus*. Aliqui juxta editionem Pariſienſem anni 1533. legunt *baptiſandos*, non *baptiſatos*: unde inferunt loqui S. Gregorium de unctione ante Baptiſmum, ſeu verticis, quam illi Presbyteri contra uſum Eccleſiæ Romanæ in fronte faciebant; non verò de unctione confirmatoria, quæ Baptiſmum ſequitur. Verùm evaneſcit penitus hæc obſervatio, ſi Epiſtola illa 26. per quam S. Pontifex licentiam reſtituit, quam priùs abſtulerat, conferatur cum Epiſtola 9. in qua certum eſt mentionem fieri de unctione facienda *baptiſatis*, non *baptiſandis*. *To. 2. p. 619. B.* *Ibid. p. 705.*

Ad iſtud S. Gregorii exemplum reſpondebant nonnulli, ætate ipſa S. Thomæ, ipſomet referente in 4. diſt. 7. q. 3. art. quæſtiunc. 3. in corp. ſanctum Gregorium non dediſſe facultatem conferendi Sacramentum Confirmationis, *ſed aliquid ſacramentale, ſimile illi Sacramento: ſicut alicui porrigitur panis benedictus loco Euchariſtiæ*: id eſt S. Pontificem non Sacramentum, ſed meram cæremoniam, adminiſtrandi licentiam indulſiſſe: quam ſolutionem ſequuti ſunt Adrianus VI. in 4. diſt. 7. art. 3. Petrus de Marca diſſertatione ad Canonem 28. Concilii Claromontani an. 1095. Licèt enim doctiſſimus auctor exiſtimet, ex gravi cauſa poſſe ſimplicem Sacerdotem ex diſpenſatione Sacramentum Confirmationis conferre; negat tamen ex eo loco, id eſt facto Gregorii Magni, confici iſtud poſſe. Aſſentitur Eſtius in 4. diſt. 7. parag. 22.

Verùm reſponſio hæc gratis ficta videtur. 1. Quia id conceſſit S. Gregorius

Digitized by Google

rius per Epiſtolam 26. quod negaverat per Epiſtolam 9. atqui per Epiſtolam 9. conceptis verbis prohibuerat, *ne Presbyteri baptiſatos infantes ſignare ſacro chriſmate in frontibus præſumant, ſed eos ungant in pectore, ut Epiſcopi poſtmodum ungere debeant in fronte*, quæ ſanè unctio frontis verum erat Confirmationis Sacramentum; neque enim aliter apud Veteres ſolebat deſignari. 2. Si de una dumtaxat cæremonia quæſtio fuiſſet, quare illam in abſentia dumtaxat Epiſcopi Presbyteris S. Gregorius permiſiſſet? An non jure ordinario Presbyteri omnes Baptiſmi cæremonias obſervabant? Unde tanta Calaritanorum offenſio, ſcandalum tantum, ſi de una cæremonia dumtaxat actum fuiſſet?

Ibid. p. 689.

Objectio. At, inquies I. Si de vero Confirmationis Sacramento egiſſet S. Gregorius, illud haud dubiè, quod ſine legitima licentia & auctoritate contulerant Presbyteri Calaritani, nullum & irritum declaraſſet, iterumque eos juſſiſſet confirmari, quod factitatum à Gregorio non legimus.

II. Cur S. Pontifex unum opponit Eccleſiæ ſuæ Romanæ uſum, non verò inſtitutionem Chriſti, quæ longè majoris ponderis ac momenti fuiſſet?

Reſp. ad primum, ex œconomia & prudenti diſpenſatione ſic egiſſe S. Gregorium, ne Calaritanos graviùs adhuc offenderet ac perturbaret. Quin & conjici non immeritò poteſt, ſuppoſuiſſe Pontificem, ex conſenſu ſaltem tacito Eccleſiæ Romanæ, datam Calaritanis Confirmationis adminiſtrandæ facultatem; unde judicavit neceſſe non eſſe ut juberet eos iterum confirmari. Reipſa quidem facultatem hanc revocaverat ipſemet Gregorius: at re maturiùs expenſa, brevì, anno nempe ſequenti eam reſtituit, non improbatis iis quæ ab illis Presbyteris geſta fuerant.

Ad ſecundum: inſtitutionem quidem Chriſti non opponit Gregorius, at nec etiam negat; imò hunc Eccleſiæ ſuæ uſum, quem objicit, ſupponit haud dubiè in ea divina Chriſti inſtitutione ſubnixum eſſe.

III. Vel Græci non habent verum Confirmationis Sacramentum, quod planè abſurdum & falſum eſſe demonſtrant Goarius, Arcudius, & alii; quia revera Latini, cùm de unione reſtituenda quæſtio fuit, nuſquam ipſis objecere nullum eſſe apud illos Sacramentum Confirmationis: vel fatendum eſt poſſe ſimplices Sacerdotes, ex diſpenſatione Eccleſiæ, Sacramentum hoc adminiſtrare; certum enim eſt Græcos Presbyteros illud diſpenſare. Qui ergo paulò antè laudati fuere SS. Pontifices, improbaverunt quidem Græcorum abuſum, qui videbantur duce Photio ſibi arrogare ordinarium hujus Sacramenti adminiſtrandi jus & officium: at tandem, tacito ſaltem conſenſu & lapſu temporis, permiſerunt eos in antiquo ſuo uſu permanere. Rem ita explicat Goarius in ſuis notis ad Euchologium Græcorum. *Quæſtio eſt*, inquit, *ſolvenda, utrum ſolus Epiſcopus Sacramenti Confirmationis ſit miniſter? Satis ſit*, pergit ille, *nobis difficultatem abrumpere, & nodum præſcindere vel ictu levi. Cùm puerorum & adultorum confuſa plebs, non amplius ſolemnibus Paſchatis, Pentecoſtes, & Theophaniorum feſtis ſacro Baptiſmatis fonte luſtraretur ab Epiſcopis, cùm individua comes ex antiquo inſtituto chriſmatis conſignatio ſeu perfectio & manus ejus ultima haberetur, ne forſan pueri morte immatura prærepti, ſancti illius myſterii fierent exortes, ita conſentientibus primò totius Orientis Epiſcopis, Sacerdotes confirmandi officium vel arrogarunt, vel ſibi conceſſum ad hunc uſque diem retinuerunt.* Ita Goarius, qui in hanc rem laudat ibid. teſtimonium Gabrielis Philadelphienſis Epiſcopi.

P. 367.

Et

Digitized by Google

Et verò novimus ex Hiſtoria Concilii Florentini, inter quæſtiones undecim quæ Græcis poſt unionem à Latinis propoſitæ ſunt, iſtam fuiſſe, *Quare Pontifices non inungunt ſacro chriſmate, ſed Sacerdotes, cùm hoc Pontificibus ſit datum?* Cui quæſtioni Mytilinenſis Præſul Græcorum nomine ſatisfecit: ſic enim legimus poſt undecim illas quæſtiones, *Hæc à Latinis objecta Mytilinenſis Præſul legitimè & canonicè omnia diſſolvit, præterquam duo, ſcilicet ſeparationem matrimonii, & creationem Patriarchæ extra Conſtantinopolim.* Ignoramus quidem præcisè, quid ad propoſitam quæſtionem reſponderit dictus Præſul; ſed legitimè & canonicè ab illo ſolutam eſſe, generatim ſaltem diſcimus ex hiſtorica Concilii narratione. To. 13. Conc. p. 323. D.

Quin Gregorius Protoſyncellus, qui adfuit Concilio Florentino tanquam Legatus Patriarchæ Alexandrini, & qui poſteà creatus eſt Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſcribens adversùs Epiſtolam Marci Epheſini teſtatur ritum Græcorum probatum fuiſſe à Patribus Concilii Florentini. Sic enim loquitur: *Verùm Latini etiam noſtros conſignabant, & chriſmatos appellabant. Sed hæc non fuiſſe ex æquo & bono facta conſtat ex eo, quòd in noſtra unione nihil habuerunt quod nobis objicerent; ſed cùm eſſemus orthodoxi, habiti ſumus ab orthodoxis orthodoxi.* Ibid. p. 790. A.

Probatur denique ex multis SS. Pontificum Diplomatibus, in quibus confirmandi licentia ſimplicibus Presbyteris conceſſa eſt. Arcudius L. 2. de Confirmatione cap. 15. ait ſe accepiſſe à Patre Fonſeca Societatis Jeſu, eum Diplomate Pontificio facultatem accepiſſe Chriſtianis Braſilianis conferendi Sacramentum Confirmationis: idem pariter plurimis Franciſcanis conceſſum fuiſſe teſtatur Vadingus in Annalibus Fratrum Minorum, affertque eam in rem Diploma Joannis XXI. quod confirmatur Diplomate Nicolai IV. ad an. 1447. Diploma Eugenii IV. ad annum 1444. Diploma Leonis X. conceſſum duobus Confeſſariis Caroli V. Diploma Urbani V. quæ omnia authentico Diplomate confirmavit Adrianus VI. quod in Cœnobio Franciſcanorum Hiſpali aſſervatur. Quamquam idem Adrianus in Scriptis ſuis Theologicis, antequam ad ſupremum Pontificatum aſſumeretur, docuiſſet, non poſſe ſimplices Presbyteros, etiam ex diſpenſatione, Sacramentum illud adminiſtrare. Vide Pallavicinum Lib. 9. Hiſt. Conc. Trident. c. 7. n. 12.

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. Summos Pontifices, Nicolaum I. Innocentium III. Gregorium IX. Innocentium IV. Clementem VIII. qui omnes tanquam pravam & abuſivam damnarunt conſuetudinem Græcorum Presbyterorum, qui Sacramentum Confirmationis communiter apud ſuos adminiſtrant. Imò nullum ac irritum ſic collatum cenſuit Sacramentum Nicolaus I. juſſitque iterùm confirmari eos qui à Presbyteris Photianis confirmati jam fuerant: idem ut ſaltem ſub conditione fieret, juſſit Clemens VIII. Verba ſummorum illorum Pontificum paulò antè relata ſunt, ubi de ordinario Confirmationis miniſtro: ea conſule. Porrò ſi poſſet ſimplex Presbyter ex delegatione ſaltem miniſtrare iſtud Sacramentum, ea non accedente, illicitè quidem at validè ſaltem Sacramentum iſtud perficeret; quemadmodum validè corpus Chriſti conſecrat Sacerdos, tametſi illicitè, cùm à functione ſui Ordinis ſuſpenſus eſt. Ergo non debuiſſet Nicolaus I. irritam declarare Confirmationem à

Pres-

Presbyteris Græcis collatam: eam autem declarando nullam, manifeſtè ſignificat non poſſe ſimplices Presbyteros ad id munus ullo pacto deputari.

Reſp. his Summorum Pontificum Decretis, præſertim Nicolai I. directè ac primariò impeti errorem Photii, qui ut antea vidimus, contendebat nullo Scripturæ teſtimonio, nullave lege conſtare ſolos Epiſcopos ordinarios eſſe Confirmationis miniſtros; atque officium illud pari jure commune eſſe tùm Epiſcopis tùm Presbyteris: quo errore ſuppoſito, nullaque præeunte publica Eccleſiæ diſpenſatione, meritò Nicolaus I. judicavit nullam eſſem Confirmationem, quam Græci Presbyteri tanquam proprio & ordinario jure diſpenſabant; maximè in ea regione, in qua nihil auctoritatis ac juriſdictionis habebant Græci. Nec urget quod addit objectio: licèt enim inchoatam & incompletam poteſtatem habeat ſimplex Presbyter, ut aptus & capax eſſe poſſit Confirmationis miniſter; ligata nihilominus illa eſt, nec libera, plena & completa, donec accedat legitima diſpenſatio. Si quæras unde iſtud? reſpondeo, ex inſtitutione Chriſti, quam ex Traditione ac uſu Eccleſiæ certam & exploratam habemus. Exemplum autem Euchariſtiæ hìc aptum non videtur: habet quippè Sacerdos, vi ſuæ Ordinationis, plenam & completam poteſtatem, ut validè corpus Chriſti perficiat; quamquam illicitè, ſi ſpretis Eccleſiæ legibus ac cenſuris, vel cum alicujus alterius peccati mortalis conſcientia, tremendum illud miniſterium exercuerit.

Ad Innocentium verò III. dico 1. eum Latinis dumtaxat Presbyteris, qui Conſtantinopoli tunc verſabantur, ac Græcorum ſequebantur conſuetudinem, interdicere ne confirment, non verò Græcis. Patet iſtud ex verbis Innocentii III. in Epiſtola ad Lucium Legatum ſuum, qualem habemus in Editione Baluſiana. *Dilectioni tuæ mandamus*, inquit, *quatenùs omnibus Latinis Presbyteris apud Conſtantinopolim conſtitutis diſtrictè prohibeas, ne talia de cætero ſua temeritate præſumant &c.* Et verò Latinis diſpenſatum non fuerat, ac Eccleſiæ ſuæ Latinæ ritum obſervare illi tenebantur. Dico 2. Pontifices Innocentio II. poſteriores, qui uſum Græcorum improbarunt, aut non ſatis attendiſſe, aut forſan ignoraſſe diſpenſationem conceſſam ipſis fuiſſe à Gregorio Magno, ut Confirmationem tanquam extraordinarii miniſtri diſpenſarent. Clemens verò VIII. dubitans an Græci, qui in quibuſdam Italiæ partibus verſabantur, legitimam ac ſufficientem diſpenſationem & licentiam percepiſſent, ſub conditione jubet eos iterùm confirmari, qui confirmati ab illis fuerant.

To. 1. p. 480. col. 2.

Objicies 2. Poteſtas confirmandi Epiſcopo convenit, vel ratione Ordinis, vel ratione Juriſdictionis, vel utriuſque ſimul. Si ratione Ordinis, nulli alteri quàm Epiſcopo concedi validè poteſt; ſicut concedi non poteſt Diacono, v.g. poteſtas conſecrandi Euchariſtiam, & abſolvendi à peccatis. Quare? quia quæ ſunt eſſentialiter annexa Ordini alicui, non poſſunt niſi iis concedi, qui eo Ordine ſeu charactere inſtructi ſunt. Si ratione Juriſdictionis, ſequitur 1. Epiſcopum electum & non conſecratum, poſſe Sacramentum Confirmationis adminiſtrare, quia ipſe Ordinem habet Presbyteralem, & juriſdictionem Epiſcopalem. 2. invalidam fore Confirmationem, quam Epiſcopus extraneis, in quos nullam habet juriſdictionem, conferret. 3. poſſe Epiſcopum in ſua Diœceſi, virtute juriſdictionis qua fruitur, licentiam confirmandi concedere, non tantùm Presbyteris, ſed etiam Diaconis, Subdiaconis, Clericis, in quos juriſdictionem ſuam

exer-

Digitized by Google

exercere poteſt. Atqui hæc omnia falſa & abſurda ſunt. Si ratione utriuſque, tùm Ordinis, tùm Juriſdictionis, utriuſque mox expoſita incommoda recurrunt.

Idem planè objici poteſt, ut efficias non poſſe ſimplicem Sacerdotem, etiam ex diſpenſatione, validè Sacramentum illud adminiſtrare. Namque vel illa poteſtas validè confirmandi eſſentialiter pendet à charactere ſacerdotali, vel non pendet. Si prius; ergo etiam ſine diſpenſatione validè confirmaret ſimplex Sacerdos, quamquam non licitè: quemadmodum validè Euchariſtiam perficit, quamquam illicitè, Sacerdos ſuſpenſus & excommunicatus. Si poſterius; ergo Diacono & Subdiacono concedi ſimiliter poterit licentia validè confirmandi. En anguſtiæ & incommoda ſententiæ quam propugnamus.

Reſp. miram eſſe noſtrorum Scholaſticorum in eo diſſolvendo nodo induſtriam & fœcunditatem. Verùm iis omnibus tricis & argutiis hìc prætermiſſis, uno verbo ſic diſſolvi objectio poteſt, nempè ex inſtitutione Chriſti habere Epiſcopum ut ſit ordinarius; ſimplicem verò Presbyterum, ut eſſe poſſit extraordinarius Confirmationis miniſter. Hærere hìc meritò poſſemus; neque enim in factis hujuſmodi alia quærenda ratio, quàm Chriſti voluntas nobis per Eccleſiam declarata.

Si tamen pro more Scholæ aliquid ampliùs volueris,

Dicam 1. eſſe in Epiſcopo ratione Ordinis, ordinariam, plenam & completam facultatem adminiſtrandi jure ordinario Sacramentum Confirmationis: unde ſequitur eam validam non eſſe ab Epiſcopo electo, & non conſecrato; è contra validam eſſe datam ab eodem extraneis, in quos nullam habet juriſdictionem. An verò poſſit Epiſcopus in ſua Diœceſi cum Presbyteris, vel Diaconis aut Subdiaconis diſpenſare ut confirment, dubitare nonnulli videntur: quia, inquiunt, id poteſt ſua in Diœceſi Epiſcopus, quod poteſt Summus Pontifex in tota Eccleſia, niſi obſtet lex aut reſervatio contraria. Verùm longè veriſimilior eſt aliorum negans opinio, propter hanc ipſam contrariam legem, ac reſervationem: quia nempè uſus ac conſuetudo Eccleſiæ non Epiſcopis privatis, ſed ſolis Summis Pontificibus jus reſervat diſpenſandi cum ſimplicibus Presbyteris ut confirment, quando gravis aliqua ratio & urgens neceſſitas poſtulat.

Dicam 2. ſimplicem Presbyterum, ratione ſui Ordinis, habere quidem radicalem, inchoatam & incompletam poteſtatem confirmandi, ſed ligatam & impeditam, quæ nonniſi per legitimam diſpenſationem libera, completa & expedita evadere poteſt: eo ferè modo quo licèt Sacerdos in Ordinatione ſua recipiat poteſtatem abſolvendi à peccatis, ea tamen uti validè non poteſt, niſi accedente juriſdictione, quam ipſi Epiſcopus concedit. Fruſtra objicitur, Sacerdotem vi ſuæ Ordinationis poſſe validè conſecrare Euchariſtiam, licèt per ſuſpenſionem vel excommunicationem prohibeatur. Namque, ut jam dictum eſt in reſponſione ad primam objectionem, Sacerdos ille vi ſuæ Ordinationis, plenam ac completam habet poteſtatem validè perficiendi Euchariſtiam; non verò plenam & completam, ut validè confirmet independenter à licentia ſeu legitima diſpenſatione.

Non pigebit hìc exſcribere reſponſionem Bellarmini ad propoſitam difficultatem, unde Concluſio noſtra lucis plurimùm mutuabitur. L. 2. de Confirm. c. 12. ſic ait: *Reſpondeo, confirmare eſſe actum Ordinis, & eum Ordinem eſſe etiam in Presbytero, ſaltem inchoatum & imperfectum. Obſervan-* To. 3. p. 148. G.

dam

Digitized by Google

dum eſt enim, characterem Epiſcopalem, ſive ſit alius à Presbyterali, ſive idem extenſior & major, eſſe poteſtatem abſolutam, & perfectam, & independentem conferendi Sacramenti Confirmationis & Ordinis; & ideò non ſolùm poſſe Epiſcopum ſine alia diſpenſatione confirmare & ordinare, ſed etiam non poſſe impediri ab ulla ſuperiori poteſtate, quin revera Sacramenta iſta conferat, ſi velit, licèt peccet, ſi id faciat, prohibente Summo Pontifice: characterem autem Preſbyteralem eſſe quidem poteſtatem abſolutam, perfectam & independentem, quoad Sacramenta Baptiſmi & Eucbariſtiæ; eſſe autem poteſtatem inchoatam, imperfectam & dependentem à voluntate Superioris, quoad Sacramentum Confirmationis. Quocirca niſi perficiatur per diſpenſationem Superioris ea poteſtas, Presbyter confirmando nihil ageret: at ſi perficiatur, jam ex ipſo ſuo charactere confirmabit: id quod minùs mirum videbitur, ſi cogitemus characterem non eſſe phyſicam aliquam potentiam, quæ phyſicè aliquid operetur, (tunc enim difficile eſſet intelligere quomodo poſſet perfici per diſpenſationem Pontificiam) ſed eſſe ſignum divini cujuſdam pacti, quo Deus concurrit ad effectum Sacramentalem producendum cum eo qui habet characterem, & non cum aliis: facile enim eſt intelligere, unum characterem eſſe ſignum pacti abſoluti, alium autem eſſe ſignum pacti conditionati. Hactenus Bellarminus.

Objicies 3. Non poteſt Summus Pontifex, imò nec Eccleſia univerſa, conferre Diaconis licentiam conſecrandi Euchariſtiam, & abſolvendi à peccatis; ergo nec ſimplici Presbytero poteſtatem adminiſtrandi Confirmaionem.

Reſp. nego paritatem. Diſparitas eſt, quia poteſtas conſecrandi Euchariſtiam & abſolvendi à peccatis, eſſentialiter pendet à charactere ſacerdotali; quapropter Diaconis communicari illa non poteſt, in quibus ne inchoata quidem & incompleta ineſt ad hæc ſacerdotalia munia validè obeunda poteſtas: è contra verò habent ſimplices Sacerdotes, ratione ſui Ordinis, inchoatam ſaltem & incompletam facultatem adminiſtrandæ Confirmationis, quæ, accedente legitima diſpenſatione, perficitur & completur.

ARTICULUS III.

De ſubjecto Sacramenti Confirmationis.

QUæres 1. quodnam ſit idoneum hujus Sacramenti ſubjectum.

Reſp. eſſe omnem hominem baptiſatum. Tùm quia Eccleſia Latina per duodecim ſæcula etiam infantibus Confirmationem adminiſtravit ſimul cum Baptiſmo; qui mos adhuc apud Græcos obſervatur. Ratio eſt, quia, inquit S. Thomas hìc art. 8. ad 2. *etiam in puerili ætate homo poteſt conſequi perfectionem ſpiritualis ætatis; & inde eſt*, inquit, *quòd multi in puerili ætate, propter robur Spiritus ſancti perceptum, uſque ad ſanguinem fortiter certaverunt pro Chriſto*. Tùm quia Baptiſmus aditum aperit ad omnia Chriſti Sacramenta.

Qurres 2. an fuerit aliquando baptiſatis denegata Confirmatio.

Reſp. affirmativè: ſic enim colligitur ex Can. 39. Concilii Eliberitani. *Gentiles*, inquit, *ſi infirmitate deſideraverint ſibi manum imponi, ſi fuerit eorum ex aliqua parte honeſta vita, placuit eis manus imponi, & fieri Chriſtianos.* Ergo ſi non fuiſſet eorum vita omni ex parte probata, denegata ipſis fuiſſet Confirmatio, quæ ibi deſignatur per manus impoſitionem, ait doctiſſimus & illuſtriſſimus Albaſpinæus.

Tom. 1. Conc. p. 975. A.

Quæ-

Digitized by Google

Quæres 3. qua ætate percipi debeat Sacramentum Confirmationis.

Reſp. Si ſpectetur inſtitutio Chriſti, omnem ætatem huic Sacramento idoneam eſſe; ſi verò jus attendatur Eccleſiaſticum, varia fuit diſciplina. Olim, ut mox dictum eſt, infantibus ſimul cum Baptiſmo dabatur: nunc variis Conciliorum Canonibus ſtatutum eſt, ut pueris, poſtquam diſcretionis annos attigerint, ideſt, poſt ſeptimum ætatis annum, adminiſtretur. Ita Synodus Lingonenſis an. 1404. Senonenſis 1524. Pariſienſis 1557. Conventus Melodunenſis an. 1599. Bituricenſis an. 1584. Aquenſis an. 1585. Mediolanenſis I. ſub S. Carolo an. 1565. Sunt tamen qui ad duodecimum uſque ætatis annum expectandum eſſe volunt; cujus utriuſque diſciplinæ meminit Catechiſmus Romanus part. 2. de Sacramento Confirmationis nu. 15. qua in re quiſque Eccleſiæ in qua vivit, uſum & morem ſequi debet, juxta iſtud S. Ambroſii, quod S. Auguſtinus oraculi loco habuit, *Ad quam fortè Eccleſiam veneris, ejus morem ſerva, ſi cuiquam non vis eſſe ſcandalo, nec quemquam tibi*. Unde ipſe S. Auguſtinus Epiſt. 54. aliàs 118. ad Januarium. *Quod*, inquit, *neque contra fidem, neque contra bonos mores eſſe convincitur, indifferenter eſt habendum, & propter eorum inter quos vivitur ſocietatem, ſervandum eſt.* *To. 2. p. 124. D.*

Quæres 4. an nuſquam licitum ſit prævenire ſeptimum ætatis annum.

Reſp. maximè licere & expedire quando urget mortis periculum. Ita S. Thomas 3. part. q. 72. art. 8. ad 4. quam doctrinam hauſit in Concilio Pariſienſi VI. in cujus Libro 1. cap. 33. dicitur: *Sicut à duobus temporibus, Paſcha videlicet & Pentecoſte, Baptiſmus; ita etiam Spiritus ſanctus per impoſitionem manus Fidelibus tradatur, exceptis infirmis & morte periclitantibus*. Ita quoque Hugo Victorinus L. 2. de Sacramentis parte 7. c. 3. *Tom. 7. Conc. p. 1612. A*

Quæres 5. quæ requirantur diſpoſitiones ad percipiendum Sacramentum Confirmationis.

Reſp. aliquas requiri ex parte corporis & animæ.

I. Ex parte corporis. Duodecim prioribus Eccleſiæ ſæculis Sacramentum hoc nonniſi jejunis dabatur; ſæculo undecimo Gratianus *De Conſecratione* diſt. 5. & duodecimo Magiſter Sententiarum mentionem faciunt iſtius conſuetudinis. Poſt duodecimum ſæculum etiam non jejunis data eſt Confirmatio, ut teſtatur S. Thomas part. 3. q. 73. art. 12. ad 2. Laudabilis tamen eſt ea conſuetudo, & quantùm fieri poteſt obſervanda, ut ſi Confirmatio manè adminiſtretur, & à jejunis detur, & à jejunis percipiatur. Ita Catechiſmus Romanus. 2. Requiritur ut frontem apertam & nitidam habeant qui confirmandi ſunt. Ita Concilium Aquenſe an. 1575. ut quiſque vittam ſeu faſciolam linteam habeat, qua frons ſacro chriſmate illita, contegatur. Hanc tegendæ confirmatorum frontis conſuetudinem perantiquam eſſe teſtantur Ordo Romanus, & Amalarius L. de de divinis Officiis. 3. Requiritur ut mares, tam ii qui confirmandi ſunt, quàm qui confirmandis patrini dantur, veſte ſimplici, & ad moleſtiam compoſita accedant: ita feminæ ſint ſine fuco & pigmento, non immoderato capitis corporiſve ornatu decoratæ.

II. Ex parte animæ, requiritur 1. ut confiteantur ſacramentaliter, ſi gravium peccatorum conſcii ſunt. Ita ſtatuit Concilium Aurelianenſe quod laudat Gratianus *De Conſecratione* diſt. 5. & Concilium Rothomagenſe an. 1581. & Burdigalenſe an. 1583. Requiritur 2. ut bonis operibus ac pietatis officiis, præſertim oratione & ſeceſſu, ad recipiendum Spiritum ſanctum ſeſe diſponant: & Apoſtolos imitentur, de quibus dicitur, *Erant permanentes in oratione.* *Act. 1. v. 14.*

QUÆ-

QUÆSTIO QUARTA.

De effectibus Sacramenti Confirmationis.

DUplex diſtinguitur hujus Sacramenti effectus ; gratia nempè roborans & confortans, ac character . De utroque hic diſſerendum.

ARTICULUS PRIMUS.

De gratia quæ per Sacramentum Confirmationis confertur.

CAtholicorum communis ac trita ſententia eſt, per Sacramentum Confirmationis gratiam ſanctificantem conferri, quæ dicitur gratia perficiens, roborans & confortans ad fidem intrepidè profitendam, & ſuperandas omnes, quæ contra illam inſurgunt, dæmonis ac mundi tentationes.

Doctrinam hanc irrident Novatores Lutherani & Calviniſtæ, ac contendunt 1. Apoſtolos per manus impoſitionem contuliſſe dumtaxat gratias gratis datas ſeu chariſmata Spiritus ſancti, non gratiam ipſam ſanctificantem. 2. Poſt tempora Apoſtolorum, quibus neceſſaria non fuerunt ampliùs ea conſpicua dona *ad fidem confirmandam & primordia Eccleſiæ dilatanda*, Confirmationem nihil fuiſſe aliud quàm Catecheſim, in qua Chriſtiani fidei ſuæ rationem coram Eccleſia reddebant. 3. denique, Confirmationem noſtram meram jam eſſe, eamque planè otioſam, omniſque effectus ſpiritualis expertem cæremoniam, imò Baptiſmo injurioſam & contumelioſam, quæ illius virtuti detrahit, quaſi gratia baptiſmalis ex ſe perfecta non foret, atque per noſtram Confirmationem perfici ac conſummari deberet, ut homo baptiſatus fidei defendendæ ac profitendæ idoneus eſſe poſſit. *Dicunt iſti Unctores*, ait inverecundè Calvinus L. 4. Inſtit. c. 19. n. 8. *Spiritum ſanctum in Baptiſmo ad innocentiam dari; in Confirmatione,* P. 538. *ad gratiæ augmentum. In Baptiſmo nos regenerari ad vitam, in Confirmatione nos ad pugnam inſtrui; & ideò nihil eos pudet, ut negent Baptiſmum ritè ſine Confirmatione perfici poſſe..... Hæc Satanæ doctrina eſt, quæ promiſſiones Baptiſmi proprias à Baptiſmo abſciſſas aliò derivat & transfert.* Verùm more ſuo nos protervè calumniatur Hereſiarcha . Neque enim dicimus, *Baptiſmum ritè ſine Confirmatione perfici non poſſe*; ſed hoc unum, per Confirmationem novam gratiam, aut novum gratiæ gradum ad robur & firmitatem fidei baptiſatis accedere: habet enim quodlibet Sacramentum ſuam propriam gratiam, qua ſacramentalis dicitur, ad proprium ſuum effectum deſtinatam . *Per Baptiſmum*, ait Eugenius S. Pontifex in Decreto , *ſpiritualiter renaſcimur ; per* To. 13. Conc. p. 534. E. *Confirmationem augemur in gratia, & roboramur in fide; renati autem & roborati nutrimur divina Euchariſtiæ alimonia . Quòd ſi per peccatum incurrimus ægritudinem animæ, per pænitentiam ſpiritualiter ſanamur &c.*

Inde nata inter Theologos controverſia, quid ſit gratia illa ſacramentalis: an eſſentialiter diſtincta à gratia ſanctificante habituali, quæ per Sacramentum confertur; an tantùm jus addat ad obtinenda, cùm opus eſt, auxilia gratiæ neceſſaria ad proprios uniuſcujuſque Sacramenti effectus conſequendos; an novus dumtaxat ejuſdem gratiæ gradus, novaque intenſio ſeu perfectio, de qua quæſtione diximus, ubi de Sacramentis in genere , ad

Quæ-

Digitized by Google

Quæſtionem quartam pag. 225. & ſeq. Eadem hìc recurrit quæſtio circa gratiam Confirmationis, an eſſentia differat à baptiſmali, an tantùm gradu. S. Thomas 3. part. q. 72. art. 7. ad 3. quæſtionem ſolvit his verbis: *Dicendum quòd gratia ſacramentalis addit ſuper gratiam gratum facientem communiter ſumptam, aliquid effectivum ſpecialis effectus, ad quod ordinatur Sacramentum. Si ergo conſideretur gratia in hoc Sacramento collata, quantùm ad id quod eſt commune, ſic per hoc Sacramentum non confertur aliqua alia gratia, quàm per Baptiſmum, ſed quæ priùs inerat, augetur. Si autem conſideretur quantùm ad illud ſpeciale quod ſuperadditur, ſic non eſt ejuſdem ſpeciei cum ipſa.* Idem S. Doctor eadem parte q. 62. art. 2. tria diſtinguit in effectibus Sacramentorum; gratiam ſanctificantem, virtutes & dona; & gratiam ſacramentalem, ſeu quoddam divinum auxilium ad finem Sacramenti conſequendum. *Et ſicut*, inquit, *ab eſſentia animæ fluunt ejus potentiæ, ita à gratia fluunt quædam perfectiones ad potentias animæ, quæ dicuntur virtutes & dona, quibus potentiæ perficiuntur in ordine ad ſuos actus.* Sic fides intellectum perficit ad credendum, charitas voluntatem ad amandum &c.

Rurſus obſerva, gratiam, quæ per Sacramenta confertur, vel primam eſſe quæ juſtificat; vel ſecundam, quæ adeptam juſtitiam auget ac perficit. His præmiſſis ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Sacramentum Confirmationis confert ſanctificantem gratiam, non quidem primam, ſaltem per ſe, ſed ſecundam.

Probatur prima pars. Quia iſtud omnibus Sacramentis commune eſt, ut ſanctificantem conferant gratiam iis omnibus, qui eo, quo par eſt, pietatis ac religionis ſenſu ea percipiunt. Vide quæ eam in rem diximus, ubi de Sacramentis in genere.

Secunda pars non minùs certa & evidens eſt. Quia Confirmatio ex ſe inſtituta non eſt ad remiſſionem culpæ, ſed ad augmentum & firmitatem juſtitiæ; neque eſt, ut ajunt Sacramentum mortuorum, ſed Sacramentum viventium. Unde concludit S. Thomas 3. q. 72. art. 7. ad 2. illam dandam non eſſe iis qui non habent gratiam, ſive per Baptiſmum, ſive per Pœnitentiam.

SECUNDA CONCLUSIO.

Gratia propria Sacramenti Confirmationis, eſt gratia roboris ac virtutis ad fidem intrepidè ac fortiter propugnandam, & ſuperandas, quæ adversùs eam inſurgunt, dæmonis ac mundi tentationes.

Communis eſt iſta Traditionis Eccleſiæ doctrina, quæ ad nos uſque ſerie non interrupta defluxit: unde à Scriptoribus Eccleſiaſticis dicitur gratia roboris, virtutis, perfectionis, conſummationis, ſeu augmenti ſpiritualis: ad diſcrimen gratiæ baptiſmalis, quæ eſt ſpiritualis infantiæ, propria ſcilicet infantium, de quibus S. Petrus Epiſtolæ primæ c. 2. v. 2. *Sicut modò geniti infantes, rationabile ſine dolo lac concupiſcite, ut in eo creſcatis in ſalutem. Ex ipſo nomine* (Confirmationis) *apparet*, ait S. Thomas 3. part. quæſt. 72. art. 7. ad 2.

Digitized by Google

Tom.1. p. 975. & 978. *hoc Sacramentum dari ad confirmandum quod prius invenerit*. Ita Veteres: Patres Concilii Eliberitani Can. 38. & 77. gratiam hanc *perficientem* appellant, non quòd imperfecta ſit, aut quidquam deſit illi, quæ in Baptiſmo datur; abſit hunc eſſe Catholicorum ſenſum: ſed quòd novus gratiæ gradus accedit homini baptiſato, ad robur & firmitatem juſtitiæ jam adeptæ. Idem

T. 2. p. 363. E. aſſerit S. Ambroſius L. 3. de Sacramentis c. 2. *Poſt fontem*, inquit, *ſupereſt ut perfectio fiat, quando ad invocationem Sacerdotis Spiritus ſanctus infunditur.*

P. 124. S. Cyprianus gratiam *conſummantem* appellat, Epiſt. 73. *Ut*, inquit, *per noſtram orationem ac manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur.*

P. 330. B Tertullianus, gratiam munientem L. de Reſurrectione Carnis c. 8. *Caro ungitur, ut anima conſecretur; caro ſignatur, ut & anima muniatur.* Et L. de Præſcriptionibus c. 26. loquens de Romana Eccleſia, *Fideles*, inquit, *aqua ſi-*

P. 215. B. *gnat, ſancto Spiritu veſtit, Euchariſtia paſcit.*

Alii vulgò gratiam roborantem ac confortantem dicunt. Ita imprimis S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. myſtagogica. *Ut enim Salvator*, inquit, *poſt Baptiſmum & illum Spiritus ſancti adventum egreſſus in prelium,*

P. 235. C. *devicit adverſarium; ſic & vos poſt ſacrum Baptiſma & chriſma myſticum, induti armis Spiritus ſancti adversùs oppoſitam vobis poteſtatem præliamini, dicentes: Omnia poſſum in eo qui me confortat, Chriſto. Hujus ſancti chriſmatis dono accepto, meritò appellamini Chriſtiani, veram efficientes appellationem in ipſa regeneratione; antè enim quàm hæc gratia vobis donata eſſet, non eratis propriè digni eo nomine, ſed pergentes eò uſque progreſſi eſtis, ut efficeremini Chriſtiani.*

Biblioth. PP. To. 6. p. 649. C. Eucherius Lugdunenſis Hom. de Pentecoſte, *Fortè*, inquit, *cogitat ſibi aliquis: Quid mihi prodeſt poſt myſterium Baptiſmatis, miniſterium confirmantis? Attendat charitas veſtra .... Sic enim exigit militaris ordo, ut cùm Imperator quemcumque in militum receperit numerum, non ſolùm ſignet receptum, ſed etiam armis competentibus inſtruat pugnaturum. Ita in baptiſato benedictio illa, munitio eſt* ... Et poſtea: *Ergo Spiritus ſanctus, qui ſuper aquas Baptiſmi ſalutifero deſcendit illapſu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præſtat ad gratiam; & quia in hoc mundo tota ætate victuris inter inviſibiles hoſtes & pericula gradiendum eſt, in Baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt Baptiſmum confirmamur ad pugnam; in Baptiſmo abluimur, poſt Baptiſmum roboramur. Ac ſic continuò tranſituris ſufficiunt regenerationis beneficia, victuris autem neceſſaria ſunt Confirmationis auxilia.*

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. cum Kemnitio in examine Concilii Tridentini: Gratia quam Sacramento Confirmationis tribuimus injuriam & contumeliam infert gratiæ baptiſmali, quaſi vires iſta non præberet pares & idoneas ad fidem intrepidè propugnandam adversùs omnes dæmonis ac tyrannorum inſultus; quaſi ſine Confirmatione ritè perfici Baptiſmus non poſſet. Ad quid enim tot interrogationes quibus baptiſandus pulſatur, an credat in Deum Patrem &c. an renuntiet diabolo & pompis ejus, niſi ſupponeretur conferri per Baptiſmum Spiritum ſanctum ad pugnam cum diabolo?

Reſp. nego ant. cujus probatio mera eſt Kemnitii ignorantia vel malitia.

Digitized by Google

tia. Nemo quippe noſtrum negavit unquam, in Baptiſmo gratiam dari ad fidem propugnandam; nemo dixit unquam, Baptiſmum ſine Confirmatione ritè non perfici, quaſi aut nullus foret, aut ipſi ad proprium effectum aſſequendum quidquam deeſſet: ſed contendimus gratiæ baptiſmali novam & uberiorem addi per Sacramentum Confirmationis, per quam recto ſenſu gratia baptiſmalis perfici ac compleri dici poteſt. Nonne ipſimet Lutherani & Calviniſtæ iſta duo ſimul fatentur, & Baptiſmi gratiam per Euchariſtiam augeri & perfici, & Baptiſmum ſine Euchariſtia ritè perfici? Cur igitur ægrè ferunt nos idem de Confirmatione affirmare?

At, inquies, ita confunditur utriuſque Sacramenti effectus. Minimè: effectus quippe proprius Baptiſmi, eſt gratia regenerans; Confirmationis, roborans & confortans; ſicut Euchariſtiæ, nutriens. Gratia baptiſmalis eſt, ſine qua nemo ſalvus eſſe poteſt; non ita gratia Confirmationis, quæ tantùm integrans eſt: illa eſt gratia infantiæ ſpiritualis, *Quaſi modò geniti infantes*; hæc quaſi virilis ætatis. *Sicut Baptiſmus*, ait S. Thomas 3. part. quæſt. 72. art. 5. in corp. *eſt quædam ſpiritualis regeneratio in vitam chriſtianam, ita etiam Confirmatio eſt quoddam ſpirituale augmentum promovens hominem in ſpiritualem ætatem perfectam. Manifeſtum eſt autem ex ſimilitudine corporalis vitæ, quòd alia eſt actio hominis ſtatim nati; & alia actio quæ competit ei, cùm ad perfectam ætatem pervenerit &c.* Et in reſp. ad 1. *Pugna ſpiritualis*, ait, *contra hoſtes inviſibiles, omnibus competit: ſed contra hoſtes viſibiles, id eſt contra perſecutores fidei pugnare, nomen Chriſti publicè confitendo, eſt confirmatorum, qui jam ſunt perfecti ſpiritualiter ad virilem ætatem, ſecundùm quod dicitur primæ Joan. 2. Scribo vobis, juvenes, quoniam fortes eſtis, & verbum Dei in vobis manet, & viciſtis malignum. Et ideò character Confirmationis eſt ſignum diſtinctivum, non Infidelium à Fidelibus; ſed ſpiritualiter provectorum, ab his quibus dicitur, Sicut modò geniti infantes.*

Objicies 2. cum Calvino L. 4. Inſt. c. 19. n. 8. ea Scripturæ teſtimonia quæ Baptiſmo vim efficacem ad juſtitiam, & pugnam contra fidei hoſtes tribuunt. Rom. 6. v. 4. ubi aſſeritur, eos omnes *qui baptiſati ſunt in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptiſatos eſſe & conſepultos cum illo per Baptiſmum, ut quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.* Quid eſt inſtrui ad pugnam, ait Calvinus, niſi hoc? Galat. 3. v. 27. *Quicumque in Chriſto baptiſati eſtis, Chriſtum induiſtis*; utique cum ſuis donis, inquit Calvinus. Addit & hunc Canonem Milevitanum, *Qui dicit Baptiſmum in remiſſionem peccatorum dari tantùm, & non ad adjutorium futuræ gratiæ, anathema ſit.*

Reſp. Calvinum aera verberare. Quis enim noſtrum hæc negat? nemo certè. An gratia Baptiſmi excludit gratiam Confirmationis? An ſi hæc alteram perficit, idcirco injurioſa ipſi dicenda? Nonne, ut jam obſervatum eſt, agnoſcunt Calviniſtæ gratiam Baptiſmi per Euchariſticam alimoniam quodammodo compleri ac perfici? An idcirco virtuti & efficaciæ Baptiſmi detrahitur? neutiquam. Ergo nec gratia quæ Confirmationis propria eſt, quidquam detrahit, imò potiùs auget gratiam Baptiſmatis. Canon Milevitanus hic certè ad rem non eſt: oppugnat enim eos qui omnem Baptiſmi virtutem in ſola peccatorum remiſſione collocabant, excluſis interioris gratiæ auxiliis. An ita Catholici? abſit.

Objicies 3. cum Dallæo L. 1. de Confirmatione cap. 2. S. Cyprianum, qui

Digitized by Google

vim efficacem ad pugnandum contra hoſtes fidei, Euchariſtiæ tribuit; non
P. 76. Confirmationi, Epiſt. 54. ad Cornelium. *Quomodo docemus*, inquit, *aut provocamus eos in confeſſione nominis Chriſti ſanguinem ſuum fundere, ſi eis militaturis Chriſti ſanguinem denegamus? aut quomodo ad martyrii poculum idoneos facimus, ſi non eos priùs ad bibendum in Eccleſia poculum Domini jure communicationis admittimus?... Idoneus eſſe non poteſt ad martyrium, qui ab Eccleſia non armatur ad prælium; & mens deficit, quam non recepta Euchariſtia erigit & accendit.*

P. 77.

Reſp. 1. neminem ex noſtris uſquam dubitaſſe, quin digna Euchariſtiæ perceptio vires & robur adderet baptiſato & confirmato, ad fidem coram tyrannis generoſo ac intrepido animo profitendam; atque diſtortè admodum inferretur, inutilem & otioſam eſſe Confirmationem. Annon ipſemet Dallæus vim eamdem tribuit Baptiſmo & Euchariſtiæ? neque tamen inutilem alterutrius virtutem affirmat. Quidni ergo idem licebit Catholicis, cùm vim eamdem, velut propriam Sacramento Confirmationis attribuunt?

Reſp. 2. S. Cyprianum loco citato non excludere virtutem Baptiſmi & Confirmationis ad ferendum martyrium; ſed agit dumtaxat S. Doctor de lapſis in perſecutione, quibus poſt deperditam gratiam Baptiſmi & Confirmationis, unum ſupereſt Pœnitentiæ & Euchariſtiæ ſubſidium, quo deperditas vires recuperare poſſint ad mortem pro Chriſto fortiter ſuſtinendam.

ARTICULUS SECUNDUS.

De charactere quem imprimit Confirmatio, & de ritu quo redeuntes ab hæreſi olim recipiebantur: an verum eſſet Confirmationis Sacramentum.

Errores & opiniones.

IN Tractatu de Sacramentis in genere, diximus Novatores Lutheranos & Calviniſtas irridere characterem illum quem Orthodoxi per tria Sacramenta imprimi contendunt.

Dallæus L. 1. cap. 3. de Confirmatione, reponit iſtam fidei propoſitionem inter ſomnia Catholicorum. Adversùs errorem hunc Concilium Tridentinum Seſſ. 7. nonum edidit Canonem his verbis conceptum: *Si quis dixerit,*
To. 14. Conc. p. 777. C. *in tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc eſt, ſignum quoddam ſpiritale & indelebile, unde ea iterari non poſſunt, anathema ſit.*

Nono ſæculo nonnulli ex plebe homines ad Sacramentum Confirmationis accedere ſæpiùs deprehenſi ſunt, quos repreſſit Synodus Cabillonenſis II. an. 813.

Arcudius L. 2. de Confirmatione c. 18. & ſeq. narrat quoſdam ex Græcis recentioribus exiſtimare Confirmationem iterari poſſe.

Inter Veteres, qui contendebant nulla & irrita eſſe Sacramenta ab Hæreticis data, quales erant Cyprianus cum ſuis Africanis, & Firmilianus cum ſuis Orientalibus, ii cùm redeuntes ab hæreſi baptiſabant, Baptiſmum propriè
T. 2. p. 1279. D. non iterabant, quem nullum judicabant. Quippe, ait S. Gregorius Magnus L. 14. Epiſt. 17. aliàs L. 12. Epiſt. 32. *non iteratur, quod oſtenditur non ritè peractum.* Sed primùm legitimè illos baptiſabant.

Verùm, præcipuum dubium ac momentum quod proponi ſolet contra veram &

Digitized by Google

ram & communem inter Orthodoxos doctrinam de charactere per Confirmationem impreſſo, quo fit ut non poſſit iterari, petitur ex veteri ritu per quem redeuntes Hæretici in Eccleſiam recipiebantur, per impoſitionem ſcilicet manus & unctionem. De vario illo ritu ſic loquitur S. Gregorius L. 11. Epiſt. 67. aliàs L. 9. Epiſtola 61. *Ab antiqua*, inquit, *Patrum traditione didicimus, ut quilibet qui apud hæreſim in Trinitatis nomine baptiſantur, cùm ad ſanctam Eccleſiam redeunt, aut unctione chriſmatis, aut impoſitione manus, aut ſola profeſſione fidei ad ſinum matris Eccleſiæ revocentur. Unde Arianos per impoſitionem manus Occidens, per unctionem verò ſancti chriſmatis ad ingreſſum ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ Oriens reformat. Monophyſitas verò & alios ex ſola vera confeſſione recipit.* Græci verò ſimul cum unctione chriſmatis verba hæc adjungunt, *Signaculum doni Spiritus ſancti*, in quibus poſitam eſſe apud ipſos Sacramenti Confirmationis formam, ſuprà oſtendimus. Inde gravis inter Theologos controverſia, an nempe ritus ille per quem converſi ab hæreſi recipiebantur, fuerit verum Confirmationis Sacramentum. *Ibid. p. 1167. B.*

Sunt qui cum Sirmondo in ſecundo Antirrheticò c. 5. & Illuſtriſſimo Petro de Marca in notis ad Concilium Claromontanum, affirmare videntur. *T. 10. Conc. p. 585.*

Alii verò diſtinguunt inter Hæreticos, eos nempe qui fuerant baptiſati in hæreſi, & eos, qui baptiſati in Eccleſia, per apoſtaſiam in hæreſim ſubinde deflexerant: iſtos, cùm ad Eccleſiam redibant, receptos dicunt per impoſitionem manus in pœnitentiam; illos verò per Confirmationis Sacramentum, quod tamen idcirco propriè iteratum dici debere negant, quia nempe arbitrantur apud Hæreticos verè & validè non conferri Sacramentum Confirmationis, ob defectum ſcilicet conditionis ab Eccleſia appoſitæ, qua non obſervata, nullum habent ab Hæreticis collatum Sacramentum: conditio verò illa hæc eſt, ut fidelis ſit & orthodoxus Sacramenti miniſter; eo ferè modo quo Eccleſia nullum declaravit & irritum, Matrimonium ſine præſentia Parochi & teſtium contractum. Ita Maldonatus de Confirmatione q. 2. in fine, Morinus L. 9. de pœnitentia c. 11. Goarius in Euchologio pag. 888.

Alii denique volunt, quoslibet Hæreticos (modò antea confirmati fuiſſent) receptos eſſe per manus impoſitionem & unctionem purè cæremonialem, quæ dicebatur in Spiritum ſanctum, quia gratiam Spiritus ſancti quaſi ſuſpenſam & ſopitam propter hæreſim, excitabat per reditum ab Eccleſiam. His præmiſſis, ſit

PRIMA CONCLUSIO.

Sacramentum Confirmationis characterem imprimit, unde iterari non poteſt.

Probatur 1. ex cap. 6. Epiſtolæ ad Hebr. v. 1. ubi ſic loquitur Apoſtolus: *Non rurſus jacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, Baptiſmatum doctrinæ, impoſitionis quoque manuum.* Quo loco per manus impoſitionem deſignari ab Apoſtolo Confirmationem, cenſent Interpretes Græci, Chryſoſtomus, Theodoretus, Oecumenius, Theophilactus, quorum verba exſcribit Arcudius L. 2. de Confirmatione c. 23. unde Eſtius ad hunc locum addit, *magno conſenſu interpretes Græcos & Latinos*

nos locum hunc exponere de Sacramento Confirmationis. Subjungit autem ibid. Apoſtolus v. 4. *impoſſibile eſſe eos qui ſemel illuminati ſunt, guſtaverunt etiam donum cæleſte, & participes facti ſunt Spiritus ſancti, & prolapſi ſunt, rurſus renovari ad pœnitentiam*; quorum verborum hunc eſſe ſenſum iidem referunt Interpretes, nempe: fieri nulla ratione poſſe, ut homo per Baptiſmum illuminatus, manuum impoſitione conſignatus, & Spiritus ſancti factus particeps, ſi lapſus fuerit & in peccatorum profundum demerſus, iterum Baptiſmo, & ea, quæ Baptiſmum antecedit pœnitentia, purgetur ac renovetur, aut denuò manuum impoſitione accepta, Spiritus ſancti fiat particeps. Lege S. Chryſoſtomum in hunc locum.

Probatur 2. ex SS. Patribus, tùm iis qui Chriſtianos Confirmatione ſignari tanquam milites, dixere, quales ſunt Tertullianus L. de Præſcriptionibus, Cornelius S. Pontifex in Epiſtola ad Fabium Antiochenum, S. Cyprianus Epiſt. 73. Innocentius I. Epiſt. ad Decentium, S. Leo Serm. 4. de Nativitate: porrò ſignum illud deleri non poteſt, quod in transfugis etiam ac deſertoribus conſervatur. Tùm iis qui diſertiùs affirmant, non poſſe Sacramentum Confirmationis iterari. Ita S. Auguſtinus diſputans adversùs Donatiſtas, qui contendebant nullum eſſe apud Hæreticos Baptiſmum, quia nullum quoque eſt Sacramentum Confirmationis, eo quòd dixit Scriptura Pſalmo 140. *Oleum peccatoris non impinguat caput tuum*; oſtendit valere apud Hæreticos & Baptiſmum & Confirmationem, neque iterari debere, quia nempe Sacramenti virtus & efficacia non ex privata miniſtri conditione petitur, ſed ex meritis Chriſti. Quòd ſi repeti propterea debent Sacramenta quæ ab Hæreticis dantur, quia non eſt apud illos gratia Spiritus ſancti, pariter repeti debent, quæ à raptoribus, adulteris, homicidis miniſtris conferuntur, quia nec illi quoque poſſident Spiritum ſanctum; & tamen neque Cyprianus ipſe, neque Donatiſtæ rejecerunt tanquam nulla & irrita Sacramenta per malos miniſtros adminiſtrata. Igitur, concludit ſanctus Doctor, nec Baptiſmus, nec Confirmatio ab Hæreticis data iteranda eſt. Verba S. Doctoris aliàs in Tractatu de Sacramentis in genere fuſiùs retulimus.

To. 2. p. 1279. C.

S. Gregorius Magnus L. 14. Epiſt. 17. ſic loquitur: *Hoc vos ritè tenere debetis, quod ab anteceſſoribus noſtris traditum accepimus; id eſt, ut quoties tam de Baptiſmo aliquorum vel Confirmatione, quàm de Eccleſiarum conſecratione dubitatio habetur .... utrùm baptiſati, vel confirmati, ſive Eccleſiæ conſecratæ ſint; ut baptiſentur tales, confirmentur, atque Eccleſiæ canonicè dedicentur, ne talis dubitatio ruina Fidelibus fiat: quoniam non monſtratur iteratum, quod non certis indiciis oſtenditur ritè peractum.*

Tom. 6. Conc. p. 406 B.

Concilium Toletanum VIII. an. 653. cap. 7. *Sanctum*, inquit, *chriſma collatum, & altaris honor avelli nequeunt.*

Ibid. p. 144. A.

Gregorius II. Epiſt. 13. ad Bonifacium an. 726. *De homine*, inquit, *qui à Pontifice confirmatus fuit, denuò illi talis reiteratio prohibenda eſt.*

Tom. 7. Conc. p. 1278. A.

Concilium Cabillonenſe II. ann. 813. Can. 27. *Dictum eſt nobis*, inquit, *quòd quidam de plebe bis aut ter ab Epiſcopis, ignorantibus iiſdem Epiſcopis, confirmentur. Unde nobis viſum eſt, eamdem Confirmationem, ſicut nec Baptiſmum, iterari minimè debere.*

His adde Canonem Concilii Tridentini initio citatum.

Dices: Confirmatio eſt impoſitio manuum in Spiritum ſanctum, Act. 8.

Atqui

Atqui manus impoſitio iterari ſæpiùs poteſt, judice S. Auguſtino L. 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 16. *Manus impoſitio*, inquit, *non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt. Quid eſt enim aliud, niſi oratio ſuper hominem?* Oratio autem iterari ſæpiùs & poteſt, & debet. To. 9. p. 117. B.

Reſp. diſt. min. Manus impoſitio cæremonialis ac reconciliatoria quæ fit extra Sacramentum Confirmationis & Ordinis, iterari ſæpiùs poteſt, concedo: manus impoſitio confirmatoria, nego. Manus igitur impoſitio aliquando ſacramentalis eſt, ſeu pars Sacramenti, quæ orationem tanquam formam ſaltem partialem adjunctam habet; & hæc, ſicut oratio ipſa iterari non poteſt, aliquando verò eſt cæremonialis. De iſta poſteriori loquitur S. Auguſtinus citato capite 16. & maximè cap. 23. Lib. 5. ejuſdem Operis, ubi ait: *Manus impoſitio, ſi non adhiberetur ab hæreſi venienti, tanquam extra omnem culpam eſſe judicaretur: propter charitatis autem copulationem, quod eſt maximum donum Spiritus ſancti, ſine quo non valent ad ſalutem quæcumque alia ſancta in homine fuerint, manus Hæreticis correctis imponitur.* Ibid. p. 157. C. D. Manus autem impoſitio confirmatoria diſtinguitur ab oratione, velut materia à forma; & reipſa Act. 8. utraque diſtinguitur: *Imponebant manus, orabant ut acciperent Spiritum ſanctum.* Oratio igitur ſimpliciter ut oratio, iterari ſæpiùs poteſt: at oratio quæ forma eſt Sacramenti quod non iteratur, nec iterari quoque poteſt.

SECUNDA CONCLUSIO.

Ritus quo Hæretici converſi recipiebantur in Eccleſiam, non erat verum & proprium Sacramentum Confirmationis, ſed mera dumtaxat cæremonia inſtitutionis Eccleſiaſticæ.

Probatur: Quia duplicis ordinis Hæretici generatim diſtingui poſſunt. 1. ii qui in Eccleſia baptiſati ad hæreſim poſtea defecerant. 2. ii qui in hæreſi fuerunt baptiſati. Atqui nulli ex ipſis, cùm ad Eccleſiam redierunt, recepti ſunt per Sacramentum Confirmationis.

Non Hæretici in Eccleſia baptiſati, in qua etiã Confirmationem perceperant. P. 119.

Patet 1. ex S. Cypriano Ep. 71. ad Quintum, ubi approbat Stephani conſuetudinem, baptiſatos in Eccleſia Hæreticos, ubi ad eam ſe recipiunt, admittentis per *impoſitionem manuum in pœnitentiam. Quod nos quoque*, inquit, *hodie obſervamus, ut quos conſtet hic baptiſatos eſſe, & à nobis ad Hæreticos tranſiſſe, ſi poſtmodum peccato ſuo cognito & errore digeſto, ad veritatem & matricem redeant, ſatis ſit in pœnitentiam manum imponere, ut quia ovis fuerat, hanc ovem abalienatam & errabundam in ovile ſuum Paſtor recipiat.* Idem repetit in Ep. 74. ad Pompejum in fine. P. 133.

Patet 2. ex Concilio Eliberitano c. 22. ubi ſic ſtatuit: *Si quis de catholica Eccleſia ad hæreſim tranſitum fecerit, rurſùſque* (ad Eccleſiam) *recurrerit, placuit huic non eſſe negandam pœnitentiam, eo quòd cognoverit peccatum ſuum. Qui etiam decem annis pœnitentiam agat, cui poſt decem annos communio præſtari debet.* Unius pœnitentiæ mentio fit in iſto Canone, non iteratæ Confirmationis. Tom. 1. Conc. p. 973. E.

Patet 3. ex S. Auguſtino. Lib. 3. de Baptiſmo cap. 11. ſic loquitur: *Cyprianus cum cæteris ſtatuit, ut ſi ab hæreſibus redirent ad Eccleſiam, quicumque fuerant in ea baptiſati, non jam per Baptiſmum, ſed per pœnitentiam reciperentur.* T. 9. p. 113. B.

Neque etiam Hæretici baptiſati extra Eccleſiam recepti ſunt per Sacramen-

Digitized by Google

tum Confirmationis, in Eccleſia Romana, Africana, Orientali, & Gallicana.

Non in Eccleſia Romana, teſte S. Stephano S. Pontifice, qui ſolemne iſtud emiſit Decretum in famoſa de Baptiſmo Hæreticorum controverſia, *Si quis ergo*, inquit, *à quacumque hæreſi venerit ad nos, nihil innovetur niſi quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in pœnitentiam.* De omnibus indiſcriminatim loquitur Hæreticis, ſive qui in Eccleſia, ſive qui extra Eccleſiam fuerant baptiſati; atque immeritò S. Cyprianus Decretum iſtud reſtrinxit ad eos qui fuerant in Eccleſia baptiſati. Stephani Decretum approbarunt ſubſequentes Pontifices, teſte S. Hieronymo Dial. adversùs Luciferianos, Julius, Malchius, Sylveſter.

Apud Cypr. p. 129.

Unde idem S. Hieronymus eodem Dialogo teſtatur & multis probat conſtantem eſſe Eccleſiæ uſum, Hæreticos ad Eccleſiam redeuntes recipere per pœnitentiam; & hoc ipſum oſtendere conatur ex Apocalypſi. *Numquid*, inquit, (Angelus) *dixit: Rebaptiſentur qui in fide Nicolaitarum ſunt baptiſati? vel imponantur eis manus, qui eo tempore apud Pergamenos crediderunt? Quin potius, Age, inquit, pœnitentiam.*

To. 4. part. 2. p. 304.

Adde Innocentium I. qui in Epiſtola 18. dicit *Arianos baptiſatos in hæreſi ſuſcipi in Eccleſia per manus impoſitionem ſub imagine penitentiæ*: quibus verbis opponit eorum pœnitentiam, gravi & luctuoſæ pœnitentiæ apoſtatarum.

To. 2. Conc. p. 1269. D.

Non aliter recepti ſunt in Eccleſia Africana, teſte S. Auguſtino, qui Lib. 3. de Baptiſmo loquens de illa manus impoſitione qua recipiebantur Hæretici, quam S. Cyprianus ſine Baptiſmo prodeſſe negabat, ſatis ſignificat illam reconciliatoriam dumtaxat fuiſſe, non confirmatoriam: *Manus autem impoſitio*, inquit, *non ſicut Baptiſmus, repeti non poteſt. Quid enim eſt aliud, niſi oratio ſuper hominem?* Et Lib. 5. cap. 23. *Manus autem impoſitio, ſi non adhiberetur ab hæreſi venienti, tanquam extra omnem culpam eſſe judicaretur: propter charitatis autem copulationem, quod eſt maximum donum Spiritus ſancti, ſine quo non valent ad ſalutem quæcumque alia ſancta in homine fuerint, manus Hæreticis correctis imponitur.*

T. 9. p. 117. B. *Ibid. p. 157. C. D.*

Idem S. Doctor diſputans contra Donatiſtas, oſtendit à paritate Confirmationis quæ apud Hæreticos valida eſt, ratum quoque eſſe apud eos Baptiſmum; atque præcipuum eorum evertit fundamentum, nempe idcirco nullum eſſe apud eos Sacramentum Confirmationis & Baptiſmatis, quia nullus eſſe poteſt eorum Sacramentorum apud Hæreticos effectus: hoc, inquam, palmare fundamentum evertit exemplo malorum & iniquorum miniſtrorum, qui certè non habent Spiritum ſanctum, quem tamen per Sacramenta, quæ cæteris adminiſtrant, eos tradere fateri coguntur Donatiſtæ, qui non rebaptiſant baptiſatos ab adulteris, homicidis & raptoribus miniſtris. Ipſum verò Confirmationis Sacramentum valere apud Hæreticos, multis in locis demonſtrat: duo tantùm ſeligo teſtimonia, unum ex Lib. 2. contra Litteras Petiliani cap. 104. ubi Petiliano abutenti his Pſalmi 132. verbis, *Sicut unguentum in capite*, ut oſtenderet nullum eſſe Confirmationis Sacramentum apud Hæreticos, ſic loquitur S. Doctor: *In hoc unguento Sacramentum chriſmatis vultis interpretari, quod quidem in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus: ſed poteſt eſſe & in hominibus peſſimis, in operibus carnis vitam conſumentibus, & Regnum Cælorum non poſſeſſuris; & ideo nec ad barbam Aaron, nec ad oram veſtimenti ejus, nec ad ullam contextionem veſtis ſacerdotalis pertinentibus.* Et poſtea: *Diſcer-*

Ib. p. 293. B.

Digitized by Google

Diſcerne ergo viſibile Sacramentum quod eſſe & in bonis & in malis poteſt, illis ad præmium, illis ad judicium, ab inviſibili unctione charitatis quæ propria bonorum eſt. Alterum teſtimonium petitur ex Sermone 267. aliàs 5. ubi reſpondens Donatiſtis abutentibus verbis Pſalmi 140. v. 5. *Oleum autem peccatoris non impinguat caput tuum*, ſic loquitur: *Ergo oleum tuum eſt? Si tuum eſt, nolo. Si tuum eſt, malum eſt. Si autem Dei eſt, & per te malum, bonum eſt. Cœnum non inquinat Solis radium, & tu inquinas Dei oleum?* Ib. F. To. 5. p. 108. E.

Ejuſdem Eccleſiæ teſtis eſt Optatus Milevitanus in Africa Epiſcopus. Libro enim 7. increpans Parmenianum, quòd dixiſſet Catholicos eſſe muſcas morituras, *quæ ſacrum oleum corrumperent. Numquid*, inquit, *nos exterminamus oleum veſtrum, ut meritò nos muſcas morituras appelletis? Quod veſtrum eſt, apud vos eſt; & ſi à vobis ad nos aliquis tranſitum fecerit, ſic à nobis ſervatur, quomodo à vobis dimittitur. Quomodo dicitis, quia nos ſumus muſcæ morituræ ſuavitatem olei corrumpentes, cùm poſt vos nihil tale facimus?* Et poſtea: *Si nos exterminaremus à vobis confectum oleum, meritò nos muſcas morituras appellare poſſetis: ſed dum quod à vobis unctum eſt, tale ſervamus, quale ſuſcipimus, muſcæ morituræ eſſe non poſſumus.* Quibus certè verbis ſignificat Optatus, in Eccleſia Africana ratum fuiſſe Sacramentum Confirmationis ab Hæreticis collatum. P. 106 n. 4. P. 107.

Eumdem fuiſſe uſum in Eccleſia Orientali probatur ex Concilio generali I. Nicæno Can. 8. quo jubet Novatianos redeuntes ad Eccleſiam recipi per manus impoſitionem, haud dubiè confirmatoriam; quia, teſte Theodoreto L. 3. hæreticarum fabularum, *Novatiani iis qui ab ipſis tinguntur, ſacrum chriſma non præbent. Quocirca*, inquit, *etiam qui ex hac hæreſi corpori Eccleſiæ conjunguntur, laudatiſſimi Patres inungi præceperunt.* Porrò ſi commune iſtud fuiſſet omnibus Hæreticis, ut nullum haberent Confirmationis Sacramentum, quod proinde ipſis ad Eccleſiam redeuntibus neceſſe fuiſſet adminiſtrari, quare de ſolis Novatianis id ſtatuiſſet Concilium Nicænum? Igitur id ſingulare fuit Novatianis ut reciperentur per Sacramentum Confirmationis, quia illud apud ſuos non perceperant. Tom. 1. Conc. p. 31. E. To. 4. p. 230. A.

Denique in Eccleſia Gallicana ſexto ineunte ſæculo, eumdem uſum obtinuiſſe teſtatur Alcimus Avitus Epiſcopus Viennenſis. A Stephano Lugdunenſi interrogatus quo ritu quidam Donatiſta in Eccleſiam admitti deberet, ſic reſpondet Epiſt. 24. *Manus impoſitionem perſonæ, de qua ſcribitis, adhibete.... quam conſtat, ſi revera in ſupradicti ſchiſmatis profeſſione verſata eſt, cum miniſterio Baptiſmatis etiam chriſmate conſignatam.* Biblior. PP. To. 9. p. 574. H.

Ex quo teſtimonio Aviti tria colliges. Primum, Donatiſtas ſuis adminiſtraſſe cum Baptiſmo Sacramentum Confirmationis. Secundum, manuum impoſitionem quam vult illi Donatiſtæ concedendam, non eſſe verum Confirmationis Sacramentum, utpote cui opponit chriſmationem jam ſimul cum Baptiſmo perceptam: fuit igitur manus impoſitio in pœnitentiam. Tertium denique, idcirco Sacramentum Confirmationis huic Donatiſtæ redeunti ad Eccleſiam dandum non eſſe, quia eo jam donatus fuerat apud ſuos, quod ſemel ritè conceſſum, iterari non poteſt.

Probatur denique Concluſio rationibus Theologicis.

Prima eſt, quia nulla proferri poteſt ſatis firma ratio, cur Eccleſia ratum habuerit Baptiſmum datum ab Hæreticis, & rejecerit Sacramentum Confirmationis: par enim eſt ex utraque parte ratio, & quibus omnino momentis uſus eſt S. Auguſtinus adversùs S. Cyprianum & Donatiſtas, ut evinceret ratum

Digitized by Google

tum eſſe ac validum apud Hæreticos Baptiſmum, iiſdem probatur valere quoque apud ipſos Sacramentum Confirmationis. Conſule illas S. Doctoris rationes aliàs à nobis expoſitas.

Secunda eſt: Si Eccleſia catholica tempore Stephani aut S. Augu. in ea fuiſſet ſententia Confirmationem datam ab Hæreticis nullam eſſe, adeoque iterandam, invictum habuiſſent argumentum, tùm Cyprianus adversùs Stephanum, tùm Donatiſtæ adversùs Auguſtinum, oſtendendo nempe eamdem eſſe rationem Baptiſmi & Confirmationis, neque ſatis intelligitur quid huic argumento reponere potuiſſent aut Stephanus aut Auguſtinus. Atqui tamen non legimus eo unquam argumento uſos fuiſſe, aut Cyprianum contra Stephanum, aut Donatiſtas contra S. Auguſtinum.

Tertia ratio eſt, quia manus impoſitio confirmatoria eſt in Spiritum ſanctum, tanquam cauſa per ſe; Sacramenta enim novæ Legis ex ſe, & opere operato, ut dicitur, producunt gratiam; atqui manus impoſitio reconciliatoria, per quam recipiebantur Hæretici converſi, per ſe non conferebat Spiritum ſanctum, quia illa manus impoſitio eodem modo operatur in his, qui ab hæreſi ad Eccleſiam convertuntur, quo depoſitio fictionis in iis, qui ficto animo ad Baptiſmum acceſſerunt, & poſtmodùm per ſinceram pœnitentiam convertũtur: atqui in iſtis fictionis depoſitio non eſt cauſa per ſe gratiæ baptiſmalis quam recipiunt, ſed tantùm cauſa per accidens quæ obicem removet. Ita docet S. Aug. L. 1. de Baptiſmo c. 12. ubi comparando baptiſatum in hæreſi, cum eo qui ficto animo Baptiſmum in Eccleſia recipit, ita loquitur: *Sicut enim in* To. 8. p. 89. C. *illo qui fictus acceſſerat, fit ut non denuo baptiſetur, ſed ipſa pia correctione & veraci confeſſione purgetur, quod non poſſet ſine Baptiſmo, ut quod antè datum eſt, tunc valere incipiat ad ſalutem, cùm illa fictio veraci confeſſione receſſerit: ſic etiam iſte, qui Baptiſma Chriſti, quod non amiſerunt qui ſe ſeparaverunt, inimicus charitatis & pacis Chriſti in aliqua hæreſi aut ſchiſmate accepit, quo ſacrilego ſcelere peccata ejus non dimittebantur; cùm ſe correxerit & ad Eccleſiæ ſocietatem unitatemque venerit, non iterum baptiſandus eſt, quia ipſa ei reconciliatione ac pace præſtatur, ut ad remiſſionem peccatorum ejus in unitate jam prodeſſe incipiat Sacramentum, quod acceptum in ſchiſmate prodeſſe non poterat.* Quam S. Doct. ſententiam ſic expreſſit S. Th. 3. p. q. 69. art. 10. ad 2. *Fictio*, inquit, *non removetur per Baptiſmum, ſed per penitentiam ſubſequentem; qua remota Baptiſmus aufert culpam & reatum omnium peccatorum precedentium Baptiſmum .... Et ſic ad Baptiſmi effectum conſequendum concurrit Baptiſmus & pœnitentia, ſed Baptiſmus ſicut cauſa per ſe agens, penitentia verò ſicut cauſa per accidens, id eſt removens prohibens.*

Solvuntur Objectiones.

Objicies 1. S. Cyprianus & Firmilianus cum ſuis in celebri cauſa rebaptiſationis, tanquam rem certam ſupponunt, Hereticos recipiendos eſſe per Baptiſmum & Confirmationem, atque Stephanum reverà illos recepiſſe per impoſitionem manus confirmatoriam, ad accipiendum ſcilicet Spiritum ſanctum: quin ex hac ipſa Stephani praxi, tanquam ex re conceſſa, validum, & ad hominem, ut dicitur, contorquent adversùs illum argumentum, nempe: Si nulla eſt apud Hereticos manus impoſitio confirmatoria, & idcirco Stephanus redeuntes ab hæreſi per eam recipit, nullus quoque eſt apud Hæreticos Baptiſmus; par enim eſt utriuſque Sacramenti ratio. Duo hæc manifeſta ſunt ex S. Cypriano.

Pri-

Primum, debere Hæreticos per Baptiſmum & Confirmationem recipi cùm ad Eccleſiam redeunt, probat in Epiſtola ad Stephanum n. 72. ubi ait, *Hæreticos & Schiſmaticos profanæ aquæ labe maculatos, quando ad Eccleſiam venerint baptiſari oportere, eo quòd parum ſit eis manum imponere ad recipiendum Spiritum ſanctum, niſi & recipiant Eccleſiæ Baptiſmum. Tunc enim demum*, inquit, *planè ſanctificari, & eſſe filii Dei poſſunt; ſi Sacramento utroque naſcantur*. Similia habet in Epiſtola ad Jubajanum: iiſdem planè verbis utitur in Synodo Africana Nemeſianus à Thubunis. Igitur in mente S. Cypriani & illorum, quorum ibi ſententiam refert, manus impoſitio qua Hæretici ad Eccleſiam redeuntes recipiebantur, erat confirmatoria in Spiritum ſanctum: præter illam autem volebat Cyprianus, neceſſarium eſſe Baptiſmum, *ut utroque Sacramento*, inquit *illi renaſcerentur*. Per utrumque autem Sacramentum nihil aliud procul dubio intelligere potuit, quàm Baptiſmum, & Confirmationem. P. 111.

Secundum, nempe Cyprianum & Firmilianum ex illa Stephani praxi recipientis Hæreticos per manus impoſitionem confirmatoriam, tanquam ex re conceſſa, adversùs ipſum diſputaſſe, ut oſtenderent, eos quoque recipi debere per Baptiſmum, patet 1. ex Epiſtola S. Cypriani ad Pompejum n. 74. ubi ſic arguit adversùs Stephanum: *Si idcirco apud Hæreticos Eccleſia non eſt, quia una eſt, & dividi non poteſt: ſi ideo illic Spiritus non eſt, quia unus eſt, & eſſe apud prophanos & extraneos non poteſt; utique & Baptiſma, quod in eadem unitate conſiſtit, eſſe apud Hæreticos non poteſt, quia ſeparari neque ab Eccleſia, neque à Spiritu ſancto poteſt. Aut ſi effectum Baptiſmi majeſtati nominis tribuunt, ut qui in nomine J. C. ubicunque & quandocumque baptiſantur, innovati & ſanctificati judicentur, cur non in ejuſdem Chriſti nomine illic & manus baptiſatis imponitur ad accipiendum Spiritum ſanctum? cur eadem ejuſdem majeſtas nominis non prævalet in manus impoſitione, quam valuiſſe contendunt in Baptiſmatis ſanctificatione? Nam ſi poteſt quis extra Eccleſiam natus templum Dei fieri, cur non poſſit ſuper templum & Spiritus ſanctus infundi?* En argumentum ad hominem quod S. Cyprianus adversùs Stephanum contorquebat, ductum ex ipſius praxi, qua baptiſatos in hæreſi recipiebat per manus impoſitionem in Spiritum ſanctum, hoc eſt, per Confirmationem. Igitur non tantùm in ſua, ſed in Stephani etiam ſententia, ex qua argumentatur, ſupponit S. Cyprianus olim Hæreticos receptos fuiſſe per Sacramentum Confirmationis. P. 130.

Eodem ferè modo arguit Firmilianus Epiſtola 75. inter Cyprianicas. *Quoniam*, inquit, *Stephanus & qui illi conſentiunt, contendunt dimiſſionem peccatorum, & ſecundam nativitatem in Hæreticorum Baptiſma poſſe procedere, apud quos etiam ipſi confitentur Spiritum ſanctum non eſſe, conſiderent & intelligant, ſpiritalem nativitatem ſine Spiritu eſſe non poſſe.* Ibid. p. 146.

Reſp. Concedimus quidem exiſtimaſſe S. Cyprianum Hæreticos redeuntes recipi debere & per Baptiſmum & per impoſitionem manus confirmatoriam; in eo quippe verſabatur errore, nullum ac planè irritum eſſe Sacramentum in hæreſi datum & acceptum: ſed negamus hanc fuiſſe ſententiam, aut Stephani, aut aliorum contra quos diſputat S. Cyprianus; neque hanc ipſis affingi à ſancto Martyre colligi poteſt ex verbis ipſius.

In citatis ad Stephanum & Jubajanum Epiſtolis, nondum Cyprianus impugnat ſententiam Stephani, quam nondum noverat, ſed improbat conſuetudinem quorundam Africanorum, qui baptiſatos ab Hæreticis recipiebant per

ſolam

ſolam manus impoſitionem; ac contendit non ſufficere hanc manus impoſitionem, ſed opus eſſe conferri Baptiſmum ſimul & manus impoſitionem, quam quidem ipſe confirmatoriam eſſe debere judicabat, licèt illi Africani, contra quos agit, nonniſi reconciliatoriam adhiberent.

In Epiſtola verò ad Pompejum diſputat contra Stephanum, & quidem argumento ad hominem ducto ex praxi ipſius circa Hæreticos ad Eccleſiam redeuntes recipiendos. Iſtos Stephanus, non per Baptiſmum, ut contendebat Cyprianus, ſed per *impoſitionem manuum in pœnitentiam* ad accipiendum Spiritum ſanctum, admittebat; quo uno facto fatebatur S. Pontifex, illos Hæreticos Spiritum ſanctum non accepiſſe cùm in hæreſi baptiſati fuerunt: unde inferebat Cyprianus, nullum fuiſſe hunc eorum Baptiſmum, utpote qui caruit Spiritu ſancto, & conſequenter iterandum eſſe. Iſtud quippe erat erroris Cypriani fundamentum, nullum eſſe quoad ſubſtantiam Sacramentum, quod ſuo privatur effectu, fatebatur autem Stephanus, Baptiſmum in hæreſi datum ſuo effectu privari, hoc eſt non dare Spiritum ſanctum, & eam ob cauſam redeuntes ab hæreſi per manus impoſitionem admittebat ut eum reciperent; inde directè concludebat in ſua erronea opinione S. Cyprianus, nullum quoque fuiſſe, adeoque de novo conferendum ipſis Baptiſmum: qua in diſputatione, ut clarum eſt, quæſtio non erat, an impoſitio manuum Stephani verum eſſet, vel non, Confirmationis Sacramentum; ſed unum hoc ſcopo Cypriani ſufficiebat, Stephanum agnoſcere Hæreticos illos in hæreſi baptiſatos Spiritum ſanctum non percepiſſe; ergo, inferebat Cyprianus, rebaptiſandi ſunt. Erat iſtud totius controverſiæ caput præcipuum.

Ad locum igitur ex Epiſtola ad Stephanum ubi ait, *Hæreticos utroque Sacramento debere renaſci*,

Reſp. S. Doctorem loqui vel in propria ſua ſententia, quam fatemur talem fuiſſe, ut voluerit Hæreticis conferri debere Baptiſmum & Confirmationem; vel in ſententia Africanorum, quos impugnat, & per *utrumque Sacramentum* non intelligit Confirmationem & Baptiſmum, ſed utramque Baptiſmi partem, nempe & Sacramentum exterius, & gratiam interiorem, ſine qua nullum eſt, in mente S. Cypriani, Sacramentum: vel nomen Sacramenti in latiori ſignificatione uſurpavit, ſi illud manus impoſitioni reconciliatoriæ, qua Stephanus recipiebat Hæreticos, adaptavit.

Ad teſtimonium verò ex Epiſtola ad Pompejum, ubi arguit ex praxi Stephani, & videtur ſupponere in mente ipſius nullam eſſe apud Hæreticos Confirmationem. Dico 1. ſi hoc ſupponit ſanctus Doctor, deceptus fuit & æſtu diſputationis longiùs abreptus. Dico 2. ſi hoc ſuppoſuit, id factum eſſe ex falſa, qua laborabat opinione, nullum eſſe Sacramentum, ubi nullus eſt ipſius effectus; ex quo inferebat, in mente quoque Stephani nullam eſse Confirmationem apud Hæreticos, apud quos Spiritum ſanctum non dari ipſe fatebatur. Dico 3. & quidem ad mentem S. Cypriani aptiùs, eum tantùm ſuppoſuiſſe, quod verum erat & concedebat Stephanus, nempe Hæreticos Spiritum ſanctum non accepiſſe; unde concludebat Cyprianus, falſo nixus principio, eos non tantùm per manus impoſitionem in Spiritum ſanctum recipiendos eſſe, ſed etiam per Baptiſmum. Fundamentum verò erroris S. Cypriani fuiſſe, quòd non ſatis diſtingueret inter Sacramentum & ejus effectum, atque nullum eſſe Sacramentum contenderet, cùm nullus eſt ipſius effectus, oſtendit S. Aug. L. 3. de Baptiſmo c. 10. & L. 7. c. 1. ubi ſic loquitur: *Nec ob aliud illis temporibus*

T. 9. p. 161. A. B.

viſum

viſum eſt quibuſdam etiam egregiis viris Antiſtibus Chriſti, inter quos præcipuè beatus Cyprianus eminebat, non eſſe poſſe apud Hæreticos vel Schiſmaticos Baptiſmum Chriſti, niſi quia non diſtinguebatur Sacramentum ab effectu, vel uſu Sacramenti. Et quia ejus effectus atque uſus in liberatione à peccatis & cordis rectitudine apud Hæreticos non inveniebatur, ipſum quoque Sacramentum non illic eſſe putabatur.

Inſtabis 1. Sacramentum & effectus illius nec ſunt, nec in uſu communi ac recepto Eccleſiæ, duo dici poſſunt Sacramenta, ſed unum: atqui tamen S. Cyprianus, citata ad Stephanum Epiſtola, ait neceſſe eſſe ut Hæretici redeuntes *utroque Sacramento renaſcantur*; ergo per utrumque Sacramentũ non intelligit Baptiſmũ & Spiritum ſanctum, ſed Baptiſmum & manus impoſitionem confirmatoriam.

Confirmatur: Quia utrumque intelligit Sacramentum, de quo diſputabat cum Stephano: at diſputabat de Baptiſmo & Confirmatione; ergo per utrumque Sacramentum intelligit Baptiſmum & Confirmationem.

Reſp. reipſa in uſu communi & recepto Eccleſiæ, Sacramentum & effectum ipſius non duo eſſe, nec dici poſſe Sacramenta; ſed mirum videri non debet S. Cyprianum ab uſu communi & recepto more loquendi Eccleſiæ receſſiſſe, qui ab ejus fide ac doctrina receſſerat circa veritatem Baptiſmi ab Hæreticis dati: Sacramentum & ejus effectum duo quaſi Sacramenta eſſe voluit, quia nullum eſſe Sacramentum ſine effectu contendebat. Quòd autem per utrumque Sacramentum intellexerit aquam Baptiſmi, & Spiritum ſanctum, manifeſtè patet ex Epiſtola 73. ubi ſic loquitur: *Ideo*, inquit, *baptiſari eos oportet qui de hæreſi ad Eccleſiam veniunt, ut qui legitimo & vero atque unico ſanctæ Eccleſiæ Baptiſmo ad Regnum Dei regeneratione divina præparantur, Sacramento utroque naſcantur, quia ſcriptum eſt, niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Cælorum.* Eandem rationem eidem Scripturæ teſtimonio ſubnixam adducit in Synodo Carthaginenſi Nemeſianus à Thubunis. P. 127.

Quòd ſi contendas, per utrumque Sacramentum intellexiſſe S. Cyprianum Baptiſmum & manus impoſitionem per quam Stephanus Hæreticos redeuntes ad Eccleſiam recipiebat, dicemus Cyprianum latiori ſenſu nomen Sacramenti uſurpaſſe, quando manus impoſitioni reconciliatoriæ illud adaptavit.

Ad confirmationem nego min. Diſputabat enim præſertim S. Cyprianus de Baptiſmo ejuſque effectu, & contendebat nullum eſſe apud Hæreticos Baptiſmum, quia nullus eſt ipſius effectus; in quo certè errabat ille. Fatebatur quidem Stephanus, apud Hæreticos non eſſe Spiritum ſanctum, unde redeuntibus ad Eccleſiam manus imponebat ut illum acciperent: ſed inde inferre, ſicut inferebat Cyprianus, nullum eſſe revera quoad ſubſtantiam apud Hæreticos Baptiſmi Sacramentum, error erat. Igitur per utrumque Sacramentum, de quo diſputat S. Martyr, intelligit Baptiſmum, & Spiritum ſanctum, qui à Sacramento inſeparabilis eſſe debet, ut illud ratum ac validum habeatur.

Inſtabis 2. Manus impoſitio per quam Stephanus redeuntes ad Eccleſiam Hæreticos recipiebat, ea ipſa erat cujus mentio fit c.8. Actuum Apoſtolorum, ubi Petrus & Joannes leguntur manus impoſuiſſe Samaritanis à Philippo baptiſatis: ſed hæc erat verum Sacramentum Confirmationis ex dictis; ergo &c. Major conſtat ex Epiſt. 73. S. Cypriani ubi ſic loquitur: *Quod autem dicunt quidam de iis qui in Samaria baptiſati fuerant, advenientibus Apoſtolis Petro & Joanne, tantùm ſuper eos manum impoſitam eſſe, ut acciperent Spiritum ſanctum, rebaptiſatos tamen non eſſe: locum illum, frater chariſſime, ad præſentem cauſam videmus non pertinere &c.* P. 124.

Reſp.

Reſp. nego maj. Neque enim Stephanus iſtud exemplum ex Actibus Apoſtolorum ductum proferebat; ſed alii quidam ignoti, qui ſane malè omnino arguebant, ut obſervat S. Auguſtinus Lib. 3. contra Donatiſtas cap. 1. exemplum iſtud proferendo, quod ad rem appoſitum non erat.

Inſtabis 3. Manus impoſitio in Spiritum ſanctum eſt verum Confirmationis Sacramentum: atqui illa manus impoſitio qua Stephanus Hæreticos recipiebat, erat in Spiritum ſanctum; ergo &c.

Reſp. diſt. maj. Manus impoſitio quæ per ſe tanquam vera cauſa producit Spiritum ſanctum, eſt Sacramentum Confirmationis, concedo: quæ tantùm illum producit ratione alterius, nempe pœnitentiæ adjunctæ, per quam ſcilicet Hæreticus charitatem habere incipit, ac remoto obice gratiam Baptiſmi conſequitur, nego. Porrò talis eſt manus illa impoſitio reconciliatoria. Solutio patet ex tertia ratione Theologica inter probationes Concluſionis adducta.

Objicies 2. Eccleſia Occidentalis Hæreticos recepit per eam manus impoſitionem quæ fit ab Epiſcopo, & per quam datur ſeptiformis Spiritus: ſed illa eſt verum Confirmationis Sacramentum.

Major probatur nonnullis teſtimoniis.

I. Siricii S. Pontificis in Epiſtola ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum
Tom. 2. c. 1. ubi vetat Arianos baptiſari, *quos*, inquit, *nos cum Novatianis aliiſque*
Conc. p. *Hæreticis, ſicut eſt in Synodo conſtitutum*, (nempe Arelatenſi 1. Can. 8.) *per*
1018. A. *invocationem ſolam ſeptiformis Spiritus, Epiſcopalis manus impoſitione, Catho-*
B. *licorum conventui ſociamus ; quod etiam totus Oriens Occidenſque cuſtodit.* Porrò Novatiani qui verum non conferebant apud ſe Confirmationis Sacramentum, per illud cùm ad Eccleſiam redibant, recipiebantur. Ergo, cùm, teſte Siricio, cæteri Hæretici eodem modo, quo Novatiani, reciperentur, dicendum eſt, eos per Sacramentum Confirmationis receptos fuiſſe.

II. S. Leonis Epiſtola 135. aliàs 37. c. 2. ubi ſic loquitur: *Quod ibi defuit con-*
To. 1. p. *feratur, ut per Epiſcopalem manus impoſitionem virtutem Spiritus ſancti conſe-*
717. *quantur*. Et Epiſtola ad Nicætam quæ numero eſt 129. aliàs 79. c. 7. *Qui Baptiſmum*, inquit, *ab Hæreticis acceperunt, cùm baptiſati antea non fuiſſent, ſola*
Ibid. p. *invocatione Spiritus ſancti per impoſitionem manuum confirmandi ſunt, quia*
688. *formam tantùm Baptiſmi ſine ſanctificationis virtute ſumpſerunt.*

III. Idem videtur poſſe colligi ex Synodo Arauſicana I. Can. 1. ubi poteſtatem facit Presbyteris, *Hæreticos in periculo mortis, ſi deſint Epiſcopi, ſacro*
To. 3. *chriſmate conſignandi*. Quem Canonem ſupra nos de Sacramento Confirmatio-
Conc. p. 1447. B. nis interpretati ſumus, agendo de miniſtro Confirmationis extraordinario, ſicut & Canonem Concilii Epaonenſis. Concilium quoque II. Arelatenſe c. 17.
To. 4. jubet *Bonoſiacos cum chriſmate & manus impoſitione in Eccleſia recipi.*

Conc. p. Reſp. nego min. Sacramentum enim Confirmationis eſt cauſa per ſe gratiæ,
1015. B. eamque ex opere operato producit: illa autem manus impoſitio reconciliatoria, cauſa eſt dumtaxat removens obicem, aut potius eſt ſignum, quod ſupponit jam per pœnitentiam & ſinceram converſionem cordis obicem remotum eſſe. Inde eſt quòd S. Gregorius Lib. 11. Epiſtola 67. aliàs L. 9. Epiſt. 61. inhærens doctrinæ S. Auguſtini, tribuit gratiam, quam in hęreſi baptiſati & ab ea converſi recipiunt dum redeunt ad Eccleſiam, ipſi Baptiſmo, *qui tunc*,
To. 2. p. inquit, *in illis vires emundationis accipit, cùm vel illi per impoſitionem ma-*
1167. B. *nus Spiritum ſanctum acceperint, vel iſti per profeſſionem veræ fidei ſanctæ*
C. *& univerſalis Eccleſię viſceribus fuerint uniti.*

Ad

Ad primam probationem ex Siricio, manus illa impoſitio qua Hæreticos recipiendos eſſe jubet, eſt tantùm cæremonialis & reconciliatoria, non verò Sacramentum Confirmationis. 1. quia agit de Arianis, apud quos data Confirmatio nuſquam irrita & invalida judicata fuit. 2. quia non diſtinguit inter Hęreticos in Eccleſia, vel extra Eccleſiam baptiſatos: at certum eſt ex dictis, Hæreticos baptiſatos in Eccleſia, receptos dumtaxat fuiſſe per impoſitionem manus in pœnitentiam. 3. quia loquitur de illo ritu, quem totus Oriens & Occidens cuſtodiebat: atqui ritus ille communis non erat ratione impoſitionis manus, ſiquidem in Oriente, alii per unctionem, alii per ſolam fidei profeſſionem admittebantur; in eo igitur conſentit Occidens cum Oriente, quòd baptiſati in hæreſi rurſus non baptiſentur, ſi in legitima forma tincti antea fuiſſent: atque in eo dumtaxat capite cęteros Hęreticos Novatianis comparat, quòd non ſint rebaptiſandi. Alia porrò ratio eſt de Cõfirmatione, quã apud ſe Novatianos non habuiſſe vulgò circumfertur, quamquã res non ſit ſatis explorata & certa.

Ad ſecundam ex S. Leone, eadem eſt reſponſio. Nec obſtat quòd S. Pontifex utatur verbo *confirmandi*; per illud quippe noluit deſignare hujus nominis verum Sacramentum, ſed ritum dumtaxat quo Hæretici Eccleſiæ reconciliantur, & in fide Catholica confirmantur. Et certè dicuntur Fideles ab Ordine Romano, Alcuino, Rabano & aliis confirmari per Euchariſtiam, neque tamen inde confundi debet Euchariſtia cum Sacramento Confirmationis.

Ad tertiam ex Conciliis Arauſicano & Epaonenſi, dico vel Canones illos interpretandos eſſe cum multis, de mera cæremonia ſeu manus impoſitione & unctione reconciliatoria; vel ſi de Sacramento Confirmationis, ut antea inſinuavimus, dicendum eſt Hæreticos illos de quibus agit, antea confirmatos non fuiſſe, quos idcirco citati Canones jubent in mortis periculo & abſentia Epiſcopi, à ſimplici Sacerdote confirmari. Concilium Arelatenſe agit de manus impoſitione & unctione reconciliatoria.

Objicies 3. Eccleſia Orientalis Hæreticos redeuntes ad Eccleſiam admittit per unctionem chriſmatis, & iſta verba, *Signaculum doni Spiritus ſancti*, in quibus materia & forma Sacramenti Confirmationis conſiſtit; ergo admittit eos per verum Confirmationis Sacramentum.

Antecedens probatur ex Canone 7. I. Concilii generalis Conſtantinopolitani, in quo ſic legimus: *Eos, qui rectæ fidei adjiciuntur .... recipimus ſecundùm ſubjectam hic conſequentiam & conſuetudinem. Arianos quidem & Macedonianos, & Sabbatianos, & Novatianos..... & Theſſeradecatitas, & Apollinariſtas recipimus, dantes quidem libellos, & omnem hæreſim anathematiſantes ....ſignatos, ſive unctos primùm ſancto chriſmate, & frontem, & oculos, & nares, & os, & aures; & eos ſignantes dicimus, Signaculum doni Spiritus ſancti.* Tom.2. Conc.p. 952.A.

Eundem ritum in recipiendis Hæreticis præſcribit Synodus Trullana Can. 95. & Methodius in Euchologio circa an. Chriſti 841. in quo etiam multæ referuntur Orationes quibus invitatur Spiritus ſanctus, ut velit gratiam ſuam illis ab hæreſi converſis infundere; ex quibus ſic arguitur: Ubi eſt eadem materia, eadem forma & idem effectus Sacramenti Confirmationis, haud dubiè eſt idem Sacramentum: atqui in ritu quo Græca Eccleſia redeuntes Hæreticos recipit eſt eadem materia, eadem forma, & idem effectus Sacramenti Confirmationis; ergo ritus ille continet verum Sacramentum Confirmationis.

Arcudius Lib. 2. de Confirmatione cap. 18. reſpondet Canonem Conſtantinopolitanum agere dumtaxat de illis Hæreticis, qui apud ſuos Sacramentum Con-

Digitized by Google

Confirmationis non perceperant, quales erant Novatiani, Theodoreto teſte: quos proinde redeuntes per illud Sacramentum recipi jubet; Canonem autem Methodii nullius eſſe auctoritatis pronuntiat, ut pote qui editus ſit versùs an. 1240. à Methodio quodam ſchiſmatico. Vide Goarium in Euchol. p.876. ubi integrum refert Methodii Decretum.

Verùm probabilis quidem eſſe poſſet Arcudii reſponſio, ſi in laudato Canone mentio dumtaxat fieret Novatianorum; ſed cùm alii multi nominentur Hæretici, quos nullus veterum Scriptorum dicit rejeciſſe Sacramentum Confirmationis, certè ad aliam reſponſionem confugiendum eſt.

Reſp. itaque, ritum hunc apud Græcos ſolemnem verum non eſſe Sacramentum Confirmationis, ſed cæremoniam dumtaxat; quamquam enim eadem materia & forma videatur eſſe quæ in Sacramento Confirmationis, non tamen eſt idem effectus, nec idem modus quo datur Spiritus ſanctus in Confirmatione & in illa reconciliatoria cæremonia. 1. non eſt idem effectus: namque in Confirmatione datur Spiritus ſanctus ad robur, ut intrepidè fides Chriſtiana adversùs omnes ejus impugnatores defendatur; in illo verò ritu datur Spiritus ſanctus ad remiſſionem peccati hæreſeos, ad pacem cum Eccleſia conciliandam, ad fidem firmiùs conſervandam: in hunc finem miniſter unctionem adhibet, & verba citata pronuntiat. 2. non eſt idem modus operandi in illo ritu, qui in Confirmatione: namque Confirmatio per ſe & ex opere operato gratiam confert; ritus autem ille, ſeu cæremonia, ex opere operantis, ratione ſcilicet pœnitentiæ & ſinceræ cordis converſionis.

Ex ſola autem vel materia, vel forma Sacramenti, quam Græci nonnunquam adhibent variis in caſibus, colligi non debet eos verum uſurpare ac celebrare Sacramentum. V. g. materiam & formam unctionis extremæ uſurpant in ungendis ſanis; nec tamen pro vero Sacramento, ſed pro mera cæremonia hunc ritum habent. Ita teſtatur Goarius contra Arcudium, qui ſevera nimis ac præcipiti cenſura ritus illos quaſi totidem ſacrilegia proſcribit: quamquam negandum non ſit, his ritibus abuſos aliquando fuiſſe nonnullos Græcos; quin & inter Latinos nonnulli oleo extremæ unctionis ſanos etiam unxiſſe leguntur. Ita colligitur ex Sacramentario S. Gregorii juxta Codicem Remenſem, quem laudat Menardus notarum pag. 67. in quo hæc verba legimus, *Benedicit oleum pro infirmis, & pro populo.*

Hinc facilè ſolvitur argumentum ſic. Diſtinguenda major propoſitio: Ibi eſt idem Sacramentum, ubi eſt idem effectus, eodem modo productus, concedo: ſi non ſit nec idem effectus, nec idem operandi modus, nego. Porrò in ritu quo Hæretici recipiebantur, erat quidem eadem materia & forma, ſed non erat nec idem effectus, nec idem operandi modus.

Objicies 4. SS. Patres & SS. Pontifices diſcrimen hoc ſtatuunt inter Hæreticos in Eccleſia, & extra Eccleſiam baptiſatos, quòd priores recipiunt per manus impoſitionem in pœnitentiam; alios verò ſimpliciter per manus impoſitionem in Spiritum ſanctum: ſed iſta manus impoſitio in Spiritum ſanctum, quatenùs opponitur impoſitioni manuum in pœnitentiam, alia eſſe non poteſt quàm confirmatoria.

Major certa eſt ex S. Cypriano Epiſtola 71. ex S. Aug. L. 2. contra Creſconium c.16. & ex Innocentio I. Epiſtola 22. c.4. & 5. ubi ſic loquitur: *Noſtræ verò lex eſt Eccleſiæ, venientibus ab Hæreticis, qui tamen illic baptiſati ſunt, per manus impoſitionem laicam tantùm tribuere communionem, nec ex his aliquem in* (*Tom. 2. Conc. p. 1274. B.*)

Clerica-

Digitized by Google

Clericatus honorem vel exiguum ſubrogare. At verò hi qui à Catholica fide ad hæreſim tranſierunt, quos non aliter oportet niſi per pœnitentiam ſuſcipi, apud vos non ſolùm penitentiam non agunt, verùm etiam honore cumulantur. Et poſtea: *Si quis*, inquit, *de Catholica ad hæreſim tranſiens, aut fidelis ab apoſtaſia revertens & reſipiſcens redire voluerit, numquid eadem ratione poterit ad Clerum admitti, cujus commiſſum nonniſi longa penitentia poteſt aboleri?* Ibid. p. 1175. B. C.

Denique idem patet ex Vigilio Epiſtola 2. ad Eutherium. De his qui ſemel in Eccleſia baptiſati ad Arianos confugientes denuò baptiſati erant, ſic decernit: *Quorum tamen reconciliatio non per illam manus impoſitionem, quæ per invocationem ſancti Spiritus fit, operatur, ſed per illam qua penitentiæ fructus acquiritur, & ſanctæ communionis reſtitutio perficitur.* Tom 5. Conc. p. 312. E.

Reſp. nego min. manus enim illa impoſitio in Spiritum ſanctum, per quam recipiebantur Hęretici extra Eccleſiam baptiſati, & quæ opponitur manuum impoſitioni in pœnitentiam, per quam admittebantur alii Hæretici in Eccleſia baptiſati, non erat verè confirmatoria, ſed erat manus impoſitio in pœnitentiam leviorem & mitiorem, ſeu potius in imagine & umbra pœnitentiæ; altera verò manus impoſitio erat in pœnitentiam graviorem. Ratio eſt, quia longè majori & graviori peccato ſe implicant, qui ab Eccleſia in qua baptiſati ſunt, ad hæreſim deficiunt, quàm qui in hæreſi nati & educati, in ea baptiſantur: unde gravior illis, quàm iſtis injungi debet pęnitentia, quia, ut loquitur S. Aug. L. 2. contra Creſconium c. 16. *faciliore venia quod nondum habuerunt accipiunt, quàm ſi habuiſſent, & tamen deſeruiſſent. Et hoc diſcernitur apud nos, ut aliter recipiantur qui Catholicam reliquerunt, aliter qui ad illam primitus veniunt. Illos enim amplius gravat deſertionis crimen.* Porrò facilior illa venia qua baptiſati extra Eccleſiam recipiebantur, non poſita erat in eo quòd per Confirmationem reciperentur, ſed quòd longè mitior foret eorum pęnitentia, atque illius imago meliùs diceretur. Ut enim ratiocinatur idem S. Aug. L. 5. de Baptiſmo c. 23. *Manus impoſitio ſi non adhiberetur ab hæreſi venienti, tanquam extra omnem culpam eſſe judicaretur: propter charitatis autem copulationem, quod eſt maximum donum Spiritus ſancti ..... manus hæreticis correctis imponitur.* To. 9. p. 419. A. B. Ibid. p. 157. C. D.

Eadem eſt reſponſio ad Innocentium I. Opponit enim ibi manus impoſitionem in Spiritum ſanctum, tanquam leviorem pęnitentiam, alteri longè graviori, per quam ſcilicet apoſtatæ recipiebantur. Sic enim ſeipſum exponit S. Pontifex in Epiſtola 18. c. 3. *Arianos præterea, cæteraſque ejuſmodi peſtes, quia eorum laicos converſos ad Dominum ſub imagine penitentiæ ac ſancti Spiritus ſanctificatione per manus impoſitionem ſuſcipimus, non videtur Clericos eorum cum Sacerdotii aut miniſterii cujuſpiam ſuſcipi debere dignitate.* Porrò illa manus impoſitio ſub imagine pœnitentiæ non eſt confirmatoria. Tom. 2. Conc. p. 1269. D.

Neque eſt quòd dicas, apoſtatas ſæpius in Eccleſia receptos ſumma facilitate, & nulla ferè impoſita pęnitentia: ita de Cerdone teſtatur S. Irenæus L. 3. c. 4. de Marcione, Tertull. L. de Præſcriptionibus; de quibuſdam Novatianis, S. Cornelius apud S. Cyprianum Epiſtola 46. de Natali, quem diſcipuli Theodoti Coriarii ſeduxerunt, Euſebius L. 5. c. ultimo &c. Non eſt, inquam, quòd iſtud opponas: namque ob certas prudentiæ & œconomiæ cauſas mitiùs aliquando egit Eccleſia cum aliquibus apoſtatis, qui vel ſeducti fuerant metu & violentia, vel maximi doloris ſigna demonſtrabant, vel denique poterant multos exemplo ſuo ad gremium Eccleſiæ adducere: ſed caſus illi ſingulares generalem regulam confirmant, nedum infringunt.

Digitized by Google

To. 9. p. 117. B. Objicies denique S. Auguſtinum L. 3. de Baptiſmo cap. 16. ubi ait: *Manus autem impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt. Quid eſt enim aliud quàm oratio ſuper hominem?* At illa manus impoſitio de qua loquitur, eſt *confirmatoria*; ea ipſa ſcilicet, in mente S. Doctoris, per quam Apoſtoli Act. 8. viſibiliter Spiritum ſanctum conferebant.

Reſp. nego min. Ibi quippe ſanctus Doctor agit generatim de manus impoſitione, tùm confirmatoria, tùm reconciliatoria. Primam negat poſſe repeti, ut conſtat ex teſtimoniis S. hujus Doctoris antea relatis: alteram verò repeti poſſe contendit. Inſtitutum quippe ac ſcopus S. Doctoris eò loci poſtulabat, ut de utraque illa manus impoſitione loqueretur; vult enim probare Spiritum ſanctum inhabitantem, ſeu charitatem quæ juſtificat in una ſola Catholica Eccleſia haberi poſſe. Hoc ut aſſequatur, ſolvit 1. objectionem ductam ex eo quòd Spiritus ſanctus viſibiliter nunc, ſicut olim, Fidelibus per impoſitionem Ibid. p. 116. F. manus non concedatur; docetque id tantùm neceſſarium fuiſſe ad *commendationem rudis fidei, & Eccleſiæ primordia dilatanda*. 2. aliud ſolvit argumentum, nempe impoſitionem manus reconciliatoriam, per quam peccatum hæreſis dimittitur, repeti non poſſe, perinde ac Baptiſmum; ac proinde impoſſibilem eſſe reconciliationem cum Eccleſia: reſpondet, illam manus impoſitionem alterius conditionis eſſe à Baptiſmo, hunc repeti quidem non poſſe, illam verò poſſe; quia manus impoſitio eſt oratio ſupra hominem, oratio autem repeti ſæpius poteſt.

Ex quibus facilè intelligitur, in mente S. Doctoris, ſecundam illam manus impoſitionem, reconciliatoriam dumtaxat eſſe, ſeu meram cæremoniam, per quam redeuntes ab hæreſi aliquibus in locis recipiebantur.

QUÆSTIO V. ET ULTIMA.

De ceremoniis Sacramenti Confirmationis.

NOſtri non eſt inſtituti ſingularum illarum cæremoniarum antiquitatem, ſignificationem, vim ac efficaciam hìc expendere, de quibus Libri Rituales: nobis ſatis erit ſummatim ea delibaſſe quæ vel antecedunt, vel comitantur, vel ſequuntur Confirmationem.

De cæremoniis quæ præcedunt Confirmationem.

Præter eas quæ pertinent ad conſecrationem chriſmatis, de quibus antea diximus,

Quæres 1. an ſint adhibendi patrini in Confirmatione.

Reſp. affirmativè: antiqua enim eſt praxis illa, de qua mentio fit in Libro Sacramentorum S. Gregorii, & in Ordine Romano. Hujus conſuetudinis rationem affert S. Th. 3. p. q. 72. art. 10. in corpore: quia ſcilicet debent recens baptiſati habere à quibus erudiantur in pugna ſpirituali.

Quæres 2. quinam in patrinos eligi poſſint & debeant.

Reſp. eos tantùm 1. qui ſunt baptiſati, & confirmati: quia qui nondum eſt Chriſtianus per Baptiſmum, & perfectus Chriſtianus per Confirmationem, idoneus non eſt qui alios in fide chriſtiana inſtruere, & ad pugnam informare poſſit. 2. S. Carolus exigit in patrinis ut ad minùs annum decimum quartum

Digitized by Google

attigerint, cùm non cenſeantur ante iſtud tempus ſatis apti ad alios inſtruendos. 3. Excluduntur parentes illius qui confirmandus eſt, propter cognationem ſpiritalem quam cum ipſo eſſent alioqui contracturi. Ut enim ait Concilium Trid. Seſſ. 24. c. 2. de reformatione Matrimonii, *ea cognatio quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem & confirmatum, illiuſque patrem & matrem, ac tenentem non egrediatur, omnibus inter alias perſonas hujus ſpiritualis cognationis impedimentis omnino ſublatis.* 4. Id vult obſervari S. Carolus in V. Concilio Mediolanenſi, *ut ne feminis mares, nec contra, maribus feminæ, neque ſenioribus adoleſcentes, cùm minimè hoc per ætatem conveniat, compatres in Confirmationis Sacramento adhibeantur, niſi id aliter neceſſitas poſtulet.* Ritus quoque eſt antiquus, ut compater dextera ſuſcipiat & teneat eum quem offert Epiſcopo confirmandum: ſi verò qui offertur adultæ eſt ætatis, *pedem ſuum ſuper dexterum pedem compatris,* qui ipſum offert, ponit; id quod non ſine myſterii ſignificatione fit. Lege ritum hunc veterem in Libro Sacramentorum S. Gregorii, & in Ordine Romano.

T. 14. Conc. p. 878. A.

T. 15. Conc. p. 586. B.

Quæres 3. quid præſcribant Canones circa mutationem vel additionem nominis in Confirmatione.

Reſp. ſi nomen turpe ſit, vel ridiculum, vel indignum homine Chriſtiano, mutari debere. Ita expreſsè Concilium V. Mediolanenſe, Aquenſe an. 1585. Toloſanum an. 1590. quamquam nulla etiam exigente neceſſitate mutari nomen poſſit, vel aliud addi. Ita ferunt Conſtitutiones Odonis Pariſienſis, & Decreta Synodalia Eccleſiæ Remenſis.

Quæres 4. quid præſcribant Canones circa ablutionem frontis.

Reſp. confirmandos teneri frontem mundare ſeu abluere, atque aperire, antequam ſe ſiſtant coram Epiſcopo. Ita Synodus Rothomagenſis ann. 1581. Aquenſis an. 1585. & Mediolanenſis V.

Quæres 5. quid ſtatuatur circa veſtes confirmandi.

Reſp. quando Confirmatio immediatè poſt Baptiſmum conferebatur, confirmandos veſtibus albis indui ſolitos fuiſſe, antequam offerrentur Epiſcopo. Ita Liber Sacramentorum S. Gregorii, Ordo Romanus, & antea S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 4. S. Ambroſius L. de Initiandis c. 7. S. Chryſoſtomus Hom. 118. Ex quo verò perceptio Confirmationis dilata fuit in aliud tempus, non alia habita eſt ratio veſtium, niſi ut mundæ eſſent ac modeſtæ.

De Cæremoniis quæ comitantur Confirmationem.

Quinque præſertim obſervari poſſunt, ſcilicet tempus quo adminiſtrari ſolet Confirmatio, locus, ordo, & ſitus, alapa quæ ab Epiſcopo datur, pax & oratio ſupra confirmatos.

Tempus conferendi Confirmationem olim idem fuit ac Baptiſmi: unde cùm Baptiſmus ſolemniter ſoleret certis quibuſdam diebus adminiſtrari, pariter & Confirmatio; de quibus diebus antea, uti de Baptiſmo, diximus. Poſtquam autem Confirmatio ſeparatim à Baptiſmo fuit adminiſtrata; pro opportunitate Epiſcopi, frequentiùs tamen feriis Pentecoſtes & Quatuor temporum fuit adminiſtrata. Qua autem hora conferri debeat ſi quæras, ſanè quantùm commodè fieri poteſt, hora tertia; quia hac ipſa hora Spiritus ſanctus in Apoſtolos lapſus eſt. Ita decernunt Concilium Mediolanenſe V. & Aquenſe an. 1585.

Locus adminiſtrationis hujus Sacramenti, idem olim fuit qui & Baptiſmi: primò,

Digitized by Google

primò, quolibet in loco; poſtea verò in Templis, tùm Eccleſiæ Cathedralis, tùm etiam aliarum per quas Epiſcopus diſcurrere debet, ut ſibi commiſſis Fidelibus hoc Sacramentum diſpenſet.

Ordinem & ſitum hunc eſſe debere refert Ordo Romanus. Primò, mares, & poſtea feminas eſſe baptiſandas & confirmandas: deinde Concilium Mediolanenſe V. ſtatuit, *ut mares in Eccleſia primò à parte ſua, feminæ ab altera ſint; ſicque ſeparatim diſtincti, genibus flexis, manibus ante pectus junctis, ſuo quiſque ordine, piè & religioſè orent: imprimiſque ab omni ſtrepitu, vociferatione, & inani confabulatione caveant, ſed ſilentio ſancto utantur.*

To. 15. Conc. p. 586. A.

Alapam in maxilla confirmati leviter infligit Epiſcopus. Quando verò introductus ſit ritus ille, planè incertum videtur; neque enim illius apud Veteres mentio occurrit. Quem verò ob finem ritus ille ſit inſtitutus, varii variè referunt. Synodus Senonenſis an. 1524. iſtam reddit, *ut ea percuſſione infantes memoriam habeant ſe fuiſſe confirmatos, ne iterùm confirmentur.* Catechiſmus Romanus addit, *ut meminerit confirmatus ſe tanquam athletam paratum eſſe oportere ad omnia adverſa invicto animo pro Chriſti nomine ferenda.*

Pax verò quæ datur confirmatis ab Epiſcopo, & oratio quam fundit ſuper illos, antiquæ ſunt, quarum mentio fit in Ordine Romano, & in Auctore Libri de divinis Officiis c. de Sabbato ſancto, & ab Amalario L. 1. c. 27. Ratio hujus ritus eſt, ut intelligat confirmatus, inquit Catechiſmus Romanus, *ſe gratiæ cœleſtis plenitudinem, & pacem quæ exuperat omnem ſenſum conſecutum eſſe.*

De Cæremoniis quæ ſequuntur Confirmationem.

Duæ ſunt præcipuæ. Prima, frons confirmati vitta linea ſeu faſciola debet circumligari, tùm ne chriſma facilè defluat, tùm ut ſignificetur acceptam gratiam diligenter eſſe conſervandam. Ita mandant Ordo Romanus, Synodus Trecenſis an. 1400. Lingonenſis an. 1404. Senonenſis an. 1524. *Confirmandi,* inquit, *vittas ſeu bandellos mundos, latos & longos ſecum habeant, quos poſt Confirmationem per triduum die ac nocte deferant, ne chriſma poſſit ab eis tangi.*

Secunda eſt depoſitio vittæ lineæ, & chriſmatis abſterſio. Deponebatur vitta illa linea olim poſt ſeptimum diem, quo frons chriſmate ſacro illita abſtergebatur. Ita Ordo Romanus, Auctor de divinis Officiis, Hugo à S. Victore L. 2. de Sacramentis p. 7. c. 7. Deinde depoſita fuit poſt triduum; aliquando etiam poſt biduum, vel etiam poſt horas 24. Uſus tamen ejuſmodi vittarum talis erat, ut in arbitrio Epiſcopi eſſet diſpenſare. Unde Conventus Melodunenſis an. 1579. ait: *Vitta linea ligentur confirmatorum frontes, quam triduò, quo majori honore tractetur hoc Sacramentum, portare tenebuntur, niſi frontes, præſente Epiſcopo, eodem panno vel bombyce abſtergendæ curentur.* De abſterſione ita Synodus Trecenſis laudata: *Bandellos poſt triduum ad Eccleſiam deferant, & confirmatus in fronte ubi chriſmate fuerit linitus, ſale & aqua lavetur; & aqua in loco mundo fundenda eſt, ubi nequeat conculcari pedibus.*

Conc. noviſſ. Galliæ p. 93. col. 1.

Atque hæc dicta ſint de Sacramento Confirmationis, in quibus, ſi quid minus rectum & ſanum nobis incautis excidiſſe deprehendatur, pro non dicto ac revocato habemus.

FINIS.

HEG 2005807

Digitized by Google

Digitized by Google